ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי — שער אחד עשר

אור התורה

מספר

שיר השירים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

כרך ב: שיר השירים — ג־ח

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות שלושים וחמש לבריאה

מפתח כללי:

הוכן לדפוס ע״י אהרן בן קיילא

OR HATORAH

SHIR HASHIRIM

Vol. II

Published and Copyrighted 1975, *by*

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway

Brooklyn, New York 11213

Telephone: 493-9250-1

נדפס בדפוס „עזרא"

ע״י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה

Printed in the United States of America

ב"ה.

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק", הננו מו"ל בזה מדרושיו וכו' על שיר השירים — ג־ח[1].

חלק מדרושיו וכו' שנדפסו כבר — בכרך רשימות על שיר השירים, רות קהלת בשנת תשכ"א — נכנסו כאן ע"פ השוואה — לחלק — מגוכתי"ק[2].

בסוף הכרך הוספנו מראה מקום להכתבי יד מהם נעתקו הדרושים וכו'.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות־בא).

מערכת „אוצר החסידים"

יום ג' שהוכפל בו כי טוב. ער"ח מנחם אב, ה'תשל"ה, ברוקלין, נ. י.

---

1) כרך א' על א—ב, יצא לאור לחג השבועות תשל"ה.

2) כאן המקום להביע תודתינו להנהלת בית הספרים הלאומי בירושלים ת"ו, ובמיוחד להנהלת מחלקת כתבי יד, בעד המצאת צילומים מגוכתי"ק, וכן בעד הרשות להדפיסם.

כמה מהדרושים היתה בידינו רק העתקה אחת, לכן אפשר שגם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

לוח המפתחות

אור התורה

●

שיר השירים

שיר השירים

ס

ג׳ ב׳

רבות בשיר השירים בפסוק זה י״ט ב׳ (שהוא י״ח א׳).

ג׳ ג׳

מצאוני השמרים, רבות שם, זח״א לך לך ד״פ ע״ב שאהבה נפשי ראיתם, זח״ג ויקרא די״ז סע״ב.

ג׳ ד׳

כמעט שעברתי, רבות שם אל בית אמי זה סיני ואל חדר הורתי זה אהל מועד שמשם נתחיבו ישראל בהורייה וכ״ה בפסוק כתפוח בעצי י״ד ג׳ (שהוא י״ג סע״א) ובפ׳ ויקרא פ״א קסו״א (שהוא ג׳ א׳) זח״ג פ׳ שמיני דף מ׳ סוף ע״ב ענין חדר הורתי ובמק״מ שם, וזה לשונו והתורה דא תורה שבכתב (פי׳ ז״א) והמצוה דא תורה שבעל פה (פי׳ מלכות) להרתם כתיב חסר כד״א ואל חדר הורתי כו׳ ומאן הוא דא אתר יין דמנטרא פי׳ בינה ששם הי׳ העיבור של זו״ג שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וזהו ע״ד שקדמה התורה אלפים שנה לעולם בתו״א ר״פ בראשית בד״ה השמים כסאי, והמד״ר מפרש חדר הורתי לשון הוראה שמשם נמשך ההוראה, ואם כן היינו מבחי׳ מלכות, וזה י״ל ע״ד שניתנה תורה בחמשה קולות עד שיומשך לבריאה, וכענין אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואחר כך ויאמר לאדם כו׳. והבחיי ס״פ משפטים דק״י ע״ד כ׳ וע״ד הקבלה להרתם כתיב כי התורה והמצוה ידריכו את האדם אל המדה הזו היא כנס״י (וא״כ פי׳ להרתם שיוכללו בבחי׳ עיבור בכנס״י) ומשם תתעלה הנפש אל העולם הבא כטעם הכתוב ואחר כבוד תקחני אתה והבן זה ויהי׳ להרתם כמו ואל חדר הורתי עכ״ל, ובקונט׳ שבסוף הספר ביאר ואחר כבוד זה עטרת תקחני אתה זה ת״ת או הבינה הנק׳ עולם הבא עכ״ד. וא״כ ענין חדר הורתי שיוקלטו שם אחר שכבר נולדו זהו ע״ד שפירש בלקו״ת בד״ה ביום השמיני עצרת כנישין תהי לכון, ושם ספ״ג כי עצרת לשון קליטה דהיינו להיות נתפס ונקלט היטב בבחי׳ זו בבחי׳ עיבור כעובר בבטן האם אוכל ממה שאמו אוכלת כו׳ להיות דבוקות בא״ס ב״ה עכ״ל, וזהו

ג"כ קרוב לענין והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, ואין צרור פחות משלשה היינו נר"נ דאצילות מלכות ת"ת בינה כו', וא"כ פי' אחזתיו כו' עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי, היינו שיומשך התגלות אור א"ס בבינה ובמלכות ששם הוא חדר הורתי כו' כנ"ל ועמ"ש בענין מיכאל מקריב נשמותיהן כו' בד"ה ואלה שמות בנ"י. ויובן זה ע"ד שנתבאר בלקו"ת בד"ה מצה זו גבי בעבור זה עשה ה' לי, לי ולא לו כו' ועמ"ש בד"ה אשירה לה' כו' כי גאה גאה בענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית ובד"ה כי עמך מקור חיים בענין השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ובד"ה עבדים היינו או"א שהלבישו כו' וזהו אחזתיו ולא ארפנו כו', גם אחזתיו ע"ד ובו תדבקון המבואר במ"א, והנה כתיב בשנת היובל תשובו איש אל אחוזתו ועיין בזח"ג פ' בהר דק"ח סע"ב הפירוש עליות הנשמה לשרשה, ועיין בלקו"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ב, וזהו ע"י אחזתיו ולא ארפנו.

הנה מטתו שלשלמה. יבמות י"ג ק"ט ב', גיטין ז' ס"ח ב', סנהדרין פ"ק ז' א' פ"ב כ"ב, שבועות ד' ל"ה ב', מ"ס י"ב א'. זח"א בראשית ל"ז א', ויחי רכ"ה ב' רכ"ו ב' בהשמטות סי' כ"ה שהמזבח נק' מטתו ואשתו דאדם דלעילא וזהו ענין מזבח מוריד עליו דמעות, שמות דף ה' ע"א וארא ל' סע"ב, בשלח מ"ח ב' נ"א א' ס"ו סע"ב, אחרי ס"א ס"ח א' משמע ע"ד ה"ג לעשותה כלי כמ"ב ששים גבורים סביב לה לעשותה כלי להיות יחולל אילות חלל וחותם שוקע וז"ס הקימה בחצות, ס"פ נשא קמ"ח ב', בלק ר"י סע"ב שזהו ענין רובע ישראל, ועמ"ש ע"פ כרע שכב כארי דאף השכיבה כארי וזהו ק"ש שעהמ"ט, ואתחנן . . . תי' כ"ג ב', מפחד בלילות זח"ב תרומה קס"ז סע"ב, חרבו על ירכו מצורע נ"ה א', כולם אחוזי חרב אחרי ע"ד א' ת"ז קכ"ב ב'. ד'. ת"ג

הנה מטתו, בט"ב סי' תק"ב מטה שינה ונמשך מחושבי און על משכבותם ע"ש סי' תרכ"ז (אבל מטתו שלשלמה שלו' יחוד דו"נ עונתה) אבל ע"י זכרתיך על יצועי נמשך להיות מטתו שלשלמה. והנה שינה הנ"ל גרוע מישיבה וישיבה גרוע מעמידה, אבל אם כנ"ל אז אדרבה ס' גבורים מגבורי ישראל רך כו', וזהו השכיבנו והעמידנו. אף ערשנו רעננה פי' בנ"ד היכל ק"ק נק' מטה, ע' ד"ה רחל מזמרת תחת המטה, וישכב במקום ההוא, ויאסוף רגליו אל המטה קיפל א"א רגליו, עה"כ בפרדס ערך מטה, וע' בסידור

האריז"ל בכוונת השכיבנו היכל ק"ק דנוק׳ והיינו שהיחוד למטה יסוד ז"א יורד לבריאה משא"כ בשחרית היחוד למעלה באצי׳ וא"כ ע"ד ב׳ שילובים הידועים, ואם דתפלת ערבית רשות משמע יחוד זה גבוה יותר וצ"ע, וע׳ ברמ"ז ר"פ בשלח ס"ל כסא ומנורה לבנינה שולחן ומטה ב׳ יחודים וצ"ע, ע׳ מק"מ שם, וברבה פ׳ נשא סי׳ י"א מטה לפרי׳ ורבי׳ כך בהמ"ק כו׳ ע"ש וששים גבורים ס׳ אותיות דברכת כהנים, ר"פ ויחי על ראש המטה, והמן נופל על המטה, אסתר א׳ מטות זהב וכסף, עמוס ו׳ השוכבי׳ על מטות שן, זהר ח"ב קל"ג א׳ רכ"ו א׳ וע׳ ח"א קל"ג א׳.

ג׳ ז׳

הנה מטתו שלשלמה, בת"י כד בנא שלמה מלכא דישראל ית בית מקדשא דהוי׳ כו׳ (נראה דמפרש שלמה חול כדעת וי"א בשבועות ל"ה ב׳ אלא דמ"מ היינו מה ששלמה בנה הבהמ"ק לה׳) אמר ה׳ כו׳ כמה יאי כו׳ וכמה יאין כהניא בעידן דפרסין ידיהון כו׳ בשיתין אתין כו׳ (עמ"ש בענין שאו ידיכם ולכן נקראים גבורים ע"ד אור הגבורה בכלי החסד ואור החסד בכלי הגבורה וזהו התחברות ב׳ ידים) ובה מתגברין ומצלחין כל גבורי ישראל (עמ"ש סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה בענין גבורי כח עושי דברו כו׳).

ב) **רש"י** פי׳ הנה מטתו שלשלמה אוהל מועד והארון שהיו נושאים במדבר (ועמ"ש ע"פ במדבר סיני באוהל מועד שענין מועד ע"ד והאדם ידע כו׳ ומלאה הארץ דעה כו׳ והו"ע היחוד, ולכן נק׳ מטתו שלשלמה וכמ"ש הרלב"ג ואבן יחייא שכינוי מטה וערש שהוא מקום דבוק החושק עם חשוקתו וענין זה הוא היכל קדה"ק והוא שיהי׳ ע"ד ויהיו שניהם ערומים היינו להפשיט הלבושים והמסתירים ע"ד כתנות עור, ובכנס"י שיהי׳ מופשט מרצון זר רק ואל אישך תשוקתך וזהו היכל קדה"ק רעותא דלבא כתר בכל מאדך וע"כ בחי׳ זו נק׳ מטתו שלשלמה כו׳ וכמו כן נמשך עי"ז מלמעלה גילוי סוד הוי׳ ליראיו סוד היינו גילוי הפנימיות מופשט מהלבושים ולא יכנף כו׳*, ומטתו לשון למטה שיהי׳ נמשך הגילוי למטה ע"י דירה בתחתונים גם מ"ט ה׳ מ"ט אתוון דשמע ישראל ובשכמל"ו שנמשך לה׳ תתאה ובמכלול פי׳ מטה מלשון נטה ע"ד הנני נוטה אליה כנהר שלום ישעי׳ ס"ו, ויט שמים וירד תלים י"ח, ועל דרך זה ענין המטה שהאדם שוכב עליה ופושט עצמו ונשען עליה עכ"ל, והנה ענין הטי׳ זו נזכר בענין פי׳ צלותא שהוא לשון הטי׳ כמו אצלי ודוך פ"ק דביצה, לא תטה משפט לא תצלי דינא, והטי׳ זו היינו ענין יה"ר שהוא מה שמלכות דא"ס נעשה כתר לאצילות ועל דרך זה מלכות

*יכנף כו׳: אולי צ"ל כאן סיום החצע"ג.

דאצילות נעשה עתיק לבריאה וזה נק׳ מטתו שלשלמה ענין נטי׳ היינו היכל קדה״ק דבריאה שהוא מה שמלכות דאצילות ירדה ונעשית כח״ב לבריאה וזהו ענין שכינתא אך פי׳ שלשלמה זהו ענין הנני נוטה אליה כנהר שלום שנמשך לשם גם כן ירידה והמשכה מסובב כל עלמין (שזהו ענין וישם לך שלום דברכת כהנים). ששים גבורים סביב לה, ששים רבוא סביב לה (כי כדי שיהי׳ דירה בתחתונים ובחי׳ אוהל מועד זהו ע״י גבורי כח עושי דברו) מגבורי ישראל בני עשרים (שמאירים בהם יו״ד במלואו שהוא חכמה כח מ״ה, ועל ידי זה נק׳ גבורי כח ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ במדבר ע״פ שאו מבן עשרים שנה כו׳ וצ״ע ממשנתינו פ״ה דאבות בן שלשים לכח, בשיר השירים רבה ע״פ כל שלטי הגבורים, מי שמתגבר על יצרו, תורה ע״ד אני בינה לי גבורה שמשון הגבור ע״י שערות סלסלה גבורות גשמים שיורדין בגבורה מפי הגבורה שמענום, וגבורה זו להיות ירידת האור למטה, לכן צ״ל מטתו שלשלמה צ״ל ששים גבורים סביב לה) מלומדי מלחמה מלחמתה של תורה כו׳ (והנה לחם היינו מה שאוכלים ועד״ז נק׳ התורה לכו לחמו בלחמי, וגם לחם לשון מלחמה לחם את לוחמי, וי״ל כי כמו האכילה היא מכלה את הלחם שיהי׳ נהפך ממהותו למהות אדם, וכן המלחמה היא ג״ב לשון אכילה כמו הלנצח תאכל חרב, וחרבי תאכל בשר, אש אוכלה הוא, ארץ אוכלת יושביה, וזהו מלחמתה של תורה שאוכל היש דנה״ב ע״ד אש אוכלה גם לדחות הקושיות המסתירים קש ותבן, והנה האשה נק׳ ג״כ לחם קראן לו ויאכל לחם, לכן בבחי׳ מטתו שלשלמה צ״ל מלומדי מלחמה שיהי׳ הלחם הנ״ל ולא יקרב זר לחם שקר משלי כ׳ לחם סתרים כו׳) איש חרבו סימני תורה כו׳ עמ״ש ע״פ וחרב פיפיות ב׳ פיות כו׳ תפלה תורה כו׳.

ג) **בשיר** השירים רבה הנה מטתו מטותיו ושבטיו המד״א שבועות מטות. היינו כי מטה גם כן מלשון נטי׳ כמו מיטה כמ״ש במכלול וכמ״ש במ״א ע״פ ראשי המטות ההפרש בין שבטים למטות שהשבט עדיין רך וכשמתגדל נעשה מטה קשה, כך הנשמות בשרשן בבריאה נקראים שבטים וכשירדו בעשי׳ נקראים מטות, ואף שנתקשה ע״י התלבשות בגוף ונפש הבהמית, אך הירידה צורך עלי׳ שעי״ז שמברר נה״ב נמשך בו תוקף ונעשה מטה לשון ממשלה מטה עוזך בחי׳ שרית עם אלקים, וגם ע״ד עץ חיים היא כו׳. ואפשר לומר י״ב מטות נמשכו מבחי׳ רגלי המטה שהן ד׳ דגלים, ד׳ מרכבות שכינה הנק׳ מטה, והנה רגלי׳ יורדות מות, כמו כן הוא ענין התלבשות נפש האלקית בנפש הבהמית, ע״כ צ״ל ששים גבורים סביב לה אלו ששים אותיות שבברכת כהנים, מבואר בלקו״ת פ׳ צו שברכת כהנים הו״ע אתערותא דלעילא מאליו ומעצמו מה שלמעלה מאתערותא דלתתא כי הוא המשכה מבחי׳ ורב חסד ונק׳ גבורים ע״ד שיורדין בגבורה כמו כן המשכה זו באה במהירות בלי עיכוב כמ״ש בלקו״ת פ׳ קרח ע״פ ויגמול שקדים לשון שוקד אני על דברי במהירות כו׳ והיינו לפי שהחסד בא בתגבורת כמו מי נהר גדול שא״א לעכבו כו׳ וע״כ נק׳ גבורים ע״ד טוב ארך אפים מגבור, וגם גבור גודל הכח ע״ד ועתה יגדל נא כח אדנ״י כו׳, וענין ששים היינו ו״ק כל א׳ כלול מעשרה

והם ממשיכים מבחי' סמך שהוא עלמא עילאה בחי' סובב כל עלמין ומשם נמשכים הסמך והעזר לכנסת ישראל כו' להיות סמוכים לעד לעולם ועיין זח"ב ר"פ תרומה קכ"ז בענין סמך דאפרסמון כו', ואפ"ל המטה היא מ' וצריך להמשיך בה הסמך להיות מאה ברכות כו', ויש לעיין באגרות הרמ"ז בכוונת ק"ש, מגבורי ישראל שהם מגברים את ישראל, עמ"ש ע"פ והי' כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל כי הנה על עמלק ועשו כתיב שממית בידים תתפש, והיינו שיניקתם מברכתו של יצחק שאמר והידים ידי עשו שיניקתם מפסולת הנמשך מהמדות כו', משא"כ בג' ראשונות אין להם יניקה, ובינה נק' עלמא דחירו כו' ולכן ע"י כהן הנושא את ידיו אשר ב' ידים חו"ג סובב וממלא, ובהם ע"ס, וכשמגביה אותם למעלה לקבל האור והשפע מא"ס או שמחבר ז' תחתונות עם ג' ראשונות אזי לא יהי' יניקה לעמלק כי אם יומשך בבחי' הקל קול יעקב ברית יחיד המכוון באמצע במלת לשון כו' ולכן כאשר ירים כו' וגבר כו', ולכן ברכת כהנים בנשיאות ידיהם גורם בחי' מגבורי ישראל כו', יש להעיר ששים גבורים ששים מסכתות, שחורות כעורב, גם ע"ד ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, ועיין מ"ש מזה בלקו"ת פ' מטות בד"ה ושמע אביה שזהו ענין והם מדקדקים על עצמם עד כזית כו' שזהו מתוקף האהבה ששים גבורים כו' ועי"ז ממשיכים להיות ישא הוי' פניו כו' ופי' הרשב"א הובא בע"י פ"ג דברכות היינו שאע"פ וסביביו נשערה כו' מדקדק עמהם כחוט השערה, וזהו ענין עלה זית טרף כו' כמ"ש בד"ה ואתה תצוה ע"ש הטעם, אך ע"י שמדקדקים עד כזית כו' עי"ז ישא הוי' פניו כו' ושם נאמר וישם לך שלום, ולכן ששים גבורים ששים מסכתות הם סביב לבחי' מטתו שלשלמה שהם ממשיכים בה וישם לך שלום עמ"ש ע"פ רוממות אל בגרונם בענין וחרב פיפיות זהו כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמתה של תורה, כ"ה במד"ר פ' נשא פי"א, ושם נתבאר ענין זה.

אפריון, ע' ביאור משפטים תקס"ב ביאור זהר ר"פ תצוה ס' מ' היו"ד יסוד עשי' תענוג המשפיע לו לגרמי' ע' כאיל תערוג זהר אחרי, ע' זהר אתא חסד וכו' פנימי' וכו', מעצי הלבנון ע' עקב תקס"א, הלבן עצמי אבל תענוג דוקא מרבוי גווני' כי בהעצם למת"ב ותענוג מגלוי וכמו שנואה לאה, ס"ם הנ"ל, אבל ע"י שעושי' שחר ואדום נעשה הלבן ג"כ גוון ותענוג וה"ע האותיות שחור ע"ג לבן, וכן עצמו' התענוג מאיר בשכל ומדות, ונמצא אפריון געה"ת מעצי הלבנון כתר כמ"ש וזאת המצוה לעשות בארץ כו'.

עמודיו כסף וזהב אהוי"ר ארגמן ממוצע ותוכו רצוף אהבה מסותרת גוון לבן והיינו אתעדל"ת להמשיך האפריון ע"י מצות מעשיות שנק' עצי הלבנון כי גלוי כתר ע"י יחוד הגווני', והיינו עם אהוי"ר וכו'. או י"ל

עמודיו תר"ך עמודי אור כסף מזוקק ע' אכלו רעי', רפידתו זהב תורה מח"ס גבורה דע"י מרכבתו תשבע"פ, או עמודיו מ"ע זהב ל"ת ארגמן מצות דרבנן בינה יתירה ל"ת כמו עשה התכללו' ארגמן, תוכו רצוף אה"מ הנ"ל, או י"ל כסף וזהב וארגמן חג"ת גווני' כלים לבד לאור התענוג הנק' עצי הלבנון ע"ד מצות ד' ומצותי, וגילוי ב' בחי' אלו בנפש ג"כ כענין תכלת ולבן.

כשחב"ד* דק' נמשך למטה ק' קשה יותר, לכאורה כוונתו הטעם כמו שנשמה עליונה היא למטה ג"כ צדיק יותר כי כשהנשמה גבוה אין הגוף מסתיר עלי' ועד"ז להפך בק' שג"כ אין הגוף מסתיר וא"כ גלוי הקלי' משא"כ כשרק נה"י הגוף מסתיר ואין הקלי' מתגלה, ועוי"ל כיון שהשתלשלותן דרך נפילה א"כ מה שגבוה יותר משתלשל ונפל למטה יותר כמו ארי' וכו' לכן כחב"ד דק' נשתלשל יותר וזהו ואחריתו דוקא עדי אובד ולכן תמחה מתחת השמים דוקא.

וענין למעלה מן החזה הגבו' בשביל לתקן משא"כ למטה מהחזה ועמ"ש במ"א בענין ע"ב ומ"ח צירופי' דאלקי' וזהו ואם בשדה מצאה כו' כי למעלה מהחזה ליכא עשו.

ג' ט'

אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון, ות"י היכל קודשא בנא לי' שלמה מלכא מן אילני זנגבילא ושאגי ושורבני דאתי מן לבנון וחפא יתי' דהב דכי עכ"ל.

ג' י'

עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים, ות"י ובתר די שלים יתיה שוי בגוי' ית ארונא דסהדותא דהוא עמודא דעלמא (יש להעיר מענין עמוד א' שעליו העולם עומד וצדיק שמו וכך הוא ענין הארון שנק' ארון הברית ועיין בזח"א ר"פ נח דנ"ט ע"ב) ובגוי' תרין לוחי אבניא די אצנע תמן משה בחורב דיקירין מן כסף מזוקק

כשחב"ד . . . וענין: ב' קטעים אלו נמצאים בשולי העמוד בגוכתי"ק.

ושפירין מן דהב טב, ופריש וטליל מן עילוי׳ ית פרוכתא דתכלא וארגוונא (וזהו פירוש מרכבו ארגמן) וביני כרוביא די עילוי כפורתא הוות שריא שכינתא דה׳ (וזהו פירוש תוכו רצוף אהבה, כי השכינה נקראת אהבה שחיבב אותן בכל מיני חיבה כמ״ש ברבות פ׳ וישלח פ׳ פ׳ בדביקה חשיקה חפיצה ואהבה ודבור, ועיין בשיר השירים רבה ע״פ כי עזה כמות אהבה, וע״פ מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה) דשכן שמי׳ בירושלים מן כל כרכי ארעא דישראל (וזהו פי׳ מבנות ירושלים שכל א״י נק׳ בנות ירושלים ע״ד כן רעייתי בין הבנות ור״ל תוכו רצוף אהבה למעלה מכל בנות ירושלים ע״ד רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה).

ב) **ורש״י** פי׳ אפריון עשה לו זה אוה״מ שנקבע במשכן שילה (יש לפרש כי לפי שהי׳ בחלקו של יוסף נק׳ אפריון ע״ד בן פורת יוסף דפי׳ רש״י בחומש פ׳ ויחי לשון אפריון וגם כי היו מארזים, לכן נאמר מעצי הלבנון ועיין בתו״א ר״פ ויגש) עשה לו אפריון חופת כתר לכבוד (ובמא״א א׳ קס״א אפריון נק׳ המלכות אך אפרסמון סוד הבינה שהם ס״ם, וזהו ס״ם דאפרסמון, אך המלכות נקודה יו״ד דאצילות נק׳ אפריון וזהו יו״ד דאפריון אפריון נק׳ או״א עילאין, וי״ל הטעם כי אפריון לשון פריה ורביה, והשפעה זו להיות פרו ורבו נמשך דוקא מאו״א עילאין כי בחכמה שורה אוא״ס, ומשם נמשך הכח להיות הפרוי ורבוי בלי קץ וגבול, וגם אפריון דפירושו חופה הרי חופה דזו״נ הוא מאו״א שתפארת דאימא נעשה כתר לז״א בעטרה שעטרה לו אמו, וכן כתב הרמ״ז פ׳ בראשית ד׳ ח׳ ע״א בשם הע״ח שסוד חופה הוא היכלי או״א והוא הוסיף טעם משום שאו״א מחופים בדיקנא דא״א, עוד כתב המא״א אפריון נק׳ עולם הבריאה ועליו הכתוב אומר אפריון עשה לו מעצי הלבנון, ואפ״ל לפי כי בבריאה הוא גן עדן העליון, ועיין במאו״א אות גימ״ל סכ״א מענין ג״ע, פי׳ יסוד אימא גן לעדן אבא והנה בינה מקננא בבריאה אם כן היא שורש ומקור הג״ע כו׳ וכמ״ש במ״א בבה״ז פ׳ אחרי דע״ז דחיות זו שעי״ז ובזה הנערה באה כו׳ שיהי׳ בה גילוי יחוד עליון ההשפעה מבחי׳ בן פורת יוסף כו׳ ולכן נק׳ המלכות אפריון שהיא נעשית עתיק דבריאה, אם כן היא שורש ומקור הג״ע כו׳ וכמ״ש במ״א בבה״ז פ׳ אחרי דע״ז דחיות עולמות בי״ע נמשכים מז״ת דמלכות, אבל בג״ע מאיר מג׳ ראשונות דמלכות מבחי׳ כתר חכמה בינה שבה וזהו ענין האפריון שעשה לו שלמה דהוא מעצי הלבנון בחי׳ כתר חכמה בינה כי ל״ב נתיבות חכמה ונו״ן שערי בינה זהו לבנון ובהם מאיר הכתר עיין מאו״א אות ל׳ סעיף ז׳ לבנון נק׳ אבא עילאה ל״ב נתיבות ונו״ן נק׳ אימא עילאה נו״ן שערי בינה עכ״ל, ועיין עוד במאו״א באות א׳ סעיף קמ״ח קס״א מענין ארגמן).

רפידתו פי׳ רש״י משכבו ומשכנו על הכפורת שהוא זהב (ועמ״ש רש״י ע״פ רפדוני בתפוחים רפדו רפידתי סביבותי בתפוחים לריח טוב כדרך החולים כי חולה אני לאהבתו כי צמאתי לו פה בגלותי, רפידת לשון מצע הוא כמו ירפד חרוץ עלי מים עכ״ל, וכן כתב שם המ״ע ספורנו, רפדוני הי׳ לי לקרקע קיים שלא יטלטלוני בגזרותם בתפוחים בהיותי עוסקת בתורה

וטעמה וריחה עכ"ל, וזהו הבקשה על עת הגלות אבל בזמן בית המקדש קיים רפידתו זהב) ועמ"ש מענין זהב ע"פ מאשר יושיט לו המלך שרביט הזהב כי עולם חסד יבנה, אבל בחי' זהב הוא בינה שהיא על החסד כמעלת הזהב על הכסף, ועלי' נאמר ולא בכסף תגאלו כנור של שמונת נימין.

מרכבו ארגמן, פי' רש"י זה הפרוכת שהי' תלוי ורוכב על כלונסות מעמוד לעמוד, וכן פי' הת"י דמרכבו ארגמן זהו הפרוכת, ועמ"ש מענין הפרוכת בד"ה ועשית ציץ שמבדיל בין ע"ק לז"א כו' וכמו כן יש פרוכת המפסיק בין אצילות לבריאה, וזהו ארגמן דפי' במא"א א' קמ"ח ארגמן נק' הת"ת ביני גווני כלול מאוכם ולובן, ארגמן ר"ת אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל והם חיות הקדש וזהו מרכבו ארגמן עכ"ל, ועיין מענין ארגמן בזח"א ט"ו קמ"ז ח"ב קמט"ב ח"ג קמא"ב ת"ז קכו"א, ובשל"ה פי' כי ארגמן הוא מרכבתא עילאה.

בן* פורת והוא ע' אפריון. קול כלה בהגהות לד"ה ואלה תולדות יצחק בע' ז' ווי"ן דוישתבח ויתפאר, כיצד מרקדין ב"ש וב"ה, משה ובצלאל בע' ראו קרא בשם, פקד את שרה, דבש דשמחת חתן וכלה נופת תיטופנה, הנך יפה גן נעול, החדש הזה לכם, אשירה נא לידידי, ידיד בן ידיד ויבנה ידיד כו'.

תוכו רצוף ברצפת אהבה ארון וכפורת וכרובים ולוחות, במאו"א א' קכ"א ארון יסוד אבא והתורה שבו הם אורותיו כו', ארון נק' יסוד דנוק' והתורה שבו יסוד ז"א עכ"ל, ובאות כף סנ"א כפורת יסוד אימא המלביש יסוד אבא עכ"ל, ועיין זח"ג דנ"ט מש"ש ע"פ כי בענן אראה על הכפורת, ושם סעיף מ"ד כרובים נק' נו"ה ובתחתונים נק' מט"ט וסנד"ל כו', גם או"א ריעין דלא מתפרדין נק' כרובים וכן זו"נ איהו בנצח ואיהי בהוד כו', ועיין ברע"מ פ' פנחס דרל"ו, ובאות למ"ד סעי' י"ג לוחות נו"ה דדכורא, ועיין לקו"ת מהאריז"ל פ' תשא.

ג) **והרלב"ג** כתב אפריון הוא המקום המיוחד לחופה ובו יתחיל להזדווג החתן עם הכלה. בגמרא פ"ק דב"ב די"ד סע"א נשתייר שם טפח (היינו תוך הארון) שבו עמודין עומדין שנאמר אפריון עשה לו כו' עמודיו עשה כסף כו' ופי' רש"י שני עמודי כסף כמין עמודי ס"ת שוכבים לאורכו והלוחות ביניהן, והתוספות כתבו נראה לר"ת דסימן להעמדת ישראל הי' כו'.

ד) **ברבות** נשא פי"ב ע"פ ויהי ביום כלות הדא הוא דכתיב אפריון עשה לו זה העולם שהוא עשוי כמין כילה, המלך שלמה זה הקב"ה שעשה שלום בין אש למים כו' עיין מזה בתו"א ס"פ יתרו בד"ה וכל העם רואים את הקולות, ד"א למה קראו אפריון שלא בראו אלא לפריה ורביה, זה מובן ממ"ש אדמו"ו נ"ע ע"פ ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי כו' בענין

בן: בגוכתי"ק נרשם זה בשולי העמוד.

פרו ורבו שהמלאכים נקראו עומדים ואין בהם כח ההולדה אבל התחתונים פרים ורבים, כי להיות פרים ורבים שיש בזה כח א״ס זהו ע״י כח הארץ שבחכמה יסד ארץ ובחכמה מלובש אוא״ס וזהו אור זרוע לצדיק כו׳ ע״ש, ולכן נק׳ העולם אפריון שבו ועל ידו נמשך הפירוי וריבוי האור שמבחי׳ אור זרוע יצמח ההגדלה. מעצי הלבנון שמעצת התורה המלובנת בדברי׳ ברא הקדוש ברוך הוא עולמים כו׳, זה יובן על דרך ואהי׳ אצלו אמון אומן כו׳ ברבות ר״פ בראשית ובזהר ח״ב תרומה קסא״א, ובשיר השירים רבה על פסוק אפריון גם כן איתא, אפריון זה העולם רק בפי׳ עצי הלבנון פי׳ שנבנה מבית קדה״ק כו׳, וקרובים הדברים כי קדש הקדשים הוא כתר חכמה בינה ומשם התורה וכמ״ש בספר של בינונים פנ״ב, עמודיו זה הרקיע שנאמר כמ״ד עמודי שמים ירופפו איוב כ״ו יש לומר שהמלאכים נק׳ עומדים, ולהעיר מענין חצבה עמודי׳ שבעה במאו״א ע׳ ט״ז עמודא דאמצעיתא וכו׳ עמוד שבג״ע הוא חוט השדרה וכו׳, ובפרדס ערך עמודי האש והענן הוא השכינה כו׳, ונו״ה נק׳ עמודי שש כו׳ וכן נקראים ג״כ סתם עמודים גם להעיר מע׳ תר״ך עמודי אור, וברבות ר״פ שמיני פי׳ חצבה עמודי׳ שבעה אלו ששת ימי בראשית שנאמר כי ששת וכו׳ והם ז׳ תחתונות וראשיתן הוא החסד וזהו עמודיו עשה כסף כי עולם חסד יבנה, והטעם שנק׳ עמודיו כי עליהם העולם עומד ועמוד כענין יסוד, וכתב הפרדס ערך יסוד שבמדת הקב״ה היסוד הוא למעלה וכו׳, ועיין חגיגה יב״ב מענין עמודי׳ שבעה ובמהרש״א שם שהעיר מענין על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ״ח. לענין כסף למעשה ידיך תכסוף ברבות ר״פ תצוה ארבע מאות שקל כסף עלמין דכסופין עובר לסוחר למעלה מסובב כל עלמין שקל הקדש, מצרף לכסף זה אברהם, וכור לזהב זה יצחק, רפידתו זהב ההעלאה גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ, מרכבו ארגמן המ״ד שאחר ההעלאה ע״ד עקודים ארגמן התכללות, ועמ״ש מענין ארגמן בזהר תרומה קלה״א פירשו על ת״ת מ״ת הכלולה מחו״ג מימינו אש דת ועמ״ש בתו״א פ׳ נח בד״ה הן עם אחד, תוכו רצוף אהבה י״ל מרכבו המקיף ותוכו אור פנימי. ארגמן ע״ש תדשא הארץ דשא, עיין זח״ג קע״ז א׳ ועמ״ש ע״פ תדשא, אפריון זה בהמ״ק היינו כמש״ש פי״א ע״פ הנה מטתו שלשלמה זה בהמ״ק כשם שהמטה אינה אלא לפריה ורביה כך כל מה שבבהמ״ק הי׳ פרה ורבה כו׳ מעצי הלבנון עיין ר״פ ויקרא למה נק׳ שמו לבנון ע״ש ההר הטוב הזה והלבנון כו׳ וע״ש שמלבין עוונותיהם של ישראל שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו׳ וכמו כן י״ל בכל אפריון של חתן, כי החופה מכפרת על העוונות כדפי׳ רש״י ס״פ תולדות.

זח״א בראשית דכ״ט, ח״ב תרומה קכ״ז ובמק״מ והרמ״ז שם שהאריך. ילקוט ח״א ק׳ ב׳ רידי״א, רבות ריח״ג פסוק עמודיו, מגילה א׳ יו״ד ב׳, ילקוט ח״א ק׳ ב׳, ח״ב נד״ד, של״ה ס׳ א׳, בחיי ח״א טו״ג צג״ד, עמה״מ סט״א.

ג׳ י״א

צאינה ביום חתונתו רבות ס״פ פקודי אחרי ספ״ך, במדבר ספ״ב, נשא פי״ב דרמ״ח, במדרש איכה סוף הפתיחתא.

צאינה וראינה בנות ציון, זח״א רנו״ב, דהא לא שריא טיבו דעתיקא אלא באתר דשלים באתר דאשתכח דכר ונוקבא הה״ד צאינה וראינה וגו׳ ביום חתונתו דייקא, וע״ד אמרו ובלבד שלא יחטוף בח׳ וכו׳ והיינו כי אחד האל״ף נהירו דעתיקא שמאיר לח׳ חכמה עם יסוד ח׳ ספי׳ בשביל להאיר לד׳ רבתי שהוא המלכות, ועיין בתו״א סד״ה ועשית בגדי קדש מענין ואתר דשלים כו׳, ועיין בזהר ר״פ וארא ובפ׳ ויקרא ד״ז בענין אימתי גדול כו׳ כשהוא בעיר כו׳ ועיין לקמן סעיף י״ז, ואפשר לומר ע״ד בינה יתירה ניתנה באשה היינו הדבור ומתלמידי יותר מכולם שעל ידי זה נוסף אור חדש ממקור השכל.

ב) בפ׳ נח עד״א ע״פ והבית בהבנותו וכתיב בעטרה שעטרה לו אמו, פי׳ המק״מ בעטרה היא המלכות שעטרה לו אמו כי המלכות הוא הדבור ולהיות יחוד קול ודבור זהו על ידי המחשבה.

ג) עיין ס״ז והוא בהשמטות ח״א סי׳ כ״ה ד׳ *, וביום הביכורים מנחה חדשה לקבל דרגא דיעקב כו׳ ואנן מנינן שבע שבועין בגין לחברא כולא ביובלא עילאה דיהבא להאי ברא בוכרא עטרה דאורייתא כו׳ הדא הוא דכתיב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה במלכא דשלמא כולה דילי׳ דהא אוקימנא דהאי דרגא שלים מכל סטרין (כי תפארת מחבר חו״ג וגם מברית מן הקצה עד הקצה מכתר עד המלכות, עיין זח״ב קע״ה ב׳ קע״ו ב׳), וע׳ בפרדס ערך מלך בענין מלך שהשלום שלו פי׳ מלך הוא בינה שהשלום שהוא תפארת הוא שלו, גם פי׳ מלך הוא תפארת שהשלום שהוא יסוד הוא שלו. וצ״ע דלפי״ז י״ל כיון יסוד נק׳ שלום א״כ י״ל מלך שהשלום שלו הוא אבא כי בינה עד הוד אתפשטת ויסוד אבא דוקא מאיר ביסוד אי׳, וכמ״ש בענין יוסף שהי׳ יתום מאמו שעבדו במצרים, וע׳ בה״ז פ׳ תשא בענין והדל לא ימעיט, וכן יש פירוש בפרדס מלך שלמה הוא אבא אלא דשם פי׳ שהשלום הוא תפארת הוא שלו, ושלים אקרי ברזא דמהימנותא, דכתיב ויעקב איש תם, ביום חתונתו דא כד אתיהבית, וביום שמחת לבו כד אתבנו בי׳ מקדשא. כי מתן תורה י״ל אירוסין ובהמ״ק נשואין בכתובות פרק אעפ״י דף ס״ב והיינו יחוד תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

ד׳: בכת״י ב: דף יו״ד ע״ב.

ד) **ויחי** דרי"ח ע"א אבל בהלולא רבא דר"ש תהא מתקן פתורי' כד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו כו', וענין שנק' הלולא ע"ד מ"ש בסוף אדרא דנשא הני תלת דאנסיבו כו' שהו"ע גילוי אלקות בפנימיותם ועמ"ש בלקו"ת מאדמו"ר נ"ע פ' מטות בד"ה עיני כל אליך ישברו בענין ארוסה ונשואה.

ה) **ויחי** דרי"ז סע"ב דרמ"ו ע"א ע"פ מאשר שמינה לחמו, מאשר דא הוא עלמא דאתי דעלאי ותתאי מאשרין לי', שמינה לחמו לחם ו', דהא מיני' אתזן האי אילנא והוא מעטרא לי' כמ"ד בעטרה שעטרה לו אמו, והיינו דוקא ביום חתונתו והיינו כאשר מתחברים דו"נ שהם לחם משנה לחם מן השמים ולחם מן הארץ.

ו) **דרמ"ח** ע"ב מן העולם ועד העולם דא שבע ודא בת שבע דא אקרי אם שלמה ודא אקרי הכי כמ"ד צאינה וראינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו.

ז) **זהר** ח"ב ר"פ וארא דכ"ב ע"א, תיובתא דיובלא לעטרה לי'. פי' אדמ"ו נ"ע כי יובל עלמא דחירו והיא מעטרא לז"א, והיינו ע"ד חרות על הלוחות, חירות שאין לך בן חורין כו' ועמ"ש בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו. עו"ש כי בינה שכינה עילאה התקשרות המאציל בנאצלים, ומלכות שכינתא תתאה התקשרות אצילות בבי"ע, ואם כן לפי זה ביום חתונתו שהוא התקשרות אצילות במקור דבי"ע אזי מאירה עליו שכ"ע לקשר ולהשפיע בו מאור א"ס כו', והרמ"ז פי' בעטרה תרין עטרין נק' חו"ג, ועמ"ש מזה בענין משכן העדות לשון בעדי עדיים, וזהו ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו כו' עדות לישראל פי' שחוברה לה יחדיו בחי' שעטרה לו אמו ומזה מקבלת המלכות והיינו התחברות פקודי המשכן יחודא תתאה עם משכן העדות יחודא עילאה ואפ"ל שכינה תתאה גילוי הוי' באלקים דרך המגן שהוא הפרסא המפסיק בין אצילות לבריאה והמלכות בוקעת המסך ושורה בהיכל קד"ק דבריאה והוא גילוי שם הוי' דאצילות וכמ"ש בזח"ג בלק קפ"ז סע"א וכד שרי' על דוכתי' על תרין כרובים הוי' שמיה דהיינו כששורה בבי"ע על מט"ט וסנדל"ל כן פי' במק"מ בשם הרח"ו, וכ"כ אדמו"ר נ"ע דלא כהרמ"ז, וענין שאז שמה הוי' לפי שהיא ממשכת גילוי אצילות בבי"ע, גם ע"ד מ"ש בפי' ואמונה כל זאת וקיים עלינו בלקו"ת פ' עקב, גם ע"ד שכלים דאצילות נעשים אורות לבריאה, והנה יש הוי' הוי' ופסיק טעמא כו' ושכינה עילאה בינה ממשיך גילוי שם הוי' דלעילא ונק' שמו הגדול ואז שם הוי' דלעילא דאצילות כאלקים יחשב כמ"ש והי' הוי' לי לאלקים, ובחי' גילוי זה נק' בעטרה שעטרה לו אמו וזהו צאינה ע"ד ויוצא אותו החוצה למעלה מכיפת הרקיע, כמו כן צאינה מהיכלות שהם מסתירים כו' ועמ"ש מזה ע"פ אמצאך בחוץ.

ח) **בפרשה** בשלח ע"פ ימינך הוי' נאדרי בכח דנ"ח רע"א בענין נועם הוי', דרכי' דרכי נועם ומההוא נועם אבהיקו זוון דכולהו

עלמין דכולהו רקיעין על ההוא שעתא כתיב צאינה וראינה וגו׳ בעטרה וגו׳, ועמ״ש מענין דרכי׳ דרכי נועם בד״ה ראו כי הוי׳ נתן לכם את השבת, ובמאמ״א ובזהר ח״ג פ׳ שלח קס״א ב׳.

ט) פ׳ יתרו דפ״ד א׳ מאן אמו דא יובלא כו׳ אם הבנים שמחה כו׳, והיינו כי השמחה ממשיך גילוי העונג הנק׳ נועם ועמ״ש בד״ה שוש אשיש.

יוד) פ׳ משפטים ד״ק ע״ב הקשה איך אמר צאינה וראינה והכתיב עין לא ראתה, לכן פי׳ וראינה רק בעטרה ולא במלך שלמה עצמו שעליו נאמר איה מקום כבודו אלא שע״י שרואה העטרה שהיא מלכות זהו כאלו כו׳.

יא) פ׳ תרומה קלד״א דסט״א לא ניחא לה למחמי ואתפרש מינה כמא דאת אמרת צאינה וראינה בנות ציון כו׳ פוקו למחמי ביום חתונתו ת״ז קמ״ד ב׳ מ״ח ב׳, פי׳ אדמו״ר נ״ע שזהו ע״ד לא יחפוץ כסיל בתבונה היינו מהחזה ולמעלה ששם המדות מכוסים ביסוד אימא שם אין לו יניקה כ״א בהתגלות לבו היינו מהחזה ולמטה שם שרש עץ הדעת טוב ורע ויש לו יניקה, ועמ״ש מזה בלקו״ת בביאור ע״פ אלה מסעי וזה שכשמכריזים צאינה וראינה לאסתכלא ביקרא דמלכא היינו ע״ד מהחזה ולמעלה היינו מעל שמים ולמעלה מהפרסא כו׳ אזי סט״א מסתלק כי משם אין לו יניקה.

יב) ויקרא ד״ד ע״ב ע״פ וקול התור כו׳ דא הוא תייר עילאה דאזדווג עמה כו׳ בעטרוי כחתן כו׳ במלך שלמה כו׳ ופי׳ הרמ״ז תייר עילאה יסוד אבא, ותרין עטרין חדא לז״א וחדא לכלה.

יג) ס״פ צו דל״ד ע״ב פירשו על דרך זה הפסוק כי עמך מקור מים חיים היינו בינה הנק׳ מקור מים חיים היא עמך דז״א שנה״י דאימא מלובשים בז״א, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו.

יד) פ׳ אחרי דס״א סע״ב שכאשר יחוד או״א הוא זווגא שלים בבחי׳ נתיב לא ידעו עיט אזי נמשך לז״א בחי׳ בעטרה שעטרה לו אמו כו׳, ופי׳ זווגא שלים זהו כשנמשך מחכמה דאבא כו׳ ואזי מקבל ז״א אחסנתוי דאו״א ותרין עטרין כו׳ ועיין בסה״מ קל״ב טז״ב.

טו) שם דס״ו סע״ב, ופי׳ המק״מ שם דעטרה זו באה מתפארת דעתיק ע״י בינה דאריך וזהו ענין ישמח משה במתנת חלקו כו׳.

טז) אמור דצ״ה סע״א והאי יין מעטרא למלכא בעטרוי, בעטרה שעטרה לו אמו, פי׳ במק״מ כי ד׳ מותין עם הג׳ לבושים ע׳ אותיות* כמנין יין, גם זהו נכנס יין יצא סוד כו׳.

---

* ע׳ אותיות: מבואר בכתהאריז״ל (בסידורו וכו׳) בכוונת הקידוש.

יז) פי' אחרי דע"ז ב' שזהו ביום ההוא יהי' הוי' אחד כי השתא דלא אשתכח מלכא במטרוניתא כדין אימא עילאה נטלת כתרהא ועטרהא ומנעת מיני' מבועין דנחלין כו', ובזימנא דתתוב מטרוניתא להיכלא ומלכא יזדווג עמה כו' כדין יתחבר כולא כחדא כו', ועיין במא"א ערך אבד בפי' הצדיק אבד, ועיין ברבות משפטים ס"פ ל' בענין כי קרובה ישועתי לבוא צדיק ונושע כו'.

יח) אמור צ"ג סע"א נהרא קדישא עמיקא דכל נהורין אימא עילאה הדא הוא דכתיב צאינה וראינה כו' לפמ"ש הרמ"ז שם דצ"ט ע"א ע"פ בעבר הנהר ישבו אבותיכם נהרא עילאה יקירא קדישא זהו יסוד דנוק' דעתיק שמשם השתלשלות מוח הדעת כו' א"כ לפי"ז גם כאן פי' בעטרה שעטרה לו אמו שרש המשכה זו מיסוד דעתיק וכדפי' אדמו"ר נ"ע בפי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם היינו למעלה מבחי' נהר היוצא מעדן שהוא בינה כמ"ש בלקו"ת ע"פ אם בחוקתי תלכו, והיינו שעטרה לו אמו, שהעטרה שרשה למעלה מאימא אלא שעטרה לו כו'.

יט) דק"ב סע"ב, ושם פי' הרמ"ז בעטרה הוא כתר דז"א, והוא שער החמשים ובנות ציון הם גבורות שביסוד אימא, והיינו כי בנות גבורות וציון יסוד אימא.

ך'* ר"פ בהעלותך קמ"ח ב' מאן איהו חופתו דא היא עטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, בלק דר"ט ע"א יעו"ש באריכות ובסה"מ סי' רי"ט.

כ) אדמו"ר נ"ע פי' צאינה מן הלבושים כי לגבי בעטרה א"צ ללבוש לפי שהוא למעלה מן החכמה ע"ש ויש לומר ע"ד מ"ש וידעו כי ערומים הם שנסתלקו מהם האור ונשארו ערומים בלי לבוש וע"י המצות יתלבשו בלבושים כמ"ש הפרדס שער הנשמה פ"ו הובא בשל"ה דל"ו ע"א, והנה קודם החטא עץ הדעת כתיב ויהיו האדם ואשתו שניהם ערומים ולא יתבוששו וזהו בחי' גבוה יותר מהלבושים כמ"ש בזח"ג פ' צו דכ"ח ע"א שזהו"ע גילוי פנימי' התורה כמו שהיא בלי לבושים כי חיצוני' התורה נק' לבוש בזח"ג בהעלותך קנב"א, ובפ' בראשית כח"א פי' שזהו ענין גילוי נשמות חדשות ועד"ז פי' בעה"מ שער ו', ס"פ ס"ב ד' ל"ה ג' שזהו ענין השמים החדשים כו' ולא יכנף כו', וזהו צאינה מן הלבושים להיות כמו שהיו קודם החטא, ומזה יובן האגדה בגמרא פב"ת דעכומ"ז והוו קיימין זונות ערומות קמי' כו' מי אית לכו כהאי גוונא לעלמא דאתי עד בנות מלכים ביקרותיך כו' ולכאורה תמוה, ולפי הנ"ל אתי שפיר, כי הנה חכמות זרות נק' אשה זונה, במשלי, ושיהיו ערומות בלי לבוש הו"ע התדבקות בחכמות זרות הנ"ל שיגיע לעצם החכמה ההוא וכענין חרטומי מצרים משא"כ התורה חכמה עילאה נתלבשה בלבושים

✻ ך': תי' זו צ"ע. וכ"ה בב' כת"י. כנראה הכוונה לסעי' כ. וסעי' כ לקמן צ"ל כא, וסעי' כא צ"ל כב.

רבים, ואמר לו רבא שלעתיד לבוא יהי׳ גילוי פנימיות חכמה עילאה בלי לבוש וזהו ענין בנות מלכים כו׳ עין לא ראתה כו׳ ועיין בספר אור המאיר במגילת אסתר בענין להביא את ושתי ערומה שהיא ק״נ ולא באה כי אי אפשר כו׳.

כא) **ברבות** ס״פ פקודי, ד״א ויביאו את המשכן אל משה, הדא הוא דכתיב צאינה וראינה בנות ציון כו׳ אימתי נאמר הפסוק הזה ביום שעמד המשכן שהיתה שמחה גדולה לישראל בנות ציון המצויינים לי במילה ותגלחת וציצית י״ל ציון בגימט׳ יוסף שהוא יסוד ומבואר במ״א ע״פ בן פורת יוסף שהוא לשון ריבוי היינו שממשיך ריבוי האור ע״י ההתקשרות של האתערותא דלתתא שזהו ענין יוסף ה׳ לי בן אחר שמברר ממ״ה שנפל בשבירת הכלים, וזהו״ע בנות ציון דוקא שהם בחי׳ התקשרות הנ״ל, לכן עי״ז דוקא וראינה במלך שלמה שהשלום שלו הו״ע היסוד מלמעלה למטה בעטרה שהיסוד שרשו מהכתר כענין א־ל עליון כו׳ קונה הכל כו׳ וזהו בצלאל שהוא יסוד נקרא בצלאל, במלך שלמה במלך שהשלום שלו, זהו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא היינו מלכות דא״ס שנק׳ מלך מלכי המלכים כמ״ש בד״ה קול דודי, בעטרה זה המשכן, ולמה קראו עטרה מה עטרה מצויירת כך המשכן הי׳ מצויר שנאמר ורוקם בתכלת ובארגמן כו׳ וזהו כמש״ל סעיף יר״ד דעטרת היא המלכות וזהו המשכן או כמ״ש במ״א דיריעות המשכן הם מקיפים מבחינת סובב כל עלמין כו׳, וזהו כמש״ל סעיף כ׳ דעטרה היא חופה, וענין רוקם וציור י״ל התכללות המדריגות כי במקיפים הכל בבחי׳ התכללות, וע״ד מ״ש בד״ה הנך יפה רעייתי שהיופי הוא דוקא ע״י התכללות כמה גוונים יחד, מה שאין כן גוון אחד, וראינה דוקא ע״י מילה כי ערלה כסוי הסתר מסך גמור וז״ס ומבשרי אחזה, רבות ר״פ וירא וכן עכשיו שיהי׳ וראינה לאסתכלא ביקרא, וזהו בחי׳ אחזה זהו ע״י המצות ציון כמ״ש בד״ה וידעת היום כו׳. בת מאן דקטיל לחויא יהבין לי׳ ברתא דמלכא, אבא יסד ברתא, ברך את אברהם בכל, בת היתה לאברהם, אחותי ע״ד ר״ח ונסכו שמקבלת מהחכמה שלא ע״י המדות ובזה מתורץ הקושיא דהא אדם מחבב בתו יותר, והתירוץ כי כשהיא אחותו דז״א א״כ היא בת או״א אם כן מחבבה אדם גדול כו׳, אמי כשמקבלת מכתר, ושכחי עמך ע״ד ר״ז שכח תלמוד בבלי, בת כלה א׳ שבד״ה שיר השירים שכ״ת יש ובטל, וזהו בנות ציון בנות דוקא מ״ש ויקח את בת לוי שבת ש׳ בת, בת עין, אמי שבת שבתון יום הכפורים מא״א ב׳ מ״ו בנות ירושלים נק׳ הז׳ היכלות כו׳ וכן בנות ציון, סעיף מ״א נק׳ הנוק׳ בת דאו״א עילאין, ובאות שי״ן סעיף ז׳ שבת נק׳ המלכות בת עולה ונקשרת עם שי״ן חג״ת או נה״י, בד״ה מה טובו נזכר גם כן ענין ג׳ בחי׳ בתי אחותי אמי, שהם נר״ן דאצילות, משא״כ נשמות דבי״ע עבד ואמה העבדי׳. בחי׳ אמי ע״ד ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות, ועל ידי זה נק׳ אחותי תורתי אומנתי, ועמ״ש ע״פ מי יתנך כאח לי, ואף על פי כן אחת היא יונתי זהו גבוה ע״י רעותא דלבא כו׳ ואיש כי יקח

אחותו חסד הוא, חסד למעלה מהצדקה ואעפי"כ יחוד או"א למעלה מהחסד כמ"ש בזח"ג פ' אחרי ע"ז ב', באגרת הקדש ד"ה מה יפית שהנשמה נקראת בת כהן.

כג) * רבות פ' אחרי ס"פ כ' שמחת בתי זהו מתן תורה, שמחתי, זהו ביום חתונתו זה הר סיני, וביום שמחת לבו זה אהל מועד וכ"ה ברבות פ' במדבר ס"פ ב', ובפ' נשא פי"ב על פסוק ויהי ביום כלות המשכן דרמ"ח ע"ד ביום חתונתו זה סיני חיתונין היו שנאמר וקדשתם היום ומחר, וביום שמחת לבו זה מתן תורה שנאמר ויתן אל משה ככלותו בפ' תשא ל"א י"ח ככלתו כתיב, דבר אחר ביום חתונתו זה אהל מועד, וביום שמחת לבו זה בית העולמים כו', משמע שחתונתו זהו אירוסין כמו שהביא ע"ז פסוק וקדשתם היום ומחר שהו"ע קידושין וכ"מ בכתובות דק"ב ע"ב דקדושין נק' חיתון, אף שבתוספות בכתובות דמ"ז סע"א נדחק ר"ת לפרש בענין אחר, מ"מ גם לדבריו כן, וכ"ש שהעיקר כפירש"י כמ"ש במ"א, וגם מהמדרש הזה ראי' לפי' רש"י דאירוסין נק' חיתונין, וענין חיתון פירושו תערובות כמ"ש בת"י פ' ראה ע"פ לא תתחתן לא תתערב כו' וענין זה הוא ע"פ מ"ש ברבות וארא פי"ב כל אשר חפץ הוי' עשה בשמים ובארץ כו' ע"ד ואני המתחיל שנאמר וירד הוי' על הר סיני כו' ע"ש, וזהו ביום חתונתו זה סיני, ועל דרך זה גם כן אוהל מועד נק' דירת עראי לגבי בית עולמים כמ"ש בתו"א ע"פ ויגש אליו יהודה, לכן נק' אירוסין ונשואין, ועמ"ש מזה בד"ה מה טובו.

כד) רבות נשא פ' הנ"ל דרמ"ח ע"ב, צאינה וראינה בנות ציון שמצויינים לי במילה שאלולי שהיו מהולים לא היו יכולים להביט בשכינה אלא נופלים היו כשם שנפל אברהם על פניו שנא' ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלקים כו' כי ע"י המילה מתגלים המדריגות העליונות שעל זה נאמר סוד הוי' ליראיו ובריתו להודיעם וכמ"ש בד"ה למנצח על השמינית, ומילה ופריעה שיהי' גילוי זה במלכות, לכך אז דוקא יוכלו להביט כו' וכמ"ש מזה בפ' לך ע"פ ויפול אברם כו' ולכן המילה נק' זה.

כה) אדמו"ר נ"ע בתו"א בסד"ה יביאו לבוש מלכות כ' משא"כ בחי' כתר מלכות הוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו דוקא שאין בזה לעוצמת זה בחי' המן בחי' זו כלל, אלא הוא בחי' ביטול הרצון נעשה קודם לנשמע כו' וד"ל עכ"ל. והנה ע"י הקדמת נעשה לנשמע קשרו להם שני כתרים, ועל זה נאמר ושמחת עולם על ראשם, ועד"ז יובן בענין בעטרה שעטרה לו אמו שיש בזה גם כן ב' בחי' שבכתר שהן ע"י וא"א וכמ"ש במ"א. במשנה ספ"ד דתענית ביום חתונתו זה מ"ת (לוחות אחרונות ניתנו ביום הכפורים) וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן, ועמ"ש לקמן בפסוק אני ישנה ולבי ער ובענין צור לבבי וחלקי.

כג): כן הוא בכת"י — בלי הוראת התחלת סעיף כב. ראה לעיל בהערה.

במאו"א א' קע"ג אימה ויראה רתת וזיעה נגד ד' אותיות השם ובהם ניתנה התורה, ע' פ"ג דברכות דכ"ב ע"א.

לד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון

ענין בנות ירושלים לגבי בנות ציון, ע"ד הצלי' מבחי' נשמה שנתת בי טהורה היא לגבי בחי' שיאמרו לפניהם קדוש, כי ואכלתו במקום טהור, ע"כ ירושלים כ"ש שנק' רק טהור משא"כ ציון זהו תכלית הקדושה, כי עשר קדושות הן והיכל קדה"ק נק' ציון, ושארז"ל ע"פ ולאמר לציון עמי אתה, דהיינו ע"י תורה ועבודה וגמ"ח אזי דוקא נק' ציון כו' ועיין במד"ר ר"פ קדושים מענין ציון, והנה ציון לשון לבוש וגם כענין נעשה אדם בצלמנו כדמותנו בתו"א בד"ה רני ושמחי בת ציון דרוש השני, ופי' צאינה מן הלבושים י"ל ע"ד מ"ש בלקו"ת פ' מטות בד"ה ואשה כי תדור פ"ג בפי' ויהיו האדם ואשתו שניהם ערומים האדם היינו התורה שנק' אדם שעכשיו היא מלובשת בלבושים עיין זהר ח"ג פ' בהעלותך דקנ"ב ע"א ולע"ל יהיי' גילוי פנימיות התורה שלמעלה מהלבושים עיין בסוף הביאור כי על כל כבוד חופה שהוא גילוי מוחא סתימאה, והנה חכמה דאצילות נפתחת לל"ב נתיבות, משא"כ מוחא סתימאה היא סתימאה, ול"ב נתיבות נק' כבוד, וכבוד היינו לבוש, א"כ חכמה סתימאה שאינה נפתחת לל"ב נתיבות היא למעלה מבחי' לבושים הנמשך מבחי' כבוד הנ"ל, והנה ואשתו היא כנס"י שמקבלת מהתורה, ושיהי' ג"כ בלי לבוש היינו לבוש זר ממחשבה דבור ומעשה כי אם בבחי' ביטול אמיתי ומחמת חטא עץ הדעת הוצרכו ללבושים מבחי' כתנות עור וזהו מי הגיד לך כי עירום אתה לכן בשאול כשוטה לנבואה נאמר ויפשט גם הוא בגדיו ויתנבא בש"א ספ"י י"ט, ואפ"ל בגדיו גם כן לשון בגידה, עיין פ"ק דקדושין די"ח ע"ב גבי בבגדו בה והיינו שמצמת הבגידה דעץ הדעת הוצרך לבגדים ולבושים כו', ועיין בענין ומעטרא לי' כמאסאה לשיבולתא שהוא גם כן לבוש וכשנגמר החטה א"צ להלבוש כו' וזהו הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא ויתן כתובה, כי בגדה גם כן לשון בבגדו בה בחי' בגידה כו', (ועיין הרמ"ז פ' תצא דף רע"ז בד"ה ואי תימא פי' אבל הקליפה הסובבת את החשמל נק' בוגדים וה"ס ד' הקלי' שאם נוגה מתחברת לאש מתלקחת נעשה רע וה"ס בגד סק"נ נתחברה אל אש מתלקחת וזהו ב' האלו הב' נתחברו לענן גדול וה"ל ג' ושלשתן נצטרפו לרוח סערה וה"ל ד' וה"ס בגד עכ"ל) ולכן כשיהי' גילוי פנימיות התורה אזי א"צ ללבושים וזהו צאינה מן הלבושים. והיינו בנות ציון דוקא שמקבלים ספת ח"ע הנמשך מבחי' ציון כו' ועיין בענין והניף ידו על הנהר שלא

יצטרך ללבוש המחשבה שהוא הבינה אלא וראינה בבחי' ראי' דחכמה כמ"ש בלקו"ת גבי שש"פ ובסידור בביאור ע"פ וביום השביעי עצרת וזהו צאינה וראינה. וגם י"ל כי אורייתא סתים וגליא וישראל סתים וגליא, וכאשר נשמות ישראל מתקשרים בגליא שבתורה הוא גם כן מבחי' גליא דישראל הנק' יעקב ואזי צריך לבושים אבל כשיהי' גילוי פנימיות התורה יהי' גם כן גילוי פנימי' שבישראל ועיין בד"ה ואכלתם אכול, ואז א"צ ללבושים כו', וזהו מהרה ישמע כו' וקול כלה וכמו שהי' קודם חטא עץ הדעת ולא יתבוששו וזהו לא יבושו עמי כו'.

וענין העטרה והגלגלתא זהו ב' בחי' שבכתר והוא ביטול רצון שבבחי' נשמע וזהו גלגלתא וביטול רצון שבבחי' נעשה זהו בעטרה שעטרה ועמ"ש סד"ה יביאו לבוש מלכות שבחי' העטרה היא דוקא שעטרה לו אמו יעו"ש, ועמ"ש ע"פ שאו כו' לבית אבותם לגלגלותם. ועיין בד"ה ואשה כי תזור, כי גם זאת הטעם שהתורה מלובשת בלבוש עם כל זה הוא ע"ד ויהיו שניהם ערומים כו' שמתלבש בהתורה שהקב"ה מלובש בה נמצא שניהם מלובשים ומתכסים בטלית א', אם כן על דרך זה יש לפרש צאינה מן הלבושים ר"ל שלא יצטרכו ללבושים שלהם שמבחי' בי"ע ע"ד וידבר שלשת אלפים משל דגבי שלמה בד"ה מוחה מימין ונר חנוכה משמאל, כי אם הם מלובשים בלבוש שמתלבש בו אור א"ס ממש דהיינו חכמה עילאה הנק' כבוד עילאה משל הקדמוני, והקב"ה נק' מלך הכבוד שחלק מכבודו ממש ליריאיו כמ"ש ע"פ יעלזו חסידים בכבוד, ואם כן על ידי לבוש זה וראינה במלך שלמה ממש הנק' מלך הכבוד דהיינו מלך הוא א"א המלובש בחכמה הנק' כבוד. והרי כמ"כ יעלזו חסידים בכבוד. ועיין במד"ר וארא רפ"ח מענין זה ע"פ ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה.

קצת הערות לד"ה צאינה וראינה

בלק"ת בשיר השירים דרוש השני, ויש להעיר ע"פ ויין ישמח תלים ק"ד ט"ו, ועיין זח"א ויחי דר"מ ע"א פי' ולחם מלכות לבב אנוש יסעד היינו בי"ע ע"ש במק"מ, וע"ש מענין יין ושמן, ובפ' שמיני ע"פ יין ושכר אל תשת ובפ' נשא דקכ"ז א' שהנזיר הוזהר אף על ענבים, וגבי נזיר כתיב נזר אלקים על ראשו ומזה יובן ענין וראינה בעטרה שעטרה לו אמו שעיקר ענין העטרה שהוא כמו בחי' נזר שייכה לבחי' שמן דוקא. כמו בנזיר הריני מגלגל שזה ענין שערות הלכות התורה.

ב) זח"ב ס"פ משפטים דקכ"ד ע"ב לחזותא דלבא מיין דחדי לי יתיר מכולא. יש לפרשו על פנימית התורה שמזה נמשך חדות הלב

ושמחתו, אבל סעדת הלב הוא מלחם דוקא שהוא גליא שבתורה מיהו בגמ׳ פ״ו דברכות יש סברא דיין ג״כ סועד הלב ואית בי׳ תרתי דסעיד ומשמח, ועכ״ז הרי לא קבעי אינשי סעודתא עליהו יער״ש.

ג) פ׳ פקודי דרמ״ו סע״ב יין לטב ויין לביש, יין לטב דכתיב ויין ישמח לבב אנוש יין לביש דכתיב ויין חמר מלא מסך כו׳ ועיין זהר וישב דקצ״ב ע״א. זח״ג י״ז ג׳ קכ״א ג׳.

ד) פ׳ ויקרא די״ב סע״ב שע״י יין יינא דאורייתא דוחה יין דדינא כו׳, ועיין עוד מענין ויין ישמח בפ׳ שמיני דל״ט א׳ שם ג״כ ענין שמן, ובפ׳ פנחס דף רי״ז סע״א וע״ב.

ה) והנה פירש״י פ׳ וירא ע״פ ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, בתורה נביאים וכתובים דפתא סעדתא דלבא, ובמד״ר שם פנ״ג מזוניתא דלבא והיא היא שכן האכילה והמזון נק׳ סעודה, וסעד לשון סמך, גם לשון סיוע כמ״ש ומציון יסעדך תלים סי׳ כ׳ ות״י יסייעך וכן משמע במד״ר ר״פ קדושים, שהוא ענין עזר וסיוע, וע״פ סעדני ואושעה תלים סי׳ קי״ט פי׳ המ״צ לשון משען, וכמ״ש בישעי׳ ר״ס ג׳ כל משען לחם ומשען מים, ופי׳ שהלחם דוקא סועד הלב, י״ל כי ארז״ל אין התנוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן עה״ד חטה הי׳ כו׳, והלב הוא משכן המדות ועיקר חיזוק וקיום המדות הוא ע״י הדעת שהוא פנימיות המדות וחיותן כמ״ש ע״פ הזהר פ׳ תרומה קל״ד ב׳ בענין אמ״ר א׳ אבא מ׳ איהו אם בינה, רי״ש רישא בוכרא והיינו הדעת שנק׳ רישא בוכרא שהוא שרש ומקור למדות שהדעת כולל חו״ג ולכן נק׳ בוכרא שנוטל פי שנים שהם חו״ג ועמ״ש מענין אין התנוק יודע לקרות אבא בד״ה וספרתם לכם דגבי חג השבועות, ועוי״ל כי לב הוא ל״ב נתיבות והם ל״ב נתיבות שבמלכות מבחי׳ ת״ת, והלחם שהוא הדעת ממשיך בהלב מבחי׳ ל״ב נתיבות שבמוח שהוא מבחי׳ חכמה עילאה, בשגם כי ל״ב נתיבות הם כ״ב אתוון וע״ס, וזהו עצמו ענין הלחם חטה כ״ב אתוון דאורייתא כו׳.

ו) גם נתבאר בלקו״ת פ׳ שלח סד״ה ענין הנסכים בענין עולה בלא מנחה, שהנסכים סלת זהו המשכת חב״ד, משא״כ העולה עצמה בשר בהמה זהו מבחי׳ המדות כו׳ וכמר״כ בגשמיות אף שהבשר מרבה דם יותר עכ״ז מזוניתא וסעדתא דלבא הוא דוקא לחם לפי שהוא מזון הנמשך מג״ר חב״ד וזהו דוקא סעדתא דלבא.

ז) ובענין אנוש עיין במא״א א׳ סעיף ק״ד וז״ל אנוש כינוי לבינה כו׳ ומלמד לאנוש בינה כי אדם שת אנוש כח״ב, אנוש במלכות ולכן אנוש לשון חלושה תשות כח נמצא בנקבה ולא בזכר עכ״ל, ובזח״ג פנחס דף רי״ז סע״א פי׳ אנוש הוא נער מט״ט, ועיין מענין נער בפרדס בערך נער ובמא״א נ׳ סעיף כ״ג כ׳ נער גימ׳ ש״כ דינים כו׳ עכ״ל ואפ״ל ג״כ ל״ב נתיבות פעמים עשר גימ׳ ש״כ, כי אפ״ל שגם הל״ב

נתיבות מתלבשים בו כיון שהוא שרו של עולם רק שהם בקטנות, ועמ״ש ע״פ ונערים ממשתה נגינתם, והנה אנוש ג״כ לשון צער וכאב כמו חרפה שברה לבי ואנושה, תלים סי׳ ס״ט כ״א, והנה בהרד״א בברכת אתה חונן כתב ומלמד לאנוש בינה ע״ש ויתן אלקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד עכ״ל, וצ״ל איך שייך שלמה לאנוש, ולפמ״ש דאנוש הוא במלכות אתי שפיר, ומלכות נק׳ לפעמים עץ הדעת טוב ורע כי רגליה יורדות. ע״כ שייך ג״כ אנוש לשון צער וכאב, וכענין כובד ראש, קלני מראשי קלני מזרועי, ויש להעיר מפסוק ויקרא שמו אנוש אז הוחל והתרגום פירש ביומוהי חלו בני אנשא מלצלאה בשם ה׳ ובזו״ג עמוד קס״ט שת סיומא דאלפא ביתא כו׳ אנוש כו׳ אז הוחל, למנצח על השמינית, ועלה אתמר אז הוחל, ועיין בילקוט פ׳ בשלח ע״פ אז ישיר משה, שבחי׳ אז זהו מדרגה גבוה מאד וכמ״ש בזהר פ׳ בשלח דנ״ד, וא״כ איך יאמר אז הוחל ואפ״ל כי למנצח על השמינית מורה גם כן על ד׳ מל׳ שהן כפולים בבל כשדים מדי פרס כו׳ ועיין זח״א דנ״ו ע״א, עיין במדרש תלים ע״פ למנצח על השמינית, וע״י ולחם לבב אנוש יסעד וע״ד מ״ש אשרי אנוש יעשה זאת, וגם כי המלאכים בקטרוגם על מתן תורה הזכירו אנוש כמ״ש מה אנוש כי תזכרנו כו׳ ור״ל כי הוא אנוש ותש כח וקרוב לעץ הדעת טוב ורע, ואף על פי כן ניתן לו התורה, כי בראתי יצר הרע בראתי תבלין והתורה היא רפואה גם לכאב אנוש הנ״ל וכמארז״ל על פסוק אם רעב שונאך האכילהו לחם, דקאי על היצר הרע שיאכילהו מלחמה של תורה בסוכה פרק החליל דנ״ב ע״א ושם פירש״י מלחמתה של תורה.

ח) **והנה** היין והלחם שניהם שייכים לבחי׳ הלב ולחם לבב אנוש יסעד ויין ישמח לבב אנוש, והשמן ענינו להצהיל פנים ע״ד חכמת אדם תאיר פניו ועל כל פנים ג׳ אלו הם חב״ד שמן חכמה, יין בינה, לחם דעת כנ״ל, וע״י ג׳ בחי׳ חב״ד מאיר בחי׳ כתר, גם כי חכמה בינה ודעת גימט׳ כתר, וזהו חננו מאתך חכמה בינה ודעת, מאתך י״ל מאת ד׳ שהוא כתר, כמ״ש בכתבי האריז״ל בפירוש כי מאתך היא מנחותם, וזהו צאינה וראינה במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו מ״ת זהו ע״ד שהתורה נק׳ לחם יין ושמן, וביום שמחת לבו כי יין משמח כו׳ ומזה נמשך גם כן להיות ויין ישמח לבב אנוש כו׳.

א) **צאינה*** וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, וארז״ל (משנה סוף תענית) ביום חתונתו זה מתן תורה,

---

צאינה: נמצא בלקו״ת כה, ד עם הגהות אחרות, וביאור אחר.

ולהבין זה יש להקדים תחילה ענין התורה דהנה ידוע דהתורה נמשלה לכמה דברים ללחם ויין ושמן כמ"ש לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי, ולכן ארז"ל (ברכות נ"ז) הרואה יין בחלום כו' אם ת"ח לעולם יפה לו שנאמר ושתו ביין מסכתי, וכן נק' שמן כמ"ש במדרש ע"פ לריח שמניך כו', ולכן בחנוכה נעשה הנס בשמן לפי שרצו להשכיחם תורתך כו'. ולהבין ג' בחי' אלו, דודאי שינוי השמות לחם ויין ושמן הם לפי בחי' ומעלות שונות שיש בתורה, הענין הוא עפמ"ש ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש יסעד. ויש להבין ההפרש בין שמחה הנמשך מבחי' יינה של תורה לבחי' צהלה הנמשך מבחי' שמן, (ולכאורה שניהם ענין שמחה כמ"ש והעיר שושן צהלה ושמחה), גם צ"ל לשון להצהיל דהל"ל ושמן יצהיל פנים, אבל לשון להצהיל משמע שיין ישמח בשביל להצהיל פנים משמן, ולכאורה יין ישמח בפ"ע אף אם לא יהי' שמן. והנה תחלה צ"ל ענין ולחם לבב אנוש יסעוד, פי' כי אנוש יש בו שני פירושים הא' לשון איש, והב' לשון חלישות (כמ"ש ירמי' י"ז) עקוב הלב מכל ואנוש הוא, דפי' לשון חלישות וחולי, והיינו לפי שעקוב הלב מכל שהוא לשון עיוות ועיקום, דהיינו שנמשך אחר תאות ותענוגים גשמיים ששרשם ומקורם מבחי' המזלות אין לך עשב שאין לו מזל כו' והמזלות מקבלים מע' שרים, שנפל שמה בבחי' שבירת הכלים מבחי' פסולת כו', וכנודע ע"פ וכל קרבי כו' שהחיות הנמשך ומתלבש בתענוגי עוה"ז הוא רק כמו בחי' פסולת הנדחה ע"י בירור בקרבי' ומעיים שאין זה מאכל אדם ולא אפי' לבהמה רק כו', וכמו שאין ערוך הפסולת לגבי הפנימי' של המאכל שנעשה מזה חיות להאדם, כך אין ערוך תענוגי עוה"ז בכלל לגבי תענוגים רוחנים אפי' בג"ע התחתון עד שכדאי כל יסורי גיהנם כו', ולכן כל הישר הולך ראוי לו למאוס בתענוגי עוה"ז בבחי' אתהפכא או אתכפיא עכ"פ ולהיות טעמו וראו כי טוב ה', וכמ"ש ראה נתתי לפניך את החיים וכו' ואת המות ובחרת בחיים, ונודע שבחי' הגשמיים נק' מות והרוחני' נק' חיים, וע"ז נאמר לאהבה את ה' כי הוא חייך. והנה אהבה זו היא הנמשכת מבחי' ממכ"ע שזהו בחי' למען חייך, ולכן האהבה מוגבלת בכלי. ויש בחי' אהבה הבאה מחמת התבוננות באור א"ס ב"ה עצמו הסוכ"ע דלית מחשבה תפיסא בי' כלל וחיות כל העולמות הוא רק מבחי' הארה בעלמא שאמר והי' העולם אמירה לבד כו', ואי לזאת יהי' נכספה וגם כלתה נפשו להיות בבחי' ביטול ממש אליו ית' לבדו שאין בכח הלב להכיל האהבה. אבל אם ח"ו נמשך אחר תאות הגשמיי' ע"ז נאמר עקוב הלב מכל, שאין לך עיוות ועיקום גדול מזה. ולא די שאין בו בחי' כלות הנפש הנ"ל וכמו שנא' אני ה' לא שניתי ואיך ואתם בנ"י לא כליתם בכלות הנפש לבחי' זו דלא שניתי, אלא אף גם האהבה ראשונה דבחי' ובחרת בחיים ולמען חייך השליך ממנו, וכמ"ש אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בורות נשברים, הם כל תענוגי' ואהבות גשמיי' הנמשכים משבירת הכלים ונקראו בורות נשברים כו'. ומחמת הסתבכותו בתענוגים גשמיים ממילא נחלש כח הנפש ואין לו אהבה האלקי', וכמ"ש כשל בעוני כחי, שע"י העוונות נכשל ונתחלש כח הנפש, וכמ"ש כי אם עוונתיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם, ולא עוונות ממש אלא גשמיות הגוף וחומריותו (כי עון ל' עיקוב והיינו כענין עקוב הלב כנ"ל, והעיקוב

הוא מה ששמים אור לחושך וחושך לאור, מר למתוק ומתוק למר. ולכן נק' זה אנוש ל' כאב וחולי, שכמו החולה טועם מתוק למר כו' ומתאווה דוקא למאכלים הרעים כן הוא חולי הנפש, שתאות העולם עריבים עליו להיות נטבע במצולת הזמן ונשכח ממנו העיקר, כמ"ש כי נעים נאוה תהילה וכתיב כמו חלב ודשן תשבע נפשי) הוא שנעשה מסך מבדיל שמגביל ומלביש את הנפש עד שמורידה למשך אחריה ואין יכולה לעלות ולצאת ממנה.

ב) **והנה** בבחי' זו נק' האדם אנוש, כי יש כמה שמות, אנוש איש אדם, ואדם גבוה מכולן (כמ"ש בזהר פ' תזריע דמ"ח) כי אדם הוא בחי' שלימות כמ"ש זכר ונקבה ברא אותם ויקרא שמו אדם כו', וידוע איך בחיבור דו"נ משפיע ומקבל, יש שלימות וגילוי הארה העליונה, גם אדם לשון אדמה לעליון. ואיש הוא למטה מבחי' אדם, ודרך כלל איש היינו בחי' המדות אהוי"ר כדכתיב לפי שכלו יהולל איש. ואדם היינו כשיש לו מוחין דגדלות כו', ומ"מ גבי איש ג"כ כתיב אשרי איש ירא את ה' כו' גבור בארץ כו'. אבל אנוש הוא למטה מכולן דהיינו אדרבה כשהוא בבחי' חלישות כח הנפש, כנ"ל מלשון עקוב הלב כו' ואנוש כו'. וכן הוא להדיא בזהר פ' תרומה דקס"ח ע"א ע"פ מה אנוש כי תזכרנו כו' ע"ש. ולכן מצינו שהקב"ה נמשל לאדם ולאיש כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' וכתיב ה' איש מלחמה. אבל לא מצינו כלל ח"ו עליו לשון אנוש. רק אנוש הוא בחי' מט"ט כמ"ש בזהר פ' פנחס דרי"ז ע"פ אנוש כחציר ימיו כו' שהוא בחי' המלאך הנ"ל שנאמר בו נער הייתי גם זקנתי כו', ונמשל לחציר כי הנה חציר הוא העשב שקוצרים אותו כמה פעמים וחוזר ונגדל ובמעט זמן חוזרים וקוצרים אותו, ונק' אספסתא בגמרא דחזקת הבתים. והנה כמ"כ בחי' מלאך הנ"ל שהוא המלביש לבחי' אור ההמשכה הנמשך בששת ימי החול יום ראשון בחי' חסד כו', שמבחי' החסד מתלבש במלאך הנ"ל ונק' לכך מנעל דשכינתא כו', ונק' נער, כלומר כמו שהנער שכלו ומדותיו קטנים ביותר לגבי אדם הגדול, כן ויותר מכן אין ערוך בחי' מדות דיצירה שהוא בחי' מט"ט שהחסד מתלבש בהשפעה גשמי' לגבי מדות דאצי' ששם גילוי אור א"ס שהוא קדמון ונצחי. ובכל שבת שהוא בחי' עליות העולמות מתעלה ג"כ בחי' מלאך הנ"ל לאצילות כנודע בענין מה יפו פעמייך בנעלים כו'. וזהו גם זקנתי דסליק לסיבו שהוא עליי' גדולה מבחי' נער ואנפי זוטרי לבחי' אנפי רברבי וזקנה כו'. אך בחול חוזר ונמשך להיות בבחי' נער שהוא אנפי זוטרי כו'. ולכן נאמר כחציר ימיו כמו שהחציר גדל תמיד מחדש כך זה האנוש מתחדש תמיד להיות בחי' נער כו'. ותדע שהרי אנו מונין היום יום א' בשבת יום שני כו' עד יום השבת הוא שביעי, וקשה הרי כבר עברו רבבות ימים מששת ימי בראשית עד עתה וא"כ איך אומרים היום יום ראשון כו'. אלא מפני כי בשבת העלי' של בחי' נער שר העולם באצי', ושם למעלה מבחי' זמן ע"כ כל יום א' ממש יום ראשון כו', כמו יום א' של ששת ימי בראשית שנתחדש הזמן מלמעלה מהזמן כך מתחדש כל יום ראשון שאחר השבת, שהשבת הוא עלי' באצי' שלמעלה מהזמן, וביום א' נמשך בבחי' מט"ט ז"ק דיצי' בחי' זמן, וא"כ הרי זה אנוש כחציר ימיו שגידולו רק ו' ימים ובשבת עולה ונכלל בלמעלה מהזמן וחוזר ונמשך אח"כ ו' ימים אחרים, הי"ז כחציר כו'. (ומה שנמשל עלייתו

באצי׳ בשם קצירה ועולה ונכלל בלמעלה, היינו שבעליתו שם הוא בבחי׳ ביטול כנר בפני האבוקה, והן הן הנק׳ חציר בזהר שם, ואנוש ג״כ כחציר ימיו מטעם הנ״ל, והיינו בעלייתו בשבת כו׳). והנה הרי מובן מזה איך שאין ערוך לשון אנוש שהוא בחי׳ מלאך בעל גבול כו׳ לגבי בחי׳ איש ואדם, שנאמר ה׳ איש מלחמה כו׳ שהוא בחי׳ א״ס קדמון ונצחי כנ״ל. וכן מובן ג״כ לפ״ז לפי ערך באדם שלמטה שנק׳ אנוש מורה על חלישת כחו וירידה ממדרגת בחי׳ איש ואדם כו׳. והיינו כנ״ל באריכות בענין עקוב הלב מכל ואנוש הוא (ולכן נא׳ גבי אנוש אז הוחל כו׳ וכמ״ש הרמב״ם שאנוש עצמו מן הטועים הי׳ וכו׳) שענין חלישות היא כשאין לו כח להתגבר על יצרו, איזהו גבור הכובש את יצרו להיות כמ״ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך (וכן למעלה הנה ביצי׳ דהוא בחי׳ אנוש שם עיקר בחי׳ עדה״ד טו״ר).

ג) **והנה** יש מקוה לישראל על זאת ע״י התורה שנק׳ לחם, וע״ז נאמר ולחם לבב אנוש יסעד, שיסעד לבב אנוש וחלש הזה ויחזקנו להיות בו כח ועוז לכבוש גם לנפשו הבהמית, והיינו לפי שהתורה נק׳ עוז וכמ״ש ה׳ עוז לעמו יתן, שנותנת כח ועוז בנפש האלקית להתגבר על חומריות הגוף ונפש הבהמית וגסותו לצאת ממסגר אסיר. ולכן נק׳ לחם, עד״מ הלחם הגשמי שסועד הלב ומחזקו, והיינו שמקשר ומחבר חיי הנפש באברי הגוף, שאם ירעב ולא יאכל כל היום יחלש ויסתלקו קצת כוחות חיי נפשו, וע״י הלחם יסעד הלב ותשוב נפשו אליו. (ועיקר נק׳ ע״ש הלב שבו דם הנפש שהנפש מתלבש׳ בדם שבלב כו׳, ומבואר במ״א דדוקא לחם סועד הלב הגם שהבשר מרבה דם יותר מהלחם, עכ״ז לחם דוקא סועד הלב ומחזקו ומגביה להתקשר עם המוח). וכך בחי׳ לחמה של תורה והוא עשוי מחטה שהוא בחי׳ כ״ב אותיות התורה כמנין חטה, ולכן שבועות מביאים שתי הלחם מהחטים, והיא ג״כ התחלת קציר חטים כמ״ש במ״א, הנה הוא מחזק ונותן כח ועוז לנפש האלקית. שאם אינו עוסק בתורה יום או יומים תתחלש כח נפש האלקית ולא יהי׳ בה כח ועוז ונק׳ אז לבב אנוש, (וכמו שמתחלש הגוף בהעדר אכילת הלחם מפני שהלחם דוקא מחבר חיות הנפש בגוף כו׳, כן התורה נק׳ מזון לנפש שבה ועל ידה נמשך בחי׳ אלקות בנפש כו׳, וכדלקמן אות ד׳) ולא תוכל להתגבר על נה״ב וע״י התורה יסעד לבב אנוש ויוכל להיות גבור הכובש את יצרו כו׳, ולכן נק׳ התורה לחם שהלחם דוקא סועד הלב. וכמו שהוא למטה בנפש, כן יובן גם כן למעלה, שהתורה נק׳ ג״כ לחמי, שהוא בחי׳ לחם אצלו כביכול ג״כ. (ואף שנאמר לחם לבב אנוש יסעד דהוא בבחי׳ מלאך מט״ט הנ״ל, מ״מ הרי בחי׳ אדם ג״כ צריך ללחם כו׳, רק שאפי׳ לבב אנוש וחלוש ג״כ יסעד הלחם). וענין שייכות בחי׳ זו למעלה, הענין דכמו צורך האדם ללחם הוא שלפי שהנפש היא רוחני׳ והגוף גשמי ואינו מערך ומהות נפש רוחני, ע״כ בכדי שיהי׳ התחברות והתקשרות בגוף צ״ל ע״י ממוצע המחברם והוא הלחם שמזון הדם ומקשר הנפש להתלבש בדם כו׳, וכך הוא למעלה, בכדי שיהי׳ נמשך אור א״ס ב״ה להתלבש בנאצלים ונבראים, שהרי מצד עצמו לאו מכל אינון מדות איהו כלל, ואנת חכים ולא בחכמה ידיעא, וכמו שאין ערוך גוף גשמי לגבי הנפש הרוחני׳ כך ויותר מכן אין ערוך בחי׳ חכמה כו׳ ומדות כו׳ לגבי א״ס ב״ה,

ולכן כדי שיהי' התקשרות והתחברות א"ס ב"ה במדות הוא ע"י לחם המקשר ומחבר להיות הוא ית' מתלבש בהן כנשמתא לגופא כו'. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה, שצריך להיות החסד יבנה כדי להיות בחי' קיום העולם, כי להיות התהוות העולמות הוא ע"י מדות עליונו' שעיקרן החסד, וגם ע"י בחי' חב"ד המתלבשת בהן וכמארז"ל בעשרה דברים נברא העולם בחכמה בתבונה בדעת, וארז"ל בראשית נמי מאמר הוא דבראשית היינו בחי' חכמה שאפי' חכמה נק' ג"כ מאמר לבד לגבי א"ס ב"ה, וכנ"ל בענין גופא לגבי נשמתא כו'. ולכן כדי שיהי' נבנה בחי' החסד והחכמה הוא ע"י כי אמרתי, דהיינו ע"י הדיבור בד"ת שנק' לחם עד שהוא בחי' לחמי ממש להמשיך אור א"ס ב"ה במדות עליונו' דאצי' ב"ה ג"כ צ"ל ע"י בחי' לחם זה דוקא. ולחם אפי' לבב אנוש יסעד להמשיך חיות והמשכת אור א"ס גם למטה בבחי' אנוש שהוא בחי' נער ושר העולם להיות המשכה והחיות הנמשך ג"כ בעולמות תחתוני' עד שע"י זה נמשך רחמים וטוב בעולם והשפעת חסד ומזון גשמי גם כן לעולם. (ועיין בזהר סוף פ' ויקרא ע"פ הרעיפו שמים ממעל כו' שזהו בחי' מזון ולחמה של תורה שהתורה היא מן השמים, ושמים ג"כ מקבלים זה ממעל משום דבמזלא תליא מלתא כי לחם גימט' מזלא. ואח"כ ושחקים יזלו צדק ומהן מקבל המזון בחי' אנוש ומלאך הנ"ל כדאיתא בזהר פ' פנחס דרי"ז, ואזי אח"כ תפתח ארץ לתתא כו' ומזוניהו דבני נשא אשתכח מעלמא, הרי שהשפעת מזון גשמי תלוי בזה דעסק התורה ולחם רוחני, כי הרעיפו הוא כמ"ש יערוף כמטר לקחי דקאי על התורה ע"ש). וכמו שהוא למעלה כך הוא ג"כ למטה בנפש, שלחם אפי' לבב אנוש וחלוש יסעד עד שהחלש יאמר גבור אני להיות גבור הכובש את יצרו והכל ע"י לחמה של תורה. ואפי' מי שהוא בחי' אדם ג"כ צריך דוקא ללחם זה כנ"ל בנמשל, וכן הוא למטה שכדי להיות המשכת אור א"ס בנפש א"א רק ע"י התורה. וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, פי' כל הדברים האלה, היינו כללות כל התורה כולה, שכלולי' ביו"ד הדברות כמ"ש הרמב"ן שבי' הדברות יש תר"כ אותיות, לאמר פי' כדי שיהי' קיום וחיות לי' מאמרות עי"ז, כנ"ל בענין לחמי כו'. וז"ש רז"ל ע"פ או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, שהעוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. פי' בפממ"ע היינו בחי' התקשרות והתחברות אור א"ס בחכמה ובתבונה כו' שבהן נברא ונאצלו כו' שנק' פמש"ע. ופי' בפמליא של מטה היינו בנפש האלקי' בגוף, שכובש גם לנפשו הבהמית מפני העוז והכח שניתוסף בניצוץ האלקי ע"י לחמה של תורה. (ובזה יש להבין ענין שלמי צבור שמקריבין בשבועות דוקא והן שני כבשים הבאים עם שתי הלחם, כי לפי ששתי הלחם הוא מורה על בחי' תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ועי"ז נעשה שלום בפמעשמ"ע ובפמשמ"ט, וזהו ענין שלמים לשון שלום וכמ"ש בזהר ויקרא ע"פ ואם זבח שלמים כו' יעו"ש. ובכל יו"ט היו מביאין שלמי שמחה שעי"ז נעשה ג"כ עליות נה"ב שתוכל להיות בבחי' שמחת ה', רק שמ"מ נק' קדשים קלים, אבל שלמי צבור דעצרת שהם בחי' שלום הנמשך מהתורה הן קדשי קדשים שנעשה שלום ג"כ עי"ז בפמליא של מעלה כו').

ד) **והנה** עיקר הטעם לזה שהתורה ביכולתה לחבר אור א״ס בנאצלים ונבראים, היינו לפי שהתורה שרשה בבחי׳ רצה״ע שהוא בחי׳ כתר תר״ך עמודי אור (שלכך יש בעה״ד תר״ך אותיות כנ״ל), דהיינו בחי׳ כשעלה ברצה״פ להאציל ולברוא כו׳ שזהו מקור כל העולמות, והוא למעלה גם מבחי׳ החכמה, ועי״ז נמשך אור א״ס בחכמה וכן בתבונה ובדעת כו׳. (כי הכתר הוא בחי׳ ממוצע המחבר א״ס ב״ה עם הנאצלים כנודע) וע״ז נאמר פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, אלא תקרי ידיך אלא יודיך (ע׳ בסידור בפי׳ אשרי בזה שהוא פתיח׳ וגילוי מבחי׳ י״ג ת״ד שהוא בחי׳ יודין ווי״ן כו׳ וזהו ממש בחי׳ לחם גימט׳ מזלא, וכמארז״ל דמזוני במזלא תליא כו׳) ועי״ז משביע לכל חי מבחי׳ רצה״ע, והוא כמ״ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם שנמשך בחי׳ אור וחיות גם באדה״ע כו׳, וזהו ענין כאלו עשאוני, וזהו ענין שתי הלחם שהקריבו בעצרת, שע״י בחי׳ שתי הלחם שהקריבו למטה נמשך לכללות נש״י בחי׳ סעודת הלב לחבר אור האלקי בכללות נשמות ישראל ולכבוש את היצה״ר ע״י הכח ועוז הזה כנ״ל והוא ענין השלום בפמשמ״ע, וכמ״כ באתדל״ע כמים הפנים לפנים כן לב האדם כו׳ נעשה למעלה בחי׳ לחמי לעשות שלו׳ בפמליא של מעלה להיות התלבשות אור א״ס בחכמה ובתבונה.

ועתה צ״ל ויין ישמח לבב אנוש. ויובן זה ע״פ ביאור לשון לכו לחמו כו׳, מהו ענין הליכה זאת. אך פי׳ לכו, שצריך לילך מביתו ואף מגופו ועצמותו, הן הנאת עניני עוה״ז וכל כיוצא כו׳ ולהשים כל שכלו רק בתורה שלא ישאר מן שכלו כלל ואפי׳ מעט, ובעניני עוה״ז ישים רק מעט משכלו, ועי״ז יתעלה במחשבתו ישראל עלה במחשבה כ״א לפי מדריגתו. ולכן אנו רואים שלעיתים ע״ה מצליח בדרכו יותר, מפני שהוא אינו משים שכלו בעניניו לפי שאין לו שכל, אבל מי שיש לו שכל ומשים כל שכלו בעניניו בעוה״ז ובס״א ע״כ אינו מצליח. רק ישים כל שכלו בדעת התורה לפי מדריגתו (ובעניני עוה״ז רק מעט, אז ילך לבטח דרכו וכמ״ש גול על ה׳ דרכיך) הן פשט או רמז דרוש סוד. וזהו לכו לחמו, אבל לפי שאפשר להיות העסק בתורה שלא לשמה להתגדל כו׳, לכן אמר עוד לכו כו׳ בלחמי לשון יחיד, לצאת מטורי דפרודא לבחי׳ רה״י הוא ית׳ יחידו של עולם. ועיקר הליכה זו הוא ע״י התבוננות בתפלה באור א״ס הסוכ״ע וממכ״ע ואיך שנשגב שמו לבדו רק הודו על ארץ כו׳, ויתפעל עי״ז באהבה לצאת ממאסר הגוף הגשמי לדבקה בו והוא הנק׳ הילוך. (עמ״ש במ״א ע״פ אם בחוקתי תלכו וע״פ כה אמר כו׳ ונתתי לך מהלכים כו׳ וע״פ למען אנסנו הילך בתורתי). וכשיהי׳ עסק התורה אח״כ בבחי׳ זו להיות הילך בתורתי, אזי יתעלה מעלה מעלה. (דהגם שנתבאר לעיל דהתורה לבב אנוש חלוש יסעד, והרי בחי׳ לבב אנוש היינו אף שאין לו אהבה כלל עדיין להיות לכו ממאסר הגוף, מ״מ ודאי זה אמת, אבל אם אח״כ כשיסעד לבבו ויוכל להיות בבחי׳ לכו כו׳ בלחמי אזי ודאי התורה שבבחי׳ זו תגביה הנפש יותר למעלה וכמשי״ת). וזהו ענין מארז״ל עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, פי׳ רצונו הוא בחי׳ רצה״ע שהוא למעלה מעלה אפי׳ מבחי׳ ח״ע כנ״ל. וכידוע שבחי׳ וענין הרצון למעלה אינו כמו באדם

שרוצה דבר מצד שחסר לו הדבר ולכן נולד רצונו עפ״י השכל, שהטעם והשכל יחייב איך שצריך לאותו דבר ולכן יומשך הרצון אליו. משא״כ למעלה שהוא ית׳ שלימותא דכולא ואין לך דבר שחוץ ממנו, א״כ הרצון שלו הוא למעלה מהשכל ואינו מושג כלל. והנה לכך כדי שיהי׳ רצון האדם נמשך אליו ית׳ לדבקה בו הוא מתחלה ע״י טעם ושכל מה שמתבונן בגדולת א״ס ב״ה, וכמו בכל רצונות של האדם שהשכל יחייב אותו, וכמ״ש נודע בשערים לכל חד לפום מאי דמשער בליבו. וע״ז אמרו עשה רצונו כרצונך, פי׳ כרצונך שהוא למטה מהשכל ונמשך מהשכל, כך עשה רצונו להתבונן בגדולת ה׳ כו׳, ומההתבוננות יומשך הרצון לה׳. וגם פי׳ עשה רצונו וכו׳, פי׳ שע״י עסק התורה תמשיך רצונו העליון ב״ה שיתלבש בחכמה ובתבונה כו׳, וא״כ הרי תעשה רצונו להיות כרצונך, ר״ל כמו שרצונך הוא בבחי׳ חכמה כך תעשה רצון העליון, שעם היות שמצד עצמו גבהו דרכיו למעלה מבחי׳ חכמה עילאה כנ״ל, עכ״ז עי״ז יתלבש בבחי׳ חכמה בכדי שאח״כ יעשה רצונך כרצונו. פי׳ שכמו שרצונו הוא הגבה למעלה מבחי׳ הטעם והחכמה ונק׳ רצון העליון, כך יפעל ויעשה הוא ית׳ להיות רצונך ג״כ בבחינה זו. והוא מה שיאיר בך מבחי׳ אהבה רבה הבאה מלמעלה שהיא בחי׳ אהבה בכל מאדך בלי גבול שלמעלה מבחי׳ האהבה הנמשך עפ״י השכל לפום מאי דמשער הנ״ל (עמ״ש במ״א פ׳ במדבר ע״פ שאו כו׳ לגולגלותם מענין ב׳ בחי׳ אלו. והנה מזה מובן ענין הנ״ל דלחם לבב אנוש יסעד דקאי על התורה, שהרי ועי״ז נעשה להיות רצונך כרצונו כו׳. אכן באמת בחי׳ זו הוא בחי׳ עטרה דלקמן אות ז׳ שעטרה לו וכו׳ שזהו סוד הכתר הנמשך בשבועות ונמשך ג״כ ע״י התורה. אבל לחם כו׳ יסעד היינו אפי׳ מי שאין לו אהבה ראשונה דעשה רצונו וכו׳ יגיע אליה ג״כ ע״י התורה. ואף דאח״כ מבואר דבחי׳ עשה רצונו כרצונך זהו בחי׳ יין, הלא א״א לשתות יין אליבא ריקניא דמתחלה צריך להיות אכילת לחם דוקא). ואח״כ אמר עוד בטל רצונך כו׳, כי הנה בחי׳ זו שיעשה רצונך כרצונו בבחי׳ אה״ר כ״ז שייך בשעת התפלה דוקא שאז נותן לבבו בעיון התפלה ובפסוד״ז שנסדרו בהתבוננות כדי להגיע לאהבה ואח״כ יאיר בו גם אה״ר הנ״ל. אך אחר התפלה וכמו בעסקו כל היום במו״מ ודאי אהבה זו חולפת ועברת. וע״כ א׳ בטל רצונך, היינו לבטל רצונות הזרות בתאות גופניים ועניני עוה״ז החומריי׳ לאכפיא לסט״א מה שהוא נגד רצון ה׳ וזה עכ״פ יוכל כל אדם להגיע גם בעת עסקו במו״מ, הגם שכבר חלף ועבר גילוי האה״ר, עכ״ז יכול לבטל כל רצון זר עכ״פ. וזהו שאמר אח״כ גם בטל רצונך כו׳, והיינו אף שלא בעת התפלה, דאלו בעת התפלה שנפשו צמאה לה׳ אין שייך ל׳ ביטול רצון זר, כי אז אין לו רק לב אחד כו׳, רק שאפי׳ אח״כ שחלפה נעימות האה״ר ושייך רצון זר עכ״ז בטל רצונך עכ״פ כדי שיבטל רצון אחרים הם הקליפות וסט״א. וענין ביטול רצונם היינו ע״ד מארז״ל מלאך רע בעל כרחו עונה אמן, והוא ענין בכל לבבך בשני יצריך כו׳.

וזהו ענין ויין ישמח לבב אנוש. כי הנה ארז״ל נכנס יין יצא סוד, וענין הסוד הוא דבר המוסתר ומוצנע, וכך הנה העולם נראה ליש ודבר, ובאמת הוא בטל במציאותו לגבי אור ה׳ המהוה אותו, רק שביטול זה מוסתר, וזה הוא

בחי' הסוד. וע"י יין שהוא בחי' התבוננות, יצא הסוד בגילוי להיות נמשך מזה בחי' אהבה לאור וחיות זה המוסתר, וכמ"ש לאהבה כו' כי הוא חייך, וזה הוא בחי' ומדריגת עשה רצונו כרצונך הנ"ל שהוא המשכת הרצון באדם ע"י התבוננות שהוא בחי' יין. והנה יין הוא הגורם שמחה, והיינו כידוע שקיום התו"מ צריך להיות בשמחה דוקא כמ"ש בשמחה וטוב לבב, וכן בתורה חדאי נפשאי לך קראי כו'. והדרך להגיע לשמחה זו הוא ע"י התבוננו', שעם היות שהתו"מ רק בחי' רצון העליון שלמעלה מבחי' חכמה ומבחי' התבוננות, עכ"ז ע"י ההתבוננות יגיע לשמוח מזה. והוא מ"ש אשר קדשנו במצותיו, אשר מלשון הילול ושבח, כמו באשר כי אשרוני. כי זהו דבר יפה עד מאד להלל מה שקדשנו במצותיו שהן הן בחי' רצה"ע שלמעלה אפילו מהשגות ח"ע, וכן בעסקו התורה כשיתבונן שע"י עסק זה מתגלה בנפשו בחי' רצה"ע הנ"ל, והרי רצונו כרצונך. (ענין יין ישמח כו' ע"ד לכו לחמו וכו' שצ"ל לכו ממאסר הגוף כו', עשה רצונו וכו' בטל רצונך כו', ואיך יהי' זה הוא ע"י התבוננות, ומזה היין יצא סוד בחי' דכולא קמי' כלא חשיב, וגם שמחה בתומ"צ).

ה) **וזהו** ענין וישמחו בך ישראל מקדשי שמך. פי' מקדשי שמך היינו כי שמך הוא בחי' מל' שהוא בחי' ממלא כ"ע מלכותך מכ"ע, שהחיות המתלבש בעולמות הוא רק בחי' זיו והארה בעלמא כמו אותיות השם בלבד, וישראל הם ממשיכים גילוי בחי' קדש העליון סוכ"ע בבחי' מל'. (והיינו ע"י תו"מ, וזהו ענין ויין ישמח לבב אנוש, שהמל' כשמתלבשת בבי"ע בנער מט"ט נעל דשכינתי' נק' ג"כ אנוש ועל שמו והוא בחי' חלישות, וע"י יינה של תורה נמשך להיות ישמח לבב אנוש והוא ג"כ ענין מקדשי שמך, ועמ"ש בזה ע"פ אוסרי לגפן עירה). וזהו וישמחו בך שממשיכים מבחי' מהו"ע לבחי' שמך. והכח הזה בנשמות ישראל להמשיך מבחי' קדש העליון הוא כי ישראל עלה במחשבה, והיינו בחי' מחשבה סתימאה שבה התלבשות התענוג, שהתענוג השראתו בחכמה, ונשמות ישראל נמשכים מפנימי' חכמה עילאה, שהרי נק' בנים למקום. ועד"מ הבן הרי הטפה נמשכת מהמוחין ששם השראת כח השכל, ולכן יש תענוג בהמשכת הטפה והתענוג דוקא בגמר ביאה שהתענוג הוא מההשפעה, וכענין יותר משהעגל כו' הפרה רוצה להניק, וכן בנש"י עד"מ שנק' ג"כ אור זרוע לצדיק מלובש בהן בחי' תענוג עליון, ולפיכך ביכולתו להמשיך בחי' השמחה ותענוג עליון. וזהו וישמחו בך כו', בבחי' פנימי' תענוג עליון, ועי"ז ביכולתם להיות מקדשי שמך ג"כ להמשיך בחי' קדש זה בבחי' מל'.

ו) **להצהיל** פנים משמן. פי' יין ישמח, אבל צהלות פנים הוא מן השמן זהו פשוטו. והנה ההפרש בין שמחה לצהלת פנים, דלכאורה ע"י היין ג"כ כשישמח יאדימו הפנים, אך הנה ענין מה שהיין משמח היינו שפעולת היין להביא מן ההעלם אל הגילוי ולכך הוא ממשיך גילוי פנימי' הדם מה שהי' בבחי' העלם ע"י היין בא אל הגילוי ולכן יאדים הפנים. ולפי שחיות הנפש מלובש בדם וע"כ בפני' הדם מלובש חיות פנימי מהנפש יותר מהחיות המלובש בחיצוני' הדם, ולכן ע"י היין מתגלה פנימי' החיות מהעלם אל הגילוי מחמת גילוי פנימי' הדם, וזהו ענין השמחה, נמצא ענין שמחה הבאה מהיין

היא מחמת גילוי פנימי' הדמים. אמנם ענין צהלת הפנים אינו נמשך כלל מסיבת הדמים רק הוא ענין הארת פנים שבא באדם מצד אור החכמה שמאיר בו כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו, וכמו שהשיב ר' יהודא למטרוניתא שראתה פניו צהובי' ואמרה לו מורה ורווי וא' לה שאינו שותה יין כלל אלא חכמת אדם תאיר פניו, וכמו שאמרו בר' אבהו דנהירין אנפוהי מפני שמצאה תוספתא חדשה כו'. והרי זהו בחי' הארת הפנים שאינו בא מחמת קיבוץ הדמים אלא בא ונמשך אור מלמעלה שמאיר ומצהיב הפנים, והיינו אור המשכיל שכל חדש והוא הנק' שמן שהוא למעלה מבחי' יין במארז"ל שמן שצף ע"ג יין נחלקו אם הוה חיבור כו', וזהו להצהיל פנים משמן דוקא. (וגם שמן הוא למעלה מבחי' מים עם היות מים ג"כ בחי' חכמה, כי שמן הוא מקור ההכמה, והיינו שמשמן נמשך בחי' הארת פנים, והוא בחי' יאר ה' פניו וכו' למעלה מבחי' מים כנודע בענין אור מים רקיע, והיינו שמים יורדים כו' זהו חיצוני' חכמה ואור הוא פנימי' חכמה). והנה שרש ענין ההפרש בין הארת פנים שבא משמחת היין ובין הארת פנים שבא רק מצד הארת החכמה, היינו במה שמן הדם עולה החיות הפנימי בפנים מלמטה למעלה בבחי' קיבוץ והעלאה, וזהו בא בבחי' רשפי אש חמימות בוער כשלהבת ועולה ומתגלה בפנים. אבל בחי' הארת פנים שמאיר מן החכמה מאיר ובא מלמעלה למטה ואין בזה שום רשפי אש כי החכמה נק' כח מה שהוא בחי' ביטול וכו' (והוא בבחי' הקרירות כמים שיורדים מגבוה לנמוך כך כו'. ולכאורה אין נראה כן, כי הארת פנים ה"ז בחי' אור ולא מים, והיינו כי מים הוא קרירות לגמרי אבל הארת פנים הוא כענין הדלקת המנורה בשמן שיש בזה אור רק שהוא דק ביותר ולא חמימות ורשפי אש כמו בקרבנות כו' כמ"ש במ"א פ' בהעלותך שלכן נאמר לאהרן חייך שלך גדול משל הנשיאים כו' יעו"ש). ויובן כ"ז הענין בעבודה שבלב זו תפלה שמחמת התבוננות בא השמחה ברשפי אש שלהבת והתלהבות והתלהטות הלב, והוא ענין קיבוץ פנימי' החיות שבדם כנ"ל כמו יין ישמח כנ"ל. וזהו עבודת חיות הקדש שבמרכבה העליונה דכתיב בהו בוערות כמראה הלפידים כו', ובכל הפרש' נאמר בהם וכנפיהם, שר"ל בחי' אהוי"ר בהתפעלות התלהבות והתלהטות לעוף כלפי מעלה להבטל ולהכלל באור השכינה המאיר עליהם כו', וכן במ"ת כתיב וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים. כי הנה הקולות והלפידים לא באו כדי להפחיד את ישראל אלא הי' ענין ובחי' אתעדל"ע כרשפי אש לעורר את האהבה בישראל באתעדל"ת שיתלהב נפשותם ברשפי אש התשוקה לה' אחד ולזה היה הקולות והלפידים להלהיב כנ"י, וכן הי' שעל כל דיבור פרחה נשמתן, שהקולות והלפידים הלהיבו בנפשותם התלהבות אורה ושמחה בכלות הנפש ממש עד שפרחה נשמתן על כל דיבור כו', וכל זה הוא בחי' שמחה בהתבוננות כמו יין ישמח כנ"ל. אבל הנה בבחי' החכמה להיות כי אור החכמה מאיר מלמעלה למטה ובאה בבחי' ביטול המציאות הפך ההתלהבות, וזהו שנאמר בחיות הקדש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא, פי' קרח כמו עד"מ הקרח הגשמי שנגלדו בו המים, כך בחי' החכמה ממשכת בראשי החיות בחי' ביטול במציאות עד דאגלידו מיא ונעשה כעין הקרח שהוא בחי' הנקודה של החרק שתחת האותיות

כי קרת אותיות חרק להיותו בחי' הביטול תחת האותיות. ואזי נאמר בחיות בעמדם תרפינה כנפיהן, פי' שכנפיהן בהתלהבות אהוי"ר תרפינה למטה כי מתבטלים ממציאות שלהם ועומדים בבחי' ביטול לגמרי.

וזהו להצהיל פנים משמן, דלכאורה אינו מובן הלשון להצהיל כו' והל"ל ושמן יצהיל פנים כמו שאמר לחם כו' יסעד ויין ישמח כו' (וכמש"ל אות א'). אך הענין הוא, לפי שכל עיקר בחי' ויין ישמח הוא כדי שיהי' אח"כ להצהיל פנים משמן. כי כל עיקר השמחה ברשפי אש התשוקה בתחלה בבחי' רצוא שהוא נק' יין הוא רק כדי שיהי' אח"כ בחי' השוב והוא בחי' ההמשכה וגילוי אור הבא ע"י החכמה שהוא בחי' חכ' אדם תאיר פניו כו'. ולכן נז' כאן אדם (ולא אנוש כמו ביין) כי אדם א' דם, פי' דם הוא בחי' רצוא כמש"ל ששמחת היין נמשך מחמת גילוי פנימי' הדם וכן בפסוק נק' היין דם ענבים בפ' ויחי, ובחי' א' הוא ממתיק הגבורו' כנודע בכוונת אד' שפתי תפתח א' דין שבחי' אל"ף הוא פלא עליון הממתיק הדין, והוא בחי' השוב שאחר הרצוא וכמו מים לגבי אש, ואלף הוא בחי' חכמה כמ"ש אאלפך חכמה. נמצא שהמכוון העיקרי הוא בחי' השוב שהוא בחי' להצהיל פנים משמן, כי בזה יש קיום יותר כמארז"ל דברי חכמים בנחת נשמעים, וגם מתקיים על כל היום כולו, משא"כ הרשפי אש. אך בהיות שא"א שיבא לבחי' שוב אא"כ קדם לו בחי' הרצוא ברשפי אש דוקא, והיינו כדי לצאת ממאסר הגוף שזהו בהכרח ע"י ההתבוננות ורשפי אש כו' ע"כ אמר תחלה ויין ישמח ואח"כ להצהיל שהוא עיקר המכוון כו'. ותדע דמי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כו', והיינו כשאין הגוף מסתיר לו כלל כמ"ש במ"א. ובכל זה יובן מה שאנו או' כי באור פניך נתת לנו תורת חיים כו', כי התורה מחכמה נפקת והיא בחי' הארת פנים.

ז) **ואחר** כל הנ"ל בביאור ענין שהתורה נק' לחם ויין ושמן, יובן הפסוק צאינה וראינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו. כי הנה פי' עטרה הוא בחי' רצה"ע כמ"ש כצנה רצון כעטרנו, ונק' רצון עטרה שהוא בחי' מקיף עליון, והוא למעלה ג"כ מכל ג' בחי' הנ"ל יין ולחם וכו' שהם בחי' פנימי', משא"כ עטרה בחי' מקיף הוא מבחי' גילוי אור א"ס עצמו שא"א לבא לבחי' או"פ. ולכן ארז"ל אלע"ל העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ומבואר במ"א (ע"פ ששת ימים תאכלו מצות וכו') הפי', כי אכילה היינו בחי' אכלו רעים שהוא בחי' אבא יונק ממזלא, והוא רק מבחי' מזלא ושערות וכו' אבל גילוי בחי' א"ס ממש זהו בחי' מקיף, וגילוי זה יהי' לעל"ל. וע"ז ועטרותיהם בראשיהם ולמעלה מבחי' אכילה שבתורה, דהיינו מדריגת לחם ויין וכו' שהוא רק מה שיוכל להתמשך בגילוי בבחי' או"פ, אבל לע"ל יתגלה מקור ושרש האור שבבחי' מקיף. וזהו קול מצהלות חתנים מחופתם, ופי' צהלה שייך בבחי' שמן שהוא הארת פנים כנ"ל, והוא נמשך מחופתן שהחופה היא עטרה ומקיף, והיינו עד"מ כשהחתן בחופה מאיר בו איזה הארה מבחי' המקיף ומזה נמשך הצהלה. וכן הוא בחי' השמן שהוא ממוצע וכלול מבחי' מקיף ופנימי כמ"ש במ"א ע"פ לריח שמניך, הריח

שבשמן הוא מקיף והשמן עצמו הוא בחי׳ משקה שהוא בחי׳ פנימי, (ועוד כי באמת השמן עצמו אינו יכולים לאכלו ולא לשתותו אלא א״כ ע״י דבר אחר כנז׳ בגמרא דשמן בפ״ע אין מברכין עליו), והיינו כי ח״ע במהותה ועצמותה שהוא בחי׳ ראשית יש בה ג״כ גילוי מבחי׳ המקיף, וזהו מצהלות חתנים מחופתן ולהצהיל פנים משמן. אמנם מ״מ העטרה והמקיף עצמו גבוה מבחי׳ גילוי זה שנמשך ממנו הארה בבחי׳ הארת פנים כו׳, וזהו הוא בחי׳ כתר תורה, כתר ל׳ עטרה ומקיף כמו כתרו את בנימין כו׳. וגילוי זה נמשך בשבועות שאז נמשך בחי׳ כתר תורה. אך מ״מ הוא בעטרה שעטרה לו אמו, כי אף שהעטרה עצמו היא למעלה מעלה מבחי׳ אימא שהוא בחי׳ יין ישמח כמ״ש אם הבנים שמחה, עכ״ז שעטרה לו אמו, כי להיות גילוי והמשכות עטרה זו צ״ל כסדר המדרגות וכמאמר עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, ונת׳ למעלה דפי׳ שיעשה רצונך כרצונו הוא ענין גילוי בחי׳ רצון העליון שלמעלה מהחכמה, דהיינו המשכת הכתר. שהרצון העליון שהוא רצונו יומשך ויתגלה ברצון התחתון שנק׳ רצונך, וכדי שיהי׳ בחי׳ זו צ״ל תחלה עשה רצונו כרצונך. והוא ע״י ההתבוננות בחי׳ יין ישמח שעי״ז מולידי׳ הרצון התחתון, והוא גורם לגילוי רצה״ע. וזהו בעטרה שעטרה לו אמו כו׳, ובכלל עטרה זו הוא ג״כ בחי׳ להצהיל פנים כו׳, כי מצהלות חתנים נמשך מחופתן כנ״ל שיש בזה איזה גילוי מבחי׳ העטרה והחופה, וזהו בחי׳ גילוי התענוג עליון המתגלה כשחכמת אדם תאיר פניו. ויש ג״כ בחי׳ כשמן הטוב היורד על הזקן וכו׳ להתלבש בבחי׳ שערות, אך הגילוי שבבחי׳ הארת פנים גבוה יותר כמ״ש במ״א. והנה מה שאמר במלך שלמה, במלך שהשלום שלו, היינו כמו שנת׳ למעלה שע״י התורה נעשה בחי׳ שלום בפמש״ע ובפמשמ״ט כנ״ל באריכות בענין בחי׳ לבב אנוש יסעד כו׳. (וע׳ לעיל תחלת אות ד׳ שהכח הזה להשלים נמשך מבחי׳ כתר שהוא בחי׳ העטרה כו׳ ע״ש הטעם). ומ״ש צאינה וראינה כו׳ בעטרה, הענין כי להיות גילוי זה שמבחי׳ המקיף א״א להיות גילוי זה רק למטה דוקא ולא בעולם העליון יותר, והראי׳ שבחי׳ ועטרותיהם בראשיהם דלע״ל יהי׳ הגילוי למטה דוקא בעשי׳ מה שאין גילוי זה בג״ע העליון, והיינו משום דנעוץ תחלתן בסופן. וכמו שלראות אבן טוב המבהיק ביותר אי אפשר לראותו נגד האור ממש, רק במקום שאין שם אור כ״כ, וזהו צאינה וראינה כו׳ בעטרה כו׳. וכיוצא בזה נת׳ במ״א בענין אספקלריא שאינה מאירה שהיא השפיגעל שיש בה מעלה יתירה מצד א׳ יותר מבאספקלריא המאירה היא הזכוכית הבהירה, מה שיכולים לראות בה דבר שמאחריו כו׳, וגם פי׳ צאינה וראינה כו׳ הוא כנ״ל בענין לכו לחמו כו׳, שצ״ל בחי׳ הליכה, וזהו צאינה וראינה כו׳.

(א) **נת׳** שהתורה נמשלה ללחם יין ושמן. והנה לחם לבב אנוש יסעד ע״ד ואנוש הוא ל׳ חלישות, והיינו כי עקוב הלב לשון עיקום. שהישר הולך צ״ל ובחרת בחיים או אהבה גדולה מזו לבחי׳ לא שניתי, וזה שבוחר בתענוגי׳ גשמיים שהן פסולת ה״ז מעוות וג״כ חולי טועם מר למתוק כו׳, ועי״ז נחלש האהבה לאלוקי׳, כשל בעוני כחי.

(ב) **ולכן** אנוש למטה מאדם, הקב"ה כמראה אדם ואנוש כחציר ימיו מט"ט ביצי' (שם בחי' העלם, עמ"ש ע"פ דפאינו כו' שאפי' בקדושה דיצירה רעש גדול מפני ההעלם כו').

(ג) **והתורה** לבב אנוש יסעד, כמו הלחם מחבר הנשמה וגוף, כן בנה"א ממשיך אלקו' בנפשו, וכן למעלה לחמי, כי אדם צריך ג"כ ללחם דהא לאו מכל אינון מדות איהו כלל, ושיתחכם בע"ס הוא ע"י התורה, וזהו וידבר כו' לאמר שע"י העשה"ד נמשך חיות בע"מ. וזהו ענין ב' שלמי ציבור דעצרת שלום בפשמ"ע ובפמשמ"ט.

(ד) **והכח** הזה בתורה לפי ששרשה מרצה"ע כ' הממוצע בין המאציל לנאצלים וכו' ועי"ז פותח א"י כו' לכל חי רצון. וענין יין שצ"ל תחלה לכל לחמי כו' לבו ממאסר הגוף. ועיקר ההליכה בשעת התפלה ע"י ההתבוננות. וזהו עשה רצונו כרצונך ע"י החכמה וההתבוננות כדי שיעשה כו', ע' לקמן אות ז'. ובטל רצונך בכה"י והתבוננות נק' יין שעי"ז יצא סוד ומשמח.

(ה) **וישמחו** בך כו', כי הטיפה נמשכת ממוח ששם התענוג, והתענוג בגמר ההשפעה, שזהו בחי' בנים למקום כו', ולכן ג"כ מקדשי להמשיך קדש בבחי' מל'.

(ו) **להצהיל** פנים כו' כי שמחה דיין מחמת התעוררות קיבוץ הדמים, אבל להצהיל הוא בחי' חכמ' אדם תאיר פניו והוא בחי' רו"ש בוערות כמראה הלפידים, ורקיע כעין הקרח כו' והרצוא בשביל השוב. וזהו יין ישמח כדי להצהיל, אדם א' דם.

ביאור על הנ"ל

ולהבין בתוס' ביאור ענין בעטרה כו' מהו בעטרה. הנה ארז"ל סנדל קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל. כי הנה פי' וענין יהי רצון היינו המשכה חדשה ממקור רצה"ע, הכוונה שיומשך הרצון מהעלם אל הגילוי. עד"מ באדם אף שעפ"י החכמה והשכל ראוי שלא יעשה אותו דבר שמבקשו חבירו עכ"ז כשמפצירין אותו ומדברים על לבו יוכל להיות שיעשה אותו הדבר אף שהוא נגד השכל. ומדוע הוא כן, אך הוא משום כי באמת בעצמיות מהות רצון הנפש כל הטעמים שבשכל כלא חשיב רק שהשכל מעלים ומסתיר את הרצון. אבל כשמדברים על לבו אז יוצא מהעלם אל הגילוי הארה ממהות הנפש. כמ"כ יובן למשכיל למעלה, כי בודאי ברצונו רצון העליון אין בו שום מקור דמקור מבחי' דין רק חסד ורחמים ורב חסד, רק מחכמה ראשית ההשתלשלות שם יש פנים לזה כו' סברא לחיוב קצת. לכן לפעמים נקראת החכ' דין כי עפ"י חכמ' מסתיר ומעלים הרצה"ע, כי ההארה הבאה מכתר

לחכ׳ באה בדילוג אשר נסתר ונעלם מהות הרצון. לכן מבקשים יה״ר, היינו שיבא ויתגלה מהעלם אל הגילוי ויוגבר הארתו על בחי׳ חכמה המעלים אור הרצה״ע. ואז ממילא יתגלה ורב חסד כו׳ האף שעפ״י חכ׳ ויושר אין הוא כך אעפי״כ יהי רצון יתגלה הארת הרצון כנ״ל. אך איך יומשך הרצון הנ״ל ע״י תפילת ישראל הוא ע״י מלאך הקושר כתרים לקונו, ד״מ כתר למטה נעשה מאבנים טובות המבהיקים, וגוף האבן הוא בחי׳ דומם רק שנעשה ונתברר עד שנעשה צח ואור מאיר בם, וכאשר ניתן בראש המלך אז הוא עטרת תפארת ומייפה את המלך. כך הוא בתפלה, אותיות שבתפלה הם נק׳ אבנים להיותם בחי׳ דומם בעשי׳ ומה שמאירי׳ הוא מפני כי נתבררו ע״י מס״נ והעלא׳ מ״ן מבי״ע ולכן נק׳ אבנים טובי׳, וע״י מלאך הוא אשר קשר כתרים בראש, היינו שנתקבל תפילת ישראל הם אבנים טובי׳ הנ״ל ונמשך הארת הרצון מהעלם לגילוי בראש ממ״ה היינו ז״א דאצי׳, וזהו קושר כתרים היינו מייחדים ומתבררי׳ הארת כתר לז״א דאצי׳. וזהו כמו עד״מ בחי׳ עטרה שנעשה למטה ואח״כ ניתן כתר מל׳ בראשו, כמ״כ בתפלה דלמטה נעשה למטה הכתר ואח״כ ניתן בראש ממ״ה, כי האותיות הם בחי׳ דומם ונתגלה בהם אור מבהיק רצון עליון המאיר בהם ונתגלה הארת הכתר, וזהו יה״ר הארת רצון הנ״ל. והיינו שאף שלפעמים מצד מעשיהם אשר לא טובים ח״ו ומבחי׳ חכמ׳ ראשית ההשתלשלות שעפ״י החכ׳ התנהגות העולמות ועפ״י חכמה כו׳ צ״ל לפי ערך העלא׳ מ״ן שלמטה וידונו לפי מעשיהם, לכן היא מסתרת אור הרצון. וע״כ מתפללים שיתגלה הארת הרצון, ובבחי׳ הרצון אין זה תופס מקום כלל, ואור הכתר כולו רחמים פשוטים ארך אפים אריכות דאנפין לפי שאין ההשתלשלות תופסין שם מקום כלל כי אם צדקת מה תתן לו. נמצא כאשר יתגלה וישוב אור הכתר בראש ממ״ה ז״א דאצי׳, אזי יש שם כל הברכות וטובות לישראל גם לשאינם ראויים. לכן צריכין אנו לבקש יה״ר שאף שבודאי שישנו במציאות שם, רק הבקשה הוא שלא יעלימו אור החכמה ויבא מהעלם לגילוי ואז קמי׳ כחשיכה כאורה, האף שעפ״י העלא׳ מ״ן לא יהי׳ עפ״י מדת החכמה התגלות כנ״ל, אעפי״כ יהי רצון כנ״ל. והנה תורה הוא ג״כ דבר הבא מהעלם אל הגילוי, כי הלא אלפים שנה קודם בריא׳ העולם קדמה התורה וכמ״ש ואהי׳ אצלו אמון כו׳. וא״כ כבר היה התורה כולה בעצם המאציל, רק ג״כ ע״פ חכמה הי׳ המעכבה אשר דנה שבעת ההיא לא הי׳ העולם ראוי לתורה ע״פ מדת החכמה. ואח״כ בשעת מ״ת אז יצא האורה מהעלם לגילוי צרופי אותיות תשב״כ ג״כ א״ט וזכו לכך ע״י שנשתעבדו במצרים בחומר ולבינים זכו לכתר א״ט הנ״ל. וזהו על כל דיבור פרחה נשמתן במס״נ לכן המשיכו הכתר הנ״ל, וכמ״ש ויתנצלו בנ״י את עדים מהר חורב, היינו מה שזכו בהר חורב עטרה הנ״ל. וזהו בעטרה שעטרה לו אמו, היינו כנ״י, וכמא׳ לא זז מחבבה עד שקראה אמי, ביום חתונתו זו מ״ת, כי ע״י מס״נ כנ״ל נתעטרה בעטרה ז״א ויצא הכתר א״ט מהעלם לגילוי, היינו אותיות תשב״כ כנ״ל. והנה יין הוא ג״כ דיבור המביא מהעלם לגילוי, נכנס יין יצא סוד, כי בשעת השמחה מגלה מצפוני לבו. לכן בשעת המשכת הרצון אשר נתגלה ומאיר למטה הוא בחי׳ שמחה עליונה המביא׳ מהעלם לגילוי לכן נא׳ בעטרה שעטרה לו אמו כו׳.

והנה להבין פי' ענין עטרה עד"ז בתורה, כי הנה ענין עטרה דתפלה הוא גילוי רצה"ע שלמעלה מהשכל להיות רופא חולים עד"מ אף שע"פ חכמה ראוי ליסורים כו' וכנ"ל, אך בתורה עצמה לא שייך לכאורה בחי' זו דהא אורייתא מחכמה נפקת. אך הענין יובן עפמ"ש במ"א בענין מחלוקת רבי אלעזר וחכמים בתורתו של עכנאי שר"א מטהר וחכמי' מטמאים ויצתה ב"ק מן השמים שהלכה כר"א וא' ר"מ אין משגיחי' בב"ק שנא' לא בשמים היא, דאינו מובן, דאם באמת אין הלכה כמותו וכמו שנפסקה הלכה בזה, א"כ איך יצתה ב"ק מן השמים כמותו. והענין כי פי' אורייתא מחכמה נפקת היינו שגילוי' הוא מבחי' חכמה היינו כשנמשכה באצי' להיות בחי' א"פ, אבל שרש התורה היא מבחי' מקיפים שהרי ניתנה מן השמים ושמים בחי' עיגולים ומקיפים שלמעלה מהתחלקות קוין שבאצי' רק עכשיו שניתנה בבחי' א"פ וג' קוין כשר בחי' חסד ופסול מבחי' גבורה כו' נאמר לא בשמים היא. והנה כשנשפלה למטה אז הוא בחי' דין וצמצומים כי החכמה בחי' דין שאינו סובל השטות עד"מ או השקר, כי חכמה בחי' אמת כו'. אבל בהיותה בשרשה בבחי' מקיפי' הוא בחי' ורב חסד וכו' ולכן ר"א ששרשו גבוה מאד הי' משיג כמו שהתורה בבחי' מקיפים ולכן הי' מטהר. ולכן היו מעידין מן השמים כמותו שהוא בבחי' מקיף, ואעפ"כ אין הלכה והתנהגות העולמות כן. וזהו ג"כ ענין ר' מאיר שהי' או' על טמא טהור כו' מפני ששרשו מבחי' המאור מקור האור. וזהו ומראה לו פנים, כי דיני התורה הם בחי' שערות וצמצומים כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו', אכן הוא היה ממשיך מבחי' הארת פנים דא"א שלמעלה מבחי' שערות לכך אין שם צמצומים. וע' לעיל בענין להצהיל פנים משמן שהוא גילוי הארה מהמקיף. ובחינה זו דהתורה כמו שהיא בחי' מקיף נק' עטרה, וזה לא נתגלה בבחי' א"פ בשעת מ"ת שניתן התורה כמו שירדה בבחי' א"פ, משא"כ המקיפים לא נתגלו רק יחידים וגדולים הי' להם גילוי מזה, כנ"ל בענין ר"א ור"מ. וע"ז צאינה וראינה כו' בעטרה כו', והיינו דוקא בנות ציון, כי סתם נשמות נקראו בנות ירושלים, ובנות ציון הם הנשמות עליונות יותר כדפי' בסידור ע"פ ישמח ישראל בעושיו ובני ציון כו', ע"ש.

אך הנה לפי מה שנת' לעיל שהעטרה היא מאבן טוב ואבנים הם אותיות, והרי נתבאר איך אותיות התורה הם בחי' לחם כמו חטה. אך הענין כי יש כמה בחי' אותיות היינו טנת"א, והטעמים הם בחינה עליונה יותר מכולן, והם ג"כ כמו בחי' אותיות רק שהם בחי' אותיות של התענוג העליון ולכן נק' טעמים לשון תענוג ע"ש טעמו וראו כי טוב כו' כמ"ש במ"א בפ' נדרים. והנה מה שנמשך מהתורה בבחי' א"פ זהו האותיות ממש שמזה לומדים התורה שבע"פ, אבל בחי' הטעמים והנגינות לא בא בגילוי כלל עניניהם עכשיו (זולת ליחידים כמו ר"ע הי' דורש על כל קוץ כו') והם בחי' מקיפים, וזהו ענין אותיות ואבנים דעטרה שהוא בחי' תענוג ורצון העליון שלמעלה מהחכמה, (ועמ"ש במ"א בענין טעמים ורננה דאורייתא ע"פ שה"ש וע"פ ויהי מקץ וע"פ תורה ציוה כו' ע"ש).

להבין ענין וביום שמחת לבו דארז"ל זה בנין בהמ"ק שיבנה במהרה בימינו אמן, ולמה נק' זה שמחת לבו ומ"ת נק' ביום חתונתו הלא בשעת החתונה יש ג"כ שמחה. אך הענין כנודע דמ"ת הי' בחי' אירוסין ולע"ל יהי' בחי' נישואין, ובהמ"ק שעשה שלמה הי' בו הארה מלע"ל כמ"ש במ"א ע"פ קומה ה' למנוחתיך שעשאו מאבנים בחי' דומם שזה כמו שלע"ל יהי' א"ח עט"ב כו'. ולכן נק' שמחת לבו שהוא בחי' שמחת נישואין, כי שמחת אירוסין עושה הסעודה הכלה או אבי הכלה כמ"ש בפסחים ספ"ג ההולך לאכול סעודת אירוסין בבית חמיו, ושמחת נישואין עושה החתן כמ"ש בש"ע אה"ע סי' ס"ד, ולכן נק' שמחת לבו. (רק עכשיו בגלות המנהג שסעודת נשואין עושה ג"כ אבי הכלה). והנה להבין ענין ב' סעודות אלו דאירוסין ונשואין יובן מענין ב' סעודות דשבת, היינו שבתא ומעלי שבתא שהוא סעודת הלילה שנק' סעודתא דחקל תפוחין היינו סעודה שעושה הכלה ועתי' קדישא וז"א שהוא החתן אתיין לסעדה בהדה, וזהו כמו סעודת אירוסין. ואח"כ סעודא דיומא נק' סעודתא דעתיקא קדישא, שהסעודה נעשי' בבית החתן וחקל תפוחין ק' אתיין לסע' בהדה כו'. ותפלת שחרית ישמח משה כו' הוא בחי' שילוח סבלונו' כי משה נק' בעלה דמטרוני', ובחי' כלת משה זהו במתנת חלקו כו'. ותפלת מוסף שאומרי' קדושת כתר זהו בחי' החופה ונשואין והסעודה שאח"כ נק' סעוד' נשואין. ואח"כ במנחה אתה אחד ושמך אחד זהו בחי' היחוד.

וביאור הדברים הנה מבואר בסידור ביאור ענין ג' סעודות הנ"ל, כי יש ב' בחי' עונג, היינו הא' נמשך מלמעלה למטה כמ"ש וקראת לשבת עונג, והיינו ע"י עבודתינו כל ששת ימי המעשה, כי מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. ומ"ש דשבת מיקדשא וקיימא מצד עצמו זהו בחי' עליית החכמה מהשפלתה בע"מ בדיבור, כמו העושה כלי ואח"כ כשגומרה בא שכלו לעצמותו וכו'. אבל להיות המשכת התענוג העליון הוא ע"י העבודה, וזהו לעשות את השבת, והיינו ע"י מי שטרח בע"ש בתפלה לברר בירורים ולהעלות כל מה שאכל ושתה ונהנה להיות עולה במס"נ באחד כו', וכן ע"י תומ"צ שע"ז ממשיך גילוי ועונג בשבת, ולכן נק' זה סעודת הכלה, שע"י אתעדל"ת של נש"י הנק' כלה נמשך סעודה ותענוג זה שהם מזמנים וממשיכים בחי' ע"ק כו'. וזהו שמש בשבת צדקה לעניים, כי שמש בחי' חתן כמ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו כו', וע"י צדקה לעניים בחול ממשיכים בחי'* זה בשבת שלא להיות בבחי' שמש ומגן כו' רק גילוי שמש ממש, וזהו וקראת לשבת עונג. אמנם יש עוד בחי' שבת שבתון והוא בחי' גילוי מקור התענוגים, שהנה הארת עונג העליון המאיר ונמשך ע"י עבודת האדם בחי' סעודת' דחקל תפוחין אינו אלא הארה וזיו בלבד מן עצמות העונג העליון מקור כל התענוגים, כי להיות המשכה מלמעלה למטה הוא ע"י צמצום, וזהו בחי' שם הוי' יו"ד צמצום כו', וא"כ אינו כ"א הארה חיצוני' ממקור התענוגים שהוא למעלה מעלה מערך ירידה והתחלקות זאת וא"א להתגלות כ"א ע"י התעלמות המקבלים למעלה. וזהו נק' שבת להוי' שהוי' הוא ג"כ בחי' שבת שעולה מבחי' צמצום

בחי' : בכת"י ב : גילוי.

כו׳ למקור התענוגים ונק׳ שבת שבתון ונק׳ מתנה טובה שיש לי בבית גנזי בבחי׳ סדכ״ס. וזהו בחי׳ סעודת נשואין שהסעודה אצל החתן, וע׳ מזה ע״פ את שבתותי תשמרו כו׳.

והנה כמ״כ במתן תורה יש ג״כ ב׳ בחי׳ אלו, כי במ״ת כתיב וירד ה׳ על ה״ס היינו שהחתן הולך לבית הכלה, וזהו בחי׳ אירוסין. ולכן הי׳ קולות וברקים וכו׳, כמו כשהחתן נוסע להכלה צריך להיות בהראותו את עשרו וכו׳, עד״מ ממלך ב״ו כשעושה חתונה לעצמו עם בת זוגתו, הנה מתחלה יוצא הוא מעיר המלוכה עם כל ב״ב וכל השרים אשר רואים פני המלך אתו לבית הכלה לשמוח שם בביתה בסעודת האירוסין. והנה ודאי שהכלה או אביה אין להם עושר מערך עושר המלך כלל לא מיני׳ ולא מקצתי׳ ואין להם מקום מכובד כמו פלטרין הנאים של המלך, ואז עיקר הכבוד בהראות המלך גודל עשרו בזהב וכסף וסגולת מלכים כלים מכלים שונים שמביא עמו לבית המלכה והכל מתפלאים מאד מעוצם גדולת המלך בעושר מופלג כזה, וזה אינו אלא מפני שבכפר (שהוא מקום דירת המלכה ואביה) לא ראו מעולם אוצרי חמודות מגנזי מלכים ותהי בעיניהם לפלא גדול כו׳. אמנם אח״כ כשבא המלך לעירו עיר המלוכה והכלה באה ג״כ לביתו ושם בביתו בית חתנים עושה חופה עם הכלה והיא שמחת נשואים ועושה סעודה לכל בני עירו וכל שריו שהם כבר רגילים באוצרותיו חמודות המלך ולא יהי׳ בעיניהם לפלא כלל, לכן לא יהי׳ השמחה והסעודה בהראות העושר והכבוד ולא יהי׳ ברעם ורעש כלל, כ״א שמחת המלך תהי׳ בחשאי בעצמותו עם השרים וכל בני החופה כו׳. והנמשל מזה יובן למעלה, שכנ״י נק׳ כלה שהם הנשמות הנולדים מבחי׳ המל׳ הנק׳ אימא תתאה כידוע, והחתן הוא בחי׳ חב״ד דז״א דאצי׳ דאורייתא מחכ׳ נפקת. והנה בשעה שירד ה׳ על ה״ס היינו עד״מ יציאת החתן ממקומו שבאצי׳ באורו׳ ופנימי׳ דז״א להיות מתגלה בדבר ה׳ דיבור העליון שהוא מחי׳ העולמות עד עוה״ז השפל, וזהו ירידה גדולה ועצומה כמ״ש וירד כו׳, כי ידוע שמל׳ הוא הדיבור הוא ראש לשועלים, כח הפועל במקבלים שאין ערוך לנברא עם הבורא, וזהו כמשל הכפר לגבי עיר המלוכה שבכפר אין שם ממהות וערך פלטרין המלך ולא כלים מסגולת המלכים כי אין ערוך כלל עולמות בי״ע לגבי אצי׳ וגם הכלים דאצי׳ הם איהו וגרמוהי חד בהון משא״כ בבי״ע. אך ירידה זו היתה כדי לשמוח שמחת אירוסין בבית הכלה דוקא והאירוסין הוא מ״ת, כי י׳ הדברות הוא בחי׳ טבעת קידושין אשר קדשנו במצותיו כו׳, וכדאיתא בפסיקתא רבתי פסקא ויהי ביום כלות משה, כשבא הקב״ה ליתן תורה עשה לה פומבי גדולה כו׳ ולא הי׳ אלא דוגמת קדושין כמ״ש לך אל העם וקדשתם כו׳ עכ״ל. והקדושין הוא האירוסין שהם עדיין בבית הכלה, ולכך הי׳ רעש גדול בקולות וברקים כי נתגלו אורות עליונים דאצי׳ למטה לכבוד החתן העליון והכלה, ולפי שאין ערוך כלל לנבראים לגבי אורות האצי׳ לכך נתפלאו מאד ופרחה נשמתן על כל דיבור. ונמצא ענין הקידושין הוא ירידת החתן אל הכלה.

וכל זה הוא ענין ביום חתונתו זה מ"ת ונק' בחי' אירוסין. אבל לע"ל יהי' גילוי פנימי' התורה והוא בחי' נשואין, כי גילוי חיצוני' התורה נק' רק חיתון לבד, אבל גילוי הפנימי' שיש בזה תענוג בבחי' א"ס נמשל לנשואין, עד"מ היחוד שיש בזה גילוי התענוג וכו' ואז יהי' הסעודה בבית החתן. וזהו שאמרה אסתר ומחר אעשה כדבר המלך, פי' מחר הוא לע"ל, אעשה כדבר המלך שיעשה המלך הסעודה ויהי' שם היחוד והעונג שיהי' אז א"ח עט"ב ותעלה למעלה כו'. וזה נק' שמחת לבו, פי' שהשמחה בלבו ולא ברעש וגילוי כמו שהי' באירוסין דמ"ת לפי שהי' הסעודה בבית הכלה בכפר כו', אבל כשהסעודה בבית החתן למעלה מעלה הוא בחשאי כו'. וכמו ההפרש בין ש"ע לגבי סוכות שהוא כמו בחי' גילה לגבי שמחה, גילה נק' השמחה שבפנימי' כו'. וזהו כמו ענין ב' סעודות דשבת הנ"ל, שסעודה ראשונה דחקל תפוחים היא בבית הכלה, וסעודתא דיומא היא מתנה טובה שיש לי בבית גנזי כו' שהוא בבית החתן, כנ"ל. והנה לפנים בישראל היה זה מנהג פשוט שהחתן היה עושה סעודת נשואין וכן המנהג גם עכשיו בא"י. אבל בחוץ לארץ נהפוך המנהג בזמן הגלות שהכלה עושה גם כן סעודת נשואין, דהיינו הסעודה שאחר החופה והחתן נקרא ובא על הסעודה כמו שהי' בסעודת אירוסין לפנים כו'. והטעם לזה הוא כי בזמן בהמ"ק הי' יחוד פב"פ והי' עליי' מל' בבחי' אצי' בכל פרצופה וזה הי' ענין שמיני עצרת שאז היא החופה, שעיקר סעודת החופה היא בבית החתן דוקא ואז כתיב ביום השמיני שילח את העם ויברכו את המלך כו'. אבל בזמן הגלות שהכלה היא בבחי' העלם והסתר בבי"ע לא יש בכחה להיות נקראת לסעודה בבית החתן אלא היא קוראה את החתן אליה בביתה, וכמ"ש באתי לגני אחותי כלה כו'. (ועיין בזהר פ' בחוקתי (דף קט"ו ע"ב) במשל לב"נ דרחים אתתא והי' דיירא בשוקא דבורסקי כו', שהוא משל לזמן הגלות שהמל' מושפלת בבי"ע). ועד"ז הי' ג"כ סעודת אסתר שאמרה אליו ומחר אעשה כדבר המלך, דהיינו שלע"ל כשיחזור להיות עליי' המל' אזי יהי' הסעודה בבית החתן, וזהו אעשה כדבר המלך כי אז תהי' אשת חיל עט"ב, משא"כ עכשיו בגלות עשתה היא הסעודה והמלך בא לשם. וכמו"כ מצינו בלבן דכתיב ויאסוף לבן את אנשי המקום ויעש משתה, והי' מן הראוי שיעקב שהוא החתן יעשה הסעודה, אלא שלבן רצה לרמאותו ליתן לו לאה לכן עשה הוא הסעודה וקרא לאנשי המקום הידוע כדכתיב הנה מקום אתי כו' (ופי' כי לבן הוא לובן העליון, ויעקב הוא ת"ת דז"א ורצה ליתן לו לאה שהיא למעלה בבחי' מח' לכן עשה הוא הסעודה וקרא לאנשי המקום הידוע) וד"ל.

לפסוק כמגדל דוד צוארך, מצרים גרון זהו בגרון דז"א שם שייך זלעו"ז, אבל צואר בינה זהו עלמא דחירו לכן זהו כמגדל דוד צוארך.

ד׳ ד׳

כמגדל דוד צווארך בנוי לתלפיות.

א) פרק ד׳ דברכות דלא״א יכוין את לבו כנגד בית המקדש כו׳, מאי קרא כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות תל שכל פיות פונים בו, וכתב התוספות וכהך שמעתא קיי״ל כו׳ וכ״פ בשלחן ערוך סי׳ צ״ד סעי׳ א׳ וכתב מהרש״א כמגדל דוד צווארך שבית המקדש נמשל לצואר שהוא בגובה של אדם כן המקדש הודן וגובהן של ישראל (הג״ה. וכמארז״ל ע״פ את גאון עוזכם זה בית המקדש עכ״ה) וכן דרשו פ״ק דמגילה ע״פ ויפול על צוארי בנימין אחיו על ב׳ מקדשות כו׳, הדריש תל פיות, תל שהכל פונים לו, משמע פיות מלשון פונים אבל בילקוט גרסינן תל שכל פיות פוגים בו עכ״ל, ובפרדס ערך צואר התפארת במציאותו המתעלה להתדבק בג׳ ראשונות על גבורה וגדולה נק׳ צואר, עם כל זה יהיו הצואר גם כן בבינה וכן מצאנו בזהר עכ״ל, וע׳ זח״ב תרומה דקכ״ו ע״ב בע׳ שיעקב שהוא ת״ת מחבר בינה עם מלכות, וע׳ זח״ג פ׳ אמור דצ״ג ע״א עד דאסתליק ד׳ רזא דשמים עילאין לעילא דהיינו עלית הת״ת באו״א כמ״ש בלק״ת בד״ה לבאר הדברים ע״פ ונקדשתי ושם פ״א. ועמ״ש בענין רוממות א־ל בגרונם ג׳ שרים שר המשקים הוא הקנה שר הטבחים זהו ענין הוורידים, ושר האופים זה הוושט, ויש בחי׳ אלו בקדושה וזהו רוממות א־ל בגרונם כו׳ ועמ״ש בלקו״ת בשיר השירים ע״פ צווארך בחרוזים, ובמאו״א צדיק סעיף י״א צוואר נק׳ הבינה שבכל פרצוף, והי״ב העיר מהזהר ויגש דר״ט ע״ב, ובפ׳ נשא אד״ר קמ״ג ב׳ ובת״ז קמ״ד ע״א כמה פירושים על צוואר, ונ״ל בשביל שבינה הוא בסוד גרון דא״א, לכך מרמז צוואר על בינה עכ״ל. (ובזהרי חמה שם מפרש דבית המקדש הנקרא צואר הוא מלכות), ומ״ש שבינה היא בגרון דא״א עיין מזה בבה״ז פ׳ שמות ע״פ תשורי מראש אמנה, עוד מצאתי צואר אותיות רצוא כ״ה בלקו״ת מהאריז״ל פ׳ עקב, נתבאר מזה במ״א בהגהות על ד״ה כי כאשר השמים החדשים שבתו״א פ׳ בראשית והענין כי בכה ארוך גדוד לשון רצוא והוא בק״ש למס״ב באחד, וזהו בכה פי׳ בכ״ה אתוון דיחודא שבשמע ישראל, וגם בכה כפשוטו אליו ולא למדותיו והיינו שע״י הרצוא מחבר ומעלה המלכות הנק׳ כה לחברה בא״ס ב״ה ממש וכענין מלך יחיד חי העולמים וכענין ואמרתם כה לחי עיין בד״ה שוש אשיש, ומבואר שם בתו״א בד״ה כי כאשר השמים החדשים, שפסוקי דזמרה זהו הכנה לבוא לבחי׳ רצוא בק״ש כי ענין פסוקי דזמרה זהו ענין רוממות א־ל בגרונם ועי״ז וחרב פפיות בידם להפריד הרע דנפש הבהמית מהטוב בכדי שעל ידי זה אחריך נרוצה, וזהו כי צואר אותיות רצוא פי׳ צואר זהו ענין רוממות א־ל בגרונם כי הצואר הוא הגרון ובו ג׳ בחי׳ קנה וושט וורידין קנה זהו שר המשקים הממשיך קנה חכמה קנה בינה מהמוח בלב וושט שר האופים בחי׳ לכו לחמי בלחמי, וזהו ורוממות א־ל בגרונם ועי״ז וחרב פיפיות בחי׳ שר הטבחים וורידין לכן עי״ז נעשה אח״כ רצוא בק״ש

בחי' אם רץ לבך וגם כי הצואר מחבר המוח עם הלב ועי"ז נעשה אם רץ לבך וזהו דצואר הוא רצוא וזהו כנ"ל בשם הפרדס עליית התפארת למעלה מחו"ג זהו על דרך רצוא כמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בענין קדוש עליית ו' לגבי קדש כו' עיי"ש. ובענין תל תלפיות בפרדס ערך תל ח"ל פי' הרשב"י ע"ה ברע"מ פ' משפטים דקט"ז ע"א יסוד נק' תל שהכל פונים בו והטעם כי השפע והמזון מהיסוד למטה והעיקר ביסוד עכ"ל. ובמאו"א תא"ו סעי' כ"ג תל יסוד שהכל פונים לו הוא כולל בו ה"ג יצחק קץ חי ולכן ה' פעמים אלקים בגימט' תל (הגה. וכן משפט גימט' ה' פעמים אלקים כמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל בישעי' ע"פ ציון במשפט תפדה והיינו גם כן ה"ג עכ"ה) ומצד החסדים ת' ד' יודי"ן דע"ב ל' הוי' וד' אותיות עכ"ל, ועמ"ש בענין שקל הקדש שקל ג"כ גימט' תל ע"ש ד' יודי"ן כו' וכן נפש גימט' תל, וזהו שקל כופר נפשו.

קיצור. בית המקדש נק' צואר, כמו צואר בגובה של אדם ובו עיקר החיות כמו כן בית המקדש גובהן והדן של ישראל צואר תפארת כשעולה בג' ראשונות, או צואר בינה, ובינה דא"א הוא גרון גם צואר אותיות רצוא תל תלפיות תל נק' יסוד שממנו עיקר השפע כמו ויוסף הוא המשביר לכן הכל פונים לו. זהר ויגש רט"ב ח"ב פ' יתרו דף ע"ג ע"א, ח"ג נשא קמ"ג סע"ב ענין צוארך בחרוזים ת"ז קמ"ד א', רבות מ"ג ב' ח"מ ד"ג, ד' כד"א כה"ב, של"ה פג"א קסט"ב רעו"א מ"ע רמ"ט ועמ"ש ע"פ ושדי כמגדלות, ומענין מגדל עז שם הוי' משלי י"ח י', מגדיל ישועות מלכו יגדיל תורה ויאדיר, ומענין עיר ומגדל, צוארך כמגדל השן כמגדל הלבנון שה"ש ז' ה', מגדלות מרקחים שה"ש ה' י"ג, איה סופר את המגדלים, וגבי מגדל הפורח באויר ובענין התר נדרים פורחים באויר ובמ"ש בהגהות לד"ה וכל העם רואים את הקולות בפי' בו ירוץ לשון רצוא שיש גם כן רצוא מלמעלה למטה, וצואר אותיות רצוא י"ל גם כן היינו בו ירוץ שפע צדיק חי העולמים.

ב) י"ל הטעם שנקרא בית המקדש מגדל דוד דמבואר בלקו"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרדש השני שיש ב' מקיפים לבוש ובית, ושרשן מב' הבחי' שבכתר א"א ועת"י, ובית המקדש שרשו מעתיק יומין שהוא בחי' תחתונה שבמאציל וע"כ נק' מגדל שהוא בחי' וגבה מאד, והרמ"ז פ' ויגש דר"ט ע"ב כתב מגדל גימט' מזל, ובחי' מזל זהו הכתר כנודע מענין לאו בזכותא תליא אלא במזלא תליא גם מגדל פי' מקור הגדולה וזהו מגדיל ישועות שהם ש"ע נהורין שיש בהם כמה בחי' והיינו מגדיל ישועות בריבוי וגודל, ועמ"ש מזה ע"פ והי' אמונת עתך חוסן ישועות כו' והיינו לפי שנמשכו מבחי' מגדל ועמ"ש ע"פ וכובע ישועה שהוא מקור הישועות.

קיצור. ע' בית המקדש שנק' מגדל דוד כי הבית מקיף עליון יותר מבחי' לבוש, ע"כ נק' מגדל ועמ"ש ע"פ איזה בית אשר תבנו לי מגדל גימ' מזל.

תלוי עליו כל שלטי כי אין אדם שליט ברוחו סד"ה רפאני אלא ע"י עזר ממגדל עוז אלף בחי' מגן נת' ע"פ לך לך תל תלפיות פי' בשה"ש רבה תלים אמרוהו עשרה זקנים שזהו עשר פיות י"ל עשרה מלכיות דע"ס ח"א מהם בנין ע"ס דמלכות, וזהו עשר פיות של עשר זקנים שאמרו תלים ר"ל תלים מ' שהיא המהללת נמשכה ע"י עשר מלכיות כו' וזהו שנק' תל פיות כו' שהפיות שהם מלכיות דע"ס מאירים בה, בפרדס ערך אבן מאסו וכו' לראש פינה שהכל פונים אלי' העליונים להשפיע והתחתונים לקבל, וזהו תל תלפיות, ועמ"ש ע"פ וחרב פיפיות ב' פיות כו' אי נמי ע"י בית המקדש נמשך נבואה בישראל לכן נק' תל פיות, וכן כי מציון תצא תורה להיות ודברי אשר שמתי בפיך, ובמדרש תלים סי' ל' מהו דביר ממקום שהדברות יוצאות לעולם שנאמר כי מציון תצא כו' ודבר הוי' עיין פרדס ערך פה שהאריך ואפ"ל כי לפי שאמר צוארך שמהצואר נמשך הקול ונעשה הדבור בפה וזהו צוארך בנוי לתלפיות כו' ונמצא הצואר מחבר המוחין עם הלב מלמעלה למטה ומחבר הבל הלב הקול עם הדבור כו' וזהו כמגדל דוד בינה צוארך בנוי לתל פיות שמאיר בהדבור פה כמו בעלמא דאתכסי' בינה.

ג) **זהר** ח"א ויגש דר"ט ע"ב ע"פ ויפול על צוארי בנימין, כמגדל דוד צוארך כמגדל דוד דא ירושלים דלעילא, י"ל ע"ד מ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, דפי' בזח"ג ויקרא ד"ה ע"א אימתי קודב"ה אקרי גדול בזמנא דכנסת ישראל אשתכח עמי' הה"ד בעיר אלקינו כו' דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא ולאו הוא גדול כו' והיינו כי ע"י חיבור דו"נ מאירים בז"א אורות עליונים מא"ס ב"ה עיין בתו"א פ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש, ולכן בגלות הצדיק אבד כו' כמ"ש בכמה דוכתי ועיין בזח"ג ואתחנן דף רס"ו ע"פ ובאו האובדים, ובמאו"א א' ג', ועיין בלקו"ת בשיר השירים, בד"ה צאינה וראינה הראשון, בפי' שאו ידיכם קדש, וברכו כו' והמשכה וברכה זו זהו בשביל להשפיע לבחי' מלכות כמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו' גם ע"ד ויבן בינה יתירה ניתנה באשה ומתלמידי יותר מכולם נמצא מבחי' עיר אלקינו שהוא עולם הדבור נמשך תוספות אור כו' ועמ"ש בד"ה וירא הנה באר בשדה בפי' מצא אשה מצא טוב טיבו דעתיקא כו' מצא ע"ד והחכמה מאין תמצא כו' ואזי דוקא גדול הוי' והוא ע"ד לך הוי' הגדולה היינו הגדלת ז"א שנמשכו בו מוחין דגדלות וכמ"ש במ"א ע"פ אז יאמרו בגוים הגדיל הוי' כו', וכמ"ש בענין וארא כו' בא"ל שד"י מלשון ברכת שדים כו' כמו החלב מגדיל הולד כו' כן הגדלת המדות ע"י חלב דאימא, וזהו ושדי כמגדלות ועוד כי בגלותא דסליק קודב"ה לעילא לעילא נאמר וישח אדם וישפל איש, וארז"ל סוף סוטה שגורמים שפלות לשונאו של הקב"ה, ואין איש אלא הקב"ה שנאמר הוי' איש מלחמה ועיין מענין מלחמה זו ע"פ ויאבק איש עמו כו', ולכן אימתי גדול כו' בעיר כו' ולכן נקרא ירושלים עיר אלקינו בשם מגדל שממנה נמשך להיות גדול הוי', או המגדל היינו שהוא הכלי

שבו נמשך בחי' גדול הוי', משא"כ במצרים אמרה איננו ויוסף השיב גדול הוי' כמ"ש ברבות פ' וישב ע"פ איננו גדול כו', ושני הפי' שהוא המגדל הוא כלי לבחי' גדול, וגם הוא הממשיך מבחי' ולגדולתו אין חקר שיהי' נמשך בחי' גדול הוי' כו' אך אומרו דא ירושלים דלעילא שהוא בינה וזהו שממנה מקור הגדלה זו שהרי בעטרה שעטרה לו אמו, אך ענין מגדל דוד משמע ההגדלה למלכות וזהו ע"ד כעיר שחוברה לה יחדיו חיבור ירושלים של מעלה שהיא בינה עם ירושלים של מטה שהיא מלכות כמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן משכן העדות, וזהו ע"ד מי זאת חבורא דתרין עלמין שהמלכות שהיא הדבור מקבלת גם כן מהבינה שהיא מחשבה עילאה שלא על ידי אמצעות המדות וזהו משמח חתן עם הכלה בהשוואה א' שיהיו זו"נ בכתר א', ותהי' קומתה שוה אליו וזהו ענין כמגדל דוד, ועוד י"ל אדרבה שזהו ע"ד אתעט"ב עלית ב"ן בס"ג שלמעלה ממ"ה וכמ"ש במ"א בפי' עד דוד הגדיל היינו עד לעתיד לבוא שתתעלה המלכות הנק' דוד למעלה מבחי' יהונתן יסוד ז"א ע"ד אשת חיל עטרת בעלה, וזהו כמגדל דוד פי' בחי' דוד הגדיל והיינו כמגדל שהיא הבינה כו' וכמ"ש ביום ההוא יהי' כו' ועמ"ש בלקו"ת בשיר השירים סד"ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות שמלמטה למעלה המלכות היא כתר, והיינו מצד בירור עולם התהו וזהו ענין כמגדל דוד בחי' כתר, עוי"ל פי' כמגדל דוד ע"ד שארז"ל במד"ר פ' ויצא ע"פ הגדולה לאה גדולה במתנותי' כהונה לעולם מלכות לעולם והיינו שנמשך מבחי' ה' גדולה דהיינו ה' ראשונה השם הוי' שבה התגלות עתיקא בחי' אני הוי' לא שניתי וזהו כמגדל דוד, שנמשך מלכותו מבחי' ה' גדולה כנ"ל, וכמר"כ צוארך בהמ"ק כי בית ראשון הוא בינה כמ"ש בזח"א פ' בראשית דף ג' ע"ב ועיין בזהר שמות ד' ט"ו ע"ב דהיינו מלכות כשהיא במדריגת בינה, ובפרדס ערך מגדל שהמלכות נק' מגדל לפי שהוא ראש לכל אשר ממנה ולמטה דהיינו שהוא עתיק דבריאה הנק' היכל קדה"ק ובתו"א פ' מקץ ביאור כי אתה נרי שזהו פי' מלך יחיד, ועל ידי זה מתקשרת ועולה בעתיק דאצילות הנק' יחיד חד ולא בחושבן וזהו עד דוד הגדיל בחי' כמגדל דוד כו'.

קיצור. כמגדל דוד היינו ירושלים של מעלה, אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו, שאז מאיר בו ע"ק בחי' שמו הגדול, ולכן בגלות הצדיק אבד בעטרה שעטרה גם בינה יתירה נתנה באשה שהיא הדבור והנה באר בשדה מצא טוב לך הוי' הגדולה הגדיל הוי', ובגלות וישח אדם, ויאבק איש וזהו מגדל דוד אשר שם בחי' גדול הוי', והמגדל ממשיך זה מבחי' ולגדולתו אין חקר והוא ג"כ כלי לבחי' גדול כו' ובינה הנק' ירושלים של מע' הוא הנק' מגדל דוד ע"ד כעיר שחוברה לה יחדיו, מי זאת חבורא דתרין עלמין, עוד י"ל כמגדל דוד ע"ד עד דוד הגדיל שהוא ענין אשת חיל עטרת בעלה והמלכות היא כתר וזהו כמגדל דוד, גם כמגדל דוד בחי' מלך יחיד בביאור כי אתה נרי. הגה. ועמ"ש ע"פ גדול הוי' ומהולל בעיר אלקינו כי לאפוקי מבחי' נער הייתי המאיר בחו"ל אתוון

זעירין, אבל בעיר מ׳ בן חורין ד״א, וזהו ע״ד שביום שני דוקא אומרים בשיר של יום פסוק זה ע״ש שחילק עולמו ונתעלה היינו כמעלת מים עליונים על מים תתתונים, ורוח אלקים מרחפת על פני מים עליונים כמו כן מעלת עיר אלקינו אתוון בינונים על מעלת נער שרו של עולם אתוון זעירין, אך כמגדל דוד בחי׳ ציון שגבוה גם מבחי׳ עיר אלקינו היינו ע״ד* אתוון רברבין שהם כמשל המגדלות, כ״כ באו״ת מהמגיד נ״ע פ׳ ויחי ע״פ חכלילי אשר הה׳ רברבא כו׳ והיינו כי עיר אלקינו מלכות הם בתים ואותיות שבהם מאיר שם הוי׳ דז״א, אכן המגדל אתוון רברבין דבינה הנק׳ פום ממטל רברבין שבו מאיר שם הוי׳ דאריך אנפין וגם אם המגדל בחי׳ ציון שהוא יסוד הנה הוא מושך השפע מהבינה והיינו כמו שכתוב כי מציון תצא תורה שהוא למעלה מבחינת ודבר הוי׳ מירושלים שהתורה היא אלפים שנה חכמה ובינה כו׳ ועיין בד״ה באתי לגני בענין עמקו מחשבותיך ועמ״ש בענין לא הי׳ העולם כדאי להשתמש בזהב לפי ששרשו מבינה הגבוה מהחסד אשר בו עולם יבנה, ולא נברא אלא בשביל בית המקדש שנאמר וזהב הארץ ההיא טוב, וזהו ע״ד שהמגדל גבוה מהעיר כו׳. הג״ה. ועיקר פי׳ כמגדל דוד שהבינה נק׳ ה׳ גדולה שם הגדולה לאה שבבינה מאיר ע״ק אני הוי׳ לא שניתי וע״י ביהמ״ק הנק׳ צואר מאיר בחי׳ זו ג״כ במלכות, וזהו כמגדל דוד צווארך.

ד) **ועמ״ש** ע״פ מגדול ישועות מלכו, בש״ב סי׳ כ״ב נ״א בשל״ה פ׳ נח דער״ה סע״ב, פי׳ מגדול הוא ענין דירה בתחתונים כו׳ והנה צווארך קאי על בית המקדש כמש״ל סעי׳ א׳ מהגמרא ספ״ד דברכות, וכן פי׳ ברבות ויגש ס״פ צ״ג ע״פ ויפול על צוארי בנימין ב׳ בהמ״ק וכו׳, ואפשר לומר דהנה צואר וגרון הו״ע א׳, ומבואר בכתבי האריז״ל דבחי׳ מצרים זהו ענין הגרון שהוא מקום היותר צר, וכמבואר ענין זה באריכות בתו״א ביאור ע״פ לכן אמור לבני ישראל, וא״כ שרש הענין שההמשכה מבחי׳ י״ה בבחי׳ ו״ה נמשך ע״י הגרון ולכן גרון גימט׳ ג׳ שמות אלקים כו׳ ואזי מבחי׳ גרון נמשך יניקה לבחי׳ חרון בבחי׳ נחר גרוני כמ״ש בתו״א ר״פ ויצא בד״ה ושבתי בשלום. והנה במתן תורה נאמר אשר הוצאתיך מארץ מצרים ופי׳ בתו״א פ׳ יתרו בד״ה ולתוספות ביאור מ״ש אשר הוצאתיך מארץ מצרים, היינו כי מצרים היינו מה שנמשך מחו״ב במדות דרך מיצר הגרון שמתצמצם השפע הרבה כו׳ ולהבין מהו יציאת מצרים זה הלא בהכרח שמהמוח ללב נמשך דרך הגרון אלא זהו מ״ש וידעו מצרים כי אני הוי׳ משא״כ גרון גימט׳ ג״פ אלקים כנ״ל, והיינו כי כשנמשך ע״י צמצומים ובלבושים נק׳ שמות אלקים, והוא עד״מ באדם שמהשכל ההתבוננות לא נמשך האהבה ויראה שבלב אם לא ע״י לבוש והוא קול מעורר הכוונה משא״כ כשנמשך מהשכל במדות שלא ע״י לבושים וכמו בענינים גשמיים שלבו קשור בהם תומ״י מהשכל יומשך התפעלות

ע״ד : בכת״י א׳ — אין תיבה זו.

המדות, כך כשיהי׳ כמו כן האהבה ויראה נמשכים מהתבוננות בלי שום לבושים זהו ענין וידעו מצרים כי אני הוי׳ וכמשנ״ת בתו״א פ׳ שמות בד״ה קול דודי בענין שמררו חיי אבותינו במצרים, ועל דרך זה יובן הנמשל למעלה כי הנה מעלת המוחין חו״ב שבהם וע״י הראי׳ וההשגה במהות הקו מאור א״ס כו׳ כמו שע״י חו״ב שלמטה מושג המציאות, והמשכת המוחין בהמדות כשנמשך ע״י מצרים מיצר הגרון כו׳ כנ״ל אבל ביציאת מצרים נמשך גילוי המוחין ממש בהמדות ואין הצואר מעלים כלל רק ע״ד קנה חכמה קנה בינה ר״ל שע״י הקנה נמשך ממש גילוי החכמה במדות וכמ״ש בעמה״מ שער שנים עשר פ״ט ד״ע א׳ שהגרון של א״א נעשו ממנו ב׳ כתרים לחו״ב היינו מהקנה נעשה כתר דאבא ומהוושט נעשה כתר לאימא, וזהו קנה חכמה קנה בינה שהוושט נק׳ גם כן קנה, ושם שער י״ג פ״ד ביאר עוד ב״פ קנה גימט׳ ש״י בחי׳ עולמות ויש עוד בחי׳ ש״י עליונים בפנימיותם ונק׳ גם כן קנה חכמה קנה בינה והכל גימט׳ תר״ך וכן כתב עוד שם שי״ג ספ״ט, ובוודאי שענין זה ההמשכה בבחי׳ קנה חכמה קנה בינה אינו ענין העלם כלל, אלא בא בבחי׳ גילוי ועד״ז כמו״כ בהמשכה מאו״א בז״א נמשך בבחי׳ קנה חכמה כו׳ בגילוי שלא ע״י לבושים שהמדות מקבלים מהחו״ב עצמן ולא ע״י לבוש, כמו שהחכמה כשמאירה במדות ע״י הקול אינה מיושב כ״כ בכמו שהחכמה מאירה בעצמה, כי דברי חכמים בנחת נשמעים, וזהו שבית המקדש נק׳ צואר ולא ח״ו כמו מיצר הגרון דמצרים שהרי א״י בכלל נק׳ ארץ טובה ורחבה היפך מיצר מי כמ״ש בתו״א בד״ה לכן אמור בתו״א פ׳ וארא וכ״ש בית המקדש אלא דר״ל שהוא בחי׳ צואר המחבר ומקשר המוח עם הלב בחי׳ י״ה עם ו״ה בלי שום לבוש המסתיר ומעכב כו׳ וזהו אשר צואר אותיות רצוא ע״ד בו ירוץ צדיק שנמשך השפע במרוצה והיינו בבחי׳ מגדול עוז משא״כ גרון יש בו אותיות רון לשון רינה שיהי׳ הקול מעורר הכוונה כו׳, ברן יחד כל כככבי בקר כו׳, ועמ״ש ע״פ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה שכשהשמות עליונים נמשכים מבחי׳ נצח והוד הנק׳ בנ״י הן הבאים מצרימה, בחי׳ אותותנו לא ראינו אבל כשנמשך מבחי׳ ישראל עצמו הוא יציאת מצרים כו׳ והיינו כמגדל דוד צוארך אשר בו גילוי גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו ולא כמו מצרים שנאמר שם רק שם אלקים, והי׳ צ״ל כמה אותות ומופתים עד וידעו מצרים כי אני הוי׳ משא״כ מגדל דוד בו גילוי שם הוי׳ בבחי׳ גילוי גדול כו׳ לך הוי׳ הגדולה כו׳ וגם מגדל דוד הוא ירושלים של מעלה בינה וחו״ב תרין ריעין כו׳, כמו״כ ע״י בית המקדש נמשך גילוי זה ממש בבחי׳ מלכות שהמלכות היא כמו בינה כו׳ וזהו כמגדל דוד צוארך, ועמ״ש במ״א, ע״פ ראו קרא ה׳ בשם בצלאל, שהיריעות שבמשכן והכלים ארון שולחן מנורה כו׳ הם כענין מוח ולב שבהיות עדיין הדבר בהתבוננות בשכל זהו מקיף עדיין, וכשנמשך במדות מאיר באו״פ וזהו בצל א־ל היית וידעת, ואחר כך והשבות אל לבבך כו׳ ומבואר שחיבור המוח והלב ולהיות נמשך מהמקיף בפנימי זהו ע״י הצואר ולכן נק׳ בית המקדש צוארך, והנה חיבור י״ה בו״ה צ״ל ע״י

בחי׳ א״א כמו זה שהדעת נחלק לחו״ג נמשך ע״י מוחא סתימאה ולכן בחי׳ צואר המתחבר מוח ולב זהו בחי׳ גבוה.

ה) והנראה להעיר מהא דפ״ק דסוטה ד״י ע״א תנו רבנן חמשה נבראו מעין דוגמא שלמעלה, שמשון בכחו, שאול בצוארו כו׳ ופי׳ רש״י שאול בצוארו ויגבה מכל העם משכמו ומעלה, ופי׳ במ״ע אופן רמ״א וז״ל שהיתה נשמתו מסטרא דבינה שאול מרחובות הנהר, וזה סוד משכמו ומעלה גבוה מכל העם בש״א סי׳ ט׳ שהוא למעלה מעולם הבנין עכ״ל, והיינו שבכל אדם הראש מורה על ג׳ ראשונות והגוף ז׳ תחתונות והוא ארוך בדורו הוה עד שהגוף שלו שהן ז׳ תחתונות שבו הם לבד כמו ראש וגוף של כל אדם, והיינו לפי שכל אדם נשמותיהם מעולם הבנין, וגם הראש הוא מרישא דז״א, אבל שאול הי׳ מרחובות הנהר מהבינה, לכן משכמו ומעלה גבוה מכל העם וזהו שאול בצוארו שצוארו הי׳ מבחי׳ ג׳ ראשונות ממש וזהו ענין מעין דוגמא שלמעלה בחי׳ נעשה אדם בצלמנו, ואם כן עד״ז מה שבית המקדש נק׳ צואר היינו שהוא למעלה מעולם הבנין ומאיר בו מבחי׳ בינה וזהו כמגדל דוד שהוא בינה צוארך כו׳. והנה במ״ע סי׳ קכ״ח כתב שהי׳ שכמו ומעלה גבוה מכל העם, כי סוד שאול הוא משיעור קומה שלמעלה בסוד שאול מרחובות הנהר כו׳ עכ״ל, וכמ״ש במ״א דפי׳ שאול לשון שאלה שהי׳ נשאל דרך שאלה מעולם העליון דבינה לבוא בבחי׳ מלכות להמשיך משם המלוכה, ופי׳ וענין שיעור קומה י״ל עפמ״ש בלקו״ת בשיר השירים בד״ה באתי לגני בפי׳ מאד עמקו מחשבותיך הם ג׳ ראשונות חו״ב מאד עמקו שהם בבחי׳ עלמא דאתכסיא ואינן נראים ונגלים בהנהגת העולמות רק הנהגת העולמות הוא ע״פ מדותיו ית׳, וראשיתן הוא החסד כמ״ש עולם חסד יבנה כו׳ ולכן שאול שהוא מהבינה הי׳ משכמו ומעלה גבוה מכל העם, כי כל העם כיון ששרש העולם רק מז׳ תחתונות אם כן גם ראשיהם רק מז׳ תחתונות היינו בחי׳ החכמה המלובשת במדות, אבל בשאול מאירים ג׳ ראשונות עצם חו״ב כו׳ שלמעלה מהחכמה שבמדות, וזהו שיעור קומה שלמעלה ועל דרך זה אמרו רז״ל בנדה פרק המפלת ד׳ כ״ה אבא שאול ארוך בדורו הוה ור״ט מגיע לכתפו דפי׳ לכתפו היינו ז׳ תחתונות שבו משם המוחין של ר״ט, ולכן שאול לקה בצוארו, כי פגם במלחמת עמלק, כי עמלק הוא הקליפה המונע המשכת י״ה בו״ה והוא נגד הצואר דקדושה אלא בחי׳ עורף דקליפה ומלק את ראשו ממול ערפו ולכן שאול שצוארו הי׳ מדוגמא של מעלה לו הי׳ יאות מלחמה זו להכרית את עמלק ולפי שחמל על אגג בחי׳ ומלק הנ״ל לכן לקה בצוארו מדה כנגד מדה. ומזה יובן ענין כמגדל דוד צוארך כי ענין בית המקדש הוא בחי׳ י״ה הנק׳ קדה״ק שהוא סוד ג׳ ראשונות כתר חכמה בינה, ועמ״ש ע״פ אלה פקודי המשכן משכן העדות כו׳ בחי׳ כעיר שחוברה לה בחי׳ משכן העדות הוא כתר חכמה בינה כו׳ ולכן ג׳ מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ וכולן המשכת י״ה כי למנות מלך זהו ענין שאול משכמו ומעלה גבוה כו׳, ולהכרית זרעו של עמלק המכסה על י״ה, לבנות

בית המקדש זהו גם כן בחי' זו ולכן נק' כמגדל דוד צוארך היינו ע"ד משכמו ומעלה גבוה מכל העם שהוא המשכה שלמעלה מימות עולם כ"א מבחי' ג' ראשונות ועל זה מורה הצואר כו' ולכן ארז"ל וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש כי ע"י בית המקדש שנק' צוארך המחבר המוחין עליונים עם המדות הנק' לב נק' שמחת לבו, וכמ"ש במ"א בענין שמן וקטרת ישמח לב שיש ל"ב נתיבות חכמה במלכות והן הנק' לב, אכן ל"ב נתיבות חכמה עילאה הם במוח וע"י שמן וקטרת ממשיך ל"ב נתיבות עילאין מהמוח בלב, ולכן ישמח לב, ועל דרך זה בהמ"ק נק' וביום שמחת לבו כו'.

קיצור. אות ד', ענין מגדיל ישועות, מצרים מיצר הגרון, ובמתן תורה אשר הוצאתיך מארץ מצרים והרי אף על פי כן נמשך בהכרח דרך הצואר שהוא הגרון אלא על זה נאמר כמגדל דוד צוארך, כי מצרים שהגרון מפסיק בין מוח ללב ונמשך רק ע"י לבוש כמו קול מעורר הכוונה, אבל יציאת מצרים שנמשך בלי לבוש אלא ע"ד קנה חכמה קנה בינה, צואר אותיות רצוא כמגדל דוד בחי' גדול הוי', אבל מצרים שם אלקים, יריעות וכלים אור מקיף ואור פנימי כמו מוחין ומדות והצואר מחברם.

קיצור. אות ה', חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה שאול בצוארו, והיינו משכמו ומעלה גבוה מכל העם כי שאול מרחובות הנהר שלמעלה מספי' הבנין, וכל העם מז"ת עולם חסד יבנה, ועל חו"ב נאמר מאד עמקו מחשבותיך כמ"ש בד"ה באתי לגני, ואעפ"כ לקה בצוארו, כי עמלק קשה עורף הפך צואר דקדושה ומלק את ראשו ולפי ששאול שהי' צוארו מעין דוגמא שלמעלה ופגם במלחמת עמלק, וזהו שבית המקדש נק' צואר הממשיך מבחי' קדה"ק וקדש, ג' מצות נצטוו בני ישראל בכניסתן לארץ וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש ישמח לב.

ו) והנה מבואר בתו"א פ' יתרו בד"ה אשר הוצאתיך מארץ מצרים הנז' לעיל סעי' ד' בפי' רכב אלקים רבותים אלפי שנאן כו' סיני בקדש שע"י המרכבה דבחי' שנאן ר"ת שור נשר ארי' כו' והחיות נושאות נתעלה שם אלקים למעלה מבחי' הצמצום כו' וכמו כן בענין הצואר שבגרון הוא בחי' אלקים אך ע"י והחיות נושאות חיוון עילאין הם חג"ת ועולים בבחי' רצוא זהו"ע הצואר כמש"ל סעי' א' בשם הפרדס ולכן צואר אותיות רצוא שבו והחיות רצוא, ועי"ז נמשך כמו כן מלמעלה למטה השפע בבחי' רצוא מגדול עוז כו' בו ירוץ צדיק, וזהו כמגדל דוד צוארך שבו ירוץ צדיק עליון להשפיע, והנה רש"י פירש כמגדל דוד צוארך קומה זקופה נוי לאשה, והענין דארז"ל ברבות פ' בראשית פי"ב בענין אדם הראשון קומתו נתמעטה ולעתיד לבוא יחזור קומתו שנאמר ואולך אתכם קוממיות תני רבי חייא בקומה זקופה ולא יראים מכל ברי' עכ"ל היינו כמ"ש על חנני' מישאל ועזרי' שלא השתחוו לצלם שעשה נבוכדנצר זאת קומתך דמתה לתמר, היינו שלא נתבטלו ולא השתחוו והיינו זקיפת הקומה נגד

המונע מהביטול אליו ית׳, ועי״ז נמשך למעלה זקיפת הקומה כי עכשיו נאמר על מ׳ אשתך גוצא כו׳ שקומתה נגד תנה״י דז״א, אבל עליתה שיהי׳ שוין בקומתן ושניהם משתמשין בכתר אחד כמו או״א שהם תרין ריעין ושניהם מקבלים מהכתר מצואר דא״א כמו״כ יהי׳ זו״נ במקום אר״א ע״ד ביום ההוא יהי׳ שגם ו״ה יהי׳ במעלת י״ה והו הקומה זקופה שפירש״י והיינו כמגדל דוד צוארך, משא״כ בקללות שבמשנה תורה נאמר ונתן עול ברזל על צוארך, ברזל בגימט׳ עמלק, וכמארז״ל משחרב בית המקדש מחיצה של ברזל מפסקת כמ״ש ע״פ ועשית ציץ ופרקת את עולו מעל צוארך, וזהו השבור עול מעל צוארנו.

בת״י על פסוק כמגדל דוד צוארך, וריש מתיבתא כו׳ הראש ישיבה הוא גם כן הממשיך המוחין ולכן נמשל לצואר, ועמ״ש שהראש ישיבה הוא במקום המופלא שבסנהדרין שהוא לגבי המתיבתא כמו משה לגבי ע׳ זקנים שנאמר בו ואצלתי מן הרוח כו׳.

עמ״ש ע״פ וסכסכתי מצרים במצרים שפי׳ בכתהאריז״ל שמצרים התחתונים ב׳ פאות דז״א ושם נאחזים מצרים, אך מצרים העליונים ב׳ פאות דא״א נק׳ ג״כ מצרים כי הפאות הן מקום צר מן המיצר קראתי אותיות צמר ובלקו״ת בד״ה ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם פ״ג ע׳ ויצעקו אל הוי׳ בצר להם.

בנוי לתלפיות, מבואר לעיל סי׳ א׳ שכל פיות פונים בו, והפרדס פי׳ תל הוא היסוד, והנה המכוון מהגמרא הוא שכל פיות המתפללים פונים לבית המקדש להתפלל דרך בו וכמ״ש והתפללו אל הבית הזה, והענין כי עיקר התפלה יהי׳ רצון להמשיך הרצון העליון מבחי׳ ורב חסד שלמעלה מהחכמה אשר הגם כי על פי החכמה והתורה אין יסורים בלא עון, ומזה נמשך אריכות הגלות, עם כל זה יומשך הרצון העליון להיות עובר על פשע וכן להיות רופא חולים, וכמ״ש מזה בלקוטי תורה בשיר השירים בדבור המתחיל מה יפו פעמיך בנעלים ובתורה אור בדבור המתחיל מזווה מימין, והנה התורה דמחכמה נפקת כולה באתון בינונין שהם בו״א שנק׳ בינונים, כי אתוון זעירין הם במלכות ה׳ קטנה רחל, וכן בהבראם ה׳ זעירא, ומבחי׳ זו נמשך ענין חנוך לנער קטנות, ועי״ז מתרבים הדינים כמו הנער הקטן אינו סובל דבר הפך רצונו, אבל אתוון בינונים הם בז״א שרובו חסדים ומקבל מהחכמה והחכמה מקור החסד לכן נאמר והתפללו אל העיר הזאת, היינו להמשיך בהאותיות דבחי׳ עיר אלקינו אשר שם גילוי שם הוי׳ מדת הרחמים כמ״ש גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו, אך עיקר התפלה להמשיך מבחי׳ כתר שלמעלה מהחכמה וזהו קוב״ה מצלי יהי רצון מלפני כו׳ וזהו בבית תפלתי בינה, זהו המשכה מאתוון רברבין שהו״ע ההמשכה מבחי׳ ורב חסד שלמעלה מהחכמה, והו״ע והתפללו אל הבית הזה שהוא בית המקדש והתפללו אל המקום הזה, היכל קדה״ק כמ״ש בטור סי׳ צ״ד, ואתוון רברבין הן הנקראי׳ מגדלות דבר שבולט

למעלה מבחי' העיד שהוא אתוון בינונים והבינה היא הנק' פום ממלל רברבין כמ"ש במאו"א בערך פה, שממנה נמשך אתוון רברבין והיא המאירה בהיכל קדה"ק וזהו הנק' ציון והו"ע יסוד שמקבל מהבינה ומאיר למלכות, וזהו בן פורת יוסף ועיין זח"ג סוף האדרא זוטא דרצ"ו סע"א וע"ב, וזהו"ע שכל פיות פונים בו, פי' כי ג' בחי' אותיות הנ"ל רברבין בינונים זעירין הם ג' בחי' פה, והנה העלאת מ"ן של המתפלל זהו מבחי' אתוון זעירין דמלכות שהוא המעלה מ"ן וזהו כי אתה שומע תפלת כל פה, עדיך כל בשר יבואו וההמשכה שמלמעלה למטה המ"ד בא מאתוון בינונים ולפעמים מאתוון רברבין, וזהו שכל פיות פונים בו מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, גם פה גימט' מילה, ועמ"ש בפי' כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, ביאור ע"פ ראשי המטות ומ"ש בלקו"ת בשיר השירים ע"פ ישקני מנשיקות פיהו, וזהו כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות, כמגדל דוד אתוון רברבין כנ"ל ססעי' ג' בהג"ה וצוארך מקור מוצא הקול והדבור, בנוי, ע"ד אל תקרי בניך אלא בוניך, והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה, והוא לתלפיות לחבר הפיות להמשיך מבחי' אתוון רברבין באתוון זעירין בחי' כעיר שחוברה לה יחדיו.

והנה רש"י פירש בנוי לתלפיות, בנוי לנוי לתלפיות מגזרת מלפנו מבהמות ארץ, וכן בשרשים חיבר תלפיות בשרש אלף מה שפירושו למוד עיין שם בשרש אלף ג', והוא על דרך אאלפך חכמה, והיינו כי מציון תצא תורה והיינו צוארך אשר הצואר מחבר ג' ראשונות עם ז' תחתונות ולכן תרגם יונתן שזהו ריש מתיבתא, והמשכה זו מבחי' אלפים כו' שקדמה תורה גם הצואר ממשיך הקול לפה וא"כ בנוי ע"ד וכל בניך למודי הוי' אל תקרא בניך אלא בוניך, והיינו לתלפיות לשון לימוד על דרך מלפנו היינו שיהי' למודי הוי' ממש כו'.

והמגיד נשמתו עדן פירש למודי הוי' כביכול שמלמדים את שם הוי' על דרך צדיק מושל יראת אלקים מי מושל בי צדיק ואם כן הם מלמדים אותו עשה כך עשה כך כו' וזהו יהי רצון, וזהו גם כן בנוי לתלפיות, גם עפי"ז י"ל ג"כ לתלפיות תל פיות שיהי' בעסק התורה, ואשים דברי בפיך, והרמ"ז בראשית ד' ד' סע"ב פי' דברי מלכות דא"ס בפיך מלכות דאצילות ולכן נק' התורה חרב פיפיות ב' פיות, ובתורה שבעל פה נאמר מפיו דעת ותבונה, עיין רבות ס"פ כי תשא פמ"ז גם י"ל לתלפיות פה דתפלה מלמטה למעלה פה דתורה מלמעלה למטה, ועמ"ש בתו"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי בענין אתוון נוקבין ואתוון דוכרין שהם אתיות התפלה ואותיות התורה ויש עוד אותיות שלמעלה מאתערותא דלתתא וזהו תלפיות וי"ל ג' בחי' אותיות אלו הן אתוון זעירין ואתוון בינונים ואתוון רברבין, ועמ"ש ע"פ יכיר לתת לו פי שנים היינו תהו ותיקון כו'.

ובספר בשמת דוד על שה"ש כ' כמגדל דוד צוארך הנה כאן הודיע החתן הקדוש לכלתו עלייתה במדריגת אימא שתהי' זיווגה עמה תמידי כשל אר"א.

אלף המגן, ע״ש דבר צוה לאלף דור, גם כמ״ש ברבות פ׳ ואתחנן ע״פ כי לאלקים מגיני ארץ לאברהם נעשיתי מגן עוז לזה אני נעשה מגינים הרבה כו׳ והוא ע״ד שבעלי תשובה גבוהים מצדיקים גמורים כו׳ וענין מגן הוא כי שמש ומגן הוי׳ אלקים היינו יחוד הוי׳ אלקים, ומגינים הרבה הם ע״ד ז״פ הוי׳ הוא האלקים, ועל דרך זה י״ל אלף המגן, ולהעיר מפסוק החרש והמסגר אלף. שלטי הגבורים ע״ד גבורי כח עושי דברו, ועמ״ש בד״ה כי אתה נרי בענין כי גבר עלינו חסדו, ואהביו כצאת השמש בגבורתו גם כי בצואר תלוי כל תכשיטי אשה, ועמ״ש בד״ה לבבתני בענין באחד ענק מצורניך, ומ״ש ע״פ צוארך בחרוזים, ועמ״ש ע״פ הזח״ג בלק קצ״ג ע״ב ע״פ כי עשית פלא, אלף, עוד י״ל אלף המגן תלוי עליו כי ע״פ באחד ענק מצורניך ארז״ל בשיר השירים רבה בפסוק לבבתני כ״ו ד׳ זה משה הגבור והמיוחד שבשבטיך ואיתא ברבות ויקרא רפ״ב, אדם אחד מאלף מצאתי זה משה, ואם כן הוא אלף המגן תלוי עליו דהיינו א׳ ענק, וענין ענק ע״ד שמעניק החמה בקומתו שמגיע למעלה מבחי׳ שמש ומגן כו׳ והו׳ אלף המגן כו׳, גם י״ל אלף המגן כמ״ש ברבות בראשית פכ״ח בענין אדם אחד מאלף מצאתי כהדא דתנן אלפא ליין ר״ל שם נעשה יין היותר חשוב ועל דרך זה י״ל אלף המגן פי׳ מגן היותר חשוב כו׳ והמ״י, ענין בנוי לתלפיות, פי׳ ועל מימר פומי׳ הוה מתבני עלמא זהו פי׳ תלפיות היינו מימר פומי׳ מתבני עלמא זהו פי׳ בנוי, וא״כ יש להעיר מענין אל תקרי בניך אלא בוניך, ובאולפן דאורייתא הוה עסק, זהו אלף המגן, רחיצין עמא כו׳, ר״ל ע״י עסק התורה מנצחין כמו על ידי זיינין דגבורין א״כ קיצור דבריו צוארך זהו הר״מ שעוסק בבנינו של עולם והוא אולפן התורה, מ״ע ספורנו, הצואר הוא תחת הראש ועמ״ש ע״פ ביום השני הקריב נתנאל, הלמ״ד יש לה צואר כ״ה בא״ח סי׳ ל״ו, וגם הוא נק׳ מגדל הפורח באויר, ע״כ שייך כמגדל דוד צוארך.

ד׳ ו׳

עד שיפוח כו׳ אל הר המור ואל גבעת הלבונה, רבות נשא פי״ד רס״א זג׳, אל הר המור זו מילה שבארץ מצרים כו׳ כריח מור דרור שהי׳ ראש הבשמים, ואל גבעת הלבונה זו מילה של ביאת ארץ כנען כו׳ כמא דאת אמרת אל גבעת הערלות כו׳ כריח לבנון.

שם פ״ט דר״ל ע״א אלך לי אל הר המור, אלו אבות העולם, ואל גבעת הלבונה אלו האמהות כו׳.

בשיר השירים רבה די״ט ע״א ע״פ עד שיפוח היום כו׳ דמה לך לצבי. דב״ה ע״ג ע״פ זה נדרש הר המור וגבעת הלבונה על המילה כנ״ל,

ד"א אלך לי אל הר המור זה אברהם שהוא ראש לכל הצדיקים, ואל גבעת הלבונה זה יצחק שנתקרב כקומץ לבונה ע"ג המזבח.

זהר ח"א וירא דק"כ ע"א ע"פ ולך לך אל ארץ המורי' כד"א אלך לי אל הר המור כו', ח"ב שמות, ז"א מירושלים שהיא הר המור שנאמר בהר המורי' אל גבעת הלבונה זה בית המקדש.

משפטים דקכ"ג ע"א נראה דהר המור הוא יסוד גבעת הלבונה זהו מלכות לפ"ז אתי שפיר דזהו ענין המילה, שהמילה הוא ביסוד.

ח"ג ויקרא דף ג' סע"ב, ברע"מ אריתי מורי דא חסד דרגא דאברהם דאתמר עלי' אלך לי אל הר המור, וכ"ה בפ' פנחס דרמ"ד א'.

ויקרא די"ג א' ענין עד שיפוח היום ת"ז קמד"א מקטרת מור דא קודב"ה כמא דאת אמרת אלך לי אל הר המור.

והפרדס ערך מור כתב במלה זו פי' הרשב"י ע"ה שני פירושים, בר"מ פי' פסוק מקטרת מור שהוא כתר, ובפסוק אריתי מורי פירש שהוא חסד, ונראה לי לחלק כי מקטרת מר הוא חסר בלא ו' ופי' הכתר מלשון אדון (ר"ל מר לשון אדון) כי הוא אדון לכל האצילות ומלת מורי וכל שאר שהם מלאים ו' הם בחסד והכוונה כי כמו שהמור הוא ראש לכל הבשמים כן החסד ראש לכל הבנין ובתיקונים כי מור הוא בחסד או בנצח עכ"ל, ותמיהני שלא זכר מאמר דס"פ משפטים הנ"ל דמשמע שהר המור הוא יסוד.

ד' ז'

כולך יפה רעיתי ומום אין בך, פי"ב דיבמות ק"א ב', פ"ד דקדושין ע"ו ב' פ"ד דסנהדרין לו"ב, עמה"מ פו"א, רבות קי"ב ד' קפה"ב קפו"ד די"ב דירא רנב"ג דסא"ד ח"מ כה"ד כו"א רבות ויחי פצ"ט דקי"ב ע"ב ע"פ כל אלה שבטי ישראל כו' חזר וכללם כולם כאחד כו' לקיים מ"ש כולך יפה רעיתי.

מצורע פי"ח קפה"ב בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו כל אשר דבר הוי' נעשה כו' על אותה שעה הוא אומר כולך יפה רעיתי כו'.

שם ס"פ י"ט בירושלים לא קיימתם כו' על אותה שעה אומר כולך יפה רעיתי ומום אין בך כו' ארפא משובותיכם.

במדבר פ"ב דרי"ב ב' הכוכבים אינם בושים כו' כולך יפה רעיתי וקאי על לעתיד לבוא.

שם רפ"ד ישראל צדיקים הם כולם חטים אגודיהם שנאמר ועמך כולם צדיקים וכה"א כולך יפה רעיתי ומום אין בך, יש לפרש כי צדיק נק' מי ששומר הברית כמ"ש בזהר ר"פ נח ובפ' ויחי דרי"ו ע"א, והערלה נק' מום ברבות לך פמ"ו, וז"ש ועמך כולם צדיקים ע"י המילה ולכן ומום אין בך שהוא הערלה.

נשא פי"ג ע"פ וקרבנו קערת כסף דגבי קרבן נחשון, ד' רנ"ב ג', והמובן לפי שי"ב שבטים הם מרכבת השכינה שהם ד' מחנות שכינה שכל א' כלול מג' כו' בחינת ארגמן והוא ענין י"ב בקר דבריאה, ע"כ אמר כולך יפה כו', ומום אין בך, הנה בזהר ח"ב וארא דכ"ו, סע"ב חיביא עבדין פגימותא דלעילא, מאי פגימותא דשמאלא לא אתכליל בימינא כי צ"ל וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים, שיהי' יחוד הוי' אלקים חו"ג, ויחוד זה נמשך ע"י ואהבת בכל לבבך ביצר טוב וביצר הרע, שנכנע היצה"ר ששרשו מגבור' הוא נכנע לנה"א שנק' בת כהן חסד, וזהו ג"כ ענין שבע שבתות תמימות, ע"י שסופרים מהלילה ע"ד וידעת היום ברישא חשיכא כו', משא"כ כשהיצה"ר נפרד גורם למעלה שאין יחוד הוי' באלקים ואזי משם אלקים נמשך ונשתלשל יניקת החיצונים שיניקתם מה"ג, וזהו ענין מום שהוא גימט' אלקים והינו כשאין יחוד הוי' אלקים, וע"ד הערלה שנשתלשלה משם אלקים להיות הסתר והעלם כו' והמום ענין חסרון, וכמו ענין פגימי דסיהרא שמתמעטת סוף חודש ויניקת החיצונים כו' והיינו כי רמ"ח אברי' הם רמ"ח מ"ע שהם כלים לגילוי האור, והוא המשכת שם הוי', אבל ביטול מצוה נעשה חסרון בהאבר, ועמ"ש ע"פ תמים תהי' עם הוי' אלקיך כו' והנה ענין י"ב שבטים הוא להעלות השכינה ליחודה להיות יחוד הוי' אלקים, לכן זהו ענין כולך יפה ומום אין בך כו' שמאחר שנעשה יחוד הוי' אלקים זהו ענין תמתי תאומתי הפך בחי' מום כו', ועמ"ש ע"פ כל איש אשר בו מום כו' לא יקרב להקריב כו'.

נשא פי"ד ע"ד דרס"א ע"ד ע"פ זאת חנוכת המזבח כו' כולך יפה רעיתי כו'.

שיר השירים במקומו בפסוק כולך יפה רעייתי כו' זה אבינו יעקב יש לפרשו מצד הקו האמצעי, כי מב' קוין חו"ג נמשך יניקה כו' וזהו המום והפסולת כו' משא"כ מבחי' קו האמצעי והוא ענין הבריח התיכון כו' עו"ש בענין מנורת זהב כולה כולך יפה ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' בהעלותך בד"ה מנורת זהב, זהר ח"ג קפ"ב תי"ח קי"ד, וח"ג פ' צו דכ"ז ע"ב תורת הוי' תמימה כו' רמ"ח פקודין כו' ומום אין בך כו' שם דל"ג סע"ב ברע"מ שם דל"ד סע"ב, פ' אמור ברע"מ ד"צ ע"א ע"פ כי אם בתולה מעמיו כו' שלא יסב אלא בתולתא בלא פגימו אלא אתתא איהי כוס דברכה טעמי פגמו, וכהנא כו' ומום אין בך כו' והיינו דבעולה מאיש אחר נק' אתר פגימו כו'. שם עמוד ב' ע"פ איש כו' בו מום שהקדושה אינה שורה אלא באתר שלים ובנין הגוף בצלמנו כו', חב"ד חג"ת נה"י, וכשהוא בשלימות שורה בו קדושה משא"כ כשיש מום וחסרון כו', וביאור

ענין זה שהקדושה אינה שורה אלא באתר שלים נתבאר בלקו"ת פ' אמור בביאור ע"פ והניף הכהן אותם ובביאור ע"פ החלצו מאתכם ובתו"א פ' נח בדרוש דור הפלגה, ועיין ר"פ שלח קנ"ו סע"ב וסימן כולך יפה כו'. ר"פ חקת ק"פ ע"ב ע"פ תמימה אשר אין בה מום כד"א כולך יפה ומום אין בך, וברע"מ שם אשר אין בה מום מסטרא דעמודא דאמצעיתא פנחס רכ"א ע"ב, ת"ז מה"א מח"ב ת"ז תיקון כ' דמ"ז סע"ב כגוונא דא נשמתא איהי כנסת ישראל כד איהי שלימא בפקודין דעשה אתמר בה כולך יפה רעיתי ומום אין בך בההוא זמנא שריא בה שם הוי' כו' וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך כו' ועמ"ש מענין הרים גבנונים שהם בעלי מומים סד"ה שובה ישראל. תיקון י"ג דכ"ה ע"א בענין אתרוג שיש בו חזזית פסול משום דאיהי דומה לשכינה שנאמר כולך יפה רעיתי ומום אין בך, נשמע דפרי עץ הדר זהו הפך ענין המומין, תיקון כ' הנ"ל דמ"ה ע"א עבירה מכבה מצוה כו' כל אשר בו מום לא יקרב כו' אבל נשמתא כו' כולך יפה כו' ע"ש, שם דמ"ח ע"ב ויעקב איש תם כו' כן צ"ל דלא יהא פסול באתרוג כולך יפה רעייתי כו' ע"ש, עמ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי (הראשון) בפי' תמים יהי' לרצון משא"כ בעלי מומין כו' דשם ר"ל שיש בו מום שלא קיים רמ"ח מצות עשה דאינון רמ"ח אברין כו'.

ד' חי'

אתי מלבנון כלה, רבות בשלח פכ"ג דק"מ ע"א בנוהג שבעולם כלה מקשטין כו', אתי מלבנון מטיט ולבנים לקחתיך, למה שני פעמים אתי מלבנון כו', אתי מלבנון תבואי מן המלכיות שנקראו לבנון כו' ועמ"ש בד"ה עד הגל בענין לבן כו', עלה הפורץ כו' תשורי ממעונות אריות גלות בבל ומדי היינו כי נבוכדנצר נק' ארי', מהרדי נמרים זו אדום יש להעיר מהמשנה ספ"ה דאבות הוי עז כנמר כו' וגבור כארי.

ב) יתרו פכ"ח קמ"ז א' בטכסיס של מלכים נהג הקב"ה עם ישראל שנאמר אתי מלבנון כלה אתי כדומה לי כביכול.

ג) נשא ספ"ז רכ"ד ד' ושב הוי' אלקיך את שבותך, והשיב לא נאמר אלא ושב ואומר אתי מלבנון כלה. ס"פ ואתחנן.

ד) בשיר השירים על פסוק זה ע"ד הנזכר ברבות בשלח פכ"ג כנ"ל. עוד שם מענין מלבנון מטיט ולבנים ע"ד ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר והוא גם כן בפ' אחרי פכ"ג דקצ"ב א' זה עד שלא נגאלו (הי' תחת רגליו דמות לבנה ע"ש עמו אנכי בצרה. או ע"ש וירא את עניננו) אבל משנגאלו היכן היתה דדכה של לבנה להנתן שם היתה נתונה.

י"ל לפי"ז כי לבנה היא מלכות דק"נ כמ"ש בפרדס ערך לבינה וכשהי' בגלות זהו ושפחה כי תירש לכן הי' ותחת רגליו לבנת אבל משנגאלו וכעצם השמים לטוהר, וע"ד מה שנת' בלקו"ת סד"ה הוי' לי בעוזרי בענין הבא לטהר דהיינו לזכך מדת מלכותו ית', מיהו דוחק הוא לפרש ותחת רגליו כמעשה לבנת שיהי' זה קאי על מלכות דק"נ דהא כתיב לא יגורך רע, וכתיב וכבודי לאחר לא אתן, אלא ר"ל כי המלכות דקדושה כשהיא בבחי' גלות במלכות דק"נ נק' היא כמעשה לבנת הספיר ע"ש ירידתה לברר הלבינה דסט"א וכשמבררת אותם הם בחי' לבנת הספיר, אבן לאחר שיצאו מהגלות אין שייך לכנותה לבחי' לבנת רק כעצם השמים שהיא שכינתא עילאה שאינה יורדת לברר, והנה בגלות בבל שכבר הי' להם תורה ומצות לכן אף כשהם בגלות אין היא בבחי' לבנת כי אם כמראה אבן ספיר, אבן א' ב"ן, ובמ"א מבואר אשר אבן אותיות דשם מ"ה, וזהו וכעצם השמים לטוהר ודברי הרבות הנ"ל מבוארים בירושלמי פ"ד דסוכה ה"ג זו עד שלא נגאלו כו', עו"ש בירושלמי בבבל כתיב כמראה אבן ספיר, ובמצרים כתיב כמעשה לבנת הספיר ללמדך שכשם שהאבן קשה מן הלבינה, כך שעבודה של בבל הי' קשה משעבודה של מצרים.

ה) **ובת"י** פירש תשורי כו', ממעותות אריות שכולם יביאו לך תשורה אף שהם חזקים כאריות ונמרים כולם יתנו לך מס, ורש"י פירש תשורי מלשון הסתכלות, ואפשר לומר ע"ד עין בעין יראו ור"ל שיסתכלו ויבינו איך כל מה שעבר עליהם מיציאת מצרים עד עתה הכל לטובתם.

ו) **בזהר** ח"ב פ' שמות ד"ג ע"א פי' איך ז"א הנק' קול אומר לדבור שהוא מלכות אתי מלבנון ששרשינו מאו"א הנק' לבנון ע"ש ל"ב נתיבות חכמה ונו"ן שערי בינה וזהו ע"ד אחותי רעיתי דפי' אחותי מצד שרש נפש האלקית ישראל עלו במחשבה, ועמ"ש בפי' אחותי בלקו"ת ר"פ בהר ע"פ כי תבואו אל הארץ, וזהו כתמר יפרח, כהאי תמר דסליק דר"נ, ובמ"א פי' בזהר אתי מלבנון שהמלכות נק' אתי ע"ד הנה מקום אתי ע"ש פי' ממעונות אריות כו' שהם עשו וישמעאל ע"ד וזרח משעיר הופיע מהר פארן, הנז' בזהר בלק קצ"ב סע"א וע"ב, וכתב במק"מ שהם לא רצו לקבל התורה ונטל הקב"ה חלק מאורם ונתנו לישראל ומהם נתעטרה השכינה.

ז) **והנה** משל בשם הרבות בשלח פכ"ג מטיט ולבנים לקחתיך י"ל ע"ד הנזכר בד"ה וארשתיך לי בלקו"ת פ' במדבר שיש ב' בחי' כלה הא' כלה נאה ע"ד כלתה נפשי לחצרות הוי' וזהו ענין הצדיקים שהולכים בסדר מדרגא לדרגא, וצ"ל ששה חדשים בשמן המור כו' עד שאמר כך ובזה הנערה באה כו', אבן יש עוד כלה ואפילו חגרת כו' והיינו ע"י תשובה, וכמ"ש גבי אליהו עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים כו' שזהו ענין חגרת כו' וע"י התשובה בחילא יתיר אמרו כי הוי' הוא

אלקים ב"פ כמ"ש בד"ה שובה ישראל והר"ע לבי ובשרי ירננו אל א"ל חי וזהו מטיט ולבנים לקהתיך שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה כנ"ל בפי' לבנים, וע"י ויצעקו בצר להם בחי' תשובה עשיתיך כלה כו' וזהו גם כן ענין אתי מלבנון לובן העליון שמלבין עוונותיהם ע"ד אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו כו'.

ח) **עוד** י"ל אתי מלבנון חו"ב דתיקון שהי' שורה בבית המקדש אתי מלבנון מלכיות חו"ב דתהו שיתבררו כו' תשורי מראש אמנה כתר שלא שייך שם השגה רק אמונה ובחי' זו באה במתנה ודורן שלא ע"י אתערותא דלתתא וזהו תשורי, שניר עיין פ"ב דנדה יין השרוני ע"ד אוסרי לגפן, חרמון, כטל חרמון שיורד על הררי ציון תלים קל"ג.

ט) **זהר** פ' אחרי ע"ג א' גבי כי כלתו היא כלה ממש דכתיב אתי מלבנון כלה, בפ' האזינו דרצ"ז א' וכד מתברכא מהאי יסוד וינקא לכל אינון דלתתא אתקרו אם כההיא דלעילא (כמו בינה) וכדין קרינן לה קדש הקדשים (י"ל כשנעשית עתיק לבריאה שזהו ענין דינקא לכל אינון דלתתא נקראת קדש הקדשים וז"ס היכל קדה"ק דבריאה ע"ש באדר"ז דרצ"ו ע"ב, ויובן ענין זה ע"ד מ"ש בביאור כי אתה נרי בפירוש מלך יחיד חי העולמים) דבי' כלה דכתיב אתי מלבנון כלה מאי לבנון דא עדן (פי' אבא) דאתלבן מכל סטרין ועדן הוא ידוע לגבי חבריא עכ"ל, וא"כ לפי"ז י"ל אתי מלבנון מה ששרשה מחכמה דאצילות, אתי מלבנון פ"ב כשנעשית כתר חכמה בינה לבריאה, ועי"ז מבררת בי"ע, וזהו כענין ב' בחי', הא' יחיד חי העולמים מלך, הב' מלך יחיד כו', עיין ביאור כי אתה נרי.

ילקוט ח"א סג"ב סט"ג ריט"ב רנז"ד ח"ב נז"ד עה"ד קיז"ג, של"ה קנ"ג ב' שי"ד ב' שכ"ד ב', ע"מ נז"א מ"ע רי"ד רכ"ט, (יח) לוחות י"ז.

יוד) **ילקוט** פ' בא דס"ג ב' רמז ר"י סד"ה ומושב בני ישראל גלו לאדום שכינה עמהם שנאמר מי זה בא מאדום, וכשהם חוזרים שכינה חוזרת עמהם שנאמר ושב הוי' את שבותך אינו אומר אלא ושב הוי' אלקיך, ואומר אתי מלבנון כלה, וכי מלבנון היא באה והלא ללבנון היא עולה מה ת"ל אתי מלבנון אלא כבי' אני ואת עולים מלבנון עכ"ל, ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה בפי' איש וביתו באו.

יא) **פ' בשלח** סוף רמז ר"מ דס"ט ג' וכן אתה מוצא שאין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמנה שנאמר אתי מלבנון כלה כו', תשורי מראש אמנה. פ' בהעלותך דרי"ט ב' רמז תשל"א כמש"ל ס"ג בשם המד"ר נשא פ"ז. וכ"ה עוד בילקוט ס"פ מסעי דרנ"ז ד' ומסיים וכן הוא אומר השוכן אתם בתוך טומאותם.

יב) **ח"ב** בישעי' נז"ד רמז שס"ו כמ"ש במד"ר ס"פ ואתחנן בעשרה מקומות נקראו ישראל כלה כו', בהושע רמז תקי"ט וארשתיך לי באמונה, אתה מוצא שאין הגליות מתכנסות אלא בזכות האמונה וכן

הוא אומר אתי מלבנון כלה כו', תשורי מראש אמנה. בתלים רמז תתל"ח ולציון יאמר איש ואיש יולד בה הם עצמן דורונות למה"מ שנאמר תשורי מראש אמנה כו', למה דורון נק' תשורה דב"נ מסתכל בה מימר יאי הוא הנשלחה.

יג) **של"ה** פ' בשלח שי"ד ב' בענין האמונה תשורי מראש אמנה תתחיל לשורר מראש דהיינו מקדם אשר נעשה, וזהו לך מצד אמונה, ור"ל שיאמין דבורו של הקב"ה כאלו כבר נעשה, ר"פ תרומה שכ"ד ב' כמ"ש בילקוט ס"פ מסעי כנ"ל, מ"ע ססי' רכ"ט ענין ואראה את ההר הטוב הזה והלבנון, אתי מלבנון כלה ראש אמנה פי' במא"א כתר כי ע"ס נק' רזא דמהימנותא והכתר שרש וראש לכל הע"ס ע"ב נק' ראש אמנה.

לבבתני אחותי כלה, פירושו ענין קירוב שהקב"ה אומר שקירבתני אצליך מחמת גוי מעשיך כן מוכח בגמרא פרק במה בהמה דנ"ג ע"ב ובפרש"י שם גבי זכרים יוצאין לבובין דהיינו שנים שנים, ויש להעיר מענין ועשית שנים כרובים, וזהו ענין כי כל ביתה לבוש שנים א"ת שנים * אלא שנים ציצית ותפילין, מזוזה נר חנוכה, וע' זח"א ר"פ מקץ בפי' שנתים ימים ואפ"ל עד"ז פי' ואהבת בכל לבבך, ג"כ ל' קירוב כמו לבבתני וזהו קרוב ה' לכל קוראיו והיינו לכל אשר יקראוהו באמת, וכן בפרק אר"ע דפ"ח ע"ב פרש"י לבבתני ל' קירוב בתחלה באחת מעיניך, בקבלה שקבלתם אחת היא אצליכם, ולבסוף כשקיימתם שתים יש, וע' בלק"ת בשה"ש על פסוק זה בענין באחת מעיניך, ועיקר קירוב זה ע"ד הידוע בענין קרבנות שהוא בחי' קירוב, וע' בענין לרחוק שנעשה קרוב שמבחי' הנק' רחוק כמו אחכמה והיא רחוקה ממני, וכן גבי למה ה' תעמוד מרחוק, תשמר במדורין קדישין נעשה בחי' קרוב, ועכשיו תפלה במקום קרבנות והיינו תפלה לשון חיבור, ובבחיי ס"פ בא דפ"ב סע"ב, ולכך תש"י מצוותן כנגד הלב והיא המדה הנק' כלה, ואפ"ל לבבתני הקירוב המשכת ל"ב נתיבות חכמה עילאה בהלב, דהיינו יחוד ח"ע בח"ת, ורש"י פי' לבבתני משכת את לבי אליך והיינו ע"ד צור לבבי וחלקי אלקים לעולם, וע' בגמרא בענין מעשה באחד שהעלה בלבו טינא כו', וע"ד בג' לשונות של חיבה חיבב הקב"ה דביקה חשיקה חפיצה, ועמ"ש ע"פ וכל גבולך לאבני חפץ וזהו ע"ד אם ישים אליו לבו רוח אמשיך רוח כו', גם י"ל בינה ליבא ונק' פנימית הלב, וע' זח"ב דס"ג ע"ב בענין ממעמקים וא"כ משכת לבי אליך היינו המשכת הבינה שב"ע בשכ"ת.

שנים אלא שנים: בכתי"י מנוקד: שנים הא' חירק תחת הנו"ן, והנו"ן הב' בפתח.

ד׳ יו״ד

מה יפו דודיך אחותי כלה, הנה בגמרא פ״ב דעכומ״ז במשנה דכ״ט ע״ב אמר לו ר׳ יהושע ישמעאל אחי היאך אתה קורא כי טובים דודיך (לשון זכר) מיין, או כי טובים דודיך (לשון נקבה והכי קאמרה כנסת ישראל ישקני הקב״ה מנשיקות פיהו כי כך אמר לי טובים דודיך מיין) אמר לו כי טובים דודיך (ר״ל לשון נקבה) אמר לו אין הדבר כן שהרי חבירו מלמד עליו (שהוא לשון זכר) לריח שמניך טובים (וגו׳ עלמות אהבוך לא שייך למימר לנקבה עכ״ל המשנה עם פירוש רש״י) אם כן בפסוק זה שנאמר מה יפו דודיך לשון נקבה היינו שהקב״ה אומר כן לכנסת ישראל ולכן כמו שכנסת ישראל אומרת להקב״ה כי טובים דודיך (לשון זכר) מיין לריח שמניך טובים, כמו כן ממש משיבה הקב״ה מה טובו דודיך (לשון נקבה) מיין וריח שמניך מכל בשמים, ויש להבין מהו דודיך לשון זכר ודודיך לשון נקבה ומהו לריח שמניך ומהו וריח שמניך דכנסת ישראל, והנה בגמרא שם דל״ה ע״א פי׳ כי טובים דודיך לשון זכר היינו ערבים עלי דברי סופרים שהם נקראים דברי דודיך יותר מיינה של תורה, ובמדרש שיר השירים על פסוק כי טובים דודיך, פי׳ המ״כ שהחכמים נקראו דודים וריעים להקב״ה ע״כ דברי סופרים נקראו דברי דודיך, והגירסא שם דודיך לשון זכר ביו״ד א׳ היינו דודיך כנ״ל וכשהוא לשון נקבה הוא בשני יודי״ן דודייך ועיין מזה בתוי״ט, ואפשר לומר כי דברי התנאים שהם אתנים נק׳ דודיך לשון זכר כי איתן לשון זכר, ודברי האמוראים נק׳ דודייך לשון נקבה כי הם עלמות כמ״ש ע״פ ששים המה מלכות כו׳. והנה דודיך ודודייך פי׳ התרגום לשון חבה והיינו כמ״ש אהבתי אתכם אמר הוי׳, וזהו ענין דודיך ובחי׳ חתן חות דרגא ההמשכה מאא״ס להיות אהבתי אתכם אמר הוי׳, ולפמ״ש בזח״ג פ׳ ואתחנן דרס״ז, השם הוי׳ הוא בחי׳ אהבה כי חו״ב שהם י״ה תרין ריעין דלא מתפרדין וכן ו״ה נק׳ דודים וא״כ המשכת שם הוי׳ שנמשך מאור א״ס הוא המשכת הקו וזהו עצמו ענין אהבתי אתכם אמר הוי׳, וברבות וישלח פ׳ פ׳ בשלשה לשונות של חיבה חבב הקב״ה את ישראל.

ענין ב״פ דודיך הנזכר כאן י״ל למס״נ באחד ובכל נפשך שהן שכינתא עילאה ושכינתא תתאה כמ״ש בלקו״ת בד״ה שיר השירים.

ד׳ י״א

נפת תטפנה כו׳, וריח שלמתיך כריח לבנון, פ״ב דחגיגה יג״א, ירי״ק אותיות א׳ ב׳ צ״ח הכנעה א׳, רבות בא פי״ז קל״ד ב׳, בשלח ר״פ

כ״ג קלט״ד, ס״פ ואתחנן רצ״א ד׳, ס״פ כי תבוא רצט״א וקרוב לתחילת פ׳ הנ״ל רצ״ח א׳, בשיר השירים רבה כו״א כז״א ב׳, ע״פ זה, של״ה רו״ב רז״א ת״ב, בחיי ג״א סר״ג סט״ג קעח״ד רע״ב.

פרק ב׳ דחגיגה יג״א דבש וחלב תחת לשונך דברים המתוקים מדבש וחלב יהי׳ תחת לשונך פי׳ תחת לשונך היינו שיהי׳ צפונים ומוסתרים בתוך דבריו ולא שיבאר אותם בגילוי כי על זה נאמר הולך רכיל מגלה סוד, ויש מפרשים שזהו כמו גילוי עריות שיחוד העליון אין לגלותו, וזהו סמוכות הדינים שבמשנה אין דורשין בעריות בשלשה כו׳ ולא במרכבה ביחיד כו׳ וכנזכר מזה בסידור בביאור ענין ברכת הזימון.

ביר״ק אותיות א׳ ב׳ צ״ח, אחד עשר פסוקים מתחילין בנו״ן ומסיימים בנו״ן להכניע י״א קליפות י״א סממני קטרת, אחד עשר כוכבים משתחוים לי, וכ״כ בערך הכנעה וז״ל סוד אחד עשר כוכבים משתחוים לי דע כי ע״י נ׳ יש כח להכניע י״א אלופים דעשו כו׳ עכ״ל, והיינו כי י״א קליפין הנ״ל שרשם ממה שנפל בשבירת הכלים בעולם התהו ויוסף הי׳ מבחי׳ שלמעלה מהשבירה והתיקון כי הוא מלך הדר כו׳ והנה פסוק נופת תטופנה מתחיל בנו״ן ומסיים בנו״ן, ובשל״ה דר״ו ע״ב במסכת תענית שלו האריך בזה כי ארז״ל מפני מה לא נאמר נ׳ באשרי כו׳, נפלה כו׳ והנה אחר זה יתעלו יותר, וזהו שההתחלה בנו״ן כפופה רומז למלכות עולם שירדה חדשה הנקבה ונו״ן פשוטה שיר חדש לתפארת כו׳ לפני שמש ינון שמו עכ״ל ולפע״ד כי נו״ן פשוטה הוא יובל שער החמשים דבינה שהיא בחי׳ כתר ועלי׳ זו היא ע״י הגלות הכנעת י״א קליפין הנ״ל כי ע״י אתכפי׳ סט״א אסתלק יקרא דקודב״ה כו׳ ודר״ז ע״א כתב וז״ל נופת תטופנה כו׳ עמוד התפילה להיותן השפתים נאים ישקני מנשיקות פיהו מעוררים אהבה שלמעלה כמשוש חתן לכלה ודבש וחלב רומז לנסתרות כדאיתא בחגיגה ויהא מעוטף בציצית ותפילין, ותפילין פשיטא כי הוא מ״ע ולא הוצרך רק להזכיר ציצית שישתדל טלית בת ארבע כנפות בשעת תפלה, וזהו וריח שלמותיך כריח לבנון כמ״ש הבחי׳ בהקדמה ע״ש עכ״ל.

דף ת״י ע״ב הביא מ״ש הרמב״ם בהקדמתו לפי׳ המשניות דבש וחלב תחת לשונך ופרשו ע״ה ואמרו שענין דבר זה שהחכמות המתוקות שהנפש תנעם בהם כמו שיגעם החך בדבש וחלב (עיין בתו״א בד״ה חכלילי עינים מיין) צריכים להסתירם ולא שידובר בהם ואל יעלו על שפת לשון בשום פנים, וזהו שאמר תחת לשונך כו׳ עכ״ל ובהקדמה למ״נ פי׳ הרמב״ם פסוק תפוחי זהב במשכיות כסף שהדבר שהוא בעל שני פנים נגלה ונסתר צריך שיהיו נגלהו טוב ככסף וצריך שיהי׳ תוכו טוב מנגלהו עד שיהי׳ תוכו בערך אל גילויו כזהב אצל הכסף עכ״ל, וזהו נופת תטופנה שפתותיך כלה, ר״ל גם חלק הנגלה שהוא מה שתטופנה שפתיך שהוא גילוי כמ״ש לא חטא איוב בשפתיו וכתיב לבטא בשפתים ויקרא ה׳ ד׳ בורא ניב שפתים ישעי׳ נ״ז י״ט, וכתיב אדנ״י שפתי תפתח שהוא מתוך נופת צופים, אך

הפנימיות מה שתחת לשונך, זהו דבש וחלב והוא כמ"ש ומתוקים מדבש ונופת צופים, והיינו עפמ"ש הבחיי ר"פ בראשית שהדבש עדיף מהנופת כי הנופת הוא הדבש כשמעורב עדיין עם הפסולת דהיינו השעוה, אבל הדבש הוא הנקי מאין פסולת וסיג, וכמו כן הנגלות שבתורה נתלבשו לברר עץ הדעת טוב ורע ולכן נק' תורה שבעל פה אילנא דטוב ורע ר"ל שנתלבשה לברר קליפת נוגה כמ"ש באגרת הקודש בד"ה והמשכילים יזהירו, וכן הקושיא היא הסתר שמסתיר על האמתית כו' ואף על פי כן נופת תטופנה כי ערבים עלי דברי סופרים דהיינו שפתותיך כלה בחי' תורה שבעל פה יותר מיינה של תורה וכמ"ש כי טובים דודיך מיין כו' אמנם פנימיות התורה נקרא דבש וחלב והם תחת לשונך כי הם נמשכים ג"כ דוקא ע"י תורה שבעל פה ולכן ארץ ישראל שהיא תורה שבעל פה נק' ארץ זבת חלב ודבש כמ"ש בתו"א ח"ב* פ' תבוא בד"ה היום הזה הוי' אלקיך מצוך כו' ע"ש, וריח שלמותיך היינו מעשה המצות שמהם נעשו לבושים לנפש ונק' ריח כמ"ש וירח את ריח בגדיו וכמ"ש בד"ה אלה מסעי בענין ירדן יריחו, ונק' ריח שלמותיך כי עיקר ביאור המצות איך ומה לעשותם זהו ע"י תורה שבעל פה ועמ"ש ע"פ אריתי מורי עם בשמי בד"ה באתי לגני.

ד' י"א

נופת תטופנה כו' ברבות בשלח פכ"ג ע"פ אז ישיר משה הדא הוא דכתיב נופת תטופנה כו' נראה שהוא ע"ד לאתבא צדיקיי בתיובתא והנה מה שסרת באמרו ומאז באתי כו' י"ל לפרש כי אז פי' הבחיי בפ' בשלח ע"פ אז ישיר נקלס לאחד שהוא למעלה משבעה רקיעים ושבעה רקיעים כוללים כל עשר ספירות כי היכל השביעי כולל ג' ראשונות וא"כ יש לומר בחי' זו במלכות דאצילות שנעשית עתיק לבריאה והיא א' על ז' היכלות דבריאה ועיין בזח"ג פנחס דרכ"ז ובת"ז תקון יו"ד, וע"ז אמר משה ומאז באתי כו' והצל לא הצלת, כי נגד בחי' זו יש לעומת זה בהיכלות הקליפות, אבל באמת יציאת מצרים הי' ע"י מלכות דא"ס כמאמר שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וקריעת ים סוף בעתיקא תליא, וזהו פי' אז ישיר הארת עתיק דאצילות בז' דהיינו מלכות דאצילות וזהו שתיקון משה ע"י אז ישיר כו'.

ב) **ברבות** בשיר השירים פי' נופת תטופנה על הנבואה, והיינו כי הנבואה באה מלמעלה מן החכמה אם כן היא מבחי' עתיק

---

* בתו"א ח"ב: הכוונה ללקו"ת. ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר — נדפס במפתחות לתו"א וללקו"ת.

תענוג העליון כי השכל מתהוה מתענוג וזה השכל שבלמעלה מהשכל נמשך ממוחא סתימאה, והנה חכם עדיף מנביא בחי׳ ודברי אשר שמתי בפיך נק׳ ג״כ נופת כו׳, עו״ש הקורא מקרא בעינוגו וניגונו, כי טעמי תורה הם אותיות התענוג נק׳ נופת, גם י״ל בחי׳ זו על התפלה ע״ד קושר כתרים לקונו מתפילותיהם, וא״ש שפתותיך כלה ע״י שהתפלה בבחי׳ כלתה נפשי.

ג) **רבות** בא פי״ז קרוב לר״פ קל״ד ב׳ ויש בה ריח וריח שלמותיך כו׳ וכ״ה ס״פ כי תבוא בענין שמלתך לא בלתה, בנאות דשאים של באר, וריח שלמותיך היינו לבושים הנעשים מהמצות שהם ריח בגדין והם מריח באר מים חיים בכל מאדך כו׳, וברבות בשיר השירים ריח גן עדן כו׳, רבות ס״פ ואתחנן ור״פ תבא, בזהי ג״א סו״ג סט״ג קעח״ד רז״ב שליה רז״ב רז״א תי״ב.

ד) **בחיי** ר״פ בראשית ד״ג ע״א כלה קאי על התורה א״ת מורשה אלא מאורסה, נופת כולל הדבש עם השעוה והתורה מבדלת הדבש וז״ש דבש וחלב כו׳, אין בהם סיג תחת לשונך פנימי׳ התורה, וריח זכרון הדבר שלמותיך ציצית לבנון ל״ב נתיבות חכמה כו׳.

ה) **בחיי** ר״פ שמות נפתלי ע״ש נופת תטופנה וברבות שם ע״ש ומתוקים מדבש ונופת צופים, וא״כ יש להעיר ממ״ש בזח״א ויחי דרמ״ן ע״ב ע״פ נתפלי אילה שלוחה דאשתלח מאתר עמיקא עילאה מבחי׳ כתר הנותן אמרי שפר, וברבות ויחי ס״פ צ״ט ע״ש פירות גינוסר שממהרים פירותיהם, והיינו כמ״ש בענין ויגמול שקדים לשון שוקד ומהירות ע״י שנמשכים מחסד עילאה, אמרי שפר ע״ש שבע רצון כו׳ ויש להעיר מענין יערי עם דבשי יוצר אור עם ק״ש שק״ש נק׳ דבשי, וזהו ענין פירות מתוקים ועי״ז ממשיכים רצון ממלך מלכי המלכים הקב״ה, במא״א מ׳ ססעי׳ כ״ג מן טעמו כדבש כי נמשך ממ״ן דמנצפ״ך.

ד׳ י״ב

גן נעול אחותי כלה (נעול להעיר מענין יפו פעמיך בנעלים בשה״ש רבה אתם נועלים לפני בחג ואני נועל לפניכם בפסח, נעילה דיוהכ״פ עמ״ש בברכת שעשה לי כל צרכי וזהו ב״פ נעול, גן נעול, גל נעול), גל נעול מעין חתום, נזכר הפסוק בגמרא פ״ח דיומא דע״ה א׳, רבות בא פט״ן דקל״א ע״ב, בשלח פ״כ דקל״ז א׳ פקודי ר״פ נ״ב במדבר פ״ב דרי״ד ע״ג, נשא פ״ט דר״ל ע״ב, אמור פל״ב, דר״ב ע״ד ס״פ בלק דרע״ט ע״ד, שה״ש רבה בפסוק מה יפו דודיך דכ״ו ע״ד, ע״פ גן נעול כ״ז ג׳ זח״א בראשית

ל"ב ב' וביארו בסה"מ סי' קכ"ב דס"א ע"א, זהר פ' נח דס"ג סע"א וע"ש בזהרי חמה, זהר ויחי דרמ"ט ע"ב, זח"א בהשמטות סי' כ"ט בד"ה והארץ היתה תהו דף י"ג ע"א פ' שמות ד' ד' סע"א וביארו בעה"ק ח"ב ס"פ י"ח והובא בשל"ה דט"ז ע"א, זהר פ' אחרי דס"ז ע"ב ס"פ האזינו דרצ"ח ע"ב ת"ז תקון י"ט דל"ז ע"ד דל"ח א"ב, תקון כ"ז דף ע"א ב', תקון כ"ט ע"ה ב' תחלת תקון למ"ד דע"ו א' תי"ח תקון א' קל"ז א', בפרדס ערך גל נעול, בחיי פ' בראשית ע"פ לעבדה ולשמרה י"ב ד' פ' פקודי קכ"ט א' ע"פ הוקם המשכן, והנה בת"ז תקון י"ט פי' שהשכינה נקראת גן ע"ש שכלולה מג"ן סדרים דאוריתא, וזהו ענין גן נעול כו', ויש לפרש זה על תורה שבעל פה שנקר' כלה מפני שמקבלת הכל מתורה שבכתב כן פי' אדמו"ר נ"ע בד"ה כמשוש חתן על כלה ויצא* תקס"ח והיינו שתורה שבעל פה אין בה כ"א פי' על תורה שבכתב לכן תורה שבכתב נק' חתן ותורה שבעל פה נק' כלה, וזהו שנקראת גן שהיא מקבלת מגן סדרים דתורה שבכתב, גם יש לפרש זה על השכינה מקור נש"י כי הנה ס"ר נשמות כלליים שרשן מס"ר אותיות התורה, וכמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה את שבתותי תשמרו פ"א, והנה האותיות מקבלים מבחי' חו"ב וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הג"ן סדרים דאורייתא שהם אותיות התורה אשר נהר הוא הבינה שהוא יוצא מעדן חכמה עילאה להשקות האותיות, וכמו עד"מ מבשרי אחזה באדם אותיות הדבור מקורן השרשן מהחכמה כמ"ש באגה"ק בד"ה ויעש דוד שם שזהו ענין אבא יסד ברתא, וגם אח"כ האותיות מקבלים מהשכל שנמשך משם לאותיות המחשבה ומשם לאותיות הדבור והגם שבשכל אינו נראה ונרגש בחי' אותיות כלל עכ"ז נמשך ונתהוה משם למטה בחי' אותיות, והנה עדן הוא חכמה עילאה חכים ולא בחכמה ידיעא, וזהו בעדן מקדם הוא תענוג העליון ומשם נמשך הנהר להשקות כו', וזה ממשיכים ע"י העסק בתורה לשמה לשם התורה היינו ע"י העיון בתורה למצוא אור החכמה המלובש בהאותיות התורה איש לפי ערכו הרי עי"ז ממשיך בחי' ונהר יוצא כו' כמ"ש מזה בביאור על פסוק באתי לגני ספ"א שזהו ענין המשכת יסוד אבא בהאותיות כו' ועל ידי זה ממשיכים ג"כ תוספות אור בג"ע ממש, כי הנה מצד עצם הג"ע הרי ארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב שהוא הארה והמשכה כל שהוא כמו היו"ד נקודה אחת, וע"י הנהר הנמשך מעדן נתהוה כל האותיות בג"ע, ממקור האותיות ומקור נש"י ששרשן מחכמה עילאה אבא יסד ברתא כנ"ל, וזהו שכנ"י נק' כלה לשון כלתה נפשי, כי מחמת שהנשמות שרשן מאותיות התורה והאותיות שרשן מבחי' עדן לכן תשוקת כל א' מישראל ליכלל באחד וחפצו ורצונו להיות ואהבת את הוי' אלקיך כו', וזהו ענין לסוסתי ברכבי כו' כי סוסים היינו אותיות כמ"ש כי תרכב על סוסיך ולפי שנשמות ישראל שרשן מאותיות התורה ע"כ נמשלו לסוסתי כו', וכמ"ש בתורה אור פ' בשלח בדבור המתחיל לסוסתי בענין סוסין נוקבין. והנה בחי' ונהר יוצא מעדן

בד"ה . . . ויצא: נדפס במאמרי אדה"ז — הנחות הר"פ ז"ל (ע' סג).

זהו בחי' חתן, כי בהר היינו יסוד ז"א ויסוד אבא כו' וכמ"ש כנהר שלום והיא התורה שנאמר וכל נתיבותי' שלום ותורה נק' חתן, ועמ"ש ע"פ במלך שלמה שהשלום שלו בד"ה שיר השירים אשר לשלמה. ועמ"ש בד"ה ואלה שמות בנ"י בענין ואיתנים מוסדי ארץ, איתנים אותיות תנאים שע"י שהם מתחלה איתנים ע"ד משכיל לאיתן הם מוסדי ארץ תורה שבעל פה שג"כ נק' כלה שמקבלת מתורה שבכתב והממשיכים המשכה זו הם נש"י, ועמ"ש מזה בד"ה תורה צוה לנו משה בלקו"ת פ' הברכה.

קיצור. שכינה גן סדרים דאורייתא כי ס' ריבוא נשמות הם ס' ריבוא אותיות התורה ולכן כלה כלתה נפשי לשרשן לבחי' עדן והתתן הוא ונהר יוצא מעדן להשקות גם תורה שבעל פה נק' כלה.

ב) ולכן ע"י שנש"י הם בבחי' כלתה נפשי עי"ז מתעלות אותיות התורה לשרשן, ועמ"ש בד"ה מזוזה מימין ועי' בזהר ויצא דקב"ה סע"ב ע"פ לכן ישכב עמך י"ש כ"ב, י"ש דא איהו עלמא עילאה היינו בינה, להנחיל אוהבי יש כ"ב נקודה עילאה דאעיל כל כ"ב אתוון, והוא אבא שממנו שורש צורת כ"ב אותיות כמ"ש באג"ה בד"ה ויעש דוד שם וא"כ פי' ישכב י"ל המשכת יש תענוג עליון דעה"ב תוך כ"ב אתוון והיינו ישכב כו' הוא, ועי' זהר תרומה דקמ"ו סע"ב מאן ישקני ההוא דסתים כו', וזהו למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלקי לעולם אודך, אין כבוד אלא תורה (מה גם כי כבוד גימ' ל"ב נתיבות, ול"ב נתיבות הם כ"ב אותיות עם עשר ספירות) ס"ר אותיות התורה שבכדי שיהי' יזמרך כבוד ולא ידום ויתעלו למקורן ושורשן עדן העליון לכן ה' אלקי לעולם אודך כי ע"י שישראל יש להן בחי' כלתה נפשי עי"ז נתעלים ג"כ אותיות התורה למקורן ושרשן (ואפ"ל כי שרש ומקור האותיות מהרשימו הנשאר מהצמצום ומק"פ כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בהביאור, והנה בהאותיות אין מאיר גילוי אור א"ס ממש רק ע"ד רשימו ושיאיר בהן תוס' אור זהו עליתן, והיינו ע"י כלתה נפשי, והיינו המשכת הקו בהרשימו וגם תוס' אור בהקו וחוט וכמ"ש בזהר הרקיע פ' בראשית ד' ט"ו על המאמר שם בריש הורמנתא דמלכא כו' בוצינא דקרדוניתא פי' נר חזק כו' קו ומדה כו' וזאת הבוצינא נתלבשה תוך א"ק כי א"ק הלביש הרשימו שהניח הא"ס כו' וזו היסוד דמל' דא"ס נק' בוצינא דקרדוניתא כו' כי יסוד דנוק' נק' נר לצוק בתוכה שמן טוב כו' חוט הא"ס היורד בתוכה כו' מת"ת הנעלם דרך חוט ליסוד ומשם למקום הפנוי שהוא כלי המקבל עכ"ל, נמצא זהו ענין המשכת הקו תוך אותיות הרשימו זהו ענין יחוד חתן וכלה כו' וזהו ענין ישכב י"ש כ"ב כנ"ל ואפ"ל ג"כ שהוא ענין מ"ש בע"ח יחוד מ"ה וב"ן דעתיק מיני' ובי' כו'), וגם בהפך שמאין נמצא בישראל בחינה זו שיוכלו לעלות ממטה למעלה להיות לעולם אודך הוא ע"י יזמרך כבוד אותיות התורה ולא ידום מתעלות למקורן ושרשן כנ"ל לכן יוכלו גם ישראל להיות לעולם אודך ולעלות בעילוי מעלה מעלה דהא בהא תליא (ועמ"ש * מזה בלקו"ת

(ועמ"ש: הושמט סוף המוסגר בחצע"ג.

ע״פ שיר השירים בדרוש השני, בענין התהללו בשם קדשו, ובזהר בראשית דל״ט ע״ב ע״פ הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע דהא כדין משבח ומהדר כד״א למען יזמרך כבוד, ופי׳ כדין היינו כשמתגלים בו ר״ק דז״א שזהו הנצנים נראו בארץ, ובמא״א אות נ׳ סעיף כ״ה נצנים נק׳ ה״ן דז״א הנמשכים מצד הבינה ארץ החיים עכ״ל, וענין ה״ן דז״א היינו נו״ה דז״א, ובפרדס ערך נצנים שהם חג״ת כשהם בחו״ב כו׳, וא״כ פי׳ נראו בארץ היינו כשהמל׳ מקבלת ממדות דאו״א עצמן כמ״ש בד״ה והי׳ מדי חדש שזהו ענין ר״ח, עוד מענין למען יזמרך כבוד בזהר פ׳ נח דע״א ב׳ דהיינו ע״י שירת החיות שעי״ז מרוממים המל׳ כמ״ש בד״ה כי אתה נרי בענין ארוממך אלקי המלך, והנה בגמ׳ נז׳ מענין למען יזמרך כבוד פ״ק דמגילה דף ד׳ סע״א שהוכיחו מפסוק זה שחייב אדם לקרות המגילה בלילה ולשנותה ביום, למען יזמרך היינו ביום, ולא ידום היינו בלילה, ע״ד ולילה ולא דומי׳ לי, ובמס״ס פי״ד, הוא ע״ד והגית בו יומם ולילה, ופי׳ בזהר בשלח דמ״ו ע״א משום דלית יומם בלא לילה ולאו איהו שלים אלא דא עם דא, ופי׳ הרמ״ז כמ״ש הטבעיים שאלמלא השמש בא בערב לא הי׳ אפשר לעולם להתקיים מרוב חומו וכן א״א לחסדים בלי גבורות כי לא יוכל העולם לקבל רוב החסדים וריבוי השפע עכ״ל, ועמ״ש בד״ה אנכי מגן לך בת״א פ׳ לך, אך העיקר בפי׳ דלית יומם בלא לילה ע״ד מ״ש סד״ה וידעת היום ובד״ה רני ושמחי בפי׳ רננא ברמשא ושמחה בצפרא, א״כ לפ״ז למדנו פי׳ למען יזמרך כבוד ולא ידום שיהי׳ ע״ד רננא ושמחה רצוא ושוב, ובדבות אמור ס״פ כ״ח פי׳ למען יזמרך כבוד ולא ידום קאי על ק״ש וכ׳ המ״כ דפי׳ ולא ידום היינו לא יפסוק כמו שמש בגבעון דום, ולפ״ז י״ל למען יזמרך קאי על ק״ש של שחרית ולא ידום ק״ש של ערבית, ובגמ׳ דמנחות פי״א שזה נק׳ לא ימוש מפיך כו׳ ועיין מ״ש בד״ה ושמתי כדכד דהיינו בשכמל״ו שחרית וערבית מלמעלה למטה ומלמטה למעלה ואפ״ל כי תיקון הכבוד הוא בב׳ אופנים כשני הפירושים דארוממך אלקי המלך בד״ה כי אתה נרי ע״ש ע״כ צ״ל ק״ש שחרית וערבית.

קיצור. ענין למען יזמרך כבוד אותיות התורה יתעלו לשרשן, כבוד ל״ב נתיבות, ישכב י״ש כ״ב, הוא ע״י לעולם אודך, וענין יזמרך ולא ידום יום ולילה, עת הזמיר, וענין יחוד הקו והרשימו, יסוד ומלכות הנעלמים.

ג) **ועמ״ש** ע״פ כי על כל כבוד חופה שיש כבוד עילאה חתן וכבוד תתאה כלה, וזהו אשת חן תתמוך כבוד, ובפבב״ת דזבחים קט״ז שירה נק׳ כבוד שנאמר ובהיכלו כולו אומר כבוד, ובבחיי ס״פ תולדות כי הנפש נק׳ כבוד לפי שהיא חצובה מכסא הכבוד ושרשה שהיא עתידה לשוב שם הוא כסא הכבוד וזהו למען יזמרך כבוד ולא ידום, וזהו כבוד ה׳ יאספך כו׳ ובפ׳ כי תשא כ׳ וידוע כי הלוחות הי׳ של סנפירון ולוקחו מכסא הכבוד וכן מצינו בכסא הכבוד כמראה אבן ספיר דמות כסא כו׳ ומפני שהלוחות לוקחו מכסא הכבוד נק׳ התורה כבוד שנאמר כבוד חכמים ינחלו, וכן הנפש השכלית שרשה בכסה״כ ונקראת כבוד שנאמר למען יזמרך כבוד,

ונפשו של אדם המתעסק בתורה זוכה לשוב לשרשה שנאמר תורת ה' תמימה משיבת נפש כו' עכ"ל, וענין כסה"כ ע' בע"ח שער כסה"כ, ובמא"א אות כ' סכ"ב כסא נק' היכל קדה"ק דבריאה כסא למלכות דאצילות הנק' כבוד, ובפרדס ערך כסא שלפעמים הבינה נק' כסא והיינו שהיא כסא לבחי' כבוד עליון כתר שהוא מלכות דא"ס שעז"נ הראני נא את כבודך, ובינה נק' ג"כ קדה"ק, והלוחות חרות אותיות החקיקה שרשן מהכתר גליף גליפו בטהירו עילאה ומשם שרש הנשמות גם כן כמ"ש בד"ה אם בחוקותי ובביאור ע"פ זאת חוקת התורה ועז"נ ג"כ למען יזמרך כבוד כנ"ל בענין הרשימו שהניח הא"ס שזהו ענין אותיות החקיקה שרש התורה כו'.

קיצור. כי על כל כבוד ובהיכלו כולו אומר כבוד. הנפש חצובה מכסא הכבוד וכן הלוחות, כסה"כ היכל קה"ק דבריאה וכן באצילות, והלוחות חקיקה גליף גליפו בטה"ע ע"ד הרשימו, וענין גן יש להעיר ממ"ש בזהר ר"פ נח וגנתא ניזא ביה ועמ"ש מזה ברשימה על פסוק גן נעול ומ"ש בד"ה והבריח התיכון בענין ישבעו עצי ה', גם ג"ן שם ב"ן עם אלף ע"ד אבן כו' היתה לראש פינה על ידי בירור ב"ן עולה בס"ג.

ד) והנה ענין גן נעול פי' בתרגום כמו שג"ע נעול כו' כך הם נשי ישראל אוגדות פתחיהן ובנפש ע"ד קדשנו במצותיו כו' ואבדיל אתכם בד"ה טוב לחסות (השני) והנה גן תענוג וגן נעול שאין התענוג רק באלקות ועמך לא חפצתי, ובמא"א בי"ת מ"ד בתולה נק' המלכות כי מעיינה סתום בחותם הבינה, בתולות ריעותיה הם ההיכלות, וע' ברבות פקודי ר"פ נ"ב, עו"ש במא"א בתולים הם הג"ר דנוק' כו' ובהם ברית הבאר, ונת' במ"א מענין הנז' בזהר ס"פ פנחס דרנ"ח ע"ב ע"פ והקרבתם עולה אשה, מלכא טעם בתולא טעים ועמ"ש מענין עולה בד"ה האזינו השמים ובד"ה והקרבתם עולה אשה, וברבקה נאמר והנערה טובת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותרד העיינה ותמלא כדה ותעל פ' חיי כ"ד ט"ז וענין טובת מראה מאד פי' בלקו"ת בשה"ש סד"ה קול דודי מאד בלי גבול, והיינו כי יפת מראה בינה עילאה במא"א יוד ססעי' י"ב, ואדמו"ר נ"ע פי' שהוא רעו"ד כי בינה לבא מזבח הפנימי פנימיות הלב כמ"ש בד"ה ושאבתם מים בששון, וא"כ מאד היינו התגלות עתיק בבינה וה"ע אהבה בתענוגים בד"ה חכלילי עינים מיין, וענין בתולה ואיש לא ידעה פי' בזהר חוקת דק"פ ע"ב שלא קרב אליה הקליפה, והיינו איש זר בא נחש על חוה משא"כ בשרה כנז' בזהר ר"פ חיי קכ"ב ב' וזהו ענין ואיש לא ידעה וע' בזהר ר"פ תצא דרע"ו א', ועמ"ש עפ"י הזהר חקת הנ"ל ענין כן דרך אשה מנאפת כו' שזהו ענין בא נחש כו' והוא כשמקבלת מגבורות קשות יש יניקה לנחש כו' במא"א נ' י"ד נאף הוא סמאל גימ' אתת כי הא נאף אשה חסר לב דפתי לאתתא לנטלא נהורא והטיל זוהמא בחוה עכ"ל וע' בזהר ויקהל דף ר"ג, וענין הגבורות ע"ד כעס טורף נפשו כו' ועמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה בענין כוס של ברכה שצ"ל מודה מכל תאוות גשמי' וזהו ענין בתולה ואיש לא ידעה ואז יוכל להיות רעו"ד יסוד דנוק' ציון

התקשרות ע״ד ותתפלל חנה על ה׳ ע״ש, ועיין מענין פסוק והנערה טובת מראה מאד פ״ו דיבמות ס״א ב׳ ירושלמי פ״ק דכתובות, יד״ק איש ה׳ באר ב׳ נס ז׳ נערה ב׳, מס״ס פכ״א רבות ס״ע ג׳ פרשה סמך בחיי לד״ד.

קיצור. ענין נעול בתולה, בתולים ג״ר, עולה, ועמך לא חפצתי, טובת מראה בינה רעו״ד פנימית הלב, מאד אהבה בתענוגים התגלות עתיק בבינה, והיינו ע״י בתולה כנ״ל, ואיש זר כעס לא ידעה, כוס של ברכה הדחה, וע״י רעו״ד ותתפלל חנה על הוי׳.

ה) והנה בת״ז תקון י״ט דל״ז פי׳ גן נעול ע״ד שער חצר הפנימית הפונה קדים יהי׳ סגור ששת ימי המעשה, ושזהו ענין מ״ם סתומה כי היא אות בי״ת וע״י ו׳ נעשית מ״ם סתומה כו׳ עיי״ש, והיינו כי בג״ע נאמר גן בעדן מקדם א״כ הוא ענין חצר הפנימית הפונה קדים, ולכן גן נעול ע״ד יהי׳ סגור כו׳, סגור המסך שבין אצילות לבריאה ושרשו מהכתר בד״ה השמים החדשים זהר בראשית כ״ח ויסגר בשר לעומת המסגרת יהי׳ סגור בינה כתר דז״א משם נמשך החשמל בת״א פ׳ לך, או יהי׳ סגור התענוג נעלם בתוך השכל והמדות בימי המעשה ובשבת יפתח ויתגלה ונהר יוצא כו׳ והפרסא עד הגל צדיקים נדמה להם כהר בלקו״ת בד״ה הסבי עיניך וא״כ גן נעול ע״י שס״ה ל״ת לשמרה כו׳ כי ל״ת נמשכין מהכתר י״ה ומשם הפרסא כו׳, גל עד הגל פרסא בין אצילות לא״ק שלא יעבור לבן הגל נשמות רחב״ד מלמעלה מהפרסא והכלה היא גל נעול מעין חתום יסוד שבמע״ס הגבורות כנ״ל בענין הקו וזהו כמים הפנים לפנים ומים תורה שבעל פה היא גל מעין, כי ענין ל״ת להרחיק הרע שלא יקרב זר א״כ זהו עצמו ענין המסך וכן נעל שלא יהי׳ הקוצים עוקצים לרגל, ולכן לפעמים איתא מ״ע בז״א ול״ת במלכות ולפעמים ל״ת באו״א אלא כי ל״ת במלכות המסך חשמל ושרשו למעלה מז״א היינו מאו״א ובכס״מ דקי״ד וז״ל להיות כי המחשבה הוא באבא לכן מל״ת שאין בהם קום עשה זולתי סור מרע במחשבה בלבד הם תלוים בשם י״ה באו״א האמנם זו״ן שהם עולם המעשה מששת ימי בראשית (הנק׳ ששת ימי המעשה) לכן תלוי בהם מ״ע ואעפי״כ כו׳ ונמנע ולא עשאה כו׳ עכ״ל ועפי״ז י״ל שער חצר הפנימית הסגור ששת ימי המעשה זהו מל״ת שהם למעלה מימי המעשה כו׳ ובמא״א אלף סעיף קע״ג אבי״ע הם הד׳ עולמות נק׳ מחשבה רצון קול דבור כי המחשבה מתפשטת באיברים וא״צ לדבר וכן האצילות איהי וגרמוהי חד עכ״ל וע׳ מענין מחשבה בביאור ע״פ יונתי בד״ה כי לא מחשבותי מחשבותיכם ובד״ה למנצח על השמינית מחשבה שלמעלה מהרצון והנה מחשבה עילאה שולטת על הכל וע׳ בד״ה עבדים היינו בלקו״ת ולכן ע״י קיום ל״ת שהמחשבה שולטת על המעשה שנמנע ואינו עושה ממשיך מח׳ עילאה הנ״ל, בחי׳ כי לא מחשבותי וזהו שרש הפרסא המרחיק כו׳ וזהו גן נעול שמה שהוא נעול זהו ע״י קיום מל״ת ואבדיל אתכם כו׳ ע״ד רקיע המבדיל בין מים למים כו׳ וע״ד ויבדל בין האור ובין החושך, וזהו שער החצר כו׳ סגור יהי׳ ששת ימי המעשה פי׳ האור של הל״ת שהוא בחי׳ י״ה אינו מתגלה בימי המעשה

שהם בחי׳ ו״ה וביום השבת יפתח כי אז עליית זו״ג במקום או״א א״כ אזי ו״ה הם במדריגת י״ה ועי״ד והי׳ מספר כו׳ אשר לא יספר כו׳ ע״ש בהביאור פ״ד שזהו ענין ביום ההוא יהי׳ כו׳ ובחי׳ זו מאיר בשבת כי אז מקבל העולם חיות מהמחשבה ולא מהדיבור כו׳, ועיין בר״ח שעה״ק פ״א קדושת המחשבה שהיא שרש לכל הקדושות והיא אחרית לכולם כמשי״ת עכ״ל, ובפ״ד פי׳ כי המחשבה זהו ענין נשמה והיא בריאה שבתוכו אצילות ובכללות העולמות אצילות ובריאה היינו חו״ב י״ה, וזה יתבאר מענין מל״ת שגבוהים ממ״ע והם תלוים במחשבה כמ״כ המחשבה שורש לכל הקדושות ועמ״ש בענין כי ביום הזה יכפר מענין מחזמ״ע, והנה נמצא ענין גן נעול שלמעלה נמשך ע״י שלמטה כנ״י והיא גן נעול שנפרד ונבדל ממנה יניקת החיצונים וזהו ע״י וגלחה את ראשה מותרי מחין ועשתה את צפרניה מותרי המדות כו׳ ויש אתכפיא ואתהפכא כו׳, אך הכח הזה בהנשמה שתהי׳ גן נעול זהו ע״י ג״ן סדרים דאורייתא וכמ״ש ברבות בא פט״ז קלא״ד כל הימים שאני עמהם כו׳ גן נעול כו׳ וזהו ענין מ״ם סתומה שהיא ב׳ עם ו׳ שהוא״ו שהוא תורה קול יעקב עושה הבי״ת להיות נעול מאמר סתום וכמ״ש בר״ח שם ספ״ד שקניית האדם טהרה וקדושה הוא ע״י עסק התורה, ועיין במק״מ פ׳ אחרי דס״ו ע״ב בענין תרעין דג״ע אסתימו, ועיין מזה בזהר ר״פ בהר דק״ז סע״ב ובהרמ״ז שם, והנה ע״י שהוא בחי׳ גן נעול עי״ז היא בחי׳ אחותי כלה, כי הנה ענין אחותי לשון איחוי וחיבור כמשנ״ת בד״ה כי תבואו אל הארץ בלקו״ת פ׳ בהר והיינו מצד נפש האלקית חלק אלוקה ממעל כו׳ וזהו על דרך תרין ריעין דלא מתפרשין, וכמ״ש בתו״א בד״ה רני ושמחי בת בענין עד שקראה אחותי כו׳, ובחי׳ כלה כלתה נפשי אינו שייך רק כשהיא מרחוק ע״ד צמאה לך נפשי בארץ ציה כו׳, אמנם שתהי׳ אחותי ואעפי״כ בחי׳ כלה, היינו ע״ד לאתבא צדיקיא בתיובתא כי גם אצילות נק׳ עשי׳ לגבי א״ס ב״ה וכתר עליון כו׳ אוכמא הוא כו׳, וזה גם אמנה אחותי בת אבי כו׳ ותהי לי כו׳ ועמ״ש בד״ה במדבר סיני, ובענין א״ת שמות אלא שמות כו׳ לכן גם בחינת אחותי נעשית כלה, וזהו נמשך על ידי שהיא גן נעול כו׳.

קיצור. פי׳ נעול, שער חצר כו׳ יהי׳ סגור, המסך ושרשו מהכתר ומשם ל״ת וזהו ג״כ מסך להרחיק הרע, ימי המעשה זו״ג אבל חכמה מחשבה לכן מ״ע מעשה בו״ה ול״ת מחשבה בי״ה, וביום השבת יפתח כי אז ו״ה במדריגת י״ה, והנה זה שיהי׳ נעול סור מרע וקדושת המחשבה היא ע״י ג״ן סדרים דאוריתא כי מ״ם סתומה היא ב׳ ו׳ אשר הוי״ו תורה עושה הבי״ת להיות מאמר סתום, ועל ידי זה שהוא גן נעול עי״ז נעשית אחותי כלה.

ח) וע״י שהיא גן נעול עי״ז פתחי לי אחותי שאוגדת פתחה מזר ועי״ז פתחי לי ועמ״ש בד״ה בפ׳ נסכים רפ״ב ופי׳ לי הוא כמ״ש וארשתיך לי לעולם, וע׳ בזהר תרומה קל״ד ע״ד ויקחו לי תרומה ובהרמ״ז שם, גם פתחי לי היינו לבחי׳ יו״ד כנודע מענין יעקב יו״ד עקב, ובפסח

ופסח ה' על הפתח שיהי' דילוג והמשכה מלמעלה מהשתלשלות והיינו לבחי' פתח הנ"ל, והפתח יש בו משקוף ושתי המזוזות שהם ג' אבות וכמ"ש במ"א ובזח"א בהשמטות סי' כ"ט דר"ג ע"א גן נעול כו' סתימא דלא אתפתחית אלא לגבי בעלה כו' והיינו כנ"ל ובת"י על פסוק פתחי לי פתחי פומך בשירין ותושבחין כו' וא"כ יש לפרש גן נעול שיהי' פיו נעול מלדבר דברים בטלים רק יהי' דיבורו בג"ן סדרים דאורייתא וזהו פתחי לי.

גל נעול, פירש"י יש לפרשו לשון מעיין כמו גולות עליות ביהושע סי' ט"ו ויש לפרשו לשון שער והוא לשון ארמי בתלמוד טרזקו גלי פ"ד דברכות דף כ"ח, א, ותרגום פירשו לשון מעיין ח"ל כמבוע דמין חיין דנפיק מתחות אילנא ומתפרש לארבעת רישי נהרין עכ"ל ונראה שהוא ונהר יוצא מעדן כו' ופירשו שיוצא מתחת עץ החיים להשקות כו' ואחר כך ומשם יפרד והי' לד' ראשים שהם ד' מחנות שכינה כו' הנה כתיב ויבן ה' אלקים את הצלע ודרשו רז"ל ויבן לשון בינה וארז"ל בגמ' פ"ה בנדה וברבות ר"פ י"ח בינה יתירה נתנה באשה יותר מבאיש כו', ויש להבין מה הבינה היתירה ולמה באשה דוקא כו' הנה ידוע דבחי' דבור נק' אשה והקול נק' איש לפי שהדבור הוא בחי' מקבל מקול הבל הלב הפשוט כו' וגם יראה נק' אשה כמ"ש אשה יראת ה' היא תתהלל כו' וגם תורה שבעל פה נק' אשה כי מאיש לוקחה זאת כו' דהיינו מתורה שבכתב שנק' איש כידוע בספרי הקבלה. והנה כשאמרז ז"ל בינה יתירה ניתנה באשה כו' הכוונה ג' דברים הנ"ל שנמשל האשה בהם דבור ויראה ותורה שבעל פה כו', וביאור הדברים הנה בדבור ויראה אנו רואים שיש בינה יתירה כו' בהיות שנראה בחוש שע"י הדבור בלמדו איזה הלכה משכיל בה שכל עמוק מה שלא יוכל להשיגו כלל במחשבת עיון בלבד וכמארז"ל ומתלמידי יותר מכולם, הרי נולד ונמשך שכל חדש ממקור השכל ע"י הדבור ונמצא הדבור שמוליד שכל מוכרח לומר שיש בינה יתירה בכח הדבור שלמעלה מהשכל והיינו לפי שהדבור שרשו מקדמת השכל באג"ה בד"ה ויעש דוד שם, ולכן עיקר עסק התורה להוציא הדברים בדיבור פה, וכן אנו רואים בקול הדבור שהוא מעורר כוונת הלב בהתפעלות גדולה יותר מכפי ערך ההתפעלות המדות עצמה מכמו שנולדו מן השכל ע"י מחשבה והתבוננות שהרי אנו רואים כשיחשוב האדם ויתבונן בתפלה ויוליד אהבה ויראה כו' אינו מתפעל כל כך כמו שמתפעל כאשר הקול שבדבור מעורר הכוונה שבלב כו' ומזה מוכרח לומר שבינה יתירה יש בדבור שמעורר מה שבנקודת הלב שלמעלה מן השכל המוליד את המדות כו', וע"ד ז"א בעתיקא אחיד ותליא למעלה מאר"א כו' ועמ"ש בהגהות סד"ה וישב יעקב בענין מעלת קלא דאשתמע כו' כי חכמות בחוץ תרונה חכמות תרי שלהיות הגילוי בחוץ היינו ע"י הדבור צ"ל חכמות תרי המשכת מו"ס כו' ועמ"ש בד"ה מזחה מימין בענין קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל שזה נעשה מאותיות הדבור דוקא ומ"ש מענין שהאותיות נקראו סוסים שהן מעלים את הרוכב למקום שלא יוכל להגיע

לשם בעצמו, וזהו לסוסתי ברכבי כו׳ וגם זהו אבן כו׳ היתה לראש פינה כו׳ וזהו ויבן לשון בינה יתירה ע״ד יתר שאת ויתר עז, גם ל׳ בנין שהאבנים עושים מהן בית שעליו שורה מקיף למקיף כו׳, ועד״ז אנו רואים במדת היראה שיש בה בינה יותר מבמדות האהבה כו׳ דהנה כתיב בזאת יבוא אהרן אל הקדש פי׳ בזאת במדת היראה שנק׳ זאת כידוע שזה השער לה׳ לבא לידי מדריגת קדש העליון (ועמ״ש בד״ה שימני כחותם בהביאור פ״ב שע״י חותם שוקע שמלמטה יראה נמשך חותם בולט שמלמעלה המשכת ג״ר דעתיק וזהו בינה יתירה כי בינה ב״ן י״ה ובינה יתירה גילוי י״ה שבעתיק ועמ״ש בפי׳ אם עוונות תשמר י״ה או״א אזי אד׳ מי יעמוד בינה דעתיק כו׳ בלקו״ת פ׳ שלח בביאור על פסוק ועתה יגדל נא, ובמשיח נאמר והריחו ביראת ה׳ ועמ״ש סד״ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות קיפוץ בשתים שיהי׳ הגילוי בבחי׳ יראה גם כן נמשך מלמעלה יותר גם בינה יתירה ע״ד כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כו׳ נקבה תסובב גבר כו׳) ופי׳ קדש ידוע שהוא למעלה מן החכמה הנגלית בהשגה שנק׳ קדוש בוי״ו ע״ש ההמשכה וההתפשטות גלוי החכמה בבינה כו׳ אבל קדש עילאה היינו פנימית החכמה כח מ״ה כלומר מה פשפשת כו׳ וע״י היראה דוקא בא הוא לידי מדריגת קדש עילאה בחי׳ ביטול במציאות כו׳ ולא ע״י האהבה (וכמ״ש מזה בבה״ז פ׳ אמור ע״פ המאמר אחותי בת אבי היא שבזהר שם דף ק׳ ע״ב) שהרי היראה נקראת זאת והאהבה נק׳ זה בחי׳ דכר כו׳ וכתיב זה א-לי ואנוהו פי׳ אנוהו אני והו כלומר שכבר נמשך אור א״ס ב״ה הנק׳ הוא בלשון נסתר ונעלם כי קדוש ומובדל הוא בערך גם מהנאצלים כו׳ כידוע ועתה נמשך בבחי׳ התחברות וגילוי אור בנאצלים והיינו אני והוא אני בחי׳ גילוי אור המאציל והוא בחי׳ הנסתר מתחברים יחד והוא בבחי׳ ת״ת בז״א דוקא שעליו אומר זה א-לי ואנוהו בבחי׳ ת״ת כי ואנוהו הוא ענין נוי ותפארת שבו נמשך אור הכתר הנק׳ הוא, ואזי נקרא הקדוש ברוך הוא קדש בוא״ו וזהו בחי׳ גילוי אור ממש עד שיוכלו להורות עליו ולומר זה כו׳ כמ״ש במ״א ע״פ זה הדבר כו׳ ואין לו ערוך עם עצמות אור א״ס ב״ה שלמעלה מבחי׳ התפשטות וגילוי אור הנק׳ קדש עילאה כנ״ל ועמ״ש מזה בלקו״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קדש ולכך בזאת דוקא ביראה בא לידי מדריגת קדש עילאה לפי שהוא בבחי׳ ביטול והכנעת העצמות (בחי׳ חותם שוקע שעי״ז נמשך גילוי חותם בולט היינו בחי׳ קדש שהוא למעלה מבחי׳ קדוש ועיין בזח״ב תרומה קנ״ח ב׳ הה״ד וזאת כו׳ בזאת יתהלל כו׳ בזאת אני בוטח כו׳ ע״ש וזהו ענין וזאת הברכה כו׳ אשריך ישראל כו׳) אבל באהבה שהוא בחי׳ יש ודבר מה שיש מי שיתפעל כו׳ לא יגיע רק לבחי׳ גילוי אור א״ס בלבד ג״כ שהוא ענין זה א-לי כו׳, לפי שהאהבה ג״כ בבחי׳ זה בבחי׳ התגלות יש ודבר מה ומזה יובן ענין מצה לחם עוני הכנעה ויר״ת שעי״ז נמשך מה שנגלה עליהם ממ״ה כו׳ כמ״ש בד״ה קול דודי כו׳.

קיצור. ע"י נעול מזר ע"י פתחי לי, נעול פתח הדבור פתחו לי קול יעקב, לי לירו"ד, וארשתיך לי, גל מעין או שער, ויבן בינה יתירה בדבור ומתלמידי יותר מכולם, הדבור שרשו מקדמת השכל קושר כתרים מתפלותיהם, לסוסתי ברכבי וכן קול מעורר הכוונה פנימית הלב תעלומות לב בינה ליבא זהו ג"כ בינה יתירה, וכן ביראה אשה יראת, בזאת דוקא יבא אל הקדש שלמעלה מבחי' קדוש, שהוא בחי' זה א-לי ואנוהו אני והו, כי חותם שוקע ממשיך חותם בולט, כ"א בזאת יתהלל, הריח ביראת.

ז) והנה גם בתורה שבעל פה שנקראת אשה כו' אנו רואים גם כן שיש בינה יתירה יותר מתורה שבכתב וכמארז"ל ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה, ויין היא בינה וזהו ענין יינה של תורה, וגכנס יין יצא סוד גילוי סוד הוי' בחי' מה שמוסתר ונעלם עלמא דאתכסיא ואם כן דברי סופרים שהם ערבים יותר מיינה של תורה זהו ענין בינה יתירה כו' ועמ"ש בלקו"ת סד"ה שיר השירים בענין כי טובים דודיך מיין (ועיין בדרוש ברכת הזימון על כוס יין מבינה דאצילות ולע"ל על יין המשומר בינה דא"א כו' ועד"ז ג"כ יש לומר ענין בינה יתירה, או כענין שופר בינה ושופר גדול בינה דא"א וכענין גן עדן בינה ותחיית המתים גם כן בינה אלא שהיא בינה יתירה כו') והנה ידוע שס"ה ל"ת הם בי"ה דשם הוי' ורמ"ח מ"ע בו"ה לפי שסס"ה ל"ת הן להרחיק ולהבדיל הרע בלבד כמו לא תאכל חלב ולא תלבש כלאים שהוא רק מניעת המעשה ע"ד בארץ לא זרועה שבחי' הלא הוא זרוע דהיינו מה שמסיר הכיסוי המסתיר כו' על בחי' י"ה כמ"ש סד"ה לבסומי בפוריא שזהו ענין ארור המן כו' ולא המשכת מעשה טובה במ"ע שהם מע"ט לעורר המשכת אלקות כידוע שזהו ענין ברוך מרדכי יסוד אבא כו' ועמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן משכן העדות ומש"ל סעיף ה' בענין גן נעול, והנה ז' מצות דרבנן כללות ענינם הוא בענין שס"ה ל"ת רק להרחיק הרע ביותר גדרים וסייגים כו' כמו מצות נט"י שמבואר במ"א ענינה בפרטיות כו' וכללותה הוא בהיות ידוע הטעם שנקרא הסעודה בשם לחם כמו לאכל לחם לפני אלקים כו' וכן לחם לבב אנוש יסעד כו' שהוא מלשון מלחמה כמו אז ירדו לחם שערים כו' לפי שהאכילה היא כמו מלחמה ממש שפעמים מנצח זה ופעמים מנצח זה כמו"כ המאכל שנפל בשבירה מעורב מעץ הדעת טוב ורע יש בכחו להגביר כח הנפש האלקית כו' כשאוכלו בכוונה מפני ששרשו גבוה מנפש האדם כמ"ש לפני מלך מלך לבנ"י כו' כמ"ש במ"א וכשאוכלו לתאות הגופני מעורר כח הרע שבמאכל ומגביר את כח נפש הבהמית ביותר עד שיפול הנופל כו' וה"ז כמו מלחמה ממש בשעה שאוכל המאכל שלפעמים ינצח להגביר הנפש אלקית ע"ד ותתן טרף לביתה שהוא מה שהמלכות מבררת רפ"ח ניצוצין נק' טרף וכענין בנימין זאב יטרף בבקר יאכל עד דקאי על הקרבנות שנק' ג"כ לחם, לחמי לאישי כו' ועיין בזהר ויחי דרמ"ז סע"ב ובמא"א אות ז' סעיף ב' זאב נק' יסוד דנוק' בנימין זאב טורף רפ"ח ניצוצין ומבררת בו, ובגמרא שהמזבח נק' זאב וכ"ה ברבות

ויחי פצ"ט מה הזאב חוטף כך המזבח חוטף את הקרבנות כו', וארז"ל פתח במזבח וסיים בשלחן כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו פב"ת דברכות דנ"ה ע"א והיינו לפי שעי"ז מברר ומעלה גם כן הרפ"ח ניצוצים כמו ע"י המזבח וכמ"ש בלקו"ת פ' אמור ובביאור ע"פ והניף הכהן אותם פ"ד, ועיין בהרמ"ז בלק דקפ"ו ע"ב האריך שכאשר יושב האדם על השלחן עת מלחמה היא כו', ולפעמים ח"ו יעצח כו', וזהו לחם לבב אנוש כו' ב' לבבות דנפש אלקית ודנפש הבהמית הוא סועד כי מעורב הוא טוב ורע כו' וכדי להרחיק ולהבדיל חלקי הרע המעורב במאכל שלא יפול הנופל כו' כשראו חכמי ישראל סוכת דוד הנופלת עיין באג"ה סי' ט' שנפלה בחי' רגלים ועקב בזמן הגלות עד שיש הרבה יניקה לחיצונים מסעודת השלחן אשר לפני הוי' למעלה תקנו מצות נט"י שהוא ענין הכנה ועצה טובה שלא יוכלו החיצונים לגשת אל המזון כו' (ועמ"ש מענין שאו ידיכם קדש בד"ה צאינה וראינה, ובזהר ויקרא די"ג א' מהו קדש אתר עלאה דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מיניה דכתיב ונהר יוצא מעדן כו', ונהר היוצא מעדן יובל שמו שהוא עלמא דחירו ונק' קדש יובל היא קדש כו' ושם אין יניקת החיצונים וע"כ הרחיצה במי הנהר ההוא מטהר את הידים כו' וזהו ענין נט"י ועמ"ש בסידור ע"פ הללוי' הללי נפשי כו' ועמ"ש בד"ה בכ"ה בכסליו בענין הדלקת ז' נרות המנורה) וטעם נט"י דוקא לפי שהלחם נלקח מחסד עליון דאצילות וכן אנו אומרים הזן את העולם כו' ובחסד כו' חסד דרועא ימינא אלא שלהיות ממנו השפעת לחם גשמי הוא על ידי שנשפל בבחי' עשי' דוקא דאור הזרוע בששת ימי המעשה מז"א דאצילות היינו ל"ט מלאכות חורש חורע כו' וכמ"ש ששת ימים עשה ה' כו' וכמ"ש בד"ה והי' מדי חדש בפי' ימי המעשה כו' ועיין בלקו"ת פ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת בענין לחם מן הארץ כו', והנה ביד יש ה' אצבעות לפי שהחסד שביד כללי הוא לפעול כל המעשה חסד וכשבא לידי גילוי מתחלק לכמה מדריגות חסד שבחסד גבורה שבחסד כו' והן ה' אצבעות ה' חסדים כידוע (ועיין מענין אצבעות במא"א אות א' סעיף קמ"ט אצבעות נק' ה' חסדים וה' גבורות כו' גם אצבע הוא כינוי ליסוד כמארז"ל פב"ת דנדה לא כל האצבעות שוות והוא ברית יחיד שבין עשר אצבעות כו' ובזהר פ' בלק דקפ"ו סע"א ה' אצבעות ה' בריחים ואצבע אמצעי בריח התיכון כו' וברית קדישא אתער בחמש אצבעין דידא כו' וע"ש במק"מ ובהרמ"ז) והנה בסופי האצבעות יש צפרנים שבהם נמשך מותרי השפע והפסולת כצפורן שהוא מובדל בערך מן גופו של אצבע כו' כמו"כ למעלה אברהם יצא ממנו ישמעאל ממותרי שפע החסדים, חסד דרועא ימינא בבחינת צפורן כו' (ולכך נאמר בזמן הגלות דיונקים החיצונים מטופרהא כו') עי' בזהר פ' אחרי ד"ס ע"ב ועשתה את צפרני', במא"א אות צ' סי"ג צפורן דין מגין על האצבעות כו' עד ולכן הצפורן מאירה ומבהיקה עכ"ל ובמק"מ פ' ויקהל בדף ר"ח ע"ב כי ג' חשמלים דאדה"ר שהם בבי"ע הם צפרנים העליונים שהיו על אדם הראשון ולא נשאר מהם רק ראש האצבעות שמהם יונק קליפת נוגה כו' ולא תטעה

ח"ו שהצפרנים הם מצד הטומאה כו' אלא שהם דינים קדושים כו' ומה שהוא על הבשר הוא קדושה גמורה ומה שיוצא חוץ לבשר משם יונקים החיצונים ולפיכך איסור גדול יש בהנחתם כי גורם לקליפה לינק מהקדושה של הבשר על ידי שרשם שהוא קליפה זכה של הצפורן הדבוקה בבשר עצמו עכ"ל ועמ"ש בד"ה ויקח המן את הלבוש בענין ומעטרא לי' כסאסאה לשבולתא שהקליפה נק' שומר לפרי, רק אח"כ נעשה מנגד ע"י חטא עה"ד כו', ועד"ז יובן הצפורן שעל הבשר הוא קדושה גמורה ע"ד שומר לסופי האצבעות וזהו ענין החשמ"ל שהוא לבוש להגן מפני יניקת החיצונים ועמ"ש מענינו בד"ה והבדילה הפרוכת בתו"א פ' לך, והיינו שהצפורן לבוש ושומר להשפעת האצבעות שיומשך במקום הראוי ולכן הם דין שלא יומשך למקום שאינו נצרך כמ"ש בענין לעשות צדקה ומשפט בתו"א בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה ועל דרך זה קרומי המוח הם משמות אלקים להגין על המוח שהם שם הוי' ובפרדס בערך אצבעות י' אצבעות עשר ספירות כו', ויש להעיר ממארז"ל פ"ז דסוטה חל"ה ע"ב ע"פ ויפוזו זרועי ידיו שיצא ש"ז מבין צפורני ידיו, וכ"ה ברבות ויחי ס"פ צ"ח נתפזר זרעו ויצא לו דרך צפורניו ועיין מזה בת"ז תיקון ס"ט דף ק"ח ע"א מאי ויפוזו דאזדריקת יוד בין עשר אצבען ואתפליגת ליוד ניצוצין דאזדריקת מקשת דאיהו ברית, ובאן אתר אזדריקו ביו"ד הרוגי מלכות כו' ולא אזדריקו בההיא זונה כו' ובהכס"מ שם שהטפה שהיא יוד שדרכה לצאת מפי היסוד עתה יצאה מהאצבעות כי נתחלקה לעשר ולאו בעבירה פי' עם הזונה מפי היסוד אבל קצת פגם היה כו' עכ"ל, ותלע"ד שא"א לומר טפין ממש יצאו מצפרנים, אלא כי הטפה בבחי' אור מים, שכשיוצא מפי היסוד היא נתגשמה מבחי' אור ונעשית מים, ויוסף לא הניח שתצא מפי היסוד וחזרה לשרשה לבחי' אור וזהו שיצא מבין צפורני ידיו כו' היינו אור וכח שיצא משם ליניקת החיצונים כו' וכענין שהפגם בברית הלשון הוא ג"כ כענין זרע לבטלה, כמ"ש בר"ח שעה"ק פרק י"א מהמדרש פ' קדושים ולא יראה בך ערות דבר דבור כו' ולעיל מיני' המוציא זרע לבטלה והמוציא מלה לבטלה כו' ע"ש ועד"ז יובן ענין מה שיצאו זרעו מצפורני ידיו כו' והוצרך להתתקן ע"י יו"ד הרוגי מלכו' וע' בשל"ה דקל"ח בענין תיקון הצפרנים ערב שבת כו'. ונשוב לעניננו דנט"י כי הנה בזמן הגלות נתוסף עוד יניקת מותרי שפע החסדים להחיות לע' שרים דנגה כו' וע"י המים שרוחצין את היד נבדל יניקת המותרות דצפרנים כו' לפי שהמים אינן בחי' צורה רק כמו חומר היולי שבא לידי צורה כפי צורת הדבר שמניחים אם כלי זכוכית אדומה או ירוקה כו' אבל המים מצד עצמן אין להם גוון כלל ועיין בפרדס שער עצמות וכלים פ"ד שהמשיל ענין זה דהמים שמשתנים לפי גוון הכלי ובאמת אין בהם שינוי לענין אורות וכלים שהאורות הם באמת למעלה מהגוונים כי הוא בחי' אני הוי' לא שניתי אלא כשמתלבשים בכלי נראה בהם גוון ע"ד שאמרו במדרש פ' שמות ע"פ ואמרו לי מה שמו, לפי מעשי אני נקרא כו' א"כ מובן מזה שהמים רומז לגילוי שם הוי' בחי' לא שניתי, והיינו כי המים נמשכים מבחי'

חכמה וכמ"ש במשה כי מן המים משיתיהו ובחכמה שורה אור א"ס כמ"ש הוי' בחכמה, ולכן נקרא החכמה אמת כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה ולכן יובן זה שיש מפני טעם זה לכח החכמה שנקרא ים החכמה להפשיט מצורה לצורה כמו ממדת הדין האודם למדת הרחמים והחסד הלובן כו' לפי שהמדות הן בבחי' צורה כבר לובן ואודם כו' אבל החכמה שאין לה גוון מצד עצמה דלכך משתנית כפי אופן מראה כלי הצורה כו' יש בכחה להפשיט מצורה לצורה גם כן והיינו ענין נט"י במים דוקא להבדיל יניקת מותרי השפע חסדים לצורות לובן חסד עליון ע"י כח ים החכמה לפי שהוא למעלה מבחי' גוון כו' וזהו הטעם ענין המקוה במים חיים שמטהר את הטמאים וכמ"ש מקוה ישראל הוי' עמ"ש מזה סד"ה תקעו בחודש, דרוש השני, ועל זה נאמר אם רחץ הוי' את צואת בנות ציון כו' וכן רחצו הזכו כו' שהוא ע"י מים טהורים דחכמה עילאה שמרחיצים ומטהרים כל פסולת, וכמ"ש ימותו ולא בחכמה שהחכמה היא למעלה משבירת הכלים ולכך מהחכמה נמשך לרחוץ מהפסולת ועמ"ש ע"פ שעלו מן הרחצה, ולכך יש ביכולת המים שבנט"י לעשות הכנה טובה לחסד עליון שלא יוכלו החיצונים לגשת לקבל מותרות בזמן הסעודה בלחם כו' הדוגמת יפרוש כנפיו שהחשמ"ל דבינה מלביש לזו"ב לשמרם מיניקת החיצונים לפי שמאור הבינה אין להם יניקה וכ"ש מבחי' חכמה, והנה מתחלה נתתקנה מצות נט"י לתרומה בלבד מפני שעדיין לא ירד ונפלה כנס"י כ"כ עד שראו חכמי ישראל שסוכת דוד הנופלת ירדה יותר תקנו גם לחולין ועד הפרק כו' כי עיקר ענין מצות דרבנן הוא להבדיל ולהרחיק הרע בתכלית וכל שנפלה יותר יותר יש לחוש ליניקת החיצונים ומותרות כו' הרי מובן ממצות נט"י שעיקר ענין מצות דרבנן להבדיל הרע ולהרחיקו כמו בשס"ה ל"ת וגם הנה מצות ערובין עד"ז נתקן בהיות שידוע דשליטת החיצונים הוא ברה"ר דוקא ואין לה מקום ברה"י המוקף מחיצות כי רה"י בוקע ועולה עד לרקיע היינו בריח התיכון המבריח מן הקצה כו' וכשיש רה"י סמוכים זה לזה הרי קצת פירוד ימצא כאן מפני הבדל רשויות שני ב"א לכך תקנו להניח פת לערב החצרות ולחברם יחד וע"י יחוד זה לא יבא עוד זר לקבל יניקה כו' וביאור הדברים כי ב' רה"י כשאין ערוב והתכללות ביניהם זהו ע"ד חו"ג כשאין ביניהם התכללות אז יוכל להיות מהם יניקת החיצונים כמ"ש בלקו"ת פ' תזריע בדרוש אם בהרת קדמה, אבל הערוב פי' בת"ז ריש תיקון כ"ד שהוא עמודא דאמצעיתא וביה מטלטלין מבית לבית דאינון שכינתא עילאה ותתאה וכן פי' בפרדס ערך ערוב והיינו ע"ד שנאמר ביעקב איש תם יושב אוהלים דפי' בזהר וישלח קס"ז ע"ב שמחבר בינה ומלכות שיהי' ברוך הוי' מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא ועמ"ש מזה בתר"א פ' בשלח ע"פ אז ישיר משה וכמו"כ הוא מחבר חו"ג וזהו"ע עירוב ע"ב ריו שהם חו"ג, שנעשים בהתכללות יחד ע"י הת"ת קו האמצעי וכמ"ש באג"ה סי' י"ב וע"ד הרקיע ערבות שנק' כן ע"ש שכולל ומחבר חו"ג בזהר תרומה קס"ה ע"א וכן פי' בענין עירוב במא"א אות עין סעיף כ"ז, ושם שכמו"כ יסוד מערב נו"ה, ועל ידי עירוב

והתכללות זו שוב אין מקום ליניקת החיצונים וזהו לא כאברהם שיצא ממנו כו', אבל יעקב היתה מטתו שלימה לפי שהי' מקו האמצעי שממנו אין יניקה וכמ"ש בסידור ע"פ מגיד דבריו ליעקב כו' לא עשה כן כו', הרי פת זה דעירובי חצרות היא המשכות והתפשטות כמו מ"ע אך עיקר ענינו הוא להבריח שליטת החיצונים כמו שנט"י ההמשכה דמים דחכמה עיקר הכוונה בשביל הבדלת הרע מן הצפרנים כו', ועל דרך זה גם כן מצות נר חנוכה הגם שהיא נעשית כמו בחי' מ"ע בבחי' המשכה והתפשטות כמו להדליק שמן כו' המשכה זו בשביל להאיר את החשך ועמ"ש מזה סד"ה מזוזה מימין שלכן נ"ת משמאל כו', ואם כן הרי מובן שכל ענין עיקר המצות דרבנן הוא כמו ענין שס"ה ל"ת ממש אך שנתלבשו בבחי' מעשה והיינו בבחי' המשכות אלקות מלמעלה למטה כענין מ"ע ול"ת ועמ"ש מזה בלקו"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה דרוש השני ובהביאור שם וזהו שגם בתורה שבעל פה שנק' אשה כו' כמו בז' מצות דרבנן יש בינה יתירה למעלה ממדרגת תורה שבכתב כו' שהרי הם מרחיקים הרע יותר משס"ה ל"ת ורמ"ח מ"ע והיינו ערבים עלי דברי סופרים כו' וזהו בינה יתירה דמה שיכול להיות הרחקת הרע ע"י החסדים כו' זהו הוראה לעוצם מעלת שורש הז' מצות דרבנן שהם גבוהים מכל המצות שבתורה שבכתב כו' והיינו כשתהי' עטרת בעלה לע"ל לפי שנעוץ תחלתן בסופן כו' כנ"ל במשל הדבור והיראה שיש בהם בינה יתירה כו' כנ"ל אות וא"ו.

קיצור. שכמו"כ בתורה שבעל פה יש בינה יתירה, ערבים עלי דברי סופרים, ויבאר ענין מ"ע ול"ת וענין מצות דרבנן כמו נט"י לסעודה, לדחות יניקת החיצונים מסופי האצבעות צפרנים על ידי המים וכן ענין עירוב, נמצא מרחיקים את הרע ע"י חסדים דמ"ע משא"כ בתורה שבכתב שלהרחיק הרע הוא ע"י ה"ג דוקא.

ד' י"ב

גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. יומא ח' עה"א, עקידה ש"ז, רבות קלא"ב קל"ז א' קסד"א רידי"ג רל"ב רע"ט ד' רבי"ד, ח"מ כו"ד כז"ג, זח"א דס"ג סע"א דרמ"ט ע"ב, ח"ב דף ד' סע"א, ח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב וע"ש ס"פ האזינו דרצ"ח ע"א קע"ח, של"ה טו"א ק"ב א' קלט"ב, (ס"ת תס"א) מ"ע ר"ן, בחיי יב"ד פ' בראשית ע"פ לעבדה ולשמרה.

א) **רבות** בא פט"ו דקל"א ע"ב ע"פ ויאמר הוי' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר מה הקב"ה עושה במצרים בשביל ישראל, אמר ר' יצחק נפחא משל למטרונה שהיתה מקטרגת למלך נתנה בפילקי

(בבית הסהר) והלך לו, הי׳ עמה המלך בפילקי, אמרו לו מה איכפת לך אמר להם כל הימים שאני עמה אינה נוטלת שם רע, כך גשתעבדו ישראל במצרים וגלה הקב״ה עמהם שנאמר אנכי ארד עמך מצרימה, וכן בבבל שנאמר למענכם שלחתי בבלה כו׳, א״ל להקב״ה כל כך למה אמר להם כל הימים שאני עמהם אין נוטלין שם רע, במצרים הייתי עמהם ונמצאת שלימה שנאמר גן נעול אחותי כלה עכ״ל, והיינו שע״י השראת אור קדושתו ית׳ עליהם הי׳ להם לשומר ולהגן שלא יבואו לידי עבירה, וזהו הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל, והגם כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, עם כל זה הרי מקרא מלא כתיב גבי אבימלך ואחשוך גם אנכי אותך מחטוא לי כו׳ ועמ״ש ע״פ מי יתן והי׳ לבבם זה להם ליראה אותי כו׳ היינו מי יתן שבחי׳ זו נמשך מבחי׳ מי כו׳ ושארז״ל הי׳ להם לומר תן אתה, ועל דרך זה אמרז״ל פ״ג דסוטה מצוה מגינא ומצלא ושלא יבוא לידי עבירה כו׳ וכ״ש תורה כו׳ אם כן לפי זה י״ל הפי׳ שזה שהיו גן נעול נמשך מלמעלה, והיינו גם כן ע״י גן היינו ג״ן סדרים דאורייתא שהיו ראוים לקבל כו׳ לכן אורות גן סדרים הגינו עליהם שיהיו גן נעול.

בשלח פ״ך ד״א ויהי בשלח פרעה הה״ד שלחיך פרדס רמונים כו׳ משל לאחד שהי׳ לו שדה והי׳ בה גל של צרורות עמד ומכרה לאחד עמד אותו האיש שקנה והעביר את הגל מתוכו ומצא תחתיו מים חיים נטעה גפנים כו׳ כך היו ישראל במצרים גל של צרורות ושנאמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום כיון שיצאו ישראל נעשה פרדס רמונים שנא׳ שלחיך פרדס רמונים כו׳. וענין גל של צרורות יש להעיר ממ״ש אדמו״ן נ״ע בד״ה הסבי עיניך מנגדי כו׳ בענין הר הגלעד אבנים מקובצים ונעשו גל, כמו במשנה פרק אלו מציאות מצא בגל או בכותל ישן כו׳, והאבנים הם אותיות שנפלו בשבירת הכלים, כך ישראל כשהיו בשעבוד מצרים נמשלו לגל שהרי ירדו ממדריגתם ושלט עליהם פרעה ע״ד עת אשר שלט כו׳ עד אחר כך שיצאו ממצרים, וכענין פי׳ יציאת מצרים שמצרים הם מצרים וגבולים המגבילים הנפש שהם מ״ט שערי טומאה לכן היו כמו גל של צרורות מה שנפל בשבירת הכלים כו׳ ועי״ יציאת מצרים זכו למתן תורה וראו פנים בפנים כו׳ ע״כ נעשו פרדס רמונים כו׳.

פקודי ר״פ נ״ב ע״פ בתולות אחרי׳ ריעותי׳ כו׳ אלו ישראל שנאמר גן נעול אחותי כלה כו׳ וא״כ הגן היינו יסוד דנוק׳ שהוא נעול מלהתקשר אחר תאוות גשמיות כי אם התקשרות לאלקות, ועמ״ש מענין יסוד דנוק׳ בד״ה הנותן לשכוי בינה ועמ״ש מזה בביאור ע״פ ביום השמיני שילח בענין אז תשמח בתולה במחול לפ״ז גל נעול יסוד דאימא שכינת׳ וכלה עילאה, ויש להעיר מענין בארץ מגורי אביו בארץ כנען, כי ארץ מגורי אביו יראה עילאה וענוה.

במדבר פ׳ ב׳* דרי״ב ע״ג, מוציא אסירים בכושרות על שהרחיקו את עצמן מן הזנות הוציאן ממצרים, וכן שלמה אמר גן נעול אחותי כלה, גן נעול אלו הבתולות, גל נעול (כצ״ל,*, וכ״ה בפ׳ אמור פל״ב) אלו נשי האנשים מעין חתום אלו הפנויות, א״ל הקדוש ברוך הוא בזכותם אני גואל את בני הה״ד אחריו שלחיך פרדס רמונים בזכות כן שלחיך הוי ויהי בשלח פרעה, א״כ י״ל גן נעול זהו בחי׳ ארוסה, גל נעול זהו בחי׳ נשואה, ועמ״ש בד״ה עיני כל אליך ישברו כו׳.

נשא פ״ט דר״ל ע״ב אחת היא יונתי כו׳, גן נעול אחותי וגו׳, אמור פל״ב דר״ב ע״ד ע״פ ויצא בן האשה ישראלית הה״ד גן נעול כו׳ גן נעול אלו הבתולות גל נעול אלו הבעולות, מעין חתום אלו הזכרים כו׳ ע״י שגדרו עצמן מן הערוה נגאלו כו׳ שלחיך כו׳.

ס״פ בלק דרע״ט ד׳ בזכות ד׳ דברים נגאלו אבותינו ממצרים כו׳ גן נעול אלו הזכרים. גל נעול מעין חתום אלו הבתולות. שיר השירים רבה בפסוק מה יפו דודיך דף כ״ז ע״ד בעשרה מקומות נקראו ישראל כלה כו׳, גן נעול אחותי כלה כו׳. כז״ג ע״פ גן נעול, גנתי, נעולה והיא מתגניא כו׳, גן נעול אלו הבתולות, גל נעול אלו הבעולות, מעין חתום אלו הזכרים, וע״ד הקבלה יש לפרש שע״י שהנקבות הן גן נעול גל נעול ע״ז נמשך מ״ד מבחי׳ מעין חתום, וזהו אלו הזכרים המשכת מ״ד מחכמה עילאה וממוחא סתימאה כו׳. ת״ז לז״ד לחא״ב עא״ב עה״ב ער״א קלז״א ת״ז תיקון י״ט לז״ד גן סדרים כו׳, גן נעול מסטרא דמ״ם סתומה כו׳ יהי׳ סגור ששת ימי המעשה כו׳ לח״א טל תורה כו׳, גל נעול כו׳ מעין חתום דאיהו יו״ד כו׳ לח״ב שכינתא תתאה דאיהי גן כלולא מג״ן סדרים דאוריתא כו׳ מעין חתום ודאי בגין דאיהי בתולה ואיש לא ידעה כו׳, תיקון כ״ז ד׳ עא״ב, וגן איהו סתים וחתום עד דתיעול בי׳ שכינתא הה״ד גן נעול אחותי כלה כו׳, תיקון כ״ט עה״ב בראשית ב׳ ראשית נקודה בהיכלי׳ עלי׳ אתמר גן נעול אחותי כלה, גן נעול איהו אוריתא דבכתב דאיהו גן סדרים דאוריתא, גל איהו אוריתא דבע״פ ויש להעיר מענין עד הגל הזה, מעיין חתום י״ל היינו פנימיות התורה יעו״ש. תחילת תיקון ל׳ דע״ו א׳ קלז״א תיקון א׳ מתי״ח, בתרגום כמו שג״ע נעול וא״א ליכנס בו כי אם נפשות הצדיקים כך הם נשי ישראל גן נעול שאוגדות פתחיהן לבעליהן והיינו כמ״ש בד״ה טוב לחסות (השני) בענין קדשנו במצותך, וענין הקידושין הוא כמ״ש והייתם קדושים כו׳ ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי כו׳ להיות מובדל מן התאוות ומכל מדות הרעות (גן נעול ע״י המצות קדשנו במצותך, גל נעול מעין מס״ב ע״ד באר מים חיים, עלי באר זיכוך הנשמה שזה מעורר יחוד או״א כו׳, בת גלים ברתא דגלוואי כי ע״י הגלות נעשה באר מים חיים וגולה וגאולה) ועיין במאו״א זונה נק׳ נוגה שיצאה מהקדושה כו׳

פ׳ ב׳ : בדפוסי׳ שלנו : ג׳.

וכצ״ל : וכ״ה בדפוסי׳ שלנו.

וזהו ולא תתגרו כו' זוגים כו' ועמ"ש בד"ה שמע ישראל דברבות פ' קרח משמע ענין ואבדיל כמו ההבדלה בין אור לחושך והוא ענין נסירה להפריד נפש האלקית מנפש הבהמית ואחר כך יהפך חשוכא לנהורא וזהו אירוסין ונשואין וכן ע"ד מבדיל בין מ"ע למ"ת יהי רקיע כו' ואחר כך נתהפך מ"ת למים חיים ונעשה גל נעול, והנה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו' ועמ"ש בזה ע"פ מאמר הזהר ר"פ נח שזהו"ע המשכה פנימי' ע"י גילוי העונג שנמשך בשבת כי שער החצר הפנימי' הפונה קדים יהי' סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וכך ע"י שאחותי כלה כנסת ישראל היא גן נעול בחי' סגור יהי' ששת ימי המעשה, כדפי' בת"ז תיקון י"ט כי ששת ימי המעשה הוא בחי' עבודה ואזי הוא עמל ויגיעה כמ"ש בלקו"ת בד"ה לא הביט און ביעקב. ועיין ד"ה בחדש השלישי בענין ויעל אברם ממצרים והיינו ע"י שהעסק בקרירות מלאכתן עראי בלקו"ת בד"ה ואתחנן ספ"ב שמקרר אצלו תאות העולם הזה, ובד"ה בפ' נסכים רפ"ב וספ"ג שמקרר כו' וביאור ע"פ כי תצא בענין וגלחה ועשתה, ובד"ה יחיינו מיומים פ"ג יגיעת בשר בלא לב כו' וכל זה הו"ע ששער החצר הפנימי' שבנפש יהי' סגור ששת ימי המעשה ולא יקשרנו בעניני עולם הזה כו' יהי' נעול כו' ועל ידי זה וביום השבת יפתח בחי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן גילוי עונג העליון ולא ראה עמל בישראל, וגם גילוי נשמה יתירה בד"ה ויקהל משה, ואפשר לומר שאזי הוא בחי' גל נעול מעין הנובע ונעול פנימי' הלב, גם גן נעול היינו אחותי כלה, אבל גל נעול ע"ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי בד"ה רני ושמחי בת, ובד"ה צאינה וראינה, גם ע"ד אחת היא יונתי שממשיך מעין מבית הוי' יצא שלמעלה מבחינת ונהר יוצא כו', וזהו גל נעול מעין הנובע, גם גל נעול ע"ד יצאו מים חיים מירושלים בירור כתר חכמה בינה דתהו ע"י תורה שבעל פה והנה באר בשדה כו' ואזי גל אשת חיל עטרת בעלה כו'.

זח"א בהשמטות סי' כ"ט בד"ה והארץ היתה תהו ד' י"ג ע"א היא העולה לגבי' בצלותא דמנהה בכמה ריחין ובוסמין דג"ע (ע"ד ריח בוגדיו) דאיהי גן דאורייתא הה"ד גן נעול אחותי כלה ומשם מובן ענין נעול ע"י שהיתה מלובשת בקליפות ע"ד גנת אגוז היינו תהו ובוהו וחשך כו' סתימא דלא אתפתחת אלא לגבי בעלה.

זח"א פ' בראשית לב"ב ובסת"מ דס"א ע"א, גן נעול דכולא אסתים בי' וכ' במק"מ פי' שכל הארות שלמעלה כלולים ביסוד דנוק' עמ"ש בביאור רני ושמחי בענין ציון, וטעם שנק' גן לפי כי שם ב"ן והכולל גימט' גן ולפע"ד ע"ד אבן א' ב"ן גימט' גן דכולא אתכליל בי' והיינו שנמשך בו בחי' עצי ה' כו' המבואר בד"ה והבריח התיכון, ואפשר לומר לכן ג"ן פרשיות בתורה כי הלוחות אבן להיות בירור ב"ן ע"י האלף ואזי נק' בעטרה אבנים טובות, גל נעול דההוא נהר נגיד ונפיק פי' יסוד ועייל בי' ביסוד דנוק', ועמ"ש בענין פי' ערש בד"ה והתהלכתי בתוככם והוא ענין ישבעו עצי ה', ישבעו מימיהם, ישבעו לשון שביעי, ביום השבת

ישבעו כו' ונהר יוצא עיין זהר ר"פ נח ומ"ש וקרשי מיא קרח ע"ש ע"ד אור מים רקיע, ואם כן פי' גל גם כן לשון גל אבנים, וכסה"מ סי' קכ"ב דס"א א' משמע כשמקבלת מבינה שלא ע"י ז"א אזי נק' גל נעול והיינו ע"ד ברכת אשר ברא משמח חתן עם הכלה בהשוואה אחת, ולכאורה זהו ענין אחותי כלה שהיא בהשוואה א' עמו. בפרדס ערך גל נעול הצלע א"כ כלת משה על פי זה י"ל גן נעול כשתורה גן סדרים דאורייתא נק' חתן וכנסת ישראל נק' כלה, אבן גל נעול ע"ד אחת היא יונתי הענ"ד שלמעלה משמים מסכתות, ועיין מענין צלע בפרדס ערך ב' צלע, ובשער המציאות פרק ד' שהוא ענין שרשה בחכמה עילאה ובזח"א בראשית מ"ט ע"א ע"פ ויבן הוי' אלקים את הצלע או"א אתקינו לה, ובמא"א אות צ' סכ"ג צלע נק' מלכות הפנימיות הנק' בחי' נשמתא ובי"ב בשם ת"ז תיקון י"ב דף כ"ג ע"א והא צלע איהו ודאי כלת משה כו' והנה בבחי' זו נק' כנסת ישראל חתן ותורה מאורסה כלה כו', עוד י"ל גן נעול ע"ד יחוד ו"ה ע"י גן סדרים דאורייתא גל נעול יחוד י"ה ע"י ל"ת ששרשם מי"ה, מעיין חתום ע"ד עד יעבור עמך הוי' תשובה ע"ד הנזכר בתו"א סד"ה לבסומי בפוריא בענין עד דלא ידעי בין כו' ע"ש. מענין גן במאו"א ג' כ"א, מענין גן נעול גל נעול ג' ל"ב ל"ג, בס' עה"ק ח"ב פי"ח והובא בשל"ה דט"ז ע"א. זח"א פ' נח דס"ג סע"א פתח ר' יוסי ואמר צהלי קולך בת גלים, ברתי' דאברהם אבינו כו' כדכתיב גל נעול, גלים אינון נהרין דמתכנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין לה וברבות תחילת פתיחתא דאיכה מה גלים הללו מסויימין בים כך אבותיהם מסויימין בעולם, ד"א בת גלים, בת גולים ברתיהון דגלוואי כו', צהלי קולך בדברי תורה, וענין מסויימין זהו ע"ד ציון אנא סימנא בעלמא, בד"ה ציון במשפט תפדה וע"ד צבאות אות הוא בצבא שלו, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ וכל בניך, בסופו בענין כתפוח בעצי היער, והו"ע גילוי נשמה דאצילות בבי"ע שאזי הוא מסוים בעולם שנעשו ע"י נפלאות יוצאי' מדרך הטבע ומ"ש מזה סד"ה ואתא מרבבות קודש וזהו גם כן ע"ד בעבר הנהר ישבו אבותיכם בד"ה אם בחקותי, גם ע"ד בשוא גליו שרצונם ותשוקתם ליכלל למעלה במים עליונים שמעל לרקיע, כן האבות נק' הרים ע"ד הרמה הגבהה שמרימי' כנסת ישראל, ומקור גלים אלו הוא בינה גל נעול, וצ"ל צהלי קולך, כי הקל קול יעקב להמשיך או"ס למטה כי קולך ערב, ובפ' ויחי דרמ"ט ע"ב תו בת גלים כדכתיב גל נעול וכל אינון גלים ומבועי' כולהו נפקי מעלמא דאתי כו' בזהרי חמה פ' נח שם פי' שהמלכות נק' בת גלים ע"ד כל הנחלים הולכים אל הים, ועמ"ש על פסוק נהר פלגיו עיר אלקים.

בזהר פ' שמות דף ד' סע"א, גן נעול דא כנסת ישראל כו' מה הגן הזה צריך לשמור ולעדור ולהשקות ולזמור, כך כנסת ישראל כו' הדא הוא דכתיב כי כרם כו' ויעזקהו ויסקלהו כו', ועי"ש במק"מ ענין ולעדור ע"ד באר חפרוה כרוה, גן נעול בשני חותמות, ואחר היחוד נק' גל נעול מעיין חתום שקיבלה מ"ד הנמשך ממוחין דאו"א ובעה"ק ח"ב

ס"פ י"ח הביא מאמר זה ופי' ובהיותה מתוקנת ע"ז הדרך אז משקוף המאור העליון ומוריד גשם האור כו' וז"ס אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם כו' והיינו מש"ש לעיל מיני' בשם שערי אורה דע והאמן כי ספירת בינה וספירת מלכות שתיהן מכוונות זו אצל זו, וכשמדת מלכות מתוקנת בתיקון ישראל בקיום התורה ומצות אזי ספי' בינה תופיע להריק כל מיני שפע כו' ע"ש ועפי"ז י"ל גן נעול זהו תיקון המלכות ועי"ז נמשך גל נעול היינו מה שתופיע ספירת בינה כו' ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו בזהר ר"פ וארא, והנה ענין נעול שהוא השמירה יש להעיר ממ"ש בד"ה כי תשמע בקול בענין לשמור את כל מצותיו ששמירה זו היא ע"י המצות, ובד"ה וזאת המצוה לשמור ושמרת ב' שמירות ע"ש פ"ד וספ"ג, ועמ"ש ע"פ ויקח המן בענין כסאסאה לשבולתא ג"כ שמירה ע"ד לבוש החשמ"ל במא"א ג', כ"א גן עדן נק' יסוד דנוק' שבו הדכורא מתעדן כו' עכ"ל, וכתב הי"ג עיין בלקו"ת האריז"ל פ' לך לך, ובזהר ר"פ נח דנ"ט ע"ב ההוא נהר דנגיד ונפיק היינו יסוד הדכורא ועייל לגינתא כו' ניחא לי' לגינתא, ודא עביד ניחא בי' ופי' בזהרי חמה דנגיד הוא המשכה עליון אל היסוד, אחר כך ונפיק מה שהיסוד משפיע למלכות, ודא ניחא לי' לגנתא פי' ודא יסוד עושה נחת רוח לגן מלכות בהשקותו אותה מערוגת מטעין (עיין בלקו"ת בד"ה והי' מספר בני ישראל בענין ארץ לא שבעה מים, ובזח"ג פ' בהר ק"י ע"ב ע"פ ועשה טוב שכן ארץ כו' בלקו"ת בד"ה שיר השירים בענין כלתה נפשי, ובביאור ע"פ שחורה אני בענין שהמלכות כשיורדה לבריאה נק' כלה ועמ"ש בזהר פ' אחרי דס"ת ע"א בענין כאיל תערוג כו' כן נפשי תערוג כו' שהוא לשון צעקה ולשון ערוגת הבושם והיינו ענין כלה כלות הנפש לקבל התענוג עליון המשכת הטפה וז"ש ודא ניחא כו' בהשקותו אותה מערוגת מטעיו כו') ודא עביד ניחא בי', פי' ודא דהיינו הגן מלכות עושה נחת רוח ליסוד שמקבל ממנו ברכותיו שבזה יש לו נחת רוח גדול, שכל זמן שהוא משפיע כך משפיעים בו וזהו מלת בי' דקאמר, ומלת נח נח תרי זמני קא דריש ב' ניחות למשפיע ולמושפע עכ"ל, וזהו ענין כי בו שבת וישבות ביום השביעי היינו ב' ניחות הנ"ל יעו"ש, ולכן נק' היסוד דנוק' גן עדן שמתעדן בו הדכורא, והיינו שבו ועל ידו נגיד בי' השפע מעדן ממש ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וכענין ומתלמידי יותר מכולם כמ"ש מזה בד"ה גן נעול בענין בינה יתירה ניתנה באשה כו' ועמ"ש ברשימה ע"פ ואהי' אצלו אמון, למי תבואה למי שדורש בהמון, ובביאור ע"פ צאינה ע"ד יותר משהעגל רוצה כו' ועוד יובן ענין שמתעדן בו ע"י העלאת מ"ן מרפ"ח ניצוצים, וכן פי' בזהר פנחס דר"מ באתי לגני אכלתי הקרבנות כו' אך עם כל זה זהו דוקא ע"י שהוא גן נעול כו' בחי' בתולה ואיש לא ידעה כו' ועוד כמ"ש בד"ה והברית התיכון ענין ויטע הוי' אלקים גן בשם מלא ישבעו עצי הוי' שהמצות הם עצות לגילוי שם הוי', ועם כל זה נטיעת הגן דוקא בארץ שבה יש כח הצומח ע"י כי נעוץ תחלתן בסופן בחי' כתר, וכן המצות דוקא בקיום המעשה, עיין בד"ה יביאו לבוש מלכות וגם

משום בירור רפ"ח שהם ע"י המלכות מ"ן דנוק' בד"ה עלי באר, ולכן הגן היא הנוק' דוקא שבה נטיעת עצי הוי'.

גן נעול, זהר ח"א לב"ב ס"ג סע"א רמט"ב, ובהשמטות סי' כ"ט דיג"א, ח"ב ד"ד ע"א ח"ג דס"ו ע"ב, רצח"א.

גל נעול מעין חתום, פי' גל מלשון טרוקי גליא כו' שהוא ענין חומה גבוה כגובה ורוממות הגל של הים וכל דבר המרומם ומוגבה מאד נעלה להפסיק בין הדבקים נק' גל כמו עד הגל הזה כו', והכוונה הוא להיות כי לא זז מחבבה בתחילה עד שקראה אחותי כמ"ש אחותי כלה ואח"כ הוסיף עוד לחבבה עד שקראה אמי כו' והוא ענין גל נעול כו'. וביאור הדברים הנה גם כשהכלה העליונה בבחי' אחותי תאומתי כנ"ל עכ"ז נק' גן כמ"ש באתי לגני אחותי כלה לפי שמשל הגן כשכבר נזרע בפירות רבים ואילנות שונות ועשבים רבים בכמה מינים שונים להתעדן בהם כו', הנה ארז"ל א"ת זהו גן זהו עדן כו' אלא כמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם כו' על העדן נאמר עין לא ראתה כו' להיות לפי שכבר ראתה השפע בגן בבחי' אור זרוע ביש ודבר מה להיות יניקות רבות בפירות ועשבים וגם נגדלים ויוצאים בהתגלות ע"י המים דנהר שיוצא מעדן להשקות את הגן ולהגדיל הפירות כו' אבל החומה המקפת גבולי הג"ן היינו עדיין למעלה מהבאת השפע אור זרוע לגן כו' ולהיות יניקה לפירות ועשבים וכו' הוא המפסיק בין ההעלם לגילוי השפע כמשל האל המרומם כו' והוא הנק' גל נעלם ופי' נעולות דגל אינו דומה לנעלת הגן שנעילת הגן הוא ההפסק בין חיצוני' הגן מן יניקת זרים שמכלים הכרם לפנימית הגן כנ"ל אבל נעילת הגן והחומה שהוא בכלות הגבולים של הגן הוא להפסיק בין העדן שלמעלה מאור הזרוע לגן בין פנימית הגן כו' והפסקה זו נעשית בחי' או"מ וסובב לגן כו' וד"ל.

וע"ד כ"ז יובן למעלה דגם כשהכלה עליונה שבבחי' אצי' שוה בקומה בבחי' פב"פ כו', עכ"ז נק' גן לעדן העליון דחו"ב דאצי' שנזרע בה אורות ומוחין עליונים ואולידו פירין כו' עד שיהי' בה רבבות מיני עונג בריבוי מיני יניקות שונות כו' והגדלת מוחין שלהם הוא ע"י הנהר דיוצא מעדן כו' שבבחי' גילוי עונג העליון דאצי' להשתעשע בפרדס זה הוא בבחי' גילוי יש ודבר מה כו' משא"כ פנימי' אבא שהוא פנימי' ע"י הנק' עדן עילאה כידוע וד"ל עליו נאמר עין לא ראתה כו' שהוא עונג העלם בבחי' עצמות השעשועים שלא בא עדיין לידי אור זרוע בבחי' גילוי הגן והחומה המקפת כו' היינו בחי' או"מ דעדן זה שמקיף את גילוי עונג הנזרע כו' והיינו גל נעול כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה כו' שנעשית עטרת בבחי' מקיף וד"ל. וזהו לא זז מחבבה עד שקראה אמי וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו כו' וד"ל.

מעין חתום פי׳ עד״מ המעין הגשמי הנובע מן התהום יש בו ג׳ מדריגות האי התהום שמתחת לארץ שממנה התחילה הנביעה של המעין, והב׳ הנביעה עצמה שנובעת עד שמתגלה שנק׳ מעין סתום להיות כי הגם שכבר נובע בגילוי והתהום עדיין למעלה מגדר נביעה כו׳ עכ״ז סתום ונעלם הוא נביעת המעין לגבי הגילוי הגמור כשמתגלה נביעתו בנהר ממש לעין כל שהרי טמון ונעלם הוא נביעתו בחללי הארץ כו׳, והג׳ הוא התגלות הנביעה בהתפשטות והמשכה ממש עד שנק׳ רחובות הנהר כו׳ וד״ל. ע״ד כ״ז יובן למעלה דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו׳, נהר זה שמשקה להגדיל היניקות של הפרדס כו׳ הוא מדריגה השלישית דרחובות הנהר בחי׳ גילוי ממש כשיוצא כבר מעדן כו׳ אך כשעדיין לא נגלה הנביעה אלא סתים ונעלם הוא בעצמיות השעשועים הנק׳ עדן רק כשנובע כבר כו׳ נק׳ מעיין חתום וסתום, ובזה יובן מ״ש ועץ החיים בתוך הגן פי׳ עה״ח עץ הצומח ביניקה להגדלה בגן זהו רק מבחי׳ חיים העליונים דבינה עילאה דאצי׳ שנק׳ נהר יוצא מעדן להשקות כו׳ אבל למעלה מהשגה והשכל באא״ס נק׳ חיי החיים כו׳ ואין עץ צומח שם כו׳ לפי שהוא בבחי׳ מעין סתום וחתום כשעדיין נובע בעצמות כו׳ והוא בחי׳ סוכ״ע דלמת״ב בבחי׳ גילוי והשגה כו׳ שלמעלה מחיי החיים כו׳ היינו למעלה ממעין הנובע כו׳ והוא בבחי׳ עצמות אא״ס ב״ה דגם בחי׳ סובב לא יתכן לומר עליו כי לגדולתו אין חקר כלל והוא כמשל התהום שאינו בגדר הנביעה כלל אפי׳ בדרך סתום כו׳ וד״ל. והנה כשנעשית עטרת בעלה ולא זז מחבבה עד שקראה אמי כו׳ היינו שנתעלה לבחי׳ מעין סתום וחתום שלמעלה מבחי׳ נהר דבינה עילאה דהיינו קודם שיתגלה בבחי׳ השגה ותפיסא כנ״ל ולכך היא עט״ב מקפת למעלה מהשגה כו׳, וזהו גל נעול מעין חתום פי׳ הכל ענין א׳ הוא כשהוא בבחי׳ גל נעול בבחי׳ חומה המקפת את הגן כנ״ל אז נק׳ ג״כ מעין חתום בחי׳ סוכ״ע כו׳ וד״ל. ובזה יובן מ״ש גל עיני ואביטה נפלאות כו׳ בבחי׳ גל הזה כנ״ל במשל וד״ל. והנה אחר שנתבאר פי׳ הפסוק דגן נעול כו׳ גל נעול יובן עדן הנ״ל שנותן בינה יתירה בתושבע״פ שנק׳ אשה בז׳ מצות דרבנן דוקא להיות כי מבואר למעלה דשס״ה ל״ת הן בי״ה כו׳, וכמ״ש זה שמי וזה זכרי שמי עם י״ה שס״ה זכרי עם ו״ה רמ״ח כו׳, והטעם הוא לפי שכדי להכרית החיצונים אינו אלא מבחי׳ אורות המקיפים דוקא כמו שהוא ענני כבוד כו׳ ועד״מ כל שמירה מן הנזק צריך להיות ממקום גבוה מאד נעלה שמתלבש בענין גשמי לשמרו כמו ענין שמירת הגוף מן הקור והגשמים הוא ע״י הלבושים כמ״ש במ״א וד״ל, ולזה הטעם השס״ה ל״ת שהן להרחיק הרע דנוגה כו׳ הן בי״ה דשם הוי׳ מפני שאורות המקיפים הן בי״ה דשם הוי׳ דוקא מפני שחו״ב עדיין למעלה מהתפשטות והמשכה ממש כמו המדות כידוע, וזהו כי יד על כס י״ה מלחמה בעמלק כו׳ פי׳ לעשות מלחמה בעמלק ולהכריתו ולהרחיקו אינו אלא מבחי׳ י״ה שבהם אורות המקיפים שביד הגדולה שבכח עליון, וזהו יד על כס י״ה ופי׳ כס הן התלבשות המקיפים בענינים גשמיים כמו עניני כבוד וכדומה, ודוקא בשביל מלחמה הוא מי״ה דשם הוי׳ מטעם הנ״ל וד״ל משא״כ רמ״ח מ״ע הן בהיפך מעניני מלחמה להכרית השונא אלא אדרבה הן בחי׳ התפשטות

חסדים וקרבת לבב באהבה וחסד עליון כמו בבחי' גילוי והמשכת אלקות שע"י הצדקה שהוא בגילוי אור החסד עלינו כו', וע"י התפילין גילוי אור החכמה בפ' קדש וכדומה הן כולן בבחי' או"פ דוקא ולא באורות מקיפין ולכך זכרי עם ו"ה רמ"ח כי ו"ה הן בחינת המשכות והתפשטות המדות בג' קוין חג"ת כו' כידוע וד"ל.

והנה ז' מצות דרבנן יש מהם ב' הפכים הנ"ל בל"ת ומ"ע יחד שהרי העיקר אינו אלא להרחיק הרע כו' בבחי' מלחמה וגם הן מבחי' המשכת חסדים בבחי' או"פ וגילוי כו', וא"כ מוכרח לומר שיש בהן כח רב יותר מב' המדריגות הללו דל"ת ומ"ע מאחר שכוללם יחד לעשות המשכה בבחי' חסד וגילוי אור ובזאת יכריח ומרחיק הרע כו', אין זה כ"א שבינה יתירה נתן באשה דוקא כז' מצות דרבנן לפי שנעוץ סוב"ת כו', והיינו לפי שנעשית עטרת לבעלה בבחי' מעין חתום הנ"ל כשנק' גל נעול שנק' חיי החיים דלמת"ב כו' והוא העדן דעין לא ראתה כו' כנ"ל שמשם יצאו מים חיים מוחין חדשים מעיקרם ושרשן מתהומא עילאה דלגדולתו אין חקר כו' עד שיובררו יניקת החיצונים גם במעשה המשכות או"פ כו' לפי שהוא למעלה מסדר ההשתלשלות דאבי"ע כו' כנ"ל בענין ים החכמה שאין לה גוון כו' שמטהר טומאת יניקת החיצונים בצפרנים ע"י מצות נט"י דרבנן וכדומה וד"ל. ועכ"ז יובן ענין א' הנז' בזהר ע"פ אז תתענג על הוי' דא צלותא דמעלי שבתא כו', ווזהו פלא ולמה לא יהי' בצלותא דיום השבת בחי' עונג העליון כו', אך הענין הוא מטעם הנ"ל דניתן בינה יתירה לאשה יותר כו' ע"כ צלותא דמעלי שבתא שהוא בחי' עלמות המל' שנק' אשה כידוע נאמר אז תתענג על הוי' פי' על למעלה משם הוי' דעץ החיים שבתוך הגן כו', כי שרשה נעוץ כמעין חתום הנק' חיי החיים כנ"ל וד"ל, וכנראה בחוש למטה שיכולין להתענג על ה' בתפלה דעונג האלקי בתפלה דליל שבת יותר מבתפלה דיום השבת. ובכ"ז יובן ג"כ פי' הפסוק שאח"ז שלחיך פרדס רמונים, פי' שלחיך הוא כמו שדה בית השלחין שנק' בית השלחין ע"ש שצריך שילוח מים להשקותה מפני שהיא גרועה בעצם כו' ואמנם בשבחים דכנס"י הוא משבח דגם בחי' שלחיך הוא חשוב כמו פרדס רמונים כו'. וביאור הדברים הנה מבואר למעלה כל מצות דרבנן שנתקנו בשביל הרחקת הרע דוקא והיינו דוקא כשראו עוצם התפלה כו', וזהו דומה לשדה גרועה בעצם שצריכה לשמירה מעולה בהשקאת מים תדיר כו', וזהו דעם שלחיך שאתה שולח ממך בחינת שמירה בשביל שילוח והכרתת החיצונים כו' נעשה בחי' פרדס רמונים פי' ברבוי המשכות אורות מקיפים דוקא כנ"ל עד שנק' פרדס רמונים כי נסב"ת כו' וכנ"ל וד"ל, ולע"ל דתתעלה המל' ותהיה עטרת בעלה כו' הנה יהי' נמשך בה הארת י"ג ת"ד שהן י"ג מדות הרחמים שמאירות מפנימיות ע"י כו' וזהו נרד וכרכום וקנמון כו' הנזכר בפסוק שלאחריו והן י"ג מיני שיר שנזכר בברכת ישתבח כו' שיר ושבחה הלל וזמרה כו', לפי שגם במל' יש י"ג הארות דאה"ר מפני שעליונים למטה כו' כי כל הנחלים הולכים אל הים כו' והוא מטעם שנסב"ת ותב"ס דוקא וכמשל הנ"ל בדיבור ויראה כו' וד"ל.

א) **גן** נעול אחותי כלה גו׳ הנה גן נעול הוא בחי׳ תושב״כ כי ג״ן היינו גן סדרי׳ דאורייתא וגל נעול קאי על תושבע״פ והנה ארז״ל (פ״ה דנדה) ע״פ ויבן את הצלע שנתן הקב״ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש, והענין כי הנה יש כמה בחי׳ ברוחני׳ שנק׳ אשה כמו בחי׳ קול ודיבור נק׳ הדיבור אשה לפי שהוא מקבל מהקול וכמ״ש בזהר ר״פ שמות (ד״ג ע״א) ע״פ אתי מלבנון כלה קול אמר לדיבור אתי כו׳ וגם יראה נק׳ אשה לגבי אהבה כמ״ש אשה יראת ה׳ היא תתהלל ובאהבה כתי׳ זכר חסדו שהחסד שהוא אהבה היא בחי׳ דכר, וגם תושב״כ ותושבע״פ נק׳ איש ואשה תושב״כ נק׳ חתן ואיש כמארז״ל ביום חתונתו זה מ״ת ותושבע״פ היא בחי׳ אשה וכמארז״ל ע״פ מוסר אביך זה תושב״כ ותורת אמך זה תושבע״פ, ובכל בחי׳ מג׳ בחי׳ הנ״ל שנמשלו לאשה דהיינו דיבור ויראה ותושבע״פ נתן הקב״ה בהם בינה יתירה יותר מבבחי׳ איש שלהם, כמו עד״מ בדיבור אנו רואים בחוש שע״י הדיבור בלמדו איזה הלכה יתחדשו לו שכליות בהלכה זו בעומקה מה שלא הי׳ משיג כלל במחשבתו לבד אלו לא הי׳ רק מעיין במחשבתו לבד בלי דיבור (וכמארז״ל ומתלמידי יותר מכולם) הרי שנולד ונמשך השכל החדש ממקור השכל ע״י הדיבור ונמצא כיון שהדיבור מוליד שכל חדש מוכרח לומר שיש בכחו בחי׳ בינה יתירה יותר על האיש המשפיע לו שהוא בחי׳ המחשבה וגילוי השכל שממנו נמשך לדבור והדבור מקבל ממנו שמדבר מה שחושב שמ״מ אע״פ שהדבור בחי׳ מקבל מהמחשבה והשכל ונק׳ אשה אעפ״כ ניתן בו בינה יתירה להתחדש בו ולהוליד שכל חדש מה שלא היה עדיין באיש שלה (וז״ש בזהר שמות שם בגין דקול איהו כלל דבור איהו פרט וע״ד כלל אצטריך לפרט, פי׳ עד״מ בגשמיות טפת הזכר בה כלול כח הולד דרך כלל אבל להיות התהוות ולד ממש ברמ״ח איברים ושס״ה גידים הוא

בבוך השמים מספרים — חורף ת״ר ד״ה זה מתחיל:

ויבן ה׳ אלקים את הצלע וגו׳ הנה בזהר דף כ״ז ע״ב פי׳ אעשה לו עזר כנגדו דא משנה, ולהבין מהו ענין ויבן, כתיב גן נעול . . .

שם בשולי העמוד: בינה יתירה שמקבלת ג״כ מלמט׳ זהר ויקל ר״ד ע״ב . . . חולקין ס׳ ע״מ מאכ״ת ח״א סי׳ . . . ע׳ זהר פ׳ נח . . . ש׳ אלקי׳ נק׳ אשה ומקבל . . . בחי׳ אנכי שלמעלה מש׳ . . .

ע׳ בענין ובהגיע תר אסתר מענין סייג לחכמה שתיקה או לחכימ׳ ברמיזא.

. . . בן שקלעה ג״כ אתשבע״פ גודלת חיב משום בונה קליעת השערו׳ סלסלה מסכת ל׳ אריגה . . .

בינה יתירה בנשמ׳ המלובשת בגוף הנק׳ אשה לגבי שרש הנשמ׳ הנק׳ איש דשרש׳ ישתבח שמך וכן אין נותני׳ לאדם פרנסה אלא כו׳ תשבע״פ ארץ צבי כו׳ . . . שמש וירח . . . ע׳ הבאים ישרש בינה יתירה ג״כ מה שיהי׳ יש ובטל משא״כ למעלה אין עוד . . .

ע"י האשה דוקא שבה ניתן הכח הזה שע"י שהיית הטפה בה יהי' התהוות ולד ובנין שלם כו' מה שלא ניתן בזה באיש, וכח זה נמשך ממקום עליון יותר והיינו משום דנעוץ סופן בתחלתן וכן בהארץ אע"פ שמקבלת משמים ונק' ג"כ אשה יש בה כח לחדש יש מאין התהוות גידול צמחים ועשבים משא"כ בשמים ואין זה רק מטעם הנ"ל דנעוץ סופן כו' כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי ועד"ז הוא ג"כ בבחי' דבור שיש בו בינה יתירה להוליד שכל חדש יותר מבאיש, ועמ"ש במ"א ע"פ לסוסתי ברכבי בענין הטעם איך שרש האותיות הדבור נלקח מלמעלה מהשכל ולכן ג"כ החיוב בתורה ותפלה להוציא הדבור בפה דוקא והרהור לא עביד מידי), ועד"ז ג"כ בבחי' יראה יש בינה יתירה מבבחי' אהבה והוא עפמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש, זאת היינו מדת היראה שהיא נק' לשון נקבה זאת, וע"י יראה דוקא יבא (אהרן כה"ג שהוא בחי' אהבה רבה כנודע) לבחי' קדש העליון שהוא למעלה גם מבחי' קדוש בוי"ו שהוי"ו מורה על המשכה שנמשך מבחי' קדש לבוא לידי גילוי למטה והוא נמשך ג"כ ע"י מדת האהבה שהשרפי' שואגים קדוש באהבה כו' כי בחי' אהבה נק' זה לשון זכר וכתי' זה אלי ואנוהו פי' אנוהו היינו בחי' אני והוא כלומר שנמשך אור א"ס ב"ה מההעלם אל הגילוי דהיינו מבחי' הוא בלשון נסתר לבחי' אני בחי' גילוי ועל כן נאמר זה אלי בחי' גילוי, וכענין פי' הקדוש ברוך הוא שנמשך מבחי' קדוש להיות ברוך ברכה והמשכה כמ"ש במ"א, אבל בחי' קדש הוא עצמות א"ס ב"ה שלמעלה מהאור הנמשך בגלוי ובזאת שהיא בחי' יראה יבוא אל הקדש לפי שהיא בבחי' ביטול והכנעה, ויראה תתאה שרשה מיראה עילאה ולמעלה משרש האהבה, וז"ש יראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליראיו פי' ע"י יראה נמשך מבחי' אין דלית מחשבה תפיסא ביה כלל הוא בחי' קדש העליון.

ב) **והנה** כמו"כ בתושבע"פ שנק' אשה נתן בה הקב"ה בינה יתירה מבאיש הוא בחי' תושב"כ, ויובן בהקדם ענין מ"ע ומל"ת דהנה ידוע דשס"ה ל"ת הם בבחי' י"ה דשם הוי' כי שמי עם י"ה שס"ה ולכן הם למעל' מבחי' רמ"ח מ"ע שהם בחי' ו"ה דשם הוי' כי זכרי עם ו"ה רמ"ח, ולכאורה הרי מעלת המ"ע גדול יותר שהם עשיית מעשה בקום ועשה טוב משא"כ הל"ת הוא רק סור מרע דהיינו שב ואל תעשה והיינו בחי' לעבדה ולשמרה דלעבדה היינו המשכות אלקות בג"ע ע"י מ"ע כמו שזורעין הגן ומצמיח פרי ולשמרה הוא להרחיק הרע ולהבדילו ע"י ל"ת (וגם הרי עשה דוחה את ל"ת) לא תגזול לא תנאף וכן לא תאכל דם וחלב ואין בזה לכאורה המשכת אלקות ע"ד המ"ע שבעשיית המצוה כמו הנחת תפילין נמשך ושורה א"ס ב"ה במעשה זו משא"כ בל"ת לא שייך לומר כן, והנה ענין תושבע"פ רובה היא מניעות מדברים אסורי' שהוא סייגים וגדרים וה"ז כמו בחי' הל"ת להיו' סומ"ר ולכן רוב התושבע"פ הוא במצו' ל"ת אך באמת אפי' המ"ע דרבנן שהם ז' מצו' עירובין ונט"י ונר חנוכה כו', אע"פ שהם בקום ועשה כמו בחי' המ"ע דאורייתא אך תכלי' המכוון בהם הוא ע"ד המכוון שבמצות ל"ת לדחות ולמנוע יניקת החיצונים כמו מצות נט"י לאכילת לחם הענין בהיות ידוע הטעם שנק'

הסעודה בשם לחם כמו לאכל לחם לפני האלקי', כי לחם הוא ג"כ לשון מלחמה כמו אז ירדו לחם שערים לפי שענין האכילה הוא באמת כמו מלחמה ממש שפעמים מנצח היצ"ט ופעמי' ח"ו מנצח היצה"ר כמו המאכל מעורב טו"ר לפי שהתהוותו משבה"כ כנודע אך כשאוכלו בכוונה לש"ש אז מברר הטוב ובזה מתחזק כח הנה"א משא"כ כשאוכלו לתיאבון ותאוה לבד מתחזק כח הרע וכמ"ש שמנת עבית כשית וה"ז כמו מלחמה ממש ולכן אסור לאכול קודם התפלה שע"י התפלה מתגלה כח הנה"א וכמ"ש אשר לקחתי בחרבי ובקשתי בצלותא ובבעותא, ואז יכול לברר הלחם ולהעלותו, ובזמן בית שני כשראו חז"ל תגבורת יניקת החיצונים עד שיש הרבה יניקה לחיצונים מסעודת השולחן אשר לפני ה' (ולא די להם התפלה לבד כי נתמעטו הלבבות ואין בכחו להפוך לבו מן הקצה אל הקצה ממש בשעת התפלה עד שיהי' אתהפכא חשוכא לנהורא וממילא יוכל להיות יניקה לחיצוני' בשעת הסעודה דהא בהא תליא לכן עשו עצה לדחות יניקת החיצוני' מהסעודה בדרך אחר ע"י המשכת קדושה מלמעלמ"ט ע"י מצו' נט"י קודם הסעודה) לכן תקנו מצות נט"י שהוא ענין הכנה ועצה טובה שלא יוכלו החיצוני' לגשת אל המזון, וטעם שיטלו הידים דוקא כי הנה חסד דרועא ימינא ממנו נמשך השפעת הלחם כמאמר הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד (ומדת הגבורה כלולה בה) והנה ביד יש ה' אצבעות לפי שצ"ל התחלקות השפעה לכמה מדריגות והיינו ע"י בחי' חסד שבחסד חסד שבגבו' והן ה' אצבעות (שביד ימין וה' אצבעות שביד שמאל הן בחי' ה"ג כי ההשפעה צ"ל כלולה מב' בחי' חו"ג ואיתא בס"י ע"ס בלי מה במספר עשר אצבעו' חמש כנגד חמש) והנה בסופי האצבעות יש צפרנים שממותרי הצפרני' נמשך יניקה לחיצוני' וכענין אברהם שיצא ממנו כו' ולכן צ"ל נט"י דוקא שעי"ז לא יומשך יניקה יתירה לחיצוני' מבחי' הידים מהלחם שאוכל הנשפע מחו"ג שהן בחי' ידים, והיינו ע"י שהמים שהן מבחי' חכ' שלמעלה מעלה מבחי' המדות ולכן המים אין להם גוון כלל שהגווני' הן מבחי' המדות והנה בחכ' כתי' ימותו ולא בחכמה שבחכ' לא הי' שבה"כ ע"כ ע"י המשכת החכ' במדות ולא יהי' יניקת החיצונים מן המדות (וע' בזה בסידור בפי' הללויה הללי נפשי כו' שממשיכי' מבחי' דאו"א הנק' י"ה בהמדות בשביל שלא ינקו החיצונים מהמדות וז"ש שאו ידיכם קדש לבחי' ח"ע).

והנה מתחלה נתתקנה מצו' נט"י לתרומה לבד מפני שעדיין לא ירדה כ"כ בנ"י עד אח"כ שירדה יותר בסוד סוכת דוד הנופלת תקנו גם לחולין שאז צריך הרחקה יתירה, והרי מובן ממצות נט"י שעם היותה כמו מצו' עשה עכ"ז תכלית המכוון בה כמו בענין הל"ת דאורייתא שהם להרחיק הרע משא"כ מ"ע דאורייתא כמו לקיחת לולב ואתרוג הם רק המשכה מלמעלה למטה ועי"ז אדרבה מתברר הלולב ואתרוג דנוגה ונכללי' בקדושה זו ממש ואינו ענין כלל להרחקת הרע אבל מצו' נט"י עם שהוא ג"כ המשכת ח"ע ע"י המים אבל תכלית המשכה זו שעי"ז יהי' נדחה יניקת החיצוני' מהצפרנים ה"ז כמו הכוונה שבמצו' ל"ת דאורייתא.

וכן עד"ז מצו' עירוב בהיות ידוע דשליטת החיצונים הוא ברה"ר דוקא בסוד כי אתם הרבים ואין להם מקום ברה"י שעולה עד לרקיע (כי רה"ר הוא בחי' התהו שהיו בבחי' פירוד וזהו ענין רבים אבל עולם התיקון הוא התכללו' ויחוד) ולכן כשיש ב' רשויות ואין ביניהם שיתוף ה"ז בחי' פירוד ולכן תיקנו להניח עירוב שעי"ז ממשיכי' בחי' העושה ההתכללות בין שני בחי' דהיינו בחי' קו האמצעי המחבר חו"ג וזהו שנק' עירוב פי' ע"ב רי"ו שהם גימט' חסד גבו' ששניהם מתכללי' ומתערבים יחד ע"י המשכה מבחי' גבוה משניהם המחברם כענין והנורא ועמ"ש במ"א ע"פ הנה ה' רוכב על עב קל כו'. והנה ע"י התכללות זו אין מקום ליניקת החיצונים מהטלטול ממקום למקום כי הכל רשות א', הרי עם היות פת ועירוב זה הוא המשכה כמו בחי' המ"ע אבל תכליתו לדחות יניקת החיצונים וכמו המכוון במים דנט"י ה"ז כמו המכוון שבמצות ל"ת). וכן עד"ז בנר חנוכה עם שהיא מ"ע דרבנן שהוא בחי' המשכת האור והשמן ממדריגות עליונות אך תכלית המשכה זו בשביל להאיר את החשך ולכן מדליקין אותו על פתח הסמוך לרה"ר, וגם נר חנוכה משמאל שמשם שרש יניקת החיצונים ע"כ ממשיכים לשם האור והשמן (וגם הנה לכן מדליקים ח' ימים וח' נרות במנורה דהנה במנורה שבבהמ"ק הי' ז' נרות ומה שבזו יש ח' הענין דהנה איתא בזהר פקודי דרנ"ח ע"א בית שני לא הוה בית שלם הכי בגין כו' וע"ד הוה כהני זמינין בגוויה לקטרגא בהאי עי"ש, ולכן הוא ח' ימים ע"ד מ"ש במ"א בפי' למנצח על השמינית על מילה שניתנה בשמיני דוקא שהנה השבירה הי' בשבעה מדות שהם הזמ"ל וימלוך וימת כו' ועד מלך השמיני הוא הדר שרש התיקון שאין לבחי' זו לעומ"ז, ולכן מילה דוחה שבת כי שבת הוא אתעדל"ע שלפי אתעדל"ת מבירור זמ"ל אבל יש אתעדל"ע שהיא גבוה מאד נעלה מאתעדל"ת שאין אתעדל"ת מגעת שם והיינו שניתנה בשמיני מבחי' הדר הנ"ל.

והנה בחנוכה ג"כ ממשיכי' בחי' אתעדל"ע הנ"ל שלמעלה מאתעדל"ת כמ"ש במ"א ע"פ רני ושמחי כו' כי הנני בא כו' ר"ל שבא מעצמו שלא ע"י אתעדל"ת והוא דוקא מבחי' מלך השמיני שלמעל' מהשבירה והתיקון ע"כ הוא למעל' מאתעדל"ת, ואי לזאת מובן ג"כ דעם היותה המשכה מלמעלמ"ט אך תכליתה להעביר יניקת החיצונים כמו במילה להעביר הערלה וכך הוא בענין חנוכה כמש"ש בזהר לקטרגא בהאי כו' ע"ש ובס' טו"ב ה' חנוכה. וכן עד"ז במצות דרבנן דברכת הנהנין ארז"ל כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה מעל וכאילו גזל להקדב"ה וכנ"י א"כ יש בה מדריגות ל"ת דלא תגזול וגם מעילה היא ל"ת *, וענין גזילה זו הוא הניצוץ אלקי שיש במאכל שמתברר ע"י הברכה שאם אינו מברך גוזל אותו. אמנם לפ"ז מובן שגם במצות דאורייתא יש מצות שיש בהן ב' בחי' אלו יחד דהיינו כמו שבת ויו"ט שיש בהן עשה ול"ת, אלא דהכוונה דמצות דרבנן גם שהוא מ"ע לבד יש בה ב' הבחי' משא"כ

---

* ל"ת : בכת"י מעתיק גוסף : כמבואר בהרמב"ם פ"א מה' מעילה ה"ג. אבל בגוכתי"ק נמחק זה.

במ"ע דאורייתא כשאין בה ל"ת. וכעד"ז מצות קריאת ההלל הוא ג"כ לדחות החשך ע"ד נר חנוכה כי הלל לשון בהילו נרו וכתי' יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים).

וזהו ענין בינה יתירה שנתן הקב"ה באשה שהיא תושבע"פ יותר מבאיש תושב"כ שהרי מרחיקים ודוחים יניקת החיצונים גם ע"י המ"ע דרבנן שיש בהם שני המעלות כא' דמ"ע ול"ת שהם בחי' קום ועשה והמשכת אור כמו במ"ע דאורייתא וזהו מעלה שיש במ"ע על ל"ת שלכך מ"ע דוחה ל"ת וגם הם תכליתם לדחות הרע עי"ז ממש כמו במל"ת דאורייתא שזה מעלה יתירה שבל"ת מבמ"ע שלכך הל"ת נמשכים מי"ה דשם הוי' ומ"ע מו"ה כנ"ל ובמ"ע דרבנן יש שני המעלות כא' ה"ז בחי' בינה יתירה יתר מבאיש כי המ"ע דאורייתא הם רק המשכה מלמעלה ועי"ז מתברר ג"כ הדבר שנעשה בו המצוה צמר דציצית שנלקח מק"נ הנה מתברר עי"ז אבל במ"ע דרבנן מלבד שיש בהן ב' בחי' אלו כגון בנר חנוכה שממשיכים המשכה עליונה ועי"ז מתברר השמן ופתילה גשמי' דק"נ ונכללי' בקדושה זו עוד זאת יש בהן מעלה יתירה שעי"ז דוחין את החשך דבחי' רה"ר שהיא מגיעת יניקת החיצונים שלא ינקו מפתח הסמוך לרה"ר שהיא המל' שזהו כמו מל"ת שבתורה כנ"ל.

ג) **וזהו** גן נעול אחותי כלה, ופי' בת"ז דגן היינו גן סדרי' דאורייתא והוא בחי' תושב"כ כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע שעי"ז ממשיכים אורות בג"ע ולשמרה זו מל"ת שבהם וע"י מרחיקים יניקת החיצונים והיינו שנק' גן נעול כמו הגן הנעול במנעל שעי"ז לא יבואו גנבים ושודדים לאכול פרי' כך ע"י שמירת מל"ת מרחיקי' החיצונים וזה הי' ביצי"מ ומ"ת כו' ומעט בב"ר שאז לא נצטוו עדיין על ז' מצות דרבנן והי' הגן נעול ע"י שמירת שס"ה ל"ת לבד מפני שלא הי' תגבורת יניקת החיצונים כ"כ וכמ"ש ועשתה את צפרניה והסירה את שמלת שביה מה שנאחזי' בלבושי' וטופרהא כו' שנק' שמלת שביה שבחי' זו היא בגלות כמ"ש אלביש שמים קדרות אבל בזמן מתן תורה ואח"כ שהסירה שמלת שביה אז לא היו צריכים לנטירותא יתירתא כ"כ, ומ"ש אחותי כלה על גן נעול שהוא בחי' תשב"כ הענין כי ס"ר אותיות התורה הם שורש ומקור ס"ר נש"י, ונמצא האותיות ג"ן סדרים דאורייתא נק' ג"כ בחי' כלה כמ"ש במ"א ע"פ ומשוש חתן על כלה (בישעי' סי' ס"ב) שע"ז נאמר ונהר יוצא מעדן עדן הוא בחי' ח"ע ונהר הוא המשכה מבחי' ח"ע להתהוות האותיות ג"ן סדרים דאורייתא וכלתה נפשם של האותיות לשרשם ומקורם בחי' עדן (וגם בבחי' זו שייך בינה יתירה ניתנה באשה שהם האותיות דתשב"כ יותר מבאיש הוא החכמה המלובשת בהאותיות כי שרש האותיות התורה גבוה מהחכמה כמבואר בד"ה מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל) וזהו למען יזמרך כבוד ואין כבוד אלא תורה כו', ולכן נק' ג"כ אותיות כי אותיות תשב"כ מיוחדים בתכלית עם החכמה המלובשת בהן וכמו אח ואחות שמבטן א' יצאו והיינו דס"ר נש"י נמשכים מס"ר אותיות התורה נאמר עליהם גן

נעול אחותי כלה ע"י מ"ע ומל"ת, משא"כ בזמן הגלות שהיא סוכת דוד הנופלת וצריכה נטירותא יתירתא והיינו ע"י מצות דרבנן כנ"ל, וע"ז נאמר גל נעול דקאי על תשבע"פ ופי' גל יש בו שני פירושים האחד מלשון גולות מים שהוא מקור מוצא המים והיינו מ"ש גל נעול מעין חתום הב' מלשון עד הגל ומלשון לאיגלי גפא פ"ק דב"ב דפרש"י לשערי חומות העיר מלשון טרוקו גלי, ונמצא פי' גל נעול שהוא ענין חומה גבוה וג"כ פירושו כגובה ורוממות הגל שעל הים וכל דבר המרומם ומוגבה מאד נעלה להפסיק בין דבר לדבר נק' גל כמו עד הגל הזה וכו' (וכמו הר הגלעד דהיינו הר הגל עד כמ"ש במ"א), וכך הז' מצות דרבנן וכללות התשבע"פ הם חומה גבוה לשמירת מיניקת החיצונים ביתר שאת מגן נעול שע"י מל"ת דאורייתא כי הוא המשכת מקיפים עליונים מבחי' גבוה מאד נעלה וכמארז"ל ערבים עלי דברי סופרים כו' עלי דוקא בחי' מקיף ולכן נק' גל וחומה גבוה מאד שהוא בחי' מקיף עליון (והגם שע"י ל"ת ג"כ נמשכים בחי' מקיפים ולכן עי"ז הגן נעול כנ"ל אך ע"י מ"ע דרבנן נמשך מקיפים יותר עליונים וכמבואר ענין ב' מיני מקיפים אלו בענין לבוש ובית שבחי' בית הוא מקיף יותר עליון והיא בחי' תשבע"פ וכמ"ש לקמן אל תקרי בניך אלא בוניך) והוא גבוה במדרגה מבחי' גן נעול במנעל כשאין לו חומה גדולה מסביב רק גדר לבד וכה"ג והוא למעלה מבחי' אחותי שנז' גבי גן אלא ע"ד שאמרו לא זז מחבבה עד שקראה אמי בעטרה שעטרה לו אמו והיינו משום דאשת חיל עטרת בעלה דקאי אתשבע"פ כדפי' באגה"ק על מאמר זה ועטרת היינו בחי' מקיף וזהו בחי' גל נעול כנ"ל, וגם פי' גל לשון גולות מים הוא ג"כ בתורה שבע"פ דוקא כי הנה ידוע מארז"ל שמא תאמר גן זהו עדן ת"ל ונהר יוצא מעדן כו' כי גן הוא בחי' תענוג המתגלה להשתעשע בו נשמות הצדיקים משא"כ עדן עליו נאמר עין לא ראתה רק שנהר והמשכה יוצא מעדן להשקות את הגן, והיינו ע"י רמ"ח מ"ע שעי"ז ממשיכים רבוי רבבות מיני עונג בג"ע וע"י ל"ת ממשיכים מקיפים להיות הגן נעול כנ"ל, ויש עדן למעלה מעדן כי הגן העליון נעשה עדן לתחתון ולכן ע"י מצות דרבנן ממשיכים מבחי' עדן עצמו (כמ"ש עין לא ראתה כו' דקאי על בחי' עדן כתי' ביה יעשה למחכה לו ופי' למחכה לו מלשון ואליהוא חכה את איוב וכדפי' בזהר למאן דדייק מילי דאורייתא וזהו מדריגת תושבע"פ שכל ענינה לדייק אותיות וקראי דאורייתא), והנה בבחי' עדן כתיב גל נעול מלשון גולות מים ומעין חתום כי בבחי' גן כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן משא"כ בחי' עדן הוא בחי' מעין שהוא מקור הנהר, וזהו גל מלשון מקור מוצא המים כמו גולות מים, כי ההפרש בין נהר למעין (אף שהנהר ג"כ יש לו דין מעין אא"כ רבו הנוטפים על הזוחלים כמ"ש בי"ד סי' ר"א) הוא כדפרש"י במסכת ביצה (דל"ט ע"א) נהרות המושכין היינו סתם נהרות שיש להם משך להלאה ממקום מקור נביעתן ומעיינות הנובעין ואין יוצאין מגומות נביעתן לימשך להלאה נקראים מעין, נמצא מעין נקרא כשהוא ממש אצל מקור נביעתו שמשם נובע והמקור הוא מי התהום שבתוך הארץ דארעא חלחולי מחלחלא שממנו נמשך הנביעה להיות מעין יוצא ולכן כשהמעין

בגומות נביעתו דהיינו אצל וסמוך ממש להמקור נק׳ מעין וכשנמשך להלאה בריחוק מקום ממקור נביעתו נק׳ נהר, ועד״ז יובן למעלה כי הוא ית׳ נק׳ מקור מים חיים סתימו דכל סתימין וראשית הגילוי להיות בחי׳ עדן יעשה למחכה לו נק׳ מעין חתום שהוא אצל וסמוך ממש למקור מים חיים אבל בחי׳ ונהר יוצא מעדן היינו להשקות את הגן שהוא ההמשכה למטה בבחי׳ השגה והבנה והוא עד״מ בריחוק ממקום מקור נביעתו שהוא בחי׳ סתימו דכל סתימין כנ״ל שלמעלה מההשגה והבנה שזהו בחי׳ נהר וכענין רחובות הנהר שבבחי׳ השגה שייך הרחבה והתפשטות והוא בחי׳ ה׳ דשם ה׳ משא״כ המעין הוא בחי׳ גילוי שלמעלה מהשגה ועל כן המעין הוא קטן שאינו תופס מקום וכמו והחכמה מאין תמצא שהיא בחי׳ אין יו״ד של שם הוי׳, כי כל הקרוב קמיה ית׳ הוא יותר בבחי׳ ביטול ועיין מזה באגה״ק ד״ה קטנתי, וז״ש ועץ החיים בתוך הגן שבתוך הגן הוא בחי׳ עץ החיים ונמשך מבחי׳ נהר הנ״ל אבל למעלה מבחי׳ גן הוא למעלה מבחי׳ עץ החיים והוא בחי׳ חיי החיים, ועמ״ש בזהר פ׳ שלח ע״פ היש בה עץ אם אין שבחי׳ אין הוא למעלה מבחי׳ עץ החיים והוא בחי׳ עדן, וזהו גל נעול מעין חתום דשני הפירושים שבלשון גל עולים בקנה אחד שבהיותה בחי׳ גל שלמעלה מבחי׳ גן והיינו ע״י תשבע״פ שנק׳ עטרת בעלה בחי׳ מקיף עליון מבחי׳ סתימו דכל סתימין אז הוא בחי׳ גלות מים בבחי׳ מעין חתום שלמעלה מבחי׳ ונהר יוצא וכו׳ שבג״ע כנ״ל (ובחי׳ זו הוא ג״כ ענין בינה יתירה ניתנה באשה וכו׳ שהוא בחי׳ מעין שלמעלה מבחי׳ נהר וכמ״ש בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה הרי ארץ שהיא בחי׳ אשה יסודה מח״ע היא בחי׳ מעין ושמים שהוא בחי׳ איש כונן בתבונה שהיא בחי׳ נהר כידוע), ובזה יובן מ״ש דהע״ה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, פי׳ גל הוא שיהי׳ גילוי מבחי׳ הנק׳ גל נעול שהיא מקור בחי׳ תושבע״פ ועי״ז אביטה בחי׳ נפלאות שהוא בחי׳ ההעלם מה שעין לא ראתה כו׳ הנק׳ מעין חתום (וזהו ומעין יצא מבית ה׳ שמבחי׳ מקיף עליון דתשבע״פ הנק׳ בית משם יומשך בחי׳ ומעין יצא כו׳ משא״כ ע״י תשב״כ נמשך רק מבחי׳ ונהר יוצא מעדן שנמשך מהמעין לבחי׳ נהר אבל שיהי׳ המעין חתום עצמו בבחי׳ גילוי ממש ע״ד הנהר זהו ע״י תשבע״פ לפ״ז בית ה׳ זוהי מקור ג״כ להמעין והיינו שני הפירושים דגל נעול, כי גל לשון חומה ובית זהו המקיף עליון בחי׳ סתימו דכל סתימין ומה שנמשך ממנו בחי׳ גילוי ומעין יצא היינו גל נעול לשון גולות מים שהוא בחי׳ מעין וזהו ג״כ פי׳ ויבן את הצלע ויבן ל׳ בנין כי תשבע״פ היא בחי׳ בית וכמארז״ל א״ת בניך אלא בוניך ועמ״ש בפ׳ ואתחנן ע״פ וזאת המצוה כו׳, וזהו מאת הוי׳ היתה זאת היא נפלאת בעינינו פי׳ דתשב״כ נק׳ תורת ה׳ שנמשך משם הוי׳ כי רמ״ח מ״ע נמשכים מבחי׳ ו״ה ושס״ה ל״ת נמשכים מבחי׳ י״ה ותשבע״פ היא בחי׳ מקבל משם הוי׳ ונק׳ אשה ושם ה׳ נק׳ איש בפסוק אך לפי דאשת חיל עטרת בעלה שע״י תשבע״פ נמשך גלוי מקיפי׳ עליונים יותר ע״כ בהגלות נגלות בחי׳ זו אז מאת הוי׳ שהוא תשב״כ היתה זאת בחי׳ נוקבא לגבי הגלוי שע״י תשבע״פ שתהי׳ עטרת בעלה והיינו מ״ש היא נפלאת בעינינו

כלומר היא היינו בחי' נוקבא בחי' תשבע"פ תהי' בחי' נפלאת גם מבחי' עינינו שהוא בחי' חו"ב והיינו מ"ש גל עיני ואביטה נפלאות וכו', וזהו בינה יתירה ניתנה באשה כו').

ד) וזהו הטעם מה שע"י ז' מצות דרבנן יוכל להיות דחיית הרע ע"י המשכת האור והגילוי משא"כ במצות דאורייתא שהדחיה הוא ע"י ל"ת דוקא שזהו עיקר ענין בינה יתירה ניתנה באשה כו' (וכמשנת"ל אות ב', אבל עדיין היא גופא קשיא למה לא יוכל להיות בחי' זו במצות דאורייתא רק במצות דרבנן), והענין כי מבואר למעלה דשס"ה ל"ת הם בי"ה ורמ"ח מ"ע הם בו"ה, כי רמ"ח מ"ע נקראים רמ"ח איברים שהם המשכת אורות בכלים, כמו שהאבר הוא כלי לגלוי כח וחיות הנמשך מהנפש ומתלבש באותו אבר וע"כ נמשכים מבחי' ו"ה וי"ו הוא המשכה, אבל הל"ת הם המשכות מבחי' מקיפים ולכן הוא במניעת דבר ולא בקום ועשה מפני שאינו מתלבש בכלי כמ"ש במ"א ולכן נמשכים מי"ה שהוא למעלה מבחי' ו' והמשכה בגלוי ממש כ"א הוא רק בבחי' מקיף ואינו מתלבש בכלי, והנה כדי להבריח החיצונים אינו אלא ע"י אור מקיף דוקא שהמקיף מסמא עיני החיצונים ולכן דוקא ע"י ל"ת יהי' דחיית הרע יען הם המשכות בחי' מקיפים שבהם ועל ידם נעשה בחינה זאת משא"כ המ"ע כולם הם המשכות או"פ כנ"ל ע"כ אין ענינם להבריח הרע רק הם המשכות גלוי אלקות בחי' ימין מקרבת, והוא כענין קדוש בוי"ו וקדש בלא וי"ו שהמ"ע הן המשכות היינו בחי' קדוש בוי"ו אבל בחי' קדש עליון עצמו א"א להיות בבחי' המשכה רק ע"י קיום מצוה לא תעשה, ועמש"ל בפי' בזאת יבא כו', אך בז' מצות דרבנן יש בהם ב' הפכיים הנ"ל בל"ת ומ"ע יחד שהרי הן עיקרן אלא להרחיק הרע כנ"ל בבחי' ל"ת וגם הם בבחי' המשכות חסדים בבחי' א"פ וגילוי וא"כ מוכרח לומר שיש בהם כח רב יותר מב' המדרגות דל"ת ומ"ע מאחר שכוללם יחד לעשות ההמשכה בבחי' חסד וגילוי ובזאת יברח וירחק הרע אין זה כ"א שבינה יתירה ניתנה באשה דוקא בז' מצות דרבנן לפי שנעוץ סופן בתחלתן והיינו לפי שנעשית עטרת בעלה כשנקראת גל נעול ומשם נמשך בחינה שלמעלה מסדר ההשתלשלות דאבי"ע והיינו שנמשך גילוי בחי' מעין חתום חיי החיים שיהי' גילוי בחי' זו ע"ד שעכשיו הגילוי מבחי' ונהר יוצא כו', והיינו גילוי בחי' עדן ממש ע"ד שעכשיו הגילוי מבחי' גן כו', ואי לזאת משם יוכל להיות ההתחדשות הזאת שיבריח הרע ויניקת החיצונים ע"י מעשה המשכות באור פנימי כי הוא מבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות, וזהו שרש מצות נט"י במים ששרשם מבחי' מעין חתום הנ"ל, וזהו כי יד על כס י"ה כלומר על הכיסוי המסתיר על בחי' י"ה נמשך מבחי' יד רמה שמאד נעלה במדרגה להעביר הכיסוי והסתר הזה והוא בחי' מצות דרבנן שמרחיקים הרע יותר משס"ה ל"ת הנמשכים מבחי' י"ה כנ"ל, ועמ"ש פי' הפסוק זה כי יד על כס בד"ה חייב אינש לבסומי כו'. ובכ"ז יובן מ"ש בזהר ע"פ אז תתענג על ה' דא צלותא דמעלי שבתא דלכאורה אינו מובן למה לא יהי' בצלותא דיום השבת בבחי' עונג העליון יותר, אך הענין

מטעם הנ"ל דבינה יתירה ניתנה באשה ע"כ צלותא דמעלי שבתא שהוא עליות המלכות יהי' אז בחי' תתענג על הוי' למעלה משם הוי' ולכן גם למטה יוכלו להתענג על ה' בתפלה דליל שבת יותר מבתפלה שביום השבת.

ה) **שלחיך** פרדס רמונים פרש"י שלחיך ארץ יבשה קרוי בית השלחין ושדה בית הבעל טובה הימנה וקילס הכתוב שאפילו שלחיך מלאים מצות כרמון, והענין מובן עפמש"ל דשבעה מצות דרבנן תיקנו בבית שני כשראו עוצם הירידה ונפילה של כנ"י שהיא בחי' סוכת דוד הנופלת אז כדי לסומכה מנפילתה תיקנו ז' מצות דרבנן משא"כ מתחלה לא הי' צריכה לזה ונמשלה אז לשדה בית הבעל וכמ"ש למטר השמים תשתה מים, משא"כ בירידתה נמשלה לשדה בית השלחין שהוא עד"מ שדה גרוע בעצם, אך העצה לזה הוא להשקותה ממעין דוקא כמ"ש במשנה משקין בית השלחין ממעין אבל לא מימי הגשמים כו', וכך כדי לסמוך לכנס"י בזמן הירידה שנק' בית השלחין הוא דוקא ע"י המשכה מבחי' מעין חתום וגל נעול שהם למעלה מבחי' מטר השמים שהוא תשב"כ שניתנה מן השמים, שלהיות המצות דרבנן ממקום גבוה מאד נעלה דהיינו בחי' גל נעול מעין חתום כנ"ל, לכן יסמכו וירטיבו גם לבחי' שלחיך בית השלחין עד שיהיו פרדס רמונים, וענין פרדס רמונים דוקא ע"ד מארז"ל רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק כי בחי' טוב ורע נמשך מעולם היצירה ששם בחי' מט"ט שהוא בחי' רמון כו' כמ"ש בלק"ת פ' עקב, ולהיות המצות דרבנן הם להרחיק הרע מהטוב לכן אמר שלחיך פרדס רמונים (וביאור ענין שלחיך הוא כמארז"ל ר"פ משקין שלשון בית השלחין הוא כדכתיב בפ' זכור וכו' ואתה עיף ויגע ומתרגמינן משלהי ולאי ומבואר במ"א פי' וענין הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע, דהיינו שלפעמים כנס"י עם הקב"ה בבחי' פב"פ והיינו בחי' מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים והיינו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא להיות כל חפצו וישעו לה' בתענוג עצום ועי"ז מלמעלה ג"כ יאר ה' פניו כו' וזהו הנק' שדה בית הבעל למטר השמים תשתה מים יחוד קבה"ו, משא"כ כשהיא בבחי' אב"א דהיינו כשאין חפצו ממש לה' רק בבחי' אתכפיא לבד זהו בחי' עיף ויגע כו' ונק' אז בית השלחין וממילא אין נמשך מלמעלה בחי' מ"ד הנק' מטר השמים כו' וזהו בזמן ירידת השכינה דהיינו בגלות והתחלה הי' מזמן חורבן בית ראשון, וע"כ אז צריך לסומכה ממקום עליון יותר והוא בחי' מעין חתום שהרי מימי המעין הם מים חיים יותר ממטר השמים כו', וזהו בחי' מצות דרבנן כנ"ל, וזהו ג"כ ענין בשכמל"ו שתיקנו בבית שני כי בפסוק ראשון דק"ש ממשיכים מבחי' מטר השמים כמ"ש בזהר ע"פ יקוו המים אל מקום אחד דרומז על אחד שבק"ש אך בבית שני בהיותה בחי' בית השלחין א"א להמשיך ההמשכה משם כ"א ע"י בשכמל"ו שהוא בחי' מעין היוצא מן הארץ כו' דהיינו ע"י בחי' משים עצמו כשיריים ועפר לקבל עליו מלכות שמים, וכמ"ש במ"א ענין זה ע"פ ושאבתם מים ממעיני כו' ע"ש). נרד וכרכום כו' הענין כי לע"ל בעליית המלכות ותהי' עטרת בעלה יהי' מתגלה בה י"ג מדה"ר וזהו בחי' נרד וכרכום כו' והן י"ג מיני שיר שאומרים

בישתבח שמך לעד כו׳ שיר ושבחה הלל וזמרה כו׳, כי שבח דישתבח הוא ג״כ על בחי׳ המלכות וזהו שמסיים בברכה זו מלך יחיד חי העולמים כי יחיד הוא עצמות אור א״ס ב״ה וכדי שיומשך מבחי׳ יחיד להיות חי העולמים הוא ע״י צמצומים רבים מאד כנודע שע״י צמצומים אלו נמשך להיות בחי׳ מלכותך מלכות כל עולמים ולפי שנעוץ סופן בתחלתן שהירידה צורך עלי׳ שתתעלה המל׳ היא כנס״י בבחי׳ יחיד וזהו מלך יחיד כו׳, ולהיות שברכת ישתבח שמך מדבר בעליית המל׳ ע״כ נאמרו בה י״ג שבחים להורות על איך שי״ג מדה״ר שהן למעלה מאצי׳ מתגלים בבחי׳ מלכות משום דנעוץ תחלתן בסופן וזהו ג״כ פי׳ לשון חנוכה חנו כה כלומר להמשיך לה י״ג מדה״ר ולכן יש י״ג תיבות בברכות אקב״ו להדליק נר חנוכה כמ״ש בפע״ח, וזהו ענין נרד וכרכום כו׳ שאמר על שלחיך שנמשכים לה י״ג מדה״ר.

קיצור

בינה יתירה נתן הקב״ה באשה כמו בדבור הנק׳ אשה וכן בבחי׳ יראה הנק׳ אשה יראת ה׳ כתיב בזאת יבוא אהרן (שהוא אה״ר) אל הקדש שלמעלה מבחי׳ קדוש.

וכן בתשבע״פ שנק׳ אשה כי המצות דרבנן יש בהם משני המדרגות דמ״ע ול״ת דאורייתא יחד שמ״ע הן המשכה ול״ת לדחות הרע ומ״ע דרבנן הן המשכה כמו נט״י וגם עי״ז נדחה הרע שלא יהי׳ יניקת החיצונים מהצפרנים כו׳ וכן מצות עירוב ונ״ח (וע׳ בהג״ה וכן ברכת הנהנין והלל) וזהו בינה יתירה באשה תושבע״פ יתר מבאיש היינו התושב״כ.

וזהו גן נעול היינו תושב״כ כמ״ש ויניחהו בג״ע לעבדה וארז״ל זו היא רמ״ח מ״ע ולשמרה זו שס״ה ל״ת שעי״ז הגן נעול וס״ר נש״י נמשכין מס״ר אותיות התורה שבגן סדרים דאורייתא ועי״ז נאמר גן נעול אחותי כלה. אך מעלת תושבע״פ היא בחי׳ גל נעול מלשון גולות מים ומלשון לאיגלי גפא עד הגל כי התושבע״פ היא חומה גבוה לשמירת התושב״כ וגם עי״ז נמשך מבחי׳ עדן עצמו שהוא מקור מוצא המים של הגן כדכתי׳ ונהר יוצא מעדן ולכן נאמר בתושבע״פ מעין חתום דוקא שהוא מקור הנהר והוא בחי׳ חיי החיים וזהו גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך (וע׳ בהג״ה).

ולפי שע״י תושבע״פ נמשך מבחי׳ שלמעלה מהשתלשלות לגמרי ע״כ יוכל להיות דחיית הרע גם ע״י מ״ע דרבנן שהוא א״פ הגם שע״פ תושב״כ כך היא המדה שיהי׳ הדחי׳ דוקא ע״י המקיף אבל ע״י גילוי בחי׳ שלמעלה מהשתל׳ יוכל להיות בענין אחר שיהי׳ הדחי׳ גם ע״י מ״ע (וכיוצא בזה נתבאר ע״פ הזהר ויצא וחסידיך ירננו לויך מיבעי׳ לי׳ אלא לפי שבחנוכת בהמ״ק הי׳ גילוי מלמעלה מהשתל׳ הנה משם יוכל להיות שינוי הסדר) וזהו הבינה יתירה.

וזהו שלחיך אפי' בהיותה בית השלחין דהיינו בעת ירידתה בחי' סוכת דוד הנופלת גם אז הוציאה פרדס רמונים ע"י שהשקוה ממעין טוב היינו המצות דרבנן הנמשכים ממעין חתום הנ"ל שנתקנו דוקא בזמן הירידה מטעם זה כו' (וע' בהג"ה) וגם נמשכי' ומתגלים בה י"ג מדה"ר כי נעוץ תב"ס וזהו נרד כו' י"ג שבחים דישתבח.

ו) להבין שרש הדברים הנ"ל בענין ז' מצות דרבנן שהן במדרגת ל"ת ואעפ"כ הם מ"ע, הנה מבואר בע"ח שער ל"ד ובלק"ת פ' בהעלותך בענין המנורה שבחי' מלכות עיקר בנינה מהגבורות דהיינו שהה"ג מתפשטים מהדעת שלה בז"ת שבה ע"ד שבז"א מתפשטים הה' חסדים וגם אח"כ יש העלאת הגבורות דוגמת העלאת החסדים בז"א כו' ולכן נקראת מנורת זהב. וביאור הענין הוא כי הנה מעלת הזהב הוא על הכסף שעיקר השפע והחיות הוא מן הגבורות דוקא וכמ"ש כי הדם הוא הנפש שהוא עיקר החיות והמים שמעורב בדם הם רק מגדילים האיברים כמו שהמים מצמיחים האילן אבל עיקר החיות הוא מהדם (עמ"ש ע"פ בשעה שהקדימו נעשה כו' ובביאור לפסוק קול דודי), ועד"ז יובן למעלה דשס"ה ל"ת הן בחי' שס"ה גידי הדם והן בחי' ה"ג ורמ"ח מ"ע נמשכים מבחי' ה"ח המגדילים הרמ"ח אברים דז"א שהוא בחי' מים כמיא דאשקי לאילנא כו' אבל עיקר המקור הוא שס"ה ל"ת שהן גידי הדם שהוא הנפש ומבשרי אחזה כנ"ל, ומה שהם בלא תעשה דוקא היינו לפי שמעוצם מעלת הגבורות לא יוכלו להתמשך בבחי' השגה ותפיסא ממש להיות המשכת אלקות נגלית כמו במ"ע הנמשך מה"ח שהה"ח מתפשטים ממש ברמ"ח איברים דז"א להגדילם כמיא דאשקי לאילנא והאיברים הם כלים, ויש באבר בשר גידין ועצמות חב"ד חג"ת נהי' ע"כ גם למטה יש להן כלים הן רמ"ח מ"ע אבל בחי' הדם וה"ג אין מתפשטים כ"כ בכלים דז"א כמו הה"ח כנ"ל מטעם הנ"ל מעוצם מעלת הה"ג הרי בחי' הה"ג מתפשטים בה בבחי' גילוי ממש בהכלים שלה ע"ד שמתפשטים בז"א החסדים, וזהו שמ"ע דרבנן שנמשכי' מבחי' מל' תשבע"פ קרינן לה עם היותן במעלת ומדרגת הל"ת אעפ"כ הם קום ועשה, כי הנה כשגזרו חז"ל מצות ערובין ונט"י וכדומה הנה שרש מצות אלו הוא ודאי מהה"ג כמו הל"ת כיון שבנין המל' שמשם שרש חכמי ישראל ותשבע"פ הוא מהה"ג כנ"ל אך מה שלא יוכלו הה"ג להתמשך בתשב"כ שנמשך מז"א דאצי' כ"א בדרך ל"ת דוקא הנה בבחי' תשבע"פ ומל' יוכלו להתמשך ממש במ"ע ע"ד התפשטות ה"ח בז"א, וזהו בארץ לא זרועה פי' בארץ שהיא המל' בה בחי' לא דל"ת זרועה בבחי' גילוי ממש ע"ד המצות עשה דהיינו מה שבתשב"כ לא נתפס בחי' זו בכלי רק בדרך שלילה ולא הנה בארץ ותשבע"פ נתפס זה בכלי להיות זרועה ממש, והטעם בכ"ז הוא משום דנעוץ תחלתן בסופן שכל דבר הגבוה מאד נעלה יתגלה יותר למטה דוקא וכמו לחכימא ברמיזא הרי שכל עמוק שלא יוכלו לפרשו בדבור יובן דוקא ע"י הרמיזא או כמו אבן טוב המבהיק מאד לא יוכלו לראותו ולהביט בו כ"א במקום חשך דוקא או כמו בהטפה מלובש עצמות כח השכל מה שא"א להתלבש בדבור רק דוקא בטפה גשמיות וגם הזרע נמשך

מבחי' גבורות וחמימות דוקא והרי בה נמשך מעצמיות הנפש ודוקא בטפה גשמיות, או כמו במשל יוכלו להשיג שכל עמוק מה שא"א להשיג בלי משל, מכל הנ"ל יובן איך ענין הה"ג ששרשן מאד נעלה והן עיקר האור ושרשו לא יוכלו להתגלות בז"א הוא תשב"כ בבחי' כלי ממש רק במל' דוקא שהיא בחי' סוף האצי' והיינו בתשבע"פ ומצות דרבנן (ועמ"ש במ"א ע"פ צאינה וראינה בעטרה כו' צאינה דוקא למטה כדי לראות בעטרה כו' שבחי' זו א"א לראות ולהשיג למעלה), וזהו ענין גל נעול כי מתחלה בבחי' גן נעול כתי' אחותי אבל בחי' גל הוא בחי' לא זז מחבבה עד שקראה אמי כי הה"ג נמשכין מבחי' אימא ובבחי' זו היא למעלה מז"א (כי בבחי' בינה נמשכי' הה"ג מעתיק ועיין בכוונת נעילה דיוהכ"פ, וזהו מכוון בלשון בינה יתירה ניתנה באשה היינו מלבד מה שמקבלת המוחין מז"א עוד זאת מקבלת הה"ג מבינה עצמה שלא ע"י ז"א וזהו ויבן ה' אלקי' את הצלע דאו"א בוני' אותה שלא ע"י ז"א ועיין במ"ש במ"א ע"פ לך לך בענין שניתוסף לאברהם ה' כו' שיש בחי' בבינה ששרשה למעלה מהחכמה וכ"כ במ"א ע"פ ראה אנכי כו', ובחי' בינה נק' גל ע' בפע"ח שער חג המצות וספה"ע בענין גל אם). והנה עיקר גלוי ועלית המל' יהי' לע"ל וזהו בארץ לא זרועה דהלא הזרוע בה יצמיח לע"ל מארץ העליונה היינו דז' מצות דרבנן יהי' במדרגת מ"ע דאורייתא ויותר נעלים ממ"ע דאורייתא מצד שהן בעצמן מבחי' לא היינו ה"ג ונזרעו בבחי' הן כנ"ל.

ובזה יובן הפסוק תורי זהב נעשה לך כו' דפי' בזהר פ' ויקרא דתור נק' תשבע"פ, ומבואר במ"א דנקודות הכסף זהו בחי' סגול שיש ג' נקודות אבל כל נקודה בפ"ע אבל ראש תור שיש קוין מנקודה לנקודה והנה בתשב"כ כתי' והייתם לי סגולה בחי' סגול כי רמ"ח מ"ע הם בחי' חסד ושס"ה ל"ת הם בחי' גבורות זהו ב' נקודות דסגול חו"ג הרי כל בחי' הוא בפ"ע אבל בתשבע"פ הרי מ"ע דרבנן כלולים מעשה ול"ת יחד זהו כמשל שעושין מסגול ראש תור והיינו לפי שהן תורי זהב דוקא ומעלת הזהב על הכסף כנ"ל. וגם בעבודה יש ב' בחי' אלו רצוא ואח"כ שוב זהו בחי' סגול כנ"ל וכשבחי' רצוא ושוב הן יחד ממש זהו בחי' תור ושרש בחי' התכללות זו שביתר שאת שהרי גם רצוא ואח"כ שוב הוא התכללות משא"כ בתהו כו' הוא ע"ד המשכה מבחי' עקודים בכלי אחד שלמעלה מהברודים וכמ"ש במ"א, וזהו ג"כ ענין ראיתי והנה מנורת זהב כו' דוקא ועמ"ש במ"א בביאור שע"פ כי עמך מק"ח שהוא בחי' קבלת עול מלכות שמים שקדמה לעול מצות כו' והוא ג"כ בחי' זו *.

ולהבין בתוספות ביאור בענין ל"ת שלפי שהוא בחי' עיקר האור א"א שיהי' שיהי' מושג רק ע"ד שלילה כו'. הנה נ"ל להעיר לזה מענין התחדשות והתהוות יש מאין ששכל האדם א"א שישיג איך יוכל להיות זה, שא"א לנברא

בחי' זו: צ"ע אולי חסר כאן. וכן ד"ה ולהבין . . . הוא היש, נמצא בדף שאח"ז וצ"ע אם שייך לכאן או אחר הביאור דלקמן.

להשיג כח הבורא, החקר אלוה תמצא. אבל מ"מ זה יוכלו להבין איך שדבר זה להוות יש מאין שהוא נמנע אצלינו וכמרז"ל אפילו כל באי העולם מתכנסים יחד אינן יכולים לברוא אפילו כנף יתוש אחד, מניעה זו הוא מצד שהם נבראים, וממילא יובן איך הא"ס ב"ה שאינו נברא ח"ו כ"א בורא אין מניעה כלל אצלו ההתהוות יש מאין. ונמצא השגה זו היא דרך שלילה, שאין משוג כח המהוה יש מאין איך ומה הוא, אבל מושג שלפי שאינו בגדר הנברא לכך יוכל להיות ממנו התהוות זה. והוא לפי שיובן איך שמניעה זו להוהות יש מאין הוא רק מפני שאנו נבראים כו', וממילא כיון שהוא ית' מושלל מבחי' זו אע"פ שאינו מושג איך ומה הוא עכ"פ מושג ומובן שמושלל מבחי' זו, ממילא מובן שלהיות בורא יש מאין הוא בקל אצלו ית' כמ"ש אני ה' לא שניתי כו', הרי השגה זו היא דרך שלילה. וביאור זה יובן עפמ"ש רבינו הג' נ"ע זי"ע באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי וז"ל, שהאור היא * כעין המאור הוא מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, ולכן הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה עכ"ל. והענין כי הנה כבר נודע הקושיא על לשון יש מאין הלא אדרבה למעלה הוא היש ולמטה הוא אין, דהא כולא קמי' כלא חשיבא. והנה מה שתירצו ע"ז דפי' מאין היינו מבחי' זיו והארה ממנו ית' לבד וכמ"ש כי עמך מקור חיים ולא כתי' כי אתה כמ"ש במ"א, אף שזהו אמת אך עדיין אינו מיושב, דהניחא לשון מאין אבל מהו יש מאין, הרי הנברא הוא אין יותר מהחיות המהוה אותו. אך התירוץ כמ"ש במ"א דיש בחי' השתלשלות החיות כסדר המדרגות עילה *, ויש שלא כסדר השתלשלות. פי' עד"מ משכל למדות וממדות למחשבה ודבור, זהו השתלשלות שיש להן שייכות ויחוס זל"ז. אבל התהוות גשמיות מרוחניות אינו בהשתלשלות שאין להם דמיון זל"ז לא מיני' ולא מקצתי', א"כ אף שנתהוה ממנו, אין לך יש מאין גדול מזה. והגם שבאמת קמי' כלא חשיב עד שהנברא הוא אין ולמעלה היש היינו קמי' דוקא בידיעתו, משא"כ בידיעתינו כמ"ש באגה"ק שם, ה"ז יש מאין ממש מצד שהגשמיות אינו לא מיני' ולא מקצתיה מהרוחנית כנ"ל ה"ז כאילו נתהוה מלא דבר ממש וכאילו מציאותו מעצמותו כיון שאין לו התדמות ויחס לרוחניות, ואע"פ שבאמת נהפוך הוא שנתהוה דוקא מהרוחניות ולא עוד אלא שלמעלה היש כו' זה אינו מושג וכנ"ל. ונמצא מובן איך כי כל הנבראים ונאצלים כיון שמציאותם נמשך ממנו ית' ואין מציאותם מעצמותם ח"ו שהם באמת אין ונתהוו מהיש האמיתי, רק שבידיעתם נדמה יש מאין כו'. א"כ איך יוכלו להוות יש מאין אשר התהוות זו הוא התהוות דבר שבערכינו הוא כאילו מציאותו מלא דבר ממש מטעם הנ"ל, וכיון שהן עצמם אין מציאותם מעצמותם איך יהוו דבר שנראה כאילו שמציאותו מעצמותו, דאע"פ שבאמת אין מציאותו מעצמותו מ"מ בערכנו נראה כן. וא"כ ממילא מובן שהבורא ית' שמציאותו מעצמותו ביכולתו להוות זה היש מאין, דמה שנרא' כאילו מציאות היש

היא: כ"ה בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ כאן, אבל באגה"ק שם (קל, א): הוא.
עילה: אולי חסר תי': ועלול.

מעצמותו ומלא דבר זה אינו מניעה בהקו ית' כנ"ל ובאמת היש הזה כלא חשיב ונק' אין ולמעלה הוא היש.

תוספת ביאור לדרוש הנ"ל דגן נעול

ז) **מאי** מברך אקב"ו להדליק נר חנוכה והיכן צונו רב אויא אמר מלא תסור רב נחמיה אמר שאל אביך כו'. פי' הר"ן (בדרשותיו דרוש ו') שהיה רב אויא סובר שכשם שכל הגזרות והדינין והסייגים של דבריהם סמוכים על לאו דלא תסור כך המצות שחדשו כגון נר חנוכה סמוכים על אותו הלאו בעצמו, ור"נ אמר שאין באותו הלאו אלא לדבריהם שיש בהן עיקר מן התורה אבל המצות המחודשות מהם אין להם סמך אלא בפסוק שאל אביך כו', עכ"ל. ולהבין ענין מחלקותם הנה מתחלה צ"ל בתוספות ביאור ענין הנ"ל (אות ד') במה* שבז' מצות דרבנן יש בהם ב' הפכיים הנ"ל* בל"ת ומ"ע יחד כו' משום שההמשכה מבחי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות כו'. ויש לבאר זה ע"פ שני דרכים, הדרך א' ע"פ מה שמצאתי כתוב במאמר* הנ"ל דגן נעול דמעלת קיום מל"ת הוא מה שעי"ז נדחה הרע ודחייה זו הוא דוקא ע"י המקיפי', משא"כ מ"ע שהן המשכות א"פ, רק במ"ע דרבנן יש התחדשות מלמעלה מסדר ההשתלשלות שגם ע"י המשכות א"פ יהי' נדחה הרע, וזהו ענין בינה יתירה. הדרך הב' הוא ע"פ משנ"ת בדוכתי טובא מעלת הל"ת על מ"ע ומכללן במאמר ע"פ חייב איניש לבסומי בפוריא* מוגה מרבינו הג' נ"ע זי"ע. וז"ל, אמרו רז"ל שמי עם י"ה שס"ה כו' ששמירת מצות ל"ת הוא גילוי בחינת שם י"ה, כי עיקר הלא תעשה שלא להיות כיסוי והסתר אור א"ס ב"ה, ורמ"ח מ"ע הן המשכות אור א"ס ב"ה ודירתו בתחתונים, וגדול כח גילוי הכיסוי* והסתר עיקר האור מההמשכות השתלשלות האור שאינו אלא זיו והארה בעלמא עכ"ל. פי' דאף שהל"ת הוא רק ענין מניעה מלעשות הדבר הרע המכסה ומסתיר על גילוי אור א"ס ב"ה משא"כ מ"ע שהוא קום ועשה טוב הוא ממש המשכות גילוי האור מ"מ גדול כח המל"ת יותר. והוא משום שהוא הסרת הכיסוי המסתיר על עיקר האור דהיינו אור א"ס ב"ה ממש הסוכ"ע, שע"י סור מרע ואתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה הסוכ"ע. זהרי א"כ במניעה מעשות הרע בעיני ה' מגלה הכיסוי המסתיר על עיקר האור כו'. משא"כ במ"ע אף שהוא מעשה ממש וממשיך עי"ז אור בכלי ממש אך הוא רק בחי' זיו והארה בעלמא דגבי עיקר האור ממש המתגלה ע"י שמירת מצות לא תעשה. ודרך זה במעלת הל"ת מתבאר ג"כ בכל הדרושים, וכמ"ש ע"פ שחורה אני כו' באריכות מזה. ולפ"ז ענין בינה יתירה ניתנה באשה בז'

במה שבז' מצות: בין הדפים נמצא גיר בפ"ע בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש, וז"ל: עמוד מאי בשטה הנה, ענין מה שבז' מצות [=הכוונה שצ"ל הלשון — ענין מה שבז' מצות].

הנ"ל בל"ת: שם: שטה הפכי' שבל"ת, תי' הנ"ל אצ"ל.

במאמר הנ"ל דגן נעול: שם: שטה ויש תי' במאמ' הנ"ל דגן נעול אצ"ל.

ע"פ חייב איניש לבסומי בפוריא: תו"א צה, ד.

הכיסוי: בתו"א שם ס"ס: הכסא.

מצות דרבנן יותר אפילו במצות ל״ת. והיינו ג״כ מה דכיון שמצות דרבנן תכליתן להרחיק הרע ה״ז ממש כמו בחי׳ המצות לא תעשה שענינם להרחיק הרע כדי שלא להיות כיסוי והסתר כנ״ל וא״כ הוא גילוי הכיסוי וההסתר מעיקר האור כו׳, ואעפ״כ כיון שהם מצות עשה א״כ עכצ״ל שנמשך האור בכלי, וה״ז ענין המשכת עיקר האור ממש בבחי׳ גילוי בכלי מה שזה אינו לא במל״ת ולא במ״ע דאוריתא. דמצות ל״ת עם שהם גילוי עיקר האור ולא זיו כו׳ אך אינו גילוי בכלי ממש, ומ״ע שהם המשכות אור בכלי ממש הוא רק מבחי׳ שנק׳ זיו לגבי עיקר האור כנ״ל דלכך מ״ע הם בחי׳ ו״ה ול״ת הם בחי׳ י״ה כנ״ל וא״כ לא ראי זה כראי זה כו׳. ובמ״ע דרבנן יש שני המעלות שיהי׳ המשכת עיקר האור ממש בכלי. וזהו בינה יתירה נתן הקב״ה באשה כו׳ ולכן אמרז״ל ערבים עלי ד״ס יותר מיינה של תורה.

אך* הכח לזה במ״ע דרבנן הוא כמש״ל מפני שהוא המשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלות לגמרי שמשם יוכל להיות החידוש הזה שגם עיקר האור שהוא בחי׳ מקיף יומשך בגילוי בבחי׳ א״פ, וכענין קריעת ים סוף דים הוא בחי׳ עלמא דאתכסיא ויבשה הוא עלמא דאתגליא וע״י גילוי בחי׳ רוח קדים מלמעלה מהשתלשלות נהפך הים ועלמא דאתכסיא להיות יבשה עלמא דאתגליא כו׳, כך יש בחי׳ זו בההמשכות שבתורה ומצות דעם היותן כולן המשכות שלמעלה מהמשכות שבהשתלשלות העולמות אך מ״מ יש בהם בחי׳ קו המדה להיות הציצית כך ותפילין כך ואז יומשך האור ואם לאו לא יומשך כו׳, וגם שע״י ציצית יומשך בחי׳ זו וע״י תפילין יומשך בחי׳ זו, ודרך כלל ע״י מ״ע נמשך או״פ ברמ״ח איברים דמלכא וע״י ל״ת נמשך אור מקיף, וזהו פי׳ אסתלק יקרא דקב״ה, ונמצא יש בזה בחי׳ קו המדה. אך התנאים ע״י מס״נ וביטול שלהם המשיכו מלמעלה מבחי׳ קו המדה שמשם נמשך תוספת ברכה והמשכה בבחי׳ קו המדה שיהי׳ גילוי מלמעלה מסדר המדה דתשב״כ, והוא שיומשך גם המקיף בבחי׳ גילוי ממש כמו הא״פ והיינו מ״ע דרבנן, וכמ״ש במ״א ע״פ מארז״ל איך לא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת והם החמירו על עצמן עד כזית כו׳, דהענין שע״פ קו המדה שבתשב״כ א״א שיהי׳ גילוי והמשכת האור דברכת המזון שהוא המשכת מ״ד אא״כ אכל כדי שביעה שקיבלה נפשו חיות מזה המאכל וה״ז העלאת מ״ן אז יוכל להמשיך מ״ד ולברך בהמ״ז, משא״כ בפחות מכדי שביעה שלא קיבלה נפשו חיות מזה אין בכח מ״ן זה לעורר המשכת מ״ד ולכן פטור מבהמ״ז. אבל חז״ל המשיכו מלמעלה מסדר השתלשלות וקו המדה הנ״ל שיהי׳ המשכת האור אפילו אם הי׳ ההעלאת מ״ן רק מאכילת כזית הגם שאין בו כדי שביעה. והמשכה זו שלמעלה מהשתלשלות נק׳ ישא ה׳ פניו אליך כו׳, כלומר שישא ויגביה פניו לבחי׳ שלמעלה מעלה במדרגה שאין שם בחי׳ אחוריים כלל ומשם יוכל להיות נמשך בחינה זו שלמעלה מהקו המדה דתשב״כ, ומ״מ מתלבש ג״כ בבחי׳ קו המדה להיות עכ״פ שיעור כזית ולא בפחות מזה. הרי מבואר

אך: בגוכתי״ק כ״ק אדמו״ר מהר״ש: עמוד דלכך שסה ולכן, תורה (ב) אך [= שצ״ל כאן אות ב׳]

ומפורש איך בתשבע"פ המשיכו מבחי' שלמעלה מתשב"כ שע"ז נאמר ישא ה' פניו כו', והיינו ע"י הביטול שלהם שהי' לימודם ע"ד ודברו אשר שמתי בפיך שאינו תופס מקום כלל רק ע"ד אני המשנה המדברת בפיך כו'. ולכן אמרז ברבי פנחס בן יאיר שגדול כחו כמשה וששים רבוא מישראל שנקרע להם הים, וכך היה אצלו באומרו גינאי חלוק לי נהרא כו', ומבואר למעלה דקי"ס הוא המשכה שלמעלה מסדר ההשתלשלות כנ"ל, וכ"ז זכו מצד לימוד התורה בביטול כמ"ש במ"א באריכות בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע עם בהרת קדמה כו' ע"ש. ולכן ע"י המשכה מבחינה זו שלמעלה מקו המדה דתשב"כ הוא שנמשך התחדשות זו שבמצות דרבנן שיהי' בהם ממעלת ב' הבחי' דמ"ע ול"ת שיהי' בבחי' קום ועשה וגם יהי' ענינם להרחיק הרע ושיהי' א"כ גילוי עיקר האור בבחי' כלי מה שלא יוכל להיות גילוי זה ע"י המצות דתשב"כ, כמו שהמשיכו מ"ד ע"י מ"ן דאכילת כזית מה שלא הי' באפשר להמשיך זה ע"י תשב"כ כנ"ל.

ח) **וביאור** * ענין זה יובן ממ"ש במ"א (ע"פ וזאת המצוה בפ' ואתחנן) בענין משרז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך, דתשבע"פ נק' בית וזהו בוניך שהעוסקים בתשבע"פ הם בונים בחי' בית וכמ"ש חכמת נשים בנתה ביתה, וז"ש רז"ל מימי לא קריתי לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי, דאשה היא בחי' תשבע"פ כנ"ל והיא בחי' בית, גם ארז"ל (בסוטה דף מ"ד) ובנית ביתך זה גמרא. והטעם שנמשל לבחי' בית יובן עפמ"ש בדרוש מזמור שיר חנוכת הבית לדוד בענין ג' הבחינות שיש בכל עולם ועולם והם מזון לבוש בית ונשנו במסכת שבת בל"ט מלאכות הזורע והחורש וכו' עד האופה הוא השייך למזון, הגוזז את הצמר כו' ואילך הם מלאכות השייך לבוש, הבונה והסותר ע"מ לבנות שייך לבחי' בית. ומבואר שם דבחי' ממכ"ע כח הפועל בנפעל נק' מזון ובחי' סכ"ע נק' לבוש זהו ענין יביאו לבוש מלכות כו'. פי' סכ"ע הוא בחי' כתר שהוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים, ויש בו מבחי' תחתונה שבמאציל וגם שרש וראש לאצי' והיינו מה שמחיה עולמות אצי' ובי"ע על ידי שהוא מקיף עליהם זהו מה שיש בו בחי' הנק' שרש וראש לנאצלים והוא הנק' א"א וזהו הנק' לבוש מלכות. אך מה שיש עוד בבחי' ממוצע הנ"ל מבחינה תחתונה שבמאציל הוא אשר לא שייך כלל עליה להיות נקרא בשם מקיף ושרש הנאצלים כי אין ערוך כלל הנאצלים לבחינה זו, והוא הנק' עתיק מלשון המעתיק הרים שנעתק ונבדל מאבי"ע כו', רק מחמת כי הוא סוף ומדרגה תחתונה שבמאציל עליון מקור כל המקורות נק' מקיף למקיף, וזהו כמו בית שאינו סמוך לגוף כמו הלבוש שמקיף להגוף בסמוך לו ממש וכפי ערך הגוף, אבל הבית הוא בבחי' מקיף רחוק מגוף האדם, ולפי שנעוץ תחלתן בסופן לכן בית נעשה דוקא מאבנים שהם בחי' דומם לפי ששרשו נעלה מצומח חי כו'. וכמו"כ יש ג' בחי' אלו בתורה ומצות ע"ש באריכות דרוב כל המצות שבתורה הם בחי' לבוש רק שיש בחינות פרטיות במצות שנמשך מבחי' זו דבית כו'. ועתה ע"פ הקדמה זו יובן ג"כ הדרוש הזה בענין ג' בחי', היינו

ח) וביאור: שם: עמוד ולכן שטה להמשיך, כנ"ל (ג) ביאור.

רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ומצות דרבנן. כי רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח איברים הרי הם נחשבים רק בחי' א"פ לגבי עיקר האור המאיר ע"י ל"ת שהוא בחי' מקיף וה"ז בחי' מזון ובחי' לבוש, וזשרז"ל שהמצות נק' פירות כמ"ש בסוף סוטה מאי פירות מצות כו', גם נק' לבושים לנפש, והיינו בחי' מ"ע ול"ת שהם מזון ולבוש כנ"ל. אך התשבע"פ נקרא בית שהוא מקיף למקיף כנ"ל. ולכן בכח בחינה זו הוא לחבר המקיף עם הא"פ כיון שהוא למעלה משניהם, וכמו שהי' קי"ס מבחי' זו כמ"ש בעתיקא תליא, ולכן במצות דרבנן נמשך מבחי' מקיף בכלי ממש כמו הא"פ, והיינו ע"י שנמשך בתשבע"פ מבחי' המקיף למקיף ע"כ משם נמשך הכח שיהי' המקיף מאיר בכלי, וכמו הפך ים ליבשה כו'. וזהו שמצות דרבנן הם שבעה כי כן מעתיק נמשכים שבעה תיקונים, ומצות דאורייתא הם תרי"ג שהם מבחי' תרי"ג ארחין דגולגלתא ששרשם מא"א. וז"ש במצות נר חנוכה נר איש וביתו שאין המצוה, על כל איש ממש רק על הבית, כי כן שרשם מבחי' זו כנ"ל.

וזהו* מאי מברך להדליק נר חנוכה. פי' בפע"ח שהוא ר"ת נחל, והוא כמ"ש ונחל עדניך תשקם, דהיינו נחל והמשכה מעדן עצמו. אבל בנהר כתי' ונהר יוצא מעדן, יוצא מבחי' עדן להלאה בריחוק מקום, משא"כ נחל עדניך היינו בחי' עדן ממש. והיינו כמש"ל * בפי' גל נעול שע"י מצות דרבנן ממשיכים מבחי' עדן ממש מה שלמעלה מההמשכה שע"י מ"ע דאורייתא מבחי' ונהר יוצא כו' (ועמ"ש במ"א ע"פ ושאבתם מים כו' בענין שניסוך המים שהוא שהוא מד"ס הלמ"מ גבוה מניסוך היין שמפורש בתשב"כ, וקרובים הדברים למ"ש כאן). וע"ז שאלו והיכן צונו, ואמר רב אויא מלא תסור, פי' שמורה כח ברכה והמשכה זו איך היא מבחי' עדן ממש, והוא שהרי שרש כל מילי דרבנן הם נמשכים מהאלו דלא תסור שהוא מצות לא תעשה שהל"ת גבוה ממ"ע דאורייתא כנ"ל ולכן אין לה כלי, וא"כ מצות נר חנוכה דרבנן הרי שרשה ג"כ מהלאו דלא תסור ואעפ"כ נמשך בחינה זו בכלי ממש דהיינו בנר חנוכה, והרי זה מורה ממש ענין הנ"ל דבינה יתירה כו' שבחי' עיקר האור ממש בא בכלי ע"י מ"ע דרבנן. ור"נ אמר שמלאו זה אין להוציא שרש למ"ע דרבנן הם נמשכים מהלאו דלא תסור שהוא מצות לא תעשה שהל"ת גבוה שייך לומר שיוצאי' מלאו זה, אבל המ"ע דרבנן שהם המשכה בכלי איך יהי' שרשן מלא תסור שהוא ל"ת ואינו המשכה. אלא ששרש המ"ע דרבנן נמשך ממקום עליון יותר אפי' מהל"ת דאורייתא, וכענין הנ"ל דבחי' מקיף עליון יותר מהמקיפים דל"ת כו'. ולכן אמר שאין זה נמשך מלא תסור שהוא ל"ת כ"א יש לו שרש אחר מהפסוק שאל אביך כו'.

הפסח והמילה יש בהן כרת. הנה כל הכריתות בל"ת, וענין הכרת ע' באגה"ת וע"פ ביום השמע"צ שע"ז נאמר כי אבי ואמי עזבוני כו', ולכן בל"ת גידי הדם וגם העבירה מג"ק המסתיר לעיקר האור כו', משא"כ

וזהו: שם: עמוד אך שטה רק, כנ"ל (ד) וזהו.

כמש"ל בפי' גל: שם: שטה עדן, והיינו כמ"ש במ"א בפי' גל.

מ״ע רק העדר ההמשכה ולכן לא זז משם עד שמוחלין לו, ע״כ גם קודם התשובה אין כרת. א״כ בפסח ומילה מ״ע עכצ״ל שהן כל״ת, והיינו כי במילה לבד גילוי העטרה והחסדים הרי ג״כ כריתת הערלה ה״ז דחיית הקליפה. וזהו כמו עשה ול״ת יחד וכמו במצות דרבנן כנ״ל. וכן פסח נגוף ורפוא, רוכב על עב קל חו״ג. וכן במילה ה״ח וה״ג ועיקר ההשפעה מה״ג טפת זרע כו׳, לכן ותקח צור ותכרות, חרבות צור שהוא מקור האש בוצינא דקרדוניתא כמ״ש במ״א.

בשולי העמוד: ומי צור ח״א ס״ב, צור ילדך ח״ב ט״ז ג׳ ח״ג ל״ח ג׳ קל״א ג׳. לא כצורנו ח״ב י״ט א׳. ונצבת על הצור ח״א צ״ה ב׳ ח״ב צ״ו ב׳ ח״ג ק״ד.

גל נעול*, ג״ן נשמות מס״ר אותיו׳ התורה וזהו ג״ן סדרי׳ דאוריי׳ היא כלה כלתה נפשי לְמקור האותיו׳ ונעול מקיף ע״י ל״ת וגל מקיף עליון יותר כמו בית על לבוש אשתו בית וע׳ נחמו תקס״ח תשבע״פ.

סמכוני באשישות באיש ואשה, צ״ל בינה יתירה פ׳ יוצא דופן והא דעתה קלה, וי״ל קלה עט׳ דגבורה העלא׳ ע׳ בענין מרקד אתלת וע״פ שוש אשיש וכו׳ נת׳ קלה אדעתא דנפשי׳ לקבל פרס וא״כ בבחי׳ דעת יש מעלה בדכורא ולכן פסולה האשה להזות מי חטאת, והאיש דרכו לכבש כו׳ וכן הדבור אף שיש בו בינה יתירה עכ״ז אין הדעת בשלימו׳ בשעת הרמת הדבור ולכן בתפלה וקולה לא ישמע אלא שאעפ״כ ודבק באשתו כי בינה יתירה כו׳ וכן העובד מאהבה גדול מהעושה מירא׳ ויראה׳ את הטפל כו׳ כי ז״א כולל חו״ג יראי׳ כלול באהבה, משא״כ מל׳ יראי׳ . . . גבורה לבד, וכנ״י שנק׳ אשה לגבי תורה חתן, אף שיש בה בינה יתירה בחי׳ מאדך להיו׳ אתקשראן בקב״ה ממש, עכ״ז הדע׳ קל כו׳, ולכן סמכוני באיש ואשה ב׳ המעלות יחד בתשבע״פ שעם היות׳ אשה הלא כאיש גבורתו כמארז״ל יומא דע״א ת״ח דומי׳ לנשי׳ ועושי׳ גבורה כאנשי׳, והיינו כי איש ואשה יחד חו״ב תרדל״מ בזה סמכוני לנוק׳ דז״א שלפעמי׳ היא נפרדת מאיש, ועיין בברכת חתנים בענין מעלת תשבע״פ מ״ה שיחו.

תפוחי׳ תפוחי זהב עטרא דגבו׳ במשכיו׳ כסף ע׳ בתיקוני׳.

עוד בינה יתירה ניתנה באשה ע״ד הטעם שלא נתנו נזמיהן כו׳ וניתן להם ר״ח, עוד בינה יתירה דחכם עדיף מנביא ומ״מ דעתה קל שהשגת

---

*גל נעול: קטעים אלו נמצאים על עמוד אחד בגוכתי״ק וצ״ע הסדר של הקטעים.

הנביא ראיית המהות ה"ז דעת והכרה חזקה יותר ע' כ"מ דל"ז ב' סק"ב גל חומ' מקיף נקבה תשבע"פ תסובב גבר ג"ן פרשיות תשב"כ.

הנה מצות דרבנן תי' הרמב"ם למה אינו בבל תוסיף מפני שאין אומרים שכן ציוה הקב"ה להדליק נ"ת עד"מ שאילו כן יש ב"ת כו'. והענין ע"ד שיש חילוק בדרבנן גופא בין רשות לחובה שהרשות אור גבוה שא"א להמשיכו ע"י אתעדל"ת, ומ"מ כשעושה זה ה"ז ע"ד סיוע ולכן חשוב מצוה, והיינו כשאינו מצוה ועושה ואף שגדול המצוה כו' אך בבחי' זו א"א להיות מצוה* כיון שאין בכחו להמשיכו, וכמו דנשי' עם שפטורות ממ"ע שהזמ"ג אעפ"כ מצוה כאינו מצוה ועושה, וכן מצות דרבנן לגבי דאורייתא שהזמד"ר כ' באגה"ק ד"ה אחע"ב כו' שהן ענפי' וכלולי' בתרי"ג דאוריית', א"כ תרי"ג חובה ממש מצוה ועושה שע"י מעשינו יכולי' להמשיך וקודם מ"ת לא יכלו וכו', ולכן נשא יעקב ב' אחיות רק ע"י חומר ולבני' נזדככו שיוכלו להמשיך בעבודתם ולכן ניתנה להם תורה, אבל האורות הנמשכי' ע"י זמד"ר לא יוכלו להמשיך ע"י אתעדל"ת כ"א יומשכו ממילא באתעדל"ע כשישמור היטב התרי"ג כו' ע"ד שער הנ' א"צ לספור בספה"ע כו' ועמ"ש לזהר ויצא ע"פ ויחלום והנה סולם כו', וחז"ל שנק' עיני העדה בינה יתירה ניתנה כו' שיוכלו לעשות עצה שאורו' הנ"ל יומשכו ג"כ ע"י אתעדל"ת בעבודה ממש, רק מ"מ אין זה מצוה* מדאורייתא, שהוא מה שיכול לימשך באתעדל"ת ממש, רק זה האתערותא מכנ"י עצמן, ולכן אין ב"ת כמ"ש הרמב"ם, והישן בשמיני בסוכה אם כוונתו מדאו' לוקה אבל אם כוונתו מדרבנן מצוה קא עביד.

ד' י"ג

פסוק י"ג שלחייך ח"א דס"ג סע"א.

שלחייך פרדס רמונים, רבות בשלח פ' כ' דקל"ז ע"א, כמה עשירים היו בהם כמה חכמים כמה בעלי אומניות, שנא' שלחייך פרדס רמונים כו', באותה שעה התחיל קורא וי וי הוי ויהי בשלח עכ"ל, ער"ש כיון שיצאו נעשו פרדס רמונים כו' נטע בה כל מיני בשמים שנאמר נרד וכרכום קנה וקנמון כו' הנה בשמים בחי' ריח היינו מעשה המצות כמ"ש וירח את ריח בגדיו שהם הלבושים שממעשה המצות ועמ"ש מזה בד"ה אלה מסעי בענין ירדן יריחו, עוד י"ל תשובה נק' ריח בוגדיו כמ"ש בד"ה ראה ריח בני וכ"ז נעשה ע"י בשלח פרעה, כי במצרים הי' כור הברזל

מצוה: בגוכתי"ק מנוקד: מ — שבא, ו — קבוץ.

מצוה: בגוכתי"ק מנוקד: ו — קבוץ.

בד"ה וכל העם, גם ע"ד והייתם לי סגולה, וסגול זה נמשך מכל העמים כמ"ש ע"פ ושלשת תרד מאד.

ב) ר"פ תרומה ע"פ ויקחו לי תרומה, כי לקח טוב נתתי לכם, אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים שנאמר שלחיך פרדס רמונים כו', אם כן מובן דקאי על התורה והיינו כמ"ש בסמוך בד"ה במסכת נזיר דשלחיך הוא מענין שילוח פרע, והוא המשכות בחי' קווצותיו תלתלים כו' ושער רישי' הנמשך בהלכות התורה כו', גם י"ל שלחיך זהו העלאת מ"ן כמ"ש בגמרא פ"ב דנדה די"ט דקאי על דם האשה ואודם מן האשה, ועל ידי זה נמשך המ"ד מבחי' קווצותיו תלתלים כו'.

ג) בפ' במדבר פ"ב דרי"ד ג', גן נעול אלו הבתולות כו' הה"ד אחריו שלחיך פרדס רמונים בזכות כן שלחיך כו' זה אתי שפיר ג"כ ע"ד דשלחיך היינו אודם שמן האשה ולפי שהיו נזהרים מן הזנות ע"כ משבח המ"ן שלה שהוא הנק' שלחיך שהוא חשוב כפרדס רמונים כו'.

ד) נשא ס"פ י"ג דרנ"ה ד', ותבואי בעדי עדיים בעדי זו ביזת מצרים כו' הרי מלאה קטרת שכל ישראל נתמלאו מהם כסף וזהב וכל מיני בשמים, וכן הוא אומר ושלחיך פרדס רמונים נרד וכרכום קנה וקנמון כו'.

ה) רבות בשיר השירים ע"פ שלחיך, בד"ה גן נעול היא הכניסה לו שלשה עשר כו' והוא הכניס לה כלים ובשמים שלא במנין בא שלמה ופי' כפרים עם נרדים.

עוד שם דורש שלחיך על שם הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא כו', גם דריש ושלחיך המרוחקים בזרוע שעתיד אליהו לקרבם כו' יש להעיר מפסוק אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור, ופי' על כל מים היינו אפילו בבחי' על נהרות בבל כו' והיינו ע"י משלחי רגל השור כו' ומזה יומשך הנה אנכי שולח לכם את אליהו כו' ועמ"ש במ"א ע"פ וזכרתי את בריתי יעקוב מלא בו' שיעקב נטל משכון הוא"ו מאליהו כו' ואליהו זה המבשר וכתיב קול מבשר קול הוא וא"ו, וענין והשיב לב אבות כתר חכמה בינה על בנים חסד גבורה תפארת ע"ד יהא שמי' רבא מברך כו'.

בענין רמונים יש להעיר ממ"ש פ' תצוה גבי מעיל פעמון זהב ורמון כו' ונשמע קולו כו', ועיין בבחי' שלא יכנס פתאום כו', י"ל על דרך זה מקדימין פסוקי דזמרה לקריאת שמע ושמונה עשרה שלא יכנס פתאום, ומהרמ"א שם האריך איך המעיל רומז להדבור כו' ועיין מ"ש מענין פעמון על פסוק זאת הפעם כו' וע"ש בבחי' דיש שני פירושים איך הי' הענבל אם בתוך הרמון או בין שני רמונים. והנה פרדס פי' מהרמ"א ר"ת פשט רמז דרוש סוד שהם אבי"ע עמ"ש בזה הרמ"ז בפ' בראשית על ד"ד סע"ב, ומ"ש מזה בד"ה ויאמר לו יהונתן מחר חדש, ולהעיר מענין

ארבעה נכנסו לפרדס דמשמע שהם ההיכלות דיצירה שלשם הי' נכנסים, ואח"כ י"ל כרם גבוה יותר, כרם הם סנהדרי גדולה שנאמר בהם ואצלתי מן הרוח כו', ובפרדס ערך כרם כתב כרם הוא המלכות כמ"ש כי כרם הוי' צבאות בית ישראל, והנה בפרדס ערך רמונים כתב כי בתקונים פי' ב' רמונים הם נצח והוד עכ"ל, והיינו כי נצח והוד זהו בחי' מעשה המצות ונק' תמכין כמ"ש ע"פ במחוקק במשענותם בענין זבולון ויששכר, ובסידור האריז"ל בענין הנחת רמונים על ס"ת פי' כי ספר תורה הוא ז"א דירית תרין עטרין מאו"א כו', ותרין עטרין הם המשכות מבחי' כתר כמ"ש בביאור ע"פ אלה פקודי המשכן, ובתו"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים שהם המדות שלמעלה מהשכל וגם רמון ע"ה גימט' רצוא, גם הנה על המעיל היו תלוים רמונים כי המעיל הוא בחי' צדקה, וכתיב ונשמע קולו כו' שעי"ז נמשך פירותיהן בעולם הזה כו' ואפשר לומר כי הם המשכות נצח והוד דעתיק כמ"ש בדרוש ל"ג בעומר בענין הוד שבהוד, וכ"ז היינו כי נעוץ סופן בתחלתן, ולעתיד לבוא תתעלה המלכות ותהי' עטרת בעלה, הנה יהי' נמשך בה י"ג מדות הרחמים כמ"ש וברחמים גדולים אקבצך, וזהו נרד וכרכום קנה וקנמון הנזכר בפסוק שלאחריו שהן י"ג דברים, וזהו ג"כ ענין י"ג בחי' שנזכר בישתבח שיר ושבחה כו' שי"ג תקוני דיקנא מאירים במלכות כנודע מענין כשושנה בין החוחים כו' משום כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן כו' עכת"ד עם תוס"ב, ומזה יובן דיש לקשר ענין שלחיך עם ענין לשלח פרע הנזכר לעיל כי דברי סופרים הם בחי' קווצותיו תלתלים כו' עמ"ש ע"פ שחורה אני ונאוה כו' מענין כפרים במק"מ ויצא קנ"ז ע"ב הארת הבינה הנק' אשכול הכופר כו'.

במסכת נזיר פ"ק ד"ג בפיסקא הרי עלי לשלח פרע ה"ז נזיר ממאי דהדין שילוח דיבויא היא (כדאמרת דלגדל פרע משמע) דכתיב שלחיך פרדס רמונים (גידוליך שגדילין יהיו כפרדס רמונים שצומח ומתגדל) ואימא מידי דעבורי (דמשמע שיגוז שערו כמפנה מים ומעבירן ממקום למקום כדכתיב ושולח מים וגו' והאי נמי דאמר הרי עלי לשלח פרע משמע דאמר הרי עלי להעביר פרע) קדוש יהי' גדל פרע, וכתיב התם גבי כהן הדיוט ופרע לא ישלחו, יחזקאל מ"ז כ"א (מה פרע דכתיב גבי כהן הדיוט לישנא דרבויי הוא כו') וכן פי' רש"י ביחזקאל שם ישלחו גידול שער, והמ"צ שם כ' ישלחו ענין התפשטות כמו תשלח קצירי' בתלים סי' פ', ועל כל פנים יצא לנו דבחי' גידול שער הנזיר נק' שילוח כמו שלחיך פרדס כו' והנה התפשטות והמשכה זו היא מבחי' ושער רישי' כעמר נקי וזהו קדוש יהי' גדל פרע שלהיותו ית' קדוש ומובדל בחי' סובב כל עלמין ע"כ באה ההמשכה רק בבחי' שערות וכמ"ש בתו"א פ' תצוה בד"ה ועשית בגדי קדש בפי' זקן אהרן כו'. ובד"ה בהעלותך את הנרות בענין כשמן הטוב על הראש כו' וזהו ענין הלכות התורה קווצותיו תלתלים תלי תלים של הלכות, וזהו גם כן ענין שלחיך פרדס רמונים שנזכר כאן י"ג מיני בשמים שהם נגד י"ג מדות הרחמים שישראל ממשיכים והם נק' י"ג תיקוני

דיקנא בחי' שערות כו', ובמדרש כאן פי' ענין שלחיך מענין ויהי בשלח פרעה כו', והיינו כי הגורם לכל זה שיקבלו ישראל את התורה שהיא מבחי' ושער רישי' זהו ע"י גלות מצרים שנק' כור הברזל שזיכך את נשמות ישראל כמ"ש בתו"א בד"ה וכל העם רואים את הקולות וגם כמ"ש ופרעה הקריב כו' שהביאם לבחי' תשובה, וגם כי יתרון האור נמשך מן החשך, וזהו מגלה עמוקות מיני חשך כו' עיין בזח"ג נשא דק"מ ע"א ולכן נאמר ויהי בשלח פרעה שלהיות בחי' הריבוי והתפשטות האור מבחי' ושער רישי' כו' זהו נמשך ע"י פרעה, וכמ"ש וכאשר יענה אותו כן ירבה כו' הרי שהריבוי וההתפשטות נמשך דוקא מתוך העינוי כו' ואפשר לומר כי זהו פי' ויהי כי השערות הם בחי' ו' והגומא שממנה נמשך השערה הוא בחי' יו"ד אע"ג דבמדרש איתא שזה מלשון וי שפרעה אמר וי היינו מפני שאצלו זהו וי שלקחו ממנו הניצוצות כו'.

אדמו"ר נ"ע סד"ה גן נעול פי' וח"ל שלחיך פי' רש"י בית השלחין, ובגמ' תחלת מסכת מ"ק ומאי משמע דהאי בית השלחין לישנא דצחותא הוא דכתיב ואתה עיף ויגע ומתרגמינן ואת משלהי ולעי (ובד"ה לא הביט און ביעקב, ובד"ה זכור דעמלק נתבאר שבחי' היגיעה שייך כשהוא עדיין בבחינת אחוריים שהוא אתכפי', משא"כ בבחי' פנים בפנים כתיב ולא ראה עמל בישראל כו' ומזה יובן מ"ש במדרש דענין שלחיך זהו בשלח פרעה יען ששם נאמר כו' ויסב כו' דרך המדבר אשר בחי' מדבר זהו בחי' אחורי' כמ"ש לכתך אחרי במדבר, כמ"ש בד"ה זכור דעמלק הנ"ל, וע"כ זהו נק' בית השלחין בחי' ואתה עיף ויגע) ובפ"ד דב"ב דס"ח ע"א מבואר דשלחין מלשון ושולח מים ע"פ חוצות וע"ש בתוספות, ועיין במסכת תענית בפ"ק ד"י ע"א דזהו ח"ל שמשקה אותה ע"י שליח, ועל דרך זה יש לפרש ענין בית השלחין שצריך להשקותה חוץ מהמטר כ"א לשלוח לה עוד מים ביד שליח בשר ודם כו', וע"כ משבח אותה דגם שלחיך הוא פרדס רמונים, והענין כי שבע מצות דרבנן ערובין נט"י כו' זהו נתקנו בשביל הרחקת הרע דוקא והיינו כשראו עוצם הנפילה, שכנס"י נק' סוכת דוד הנופלת בזמן הגלות כו' עיין מזה באגה"ק * כמדומה שפי' נופלת שמדור לדור יש ירידת המדריגה, והיינו כמ"ש בתו"א ח"ב * פ' מטות בד"ה להבין ענין דקדוקי סופרים כו' אך דור אחר דור כי נתמעטו הלבבות כו' ונכוינו באש זרה תאות גופניות כו' וכדי לעורר האהבה זהו דוקא ע"י דקדוקי סופרים כי ערבים עלי דברי סופרים כו' שנמשכים מאהבה רבה שמתוקף האהבה מתירא שלא יכשל בחטא ותנתק האהבה, וע"כ עושה גדר וסייג כו' ועמ"ש ע"פ והוי' יגיה חשכי וזהו"ע נר חנוכה שמדברי סופרים, ועיין בסידור בד"ה להבין ענין נטילת ידים, והנה מצות דרבנן זהו כמשל מה שמשקה את בית השלחין בידי אדם לבד מה ששותה ממטר השמים וזהו הנותן מטר ע"פ ארץ היינו כשכנסת ישראל בא"י די במטר שהוא יערוף

באגה"ק : ס"ט. ראה לעיל ע' תלז ואילך.

בתו"א ח"ב : הכוונה ללקוטי תורה, והוא שם ד"ה ושמע אבי' את נדרה (פה, ד).

כמטר לקתי, אבל כשהם בחוץ לארץ ונק׳ בית השלחין אז צריך להשקותה עוד בדברי סופרים, וזהו ושולח מים ע״פ חוצות, וזהו אשריכם זורעי על כל מים ב׳ בחי׳ מים הנ״ל דמטר ושולח כו׳ וע״י תהיו משלחי רגל השור והחמור שהם המדות רעות כו׳ להרחיק יניקת החיצונים וזהו ג״כ פי׳ שלחיך שאתה משליך ממך את המדות רעות להבריח את החיצונים כו׳ ע״ד מ״ש גרש את האמה הזאת כו׳ כמ״ש במ״א בענין בני גרשון כמ״ש במ״א בענין ב״ה אומרים כלה נאה כו׳ שע״י בהילו נרו על ראשי הנה האור דוחה את החושך כו׳ וזהו כי רבים בני שוממה מבני בעולה פי׳ בעולה היינו בית הבעל ושוממה כשנפלה ונק׳ בית השלחין ע״ד וישלחהו מג״ע כו׳ וכן בישראל שלח מעל פני ויצאו בירמי׳ סי׳ ט״ו, א, וכמ״ש ע״ז במדרש בפתיחתא דאיכה ע״פ והמה כאדם עברו ברית דף נא״א, וברבות בראשית פ׳ י״ט, ומ״מ ע״י השקאה הנ״ל כי רבים בני שוממה כו׳ וזהו ג״כ ענין בשלח פרעה כי הגורם כ״ז זהו ופרעה הקריב כו׳ לרחוק שנעשה קרוב כו׳ עמ״ש ע״פ רני עקרה כו׳ וזהו פי׳ פרדס רמונים, בקהלת רבה ע״פ עשיתי לי גנות ופרדסים שהם משניות של ר׳ חיא ור׳ הושעיא ובר קפרא והיינו ענין התוספתות שהם ביאור המשנה והוא גם כן ענין סייגים וגדרים, וכרם זהו משניות ועיין בתו״א ס״פ חיי שרה בד״ה ויצא יצחק לשוח בשדה כו׳ וגם כמ״ש בתו״א ס״פ תרומה גבי מעסיס רמוני כי יין הרקח קאי על בעלי תורה, ועסיס רמוני הם בעלי עסקים בעלי מצות שע״י בחי׳ קיום מצות דברי סופרים נעשו פרדס רמונים גם בגמרא ומשנה ר״פ חזקת דבית השלחין עושה פירות תדיר יותר מבית הבעל והיינו ע״י המעיין המשקה אותה תמיד.

נמצא בשולי הגליון ושייך לדרוש זה

כפרים העלאה והאופנים בן כפר, פרי מגדים ע״ד ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים עמ״ש מענין גרש ירחים בד״ה נשא בענין בני גרשון כו׳, פרי במא״א אות פ׳ סי״ז פרדס סכ״ז, וא״כ זהו ע״ד מלכות ופלגשים שהמשניות נק׳ מלכות וזהו ענין כרם ובריתות נק׳ פלגשים וזהו ענין פרדס רמונים כי מט״ט רמון והוא שליח מצדיק ח״י עלמין ב׳ טת״ן דמט״ט וזהו שלחיך רמונים, גם בפסוק ארץ חטה החמישי רמון א״כ הוא הוד, וע׳ במא״א אות רי״ש סכ״ז שהם ג״כ ב׳ עטרין דד״א כו׳, בערוך ערך שלח א׳ שליח שלחתי בבלה, שלח עורות אבא שלחא הוה י״ל עבודה עורות עבדין כמ״ש כתנות עור, וגם שם כתיב וישלחהו מג״ע, מי השילוח, לאט מ׳ סאה, וזהו מלכות בית דוד, ואפשר מלשון המשלח מעינים בנחלים, נרד בסידור האריז״ל גבי קטרת פי׳ ת״ת ובמא״א אות נ׳ סל״ד יסוד דנוק׳ ובי״ב יסוד דדכורא וזהו נרדים לשון רבים י״ל נרד לשון ירידה והמשכה.

ד' ט"ו

מעין גנים, אדר"נ ל"ג עמה"מ ע"ט א"ב קכו"ג, רבות קל"ז א"ב רצט"א, ח"מ י"ב כח"ב, זח"א עט"א פא"ב, ח"ג צג"ד קט"ג קכ"ז ד' קמה"א, ילקוט ח"א סח"ג עא"ג, ח"ב צה"ב, בחיי מט"ב פד"ד.

א) רבות בשלח פ"כ קלז"א ואלו לא היו ללוקת אלא מעיינות שבתוכו די שנאמר מעין גנים באר מים חיים כו'. עז"ש מצא בה מים חיים שנאמר מעין גנים באר מים חיים.

ב) במד"ר ס"פ כי תבוא דרצ"ט א' היו מתענגים בנאות דשאים של באר כו' וריח שלמותיך כריח לבנון וכל השבח הזה מהיכן בא ממעין גנים באר מים חיים ועמ"ש בפי' בנאות דשא ירביצני בבה"ז פ' בראשית על המאמר תדשא הארץ דשא די"ח ע"ב ועיין בזהר תרומה דקע"א ע"א שהוא ההשפעה הנמשך מנו"ה כו' והם רובצים על הבאר כמ"ש בזהר פ' ויצא.

ג) בשה"ש רבה י"ב ע"פ כי טובים דודיך מיין מה מים חיים לעולם שנאמר מעין גנים באר מים חיים כך תורה חיים לעולם שנאמר כי חיים הם למוצאיהם כו'.

ד) בשה"ש רבה כח"ב ע"פ מעין גנים כו' וז"ל אמר ר' יוחנן ארבעים ושמנה פעמים כתוב בתורה באר באר כנגד מ"ח דברים שנקנה בהם התורה הה"ד מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון עכ"ל, הנה מ"ח קרשים הי' במשכן, מ"ח נביאים עמדו לישראל ואיתא שהם י"ב צירופי הוי' ובכל א' ד' אותיות הרי מ"ח, עיין מזה בזהר פ' חיי דקכ"ה ע"א, גם כד כד גימט' מ"ח, עמ"ש בד"ה ושמתי כדכד, גם אשת חיל גימט' מ"ח, וא"ש שזהו הבאר שהיא מלכות הנק' אשת חיל והיא עטרת בעלה, וכן ב"פ כ"ד אתוון דבשכמל"ו שחרית וערבית שמזה נמשך ושמתי כדכד כו' גם יובל גימט' מ"ח, ויובל הוא חיבור או"א שזהו ענין וקדשתם את שנת החמשים שנה שער החמשים דבינה וממשיכו בו מבחי' קדש שהיא חכמה והוא ענין ונהר יוצא מעדן יובל שמו, וזהו"ע ונוזלים מן לבנון, כי לבנון היינו ל"ב נתיבות חכמה הנמשכים בנ' שערי בינה ובמ"א נתבאר דבאר זהו תורה שבעל פה וכמ"ש הואיל משה באר את התורה כו' וכמ"ש ע"פ והנה באר בשדה כו'.

ה) ת"ז תיקון ב"ב ד"צ ע"א כמו דאילנא לא מתרבי אלא במיא הכי ישראל דאינון ענפין דאילנא לא מתרבין אלא בנביעו דאוריתא ורזא דמלה מעין גנים באר מים חיים מעין דא חכמה כו' גנים דא ג"ן סדרים דאוריתא וע"ש תיקון ב"ג.

ו) זח"א פ' חיי קל"ב ע"א וע"ד אתא ההוא עבדא אל באר המים, רזא דכתיב מעין גנים באר מים חיים כו'.

ז) פ׳ תולדות דקל״ה ע״ב ע״פ וישב יצחק עם באר לחי ראי, מעיין גנים דא אברהם, באר מים חיים דא יצחק, ונוזלים מן לבנון דא יעקב, באר מים חיים דא יצחק היינו דכתיב וישב יצחק עם באר לחי ראי, באר דא שכינתא, לחי דא חי העולמים עכ״ל, ויש לבאר עפמ״ש בתו״א בד״ה אלה תולדות יצחק דאברהם ענינו להמשיך האור מלמעלה למטה, ויצחק ענינו ההעלאה מלמטה למעלה יעו״ש באריכות וזהו ההפרש בין מעיין לבאר שהמעיין נמשך מאליו מלמעלה למטה, ולכן נק׳ אברהם מעיין גנים והיינו שממשיך בחי׳ ונהר יוצא מעדן, אבל הבאר העלאת ממטה למעלה, וזהו בחי׳ יצחק, ועי״ז ונוזלים מן לבנון, דהנה פי׳ ונחלים מן לבנון פי׳ בלקו״ת בד״ה האזינו דרוש הראשון שזהו המשכה מבחי׳ מזלא שהוא מזלות דכתר, והוא המשכה עליונה מההמשכה שע״י חסד לאברהם, ע״ד המבואר בזח״ג פ׳ אחרי דע״ז ע״ב דחיבור ויחוד ו״ה זהו ע״י החסד ע״ש בפי׳ ואיש כי יקח אחותו כו׳ חסד הוא, אכן יחוד י״ה חיבורא דילהון לאו בחסד תליא אלא במזלא תליא, וזהו״ע ונוזלים מן לבנון והיינו ע״י יעקב שהוא בריח התיכון המבריח מן הקצה עד הקצה דהיינו תפארת העולה עד הכתר משא״כ החסד עולה רק עד החכמה היינו חח״ן קו ימין כו׳ לכן המשכת מעין גנים דאברהם שרש המשכה זו באה מהחכמה ובנ״ל סעיף ה׳ אבל ע״י באר מים חיים דיצחק נמשך ונוזלים מן לבנון מהכתר כו׳.

ח) והמק״מ פי׳ מעין גנים דא אברהם שהוא חסד דזעיר והוא יומא דכליל כולהו יומי (עיין זח״ג אמור ק״ג ב׳) וז״ש מעיין גנים שכולל חמשה גנים שהם חמש קצוות (עיין זהר בלק דף ר״א סע״ב) באר מים חיים דא יצחק, פי׳ שהגבורות בונים המלכות (עמ״ש ע״פ באר חפרוה שרים בלקו״ת פ׳ חוקת ובביאור ע״פ נשא את ראש בני גרשון בענין מקדש אד׳ כוננו ידיך, ועיין זהר בהעלותך דף ק״נ סע״א וע״ב וס״פ וילך דרפ״ו ע״א ובפ׳ צו דל״ב ע״א יעו״ש ובפירוש הרמ״ז שם בענין וישב יצחק ויחפור את בארת המים) ונוזלים מן לבנון דא יעקב, פי׳ שת״ת יש בו יסודות דאו״א שנק׳ לבנון עכ״ל המק״מ עם הגהות וא״כ לפירושו זהו כענין מ״ש בד״ה ויצום אל בני ישראל בפי׳ וארא אל אברהם כו׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם שהאבות המשיכו מבחי׳ המדות אבל ושמי הוי׳ זהו אוא״ס המאיר בחכמה כו׳ וכך מעיין גנים זהו המשכה מחסד אבל ונוזלים מן לבנון זהו המשכה מג׳ ראשונות כתר חכמה בינה הנמשך ע״י התורה, והיינו ע״י חפירת באר מים חיים כו׳.

להעיר מלשון מפי הגבורה שמעום הרי נקרא הדיבור בחי׳ פי הגבורה כו׳. זח״ג ר״א סע״ב, רלה״ב רסו״א רצ״ח א׳, י״ל ע״ד קול הוי׳ בכח, והנה במ״ת נדמה להם כזקן ושערות נזירות מזה נמשך כח שמשון הגבור כו׳ גם ארז״ל ע״פ בגבורה ולא בשתי, בגבורה של תורה פ״ק דשבת ד״י ע״א ואולי ע״ד עובד אלקים שונה פרקו מאה פעמים ואחד, שע״י גורם כצאת השמש בגבורתו מוציא חמה מנרתיקה, ועל דרך זה

ענין מפי הגבורה או כענין אדיר במרום הוי׳ דתבר גזיזין כו׳, והוא יבקע צורים שבוקע הפרסות שיהי׳ גילוי כו׳ או ע״ד ונעשה כמעין שאינו פוסק וכנהר המתגבר, והנה בחי׳ שאינו פוסק זהו ונהר יוצא כו׳ וכן נהר המתגבר ע״ד אני בינה לי גבורה ובפרק שני דאבות ר״א בן ערך מעיין המתגבר פי׳ במד״ש שזהו רבותא יותר מנהר המתגבר שהנהר דרכו בכך משא״כ המעיין ושיהי׳ מעיין המתגבר זהו דבר נפלא כו׳ וא״כ מפי הגבורה יש לפרש בינה שנק׳ אני בינה לי גבורה ועיין בתו״א ר״פ לך לך שהבינה יש בה התגלות עתיק ומשם נמשך כח ההשפלה כו׳ וזהו לי גבורה שהוא הכתר כמ״ש טוב ארך אפים מגבור כו׳ ולכן איתא גבורה גימט׳ ג״פ חסד, גם בינה נק׳ פום ממלל רברבין וזהו מפי הגבורה כו׳ וכן משמע בזח״ג פ׳ ואתחנן דרס״א א׳ דפי׳ משה מפי עצמו היינו ז״א שנק׳ ג״כ משה ופי׳ משה מפי הגבורה היינו מה שז״א מקבל מבינה שנק׳ גבורה דלא פסק היינו בחי׳ נהר המתגבר כו׳ ולא כהמק״מ שם, ובפרדס ערך פה פי׳ ב׳ פיות הם מלכות ובינה כו׳ וכן בערך גבורה, פי׳ גבורה העליונה היא בינה, וזהו ענין מי ימלל גבורות הוי׳ מי היינו בינה, ועיין זהר ר״פ תולדות קלד״א קלה״א, דפירושו על יצחק היינו שיצחק שרשו מבינה וכמ״ש בזהר אמור צט״א אלא אברהם לא אתדבק בי׳ בההוא נהר כמו יצחק דאתדבק בי׳ כו׳, ולכן ע״י באר דיצחק ממשיך הגילוי ונוזלים מן לבנון שזהו כענין מפי הגבורה שמעגום כו׳. והנה דבור אנכי ולא יהי׳ לך זהו ענין קבלת עול מלכות שמים שקדמה לעול מצות והוא עיקר הכל לכן שמענו זה מפי הגבורה וקבלת עול מלכות שמים זהו בחי׳ רצוא ועול מצות זהו בחי׳ שוב, והרצוא זהו גם כן מבחי׳ הגבורה בחי׳ בכל מאדך בלי גבול, לכן כח זה נמשך בנשמות על ידי ששמענום מפי הגבורה שעי״ז נמשך הכח והגבורה בנפש כמ״ש הוי׳ עוז לעמו יתן, עוז הוא כח וגבורה ועמ״ש בלקו״ת ר״פ ראה בפי׳ ראה אנכי נותן לפניכם דקאי על הדבור אנכי כו׳ גם כל האזרח בישראל שפירשו מה שהקב״ה עתיד להזריח ולהאיר בישראל הנה אזרח גימט׳ גבורה, ויש לפרש כי ישראל מקבל מז״א הנק׳ ג״כ ישראל ולע״ל יאיר בו אור א״א שהוא הכתר המאיר בבינה ע״כ גימט׳ גבורה ג״פ חסד וכנ״ל בפי׳ איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור הרי בחי׳ א״א נק׳ גבור, וכן מפורש ביומא פרק בא לו דס״ט ע״ב זהו גבורת גבורתו שכובש את יצרו שנותן ארך אפים לרשעים יעו״ש, דהפי׳ יצרו היינו מדה״ד להפרע מן הרשעים וגבור׳ הוא מה שכובש מדה״ד אפילו לעוברי רצונו וזהו מבחי׳ כתר הנק׳ א״א וא״כ אם לעוברי רצונו כך על אחת כמה וכמה לעושי רצונו כשיתגלה להם מדת א״א כתר, שזהו כל האזרח בישראל זהו גילוי גבורה עליונה שאינה מדת הדין ח״ו כי אם להיפך והיינו גילוי בחי׳ א״ס כתר עליון בבחי׳ פנימי׳ ועיין בלקו״ת בד״ה ראה אנכי נותן פי׳ האזרח בישראל שזהו ענין ישראל עלה במחשבה כו׳ ועיין מזה בביאור ראשון ע״פ יונתי בחגוי שזהו ענין שרשם בא״ק שהוא כתר הכללי והרמ״ז

פ' אמור דק"ג סע"א כתב אורח גימט' רי"ו והוא שם ע"ב ויסע ויבא ויט כו' ועמ"ש מענין זה גבי ג' פעמים ובכן הנזכר בזהר בשלח דנ"ב ע"א.

ה' א'

באתי לגני ח"א קס"ד סע"א רל"ט ב' רמ"ח א', וע' ביאור זהר ת"א כ"ז חצות גלוי עצמיות התורה כו' וי"ל ע"י ירידתה שחורה אני כלה גמשך חתן כו' גם ע"ד להאיר החשך תכשיטין כו' גם ע"ד ת"ע רשות כו' לפ"ז גני כו' למטה אין ד"ת דז"א למעלה יש ד"ע כו' שמאמת כו' בלק"ת אמור נק' ז"א זקן שקנה חכמה שממשיכים לו חכמה כו', ח"ג ג' ב', ד' א', רכ"ו א' ב' ע"ש, ר"מ ריש ע"ב רמ"א א' סע"ב, רמ"ב א', רמ"ד א', ח"ג ר"מ נת' בנ"ב גבי יסוד דנוק'.

באתי* לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים. (רבות נשא פ' י"ג קרוב לר"פ, ס"פ ואתחנן ובשה"ש רבה ע"פ זה, ובפסוק מה יפו דודיך) פי' באתי לגני היינו גילוי אלקותו שבג"ע התתתון בחצות לילה שאז הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים שאחר שזוכר על החורבן ומקרקר כו' תהי' זאת נחמתו ושעשועו בנשמות הצדיקים ע"י עסק תורתם כמ"ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. והנה ביאור ענין זה להבין מהו השעשוע והנחמה של הקב"ה בעסק התורה הלא הכל הי' כבר גלוי וידוע לפניו ית' (ועמ"ש מזה ע"פ מאמר הזהר פ' אחרי דס"ז ע"ב ע"פ כאיל תערוג על אפיקי מים שהוא לפי שנאמר אז תתענג על הוי' שע"י התורה ממשיכים עצמיות הו"ב שבהם מלובש התענוג העליון דע"י לכן קוב"ה שהוא ז"א אתא לאשתעשעא כו' וזהו באור הוי' דודי צח מבתי' והשביע בצחצחות כו' ע"ש) וגם להבין למה בחצות לילה דוקא ואחר שזוכר את החורבן, הנה כתיב ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שעיקר תכלית בריאת האדם לעבוד את הג"ע דהיינו להמשיך גילוי אלקותו ית', ועמ"ש מזה בד"ה כי כאשר השמים החדשים, וה"ע דירה בתחתונים, ואח"כ ע"י החטא ויגרש כו', ואח"כ בהקמת המשכן באתי לגני כו' ובחורבן

באתי: נדפס בלקו"ת לא, ד בשינויים.

בהמ"ק גם כן דנם בגירושין מביתי אגרשם ולע"ל באתי לגני כו' והיינו ע"י קיום היום לעשותם בבחי' לעבדה ולשמרה כו' עמ"ש סד"ה אוסרי לגפן ובפרט ע"י התפלה שהיא במקום קרבנות לכן ע"ז ממשיכים בכל יום בחי' באתי לגני, והיינו ע"י הקימת חצות לילה, כמ"ש במ"א שבזמן בהמ"ק לא איברי לילה אלא לשינתא אבל עכשיו לא איברי לילה אלא לגירסא, והענין כי הגלות מצרים ובבל נק' בשם לילה, והיינו כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה, וארז"ל בב"ר פ"ג לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים ובגמרא פ"ק דכתובות ד"ה סע"א מבואר דבהמ"ק נק' מעשה ידיהם של צדיקים וכדפרש"י שם, ולכן נק' בחי' זו לאור יום, משא"כ מעשיהן של רשעים שהחריבו בהמ"ק נק' ולחשך קרא לילה, ובפ"ז דב"מ דף פ"ג ע"ב ע"פ תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער אלו הרשעים כו' וכן לע"ל נאמר קומי אורי כי בא אורך כו' וע' בת"א פ' וישב בד"ה מהלכים בין העומדים בפי' ויאבק איש עמו עד עלות השחר לע"ל כו', וביאור הדברים כי הנה ארז"ל גלו לבבל שכינה עמהם שכינה הוא בחי' עלמא דאתגליא (ע' בד"ה וללבן שתי בנות בענין רחל, ועמ"ש בפי' ונגלה כבוד הוי' בד"ה אני הנה בריתי אתך ומ"ש בד"ה חנוכת הבית, דרוש הראשון פ"א בפי' גילוי שכינה שעי"ז הי' ביטול בנש"י כנר בפני האבוקה, ומובן שם כי פי' גילוי שכינה היינו סוכ"ע וממכ"ע שהו"ע קובה"ו, וכמ"ש בזח"ב ויקהל ד"ר ע"א בפי' תרומה תרי ממאה ע"ש ובביאור שחורה אני, הב' פירושים ושכינה מה שמלכות דאצילות נעשית עתיק לבריאה, ובביאור כי אתה נרי פי' דבחי' זו נק' מלך יחיד שמקבלת מע"י דאצילות הנק' יחיד חי העולמים כו' ע"ש, וכן מובן ממ"ש בד"ה חנוכת הבית, דרוש השני שבהמ"ק שרשו מבחי' ע"י דאצילות הנק' בית מקיף למקיף כו' ע"ש) דהיינו גילוי אלקותו ית' להוות עולמות עליונים ותחתונים הגם שתמיד עולם כמנהגו נוהג ועוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' וכמאמר המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית אך ההפרש הוא בבחי' גילוי והעלם שבזמן שאין בהמ"ק קיים עלמא דאתגליא הוא בבחי' העלם והסתר פנים וכמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא (היינו בינה ור"ל שז"א הנק' קוב"ה סליק לעילא לעילא ואינו מאיר במדת מלכות עיין זח"א ויגש דר"י ע"א וזח"ג ויקרא ד"כ ע"ב והמלכות ירדה למטה, ע"ד ובפשעכם שולחה אמכם כמ"ש באגה"ת פ"ו ועמ"ש מזה בד"ה מה טובו ולכן נק' לילה לחשך) פי' ביום ההוא בבחי' עלמא דאתכסיא שהחשך יכסה ארץ, והנה כמו שנראה בחוש בסדר והנהגת העולם בחשך ואור של עולם הזה שבעתותי ערב מתחיל להאפיל ולהחשיך ומחשיך ובא עד חצות לילה ומחצות ואילך מאיר ובא מעט מעט כך הענין במ"ש ואני בתוך הגולה שזמן ירידתה ונפילתה הוא עד חצות שאז נאמר ותפול לפני רגליו (ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו בפי' מפני מה לא נאמר נון באשרי מפני שיש בו מפלתן כו' שנאמר נפלה כו', ועמ"ש בד"ה כי אברהם לא ידענו בפי' כי נפלתי קמתי ועמ"ש בד"ה יונתי בחגוי פ"ג פי' אלביש שמים קדרות וענין ומחצות ואילך מתרוממת זהו ע"ד ארוממך אלקי המלך

בד"ה כי אתה נרי ועמ"ש ע"פ ויחלק עליהם לילה ועי' זח"א דצ"ב) ומחצות ואילך היא מתרוממת מעט מעט שמתעלית ע"י אנשי מעשה הקמים בחצות לעסוק בתורה ובשחר יש לה קימה מעליתא ע"י התורה ועבודת התפלה והמצות של כללות נש"י.

קיצור. ענין הב' פירושים שבבאתי לגני בבהמ"ק ולע"ל כ"כ במדרש רבה ושלכן גם בהיום לעשותם ע"י תפלה שבמקום קרבנות יש בחי' זו ושזהו ענין שמתנחם מעסק התורה של הצדיקים אחר ששואג כארי על החורבן, ויניחהו בג"ע ואח"כ ויגרש, והגלות נק' לילה, לאור יום ולחשך כו' כי שכינה שהיא עלמא דאתגליא עכשיו בבחי' הסתר אסתיר פני ביום ההוא וענין ובפשעכם שולחה אמכם, ואני בתוך הגולה ובחצות לילה מתרוממת.

ב) ולהבין מהו ענין הגילוי וההעלם הנה מבשרי אחזה שכמו שיש אצל האדם שכל ומדות ומחשבה כו', כך עד"מ הגם שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם הרי נאמר מאד עמקו שהם בבחי' עלמא דאתכסיא ואינם נראים ונגלים בהנהגת עולמות רק הנהגתם הוא ע"פ מדותיו ית' וראשיתן הוא החסד כמ"ש עולם חסד יבנה והם כל מאמרות שבהן נברא העולם יהי אור כו' וששת ימי בראשית יום ראשון חסד כו' (ולכן ארז"ל ברבות פ' בראשית פט"ז, ב ע"פ וזהב הארץ ההיא טוב שלא הי' העולם כדאי להשתמש בזהב ולא נברא רק בשביל בהמ"ק והיינו כי הכסף הוא מבחי' חסד ל' נכסוף נכספת בחי' אהבה אך במעלת הזהב על הכסף היינו שהזהב נמשך מבחי' בינה ולכן לא הי' העולם כדאי להשתמש בו שהרי העולם שרשו רק מז"ת ולא נברא אלא בשביל בהמ"ק שהוא בינה שזו"ס בחכמה יבנה בית וזהו כמגדל דוד צווארך הצואר למעלה מחו"ג וכענין שאול בצוארו משכמו ומעלה גבוה מכל העם כמ"ש במ"א ע"פ כמגדל דוד), וכל ימות עולם הם רק ששת ימים אלו כי שבת זמן עליות העולמות למקורם ואח"כ חוזרים ומתחדשים ימות החול יום ראשון כו' ואח"כ הרי ששת ימים השניים הם עצמן ששת ימים הראשונים שנתחדשו והעיקר עבודת האדם שיהי' בבחי' מחשבותיך שעמקו מאד להיותן בבחי' גילוי ועמ"ש ע"פ מי ברא אלה שיומשך מבחי' מי שהוא בינה בבחי' ו"ק הנק' אלה הפך מבחי' מצרים מצר מי כו', והיינו ע"י שאו מרום עיניכם וראו מי ברא כו' ועז"נ ממעמקים קראתיך הוי' וכדפי' בפ' בשלח דס"ג ע"ב ובפ' ואתחנן דרס"ה ע"ב וע' בפ' ויחי דרכ"א ע"א ובפ' אחרי דף ע' ועי' ברבות פ' ויקרא ספ"ג מים עמוקים כו' ממעמקים כו', ופי' ממעמקים מבחי' ההעלם שהוא בחי' עמקו מחשבותיך עלמא דאתכסיא קראתיך כאדם הקורא לחבירו שיצא מבית לחוץ להיות בבחי' גילוי (הג"ה הנה ענין שג"ר הם למעלה מז"ת מבואר בכמה דוכתי ועמ"ש מזה ע"פ הללוי' הללי נפשי, ומ"ש בביאור ע"פ ויצום אל בנ"י כי בהמוחין שהם ג"ר שורה אור א"ס ועמ"ש מזה ע"פ וידבר דעשה"ד ראי' לדבר משארז"ל כנור דלע"ל יהי' של שמונה נימין שיהי' גילוי מבינה כו', ומ"ש בביאור דאלה מסעי

השלישי בענין חכמה נק' אמת שלמעלה מבחי' חסד כו' ע"ש וא"כ ההפרש בין זמן בהמ"ק ובין עכשיו היינו שאין המוחין ג"ר מאירים והר"ע שאין השם שלם דפי' בד"ה ראה אנכי שאין י"ה מאיר בו"ה ונשאר ז"א רק בעל ו"ק, ואזי המל' נשאר רק נקודה אחת כמבואר ע"פ הזח"ג בלק קצ"א א' בענין שחורה אני שנשארה רק נקודה א' וט"ס שלה ירדו למטה), כי הנה איתא בת"ז לאו דאית לך צדק ידיעא כו' אלא לאנהגא בהון עלמין כו' כפום עובדיהון דבני נשא פי' שהנהגת והמשכת המדות להיות בהן הנהגת העולמות בעובדיהון דבני נשא תליא, שהמעשה אשר יעשה האדם למטה באתעדל"ת אתעדל"ע שע"י צדקה וחסד שעושים למטה מעוררים למעלה להיות אור א"ס ב"ה שורה ומתלבש במדת החסד וכן עד"מ בכל המדות (ועמ"ש בד"ה לסוסתי) אך אין אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא בבחי' חכמה דכתיב בראשית ברא אלקים ות"י בחוכמתא שבחכמה* הוא החיות וקיום המדות והנה כתיב כולם בחכמה עשית שבחי' חכמה מלובשת בכל המדות אך מ"מ אינו דומה החכמה שמלובשת תוך המדות ואינה נראית ונגלית בהם לבחי' גילוי החכמה עצמה שהיא למעלה מעלה במדרגא מן המדות וגלוי המדות נמשכין ממנה שהחכמה תחי' כו' (ועמ"ש בד"ה והי' מדי חדש בחדשו גבי וביום החדש יפתח) ולכן כדי להמשיך אור א"ס ב"ה למטה צ"ל ע"י התורה שהוא בחי' חכמתו ורצונו ית' והיא היא שעשוע של הקב"ה כמ"ש ואהי' שעשועים כו' וזהו בחי' גלוי אור א"ס ב"ה ונק' בחי' זו בשם אב שהוא שורש ומקור כל ההשתלשלות וע"ז אנו מתפללים סלח לנו אבינו שהוא אב הרחמים והסליחות לפי ששם אינו מגיע פגם החטא ועון וכמ"ש אם צדקת כו' (עמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפי' שאו ידיכם קדש וברכו את ה' ועמ"ש בד"ה מצה זו כו' מענין מוחין דאבא ועי' בזהר הרקיע פ' ויקרא בדף ז' ע"ב בד"ה כשמן הטוב ועמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו בפי' אין עבירה מכבה תורה כו' ועמ"ש בד"ה ואתחנן שהתורה היא מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת לשם כו' ע"ש) משא"כ כשאינם נראים ונגלים רק מדותיו ית' שמנהיג בהן את העוה"ז בחי' העלם ולכן כתיב בכל ששת ימי בראשית ויאמר אלקים שהוא מדת הצמצום רק בשבת שהוא התגלות בחי' חכמה כתיב ויכל אלקים פי' שכלתה בחי' ומדרגת אלקים שנעשה קץ ותכלית למדרגה זו רק אח"ז כתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים כו' ששתף מדת ה' כו' וזהו ענין שבחצות הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים ע"י עסק תורתם דהיינו אחר שזוכר את החורבן שהיא נפילת וירידת בחי' עלמא דאתגליא בגלות והסתר פנים תהי' זאת נחמתו להיות גלוי בחי' השעשועים שלמעלה שהם מבחי' חכמה עילאה והיינו ע"י עסק התורה להיות המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה ולהתלבש במדות כו' ועי"ז מתחיל עלית בחי' עלמא דאתגליא מההסתר כו' כמבואר למעלה (דהיינו שמקבלת הט"ס הבאים בה בסוד תוספת חב"ד חג"ת כו' ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה

שבחכמה: בלקו"ת: שהחכמה.

שחל להיות בשבת פ"ב בענין יו"ד פסוקי מלכיות להמשיך בה ט"ס, ולכן הם ט' ברכות דר"ה והמשכה זו ע"י פסוקי מלכיות כמ"ש בד"ה אד' שפתי תפתח, בסידור שער ר"ה ועמ"ש במאמר כאיל תערוג הנ"ל איך אחר שנמשך אור התענוג שבחו"ב בז"א אזי גם המ' מקבלת מז"א השפעה זו וזהו ענין כאיל תערוג על אפיקי מים.

קיצור. ענין ההעלם שבימי הגלות כי ג"ר נק' עלמא דאתכסיא ח"ת הם שבהם הנהגת העולם, ובזמן בהמ"ק מאיר ג"ר בז"ת, ועמ"ש ע"פ אלה פקודי המשכן משכן העדות, ובענין כעיר שחוברה לה יחדו משא"כ עכשיו אין השם שלם, ואין מאירין המוחין בהמדות ואז יש יניקת החיצונים מהמדות והמ' נשאר רק בנקודה א', ולכן נק' ולחושך קרא לילה וע"י עסק התורה ממשיך מבחי' חו"ב ונק' ממעמקים ואין דומה החכמה בעצמה להארת החכמה שבמדות כמו מוחין דיניקה לגבי מוחין דגדלות וכמו נער ישראל לגבי ישראל סבא, ושם מקור הסליחה אין עבירה מכבה תורה, והתורה נק' תורת הוי', בחי' ושמי הוי' לא נודעתי להם אבל בבריאת העולם רק שם אלקים, וגם ותורה אור הפך בחי' חשך כו').

ג) וזהו באתי לגני, ע"ד שבהמ"ק נק' גני כנ"ל בחי' ושכנתי בתוכם דירה בתחתונים, ומשחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה כמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו, גבי ומקדשי תיראו דקאי על התורה, והנה השראת השכינה בבהמ"ק זהו כמשל גילוי הנשמה במוח ששם מאירה בבחי' גילוי משא"כ בשאר כל הרמ"ח אברים אין מאיר ומתגלה רק בחי' החיות ולא בחי' השכל וכמ"ש בסש"ב פנ"ב פנ"ג שזהו ענין היכל קדה"ק הכולל ג"ר שהם המוחין, ושם שורה השכינה מ' דאצי', וע"ש פנ"ג שנתלבשה במ' דבריאה ומשם האיר בהיכל קדה"ק שבבהמ"ק ולכן ההנהגה למעלה מהטבע הנמשך מהיכל קדה"ק דעולם העשיי' כו' וכן מבואר בהרמ"ז ר"פ ויקרא ד"ג ע"ב בד"ה לאו רישיה שע"י הקמת המשכן האיר אור הבריאה על המשכן התחתון שלא ע"י אמצעות היצירה כו', אלא שאאזמ"ו ז"ל הוסיף ביאור שמזה נמשך ההנהגה למעלה מהטבע כו' עוד ביאר שם בסש"ב שזהו ענין ההמשכה מעלמא דאתכסיא המקנן בעולם הבריאה כנודע לי"ח עכ"ל, ור"ל בינה דאצי' הנק' עלמא דאתכסיא כמ"ש בזהר דקנ"ח א' ב' בענין שלח תשלח את האם כו' וכמ"ש מזה בלק"ת גבי שמע"צ בד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג נמצא אתי שפיר משי"כ שבזמן בהמ"ק הי' ההמשכה מבחי' מאד עמקו מחשבותיך כו' ובפרט בית ראשון שנק' ה' עילאה כמ"ש הענין בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת פ"ה, ושם מבואר דגם בבית שני שהוא ה' תתאה עכ"ז בו עצמו הי' מאיר מעלמא דאתכסיא ולכן בבהמ"ק הי' נקרא השם ככתבו כו'. ולכן עכשיו בחי' זו הוא ע"י עסק התורה שנמשכה ג"כ מבחי' מאד עמקו מחשבותיך כנזכר באג"ה בסופו בד"ה דוד זמירות קרית להו. וגם אלפים שנה קדמה לעולם שהם חו"ב שהוא בחי' המוחין עד"מ שבהם השראת עצמות הנשמה כנ"ל ובחי' זו נק' עלמא דאתכסיא וע"י עסק התורה

ממשיכים גילוי בחי' זו, וגם כמובן באריכות ממ"ש בד"ה כאיל תערוג הנ"ל. ועפ"ז י"ל מה שהתנאים יכלו לעשות נסים מופלאים ע"י עסק תורתם כמ"ש בלק"ת פ' תזריע בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא, והיינו מפני שהם ממשיכים ההנהגה מעולם הבריאה שלא ע"י היצירה כו' שזהו ענין גלוי עלמא דאתכסיא, ולכן יוכלו לשנות הטבע כנ"ל, אך בסש"ב פנ"ג כ' הממשיך ע"י יצירה ועשיי' כו' ע"ש, ואפ"ל דזהו עכשיו, אבל התנאים הנק' איתנים היו יכולים להמשיך גילוי אור הבריאה כו', וכמ"ש בלק"ת מענין הנופח בהגחלת להוציא גילוי השלהבת ושהגילוי לפי כח הנופח כו' ושארז"ל פ"ב דאבות וכל דבריהם כגחלי אש כו', ובמד"ש שם כי התורה משולה לאש שנאמר הלא כה דברי כאש כו', וגם כמ"ש מימינו אש דת וניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כו' ונודע כי ד"י ארמ"ע הם נגד אבי"ע א"כ אש הוא באצי' ועמ"ש בד"ה אתם נצבים בפי' אש, ומ"ש מזה בד"ה משה ידבר, אלא שהתורה ירדה למטה, אבל התנאים יוכלו לגלות ההעלם כו' והיינו ע"י שהם בבחי' רצוא ושוב ולכן דבריהם כגחלי אש ויוכלו לעשות נסים יוצאים מהטבע כו', והנה בפי' באתי לגני, שארז"ל ברבות בשה"ש לגינוני שהוא ענין חופה, והיינו שבהמ"ק הי' כענין חופה כי שרשו ממקיף עליון כו' וכן יש בחי' זו בתורה כמ"ש ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך, צל הוא מקיף כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ, דדרוש השני רפ"ה, ובד"ה לסוסתי, בשה"ש, בדרוש השני פ"ב כתב וזהו כחתן יוצא מחופתו, חתן מלשון נחות דרגא שהיא התורה שירדה להתלבש בענינים גשמיים ובחי' נחות דרגא הנ"ל הוא יוצא מחופתו בחי' סוכ"ע ועמ"ש בד"ה כי על כל כבוד חופה, ובמא"א ח' מ"ז חופה נק' אימא עילאה ז"א חתן יוצא מחופתו כו' עכ"ל, וכבר נתבאר לעיל שאימא עילאה נק' עלמא דאתכסיא, וא"כ ענין באתי לגני שנכנס בחופה ועי"ז נמשכו בו ג"כ בבחי' פנימיות המוחין דגדלות שיהי' יכול להשפיע התורה לבחי' כנ"י, עמ"ש בד"ה תורה צוה פ"ג, ובהביאור שם פ"ג, ובעבודה חופה היא בכל מאדך, וכן שמחה של תורה ומצוה.

קיצור. ענין ד"א של הלכה המשכת מוחין, היכל קדה"ק, וע"י היכל קדה"ק דבריאה ההנהגה שלמעלה מהטבע דעשיי', והיא ההמשכה מעלמא דאתכסיא, בינה מקננא בבריאה, בית ראשון ה' עילאה גם בבית שני עצמו ה' תתאה מאיר ה' עילאה, ועסק התורה היא ג"כ קדה"ק, יקרה היא מכה"ג שנכנס לפני ולפנים בהיכל קדה"ק, מאד עמקו מחשבותיך, ולכן התנאים ג"כ יכלו לעשות נסים שלמעלה מהטבע, וכל דבריהם כגחלי אש, לפ"ז באתי לגני ע"י עסק התורה שהיא המוחין ובהם שורה אור א"ס, ויש פי' גני גינוני, היינו גיננא שהיא חופה סוכ"ע כחתן יכהן פאר ת"י גיננא וזהו כחתן יוצא מחופתו, וענין חופה בכל מאדך ושמחה של מצוה כו'.

ד) **והנה** בפי' אחותי כלה פי' רז"ל במדרש רבה פ' נשא ר"פ י"ג אחותי שנתאחו לי בגלות, כלה שנתכלו בגלות מצרים ובבל, כד"א כי עליך הורגנו כל היום, לפיכך עתיד לקרותם אחותי, שיהיו אחויים

אצלו (ר"ל דבוקים כד"א קורעים ומאחים עכ"ל המ"כ. ואפ"ל לפ"ז הפי' מ"ש בקהלת סי' ג' עת לקרוע ועת לתפור, דפי' ועת לתפור היינו שיהיו אחויים אצלו, וכמ"ש מי יתנך כאח לי, ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף אותיות תופר, וכ"מ הפי' ברבות בקהלת שם דא"א, עת לקרוע דכתיב קרע ה' את ממלכות ישראל בש"א ט"ו כ"ח, ועת לתפור דכתי' והיו לאחדים בידיך עכ"ל, וענין והיו לאחדים זהו ענין אחד באחד יגשו למהוי אחד באחד חיבור ויחוד יחו"ע ויחו"ת, ועמ"ש מזה בת"א פ' ויגש ע"פ ויגש אליו יהודה ובלק"ת פ' במדבר ע"פ והי' מספר בנ"י בענין ונקבצו בני יהודה ובנ"י יחדיו כו' ע"ש, ובמ"א נתבאר דפי' האיחוי והחיבור זהו ע"ד מ"ש בפי' לעשות הישר, כי א"ל דעות, שיהי' מלמטלמ"ע כמו מלמעלמ"ט כו', וענין כלה שנתכלו מבואר בד"ה שיר השירים שזהו ענין כלה שארי ולבבי, וכן ענין כי עליך הורגנו כל היום וכי אפשר לאדם ליהרג בכל יום, אלא י"ל זהו ענין למס"נ באחד, וכן ראיתי הפי' בספר כד הקמח באות בי"ת סוף ד"ה בטחון, וענין אחותי כלה ע"ד ואיש כי יקח אחותו כו' חסד הוא דפי' בזהר ויקרא ד"ז ע"ב ואיש דא קוב"ה כו' וע"ש פ' אחרי דע"ז סע"א שזהו ג"כ ענין כי אמרתי עולם חסד יבנה). והנה פי' אריתי מורי עם בשמי ארז"ל בשיר השירים רבה זה קטורת הסמים וקומץ הלבונה, אכלתי יערי עם דבשי אלו איברי עולה ואימורי קד"ק שתיתי ייני עם חלבי אלו הנסכים ואמורי קדשים קלים עכ"ל. והענין דהנה מבואר בלק"ת בד"ה ושאבתם מים הראשון ושם פ"א וז"ל והענין כי עבודה שבלב זו תפלה הלב הוא רומז כנגד המזבח וכשם שהי' ב' מזבחות פנימי וחיצון כך יש בלב ב' בחינות חיצוניות הלב ופנימיות הלב כו' ע"ש והקטורת היתה קריבה על המזבח הפנימי, והקרבנות על מזבח החיצון והיינו כי הקרבן שהי' מקריב בהמה על מזבח החיצון נק' זה חיצוניות הלב להקריב נפש הבהמית שבו, ופנימיות הלב זהו המס"נ של הנפש אלקית, עמ"ש סד"ה יביאו לבוש מ' גבי בעטרה שעטרה לו אמו כו', וכמ"ש בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו בענין ב"פ מס"נ שבק"ש למס"נ באחד ובכל נפשך, אשר למס"נ באחד הו"ע המס"נ של נה"א ששרשה מפנימית העולמות אחותי כלה, ויחודה וביטולה באחד חד ולא בחושבן, וזהו ענין קטרת והקשורים ליעקב ע"ד תרין ריעין ונק' ריח, ריח הלבנון ראה ריח בני כו', מקיף בכל מאדך וההמשכה שעי"ז הוא ג"כ יחוד אר"א ששרשו אור חדש מאוא"ס מעתיק וא"א, ונק' משכן העדות ג"כ כמאן דארח ריחא ותהלתי אחטם לך, אבל מס"נ דובכל נפשך זהו הנמשך מבחי' בשכמל"ו יחו"ת שמזה נמשך ביטול נה"ב וכמ"ש מזה ג"כ ע"פ אדם כי יקריב מכם כו' מן הבהמה כו', ובד"ה שיר השירים נתבאר שזהו ענין ב' בחי' כלה שכינתא עילאה ושכינתא תתאה וההמשכה שעי"ז הוא ג"כ הא' מאור א"ס ממש בחו"ב, הב' אח"כ מז"א למ' שיהי' ההמשכה בבי"ע כו' יעו"ש.

מור קטרת מזה"פ פנימית הלב, אכילה קרבן על מזה"ח חיצוני' הלב.

ועד"ז נתבאר ע"פ לבבתני אחותי כלה פ"ד יעו"ש גבי ולבבתני ב' בחי' לבבות הם ב' בחי' המשכות החיות כו' ובהביאור שם ג"כ פ"ד. וזהו ענין אריתי מורי עם בשמי, תחלה מזכיר בחי' ריח שהוא ענין קטרת שהוא ע"ד ק"ש למס"נ באחד שעי"ז נמשך אור ההמשכה מעצמות אור א"ס שיהי' מאיר בחכמה כו', וכמ"ש במ"א בפי' אחד עשר סממנים היו בה. עשר כנגד ע"ס שראשיתן חכמה כו'. ואחד הוא יחידו של עולם אנת הוא חד ולא בחושבן שיהי' מאיר בחכמה כו' ועמ"ש מענין מור בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא דרוש השני גבי וביאור הענין יובן עפמ"ש איש יהודי ובד"ה ויושט המלך לאסתר, בפי' מקוטרת מור ולבונה, מור בבחי' מרירות כו' ענין המרירות מן ההיפך איך ומה הוא ואח"כ יבא לבחי' לבונה היא בחי' השמחה כו', וזהו ענין המדרש בפי' אריתי מורי עם בשמי זה קטורת הסמים וקומץ הלבונה, ועמ"ש עוד מענין מור בד"ה יביאו לבוש מלכות גבי מרדכי מורא דכיא כו'.

קיצור. פי' אחותי ל' איחוי וחיבור ומזה יומשך ועת לתפור מה שקרע וגם החיבור ע"ד כי א־ל דעות ה', וכלה, בחי' מס"נ בכל יום בק"ש, אריתי מורי קטרת על מזבח הפנימי פנימיות הלב ואכלתי על מזבח החיצון חיצוניות הלב, מס"נ של נה"א נק' קטרת והקשורים ליעקב, ומס"נ של נה"ב זהו דוגמת קרבן בהמה, ועמ"ש ע"פ לבבתני ב' לבבות, וזהו תחלה אריתי מורי, ואחד עשר המשכות אנת הוא חד שיהי' מאיר בחכמה כו' גם מור ולבונה מרירות ושמחה כו'.

ה) והנה ענין אכלתי יערי עם דבשי, אכילה היא בחי' פנימיות כמ"ש בד"ה זאת חנוכת המזבח פ"ג, ובד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני פ"ב בפי' אכלו רעים בכדי שיהי' בחי' חו"ב צ"ל בחי' אכילה כו' ע"ש ובד"ה ענין הנסכים פ"ב בפי' ולחם לבב אנוש יסעד שסועד הלב הוא בחי' מ' (עי' בת"א ס"פ בראשית גבי ויתעצב אל לבו, אדריכל) להיות עולה ומקבל חיות מהמוח הוא חכמה כו' והיינו ע"י שהקרבן הבא מבהמה עולה לשרשו בבחי' פני שור ופני ארי' דאכיל קרבנין ועי"ז והחיות נושאות את הכסא כו', ובד"ה לבבתני שע"י העלאה זו שהיא עד רום המעלות נעשה המשכה מלמעלה למטה ולכן נק' הקרבנות בשם לחם כמו הלחם שעליו יחי' האדם עד"מ שהוא המתעכל עד שישוב לדם ובשר ממש ועי"ז ממשיך חיות הנפש בגוף ככה הוא כו' ותפלות כנגד קרבנות תקנום כו' ע"ש ובד"ה אני ישנה פ"ב שביטול והתכללות זה נק' בשם אכילה כו' יעו"ש באריכות. ונמצא הלחם והאכילה הוא ההתכללות והביטול לאשתאבא בגופא דמלכא שהם כלים דע"ס ועי"ז ממשיך בהם האור והחיות כמו שהלחם נכלל בגוף האוכל כו', ועי' בד"ה ראשי המטות פ"ג גבי והנה רצון העליון הוא מקור התומ"צ ולכן נקרא לחמי כו' ובד"ה את קרבני לחמי דרוש הראשון פ"ג שישראה מפרנסין לאביהם שבשמים כמו הלחם כו', כך הנה כל העולמות נק' עד"מ בשם גוף וכמ"ש בת"ז וכמה גופין תקינת לון כו' וכדי שיהי' השראת והתפשטות הנשמה בחי' סוכ"ע דלאו

מכל אלין מדות כו' הוא ע"י לחם שבאתעדל"ת נעשה אתעדל"ע כו' ובהביאור שם פ"ג לחמי כו' לאשי אש יו"ד כו' ובד"ה הנך יפה רעיתי פ"ב בענין ישראל מפרנסין כו', והנה הטעם שנק' יערי כי שרש נה"ב נמשכה מהמלאכים שנקראים עצי היער שרפים עומדים עצי שטים עומדים, וגם כי ודמות פניהם פני אדם הוא שורש נפש השכלית וכתיב כי האדם עץ השדה, ובשמואל א' סי' י"ד יערות הדבש הם קנים שגדל בהם הצוקער וכן פירשו שם יערי עם דבשי, ובגמרא פ"י דשבת צ"ה א' וכי מה ענין דבש אצל יער כו', מוכח דמפרש על דבש דבורים. ועמ"ש מזה בד"ה לסוסתי ברכבי ע"פ המדרש רבה ר"פ דברים. והנה יערי הם עצי הגן שעז"נ ויצמח כו' כל עץ כו' ופי' מהרמ"א שהם אורות הנמשכים ע"י קיום המצות וזהו ענין והנה עלה זית טרף שהביא מג"ע ועה"ח בתוך הגן זהו התורה, ועמ"ש ע"פ ישבעו עצי הוי' אשר נטע כו' בד"ה והבריח התיכון כו' שהם נמשכים מש' הוי' משא"כ בעשרה מאמרות נאמר רק ש' אלקים כו' וא"כ לפ"ז י"ל אכלתי יערי עצי הוי' הנמשכים ע"י קיום המצות כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה זו רמ"ח מ"ע כו', וכן ארז"ל מאי פרי מצות בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ קול דודי, עם דבשי י"ל תורה שנאמר בה ומתוקים מדבש, והרבות בשה"ש דמפרש יערי איברי עולה, היינו כי הקרבנות זהו עבודה שהוא אחד מהשלשה עמודים של כל המצות כו' ונק' איברי עולה יערי לפי שכולה כליל לגבוה ה"ז כמו אכילת כל היער הפרי עם העץ כו' והיינו ע"ד עץ פרי שיהי' עצו כפריו כו' אף שהארץ לא הוציאה כן אבל ע"י הקרבנות יהי' נתקן זה שיהי' עצו כפריו, וזהו יערי דוקא הנק' עצי הוי' שגם העץ נמשך משם הוי' ממש מקור הפרי כו' וענין עצו כפריו זהו שגם הגוף יהי' לע"ל קדוש כמו הנשמה כו', שתיתי ייני עם חלבי, לפה"נ מהרבות מפרש חלבי ל' חלב בצירי היינו אמורי קד"ק שהם החלב והשומן, וי"ל כי החלב נמשך מהתענוג כמו ושמועה טובה תדשן עצם, וזהו ענין השמחה להתענג מקיום המצות אשר קב"ו אשר ל' אושר ותענוג כו' וכמ"ש מזה בד"ה בכ"ה בכסלו, ולכן שייך זה לנסכים שהם המורים על המצות כמובן ממארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפלין כאלו כו' בלא נסכים וכמ"ש בלק"ת פ' שלח גבי בפ' נסכים, ויין משמח אלקים כמו באדם ע"י היין מהפך כו' התגלות הפנימיות כמ"כ למעלה גילוי פנימי' כו', ובת"י מפרש ייני עם חלבי הכל יין אלא שיש ב' מיני יין אדום ולבן היינו חמר חיוורין עתיק הוא הנק' חלבי שהוא לבן כחלב ונק' יין לבנון ועי' מענין ב' מיני יין אלו בד"ה אוסרי לגפן ובד"ה ובגפן שלשה שריגים נת' שהם מ"ן ומ"ד כו'. המורם מזה שאפ"ל אכלתי יערי וכו' על הקרבנות, ואפ"ל כמ"כ על התורה, וכן בשתיתי ייני ייגה של תורה חלקי התורה שבע"פ אכלו רעים, ע' ענין האכילה בנפש מעסק התורה בד"ה וארא אל אברהם כו' וז"ל וגם ישראל למטה מקבלים הארה מבחי' אכילה זו לשלוח חיות ללב ולמוח כו' ע"ש ובד"ה ראשי המטות שעי"ז נמשך אה"ר כו' ובביאור ותחת רגליו גבי ויחזו ויאכלו וישתו, שתו ושכרו י"ל ב' מיני יין הנ"ל חמר חיוורין נק'

שתו ויין אדום הוא המשכר כו' ועי"ז משיבה כנ"י אני ישנה ואיני מתאוה לאכול ולשתות מרוב הגלות הנמשל לשינה, ועכ"ז ולבי ער וגם קול דודי דופק וה"ע השופר המעורר מהשינה.

ועמ"ש בבוך תרטו"ב דמ"ט סע"ב מענין באתרי' לאו אורחי' למיכל רק כשבאתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי כו', ולכן צ"ל כל המשמח את החתן על ירידה זו מבחי' באתרי' לאו אורחא למיכל ובחי' באתי לגני אכלתי, והיינו שעי"ז יתגלה לע"ל גם למטה בעוה"ז בחי' העוה"ב שאין בו אכילה ושתי' כו' גם בגופים גשמיים כו' וא"כ ע"כ צ"ל שיהי' מאיר אז תוספת אור גדול בזו"נ דאצי' כו'.

ה' ב'

אני ישנה, רבות שמות פ' ב' ק"כ ב', ר"פ תרומה קנ"א ב', ס"פ פקודי פנ"ב קס"ד ד', נשא פי"ב רמ"ח ד', נ"ז שם מ"ש ס"פ פקודי, בשה"ש רבה בפסוק דודי לי י"ח ד', בפסוק זה אני ישנה כ"ח ד', בקהלת רבה בפסוק דברתי אני עם לבי פ"ז ב', באסתר קי"ז א', היינו בתחלת אסתר, זח"א וירא קי"ב א', ח"ב בשלח מ"ו א', ח"ג פ' צו ל"ג ב', אמור צ"ה א' שמות י"ב א' שלח קע"ד ב', פנחס רל"ג א', ר"פ האזינו רפ"ו א', ובהרמ"ז שם.

אני ישנה ולבי ער ברבות בשה"ש על פסוק זה כ"ח ד', אני ישנה מן המצות ולבי ער לגמילות חסדים ק' כי גמ"ח ג"כ מן המצות הוא, אלא י"ל כי המצות יש בהן ב' בחי', א' בין אדם לקונו, ב' בין אדם לחבירו, ועז"א אע"פ שאני ישינה מן המצות שבין אדם לקונו אבל ולבי ער לגמ"ח שהן המצות שבין אדם לחבירו, וזהו מעלה גדולה כי אפילו חבור עצבים אפרים הנח לו, ועמ"ש בתו"א פ' נח בדרוש דור הפלגה, בשגם כי ואהבת לרעך כמוך זהו כלל כל התורה. אני ישנה מן הצדקות ולבי ער לעשותן, זהו ע"ד מ"ש בגמ' לענין תענית נקבל עלן כו', וכמו מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, והקב"ה נקרא בודקייא דלבא כמ"ש חוקר לב. אני ישנה מן הקרבנות ולבי ער לק"ש ותפלה, כי הקרבן העלאת נפש הבהמית, ועי"ז נמשך אש שלמעלה ועיין באגה"ק סי' כ"ח, ועכשיו תפלה במקום קרבנות. אלא שבקרבנות הי' גילוי ההמשכה גם בחיצוני' העולמות, משא"כ עכשיו אני ישנה מבחי' גילוי

זה, ומ"מ בפנימיות יש ההמשכה. וזהו ולבי ער. ועמ"ש בלקו"ת פ' פנחס בד"ה צו את בני ישראל כו' את קרבני לחמי כו', ובשה"ש ע"פ לבבתני אחותי כלה, גם הקרבן יחוד וקירוב, ועל זה נאמר אני ישנה. ומ"מ יש בחי' זו ע"י ק"ש ותפלה, ק"ש יחוד י"ה ושמו"ע יחוד ו"ה. אני ישנה מבית המקדש ולבי ער לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, עמ"ש ע"פ דרשו הוי' בהמצאו שארז"ל והיכן הוא מצוי בבהכ"נ ובבהמ"ד, כי ע"ז נאמר ואהי' להם למקדש מעט כו'. ועי' בד"ה מזמור שיר חנוכת בלק"ת אחר פ' הברכה ושם בדרוש הראשון ובסידור שער החנוכה ע"פ זה. אני ישנה מן הקץ ולבי ער לגאולה, כי אע"פ שכל הקיצין כלו מ"מ אם יתמהמה אחכה לו, והיינו ע"י התשובה, ולכן לבי ער. אני ישנה מן הגאולה ולבו של הקב"ה ער לגאליני, י"ל הקב"ה הוא ז"א ולבו הוא עתיק, כי הלב הוא הפנימיות, ובפנימיות ז"א מאיר ע"ק כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דס"ו ב' בפי' בי נשבעתי ר"ל אור א"ס המלובש בי. והנה על עתיקא קדישא נאמר לא ינום ולא ישן שומר ישראל וע"כ נאמר ולבי ער, איכן מצינו שנק' הקב"ה לבן של ישראל מן הדין קרא דכתיב צור לבבי וחלקי אלקים לעולם תלים ע"ג, פי' אדמו"ר נ"ע הובא בלקו"ת בד"ה ביום השמיני עצרת דפי' אלקים היינו שם הוי' כשכלול במקורו שאזי הוא בבחי' אלקים, כי ז"א בעלותו לגבי עתיקא באלקים יחשב. ועיין עוד מפסוק צור לבבי וחלקי לעולם, ברבות שמות ר"פ ל"ג דקנא"ב, ובפתיחתא דאיכה דנ"ב ע"ד בד"ה רבי אבהו פתח דרכיך ומעלליך גבי זאת רעתך כי מר כי נגע עד לבך, זו סנהדרי גדולה שהן נקראים לבן של ישראל דכתיב לבי לחוקקי ישראל, וכיון שהם מכעיסים אותי לית לבי לחוקקי ישראל כו'. ד"א כי נגע עד לבך זה הקב"ה כו', דכתב צור לבבי וחלקי אלקים לעולם, עכ"ל. והנה חוקקי ישראל י"ל בחי' החקיקה שבנשמות שרשה מהכתר כמ"ש בד"ה אם בחוקתי תלכו, ובמא"א ח' נ"ב חוקקי ישראל דא או"א עילאין החוקקים לז"א כו' עיין זח"ג ס"פ ויקרא כ"ו א'. ולכן אמר הקב"ה לבי לחוקקי ישראל, וי"ל לבי היינו תפארת דעתיק וזהו צור לבבי וחלקי כו'. בחיי ר"פ בשלח ע"פ ובוחן לבות הוי', שהלב הוא עיקר כל האברים שבגוף כו' כמלך באמצע המדינה כו', לכך נק' הקב"ה בלשון לב, הוא שכתוב צור לבבי וחלקי אלקים לעולם עכ"ל, והאריך. ועמ"ש בפסוק צאינה וראינה בענין וביום שמחת לבו. של"ה קט"ב קצג"א רמ"ב א'.

קול דודי דופק על ידי משה, עמ"ש ע"פ משכן העדות אשר פקד ע"פ משה, פקד אותיות דפק, גם כי הדופק בו גילוי מסיבוב והילוך הדם, כן התורה נק' אדם א' דם כמ"ש בביאור ע"פ בשעה שהקדימו, והתורה נק' ע"ש משה שהוא בחי' ונחנו מה. במא"א ד' י"ט דפק הוא יסוד דאבא רבוע ע"ב מחי' כל האצילות והוא דפק המחי' אדם כי החכמה תחי' עכ"ל. והי"נ העיר ממ"ש בת"ז תיקון דל"ד ל"ה מענין דפק, ובתיקון ס"ט דק"ז ע"ב ודקט"ו ע"ב. ובלקו"ת מהאריז"ל פ' וירא כי אבא הוא חיות כל האצילות כולם בחכמה עשית והנה החכמה מתפשט בסוד הורידין של דם כו', והדופק עצמו שהוא הווריד הוא אבא כו' ואבא הוא שם ע"ב ואחריו הוא דופק עכ"ל. ובמא"א שם ד' ט"ז שהדם הוא מבחי' בינה כי ריבוע אהי' הוא דם, וא"כ הדפק הוא יסוד אבא שמאיר בבינה כו' כי כולם בחכמה עשית בבינה, אין

ויש תרין ריעין כו׳, ויחוד או״א נמשך ע״י ל״ת, וזהו ענין משכן העדות אשר פקד ע״פ משה, והדם והדפק ענין רצוא ושוב. ועיין במאו״א ג׳ ססעי׳ ט״ו גידים מהם רכים ומהם קשים בבחי׳ חסד ודין כו׳. ועכ״פ להמשיך להיות קול דודי דופק זהו ע״י עסק התורה שהוא בחי׳ משה יסוד אבא כו׳, לא אני גדול ממנה תמוה אלא כי המאציל א״ס אחד ואין שני יחיד ומיוחד ולא שייך שם דו״נ, והיחוד דו״נ זהו רק באצי׳ בע״ס, והן מה שצמצם אוא״ס כחו בבחי׳ גבול, וע״כ בבחי׳ זו שייך לא אני גדול ממנה, כי כן נש״י נאצלו מע״ס ומא״ק כו׳ כי מי גוי גדול כו׳ וזהו אימתי גדול כשהוא בעיר כו׳ ועמ״ש בד״ה והנצח זו ירושלים בפי׳ לך הוי׳ הגדולה ב׳ פירושים, פתחי לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, במא״א מ׳ י״ט מחט נק׳ היסוד המחבר ותופר הדוכרא לנוק׳ כו׳ וזהו חנוך תופר ומחבר זו״נ ע״י עכ״ל. וזהו בן פורת יוסף אותיות תופר, וזהו פתחי לי אחותי, פי׳ אחותי לשון איחוי שהוא ענין תפירה כמו אחוי אלכסנדרית, ואני פותח לך פתחים כו׳, כי ביחוד הנ״ל יש הרבה מדריגות, שהרי עכשיו נק׳ ה׳ קטנה רחל ולעתיד לבוא תתעלה ביתר שאת כו׳ בחי׳ שקראה אמי ה׳ גדולה כו׳, גם יש מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימיות, ועיין במא״א פ׳ כ״ו בענין פתח שגם יסוד דבינה נק׳ פתח, וגם כי הפתח משקוף ושתי המזוזות והם נו״ה ות״ת, וגם חו״ג ודעת, וכן חו״ב וכתר, אחותי שנתאחו לו במצרים בשתי מצות בדם הפסח ובדם המילה, בזח״ב פ׳ בא דל״ה סע״ב פי׳ שהם מבחי׳ זו״נ היינו דם הפסח ה׳ גבורות שבמלכות, ודם המילה ה׳ חסדים שביסוד, ועיין פ׳ אמור דצ״ה סוף ע״א ובהרמ״ז שם. ויש לפרש כי דם הפסח זהו בירור נפש הבהמית, אבל דם המילה חשוב כקטרת שהוא העלאת נפש האלקית וזהו שנתאחו לו בשתי מצות הנ״ל דוקא שעי״ז נעשה חיבור נה״א ונה״ב שתהא נפש הבהמית בטילה לגבי נפש האלקית ולמעלה הוא חיבור בי״ע שנק׳ בהמה פני ארי׳ פני שור כו׳ עם אצילות כמראה אדם כו׳.

רעייתי שריעו אותי בים ואמרו זה א־לי ואנוהו הוי׳ ימלוך לעולם ועד, לכאורה למה תפס המדרש שני פסוקים אלו משירת הים, לכן י״ל כי הם מורים על יחוד זו״נ כי זה היינו יסוד הוי׳ ימלוך הוא מלכות וזהו הנק׳ רעייתי דהיינו היחוד מה שאין כן אחותי הוא רק בנין פרצופ׳ וצ״ל ואיש כי יקח אחותו חסד הוא בזח״ג ויקרא ד״ז ע״ב ובפי׳ אחרי דע״ז ואזי נקראת רעייתי, א״כ פי׳ רעייתי לשון ריעות וחיבה, ועיין מענין זה א־לי ואנוהו בזח״ב בשלח דנ״ה סע״א שפירש דהיינו המשכה מבחי׳ צדיק יסוד כשנמשך במלכות וזהו ע״ד מ״ש בזח״ג בלק דר״ד ע״ב בפי׳ בקר אערך לך ואצפה, כד״א ויצפהו זהב טהור ע״ש ובבה״ז שם, ועד״ז פי׳ ואנוהו, ומענין הוי׳ ימלוך לעולם ועד, ברבות ויקרא פ׳ ב׳ שהם המליכוני תחלה על הים ואמרו הוי׳ ימלוך לעולם ועד, וענין הוי׳ ימלוך י״ל ע״ד אגוסטוס יושב ברבות בשלח ר״פ כ״ג, ועיין עוד מענין הוי׳ ימלוך בשיר השירים רבה ע״פ הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני הם קבלו מלכותי ואמרו הוי׳ ימלוך לעולם ועד, ובאיכה רבתי ס״ז ד׳ גבי

מעשה במרים בת נחתום א״ל כתיב בתורתינו הוי׳ ימלוך לעולם ועד ואומר הוי׳ מלך עולם ועד כו׳ והנה הוי׳ מלך הוי׳ מלך הוי׳ ימלוך לעולם ועד גימט׳ כתר.

זח״ג אמור צה״א אני ישינה בגלותא דמצרים דהוו בני ישראל בשעבודא דקשיו, כתב המק״מ נ״ב אני ישינה בסוד דורמיטא שהוא הסתלקות המוחין כן היתה נוקבא בסוד נקודה בלי מוחין וזהו אני ישינה עכ״ל, וענין נקודה זו יש לפרש ע״ד מ״ש בתו״א בד״ה זכור דעמלק שהוא בחי׳ קטנות בחי׳ אמונה לבדה כדכתיב ויאמן העם, אבל צ״ל התרחבות הדעת שתהי׳ הרחבת הגילוי נקודה זו כו׳ ע״ש. ועיין בזח״ב ויקהל דר״ד ע״ב מענין האי רווחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה, והרמ״ז פי׳ שנסתלקו מוחותי׳ שהם בסוד י״ה, ואז גברו הדינין שהם סוד י״ה עם שמי שס״ה גימט׳ ישנה, והנה הל״ת הם שס״ה שמי עם י״ה, וע״י השינה שהוא הסתלקות המוחין מנש״י שאין עוסקים בתורה והולך בטל כישן דמי פוגם בבחי׳ שמי עם י״ה ולכן על ידי זה נמשכים הדינין ועיין בהלקו״ת מהאריז״ל פ׳ נח ע״פ חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים, ולהעיר מענין הקטרת שהי׳ שס״ה מנה כמנין ימות החמה יומין עילאין.

עיין זהר ח״ג פנחס דרי״ן רע״א. זהר ח״ג ר״פ האזינו דרפ״ו סע״א אני ישינה אמרה כנסת ישראל (הוא פרצוף הפנימי דמלכות שנק׳ כנסת ישראל) אני ישינה מפקודי אורייתא בזמנא דאזלינא במדברא ופי׳ הרמ״ז ידוע שסוד השינה הוא הסתלקות המוחין שהם סוד הנשמה למעלה וכך היתה רחל במדבר שחסרו ממנה אורות אבא שהם פקודי אורייתא ושהם מכוונים אותה כמ״ש בפסוק הוי׳ בחכמה אבא יסד ברתא עד כאן לשונו, ויש לפרש ע״פ מ״ש בד״ה וידעת היום שע״י המצות נמשך הדעת בבחי׳ סובב כל עלמין להיותו באמונתו יחי׳ ממש כאלו רואה, משא״כ כשישנה מפקודי אורייתא מסתלק הדעת וזהו השינה שנסתמו מראה עיניו ונשאר רק כח הדמיון כו׳ וכמ״ש בתו״א פ׳ וישב בד״ה שיר המעלות כו׳ היינו כחולמים ח״ל וכן הענין בגלות ניצוץ אלקות בנפש האדם, שהוא בבחי׳ שינה והסתלקות המוחין כו׳ עד ועז״נ אלביש שמים קדרות כו׳ שאז מאיר ומתנוצץ מלמע׳ מעולם העליון שהוא בבחי׳ עיגולים בבחי׳ חלום שהוא כח המדמה לחבר שני הפכים כו׳ עכ״ל ור״ל שאף בהיותה אני ישינה אעפי״כ היינו כחולמים שעל כל פנים בבחי׳ חלום מאיר אחדות הוי׳ בנפשו, והחלום הזה שרשו מבחי׳ גבוה כו׳ ע״ש.

ולבי ער זח״ג שם לאעלא לארעא למעבד להו נמוסין דהא כל פקודי אורייתא בארעא אשתכחין ופי׳ הרמ״ז ולבי ער הוא שורשה שבלב ז״א גם פי׳ ער כמ״ש באדרא נשא ד׳ קכ״ט ע״א, בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין כו׳ עד וההוא ארחא אתפריש לתרי״ג ארחין, וסודו שאותו אורח הוא יסוד דעתיק כו׳ ושמתפשט למאתן ושבעין י״ל כ״ז אותיות התורה, וכל א׳ כלול מע״ס וכעין זה נמצא בהרמ״ז אמור

צ״ה וזהו ג״כ ענין שמן זית זך, ובפ׳ אמור צה״א פי׳ ולבי ער לנטירא להו דלא ישתצון בגלותא, וכתב הרמ״ז כי המוחין שלה נסתלקו לל״ב ז״א ולכן הוא נעור להאיר לנוק׳ כו׳. וע״י בחי׳ ער הנ״ל הוא שולט על הר״ע כי ר״ע בהיפוך אתוון ער והוא להיות עקב והאדם שולט על ראש הנחש זהו ע״ר עקב ראש כמ״ש בעמה״מ.

קול דודי דופק בפ׳ אמור שם פי׳ דא קודשא בריך הוא (היינו ז״א) דאמר ואזכור את בריתי המכוון שבריתי הוא יסוד המשפיע אור הסוכ״ע בממכ״ע, וזהו ואזכור את שעושה אותו לבחי׳ זכר ומשפיע ושלא יהי׳ אבר מת ועיין מזה בזח״ב בשלח דנ״ה סע״ב ע״פ בשוב הוי׳ ציון, ולכן הוא דופק כי חמימות הדם שבדפק גורם להשפעה זו. ור״פ האזינו שם פי׳ קול דודי דופק דא משה, ופי׳ הרמ״ז שהוא יסוד אבא המתגלה בז״א מהחזה ולמטה, דאוכח להון לישראל בכמה ויכוחין, ע״ד טובה תוכחת מגולה כו׳ וזהו דופק שהי׳ מכה על לב השומעים, וגבורות דאבא הם גבורות ממותקות ועיין בהרמ״ז ר״פ פנחס ע״פ מוסר אביך.

פתחי לי בפ׳ אמור שם פתחי כחדודא דמחטא עמש״ל בהמדרש שה״ש, והנה בן פורת יוסף אתיות תופר, ואותיות פותר שהי׳ פותר חלום דהיינו חלום הנ״ל, דהיינו כחולמים הוא פתר אותו ע״פ החכמה והדעת, וזהו עצמו ענין תופר, וע״כ פתחי לי כחודה של מחט, שיוכל להיות תופר ופותר, וענין פתחי לי לפתוח אטימת הלב וכמ״ש בזהר ח״ג פ׳ פנחס דרל״ג רע״א וז״ל כך ישראל כל זמן דאינון אטימין ליבא ולא פתחין בתיובתא לא סלקין ריחא ולא אפיק לון מגו גובין, אבל כד פתחין בתיובתא מיד סלקין ריחא כו׳ פתחי לי אחותי רעיתי עכ״ל, וביאור הענין י״ל ע״פ מ״ש בתו״א בפ׳ משפטים בד״ה לא תהי׳ משכלה ועקרה ח״ל, אך הנה יש עוד בחי׳ עקרה והוא בענין מארז״ל ע״פ אין לה ולד אפילו בית ולד אין לה שהיו טומטומים, פי׳ שנסתם כל כך עד שאין לה בית קיבול לקבל הריון, ועל דרך זה הנה יש באדם גם כן בחי׳ זו לעבודת הוי׳ שאינו תופס במוחו ושכלו האמת כאשר הוא מחמת שאין לו כלי מחזיק כו׳ מחמת שהוא יש ודבר בפני עצמו, ולכן הוא עוסק ברצונותיו כו׳ ע״ש, והיינו בחי׳ אני ישינה, והנה העצה לעשות כלי ריקן הוא ע״י לב נשבר כו׳, להכותה בפטיש כו׳ וזהו ענין קול דודי דופק וכמ״ש בדרוש הנותן לשכוי בינה בענין הכרוזין ע״י גבריאל כו׳ ה״ג לפתוח יסודה שיהי׳ בחי׳ כלי ריקן וכן משמע בזח״ב בשלח דמ״ו ע״א וז״ל, כד אתפליג לילא שארי מלכא למיקם ונ״ב זיקץ כישן הוי׳ בסוד הדורמיטא, ומטרוניתא לזמרא ונ״ב רחל ואתי מלכא ואקיש לתרעא דהיכלא ואמר פתחי לי אחותי רעיתי וגו׳. והנה הענין שבחצות לילה הוא לעשותה כלי לזווג בשחרית, והו״ע תיקון יסודה לעשותה כלי ריקן כו׳. וזהו״ע הטבה הב׳ שעושה זעיר לנוק׳ הנזכר בהרמ״ז בשלח מ״ה, עוד פי׳ אדמו״ר נ״ע קול דודי דופק כי ע״ס הם כשלהבת קשורה בגחלת היינו בהמאציל העליון, וכמו ע״י מפוח מעוררים גילוי השלהבת לצאת מהעלם מהגחלת, כך קול דודי הוא התורה הוא

כמו הרוח המעורר גילוי אור העשר ספירות ממקורן, דזפק אחורי׳ דיסוד אבא, כי נובלות חכמה שלמעלה תורה עוד פי׳ הרמ״ז בפ׳ אמור שם בענין פתחי לי כי מלבד שאתה הוא הפותח לי מלמטה למעלה ועמ״ש בד״ה כי תשמע בקול בענין בהי עייל כו׳, עוד זאת שעל ידיך נמשך לי אורות מאימא עילאה ומא״ס ואם לאו הרי הצדיק אבד כי אין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו כו׳ א״כ אתה הוא הפותח לי מלמעלה למטה ועמ״ש מענין מטבע קצר פותח בברוך כו׳ ומענין קמ״ץ בכתר ופת״ח בחכמה, פותח את ידיך ידידך כו׳ וזהו פתחי לי למ״ד יו״ד שתפתח את היו״ד כו׳ והנה הפתח הוא הממוצע שבו ועל ידו נכנסים מהחוץ לתוך הבית, כך התעלות הנברא להיות נכלל באלקות לאשתאבא בגופא דמלכא בבחי׳ ביטול דמ״ה וזהו ע״י שנכנס תחלה בבחי׳ העלאת מ״ן ביסוד דנוק׳ דהיינו ביטול היש דב״ן, וזהו פתחי לי, וכן עד״ז שיומשך מאא״ס בז״א זהו ע״י חו״ב, וזהו ג״כ פתחי לי מלמעלה למטה, ד׳ בחי׳ אחותי, רעיתי, יונתי, תמתי, פי׳ הרמ״ז שהוא נגד עלייתה באבי״ע דאצילות יסוד ת״ת דעת כתר, ויש להעיר ממ״ש הרמ״ז ר״פ בשלח דמ״ה בענין ד׳ הטבות שעושה זעיר לנוקבא שנים בסוד בנינה ושנים בסוד היחוד יעו״ש, ובזח״א וירא קי״ב א׳ בגין דאברהם מסטרא דימינא איהו אמר אחותי היא ורזא כמ״ד אחותי רעיתי כו׳ וע״ד אברהם קרא לה תדיר אחותי, בגין דאתדבק בהדא ולא יתעדון דא מן דא לעלמין, ופי׳ בבה״ז שם שזהו ענין יחוד התמידי להחיות העולמות שאינו נפסק כלל ע״ד חו״ב תרין ריעין כו׳ ומצד זה יש בו מעלה יתירה מביחוד הפנימי כו׳, ובעבודה בחי׳ זו הו״ע אהבה הטבעית שבנפש האלקי׳, אך עכ״ז תהי׳ ג״כ רעיתי ע״ש היחוד להוליד וכענין אחותי בת אבי כו׳ ותהי לי לאשה, וזהו ואיש כי יקח את אחותו שביחוד התמידי יומשך ג״כ היחוד אור חדש חסד הוא הפלגת הטוב שנמשך מחסד דא״א.

ויש לפרש אחותי רעיתי ע״ד מ״ש אתי מלבנון כלה ופי׳ בזח״ב פ׳ שמות ד״ג ע״א דעקר׳ דתרווייהו מלבנון קא אתיין, ופי׳ במק״מ שר״ל זו״נ שניהם שרשם הראשון מטפת אבא בסוד ר״ד דמילוי יו״ד ועמ״ש מזה בדרוש מחצית השקל, וגם לבנון היינו ל״ב נתיבות חכמה עם נו״ן שערי בינה שמשם שרש זו״נ ע״כ נקרא אחותי וכשמוכנים ליחוד נק׳ רעיתי, ובעבודה זהו ע״י העלאת מ״ן דבירור נה״ב, עוד בפ׳ שמות ד״ב ע״א ע״פ ותתצב אחותו מרחוק, אחותו דההוא דקרא לכנסת ישראל אחותי, כמד״א פתחי לי אחותי רעיתי כו׳ ויש לפרש שכדי שתהא רעיתי צ״ל תחלה ותתצב אחותו מרחוק כמד״א מרחוק הוי׳ נראה לי היינו שיהי׳ בעיניו רחוק מהוי׳ וידקדק על עצמו בחשבון, כי וסביביו נשערה מאד, ועמ״ש סד״ה אתם נצבים בפירוש ושקל בפלס הרים ומ״ש בד״ה ביום השמיני שילח בענין הריקוד שצ״ל קירוב וריחוק וקירוב.

זהר ח״ג פ׳ צו לג״ב פתחי לי בצלותא דאתמר בה אדנ״י שפתי תפתח דאיהו אחותי רעיתי ולית רעיתי אלא פרנסתי כו׳ עיין שם, והנה אחותי רעיתי זהו כשהן בבחי׳ ו״ה אחר כך יונתי על דרך עד שקראה

אמי תמתי עליית׳ באבא, עיין זח״א ויצא קנ״ג ב׳ שיש עלי׳ למעלה מבחי׳ שקראה אמי ויש לומר אחותי רעיתי ע״י מ״ע יונתי ע״י קיום מל״ת שהן בחי׳ י״ה תמתי ע״י למס״נ באחד וכ״ז הוא ענין פתחי לי אך הזיווג וההמשכה עליונה פי׳ בזח״ג אמור צ״ה סע״א שזהו ענין שראשי נמלא טל שהוא המשכה מטלא דבדולחא שבמו״ס וזהו ע״ד שנתבאר בענין תפלת ערבית רשות שעצם היחוד הוא ההמשכה מבחי׳ שאין אתערותא דלתתא מגעת שם ולכן הוא רשות שא״א להמשיך זה ע״י אתערותא דלתתא אלא שהאתערותא דלתתא הוא הכנה לזה להיות שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני וזהו ד׳ ידות יהי׳ לכם אחותי וימינו תחבקני רעיתי שמאלו תחת לראשי, וכן יונתי תמתי ואחר כך וההמישית לפרעה זהו שראשי נמלא טל.

רבות שמות קכ״ב קנא״ב קמד״ד ח״מ י״ח ד׳ פו״ב קי״ד א׳.

רבות שמות פ״ב דק״כ ע״ב ע״פ וירא מלאך הוי׳ אליו כו׳ מתוך הסנה, ההי״ד אני ישינה מן המצות הי״מ פי׳ שעשיתי מצות כאדם שעשה כבר מלאכתו וגמרה וישן לו ולדבריו י״ל שזהו ע״ד המצות שבימי החול שאף על פי שאומרים אשר קדשנו במצותיו מ״מ בשבת מבקשים עוד קדשינו במצותיך כמ״ש בד״ה ראו כי הוי׳ נתן לכם את השבת עוד י״ל כי ישינה גימט׳ שס״ה ל״ת וא״כ מה שהוא סור מרע לבד נק׳ עדיין אני ישינה כי סור מרע זהו עדיין רק תיקון הנוק׳ שלא להיות עוונותיכם מבדילים בד״ה מה טובו להעיר מהמשנה פ״ק דמדות מצאו שישן כו׳ בגדיו נשרפי׳ שפגם בהמקיפים כו׳ א״כ לפי״ז גם כשאני ישינה אין זה לשמרה דשס״ה ל״ת ומסתלקים ריח בגדיו אלא לפי כי ולבי ער לעשותן להעיר ממ״ש זח״א ויגש דר״ז בענין דוד שלא הי׳ ישן שתין נשמי כו׳ ואפשר זהו פי׳ ולבי ער כו׳ נמצא אין זה שינה גמורה כו׳. מה התאומים הללו כו׳ עמו אנכי בצרה כו׳ וזהו מתוך הסנה כמ״ש הרמ״ז אמור צ״ה בענין פתחי לי כי כשמתמעטת הנוק׳ עם הזעיר נאמר עליו כן משחת מאיש מראהו וכמש״ל ע״פ צאינה וראינה סעי׳ י״ז בשם זח״ג ע״ז א׳ כדין אימא עילאה נטלת כתראה ומנעת מיני׳ מבועין עילאין ועיין זח״א וירא ק״ב ע״ב ע״פ לו צר.

ר״פ תרומה קנ״א ב׳ אני ישינה מן המצות אבל זכות אבותי עומדת לי ולבי ער היינו האהבה המסותרת שיש בכל אחד ועמ״ש בד״ה אם בחוקתי תלכו בענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם ט״ל יש לומר מההמשכה שע״י אתערותא דלעילא יונקי׳ גם החיצונים ע״כ צ״ל בית א״נ יש ט״ל מלאכות ט״ל מלקות שהם לעו״ז וצריך למנוע אותן והיינו ע״י בית, ועמ״ש בהגהות לד״ה מים רבים.

אני ישנה וגומר. הנה בפסוק שלפניו הוא מאמר הקב"ה לכנ"י באתי לגני כו' אכלו ריעים וגו' וזה נאמר על ענין הקרבנות, ועכשיו הוא תפלה במקום קרבנות וכמ"ש בזהר ר"פ ויקרא אכלתי יערי הוא יוצר אור, דבשי ק"ש, שתיתי ייני עם חלבי הוא ענין ח"י ברכות דשמו"ע, אכלו רעים לעילא פי' בי"ה, שתו ושכרו דודים לתתא ו"ה, שהקרבנות נק' בשם אכילה ושתיה, וכן עכשיו תפלה שכנגד תמידין תקנום. וע"ז משיבה כנ"י אני ישנה בגלותא ואעפ"כ ולבי ער, לבי הוא הקב"ה כמ"ש צור לבבי וחלקי אלקים וכתי' לא ינום ולא ישן שומר ישראל. ולהבין כ"ז מהו ענין אכילה ושתיה, הנה יובן מענין הק"ש ותפלה. שמע ישראל הוא ענין ההתבוננות איך הוי' אלקינו שהוא בחי' יח"ע ואח"כ בשכמל"ו יח"ת, כי הנה כתיב אני ה' לא שניתי. כי ואתה מחיה את כלום אל תקרי מחיה אלא מהוה, כי הנשמה היא רק מחיה את הגוף שהתהוות הגוף הוא מטפת אב ואם כמארז"ל שלשה שותפין באדם כו' רק שאחר התהוותו הנשמה מתלבשת בו להחיותו להיות עין רואה ואוזן שומעת וכח המעשה ביד וכח ההילוך ברגל כו' ובהסתלקות הנשמה מהגוף בטל ראית העין ושמיעת האוזן כו ועכ"ז הגוף עצמו קיים רק שאין בו חיות. משא"כ הוא ית' מהוה את העולם מאין ואפס המוחלט, וזהו פי' שם הוי' ע"ש שמהווה את הכל מאין ליש, והיו"ד מורה על התמדת הפעולה שמהווה כן בכל רגע כמאמר אומר ועושה. וזהו אני הוי' לא שניתי, כי לפי שהוא בחי' מהוה ע"כ לא שניתי. כי הנשמה לפי שהיא רק בחי' מחיה את הגוף דהיינו ע"י שמתלבשת בהגוף ע"כ יש בה שינוי שאחר התלבשותה נתפסת היא בהגוף, אבל בבחי' הוי' כיון שמהוה מאין ליש א"כ אין זה ע"י בחי' התלבשות בתוך העולם, (שההתלבשות לא שייך רק לנשמה בגוף שהגוף היה מציאותו מקודם ואח"כ הנשמה מתלבשת בו וכמבואר בגמ' שאחר כמה ימי' להתחלת יצירת הולד בבטן אמו מתלבש בו הנשמה. משא"כ בבחי' ההתהוות מאין ליש לא שייך כלל התלבשות המהוה, שהרי קודם התהוות הנברא היה אין ואפס ובמי יתלבש, ועוד שבחי' היש הנברא הוא בטל במציאות לגבי אור המהוה אותו כביטול זיו השמש בשמש ולכך אין היש הנברא בחי' מסתיר כלל לגבי אור המהוה אותו ולא כמו הגוף שמלביש ומסתיר על הנשמה כו'). אלא ע"כ התהוות זו אינו אלא על דרך כי הוא צוה ונבראו ולכן נק' הוא ית' הקב"ה שהוא קדוש ומובדל ולא כמו הנשמה שמתלבשת ונתפסת בהגוף, ועל כן לא שניתי. כי השינוי בנשמה הוא רק מפני שמתלבשת בהגוף, אבל אני ה' שמהוה שלא ע"י התלבשות לכן לא שניתי שאין שום שינוי בין קודם בריאת העולם כו'. אך מ"ש ואתה מחיה הוא כי יש ב' בחי', ממכ"ע וסוכ"ע, ומצד בחי' ממכ"ע שייך התלבשות כמארז"ל מה הקב"ה ממלא כל העולם כך הנשמה ממלא את הגוף, ולכך יש כמה מדריגות בעולמו' גבוה מעל גבוה כו' כי בעולמו' עליוני' יש גילוי יותר מבחי' ממכ"ע, והוא כמשל הנשמה שמחיה את הגוף, שהתהוות הגוף אינו מהנשמה ואעפ"כ עיקר חיותו ראית העין ושמיעת האוזן והשכל הוא מהנשמה, כך התהוות העולם מאין ליש הוא ע"י צוה ונבראו מבחי' סוכ"ע, וזהו בחי' מהוה. ואעפ"כ ג"כ ואתה מחיה להיות גילוי זיו השכינה בג"ע כו', וכן בכל עולם בחי' האור והחיות שבהגוף

ו-בו לטוגרט כ. ב. תנ13

נלקח מבחי׳ ממכ״ע, ונק׳ זה מחיה ע״ד להחיות בהן נפש כל חי כו׳, ובזה יש כמה מדריגות כו׳. אבל התהוות הגוף עצמו שבכל עולם מה שבו מתלבש האור והחיות הוא מבחי׳ סוכ״ע, וזה נק׳ מהוה, יש מאין. והנה והחכמה תחיה כתי׳, שבחי׳ ואתה מחיה הוא ע״י החכמה כי ראשית חכמה כתי׳ שהיא ראשית הגילוי, ומחכמה ואילך הוא בחי׳ השתלשלות, ונהר יוצא מעדן כו׳ שחכמה שבג״ע נמשך ע״י השתלשלות מחכמה עילאה. כמו עד״מ התהוות מתיקות התפוח מהמזל המכה בו ואמר לו גדל או כמו נפש הבהמה מפני שור שבמרכבה כו׳, וכן מחכמה דבריאה נמשך בחי׳ השתלשלות עד שכל אנושי עד״ז, וזהו והחכמה תחיה. אבל להיות ההתהוות הוא מא״ס ב״ה הסוכ״ע שלמעלה מהחכמה, שהחכמה ועשי׳ גשמיות שוין אצלו ית׳. ולכן נאמר והחכמה תחי׳ בעליה, שהיש נק׳ בעליה דחכמה ששרשו מא״ס הסוכ״ע שלמעלה מהחכמה, וזהו והחכמה מאין תמצא, יש מאין ממש.

והנה פי׳ יש מאין מלבד דר״ל שההתהוות הוא מאין ואפס המוחלט ולא כמו בחי׳ שהנשמה מחי׳ את הגוף כנ״ל, אך עיקר הפי׳ הוא שמקור התהוות זו הוא מבחי׳ אין ממש וכמ״ש אני הוי׳ הוא שמי, שהוא בחי׳ שם והארה לבד ולא מהותו ועצמותו שבחי׳ זו הוא סוכ״ע המהוה את הכל. וזהו שההתהוות היש הוא מבחי׳ אין, היינו מבחי׳ שמו ומלכותו שבחי׳ מלכותו הוא סוכ״ע. כי הנה ידוע דמדת מלכות הוא מדה אחרונה מן השבע מדות חג״ת כו׳ עד מלכות וכמ״ש לך ה׳ הגדולה כו׳ לך ה׳ הממלכה, אך אנו רואים הפרש גדול בין מדת מלכות לשאר המדות עם היות כולם הם בחי׳ היחס והשייכות לזולתו כי אין מלך בלא עם וכן חסד הוא חס על דל משא״כ בפ״ע אין שייך זה אך כל המדות הם בחי׳ ההתקשרות והקירוב להמקבל כמו מדת חסד ואהבה או רחמים וכן ניצוח והתקשרות כו׳, משא״כ בחי׳ מדת מלכות הוא באופן הפכי לגמרי שהיא מדת ההתנשאות שהוא הריחוק מהעם שמתנשא ומתרומם עליהם והם כורעים ומשתחוים לפניו, ולכן אין ענין המלוכה כ״א על זרים ונפרדים ולא על בנים שיש להם איזה קירוב עם האב ואין זה בחי׳ מלוכה. וכך יובן הנמשל למעלה, כי הנה א״ס ב״ה כשמו כן הוא שאין לו קץ ותכלית, וא״כ אם הי׳ מאיר ומתגלה ההארה ממנו ית׳ בבחי׳ קירוב ע״ד שהמשכה ע״י המדת חסד לא הי׳ יכול להיות התהוות העולם כלל שהי׳ הכל בחי׳ א״ס, כ״א ההתהוות הוא ע״י בחי׳ אנא אמלוך היא מדת מלכותו שהיא בבחי׳ רוממות והתנשאות המלך המרומם לבדו שהוא בבחי׳ ריחוק ומרחוק ה׳ נראה, ואז ע״ז יוכל להיות התהוות העולם. נמצא בחי׳ סוכ״ע הוא בחי׳ מלכותו ית׳, כי ענין סוכ״ע הוא ההארה שבבחי׳ מקיף וריחוק, משא״כ בחי׳ קירוב וגילוי זהו בחי׳ ממכ״ע והוא מהמדות חסד וגבורה רחמי׳ כו׳, ושרשן מהחכמה. אבל מדת מלכות נק׳ כתר מלכות שהיא בחי׳ כתר ומקיף כמו כתרו את בנימין, וזהו בחי׳ סוכ״ע. ונק׳ אור מקיף, כי אע״פ שהוא רק מקיף מ״מ הוא אור שהרי מהוה עי״ז, רק שהארה זו הוא ע״ד מקיף כנ״ל. וזהו כי נשגב שמו לבדו, פי׳ נשגב הוא סוכ״ע והוא ג״כ רק שמו אני הוי׳ הוא שמי. ומה שנמשך להיות ממכ״ע זהו הודו פי׳ זיו והארה

מבחי' שמו זה נמשך על ארץ ושמים כו'. וזהו ההתבוננות שמע ישראל הוי' אלקינו הוא בחי' יחו"ע בחי' סוכ"ע. ובשכמל"ו זהו בחי' יחו"ת ממכ"ע, והיינו שם והארה מבחי' מלכותו נמשך לעולם להיות מתלבש תוך העולמות לכל חד לפום שעו"ד, והיינו שיתבונן איך הוא ית' מהוה הכל ע"י בחי' מחשבה א' דאנא אמלוך והכל בטל אצלו לא כביטול הגוף לגבי הנשמה שהרי הנשמה היא רק מחי' את הגוף משא"כ הוא ית' מהוה, א"כ הכל אפס ממש לגבי בחי' בחי' שמו ית'. ולכן מזה נמשך המסירת נפש באחד דהיינו שלא יחפוץ שום דבר רק גילוי אור א"ס ב"ה כיון שהכל אפס. וגם אחר שנמשך בחי' ריבוי ההשתלשלו' מבחי' שם כבוד מלכותו וכו' להיות הסתר והעלם עכ"ז נמשך בחי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' ע"י התבוננות הנ"ל, וכמ"ש וגם חושך לא יחשיך ממך שגם החושך דנה"ב לא יחשיך ממך דוקא היינו בהתבוננות הנ"ל ביחו"ע איך הכל בטל ואפס ממש קמי' ית' הסוכ"ע עי"ז גם החושך נהפך לאור. והנה ע"י אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקב"ה לעילא בכולהו עלמין, פי' אסתלק יקרא ר"ל גילוי מבחי' סוכ"ע שהגילוי בבחי' רוממות והתנשאות, וע"כ נק' לשון אסתלק. וכל גילוי אור מסוכ"ע בממכ"ע הוא ע"י גילוי תוספת האור תחלה בבחי' סכ"ע מהמקור, וכמ"ש ארוממך אלקי המלך ועי"ז אח"כ ואברכה שמך כו', וגילוי זה דסוכ"ע נק' אסתלק יקרא ונמשך ע"י אתכפיא סט"א, כי מאחר שבחי' מלוכה שייך דוקא על נפרדים א"כ ע"י ביטול של היותר נפרדים נעשה יתרון האור יותר בהמלוכה, ולכן ע"י בכל לבבך בשני יצריך שהוא התהפכות נה"ב נעשה יתרון אור בבחי' סוכ"ע, ומבחי' סוכ"ע נמשך תוספת האור בבחי' ממכ"ע והיינו בבחי' חכמה עילאה שנמשך אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בחכמה ועי"ז ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו'. והמשכה זו הוא בק"ש כנודע (שנק' יחוד או"א כו' שמקבלים ממזלות דא"א כו'). ולכן נק' זה בשם אכילה אכלתי יערי כו' אכלו ריעים כו', דכמו עד"מ ע"י האכילה מתחבר הנשמה עם הגוף ואם לא יאכל תסתלק הנשמה מן הגוף, כך הנה העולמות נק' גוף כמאמר וכמה גופין תקינתן לון, והתהוותם מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע המהוה מאין ליש. אך בתוכם מתלבש האור מבחי' ממכ"ע ואתה מחיה, כנשמתא לגופא. ובתחלת הבריאה היה זה חסד חנם ועכשיו באתעדל"ת תליא, שע"י בחי' אתכפיא סט"א נעשה גילוי אור הסוכ"ע ומאיר בתוספת אור בממכ"ע להיות כנשמתא לגופא. משא"כ בלא עבודה זו אשתארו העולמות כגופא בלא נשמתא, היינו שנשאר רק הארה מעוטה מבחי' ממכ"ע כמו בבחי' שינה כו'. וזהו ריח ניחוח לה', שכדי שיהי' בחי' ניחוח חות דרגא שיומשך שם הוי' בעולמות אבי"ע הוא ע"י אתעדל"ת מהתהפכות נה"ב שהוא בחי' ריח, (וג' כי הנה יש ב' בחי' שם הוי' כמ"ש הוי' הוי' אל רחום ופסיק טעמא ביניהו כי גם אור הממכ"ע הוא שם הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות כו', ובחי' סכ"ע הוא שם הוי' המהוה כנ"ל, ופסיק טעמי' כי אין ערוך בחי' ההשתלשלות אל בחי' שלמעלה מהשתלשלות. וע"י הקרבנות ממשיכים ריח ניחוח להוי' שיומשך משם הוי' שלמעלה מההשתלשלות לשם הוי' שבהשתלשלות ולא יהי' פסיק וכמ"ש במ"א ע"פ כי אתה נרי הוי' והוי' יגיה חשכי). וזהו ג"כ שנק'

הקרבנות לחם, כי לחם לבב אנוש יסעד. כי אף שהבשר מרבה דם יותר, אך הלחם סועד הלב יותר מהבשר, וענין סועד שמגביהו ומקשרו לקבל חיות מהמוח שכח זה הוא בלחם דוקא, כי הוא בחי' דעת כמארז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן, לכן הוא הסועד * ומקשר הלב אל המוח כי ראשית גילוי החיות הנפש הוא במוחין ומהמוח נמשך אל הלב. ועד"ז יובן למעלה, דכתיב והחיות נושאות את הכסא היא בחי' מל' ממכ"ע שנק' לב דפליג לכל שייפין והם נושאות ומגביהות בחי' זו אל בחי' אדם שעל הכסא בחי' חכמה שבח"ע הוא ראשית הגילוי מבחי' סכ"ע, ומשם נמשך בבחי' הלב כו', וכ"ז ע"י הקרבנות שהוא בירור נה"ב שמבחי' נוגה ששרשן מחיות דמרכבה הנ"ל.

וענין שתו ושכרו כו', הענין כדי להמשיך המשכה זו לתתא בבי"ע, כי אכלו רעים לעילא היינו חו"ב ומחכמה נמשך האור עד סוף עולם האצילות. אבל בכדי שיומשך אור זה גם לתתא בבי"ע הוא ע"י ו"ה דשם הוי' וזהו שתו כו', וכמו שתועלת השתיה הוא להוליך מיץ המאכל לכל איברי הגוף (כמבואר בפירוש המשניות להרמב"ם פרק בכל מערבין) מה שלא הי' נמשך כ"כ בלא השתיה, כך הוא בחי' שתו כו' להמשיך ולהוליך תוספות אור הנ"ל גם לתתא. והענין, כי הנסכים הנק' שתיה היו יורדין לשיתין שמגיעין עד התהום, דהנה כתיב יהי רקיע בתוך המים כו', פי' חכמה שנק' מים כנודע מענין ג' בחי' אור מים רקיע, שעצמות החכמה כמו שהיא למעלה מההמשכה נק' אור ובחי' המשכה נק' מים כמו מים שיורדים מגבוה לנמוך, ויש מים עליונים ומים תחתונים היינו ח"ע וח"ת ורקיע מפסיק ביניהם הוא בחי' פרסא ופרגוד ולכן נק' מים תחתונים מי בוכים שהבכיה הוא על ירידתם למטה בבי"ע עולם הפירוד, משא"כ קודם מאמר יהי רקיע כו' הי' מים במים שגם מים תחתונים היו כלולי' ומתאחדים בח"ע ששם הוא בחי' ביטול לאור א"ס ב"ה איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו', וע"כ הם בוכים על ירידה זו שירדו בעולם הפירוד להיות יש ודבר נפרד, וכמ"ש ונהר יוצא כו' ומשם יפרד כו' מחמת בחי' רקיע ופרסא הנ"ל. וזהו ענין נסכים שהיו מנסכין היין לשיתין שמגיעים עד התהום שהם מים תחתונים מי בוכים לשמחם, פי' כי היין משמח אלקים, וענין השמחה הוא גילוי פנימיות החיות, וכך הוא ענין יאר ה' פניו פי' פנימיות אלקותו ית' כי הפנים נק' ע"ש פנימיות שבו פנימיות החיות ראי' שמיעה ומחשבה ושכל כו', וע"ש הפונה קדים שבחי' זו פונה למעלה, כי ההשפעה למטה הוא רק מבחי' חיצוניות, וע"י גילוי פנימי' אור א"ס ב"ה נעשה שמחה גם לבחינת שם אלקים שהוא בחי' שמש ומגן הוי' אלקים, שם אלקים נק' מגן להסתיר על שם ה' והוא בחי' פרסא הנ"ל והשמחה הוא גילוי שלא יהי' הפרסא מפסיק, והוא כענין מוציא חמה מנרתקה כו', והיינו מחמת גילוי פנימי' ההשפעה יאר ה' פניו בחי' אור שלמעלה מבחי' מים, והיינו גם מבחי' מים עליוני' וכיון שכן נמשך

הסועד: בגוכתי"ק נוקד ס — בשבא, ו בצירי.

גילוי זה גם במים תחתונים מאחר שממשמת אלקים בחי' רקיע המפסיק כו'. וזהו שתו ושכרו לתתא שנמשך גילוי אור א"ס ב"ה גם בבי"ע כו' למהוי אחד באחד. וענין בחי' זו עכשיו בתפלה שכנגד תמידין הוא, שמתחלה צ"ל בבחי' מים תחתונים בוכים שיתמרמר לבו על ריחוקו מה' שהנשמה היתה כלולה תחלה במאצילה כמ"ש אשר עמדתי לפניו ותרד פלאים בגוף ונה"ב משכא דחויא, ובפרט אם פגם בנפשו שיש לבכות מאד על ריחוק זה במכש"כ מעוברי בעמק הבכא שבוכים מעין ישיתהו על העדר גילוי ג"ע שהוא רק זיו, וכ"ש שצריך לבכות על ריחוק מהתומ"צ שגבוהי' מג"ע כמ"ש רז"ל יפה שעה א' כו'. וע"י בכיה זו יעורר עליו רחמים רבים להיות יאר ה' פניו אליך כו' כי במקום שבעלי תשובה עומדים כו', וזהו ויעבור ה' על פניו שאומרים אחר שמו"ע, ועי"ז נמשך בחי' ארך אפים, שנמשך האור למטה כמו שנמשך גם לשיתין שמגיעים עד התהום כו' שהוא עומק תחת, כי ההמשכה שממקום עליון יותר יוכל לימשך למטה יותר כנודע.

והנה על ענין תפלה שבמקום קרבנות משיבה כנ"י אני ישנה בגלותא, פי' עד"מ השינה נמשך מקיטורים העולים מפסולת המאכל ומכסים על המוח ומזה נמשך השינה כך הוא ריבוי המחשבות העולות מחלל השמאלי שבלב ומטרידות שכל האדם עד שלא יכול להתפלל בכוונה עד שיהי' התפלה במקום קרבן, וזהו בגלותא מחמת טרדת הפרנסה וכה"ג. אך מ"מ ולבי ער, פי' שהקב"ה נק' צור לבבי, שיש בכל א' רעותא דליבא להדבק בו ית' בלי שום טעם ושכל, והיא אין דוגמתה כלל בלעומת זה בנפש הבהמית, וע"ז נאמר ולבי ער, וזהו ואנכי ארד עמך מצרימה כו'. וזהו אם כיון לבו יצא, פי' יצא מהגלות של נה"ב ע"י שכיון לבו, גילוי בחי' רעו"ד. ואיך יבוא לבחי' כיון לבו הוא ע"י קול דודי בחי' קול התורה. וזהו כי אתה נרי הוי' כו', ע"י אתה אותיות התורה, ודופק בבחי' מטולמ"ט כמ"ש הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה שהוא בחי' הריעו תרועה מטולמ"ט, וגם הריעו לשון שבירה שמשבר תוקף הנה"ב. ולכן נק' ת"ח קצירי ומריעי כו', כי התורה נק' עוז ותושי' שמתשת כח נה"ב ונותן כח לנפש האלקית. ∴ בחי' נר הוי' נשמת אדם בחי' רצוא ושוב, שבחי' רצוא ושוב זה נמשך מבחי' קול דודי דופק כו'. וזהו פתחי לי אחותי רעייתי שעי"ז תוכל להיות רעייתי פרנסתי, שהם התפלה במקום קרבנות שנק' אכילה כנ"ל. וזהו לכו לחמו בלחמי, לחמו הוא רעייתי בחי' קרבנות או תפלה שבמקום קרבנות, ואיך יבוא לזה הוא ע"י לחמי בחי' תורה שהוא בחי' לחמי לחם מן השמים כו'. וזהו את קרבני לחמי לאשי, את הוא אותיות התורה מאל"ף עד תי"ו, ועי"ז יבוא לבחי' לחמי לאשי שהוא בחי' תפלה שבמקום הקרבנות.

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותיו רסיסי לילה וגו׳. הנה ארז״ל בזהר פ׳ אמור דצ״ה אני ישנה בגלותא כו׳, שכנס״י בגלותא נמשלה לבחי׳ אדם הישן כו׳, שכמו אדם הישן אעפ״י שכל כחות הנפש ישנם במציאות בשלימות כמו שנמצאים בו כשהוא ער, אך רק הם נעלמים בו בבחי׳ העלם שאינם פועלים פעולתן בהתפשטות וגילוי בגוף כ״א הם שרוים בו בבחי׳ העלם, משא״כ כשהוא ער אז מתפשטים כחות הנפש בבחי׳ גילוי בגוף שפועלים פעולתן כו׳. (וזו היא החילוק בין ער ובין ישן שכשהוא ער מתפשטים כחות הנפש בבחי׳ גילוי וכשהוא ישן הם נעלמים בבחי׳ העלם). וכמו״כ עד״מ למעלה, שבזמן הגלות מסתתר אלקות בבחי׳ העלם והסתר שהעולם כמנהגו נוהג ע״פ דרך הטבע, ואותותינו לא ראינו כו׳ (ע׳ בהרמ״ז פ׳ בשלח דנ״ד ע״א ומ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ צאינה וראינה המתחיל להבין ענין הטעם שם פ״א, כי יש ב׳ מיני יחודים כו׳, ומשם יובן דפי׳ עולם כמנהגו נוהג היינו כשהוא נוהג רק בבחי׳ החיצונים דחו״ב שמשם נמשך לחיות העולמות קיום הכרחי כו׳, יעו״ש). וכן בכנס״י בחי׳ אני ישנה היינו שאין נמצא בחי׳ גילוי אלקות בנפשם שיתגלו בהתלהבות לבם באה׳ אל ה׳ כו׳ כ״א זולת בחי׳ אה׳ הטבעית המסותרת בלב כל או״א מישראל בבחי׳ הסתר והעלם כו׳, (והיינו כי ישראל סתים וגליא כמ״ש בלק״ת פ׳ נצבים בד״ה כי קרוב אליך הדבר מאד שם פ״ב, וכאשר בחי׳ הסתים שהוא פנימי׳ נה״א אינו מאיר כלל בגוף נק׳ שינה, או י״ל ע״ד מה שנת׳ בת״א פ׳ וישב בד״ה שיר המעלות כו׳ היינו כחולמים, וזה נראה יותר כי החלום הו״ע השינה ועמ״ש בד״ה זכור דעמלק בת״א פ׳ תצוה ההפרש בין אמונה ובין הדעת כו׳, ובד״ה וידעת היום כו׳, בלק״ת פ׳ ואתחנן בענין וצדיק באמונתו יחי׳ יחי׳ ממש, וזהו״ע התעוררות מהשינה כו׳) הנה כתיב ויקץ כישן ה׳ והיינו ע״ד מ״ש לע״ל שיהי׳ נגלה כבוד ה׳ ית׳ אשר עין בעין יראו כו׳, וכן הי׳ בזמן הגאולה שהכה את מצרים בכל מכה והוציאנו באותות ומופתים כו׳ שעי״ז הי׳ נגלה כבוד ה׳ ית׳ בבחי׳ התגלות ממש (עמש״ל בש׳ הרמ״ז בשלח נ״ד). ועי״ז אומרת כנס״י אני ישנה בגלותא, שבגלותא הוא בחי׳ השינה שמסתתר אלקות בבחי׳ העלם כו׳ כנ״ל.

קיצור. ענין השינה בחי׳ אותותינו לא ראינו ועולם כמנהגו נוהג היינו כשהמשכה מיחוד חיצוני׳ חו״ב שלצורך קיום העולמות לבד. ועמ״ש מענין שינה בת״א בד״ה כי עמך מקו״ח זהו בחי׳ רם על כל גוים דשם כחשיכה כאורה, ע״כ הגם כי היוצר עין חכמה דאצילות הלא יביט בלא עין וחכ׳ הנ״ל. אך שם שממית בידים תתפש כו׳, ובחי׳ ויקץ כישן ה׳ זהו ע״י גילוי פנימיות. וכן אני ישנה בנפש כשהוא ע״ד היינו כחולמים וכשאין הדעת מאיר רק בבחי׳ אמונה, וגילוי הדעת שיהי׳ באמותו יחי׳ ממש זהו התעוררות מהשינה ממש.

ב) אך הנה כתיב אני ה׳ לא שניתי וגו׳. פי׳ שבאמת לגבי א״ס ב״ה אין שינוי כלל לגבי בחי׳ הגלות שהוא נעלם וטמיר בבחי׳ הסתר והעלם שהוא בחי׳ שינה ובין כשהוא מתגלה בעולם בבחי׳ גילוי, כי הוא ב״ה המנהיג את העולם בשוה הן כשהוא מתעלם בבחי׳ הסתר והן כשהוא מתגלה כו׳ (ע׳

בת"א בד"ה ומרדכי יצא גבי ומפני מה הנס מתלבש בדרך הטבע וכן בפורים כו', ושם בד"ה כי אברהם לא ידענו גבי והנה כתיב אותותינו לא ראינו וכשנסתלקו המדות ונשאר ההארה ממקום יסוד אבא כו' צריך להתלבש בדברים תחתונים ע"פ הטבע שהוא אלקים גימט' הטבע עכ"ל. וגם הוא יסוד היינו יסו"א אלא שמתלבש בדרך הטבע כו' וכמ"ש אני ה' אשר הוצאתיך מאמ"צ כו', וכתי' אני ישנה שאין שינוי כלל בין כשהוציאנו מאמ"צ שהי' נגלה כבודו ית' ובין כשהוא בבחי' שינה לגבי ב"ה, כי השינה ה"ס הסתלקות המוחי' מבחי' אדם, וכ"ז נוגע לעצמיות אוא"ס כי לא אדם הוא) כ"א השינוי הוא אצלינו המקבלים שפע אלקות (שכשהוא בבחי' שינה מסתתר מאתנו כו') כנ"ל. וז"ש אני הוי' לא שניתי פי' שאין בו שינוי והתפעלות כלל הן בזמן הגלות והן בזמן הגאולה הוא ב"ה מחי' את כולם ומחדש בטובו בכיו"ת מע"ב, פי' שבכל יום מתחיל מבראשית לחדש את העולמות מעיקרו ממש להחיותם ולהתהוות מאין ליש ממש, כמ"ש כולם בחכמה עשית שהחכמה נחשבת כעשי' גשמי' לפניו ב"ה, וז"ש ברוך עושה בראשית כו'. וז"ש אני הוי' כו' שהוי' הוא מורה על איכות המשכות השפע מן המאציל ב"ה על כל העולמות אבי"ע שהיו"ד מורה על צמצום השפע והא' התפשטות כו' (כמ"ש במ"א), וכן איכות מציאות הנפעלים הוא רק מבחי' זיו הארה בעלמא ממנו שהוא מחי' ומהווה, אבל בחי' עצמותו ית' נשגב לבד בבחי' אין ערוך אליו כידוע, וכמארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב כו', פי' שאף בחי' עוה"ב שהוא התגלות נועם ה' ב"ה שמתענגים שם נשמות הצדיקים ונהנין מזיו השכינה ב"ה הוא נברא רק מבחי' יו"ד א' של שמו ית', וכמשל ביטול ערך יוד אחת לגבי כללות כח המח' של האדם שיש בכח המשחבה לחשוב כמה וכמה אלפים מחשבות רבות כל ימי משך השנים אשר חי ע"פ האדמה ע' שנה כו', ומה גם בחי' כח המחשבה עצמה איננה מבחי' עצמיות הנפש כ"א רק מבחי' לבוש הנפש בלבד כנודע. ועתה יובן המשכיל ערך ביטול אות א' ממחשבה לגבי הנפש עצמה אשר גם לגבי כח המחשבה כלליות היא בטילה כנ"ל ומכש"כ וק"ו לגבי עצמיות הנפש אשר גם המחשבה הוא א' מלבושי' כו', כמו"כ ממש עד"מ למעלה נברא עוה"ב אשר הצדיקים מתענגים שם כו' מאות א' של שמו ית' שביו"ד של שם הוי' נבראו העוה"ב כולו ואין ערוך בחי' היו"ד הבורא הנ"ע לגבי עצמיות המאציל שאף לגבי מחשבתו ית' הוא בטל מכש"כ לגבי עצמות המאציל ב"ה שאף המחשבה הוא רק לבוש א' מלבושיו יתברך כנודע כו'.

קיצור. ענין אני ה' לא שניתי, שגם בעת הנק' שינה הוא ית' מחדש בכל יום מע"ב, כי רק ביו"ד נברא העוה"ב ובבחי' זו שיך ההפרש בין שינה ובין ויקץ כישן, משא"כ בעצמיות בחי' כי לא אדם הוא משם מחי' ומאיר דרך העלם. (הג"ה. כי זיווג חיצוני דחו"ב שממנו שורש חיות העולמות בדרך הטבע שרשו מבחי' א"ק כמ"ש בלק"ת פ' תזריע בד"ה למנצח על השמינית, ובשה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה. ועמש"ל אות א' בענין רם על כל כו', ובתו"א בד"ה וארא אל אברהם בפי' סליק לעילא ולעילא, ובזח"ג דע"ה א' פי' אחרי כד אסתליק מלכא לעילא ולעילא כו', עכ"ה).

ג) **והנה** כאשר יתבוננו המשכילים בכל הדברים האלה יתפעל לבבם להיותם יוצאים מתוך החושך אשר חשכו עיניהם מראות שהאהבה טבעית הוא הי׳ מסותרת בלבבם בבחי׳ העלם והסתר שזהו בחי׳ שינה דכתיב אני ישינה בגלותא כנ״ל, ויתעורר לבבם לצעוק על ה׳ בצר להם בהתגלות לבם באה׳ עזה רשפי אש כו׳ בתפלה. ואז כשמתעוררים משנתם להוציא תעלומות לבבם בחי׳ אהבה מסותרת הנ״ל בבחי׳ גילוי כו׳ אז ע״י אתעדל״ת הלזו מעוררים אתעדל״ע שיתגלה כבוד ה׳ ית׳ בבחי׳ גילוי כו׳, ולא יישן שומר ישראל כו׳. וז״ש ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי כו׳, פי׳ אשר שאני ישנה בגלותא אעפ״כ ולבי ער היינו בחי׳ אתעדל״ת של כנס״י שמתעוררים בתפלה לצעוק אל ה׳ בצר לפתוח לבבם שיתלהבו בהתגלות לבם ולא יהי׳ לבם כלב האבן כו׳. ועי״ז קול דודי דופק, פי׳ קול דודי הוא בחי׳ התפלה שמתפללים בקול וכוונה להמשיך גילוי אלקות למטה כנ״ל. כי הנה ע״י קריאת שמו ית׳ בתפלה ברוך אתה הוי׳ כו׳ ממשיכים אותו ומעוררי׳ שיומשך ויתגלה למטה בבחי׳ גילוי כמשל בנפש האדם כשקורא אדם לחבירו בשמו ראובן או שמעון כו׳ וכדומה אזי ממשיכו ע״י קריאת שמו שיפנה אליו כו׳, ואף שהשם הוא רק בחי׳ הארה בעלמא מן הנפש אעפ״כ גדול כח השם בזה שע״י קריאתו ממשיך את כל מהות נפש האדם שיפנה אליו כו׳ (כמשנ״ת במ״א) כמו״כ ממש הוא עד״מ למעלה שע״י קריאת שמו ית׳ שנקראים בתפלה באה׳ כו׳ ממשיכי׳ את בחי׳ אור א״ס ב״ה שיתגלה למטה (ועי״ז נסדר סדר התפלה המספר שמותיו ית׳ שבתפלה שזהו הסגולה שהמתפלל ואומר כל השמות המסודרים בתפלה ממשיך גילוי אור א״ס ב״ה על נפשו ואף שאינו מבין כוונת התפלה). וז״ש קול דודי דופק היינו בחי׳ הקול הקריאת שמו ית׳ שבתפלה שעי״ז ממשיכים גילוי אור א״ס ב״ה לתחתוני׳ שיפתח לבם לה׳ ב״ה ולא יהי׳ לבם כלב האבן שהוא בחי׳ שינה כנ״ל. וז״ש קול דודי דופק פתחי לי היינו לפתוח לבם אל בחי׳ יו״ד הבורא את ג״ע שלא יחפוצו אף בעוה״ב זולת לה׳ לבדו כמ״ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו׳. והנה כ״ז למטה לא בעצמות א״ס ב״ה שם שייך בחי׳ שינה דכתיב אני ישנה וגו׳, ולשם יגיע בחי׳ אתעדל״ת לעורר למעלה ג״כ ע״ז האופן כנ״ל, אבל למעלה בעצמיות א״ס ב״ה אין שייך בחי׳ שינה לעולם כי אין שינה לפני המקום ב״ה, כמ״ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ששומר ישראל לא יישן לעולם שלא יתפעל ממעשה התחתוני׳ אף שהם בחושך ואפילה שהאה׳ טבעיות הוא מסותרת בלבבם בבחי׳ העלם לא יגרום שום שינוי והתפעלות ששם כחשיכה כאורה שוין שגם חושך לא יחשיך כו׳ ואין מגיע לשם אתעדל״ת כלל, לכן לא ינום ולא יישן לעולם כ״א למטה נמצא בחי׳ שינה דכתיב אני ישנה כו׳, שתלוי במעשה התחתונים ואתעדל״ת כשמתעוררים משנתם ליצא מתוך החשך אל האור להתלהב לבם בהתגלות רשפי אש כו׳, ולהוציא תעלומות לבם מהעלם לגילוי (שזהו כוונת רז״ל על ק״ש אם כיון לבו יצא, שכאשר כיון לבו כו׳ אז יצא מתוך החשך לידי אור גדול שהגלות נגלה אליו אז בחי׳ אלקות שמעורר למעלה שלא יישן ה׳ כו׳) אז מעוררים לעילא שיהי׳ נגלה כבוד ה׳ ית׳ ולא יהי׳ בבחי׳ שינה כו׳, שלשם דוקא מגיע אתעדל״ת כנ״ל.

קיצור. שע"י ההתבוננות שמתעורר מבחי' שינה עי"ז מעורר כן למעלה הגילוי בחי' פנימי'. וזהר"ע התפלה ברוך אתה ה', כמו שקוראין לאחד בשמו עי"ז נפנה לקוראיו. ומ"מ כבר נת' שבעצמיות אוא"ס אין שום שינוי ועז"נ הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

ד) **הג"ה,** והענין כי המוחין הם ג"כ בחי' אדם כי ח"ע נק' אדה"ר ומתלבשים בתוך ז"א הנק' אדם כנז' בביאורי הזהר ר"פ תולדות דקל"ד, וכמו שהנשמה יש בה רמ"ח אברים רוחני' והם מתלבשים ברמ"ח אברי הגוף כמ"ש בשעה"ק להרח"ו ח"א שער א' וז"ל עשה הוא ית' את הגוף שהוא לבוש הנפש בתבנית דיוקנא הנפש כו', ואחר יצירת הגוף נפח בו נפש חי' כלולה מרמ"ח אברים רוחני' ושס"ה גידים ויתלבשו תוך רמ"ח אברים ושס"ה גידים של הגוף כו', וגם מבאור מדברי הפרדס שער הנשמה פ"ח. ועד"ז המוחי' הם בחי' אדם פנימי' המלובש תוך אדם חיצוני' וענין השינה הוא הסתלקות המוחי' בחי' אדם פנימי' ונשאר ההנהגה מבחי' חיצוני'. והנה תלת דרגא אינון וכולהו סתים וגליא קוב"ה ואורייתא וישראל, וענין הסתים וגליא שבז"א שנק' קוב"ה י"ל כנ"ל המוחי' ובחי' הכלים כי המוחי' נק' עלמא דאתכסי' לפי שנמשכו מבחי' חו"ב, וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ באתי לגני פ"א, וכן ישראל סתים וגליא י"ל ג"כ עד"ז בחי' ו"ה ובחי' י"ה שיש בנפש וכמ"ש בלקו"ת ר"פ (וארא) [ראה] בד"ה ראה אנכי בענין משכיל לאיתן ובחי' נחל איתן כו', ובענין שעכשיו אין השם שלם כו' יער"ש, ולכן ע"י שישראל מתעוררים בעבודה וממשיכים גילוי המוחי' שלהם עי"ז נמשך כן למעלה גילוי המוחין ובחי' שינה בנפש בחי' הסתלקות הראי' כי הנבואה נק' עין יעקב בחי' ראי' וגם ע"ד שהסנהדרין נק' עיני העדה ע"י לאסתכלא ביקרא דמלכא כמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה לבבתני באחת מעיניך, אבל בחי' שינה הוא היפוך מזה ע"ד השמן לב העם הזה [כו'] ועיניו השע והתעוררות מהשינה בחי' שאו מרום עיניכם וראו עי"ז ממשיך כן מלמעלה עיני ה' אל צדיקים.

קיצור מההג"ה. המוחי' ג"כ בחי' אדם המלובש תוך אדם וכמו הנשמה הוא בתבנית הגוף ובחי' שינה הסתלקות המוחי', וע"י שהאדם ממשיך בהתבוננות ובבחי' ראי' לאסתכלא ביקרא דמלכא עי"ז ממשיך כן מלמעלה עיני ה' אל צדיקים.

ה) **קול** דודי דופק פתחי לי אחותי וגו'. פי' שמבקש מכנס"י שיפתחו לבם באה' בהתגלות לבם אליו ב"ה, ולא יהי' לבבם כלב האבן כו'.

(הג"ה. וענין דופק הנה בזהר ר"פ האזינו פי' דא משה דאוכח להון לישראל בכמה וויכוחין בכמה קטטין דכתיב ואלה הדברים אשר דיבר משה כו' ממרים הייתם וגו' הה"ד דופק. כי ענין התוכחה באה מבחי' גבורות ודינים שע"י הגבורה דוקא מעורר לב מקבל התוכחה כו', וכמ"ש וגם אתה תדין את ביתי לעולם ירגיז אדם יצ"ט, ולכן נק' בחי' דופק, דלפי הפשט אין הקול דופק, אך לפי מ"ש א"ש שהי' הקול מכה על לב השומעין, כן מתבאר מדברי הרמ"ז שם. והדפק מבחי' אחוריים דשם ע"ב שהוא בחי' חכמה וכמ"ש ע"פ אשר פקד ע"פ

משה, וזהו כענין מוסר אביך שביאר הרמ"ז ר"פ פנחס, כי בחכמה יש ג"ב דין ע"ש. ולפי"ז זהו"ע הג' הנמשכים בחצות הלילה לעשותה כלי דהיינו ענין פתחי לי כו' שמתחלה הוא בבחי' לבו אטום כבתולה ונמשכים הג' לפתוח יסודה שיהי' כלי ריקן לקבל האור ונק' בית שמש כלי ובית לקבל מבחי' שמש הוי', ע' במאו"א אות ב' סעיף י"ד בפי' בית שמש, ועמ"ש מענין זה בדרוש הנותן לשכוי בינה וע"פ ויסעו מעציון גבר, עכ"ה). אך מאין היה להם הכח הגדול הזה, ע"ז הוא משבח ומפאר את כנס"י אחותי כו' כמשי"ת. וא"כ מאחר שאת גבוה במדרי' כ"כ להיותך בחי' אחותי לכן פתחי לי.

ביאור הדבר, הנה אחותי הוא לשון התחברות כשמתחברים ב' דברים הפכים ונפרדים נק' זאת בחי' אחותי שהוא מלשון איחוי אלכסנדרית כו' קורע ואינו מאחה כו'. וכן פירשו בהדיא בשה"ש רבה ע"פ אחות לנו קטנה וברבות ר"פ לך לך זה אברהם שאיחה את כל באי העולם לפני הקב"ה כאדם שהוא מאחה את הרקע, ופי' במ"כ שחיברם ותפרם כו'. והיינו כי לשון איחוי הוא כשתופרים ב' יריעות נפרדים ביחד כו', וכמו"כ עד"מ למעלה נק' כנס"י בחי' אחותי ע"ש שהיא מחברת ומאחה ב' בחי' הפכים כו'. והענין הוא דהנה המצות הם המחברים ב' בחי' הפכים היינו כנודע ממ"ש במ"א ע"פ כי אל דיעות ה' וגו' שיש ב' דיעות שונות הדיעה הא' הוא שכפי בחי' ההשתלשלות מלמעלה למטה שם (הפועל את הנפעלים) היש האמיתי והנפעל הוא האין שכלא נחשב קמי' הפועל היש האמיתי, וכמ"ש להנחיל אוהבי יש וגו' (שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין) והדיעה השנית הוא כפי בחי' מלמטה למעלה לגבי הנפעלים נראה להיפך באמת שהעוה"ז הגשמי' הוא בחי' היש והרוחני' הפועלו ומהוה אותו הוא בחי' האין שאינו מושג לגבינו (ועמ"ש מענין זה בסידור ע"פ מזמור לתודה, ובת"א פ' יתרו בד"ה משה ידבר ובלק"ת פ' ראה בד"ה כי תשמע בקול גבי לעשות הישר בעיני ה'). וע"כ צריכים לחבר את ב' דיעות הפכים אלו היינו לחבר בחי' רוחני' וגשמיות ביחד. והנה זאת ידוע שכאשר צריכים לחבר ב' הפכים מוכרח להיות שהמחברן הוא גבוה מאד נעלה משתיהן (וכמ"ש במ"א) כו', וכמו עד"מ בגשמיות כשמאחה ותופר ב' יריעות נפרדים לחברן ביחד הנה התפירה הוא במחט כו', שהמחט הוא למעלה במדרי' משתי יריעות אלו כו', מאחר שהוא התופר אותן ומחברן כו'. כמו"כ למעלה כשמצטרכים לחבר ב' הפכים היינו בחי' רוחני' וגשמיות להיות מיוחדים ומוחברים כאחד מוכרח להיות המחברן והתופר אותם כו' נעלה משתיהם, והיינו שהמצות הנמשכים מרצוה"ע ב"ה שלמעלה מבחי' רוחני' וגשמיות כו' הם המחברים ותופרים ב' בחי' רוחני' וגשמיות ביחד. פי' דהנה המצות נכללים ומתחברים הב' בחי' רוחני' וגשמיות כא', שהמצות כמו ציצית ותפילין הוא נלקחה מדברים גשמים שבעוה"ז כו', שטלית נעשה מצמר גשמי' וכן תפילין מקלף גשמי' כו', הרי נמצא בה בחי' גשמיות אך מלובש בה בחי' רצוה"ע כו', נמצא מתחברים בה בחי' רוחני' וגשמיות ביחד כו', וזה לא הי' אפשרי לעשות זולתי המצות שנמשכו מרצוה"ע ב"ה שלמעלה משניהם ע"כ יש בכחן לחבר ב' הפכים ממש ולתפור אותם ביחד. וזהו כי אל דיעות ה' ולא נתכנו עלילות, ולא כתי' באלף ולו קרי בוא"ו, פי' ולא באלף הם

מצות ל"ת ולו בוא"ו הם מ"ע ע"ז נתכונו עלילות להיות התחברות ב' הדיעות. (והיינו כי מ"ע רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא זהו"ע ולו בוא"ו שהוא בחי' ז"א, אך ולא באלף הוא בחי' א"א כמ"ש בזהר ר"פ וירא דק"כ ע"ב ע"פ ובכל צרתם לו צר כו'. והנה ב' דיעות הנ"ל הם בחי' זו"ג דאצי', והמחברם יחד הוא בחי' הגבוה משניהם דהיינו בחי' א"א. וגם בחי' אל הוא כלליות המצות, כמו דבור אנכי ולא יהי' לך כולל רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, והם אלף למ"ד אנכי מתחיל באלף ולא יהי' לך בלמ"ד. וזהו כי אל דיעות, שע"י קיום מ"ע ומל"ת מחברם יחד ב' דיעות להיות מלמטה למעלה ג"כ היש בטל כמו מלמעלה למטה כו'. גם כי תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור והוא ב"פ יש וע"ז מחבר ב' דיעות שהוא מה שלמעלה היש להנחיל אוהבי יש עם יחו"ת שלמטה נראה יש כו', ותר"ך ב"פ יש שע"ז נעשה הב' דיעות לאחדים ממש), ומפני זה נק' כנס"י אחותי ע"ש שישראל מחברים ב' בחי' רוחני' וגשמיות ביחד בקיום המצות הנמשכים מרצה"ע ב"ה. וז"ש בן פורת יוסף כו', פורת הוא אותיות תופר, שבחי' יוסף הוא התופר את ב' בחי' רוחני' וגשמיות ביחד כנ"ל. (הג"ה, כי הנה יוסף הוא בחי' צדיק וצדיק יסוד עולם, וענין יסוד ברוחני' הוא היפך הגשמיות, שבגשמיות היסוד הוא למטה וברוחני' הוא ההיפוך. והיינו כי לפי באמת למעלה הוא היש, וכל מה שלמטה כלא חשיב, א"כ לפי"ז בהכרח היסוד הוא למעלה והוא המשפיע בחי' זו במל' שהוא מקור דבי"ע שיומשך גם למטה בחי' זו. ושורש המשכה זו באה מא"א אל עליון כו' וקונה הכל כו'. וזהו פורת אותיות תופר וג"כ צירוף פותר. כי הנה מבואר לעיל ענין הגלות נק' שינה בחי' היינו כחולמים ויוסף בחי' פותר החלום כו' שלא יהי' שני הפכים בנושא א', וג"כ פורת ל' ריבוי האור הנמשך מיחוד פנימי כמ"ש יוסף ה' עליכם וארז"ל תוספתו של הקב"ה מרובה מן העיקר כו' וע"ש באריכות ע"פ בן פורת יוסף כו', וזהו"ע המברך כו' רעייתי יעקב למעלה מיוסף כו', בן פורת עלי עין שזהו בחי' התופר הוא נשגב מאד נעלה למעלה משני הבחי' הנ"ל מאחר שהוא תופר כנ"ל (והוא למעלה מבחי' עין כמ"ש במ"א ע"ש) וע"ז הקב"ה משבח לכנס"י מאחר שאתה גבוה כ"כ במדרי' להיותך בחי' אחותי התופר רוחני' וגשמיות ביחד ע"כ פתחי לי.

רעייתי. פי' עוד זאת נוסף מעלה יתירה שלך שאתה רעייתי פרנסתי כמארז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. כמו עד"מ בנפש האדם כשלא יאכל ז' ימים כו' יחלש כל גופו ויסתלקו כל המוחין כו', וכאשר הוא אוכל משיב את הנפש שתתפשט בגוף היינו שמחזק המוח כו' כמו"כ למעלה עצמיות א"ס ב"ה נשגב לבדו למעלה מבחי' המדות והשכל כו', כמאמר אליהו לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולא ביה מאינון מדות כלל, כולא לאחזאה איך יתנהג עלמא כפום עובדיהון כו', ולכן מאחר שנשגב לבדו בבחי' אין ערוך כו', והוא פשוט בתכלית הפשיטות נמצא זהו צמצום והשפלה גדולה שיתלבש בי"ס דאצי' להיות נק' חכים ולא בחכמה ידיעא כו', וע"ז מצטרכים להמשיכו באתעדל"ת, והיינו ע"י בחי' רעייתי פרנסתי (כמשל

המאכל הנ"ל שממשיך הנפש להתלבש ולהתפשט בגוף שמתחזק השכל שבמוח לשרות במוח כו'), ממשיכים את אוא"ס ב"ה שיתלבש בי"ס להיותו נק' חכים ולא בחכמה ידיעא כו'.

ביאור הדברים הנה כתיב הקל קול יעקב כו', פי' ע"י קול ודבור שקורא בתורה ממשיך את אוא"ס ב"ה לשרות בחכמה ומדות כו' שזה השפלה גדולה נגדו כנ"ל, אך בקול ודיבור של תורה ממשיכים אותו. וזהו בחי' רעיתי פרנסתי היינו בחי' קול ודיבור הנ"ל נק' רעיתי פרנסתי ע"ש שממשיכים אוא"ס ב"ה שישרה בחכמה כו' כמשל המחזק את השכל שישרה במוח ולא יסתלק כנ"ל ואז כשממשיכין אותו ע"י קול ודיבור שישרה בחכמה כו' נק' חכים ולא בחכמה ידיעה פי' אינו בבחי' החכמה של נפש האדם שהחכמה הוא דבר נוסף על עצמותו כו' אבל איהו וגרמוהי חד לכך נק' חכים ולא בחכמה ידיעא.

יונתי. הנה כתיב הנך יפה עיניך יונים כו', כמשל היונה זו"ב שנהנין בהסתכלותן זה על זה בתמידות, וזהו התענוג שלהן כו', כמו"כ עד"מ למעלה כתיב הסיבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני כו', פי' שהוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא שמסתכלים ישראל ביקרא דמלכא דקוב"ה ותפארת גדולתו אשר נוכל לראותו מכל מציאות הנבראים כו' בחי' יקר תפארת גדולתו ית', ועי"ז ההסתכלות ביקרא ית' יתענג לבבו מאד כו' שזהו בחי' אהבה בתענוגים שלמעלה מבחי' אהבה שברשפי אש כו', וע"י אתעדל"ת הזה כמו"כ מעוררים אתעדל"ע שיסתכל הקב"ה בפניו ית' אל כנס"י בתמידות וכמ"ש עיני ה' אלקיך בה כו' (יאר ה' פניו אליך).

תמתי. הנה כמו עד"מ בנפש האדם יוצא ג' בחי' מחשבה דיבור ומעשה, ולעילא מנהון הוא בחי' הד' בחי' הרצון שבנפש שלמעלה מן השכל שהוא המנהיג את כל הג' בחי' מדו"מ הנ"ל ומושל עליהם כפי מה שעלה ברצונו זאת יחשוב וזאת ידבר וזאת יעשה כו', כמו"כ הוא עד"מ למעלה שנמצאים כל הג' בחי' מחדו"מ (אך הנה כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם) ולעילא מנהון הוא בחי' רצוה"ע ב"ה * ולכך יכול לישפל למטה מטה כמשל האופן בתוך האופן שהעגול הגדול המקיף את הקטן שבתוכו הוא גבוה במעלה ממנו וכן הוא נמוך במורד למטה הימנו יוכל להגיע המורד למטה יותר מן העיגול שבתוכו כו', וכמ"ש ויעקב איש תם כו'.

רצוה"ע ב"ה: בכת"י ג נוסף: וזה הד' בחי' אחותי רעיתי יונתי תמתי פי' שבחי' אחותי הוא בחי' עשי' כנ"ל שהוא בחי' התופר ומחבר ב' הבחי' רוחניות וגשמיות ביחד כמשל המאחה ב' יריעות ביחד ע"י מחט כו', רעיתי הוא בחי' קול ודיבור כמשנת"ל ויונתי הוא בחי' מח' שהוא בחי' הראי' והסתכלות הנמשך מבחי' מח, ולעילא מכולהון הוא בחי' הד' שהוא בחי' תמתי שהוא נגד בחי' רצה"ע ב"ה המנהיג את כולם וזהו בחי' מדת יעקב אע"ה שהוא בריח התיכון מן הקצה הראשון אל הקצה האחרון כו' פי' שמאחר שהוא גבוה מאד נעלה שהוא בחי' רצה"ע ב"ה: ולכך.

ביאור הדבר, הנה כאשר ישראל אין עושין רצוש"מ וסרים מאחרי ה' ללכת אחרי תאות עוה"ז אזי ע"י העוונות פוגמים למעלה בו יותר שאין נמצא למעלה בחי' שלימות שגרמו בעוונותם פגימות וחסרונות רבים, אבל כששבים אל ה' בכל מאדם (היינו לעקור הרצון מעוה"ז להיותו רק לה' לבדו (לשוב אל ה' ב"ה בנקודת הלב בבחי' רעותא דליבא) אז משלימות כל החסרונות והפגימות אשר פגמו בקלקול מעשיהם כו'. וז"ש תמתי, שע"י התעוררות הרצון דכנס"י אלי אתה עושה לי תמים בחי' שלימות בתכלית שנתמלאו כל החסרונות. אך במה יכולים לעורר בחי' הרצון אליו ב"ה מאין לנו היכלת הזה, ע"ז כתי' שראשי נמלא טל. הנה ארז"ל טל אינו נעצר לעולם, ואף אליהו כשהתפלל שלא ירד הטל כו' כמ"ש חי ה' אם יהי' טל ומטר כו' הנה לא הועיל תפילתו רק על המטר ולא על הטל מפני שלא נעצר לעולם אף כשלא הוכשרו מעשה התחתוני'. והטעם לזה הוא מפני ששורש מקור ירידת השפע הטל הוא מאד נעלה ממקום גבוה אשר אין מגיע לשם בחי' אתעדל"ת כלל, הן אם יצדקו מעשיהן והן אם ירבו פשעיהם לא ישגו שם שום שינוי והתפעלות כלל כשלא נחשבו קמי' ואינם תופסים מקום כלל במעשיהם כו', כמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו' (ששם הוא למעלה משכר ועונש), וכמ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל שאין שינה לפני המקום ב"ה שהוא בחי' עינא פקיחא דפקיחא תדיר ולא יגרמו במעשה התחתוני' אף שלא ישרים המה בחי' שינה ח"ו שם למעלה, ומשם הוא שורש מקור ירידות שפע הטל אשר לא באה מגרם וסיבת אתעדל"ת כלל, כ"א הוא יורד מצד עצמיות המאציל ב"ה (שבלתי אתעדל"ת כלל) ואדרבה מבחי' הורדת שפע הטל הנוזל מלמעלה מעצמו כנ"ל יעורר למטה שיתעוררו בבחי' אתעדל"ת שמבחי' אתעדל"ע הלזו שבאה מעצמה יתהוה אתעדל"ת, וכמ"ש אהי' כטל לישראל יפרח כשושנה כו', פי' כאשר הוריד הטל יפרח וזה בחי' העלאת מ"ן למטה (שיהי' בחי' העלאת מ"ן) והטל הזה בא ונמשך מעצמיות המאציל ב"ה, שלמעלה מגדר ההשתל' כנ"ל והיינו שנמשך מבחי' רעדכ"ר פי' הרצון המקור לכל הרצונות שכל הרצונות נמשכים ממנו שהוא רצון המאציל ב"ה המקורי לכל הרצונות שכל הרצונות נמשכים הימנו למטה. ועוי"ל רעוא דכל רעוין פי' הוא הרצון המקוריי שכל הרצונות שלמטה המסתעפים הימנו תאבים ומשתוקקים אליו וז"ש רעדכ"ר (שכל הרצונות רוצים אליו) והיינו שמבחי' רצון המקוריי' נמשך מבחי' תמתי פי' שירצו ישראל ברעותא דליבא ליכלל אליו ב"ה, ושני הפירושים יתכנו באופן אחד כנ"ל. וז"ש שראשי נמלא טל דהיינו שהמשכת הטל הוא מרעדכ"ר הנ"ל, ולכן מבחי' הורדת הנ"ל מרעדכ"ר יגרום למטה התעוררות בחי' העלאת מ"ן דכנס"י ברעותא דליבא לחפוץ אל מקור הרצונות שהוא רעדכ"ר והיינו בחי' תמתי כנ"ל.

קווצותי רסיסי לילה. פי' מאחר שהטל נמשך ממקום גבוה כ"כ מאד נעלה אינו יכול לירד למטה מטה בחי' שפע כלליות כפי שירדה מלמעלה של יוכלו המקבלים לקבלו ע"כ מצטרך להתחלק שפע הטל לחלקים רבים לירד דרך צמצומים רבים היינו בחי' השערות שם מותרי המוחי' כו' שהמה

מיני צמצומים כו׳, כמו עד״מ בנפש האדם השערות הם נמשכים ממותרי המוחי׳ כו׳, שנתצמצם כ״כ השפע מן המוח עד שנעשה בחי׳ שערה שאינו מערך המוח כו׳, כמו״כ למעלה יורד הטל דרך צמצום והשערות כו׳, ואז יוכל להגיע אלינו לכנס״י שנק׳ לילה כשי״ת לקמן בעז״ה. וזהו קווצותי כו׳ פי׳ שדרך קצוות של הראש יורד הטל בתפררות כו׳, לבחי׳ לילה וזהו רסיסי לילה.

ביאור הדברים ע״פ אני ישנה, הנה בחי׳ השינה בגלותא דמצרים כנז׳ בזהר פ׳ אמור דצ״ה א׳ ור״פ האזינו, הוא בחי׳ העיבור ובזמן הגאולה בימות המשיח יהיה בחי׳ הלידה (ועיין בפע״ח שער חג המצות פ״א, ועמ״ש בת״א בד״ה וארא אל אברהם כו׳) פי׳ כמו עד״מ העובר בהיותו בבטן האם הוא בהעלם מעין כל ואף שישנו במציאות שם בשלימות ממש בכל רמ״ח אבריו, אך הוא גנוז וצפון ונעלם וכאשר יוצא מבטן אמו נגלה לעין כל שאין הלידה התהוות חדש באברי הולד רק שיוצא מההעלם אל הגילוי, כמ״כ עד״מ למעלה בזמן הגלות הוא בחי׳ עיבור וכמארז״ל אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו׳ שנמשל לבחי׳ עיבור שהוא העלם ולא גילוי, דהיינו שאין נמצא בחי׳ השפעת אלקות בבחי׳ גילוי לעיני בני אדם להיות נסים ונפלאות נגלים יוצאים מהטבע לגמרי כ״א שנראה עולם כמנהגו נוהג (ועמ״ש בזה בד״ה וברכך ה׳ אלקיך בכל אשר תעשה, שהוא ההשפעה הנמשך ע״י שם אל אד׳ שבעשי׳ בגימ׳ צו ואין צו כו׳ ומ״מ באמת הכל וברכך ה׳ בהשגחה עליונה רק שה״ס אל מסתתר וכמו שיובא בסמוך) משא״כ בשעת יציאת מצרים היה נגלה כבוד ה׳ ע״י אותות ומופתים וזהו בחי׳ לידה והתגלות, אך באמת אין שום שינוי בהשגחתו ית׳ בין זמן העיבור ללידה, שהרי הכל הוא ב״ה וב״ש המחדש בטובו בכל יום מע״ב, ומנהיג את העולם וכל הנהגת העולמות הוא ע״י יחודי הספירות דאצילות הנק׳ ממכ״ע כדי שיומשכו בעלי גבול כו׳ וכמ״ש באגה״ק סי׳ ג׳ כי בעוה״ז הגשמי ובעל גבול וצמצום רב ועצום מאד א״א להתלבש שום הארה מאור א״ס ב״ה כ״א ע״י ע״ס הנקראים גופא בזה״ק חסד דרועא ימינא כו׳ ע״ש וכל איכות שינויי ההנהגות הוא ע״פ איכות יחודי הספירות שמעוררים באתעדל״ת שע״י חסד וצדקה מעוררים גילוי חסד עליון כו׳, וכמבואר ממ״ש בזהר שלח דף קנ״ח ע״ב ע״פ והימים ימי בכורי ענבים כו׳, וסוכ״ע וממכ״ע אינן ב׳ רשויות ח״ו וזהו אני הוי׳ לא שניתי שאף גם בזמן הגלות והעיבור הכל כאשר לכל הוא ית׳ המנהיג עולמו בהשגחה פרטית כמו בזמן הלידה, אך שבזמן הגלות הוא כביכול מלביש הנהגתו ע״י לבושים רבים ע״ד אלביש שמים קדרות עד שנראה כאילו עולם כמנהגו נוהג כנ״ל, ולפיכך נק׳ זה בחי׳ עיבור והעלם שאין נראית ונגלית הנהגתו ית׳ אבל עכ״ז ישנה בשלימות כמו הולד אע״פ שהוא בעיבור ואינו נראה כלל עכ״ז יש מציאותו בשלימות ממש, רק שמעלת הלידה שאז באה בגילוי ההנהגה ונגלה כבוד ה׳ כמו ביצ״מ אותות ומופתים שחוץ לטבע כו׳. וזהו אני ישנה בגלותא כמשל הישן שאע״פ שמסתלקים

המוחין וראי' ושמיעה מ"מ הם בו בשלימות רק הם בבחי' העלם וכשנתעורר משנתו אז מתגלים הכוחות בבחי' גילוי.

(הג"ה, הנה מה שביאר כאן דשינה ועיבור ענין אחד הוא ולכאורה במשל הם שני ענינים כי השינה היא רק הסתלקות המוחין והפנימית אבל הכלים והגוף אין בהם הסתלקות משא"כ בעיבור שגם הגוף אינו נראה ונגלה כלל, וכמ"ש בענין השינה בפע"ח שער ק"ש שעהמ"ט פ"ג שהכוונה כי חוזר ת"ת להיות כבראשונה כמדתו בו"ק לבד כו', ועמ"ש מזה בביאור מאמר הזהר פ' בלק דקצ"א א' ע"פ שחורה אני כו' ובפע"ח שער תיקון חצות פ"א יסוד השינה כו' שיסתלקו ממנו המוחין וכו' ובשער הפורים פ"ה ובשער ר"ה ספ"ג סוד השינה ודורמיטא בז"א כו' ושם פרק ד' ובשער השופר רפ"א. אך הענין כמ"ש בע"ח שער הנסירה רפ"ג כ' וז"ל אמנם העלא' מ"ן הם הנקרא עיבור שני כו' בעת השינה כו' והרי ידיעת ענין כו' ע"ש נמצא מובן דבחי' שינה זהו עיבור ב' דמוחין וע' מזה ג"כ בפע"ח שער ר"ה פ"ד הנ"ל כי יש ב' בחי' של עיבור ז"א כו' וע' בזהר פ' אחרי דס"ה ב' גבי ואתעברת מניהו, ומ"ש ע"ז במק"מ בשם האריז"ל, וע' מזה בסה"מ רס"י מ"ד, ועמ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם גבי והנה בחי' עבור דהיינו בימי הגלות סליק קוב"ה לעילא לעילא כמ"ש בזהר ויקרא ד"כ ע"ב דהיינו לבחי' מהותו ועצמותו בחי' יחיד וכו' ונראה כאלו העולם הוא יש ודבר בפ"ע כו' ע"ש מבואר דאע"פ שבאמת לא שניתי מ"מ היינו באמת למעלה קמיה אבל מ"מ לגבי למטה בא ההשגה בלבושים ועמש"ש סד"ה ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה כו', ועמש"ש בד"ה כי עמך מקו"ח גבי וזהו הבט וכו' וזהו כד סליק כו' והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה, ועמ"ש בפ' וארא סד"ה וידבר כו' וארא כו' גבי כי הנה כתיב רם על כל כו' ע"ש ולכן נק' רומי שמקבלים מבחי' רם על כו' וכמ"ש בד"ה ויאבק איש. והנה בגמ' סוף סוטה דמ"ח ע"א איתא ביטל המעוררים שהיו אומרים עורה למה תישן וכו' אמר להן וכי יש שינה וכו' הנה לא ינום ולא יישן וכו', וצ"ל דבזהר פי' דמ"ש הנה לא ינום כו' זהו בחי' ע"ק כמ"ש באד"ר דקכ"ט ב' ובאדר"ז דרפ"ט ע"א ומ"ש עורה היינו בז"א כמ"ש באד"ר דק"ל ע"א וקל"ו סע"ב וקמ"ב סע"ב ובאדר"ז דרצ"ג ב', וא"כ כיון שכן עדיין קשה מהו שביטל המעוררים ז"א משינתו. אך הענין פשוט שאמר להם דמהו הנפקותא שמ"מ השגחת הקב"ה אינו פוסק ח"ו רק כשההנהגה ע"י מדות דאצי' זהו נק' שאין הז"א בבחי' שינה וכשהמוחין מסתלקין מהמדות מ"מ אור ע"ק מאיר אף שלא ע"י המדות וא"כ עכ"פ אין שינה ח"ו ואליו ולא למדותיו כו' ולא שייך לומר למה תישן ח"ו. והנה ביאור ענין ע"ק וז"א היינו כי הכתר הוא בחי' סוכ"ע וע"ס דאצי' ז"א נק' ממכ"ע ובחי' שינה שהוא הסתלקות המוחין והאור מהכלים זהו שייך רק בבחי' ז"א שיש בו אורות וכלים ונק' אדם ע"ז שייך לומר כמ"ש וכד אנת פי' האור תסתלק מינייהו אשתארן כו' וכמ"ש במ"א על מאמר זה, משא"כ בבחי' כתר סוכ"ע שלמעלה מבחי' כלים לא שייך זה וכמ"ש כי לא אדם הוא וכו', וז"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ופי' בזהר שם

ישראל דלעילא, פי' כי ישראל דלעילא היינו ז"א דאצילות ונק' ישראל ע"ש לי ראש היינו המוחין חב"ד הנמשכים ומתלבשים בהמדות עליונות ועי"ז מאיר בכל העולמות כמו גילוי חיות הנפש מאיר ומתגלה תחלה במוחין כו' וכמ"ש במ"א גבי ר"ה, וגם נק' ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים, שהמוחין הם שמות הוי' שמושל על שם אלקים, וכמ"ש בביאור דמזוזה מימין בפי' כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים, וז"ש שאל לך אות מעם הוי' ע' בזהר ר"פ ויקרא כי שם אלקים בגימט' הטבע וע"י הארת שם הוי' נמשך גילוי האות והמופת שחוץ לטבע, ועמ"ש סד"ה ואלה שמות הנ"ל, והשינה הוא הסתלקות המוחין וההויות מהמדות דז"א וע"כ בגלות אותותינו לא ראינו כו', אך ע"ק* נק' שומר ישראל, שומר הוא בחי' מקיף כמ"ש בד"ה ציון במשפט תפדה גבי פי' ואתה משמרה בקרבי שבחי' המקיף וסוכ"ע הוא שומר לבחי' הא"פ וממכ"ע, ושם אין שייך בחי' שינה כנ"ל ונק' עינא פקיחא דלא נאים כמ"ש באד"ר ואדר"ז הנ"ל. וענין גלוי בחי' זו יובן ממ"ש בת"א פ' וירא בד"ה ארדה נא גבי והנה השגחה זו מבחי' דעת עליון כו' וזהו ענין טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם, ועמ"ש סד"ה השמים כסאי בפי' ואל זה אביט כו'. והנה לכאורה מ"ש רבינו כאן בפי' אני הוי' לא שניתי שבאמת אין שייך בחי' שינה למעלה לכאורה י"ל דהיינו מצד הארת בחי' ע"ק הסוכ"ע כנ"ל דאילו מצד מוחין דז"א הרי לפעמים הם מסתלקים הנק' שינה ודורמיטא כנ"ל, אך באמת פשוט כוונתו משמע דגם מצד בחי' מוחין אלו אין זה שינה אמיתית כלל רק עד"מ מה שאצלינו אין נראה הגילוי מהם מה שבגלות העולם נראה יש כו' אבל באמת הם פועלים למטה שהרי אור הסוכ"ע אינו מאיר למטה כ"א ע"י ממכ"ע כמש"ל, וענין זה יובן עפמ"ש בפע"ח שער תיקון חצות פ"א שכשהז"א הוא בבחי' שינה שהמוחין מסתלקי' ממנו ועולי' באו"א אזי משם הם נמשכים ונותנים ברישא דנוק' שלא ע"י ז"א וכ"כ בשער הפורים בז"א, וענין זה נת' בת"א גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו כו' כי אתה אבינו כו' והנה נזכר בע"ח כו' שלא ע"י ז"א כו' בחי' סוכ"ע כו' עד וזהו שביטל יוחנן כה"ג המעוררים כו' ע"ש, ומ"מ באמת הארת מוחי' אלו במל' שרשם נמשך ע"י ע"ק* המאיר באו"א שמשם נמשך הארה זו שהנה גם נוני ימא יש להם עינא פקיחא כמ"ש באד"ר דקכ"ט ב' והיינו לפי שהם נשמות הנמשכים מיחוד או"א אשר שם התגלות עתיק בבינה וכ"ש ביסוד אבא כו' ורק בזו"נ שייך בחי' שינה, ולכן עי"ז נמשכים המוחין לנוק' אלא שלפי שההמשכה מבחי' המקיף וסובב לכך אין התגלות הנסים נראים לעין כמש"ש בת"א גבי והנה כתיב אותותינו לא ראינו כו' וכשנסתלקו המדות ונשאר ההארה ממקום יסוד אבא כו' צריך להתלבש בדברים תחתונים ע"פ הטבע כו' ועמ"ש מזה בת"א סד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא דרוש הב', והיינו לפי שמקור המשכה זו מבחי' אור הסוכ"ע שא"א לשיאיר עתה בבחי' גילוי ממש, ע"כ אין נראה ונגלה ממש להיות אותותינו ראינו, ומ"מ נק' אור מקיף ע"ד מש"ש גבי

ע"ק : בכת"י ב : א"ק.

נס דאסתר ומ"מ נראה בחוש שכל הסבות הי' רק למעלה מהטבע כו'. ועכ"ז יובן המדרש בסוף שה"ש ע"פ ברח לך דודי ודמה לך לצבי, מה צבי זה בשעה שהוא ישן עינו אחת פתוחה ועינו אחת קמוצה כך בשעה שישראל עושין רצונו של מקום מביט עליהם בשתי עיניו הה"ד עיני ה' אל צדיקים ובשעה שאין עושין רצון הקב"ה הוא מביט להם בעין אחת שנאמר עין ה' אל יראיו, עכ"ל המדרש, ובזהר פ' שמות דף י"ד ע"א איתא כמו הצבי בזמן שהוא בורח הוא מחזיר את ראשו לאחוריו כו', ובספר נשמת דוד סוף שה"ש פי' בשם הרח"ו שהקב"ה מסתיר גופו כביכול ממנו שאינו קשה כ"כ כהסתרת הפנים כו' ע"ש. וביאור הענין כי גופא היינו ו"ק המדות עליונות דז"א חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא כו' אשר בזמן הבית שזו"נ הם פב"פ נמצא הגילוי למטה ממדות עליונות הנק' גופא משא"כ בגלות כשחטאו ישראל כתיב כי פנו אלי עורף כי גרמו במעשיהם סילוק פני המדות העליונות מבחי' הנק' ממכ"ע ואינם מאירים אלא בבחי' אחוריים שהחיות שם מעט מזעיר וכמ"ש כ"ז בת"א בענין כי אברהם לא ידענו כו', אך עכ"ז הוא מחזיר ראשו לאחוריו דהיינו מה שנמשכים המוחין מאו"א ונותנים בנוק' שלא ע"י ז"א כו' אשר זהו ענין כי אתה אבינו. והנה זו"נ נק' ב' עינים שהם ב' מיני השגחות כמ"ש בד"ה כי תשמע בקול כו' לעשות הישר בעיני כו' ובזמן שישראל עושין רצונו של מקום שהיו זו"נ פב"פ זהו ענין מביט עליהם בשתי עיניו, הה"ד עיני כו' וכמ"ש בפי' לעשות הישר בעיני ה' שיהי' ב' ההשגחות שוין, וזהו ענין מה ליראות בשתי עיניו כו' אך אפילו בשעה שאין עושין רש"מ עכ"ז ודמה לך לצבי שאפילו כשהוא ישן עינו אחת פתוחה, דהיינו אפילו כשהז"א הוא בבחי' דורמיטא עכ"ז יהיה נמשכים המוחין דאו"א להיות ניתוגים ברישא דנוק' להיות עין ה' אל יראיו כו' כי אתה אבינו כו', וזהו יסובבנהו כו' יצרנהו כאישון עינו כו' ויש לפרש דיש ב' מיני נסים הא' נסים נגלים שחוץ לטבע והב' נסים המתלבשים בלבוש הטבע כנס דאסתר ושרשן נמשך מב' בחי' עיניו כביכול וכנ"ל שכשזו"נ היו פב"פ אז היו נמשכים הנסים הנגלים ג"כ, וזהו ענין מביט עליהם בשתי עיניו אך גם עתה בגלות שאותותינו לא ראינו מחמת שאין ז"א מאיר כו' עכ"ז יהי' נמשכים הנסים המתלבשים בלבוש הטבע שזהו ענין הוא מביט עליהם בעינו אחת, דהיינו שהם נמשכים ע"י המשכת האור הנמשך מסוכ"ע שנמשך ומתלבש בבחי' מלכות כו' כנ"ל.

וזהו אני ישנה אני היינו כנ"י שבגלות הם בבחי' שינה ועמ"ש בד"ה היינו כחולמים אבל למעלה באמת אין שייך שינה כו' כי אני הוי' לא שניתי כנ"ל, ועיין מ"ש בד"ה וארא אל אברהם בענין בחי' עיבור שבנש"י כו' ובד"ה כי ההרים ימושו גבי מפני מה לא נאמר נון באשרי כו', ועכ"ז ולבי ער. כי הנה כמו שלמעלה נאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל כך בכ"א מישראל נאמר ואתה משמרה בקרבי שהוא המקיף של הנשמה ששרשו מבחי' סוכ"ע, אשר שם לא שייך בחינת שינה והסתלקות המוחין כי מקיף זה שרשו מבחי' כתר, ובא"א אין בו לא נסירה ולא שינה ועמ"ש ע"פ ואלה מסעיהם למוצאיהם, וזהו מזלי' חזי חזי דייקא ע"ד בחי' עינא פקיחא. כי

הנה איתא באד"ר דקכ"ט ב' בענין נוני ימא כו' דלית כסותא על עינא ולא גבינין על עינא ולא ניימין כו' כ"ש עתיקא דעתיקין כו' ומפרשי האדרא שם הקשו למה רמיזא בחי' זו דעינא פקיחא בדגים דייקא. והענין כי נוני ימא הם הנשמות גבוהים ומלאכי' עליונים הנמשכים מיחוד חו"ב שלמעלה מהנשמות שנמשכים מיחוד זו"נ מקור דבי"ע ונק' ארץ ועמ"ש בד"ה שובה ישראל גבי וידעת כו' בשמים ממעל ועל הארץ כו' כי הנפש כלולה מד' בחי' שכל ומחשבה דבור ומעשה, והנה השכל והמחשבה הם בחי' שמים והדבור והמעשה הם בחינת ארץ כו' ע"ש. ועיין בזהר בראשית ד"ו ע"א ובפי' הרמ"ז שם גבי אבל אבא דילי הוה דיוריה בימא רבא ואיהו הוה חד נונא כו' רב ויקירא ועתיק יומין, דפי' וימא רבא היינו בינה, וחד נונא הוא יסוד אבא, ומה שנק' ע"י פי' בא"א שם שזהו בחי' ישראל סבא, דסבא היינו בחי' ע"י, וצ"ל דהיינו שבחי' יש"ס הוא לגבי ז"א כמו כתר וע"י וכמ"ש במ"א בד"ה והיה אור הלבנה כו', ועוד כי באו"א מאיר ומתגלה בחי' ע"י כי התגלות עתיק הוא בבינה והמשכה זו בבינה היינו ע"י יסוד אבא כמ"ש בז"ה פ' בראשית דמ"ה, והנה מבואר במ"א בביאור מאמר הזהר בשלח דמ"ח ע"ב שענין ב' בחי' ים וארץ זהו ענין ב' בחי' דיעות שבפסוק כי אל דיעות כו' ע"ש באריכות, וזהו ג"כ ענין יחו"ע דאו"א ויחו"ת דזו"נ וע' ביאור ענין ב' בחי' אלו בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת. ועפ"ז יובן מה שבנוני ימא לית כסותא כו' ולא ניימין, כי הנה בבחי' ארץ שלמטה נראה היש ולמעלה בחי' אין זהו ענין כסותא דמכסה על עינא מה שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע, וגם בבחי' זו שייך בחי' שינה כנ"ל בענין אני ישנה כו', משא"כ בבחי' נוני ימא אשר שם גלוי כמו שלמעלה היש ולמטה הוא אין והם מוקפים ובטלים מהים החכמה א"כ ממילא לא שייך כסותא דמכסיא על עינא כי שם הוא גלוי, וגם אין אצלם בחי' שינה כו' כמו בבחי' ארץ, ובאמת שהנשמות הגבוהות הנק' נוני ימא אין העולם מסתיר להם כלל, ולכן נאמר גבי יוסף וידגו כו' לפי שיוסף לא הי' מסתיר לו לא מצרים ולא שום דבר כו' כמ"ש במ"א, ולכן לעתיד נאמר ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים והיינו מפני שזו"נ שהם מקור בחי' ארץ יהי' לע"ל כמו בחי' או"א שהם מקור בחי' נוני ימא, וכמ"ש בלק"ת בזכריה ע"פ ביום ההוא יהיה דעכשיו לפעמים מסתלקים ג"ר דז"א ממנו לאימא וכן ט"ס דנוק' כו' משא"כ לע"ל יהיו קבועים ויהיו כמו או"א ע"ש, והנה הסתלקות ג"ר דז"א ממנו זהו בחי' השינה והיינו לפי שזו"נ הם מקור בחי' ארץ אשר בבחי' זו לפעמים גלוי כמו יצי"מ כו' ולפעמים אותותינו לא ראינו, משא"כ באו"א שהע"ס קבועים לפי שהם מקור בחי' ים אשר שם תמיד הגלוי כו' כנ"ל, אבל לע"ל גם למטה יהיה הגילוי כמו למעלה לכן יהיה זו"ב כמו או"א, ומכ"ז מובן מה שבדגים רמיזא בחי' זו דלית גבינין כו' ולא ניימין כו'. והנה באמת גם הנשמות שמבחי' ארץ היינו שהנשמה המתלבשת בגוף נלקחה מיחוד דזו"נ אבל שרש ומקור הנשמות הוא מבחי' ישראל סבא ולמעלה מעלה כנ"ל, וע"ז אמרו דמזלי' חזי דהיינו דשם לא שייך גבינין דמכסיין על עינא, וזהו כענין הנה לא ינום ולא יישן כו' בחינת ואתה משמרה בקרבי שנק' שומר ישראל ומזה נמשך בחי' ולבי

ער שהארה מבחי' מזלי' מאיר בנקודת פנימית הלב ובבחי' תעלומות לב, וז"ש בתלים סי' מ"ד כי הוא יודע תעלומות לב כי עליך הורגנו כו' שהכח למס"נ נמשך מבחי' תעלומות לב, וכמ"ש בתניא פי"ט בענין ויקץ כישן כו' ולכן נסמך לזה פסוק עורה למה תישן כו', וברע"מ פ' פנחס דרמ"ד ב' ואעברו שינתא כו' ברזין עילאין כו' י"ל כי הנה הסוס אינו ישן רק מתנמנם מעט מזעיר וזהו רמז על הנגלות שבתורה שאותיות התורה נק' סוסים כמו שהסוס מעלה רוכבו וכו' כך הם מגביהים את האדם לבחי' שאין שייך שם שינה והסתלקות המוחין וע' בזהר ויגש דף ר"ו סע"ב ודף ר"ז רע"א אכן הסתים שבתורה ממשיך גלוי ההעלם לעורר מהשינה כו' וגם כי הסתים נמשל לבחינת ריח כמ"ש במ"א ע"פ לריח שמניך והריח גורם לעורר מהשינה כו' וממשיך מוחי' חדשים ולכן בקרבנות נאמר ג"כ לריח ניחוח, ועמ"ש בד"ה באתי לגני בפי' אריתי מורי, ועיין בפע"ח שער השופר שע"י השופר מתעורר ז"א משינתו ונמשך לו המוחין והשופר עיקרו המשכת ע"י וא"א, כמש"ש כי נתגלה ע"י השופר יופי פנים דעתיקא, ובע"ח שער הנסירה ספ"ג צריך שתחלה כו' ממוחא עילאה דא"א כו' שעי"ז נמשך המוחין לזו"נ, וזהו ענין וה' הנה לא ינום כו' המעורר ישנים כו' והמשכה זו היינו ע"י אריתי מורי אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו' וגם ע"י פנימי' התורה כמ"ש בזהר בראשית דף ד' סע"ב, ועמ"ש סד"ה כי אתה נרי בענין והוי' יגיה חשכי. ע"כ הג"ה).

וביאור ענין שראשי נמלא טל, יש להקדים שבחי' ג"ר דעתיק שהיא בחי' רישא דעתיק הוא מגולה ואין מי שמלבישו כלל כ"א בחי' ז"ת דעתיק הם מתלבשים כו' ע"ש (עיין מזה בע"ח שער א"א פ"ח גבי לכן אמרו בעתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי כו' ובביאור האדר"ז דק"י סע"א ובתחלת ביאור האדר"ז) ולפיכך אין מגיע לשם אתעדל"ת כלל ולכן הוא בחי' עינא פקיחא הנז' באד"ר דקכ"ט ע"ב עינא דלא אדמוך ולא נאים וע"ז נאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, והיינו מפני שבבחי' זו נאמר לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל עמ"ש בביאור ע"פ לבבתני וסד"ה השמים כסאי והיינו לפי כי עד בחי' ז"ת דעתיק מגיע בחינת אתעדל"ת ומעשה התחתונים מפני שאצילות מלביש לבחי' ז"ת הנ"ל ובריאה מלביש לאצילות (ע' בע"ח שער ציור עולמות אבי"ע פ"א שכ' שהיושר של הבריאה מלביש ליושר נוק' דז"א ויושר דיצי' מלביש ליושר דבריאה כו' ע"ש וגם ד' מוחין דבריאה הם תנה"י של המלכות דאצי') ויצירה לבריאה כו', ולכן האתעדל"ת של התחתונים דבי"ע נוגע ומעורר עד ז"ת דעתיק מאחר שמלובשי' זה בזה, לכן יש להם שייכות זא"ז שיגיעו באתעדל"ת לעורר למעלה שם, אבל בחי' ג"ר דעתיק שאין לו שייכות והלבשה באבי"ע לכן אין האתעדל"ת ממעשה התחתונים מגיע לשם כלל וע"כ בבחי' זו אין העון תופס מקום וזהו ענין לא הביט און ביעקב כו', וע"כ לית גבינין דמכסיין על עינא פי' שאינו נמנע כביכול טוב עין שלו לעולם ואין שום בחי' שיהי' מסתיר ומכסה כו', (ועמ"ש במ"א בד"ה עבדים היינו לפרעה ויוציאנו כו' ההפרש בין ז"ת

שבכתר המתלבשים באצי׳ שמשם מתחיל סדר ההשתלשלות וזהו שנק׳ אדם דאצי׳ אדם דעשי׳ ונק׳ הבחינה תחתונה שבכתר מה שהוא שרש הנאצלים לבחי׳ ג״ר שבכתר הבלתי מתלבשים באצי׳ שהוא למעלה מסדר ההשתלשלות והוא הבחי׳ עליונה שבכתר דהיינו מה שמאיר בו בחי׳ מל׳ דא״ס וכמ״ש בע״ח שער א״א פ״ב שהא״ס מתלבש ברישא דע״ק כו׳, וע׳ בביאור האדר״ז דקכ״ח ע״א ודק״ט ע״א וע׳ בפי׳ הרמ״ז בזהר פ׳ תשא דקפ״ח ע״ב שפי׳ דשרש סדר זמני׳ זהו בז״ת דעתיק הנק׳ אור שבעת הימים ע״ש והיינו מפני שהם מתלבשי׳ באצי׳ אבל בחי׳ ג״ר דעתיק זהו למעלה משרש סדר זמנים, ולכן אין מגיע לשם אתעדל״ת, וגם כי כמו באצי׳ נפלאה מעלת או״א על זו״נ כמו״כ למעלה בע״ק * כו׳, ועמ״ש בת״א סד״ה ואלה שמות גבי אך עצמיות ח״ע כו׳ כי הוא כמו שהוא ית׳ לבדו הוא כו׳, ועמ״ש בביאור דאלה מסעי גבי חותמו של הקב״ה אמת), ולכן מבחי׳ ג״ר דעתיק הוא שרש המשכת הטל שהוא בחינה הנמשך תמיד ואינו נמנע מחמת חסרון האתעדל״ת, וכמ״ש כטל מאת ה׳ כו׳ אשר לא יקוה לאיש כו׳. ואפשר שעד״ז יש לפרש המדרש דסוף שה״ש הנ״ל כי פי׳ בזמן שישראל עושין רש״מ מביט עליהם בשתי עיניו הם ב׳ בחי׳ הארות דע״ק ודז״א, כי עם היות בז״א יש דינים אך כשעושין רש״מ החסדים מתגברים כו׳ ובשעה שאין עושין רצון הקב״ה שגורמי׳ כביכול סילוק המוחין דז״א לאו״א כו׳, עכ״ז יהי׳ מביט להם בעינו אחת פי׳ עינא פקיחא דע״ק * כי שם נאמר לא הביט און ביעקב כנ״ל ונק׳ עינו אחת לפי ששם ב׳ העיינין הם רחמים ולית שמאלא בהאי עתיקא וכמ״ש באד״ר דק״ל ע״א שע״ז נאמר עין ה׳ אל יראיו כו׳ ע״ש, וז״ש ברח לך דודי ודמה לך לצבי כו׳ ע״ד מ״ש באדר״ז דרפ״ח ריש ע״ב ועל האי אקרי ברח לך כו׳, כי העלי׳ שלא בהדרגה למעלה מסדר ההשתלשלות וע״ז נאמר ישא ה׳ פניו אליך כו׳. א״נ י״ל בשתי עיניו היינו ז״א ובעינו אחת היינו ע״ק כמובן מאד״ר הנ״ל וא״ת וכי כשאין עושין רש״מ נשכרים יותר ח״ו הא לק״מ דפי׳ בשתי עיניו דז״א זהו ג״כ ע״י הסתכלות דע״ק כמ״ש באד״ר דקל״ו ב׳ ע״פ רוחצות בחלב ובאדר״ז דרצ״ג ב׳, אלא כשאין עושין רש״מ אין מאיר כ״א ע״י המל׳ ואז בא בהתלבשות), והנה הגם שרישא דעתיק הוא מגולה בלי כיסוי ולבוש כלל וז״ת דעתיק מתלבשי׳ בלבושים אעפ״כ לגבי אבי״ע הז״ת דעתיק הם גלויות יותר מבחי׳ הרישא דעתיק מזה הטעם גופא דאדרבה מאחר שהז״ת דעתיק מתלבשים באצי׳ הנה עי״ז יוכל גם אלינו להגיע השפע דרך רבוי השתלשלות שזה מלביש לזה כו׳ וכמו שלשלת מכמה טבעות שכל טבעת אדוקה בשלמעלה הימנה כו׳ אבל מבחי׳ רישא דעתיק כיון שאין מתלבש בשום לבוש א״א להמשיך ממנו השפע דרך השתלשלות ולכן נק׳ הע״ס בשם תיקונין אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו׳ וכן ולא ילבש גבר ולא יתקן גבר שההלבשה וההעלם זהו סיבת התיקון להיות גילוי, ועכ״ז נק׳ י״ג ת״ד תיקונין שהשערות שהם לבושים הם תיקונין שעי״ז יוכל

בע״ק : בכת״י ב : בא״ק.

דע״ק : בכת״י ב : דא״ק.

להיות המשכת האור כו׳ וכן איתא בפי׳ האדרא מהאריז״ל ד״י ע״ב. (ונלע״ד דהמכוון כאן שמבחי׳ ג״ר דעתיק לא יוכל לבא ההמשכ׳ דרך התלבשות באברים כ״א ע״י בחי׳ שערות שהוא המשכה שבבחי׳ דילוג שאין לה ערך לגבי עצמיות המוחין שהרי אם יחתוך האדם שער ראשו לא ירגיש כאב ועמ״ש בזה בד״ה ועשית בגדי קדש אבל עכ״ז ע״י שערות נמשך עכ״פ הארה גם מג״ר דעתיק שהרי מבואר כאן שהטל נמשך מג״ר דעתיק והיינו ע״י קווצותיו כו׳ שהם בחי׳ שערות כו׳ ולכן גם השערות נק׳ תיקונין אלא שהם תיקוני הראש, מיהו י״ל בע״א דז״ת דעתיק הם המתלבשים בג״ר דא״א ומהם נמשך השערות וג״ר דעתיק אין באין גם בבחי׳ שערות כו׳, אבל א״כ אינו מובן איך הטל שנמשך מהם יורד ע״י קווצותיו כו׳ וכנודע שטלא דבדולחא הוא במו״ס והיינו ג״ר דכתר ולפ״ז פי׳ ג״ר דעתיק הנז׳ כאן היינו ג״ר דא״א שנק׳ ג״כ עתיקא ובהם מלובש חג״ת דעתיק, א״נ י״ל דהמכוון גם על ג״ר דעתיק ממש כמ״ש בע״ח דכללות רדל״א אחזיה נהוריה בההוא אוירא דע״ג מו״ס וממנו נמשך ההארה בי״ג ת״ד כמ״ש בספר מבוא שערים, וכמ״ש מזה בביאור ע״פ שוש אשיש ועמ״ש ע״פ הנותן שלג כצמר). ועתה יתבאר ענין בחי׳ הטל דכתיב שראשי נמלא טל כי הנה הורדת הטל הוא בלילה דוקא מפני שבלילה בנ״א ישינים ואין נמצא בחי׳ אתעדל״ת אז כלל ולא היה מתקיים העולם שהרי נאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקת שמים וארץ לא שמתי, אלא שהוא חסדי ה׳ אשר לכן בלילה דוקא יורד הטל ששרש הטל למעלה נמשך מבחי׳ רישא דעתיק שאין לו שייכות אל עולמות אבי״ע ואין אתעדל״ת תופס מקום כלל ולכן משם נמשך אתעדל״ע אף גם בלי אתעדל״ת (ועמ״ש בביאור ע״פ צאינה וראינה ושוש תשיש שבאמת שרש המשכה זו דחיות העולמות שנאמר עליה עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו׳ ויום ולילה לא ישבותו, היא באה ממקום שאין אתעדל״ת מגיע שם, אלא שבאה ההמשכה מבחי׳ חיצוני׳ להחיות העולמות, אמנם יש ג״כ המשכה מבחי׳ זו בפנימי׳ והיא הבאה אחר פתחי לי כו׳ ע״ש ובביאור ע״פ אני ישנה דרוש השני) אדרבה שממנו נמשך לעורר אתעדל״ת שיתעוררו מבחי׳ השניה עד״מ הנמשלה ללילה שבה ישינים בנ״א ולכן גם הגלות נמשל ללילה ובגלות נאמר אני ישנה, והיינו מ״ש אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה שכנ״י נק׳ שושנה ואתעדל״ע דטל נמשך שיפרחו כנ״י באתעדל״ת כשושנה כו׳ וכמשל הטל הגשמי שהנה מן השמים יורד ונמשך רק כח רוחני וכשמגיע לארץ מוציא כח הרוחני ההוא אידים ולחלוחי׳ מן הארץ, ובזה מתורץ קושיית הפלסופים עמ״ש ויתן לך מטל השמים כו׳ שביחנו ע״י כלי זכוכית מהופך שהטל עולה מן הארץ כו׳ ולק״מ כנ״ל, וכך האתעדל״ע דאהיה כטל מעורר ומוציא אתעדל״ת מכנס״י כנ״ל ולהיות המשכה זו למטה זהו ע״י קווצותיו רסיסי לילה שהם בחי׳ שערות כו׳ שא״א להיות המשכה ממקום גבוה ועליון מאד כזה כ״א ע״י בחי׳ צמצומי׳ דבחי׳ שערות ועמ״ש בזה בת״א פ׳ בשלח סד״ה ויאמר משה אכלוהו היום.

פתחי לי (ענין לי מבואר לקמן סוף הדרוש ועוי"ל עפמ"ש בביאור ע"פ וארשתיך לי בענין פי' מארז"ל כ"מ שנאמר לי אינו זז לא בעוה"ז ולא בעוה"ב מפני שהוא ההמשכה מבחי' עתיק שהוא בחי' אני ה' לא שניתי וזהו ג"כ ענין ישראל לי ראש ראש היינו המוחין חב"ד ולי היינו אור א"ס המתלבש בהמוחין, וזהו ג"כ ענין כי לי בנ"י עבדים והייתם לי סגולה ועז"א פתחי הבחינת לי כו' ולפי' הרמ"ז בזהר תרומה קל"ד ב' דלי זהו ד' יודי"ן דע"ב והוא האור והפנימיות דאבי"ע שלמעלה מהכלים והלבושים יש לומר שזהו עצמו ענין ד' מדרגות דלקמן אחותי רעיתי יונתי תמתי, וע"ד שנתבאר בביאור ע"פ מי מנה כו' רובע ישראל שהן ד' בחי' שיש בהגשמה הנק' ישראל ע"ש).

אחותי כו', הנה ידוע שיש ג' שרשים אשר הנוק' אחוזה ומקבלת השפע מהם והם חב"ד חג"ת נה"י שבז"א דאצילות שהם בחי' בי"ע שבאצי', וזהו ג"כ ענין ג' יחודים המרומזים בתיבת נר הנז' בפע"ח שער י"ט רפ"ד גבי נר חנוכה (וצ"ע דלכאורה בחי' הג' דשם זהו בחי' ג' וד' דכאן ע"ש) פי' לפעמים המל' דאצי' נעשי' נקודה תחת היסוד ומקבלת מנה"י דז"א ועד שם מגיע קומתה, וזהו שמקבלת מבחי' עשי' שבאצילות שזהו בחי' נה"י (וע' מזה בפי' הרמ"ז בזהר פ' אמור דצ"ה סע"א שכ' ולעומת כן קראה אחותי רעיתי יונתי תמתי כנגד ד' מקומות שהיא אחוזה בו כתר דעת ת"ת יסוד וה"ס ד' פרצופים של זו"נ כו' שהם ד' עולמות אבי"ע דזו"נ עכ"ל וע' מענין ד' פרצופים שהם אבי"ע דזו"נ בע"ח שער הפרצופים הוא שער למ"ד, והנה ענין מעשה בעבודה היינו מצות מעשיות ובפנימי' זהו העבודה בבחי' נצח וקשה עורף ובבחי' הודאה וע' בד"ה אלה מסעי וסד"ה ואהי' אצלו אמון גבי ובתבל ארצו תבל ב"פ אריה היינו אריה שבבחי' אופנים זהו בחי' עשי' כו', וע' מענין נה"י שיש בהם בחי' עליונה בביאור ע"פ מחר חדש ונפקדת ובביאור הזהר דבשלח ד"נ גבי תלת רוחין דכלילן בתלת כו' ועמ"ש בביאור הזהר דוירא דקי"ב ע"פ וגם אמנה אחותי כו', שהוא ענין היחוד התמידי דתרין ריעין, ועד"ז נתבאר בביאור על דרוש שני דאני ישנה דאחותי זהו האהבה הטבעית, ואפשר שעד"ז הוא בחי' נצח כמבואר בביאור הזהר דבשלח שם שמצד בחי' נה"י דז"א נאמר ז"א בעתיקא אחיד ותליא, ולכן נאמר וגם נצח ישראל לא ישקר כו') והיינו למטה ע"י קיום המצות מעשיות, וע"ז נאמר אחותי שהוא לשון מאחה איחוי אלכסנדרית כשתופר ב' יריעות מפורדים להיות אחד ממש ע"י התפירה (וקרוב לזה ג"כ פי' ותרעינה באחו ר"פ מקץ שתרגום ורעין באחוה, ובמדרש רבה שם ותרעינה באחו אהבה ואחוה בעולם דהיינו ע"ד מ"ש בגמרא ספ"ק דשבת גבי אחוינא שהוא ענין חיבור ואחוה) והענין כי הנה מבואר בזהר ס"פ אחרי דף ע"ז ע"פ ואיש כי אקח את אחותו חסד הוא אשר קאי על יחוד וחיבור זו"נ שנק' כן יחוד אח ואחות ומה"ט למטה הוא בכרת מטעם המבואר במ"א שמתחלה גולדו זו"נ דבוקים אב"א ואח"כ אתא חסד ופריש לון שהוא ענין הנסירה והנסירה היא להפרידם כדי שאח"כ יזדווגו יחד פב"פ ואז הוא היחוד והחיבור אמיתי של שניהם בבחי'

פב"פ, והנה המקשרם ומחברם זא"ז ביחוד אמיתי פב"פ הוא בחי' יסוד ז"א דאצי' וזהו ענין בן פורת יוסף פורת אותיות תופר כי היסוד הוא התופר ומחבר כמ"ש הרמ"ז בפ' אמור שם שזהו ענין כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא, והיינו ע"י שהיסוד מעורר וממשיך טפת אבא מן המוח שהיא ההמשכה מעצמיות ח"ע גלוי דיעה עליונה כו' להיות נתפס ונקלט חכמה ודעת זה בנוק' שהיא כנס"י, וע"י חיבור זה נק' אחותי (ועמש"ל שהמחבר ב' הפכיים צ"ל גבוה משניהם וכך י"ל בענין בן פורת יוסף כי דת"י קו האמצעי שמבריח עד הכתר כו' וגם כי בינה עד הוד אתפשטת ויסוד ז"א מקבל מיסוד אבא שלמעלה מהבינה וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר פ' פנחס דף רנ"ד ע"א גבי חמש בנין כו' ואי תימא שית אינון אלא שבע אינון כו', ועד"ז ענין הלולב שהוא יסוד וגבוה מכל המינין הדס וערבה שהם חג"ת נ"ה*. ועפמש"כ יובן מעט ענין הנסירה שנתבאר במ"א דהענין כי הנה יחוד זו"ן דהיינו ההמשכה מח"ע לח"ת יש בו ב' בחי' הא' אב"א שהוא עד"מ כמו שהתלמיד אינו מקבל השכל מהרב ממש פה אל פה כ"א ע"י אותיות הכתב ויש יחוד פב"פ כמו ששומע השכל מפיו ומסביר לו בעין יפה כו', אך כ"ז אחר הנסירה אכן מקודם היה כותל אחד לשניהן. והענין כי בכל השפעה הרי עכ"פ השכל של הרב גבוה מאד מהתלמיד אך זהו כשמשפיע לו השכל בלי העלמם כ"כ אז מההכרת שיהיה נראה גדלות השכל של המשפיע ושיש לו יתרון אור על השכל של המקבל שנראה איך שאין לו הבנה בעמקות השפעת שכל זה כמו רבו המשפיע, אכן לפעמים כשמעלים השכל לגמרי ומלבישו במשל גשמי מאד, אשר בהמשל הגשמי לא ניכר יתרון להבנת הרב בו יותר מהבנת התלמיד מצד היותו מדבר בענינים גשמיים וכמו לשמרך מאשה זרה כו', וזהו ענין כותל אחד כך נת' במ"א, ולא היה מובן איך יצוייר כן בהנמשל למעלה בההשפעה שמז"א לנוק', אכן לפמש"כ זה מובן קצת בענין כי אל דיעות שבז"א הוא גלוי דעת עליון איך שלמעלה היש ולמטה הכל אין ואפס, דקמי' דוקא כולא כלא חשיב אבל בבחי' נוק' שהיא מדת מלכותו ית' שם היש תופס מקום כי אין מלך בלא עם אלא שנראה איך שהיש מתהווה מאין, ונמצא בבחי' זו יש יתרון אור להמשפיע שהוא ז"א על המקבל שהיא הנוק' כיתרון מעלת דעת עליון הנ"ל על דעת תחתון, ועם היות שענין היחוד דזו"נ זהו להמשיך* שיומשך מדעת הנ"ל גם לבחי' נוק' שגם למטה יהיה גלוי בחי' דעת זה עכ"ז ודאי יש יתרון אור בבחי' דעת זה להמשפיע אל המקבל ויש בזה כמה עליות שהן ד' בחי' אחותי רעיתי כו' כדלעיל, וכ"ז אחר הנסירה אבל קודם הנסירה היינו שנמשך ההמשכה מז"א לנוק' רק ע"ד כפי שהיא בדיעה שלמטה שהוא יש מאין שלמטה היש אלא שמתהווה מאין ליש, אשר בחי' זו לגבי אצילות הוא כמו התלבשות השכל במשל גשמי מאד כך בבחי' דעת זה אין שייך שיהיה ניכר יתרון לז"א על נוק' ולכן נק' כותל א' לשניהן, ולכן אתא חסד ופריש גזעין דע"י החסד

נ"ה: בכת"י ב: נה"י.

להמשיך: בכת"י ב אין תי' זו.

שהוא גלוי אור מזה דוקא נמשך להיות הנסירה כי אז כשמאיר הגילוי ע"ד כמו שלמעלה היש כו' בזה אין שייך שיהיה כותל א' לשניהן כנ"ל ואז אח"כ ע"י נסירה זו יוכלו לבא לבחי' חיבור אמיתי שגם בנוק' יומשך הגילוי דעת עליון כו' וזהו בחי' אחותי עד שתתעלה להיות שוין בקומתן ממש והתופר והמחבר ע"י החוט היינו הקו וחוט דאור א"ס. ועד"ז יובן ג"כ ענין הנסירה בעבודת ה' באדם, דכמו ענין כותל א' לשניהן דזו"נ שהם מ"ה וב"ן כך באדם הוא ענין השתי נפשות נה"א ששרשה משם מ"ה ונה"ב שרשה משם ב"ן, וכמ"ש מזה בד"ה כי אברהם שבאדם ג"כ הנפש החיונית חפיצה בעניני עוה"ז בחי' אב"א * וכו' ע"ש, והענין עד"מ המבואר במ"א שזהו ענין ויאבק איש עמו ויעקב הפרידו ממנו ע"ד הפרד נא מעלי כו' דפי' בלק"ת שמתחלה הי' ללוט אחורים דמ"ה חיבור עם אברהם ואח"כ נפרד בקליפה מן הקדושה ועי"ז נתעלה אברהם וכו' וכמו עד"מ חבית של יין שיש לו שמרים וכשהיין לא נצלל והשמרים מעורבים בו אין זה בירור עדיין אך כשיעמוד היין זמן מה ירדו השמרים למטה ואז ישאר היין זך וצלול כו', וכמו"כ זהו ענין הנסירה למעלה שהחסדים ישארו בז"א והגבורות ירדו לנוק' והיינו בחי' ב' דיעות הנ"ל, ובעבודה דהנה כתיב כל דרך איש ישר בעיניו כו' אוילים מדרך פשעם כו' שאינו מרגיש כלל שהוא חוטא והיינו מחמת שאינו משים גדולת ה' לנגד עיניו רק ע"ד מצות אנשים מלומדה ואז הנה"א ונה"ב כותל א' לשניהן והפנים דנה"ב פונה לתאוות העולם אבל ע"י שמתבונן בגדולת ה' בק"ש אומר אח"כ סלח לנו כי חטאנו שעתה מרגיש איך שהוא רחוק וזהו ענין נסירה ושנפרד הנה"ב מנה"א כי רוח האדם העולה היא למעלה כו', ועי"ז אח"כ יוכל לבוא לאכפייא ולאהפכא גם מדות נה"ב להיות נכלל בנה"א כמארז"ל בכל לבבך בשני יצריך כו' ונעשה יחוד מ"ה וב"ן וכשהוא בבחי' אתכפייא נק' אב"א * אבל עכ"פ אינו כותל א' וכשהוא בבחי' אתהפכא ממש מחשוכא לנהורא נק' יחוד פב"פ, וזהו ענין אחותי כו', ועלי' זה דאחותי זהו ע"י המעשה בחי' מצות מעשיות שעי"ז מקבלת מנה"י דז"א).

וענין רעיתי זהו בחי' עלי' שניה של הנוק' שעולה לקבל מחג"ת שלו וקומתה כנגד חג"ת שלו יצירה דאצי' והוא ע"י עסק התורה שהיא בחי' קול ודיבור כי הקול נמשך מהבל הלב, והוא ע"י הקנה שמחבר עם הלב, וזהו ענין הקול קול יעקב וזהו ענין רעיתי דפי' לשון פרנסה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים היינו שממשיכים אור אבא בז"א הנק' שמים כי כל הקורא בתורה כקורא בשמותיו של הקב"ה כו' שע"י שקורא בשמו של האדם הוא נפנה אליו כך עי"ז ממשיכים גלוי א"ס ב"ה שמו הגדול כו' (ועמ"ש בביאור מאמר הזהר דפ' פנחס דרנ"ד הנ"ל בענין מעלת הדבור שמעורר קדמות השכל כי אבא יסד ברתא וזהו שעי"ז מפרנסין לאביהם שבשמים כו' גם שם נת' מענין הקול כי קול מעורר הכוונה כו' ע"ש ועוד יובן איך שיש בזה עלי'

אב"א : בכת"י ב : אבא.

אלקית שהיא אבר התיקון שהוא מאצילות למטה משא"כ עולם התוהו היא לפני אצי', אלא שירד ונפל בשבה"כ והוצרך לבירור אבל אחר הבירור הרי מדרגה זו היא חזקה ובריאה יותר, וכמשל גבורת הבהמה הנזכר ולכך העלי' היא ביתר שאת, וכמארז"ל במקום שבע"ת עומדים כו'. אך עלי' זו אינה נעשית בפ"ע לומר מכיון שעלה שוב לא ירד, אלא בכל פעם עולה ויורד וחוזר ועולה, כי הרי לא נבררו הסיגים ופסולת לגמרי ליכלל בקדושה עד שלא יהי' יניקה וחיות לסט"א כלל שהרי ומלכותו בכל משלה שמתלבשת בע' שרים לתת להם חיות ומזון כפי ההכרח עד עת קץ שנאמר בלע המות לנצח ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. אך היא עולה ויורדת ומתלבשת בע' שרים וחוזרת ועולה תמיד בעלייתה מקבלת חיות מלמעלה ומשפעת למטה בירידתה עד שמתלבשת בע' שרים והם מקבלים מבחי' הפסולת והסיגים כו'. והגורם להיות השפעת החיות מלמעלה הוא העלא' מ"ן של ישראל למטה בהתהפכות נפש הבהמית שבזה נעשה בחי' חיות למעלה כביכול. ולכן נק' העלאת מ"ן זה בשם אכילה כמ"ש רועה ישראל שישראל נעשו בחי' מזון ומראה להקדב"ה כביכול. דהיינו כמו שהמאכל מחיה את האדם מפני מוצא פי ה' שבו שעלי' יחיה האדם, והיינו לפי שמוצא פי ה' שבמאכל הוא גבוה מאד נעלה ממוצא פי ה' שבאדם, וכמו שאמרו רז"ל אחור למעשה בראשית כו', כך עד"מ המוצא פי ה' שבנפש הבהמית היא גבוה מאד נעלה שהוא מעולם התוהו לפני מלוך מלך ויש לו יתרון ומעלה על מוצא פי ה' שבעולם התיקון שמאצילות ולמטה, ולכך הוא הנותן כח וחיות לעולם האצי' וממנו ולמטה להשפיע חיים ומזון למטה במל' של כל עולם, והיינו ע"י התהפכות כח הנפש הבהמית למטה, כי לפי ששרש נפש הבהמית מעולם התוהו לפני מלוך מלך לכך בהתהפכותה בחי' ביטול ע"י נפש האלקית היא עולה למעלה מעלה עד שנכללת בבחי' אלקות ממש ביתר שאת מעליי' נפש אלקית שהיא מבחי' התיקון מאצילות ולמטה. ולכן הנפש הבהמית דוקא היא נעשת בחי' אכילה לאשתאבא בגופא דמלכא ממש, ולהיות ואהבת בכל לבבך ובכל נפשיך ממש שאין לו רצון וחפץ אחר, וכמ"ש מי לא בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, חפץ נקרא רצון אמיתי מחמת קורת רוח ותענוג. וזהו ההפרש בין לשון חפץ ללשון רצון, כי רצון נק' אפי' על צד ההכרח כמו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, אבל חפץ נקרא אמיתת הרצון והתשוקה בתענוגים. וזהו ועמך לא חפצתי בארץ שבבחי' הארץ זו הגשמי' אין לי חפץ ותענוג כלל רק הרצון ע"ד ההכרח כמו בע"כ אתה חי וכל חפצו וכל ישעו רק להיות עמך, ואהבת את ה' להיות אלקיך כו'. וע"ז אומרים באמת ויציב ואהוב וחביב כו', וחפץ זה הוא ענין רעותא דליבא הנמשך מהתהפכות נפש הבהמית דוקא כמ"ש במ"א, ולכך ממנה תוצאות חיים למעלה. וזהו שאמרו בזהר ולבי ער דא קודב"ה, כי יש מה שהקדב"ה נק' בשם לב עד"מ הוא מפני שכמו שהלב מחיה את האברים כי בו משכן הדם הוא הנפש המחיה את אברי הגוף, כך הקדב"ה מחיה את כולם.

אך להבין למה נקרא בשם לב דוקא ולא בשם מוח עד"מ, שהרי גם המוח הוא המשפיע חיות כללי כי תלת שליטין כו'. אך הענין הוא שיש

הפרש בין השפעת החיות הנמשך מן המוח לסיבוב והילוך הדם הוא הנפש ששוכן בלב ומתפשט לכל האברים. כי הנה תחלת התהוות הדם הוא בכבד שהוא מבשל ומעכל את המאכל עד שנעשה לדם ושולח המובחר ללב ובשעה שהלב כונס לתוכו את הדם המקבל מן הכבד נסגר ואח"כ נפתח ע"י כח הנמשך מן המוח ואז מתפשט הדם ממנו ולחוץ שיוצא ממנה לריאה ומתברר ונמשך לכל האברים ולכן הלב דופק בהכאה למעלה ולמטה סגירה ופתיחה, שבשעת סגירה נעשה הכאה למעלה ואח"כ בשעת פתיחה נעשה הכאה למטה, וזהו דפיקו שדופק תמיד ברצוא ושוב. משא"כ ההשפעה שמן המוח הוא בחי' המשכה לבדה, אלא שהיא ג"כ בבחי' מטי ולא מטי, אך אינה בבחי' רצוא ושוב ממש כמו בלב שהלב הוא מקבל ומשפיע ביחד סוגר ופותח, משא"כ המוח. ובזה יובן מה שנמשל חיות הנמשך מהקדב"ה בשם לב דוקא שהוא מקבל הדם הוא הנפש ואח"כ משפיע כך כביכול הקדב"ה מקבל תחלה החיות מלמטה בהעלאת מ"ן ובאתעדל"ת אתעדל"ע ע"י התהפכות כח נפש הבהמית להיות בבחי' מאכל כנ"ל. וזהו אני ישנה בגלותא ולי ער דא קודב"ה, כי מה שאני ישנה בגלותא היינו עד"מ כמו שהאדם ישן שגם בשעת השינה כל אבריו בשלימות רק שאין העין רואה שנסתם מראה עיניו, וכך בגלות עם היות כי אותותינו לא ראינו פי' אותותינו שהאותיות הן המשכות מסובב כ"ע לממכ"ע ולכן נק' האותיות סוסים כמו שהסוס רץ ומוליך את הרוכב למקום שאין הרוכב מגיע לשם מצד עצמו כדרכו וכטבעו, כך האותיות הם המשכות שמעלות את הנפש יותר מטבעה לפי שהן המשכות מסוכ"ע לממכ"ע וירד ה' על ה"ס כו' כמ"ש במ"א. ואותותינו הן המשכות לא ראינו שאינן בבחי' גילוי הנפש להיות רואה את הנולד מאין ליש כו', כי גשמיות מפריד שאינו נראה ונגלה לעיני בשר רק שמים וארץ גשמי'. והיינו אני ישנה בגלותא, דהיינו בגלות הנפש במאסר הגוף כו', וכן בגלות המל' בהתלבשותה בע' שרים כו'. משא"כ בזמן בהמ"ק הי' גילוי שכינה בפו"מ נגלה ונראה לעיני בשר ארי' דאכיל קרבני' ואותות ומופתים כו', אך לא נאמר אלא אותותינו לא ראינו, לא ראינו דוקא, אבל אותותינו הן אותות (היינו אותיות) שיש אותיות בשלימות כמו בשינת האדם עד"מ שהגוף בשלימות ולא חסר לו כלים* רק גילוי כח הראי', וכך יש בגלות העלאת מ"ן והמשכת מ"ד בשלימות ולא חסר אלא הגילוי, וכידוע מאמר רז"ל תפלה במקום קרבנות שנחשבת כמו קרבנות ממש, אלא שבקרבנות הי' בגילוי ארי' דאכיל קורבנין כו' משא"כ בתפלה* יעשה הכל בבחי' העלם. וכל זה נמשך בבחי' לב בחי' סגירת ופתיחת הלב הנ"ל. ומזה נמשך עוד להיות קול דודי דופק, דפק שעל היד הוא חיצוניות הדפק שעל הלב, שכמו שיש דפק בלב בבחי' פנימי' שדופק תמיד על סגירה ופתיחה כך יש דפק על היד שהדפיקה היא ג"כ כעין ודוגמא הדפיקה שבלב ובשעה שדופק בלב דופק על היד, כי המשכות פנימי' אבא הוא הממשיך דפיקא דליבא. וכמו עד"מ שהדפק הלב שבאדם להיות סגירת ופתיחה הוא ע"י כח

כלים: ~~בכת"י אינו ברור, ואפשר שצ"ל~~: כלום.

בתפלה יעשה: כ"ה בכת"י, ~~ואולי יש כאן השמטה~~. [illegible]

הנמשך מן המוח והיינו המשכות תורה ומצות, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, תושב״כ ותושבע״פ שהן מוחין דאבא ומוחין דאימא, אך מאחוריים דאבא נמשך דפק על היד שהדפק ההוא הוא ג״כ מבחי׳ חכמה, ולכן יש בו בחי׳ נקודות קמ״ץ פת״ח כו׳ שע״ש זה נק׳ ניכר החולי כמ״ש במ״א, שהנקודות הן בחכמה אלא שהוא בבחי׳ אחוריים דפק מספרו קפ״ד ומשם נמשך להיות וה׳ פקד את שרה, והיינו כאשר נמשך בבחי׳ אחוריים פק״ד, אבל בבחי׳ פנימיות שרי עקרה אין לה ולד כו׳, וכן פקד פקדתי את העשוי לכם במצרים היינו ג״כ בבחי׳ אחוריים שנמשך אפילו במצרים כו׳.

פתחי לי אחותי רעיתי. הנה אמרו רז״ל פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם. והענין כי הנה כל השערים שבהיכל היו להם דלתות חוץ משל אולם. וביאור הדבר כי השערים שבבהמ״ק היו שערי ההשפעה שמשם יצאה ההשפעה לכל העולם, וכל השערים היו להם דלתות שהדלתות הוא לסגור הפתח שיש עיתים להמשכות ההשפעה ואזי הם פתוחות ועיתים סגורות, כי ההשפעה שלמעלה באתעדל״ת תליא אפי׳ מעשה התחתונים כשהם זוכים אז יהי׳ פתוחות כו׳. אך הנה נודע שיש אתעדל״ע דתליא באתעדל״ת ויש אתעדל״ע דלא תליא באתעדל״ת כלל, לפי שאתעדל״ע זה הוא הוא לעילא לעילא מקום שאין אתעדל״ת תופס מקום כלל, ולזה רמז פתחו של אולם שלא היו לו דלתות לסגור אותו שאינו תלוי במעשי התחתונים כלל רק היא אתעדל״ע לבדה וממילא. אך מ״מ אינה שורה ומתגלה למטה תמיד עם היות כי מצד עצמה אין מונע היינו לפי שהיא למעלה מעלה מגדר ובחי׳ השתלשלות, אבל שתהא שורה ומתגלה למטה שהוא תחת זמן ומקום שנשפעים מגדר השתלשלות הרי העולם מעלים ומסתיר כו׳, ואינה שורה ומתגלה אלא כשיש שלימות במעשה התחתונים ונשפע עליהם כבר אתעדל״ע שלפי אתעדל״ת אזי שורה ומתגלה ג״כ האתדל״ע שלמעלה מעלה מערך אתעדל״ת שאין בכח אתעדל״ת לעורר אתעדל״ע זו רק היא באה מאליה וממילא. ולכן פתחו של אולם הגם שלא היו לו דלתות לא היו יכולים ליכנס שם כ״א דרך שערי ההיכל שהיו לפעמים סגורות. ויובן ענין זה מענין הספירה, שכל מ״ט יום הם המשכות שממשיכים היום יום כו׳, ויום החמישים שהוא שבועות אין בו ספירה שא״צ להמשיך היום יום כו׳, אלא אחר שנמשכו המ״ט יום נמשך יום החמישים מאליו וממילא כי אינו בגדר המשכה התלויה בהמשכתינו כמו המ״ט ימים שאנו ממשיכים משא״כ יום החמישים אנו אין בנו כח להמשיך רק מ״מ הוא נמשך ממילא ומאליו מאחר שכבר נעשה שלימות ההמשכה בכל מה שהי׳ תלוי בהמשכתינו אזי ממילא שורה ומתגלה דבר שהוא למעלה מעלה. וכך אנו רואים ענין זה באדם שיש בו רצון ושכל ומדות. והנה השכל ומדות הן עצמיות הנפש ויש בהם סדר והשתלשלות והתלבשות. משא״כ הרצון הוא בבחי׳ מקיף ואינו בבחי׳ סדר ההשתלשלות והתלבשות כי הוא שוה בחכמה ומדות כו׳. ולכן כל כוחות עצמיות הנפש יש בכח האדם לשנותם ממהות למהות ללמוד חכמה זו ולאהוב דבר זה כו׳, אך הרצון הוא למעלה מהנפש ואין בכח האדם להפוך רצונו מצד עצמו אלא בשנותו את טעמו במה שיש בכוחו לעשות דהיינו מחכמה ולמטה שהן בבחי׳ השתלשלות, אזי ממילא

יערה עליו רוח ממרום להיות שורה ומתגלה עליו רצון העליון ב״ה שהוא למעלה מעלה מגדר ההשתלשלות ורצון זה יהי׳ רצון האדם למעלה מעצמי׳ הנפש. וזהו פתחי לי כחודה של מחט, דהיינו הבחי׳ שהן בכח ההתלבשות שהן נחשבות כחודה של מחט לגבי רצון העליון שהוא למעלה מהשתלשלות מבחי׳ סוכ״ע שאין ערוך אליו וכטפה מים אוקיינוס כו׳ ואע״פ * ואני אפתח לכם כפתחו של אולם היא הפתח שלא היה לו דלתות כלל, דהיינו בחי׳ רצון העליון כנ״ל. אך ענין הפתיחה זו של פתחי לי נחלקת לב׳ בחי׳, הא׳ אחותי היא בחי׳ אהבה טבעית המסותרת שהיא בחי׳ אח ואחות שאהבה זו היא מצד מקורם ושרשם כתולדתם, ואהבה זו צ״ל פתחי לי לגלותה מההסתר והעלם. אך מ״מ אין זו בחי׳ עבודה עדיך, כי עבודה היא עבודת עבד ועבודת משא, וכמ״ש בזהר פולחנא דרחימותא שצריך להיות עובד ה׳ ועבודה זו לעבוד ה׳ הוא לשנות טבעו ורגילותו כמו עורות עבודים שנשתנו מכמות שהיא בתולדתם. ולכן אמרו שאינו נק׳ עובד ה׳ אלא השונה פרקו מאה פעמים ואחד, משא״כ השונה מאה פעמים נק׳ לא עבדו כו׳. ולשנות את טבעו בבחי׳ עבודה הוא בחי׳ ב׳ שהוא בחי׳ רעייתי שנעשה מזון ומרעה כמו המאכל שמתעכל כו׳ דאתכפיא סט״א ואתהפכא כו׳, והיא באה מחמת התבוננות נפש המשכלת בגדולת א״ס ב״ה, איך דכולא קמי׳ כלא חשיב, וצריך לזה יגיעת הנפש ויגיעת בשר כו׳. ומזה נמשך להיות בבחי׳ יונתי הוא בחי׳ עיניך יונים כמו זיווג יונים שמסתכלים זב״ז תמיד לפי שתמיד נהנים בראיתם ואין לו הפסק להנאתם, כך יהי׳ האדם בבחי׳ לאסתכלא ביקרא דקודב״ה תמיד, וכמ״ש עיני האדם לא תשבענה, פי׳ האדם הוא האדם הגדול בענקים זה אברהם שנאמר בו הלוך ונסוע הנגבה, והנגבה היא מדתו מדת האהבה, והי׳ תמיד הלוך ונסוע בבחי׳ אהבה זו וביטול זה בלי הפסק לפי שהתענוג מתחדש בכל רגע, וכמארז״ל בכל יום יהי׳ בעיניך כחדשים ואמרו ומי איכא זקנה קמי׳ קודב״ה, כי נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו. פי׳ שבבחי׳ התלבשות בעולם שהוא במקום וזמן יש זקנה וישן שמתיישן הדבר אצלו ואין לו תענוג תמידי, משא״כ קמי׳ קודב״ה ליכא זקנה אלא תמיד מתחדש לו התענוג בראותו כי ההתחדשות מאין ליש הוא תמיד כו׳, והיינו בראותו במקור ההתחדשות שהוא קודם שבא לידי התלבשות, וזהו בחי׳ ומדריג׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא שבחי׳ ומדרגה זו היא העולה למעלה מבחי׳ ההשתלשלות, וכמ״ש באד״ר באסתכלותא דמצחא כו׳ שע״ה נהורין עילאין שהוא ענין מצמיח ישועות וישע אל הבל כו׳, דהיינו לשון הזזה ממקום למקום שממקום עליון יהלכו ממקום קדוש ממדרגות עליונות מאד ובאים לידי גילוי בבחי׳ א״ס כמו בהיותם למעלה כלל כלולין במאצילן ב״ה שהוא ית׳ אין לו סוף כו׳, ולכן אין סוף והפסק לתענוג הסתכלות זו. ומזה יעלה ויבוא ויגיע למדרגה היותר עליונה העולה על כולנה והיא בחי׳ ומדרגת תמתי. ופי׳ תמתי מלשון תם ושלם בלי חסרון, ור״ל שכנס״י הוא שלמותא דקודב״ה להיות גילוי שלומותו ית׳ כי בלעדה אין לו שלימות אמיתי כביכול. כי השלימות הוא בהיותו נגלה כבוד ה׳ וראו כ״ב כו׳ למטה כמו למעלה ממש להיות גילוי

ואע״פ: כ״ה בכת״י, ואולי צ״ל: וע״כ.

א"ס ב"ה ממש, והיינו ע"י ישראל בכלל ובפרט ע"י צדיקים וראשי הדור שא"צ תיקון לעצמם ושלימות נפשם רק כל כוונתם לתקן הפגמים שלמעלה, וכמארז"ל איזהו חסיד המתחסד עם קונו קן דילי' כו', ויש בידם יכולת לתקן הפגם שנעשה ע"י אחרים שהם משרש נפש כל א' לפי מדרגתו, כי מרע"ה שהי' כולל כל נשמות ישראל הי' מתקן כל הנשמות בכללותן, ויש שאינו מתקן אלא נשמות פרטי' השייכים לשרשו, כי האדם עץ השדה כמו אילן שיש לו ענפים הרבה וכל הענפים שהם מושרשים באילן זה יש יכולת ביד הצדיק ששרש נשמתו מגופא דאילנא לתקנם, ומי ששרש נשמתו מאיזה ענף יש יכולת בידו לתקן הנשמות שמענף ההוא בלבד. כי הגם שכל ישראל ערבים זה בזה מ"מ מי שהוא משרש וענף א' הוא ערב יותר משאר כל ישראל, וצריך לבוא בגלגול בשביל תיקון הפגם שמענף שלו, משא"כ מענף אחר אינו מחוייב לבוא בגלגול אלא בבחי' עיבור כו'. וזהו בחי' ומדרגת תמתי כו' לעשות תמימות ושלימות למעלה כביכול, ולא לשלימות הנפש עצמה, שצדיקים וראשי הדור הם אשר כבר נשלמו אצלם כל חלקי נפשותם, רק להיות שלימות למעלה בתיקון הפגם הנעשה ע"י אחרים כנ"ל, שמדרגה זו היא העולה על כולנה שהיא היא המשכות אוא"ס ב"ה לבדו ממש בגילוי למטה כמו למעלה ממש בלי שום העלם והסתר פנים כו' ובלי שום תערובות זר כו' ח"ו בכללות העולם. וגם הנה נודע שהתיקון אחר הפגם צריך להיות התחדשות להמשיך אור חדש, ואור חדש זה הוא למעלה מעלה ממה שכבר הי' נמשך קודם הפגם, ולכך נק' המשכה זו בשם תמתי שלימות. אך הגורם לכל בחי' הללו להיות פתחי לי בבחי' אחותי ורעייתי ותמתי הוא מה שאמר הכתוב שראשי נמלא טל, כי טל הוא שאינו נעצר ונפסק לעולם אפי' בשני* אלי' שא' אם יהי' טל ומטר כו' אעפ"כ לא פעל אלא עצירת גשמים ולא טל מפני שהוא דבר שא"א להיות נפסק ובטל, שחיות זה והמשכה זו צ"ל תמידית בלי הפסק וביטול שהוא מבחי' אתעדל"ע בלי אתעדל"ת שאין מעשה התחתונים פועלים שם שום פגם וביטול. ואין חטא ועון מעכב ההמשכה זו לפי שהמשכה זו אינה לפי ערך מעשי התחתונים והוא בחי' טלא דבדולחא שהיא לחלוחית דמו"ס כו'. אלא שאינה בבחי' גילוי למטה ממש עד שיהי' שלימות במעשה התחתונים שיהי' אתעדל"ע שכפי אתעדל"ת ואזי ממילא יאיר אור עליון אתעדל"ע זו שאינו לפי אתעדל"ת כנ"ל.

והנה שראשי נמלא טל פי' שבחי' הטל העליון מתלבש בבחי' ראשי, היינו בחי' חכמה עילאה שבחכמה מתלבש כללות בחי' הטל, אך קווצות' רסיסי לילה קווצותיו הן בחי' שערות שהן הארות היוצאות מהמוחי', רסיסי לילה, רסיסים הם הפרורים שנתפרר הטל ונתפרד בהתחלקות ריבוי המדרגות וריבוי השפעות טיפין טיפין, שהטל עצמו היינו בחי' לחלוחית אחת בהתפשטות בכללות, והתפשטות זו היא בחכמה דהיינו במוחי' עצמן. אך הרסיסי' שהם הפירורים וריבוי התחלקות שפע, אתה פוררת בעזך ים, יוצאים דרך קווצותיו שהן השערות, והן הן הי"ג מדות רחמים ארך אפיים ורב חסד

בשני: תי' זו אינה ברורה בהכת"י.

כו׳ שהן מותרי מוחי׳ היוצאים מבחי׳ השערות. וכנודע שיש ב׳ בחי׳ בענין התהוות סדר השתלשלות. הא׳ בדרך התלבשות הפרצופין ממש שאבא מלביש כו׳, וזו״נ מלבישים כו׳, והיינו כמשל סדר המדרגות שבאדם שכל ומדות ומחשבה כו׳ שהשכל מלביש ממש במדות, וכן המדות במחשבה כו׳. והב׳ בדרך יניקה ואחיזה בלבד אבא יונק ממזל הח׳, שהיניקה ואחיזה היא בדרך בחי׳ שערות והארות בעלמא שאין ערך כו׳, כי הארה הבאה שלא לפי ערך ההשתלשלות שאינה מתלבשת ממש ואעפי״כ הרי מאיר ובא לא מצאו חכמי הקבלה משל ודמיון זה בגוף האדם להיות מבשרי אחזה אלא השערות שהן הארות שאינם מתלבשות לפי שאין הארתן עצמי׳ שאין עצמי׳ המוחין מורגש בהן אלא שהן מותרי מוחין. ואעפ״כ מוכרח להיות שיש בהן איזה הארה היוצאת דרך נקבי השערה אך אינן מתלבשות. וכך הארה זו המאירה בסדר השתלשלות אבא יונק כו׳ היא הארה בעלמא שאינו מלובשת לפי שאינו עצמי׳ ההארה מאור א״ס ב״ה עצמו כי לית מחשבה תפיסא בי׳ וגילוי מדותיו ית׳ ארך אפיים כו׳ הן המשכות אור א״ס ב״ה בבחי׳ שערות כו׳. (והיינו להיות גילוי מה שהי׳ סתום ונעלם במו״ס דלית מחשבה כו׳ לבוא לידי גילוי להיות חכמה גילוי ולהיות מחשבה תפיסא במדותיו בהיותן נקראות בקריאה שם רחום וחנון ארך אפיים כו׳, אבל המשכות התורה היא המשכות עצמיות ודרך התלבשות ממש שהוא מלובש ממש אפילו בעשי׳ ואעפ״כ הנה היא חכמתו ורצונו דלית מחשבה כו׳ שטעמי המצות לא נתגלו כו׳, ודר״ק). (ועפ״י הנ״ל יובן מ״ש במדרש רבה ס״פ תזריע שאת זו בבל כו׳, דלכאורה תמוה מה ענין מראות נגעים לבבל ומדי כו׳. אך כי תרגום צרעת סגירו פי׳ שנסגר הדם ואינו מתפשט ונמשך באותו מקום ולכן המקום בעור לבן. ומזה מובן ממש״ל שהקדב״ה נק׳ לבי ע״ש שהלב סוגר ופותח אבל כשיש סגירו ואין פתיחה נק׳ צרעת, ומזה נמשך גלות בבל שליטת החיצוני׳ ע״י שמקבלים דרך שער לבן, וכ״ז מפני שאין נמשך שפע הפנימי׳ להיות קול דודי דופק, ולכן זאת תהי׳ תורת המצורע ע״י התורה המשכת אור אבא פותח את הלב, וזהו הקול קול יעקב, ועי״ז אין הידים כו׳, וזהו קול דודי דופק שנמשך הגילוי גם בחיצוני׳ כנ״ל. ולכן הנגעים עיקרן בעור הוא בחי׳ הפרסא המפסקת כו׳ אותותינו לא ראינו כו. אך להיות פתיחה זו צ״ל תחלה פתחי לי כחודה של מחט או ואני אפתח לך כו׳. והכח הזה שראשי נמלא טל, ביום ראשון של פסח שאומרים טל ועי״ז נמשך הכח בנפש שתוכל להפוך נפש הבהמית בימי ספי׳ העומר, ולהיות אחותי רעייתי ע״י תיקון והתהפכות מדות נה״ב, ויונתי ע״י המשכות המוחי׳, ותמתי זהו בחי׳ תמימות תהיינה כו׳, וכ״ז נק׳ חודה של מחט לגבי הגילוי בשבועות. וענין קווצותיו הוא כי בקדושה שערות כעמר נקי, גם לעומת זה במראות נגעים שער לבן כו׳, ובימי העומר נמשך בחי׳ שערות דקדושה לשון כעמר נקי, ועי״ז מתחברים ונהפכים השערות דיניקות החיצוני׳ או ובחי׳ ואיש כי ימרט ראשו כמ״ש במ״א. וגילוי הטל בפסח כי ויוציאנו כו׳ אר״א שהלבישו כו׳, ואח״כ נמשך ג״כ מבחי׳ טל ע״י מזלות כו׳).

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי כו'. הנה ארז"ל בזח"ג פ' אמור דצ"ה ע"א אני ישנה בגלותא דמצרים (וע' מענין שינה בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מק"ח דף נ"ח סוף עמוד שני, וצ"ע בת"א בד"ה ומרדכי יצא בדף קנ"ה סע"א, ובד"ה כי אברהם לא ידענו דף קנ"ו סע"א) עד"מ אדם הישן הנה הגם שכל כוחות נפשו שכל ומדות וכח הראיה וכח השמיעה מסולקים (ר"ל שאינן מאירים באברי הגוף) אינם בבחינת הסתלקות גמורה, אלא ישנם בבחי' העלם הנפש בכל פרטי פרטיהם שהרי מיד שיקיצהו יתעורר בהם בבחי' גילוי, רק שאינם בגלוי גמור בכלי האיברים בשעת השינה, אבל מצד עצמותם אין שינוי כלל משעת השינה לאחר השינה מאחר שקבועים הם בנפש בעצם כו' ואין השינוי רק בגילוי שלהם בכלי האיברים כו' (הג"ה. צ"ע מהו המכוין מזה בהנמשל הרי מ"מ הרי עכ"פ אין מאירים בכלי האיברים וא"כ אין נמשך מזה הגילוי למטה, ע"כ). ועד"מ זה יובן הנמשל למעלה בהיות שאנו רואים בשעת יצ"מ ומ"ת הי' בחי' גילוי אלקות באותות ובמופתים בהגלות נגלות להם בקולות וברקים כו' ובזמן הגלות מצרים כתיב אותותינו לא ראינו (הג"ה. בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה ספ"א דל"ד ע"א כ' בזה"ל לא ראינו דייקא שאינו נראה ונגלה אבל מ"מ אותותינו קיימות שהן אותיות התורה והתפלה כו'. ועז"נ לעושה נפלאות גדולות לבדו שממשיך נפלאות גדולות תמיד אלא שהן בבחי' לבדו דהיינו בבחי' העלם עכ"ל. וא"כ אפ"ל ע"ד מ"ש בגמרא ספ"ג דנדה דל"א ע"א מ"ד לעושה נפלאות גדולות לבדו שאין בעל הנס מכיר בניסו, ובתד"א ח"א פ"ב דף ה' ע"ב איתא בכל יום עושין לו נסים כיוצאי מצרים, ע"כ). שאין אות ומופת בהיפוך הטבע מצוי כעת כ"כ אין זה ח"ו בחי' שינוי בעצמות אלקים חיים שהרי נאמר אני ה' לא שניתי, שאין זה אלא בזמן הגלות הוא בחי' שינה כמ"ש ויקץ כישן ד', אבל כל פרטי כחות עליונות דאדם דאצי' מנהיגים את העולמות דבי"ע כמאז כן עתה רק שהיה אז בבחי' גילוי בכלים של העולמות והצמצומים ג"כ באותות ובמופתים כו', ועכשיו אל מסתתר בהנהגתו להעלים ולהלביש בצמצומים בדרך הטבע כו' וזהו לא ראינו בבחי' גילוי. וזהו אני ישנה בגלותא דמצרים פי' אני הוא מדת מל' דאצי' שמסתתרת בבי"ע כו' (הג"ה. וכענין ואני בתוך הגולה ופי' בעה"ק ח"ד פרק י"ט וז"ל במדרשו של רבי נחוניא בן הקנה מאי דכתיב אף אני אלא הקב"ה אומר ויסרתי אתכם וכנ"י אומרת אל תדמו שאני מבקשת רחמים עליכם אלא אף אני אייסר אתכם כו' ע"כ ולסוד זה נקראת אני בכל מקום לפי שהיא מזומנת א"ע להזהיר את ישראל שלא יקצצו נטיעותיה ויגרמו לה ולהם גלות כו', עכ"ל והאריך. וזהו ג"כ פי' אני ישנה ובחי' אני הוא בבחי' שניה, ע"כ). (ולפ"ז מתורץ הקושיא דלעיל הרי עכ"פ אין מאירי' בכלי האברים דס"ל שהן מסולקי' ונעלמים מבחי' אני לכן מ"מ מאירים בעצמם שלא ע"י האברים, אבל צ"ע בת"א דקנ"ו סע"א מבואר שז"א הוא בבחי' דורמיטא ואזי המל' מקבלת מלמעלה מבחי' ז"א).

ב) לענין עסק התורה כי כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, היינו ב' מדרגות הנ"ל דסוכ"ע וממכ"ע שזהו בחי' קדוש וברוך נמשך להיות קורא ושונה כנגדו. ויש להעיר לזה ממ"ש במ"א בד"ה בחדש

השלישי בפי׳ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, והרמ״ז פ׳ בראשית בדף ד׳ פי׳ ודברי אשר שמתי בפיך, ודברי בפתח תחת הריש מורה על מל׳ דא״ס המאיר במל׳ דאצי׳. עוי״ל ע״ז מ״ש בת״א סד״ה וארא אל אברהם שע״י עסק התורה נמשך גילוי בחי׳ יחוד שלמעלה מבחי׳ אחד. לענין מי שלבו דואג בקרבו יש להעיר ממ״ש בת״א פ׳ בראשית סד״ה צאינה וראינה בפי׳ ויתעצב אל לבו.

להבין בתוספת ביאור ע״פ אני ישנה ולבי ער, תכלית ירידת הנשמה לגוף ונה״ב, ד״מ כמו נשמת אברהם ירדה מלמעלה מבחי׳ אלקות מעולם האהבה שיש בנשמות שכל ומדות וירדה ונתלבשה בהגוף ובעשר בחי׳ דנה״ב, וכשהנשמה מעורר אהוי״ר הן שנתעוררה אהבה טבעית כנר בפני האבוקה שנכלל הנר בהאבוקה, וכך דומין צדיקים בפני השכינה מחמת כי משם לוקחה נשמות הצדיקים, לכן כשנתעורר האהבה אז ממילא חפצה ורצונה ליכלל באחד כנר שנכלל באבוקה ששם מקור הנר. הן כשנתעורר האהבה השכלית ע״י התבוננות בגדולת הבורא, ואז אף שהנשמה היא מלובשת במאסר הגוף הרי גם נה״ב מסכמת ומתרצית לאהבה ואתכפיא ואתהפכא, זהו תכלית ירידת הנשמות צורך עלייה. ומפני מה נק׳ עליה כשנהפך נה״ב, היינו מפני כי נה״ב נלקחה מפני שור פני אריה, והנה בבריאה הם נקראים שרפים וביצירה חיות ובעשיה אופנים, והכל מה שכבר נברר ונכלל בקדושה ונמשך בהם בחינת ביטול, והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול. אך שמרי האופנים עדיין לא נברר וצריכים עוד לברר שיהיו גם בהם בחי׳ ביטול, ומן שמרי האופנים מפנימיות שלהם נלקח נה״ב שבאדם בעלת שכל ומדות, ומחיצוניות שלהם נלקחת נה״ב ממש, אכן שורש פני ארי׳ הם מעולם התהו מלפני מלוך מלך ולכן הבהמה יותר חזקה מאדם מפני ששרשה יותר גבוה רק בשבה״כ נשתלשלה ונשתברה למטה מטה. והנה גלו לבבל שכינה עמהם הכוונה בזה הוא התלבשות השכינה וירידתה בהשרים בכדי להחיותם ולהעלותם מן השבירה שירדה מטה אשר כעת כל השפע והחיות הוא וירדה שכינה עמהם בכדי שאחר שיהי׳ אתכפיא ואתהפכא ע״י שיש להם נה״ב וע״י אהוי״ר שלהם שירצו ליכלל ולמס״נ באחד. וכאשר אז גם נה״ב תסכים לזה השכליות שבנה״ב אזי נתהפכה ונתעלה למקורה ושרשה לעולם התהו. וזהו תכלית ירידת הנשמה לצורך עלייה גלוי אורות דתהו כמ״ש מזה בלק״ת ד״ה אם בחוקותי תלכו דרוש השני ספ״א. ונק׳ זה רעייתי פרנסתי שנמשל לבחי׳ אכילה למעלה כמו אכילה המחיה את האדם מחמת שיש בו מוצא פי׳ ה׳ שקדמה להאדם כמארז״ל אחור למע״ב, כך נה״ב ששרשה גבוה מעולם התהו וכאשר אתכפיא ואתהפכא לאהבה את ה׳ בחי׳ לבבך בשני יצריך מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, ונחמד ונעים ונורא כו׳ וליכלל באחד ולאשתאבא בגופא דמלכא אז היא מחיה כאלו עשאוני ועשיתם אתם המשכות אור א״ס בכלים דאצילות.

קיצור. תכלית ירידת הנשמה, כי כשהנשמה מעוררת אהבה גם נה״ב מתרצה לזה. ושרש נה״ב מפני שור, שמרי האופנים ושרשן מעולם התהו ועי״ז מתגלים אורות דתהו בכלים דתיקון.

ב) **ולכן** נק' הקב"ה בשם לב צור לבבי וחלקי אלקים, כמו אחר שנתבשל הדם בכבד, שהמזון נתעכל ונהפך ונעשה דם אז הולך המובחר ללב ונסגר שם בחלל הלב ועולה ממנו כח להמוח ובא הארה ממוח ע"י גידי המוח לקנה הלב ונפתח הלב ויוצא ממנו החיות לכל האיברים, זהו רצוא ושוב, היינו רצוא מה שיוצא אחר העיכול וההתהפכות המאכל לדם יוצא ממנו המובחר ללב זהו כמו בחינת רצוא, ואח"כ שוב כשבא הארה ממנו יוצא החיות לכל האיברים להחיותם כמ"כ דופק תמיד בלב רצוא ושוב. ומזה מובן שהקב"ה נק' לב, שכל העולמות הם חיותם וקיומם ע"י רצוא ושוב, היינו רצוא ע"י שנתברר ונתהפך נה"ב ונתברר הכל ע"י מלאכים ונשמות להיות בבחי' זיווג ולאשתאבא בגופא דמלכא. וזהו כדמיון המזון שנתעכל ונהפך לדם ועולה ללב היינו ליכלל באחד לאשתאבא כנ"ל, אז נמשך הארה ממות אבא לאדם דאצילות תוספת אורות בכלים ומשם יורד השפע לכל העולמות. וה"ז כדמיון הלב שאחר שבא הארה ממות נפתח הלב ומוציא ממנה שפע לכל האדם, לכן נקרא קודב"ה לבא. גם בחי' דפיקא קול דודי דופק כנ"ל רצוא ושוב. (ואפ"ל כי פי' והחיות רצוא ושוב קאי על החיות הנמשך מלמעלה שבא בבחי' רצוא ושוב כמ"ש במ"א ע"פ ויקחו לי תרומה) לכן נקרא רעייתי פרנסתי כמו ששורה החיות הנפש באדם מחמת שבמאכל יש בו ממוצע פי ד' שקדמה לבחי' אדם, כמ"כ ע"י ישראל שנתהפכה נה"ב ליכלל בנה"א שורה אור א"ס בתוספת אור בכלים מחמת כי שורש נה"ב נלקחה ממקום גבוה רפ"ח ניצוצים שלמעלה מאצילות בחי' אדם, רק ירדה בשבה"כ לכן גלו לבבל שכינה עמהם להעלות משם הרפ"ח ניצוצים. וכשנתעלו ונתהפכו לאשתאבא בגופא דמלכא אזי הם פרנסתי וניתוסף אורות בכלים דאצילות.

קיצור. לכן נק' קודב"ה בשם לב, שמהלב נמשך החיות ע"י רצוא ושוב, רצוא עליות הדם ללב ואח"כ שוב המשכה מהמוח לב אז יוצא דם וחיות מהלב לכל האברים, כמ"כ למעלה רצוא אתעדל"ת של המלאכים והנשמות לאשתאבא נמשך אח"כ אתעדל"ע המשכה מבחי' אבא לאדם העליון מהמוח ללב ואז נמשך מבחי' אדם לכל העולמות. לכן נק' רעייתי פרנסתי המשכת תוספת האור בהכלים מחמת כי שרש נה"ב מבחי' עליונה מבחי' אדם.

ג) **והנה** בזמן חורבן בהמ"ק נאמר אותותינו לא ראינו, כי נמשל לשינה אני ישנה בגלותא. והנה בשינה כל החיות ודפיקו בלב הוא כמו בהקיץ רק שהוא בהסתר, כך הם בזמן שאין בהמ"ק קיים ולבי ער. והכוונה בזה, שבזמן בהמ"ק הי' קיים היה דמות ארי' אכיל קרבנין, היינו שהי' נראה לעין גשמי איך ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כי גם קרבן כך הוא שנתברר ונתעכל באש ועולה נפש הבהמית של הקרבן בבחי' מ"נ וירד מ"ד מלמעלה ואכיל קרבנין, כי הי' גילוי אלקות בהיכל קדה"ק בבחי' גילוי וגם רבוי אותות ומופתים וראו כולם את היד הגדולה. אכן בזמן שאין בהמ"ק קיים הגם שיש לע"ע אותות ומופתים כמו אז ממש אבל אותותינו לא ראינו. (וזה ע"ד מ"ש בבה"ז פ' ויקרא בענין שאל לך אות כו' העמק שאלה או הגבה

למעלה). כי לעיני בשר נראה עולם כמנהגו נוהג לעין שכל אנושי, רק עושה נפלאות גדולות לבדו, כלומר ע״ד שגם בעל הנס אין מכיר בניסו כ״א הקב״ה לבדו יודע הנפלאות שעושה. ולכן נק׳ אני ישנה, כי בחי׳ שינה היינו שלא נראה לעין, אבל באמת ולבי ער כי לפניו הם גלויים וידועים בלי שינוי ממש כמו שהי׳ אז בזמן שבהמ״ק קיים. וגם כי תפלות במקום קרבן תקנום א״כ כל העלאת מ״ן שנעשה בתפלה ע״י אהוי״ר והמשכת מ״ד יש גם כעת בהעלם והסתר.

קיצור. אותותינו לא ראינו, אני ישנה, וזהו ולבי ער דא קודב״ה. ובזמן בהמ״ק היה נראה לעין, ועכשיו ג״כ הוא כן דהיינו ענין ולבי ער, אך שאין נראה לעין. ואפ״ל כי זהו ההפרש בין תפלה שהיא במקום הקרבנות ובין הקרבנות ממש.

קול דודי דופק הנה אחרי שבא הארה והמשכה מהמות ע״י בא החיות לכל הגוף בא הארה הנ״ל בב׳ בחי׳ האחד בבחי׳ פנימיות והב׳ בבחי׳ חיצוניות. כמו שאנו רואים שיש בגשמיות באדם ג״כ ב׳ דפיקות כנ״ל האחד בלב הוא בבחי׳ פנימיות והשני ביד ג״כ דופק תמיד זהו הנק׳ בחי׳ חיצוניות, והדפיקות הנ״ל הוא הכל ע״י רצוא ושוב. כמ״כ למעלה אחרי שבא ע״י אתעדל״ת למעלה ברצוא במס״נ למעלה בא השוב ג״כ בב׳ בחי׳, היינו בבחי׳ פנימיות ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל. וידוע אשר תשב״כ נמשכה מחכמה עילאה מוחין דאבא ותשבע״פ מבחי׳ מוחין דאימא כמ״ש בהביאור ע״פ לכן אמור לבנ״י בת״א פ׳ וארא דצ״ח ע״א. והמשכה החיצוניות נמשכת מבחי׳ אחוריים דאבא אותיות דפק קפד בחינת אחוריים דשם הוי׳. ומבואר בע״ח אשר ניכר בדפק שביד במה פגם, כי יש בדפק עשר דפיקות, קמץ הוא בכתר והפתח הוא בחכמה כו׳, ומחמת שהארה הנ״ל היא בבחי׳ נקודות לכן הארה והתגלות הנ״ל אין יכול להשתלשל למטה רק בבחי׳ חיצוניות בלבד. כמו וה׳ פקד את שרה כשבא הארה מבחי׳ פקד זהו אחוריים דחכמה כו׳ אזי יכול להיות ולד לשרה.

אני ישנה, בגלותא עורה למה תישן השינה שנסתם מראה עיניו כך בגלות אותותינו לא ראינו, כי בשינה החיות הנפש יש בגוף רק אין בהתגלות וברגע א׳ ניעור ומתגלה כך למעלה הפנימי׳ נסתר אל מסתתר וע״כ העולמו׳ נראי׳ ליש (וז״ש כי נעור ממעון קדשו כו׳), וזהו אותותינו אותיו׳ ל׳ אתא הובא׳ האותיו׳ שאלוני על בני אותיות התורה והתפלה ממשיכים גלוי הסובי״ע על בני, לכן נק׳ סוסים סוס רץ להמשיך מלמעלה מהשתלשלו׳, והגלוי בנפש ביטול כו׳, אכן בגלות לא ראינו בהתגלו׳ רק האותיות הם מסותרים (ועיין מענין שינה בתורת עולת תמיד העשוי׳).

ב) **אבל** ולבי ער שלמעלה יש כל התגלו' האורות והנה הקב"ה נק' צור לבבי לבבתיני כמו שהלב מחי' כל האיברי' אך הרי המוח ג"כ מחי', אלא כי הלב מקבל מכל האיברי' ואח"כ מחי' כל הנחלי' הולכים אל הים כו' שבים כו' וגם דם מהמאכל מתברר כבד ונשלח ללב ונסגר ואח"כ נפתח ע"י המות ושולח כו' וכן למעלה באתעדל"ת תלי' מילתא רוח איתי רוח ע"י ואהבת במס"נ וזהו תלת שליטין כו' בכבדא העלא' מ"ן, ועי"ז ולבי ער אף בשעת שינה מ"מ קול דודי דופק בדפק המשכה מהלב (עיין מענין לב, בתורת צאינה וראינה בהעלותך תקס"ז בבוחאב ובתורת לבבתיני שבת נחמו תקע"א).

ג) **והאתעדל"ת** היא ואהבת מל' אבה רעו"ד שהוי' א"ס יהי' אלקיך לנוכח, ורצון זה יהי' בכל לבבך ועמך לא חפצתי וכל צורכי עה"ז בתר כתפוי ולא מחפצו האמיתי כי יש הפרש בין חפץ לרצון ולכן כל חפצו יהי' לה' וז"ש באמת ויציב ונחמד ונעים הדבר הזה דהיינו ואהבת שבק"ש, ובאתעדל"ת זו נמשך אתעדל"ע גלוי תענוג עליון בתומ"צ הגשמיי' אשר קדשנו מל' באשרי, וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל (ע' זה ביונתי משפטים תקס"ו) שבהם תלוי המשכה זו תענוג הנ"ל ע"י אתעדל"ת הנ"ל (כמש"ש הראיני את מראיך ועי"ז כי קולך דתורה ערב כו') ולכן ארז"ל בתחלה יקבל עליו עומ"ש ואח"כ כו' ועל אתעדל"ת ואתעדל"ע זו נאמר ולבי ער שגם בגלותינו לא עזבנו ה' מבחי' רעו"ד הנ"ל שיש בכח בכל נפש (ענין שינה דלמט' ולמעלה ובשניהם לבי ער ע' אני ישנה חקת תקס"ד בפאלעצק) ועי"ז אתעדל"ע רק אותותינו לא ראינו אלא בבחי' לעושה נפלאות גדולות לבדו ובקרבנו הי' הגילוי בבהמ"ק ממש, ולא עוד אלא שנמשך ג"כ קול דודי דופק ביד השפע' חיצוני' הזן, ודפק אותיות פקד את שרה פקד פקדתי כו'.

ה' ד'

דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו. א) בתד"א ח"ב ר"פ כ"ג, אמרו לו תלמידיו לר"א האיך נעשה תשובה כו' זהו שנאמר דודי שלח ידו מן החור כו' אלמלא רחמיך וחסדיך הרבים שאתה מרחם עלינו וידיך פרושות תחת כנפי החיות ואתה מקבל אותנו בתשובה שלמה אין לנו כח לעמוד לפני מדה"ד כו' עד לכך נא' דודי שלח ידו מן החור עכ"ד, והמבואר דפי' שזה ששלח ידו מן החור הוא שלא עפ"י מדת הדין שמעכבת ואומרת שאינן ראוים לישא להם פנים כו' ע"כ שולח ידו בהסתר מחמת כנפי החיות, וזהו ענין מן החור ועפי"ז י"ל ע' בצלאל בן אורי בן חור, דפי' בצלאל בצל א"ל והוא בן אורי בן אור קדמאה כמ"ש

בזח"ב תרומה קנ"ב א' והוא בן חור כי האור נברא ביום הראשון, ושרשו מבחי' ורב חסד.

קיצור. חור, ידיך פרושות מתחת כנפי החיות, מבחי' שלמעלה ממדת הדין, וזהו בן אורי בן חור.

וזהו ע"ד שארז"ל בסנהדרין דק"ג ע"א ע"פ ויעתר לו וישמע תחינתו, ד"ה ב' ל"ג י"ג מלמד שעשה לו הקב"ה כמין מחתרת ברקיע כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין, ופי' רש"י מדת הדין היתה מעכבת עליו שלא להקביל פני מנשה בתשובה ועשה הקב"ה מחתרת ברקיע ופשט ידו וקיבלו בלא ידיעת מדת הדין עכ"ל, וכ"ה ברבות פ' דברים דרפ"ט ע"ד ע"פ כי תוליד בנים שהיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות של רקיע שלא תעלה תפילתו לשמים, מה עשה הקב"ה חתר את הרקיע מתחת כסא הכבוד וקיבל את תפלתו, ובמדרש רות רבה ע"פ ויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום דמ"ו ע"ד אית' חתר לו חתירה מתחת כסא כבודו ממקום שאין מלאך יכול לשלוט ועיין מזה גם כן ברבות פ' אמור פ' ל' ע"פ פנה אל תפלת הערער, ואפ"ל עפמ"ש במ"א בהגהות לד"ה תקעו בחדש שופר, דהנה כתיב ראיתי את הוי' יושב על כסאו וכל צבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו וארז"ל אלו מיימינים אלו משמאילים, והמשמאילים ומקטרגים שרשם ממדת הדין והן היו סותמים החלונות כו' והנה שרש חו"ג הוא בז"א הנק' שמים אש ומים אבל בע"י לית שמאלא והכל ימין וכמ"ש ימינך הוי' נאדרי בכח ימינך הוי' תרעץ אויב נזכר ב"פ ימינך כי אין שם שמאל, וגם השמאל הוא ימין, והנה כסא הכבוד הוא בינה הנק' קודה"ק ושם התגלות עתיק ע"כ זהו והחמישית לפרעה דלית שמאלא כו' ולכן חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד ופשט ידו היינו התגלות ימין עליון בחי' ורב חסד מבחי' שאין שם שמאל כלל.

קיצור. כמין מחתרת ברקיע, מתחת כסא הכבוד ששם מאיר מבחי' דתמן לית שמאלא לכן חור לשון לובן ולשון חירות כמשיל"ק באות ב'.

ב) **עוד** יש לומר פי' חור ע"ד נס דאחשורש שמתלבש בדרך הטבעי כ"מ הפירוש במדרש רבה ושם נזכר על ידי כורש ויש גם כן להפך ע"ד ופרעה הקריב, כן משמע בתרגום יעו"ש דמפרשו מן החור על שהגלו אותם וידוע כי פלגי מים לב מלך ביד הוי' ואין שום גזירה מהמלכות שלא נגזר תחלה מלמעלה רק ששולח ידו דרך החור, ועיין בטור"ב סי' תל"ג גבי חור שבין יהודי לארמאי כו' וזהו ע"ד משכני אחריך נרוצה וארז"ל ברבות ממה שגרית בי שכיני נרוצה, וע"ד העזר הנמשך מבחי' כנגדו, וכמ"ש ע"פ ואני אראה בשונאי כו' ועיין בתו"א פ' תשא על פסוק שמאלו תחת לראשי כו', ויש גם כן פי' חור לשון לובן בזח"ב תרומה דקנ"ב סע"א ולשון בן חורים דהיינו גדולים או לשון חירות ולהעיר מענין ושעשע יונק על חור פתן, ומענין אהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד

יחו"ע ומזה א' יחו"ת וזהו בחי' חור, ועמ"ש על פסוק מציץ מן החרכים בד"ה ואני אראה בשונאי.

קיצור. מן החור שנתלבש הנס בלבוש הטבע, או ע"ד עזר הנמשך מבחי' כנגדו.

ג) והנה לעיל מיני' כתיב אני ישינה כו' פשטתי את כתנתי, והיינו כי אני ישינה בגלותא וקול דודי דופק לעורר מהשינה כמ"ש במ"א ע"פ אני ישינה ועי"ז משיבה פשטתי את כתנתי וברבות בשה"ש דקאי על בגדי כהונה ובגדי מלכות שפשטו ממנה בגלות, ועמ"ש בתו"א פ' תצוה בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן שהם הלבושים הנעשים ממעשה המצות ועיקר מעשה המצות הם בארץ ע"כ משיבה פשטתי כו' וכענין ויפשיטו את יוסף את כתנתו, וישליכוהו, ואי לזאת איך תתעורר מהשינה כי המצות נותנים כח בנפש ובפרט הקרבנות שנק' ריח ניחוח להוי' והריח מעורר מהשינה כמ"ש ע"פ עולת תמיד, ומאחר שהפשיטו ממנה בגדי כהונה ואין ריח הקרבנות א"כ איככה אלבשנה להתעורר בבחי' אחותי רעייתי כו' ורוח הקדש משיבה עבור הקב"ה רחצתי את רגלי עיין בתרגום ור"ל לפי תשובתה הנ"ל אין ראוי ליתן השראתו בבית המקדש שנקרא הדום רגליו ולצמצם שכינתו בתוך טומאתם, וזהו התשובה של מדת הדין שאומרת רחצתי את רגלי כו', אכן דודי שלח ידו היינו דודי הוא אהבה רבה מבחי' דלית שמאלא וכו' ועי"ז המו מעי עליו להתעורר בתשובה, וכמו"כ שמלמעלה נאמר הבן יקיר לי וכו' ע"כ המו מעי עליו כמ"ש במד"ר.

קיצור. סדר הפסוקים קול דודי דופק, והשיבה פשטתי את כתנתי בגדי כהונה ועי"ז משיב רוה"ק רחצתי את רגלי אכן דודי שלח ידו מן החור כנ"ל סעיף א' ועל ידי זה המו מעי עליו.

ד) בעה"ק חלק ד' פרק י"ט על פסוק וידי אדם מתחת כנפיהם פי' וזה לשונו ואמרו רז"ל כי הם ידים לקבל תפילת בעלי תשובה והוא מבואר בגמרא פרק בתרא דפסחים דף קי"א ע"א, זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה מתחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מפני מדת הדין ופירש רש"י שמקטרגת ואומרת לא תקבלם, והוא מקבלם בסתר ועיין שם שזהו גם כן ענין הפסוק ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו, והנה ענין פרץ ע"ד עלה הפורץ והוא מבחי' כתר כו' ופי' העה"ק שם כנפיהם אותם הכנוים שמתכסים בהם שמותיו של מקום והם סוד הכינוים ושאר הצירופים ומתכסים באותיות אחרים, כי אותן הכינוים מקבלים להם ובהם יכנסו לפני המלך ה', כי מפני כינוי רחום וחנון יש להם רחמים, ויש להם אריכות אפים וכיוצא בהם, וזהו וידי אדם מקומות של בעלי תשובה מתחת כנפיהם עכ"ל ולפע"ד לדברי התדא"א ח"ב פכ"ג הנ"ל, י"ל וידי אדם מבחי' אדם שעל הכסא שידיו פרושות מתחת כנפי החיות שהם הכינוים לקבלם בתשובה כו' וכמ"ש בד"ה כנשר יעיר קינו כו' פני נשר שבמרכבה שהוא בחי' רחמים ובו נמשך ומתלבש מי"ג מדות הרחמים המאירים בז"א

דאצילות ומלמעלה מעלה וכמ"ש בזח"ג נשא קלד"ב ע"פ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם.

קיצור. ענין וידי אדם, עמד בפרץ, כנפיהם הכינויים כמו רחום וחנון, וידי אדם קאי על בעלי תשובה, או בידי אדם העליון, ועמ"ש ע"פ כנשר יעיר קנו.

ה) **להעיר** מפסוק ויקוב חור בדלתו במ"ב סימן י"ב יו"ד, ותרגם יונתן ונקב חורא בדשי', ובמצודות ציון כי חור הוא נקב, ובשרשים נקב יפרד לשלשה ראשים, מה שפירושו חור ומה שנגזר ממנו, נקבת במטיו חבקוק ג' י"ד ופי' המ"צ לשון נקב וחור והת"י פי' ענין זה על קי"ס ע"י מטה משה, וא"כ ענין חור זה היינו מה שהים עלמא דאתכסיא נעשה בו דרך וגזרים ובקעים כאלו היא עלמא דאתגליא נק' זה חור ונקב, ואפ"ל החור והנקב הוא בהפרסא וכותל המפסיק בין אצילות ובין בי"ע, השורש הב' כל לשון נקבות זכר ונקבה ברא אותם ובמא"א בר"ן סל"ג נקבה נק' המלכות כי יצאה כנגד הנקב שבחזה עיין זח"ג נשא קמ"א ע"ב ונקיב ובע"ח שער הכללים פרק יו"ד ומ"ש מזה בלקו"ת פ' קדושים ע"פ ובשנה הרביעית יהי' כל פריו כו' ולפע"ד י"ל כפשוטו, דהנה בגמרא פ"ק דסוכה די"ב סככה בחיצין זכרים כשרה, בנקבות פסולה, ופי' רש"י נקבות שיש נקב בראשו והחץ עשוי כמרצע ונכנס לתוך הנקב, נמצא נקראו נקבות על שם שיש בהם חלל ובית קיבול לקבל החץ העשוי כמרצע הנכנס בו, ועל דרך זה הנקבה נקראת על שם החור והנקב שיש בה באותו מקום שאבר הזכר נכנס בה ויורה כחץ כו' וכן כתב במכלול להרד"ק שנקבה הוא משרש נקב וכנ"ל נמצא לפי זה נקב וחור זהו יסוד דנוקבא שבו נכנס יסוד דדכורא, השרש הג' בענין נקב כל שענינו פרישה לקללה או לברכה כמו ונוקב שם הוי' בפרשת אמור כ"ד ט"ז, ת"א די אתפרשו בשמהן, וישעי' ס"ב ב' אשר פי ה' יקבנו דר"ל יפרש.

קיצור. חור נקבת במטיו, קרי"ס, גם חור לשון נקבות, גם לשון פי ה' יקבנו.

ועיין מענין ויקב חור, סנהדרין דף נ"ו ע"א צ"ב ע"א מנחות דל"ד, וזח"ג אמור דק"ו ע"א ע"פ ויקוב בן האשה הישראלית דפי' בו לשון קללה ולשון נקב נקבה, דהיינו מה שלפעמים נק' הנוק' כן דרך אשה מנאפת כו' ע"ש במק"מ שנכנס הנחש בחור של חוה, ויש ג"כ חור דנוק' דקליפה דהיינו יסוד דנוק' דק"נ, ויש נוקבא דתהומא רבה ונוק' דתהומא סתם שהם בינה ומלכות דקליפה וי"ל שזהו ענין חור פתן, ולעתיד לבוא אשר רוח הטומאה אעביר מן הארץ נאמר ושעשע יונק שהוא מט"ט על חור פתן כו' כי יתבטל יצר הרע של זנות כמ"ש ע"פ ומעין יצא מבית הוי' והשקה את נחל השטים שהוא מעיין של זנות כו' שלא יהי' עוד בחי' אשר אתם זונים כו' ועפי"ז נשוב לענין דודי שלח ידו מן החור, שנקב הפרסא המפסיק כענין קריעת ים סוף, אי נמי כמ"ש בפע"ח שער הפורים

פרק חמישי בענין מרדכי שיסוד אבא יוצא מבתוך יסוד דנוק׳ ומתגלה בבי״ע וזהו מרדכי יצא כו׳ ע״ש וזהו שלח ידו יו״ד שלו יסוד דאבא מן החור יסוד דנוק׳ ונמשך בבחי׳ גילוי, וזהו ענין הנס דפורים שאע״פ שנתלבש בלבוש דטבע, עם כל זה האמת שהוא ניכר שאינו דרך הטבע כו׳ וזה ע״ד המדרש דפי׳ שלח ידו מן החור היינו ע״י מלכי פרס ומדי כו׳ ולפי פי׳ התרגום דשלח ידו מן החור ע״י מלכי אשור שהגלו אותם א״כ היינו שנתלבש השפע בנוקבא דתהומא רבה וניתן לה הכח לשלוט בישראל והמכוון כדי שיחזרו ישראל בתשובה כמו ופרעה הקריב גדולה הסרת טבעת כו׳ וכמ״ש במ״א דטבעת המלך ממה״מ זהו בחי׳ סוכ״ע שלפעמים נתנה ביד המן משום דקמי׳ כחשיכה כאורה כו׳ וזהו״ע שלח ידו מן החור וכשחזרו בתשובה נעשה מן חור חירות, ובחי׳ ומרדכי יצא כו׳ וכנ״ל, והוא חור דקדושה שמתגלה בו ועל ידו יסוד דאבא כו׳ חותם בולט אשר ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו כו׳.

קיצור. יש ג״כ ויקוב בן, חור פתן, וכאן מן החור ע״ד ויעבור מרדכי, ולפי התרגום ע״ד גדולה הסרת טבעת, וכשחזרו בתשובה נעשה מן חור חירות.

רבות במקומו בשה״ש בענין ומעי המו עליו וכך אמר להם הקב״ה הבן יקיר לי אפרים כו׳ ע״כ המו מעי לו ועמ״ש מזה ע״פ הבן יקיר לי הנ״ל.

בשה״ש רבה בד״ה ידיו גלילי זהב ד״ל ע״ב פי׳ מעיו עשת שן קאי על תורת כהנים שהוא ספר ויקרא, ואפש״ל כמו במעים בירור המאכל, כך הקרבנות הם בירור לברר מה שנפל משבירת הכלים מעולם התהו. ובישעי׳ סי׳ ס״ג ט״ו המון מעיך ורחמיך אלי התאפקו, ות״י המון טבותך וסגיות רחמך, ובמ״צ כתב המון מעיך הר״ע הכמרת רחמים וחמלה והיינו כמ״ש לבי לבי על חלליהם מעי מעי על חלליהם, ובירמי׳ סי׳ ד׳ י״ט מעי מעי אוחילה קירות לבי הומה, ובגמרא חולין פרק אלו טרפות נ״ב שגם הלב נק׳ בני מעים, וברבות פ׳ וירא אית תחומין במעייא וכן והיו מעיו מתחתכין.

קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור גו׳ פי׳ הפי׳ כשבא לאדם התעוררות לעבודת ה׳ לשרות בו אור ה׳ אינו באפשרי שיעשה פתח מקום לשרות בלתי שיכין עצמו מקודם ומה היא ההכנה שנק׳ אני ר״ל אני הוא חלק אלוה ממעל והניצוץ שיש בכל אדם והיינו אחד למשרי עלי׳ רזא דאחד למהוי אב״א. ונבאר תחלה איך המה העצות שיהי׳ אני והאיך ישרה

עליו והיינו שכתיב בשה"ש אחת היא יונתי תמתי, ידוע שנשמת כאו"א מישראל נק' יונתי ולמה נק' כך ע"ז יש שני פי' א' מלשון אונאה ולמה נק' נפש מישראל בלשון בזיון כזה הוא מפני שידוע לי"ח שלא כל הנשמה כולה נתונה בגוף כ"א הנשמה היא למעלה מהגוף ומאירה בגוף הארה קטנה ולכן נק' מעט הארה שבגוף יונה מלשון בזיון מחמת שהיא נתאנה מאד בגוף ונשתטית כמו למשל שקושרין לא' העינים או שמזופפים או שמשחירין * ומנהיגים אותו כמו שוטה אל אשר יהי' רוח המנהיגים ללכת שם ילך אף שהאיש בעצמו איש חכם ונבון רק מחמת שעיניו נקשרו ואינו רואה נעשה שוטה, וכן הנשמה אף שהיא חלק אלוק' ממעל ממקום קדושה אבל כשהיא באה באדם גוף וחומר עב נעשה שוטה שכל מה שהגוף עושה אינה יכולה למחות בידו מחמת הטירוף שלה, ולכן נק' יונה וכל הנשמה היא למעלה מהגוף והנשמה הזאת איננה נתאנה כלל רק רואית ותופסת גדולת הבורא ית' לפי השגת מעלת חלקה אבל אין לה מסך חומר עב מבדיל ומעוור השגתה ומובן שאינה נק' יונה ע"ד פשוט הנ"ל אבל באמת היא ג"כ נק' יונה ע"ד פ"א כמאמ' הגמ' למה נמשלה כנס"י ליונה מה יונה אינה נזדווגת אלא לב"ז כו' ועד"ז נק' הנשמה שלמעלה מהגוף יונה שאין ברצון הנשמה הנ"ל שום דבר בעולם רק חפצה ודביקותה למעלה למקום מחצב שורשה וחיותה מחמת שאין לה מסך מבדיל ורואת ותופסת גדולת הבורא איך שכקכל"ח וזהו פי' הגמ' אע"פ דאיהו לא חזי מזליהו חזי שהקושי' בזה מה שמבואר כמה פעמים בגמ' שאין מזל לישראל ומהו מזלי' חזי אלא כך הוא הפי' אע"ג דאיהו מעט הארה שבגוף לא חזי מטעם שביארנו אבל מזלי' היינו הנשמה כולה חזי ולכן נק' יונה ע"ד עיניך יונים כו' ומפני מה נק' מזלא מפני שהוא מטיף מלמעלה בגוף והיינו המזל מזיל של הארה מלשון יזל מים כו' המזל חזי היינו רואה ותופסת עד יכולתה שאין לה מסך מבדיל כלל ואינו מתאווה לשום דבר רק לדבקה בו ית' ומחמת זה לפעמים בא לאדם איזה רצון בעבודת ה' ית' וכשבא להוציא מכח אל הפועל אינו בסוף מעשה כבמח' תחילה והטעם לפי דברינו שהרצון שבאה לו אינו רצון של מעט ההארה שבגוף כ"א של הנשמה שלמעלה והכח של פעולה ועשי' הן המה לפי הארה שבגוף ולכן אינו באפשרי שיהי' סוף מעשה כבמח' תחלה, כי הרצון בא מחמת מזלי' שאר חזי ורואה גדולת השי"ת אבל איהו לא חזי כו' ולפי"ז מובן הוא שאין באפשרות האדם להתעלות במעשיו ושום עליה בלי שימת עצות בנפשו כי הנהגות מעשיו הן המה לפי מעלת הארת שבגוף ונמשל בעיני ההארה הנ"ל שכל הדברים שבעולם המה כמו שהן בלי התבוננות בהן כו' ובאמת כל גשמיות העולם וטרדותיו ועניניו רחוק מאד מלהבינם שהן ג"כ שייכים להשראות הטוב כ"א אחר ההתבוננות גדולה ואם לא ישים עצות בנפשו ילך תמיד בעורון ושגעון כל ימיו ואינו מתאוה בעצם לטוב מחמת הנ"ל, והנשמה שהיא למעלה מהגוף אף שהיא רואה ותופסת ויכול שיבוא לאדם רצון טוב מחמתה אבל אינה באפשרות שבהשקפה ראשונה אינה מכרת שום דבר אבל ישים עצות בנפשו ויתבונן

שמשחירין: בכת"י ב: שמסתירים.

ויבין המבין שאין הדבר והמכוון לפי ראות עיני גשמי׳ כ״א יש * לדבר תכלית ומכוון אחר, ומהיכן יבין הדבר לכן העצה היעוצה הוא מבשרי אחזה אלוה פי׳ מבשרי מסדר והנהגה שנוהג באדם יכול להבין בעבודת ה׳ איך צריכה להיות והנה האדם כשבא לו בשכלו עשיית איזה דבר שהוא עדיין בשכלו אין לדבר ההוא אותיות כלל ואח״ז לוקח המח׳ את השכל באותיות ואח״ז בא הדבר לדיבור ומעשה אבל כשהי׳ הדיבור בשכל לא הי׳ לו תפיסא באותיות כלל מחמת שהי׳ האותיות בטלים בהשכל ולכן לא היו ניכרים בו וזהו סדר שמבשרי אחזה ויבין סדר הנהגת עולם ותכלית מציאותן וזהו מבשרי אחזה אלוה כידוע שהשי״ת כמו השכל עד״מ כמבואר בזהר אנת חכים כו׳ וכשהמציא העולמות נברא העוה״ב ביו״ד ועוה״ז בה׳ ובא הדבר לאותיות והנה יבין המבין שהאותיות אלו היו כלולים בחכמתו ית׳ קודם שירדו ונמשכו בדיבור * כי דיבור האדם נעשה נפרד ממנו כשיוצא מהפה משא״כ בו ית׳ שאין לך דבר חוץ ממנו ית׳ וא״כ גם לאחר גילוי הדיבור הרי הוא קמי׳ ית׳ כאלו הוא עדיין כלול ובטל בחכמתו ית׳ ולכן גם הנבראים שחיותן וקיומן מהדיבור הן בטלים במציאות ממש אליו ית׳ וכמ״ש בתניא ח״ב רק שלא הי׳ ניכרים מחמת שהי׳ בטלים במציאותו ית׳ והי׳ נעשה אין ואפס, ולכן אף עכשיו שירדו ונמשכו אל ידמה בנפשו שמחמת שנתהווה במקום אין בטלים לא״ס ב״ה רק באמת הם בטלים כמשל הנ״ל (וזהו כי שמש ומגן ה׳ צבאות כמו שהאור שבא מהשמש לעולם אינו נראה בהשמש עצמו מחמת שבטל בהשמש כך אין נחשב מקום שנתהווה העולם לכלום לא״ס ב״ה) והבורא ית׳ מלא כהא״כ אף במקומות התחתונים כי דירתו בתחתונים וזה הי׳ רצונו של מקום מתחילת בריאותם ואף שהוא א״ס ב״ה והאיך ביכולת לומר שרצונו שיהי׳ דירתו בתחתונים הלא הוא ממכ״ע וסוכ״ע ולית אתר פנוי מיני׳ אבל המכוון בזה שרצון הקב״ה שיצייר כל אדם את זאת בשכלו שהשי״ת מכה״כ וכי כולא קמי׳ כל״ח למהוי אחד היינו שלא ישתנה אצלו מחמת בריאות והתהוות העולמות במקום רק יבין שכמו שהי׳ מקודם בריאת עולם מכה״כ לית אתר פנוי מיני׳ אף כן עכשיו אחר בריאותן כי האותיות שבהן נברא העולם הם בטלים לשכלם הוא הבורא ית׳ כנ״ל, ואם יהי׳ אני היינו אחד הנ״ל ישרה עליו רזא דאחד. ובעצה הזאת הי׳ ביכולתו לעלות במעלה כי אף המעט הארה שבו נתאנה הגוף אעפ״כ מחמת מחשבה הנ״ל משרה על הדברים המוגשים * רזא דאחד למהוי אב״א. והעצה הזאת הוא למי שביכולתו לצייר את כל הנ״ל להיות נדמה בעיניו כל הדברים הגשמי׳ כמו שאינם ואין שום שינוי והם אחד ושורה עליהם רזא דאחד ומחמת זה אף אם הוא במגושם בעניני עוה״ז מ״מ מבטל עצמו מכל וכל מחמת שנברא באותיות והוא בטל עם כל עניניו, ולמי קרוב הדבר לצייר ולהבין בשכלו את הנ״ל למי

יש: בכת״י ב: ישים.

בדיבור: בכת״י ב נמצא כאן הקטע דלקמן בשורה המתחלת הן בטלים — רק שלא הי׳ ניכרים . . . אין בטלים לא״ס.

המוגשים: כ״ה בהכת״י, ואולי צ״ל: המוגשמים. וכן [illegible]

שהוא עוסק בתו"מ ורואה תמיד גדולת ה' כי התורה והמצות הם כלים קרובים לאור ומי שעוסק בהם קרוב יותר לאור אבל העוסק במו"מ ותמיד מוטרד בטרדת ויסורים ומשים כל הענינים בהם והאיך יקבל וישרה עליו רזא דאחד כי אין ביכולתו למהוי אחד מחמת שאין ביכולתו וידיעתו כל השכל הנ"ל והגם שיודע אבל באמת מחמת שתמיד עוסק בגשמיות הוא בעורון ונדמה בעיניו שהן כמו שהן וקשה להכיר עליהם האמת ולהשרות רזא דאחד כי התעסקות בגשמיות ויסורין מעורין עיניו מלראות ולהתבונן עצתו הוא זאת דהנה כתיב בשה"ש צרור המור דודי לי בין שדי ילין והיינו בצרור המור יכול להשרות דודו עליו היינו אל מקום שפלותו כידוע הוא וגם נת' בטוא"ח סי' רי"ן מהו בשמים של מור היינו שיש חיה ידוע ומתקבץ דם בערפה ונתייבש ונעקר ונעשה בושם וזהו בשמים של מור והבשמים הזאת הוא נק' בשמים ראש ומובן הוא שזהו עצה למי שא"א לילך בעצה הראשונה מחמת שכל ענינו בכלים שבהשקפה ראשונה הם רחוקים מאד מאד ואין ביכולת האדם לדמות זאת באמת ובשכל שיתאמת אצלו הדבר כי מחמת היסורים והטרדות נמשך מאד לדברים שעוסק בהם בלי אפשרות לנתק א"ע בשכל ולהחזיק בשכלו ועצתו פי' הפ' של צרור המור דודי לי והוא דברי דהמע"ה ותהי זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני עני הוא בשפלות ששורה בדברים כגון שקשה להכיר הקדושה * עליהם והתנחם בעצה הזאת ודומה בנפשו ואו' אם הי' אצלי הדביקות האמיתי היינו שלא הייתי שורה בדברים האלה בודאי לא הי' נחשבים לכלום כל הדברים רק עכשיו אני שורה במקומות שפלים מחמת זה הוא החיסרון שאינו באפשרי לדמיון וציור הנ"ל מחמת שאני שפל מאד ואינו חסר כ"א דבר זה אבל באמת הדבר כן שהכל הכל א' רק שחסר מחשבתו ובזה מתנחם בעניו הנ"ל כי אמרתך היינו דביקות כמ"ש יום ליום יביע אומר דהיינו אם יהי' לי אמרתך הדביקות הי' חייתני ולכן כהיום אף שחסר אצלו הדביקות אבל בידיעתו באמת שהדבר כן ותהי זאת תנחומים ונק' הדבר הזה קשיות עורף אף שאין מבין בשכלו שום דבר מקשה ערפו שיהי' כן, וגם נמצא דברי דהמע"ה בפי' אחר וסגנון זה קרבת אלקי' לי טוב היינו שמצוייר בשכלו אף שלא הי' אצלו שכל לדמות בנפשו שהי' קרוב אליו ושורה בכל מעשיו אבל כשהי' מצוייר בשכלו שבוודאי קרבת אלקים רק שאין שכלו משיג לעת כזאת, גם זה טוב כי אפי' גיהנם אינו חשוב לכלום בעיני יורדים בו מחמת שיודעים שזהו הכנה לעלות לג"ע ולדבקה בו כדאי' בגמ' מ"ש התנאים בנידן אחר יש מהם שאמרו לא לידיינא ולא ליתי לעלמא דאתי מחמת שלא רצו שיסבול רבם גיהנם ויש מהם שאמרו לדיינא וליתא לעלמא דאתי כי הדין אינו נחשב לכלום נגד לדבקה בו קו"ח ב"ב של קו"ח שיסורי עוה"ז אין עומדי' במניעה להיות מסך מבדיל מלהבין שהן אינן נחשבים לכלום מחמת גודל הכנתם כידוע שיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב והיינו שהכנת עוה"ז מאד גדולה

הקדושה: בכת"י ב: אחדותו.

מהכנת עוה"ב והאיך יסורים מונעי' .אם הם הכנה גדולה כ"כ כזו וד"ל רק שאינו באפשרי להחזיק שכלו מחמת הרגל התעסקו בו ובזה יכולתו להתנחם בעת עניו לחשוב בקשיות עורף שהדבר כן אף שההרגל מונע אותם מלחשוב זאת, וזהו פי' הפ' צרור המור היינו בצרור המור יכול להמשיך דודו עליו היינו בקשיות עורף שמעכיר הדם היינו מעשיו ומקומות המגושמים שעוסק בהם ומעבר הדם בעורף היינו בקשיות עורף אע"ג דאיהו לא חזי כו' ואינו מובן כלל וכלל ושכל אחדותו בעסקים שהוא עוסק אבל יקשה ערפו כנ"ל שאם הי' ביכולת כנ"ל, וזהו מ"ש ועשה לי מטעמים דאיתא בזהר תרי טעמים מתוקי' ותרי טעמי' מרירין וזהו נק' מתוק עצה הראשונה מפני שהיא מתוקה שרואה ומבין אחדות ה' אחד ומשרה עליו ועל כל מקום מדרך כף רגל רזא דאחד ונק' דבש וחלב תחת לשונך שמעכיר הדם היינו עסקיו ונעשה מהם חלב, אבל העצה השני' נק' טעמי' מרירא היינו הדם הנעכר סתם ונתייבש ונק' גם שתי רצונות רצון שבשכל ורצון שלמטה מן השכל וד"ל מפני זה נק' בשמים ראש אשר עליו נא' אשה ריח ניחוח כי מהנהו להקדב"ה בזה מחמת שהטעם מר וכשמניחים לדבר מר בבשמים הוא מעלה ריח טוב מאוד ונתאוה הקב"ה להיות דירתו בתחתונים וד"ל והוא פי' הפ' בין שדי ילין וידוע דרש הגמ' בין שדי ילין נראין בדי הפרוכת כשני דדי אשה והקושי' למה לא מצא הגמ' משל אחר להמשיל בו ומהו דדי אשה וגם ידוע שלמזבח ושולחן הי' ג"כ בדים לשאת אותו כו' ומפני מה הבדים שבמזבח ושולחן היו מסירים אותן בעת עמידתן והבדים שאצל הארון כתי' בתורה ולא יסורו הבדים כו' עד היום הזה ובגמ' מכות נאמר המסיר בדי הארון לוקה ובנביאים כתי' ולא יסורו הבדים שאצל הארון ומפני מה הוכפלו כ"כ אזהרות אלא ידוע שנצטווינו לקבוע עתים לתורה היינו עתים הרבה מהו עתים הרבה שאם אמר יאמר האדם לנפשו לקבוע עת מיוחד דוקא בעת הזה ללמוד היינו עשות סדר לא טובה הדבר מחמת שכשיבוא לו בלבול ויבלבל עת זה אזי יהי' בטל מכל וכל באותו היום אבל האמת שאין לדבר זה עת קביעות רק בכל עת מצוא מקום פנוי ללמוד אזי ילמוד או יעסוק כי האיך כשר וישר לעשות עת הלא אורייתא וקוב"ה חד הוא וקוב"ה הוא למעלה מהזמן והאיך ביכולתו לעשות בתורה זמן קבוע והלא צריך להיות כגוונא דילי' שאין שם זמן כלל מחמת זה בא באזהרה שלא יסורו בדי הארון כי הארון היינו תורה שבארון היו מונחות הלוחות וצריך שלא יסורו לשאת אותו תמיד ממקום פנוי למקום פנוי כי אין להם עת קבוע ללמוד ולעסוק בטוב וגם האיך יעשה סדר קבוע לעצמו והלא היום שלא בא עדיין אינו בידו לסדרה וכתי' בפירוש בתורה במן שילקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא כ"א ילקטו דבר יום ביומו בוודאי תתקיים התורה בידו כי יהי' כגוונא דילי' בלי זמן ופי' הגמ' עשה תורתך קבע היינו קובע עתים הרבה שלא יסורו הבדים מהם הבדים היינו עצות של העוסק בתורה ולשאת את התורה ממקום למקום הנ"ל ומתגבר במח' ולכן אפי' בימי שהמע"ה שהי' קבוע לכל הדברים שהי' בבהמ"ק והי' כל הדברים על מכונם בלי הצטרכות לשאת אותו אעפי"כ נאמר ויאריכו הבדים לזה הי' נצרך לאריכות אלו שאם יהי' בלבול ויבלבלו יהיו

הבדים מוכנים לשאת אותם למ"א לכן נמשלו ב' בדים לב' דדי אשה מחמת שבדדי אשה הדם נעכר ונעשה חלב, וכמו"כ העצות שבהן נושאים התורה כנ"ל ולהתגבר אפי' בהיות הדברים מגושמים לדבק בתורתו ועבודתו ומשרה על כל הדברים ועליו רזא דאחד ולכן תמיד נראה העצות הנ"ל כמו דדי האשה שנעכר הדם ונעשה חלב ואף כאן לעכר הדברים המגושמים שישרה בהן כנ"ל ונעשה מהם חלב ולדבקה בו ולבער כל הרע ולהשרות עליו רזא דאחד כי כל הנבראים אינם משנים שום דבר מקודם היותן שהי' מלא כבודו אף אחר התהוות את השמים ואת הארץ אני מלא וכלא חשיבן ובטלין והוא ממלא כו' וד"ל. וזהו כסדר קמתי אני לפתוח לדודי, היינו לעשות פתח להשרות עליו רזא דאחד ולהיות אחד באחד וקמתי מקודם להראות* אני כו' וזה דודי כו' קרבת אלקי' ושיהי' אצלו שוה כל הדברים עד שלא נבראו ומשנבראו שוה אף באותיו' והאותיו' בטלים להשכל שלהם הוא היוצר וא"כ אף כל יסורים שהוא בהן כולם בטלים לחכ' ולא בחכ' כנ"ל, והאנשים שאין התעסקותם בתו' ואין ביכולתם לילך בעצה הנ"ל ועצה שלהם בקשיות עורף היינו מצרור המור כנ"ל, וזהו ג"כ פי' הפי' וידי נטפו מור עובר, ידי נק' העוסקי' בישובו ש"ע כמו הידים עסקניות הן ונטיפתם היינו העצות השראת רזא דאחד עליהם שהוא להמשיך מבחי' מזלי' חזי להיות נוזל ונוטף בנשמה שבגוף הוא ע"י מור וקשיות עורף שנק' בשמים ראש כנ"ל וד"ל.

לבאר הדברים ע"פ קמתי אני כו', הנה לעיל מיני' כתיב ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי כו' והיינו ביצי"מ, ומבואר הפי' במ"א קומי לך ממש לעצמך והוא לבחי' שרש ומקור הנשמה מה שאינה מלובש בגוף הנק' מזלי' חזי, שיהי' התחברות בחי' הנשמה המלובשת בגוף עם שרשה ומקורה, וזהו ע"י התפלה שהוא בחי' סולם מוצב ארצה כו', וענין התחברות זו זהו ענין למהוי אב"א, כי הנה ידוע שיש בחי' סוכ"ע וממכ"ע ואין הפי' שסובב ומקיף מלמעלה כ"א הפי' שאינו בבחי' גילוי אבל באמת את השמים ואת הארץ אני מלא כתי' רק שאינו בבחי' גילוי מחמת שהכלים אינם יכולים לקבל גילוי בחי' סוכ"ע שהוא א"ס ממש, והנה אותיות הדיבור עליון שבהן נברא העולם שרשן מבחי' ח"ע ומקודם היו כלולים בחכמתו ית' ואח"כ בשי"ב נמשכו מההעלם אל הגילוי כמו שאנו רואים באדם שהדיבור אין התהוותו מן ה' מוצאו' עצמן דא"כ למה אין הקטן יכול לדבר וכן החרש אלא ששרשו מהשכל שבנפש ומתחלה הי' כלול בשכל ואח"כ נמשך ומתלבש בהבל הפה הנמשך מהבל הלב ואז נעשה הדיבור נפרד מן השכל ויוצא לחוץ משא"כ למעלה אין שייך לומר כן שהדיבור נעשה נפרד כי אין לך דבר שחוץ ממנו שהרי הוא ית' סוכ"ע ואת השמים ואת הארץ אני מלא א"כ כללות בחי' המעשה והדיבור בטלים במציאות בו ית' כטפה א' מאוקיינוס כמו שהיא עדיין כלולה בתוך הים רק שלפי דבחי' סוכ"ע הוא בחי' העלם ואינו בבחי' גילוי נדמה לנו שהעולמות הן יש כמו הדיבור של האדם שנעשה דבר

להראות: בכת"י ב: לקרות.

נפרד ולכן אנו אומרים שהבריאה יש מאין שלמטה הוא היש ולמעלה הוא בחי' אין ר"ל שאינו מושג אבל באמת למעלה הוא היש כמ"ש להנחיל לאוהבי יש ולמטה הוא אין דכקכ"ח דקמי' ית' הם באמת בטילים במציאות ולהיות שבחי' שורש ומקור של הנשמה הנק' מזלי' הוא בחי' ישראל עלו במח' שלמעלה מבחי' דיבור לכן היא בטילה במציאות והוא למעלה מגדר נברא וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה ואח"כ כתי' אתה בראת כו', וזהו מזלי' חזי בחי' ביטול הנ"ל ונק' יונתי לשון עיניך יונים כמו היונה עיקר תענוג שלהן בהסתכלות על ב"ז כך הוא בחי' מזלי' לאסתכלא ביקרא דמלכא משא"כ כשהיא מלובש בגוף שאז נראה העולם ליש ודבר נפרד והוא בחי' האונאה כו' ואז נא' קומי לך והיינו ע"י שיצייר בשכלו תמיד ביטול היש לאין אך באמת כולא קמי' כל"ח להתבונן בזה היטב ועי"ז יומשך מבחי' מזלי' להיות נקבע כן בנפש, וזהו"ע ואמת ה' לעולם ונק' בחי' זו בשם קומה כי עד"מ כשאדם יושב אזי ראשו נמוך משא"כ כשעומד אזי ראשו גבוה יותר, כך אמרז"ל באשה קראו מושב שהוא השפלה עלמא דנוק' כו' לכן זה שיתבונן בביטול היש לאין נק' קומה שהוא הגבהת ועליית המוחין ועד"ז הוא ענין שארז"ל זוקף בשם שהזקיפה היא כדי שיעשה הכנה לקבל גילוי שם הוי' ויהי' בלי שינוי כו', לכן צ"ל זקיפה עליות והזדככות השכל והמחשבה, וזהו קמתי אני, וכ"ז הוא רק הכנה לפתוח לדודי וכמארז"ל פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כו' וד"ל.

קמתי* אני לפתוח לדודי, ר"ל אני הוא החא"מ* שיש בכ"א קם לעשות פתח לדודי, וצ"ל הענין האיך יהי' הפתח. יקדים לזה שכתוב בשה"ש פתחי לי אחותי רעיתי וגו' וכתיב עיניך יונים דהנה כלל שכנס"י נק' יונה מחמת ב' טעמים הא' יונה מלשון אונאה הב' אין יונה נזקקת אלא לבן זוגה. ומהו האונאה, דהנה הכל רוצים לעבוד השי"ת תמיד ומ"מ אינו עולה בידם ותמיה מפליאה הוא, הענין כך דהנה יש לזה ב' מניעות הא' כי הוא נבוה בעיני עצמו ונדמה לו לפי מראה עיניו כי הוא רחוק מאד מהשי"ת ומזה באים כל המ"ש הן במילי דעלמא הן במילי דשמיא, אך זה שקר גדול ובאמת קרוב אליו השי"ת מאד, דהנה איתא בזוה"ק כגונא דילי' למהוי אחד באחד ולמשרי עלה רזא דאחד, הנה מבשרי אחזה דהנה יש לכל איש ישראל ב' נשמות א' למעלה מהגוף וא' שהיא מתפשטת בגוף ומאיר בו, וזהו פי' אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, וקשה לכאורה אין מזל לישראל, הענין כך הוא

קמתי: נמצא רק בכת"י אחד מטושטש מאד וכמה תיבות קשה לפענח. מאמר זה כעין קיצור להמאמר שלפנ"ז.

החא"מ: = החלק אלקה ממעל.

שמ"מ הרצון כ"כ גדול שהכל רוצים לעבוד השי"ת, וראי' לזה אפי' קל שבקלים יכול למס"נ על קדה"ש והלא איהו לא חזי כמדומה שהוא רחוק מאד מהשי"ת, אך שהנשמה שהיא ממעל לו שנק' מזל מלשון יזל מים שהיא משפעת לגוף ומאיר בו הוא חזי את כבודו וגדולת הבוי"ת שכל העולמות בטלים כנגדו, לכן נמשך הרצון לכולם לידבק בו ית', ובאמת שהנשמה שבגוף והגוף צריך ג"כ להיות חזי דהיינו שיחזיקו עצמם בהרצון הנמשך להם מלמעלה ולעשות תמיד מצות ומע"ט כל מה שבכחם עשה ולזה כתי' קבעת עתים לתורה הרבה עתים עשה תורתך קבע שיחזיק בזה תמיד בקביעות, והעצה היעוצה לזה הוא מבשרי אחזה דהיינו מהנשמות שבתוכו, דהנה מה הוא הנשמה שבגוף הוא המוח ומשם באים כל המח' והדבורים שזהו הכל ע"י אותיות, אך במוח עצמו הם בטלים ולא נראה בו שהם אותיות כלל כי שם משכל* שלו כל האותיות, אך שם הם בטלים עאכו"כ נגד שמו ית' כולם בטלים כי כל הבריאה הוא ע"י האותיות כמאמר בע"מ נברא העולם לשון אותיות כדאי' ביו"ד נברא עוה"ב ובה' עוה"ז, אך נגדו אנו רואים שום אות כלל כמאמר אנת חכים כו' אנת מבין כו', ונחזור לענין ראשון כי האונאה הוא שמדמה בעיניו שיש עוה"ז ויש לו אשה ובנים שצריך לפרנסם ומזה באה לו כל המ"ש, אך זהו רק כמו שכורכים לאדם סביב לעיניו ומתלוצצים ממנו, אבל באמת העצה היעוצה לזה הוא שיחשוב מבשרי אחזה אלוה ויראה שכנגד הנשמה שבתוכו הכל בטל ק"ו ב"ב של ק"ו נגד ית"ש למהוי אחד באחד שיהי' א' אז יהי' למשרי עלי' רזא דאחד ויתבטלו כל המח' ממנו, ואז יראה כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, וזהו והחיות רצוא ושוב פי' כי בתחלה הוא רצוא, כי הרצון הוא גדול, וגם אח"כ בהשיגו להיות חזי אז החיות רוצה לצאת מן הגוף ולהיות בטל במציאות נגדו ית', אך ישוב אל נפשו כי ע"כ אתה חי. ועוד יש מניעה ב' מחמת שרוצה לעשות סדר למשנה, ושלא לעשות סדרים כלל רק האדם צריך לראות היום שלפניו ולמען אנסנו הילך בתורתי אם לא, וזהו כגונא דילי' בכ"י ויום יהיו בעיניך כחדשים, וזהו ויאריכו בדי הארון ואי' בגמרא וז"ל דדי אשה הם וכו', וצ"ל דהנה בכל הכלים שהיו בבהמ"ק היו באים* העם היו בתוך הכלים ופעם הוציאו מהם ובדי הארון כתי' לא יסורו ממנו תמיד, וגם אי' בגמ' בדי ארון כו' לוקה, והענין הוא כי בתוך הארון שם העדות והרמז הוא שיהי' התורה תמיד בקביעות אצלו ויאריכו בדי הארון, ומה גם שלא לעשות לעצמו קביעות וסדר כי הבדים היו מטולטלים עם הארון פעם כאן ופעם כאן העיקר שלא יסורו ממנו לעולם, וזהו כשני דדי האשה, הענין הוא כי דם נעכר ונעשה חלב, דם הוא הנפש כי בהתנהגו כדלעיל, אך הגם כל התאות והגדלות נעכר ונעשה חלב ודבש תחת לשונך ויהי' על* כו', והיינו מי שאינו למדן שיבין את זאת והעצה הנ"ל הוא לו צרור המור דודי לי בשר של מור הוא, כי יש

משכל: תי' זו אינה ברורה.

באים: תי' זו אינה ברורה.

על: תי' זו אינה ברורה, ואולי חסרים כאן איזה תי'.

חי' א' וחטוטרת על גבה והדם נקרש ומזה נעשה הבושם שנק' בשמים ראש הוא מר דרור, כי הענין הוא שזה האדם צ"ל עקשן לילך בקשיות עורף העקשות הוא בלי טעם וסברא כלל כן צריך לילך בעקשות אף שאינו מבין עכ"פ יאמין כי השם קרוב אצלו מאד והוא אצל השי"ת כמא' ואני קרבת כו' ר"ל כשאני מבין כי קרבת אלקים לי טוב לי מאד וכתי' זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני אמירה הוא מלשון התעבות מלשון יום ליום יביע אומר זאת נחמתי בעניי כשנזפלת מ"ש עלי והי' בהעלות אל לבי כי השי"ת הוא אצלי ואני אתו . . . כמו שאיתא גבי אחר לידיינוהו וליתי לעלמא דאתי שרצה לקבל ע"ע אפי' גיהנם שיבא לעוה"ב ואמרז"ל יפה שעה א' בתומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב ויהי' טוב לו מאד ובעת חושבו או להתפלל יהי' ע"ד הנ"ל שמחמת זה הוא קרוב מאד להשיג, וזהו נק' מקדש וזהו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם דירה בתחתונים דהנה הוא תמוה הלא מכה"כ וכתי' את השמים ואת הארץ אני מלא, אך הענין שבמדריג' התחתונים שם הוא דירתו בתחתונים, וזהו וידי נטפו מור ידי הם ההמון עם הבעלי עסקים מלשון ידים עסקניות הם נטפו מור, כי אצלם ג"כ הדם ונעשה הם בעלי בושם שנק' מור ראש לכל הבושם שזהו רוב אצלו ית' מאד, למשל שיש ב' טעמים ועליהם אה"כ מתוקים מדבש נחמדים מזהב כו', הב' הם ההמון כשממשיכים א"ע לפניו ית' זהו כמו טעם הב' כי מדבר החומש* נעשה טעם טוב, וזהו צרור המור דודי לי בין שדי ילין חוזר למדריגה דלעיל כמו דדי אשת והמדריג' הב' שהיא כנגד הטעם הב' הוא לנח"ר גדול לפניו ריח ניחוח מעיקרו, ואני קרבת אלקים לי טוב זהו עצה שנקל לדבר עם עצמו על לבו אפי' בלשון לעז בז"ה, און דער הוה אמינא אַז איך וואלט פארשטיין אַז ג־אָט איז לעבן מיר און איך בין לעבן ג־אָט בנקל הי' לקבל כל המ"ש והיסורים ניט מער איך פאַרשטיי ניט ומ"מ אף אם איני מבין לו הייתי רוצה הייתי מבין את כל זאת ויהי' טוב לי מאד.

ה' ז'

מצאוני השומרים, ירושלמי פ"ו דשבת סוף ה"ד, רבות בשה"ש בפסוק זה כ"ט ב', זח"א לך לך פ' ב', עמה"מ שי"ד פרק פ"ג ק', ב'.

---

* החומש: תי' זו אינה ברורה.

ה' יו"ד

דודי צח, פ"ב דחגיגה דט"ז רע"א דגול מרבבה דוגמא הוא ברבבה שלו הוי' צבאות שמו אדון הוא בצבא שלו ועמ"ש ע"פ ואתא מרבבות קודש, וע"ש בחידושי אגדות במהרש"א בענין דגול מרבבה. רבות תולדות פס"ג קרוב לס"פ ע' ד' (שהוא ע"ה ד') פורע ממנו אדום שנאמר דודי צח ואדום, וכ"ה בפ' וישלח תוך פע"ה פד"ג (שהוא פט"ג). בשלח פכ"ג קמ"ב (שהוא כ"ה א') בחור א' נאה ומשובח כו' דודי צח ואדום, מהמשל הזה נראה דקאי על ז"א, ס"פ בהר ר"ו א' (שהוא ל"ו ב') והשביע בצחצחות כו' אם עשית כן (לפייס העני) הרי את כבוראך אותו שכ' בו דודי צח ואדום אפ"ל צח ע"י התלבשות עתיקא בז"א כמבואר בפ' אחרי ס"ו ב'. שה"ש כט"ג שהוא כז"ד בפסוק מה דודך ב' צח ואדום התכללות חו"ג וזהו ג"כ דגול שהדגל ג"כ התכללות הבחי', זח"א וירא צ"ז סע"א, דודי צח ואדום בעמה"מ שי"א ספ"ט ודודי הם דינים ממותקים שמכי' לרחוקין ואוהבים ישראל, וסולחים לעונם והוא צח ואדום כמו בשפירו לבן ואדום כמו שביארתי וכל זה בא לו מא"ק שהוא דגול מרבבה שיש לו י"ח אלפים רבבות עולמות עכ"ל. דס"ב ב' שי"ד פמ"ג צ"ב. ענין דודי שער רישא דז"א רפ"י קכ"ו סע"ג בזעיר יש בו רחמים לבדו ודין לבדו נראה בו שנאמר דודי צח ואדום דגול מרבבה משא"כ בא"א שהוא לבן לבד גובר בו ועליו נאמר כו' לבנון עכ"ל, ועמ"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה דל"ת תלוין בז"א שיש בו גבורות ועי"ז נמשך המשכה עליונה יותר וזהו ענין דגול מרבבה שהרבבות בע"י למעלה מא"א ושער הנ"ל פי"א האריך בענין טל צח ואדום ושם פי' דגול מרבבה רבבות אלפי ישראל, ובפרק י"ב פי' צח ב"פ מ"ט מ"ט שערי בינה שיש מ"ט פנים טהור ויש מ"ט פנים טמא שנבדלו מסומקא דז"א כו' ואפ"ל שזהו שרש ענין הל"ת התלוים בז"א, לפ"ז אפ"ל דגול מרבבה על שער התמשים ואפשר להעיר לענין צח מענין ויצא כברק חצו, חץ, גם מבחי' צח הנ"ל נמשך תיקון לעמוד לפני צח קללות שבמ"ת, עיין רש"י ר"פ נצבים, ושער הנ"ל פמ"א דק"ן ע"ד פי' דגול מרבבה מרבוא רבבות שערות כו', ע"פ הנ"ל י"ל ע"י רבבות שלמטה דבי"ע הם הדגלים דמלאכים ונש"י ממשיכים מלמעלה מרבבות דא"ק וההמשכה בז"א שיהי' צח וכו' דגול מרבבה הנ"ל, ועמ"ש ע"פ ואתא מרבבות קדש.

דודי צח ואדום דגול מרבבה. א) בתרגום דעטיף בימַמא באצטלא חיור כתלגא כו' ועסיק בעשרין וארבעה ספרין דאוריתא ופתגמי נבואה וכתיבי, ובלילה הוא עסיק בשית סדרי משנה וזיו יקרא דאנפוהי זהירין כנורא מסגיאות חוכמתא כו' וטיקסי' על רבוא רבבן מלאכים דמשמשין קדמוהי עכ"ל יעו"ש שהאריך ולפי"ז זהו מ"ש ועתיק יומין יתיב לבושי' כתלג חיור וריבוא רבבן קדמוהי יקומון בדניאל סי' ז' וא"כ ביום מאיר בחי' עתיק יומין שהוא כתר, ובלילה מאיר ז"א שהוא ו"ק ששה סדרי משנה

ולכן הוא אדום ע"ד אדמוני עם יפה עינים וזיו יקרי' באנפוהי ע"ד חכמת אדם תאיר פניו, ועיין מזה רפ"ו דנדרים דמ"ט ע"ב גבי ר' יהודה פניך צהובין, ובערוך ערך צהב שהוא קרוב לגוון הזהב וא"כ יש בו נטי' לאודם ועיין במד"ר משפטים פל"א לבושי' כתלג חיור כו' מדוע אדום ללבושיך כו' ומ"ש ועסיק בכ"ד ספרין י"ל כמנין דודי גם כי התורה נתנה במ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, ב"פ מ"ט מנין צ"ח.

ב) ורש"י פי' דודי צח ולבן (כמו צחו מחלב) להלבין עוונותי, וכן כשנראה בסיני נראה כזקן כו', ואדום ליפרע משונאיו כענין שנאמר מדוע אדום ללבושיך כו' עכ"ל ואפ"ל לפי"ז הפסוק בישעי' סי' נ"ח י"א והשביע בצחצחות נפשך ועצמותך יחליץ, וארז"ל במד"ר סדר בהר פל"ד אם עשית כן תהא דומה לבוראך שנאמר בו דודי צח והיינו כנ"ל שיאיר בו מבחי' לובן העליון ומבחי' עתיק יומין ע"ד והדברים עתיקים ובחי' מ"ט שערי בינה שמהם נמשך מ"ט פנים כו' ולא תאמר שא"כ תהי' כזקן שלמטה הזקן תש כח ע"ז אומר ועצמותך יחליץ זרוזי גרמי' שהו"ע גבורה, וגם לשון יזיין כמ"ש במד"ר שם מפסוק חלוצים תעברו והיינו ע"ד שלמעלה נאמר צח ואדום שהאודם מורה על הכח והגבורה והתוקף, כמו כן יהי' בחי' זו באדם שיהי' מבחי' צחצחות וגם בבחי' יחליץ ועמ"ש בלקו"ת פ' מטות בד"ה החלצו, והוא להכניע הנה"ב, ובחי' מדין מלשון ריב ומדון יעו"ש ולהמשיך השלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, וכעין זה הי' ענין ראב"ע הרי אני כבן שבעים שנה כו' אף שהי' בחור כו'.

חגיגה פ"ב יו"א (ע"ה) סב"ב צ"ב קכו"ג קכט"א קל"ג קל"א א' קמט"ד קנ"ד ר"ח, רבות ע"ד פד"ג קמ"ב רו"א רי"ז, בשיר השירים קט"ג, ילקוט ח"א לב"ד מ"ב ע"ב עא"א פ"ג קע"ב ב' שי"ג, ח"ב נו"א נח"ב סג"ג פה"ד קי"א א', של"ה יח"א קפ"ב א' שמ"ז ב' מ"ע רמ"ה רמ"ו. (י"ח) תורה קפ"ג תשובה קל"ב, בחיי לז"ב קס"ד ג' קס"ה ג' ג' ר"א.

ג) במד"ר סדר תולדות פס"ג דף ע' ד' ע"פ אבי אדום פורע ממנו אדום שנאמר דודי צח ואדום וכ"ה בסדר וישלח פע"ה דפ"ד ג.

ד) סדר בשלח פכ"ג דק"מ ע"ב גבי רבבה כצמח השדה נתתיך כו' מי הי' זקוק לכם והיו אומרים בחור א' נאה ומשובח הי' יורד ועושה לנו כל צרכינו שנאמר דודי צח ואדום דגול מרבבה עכ"ל, א"כ פי' מרבבה מבחי' רבבה כצמח השדה נתתיך, אי נמי המלאכים שמבחי' ריבוא רבבן קדמוהי יקומון יש בהם גם כן הארה מבחי' דודי צח ואדום שהרי אמרו רז"ל אות הוא בצבא שלו מוכרח שהצבא הוא מעין.

ה) סדר בהר פל"ד דר"ו ע"א ע"פ ונחך הוי' תמיד והשביע בצחצחות נפשך א"ר טביומי אם עשית כן הרי אתה כבוראך כאותו שנאמר בו דודי צח ואדום ואפשר לומר הפי' כי דודי הוא ז"א ומ"ש בו צח

זהו ע״י עליתו לכתר כענין הוי׳ הוא האלקים ז״א בעלותו לעתיקא וזהו ענין ואור החמה יהי׳ שבעתים כאור שבעת הימים, ועד״ז נאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו׳, כמו כן גם נש״י המושרשים בז״א יתעלו שיאיר בהם אור ע״ק וכמ״ש לכו ונלכה באור הוי׳ דפי׳ בזהר נשא דק״ל ע״א דר״ל באור ע״ק המאיר בשם הוי׳, ועמ״ש במ״א בפי׳ מאמר רז״ל קדושים תהיו, יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם דאין ר״ל כמוני ממש, אלא קאי על ז״א דאצילות שהם מדותיו ית׳ המאירים בהנהגת העולמות ולעתיד לבוא יתעלו המדות כו׳ וע״ז אמר יכול כמוני בשוה לעליית ז״א ממש תלמוד לומר כו׳ שז״א יתעלה ויאיר בו עצמות ע״ק ובנשמות ישראל יאיר מאור ז״א כמו שיהי׳ לע״ל כו׳ וזהו ונלכה באור הוי׳.

ו׳ ג׳

אני לדודי ודודי לי, ופי׳ אני לדודי מבואר בזהר פ׳ לך דפ״ח ע״א וע״ב שהענין שצ״ל אתערותא דלתתא תחלה ואחר כך נמשך אתערותא דלעילא, וצ״ל דהכתיב דודי לי ואני לו, משמע שבתחלה נמשך אתערותא דלעילא ואחר כך אתערותא דלתתא וכ״מ בגמ׳ פב״ת דקדושין דף ע׳ ע״פ דודי לי, וצ״ל שזהו ההפרש בין פסח ובין ר״ה, שבחי׳ יציאת מצרים זהו ע״י אתערותא דלעילא תחלה וז״ש קול דודי הנה זה בא מדלג כו׳ שבא באתערותא דלעילא תחלה, אבל אח״כ צריך להיות אתערותא דלתתא תחילה וכמ״ש ענה דודי ואמר לי קומי לכי רעיתי, קומי לכי בבחי׳ אתערותא דלתתא תחילה, כמ״ש מזה בלקו״ת בשיר השירים סד״ה קול דודי, והנה ענין אני לדודי פי׳ בזהר באדר״ז דרפ״ח ע״א שזהו ענין בחד קטירא אתקטרנא בי׳ בקודשא בריך הוא, ופי׳ קטירא היינו בחי׳ התקשרות, ויש להעיר מענין ג׳ דרגין מתקשראן דא בדא קב״ה ואורייתא וישראל וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא, בזהר פ׳ אחרי דע״ג ע״א, ובמק״מ שם פי׳ קב״ה סתים וגליא היינו ענין קוב״ה ושכינתי׳, ועמ״ש מזה בלקו״ת פ׳ נצבים בד״ה כי קרוב אליך הדבר מאד שהוא ענין סובב וממלא, וענין אורייתא סתים וגליא בד״ה ועשו להם ציצית בענין עוטה אור כשלמה, והנה הקשר של ישראל בקודב״ה י״ל ע״ד הנז׳ ביונתי בענין ולכי לך סולם להגיע למקור ושורש הנשמה שהיא קשורה בו ית׳ קשר יסוד נמשך מחכמה. וע״ש בהביאור דיונתי פ״ה גבי והענין כי התפלה יש בה מהארת שבת, והנה בשבת יש באדם נשמה יתירה מבחי׳ סוכ״ע והיינו מבחי׳ מוליה כו׳ ובביאור ע״פ לא הביט און ביעקב דע״ב ע״ד שמבחי׳ המקיף נעשה אור פנימי בשבת, ועיין בד״ה האזינו (השני) דע״ד א׳ וענין

מס"ג כו' אליך ה' נפשי אשא כו', ועיין עוד מענין התקשרות בתו"א בד"ה שמאלו תחת לראשי דקמ"ג סע"א כי ברית הוא ענין התקשרות כו' המקשר וממשיך החיות מבחי' סובב כל עלמין להיות ממלא כל עלמין ואפ"ל שזהו ענין זוכר הברית דזכרונות בחי' ודודי לי הנמשך ע"י ההתקשרות מלמטה אני לדודי כו' ועיין עוד בביאור נשא פ"ד דכ"ב ע"ד מענין והקשורים ליעקב, ובד"ה ואשה כי תדור נדר ספ"ב ורפ"ג, ועמ"ש מענין קשרין על מאמר זח"א ישב קפ"א סע"א שהם היסודות כו', ומ"ש ע"פ למען תזכרו כו' וקשר אמיתי צ"ל ב' קשרים זע"ז, ואפ"ל זהו ע"י סתים וגליא שבנפש אה"ע ואה"ר, ובד"ה עיני כל ספ"א בחי' בכל לבי דרשתיך זהו קשר, שנמשך ביסוד דנוק' כו', אך ענין בחד קטירא שלא יופסק ההתקשרות עי' בד"ה כי תבואו אל הארץ פ"א בלקו"ת ר"פ בהר, ובתו"א בד"ה שמאלו הנ"ל שצ"ל אשר יקראוהו באמת כו', והוא ע"ד וברית שלומי לא תמוט יסוד דא"א כו', כמו"כ בעבודה בחי' אהבה שלמעלה מהדעת הנק' ברית, עיין בד"ה אתם נצבים פ"ה גבי לעברך בברית כו' ועמ"ש מענין בחד קטירא בד"ה ענין אחד ואהבת פ"ג שהוא ע"ד ובל יסע יתדותיו היינו יסוד דאו"א שנק' תרין ריעין, ופי' יסוד דאבא זהו ע"ד משכיל לאיתן שנתבאר בד"ה ראה אנכי נותן איתן בחי' חוקה כו' זהו בחד קטירא, ועמ"ש בד"ה באתי לגני פ"ג בפי' אכלו ריעים ומ"ש בד"ה כי תבואו הנ"ל בפי' אחותי, ואפ"ל בחי' זו נמשך ע"י התקשרות בחי' סתים שבהנשמה, כי הסתים שהוא הפנימית זהו בחי' ישראל כי שרית עם אלקים שכבר נצח כו' כמ"ש סד"ה תקעו בחדש בענין כי חק לישראל כו', וזהו ענין מאמר השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד, ונת' הפי' בד"ה זכור דעמלק בתו"א פ' תצוה, ועיין רבות בפ' במדבר פ"ג ע"פ צדיק כתמר יפרח, הצדיקים יש להם תאוה ומהו תאותם הקב"ה, ע"ד ועמך לא חפצתי בד"ה אני ישנה, ועז"א אמר רשב"י בחד קטירא כו' והיינו ע"י שתורתו אומנתו, כי ע"י התורה נמשך קשר זה מלמעלה למטה בד"ה יונתי הנ"ל בחי' ואשים דברי בפיך בחי' ביטול ממש עמ"ש סד"ה ושננתם לבניך בענין תלמוד גדול כו' ופי' אומנתו ע"ד לעשות את כל דברי התורה שממשיך אור א"ס בתורה להיות עוטה אור כשלמה כו' וצ"ל כך אין בלבנו כו' ע"י שהמוח שליט על הלב וזהו תנה בני לבך לי כו', וזהו ענין אני לדודי, ובפרט זהו ענין חדש אלול, בחי' תשובה שהוא בחילא יתיר ותדיר בחי' התקשרות, י"ל בחד קטירא ע"ד שרפים אומרים קדוש פעם א' שזה גבוהה מבחי' שאומרים ב' וג' פעמים וכענין מ"ב סליק ולא נחית, מכאל באחת, אחת שאלתי, יחידה, עוד י"ל ג' קשרין ישראל באורייתא עיין בד"ה ושננתם אך כשפגמו צ"ל בחד קטירא ישראל לקוב"ה.

עמ"ש ע"פ תכלילי חך הטועם אומר לי לי, שזהו ענין לי הא' מי לי בשמים וכו' רק אני לדודי, ולי הב' בחי' ודודי לי, ועיי"ז ודודי לי, הוא לי לאלקים ואני לו לעם. והענין כי המלאכים נקראים ג"כ אלקים בפסוק, והם ע' שרים המשפיעים חיות לע' אומות עוכומ"ז ומקורם

בחי' שר של עולם כו' וע' מענין המלאכים שהם שלוחים בד"ה באתי לגני גבי אכלתי יערי ע"ד אין לך עשב מלמטה כו' וגבוה מעל גבוה כו' וע' מזה ג"כ בד"ה כי תצא פ"א, ובתו"א תשא בד"ה שמאלו מענין המלאכים, ומ"ש בענין בנעלים כמו הנעל מעור כך כשצ"ל נמשך ההשפעה בגשמיות בא ע"י נעל דשכינתא בחי' שרו של עולם הנ"ל ומ"ש בענין הקטע יוצא בקב שלו, ושרש ומקור ההמשכה מבחי' מלכותך הארה בעלמא אבל בישראל הוי' אלקינו שם הוי' ממש, עי' בלקו"ת שלח בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם פ"ב ד"מ ע"ג, וזהו הוא לי לאלקים הוא ממש היינו שם הוי' וכמ"ש בתו"א פ' וארא סד"ה וידבר כו' וארא בפי' והייתי לכם לאלקים שבחי' הוי' לבדו הוא בעצמו יהי' לכם בבחי' אלקים השורה עליכם, שע"ד מה שעוכומ"ז מקבלים מהשרים השפעה חיצוניות כמו"כ יומשך בנשמות ההשפעה משם הוי' בבחי' פנימיות כו', וזהו דירה בתחתונים ושכנתי בתוכם לדורותם ברית עולם ביני זבין בנ"י כו' היום לפניכם ברכה כו', וזהו ענין יום הדין דר"ה כמ"ש ברבות אמור פ' ל' משל לשנים שנכנסו אצל הדיין כו' כך ישראל ועוכומ"ז באין ומקטרגין לפני הקב"ה בר"ה ולית אנן ידעין מאן נצח אלא במה שישראל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוגיהן בידיהון אנו יודעין דישראל אינון נצוחיא וא"כ זהו ענין ודודי לי, וענין שהן באין ומקטרגין היינו מדוע נמשך פנימית השפע כו' ועיין מזה בזהר ר"פ בא דל"ב סע"ב ע"פ להתייצב על ה', דהא כיון על ישראל אתכנשו עליה אתכנשו, ובפי' הרמ"ז שם שכל כוונתם למנוע תיקון רחל, והענין עפמ"ש בתו"א פ' ויצא בד"ה וללבן, שרחל היא בחי' הדבור עלמא דאתגליא ולכן ויאהב יעקב את רחל כי הוא בריח התיכון כו' להמשיך עד עלמא דאתגליא שיהי' הגילוי למטה, וע"ש בד"ה אם לא תדעי פי' ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ בחי' בצלמנו כדמותנו כו', ולכן במניעת הגילוי רחל מבכה כו' כי איננו דאסתלק לעילא לעילא, וע' מזה בזהר ויקרא ד"כ סע"ב, והם קטרוגם למנוע גילוי זה ורוצים להיות ח"ו ושפחה כי תירש כו', ואפ"ל לכן המצוה לתקוע בשופר של איל כדי להמשיך בנין רחל, וזהו ענין מלכיות זכרונות, פי' מלכיות שיומשך גילוי פנימית מלכותו עלינו וזהו ענין המלך הקדוש, והיינו ע"י כי עם קדוש אתה מובדל מתאות כו', וזהו ענין בנין רחל, והיינו ע"י שיעלה זכרוניכם לטובה בחי' זוכר הברית גם כן בחי' התקשרות ותשוקה כו', וע' מזה בד"ה אתם נצבים, וזהו יבחר לנו את נחלתנו כו'.

וכדי שיהי' בחי' אני לדודי זהו ע"י הרועה בשושנים בזח"ב דף כ' סע"א, מדה"ד ומדה"ר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וגם כמו בצאן והקשורים ליעקב, גם שונים שכ"ע ושכ"ת מזלי' והנשמה שבגוף כו'.

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, שה"ש ו' ג', בילקוט אני לדודי בעולם הזה ודודי לי בעולם הבא, בר"ח שער התשובה פ"ד בד"ה עוד יש דקט"ו ע"א ימים שאומרים בהם סליחות ותחנונים וסמכו זה על אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול, וס"ת ד' יודי"ן כנגד מ' יום עכ"ל, והם נקראים ימי רצון כמ"ש ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים ארבעים יום וגו', בפ' עקב יו"ד י"ד, ופירש"י כימים הראשונים של לוחות ראשונות מה אלו ברצון אף אלו ברצון כו' עכ"ל, וענין ימים הראשונים י"ל ג' ראשונות ואאזמו"ר נ"ע פי' שהם ימי קדם דעת"י.

ב) בת"ז סוף תיקון כ"ה דס"ט סע"ב פתח רבי שמעון ואמר אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, מאי שושנים אלא שושנה עילאה שכינתא עילאה, ואיהי ק"ש דשחרית ושושנה תניינא ק"ש דערבית שכינתא תתאה (עיין מענין ב' בחי' אלו בלקו"ת ע"פ שיר השירים) דא לימינא ודא לשמאלא (עמ"ש מענין ימין ושמאל בלקו"ת בד"ה צאינה וראינה גבי שאו ידיכם קדש) הרועה בשושנים דא עמודא דאמצעיתא (י"ל שמקבל מהבינה ומשפיע בחי' זו במלכות כמ"ש ברע"מ ר"פ תשא בענין מחצית השקל דא ו' ממוצע בין שני ההי"ן ועיין בזהר ר"פ וארא, ושוב מצאתי כן בכסא מלך שם, אכן במא"א ריש סעיף י"ז פי' הרועה בשושנים ז"א רועה ומזדווג עם לאה ורחל שושנת הבקר שושנת הערב עכ"ל, וא"כ זהו ענין וישב יעקב בארץ מגורי אביו ההמשכה בבחי' לאה או בינה הנק' מגורי אביו והיינו ע"י התורה, ואחר כך בארץ כנען רחל ע"י המצות כמ"ש בתו"א ר"פ וישב, ועיין עוד מענין שושנים במא"א שי"ן סכ"ג), וע"ש ה' עלין תקיפין ה' תבות שמע ישראל ה' אלקינו י', י"ג עלין תיבת אחד, כ"ה גרעינין, כ"ה אותיות דשמע ישראל הרועה בשושנים י"ל שני פירושים הא' לשון פרנסה הב' לשון ריעות וחבה, וכן ברעיתי פירשו ב' פירושים אלו בלקו"ת בשה"ש בד"ה הנך יפה רעיתי.

ג) שם תיקון כ"ו בתחלתו דף ע' ע"א ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, אחד בתרין שושנים דא הוי' כו' ואיהו עמודא דאמצעיתא, ופי' בכס"מ מ' ערב שושנה תתאה ובינה בקר שושנה עילאה, ז"א יום אחד מחבר ביניהם עכ"ל, זהו ע"ד ברוך ה' מן העולם העולם הזה עד העולם העולם הבא, ועיין זח"ב ר"פ רומה קכ"ו ב' ע"פ מי זאת חבורא דתרין עלמין כו' יעקב שנשא שתי אחיות כו' ועיין בה"ז שם, אלא ששם משמע ע"ד הנאמר לעיל סעיף ב' שמקבל מהבינה כו', עכ"פ לפ"ז י"ל הפי' הרועה בשושנים בר"ח אלול, היינו שאז מאיר שושנה עילאה ג"כ בשושנה תתאה שהוא גילוי פנימית הלב ע"ד כלה שארי ולבבי כנז' בד"ה שיר השירים.

ד) בשל"ה במס' תענית ר"פ אור תורה דרי"א סע"א הרועה בשושנים שהקדוש ברוך הוא מנהיג את עולמו בחסד ובדין שהוא רמז השושנים שיש בו אודם ולובן כו' וכן הקרבנות חלב ודם כו' וכן ע"י התענית שמקריב חלבו ודמו שנתמעט כו' ע"ש, והוא מהזהר ס"פ שמות

דף כ׳, בשל״ה ד״ז ע״ב פי׳ ענין דודי, ד״ו ד״י, אפ״ל כי דו היינו ד׳ בחי׳ כחב״ד מאירים בוא״ו שהוא ת״ת אחר כך ד״י ד׳ בחי׳ תנה״י מאירים במ׳ יו״ד תתאה, לפ״ז י״ל אני לדודי, ע״י אתעדל״ת ממשיך אתעדל״ע שיהי׳ נמשך מאוא״ס בחי׳ דודי, כמ״ש ע״פ הזהר בלק דקצ״א ע״א ע״פ שחורה אני כדין נפק דוהה כו׳, שנמשכים בו המוחין ואזי נעשה ד״ו כנ״ל ועי״ז ואח״כ ודודי לי, ע״י די כו׳ ועמ״ש בפסוק דודי לי סעיף ד. שה״ש ב׳ ט״ז דודי לי ז׳ י״א אני לדודי ועלי תשוקתו עיין מה שנרשם ע״ז, ההפרש בין דודי לי ובין אני לדודי ע״ד זווג ראשון מלמעלה וזהו דודי לי משא״כ זווג שני לפי מעשיו זהו ע״י אני לדודי ואז ודודי לי, ועיין קדושין ע׳ ב׳.

ה) **עמ״ש** ע״פ כשושנה בין החוחים בענין ב׳ בחי׳ שושנה, וענין י״ג עלין שיש בכל א׳, אשר הא׳ עד״מ הרחמנות על מי שחסר לו, והב׳ רחמים גדולים כנז׳ בלקו״ת בד״ה כי ההרים ימושו ספ״ג, וכמו״כ י״ג עלין דשושנה תתאה זהו הרחמים על החסרון, ע״ד ובחוסר כל, פגימו דסיהרא, ע״י שהיא בין החוחים העוקצים אותה, בענין כשושנה בין החוחים שהחוחים עוקצין אותה ועי״ז נוטלים חלקם כמשל העלוקה ע״י שמוצצת כו׳, וכמ״ש מזה בד״ה ושנתם לבניך בענין פ׳ והי׳ אם שמוע וסרתם כו׳ שע״י השעבוד מתתקן כו׳ ועי״ז גם כן השושנה מבררת הטוב מהחוחים מה שקליפה קדמה לפרי, ומ״מ צריך לזה יג״מ הרחמים לנטרא לה בין החוחים ולהיות רועה ומפרנס לשושנה אף שהיא בין החוחים, כשבה א׳ בין ע׳ זאבים ועיין זהר שמות ד׳ כ׳ ע״א, והבחי׳ הב׳ י״ג עלין דשושנה עילאה הם רחמים גדולים והיינו כי היותה בין הבנות היכלות דבי״ע זהו ג״כ ירידה ושייך רחמים על זה, ואפ״ל ב׳ שושנים אלו מאירים מר״ח אלול עד יוהכ״פ שבר״ח אלול מאירים יג״מ הרחמים דשושנה תתאה, והוא תשובה תתאה, ובעשי״ת מאירים יג״מ דשושנה עילאה בחי׳ תשובה עילאה, ועמ״ש מענין תשו״ת ותשו״ע בד״ה מה טובו אהליך, שהוא ענין יחוד ו״ה, ויחוד י״ה.

ו) **ופי׳** אני לדודי, מבואר לעיל סוף סעיף ד׳, וזהו אני לדודי בעולם הזה, ולכן ארז״ל יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב, כי בעוה״ז אני לדודי שממשיכים האור למעלה מאור א״ס ממש, באצילות, ואח״כ נמשך מזה ודודי לי בעולם הבא, וידוע כי לא כל מה שנמשך מלמעלה יוכל להתגלות למטה, וכמארז״ל על פסוק להנחיל אוהבי יש שהוא מחצה מתר״ך כו׳, גם פי׳ אני לדודי שע״י התשובה שמגעת לכסא הכבוד בחי׳ קדה״ק מה שלמעלה מסוכ״ע כמ״ש בד״ה שבת שבתון פ״ה, עי״ז ממשיכים משם האור בסוכ״ע הנק׳ דודי, וזהו לא זז מחבבה עד שקראה אמי, וכמ״ש לקמן בפסוק דודי לי סעיף ד׳, ועי״ז אח״כ ודודי לי ההמשכה מסוכ״ע ע״ד שנתבאר בלקו״ת גבי סוכות בד״ה ה׳ לי בעוזרי, ה׳ לי שיוקלט בפנימית, וזהו ענין לי, ע״ד פתחי לי אחותי כו׳ גם לי חשבון ארבעים היינו ארבעים יום מר״ח אלול עד יוהכ״פ, שביוהכ״פ

נמשך הגילוי בפנימיות כו' וכמ"ש בלקו"ת בד"ה ביאור כי תצא בסופה, ושארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת דהיינו יוהכ"פ שבו נתנו לוחות אחרונות כו', והו ענין ודודי לי, ועי"ז ה' לי לא אירא, כמ"ש ברבות ע"פ דודי לי במקניאין כו', גם ודודי לי זהו החותם דיוהכ"פ יבחר לנו את נחלתנו כו', ובשמיני עצרת תהי' לכם, לכם דוקא ועמ"ש מזה ע"פ ביני ובין בנ"י אות היא כו' ע"פ מאמר הזהר יתרו פ"ח ע"ב.

בס"ד, ש"מ אלול, כ"א

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. הנה אמרז"ל בזהר מה שושנה אית לה תליסר עלין דסתרין לי אוף הכי כנס"י אית להון י"ג מכלתין דרחמי', שז"ע יגמדה"ר שאומרים בחדש אלול, ולכן אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול שאז ימי רצון כמשרז"ל ע"פ ואנכי עמדתי בהר ארבעים יום כימים הראשונים מה ראשונים ברצון אף אחרונים ברצון. וצ"ל ענין יגמהדה"ר שמאירים בחדש אלו, דבעשי"ת יתכן להיות כן מפני כי אז ימי סליחה ומחילה, אבל באלול מה ענינם ופעולתם במה שמאירים אז. ויובן בהקדם ביאור מה שקודם פסוק אני לדודי כתיב דודי לי ואני לו, וארז"ל במדרש הוא לי לאלקים שנאמר אנכי ה' אלקי' ואני לו לעם ולאומה שנאמר האזינה אלי עמי ולאומי אלי הקשיבי הוא לי לאב שנאמר כי אתה אבינו ואני לו לבן שנאמר בני בכורי ישראל וכתיב בנים אתם לה' אלקיכם, הוא לי לרועה שנאמר רועה ישראל ואני לו לצאן שנאמר ואתם צאני כו'. ובכדי להבין ביאור ענין הוא לי לאלקים, יובן בהקדים מ"ש רז"ל במדרש פ' יתרו פכ"ט אעפ"י שאלקים אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם שנאמר אלקי ישראל, וגם לע"ל נאמר כי הולך לפניכם ה' ומאסיפכם אלקי ישראל. הנה כתיב רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'. ופי' ענין רבות עשית, דהנה כתיב בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך, דלפי פשוטו של מקרא אין לו הבנה כלל מהו השבח שבכל חכמי הגוים אין כמוך. לזה פי' בזהר פ' משפטים שגם האומות אומרים שאין כמוך, והיינו שהם מודים באלקותו ית' רק שהם אומרים שהבריאה היא בדרך סדר השתלשלות עו"ע, וע' מזה בלק"ת שה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני פ"ב. ולכן אומרים רם על כל גוים הוי' על השמים כבודו, שמפני שלפי טעותם הם סוברים שהבריאה היא בדרך וסדר השתלשלות לכן אומרים עזב ה' את הארץ, שגנאי לפניו ית' שישפיל א"ע להתלבש גם בעלולים השפלים כמו הארץ ולדרים עלי'. אמנם באמת אינו כן, כי המגביהי לשבת המשפילי בשוב"א, שמפני שהוא ית"ש מגביהי לשבת לכן הוא משפיל א"ע בשמים ובארץ בשוה, שכשם שהארץ נחשב לירידה והשפלה נגדו כמו"כ השמים ג"כ הוא ירידה והשפלה. וביאור הענין, דהנה ענין השתלשלות עו"ע הנה בהכרח שיתפעל העילה מהתלבשותה בהעלול ובהכרח שיהי' בהעילת

שינוי בין קודם התלבשותה בהעלול מכמו אח"כ. וכמו עד"מ בענין השפעת הרב לתלמידו איזה דבר שכל, הנה קודם ההשפעה הי' השכל אצל הרב בעמוק יותר הרבה, וכאשר צריך להשפיל שכלו לזולתו בהכרח שיצמצם הרב את שכלו לפ"ע שכל התלמיד, והרי העילה שהוא שכל הרב מקבל שינוי מהתלבשותו בעלול דהיינו בכדי שיבין תלמידו. וכמ"כ בענין הארת השכל בהמדות, שקודם שיאיר השכל במדת החסד עד"מ הי' יכול להאיר מהשכל בכמה מדות ואח"כ נפרט רק במדת החסד לבד, וה"ז שינוי גדול מכמו שהי' קודם ההשפעה. ועד"ז יובן למעלה בשורש ענין השתלשלות עו"ע שענינם הוא עד"ז שהעילה מתפעלת מהתלבשותה בהעלול כו'. וא"א לומר כן בענין ברה"ע, שאפי' ע"י ריבוי רבבות מדריגות השתלשלות א"א להתהוות גשמי' מרוחניות, וכמאמר בעל העיקרים שהתהוות הגשמיות מן הרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה. וכמו עד"מ שמבחי' ח"ע דאצי' יתהווה גשמיות כדור השמש שמה שכדור האש מאיר אורה זהו ברוחניות כענין השפעות אור החכמה ואין לך בריאה יש מאין גדול מזה שמחכמה יתהווה גשמי' כדור השמש כו'. והיינו רק מפני כי שורש ענין הבריאה היא יש מאין כו', ובכדי שיאיר בעולמות בבחי' התלבשות היינו בחי' ממכ"ע הי' צ"ל צמצום ומק"פ כמ"ש בכתהאריז"ל שה"ע סילוק אור עצמותו ית' רק שנמשך הארה בעלמא וזהו שורש ענין חיותם וקיומם, כמ"ש בלקו"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם כו'.

קיצור. בכדי להבין ענין יגמדה"ר שמאירים בחדש אלול צ"ל מ"ש דודי לי ובמדרש הוא לי לאלקי', לא יחדתי שמי כו', רבות עשית, ופי' בזהר על בכל חכמי הגוים רק שאומרים שהבריאה בדרך עו"ע ולכן רם כו', אבל באמת הבריאה יש מאין. ענין השתלשלות עו"ע שהעילה מתפעלת כו', ויובן מתוך משל הרב ותלמידו ומהארת השכל במדות, וענין יש מאין שזהו ע"י צמומק"פ.

ב) **אמנם** צ"ל איך נתהוו מאתו ית' הבבע"ג וב"ג והוא ית' הוא אח"פ ואיך נתהוו נבראים בע"ג וריבוי מדריגות התחלקות כמו בדצח"מ שיש כמה מיני צמחים ועשבים שפעלתם ומדריגתם שונים זמ"ז כו', וכולם נתהוו מאתו ית' שהוא אח"פ בתכלית הפשיטות. אך הענין הוא דלזה נאמר רבות עשית אתה אלקי', ופי' רבות עשית קאי על המדות עליונות דאצי', ונק' רבות ע"ש גדלם מל' רבות בנות כו', ומל' זעקת סדום ועמורה כי רבה שמתפשט על גודל וריבוי כו'. והיינו כי ע"י המדות נתהוו ונשתלשלו ריבוי רבבות מדריגות שכ"א משונה מזולתו, והיינו כפי אופן יחוד והתכללות המדות זב"ז שבזה תגבר מדת החסד כו' וז"ש ששת ימים עשה כו' שפי' ששת ימים הם ו"ק דאצי' שביום ראשון האיר מדת החסד ובשני מדת הגבורה, וכן עד"ז בכל ששת ימי בראשית עד שבין כולם האירו כל המדות עליונות. וביאור הענין הנה כתיב כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, שפי' לשון אצבעותיך שהם חמש כנגד חמש שרומזים לע"ס דאצי' שבאמצעותם נתהוו השמים וכל צבאם כו', כמ"ש בת"ז במאמר פתח אליהו אנת הוא דאפיקת עשר תיקונים לאנהגא בהון עלמין. והיינו שכדי שיהי' בריאת העולם הוא ע"י עשר תיקונים שהם

ע״ס דאצי׳. וז״ע כי אראה שמים מעשה אצבעותיך, והיינו שכמו עד״מ ע״י אצבעות היד יכול לפרר איזה דבר לחלקי׳ דקים ורבים מאד, כמו״כ עד״מ זה יובן למעלה שנמשלו ע״ס לאצבעות היד והיינו לפי שבהם וע״י יתהוו ריבוי רבבות מדריגות בדצח״מ כ״א משונה מזולתה כו׳. וז״ע רבות עשית שבחי׳ רבות נשפלו בעשי׳ גשמיות כו׳, אין ערוך אליך והיינו כי לגבי אוא״ס ב״ה אין ערוך אליך כי כ״ז הוא רק הארה בעלמא נגדו ית׳ הבבע״ג וכמשי״ת.

קיצור. שכדי שיתהוו מאתו ית׳ שהוא את״פ בחי׳ ריבוי התהוות הנבראים זהו ע״י רבות, בחי׳ ע״ס ששת ימים עשה, כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, ועכ״ז אין ערוך אליך כו׳.

ג) **אך** הנה עדיין צ״ל הלא הוא ית׳ הוא אחפ״ב והמדות הם ג״כ אלקות ואיך יאיר אורו בנבראים ב״ג ר״ל להתלבש בתוכם בבחי׳ ממכ״ע כו׳. אמנם הענין הוא דבכ״ד צ״ל ממוצע, ולכן במצרים היה הגאולה ע״י משה ואהרן שנאמר בהם הוא יהי׳ לך לפה ואתה תהי׳ לו לאלקים, והיינו כי בהממוצע צ״ל התכללות משני הבחי׳ יחד, ולכן מה שנאמר במשה ואתה תהי׳ לו לאלקים זהו כמו בחי׳ העליונה שבהממוצע כו׳. ועד״ז הנה יובן למעלה שבכדי שיאיר אורו מאתו ית׳ בבחי׳ פנימי׳ בנבראים נפרדים בע״ג צ״ל ע״י ממוצע, והיינו בחי׳ ע״ס. והענין הוא דהנה נודע מאמר איהי וחיוהי חד איהי וגרמוהי חד, פי׳ איהי וגרמוהי קאי על הכלים, ועכ״ז הוא חד בהון, אלא שהמדות הם שורש כח ומקור הגבול וכמאמר שיעור קומה של יוצר בראשית רל״ו אלפים רבבות פרסאות. פי׳ יוצר בראשית הם בבחי׳ שע״י נוצר מעשה בראשית, ועכ״ז ה״ז בבחי׳ גבול רק שהוא מספר גדול, ומ״מ הוא ית׳ חד בהון, לפי שבבחי׳ כח הגבול הוא בחי׳ כח הגבול הנמצא באוא״ס ב״ה, כי אם נאמר שהוא ית׳ רק בלתי בע״ג וב״ת ולא נמצא בו כח הגבול הרי אתה מחסר שלימותו, וכמ״ש בעה״ק שער א׳. אמנם הנה כ״ז הוא בכלי המדות שהמדות הם מקור לבי״ע הנבראים נפרדים, וכמ״ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה שבחי׳ המדות הם שייכים לעולמות, (וכמ״ש בכתהאריז״ל שמל׳ כלי׳ דז״א נעשה נר״ן לבי״ע) משא״כ בחי׳ המוחין אינם שייכים לעולמות כלל וכמשל החכם שיכול לישב בפ״ע ולהשכיל השכלות מבלי שישפיע לזולתו, משא״כ המדות כמו החסד או הרחמים הנה אין שייך לומר שהוא חסדן כ״א רק ע״י שמשפיע החסד לזולתו, ועד״ז בשארי המדות כו׳. וז״ע הממוצע שבחי׳ ג״ר הם בחי׳ עליונה שבהממוצע ובחי׳ המדות הם כח הגבול השייך לברה״ע כו׳. ובכ״ז יובן ג״כ ענין נפלאותיך ומחשבותיך, והענין הוא דהנה בכל מע״ב לא נאמר רק שם אלקים, ולהאבות נגלה בשם שדי, כמ״ש באברהם אני אל שדי התהלך לפני והי׳ תמים, ובמדרש אר״א ש׳ שדי שדי באלקות לכל ברי׳. והיינו כי אלקי׳ בגימט׳ הטבע ואם ל׳ הטבע פי׳ בתשר׳ ח״צ שהיא ג״כ ניסים תכופים אבל עכ״ז עולם כמנהגו נוהג בדרכי הטבע ואינו נראה כלל לנס, אבל ענין הנס נמשך מבחי׳ הגבוה יותר משם אלקי׳. אמנם בניסים יש בד״ב ב׳ בחי׳, הא׳ ניסים נסתרים שאף שהוא נס עכ״ז מתלבש בדרכי הטבע כמו נס דאסתר שהי׳ מחמת אהבת אסתר והרי הי׳ נס זה ע״פ דרכי הטבע כו׳, ואעפ״י

שנאמר ע"ז וראו כל עמי הארץ את ישועת ה', ועכ"ז וראו הסיבה והטבע בזה ג"כ כו'. ופעם ארז"ל ע"פ לעושה נפלאות גדולות לבדו אין בעל הנס מכיר בניסו, זהו עוד מוסתר יותר מנס דאסתר. ויש ניסים שאינם מוסתרים בדרכי הטבע רק נראי' ונגלי' יוצאי' מדרכי הטבע לגמרי כמו נס דקי"ס שיצא לגמרי מדרכי הטבע. וב' בחי' אלו נמשך מב' שמות שם הוי' ושם שדי. שבחי' הניסים נסתרים נמשכים משם שדי, אבל ענין הניסים נגלים נמשכים משם הוי' כו'. ובהאבות נאמר ושמי ה' לא נודעתי להם כ"א נק' בשם שדי ועכ"ז אר"א שדי באלקות לכל ברי' שמבחי' שם שדי יכול להיות ניסים ג"כ לכן די באלקות לכל ברי' כו'. וז"ע נפלאותיך ומחשבותיך, מחשבותיך הוא בחי' הניסים נסתרים שמוסתרים, כמו עד"מ המחשבה שמוסתרת כו', ועליו נאמר כי לא מחשבותי כו' שממח' נמשך ומתהווה והיינו הניסים נסתרים. ונפלאותיך הוא בחי' פלא שיוצא מדרכי הטבע לגמרי כו', וכ"ז הוא רק אלינו, ועכ"ז אין ערוך אליך, שלגבי אוא"ס ב"ה אין ערוך כלל כו'. וזהו הוא לי לאלקים לא יחדתי שמי אלא עליכם, שפי' אעפ"י שאלקי' אני לכל באי עולם, היינו מה שע"י אלקים נבראו העולמות וזהו לכל באי העולם, אבל לא יחדתי שמי בב' בחי' הניסים היינו ניסים נסתרים ונגלים כ"א אלינו דוקא כו'. וזהו שארז"ל ר"א רמי כתיב טוב ה' לקוו וכתיב טוב ה' לכל, כשהוא משקה לכל השדה כולה כשהוא עודר אינו עודר אלא הטובים שבהם, כך אלקי' אני לכל באי עולם, אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם כו', שזהו כמשל כשהוא עודר אינו עודר אלא הטובים שבהם כו'.

קיצור. הלא הוא ית' אח"פ והמדות הם ג"כ אלקות, בכ"ד צ"ל ממוצע והממוצע הם ע"ס, בהממוצע צ"ל משני הבחי', והיינו ג"ר וז"ת כח הגבול ושייכי' לעולמות ג"ר אינו שייך לעולמות ממשל החכם, וזהו נפלאותיך ומח', בבה"ע שם אלקים באבות נאמר שם שדי, ניסים נסתרים וניסים נגלים נמשכים משם שדי ושם ה', וזהו נפלאותיך ומח', וכ"ז הוא רק אלינו, וכמשארז"ל כשהוא עודר, וזהו לא יחדתי שמי כו'.

ד) **ואני** לו לעם. צ"ל הלא העם צ"ל בדומה לו, שאינו שייך לומר שמולך על בהמות וחיות כ"א על אנשים כמותו רק שהמלך מובדל ומרומם מהם, ואיך יתכן לומר כן עליו ית' שנהי' בדומה לו. ובאמת מצינו שארז"ל שהשיר של יום וא"ו הוא ה' מלך גיאות לבש שאז נברא אדה"ר שנופל לשון מלוכה משא"כ על מלאכים אינו שייך מלוכה (והיינו מפני שאינם בעלי בחירה). וצ"ל כ"ז, איך יתכן להיות בדומה לו כדרך עם המלך. והנה פי' ואני לו לעם י"ל שהענין הוא דהנה ארז"ל במדרש ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי משל למלך שנכנס למדינה ועמו דוכסין ואפרכין זה בירר לו דוכס א' וזה בירר לו אפרכי' הי' שם פיקח א' אמר אנא נסיב מלכא מ"ט כולם מתחלפין מלכא אינו מתחלף. וצ"ל מפני מה צריך פקחת לזה הלא גם תינוק הקטן מבין שהמלך יותר טוב מדוכס. אך הענין דהנה ענין דוכסין ואפרכין היינו מה שנפל בשבה"כ בעולם התוהו וז"ע ע' שרים, וכ"א בירר לו שר א' וע"י מקבלי' חיות ושפע רב בהשפעות עוה"ז כו', וע"ד שארז"ל כדורו של אנוש שהי' נזונים בחסדו

של הקב"ה וכמ"ש כמה א"א לפניו כו', ומבחי' זו יכולים לקבל בלי שום ביטול כו', וכמ"ש בת"א ד"ה בשלח פרעה, משא"כ לקבל ההשפעה מהקדושה
ד צ"ל ע"י ביטול ובדכותיה דגרמיה כמ"ש בזהר תרומה דקכ"ח ובסידור ע"פ אל תבטחו בנדיבים. וזהו ואני לא לעם שלהיות לו לעם הוא ע"י ביטול רצון כו'. הי' שם פקח א' אמר אנא נסיב מלכא, כי עם היות שבכדי לקבל מהמלך צ"ל ע"י ביטול דוקא אבל מלכא אינו מתחלף, והיינו כי אם שהם מקבלים חיותם ממה שנפל בשבירה ולזה א"צ ביטול, אבל הם מתחלפים אבל מלכא אינו מתחלף כו'. אמנם צ"ל איך נהי' בדומה לו, אך הענין הוא דהנה ארז"ל בירושלמי פ"ד דתענית סוף ה"ב חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנק' ישראל ציון אלא זה שנאמר ולאמור לציון עמי אתה, והיינו ע"י מ"ש בפסוק זה ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך * הוא גמ"ח בצל החכמה ובצל הכסף, לנטוע שמים וליסוד ארץ זו עבודת הקרבנות וכמשרז"ל סולם דא כבש המזבח וראשו מגיע השמימה שריחן עולה השמימה. וע"י ג' בחי' אלו נק' עמו בדומה לו, וכמשרז"ל עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנק' בשמי, ופי' רש"י ז"ל שיהי' שמם הוי' וזהו בדומה לו כו', וזהו ציון מלשון נעשה אדם בצלמינו כו'. והיינו מה שנקראו ישראל ציון ואז שייך מלוכה כו'.

קיצור. ענין עם בדומה לו, חלקי הוי', דוכסים ואפרכין היינו מה שנפל בשבה"כ, אבל כולם מתחלפין משא"כ מלכא אינו מתחלף לכן הבין הפקח שיותר טוב להיות בבחי' ביטול ולקבל מבחי' מלכא. ואיך נהי' בדומה לו זהו ע"י ג' בחי' תורה ועבודה וגמ"ח המרומזים בפסוק ואשים דברי וכמשארז"ל עתידים צדיקים שיקראו ע"ש של הקב"ה כו'.

ה) הוא לי לאב ואני לו לבן הוא לי לאב שנאמר כי אתה אבינו ואני לו לבן שנאמר בני בכורי ישראל וכתיב בנים אתם להוי' אלקיכם, הוא לי לרועה שנאמר רועה ישראל ואני לו לצאן שנאמר ואתם צאני צאן מרעיתי. וצ"ל ענין ההתדמות בענין בן ואב לצאן ורועה, שאינו בערך החביבות בין צאן לרועה לאב ובן. אך הענין הוא דהנה אב ובן אינו שייך כ"א בע"ס דאצי', אבל הנה כתיב יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו, וארז"ל במדרש אח אין לו בן מנין לו ופי' המ"כ שמפרש את מל' אחות וחיבור, ולכן אם אח אין לו בן מנין לו, והיינו כי בבחי' זו אינו שייך כ"א רועה, והיינו מה שנק' רועה שנאמר רועה ישראל כו'. וז"ע הוא לי לרועה והיינו ע"י ואני לו לצאן, ענין הצאן הם בחי' רחמים כמ"ש במ"א שקולם קול רחמים, וע' בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י. ומכ"ז יובן ענין אני לדודי ודודי לי ואני לו. שדודי לי ואני לו בפסח ומ"ת, שבפסח הי' דודי לי קודם ואח"כ אני לו במ"ת. ובר"ה אני לדודי קודם, והיינו ע"י הרועה בשושנים יג"מ הרחמים שמאירים בחדש אלול שנותנים כח לבוא לבחי' תשובה כו'. וז"ש ואנכי כו' כימים הראשונים מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון כו', שימי אלול הם ימי

כסיתיך: בתורת שמואל—תר"ל ע' רסח נוסף: לנטוע שמים, ואשים דברי בפיך הוא בחי' תורה, ובצל ידי כסיתיך. — אולי יש כאן השמטה במלים הדומות.

רצון שאז מאירים יגמדה"ר כו'. אך עדיין צ"ל משארז"ל הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא ששונים בהלכה מהו ענין התורה להביא לידי תשובה כו'. והענין הוא דהנה הה"מ ז"ל פי' באור תורה ע"פ ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים שארז"ל ק"ו לשכינה י"ד יום אלא די לבא מן הדין להיות כנדון, וצ"ל מה"ע ק"ו לבקשת משה בעד מרים. אך כי משה הזכיר בבקשתו שם אל ששם זה הוא הראשון שבי"ג מדה"ר לכן השיב לו הקב"ה ק"ו, כי יג"מ שהתורה נדרשת בהם הם כנגד יגמדה"ר, וק"ו הוא הראשון ביג"מ שהתורה נדרשת לכן כשהזכיר משה שם אל הראשון מיגמדה"ר השיב לו ק"ו בחי' הראשונה מיג"מ שהתורה נדרשת. וא"כ כמו"כ ע"י יג"מ שהתורה נדרשת ממשיכים ג"כ יגמדה"ר, לכן ע"י ששונים בהלכה ממשיכים יגמדה"ר. וביאור הענין הנה בגמרא אפליגו ח"א תלמוד גדול וח"א מעשה גדול נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, ומשארז"ל במשנה בפיאה ות"ת כנגד כולם הוא כמ"ד הסובר תלמוד גדול. וביאור שורש ענין מחלקותם, דהנה כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא וכתיב מלכה"כ, אך הענין הוא בהיות ידוע שיש שני בחי' סוכ"ע וממכ"ע, ממכ"ע הוא בחי' המתלבשת בבחי' פנימי' בכאו"א לפי ערכו ומדריגתו כמו עד"מ דצח"מ שבחי' הדומם אין לו כ"א נפש המרכבת שמרכיב ד"י ארמ"ע, אבל בחי' הצומח יש בו ג"כ בחי' נפש הצומחת, והחי יש בו גם נפש החיונית, והמדבר יש בו ג"כ נפש השכלית כו' שמובדל כל בחי' בפ"ע, וזהו מבחי' ממכ"ע. אבל בבחי' סוכ"ע אינו שייך לומר בחי' התחלקות המדריגות כאלו כ"א מחי' לכולם בשוה בבחי' מקיף, ואינו רק סובב כ"א שמחי' אותו ממש, ועכ"ז הוא בבחי' מקיף כו'. ועד"ז יובן בענין התורה והמצות, שבחי' התורה היא בבחי' פנימיות, וכמ"ש ותורתך בתוך מעי שכמו הלחם מחי' את האדם בפנימיות כמו"כ בחי' התורה נמשכת בבחי' פנימיות. אבל ענין המצות הם המשכות בבחי' מקיף ואין המקיף של המצות בחי' מקיף הרחוק כ"א הו"א בחי' מקיף הקרוב שפועל פעולתו, כמו עד"מ שארז"ל אכל ביה עשרה שכינתי' שרי' שבחי' המקיף פועל פעולתו כמ"ש במ"א, וע' בלק"ת בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו כו'. ואינו ע"ד שנת' במ"א בת"א ויקח מן הבא בידו שעשו היה מקיף מעולם התהו שגבוה יותר מבחי' שורש דיעקב ולכן רצה יצחק לברך את עשו דוקא, אמנם המקיף שלו היה מקיף הרחוק ממנו כו', וזהו כמו ע"ד שהידיעה אינה מכרחת הבחירה כו'. ואינו כן מקיף דמצות, כ"א ע"ד משארז"ל כפה עליהם הר כגיגית, שה"ע אה"ר, ולכן מצוה גוררת מצוה כו', והיינו כי מקיף מן המצוה שעשה גורם שיעשה עוד מצוה כו'. ובזה יובן ב' הדיעות, מ"ד תלמוד גדול היינו מפני כי התורה נמשכת בבחי' פנימי' ומ"ד מעשה גדול מפני כי המקיף דמצות גבוה יותר. אעפי"כ נמנו וגמרו ת"ת גדול שמביא לידי מעשה, שזה משארז"ל הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, המאור שבה מחזירה למוטב. והרי יש כח בתורה שאפילו כשאותי עזבו ח"ו שתחזור למוטב כו', משא"כ במצוה שרק גוררת מצוה והיינו כשעושה מצוה א' גוררת עוד מצוה אבל כשלא עשה כלל ואדרבה כו' אינו שייך לומר שתפעול כו'. אבל בתורה המאור שבה מחזירו למוטב כו', לכן נמנו וגמרו ת"ת גדול שמביא לידי מעשה. והנה כשם שמביא

לידי מעשה כמו״כ מביא לידי תשובה שענין התשובה לכאורה גבוה משניהם שמכפר עליהם, ועכ״ז מביא לידי תשובה. וז״ע הרועה בשושנים א״ת שושנים אלא ששונים, שע״י ששונה בהלכות ממשיך יגמדה״ר כו׳.

קיצור מד״ה אני לדודי הנאמר ש״מ אלול כ״א

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. ואי׳ בזהר מה שושנה אית לה תליסר עלין כו׳ אוף הכי כנס״י כו׳ יגמהדה״ר, וגם ארז״ל א״ת שושנים אלא ששונים בהלכות. ולהבין זה, הנה יגמדה״ר מאירים בחודש אלול לכן אני לדודי כו׳ ר״ת אלול. וצ״ל ענין יג״מ שמאירים באלול, דבעשי״ת יתכן מפני שאז ימי סליחה כו׳. ויובן בהקדם מ״ש קודם לזה דודי לי ואני לו, ובמדרש הוא לי לאלקים ואני לו לעם הוא לי לאב ואני לו לבן הוא לי לרועה ואני לו לצאן. ובכדי להבין ענין הוא לאלקי׳ צ״ל מ״ש במדרש פ׳ יתרו אעפ״י שאלקי׳ אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם שנאמר אלקי ישראל ולע״ל נאמר ומאסיפכם אלקי ישראל. ולהבין כ״ז הנה כתיב רבות עשית כו׳ נפלאותיך ומחשבותיך כו׳, והענין דכתיב בכל חכמי הגוים ובכל מל׳ מאין כמוך, ופי׳ בזהר שגם הגוים מודים שאין כמוך רק שהם אומרים שהבריאה אינו יש מאין כ״א בדרך השתלשלות עו״ע, ולכן או׳ רם על כל גוים ה׳ על השמים כבודו, שגנאי לפניו להשפיל בעלולי׳ השפלי׳ ולכן עזב את הארץ כו׳, אבל באמת המגביהי לשבת המשפילי כו׳. וביאור הענין, דהנה עו״ע הוא שהעילה מתפעלת ממה שעלול מלבישה ונמצא שיש שינוי בעילה בין קודם התלבשותה בעלול מכמו אח״כ כשמתלבשת כו׳, וכמו עד״מ השפעת הרב לתלמידו שקודם השפעתו הנה אצלו השכל בעומק יותר מכמו שמשפיע, שצריך להתצמצם לפ״ע שיבין התלמיד, וכמו השכל קודם שמאיר בהמדה הוא באו״א לגמרי ויכול להאיר במדה זו ובזולתה משא״כ אח״כ. ועד״ז יובן למעלה ענין השפעת עו״ע שהעילה מתפעלת מהשפעתה בעלול, וברה״ע א״א להיות באופן כזה, שאפי׳ ע״י ריבוי רבבות השתלשלות לא יתהוה הגשמיות מן הרוחניות וכמאמר בעה״ק כו׳. רק כי הבריאה יש מאין יהי׳ צ״ל צמצום ומק״פ שה״ע סילק האור ואח״כ נמשך הארה שמבחי׳ זו נתהווה העולמות. אמנם צ״ל איך נתהוו מאתו ית׳ שהוא אח״פ ריבוי התהוות הנבראים שהם ד׳ בחי׳ דצח״מ, ובכל בחי׳ יש כמה ריבוי מדריגות כמו כמה מיני עשבים בצומח כו׳, לזה כת׳ רבות עשית שפי׳ רבות לשון הגדלה כמו רבות בנות וכמו זעקת סדום כו׳ כי רבה כו׳, והיינו כי רבות הם המדות עליונות כו׳ שנק׳ רבות על גודל מדרגתם ומהם נתהוו ריבוי התהוות הנבראים לפ״ע התכללותם זב״ז כו׳. וז״ש ששת ימים עשה ה׳ שביום ראשון יאיר חסד ובשני גבורה עד שבשי״ב האירו כל הזמ״ע כו׳. וביאור הענין דהנה כתיב כי אראה שמך מעשה אצבעותיך, ופי׳ ל׳ אצבעותיך שהם חמש כנגד ע״ס דאנת הוא דאפיקת ע״ס לאנהגא, והיינו כמו עד״מ ע״י אצבעות היד יכולים לפרר איזה דבר לחלקים רבים ודקים, כמו״כ כדי שיתהוו רבבות מיני מדרגות זהו ע״י ע״ס כו׳, וז״ע רבות עשית שבחי׳ רבות נשפלו בעשי׳ כו׳, אבל אין ערוך אליך, שכ״ז הוא רק הארה בעלמא כו׳. אמנם צ״ל הרי אוא״ס ב״ה אח״פ למעלה מגדר התחלקות

והמדות הם ג"כ אלקות ואיך יתהוו דבר הגשמי כו'. אך הענין הוא דבכ"ד צ"ל ממוצע וכמו במצרים הי' ע"י משה ואהרן שנאמר בהם הוא יהי' לך לפה ואתה תהי' לו לאלקים, שכל ממוצע בהכרח שיהי' כלול משני הבחי', ולכן הי' ע"י משה ואהרן כו'. ועד"ז יובן דהנה איהי וחיוהי חד איהי וגרמוהי חד פי' גרמוהי קאי על המדות שהם שורש ומקור הגבול, וכמאמר שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות כו', אלא שעכ"ז חד שזהו מה שאוא"ס מתלבש להאיר בכח הגבול שבו שמאחר שהוא שלימות דכולא בהרכח שיהי' ג"כ כח הגבול וכמ"ש בעה"ק שאל"כ הרי אתה מחסר שלימותו. אמנם הנה כ"ז הוא במדות שהמדות הם שייכים לבה"ע, וכמשל המדות שייך לזולתו, משא"כ חכ' הרי יכול לישב לבדו ולהשכיל השכלות. ועד"ז יובן למעלה שבחי' ז"ת שייכים לברה"ע משא"כ ג"ר, וז"ע נפלאותיך ומחשבותיך.

וביאור ענינם דהנה ברה"ע הוא משם אלקים, אכן להאבות נתגלה שם שדי שנא' אני אל שדי ובמדרש אר"א שדי באלקות לכל ברי'. והענין כי אלקי' בגימט' הטבע ואם כי טבע הוא ג"כ ניסים תכופי' כמ"ש בתשו' חכם צבי, עכ"ז עולם כמנהגו נוהג. אבל מש' שדי הוא בחי' ניסים, אמנם בניסים יש ג' בחי', והם ניסים נסתרים כמו נס דאסתר, ופעם ארז"ל ע"פ לעושה נפלאות אין בעל הנס מכיר בניסו שמוסתר יותר מנס דאסתר, ויש ניסים נגלי' כמו נס דקי"ס שיוצא מדרכי הטבע שבחי' זו נמשך משם ה'. אך הנה בהאבות ושמי' ה' לא נודעתי כו' כ"א שם שדי, ועכ"ז די באלקות כי גם ע"י שם שדי נמשך ניסים. וזהו"ע נפלאותיך ומחשבותיך ז"ע ניסים נסתרים כמו המחשבה באדם שמסותרת אמנם כי לא מחשבותי מחשבותיכם שמח' עליונה מהוה וז"ע הניסים נסתרים כו', ונפלאותיך ז"ע פלא, ניסים נגלים כו' והם אלינו דוקא. ועכ"ז אין ערוך אליך, כי כ"ז הוא רק הארה בעלמא כו'. וזהו"ע דודי לי ע"י קרי"ס ומ"ת הוא לי לאלקים, וזהו לא יחדתי שמי אלא עליכם כשהוא עודר אינו עודר אלא הטובים. וצ"ל הלא העם צ"ל בדומה להמלך שעל בהמות וחיות כו', ואיך יתכן לומר כן כו', וארז"ל שיר של יום ו' ה' מלך שאזי נברא אדה"ר שייך מלוכה משא"כ על מלאכים. והענין דהנה ארז"ל ע"פ חלקי ה' אמרה משל למלך כו' ועמו דוכסים ואפרכי' זה בירר דוכס כו' הי' שם פקח אחד בירר לו המלך, מלכא אינו מתחלף, כך או"ה וישראל חלקי ה'. וצ"ל מה צריך פקחת לזה בהיות ידוע שמעולם התוהו נפל בשבה"כ וזהו שורש ענין דוכסים ואפריכין רומז למה שנפל מעולם התוהו מזה או"ה ועי"ד שארז"ל דור אנוש ניזוני' כו' כמה א"א. אבל בכדי לקבל מבחי' המלך צ"ל ע"י ביטול דוקא לזה צ"ל פקח שיבין שיותר טוב לקבל מהמלך אך צ"ל ביטול כו'. וז"ע שכנס"י נק' עמו וכשארז"ל בירושלמי חזרנו על כל המקרא כו' שנאמר ולאמר לציון עמי כו'. והיינו על ואשים דברי כו' תורה וגמ"ח בצל החכמה בצל הכסף ועבודה הוא הקרבנות סולם דא כבש המזבח וראשו מגיע כו' שריחן עולם לשמי' כו', כי ע"י ג' בחי' תורה עבודה גמ"ח עי"ז הוא בחי' אדם להיות בדומה לו, וזהו ציון נעשה אדם בצלמינו אז שייך מלוכה. וז"ע ואני לו לעם הוא לי לאב ואני לו לבן בני בכורי הוא לי לרועה רועה ישראל ואני לו לצאן ואתם צאני כו'. וצ"ל ענין התדמות בנים לצאן שאינו בערך חביבות הבנים לצאן.

והענין הוא אב ובן אינו שייך כ״א בע״ס אבל הנה כתיב יש אחד ואין שני גם בן ואב אין לו, וארז״ל במדרש דמאין לו את בן מנין לו, ופי׳ המ״כ שאח הוא אחות ותיבור והיינו כי בבחי׳ זו אינו שייך כלל בחי׳ בן כ״א רק רועה, וע״ד משארז״ל במדרש עשו דזר לרועה שקאי על בהמ״ק, וז״ע הוא לו לרועה ואני לו לצאן, והיינו ע״י בחי׳ צאן בחי׳ ביטול רחמים כו׳. ומכ״ז יובן אני לדודי כי דודי לי ז״ע פסח ושבועות ובר״ה הוא בחי׳ אני לדודי קודם ודודי לי כו׳, והיינו ע״י הרועה בשושנים יגמדה״ר שמאירים בחדש אלול וכמ״ש ואנכי עמדתי כו׳ מה הראשונים ברצון כו׳, והיינו שאז נמשך הכח מלמעלה לעורר בנש״י שיבואו לבחי׳ תשובה כו׳. אך צ״ל מארז״ל א״ת שושנים אלא ששונים, דהנה המגיד בספר או״ת פי׳ ע״פ ואבי׳ ירוק ק״ו לשכינה כו׳ שורש עמוק הק״ו לפי שמשה הזכיר שם א׳ כמ״ש אל נא שהוא שם הראשון מיגמדה״ר לכן השיב לו ק״ו שהוא הראשון מיגמה״ר, שיגמדה״ר הם כנגד יג״מ שהתורה נדרשת.

וביאור הענין דהנה פליגי בגמרא חד אמר תלמוד גדול כו׳, והענין הוא דהנה כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא וכתיב מלכה״כ, דהנה יש ממכ״ע וסוכ״ע, ממכ״ע שמחי׳ בבחי׳ פנימי׳ ויש דצח״מ שבדומם רק נפש המרכבת ד״י ארמ״ע, ובצומח נפש הצומחת, ובחי כו׳. אבל בחי׳ סוכ״ע שמחי׳ בבחי׳ מקיף. ועד״ז יובן בענין התורה שכתיב ותורתך בתוך מעי, שכמו המאכל מחי׳ בפני׳ כו׳, משא״כ המצות הם בבחי׳ מקיף. אמנם הנה מקיף דמצות אינו כמו מקיף הרחוק כ״א שמעי׳ בקרוב, ולכן הוא נותן כח, כמו משארז״ל מצוה גוררת מצוה כו׳, וה״ז ע״ד מארז״ל אכל בי׳ עשרה שכינתא שריי׳ שהמקיף פועל כמ״ש בביאור דשבתותי, משא״כ מקיף דעשי׳ כו׳ שזהו ע״ד הידוע שבד״ע שאינו מכריח הבחירה, לזה סובר מ״ד מעשה גדול כו׳, וביותר כי המקיף נמשך ממקום עליון יותר, ומ״ד תלמוד גדול כי התורה נמשך בפנימיות, וארז״ל המאור שבה כו׳ לכן היא יותר מהמצות אם היות שמצוה גוררת מצוה זהו כשעושי׳ מצוה אז גורמת לעשות שני׳, אבל ענין המאור שבה ז״ע אפי׳ כשאותי עזבו כו׳ (לזה סובר תלמוד גדול). וזהו ג״כ ענין תלמוד שמביא לידי מעשה כי המאור שבה כו׳. והנה כמו שמביא לידי מעשה כמו״כ מביא לידי תשובה שענין התשובה גבוה משניהם שמועלת אפי׳ פגמו בתומ״צ. וז״ע יג״מ שהתורה נדרשת שע״י ממשיכים בחי׳ יגמדה״ר, וזהו א״ת שושנים אלא ששונים ההלכה כו׳.

ד״ה אני לדודי. אל מאיר באלול תיקון הראשון, וע׳ ד״ה אתם נצבים ג״כ מענין זה אך ר״ה מאיר בחי׳ עליונה יותר תיקון הז׳ כי שם.. רק נהירו דחכמתא אבל ואמת היינו חכמה ממש ונק׳ ג״כ ח״ס.

ו׳ ג׳

לד״ה אני לדודי, שבלק״ת פ׳ שופטים דרוש השני.

הנה בענין י״ג מדות הרחמים הביא בפלח הרמון להרמ״ע ש״א פ״ח שהם עשר ספירות וג׳ עולמות בי״ע, הן הן י״ג מדות, וז״ל ורב חמאי בספר העיון הביא ברייתא מיוחסת לשמעון הצדיק שהיתרות של עשר ספירות הן שלשה מדות אחרונות וכו׳ דעת הברייתא הוא בבריא׳ יצירה עשיי׳ ממש כי באר במדה הי״א שרומזת לפרגוד והוא כסא הכבוד מסך בפני אצילות, והי״ב מקום הנשמות כו׳ שהיא חציבתן בדיוקן היצירה כו׳ ומשם ינוחו לנפש בסוד נפש בעולם העשי׳ כו׳ עכ״ל ועיין מזה גם כן בפרדס ש״א פ״ז, ולעיל מינה כ׳ בשם רב האי גאון שהשלש ראשונות של י״ג מדות הם למעלה מע״ס דהיינו שרשי מציאות הע״ס שהן נחלקין לג׳ קווין, שרשיהם זהו כח״ב שבכתר, הן הג׳ הנוסף על הע״ס ווהו יג״מ וכ״כ הפרדס משמו בשער הצחצחות פ״א. ולכאורה נראה ראי׳ מהמשניות פ״ק דתענית למ״ש בשם הברייתא המיוחסת לשמעון הצדיק, כי הנה בתעניות על הגשמים גזרו על הצבור י״ג תעניתים כמש״ש הגיע ר״ח כסלו ולא ירדו גשמים ב״ד גוזרין שלשה תעניות על הצבור אוכלין ושותין משחשכה ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה כו׳ עברו אלו ולא נענו ב״ד גוזרין שלשה תעניות אחרות על הצבור אוכלין ושותין מבע״י ואסורין במלאכה וברחיצה כו׳ עברו אלו ולא נענו ב״ד גוזרין עליהם עוד שבע כו׳, הרי מנין שלשה עשר תעניות זהו ודאי כנגד י״ג מדות הרחמים, וע׳ בב״י סי׳ תקע״ה בד״ה ואם לא נענו אין גוזרין עוד תעניות, והרי שלשה הראשונות הם קילי טובא מהנך עשרה שאוכלין ושותין בהם בליל התעניות וגם מותרין במלאכה ורחיצה כו׳ משא״כ בהנך עשרה שאחריהן, ווהו א״ש לפי הברייתא דיג״מ הם בי״ע וע״ס דאצילות א״כ כשמתחילין ממטה למעלה הן תחלה עשיה יצירה בריאה, ואח״כ עשר ספירות דאצילות לכן הנך ג׳ קילי מהעשרה שאחריהן, ואעפי״כ אין זה סתירה לדעת רב האי גאון, כי י״ל ששורש בי״ע נמשך מבחי׳ ג׳ ראשים שלמעלה מהאצילות, שהרי כמר״כ משמע באד״ר דגשא דקל״ב ע״א שמתקון הראשון די״ג ת״ד נמשכו הג׳ עולמות בי״ע כמו שהובא בתו״א פ׳ יתרו בביאור ע״פ משה ידבר, י״ל שהן אצילות שבג׳ עולמות בי״ע, עיין ביאור ואלה המשפטים בענין משה משה לא פסיק טעמא, או א״ק שנה״י דא״ק מסתיימים בעשיי׳ ולגבי א״ק אצילות ועשיה שוין לכן משם שורש יג״מ כי א״ק הוא אריך דכללות, ווהו ההפרש בין ונתתי עשב שפע חיצוני׳ וכלים דבי״ע ובין הרועה בשושנים יג״מ היינו הנשמות ולכן נק׳ מדותיו ית׳, וכמו שתלמוד מביא לידי מעשה כן ע״י ששונים בהלכות ממשיכים שושנים יג״מ הרחמים. מה גם כי יג״מ שהתורה נדרשת כדי להמשיך הגילוי גם בבי״ע כמו באצילות כמ״ש בד״ה משה ידבר לכן הם י״ג ע״ס דאצילות ובי״ע, ווהו ע״ד שנתבאר בענין שם צבאות שהוא מה שנמשך שגם בבי״ע יהי׳ איהו

וגרמוהי חד כמו באצילות ע״י הנביאים, כמ״ש בתו״א פ׳ בא, ומבואר שם שהמשכה זו באה מהעיגול הגדול שלפני הקו דקמי׳ אצילות ועשיי׳ שוין, וזהו ע״ד הנ״ל שהג׳ מדות בי״ע נמשכו מהג׳ ראשים שלמעלה מע״ס דאצילות כנ״ל.

לדיעה ברייתא דשמעון הצדיק אשר לכאורה היא מסתברא יותר מדעת רב האי גאון י״ל ההפרש בין יג״מ דכל השנה ליג״מ דעשרת ימי תשובה ע״ד שנתבאר בלקו״ת ד״ה כי תצא דרוש השני דל״ו ע״א בהג״ה בשם הרמ״ז ר״פ משפטים שיש בבי״ע גם כן ב׳ בחי׳ הא׳ בי״ע עצמן הב׳ בחי׳ אצילות שבפנימית בי״ע ועמ״ש בלקו״ת דף ב׳ ע״א בהג״ה שאצילות שבעשיה גבוה יותר מג״ע העליון שהוא בריאה שבבריאה, מכ״ז יובן די״ג מדות הרחמים המאירים בעשי״ת אשר השלשה התחתונים הם אצילות דבי״ע גבוהים לאין שיעור על יג״מ דכל השנה שהשלשה תחתונים הם בי״ע ממש ואפשר שגם בע״ס דאצילות שבי״ג מדות הרחמים יש נפ״מ שבכל השנה הם מבחי׳ איהו וגרמוהי חד ובעשרת ימי תשובה הם מבחי׳ איהו וחיוהי חד, אך ההפרש בין יגמה״ר דאלול ובין י״ג מדות הרחמים דעשרת ימי תשובה צ״ע דלכאורה שניהם מאצילות שבבי״ע, ואפ״ל שגם באצילות שבבי״ע יש גם כן ד׳ בחי׳ אבי״ע כמו שבאצילות העליון ממש יש ד׳ בחי׳ אלא אם כן בר״ח אלול מאיר בי״ע דאצילות שבבי״ע משא״כ בעשרת ימי תשובה מאיר אצילות שבאצילות דבי״ע, ובפרט ביום הכפורים ועד״ז גם בעשר ספירות דאצילות ממש יש כמה מדרגות.

אני לדודי, בילקוט אני לדודי בעולם הזה ודודי לי לעולם הבא, ענין דודי שלי״ה דף ז׳ ע״ב, דרי״א סע״א ענין הרועה בשושנים, רי״ג א׳, ת״ז סוף תיקון כ״ה דס״ט סע״ב, ר״ח שער התשובה פ״ד בד״ה עוד יש ימים דקט״ו ע״א.

ו׳ ד׳

יפה את רעיתי כתרצה, הפמ״ג פירש כתרצה שהיא אחרונה מבנות צלפחד, וא״כ זהו לא לשבח כ״כ דהא לפי חכמתן קחשיב להו, וע״ה פי׳ דשבח זה היינו שהמל׳ היא כמו בינה כאמה בתה, רק דפי׳ כתרצה אימתי הוא כן

בזמן שמעשה ישראל רצוים ואפשר לומר דפי׳ כתרצה זהו בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, ועד״ז* נק׳ ארץ חפץ, ובחי׳ זו ע״י ועמך לא חפצתי בחי׳ בכל מאדך דפ׳ שמע, משא״כ והא״ש נק׳ אין עושין רצש״מ, משום שלא נאמר בה ובכל מאדך, ומ״מ כיון שנאמר בו ולעבדו בכל לבבכם עבודה שבלב זו תפלה שכנגד הקרבנות על זה נאמר יפה את רעייתי פרנסתי ע״י התפלה, אכלתי יערי עם דבשי כתרצה וע״ד שאתכפי׳ כמו אתהפכא עיין בד״ה זכור דעמלק וזהו בצלמינו כדמותינו.

בשיר השירים רבה על פסוק זה, ובפ׳ במדבר פ״ב דר״י ע״ד כשאתם מתרצים לי בקרבנות המד״א ונרצה לו לכפר עליו בפ׳ ויקרא א׳ ד׳.

בבחיי פ׳ במדבר קס״ו סע״ב ועל אותו הדור אמר שלמה המלך ע״ה ברוח הקדש יפה את רעייתי כתרצה שאני מתרצה להון ומעמידן ומושיבן כו׳ יצרנהו כאישון עינו כו׳ ועיין י״ב ג׳ פ׳ תרצה שעושה רצון הקב״ה שלא על מנת לקבל פרס כו׳. של״ה ד״כ סע״ב בדרך אגב.

ויש להעיר מענין עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, ומבואר במ״א שיש ב׳ מיני רצון כו׳ בד״ה צאינה וראינה, וא״כ פי׳ כתרצה היינו כשרצונך אליו ית׳ למע׳ מהשכל כרצונו שהוא למע׳ מן השכל וזהו״ע שאו את ראש כו׳ לגלגלתם לבחי׳ גלגלתא שלמע׳ מהשכל אבל בחי׳ רעייתי זהו כשהרצון נמשך ע״פ השכל והתבוננות ואעפ״כ אמר יפה את רעייתי כתרצה כי מזה יבוא אחר כך לבחי׳ הרצון עליון. עוד י״ל כתרצה ע״ד אותיות איתן משמשין לע״ל בחי׳ כל האזרח בישראל כו׳, שכינתא עילאה בחי׳ שקראה אמי, אבל רעייתי שכינתא תתאה ביטול היש בחי׳ בתי ואעפ״כ יפה את רעייתי כתרצה כאמה בתה כו׳.

בס״ד, שה״ש סי׳ ו פסוק ה׳ שנת תקצ״ד לפ״ק

הסבי* עיניך מנגדי שהם הרהיבוני שערך כו׳ (עיין זהר פ׳ קדושים ד׳ פ״ד ע״א מה שפי׳ ע״ז). דהנה ישראל נק׳ עיני ה׳ כמ״ש עין ה׳ אל יראיו וכתיב כאישון עינו גם ארז״ל כאילו נגע בבת עינו. והענין הוא דכתיב עיני תמיד אל ה׳ וכתיב עין ה׳ אל יראיו וכמ״ש עיניך יונים דכמו שידוע בענין היונים שהיחוד והזווג שלהם הוא ע״י הסתכלות זב״ז כו׳, כמ״כ יש בכנ״י בחי׳ זו הנק׳ לאסתכלא ביקרא כו׳ שזהו בחי׳ רץ לבך שרוצה לכלל ולבדוק

ועד״ז . . . רצש״מ : נוסף מכת״י א.

הסבי : נמצא רק בכת״י אחד וכנראה שזה הנחה, והמעתיק שגג בהרבה מקומות בהסגנון. — הענין נמצא בלקו״ת לו, א.

במהו"ע ממש שנק' לאסתכלא בגופא דמלכא ממש. וזהו הנק' עיני תמיד אל ה' מלמטה למעלה ועי"ז נעשה עין ה' אל יראיו מלמעלה למטה דבאתעדל"ת אתעדל"ע כו'. ומתחילה יש להקדים מה שהעיגים הם העיקר הפועלים בגוף האדם לעשות התעוררות בכל כחות הגוף וכמ"ש לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, וארז"ל דהעין רואה והלב חומד ונק' סרסורא כו'. וכמ"כ אנו רואין בכל דבר הנחמד למראה שיסתכל בה תמיד ולא תשבע העין לראות כמ"ש עיני האדם לא תשבענה, ולהיפוך בדבר השנאוי ומאוס לא יוכל להסתכל בו כידוע, אשר מכ"ז נראה שעצם הנפש נמשך ונגרר דוקא אחר חוש הראיה. ולפיכך לענין סו"מ הזכיר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם דוקא, ולענין עשה טוב א' ג"כ עיני תמיד אל ה', העיגים דוקא לפי שהם גורמים המשכות עצם הנפש דוקא אחר דבר הנחמד למראה וגם ענין תמידות התשוקה להדבר, כמ"ש עיני האדם לא תשבענה כו', וזהו עיני תמיד אל ה' כו'. וזהו שהעינים הם בפנים דוקא ששם עיקר החיות ראי' שמיעה כו', וגם במקום שאדם רואה שם מחשבתו ביותר לפי שהפנים ג"כ מלשון פנימי' ששם נגלה כל פנימיות הנפש, וכמו שאנו רואים בעונג וצער הכל נגלה בפנים דוקא כמו כאשר האדם באיזה צער ויסורים אזי פניו רעים מאד כמו מדוע פניך רעים כו' ופני' לא הי' לה כו', ולהיפך בעונג ושמחה שיאירו פני' דוקא, כמו ר"א מצא תוספתא חדשה צהבו פניו דר"א, אשר מובן מזה שבפנים הוא עיקר התגלות פנימי' הנפש דוקא, וז"ש במ"ת פב"פ דיבר ה' עמכם. דהנה יש בחי' פנים ועורף כמ"ש כי פנו אלי עורף ולא פנים, והענין הוא דכאשר עושים הטפל לעיקר ונמשכים אחרי הבלי עוה"ז כמו בגלות שמחמת טרדת הפרנסה בלחץ ודוחק מושקעים מאד בכל כחות הנפש אפי' בדברים המותרים הנצריכם לחיי גופו, מ"מ מחמת שנותן כל מגמתו וחפצו בדברים הגשמיים שנוגעים מאד עד הנפש ממש, אף שלומד ומתפלל אח"כ נק' פנו אלי עורף, שזהו בחי' אחוריים וחיצוני' לבד שבפנימיות קשור מאד ומוטרד בעניני עוה"ז, כמ"כ מלמעלה למטה נמשך השפע בבחי' חיצוניות ואחוריי' כו', וזהו שהגלות נק' הסתר פנים כו'. אבל בשעת מ"ת שא' רצונינו לראות את מלכינו שהראיה הוא בפנים דוקא, וזהו שהי' אצלם ביטול במציאות ממש שהקדימו נעשה לנשמע כו' עד שעל כל דיבור פרחה נשמתם ממש, שזהו בחי' רץ לבך מרוצת הנפש לחזור לשרשה להכלל ולהדבק בעצמותו ממש ונק' בחי' פנים מלמטה למעלה, ואז יאר ה' פניו אליך שזהו התורה שניתנה בהארת פנים עליונים דוקא כמ"ש באור פניך נתת לנו תורת חיים כו'. והענין הוא כידוע דאורייתא מח"ע נפקת וחכמת אדם תאיר פניו דוקא שכשאר נתמלא חכ' בהמצאות שכל חדש אז יאירו פניו דוקא, כמו ר"א כנ"ל. וכמו"כ יובן למעלה ג"כ שנתינת התורה נק' הארת פנים עליונים דוקא. וכמו"כ הוא בזמן בהמ"ק שהיו עולים לרגל ליראות פני ה', וכשם שבא ליראות כך באו לראות. שזהו יאר ה' פניו אליך דוקא היינו שה' מאיר להם לישראל שיהי' להם בחי' פנים ותשוקה אליו ית' כמ"ש לך א' לבי בקשו פני, שיהי' גילוי פנימיות הלב, והיינו ע"י את פניך ה' אבקש כו' כמו במ"ת שכתוב פב"פ כו'.

והנה עיקר ההפרש בין פנים לעורף, שהפנים חלק ופנוי משערות, לפי שהשערות הוא יניקה מצומצמת מאד שיכולים לחותכם לגמרי ולהפרידן כו׳, וז״ש יעקב הנה אחי עשו איש שעיר ואנכי איש חלק כו׳, שזהו עיקר ההפרש בין ישראל לאהו״ע, שישראל שרשם בבחי׳ פנימי׳ ואה״ע בבחי׳ חיצונית וכמ״ש במ״א שישראל ואוה״ע עלה במחשבה, אבל ישראל בבחי׳ פנימי׳ ואוה״ע בבחי׳ חיצוניות כו׳, וזהו בשביל התורה בשביל ישראל שהם עיקר המכוון הפנימית כו׳ כמ״ש במ״א. וזהו והנה עשו אחי, פי׳ אפי׳ בשרשם הקדום שעשו נק׳ אחיו של יעקב אעפי״כ הוא איש שעיר שמקבל מבחי׳ שערות וצמצומי׳ שהוא בחי׳ עורף ולא פנים. וזהו פרעה אותיות עורף כנודע בפי׳ עבדים היינו לפרעה כו׳, ע״כ הפרידן מאחדותו כו׳ כמו השערות שיכולין להפרידן כו׳. אבל אנכי איש חלק, חלק הוי׳ עמו כו׳ יעקב חבל נחלתו שאחוזים וקשורים למעלה בבחי׳ הפנימי׳ דוקא. וזהו שעל חכמי ישראל אומרים ברוך שחלק מחכמתו ליראיו, כי החלק אחוז וקשור בשרשו, אבל על חכמי אוה״ע או׳ ברוך שנתן מחכמתו כו׳ כי מתנה יש לה הפסק כו׳ וד״ל. וזהו יאר ה׳ פניו אליך דוקא, לפי ששרשם בבחי׳ הפנימיות דוקא ע״כ במ״ת פב״פ דיבר ה׳ עמכם כו׳. וזהו וזרח משעיר למו כמארז״ל שהחזיר את התורה לעשו וישמעאל ולא קיבלוהו לפי ששרשם בבחי׳ חיצוניות ואחוריים שנק׳ שערות כו׳, רק ישראל קיבלו את התורה לפי ששרשם בבחי׳ פנים. וזהו יאר ה׳ פניו אליך דוקא שהוא ע״י התורה דוקא.

אך הנה כתיב ישא ה׳ פניו אליך, מהו ענין נשיאות פנים למעלה, ואם הוא כמו ענין נשיאות פנים לזקן ומכובד או לאהבו ורעיו שנושא פנים לעשות עמו לפנים משוה״ד הל״ל ישא ה׳ פניך, וכאן אמר ישא ה׳ פניו, הפנים שלמטה דוקא. הענין הוא, דאע״פ שהתורה נק׳ פנים עליונים כמ״ש באור פניך כו׳, אך הרי יש דין ומשפט בתורה ג״כ, כמו נפש החוטאת היא תמות וכל ד׳ מב״ד הכל עפ״י משפט התורה וכל גזירות וסייגי׳ כו׳, וכה״ג בכל מ״ע ול״ת הכל בדין ומשפט בדקדוק גדול שלזה נק׳ פנים שפונה לכאן ולכאן שזהו נטי׳ לחסד ולדין והכל ע״פ משפט התורה דוקא. ולזה אמר ישא ה׳ פניו שישא ויגבה את בחי׳ הפנים שלו למעלה מבחי׳ פנים, וכמו עד״מ באדם שיש גלגלתא דחפיא על מוחא שהמוח הוא עיקר בחי׳ פנים והגולגולת מקיף על המוח, כמו״כ יובן למעלה שיש בחי׳ שלמעלה מבחי׳ פנים של תורה (והוא בחי׳ גלגלתא דא״א דחפיא על מו״ס כו׳) שיוכל לעשות לפמשה״ד, והיינו אע״פ שע״פ התורה חייב מיתה ועונש אעפ״כ יכול לסלוח ולמחול אף לעוברי רצונו, וזהו מבחי׳ מקיפים עליונים הנק׳ רח״ר ששם שורש י״ג מדה״ר שמשם יכול להוות סליחות העוונות דוקא, וכמו נושא עון כו׳ שנושא ומגביהו למעלה ששם יכול להמתיק כל דין כו׳. וזהו ישא ה׳ פניו שהפנים שלו יוכל להגביהו למעלה מעלה ממשפט התורה, וכמ״כ נושא פנים לישראל היינו אף בשעה שאין לנו פנים מצד שהעוונות מבדילים, וכמו פנים אין לנו פניך לחלות מ״מ ה׳ בטובו עושה לנו בחי׳ פנים אף בלא דעת כלל כו׳. ובחי׳ ראשונה דיאר ה׳ פניו נמשך ע״י מצות התורה, וזהו את פניך ה׳ אבקש, והב׳ ע״י מצות דרבנן, וז״ש האיך לא אשא פנים לישראל שאני אמרתי ואכלת ושבעת וברכת

והם מדקדקים ע"ע עד כזית כו', והיינו לפי שמדקדקים ע"ע ג"כ יותר ממשפט התורה, ע"כ נושא להם פנים ג"כ למעלה ממשפט התורה כו' (וכמ"ש במ"א ע"פ דברכת כהנים באריכות), וכמו"כ ע"י תשובה מעומקא דלבא מעוררים ג"כ ר"ר העליונים שלמעלה ממשפט התורה כמ"ש במ"א ודו"ל.

והנה כ"ז נק' בחי' יונתי שהוא שזהו עיני תמיד אל ה' מלמטה למעלה שפונים אלי לבחי' פנים דוקא, וע"כ נמשך מלמעלה ג"כ עין ה' אל יראיו בחי' עינא פקיחא כו', שהעינים הם בפנים דוקא, וזהו פב"פ כו'. אך הנה בגלות כתיב הסבי עיניך מנגדי כו', והנה דבזמן בהמ"ק הי' כנ"י אז בבחי' פנים בפנים ממש ע"י התורה שהי' גילוי שכינה בהיכל ק"ק והיו עולים לרגל כמ"ש ג"פ בשנה יראה כל זכורך כו', והיו מקבלים הארת פנים עליונים ברגל, עד שעי"ז הי' גילוי אלקות בכל השנה בתורתם ועבודתם שהיו יכולים להמשיך גילוי אלקות ית' ע"י המצות וע"י עסק התורה, ועי"ז היו מקושרים בבחי' פנימיות כל השנה והכל ע"י הראי' דשלש רגלים כו' (כמ"ש במ"א). אבל בגלות נק' חולת אהבה שנחלשו חושי האהבה ואו' על מר מתוק מפני שאין לנו טעם וריח כמ"ש טעמו וראו כו' טועמה כו'. ולכן אף בשעת התפלה יש לכל א' בחי' פנים להשתוקק לדבקה בה' עכ"ז בעת הוא בהסתר פנים. וזהו דכתיב יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרי', שרחוקים מאד מאור פני ה', אף גם בלומדי התורה בפשטי' גשמיו' שנתלבשה התורה ג"כ אין לו בחי' פנים כו'. לכן מבקשת סמכוני באשישות כו' כי חולת אהבה. וא' אשישות הם גרבי יין שהוא מיין המשומר מימי בראשית שהוא יינה של תורה כמ"ש חכלילי עינים מיין, ממה שטועם מיינה של תורה פנימי' התורה שנכנס יין יצא סוד גילוי אהבה רבה ונעשה כחלילי עינים התלהבות האהבה. וזהו סמכוני באשישות הן גרבי יין שהוא בחי' המקיים ומחזיק את האהבה בל תמוט, וזהו שנק' יונתי אפי' בגלות שהוא בחגוי הסלע וסתר המדריגה מ"מ נק' יונתי כו'. והעיקר הוא ע"י התבוננות שבתפלה שמזה בא עיקר בחי' יונתי שהוא לאסתכלא ביקרא דמלכא גם בגלות יותר מבזמן בהמ"ק. והענין דכשמתבונן בזה גופא איך שרחוקים מאד מאור פניו, ואיך שהנשמה היתה צרורה בצרור החיים העליונים וירדה כ"כ מאיגרא רמה לבירא עמיקתא עד שיושבת בחושך ממש, ובאמת גם עתה כולא קמי' כלא ממש כמ"ש אני ה' לא שניתי, רק השינוי מצד המקבלים לבד, וכשיאריך בעני' בהתבוננות מזה תכלה נפשו ממש לצאת מנרתק הגוף להכלל ולהדבק למעלה מעלה שזהו בחי' רצוא בכלות הנפש להשתפך אל חיק אביה ממש, וזהו בחי' כלה כלתה נפשי לה' אחד, ולא יתפש כלל בהמשכות אלקות שע"י התומ"צ כיון שהוא בהסתר מאד כמ"ש אותותינו לא ראינו כו'. וזהו שבגלות האהבה יותר גדולה מבזמן בהמ"ק, מעוצם הריחוק שתכלה הנפש להשתפך אל חיק אביה כו', וכמ"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה דוקא כו' כן בקדש חזיתך הלואי כן בקודש חזיתך שאז תהי' באהבה כ"כ ברשפי אש כמו בארץ ציה כו'. לפי שמצד הריחוק העצום יבא לכלות הנפש ממש, שזהו עיקר בחי' חולת אהבה ממש שנחלה מחמת הריחוק שמתגבר התשוקה ביותר וכמ"ש נפשי אויתיך בלילה דוקא בגלותא, ואז אומרת כנ"י סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת

אהבה אני כו'. עד"מ החולה אינו יכול לטעום טעם מאכל וישיבו נפשו בריח תפוחים ויתחזק מן הריח ותשוב רוחו אליו כו', וכן יובן בדוגמא בכנ"י בגלותא שמצד עוצם ריחוק יגיעו לבחי' חולת אהבה אלקות בנשמתם שלא יכול להיות אצלם התומ"צ בבחי' מזון לנפשם כמו החולה הנ"ל, ע"כ ישבו נפשם באשישות ותפוחים, אשישות הן גרבי יין פנימיות וסודות התורה דוקא (וזהו שעיקר התגלות סודות התורה בדורות האחרונים ביותר דוקא, מפני שרחוקים ביותר ונק' חולת אהבה ע"כ צריך להשיב נפשם כו' וד"ל). וריח תפוחים היינו עונג ושמחה של מצוה דוקא וא' תפוח אפיק חמרא ומכוין ריעותא, פי' אפיק חמרא הוא יין המשכר בגלות שנק' שכרות כו', ומכוין רעותא להוציא גילוי אור אהבה רבה שישיב נפשו ורוחו אליו כו'. וזהו בקשת כנ"י סמכוני באשאשות כו' כי חולת אהבה אני. אך הקדב"ה משיב לה הסבי עיניך מנגדי, כי אם היות שזה בחי' גדולה לאסתכלא ביקרא דמלכא, אך זהו רק לפי שעה בשעת התפלה שע"ז הוסד כל יסוד התפלה בפסד"ז וק"ש שיגיע לבחי' אהבה דבכל מאודך שזהו בחי' כלות הנפש ממש הנ"ל. אבל אח"כ צ"ל בחי' שוב שהוא תכלית הבריאה, כי בשביל הרצוא הנ"ל לא הי' צריך להיות ירידת הנשמה למטה, כי למעלה הי' הרצוא ביותר ואין זה דרך האמת אלא בבחי' שוב דוקא כמא' אם רץ לבך שוב לאחד להמשיך גילוי אלקות בעוה"ז דוקא ע"י לימוד התורה בענינים גשמיים באיסור והיתר ודיני ממונות, שזהו להיות לו דירה בתחתונים דוקא.

וזהו הסבי עיניך בחי' יונתי הנ"ל (שבתו' נק' בחי' כלה לשון כלתה נפשי אבל השוב הנה עי"ז נעשה בחי' אשה שמקבלת טפת ח"ע שבתורה ועם היות שהטפה גשמיות הרי עי"ז דוקא נעשה הולדה חדשה משא"כ מבחי' יונתי שהוא בחי' עגולים שהוא ביטול העליון לגבי העילה שלו כזיו השמש בשמש, ובבחי' זו לא שייך שום בחי' זיווגים כ"א בבחי' יותר שהוא בחי' התלבשות העילה בעלול שעי"ז נמשך מהו"ע ח"ע ולא הארה לבד כמו ע"י הסתכלות שהוא רק בחי' חיצוניות כו', שזהו בחי' כלה עד לא קבילת דכר, משא"כ אשה כי תזריע וילדה, שנשקט תשוקתה, וכמ"ש ושבתה הארץ שבת כו' ויכל אלקים כי בו שבת מנוחת שלום והשקט כו' וד"ל. וזהו הסבי עיניך מנגדי שהם הרהבוני, שבחי' רצוא הוא מנגדי ממש, וא' בזה"ק דמוקדין לי בשלהובי דרחימותא שזהו ברשפי אש האהבה כו' עד שא' הסבי עיניך כו' מנגדי שהוא לנגדו ממש. והענין הוא כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו וא' בזה"ק ממעל לשכינתא כמד"א הנועדים על ה' כו', שזהו לנגד רצון העליון, דהנה ידוע דעיקר רצון העליון הוא דוקא נתאוה להיות לו דירה בתחתונים שזהו גילוי אלקות למטה דוקא שלזה היה עיקר השתלשלות העולמות דוקא, ע"כ א' שרפים עומדים ממעל לו כמו הנועדים על ה' שזהו נגד רצה"ע שתשוקת השרפים ליכלל ולדבק למעלה דוקא הוא נגד רצה"ע כו'. וכמו"כ כאן א' הסבי עיניך מנגדי שהוא נגד המכוון שעיקר המכוון הי' למעלה בכדי להיות דירה בתחתונים שהוא המשכת אלקות ע"י תורה ומצות דוקא, אבל בגלות ע"י רשפי אש האהבה שרוצים ליכלל ולדבק למעלה ולא ישאר למטה כלל, ע"ז א' הסבי עיניך דמוקדין לי בשלהובי דרחימותא

ברשפי אש האהבה הוא רצוא לבד בלא שוב כלל שזהו מנגדי שהוא לנגדי ממש כו׳ (משא״כ בזמן בהמ״ק שהי׳ רצוא ושוב ע״י תומ״צ שהי׳ גילוי אלקות למטה כו׳), שהם הרהבוני, פי׳ לשון הגדלה ורוממות כמו מצרים נק׳ רהב כו׳, ע׳ רש״י בשה״ש. והענין הוא דהנה אוה״ע או׳ רם על כל גוים ה׳ על השמים כבודו כו׳ היינו שמרוממים אותו ואו׳ שהוא אלקא דאלקיא שהוא עה״ע לפי שאו׳ שהשתלשלות העולמות הוא בדרך עו״ע והקדב״ה עילה הראשונה ע״כ לא יכול להתגלות למטה כלל, וזהו עזב ה׳ את הארץ וכופרים בהשגחה כו׳, וזהו רם על כל גוים ה׳ על השמים דוקא כבודו ולא בארץ שאינו יכול להתגלות בארץ, אבל ישראל או׳ מי כהוי׳ אלקינו המגביהי כו׳ המשפילי לראות בשמים ובארץ דוקא, שזהו שבח יותר נעלה לפי שאנו מאמינים שבריאת העולמות יש מאין כו׳ ולא בדרך עו״ע ע״כ משפילי לראות בשמים וארץ בשוה, ששניהם נק׳ השפלה וירידה לגבי מהו״ע, וכמו שיכול להשפילי בשמים כך יכול להשפילי בארץ כו׳. וזהו שהם הרהיבוני לשון הגדלה ורוממות שע״י שתשוקתם לכלול ולדבק למעלה דוקא זה מורה שהוא למעלה דוקא ולא למטה, וכמו אוה״ע שמרוממים אותו ואו׳ רם כו׳ על השמים כו׳ (ועי׳ בזהר פ׳ בלק דף קצ״ב ע״ב) דשר של ישמעאל נק׳ רהב כי נשתלשל מבחי׳ גדולה וחסד כו׳ וגם הוא ע״ד דקראו לי׳ אלקא דאלקיא כו׳ וע״ש במ״ת הופיע מהר פארן כו׳, על השמים כו׳, אבל באמת המשפילי לראות כו׳. וזהו אשירה לה׳ כי גאה גאה, אשירה לה׳ הוא בחי׳ רצוא כמו שיר הלוים שהי׳ עבודתם להעלות מעלמא דאתגלייא לעלמא דאתכסיא כמ״ש ועבד הלוי הוא בחי׳ עלמא דאתכסיא שנק׳ הוא, אך הלוים היו כפופים לכהנים כמ״ש ולוו עליך וישרתוך כי העיקר הוא המשכה שהוא בחי׳ שוב מדריג׳ כהנים ולכן והניף אותם אהרן כו׳ להמתיק הגבורות בחסדים כו׳, וזהו המאמר וענוה גדולה מכולם, במקום גדולתו כו׳, וזהו גאה גאה אתגאה על גוותנה כי גאות הוא בחי׳ רוממות והתנשאו׳ כו׳ שנק׳ רם אבל אתגאה על גוותנא שהוא ית׳ למעלה מבחי׳ גיאות זו, וזהו המשפילי לראות כו׳ ויכול להיות גילוי אלקותו ית׳ למטה ממש ע״י תומ״צ אפי׳ בגלות, אף שבגלות אינם רואים אבל לע״ל יתגלה כל המשכות שנעשה ע״י תומ״צ כל זמן הגלות כו׳. וזהו יתגדל ויתקדש כו׳ בעלמא דברא כו׳, לפי שהוא ית׳ קדוש ומובדל מכל העולמות ע״כ יכול להמשיך גילוי אלקותו אפי׳ בעוה״ז הגשמי שזהו בעלמא דברא כרעותי׳ כו׳ שזהו רצונו להיות לו דירה בתחתונים כנ״ל וד״ל. ועי׳ בזהר ויקרא ד״ז ע״פ אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו דכר בלא נוק׳ לא איקרי שלום כנ״ל, ופי׳ עיר אלקינו הם אותיות התורה שהם המשכות למטה דוקא כו׳ וד״ל.

שערך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד כו׳. הענין הוא דזה קאי אלמעלה שא׳ הסבי עיניך כו׳, רק שרצונו ית׳ בהמשכות אלקותו ית׳ ע״י תומ״צ אפי׳ בגלות שנק׳ הסתר מאד והתורה נתלבשה בלבושי׳ וצמצומי׳ רבים מאד עד שנק׳ בשם שערות, כמו השערה שיניקתה מצומצמת מאד כידוע דהלכות נק׳ שערות כמו סלסלה ותרוממך כנ״ל (משא״כ בזמן בהמ״ק שהיו משיגי׳ בפנימיות התורה וסודותיה, וכן המצות הי׳ אור הוי׳ מאיר בכל מצוה כנ״ל) וכן מעשה המצוה הוא בגשמיות כתפילין וציצית בקלף וצמר

גשמי׳ כו׳. והנה ע״י ירידה גדולה כזו יכולים לבא לידי יניקות החיצוני׳ שיונקי׳ מבחי׳ שערות (שנק׳ מותרי מוחין והוא התחכמות בעניני העוה״ז כו׳ שאז נא׳ וגלחה את ראשה כו׳ כמ״ש במ״א) וכ״ש מי שהולך כל היום אחר עסקיו שיכול ליפול ח״ו, ע״ז א׳ שערך כעדר העזים כו׳ עדר העזים הוא שורש יניקות החיצונים כידוע כמ״ש בגמרא מ״ט עזי מסגי ברישא, שמרמז על אוה״ע שנק׳ בשם שערות לבד שינקתה מצומצם מאד והוא כעדר העזים פי׳ עזי שעשו נק׳ איש שעיר, וזהו שמקריבים שעיר לחטאת וכן שעיר לעזאזל כמ״ש במ״א. וז״ש כאן שערך פי׳ שקאי על התורה שנתלבשו בגשמיות הלכות במחליף פרה בחמור וד׳ רשויות וכה״ג, עד שנק׳ בשם שערות לבד שיניקתה מצומצם מאד והוא כעדר העזי׳ פי׳ שיכול להיות מזה יניק׳ החיצוני׳ שיונקי׳ ג״כ למעלה מבחי׳ שערות כנ״ל בעשו אחי איש שעיר כו׳. אך שגלשו מהר גלעד שזהו התירוץ ע״ז שגלשו פי׳ כמ״ש בזהר מאן דגליש למטה כו׳, ענין הגלישה הוא לשון קרחה השערות כו׳, דהיינו שאדרבה ע״י עסק התורה ומצות שהן עצמן מבחי׳ פניו לכן אף שנתלבשו בעניני׳ גשמי׳ יש בכחם לדחות ולהעביר המותרי מוחי׳ בזה, וזה נמשך מהר הגלעד פי׳ שכבר נעשה בימי יעקב ולבן ששמו גלעד מחיצה מפסקת שהוא לאות אם אני לא אעבור אליך ואתה לא תעבור אלי, שזהו שלא יבוא לבן הארמי שהוא שורש ק״נ לקבל תוס׳ המשכה מבחי׳ יעקב דקדושה ע״כ עשה את הגלעד, ולמעלה הוא בחי׳ פרסא המפסקת בין עולם הבריאה לעולם הקליפות שלא יקבלו תוס׳ יניקה כו׳ והוא בחי׳ חשמ״ל כו׳, ובשרשו מהמסך המפסיק בין אצי׳ לבריאה כו׳. וזהו שערך כעדר כו׳, אע״פ שהוא בבחי׳ שערות לבד שהוא קאי על זמן הגלות שהתוס׳ הן בבחי׳ שערות לבד שהוא בבחי׳ הסתר פניו מאד שהוא כעדר העזים, וא״כ יש לחוש שלא יקבלו החיצוני׳ תוס׳ יניקה מבחי׳ שערות הללו כמ״ש בשערה אחיזו כו׳, אך שגלשו מהר גלעד פי׳ שכבר יגלשו ונקרחו השערות שלא יוכלו החיצוני׳ להתאחז מהר גלעד מחמת הר גלעד שעשה יעקב עם לבן שלא יקבל תוס׳ יניקה כו׳ מבחי׳ שערות הללו וכאילו נגלשו כו׳, ובחי׳ זו דוקא באותי׳ התורה. והענין הוא דבחי׳ גלעד שרצה לבן לעשות להפסיק כדי שלא יבוא יעקב בעל עולם האצי׳ להעלות ניצוצות ביותר מק״נ כמו שעשה בתחבולות במקלות אשר פצל כו׳, עד שא׳ בני לבן מכל אשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה כו׳ וכמ״ש ויפרוץ האיש מאד מאד כו׳. שזהו העלאת ניצוצות דקדושה מהיכלות דק״נ כו׳ וע״כ רצה לבן לעשות גלעד להפסיק ומסך מבדיל, והגל נעשה מאבני׳ כידוע בחורבה הנופלת שנק׳ גל האבני׳ נופלים זע״ז נק׳ גל אבנים. והנה ידוע דאותיות נק׳ אבני׳, ורצה לבן לעשות הגל מצירופי אותיות של דב״ט שהוא כמו חורבה הנק׳ גל, ובוודאי הי׳ זה להפסק גמור שלא הי׳ מאיר אור הקדושה להעלות ניצוצות דק״נ מחמת ריבוי הדב״ט שהוא כמו הפסק הנק׳ גלעד. אך יעקב אבינו התחכם וא׳ לקטו אבנים לעשות גל, היינו שהוא יעשה הגל ג״כ מאותיות רק מאותיות התורה דוקא ולא מאותיות של דב״ט, והתורה שרשה בפנימיות ועצמיות דא״ס ממש כמ״ש באור פניך נתת לנו תורת חיים, וכן חכמת אדם תאיר פניו כו׳, ואעפ״י שירדה למטה באותיות התורה אעפ״כ אין

אותיות הללו מסתירים ומעלימים כלל אלא אדרבה כל אמיתית עצמות מתצמצם באותיות התורה, וזהו ואתא מרבבות קודש אתא הוא בחי׳ אותיות התורה נמשך בזה בחי׳ רבבות קודש העליון דח״ס דתר׳ הקדומה כו׳. ויש עוד תועלת בגלעד הזה ליעקב כמ״ש אם אני לא אעבור כו׳ לרעה דוקא שלא יהי׳ עי״ז גרעון אור לשלוט בזה החיצוני׳ רק לטובה דוקא שיוכל לברר עפ״י חכמת דתורה מהיכלות דק״נ ואעפ״כ לא יוכלו החיצונים לקבל תוס׳ יניקה מזה כלל שכל עיקר התושבע״פ הוא רק גזירות וסייגים שלא יבואו לקבל כידוע ומבואר במ״א שזהו דוקא ע״י אימה יתירה שיש בת״ח כמ״ש ולבך יהגה אימה שע״י אימה זו מדקדקים בכל דין והלכה רק כדי לעמוד על האמת דוקא, ושלא לנטות ח״ו מרצה״ע שהן כל דקדוקי סופרים כו׳ עד שמגיע עי״ז לבעה״ר עצמו כו׳ כמ״ש במ״א. וזהו שצדיקים נדמה להם כהר אפי׳ איסור קל מאד א״כ מדקדקים כ״כ, וזהו שנק׳ הר הגלעד שמחמת אימה יתירה זו שנדמה להם הר נק׳ גלעד שלא יקבלו החיצונים כו׳ וד״ל. וזהו התירוץ ע״פ הסבי עיניך מנגדי שרצונו דוקא בבחי׳ שוב שהוא דירה בתחתונים אפי׳ בזמן הגלות אף שהוא בהסתר פנים מאד בתו״מ כמו בבחי׳ שערות כו׳ אף שנגלשו דאותיות התורה אף שנק׳ בחי׳ שערות מ״מ הן כמו שנגלשו ונמרטו כו׳ וד״ל.

ובעבודה יש ג״כ בחי׳ זו, דאעפ״י שבאמת כל היום פונה לעסקיו וכה״ג אעפ״כ הוא סו״מ כל היום רק מחמת קבלת עומ״ש במס״נ בק״ש עד שנשאר הרושם בלבו על כל היום להיות סו״מ בכל דרכיו מצד יראה ואימה יתירה מקבלת עומ״ש, וזהו צדיקים נדמה להם כהר, שאפי׳ חטא קל נדמה להם כהר גדול עד שלא יוכלו לעבור כלל, וזהו נק׳ הר גלעד שהוא פרסא המפסקת שלא יוכלו החיצוני׳ לקבל כו׳. וכן היראה ואימה יתירה שיש בלבם עד שנדמה להם כהר הוא הר הגלעד שמפסיק שלא יתאחזו החיצונים בהם אפי׳ בהיותם פונים לעסקיהם לא יעברו אפי׳ כחוט השערה. ופשיטא בעת תורתם ועבודתם שלא יקבלו החיצונים כלל כו׳. וזהו שגלשו מהר הגלעד כו׳. ל׳ או הר הוא אהבו וחסד כמ״ש לא כאברהם שקראו הר כו׳ כמ״ש בהר ה׳ כו׳ ואברהם הוא בחי׳ אהבה שנק׳ אברהם אוהבי ומחמת אהבה וחסד דקדושה נמשך מזה ממילא יראת חטא והיינו כמ״ש במ״א שיש יראה שכלולה באהבה שנק׳ גבו׳ שבחסד והוא שירא לעשות נגד הרצון שלא תופסק האהבה ח״ו וכמו עד״מ באי״ב גדולים עד הנפש שיראה למלאות רצונו בכל עוז וירא לעשות נגד רצונו אפי׳ בדבר קל רק מחמת שלא יופסק האהבה כו׳ וזהו היראה הנמשכת מאהבה, (וזהו אברהם הוליד את יצחק כו׳) היא נעשית בחי׳ גלעד מחיצה מפסקת, וזהו הר הגלעד מחמת הר שהוא בחי׳ אהבה יהי׳ המשכות אלקות בכל מעשיו כמ״ש בכל דרכיך דעהו כו׳, וזהו שגלשו מהר הגלעד כו׳ וד״ל. וזהו מ״ש גבי לוים הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער כו׳, וא׳ בזהר ח״ג דמ״ח ע״ב ומ״ט א׳ שהוא ענין דגלוש למ״ט כו׳ וכענין שגלשו מהר גלעד ע״ש מי חטאת הוא שיורי טלא דבדולחא שהוא בחי׳ יראה הנ״ל (שהוא בחי׳ ירא״ע שיש בת״ח כידוע דטלא דבדולחא הוא בחי׳ טל תורה שעתיד להחיות בו המתים וכמו שהי׳ במ״ת שיורד טל תורה והחי׳ אותם כמבואר

בדברז"ל ושיורי טלא הוא בחי' יר"ע שיש בת"ח שע"ז א' ולבך יהגה אימה כנ"ל) וע"כ א' הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער שע"י שיורי טלא שהוא בחי' יראה הנ"ל נגלשים השערות של הלוים כו' ואח"כ והניף אהרן את הלוים דלאחר שגלשו מהר הגלעד יתעלו ע"י בחי' אהרן א' הר שהוא בחי' הר שנמשך מבחי' אל"ף פלא עליון שהוא אה"ר כידוע דשרש אהרן כה"ר הוא בחי' רב חסד שהוא אה"ר שע"כ נקבר בהר ההר, כי הר הוא אהבה והר ההר הוא אה"ר כו' כמ"ש אבל בכהנים הי' דוקא בחי' שערות כי הם נק' קדושים כמ"ש קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו וא' בזהר קדושת לוים בשערא כי עיקר הקדושה תלוי בשערות שלהם ומבחי' זו אין יניקה לחיצונים כלל כי הוא צמצום והמשכה עליונה שמבחי' סוכ"ע שמתצמצם ובא בבחי' ממכ"ע ע"כ מתצמצם בבחי' שערות כו' כמ"ש במ"א הוא כמו אותיות התורה שא' ואתא מרבבות קודש הנ"ל וז"ש שיניך כעדר הרחלים כו', ועי' רש"י בחומש שפי' כרחל הזאת כולה קדושה צמרה לתכלת כו', והענין דעדר העזים הנ"ל היינו שבשערות העזים יש יניקה לחיצונים שהוא בחי' עשו איש שעיר כנ"ל, אבל עדר הרחלים אע"פ שברחל יש ג"כ שערות אבל השערות הן קדושים ולא יש יניקה לחיצונים מהם כלל וכנ"ל בשערות של כהנים שנק' קדושים וכמו אותיות התורה הנ"ל (וזהו ושער ראשי' כעמר נקא כו') ועמ"ש ע"פ ולבן שינים מחלב. וז"ש יונתי תמתי פי' יונתי בחי' עיניך יונים הנ"ל שהוא בחי' רצוא ואח"כ צ"ל הסבי עיניך לבוא לבחי' תמתי שהוא השוב המשכת אלקות בתו"מ כמ"ש בביאור אני ישנה כו', וזהו שיניך הן הת"ח ששונים בתורה כעדר הרחלים כו' שכולם מתאימות כו' שהוא בחי' תמתי תאומתי כמ"ש במ"א וד"ל.

לד"ה שיניך כעדר הרחלים

נ"א* והענין הוא כמבואר לעיל בביאור ע"פ ואלה המשפטים שבבחי' יושר הוא דשייך התחלקות ראש ורגלים משא"כ בעגולים סוכ"ע שאין בו מעלה ומטה כו' ומשם הוא ההמשכה ע"י משה דעת עליון כו' שע"כ אפשר לנשמת משה להמשיך הדעת אפילו לבחי' בי"ע בחי' בהמה כשיתבונן ויעמיק מחשבתו בגדולת ה', לפי שממשיך מבחי' סכ"ע שאין שייך שם מעלה ומטה ראש ורגל ואדם ובהמה תושיע ה' ששניהם שוין. והנה מה שבי"ע הם נחלקי' לג' בחי' ג' עדרים זהו ג"כ מבחי' יושר שיש בו ראש וגוף ורגל חב"ד חג"ת נה"י אשר חב"ד מתגלי' בבריאה ושם בחי' שרפים וחג"ת ביצי' וזהו בחי' חיות ונה"י בעשיי' וזהו בחי' אופנים, אבל ע"י המשכה מבחי' עגולי' סכ"ע שאין בו מעלה ומטה הרי אפילו אדם ובהמה שוין קמי' כ"ש בי"ע

---

* נ"א: נוסחא אחרת ללקו"ת לו, ד.

עצמן ולכן ע״י שעלו מן הרחצה שהוא בחי׳ המשכה דמשה מן המים משיתיהו כו׳ עי״ז נקראי׳ עדר אחד. וכיוצא בזה נתבאר ע״פ את שבתתי תשמרו בענין שביעית שנאמר לך ולעבדך כו׳ ולבהמתך ולחיה כו׳ שתלה הכתוב אדם בחיה שכל זמן שחיה אוכלת מן השדה כו׳ והיינו מחמת שבשביעי׳ הוא עליות העולמות לבחי׳ המקיף וסובב דאדם ובהמה תושיע כו׳ כנ״ל.

והנה לפי זה מבואר דהתחלקותם לג׳ עדרים זהו רק בבחי׳ היותם מעלים מ״ן וזהו ג״כ ענין קדוש שנז׳ ג״פ כי קדוש היינו ג״כ העלאת מ״ן דנשמות ומלאכים שהם האומרים קדוש, ולכך נאמר ג״פ קדוש נגד ג׳ מיני העלאת מ״ן הם שלשה עדרים הנ״ל. אמנם מה שאח״ז המ״ן נמשך להם מ״ד הוא מבחי׳ קדש העליון שבלא וי״ו והוא ענין שעלו מן הרחצה שזהו בחי׳ מיין דכורין ואז נעשים עדר אחד. אמנם לפי המבואר לעיל ע״פ ואלה המשפטים מובן שבאמירת קדוש ג״פ יש ג״כ המשכת מ״ד מלבד שהוא ג״כ העלאת מ״ן. וענין המשכת מ״ד זה הוא המשכת הדעת לבי״ע שג׳ עולמות בי״ע נק׳ ג׳ עדרי צאן שהם בחי׳ בהמה לגבי אצי׳. וזהו ונתתי עשב בשדך לבהמתך, שהוא השפעת הדעת ע״ב שין כו׳. ומקור הדברים הוא מלשון האריז״ל הובא בפע״ח שער יו״ד פ״ד שענין הקדושה הוא לתקן מוח הדעת דנוק׳ בשלימות ושלכך אחר הקדושה וברכת אתה קדוש ושמך קדוש אנו שואלים הדעת בברכת אתה חונן כו׳, וע״ש ספ״ג שם ע״ב כו׳. גם ברע״מ פ׳ אמור דצ״ג ע״א ופירושו בפע״ח ש״ז פ״ב מובן דבג״פ קדוש יש המשכות מלבד ההעלאה ואעפ״כ גם לאחר קבלתם מ״ד זה הם עדיין ג׳ עדרים, אלא שלאחר שעלו מן הרחצה שהוא קבלתם מבחי׳ קדש העליון אז דייקא נעשים כעדר א׳, וכ״ה ע״פ המשל שהרועה צאן עושה להם ב׳ דברים שרועה ומפרנס אותם בעשב השדה, ומרחיצם במי הרחצה, וכן בנמשל בחי׳ ונתתי עשב זהו השפעת הדעת ע״י ג״פ קדוש, ובחי׳ שעלו מן הרחצה זהו עלייתם בבחי׳ קדש העליון שהוא המשכה עליונה יותר. והוא ע״ד מ״ש באגה״ק למה נסמכה פ׳ מרים לפ׳ פרה, שיש בחי׳ מ״ד הנמשך ויורד מבחי׳ אדם שעל הכסא הנקרא בשם מלכא וז״א, אכן יש בחי׳ מ״ד הנמשך מבחי׳ קדש העליון והוא הנק׳ בשם טלא דבדולחא כו׳ וזהו הנק׳ קידוש מי חטאת כו׳ ע״ש. וכך הוא ג״כ כי נודע דז״א הוא הנק׳ הקב״ה, שהיא בחי׳ קדוש בוי״ו וכמובן הפי׳ ממש״ל בד״ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳ כו׳ ע״ש ולכן ע״י ג״פ קדוש נמשך מ״ד מז״א וזהו ענין המשכת הדעת מבחי׳ אדם שעל הכסא לבחי׳ בהמה שהם ג׳ עולמות בי״ע, וזהו ג״כ ענין ונתתי עשב בשדך היא חק״ת מל׳ דאצי׳ לבהמתך בי״ע, וכמבואר בתיקוני זהר תיקון נ״א בפי׳ עשב ע״ב שין, ובספר כסא מלך שם שהוא השפעה הנמשך מת״ת דז״א כי שם ע״ב יוצא מג׳ פסוקים ויסע ויבא ויט שהם חג״ת דז״א, וזהו ענין השין שהוא ג׳ ווין דויסע ויבא ויט כו׳ ע״ש, והיינו שע״י ת״ת הוא השפעת הדעת שמהדעת נמשך הרחמנות ודת״י הם בקו האמצעי. אמנם אח״כ הוא המשכה בחי׳ גבוה יותר דהיינו מבחי׳ קדש העליון ונק׳ שעלו מן הרחצה ע״ד קידוש מי חטאת כו׳ ולכן הוא רוחץ כל פגם וכל לכלוך כו׳.

וביאור ענין ב׳ בחי׳ אלו ע״פ חסידות י״ל ע״ד משנ״ת לעיל בפ׳ תולדות בביאור ע״פ מים רבים, שיש ב׳ בחי׳ דעת דעת עליון ודעת תחתון. והנה הדעת בכל מקום הוא מבחי׳ הפנימי׳ כי דעת היינו התקשרות, אך דעת תחתון הוא המקשר וממשיך השכל במדות ונמצא המדות הם מדות הנולדים ע״פ השכל אלא כשהם נולדים ע״י הדעת הם בבחי׳ פנימי׳, אבל דעת העליון ממשיך המדות שלמעלה מהשכל שהם מבחי׳ כתר כו׳ ע״ש. וזהו ענין ב׳ בחי׳ דונתתי עשב ושעלו מן הרחצה, כי ונתתי עשב הוא ההשפעה מבחי׳ ד״ת ות״ת דז״א שהוא בחי׳ אדם שעל הכסא, אבל בחי׳ קבלתם מקדש העליון זהו ע״י דעת עליון כו׳. ולכן ב׳ בחי׳ אלו הכל ע״י משה שהוא בחי׳ דעת כו׳. והשתא אתי שפיר דדוקא ע״י קבלתם מבחי׳ ד״ע נעשו כעדר א׳, וכמבואר שם בפי׳ רבקה שהוא בחי׳ קשר וחבור של שלש או ארבע בהמות יחד, כי בהמדות שעיקר התהוותן מהשכל שייך התחלקות המדרגה כו׳ משא״כ במדות שלמעלה מהשכל אין שייך התחלקות כלל כו׳, ע״ש באריכות. ולכן דוקא כשעלו מן הרחצה ומקבלים מבחי׳ מים עליונים מעבר הנהר למעלה מהבינה כו׳ נעשי׳ כעדר א׳ וכולם מתאימות, וכן באדרא דקל״ז ע״א פי׳ הרחיצה שהוא התגלות הארת הכתר כו׳ ע״ש. ולכן גבי יעקב נאמר שלשה עדרים, כי משה הוא שזכה לדעת עליון כמ״ש בלק״ת פ׳ שמות ובזהר פ׳ בלק ד׳ קפ״ז ע״ב משה משה דלא פסיק טעמיה כו׳, ועמש״ל בפ׳ יתרו ע״פ משה ידבר. עוי״ל בפי׳ וענין שנעשו ג׳ העדרים כעדר א׳ שהוא כענין עליות העולמות בשבת, שג׳ עולמות בי״ע עולים באצילות כמ״ש בע״ח ובסידור האריז״ל גבי מנחה דשבת שעולם הבריאה הוא במקום אימא והיצירה במקום ז״א והעשיי׳ במקום נוק׳ וכך עומדין עד מוצאי שבת וכיון שמתעלים באצי׳ אשר תמן לית קצוץ ופירוד ואיהו וגרמוהי חד לכן נק׳ עדר אחד. וזהו שאנו אומרים במנחה דשבת אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ומבואר הפי׳ במ״א בפ׳ וישב ע״פ והנה אנחנו מאלמים אלומים, דהיינו שהם עושים בחי׳ אחד אפילו בארץ כו׳. והיינו ג״כ ענין הנ״ל שאז נכללים הג׳ עולמות בי״ע באצי׳ ונעשים בבחי׳ עדר א׳ שכולם מתאימות כו׳. וא״ש ג״כ שזהו בחי׳ עלייתם לקבל מ״ד מבחי׳ קדש העליון שלמעלה מבחי׳ קדוש כי ג״פ קדוש זהו המשכת האור הנמשך לג׳ עולמות בי״ע, וכמש״ל בביאור דפסוק ואלה המשפטים דג״פ קדוש הם ג״כ אל שדי בבריאה, אל הוי׳ ביצי׳, אל אדני בעשי׳, ושרשם מתיקון הראשון שבי״ג מדה״ר שהוא שם אל. וזהו ענין תלת עלמין דנפקין מההוא תקונא קדמאה המבואר באדרא דקל״ב ע״א. וזהו ענין אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שבחי׳ השפעת הדעת תחתון הנק׳ עשב שרשו ג״כ מבחי׳ מזלות דא״א כו׳ אלא שמ״מ היינו רק שיש לו מזל מלמעלה, אבל הוא עצמו נמשך בשדך חק״ת כו׳, ונמשך בבי״ע לכל עולם לפי ערכו ע״י ג״פ קדוש. אבל כשעולים באצי׳ זהו בחי׳ קדש בלא וי״ו כי אצי׳ נק׳ בחי׳ קדש דרך כלל לגבי בי״ע, כי אצי׳ בכלל הוא בחי׳ חכמה הנק׳ קדש ולכן שבת נק׳ קדש. וגם דרך פרט המל׳ דאצי׳ הוא מקור דבי״ע היא עומדת בשבת במקום אבא דאצי׳ שהוא ח״ע כמש״ש במ״ח. וגם המדות דאצי׳ לגבי בי״ע הרי הם למעלה מעלה מן השכל דבי״ע, וכמ״ש

באגה"ק ד"ה להבין משל ומליצה בשם המגיד נ"ע בפי' ואנכי עפר ואפר שאמר אאע"ה על מדתו מדת החסד והאהבה כו' לגבי מהות אור האהבה וחסד עליון שבאצי' כו' ע"ש. ועוד שהרי כשעלו בי"ע באצי' הם מקבלים מזו"נ דאצי' שעומדים במקום כתר ואבא שהוא בחי' קדש שבאצי' ממש, א"כ היינו ודאי שעלו לקבל מבחי' קדש העליון ממש, ולכן אומרים במנחה דשבת ואני תפלתי לך ה' עת רצון שהוא התגלות הרצון עליון שלמעלה מהחכמה המתגלה בז"א וממנו מקבלים בי"ע שעומדים אז באצי'. עוי"ל בפי' כעדר א' לפמש"ל שהג' עדרים הן העלאת מ"ן דחיצוניות ודפנימיות כו', והנה בע"ח שער פנימי' וחיצוניות דרוש ג' אמר ובשבת מתערבין חיצוניות עם הפנימי' ע"ד הנ"ל ונעשה הכל חיבור אחד, אלא דאח"כ כ' שאין נראה כן משאר מקומות כו' וע"ש. ועמש"ל בפ' תרומה שעולם העשי' עולה לאצי' ג"פ בכל יום, דהיינו בשעת ג' תפלות שבכל יום, א"כ יש בחי' זו בכל יום כו', וכ"כ במ"א דהארת שבת מאיר בכל יום, והיינו בחי' התפלות שבכל יום כו'.

והנה פי' שניך כעדר הענין כמ"ש בפ' ויחי ע"פ ולבן שנים מחלב דבחי' שנים הן הטוחנות ומפררות דהיינו לפרר ולברר כל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו ולדקדק ולפשפש בהן כו', ועי"ז אח"כ יבא לבחי' ולבן שנים מחלב שהוא בחי' שיהי' נהפך לבו מחשוכא לנהורא, וזהו שניך דוקא כעדר כו' בחי' רוחצות בחלב שע"י הדקדוק במעשיו יבא לכל עילוי זה וכמ"ש ג"כ ר"פ בראשית ע"פ והארץ הדום רגלי, שע"י שמתקן מעשיו שהם בכח המעשה כו' נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה כו'. ובפרדס בשער האותיות באות שין הביא פסוק שניך כעדר ומפרש שניך אות ש', והענין אפשר לבאר עפמ"ש בת"ז תיקון נ"א שין איהו כליל תלת עדרי צאן כו' תלת אבהן כו' כליל דוקא, שעם היותן ג' בחי' שהם ג' ווין שבאות ש' מ"מ הם כולם ביחוד אחד כמו שאות השין הרי היא אות אחת, וזהו בבחי' אצי' ששם הם ג' אבות שהם חג"ת דאצי' ועד"ז כ' במדרש רבה ר"פ תולדות, אברם נק' אברהם יצחק נק' אברהם כו'. משא"כ ג' עולמות בי"ע הם ג' עדרים ממש מובדלים זה מזה כנ"ל. ואמנם בעליות בי"ע באצי' הם ג"כ מתאחדים להיות כעדר א', וזהו ע"ד אות ש' שהג' ווין שבו המורים על ג' עדרי' נעשו גוף אחד ואות אחת ממש בלי שום התחלקות ופירוד וזהו שניך כעדר כו'.

עוי"ל פי' שניך כעדר עפמ"ש בספר התמונה באות ש' והשין מלשון אני הוי' לא שניתי, ולכאורה אינו מובן איך לשון לא שניתי שהרי לא נו' לא כ"א שין שהוא אדרבה ענין שינוי ח"ו, וע' בספר מגן דוד להרדב"ז באות שין. אך הענין כמ"ש במ"א בביאור דפסוק שחורה אני ונאוה לתרץ קושיית הפלסופים איך כל התוארים והמדות אין פועלים שום שינוי בעצמות כי אינם שייכים כלל להעצמות שהם רק בבחי' הכלים דע"ס דאצי' אשר בהם מלובש רק זיו והארה לבד מאור א"ס ב"ה וכמו זיו השמש שאינו פועל שום שינוי בעצם המאור כו' ע"ש. וזהו מ"ש בס' התמונה דהשין הוא ענין אני הוי' לא שניתי, כי השין יש בו ג' ווין שהם חג"ת דאצי' כנודע מענין ג' ווין דויסע ויבא ויט, אשר הם כללות כל המדות כי נה"י הם ענפים

מחג"ת, ונרמזו בווין להורות כי האור הנמשך ומתלבש בהם מהמאציל ית' הוא רק זיו והארה בעלמא, וכמו עד"מ בחי' חיות הנמשך דרך שערה שע"ז רומז הזיו כמש"ל, וכיון שכן שמקור ההארה שבמדות אלו הוא רק בחי' ווין ושערות עד"מ שאינו נוגע כלל להעצמיות א"כ מזה יובן אשר אני הוי' לא שניתי, כי כל התוארים והמדות אשר שייך לומר ולשאול שהוא בחי' שינויים והתפעלות (מה שבאמת ג"ז אינו, כי מדותיו ית' אינן מערך ומהות המדות שבנבראים, ווהו עיקר הפי' דהשין מורה על לא שניתי, כי גם בהמדות עצמן אין שום שינוי כו'. ועמ"ש בענין המדות בד"ה זכור את יום השבת כו', ובאגה"ק ע"פ ואנכי עפר כו' ובתוס' ביאור דאלה מסעי כו' ויכתוב משה כו'), זהו המדות חג"ת אשר הם נראי' לכאורה כמו שינוי והתפעלות כמו שהם למטה באדם, והרי באמת האור המלובש בהן מהמאציל הוא רק זיו והארה ואינו נוגע כלל להעצמיות וכמאמר אליהו כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולא מכל אלין מדות כלל. והיינו משום שהאור המתלבש בהמדות הוא רק זיו והארה, ווהו ענין ג' ווין דהשין, וא"כ א"ש שהשין מורה על אני הוי' לא שניתי, כי בעצמותו ית' לא מכל אלין מדות כלל. ולכן אור וחיות המדות הוא רק ע"י בחי' ג' ווין שהם רק בחי' שערות עד"מ וע"ז מורה אות שין כנ"ל.

והנה מבואר בזהר ויקהל דף ר"ד ע"א בענין שבת דפי' ש' בת. והענין כי בשבת אנו אומרים לדוד בשנותו את טעמו, פי' כי יש ב' בחי' אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא, ופי' בשנותו את טעמו היינו בחי' אתהפכא שיהפוך ממרירו למיתקא כי כל מה שנתברר בששת ימי החול עולה בשבת למעלה. וזהו ענין ש' דשבת לשון בשנותו את טעמו. ובת היינו בת עין כמ"ש בזהר שם שהוא השחור שבעין שבו עיקר התגלות הראי', דהיינו ג"כ בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא שיתרון האור הוא מהחשך דוקא, שזהו בחי' תשובה, ולכן שבת אותיות תשב. וזהו שניך כעדר כו', ע"י בחי' שניך שהוא בחי' לדוד בשנותו את טעמו עי"ז נעשה כעדר הרחלים שנכללו בי"ע בבחי' אצי' אשר שם התגלות בחי' אני הוי' לא שניתי, ונעשו כעדר א'. וזהו ג"כ מ"ש באד"ר דקל"ז ע"א בפי' שעלו מן הרחצה שהוא בחי' כי עין בעין יראו. ועמ"ש במ"א דראי' הוא גבוה מהדעת, וזהו אתה הראת לדעת, שהראי' היא השגת המהות והדעת הוא רק הרגשת המציאות ולא השגת המהות כו', מיהו דעת עליון שהוא המזווג חו"ב היינו שממשיך בחי' ראי' שהיא חכמה בהשמיעה שאין דומה שמיעה לראי', וכמש"ל ע"פ ואלה המשפטים.

והנה כל הנ"ל בפי' שניך כעדר הוא על עליות בי"ע לאצי'. אך עוד י"ל דקאי ג"כ על עליות השין שהם המדות דאצי' בלמעלה מהאצי', הוא עפמ"ש בפ' אמור ע"פ והניף אותם על לחם הבכורים דשם נת' פי' והכבשים הפריד יעקב שיעקב הוא הממשיך בחי' הכבשים בבחי' ומדרגותם שבמקורם לבחי' הפירוד כו'. ע"ש שיש ב' מדרגות בבחי' השין, הא' שין דכשב שהשין קודם לבית שהוא בחי' המדות שלמעלה מהשכל ונק' טורי חשוכא לכן השין קודם לבית שהבית הוא בחי' חכמה כמ"ש בחכמה יבנה בית. והב' שין דכבש

שהשין אחר הבית שהוא המדות הנמשכים מהשכל. וזהו והכבשים הפריד יעקב שיעקב המשיך שיהי' נק' בשם כבשים כדי יהי' נמשך הביטול גם בעלמא דפרודא ולכן נק' ג' עדרי צאן שהם בבחי' פירוד, משא"כ בבחי' כשבים שהשין קודם לבית הוא בחי' התכללות וכענין עקודים בכלי א', משא"כ במדות דאצי' שכל א' בכלי בפ"ע, וע' בזהר חיי שרה דקכ"ג א' בענין ושבע שנים כו'. וזהו פי' שניך כעדר הרחלים שהם בחי' עדר א' ממש, כי הוא כמו בחי' שין דכבשים שלמעלה מהבית, וזהו ג"כ בחי' שין דמשה ע' בכסא מלך תיקון נ"א. וזהו שעלו מן הרחצה מבחי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם שהוא בחי' ש' דרומז לתלת אבהן כמו שהם מושרשים בחג"ת דא"א שהוא למעלה מבחי' נהר היוצא מעדן כו'. והנה באדרא דקל"ז א' בפי' שעלו מן הרחצה כ' ודא זמינין צדיקיא למנדע כו' אימתי בשוב ה' ציון וכתי' אשר עין בעין נראה, מזה מבואר דעיקר גילוי בחי' זו בנש"י יהי' לע"ל. והענין ע"ד שנת' במ"א (ס"פ שלח ע"פ אני הוי' כו') שצ"ל מפני מה בג"ע יש ב' מדרגות היינו ג"ע התחתון וג"ע העליון, מלבד מה שבכל ג"ע יש מדרגות אין קץ, אבל מ"מ כל המדרגות שבג"ע התחתון נקראי' ג"ע התחתון, אבל בחי' ג"ע העליון הוא בחי' ומדרגה בפ"ע שיש בו ג"כ מדרגות אין קץ. ויש נשמות שאין זוכים כלל לג"ע העליון משא"כ בתח"ה שהוא לכל ישראל בשוה, שכולם יקימו בתחי' מלבד הכופר בתח"ה מדה כנגד מדה הוא כפר כו'. ואע"פ שבודאי יהי' מדרגות אין קץ באופן הגילוי, מ"מ עכ"פ כולם יקומו בתחי', אבל בג"ע הרי יש שאינן זוכין כלל לג"ע העליון. והענין הוא לפי שההארה והגילוי שבג"ע היא בחי' ממלא כל עלמין והיא בחי' חכמה עילאה ע"כ מאיר בכל עולם לפי ערכו, והיינו כי בג"ע העליון שהוא בעליון הבריאה שם נמשך גילוי חב"ד דאצילות, משא"כ בג"ע התחתון שביצי' שם לא יוכל כלל להיות הגילוי מבינה דאצי' רק מהמדות ו"ק מאירים ביצירה, וע"כ געה"ת הוא בחינה ומדרגה בפ"ע. ולכן יש שאינו זוכה לג"ע העליון, כי מי שהוא ת"ח ותלמודו בידו יוכל לקבל הגילוי מבחי' חו"ב שבג"ע העליון, ומי שהוא ע"ה יושב בג"ע התחתון. אבל גילוי ההארה שבתחה"מ יהי' מבחי' סובב כולא עלמין דקמיה שוה עשי' וחכמה שהוא בחי' כתר המחבר הארת המאציל א"ס ב"ה להנאצלים כו' לכן יוכל להיות מבחי' זו הגילוי גם למטה כמו למעלה, ואדרבה כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא, ולכן כולם יזכו בתחי' ולא כמו בג"ע שיש שאינן זוכים לג"ע העליון כנ"ל. וזהו כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שהוא בחי' טל של תחי' שמרחיץ כל פגם ואפילו המת יחיה על ידו והוא גילוי בחי' קדש העליון שהוא הנק' טלא דבדולחא כמש"ל, שהוא למעלה מגדר ההשתלשלות, ולכן אז נעשי' כולם עדר א'. משא"כ עכשיו בג"ע שהוא מבחי' סדר השתלשלות הרי יש ג' עדרים ג"ע העליון וג"ע התחתון ועולם העשי'. ועיין בשער היחודים פרק ז' ופרק ח'. ואע"פ שגם לעתיד יהי' ג"כ מדרגות אין קץ ה"ז כמו בעדר א' יש כמה רחלים זו משובחת מזו, מ"מ הכל עדר אחד. ונק' רחלים כי תח"ה נמשך ממעשה המצות שנק' לבושים, וכמו רחלים שיש להן צמר, כך השכר מצוה נמשך מהמצוה עצמה. ועמ"ש פ' תצוה ע"פ ועשית בגדי קדש שיש ג' בחי' ומדרגות בלבושים הנעשי' ממעשה

המצות. וי"ל שזהו ג"כ ענין ג' עדרי צאן, אכן לעתיד יהיו כעדר הרחלים כעדר אחד. וזהו אשר עין בעין נראה שהוא הגילוי מבחי' שלמעלה מהשתלשלות, ופי' בעין י"ל ע"ד שבת נק' ש' בת פי' בת עין כמש"ל. ואלף השביעי הוא יום שכולו שבת, וע"כ בבחי' ש' בת עין דאתהפכא חשוכא לנהורא יהי' הגילוי מבחי' עינא פקיחא כו'.

השי"ן* דאיהו כליל תלת עדרי כו' כליל דוקא שעם היותן ג' קוין הרי הם גוף אחד ואות אחד וכעדר א' יחשבו ובמדרש רבה ר"פ תולדות אברם נק' אברהם יצחק נק' אברהם וכו' ע"ש. וזהו פי' שניך כעדר, שניך דוקא שעולי' בי"ע להיות בבחי' אצי' שאז ממה שהיו ג' עדרים מפורדי' נעשו כעדר א' וזהו בחי' שין, וגם שבת פי' בזהר ויקהל ר"ד ש' בת, ש' הא אוקמוה רזא דתלת אבהן כו' ע"ש והיינו כנ"ל שבשבת עולי' הג' עדרי' דבי"ע ונכללי' בקדושת האצי', ובספר התמונה כ' בענין השין זכר לג' אבות, וגם כ' והשין מלשון אני הוי' לא שניתי, והיינו שבאצי' מלובש אור א"ס ב"ה שהוא בחי' אני הוי' לא שניתי בהג' אבות שבאצי' שהם בחי' השין. ועפ"ז י"ל ג"כ פי' שבת ש' בת כי הנה מבואר במ"א פי' לדוד בשנותו את טעמו, כי בשבת הוא בחי' בשנותו היינו שינוי גמור שנהפך לבו ונעשה כאיש אחר לגמרי בשינוי המדות כולן שוין לטובה וזהו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ולכן נק' בשנותו כו' דאתהפכא מרירו למיתקא, וזהו ג"כ ענין הגז' ע"פ ולבן שינים כו' משא"כ בחול הוא בחי' אתכפיא ולכן י"ל שזהו פי' שבת ש' בת שבחי' השין הוא ענין בשנותו את טעמו להפך חשוכא לנהורא ולכן נכלל בבחי' בת היינו בת עין שהוא השחור שבעין שבו עיקר הראי' שזה מורה ג"כ על בחי' זו דאתהפכא חשוכא דוקא לנהורא וכמ"ש במ"א ע"פ יצרנהו כאישון עינו שזהו בחי' תשובה ושבת אותיות תשב כו' וזהו בחי' ש' בת, וזהו שניך כעדר כו' ומאיר בהם בחי' אני הוי' לא שניתי, ולכן כולם מתאימות ע"ד איהו וחיוהי וגרמוהי חד. ופי' ושכולה אין בהם היינו שאז אין שום יניקת החיצונים מהמדות כי באצי' לא יגורך רע משא"כ בבי"ע יוכל להיות יניקה מהמדות כענין ותאכלנה שבע פרות הרעות את הטובות כו' שנופל מהמדות כו' משא"כ כאשר כבר אתהפכא חשוכא לנהורא לא שייך לומר כן כו', וע' בסידור האריז"ל בדרוש קבלת שבת בשדה איך בלעומת זה בקליפות יש ש' של שקר כו' וכמ"ש ג"כ בזהר בראשית בההקדמה, ולכן משבחה שניך כעדר כו' כי כולה זרע אמת, וכתי' הצילה נפשי משפת שקר.

והנה כל הנ"ל בפי' שניך כעדר הוא על ענין עליות בי"ע לאצילות, אך עוד י"ל בפי' פסוק זה בעומק יותר דקאי ג"כ על ענין עליות המדות דאצי' בלמעלה מהאצי', ושניהם אמת, אלא שהבחי' הראשונה הוא ענין שבת תתאה והבחי' השנית זהו ענין שבת עילאה. ויובן זה עפמ"ש בפ' אמור ע"פ והניף אותם על לחם הבכורים, דשם נת' פי' והכשבים הפריד יעקב כי בנפילת החיות למטה נק' בשם כבשים הבית קודם לשין כי הבי"ת רומז לבחי' חכמה

---

*) חסר ההתחלה.

בחכמה יבנה בית והשי"ן רומז לג' קוין המסתעפים ונמשכים למטה משא"כ כשהם למעלה במקורם הם אחדות א' ושם נק' כשב השין קודם לבית שהשין הוא מדות עליונות שלמעלה מהחכמה והשכל ונק' בזהר טורי חשוכא אך והכשבים הפריד יעקב שיעקב הוא הממשיך בחי' הכבשים מבחי' ומדרגותם שבמקורם לבחי' הפירוד שיהי' נק' בשם כבשים כדי שיהי' נמשך הביטול גם בעלמא דפרודא את הכבש הא' תעשה בבקר כו' ע"ש, ונמצא יש ב' מדרגות בבחי' שין הא' שין דכשב שהוא המדות שלמעלה מהחכמה שהוא חג"ת דא"א וזהו בחי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' למעלה מבחי' בינה הנק' נהר היוצא מעדן כו' והב' שין דכבש שהוא המדות הנמשכי' מהבינה והנה לגבי המדות שלמעלה מהשכל נק' המדות שלמטה בשם ענפין מתפרדין וכמ"ש בזהר פ' חיי שרה דקכ"ג משא"כ המדות שלמעלה מהשכל שהם התכללות א' וכענין עקודים בכלי אחד וכמבואר ג"כ בפ' תולדות בד"ה מים רבים לא יוכלו לכבות כו', ושם נת' ג"כ דמדות אלו נמשכי' מבחי' דעת עליון שהוא הממשיך מדות אלו מהכתר כו'. והנה משה הוא בחי' דעת עליון שממשיך מבחי' עבר הנהר כו' כמש"ל ע"פ ואלה המשפטים כו' וזהו שניך כעדר, ששם הוא בחי' עדר א' ממש לגמרי שכולם בכלי א' וזהו בחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם כו' ולפ"ז פי' שניך היינו ע"ד שין דכשב שהשין הוא הוא למעלה מהבית שהוא בחי' חכמה והיינו ע"י שעלו מן הרחצה מבחי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' ומשם שרש הנשמה יתירה דשבת שהוא בחי' הרצון שלמעלה מהשכל כו' ולכן ביעקב הי' ג' עדרים כי ביעקב כתי' והכשבים הפריד יעקב כנ"ל אבל משה מלגאו נאמר ע"ז שניך כעדר כו' שכולם מתאימות כתאומים ממש בכלי א' כנ"ל ועפ"ז י"ל הטעם שאין מניחי' תפילין בשבת כי הנה שין של תפילין השין נמשך מבתי התפילין הוא כמו בחי' השין שאחר הבית אבל שבת הוא בחי' שניך כעדר כו' וד"ל.

והנה מבואר לעיל ע"פ ואלה המשפטים ענין שנשמות ומלאכי' דבי"ע נק' זרע בהמה ומרע"ה נק' רעיא מהימנא ונתתי עשב ע"ב שין שהוא משפיע להם בחי' דעת קיום המדות וחיותן, והנה במרע"ה כתי' מן המים משיתיהו מבחי' שלמעלה מהשתלשלות וע"ז נאמר שעלו מן הרחצה שנרחצי' הלבושי' הנעשי' מתומ"צ בבחי' מים הנ"ל דמשה שהוא המשכת מ"ד מלמעלה מהשתלשלות ואז הם כעדר א'. ולכן י"ל ביעקב שלח ג' עדרים כי משה מלגאו יעקב מלבר, ומצד הבחי' דלבר הם ג' עדרי' אבל משה שממשיך מלגאו מבחי' הפנימי' נעשו כעדר א', והענין כי קדוש אומרים ג"פ לפי שהוא המשכה מאצי' בג' עולמות בי"ע וג"פ קדוש הם ג"כ אל שדי דבריאה אל הוי' ביצירה אל אדנ"י בעשייה אל הוא ל"א קוצי דשערי ושרשם מתיקון הראשון שבי"ג מדה"ר דא"א כמ"ש באדרא דף קל"ב ע"א וכמש"ל בפ' יתרו בביאור דפסוק משה ידבר, ולפי שמתלבש בבי"ע בכל עולם לפי ערכו לכן אומרים ג"פ קדוש ועמש"ל בפ' אמור בד"ה ונקדשתי גבי כת א' אומרת קדוש פ"א כת א' אומרי' ב"פ קדוש כת א' אומרת ג' פעמים קדוש, וזהו כענין ג' בחי' עדרים הנ"ל שהם ג' בחי' העלאת מ"ן הנ"ל, וההמשכה דבחי' קדוש נמשך לכ"א לפי

המ"ן שלו, וכ"ז הוא בחי' ונתתי עשב שהוא המשכת הדעת בבחי' ג' עדרי' הנ"ל ע"י ג"פ קדוש, אמנם ענין בחי' שעלו מן הרחצה זהו בחי' גבוה יותר וכמ"ש ע"ז באדרא דקל"ז א' מאי מן הרחצה כו' כד אתסחן בחוורתא דעינא עילאה כו' ע"ש. וי"ל דהיינו כמו בשבת שבשבת עולי' השלשה עולמות בי"ע ונכללים כולם באצילות כמ"ש בסידור האריז"ל גבי מנחה דשבת שעולם הבריאה הוא במקום אימא ויצירה במקום ז"א ועשיי' במקום נוק' וכך עומדין עד מוצאי שבת, והיינו שנכללו בי"ע בבחי' בי"ע דאצילות, והרי ג' עדרים הן הן ג' עולמות בי"ע וכשנכללו כולם באצי' אשר שם מאיר הקו וחוט מאור א"ס נעשו כולם עדר א' שכולם הם במדרגת האצילות וזהו בחי' קדש שאצי' דרך כלל הוא בחי' חכמה הנק' קדש ולכן השבת נק' קדש, וכמ"ש ענין זה בזהר פ' אמור דצ"ד ע"א, ותמן באצי' לית קיצוץ ופירוד ח"ו כי איהו וגרמוהי חד לכן נק' עדר אחד.

והנה הכח הזה שיתעלו בי"ע להיות בבחי' אצילות והרי אין ערוך ביניהם זהו ודאי ע"י בחי' עליונה יותר משניהם דקמי' אצי' ובי"ע שוין ע"כ יכול לחבר שניהם וזהו בחי' חיורתא דעינא עילאה שהוא בחי' ע"י המתנשא מימות עולם כו' וזהו ג"כ ענין בחי' משה ששרשו ממ"ה דא"ק כמ"ש במ"א וזכה לדעת עליון שמבחי' כתר כו' וע"כ הוא מרחיצם בבחי' הרחצה כו'. עוי"ל פי' כעדר א' לפמ"ש בע"ח שער פנימי' וחיצוני' דרוש ג' ובשבת מתערבין חיצונית עם הפנימית ע"ד הנ"ל ונעשה הכל חיבור אחד. והנה פי' שינייך דוקא בעדר הרחלי' הענין כמבואר בפ' ויחי ע"פ ולבן שינים מחלב דבחי' שיניים הן הטוחנות ומפררות דהיינו לפרר ולברר כל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו ולדקדק ולפשפש בהן כו' אך אח"כ הוא בחי' לבן שינים מחלב וכמ"ש רוחצות בחלב שהוא בחי' שנהפך לבו לגמרי מחשוכא לנהורא וכו', ולכן אמר שינייך כעדר כו' שעלו מן הרחצה כמ"ש רוחצות בחלב ולבן שיניים מחלב שע"י הדקדוק במעשיו יבא לכל זה כי התחלות כל העליות הוא ע"י המעשה וכמ"ש בפ' בראשית ע"פ והארץ הדום רגלי כו' ועמ"ש בפ' בלק ע"פ מי מנה גבי אף עשיתיו כו'. ועוד פי' שניך כעדר דהנה מבואר בתיקוני זהר בתיקון נ"א שין איהו כליל תלת עדרי צאן כו' תלת אבהן כו' עשב עב שין כו' ע"ש וכ"ה בפרדס שער האותיות אות שין ובספר מגן דוד להרדב"ז.

והיינו כי בבי"ע הן ג' עדרי' כל עדר הוא בפ"ע בחי' ענפין מתפרדין וכמ"ש ומשם יפרד כו' משא"כ באצי' הוא בחי' התכללות וזהו ענין (חסר).

ו' ח'

ששים המה מלכות, ט' אחת היא יונתי כו'. מד"ר פ' במדבר ר"פ ד' דף רי"ו ח' ע"פ פקוד כל זכר כו' ע"ש שהצדיקים נמשלו לפרגמטוט של מרגליות כו' ובמא"א אות מ"ם סעיף ע"ה מרגליות נוק' דז"א עכ"ל, וע"ש אות א' סעיף ד' בד"ה אבן גבי והמלכות נק' אבן טובה כו' ע"ש. ועיין בלקו"ת בשיר השירים ד"ה מה נאוו לחייך בתורים, ושם פ"ג בענין צוארך בחרוזים הוא בחי' אבנים טובות ומרגליות מופרדים וקבועים ותלויים בחוט שהחוט נכנס בהם ומחברם שלא יתפרדו וכך עד"מ נמשך הקול * קול יעקב יו"ד עקב הוא מדתו של יעקב המבריח מן הקצה אל הקצה עכ"ל. ואולי ר"ל שממשיך הקו וחוט מאוא"ס ע"י עסק התורה.

ב) **מד"ר** פ' נשא פ' ט' דף ר"ל ע"ב. נשא פי"ד דף ר"ס ע"ג ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר, ומכולם לא בחר הקב"ה אלא בצדיקים שנאמר אחת היא יונתי כו' ראוהו בנות ויאשרוהו כו' (לכן נדרש זה בקרבן אשר ועי' בלקו"ת בשה"ש ד"ה ששים המה דרוש הראשון פ"ב בענין אשר קדשנו במצותיו כו') בהקב"ה ובתורתו שהיא חמשה ספרים כנגד חמשה אצבעות שבכף וקבלו עשרת הדברות בסיני הוי כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת עכ"ל. ובלק"ת מהאריז"ל ס"פ האזינו פי' חמשה ספרים של ס"ת הם חמשה פרצופים א"א או"א זו"נ, ספר בראשית כנגד קוצו של יו"ד ספר שמות כנגד י' אבא ספר ויקרא כנגד ה' ראשונה אימא, ולכן הקרבנות הם לתקן ולמתק דינין דמתערין מינה (עיין זח"א ויגש דר"ו ע"ב) ספר במדבר כנגד וא"ו מספר בנ"י דלעילא, ספר דברים הוא משנה תורה וחוזר וכולל כל מה שבחומשים הראשונים והוא כנגד ה' אחרונה נוק' עכ"ל. ועיין מענין משנה תורה בלקו"ת פ' במדבר בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה, ועיין מענין כף בלקו"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי ספ"ב גבי ולכי לך, ולכי בכ"ף ויו"ד, ובהביאור פ"ד האריך בענין הכ"ף שהוא בחי' מחשבה הקדומה שהוא בחי' א"ק שהוא אריך דכללות אבי"ע כמ"ש במ"ת.

ד) * **בפ'** קרח דף רע"א ד', ששים המה מלכות ששים מסכתות, שמונים פלגשים שמונים בתי מדרשות היו בירושלים כנגד פתחי', ועלמות אין מספר משנה החיצונה, ופי' המ"כ מה שלמדו היחידים חוץ לאלו בתי מדרשות. שה"ש רבה דף ל"ב ג' ד' הפסוק ששים המה והפסוק אחת היא יונתי.

ה) **זח"א** ויצא דף קנ"ט א' מאי ועלמות אין מספר כד"א היש מספר לגדודיו ובגין דלית לון חושבנא כתיב ועלמות אין מספר, וכ"ה בפ' פקודי דף רכ"ז סע"ב, זח"ב פ' שמות דף י"ד ע"ב ופי' במק"מ ששים

הקול : ברשימות הנדפס נמצא כאן שורה : לל"ב ז"א ולכן הוא נעור להאיר לנוק' כו', ועי' בחי' ער הנ"ל הוא. — שורה זו ליתא בלקו"ת יג, א ואינה שייכת לכאן. וכנראה שנפלה לכאן בעת הדפסת הרשימות בטעות.

ד) : כ"ה בגוכתי"ק, אות ג' אינו מצוין.

מלכות הם בבריאה ששה היכלות ופ' ופלגשים ביצירה ועשיי' אחת היא יונתי מלכות דאצילות. זח"ב בשלח דנ"א א'. זח"ג ר"פ פנחס דרט"ו ע"ב ששים המה מלכות דאינון כריכין בה כגון כיצד כורכין את שמע (עיין בפסחים במשנה אנשי יריחו היו כורכין את שמע ובגמ' שם) ואינון לקבל ששים מסכתות, ועלמות אין מספר אילין בתולות אחריה ריעותיה דאינון הלכות דלית לון חושבנא עכ"ל. ששים המה מלכות ת"ז תקון כ"ח דע"ג ב' ששים המה מלכות דכל מסכת מטרוניתא איהי עכ"ל, תקון י"ג דכ"ג סע"ב ודף כ"ד ע"א. ועלמות אין מספר ת"ז תקון כ"א דנ"ב סע"ב תקון כ"ח דע"ג סע"א תקון ע' דף קכ"א ע"א.

ו' י'

מי זאת גו' איומה כנדגלות, רבות בא פט"ו קרוב לר"פ דק"ל ע"א (שהוא ט"ו א') כמו שחר בבבל כו' (ומשחרי ימצאוני, ויש להעיר ממ"ש בזח"ב ק"מ ע"א ע"פ אשחריך, ור"פ שלח ודעת השחר מקומו) יפה כלבנה כו' (ע"ד מ"ש בתו"א בד"ה ותוסף אסתר בענין הלילה הזה, ברה כחמה י"ל לא זז מחבבה עד שקראה אמי כי חמה בינה) איומה כנדגלות באדום, לשון דגלים ולשון נד גלות, ועמ"ש ע"פ וזאת התרומה. אמור פ"ל דף ריש ע"א (שהוא ל"א סע"א) במדבר פ"ב ר"י ד' (שהוא ד"ג ע"ד) נשא פ"ט ר"ל ב' (שהוא כ"ג ב') יפה כלבנה ברה כחמה שנולדו מאיש ואשתו ולא מזונות ח"ו ולמעלה הפי' שנשמה מושרשת ונמשכת מזו"נ דאצילות כו' והו"ע בריתו יומם ולילה המבואר בד"ה וזכרתי את בריתי. ולפי"ז איומה כנדגלות י"ל כמש"ש בענין והי' הוי' לי לאלקים כו' כי בבחי' זו כל הקליפות בטלים ומבוטלים ששרש הגבהתם משום דקמי' כחשיכה כאורה ולכן כיון בבחי' זו מתעלים נש"י הרי אז הסט"א בטל כו' משם אורידך נאום כו'. שה"ש רבה ל"ג א' (שהוא ל"א סע"ב) יפה כלבנה אע"פ שברה כחמה מקטינים א"ע כלבנה, ישראל מונים ללבנה דל"ל מגרמ' כלום בד"ה בחדש השלישי, עוד י"ל ע"פ מ"ש באו"ת בענין ועינינו מאירות כשמש וכירח כו'.

זהר ח"א בראשית כח"א יפה כלבנה ברה כחמה, וישלח ק"ע א' ולפי מ"ש המק"מ ג' ג' מדריגות דיפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות הם ג' מדריגות דלא זז מחבבה עד שקראה בתי אחותי אמי ודו"ק. זח"ב ר"פ תרומה, ולפמ"ש המק"מ בשם ספר ערוגת הבושם ג' דברה כחמה היא עלייתה בבחי' אימא, וא"כ איומה כנדגלות שמקבלת י"ג תקוני דיקנא י"ל ע"ד עליית' בנעילה דיום הכפורים למעלה מבחי' אימא היינו בכתר. עמ"ש מזה בבוך במדבר בתחלתו.

אל גנת. ח״א דף י״ט ע״ב דף מ״ד ע״ב, ח״ב דרל״ג ב׳ דרנ״ד ריש ע״ב.

ושנותיו ועיין ביומא פרק בא לו ע״פ כי אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לך שארז״ל וכי יש שנים של חיים ושנים כו׳ אלא אלו שנותיו של אדם המתהפכות עליו מרעה לטובה, וע״ש במהרש״א שכתב ולשון חיים נופל בדבר שהוא במלואו הביא ממ״ש בגמרא בב״ק פרק מרובה אחייה לקרן, ור״ל במלואו ע״ד להחיות בהם נפש כל חי שזהו יותר מבחי׳ בנ״ר וחסרונן, וכמ״ש במ״א שבעני נאמר רק די מחסורו אשר יחסר לו, שלא יהי׳ בחוסר כל, אבל יש להחיות נפש כל חי יותר מכדי חסרונן וע״ד מ״ש במד״ר פ׳ נח פל״ג ופ׳ אמור פכ״ז ע״פ צדקתך כהררי אל אן דאת יהיב את יהיב בשפע יעו״ש שההשפעה בשפע רב ועצום, וזהו ששיבח מדת צדקה של הקב״ה הנקרא צדקתך שאינו כמו צדקה של בשר ודם שאינו רק כדי מחסורו של עני לבד אבל צדקתך הוא כהררי אל בשפע רב, וזהו החסד שע״י הצדקה שהאדם עושה רק כדי מחסורו של עני מעורר למעלה צדקתך כהררי אל.

(ז״ין ב׳ פסוק ד׳)

מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב. ודרשו רז״ל בפ״ק דחגיגה כמה יפין רגליהון של ישראל בנעלים בשעה שעולין לרגל, בת נדיב בתו של אברהם שנק׳ נדיב כמ״ש נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם. הנה ענין עקבות משיחא היינו נשמות שבבחי׳ עקביים דאדם תתאה דאצי׳ הנק׳ רגלי השכינה. כי הנה בחי׳ ממכ״ע הוא בבחי׳ ציור אדם ראש ורגל מראש כל דרגין עד סכ״ד דהיינו מעולם הבריאה עד עולם העשי׳ דכתיב הארץ הדום רגלי, פי׳ כי מדת מל׳ ית׳ בכל משלה והוא מחי׳ ומהוה את כל הנבראים מאין, וזהו ממכ״ע שהוא כמו הנשמה הממלא את הגוף שהוא מושכת שפע וחיות לכל אבר כפי מזגו מראש עד רגל, כן כל העולמות דבי״ע הם בדוגמת אברים דשכינתא כידוע, והשכינה עצמה מל׳ דאצי׳ הוא הנשמה להם שממשכת להם שפע וחיות. והנה באברים יש חילוקים שיש אברים פנימים כמוח שבראש וכדומה, ויש אברים חיצונים כמו הרגלים שאינו רק לקיום ומעמד גוף העקרי כו׳. ואמנם בכלל כולם הן רק כלים שחיות הנפש שורה ומתאחד בהם, כך למעלה בעולמות דבי״ע שהם בחי׳ כלים להארת המל׳ דאצי׳, ויש ריבוי חלוקים ראש ורגל, דהיינו מתחילת הבריאה שהוא בחי׳ ראש עד סיום העשי׳ שהוא בחי׳ רגל, ומ״מ כל הבחי׳ שהם נק׳ כלים ואברים לשכינתא הם פנימי׳ העולמות דבי״ע שהם הכלים שהארת האצי׳ שורה בהן, וכמו הרגל שגם בו יש חיות הנפש ממש ע״ד שיש בראשו ובכולן יש ב׳ בחי׳ החיות של כל אבר וגוף האבר עצמו, כן עד״מ כל העולמות דבי״ע הפנימי׳ הקרובים אל אור וחיות אלקי שבי״ס דבי״ע הם כערך גוף האבר לגבי חיות האדם, דהיינו

ממכ"ע שיורד ושופע לכל אבר ואבר. ויש בכל אבר ב' בחי' חיות של אלקו' שממל' דאצי' שבו והאבר עצמו כו'. אמנם עולמות החיצוני' ביותר הם בחי' לבושי' לגבי אברים אלו כמו הלבוש שהוא נפרד לגמרי ואינן חיות הנפש מתלבשת ומתאחדת בתוכיותו כלל ע"ד שמתלבשת בגוף לא מיני' ולא מקצתו. כך אותן העולמות אין בערך הפנימים להיות אברים לשכינתא אלא נק' לבושים. והנה הארץ הדום רגלי שהוא עולם העשי' יש בו פנימי' שהוא בחי' רגלי השכינה סוף כל דרגין ממדריגה שפע החיות ממל' דאצי' שמתלבש' בו שנק' בשם רגל והחיצוני' דעשי' שהם בחי' ההיכלות והמלאכים נק' לבושים להרגל. אמנם הנשמות שהם מפנימי' העולמות והן מן האברים עצמו ולכן הנשמות דעשי' נק' עקבים שבעקביים הם מן הרגל עכ"פ, וזהו עקבות משיחא. והנה כמו שלמטה באדם התחתון הלבוש של הרגל הוא מנעל הוא היותר גס מכל לבושים שעל גופו שהרי הלבוש שמלביש הידים והחזה והשוקיים הם של צמר וכדומה שהוא דק ולבוש המנעל הוא של עור שהוא גס מאד, כמו"כ למעלה לבוש דרגלי השכינה שבעשי' הוא של עור ונק' מנעל שהוא לבוש גס יותר מלבושי' דיצי' ועשי', והגם שבודאי העיקר הוא גוף הרגל וחיותו ואין העור של המנעל תופס מקום לנגדו שהרי מנהיג את המנעל לאותו צד שיפנה הרגל עפ"י רצון החיות האלקי שבתוך הרגל שהוא הנשמה של הכלי כנ"ל. וא"כ לכאורה מה יתן לך ומה יוסיף לך עביות המנעל מאחר שעכ"ז בטל להרגל. אך באמת גם שעפ"י האמת אין עביותו גורם כלום לבטל הנהגות הרגל כי הוא בטל להרגל ולכל אשר יחפץ יטנו. עכ"ז לעין הרואה הוא גורם הסתר והעלם שהוא מסתיר מאד את הרגל יותר משיסתיר לבוש הצמר ופשתן את הגוף, שהרי מתוך הדקות של לבוש הצמר ופשתן יכולים להביט קצת בגוף ולהכיר אפי' שמץ מיני', אבל מתוך גסות העור בלתי אפשר כלל להכיר אפי' שמץ מן גוף הרגל. וכמ"כ עד"מ למעלה, חיות האלקי' שבכלי' דעשי' שהן הנק' רגלי השכינה שהגם שהוא העיקר והמקור אמיתי לכל הברואים שבעולם העשי' ומנהיגם כרצונו להשפיל ולהרים על מלכי האדמה וכל פרטי הצטרכותם וחיותם וקיומם ושינויי הזמן של כל פרטי הנבראים דעשי' ארמ"ע ודצח"מ וצבא השמים ממנו ואין בחי' הלבושים מסתירים לו באמת כי הם טפלים ובטלים לו ית' לכל אשר יחפוץ יטנו, עכ"ז אצלינו הם גורמים הסתר והעלם להיות כי הלבוש מנעלים דעור הם קליפות גסות ומוסתר ומצומצם בהם כ"כ האור האלקי' בתכלית ההסתר עד שהן נראים כאלו הם נפרדים ממש ויש ודבר בפ"ע יושג ויוכר בהם ההשגחה אלקות. וזהו הטעם שבדורות הראשונים הי' מצוי האותות ומופתים ניסים ונפלאות כידוע, ועכשיו אותותינו לא ראינו, שהרי אינו מצוי כ"כ שיהי' נס נפלא רק מוסתר ומצומצם מאד בסיבת הטבע, לפי שנשמות של דורות הראשונים הי' הלבושים דקים ביותר כמו לבוש הצמר ופשתן שעל הגוף כנ"ל (כי הנשמות הן מפנימי' העולמות שנק' גופים ואברים לשכינתא והנשמות של דורות הראשונים הי' מבחי' אברי הגוף כמו הראש ואח"כ הכתף והידים כו' שהלבושים שעליהן הם דקים כנ"ל), לכן הי' לפעמים עת הכושר שיאיר אור האלקי ויתגלה לחוץ לעין כל רואה מתוך דקות הלבוש,

וזה הי' ניסים הנפלאים שהן גילוי אלקות ממש כידוע. אמנם עכשיו בעקבות משיחא שהוא ענין הנשמות שמבחי' עקביים דשכינתא כנ"ל, והלבושים שלהם גסים מאד הוא נוגה דעשי' כמשל העור של המנעל שמסתיר על הרגל לגמרי, לכך האור אלקי מוסתר מאד דצמצום הנהגת הטבע ואינו מצוי כ"כ שיהי' גילוי אור אלקי בנס נפלא.

והנה נת' בפרק זה ענין המנעלים למעלה שהם לבושים דרגלי השכינה ר"ל לבושים לכלים דעשי' וכן הם לבושים דנשמות שבבחי' עקבות משיחא, ונת' ההפרש בין לבושים של גופא דמלכא להנעלים.

ב) והנה כתיב רחצתי את רגלי. פי' כל הנ"ל בענין המנעלים שהשכינה מל' דאצי' מתלבשת בהם עד"מ על רגלי' אינו אלא כשנשפלת בבי"ע להחיות רוח שפלים בבחי' גלות שאז מוכרחת להתלבש בלבוש המנעלים. כמו עד"מ מי שהולך במקום שיש בו טנופת ולכלוך שמתלבש מנעלים שלא יתטנפו רגליו, כך עד"מ ירידת השכינה בבי"ע שיש שם קליפות שרוצים לחטוף יניקה יתירה, לכן יהי' התלבשות שלה במנעלים שלא יהנה החיצונים מרגלי השכינה, כי רגלי' יורדות מות מקום שיש יניקת החיצונים, וגם לצורך עלמין דקדושה כי השפע צריכה להתעלם ע"י המנעלים כנ"ל. אבל בעלותה באצי' אומרת רחצתי את רגלי שכבר רחצה אותם מכל טינוף ולכלוך, כי באצי' לא יגורך רע כתי' שאין מקום ליניקת החיצונים שם, וה"ז כמו הנכנס בהיכלו שמנקה רגליו ומנעליו מהלכלוך והטינוף שבחוץ. והנה כמו שהוא למעלה בהשכינה מל' דאצי' שהוא מקור נשמות ישראל, כך בישראל עצמן בעלותן לרגל דכתי' יראה כל זכורך את פני ה', סוכ"ע שבאצי' למעלה מזמן ומקום, אני הוי' לא שניתי מבלי שימצא שם ראש וסוף בהשתל' (ולכן יראה כל זכורך כי קטן וגדול הוא), ולכן כתיב ע"ז מה יפו פעמיך בנעלים, כי להיות עלי' זו בבחי' אצי' ואז להיות כי עלתה המל' בתכלית מתיפה גם הלבוש שק של המנעלים, כי רחצה אותם מכל טינוף ולכלוך אחיזת החיצונים דעשי' קודם שעלתה כו', וזהו מה יפו פעמיך בנעלים. אך להבין איך יתכן שגופו של לבוש שק יהי' יפה ויעלה גם הוא לבחי' אצי', ר"ל גם שרחצה המנעלים מכל לכלוך וטינוף הלא מ"מ נשארו עור שהוא לבוש גס ועב, ומהו היופי בו כ"כ עד שיעלה בבחי' האצי' ויאמר עליו מה יפו פעמיך בנעלים. אך הענין להיות כי ידוע דשורש לבושים לנוגה דבי"ע נפלו בשבה"כ, וקודם שנפלו בשבירה הי' במדריגה היותר נעלה מבחי' האצי' כמ"ש לפני מלוך מלך לבנ"י. כידוע דכל שנפל למטה מוכרח להיות שהי' במעלה גדולה יותר קודם שנפל כו', אלא שאחר שנפל הוא לבוש גס ועב כנ"ל. אבל כשמתעלה לשרשו שקודם השבירה הרי הוא מצד מעלה במדריגה. וזהו שהמנעלים כמו שהם בעשי' הוא בחי' לבוש שק, אבל כשעלה המל' באצי' אז המנעלים דעשי' מגיעים לשרשן שקודם השבירה שהיה מאד נעלה, לכך נאמר ע"ז מה יפו פעמיך בנעלים, וכן בישראל למטה כשעולין ברגל. וזהו שא' עוד מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, ופי' רז"ל בתו של אברהם שנק' נדיב. כי הנה עיקר סיבת הנפילה בהשתל' רבות עד שיש יניקה גם

לע"ש החיצונים הוא מחמת תגבורת חסד העליון כאשר הוא רב חסד משפיע חיות לכולם גם למי שאינו ראוי, כמו הנדבן וחסדן בטבעו שישפעו גם לנבזים ושפילים כמו לגדולי הערך כו', וזהו בת נדיב כמ"ש נדיבי עמים נאספו כו', כמו שאמר אברהם לו ישמעאל יחיה שמחמת שהי' מסט' דחסד הי' גם מותרי השפע ממנו לישמעאל כמ"ש במ"א. והגם שאותו החסד שיורד במותרות נשתלשל מאד למטה ומחי' לקליפה גשמי' כישמעאל, מ"מ בשרש שרשו הוא מאור החסד עליון האלקי' ממש כנ"ל. וזהו שאומרים כלה נאה, פי' כשרוצים להעלות המל' הנק' כלה מזכיר' איך שהוא בת נדיב, כלומר שבא ממותרות שפע החסד מצד תגבורת אור חסד העליון כי רב חסד הוא שאח"כ בא מזה סיבת ריבוי ההשתל' כנ"ל. וכזאת הוגבהה ונתעלת לגבי בעלה או אביה מקו החסדים הוא אברהם שהי' אב המ"ג כו'. וזהו חסודה ל' נפעל דהיינו החסדים שלה להחיות ע"ש הוא ממקור תגבורת החסד דאברהם. וזהו העלי' שלה ע"י אהרן שושבינא דילה להיות כי הכה"ג מזכיר שורש שרשה במקור החסדים כנ"ל מביא' אל בעלה בזה כנ"ל וד"ל.

(**הנה** נת' פי' איך שהמנעלים דלעיל פ"א בעלות המל' באצי' אז הם נקי' מכל לכלוך, כמ"ש רחצתי את רגלי, וגם נעשי' יפה מצד התגלות שרשם שבעולם התהו. וז"ש מה יפו פעמיך בנעלים דוקא וגם בת נדיב, כי שרש בחי' המנעלים הנ"ל להחיות ע' שרים בא מחמת חסד עליון וכמ"ש אברהם לו ישמעאל יחי', וז"ש כלה חסודה וכשמזכירים שרשה בזאת נתעלי').

ג) **ועתה** יש להבין ענין מה יפו פעמיך, מהו היופי של ההילוך, כי פי' פעמיך היינו ההילוך לבד ומ"ש בנעלים הו"ע ב' לומר שההילוך עם המנעלים יפה ביותר מיופי ההילוך מצד עצמו, אבל עכ"ז ההילוך מצד עצמו יפה ג"כ. וי"ל מהו ענין היופי שבהילוך. כתיב עוז והדר לבושה, פי' כי אנו רואין בלבושים הגשמי' שבאדם, הגם שהלבוש הוא נפרד לגמרי ממהות האדם הנה יבא לגוף האדם ע"י הלבושים יתרון מעלה מה שלא הי' מוצא ע"י עצמו, והוא הפאר והתפארות שיתפאר ויהי' הדר מאד ע"י לבושים נאים כידוע, והרי ע"י הפאר ההוא נתעלה בגופו מאד והי' לאיש אחר ממש וגם הוא חשוב ונכבד בעיני כל רואה מה שלא הי' מוצא עילוי זה וכבוד זה לנפשו וגופו מצד עצמו. וי"ל מהיכן כח זה ללבושים הנפרדים. אמנם הענין הוא שהת"ת עולה עד הכתר פי' שהוא בחי' אין כמו בחי' אין של המקיף הנק' כתר, ע"כ יש בכח התפארת להגביה ולהעלות מהות הדבר משפלות לעלי', שהרי אנו רואים שהגוונין (של הלבוש שהוא עיקר התפארת) אינו עצם מהות הדבר והי' בחי' אין לבד, וע"י הגוונין יוגבה ויתעלה מהות הדבר א"ז כ"א מחמת הארת הכח שיש בתפארת. כי הנה המקיפים שורים על הלבושים כי שרשם הוא מהמקיפים אלא שנתגשמו כמ"ש במ"א, ע"כ יש הארת התפארת בהלבושים עד שיפארו את האדם ויתעלה על ידם בתכלית העילוי והיופי שבלבושים אינו הלבוש עצמו אך הוא שרש הלבוש כמו שהוא בבחי' מקיף כו', וזהו עליית הלבוש כאשר יתראה בו היופי והתפארת, כי כל ת"ת הוא מעלה בבחי' התנשאות ויוקר מופלג כנ"ל, וזהו"ע היופי במנעלים, פי' כי כשאר

הלבושים מכסים על המל' להסתירה ולהעלימה בעולמות דבי"ע אינן יפים כלל אדרבה כתיב אל תראוני שאני שחרחורת כו', אך כשהוא עולה בתכלית העילוי באצי' (וגם הלבושים מחברים ומגיעים לשרש דתהו כנ"ל פ"ב) אז הלבושים בבחי' התפארת והיופי שבלבושים כנ"ל, והן משבחין ומעלין אותה בעילוי היותר גבוה מכמו שהיתה תחלה (באצי' קודם ירידתה בבי"ע לבושי נוגה לבררם) ואח"כ הגם שהמנעלים הי' בחי' לבוש שק מתחילה ועושים יפי' ביופי ת"ת העליון שנותן בלבושים, וכתי' מה יפו פעמיך בנעלים שהמנעלים יתנו תוס' יופי לה כנ"ל וד"ל.

ועתה י"ל ענין היופי הב' שהוא היופי דפעמיך שפעמיה יפים מצד עצמם מלבד היופי דנעלים כנ"ל. והענין הוא להיות כי עליית המל' הוא בבחי' רו"ש ששרשו ממטי ולא מטי כו', כמו טבע האש שהסתלקותו למעלה אינו הסתלקות לבדו אלא כלול מהסתלקות והתפשטות ר"ל עלי' וירידה שהרי מתנענע בהסתלקותו, והיינו לפי שהוא עולה וחוזר ויורד מעט וחוזר ועולה וכו', ומזה בא הנענוע, משא"כ ההסתלקות לבדו שאינו כלול מירידה הוא שעולה בבת אחת לגמרי ממסלמ"ע. והנה אופן העלי' של המל' מבי"ע לאצי' אינו בב"א ובבחי' הסתלקות לבד אלא בבחי' שכלול מירידה ג"כ, הגם שעיקר הוא העלי' שהרי עולות מבי"ע לאצי' אבל כל עלי' ממדריגה למדריגה יהי' אח"כ ירידה קצת ואח"כ חוזר ועולה ביותר. וזהו בחי' רו"ש, שהגם שהעלי' בחי' אור חוזר וגבורה רשפי אש הוא כלול מבחי' השוב ג"כ. וכמ"ש במ"א בענין דלעתיד שישחוט הלויתן את השור הבר בסנפירי' ואי' במדרש פ' שמיני והלא פגימה הוא אלא שאמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא ששחיטה זו כשרה, ונת' שם הענין לפי שבכל עלי' שהיא ממטלמ"ע במדריגות רבות רוממות שע"ז צריך להיות הפסק בנתיים שאחר העלי' מדרגה מהיכל א' עד"מ ינוח שם עד שיתאחד עם מהות אותו ההיכל והעולם שעולה בו ושוב יעלה אח"כ בבחי' גבוה יותר כו', וזהו ענין הפגימות שבין הסנפירים ע"ש. והנה בחי' ההפסק הו"ע השוב) ועד"ז הו"ע מטי ולא מטי אלא שהוא לפני האצי', ובאמת בחי' רו"ש שרשו גבוה יותר מבחי' מטול"מ הוא שורש התהוות הכלים בענין הנוק', והיינו ענין מרקדין לפני הכלה שהרקידה יש בה עלי' וירידה בכל רגע, וזהו רמז על עליית המל' הנק' כלה, וזהו"ע היופי בהילוך פעמי'. כי הנה כל יופי הוא דוקא מהתכללות כמה דברים יחד, כמו בגוונין שגוון א' לבן או אדום או ירוק לא יתכן לקרותו יפה כ"כ, אבל כשיש גוונים הרבה על הבגד כלולים יחד נק' יופי מחמת מזיגת הגוונים, פי' כשהם במדה נכונה כפי הנאות. ועד"ז גם בכלי זמר עיקר יופי הניגון כשיהי' במזיגת קולות הרבה משונים זמ"ז כמו חדוה ומרירות וכשיהי' יחד בניגון א' יהי' נערב לקול השומע משא"כ קול אחד פשוט אין בו עריבות כ"כ. וכן עד"ז גם למעלה בענין העליי' המל', אם הי' העלי' רק בבחי' הסתלקות לבד לא יתכן לשבחו ביופי כ"כ, אבל להיותו כלול מירידה ג"כ ושניהם במדה נכונה כפי הראוי לא לגרוע ולא להוסיף לכך משבח הכתוב מה יפו פעמיך שהילוך פעמי' של המל' מצד עצמו בעלי' וירידה יפים ביותר, עד"מ כמו שמשבחי' לא' ביופי הרקידה שיוכל לכוין (הטאק) ר"ל שתנועות רגליו יהי' מכוונים

לתנועת הניגון שהרי הניגון כלול מתנועות עליות וירידות כנ"ל ככה יהי' נוטות תנועות וקול היוצא מהכאת רגליו אם לשמחה או למרירות, וכשמכוון היטיב נק' יופי. כך עד"מ ענין היופי בעליית המל' שהעלי' מצד עצמו יפה ביותר להיותה כלולה מירידה ג"כ בבחי' רו"ש. וזהו שאומרים כלה נאה וחסודה פי' חסודה כבר נת' לעיל פ"ב שהוא כשהשושבין שלה רוצה להעלותה לאצי' מזכיר איך שהיא חסודה, והוא מעלת הלבושים ששרשם מחסד עליון כנ"ל. ובחי' נאה הוא השושבין השני המעלה אותה שמזכיר שבחה ויופה ההילוך שלה מצד עצמו זולת הלבושים שהוא יפה ג"כ, והוא התנועה הפנימי' והוא התפארת עצמה לבד תפארת הלבושים, שהו"ע חסודה כנ"ל.

והנה בפרק זה נת' ענין היופי שבלבושים, והוא בחי' ת"ת ששרשו בכתר כי כשם שהכתר בחי' אין כך התפארת בחי' אין שהרי אין הגוון של הבגד מעצם הבגד והוא בחי' אין והוא נמצא בלבושי' ששרשם מהמקיפים בחי' כתר. ונת' ג"כ ענין יופי פעמי' מצד עצמן שההילוך בבחי' רו"ש וב' מיני יופי אלו הן בחי' כלה נאה וחסודה.

ד) **והנה** עתה יובן ג"כ ענין ב' מיני היופי הנ"ל בעבודת ה' בתפלה, כי התפילה היא ג"כ עליות המל' מבי"ע לאצי' כמ"ש בפע"ח, ובפרט הוא עליית הניצוץ אלקי שבאדם שהוא הארה פרטי' מהמל', כי כל ישראל בני מלכים הם. וענין עליות היינו לצאת ממאסר הגוף ונה"ב שהם מסתירים עלי' ולהפך המדות דנה"ב ממרירו למיתקא ע"י התבוננות בגדולת ה' ותפארתו. והיינו כענין רחצתי את רגלי הנ"ל פ"ב שהנעלים נעשים יפים, כי הנה"ב נק' ג"כ מנעל של עור על היותה נמשכת מבחי' נוגה שהוא בחי' לבוש שק הנק' מנעל של עור וכמש"ל פ"א, ולכן היא מסתרת על אור הנה"א ע"ש בחי' הסתר הנוגה לגבי המל' דאצי' הנ"ל פ"א, וכשמתהפכת בתפלה לאהבת ה' ויראתו הרי המנעלים נעשים יפים מצד שרשן בעולם התהו, כנ"ל באורך פ"ב וג', זהו יופי של המנעלים. יופי ב' הוא יופי פעמיך, פי' יופי ההליכה מצד עצמה כנ"ל. כי הנה התפלה נק' סולם כמו הסולם שעשו ממדריגות ועל ידו עולים ממטלמ"ע כך ע"י התפלה עולים מעשי' לאצי'. והיינו ענין ד' חלקי התפלה, עד ב"ש הוא עליית העשי', ומב"ש עד יוצר, הוא עלי' היצי', ומיוצר עד שמו"ע הוא עלי' הבריאה, ובשמו"ע האצי'. ובכל עולם מעולמות אלו יש ג"כ עלי' כמה פרטי מדריגות, והן הן כל פרטי הפרטיות והמזמורים שבפסד"ז וברכות ק"ש שביוצר כו'. והנה אנו רואים שהפסוקים שבפד"ז שסידרו אנכנה"ג הם ג"כ יש בהם כמה בחי' ויש פסוק שהוא בחי' עלי' ויש שהוא בחי' ירידה, דהיינו שהשבחים הנזכרים בהפסוקי' האלו יש שבח שמשבח על עוצם בחי' ההתנשאות והעלי' שהוא מוגבה בעצמותו ית' כמו לך ה' הגדולה כו' וכדומה, ויש שבח שמשבח בהפלאת ירידתו להתפשט להחיות רוח שפלים דבי"ע כמו מונה מספר לכוכבים, מצמיח חציר כו'. והענין כי הנה השבחים שהן מרמזים על י"ס עליונות, וי' כלולים מי' כולם הם רק בחי' לבושים לבד לגבי עצמות ית' שהוא ית' לאו בחכמה ידיעא ולאו דאית לך צדק ידיעה כו', אלא שמתלבש בחכ' ובשאר כל המדות, וענותנותו הוא

שמתלבש בבחי' גדולה כידוע. ולהיות שהם רק בחי' לבוש אעפ"כ. כמו שע"י הלבוש מגיע תפארת ללובשו כנ"ל פ"ג, ובפרט כשהוא כלול מכמה גוונין שונים במראה שהוא עיקר היופי וההידור, כך הוא ית' משובח ומפואר ע"י לבושים הנ"ל, והעיקר כשהם כלולים מכמה בחי' שונות שזהו"ע פרטי השבחים והנפש המתפללת ומדברת שבחים אלו בפסוק שמדבר מבחי' עלי' הרי גם הוא בבחי' עלי' לה' בפסוק שבבחי' ירידה גם הוא כן, ונמצא הילוכה ודרכה בקודש שבתפלה הוא בבחי' עלי' וירידה, ואם שעיקר הוא מעלי' אעפ"כ היא כלולה מירידה ג"כ. וזהו"ע יופי ההילוך כדלעיל פ"ג, וזהו יופי פעמיך. ולפי שהילוך זה היפה מצד עצמו בתפלה הוא ג"כ בצירוף בהתהפכות נה"ב, שהו"ע היופי במנעלים שבהן הוא מהלכת הילוך יפה, ע"כ אומר מה יפו פעמיך בנעלים, וכנ"ל ע"ש הצטרפותן שני מיני היופי יחד וד"ל.

מה* יפו פעמיך בנעלים בת נדיב כו'. הנה הפסוק הזה נאמר על כנ"י בשעה שהיו עולים לרגל כמ"ש שלש פעמי' בשנה יראה כו' את פני ה' אלקיך ועתה משחרב בהמ"ק תפלה במקום קרבן שבחי' יראה את פני ה' אלקיך הוא עתה בתפלה, רק שאז הי' השראת השכינה למטה במקום גשמי במקדש כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי כו' לזה הי' אז בהתחלקות ג' זמנים פסח שבועות סוכות נגד ג' אבות אברהם יצחק ויעקב, ועתה בתפלה השראה זו היא בבחי' הרוחניות הוא בלי התחלקות כי התפלה כלול מג' בחי' אברהם יצחק ויעקב כי תפלות אבות תיקנום כי יש פסוקי' בתפלה מבחי' אברהם בחי' אהבה ויש בחי' יראה ויש מבחי' יעקב מדת הרחמנות כמו אתה ה' לא תכלא רחמיך כו', וזהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב ונת' במ"א כי וארא הוא ג"כ ל' הוה דהיינו שתמיד יש בחי' גילוי זה לבחי' אברהם יצחק ויעקב שיש בכל נפש מישראל כו'. והנה כתיב כה אמר ה' יעקב אשר פדה את אברהם, כי הנה עיקר בקשת הרחמים בשתי ברכות שלפני ק"ש הוא על ניצוץ אלקות שאין לנו אהוי"ר מחמת העדר ההתבוננות, כי בחי' בינה הוא המוליד אהוי"ר, לזה אנו מבקשים רחם עלינו ותן בלבינו בינה להיות מבין דבר מתוך דבר, היינו להתבונן בהתהוות מאין ליש איך שכל בה"ע הוא בדיבור א' כביכול כמ"ש בדבר ה' וכו', וכמארז"ל במאמר אחד יכול להבראות כו', ומבשרי אחזה כמשל באדם שדבור א' בטל לגבי מהות הנפש וכלא ממש חשיבי, כמ"כ למעלה כל העולמות עליונים ותחתונים הם בדבור א' כביכול וכלא ממש חשיבי לגבי עצמותו ית', ומאריכות התבוננות הנ"ל נולדה מדת אהבה בחי' אברהם ואח"כ אברהם הוליד את יצחק (כמש"ש פ' וארא הנ"ל) כו', ולא נבוש לעולם ועד פי'

מה יפו: נדפס בלקו"ת מג, ב עם הגהות אחרות.

לע"ו שיהי' אז התגלות אלקות כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' אז יהי' הבושה לעולם ועד על מעשה עוה"ז הקשים ורעים בבחי' יש ונפרד לגמרי דבאמת אני ה' לא שניתי וגם עתה אין דבר מסתיר לנגדו ית' כי אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא כו' ולזה היא הבושה לעולם ועד כו' (וע"י התעוררות רחמי' אלו יוכל לבא אח"כ לשמחת הנפש בה' עושה כי בכי' מסט' דא מצד הגוף ונה"ב וחדוה מסט' דא מצד גילוי אור ה' המאיר בנפש ע"י תומ"צ ושמחה זו הנולדה מצד הרחמנות היא הנק' בחי' חלב המגדיל המדות וכמ"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי מלשון ברכת שדים וזהו ג"כ פי' ליעקב אשר פדה את אברהם ה"ו. כעין הגילוי ביו"ט בג' רגלי' שהיו ג"כ מועדים לשמחה כו' אך הי' מביא ג"כ עולת ראי' עם שלמי שמחה כי השמחה מבחי' בינה והראי' מבחי' חכמה שהם תרין רעין כו' וכן שמחת הנפש בה' היא ג"כ להבטל לה' כו' עמ"ש ע"פ והגדת לבנך כו') ונמצא מובן שענין בחי' עליה לרגל שלש פעמים בשנה יראה כו' ישנו עכשיו מעין זה בתפלה שהיא ג"כ כנגד ג' אבות ויש בזה ג"כ בחי' שמחה וראי' כו'.

ב) **והנה** בעליית רגלי' נאמר השבח מה יפו פעמיך בנעלים וצ"ל מהו ענין זה דבנעלים וגם שייכות ענין זה בתפלה עכשיו. ולהבין זה יש להקדים להבין מארז"ל סנדל קושר כתרי' לקונו מתפלותיהן של ישראל וצ"ל מהו ענין הכתרי' מתפלותיהן של ישראל ושהוא ע"י המלאך דוקא הנק' סנד"ל, הנה בלשון הגמ' נק' סנדל ובלשון המקרא נק' נעל (כי תרגום יונתן שרוך נעל סנדל וכן והדריך בנעלי' בישעי' התרגום בסנדלי') וענין נעל הוא החופה את רוב הרגל והוא הקושר כתרי' מתפלות של ישראל, מתפלות הוא בחי' שמונה עשרה כי כל הבקשות שבש"ע חננו מאתך כו' גאלנו כו' רפאנו כו' הוא הבקשות להיות שינוי רצון למעלה מבחי' תורה כי אורייתא מחכמה נפקת והנה הנהגת העולמות הוא עפ"י ד"ת כי אין יסורי' בלא עון וכמ"כ אריכות הגלות ג"כ בודאי עפ"י ד"ת לזה אנו מבקשים שיהי' שינוי הרצון גאלנו כו' למעלה מבחי' הרצון הנמשך בהתורה דמחכמה נפקת היינו שיומשך מבחי' בעל הרצון (ובזה יובן ג"כ מה שמצינו בגמ' דהקב"ה מתפלל ואומר יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי את כעסי כו' דלכאורה תמוה דממי יבקש ח"ו, אך הענין הוא עפמ"ש אנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין לאנהגא בהון עלמין כו', כי הנה הוא ית' מצד עצמו לאו מכל אינון מדות כלל וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה שהמדות האלו בטילי' בתכלית לפניו ית' רק במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו שזהו ענותנותו שמשפיל א"ע להתלבש במדת גדולה וחסד כדי לאנהגא בהון עלמין, שא"א להיות השפעה והמשכת החיות בעולמות רק ע"י המדות אלו חסד הוא השפעה להחיות וגבורה הוא הצמצום שיהי' ההשפעה במדה ומזה נמשך שכר ועונש וכמ"ש ולך אד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו והנה הם ששה מדות אך הנהגת המדות הוא עפ"י החכמה והיא בחי' תורה דמחכמה נפקת רק שנתלבשה במדות שהם בחי'

שזהו בחי' רחמנו' מאוד כשאמרו הגדול את הנברא כו'

ד׳ סדרי משנה ששה מדות זרעים חסד כו׳. והנה בי״ג מדה״ר נאמר ורב חסד פי׳ וענין רב חסד הוא החסד שבלי גבול ולמעלה מהחכמה וחסד הנמשך כמנה דבו נאמר תשלם לאיש כמעשהו משא״כ מבחי׳ ורב חסד נמשך מחילה וסליחה כמו שע״י י״ג מדה״ר שהמשיך משה הי׳ מחילה לחטא העגל נושא עון כו׳. וביאור הענין הנה בא״ס ב״ה כתי׳ אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו ר״ל שאין העונש על העון כדרך ב״ו שנוקם מעוברי רצונו ח״ו שלא יתכן כלל זה למעלה ח״ו. אלא הענין כי כאשר יחטא האדם הוא בעצמו ממשיך עליו באתעדל״ת את מדת הדין ע״י מעשיו שבכל עבירה נברא קטיגור א׳ שהוא שרש ומקור איסור זה למעלה ואפי׳ המהלכל בשערו יש לו שרש למעלה בהיכלות הקליפות כו׳ ולכן נענש יוסף כו׳ ולכן מדת הדין נותנת שיוכלו הקליפות לינק ממנו והן הן עצמן שלוחי הדין המייסרין אותו, ויסורין ממרקין שהן לטובתו שעי״ז יוכל אח״כ לבא לג״ע ולכן זהו ג״כ חסד מה שמשלם לאיש כמעשהו כדי לנקותו מהעבירה המלפפתו כו׳ וכמארז״ל מוטב דלדייני׳. וזהו ענין תרי״ג ובחי׳ רחמים הוא הממוצע בין המדות המחברן, וכל מדות אלו התנהגותן עפ״י החכמה היא בחי׳ תורה והנה לזה א״צ תפלה ובקשה כלל כי חפץ חסד הוא ופועלות מדותיו ית׳ בלא תפלה ובקשה. אבל לענין התפלה הוא ענין המשכה מבחי׳ ורב חסד שהוא מדרגה גבוה למעלה עד אין קץ מעצמות א״ס ב״ה שלמעלה מבחי׳ חכמה לכן כשנמשך גילוי מבחי׳ זו בחכמה ומדות הנמשכים ממנה אזי נמתקי׳ הדיני׳ והוא מחילת העונות כי מה שאתה תשלם לאיש כמעשהו הגם שזה נק׳ ג״כ חסד כדי שיבא לעלמא דאתי. אך מ״מ הוא רק עפ״י חסד הנמשך מהחכמה שעפ״י החכמה נמשך זה שיהיו היסורי׳ לנקותו מהעון כנ״ל. והיינו שהקטיגור שנברא ע״י העון הוא עצמו המייסרו. אבל מ״מ ע״י גילוי בחי׳ ורב חסד נמשך להיות מחיתי כעב פשעיך בלי יסורי׳ והיינו ע״י נושא עון או כובש כו׳ כמ״ש במ״א. וזהו שהקב״ה מתפלל יהי רצון מלפני, דהיינו שיומשך ויתגלה האור שלמעלה מעלה מבחינת ומדרגת אור המתלבש במדות דהיינו שיומשך מבחי׳ אנת הוא חד ולא בחושבן כו׳ שלמעלה מעלה מבחינת עשר תיקונין. וזהו יהי רצון מלפניך הוי׳ כי שם הוי׳ הוא הארתו ית׳ המתלבשת בע״ס יו״ד חכמה כו׳ ובשצריכי׳ להמשיך מבחי׳ רב חסד אומר יהי רצון שיומשך ויתגלה מן ההעלם מעצמי׳ אור א״ס ב״ה שהוא בעל הרצון משם יומשך ויתגלה בחי׳ הרצון וזהו מלפניך הוי׳ שהוא למעלה מבחי׳ שם הוי׳ וכמ״ש לפני הוי׳ תטהרו כו׳ ומשם יומשך להיות גאלנו רפאנו כו׳ וכמאמר מה שחטאתי לפניך מחוק ברחמיך הרבים אבל לא ע״י יסורים וחלאים. ברחמיך הרבים דוקא שהוא בחי׳ גילוי י״ג מדה״ר ורב חסד ע״י יהי׳ מחיקת העונות שלא ע״י יסורים ולא כמו עפ״י חסד שלאיש כמעשהו כו׳ שמחיקת העון הוא ע״י יסורים כנ״ל בפי׳ מוטב דלידייני׳ כו׳, וזהו ענין קושר כתרי׳ לקונו שנמשך מבחי׳

בשולי העמוד: בנפש ג״כ ורב חסד אה״ר וכן בצדקה חסד כו׳.

ורב חסד שהוא בכתר עליון משם נמשך ג״כ לחכמה ומדות שלמטה באצי׳ גילוי רצון זה כו׳).

ג) אך הנה כדי שנוכל להתפלל שמונה עשרה בבקשות הנ״ל לעורר כ״כ למעלה מבחי׳ החכמה, לזה צריך בתחלה לסמוך גאולה לתפלה הוא בחי׳ מס״נ שבק״ש שמע ישראל כו׳ בכל לבבך ובכל נפשך כו׳. פי׳ שמע הוא לשון התבוננות איך שהוי׳ אלקינו הוי׳ אחד בחי׳ אחדות פשוט כו׳ וכל העולמות הם רק בדיבור א׳ כנ״ל וכלא ממש חשיבי לגבי מהותו ועצמותו כנ״ל ובהעמקת ההתבוננות באריכות כנ״ל, אזי נכספה וגם כלתה נפשו להיות נכלל בעצמותו ית׳ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ פי׳ ועמך אפילו כל האורות עליונים גבוה מעל גבוה כו׳ לא חפצתי רק ליכלל בעצמותו ומהותו ית׳ בחי׳ אחדות פשוט והיינו ע״י והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך שהוא ע״י התקשרות מחשבתו ודיבורו בתורה להיות דבר ה׳ דבר בו כמ״ש ואשים דברי בפיך וכמארז״ל אלו ואלו דברי אלקים חיים כו׳ ואח״כ בפרשה שני׳ שבק״ש כתי׳ ואספת דגנך הוא מעשה הצדקה כו׳ וע״י מס״נ שבק״ש כנ״ל שהוא למעלה מבחי׳ התורה כמבואר בכמה מקומות וכמו שמרומז ג״כ בגמ׳ יש קונה עולמו בשעה א׳ כו׳ שהוא לשון וישע כו׳ ע״ז נוכל להתפלל אח״כ בשמו״ע שיהי׳ שינוי רצון למעלה מבחי׳ התורה (והיינו משום שהמשכה זו היא מבחי׳ ורב חסד שלמעלה מחכ׳ וחסד עולם לכן התעוררו׳ בחי׳ זו הוא ג״כ ע״י מס״נ שהוא בחי׳ אהבה רבה שלמעלה מהטעם והדעת כי יש בחי׳ לאהבה את ה׳ כי הוא חייך והוא בנפש בחי׳ אהבה וחסד הנמשך מחכמ׳ ודעת משא״כ בחי׳ מס״נ ואה״ר שלמעלה מהטעם כו׳ ממשיך מבחי׳ ורב חסד כו׳ ומ״מ הוא ג״כ ע״י אותיות ותיבות התפלה כי האותיות שרשן ג״כ למעלה מהחכמה וכמ״ש במ״א ע״פ מארז״ל ג״ח משמאל ומוזה בימין). אך הנה אותיות מחשבה ודיבור שלנו שבתפלה הוא גשמי ואיך יכול להתעלות כ״כ למעלה להיות נעשה ונמשך מהם ממש בחי׳ כתר עליון כו׳ אך לזה הוא ע״י המלאכי׳ שהם מעלים התפלות וכמ״ש בזהר שהמלאך נשיק לה שע״ז מודככת התפלה מגשמיות לרוחניות המלאך ההוא שדיבור של המלאך כמו מחשבה שלנו כו׳ והנה גבוה מעל גבוה עד עולם שבו בחי׳ מלאך סנד״ל והוא הקושר כתרים כו׳.

ד) אך משארז״ל דדוקא סנדל קושר כתרי׳ (ובמ״א אמרו מט״ט ויתי׳ לקמן בס״ד) היינו לפי שמלאך זה נק׳ סנדל דשכינתא שחופה רוב הרגל הגם שלא שייך למעלה דמות הגוף ח״ו אך הוא ע״ד משל כו׳. ולבאר זה צריך להבין תחלה ענין השתלשלות העולמות והתהוות מאין ליש דהנה באמת הגם שבחי׳ השתלשלות הוא ע״י בחי׳ מדותיו ית׳ כמו יום ראשון נמשך בחי׳ ויהי אור שהוא בחי׳ חסד עליון וביום ב׳ יהי רקיע כו׳ (וכמשנת״ל אות ב׳ בהג״ה בענין דאפיקת עשר תיקונין לאנהגא בהון עלמין כו׳) עכ״ז מהשתלשלות חסד עליון לא הי׳ יכול להתהוות בחי׳ יש ובעל גבול בבחי׳ נפרד רק אדרבה הי׳ בבחי׳ ביטול לגמרי כמשל זיו השמש בשמש (וכמ״ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו׳ דבאצי׳ איהו וגרמוהי חד נקרא

בשמי ממש שאינן דבר נפרד מאור אלהותו ית׳ המלובש בהן והם עצמן כמו זיו השמש המתיחד במקורו השמש עצמה וכדי שיהי׳ בראתיו בריא׳ יש מאין הוא ע״י ולכבודי בחי׳ מל׳ שנק׳ כבוד ולבוש מל׳ מאנא מכבדותא) אך עיקר התהוות מאין ליש הוא ע״י מדת מלכות כי אין מלך בלא עם הוא בחי׳ שם אלקי׳ שהוא בחי׳ נרתק המכסה ומסתיר לשם הוי׳ וכמ״ש כי שמש ומגן הוי׳ אלקי׳ והוא מ״ש יהללו את שם ה׳ כי הוא צוה ונבראו פי׳ שנבראו בבחי׳ יש ודבר נפרד ע״י שנמשך להם רק מבחי׳ שם הוא בחי׳ מלכות שנק׳ שם כמאמר למען שמו מלך כו׳ והיינו כי הוא צוה ונבראו דבר המלך שלטון שהוא בחי׳ ציווי המלך. אך עכ״ז הי׳ העולם מתפשט בלי גבול וקץ ושיהי׳ התהוות בבחי׳ גבול מהלך ת״ק שנה כו׳ הוא ע״י המלאך סנדל שהוא בחי׳ נעל החופה את רוב הרגל כי הנה כתי׳ והארץ הדום רגלי שבחי׳ מל׳ הנק׳ ארץ נק׳ רגלי והמלאך הזה הוא בחי׳ לבוש לאור והשפעה זו הנמשך מבחי׳ מל׳ וחופה את בחי׳ מל׳ הנ״ל להיות בבחי׳ גבול מהלך ת״ק שנה והוא ע״י המלאכי׳ שהם בבחי׳ יש ועכ״ז הם בבחי׳ ביטול היש ואינן דבר נפרד כלל וכמ״ש וצבא השמים לך משתחוי׳ (ולכן יכול להיות חופה על בחי׳ כבוד מלכותו ית׳ ונמצא פנימי׳ המלאך הוא בחי׳ אלהות ממש ממדת מלכותו ית׳ המלובש בו והמלאך עצמו נברא וזהו בחי׳ הרגל והסנדל החופה עליו כו׳. וביאור הענין היינו כי אע״פ שמדת המל׳ הוא להעלים ולהסתיר העצמות מ״מ הארה ממנה נמשך להתלבש בנבראי׳ וזהו מ״ש בשכמל״ו ופי׳ שם כבוד מלכותו היינו ג׳ הארות הנמשכי׳ לג׳ עולמות בי״ע וזהו לעולם ועד. אך הארה זו מתלבשת במלאך הנ״ל שהוא בחי׳ סנדל החופה ומלביש להארה זו ממדת מלכותו ית׳ המתלבשת בו והיא הנק׳ רגל). ולזה כחו רב ועצום להיות קושר כתרי׳ לקונו והיינו ע״י כי נעוץ תחלתן בסופן וסוף מעשה במחשבה תחלה והיינו במחשבה הקדומה אנא אמלוך כו׳ בחי׳ מל׳ דא״ס כי עיקר תכלית הבריאה הי׳ להיות בחי׳ יש ובטל אליו ית׳ (ובחי׳ זו דהתהוות היש הגמור דבי״ע ושיהי׳ בטל הוא ע״י התלבשו׳ המל׳ במלאך הנ״ל וזה עלה במח׳ תחלה. לכך כחו רב להיות קושר כתרי׳, והיינו כי להיות יש בו ב׳ בחי׳ היינו שפנימיותו אלהות והוא עצמו נברא ע״כ הוא ממוצע להעלך תפלות הנבראי׳ נש״י שיתעלו ויתכללו באלקות והתעלותן למעלה מעלה בבחי׳ כתר ומשם נמשך הארה זו לבחי׳ מדות וזהו קושר כתרים לקונו כו׳).

ה) והנה כ״ז הוא ענין בחי׳ נעל למעלה שהוא בחי׳ סנדל ונעל דשכינתא המעלה התפלות. אך באמת יש ממש בחי׳ זו דנעל ג״כ בנפש האדם. דהיינו בחי׳ נפש הבהמית. כי הנה בחי׳ נה״ב הוא הנמשך משמרי האופנים. ופי׳ כי בחי׳ המרכבה פני ארי׳ הוא בחי׳ אהבה פני שור הוא בחי׳ יראה והן נושאות את הכסא. ומזיעתן של חיות היינו שא״א להן לסבול עול עוצם האהבה והפחד הנמשך בהן לזה והחיות זעות מחיל כו׳ הוא בחי׳ פסולת הנמשך מהם כמשל הזיעה היוצא דרך נקבי העור (והוא ענין התעצבות דיני׳ קשי׳ כמו כעס ורוגז על הרשעי׳ שאין להם אהוי״ר ואינן מקבלי׳

עול תומ"צ ולכן נמשך מזה נהר דינור אשר על ראש רשעים יחול), אך מהעור עצמו היא בחי' חיצוניות של דו"ר של החיות שבמרכבה והן בחי' אותיות כו' מהן נמשך למטה הנה"ב שבאדם והיינו עוד ע"י השתלשלות ובחי' נוגה תערובות טו"ר וכו' כנודע מזה נתהוה הנה"ב והטבעיות הכלולה ג"כ מטו"ר ואין כל הטבעיות שוין כי יש טבעו אוהב כבוד או ממון כו' (כי בבהמה יש בחי' בקר וצאן והנה שור נגחן הוא היינו בחי' כעס וצאן הוא מבחי' תאוות כ"ז נשתלשל מבחי' עור דמלאכי' הנ"ל ע"י אמצעו' בחי' נוגה כו'), והנה כמשל הבהמה שבשר גידין ועצמות הוא הפנימית שלה והעור החיצון הוא מלביש אותה ומהעור עושי' מנעלי' לאחר עיבוד ותיקון העור, כמ"כ בנפש הבהמי' הנמשך מבחי' חיצוניו' של אופנים שבמרכבה הנ"ל ע"י אתכפיא ואתהפכא של בחי' נה"ב הנ"ל שהוא עד"מ בחי' עיבוד ותיקון העור וכמ"ש שש שנים יעבוד כו' והיינו במס"נ בק"ש בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר שהיצה"ר שהוא מבחי' נה"ב ישוב ג"כ לאהבת ה', נעשה מזה בחי' נעל החופה את רוב הרגל. דהנה עיקר ההילוך הוא ברגל שמוליך גם את הראש (וענין רגל בנה"א הוא בחי' מעשה המצות וגם בחי' אמונה האמיתי' בה' אחד דלית אתר פנוי מיני' נק' ג"כ רגל כמ"ש באנה"ק בתחלתו ע"פ חגרה בעוז כו' וכן אותיות התפלה המעלי' את הכוונה נק' ג"כ רגל כו' וע"י בחי' אתהפכא דנה"ב נעשה נעל להלביש בחי' רגל הנ"ל שתוכל לעלות מעלה מעלה כו') כך ע"י אתכפיא ואתהפכא של בחי' נה"ב הנ"ל במס"נ שבק"ש שהוא בחי' סוף מעשה הוא במחשבה תחלה כי תכלי' המכוון הוא להיות לו דירה בתחתוני' כנ"ל לכן דוקא ע"י בחי' נעל וסנדל מתעלי' התפלות שעי"ז נוכל אח"כ להתפלל בשמו"ע שיהי' שינוי רצון מבחי' כתר עליון למעלה מבחי' התורה כנ"ל. (ועפי"ז אפשר לפרש משארז"ל במשנה דמגילה האומר בסנדל איני עובר לפני התיבה אף יחף לא יעבור וחשבינן זה למינות דלכאורה אינו מובן מהו ענין המינות בזה, אך הענין כי הנה ענין שהמלאך מעלה התפלות, לכאורה יש לפקפק ע"ז שהרי נאמר בכל קראנו אליו דוקא וחלילה שנק' למלאך אפילו להיות מליץ ואמצעי כו' וזהו שאמר בסנדל איני עובר כו', אבל באמת זהו שטות שאין התפלה למלאך ח"ו רק להש"י לבדו אלא שהוא מעלה התפלות שיזדככו האותיות ולכן האומר בסנדל איני עובר אף יחף לא יעבור ר"ל לבחי' הארץ הדום רגלי כו' וכן למטה בלי התהפכות ובירור נה"ב הנק' סנדל אין עלי' אפילו לנה"א הנק' רגל כו' דדוקא מה יפו פעמיך בנעלים כתיב ומטעם הנ"ל שזהו תכלי' המכוין להיות בירור נה"ב כו').

להבין ביאור ענין מה יפו פעמיך בנעלים דקאי למעלה על מל' דאצי' שהיא מקור נש"י המתלבשת בבחי' מלאך סנדל שהוא נעל דשכינתא

וכמ״ש והנה אופן א׳ בארץ. ולמטה על נה״א המלובש׳ בנה״ב שע״י אתכפיא ואתהפכא דנה״ב הוא היופי והכתרי׳ מתפלותיהן של ישראל. הנה מתחלה יש להקדים ענין בחי׳ המל׳ שנק׳ רגל כמ״ש והארץ הדום רגלי ואח״כ ית׳ ענין הנעלים. כי הנה ידוע שתכלית בריאת העולמות הי׳ להיות לו ית׳ דירה בתחתונים דהיינו שיהי׳ גילוי אלקות בחי׳ כתימא דכל סתימין, והגלוי הוא ע״י בחי׳ מל׳ שנקרא׳ דבר ה׳ וכמו למשל באדם שגילוי חכמתו ושכלו הוא ע״י הדיבור. ועוד זאת כי עיקר השתלשלות העולמות הוא להיות בחי׳ מלכות. שהוא להיות התהוות היש ודבר נפרד ואז שייך בחי׳ מלוכה ע״י שהיש בטל אליו ית׳ כמו וצבא השמים לך משתחוים וכנודע שאין מלך בלא עם עוממות כו׳. נמצא שלהיות גילוי אלקות ע״י מדת מל׳ זהו עיקר התענוג למעלה וכמו למשל באבנים טובות כשהם בהסתר ובבית אפל אין מהם שום תענוג כ״א כאשר הם בהתגלות לעין כל אזי מקבלים מהם תענוג. כמ״כ למעלה עיקר התענוג הוא ע״י הגלוי בבחי׳ מלכות (ולכן היא הנקראת ארץ חפץ כמ״ש במ״א וכמו שהארץ יש בה הכח להצמיח כך ארץ עליונה תוציא צמחה מצמיח ישועות והארץ הדום רגלי היינו בחי׳ מל׳ שנק׳ ג״כ רגל סופא דכל דרגין אך נעוץ סופן בתחלתן ונקראת ג״כ אשה יראת ה׳ היא תתהלל לשון בהלו נרו שהוא ענין הארה וגילוי שהוא ג״כ ע״י המל׳ מטעם הנ״ל שעיקר התענוג להיות הגילוי בבחי׳ זו לכן ניתן בה כח זה להצמיח האור והגלוי כו׳). אך לכאורה קשה איך שייך לומר שהגילוי מבחי׳ סתימו דכל סתימין הוא ע״י בחי׳ מלכות הלא כתי׳ כי שמש ומגן ה׳ אלקים שבחי׳ שם אלקים שהוא בחי׳ מל׳ הוא בחי׳ מגן ונרתק לשם הוי׳ ב״ה לצמצם ולהעלים את בחי׳ הגילוי של הוי׳ ואיך שייך לומר שהגילוי הוא ע״י בחי׳ מל׳. אך כתי׳ ה׳ מלך גאות לבש פי׳ כדי שיהי׳ ה׳ מלך גיאות (שזהו בחי׳ גילוי כמ״ש בשעת קי״ס כי גאה גאה כו׳ שהוא גילוי בחי׳ יש אמיתי דקמי׳ כולא כלא חשיב ואין ואפס וזהו נק׳ גיאות) הוא ע״י לבוש שהוא ע״י ההסתר שהוא מסתתר בבחי׳ יש ודבר לצמצם ולהעלים אור א״ס ואח״כ נעשה בחי׳ הביטול אז מתגלה אור א״ס בבחי׳ גילוי גמור יותר מכמו שהוא הי׳ הגילוי בלי לבוש כו׳ (וכמ״ש במ״א ע״פ יונתי שכנפ״י נק׳ יפתי שעושה לו לבוש נאה וכתי׳ הוד והדר לבשת וזהו יפיפית מבני אדם שע״י בנ״א בביטול היש נעשה יופי יותר וזהו שהיין משמח אלקי׳ והרי יין הוא גלוי הסך משם אלקים המסתיר ולמה יהי׳ שמחה לשם אלקים מן הגלוי שהוא היפך מדה זו אלא לפי שתכלית ההסתר דשם אלקי׳ הוא רק בשביל שיהי׳ גלוי גדול יותר מחמת זה לכן שמחה היא לו כשנשלם הכונה כו׳).

ב) ועיקר ענין גלוי זה הוא בא ונמשך מחמת הבירורים שהמל׳ מבררת בבי״ע ממה שנפל בשבה״כ מהע״ס דתהו ומתכללי׳ במל׳ שכלולה מע״ס ומצד התכללו׳ זו של בחי׳ ניצוצי׳ דע״ס דתהו שהן בחי׳ לפני מלוך כו׳ לכן מחמת זה הגילוי דוקא ע״י בחי׳ מל׳ כו׳. וע״ז קאי כל המזמור כ״א שבתהלים שמדבר מענין בחי׳ המל׳ וזהו ה׳ בעוזך ישמח מלך שהוא בחי׳

גבורה שבמל׳ שנק׳ עוז ובישועתך בחי׳ חסדי׳ כו׳ תשית לראשו עטרת פז היינו בחי׳ כתר שבמל׳. דהנה אין אשה אלא ליופי דהיינו ע״י קשוטי אשה שמתקשטת אזי מקבל הבעל תענוג שיהי׳ ע״ז בחי׳ יחוד כו׳ כמ״כ למעלה יש בחי׳ קשוטים וכמ״ש האריז״ל בפזמון אזמר בשבחין בקשוטין אזלא כו׳ וענין הקשוטים הוא כמ״ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף שבחי׳ מל׳ יורדת בכל לילה לבי״ע לברר בירורים וביום הוא בחי׳ עלי׳ המל׳ בתפלה ע״י מס״נ בכל לבבך ומכל התפלות שבחול מתעלים בשבת שהוא בחי׳ עליות העולמות (ומבירורי׳ אלו נעשה בחי׳ הקישוטין וזהו שאמר בשבת דמעלי שבתא שהוא-עליו׳ בקשוטין אזלא כו׳) ובעליות המל׳ כנ״ל בבחי׳ א״ח הוא גבוה מאד נעלה למעלה בבחי׳ כתר עליון בחי׳ מחשבה הקדומה אנא אמלוך כי בבחי׳ או״י נמנה המל׳ ממדרגה האחרונה כמבואר בע״ח כתר חב״ד חג״ת נהי״ם אבל בעליות בחי׳ א״ח בחי׳ המל׳ הוא בכתר כמו יתנו לך כתר מלוכה כתר מלכות שבחי׳ כתר רצון הקדום מאיר בבחי׳ מל׳ והיינו סוף מעשה במחשבה תחלה היינו שע״י בחי׳ מעשה התחתוני׳ אתכפיא ואתהפכא שהוא בחי׳ קשוטי אשה שהוא בחי׳ הברורים שנתברר מרע לטוב והיינו שבחי׳ היש בטל אליו ית׳ הוא עיקר התענוג שעלה ברצונו ית׳ להיות לו דירה בתחתונים בחי׳ גילוי סתימו דכל סתימין מחשבה הקדומה (בשגם כי הבירורי׳ שמבררת הרי שרשן מתהו וא״כ כתר דמל׳ נכללי׳ בו ניצוצי׳ דכתר דתהו המאד נעלה כו׳ וזהו הקשוטין עטרת פז וזהו ענין שהגלוי ע״י מל׳ דוקא הגם שהיא בחי׳ לבוש והעלם להיות יש אבל כיון שהוא כדי להיות ביטול היש א״כ זה עיקר בירור בחי׳ תהו כו׳). והנה בתחלת הבריאה הי׳ ע״י שעלה ברצונו הפשוט בחי׳ העלאת מ״ן מיגי׳ ובי׳ דהיינו שכך עלה ברצונו הפשוט שיקבל תענוג ממעשה התחתונים. ע״י העלא׳ מ״ן שלהם בבחי׳ ביטול ואתכפיא כו׳ ואח״כ תלוי במעשה התחתוני׳ שע״י אתעדל״ת אתעדל״ע להיות תשית לראשו עטרת פז בחי׳ כתר מל׳ ע״י עליות המל׳ בבחי׳ א״ח מבירורי׳ דבי״ע נעשה עטרה כו׳.

ג) **ואחר** שנת׳ ענין בחי׳ המל׳ שנק׳ רגל סופא דכל דרגין (גם הנקבה נק׳ רגל כמ״ש בזהר פ׳ לך לך בפי׳ רגלי חסידיו ישמור וכן פי׳ הרמ״ז פ׳ חקת בענין ורחץ רגליך דגבי אורי׳ בשמואל ב׳ י״א) ועכ״ז דוקא עיקר הגלוי סתימו דכל סתימין הוא ע״י בחי׳ מל׳ כנ״ל. מעתה ית׳ עוד ענין הנעלים שלפי המשל שנק׳ המל׳ רגל הרי הרגל מתלבש בנעל וע״י הנעל הוא עיקר הילוך הרגל. והענין דמבואר בע״ח (בהיכל השביעי) ובפרדס שיש בחי׳ נעל דבריאה ונעל דיצי׳ ונעל דעשי׳ (וכמ״ש ג״כ בפע״ח בפי׳ ברכת שעשה לי כל צרכי שהוא שמעור החיצון דבינה בחי׳ חשמל נעשה נעל לזו״נ מתחת רגליהם והוא ענין המסך שבין אצי׳ לבריא׳ עיי״ש) והענין דכמו עד״מ באדם הנה בהגוף שהוא כלי לאור וחיות הנפש יש בחי׳ בשר גידין ועצמות שהן עיקר בנין הגוף ויש עוד בחי׳ עור שהוא לבוש החיצון, כך יש ג״כ כל בחינות אלו ברוחניות למעלה כמאמ׳ וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופין לגבי לבושין דמכסין עליהון כו׳ הרי

יש גופין ולבושין. והנה בשר ועצמות וגידין הוא בחי' חב"ד חג"ת נה"י כמשי"ת לקמן. והעור היינו בחי' אותיות. כי הנה יש בחי' אותיות השכל ואותיות הדיבור וכללות בחי' אותיות הן בחי' חיצוני' ודבר זר ונפרד ואינו מתאחד עם השכל כהתאחדות השכל עם המדות. שהשכל המתלבש באותיות המחשבה הרי אותיות אלו הן דבר זר לגבי עצם השכל שהוא בחי' השכלה עצמה שאינה בגדר אותיות כלל רק כשצריך להתגלות השכל לזולתו מלבישו באותיות והם בחי' חיצוני' ודבר זר ואינן מערך מהות השכל כלל (ולכן שכל א' יכולים להלבישו בדיבורים שונים כנראה בלימוד תוס' ורא"ש ור"ן שהשכלה אחת היא בתוס' בצירופי' אלו ובר"ן בצירופי' אחרים כו'). ואינן כדוגמת המדות הנמשכי' מהשכל מבחי' נה"י שבשכל עם היות בחי' נה"י הוא בחי' אחרונה לבר מגופא עכ"ז אינן דבר נפרד וזר לגבי השכל רק אדרבה מעצם השכל נתהוה המדה כמו שאנו רואים בתינוק שמדותיו הם בקטנות מחמת קטנות השכל וכל מה שיגדל יותר ויגדל השכל יגדלו ג"כ מדותיו (נמצא המדה מתאחדת עם השכל ולא כמו אותיות שאינן מתאחדי' עמו כיון ששכל א' המתלבש באותיות אלו יוכל לפושטם וללבוש אותיות אחרים כנ"ל) משא"כ באותיות אפילו אותיות המחשבה הן בחי' לבוש ודבר זר לגבי השכל, רק שמ"מ המחשבה מחובר עם השכל ולכן האותיות נמשלי' לעור שהן דבר זר משא"כ המדות הן נק' בשר שמתאחד עם השכל הנק' עצמות כו'.

והנה כמו באדם יש כמה בחי' עור זה חיצון מזה כך יובן ג"כ זה ברוחני' שיש כמה בחי' אותיות היינו אותיות השכל והמחשבה ויש אותיות הדבור שאותיות הדבור הן לבוש חיצוני יותר מאותיות המחשבה. כי הנה [חסר].

מה יפו פעמיך דתקס"ג שלא נדפס בלקו"ת. עמ"ש בענין עלי' לרגלים בישעי' סד"ה והי' מדי חדש בחדשו. ומ"ש ע"פ ג"פ בשנה יראה בענין ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.

א) **יבאר** ענין עקבות משיחא (והוא כדי לבאר ענין בנעלים שהם לבושי הרגל ועקביים. יעקב ירד עקב סד"ה וישב יעקב ובד"ה בכ"ה בכסלו בענין וידו אוחזת בעקב עשו. עי' ילקוט ר"פ עקב בענין עון עקבי יסובני. וע' מזה זח"א קצ"ס עמ"ש מזה בבוך דברים ע"פ והי' עקב. וע' סד"ה כי אתה נרי גבי אבל דורות האחרונים עקבא דמשיחא בחי' עקביים. וע' ד"ה הגידה לי בענין בעקבי הצאן) וממכ"ע בציור אדם. כמו הנשמה ממלא את הגוף (ע' ד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י ובד"ה ראשי המטות ובמא"א ד' מ' זהו מודומ"ע) אברים פנימי' ואברים חיצוני'. גם חיות המלובש באבר וגוף האבר ויש לבושים והארץ הדום רגלי (ע' ד"ה השמים כסאי)

והנשמות הם מבחי' הרגל עצמן עקביים יו"ד עקב והמלאכים לבושי הרגל נעלים וזהו עקבות משיחא (וע' זח"ב פקודי רנ"ח בענין עד דמטין רגלין ברגלין, וע' ד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר שם נת' מענין הנשמות שהם בחי' רגל ולמטה מבחי' כסא.

ב) **והנה** כמו שלמטה באדם התחתון הלבוש של הרגל הוא המנעל הוא יותר גס מכל לבושין ומסתיר את הרגל יותר משיסתיר לבושי הגוף את הגוף, וכמו"כ בבחי' ממכ"ע אדם הלבוש דבחי' נעל מסתיר יותר על הרגל דממכ"ע מלבושי הגוף דבריאה יצי' (אף שמנעל הוא מט"ט וסנדל מ"מ נת' במ"א שיש בו ב' מדריגות כי מט"ט נק' נער הייתי וכשהוא ע"ד נער לא ימיש מתוך האהל זהו כמו הלבנה כשהיא דבוקה בשמש הב' כשאינו בבחי' האהל כאמ' ונתתי נערים שריהם. עזח"ג דרס"ט סע"א כמ"ש מזה בדרוש ונערים ממשתה נגינתם). וזהו הטעם שעכשיו אותותינו לא ראינו משא"כ בדורות הראשונים היו נסים מצוי' (וע' מזה בגמ' פ"ג דברכות ד"כ ע"א ששאלו כן ותירצו משום דקמאי היו מס"נ עק"ה והיינו לפי שהיו נשמות עליונו' למעלה מבחי' הרגל כענין ראשי אלפי ישראל ולכן הי' בהם הביטול יותר. וענין מס"נ ע' ביאור ונקדשתי פ"א פ' אמור שזהו ממשיך יחוד י"ה) לפי שנשמות של דורות הראשוני' היו הלבושים שלהם דקים כלבושי הגוף משא"כ בעקבות משיחא הלבושים גסים ומסתירים (ועמ"ש בדרוש נכון כסאך מאז במד"ר פ' בשלח רפכ"ג בענין המלך עומד ואגוסטוס יושב. וע' מזה בלק"ת סד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת. אמנם יש מעלה במנעל דעור שהוא מגין על הרגל ובגמ' פ' מפנין דקכ"ט א' לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו וא"כ צ"ל ג"כ בבחי' מט"ט הנק' נעל דשכינתא הוא מגין על הרגל. והיינו כי לפעמים נא' רגליה יורדות כו' ע' מזה בזח"א ויחי דרכ"א ב' ובזח"מ שם דהיינו בהתלבשות המל' במט"ט הנק' עה"ד טו"ר מצד הקלי' הנאחזות בו. וכ"ה בזהר בראשית ל"ה ב' ובפ' בשלח מ"ח ב' ויקהל קצר"ב זח"ג פינחס דרנא"ב בענין ח' דחמץ ובסידור ד"ה מ"ל שהרגל השמאלי דחי"ת נה"י דנוק' ממנו יניקת החיצוני' רגליה יורדות. ועמ"ש מזה במשלי רס"י ה' ושם סעי' י"ב שלכן המנעל מגין על רגליה שלא יהיו רגליה יורדות כו' כי המנעל מט"ט שהיא מתלבשת בו והוא מפסיק בין רגליה לקוצים. גם מעלת מנעל היפך מבחי' הקיטע יוצא בקב שלו כו'. והנה בנפש הנעל שמגין על הרגל, כי הנה מבואר בילקוט ר"פ עקב בענין למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני שהם עונות קלות שאדם דש בעקביו. ובזח"א מקץ דק"צ סע"א וקצ"ט א' פי' דהנה כתיב וידו אוחזת בעקב עשו פי' ידו אותיות יו"ד של יעקב כשנמשך היו"ד גם ע"ד בחי' עקב דהיינו שלא יהי' דש בעקביו גם על עונות קלות אזי גורם שידו אוחזת בעקב עשו לבלתי נתן לו התפשטות כמ"ש בת"א ס"פ וישב בד"ה בכ"ה בכסלו וע"ס סד"ה וישב יעקב בענין יו"ד עקב משא"כ ע"י העונות שאדם דש בעקביו גורם שאין היו"ד מאיר בבחי' עקב ואז אין ידו אוחזת בעקב עשו ולכן יש כח בעשו להתגבר עליו בימי רע.

וזהו למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני וזהו הוי מושכי העון בחבלי השוא וכו׳ ביש״י פי׳ ה׳ י״ח ובגמ׳ דסוכה דנ״א א׳ יצה״ר דומה תחלה לחוט של בוכיא דהיינו קורי עכביש ולבסוף נעשה וכו׳. וכ״ה במד״ר פ׳ בראשית פכ״ב דכ״ה ע״ב בענין לפתח חטאת רובץ. וע׳ מענין חבלי השוא פ״ג דברכות דכ״ד סע״ב ובסנהדרין פ׳ חלק דצ״ט ב׳ וע׳ זח״א ד״ה ע״א מענין מושכי העון בחבלי השוא על ת״ח שלא הגיע להוראה ומורה או על המחדש חידושי תורה שאינן אמת. ועוד מזה בז״ג עמוד קכ״א. ובזהר ס״פ בראשית דנ״ז ע״א ע״פ וינחם ה׳ כי עשה את האדם בארץ. אך מהו בחי׳ נעל שמגין על שלא יבוא האדם לעוונות שאדם דש בעקביו היינו כמ״ש לקמן בהביאור דנעל זהו כמו המשל שמלבישים להשכל ומסתירו וע׳ בת״א פ׳ וירא ד״ה פתח אלי׳ שזהו״ע הפרסא המפסיק. וגם בהתו׳ שייך זה שירדה ונתלבשה בעניני׳ גשמיי׳, לכן מבואר בזח״א דכ״ז ב׳ מטנה אתתא דההוא נער דמט״ט כי הוא בו״ק דנוק׳ דיצי׳ ע״כ נק׳ נעל שמגין על הרגל, וגם כמ״ש בת״א פ׳ בראשית ד״ה אעשה לו עזר ענין עבוד העור מכתנות עור יהי׳ כתנות אור והיינו ע״י התו׳ וזהו״ע עובד אלקי׳ שמעבד ומתקן האור שלא יסתיר כ״כ ועובד אלקי׳ אוד״ל זהו שונה פרקו מאה פעמים וא׳ ע׳ סש״ב פמ״ו. וזהו נר לרגלי דבריך. א״כ י״ל זהו נעל המגין על הרגל בנפש כו׳).

ג) וכ״ז היינו כשהמ׳ יורדת ומסתתרת בבי״ע (ע״ד ואני בתוך הגולה ואז צ״ל ההגנה שלא יהיו רגלי׳ יורדות כנ״ל וגם המנעל מגין מטיט וצואה כו׳ כענין הי׳ מהלך במבואות המטונפות פ״ג דברכות דכ״ד סע״ב ולכן כשקורא ק״ש שם נק׳ מושכי העון בחבלי השוא כי גורם יניקת החיצוני׳ מבחי׳ רגלי׳ יורדות) אבל כשתכנס להיכלו רוחץ רגליו וגם המנעלים מכל לכלוך וטינוף ועז״נ רחצתי את רגלי כו׳ ואז מתייפים המנעלים ג״כ י״ל נעל זהו מט״ט ובעלייתו לאצי׳ נא׳ עליו נער הייתי גם זקנתי פי׳ שאז באצי׳ מקבל מבחי׳ עתיק יומין ונעשה מט״ט ג״כ בבחי׳ זקנתי ר״ל שמקבל מהארת ע״י ולכן נק׳ זקנתי ע״ד עבדו זקן ביתו זקן שקנה חכ׳. וזהו ג״כ בעת עליית ישראל לרגל להיות יראה כל זכורך את פני הוי׳ אלקיך נא׳ ע״ז מה יפו פעמיך בנעלים דהיינו מט״ט. אע״ל לפי שישראל מקבלים על ידו ג״כ ההשפעה כמ״ש בד״ה באתי לגני בענין אבלתי יערי יוצר אור עם דבשי ק״ש שהמלאכי׳ הם שלוחי השפע שגם ישראל מקבלים מהם. וזהו ענין ברכת יוצר אור יעו״ש פ״ב ובהביאור פ״ב וע׳ ג״כ בד״ה כנשר יעיר מזה. ובמד״ר פ׳ משפטים פל״ב ע״פ הנה אנכי שולח מלאך שמא תאמרו הואיל והוא השר שלנו, ורש״י פי׳ דהוא מט״ט. והנה מבואר בת״א פ״ס ויש״ב בענין ונתתי לך מהלכים בין העומדים אשר עם היות שהמלאכים נק׳ עומדים והנשמות נק׳ מהלכים. אך לפי כי הילוך זה בהנשמות נעשה ע״י בירור נה״ב דוקא ע״ד סוס ורכבו שהסוס מעלה ונושא את הרוכב עליו למקום שלא יוכל לילך ברגליו ולברר נה״ב אין הדיני׳ נמתקין אלא בשרשן שמקור חוצבה מחיות המרכבה ע״כ גם המלאכי׳ נעשו מהלכים. וזהו ונתתי לך מהלכים בין

העומדים. והנה מס״ט הוא ג״כ בחי׳ מרכבה ונק׳ נעל לשכינתא ומקור ושרש דנה״ב, ועי״כ כשעולין ישראל לרגל שזהו״ע בחי׳ מהלכים אז גם מט״ט יש לו עלי׳ וזהו מה יפו פעמיך בנעלים דוקא כמו שבגשמיות הילוך הרגל בטוב זהו דוקא ע״י המנעלים משא״כ לילך יחף בדרך א״א וקשה מאד. כמו״כ בחי׳ ההילוך דנש״י ברגלים זהו ע״י עלי׳ נה״ב דוקא והיא מקבלת ממט״ט הנק׳ נעל ולכן מה יפו פעמיך בנעלים דוקא שעי״ז דוקא נעשה ההילוך ולכן גם מט״ט נעשה בבחי׳ מהלך. ועפי״ז י״ל מ״ש במד״ר בשה״ש ע״פ מה יפו פעמיך בנעלים לשון נעילת שער שהילוך זה הי׳ סוגר ונועל בעד כל הצרות והיינו כי מט״ט נק׳ שרו ש״ע, וגם עה״ד טו״ר הטוב הוא מט״ט והרע זה ס״מ כמ״ש בפרדס ערך עץ, וכיון שע״י עלייתן ברגל בנעלים מתעלה מט״ט באצי׳ ע״ד יראה את פני ה׳ אלקיך וכיון שהוא נק׳ שרו ש״ע ממילא מובן שנועל ונסגר בעד כל הצרות הבאים מס״מ כו׳ כיון שמאיר ע״י מט״ט אור האצי׳ שמשם אין יניקה והיא למעלה מהנהגת הטבע אשר משם אלקים שהרי נא׳ יראה את פני הוי׳ כו׳. וע׳ פרדס ערך מט״ט שיש מט״ט בלא יו״ד ומט״ט ביו״ד ואז מורה על השכינה המלובשת בו וע״ש ערך שר בענין שנק׳ מט״ט שר הפנים וביאר זה בשער ט״ז הוא שער אבי״ע ספ״ו שהוא שר פנים דהיינו שם הוי׳ ושם אד׳, וע׳ מזה ג״כ במא״א אות מ״ם סעי׳ נ״ח ושם איך שלפעמים הוא חסר השם הוי׳ ואין מאיר על ידו רק שם אלקים ולכן בעלייתן ברגל שנא׳ יראה את פני ה׳ אלקיך א״כ אז מאיר בו שם ה׳ ולכן עי״ז גורמים שהנעל מט״ט נועל וסוגר בעד כל הצרות כו׳ כי מאיר ההנהגה משם הוי׳ שהוא ההנהגה למעלה מהטבע ע׳ בסידור ד״ה מזמור לתודה, ומזה יובן המעשיות הנזכר במדרש בנסים נפלאים שנעשו לישראל בעלייתן לרגל כו׳ ע״ש). אמנם יש להבין איך יתכן שגופו של לבוש ש״ק יהי׳ יפה ויעלה גם הוא לבחי׳ האצי׳ (והנרא׳ דמפרש נעל ק״נ ממש שממנה נמשך הנה״ב שבאדם שהוא הנק׳ ג״כ נעל ושרשה ממט״ט ומחיות המרכבה). אך הענין הוא להיות כי ידוע דשרש לבושים דנוגה דבי״ע נפלו בשבה״כ וקודם שנפלו בשבירה הי׳ במדריגה היותר נעלה כנודע מענין לפני מלך מלך לבנ״י כידוע דכל שנפל למטה ביותר מוכרח שהי׳ בתחילה במעלה הגדולה ביותר קודם שנפל (וע׳ בלק״ת בד״ה מה טובו ושם פ״ב) ע״כ שהלבוש של המל׳ הוא לבוש שק בעודו בעשי׳ אבל כשעלה בעליית המל׳ בא והגיע לכרשו שקודם השבירה שהי׳ מאד נעלה לכך מה יפו פעמיך בנעלים בעלות המל׳ ברגל דוקא. וע׳ במא״א אות נון סכ״ז נעל יש מצד בינה בחי׳ התחתונה דחשמל כו׳. וע׳ מזה בת״א פ׳ לך בד״ה והבדילה הפרוכת לכם שבחי׳ החשמל זהו הפרסא המפסיק בין אצי׳ לבי״ע ולכן נק׳ והבדילה כו׳ בין הקדש ובין קדה״ק, ואח״כ יש עוד מסכים המפסיק בין הקדושה לק״נ ולכן מה יפו פעמיך בנעלים שמתעלה הנעל מט״ט להיות רק ע״ד המסך שבין אצי׳ לבריאה כו׳ שבו וע״י מאיר האצי׳ בבי״ע ואזי ישראל הם במעלה העליונה משא״כ כשנמשך ע״י מסכים הרבים דק״נ כו׳. וע׳ בבה״ז פ׳ וישב על המאמר שם דקפ״א ע״פ הנה ישכיל עבדי ושם מבואר דקאי זה ג״כ על עליות מט״ט הנק׳ עבדי יעו״ש, וזה כשיתעלו

כנש"י מתעלה גם הוא ע"ש ועד"ז יובן ענין עליית הנעלים בעלייתן לרגל. עוד יש להעיר לענין נעל מפסיק גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום, וע' בפרדס ערך גל נעול היא השכינה לפי שהיא בתולה ואיש לא ידעה וזה היפוך מ"ש כי בשדה מצאה צעקה הנערה, וע"ש במא"א אות נון סכ"ז נעל יסוד דנוק' כו' ועזח"ג פ' חקת דק"פ, ואפ"ל שזהו ג"כ ענין מה יפו פעמיך בנעלים ב' נעלים הא' נעל דנה"ב שבטילה לנה"א וזה נמשך ממט"ט הב' נעל יסוד דנוק' והוא התקשרות נה"א בקשר חזק אליו ית' ונעשית כלי ריקן כו' בבחי' ועמך לא חפצתי ואז נק' בתולה ואיש לא ידעה כו'. וע' מענין גל נעול בזהר פ' שמות דף ד' ובפ' בראשית דל"ב ובפ' אחרי דס"ו ובת"ז תיקון מ"ט דל"ז ול"ח ותיקון כ"ז דע"א ותיקון כ"ט ותיקון למ"ד דע"ו ובדף קל"ז, וע' במא"א אות ג' סעי' ל"ב וז"ל גן נעול נק' המל' כי חותם יש ביסודה, וא"כ יש להעיר לענין נעל מענין החותם דיוהכ"פ בנעילה ונת' מזה בת"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות בענין חותם בברוך ובסידור בדרוש החתונה שזהו"ע יבחר לנו את נחלתינו כו' וזהו הנמשך ע"י מה יפו פעמיך בנעלים דהיינו בירור נה"ב כו' ועמ"ש עוד מענין חותם ע"פ שימני כחותם ובהביאור דאלה מסעי דרוש השלישי.

ד) **ושם** פ"ד בענין תתן אמת ליעקב חותמו של הקב"ה אמת, ענין בת נדיב בתו של אברהם שנק' נדיב י"ל עפמ"ש במד"ר פ' כי תשא פמ"א שע"י שאמר אברהם אם מחוט ועד שרוך נעל אם אקח עי"ז זכו בניו לבחי' מה יפו פעמיך בנעלים וענין אם מחוט זה נדיב ולכן ע"י שכנס"י היא בת נדיב נא' מה יפו פעמיך בנעלים, וע' מענין אם מחוט כו' פ"ב דסוטה די"ז א' פ"ו דחולין פט"א. מד"ר פ' לך פמ"ג דף מ"ז א"ב פ' וירא ר"פ מ"ה נג"א פ' תשא פמ"א קכה"ג. עמה"מ שי"א ספי"ט דסו"ב, זח"ג ויקרא כג"ב כה"ב, של"ה פח"א קכ"א קעד"א רפ"א רפה"א שכג"ב, ע"מ צו"א, תד"א ח"א פכ"ו, ס"ח סי' יו"ד. וכן מבואר במד"ר פ' לך ס"פ מ"ג אם מחוט זה המשכן כו' אלו הקרבנות כמ"ד וחוט של סקרא חוגרו באמצע כו' ועד שרוך נעל אלו פעמי רגלים המד"א מה יפו פעמיך בנעלים, וצ"ל מהו המעלה כ"כ שוויתר כ"כ למלך סדום, אך זהו כמ"ש בישעי' סי' ל"ג ט"ו הולך צדקות דובר מישרים מואס בבצע מעשקות כו' הוא מרומים ישכון וארז"ל במד"ר וירא פמ"ח נג"א הולך צדקות זה אברהם ושמרו דרך ה' לעשות צדקה כו' מואס בבצע מעשקות אם מחוט ועד שרוך נעל, ובמד"ר תשא שם אמרו ע"ז מתן אדם ירחיב לו ובפ' חיי פנ"ט אמרו נקי כפים זה אברהם שנא' אם מחוט ועד שרוך נעל, ובילקוט פ' יתרו דע"ט ב' סוף רמז רע"ו אף הוא קיים לא תחמוד שנא' אם מחוט ועד שרוך נעל, והיוצא מזה שע"י שמואס בבצע וקיים לא תחמוד ומתן אדם ירחיב לו והיינו שנק' נדיב עי"ז זוכה לפעמי רגלים שנא' מה יפו פעמיך בנעלים, והענין י"ל עפמ"ש באג"ה סי' יו"ד ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו שיש ב' בחי' חסד הא' חסד דז"א הב' בחי' חסד דלגאו שהוא חסד דא"א, והוא בלי גבול כמ"ש בזח"ג נשא דקל"ג ע"ב ולכן ע"י הוויתור שאברהם זכה

לבחי' ורב חסד, ווהו"ע תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם וע"י ורב חסד נמשך ענין פעמי רגלים שיזכו לבחי' יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך ובחי' בנעלים בירור נה"ב ובחי' עליית מט"ט נעל דשכינתא שכל זה הוא למעלה מסדר ההשתלשלות כי אם ע"ד ההמשכה מבחי' ורב חסד, וגם ענין הראי' שארז"ל כדרך שבא לראות כך כו' בשתי עיניו כו' דהיינו ב' השגחות ע"ד עיני ה' אל צדיקים בלק"ת פ' ראה סד"ה כי תשמע בקול, וע' בזח"ג ויקרא ד"ז ע"ב ע"פ ואיש דא קוב"ה כי יקח אחותו דא כנס"י חסד הוא ודאי. ועוי"ל דהנה ארז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל והיינו המשכת הכתר מא"א שלמעלה מהחכ' כמבואר בת"א בד"ה מזוזה מימין ובלק"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים פי' שזהו עצמו ענין מה יפו פעמיך בנעלים יעו"ש, וא"כ כמו"כ ודאי בפעמי רגלים שהוא בנעלים נמשך ג"כ בחי' זו דקושר כתרים לקונו והמשכת הכתר זהו בחי' רב חסד דהיינו מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא לכן זהו נמשך ע"י שכנס"י היא בת נדיב שענין נדיב נק' ג"כ ע"ד דלית שמאלא כו' לכן מזה נמשך הראי' ברגלים בג' מועדים שהם מועדים לשמחה מבחי' אם הבנים שמחה שבבינה הוא התגלות עתיק כו' וזהו בנהר יעברו ברגל שבכל רגל עברו בבחי' ונהר יוצא מעדן, ואפ"ל ע"ד שנת' בת"א בד"ה בשלח פרעה בענין אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ, דעוברי רצונו מקבלים מבחי' כמה א"א כו' ורב חסד כו' שלא עפ"י חשבון כו' משא"כ בקדושה נא' אם בחקתי תלכו כו' אך כשיהי' עושין רצונו יומשך ג"כ מבחי' א"א בחי' ורב חסד שלא עפ"י חשבון כ"א לעושי רצונו אעכ"ו, ועד"ז אמר דוד כ"ו כל"ח שהם נגד כ"ו דורות שקודם מ"ת שהיו ניזונין בחסדו של הקב"ה יומשך מבחי' זו ג"כ לישראל ע"ד לעושי רצונו אעכו"כ, והמשכה זו זהו בחי' נדיבות ע"ד גשם נדבות תניף כו' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, ועד"ז הוא ענין הראי' ברגלים, לכן זהו ע"י שכנס"י היא בת נדיב).

ה) כי הנה עיקר סיבת הנפילה בהשתלשלות רבות עד שיש יניקה גם לע"ש דעכומ"ז ועמלקים הוא מחמת תגבורת חסד העליון כאשר הוא רב חסד משפיע חיות לכולם גם למי שאינו ראוי כמו הנדבן וחסדן בטבעו שישפיע גם לנבזים ושפלים כמו לגדולי הערך כו' וכמ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה הנ"ל וע' בסידור בד"ה עבדים היינו בענין ארך אפים וגדל חסד כו', ועד"ז נק' אברהם נדיב כמ"ש נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם כמו שאמר אברהם לו ישמעאל יחי' לפניך מחמת שהי' מסט' דחסד הי' גם מותרי השפע ממנו לישמעאל אף שאינו כדאי, וע' מזה בת"א פ' לך בד"ה פי' מגן אברהם) והגם שאותו החסד שירד במותרות נשתלשל מאד למטה ומחי' לקליפה גשמיות מ"מ בשרש שרשן הוא מאור חסד עליון האלקי ממש כנ"ל וזהו שאומרים (בכיצד מרקדין) לפני הכלה כלה נאה וחסודה פי' כשרוצים להעלות המל' הנק' כלה ומרקדין לפניה שהריקוד ג"כ ברגלים כענין מה יפו פעמיך בנעלים, ע' בסידור סד"ה שוש תשיש ותגל העקרה, מזכירים איך שהיא חסודה דהיינו שהיא בת נדיב כלומר ששרשה מהחסד

העליון שמשם נמשך תגבורת שפע החסד גם לעוברי רצונו מצד תגבורת אור חסד העליון כי רב חסד הוא רק שאח"כ בא מזה סיבת ריבוי ההשתלשלות כנ"ל וע"י שכח זה הוגבהה ומתעלית לגבי בעלה או לגבי אביה הוא אברהם שנק' אב המון גוים כו' (והגבהה זו זהו ע"ד הק"ו הנ"ל אם לעוברי רצונו נשתלשל כ"כ שפע מהחסד עליון הנ"ל כש"כ שיומשך החסד לעושי רצונו שיהי' ואיש כי יקח אחותו חסד הוא כנ"ל) וזהו וחסודה לשון נפעל דהיינו החסדי' שלה להיות ע"ש הוא ממקור החסד דאברהם, וזהו העליי' שלה ע"י אהרן שוש' דיליה להיות מזכיר שרש שרשה במקור החסדים כנ"ל מביאה אל בעלה בזה כו'. ואפ"ל ע"ז תוכל להעלות הנעלים שהוא בירור העור דק"נ כיון שממנה לוקחה ע"י שהי' אברהם נדיב מבחי' ורב חסד כו' כנ"ל וא"כ כיון שהוא בת נדיב א"כ בדין יורשין את ק"נ וכה"ג נת' ע"פ מורשה קהלת יעקב מורשה לשון ירושה שהם יורשין זמ"ל דתהו ומעלים הניצוצי' דק"נ שיוכללו בהתיקון ע"ד ירושה, כמו"כ בת נדיב יורשת הק"נ שקיבלה החיות מבחי' נדיב, ונעשית נעלים לנה"א להלביש הרגל פי' הרגל זהו ישראל לי ראש ברא כרעא דאבוה בבחי' ביטול ונה"ב ג"כ מלבשת בחי' זו שיהי' בה ג"כ ביטול זה ע' מד"ר ר"פ והי' עקב תשמעון שהשכר דוקא בעקב, ועמ"ש ע"פ המוליכך במדבר הגדול כו' שהם זמ"ל וכתיב ובמדבר אשר ראית אשר נשאך כי יתרון האור נמשך מן החשך דוקא לכן דוקא בעקבות משיחא ומהסתר הנעל ואעפי"כ מה יפו פעמיך בנעלים מזה נמשך יתרון האור, ויש להעיר מענין והדריך בנעלים, וענין על מכרם בכסף כו' בעבור נעלים י"ל ג"כ שרצו להמשיך השפע מבחי' נעל דשכינתא מט"ט כו' ויוסף הוא למעלה ממט"ט כי מט"ט מקבל מצדיק כו'.

ועתה י"ל ענין מה יפו פעמיך מבנעלים דוקא, הנה כתיב עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון, וע' מזה במד"ר סה"ב ס"ח ג"ד קסד"ב באיכה סה"א זח"ב עמוד קע"ו של"ה כג"א, פי' כי אנו רואים בלבושים הגשמיים הגם שהלבוש הוא נפרד לגמרי ממהות האדם הנה יבוא לגוף האדם ע"י הלבושים יתרון מעלה מה שלא הי' מוצאו ע"י עצמו והוא הפאר והתפארת שיתפאר ויהי' הדר מאד ע"י לבושים נאים כידוע ומקרא מלא כתיב בבגדי כהונה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת הרי הבגדי' נקראו תפארת וכן אמרו בגמ' ע"פ ואת יקר תפארת גדולתו שלבש בגדי כהונה פ"ק דמגילה ובמד"ר דאסתר וכמ"ש במ"א, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי בפי' יפתי שע"י מעשה המצות שנעשין מזה ג"כ לבושים למעלה ע"ז נקראת כנס"י יפתי שעושה בחי' לבושים יפים הוד והדר לבשת, וכמ"ש עוד מזה בד"ה תורה צוה שלא נדפס בת"א וע' עוד מזה בלק"ת סד"ה ביום השמע"צ כנישין בענין עוטה אור כשלמה, והרי ע"י הפאר ההוא נתעלה בגופו מאד והי' לאיש אחר ממש וגם הוא חשוב ונכבד בעיני כל רואה מה שלא הי' מוצא עילוי וכיבוד זה לנפשו וגופו מצד עצמו, ויש להבין מהיכן יש כח זה ללבושים הנפרדים, ותחילה יש להקדים ענין התפארת דידוע דהתפארת הוא עולה עד הכתר וגם כי ת"ת וכתר ענין א' הוא

ולכן מתפארת שבעליון נעשה כתר לתחתון כמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש סוף הביאור השני שע"פ יונתי בחגוי הסלע, גם קדוש הוא בת"ת מהאי טעמא כמ"ש בלק"ת פ' תזריע בדרוש קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא כו' קוב"ה אומר טהור כמו"כ הלבושי' הנעשי' להנשמה ממעשה המצות מייפים את הנשמה שיהי' בה תפארת, וע' בסש"ב ח"א פ"ה וז"ש באבות פ"ב איזהו דרך שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה, למאנא מכבדותא, א"כ הלבוש כבוד מאחר שמהלבושי' נמשך תפארת לכן כמו"כ היופי פעמיך הוא מהנעלים ות"ת עולה עד הכתר ולכן מט"ט הנק' נעל קושר כתרים לקונו פי' שהוא בחי' אין כמו בחי' אין של המקיף הנק' כתר ע"כ יש בכח הת"ת להגביה ולהעלות מהות הדבר משפלות לעלי' שהרי אנו רואים שהגוונים' של הבגד שהם הת"ת אינם עצם המהות הבגד כו' והוא בחי' אין לבד וע"י הגווני' יוגבהה ויתעלה מהות הדבר כו' אין זה כ"א מחמת הארת הכתר, וזהו הענין המבואר בכהאריז"ל שהמקיפים שורשם על הלבושים כי שרשם הוא מהמקיפים אלא שנתגשמו כמ"ש במ"א (ועמ"ש ג"כ מזה בלק"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני בענין ג' בחי' מזון לבוש בית, גם בדרוש למה נסמכה פ' המשכן לשבת) ע"כ יש התפארת בהלבושי' עד שיפארו את האדם ויתעלה על ידם בתכלית העילוי והיופי שבהלבושים אינו הלבוש עצמו אך הוא שרש הלבוש כמו שהי' בבחי' מקיף. והנה במ"ש כאן שהלבושים הם תפארת נ' עוד זאת שהם באים ג"כ מבחי' הדעת שהרי אחר שאכלו מעה"ד נאמר וידעו כי ערומים הם וכמ"ש מזה במ"א ונז' ג"כ בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי, אלא שהלבושים גשמים באים מעה"ד טו"ר ומ"מ הוא דעת שהרי כמו"כ אמרו עה"ד חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן נמצא מה שיודע לקרות אבא זהו ע"י החטה שהוא עה"ד, ועד"ז הלבושים הם מכח הדעת, ולפי שעה"ד הוא מעורב טו"ר ע"כ יש תאוות גשמיות בהלבושים אבל בגדי כהונה הם מהדעת הטוב בלי שום תערובות רע נמצא הלבושים הם מבחי' תפארת ודעת והם בקו האמצעי תחת הכתר, וזהו מהלבושי' נמשך נוי ופאר ששרשו מהכתר כנ"ל וזהו"ע היופי מנעלים דבת נדיב, דאף שהנעל מכסה ומסתיר על קדושת הרגל להסתיר ולהעלים שלא יתגלה אור האצי' בבי"ע כ"א דרך נעל הנ"ל שהוא כמו משל המעלים ומסתיר על השכל והוא המסך כו' עכ"ז כיון ע"י נעל הנ"ל מבררת ק"נ כמו עד"מ ע"י הנעלים הולך בשווקים להרויח ולקנות כו' וכך ע"י נעל דשכינתא שמעור הבהמה גי' ב"ן והיינו האותיות דשם ב"ן שנעשים לבוש למל' דאצי' ועי"ז מעלה ג"כ ממה שנפל בשבה"כ משם ב"ן כנז' בת"א פ' משפטים בהביאור ע"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, ובאדם היינו מה שמברר נה"ב ועי"ז הוא עלה אח"כ באצי' ואז היופי בנעלים שמהלבושי' עושים בה פאר וכמו"כ הנעלים (היינו מה שמתברר מת"ת דעולם התהו שנפל בשבה"כ שלכן נק' ק"נ אשר נגה ל' אור וזיו ע"ש הניצוצים שנפלו בה משבה"כ דתהו כו', וא"כ הגם שהנעלים היו בתחילה ע"ד לבוש המסתיר וכמו לבוש שק אך ע"י פעמיה בנעלים נעשים יפים ביופי ות"ת העליון שניתן בלבושים, וזהו מה יפו פעמיך בנעלים שהנעלים

יתנו תוס׳ יופי לה כו׳ כי בירור ק״נ גורם המשכת אור נוגה כמראה הקשת כו׳ כן מראה הנוגה כו׳.

והנה היופי נז׳ כאן בשני דברים, הא׳ בהילוך פעמיה מצד עצמן הב׳ בנעלים, וענין פעמיה מצ״ע היינו בחי׳ רו״ש שהעלי׳ של המל׳ הוא בבחי׳ רו״ש ששרשו מבחי׳ מטי ולא מטי, וכמו בחי׳ הנר שעם היות האור והאש של הנר הוא בחי׳ הסתלקות למעלה אינו הסתלקות לבדו אלא כלול מהסתלקות וירידה שהרי מתנענע בהסתלקותו דהיינו עולה ויורד וחוזר ועולה כו׳, ונמצא הגם שעיקרו עלי׳ והסתלקות אבל הוא כלול גם מירידה, וזהו היופי שכלול מב׳ גוונין גבורות וחסדים והוא היופי דעולם התיקון משא״כ בעולם התהו שהי׳ רק בבחי׳ רצוא לבד לכן לא נתקיימו כמבואר בת״א סד״ה וישלח יעקב מלאכים והיינו ענין מרקדין לפני הכלה שהריקוד יש בו עלי׳ וירידה בכל רגע וזהו הרמז על עלי׳ המל׳ הנק׳ כלה (וע׳ בלק״ת בד״ה ביום הח׳ שלח את העם בפי׳ אז תשמח במחול שהריקוד יש בו קירוב וריחוק וקירוב והוא ע״ד רו״ש וע׳ בסידור ע״פ יהללו שמו במחול) פעמיך בנעלים י״ל הריקוד דוקא בנעלים כי כן הריקוד רעו״ד בלי גבול נמשך מצד ההסתר וההעלם דבחי׳ נעל וכשנמשך מזה דוקא רעו״ד ופרעה הקריב זהו יופי הנעלים בהריקוד.

קיצור מן מה יפו פעמיך. (א) נעלים כי עקבות משיחא נשמות שמבחי׳ רגל והמלאכי׳ לבושי הרגל זהו נעלים.

(ב) **הנעל** של עור מסתיר יותר מלבושי הגוף אותותינו לא ראינו, אמנם מגין יותר והיינו שמגין שלא להיות רגלי׳ יורדות כי הוא ומבדיל ע״ד המבדיל בין קדש לחול והבדלתם בין הטהור לטמא, ובנפש מגין שלא להיות עון עקבי יסובני, והיינו ע״ד נר לרגלי דבריך ואמרו במדרש תלי׳ אמר דוד אפי׳ אני מתאוה ומבקש לחטוא אין ד״ת מניחים אותי כו׳ ונק׳ בחי׳ זו נעל כתנות עור, י״ל ע״י הרגל נעשה רפואה להראש וכן לעינים כך ע״י מה יפו פעמיך בנעלים שיהי׳ ההילוך בקדושה ולא ללכת אחר תאות נמשך הרפואה לעינים שיהי׳ שלש פעמים בשנה יראה, גם פעמים רו״ש של נה״א בנעלים רו״ש של המלאכים שזה נמשך בנה״ב, וזהו כענין ב׳ מס״נ באחד ובכל נפשך בד״ה בכ״ה בכסלו.

(ג) **ובעלייתה** לאצי׳ רחצתי את רגלי, גם המנעלים מתייפים, אכלתי יערי יוצר אור עם דבשי ק״ש, מהלכים בין העומדים זהו פעמיך בנעלים לכן נעל שנועל וסוגר בפני כל הצרות ע״י שמתעלה מט״ט שרו ש״ע מיט״ט ביו״ד נער הייתי גם זקנתי חנוך לנער מתנה מרובה, להעיר ממ״ש ע״פ שירו לו זמרו לו שיר דנשמות ושיר דמלאכי׳ ע׳ בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני ומט״ט קושר כתרים לקונו כו׳ והיינו ע״י שהנעל מעור שנתעבד בירור ק״נ ע״י עובד אלקי׳ עורות עבודים ומתעלה להיות ע״ד הפרסא שבין אצי׳ לבריאה, גם פי׳ בנעלים שנועלת וסוגרת פתחה להיות בבחי׳ בתולה ואיש לא ידעה, מעין חתום.

(ד) **בת** נדיב אם מחוט ועד שרוך נעל, עמ״ש מענין הקב״ה מושך עליו חוט של חסד ביום דהיינו שנמשך מהחסד שלמע׳ מסדר ההשתל׳ ע״כ נמשך רק חוט בהביאו׳ ע״פ האזינו השמים דרוש הא׳, ועד שרוך נעל מט״ט מזה נמשך פעמי רגלים ושלש פעמים יראה, ובגמ׳ חוט של תכלת כי תכלת עמרא הוא א״כ זהו המשכה מבחי׳ ושער רישי׳ כע״נ, גם כיון מט״ט קושר כתרים כו׳ כ״ש בעליי׳ לרגל בחי׳ פעמיך בנעלים נמשך הארת הכתר ותמן לית שמאלא ומשם נמשך הראי׳ ע״ד תפקחנה עיני עורים ע״י הארת עינא פקיחא.

(ה) **כי** עיקר יניקת החיצוני׳ מבחי׳ ורב חסד ובד״ה ויהי בשלח פרעה וע״י נדיב המשיך מבחי׳ זו בקדושה לעושי רצונו עאכו״כ וזהו וחסודה כ״ו כל״ח.

(ו) **מה** יפו עוז והדר לבושה מהלבושים נמשך תפארת ת״ת עולה עד הכתר, ועד״ז גם היופי בנעלים שיהי׳ יפו פעמיך, ע׳ תלים סי׳ ק״ח יו״ד ע״פ על אדום אשליך נעלי ובפירש״י שם, ועפי״ז י״ל שעי״ז מה יפו פעמיך בנעלים כי הנעל הוא מט״ט והוא שרו ש״ע ע״כ ע״י יוכנע אדום אל דוד וכמו״כ ביצ״מ נא׳ קח מטך כו׳.

ז) **עמ״ש** בבוך בראשית ע״פ ויאמר האדם זאת הפעם סט״ו שארז״ל במד״ר בראשית פי״ח זאת היא שעתידה לקשקש עליה המד״א פעמון זהב ורמון, ובנזיר פ״ו משנה ב׳ כזוג של בהמה החיצון זוג והפנימי ענבל ובפירש״י בחומש פ׳ תצוה כ״ח ע״פ ופעמוני זהב זגין עם ענבלין שבתוכם, ושם ע״פ פעמון זהב ורמון פעמון זהב ורמון אצלו וכ״ז כדי להיות ונשמע קולו בבאו אל הקדש, וע׳ פנ״י שם ע״פ ופעמוני זהב דלהרמב״ן הי׳ פעמון תוך רמון ולפירש״י אינו כן אלא אצל הרמון ועזח״ב פקודי דרל״א א׳ מה כתי׳ ונשמע בגין דאצטריך קלא דאשתמע, ועוד מענין קלא דאשתמע בזח״א פ׳ בראשית ד״ג ע״ב ובת״א סד״ה וישב יעקב ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה וישב יעקב שי״ל ששרש קלא דאשתמע יחוד זו״נ ו״ה שרשו למעלה מבחי׳ י״ה קלא דלא אשתמע ע״ד חכמות בחוץ אזי דוקא תרונה וע׳ מזה זח״א דקמ״א ע״ב ועמ״ש בסידור שער התפילין בד״ה ומשירותא וממשיכותא דמו״ס כו׳ אשתכחו ד׳ מוחין בההוא ז״א וע״ד מ״ש ע״פ אל יתהלל החכם כו׳ כ״א בזאת יתהלל כו׳ שהוא ענין חכמות בחוץ ועמ״ש מזה ג״כ בלק״ת בד״ה בהעלותך דרוש שני. והנה פעמון זהב הוא מל׳ והענבל יסוד שמקשקש בהזוג והרימון פי׳ במק״מ ת״ת, אך י״ל ג״כ מט״ט כי מט״ט הוא רמון ט״ט ובתוכו מתלבש הפעמון זהב והעינבל לפי׳ הרמב״ן. ובמד״ר פ׳ אמור ר״פ כ״ז ע״פ אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו מלה״ד לפעמון של זהב וגיל שלו (ר״ל הענבל) מן מרגליות, ור״ל כי אף שזהב טוב אך מרגליות אבן טוב חשוב יותר מהזהב והו״ע יסוד שנעלה מהמל׳ הנק׳ פעמון זהב וכן בתו׳ נאמר הנחמדים מזהב וע׳ בזהר ס״פ בלק דף ר״ט ע״א שמסט׳ דאי׳ נמשכי׳ פעמוני זהב הביאו הי״נ באות פ׳ סק״ב וע׳ בסה״מ ח״ב סי׳ רי״ט.

מכ"ז י"ל מה יפו פעמיך ג"כ ל' זאת הפעם פעמון זהב שעתידה לקשקש כי ממנה נמשך גילוי קלא דאשתמע שיהי' ג"כ נמשך אכילת פירותיהן בעוה"ז והיינו בנעלים נעל הוא מט"ט שהוא בחי' ט"ט רמון כנ"ל.

ז' ג'

שררך אגן הסהר אל יחסר המזג בטנך ערמת חיטים סוגה בשושנים, סוטה ט' מ"ה א', סנהדרין א' י"ד ב', פ"ד לז"א, עקדה שער ל"א, אדר"נ פ"ב דף א' ד', עמה"מ לח"ג קעו"ד קעה"ד, מד"ר פ' כי תשא ר"פ ל"ט, ושם סיים כדאיתא בפרשיות, אך הוא מבואר בילקוט ענין בטנך ערמת חטים שישראל נמשלו לחטים ומצרים לקש, שנאמר יאכלמו כקש, מד"ר ר"פ במדבר פ"א ד' ר"ח ע"ד ענין שררך שהם סנהדרין מה השרר באמצע הגוף וכו', גם ענין בטנך ערמת חטים כנ"ל בשה"ש רבה במקומו, זח"א פ' בראשית דמ"ג ע"ב גבי היכלא רביעאה, זח"ב ס"פ משפטים דקכ"ו ע"א ע"פ וישם באגנות שררך אגן הסהר, פ' פקודי דנ"א סע"א ג"כ בענין היכלא רביעאה וכאן קורא ענין זה שררך אגן הסהר ובפ' בראשית שם קורא בטנך ערמת חטים ולפי המד"ר יש להסכימו למאמר דפ' פקודי, זח"ג פ' פנחס דרל"ב ע"א שושן עדות אינון סנהדרי גדולה דכתיב בה סוגה בשושנים, ת"ז תקון י"ח דל"ב א"ב, ילקוט ח"א ק"פ ג', ח"ב פב"א קט"א, של"ה צ"ז ב', תד"א ח"א פכ"ד, מ"ע אופן ק"ח רמ"ו בחיי ר' ב'.

פרדס ערך אגן הביא הזהר ס"פ משפטים הנ"ל וכ' וז"ל והכוונה כי אגן מלכות בהיותה מליאה ושלימה בכל עיגולי' וזהו לשון אגן ולשון עגול וזה יורה לשון קבול ככלי הזה שיש לו אוגן שמקבל הדבר הניתן בו, וזהו אל יחסר המזג שלא יחסר מליאותה ושלימותה עכ"ל, ובמא"א אות א' סעיף ו' כ' אגן נק' המלכות ע"ש שכל היכלותי' נעשים סביבותי' בעת היחוד כאגן זה והיא נקודה באמצע כעין הלבנה שיש לה נקודה באמצע וזהו אגן הסהר עכ"ל, והי"נ העיר ממאמר הזהר פ' ויחי דרכ"ט סע"א ורע"ב עד הה"ד משכני אחריך נרוצה, ובזח"מ שם פי' כי העיגול הנ"ל הם הסנהדרין והנקודה באמצע היא מלכות דהיינו ענין אלקים נצב בעדת א-ל והיא בית לקדש הקדשים עכ"ל וע"ש פירשו ג"כ על היחוד רק שעפ"י דבריו יובן שייכות זה לסנהדרין היינו ענין אלקים נצב בעדת א-ל.

ובפרדס ערך טבור, היא השכינה והרמז בה אל מציאותה הנעלם הנרמז כו' והיא נקודה שממנה הושתת העולם כו' ויש בזה עיון שאפשר נקודת הטבור הוא יסוד ונבאר כל הצורך בערך ציון כו' עכ"ל, ובמא"א אות טת סעיף ג' טבור נק' נקודת הבינה ולכן נקודתה סתום עלמא סתימא, טבור הנה מל' בטבוריא שריא כו' וז"ס א"י שנק' טבור הארץ עכ"ל, והי"נ העיר

ממ"ש בזח"ב פ' תצוה ד' קפ"ד ע"ב בתרין נקודין אתפרשת כו' וע"ש בהרמ"ז שכתב כי כל נקודה הוא יסוד כו' והנה בז"א יש ב' נקודות האחד נקודת הטבור שה"ס יסוד המסתיימת בחזה דז"א כו' ועיין בדרוש אדמו"ר ז"ל ע"פ רפאות תהי לשרך בשש"פ שנת תקס"ו פי' שבהטבור הוא אכילה פנימית מה שהולד אוכל בבטל אמו ממה שאומו אוכלת, שאינו אכילה גשמיות, ולמעלה זהו ענין פנימית התורה וזהו שז"א כשהוא בעיבור במעי אימא אוכל ממה שאומו אוכלת, עכ"פ למדנו מזה דטבור מתפרש בב' בחי' היינו בינה ומלכות, וא"כ זהו פי' וישם באגנות הנאמר בתורה פ' משפטים דפי' בזהר דבאגנות היינו מ"ש שררך אגן הסהר י"ל ב' אגנות בינה ומלכות, כמ"ש במד"ר ס"פ ויקרא תוך פ' ו' דמ"ש באגנת חסר וא"ו היינו לומר ששני האגנות היו שוין וא"כ חצי הדם חלקו של הקב"ה נתן באגן דבחי' בינה, וחציו החלק של ישראל נתן באגן דבחי' מלכות ולפמ"ש הגמ' והמד"ר דשררך הם הסנהדרין והם אגן הסהר א"כ וישם באגנות היינו בסנהדרין שהם עיני העדה, וחציו של הקב"ה זהו התורה שנק' אדם א' דם וגם מל"ת הם שס"ה והם בשס"ה גידי הדם, לכן נתן בחי' זו לסנהדרין כי משם תורה יוצאה לישראל, וחצי הדם השייך לישראל י"ל שזהו ענין התפלה שהיא במקום קרבנות וארז"ל את קרבני זה הדם, דהיינו שמקריב דמו וחיותו כי הדם הוא הנפש, ובק"ש מוסר נפשו באחד כו' ונתן ג"כ באגנות בבחי' שררך אגן הסהר שהוא מלכות וגם במלכות יש סנהדרי של ע"א שבהיכל הזכות דבריאה, עיין פרדס ערך סנהדרין, וכש"כ לפי הפי' דרק חצי השייך להקב"ה נתן באגנות כדפרש"י בחומש רק שפירש בשתי אגנות חצי דם העולה וחצי דם השלמים די"ל דאגנות היינו סנהדרין ומה שהם שנים י"ל סנהדרי גדולה שבלשכת הגזית וסנהדרי גדולה שלמעלה ע"ד הוא ובית דינו, ושייכות התורה לעולה ולשלמים י"ל כמ"ש במד"ר פ' צו פ"ט ע"פ זאת התורה לעולה ולמנחה כו' ולזבח השלמים ז' ל"ז, התעסקו בתורה ואין אתם מתיראים מכל אלה ובגמ' סוף מנחות דק"י ע"א כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה מנחה וכו', אגן י"ל שממשיכים האלף דאנכי בג"ן סדרים דאורייתא וכענין שפי' בת"ז ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן דהיינו ג"ן סדרים דאורייתא ונהר זה יובל שמו שער החמשים שהוא פלא אותיות אלף, בגמ' פ"ד דסנהדרין דל"ז שררך זו סנהדרין למה נק' שמה סנהדרין שהיא יושבת בטבורו של עולם פרש"י שבהמ"ק באמצעו של עולם, אגן שהיא מגינה על כל העולם כולו ופי' מהרש"א כי שם עומדים שלשה עמודי העולם תורה ודין ואמת, ועמ"ש בענין והוי' עמו שהלכה כמותו שזהו בחי' אמת וכו' וכ"ש בסנהדרין כו', הסהר שהיא דומה לסהר פרש"י סהר עגול הוא ומהרש"א פי' שהיא דומה לסהר שעל הרוב אין עיגולה של הלבנה שלם רק חצי עיגול כן יושבין סנהדרין משא"כ החמה שהיא לעולם עיגול שלם, ואפ"ל שיש מעלה בחצי עיגול ע"ד מחצית השקל וע"ד כריתת ברית שכורתין דבר לשני חצאין עיין בסידור שער ר"ה בהביאור ע"פ אתם נצבים בענין לעברך בברית, ובמ"א ביאור ע"פ והר סיני עשן דתקס"ה פי' שחיבור ויחוד או"י ואו"ח זהו כדמיון חיבור שני חצאי כדורים שבחיבורן יחד נעשו עיגול שלם שההעלאה מבחי' מן המצר כו' ונעשה מרחב

זהו עד״מ חצי הכדור שמלמטה ואח״כ ההמשכה ע״ד הארת פנים משכל חדש בראשיתו מצער ואחר כך מתרחב זהו ג״כ חצי כדור מלמעלה למטה ומתחברים ב׳ הבחי׳ יחד כו׳, ואפ״ל החיבור בשני חצאי עגולים זהו החיבור בבחי׳ סובב כו׳. עיין תרגום פי׳ שררך וריש מתיבתך די בזכותיה מתפרנסין כל עלמא היכמא דעוברא מתפרנס מן פרתיה במעינא דאמי׳, בהיק באורייתא כאוגבא דסיהרא כו׳, וענין אל יחסר המזג תרגם ולא חסרין פתגמי אורייתא תדירא מפומי׳ היכמא דלא חסרין מוי דנהרא רבא די נפק מעדן, וסוגה בשושנים פי׳ על אנשי כנה״ג שנמשלו לשושנים שהם עשו סייג להחזיק הסנהדרין יעו״ש כי קצרתי. והנה כמו שיש שרר דקדושה שהם סנהדרין, כמו כן י״ל לעומת זה בחי׳ כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה כו׳ והיינו כי הטבור זהר אחר חצר הכבד המפסיק בין מים עליונים למים תחתונים ושם שורש התאוות ולכן רבינו הקדוש לא הניח ידו מטבורו למטה ור״פ כה״י אמרו כל המכבים ידו מטבורו ולמטה תקצץ ולכן התורה נק׳ רפאות תהי לשרך וזהו ג״כ ענין סנהדרין הנק׳ שררך אגן הסהר שהם מגינים שלא יהא בחי׳ השרירות לבי אלך כ״א יהי׳ לבו ברשותו.

תחלה יש לבאר ענין עיבור יניקה מוחין, עיבור הוא נה״י שהולד ראשו בין ברכיו ואוכל דרך הטבור ואין טעם במאכל כי חך אוכל יטעם וענין בחי׳ זו בעבודה היינו רק בחי׳ מעשה שהוא נו״ה, כן נתבאר בד״ה וארא, ובחי׳ נצח הוא אהבה מסותרת, וכמו הלכה פסוקה בלי התבוננות, והודאה שמודה על האמת אף שאינו משיג, בד״ה אלה מסעי השני פ״ב, ע״ש בהביאור פ״ג, ומ״מ גם בנה״י שהוא עיבור יש ע״ס כמשל הולד שעכ״פ יש לו ראש רק שראשו בין ברכיו, (בד״ה פקדתי אשר עשה עמלק) והענין כי נה״י זהו כענין עם קשה ערף אתה, בלי טעם ותענוג, וזהו ענין אתכפיא כי בחג״ת שהם עצם המדות מאיר התענוג שהרי במילוי האהבה יש תענוג, ונק׳ פנימית אבל הנצח אף שאין לו טעם וענג זהו אחוריים (בתו״א בד״ה זכור דעמלק) ומ״מ בבחי׳ אתכפיא יש ג״כ ע״ס, השכל המתבונן איך שכך יאתה והשכל מכריח ומחייב את האהבה לאכפיא כו׳ שיוכל להיות עבודה תמה כו׳ כמ״ש בביאור דזכור דעמלק ע״ש בתו״א דקמ״ב סע״ב ודקמ״א סע״ב ואעפי״כ נק׳ הכל ע״ש נה״י מטעם שאין מאיר בזה התענוג כו׳ כ״א רק ע״ד כופין אותו עד שאומר רוצה אני כו׳.

קיצור. ענין נה״י, בחי׳ מעשה ומ״מ גם אתכפיא נק׳ נה״י ואחוריים אף שיש בו ע״ס.

וענין הלידה ו״ק מדות אהוי״ר טבעים שיש בזה תענוג ולא דרך אכפייא והכרח לבד בבחי׳ נצח ובבחי׳ הודאה, כ״א בחי׳ אהבה ותשוקה ממש (בד״ה לכן אמור דצ״ה ע״ג) וזהו עבדו את ה׳ בשמחה כו׳ כשבא לידי הלב והיינו דכתיב אם הבנים שמחה דהיינו כשנולדו הבנים שהם המדות ונתגלו בלב משא״כ כו׳ בבחי׳ עיבור כו׳ ע״ש.

בד"ה ציון, ג' בחי' הודאה אהבה ברכה. קדש לי כל בכור פטר הרי לידה שעי"ז גילוי כל בכור מו"ס ולתוספות ביאור ענין עי"מ דהיינו בבוך המתחיל השמים מספרים, פ' בא, עמוד וגם, שטה ובזה. עמוד טרדתה, שטה במדות, עכ"ה) ועמ"ש בד"ה כי מראש צורים שם פ"ב מענין עי"מ והנה גלות מצרים נק' בחי' עיבור ויצ"מ נק' לידה כמ"ש בתו"א בד"ה לכן אמור, ועמ"ש בד"ה וארא בענין הלידה וענין בא־ל שדי, אך מ"מ ושמי הוי לא נודעתי להם, וזהו ענין התפילין שנאמר עליהם וראו כו' כי שם הוי' נקרא עליך כו'.

ב) **והנה** כמו כן למעלה הקב"ה מניח תפילין ופי' בשו"ס ד"ו סע"ב וז"ל התפילין יש בהם ד' פרשיות חו"ב חו"ג, ולכן מונחים בד' בתים, וידוע כי תפארת הוא הראש והוא המקבל שפע וברכה מאלו הד' ספירות, ולכן אמרו כי הקב"ה מניח תפילין וסימנך תפלה למשה איש האלקים ואלו הם תש"ר, וד"פ דתש"י ת"ת נצח יסוד הוד המשפיעים למלכות הנק' תפלה לעני עכ"ד בקצרה, ועיין בפרדס ערך תפלה וענין חו"ג שהם מוחין ולא מדות י"ל ע"ד הנ"ל כשהמדות כלולים בהמוחין דוגמת שם מ"ב כנ"ל ועיין מזה בדרוש מצנפת ואבנט דכה"ג ל"ב נתיבות הם חו"ב חו"ג וכל א' כלול משמונה כו', והנה ע"ד שכ' השו"ס כן מבואר בזח"ג דרס"ב ע"ב ואלין ארבעה נטיל להון וא"ו ואתעטר בהו ואלין אינון תפילין דאנח קוב"ה עכ"ל. וזהו שיש ו' בלא י' בראשו ויש ו' שיו"ד בראשו ע"ד מש"כ הרח"ו בפי' מנחל בדרך ישתה ע"כ ירים ראש בחס"ל בסופו ועיין בבה"ז פ' חיי בענין קב"ה דאתכליל מאתר עילאה כו' שבת"ת מאיר אור גדול היינו הקו כו', ויש לבאר ע"ד שגם למעלה יש עי"מ, ויש מוחין דגדלות ראשון וגדלות שני, וכ"כ בתולע"י ד"ט ע"א וד"פ אלו שהן חו"ב חו"ג וא"ו שבשם נוטלן ומתעטר בהם והם כובע ישועה על ראשו, ובסידור בביאור מאמר הזהר ואתחנן דרס"ב הנ"ל בד"ה ואינון ד' ריהטי דאנח קודב"ה, פי' שז"א לגבי השתלשלות דבי"ע נק' קדוש ע"ש שמובדל ולגבי או"א נק' ברוך שמקבל מהם, ועיין בד"ה צאינה, וע"י התש"ר נמשכו בו מוחין ממקיפים דאו"א, ואפ"ל שזהו חיבור ב' שמות הוי' ע"ד ויקרא הוי' הוי' כו' וגם עי"ז נמשך בו הכח להאיר למטה כמש"ש בענין וממשיכותא דמוחא סתימאה כו' ע"ש ולכן נק' כובע ישועה כו' ועיין בביאור כה תברכו שע"י המשכת מוחין דגדלות ממתיקים כל הדינים, ועמ"ש ע"פ ביאור הזהר ועתה יגדל כו'.

ז' ו'

ראשך עליך ככרמל, עיין בכד הקמח ערך תפילין ובזח"א די"ג ע"ב.

א) **כרמל** פי' רש"י בפ' ויקרא ב' י"ד כר מלא בעוד שהתבואה לחה ומלאה בקש שלה, ותרגום כרמל רכיכן, ובת"כ כרמל רך מלא,

כר מלא, ועל״ק סעיף יו״ד, ובפ׳ אמור כ״ג י״ד וקלי וכרמל פרש״י כרמל הן קליות כו׳, ובישעי׳ ל״ב ט״ו והי׳ מדבר לכרמל, ופי׳ המ״צ לרכמל מקום שדות וכרמים ושם פסוק ט״ז וצדקה בכרמל תשב פרש״י היא א״י שתהי׳ באותן הימים ככרמל, ובירמי׳ סי׳ ב׳ ז׳ ואביא אתכם אל ארץ הכרמל לאכול פרי׳ וטובה.

ב) **תרגום,** ראשך מלכא צדיקא כאליהו נביאה דקני קנאתיה למרי שמיא כו׳ ואתיב ית עמא בית ישראל לדחלת דאד׳ אלקיא, (ועמ״ש מזה סד״ה שובה ישראל, דרוש הראשון פ״ד וע״ש שעל דורו של אליהו נאמר יביע שמן רוקח ובתפילין ארז״ל ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין, וא״ש מ״ש בזהר וכן פירש״י בשיר השירים דראשך עליך ככרמל נאמר על תפילין), ודלת, מסכנין, כארגמן ארגונא האיך די לבש דניאל ומרדכי, מלך בגין זכותא דאברהם דאמליך מן קדמת דנא למארי עלמא, אסור קאי על יצחק דכפתיה אבוה למקרבי׳, ברהטים קאי על יעקב דקליף על חוטריא ברהטיא עכת״ד.

ג) **רש״י** ראשך עליך אלו תפילין שנאמר וראו כו׳ כי שם ה׳ כו׳ הרי הוא חוזקן ומוראן כסלע הרים וכרמל הוא ראש ההרים עכ״ל (א״כ מפרש כרמל הר גבוה ועמ״ש בד״ה שימני כחותם בענין חותם בולט שמלמעלה וזהו ענין ככרמל ראש ההרים) ודלת ראשך קליעת שערות נזירייך כו׳ (י״ל גם כן עסק התורה כידוע בענין סלסלה ותרוממך), מלך אסור ברהטים הקב״ה נקשר באהבה במצות ובריצות שאתם רצים לפניו עכ״ל.

ד) **בתורת** חסד פי׳ ודלת ראשך מה שאינם הולכים בגילוי הראש לפי שהם מביטים במלך האסור ברהטים והוא הא־ל ית׳ שכבודו מלאה הארץ עכ״ל.

ה) **במא״א** כ׳ מ״ג כרמל הוא עולם הבריאה כר מלא עכ״ל, אפ״ל כי בינה מקננא בבריאה ובינה נק׳ כר מלא, כי היא מליאה מאור אבא שהם תרין ריעין, ושם אות ל״ט כר וכסת הם לאה ורחל, ועמ״ש בתו״א סד״ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו, גם איתא ביוצר אור ימשמש בתש״י ובבורא חשך ימשמש בתש״ר, א״כ א״ש דכרמל שייך לעולם הבריאה.

ו) **הי״נ** בשם מ״ה פ׳ וירא דקי״ג א׳ דכרמל הוא כסא הכבוד, ושם הפי׳ דשרש הנשמה מזליה היא בכסה״כ הנק׳ כרמל ודלת ראשך היא הנשמה המתפשטת בגוף יעו״ש ועיין מזה בלקו״ת בד״ה שיר המעלות ממעמקים שהן בחי׳ ישראל לי ראש ובחי׳ יעקב יו״ד עקב, ובעה״ק ח״ב פל״ה גבי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד פי׳ כסא הכבוד הוא בינה שהיא כסא לכבוד עילאה ל״ב נתיבות החכמה. עוי״ל כר מלא, ע״ד ומלאה הארץ דעה את ה׳, והנה עץ הדעת חטה היתה וזהו ענין ולחם כו׳ וכרמל, גם כרמים יין ושמן כו׳ גם מלא ע״ד וימלא כבוד ה׳ את כל הארץ, ועיין מ״ש בענין ימי המילואים בלקו״ת פ׳ צו, ועיין במ״נ ח״א פי״ט בענין ומלא ברכת ה׳ ונדחק בפירוש ועיין מ״ש עליו בעה״ק ח״ג פמ״ט כי הוא ענין

יחוד שם הגדול בכבודו, וסודו כי נמשך האור מלפני ולפנים ואז ברכות לראש צדיק ומשם בארה עכת"ד ומא"ע בלקוטים קנ"ד כל מילוי מצד אור שמש הוי', והנה התגלות דעת הנ"ל בבחי' סובב כל עלמין זהו ענין תפילין של ראש המשכת מוחין דגדלות. ת"ז כג"א כח"ב קלג"א קמ"ב ב' קמ"ג א'.

ז) **ת"ז** תחלת תקון י"ג דכ"ג סע"א אשרי כתר זהו ראשך עליך וכ' הסכ"מ שם פי' ז"א כשמקבל אור מזה הראש דא"א כו' והם תפילין דרישא אור א"א על ראש ז"א ונעשה ככרמל כר מלא ברכה עכ"ל, ועמש"ל ס"ב בשם ד"ה שובה שבכרמל נאמר ב"פ הוי' הוא האלקים היינו התחברות א"א וז"א, וכמו כן בענין תפילין וראו כו' שם הוי' נקרא עליך גילוי וזהו ככרמל שנאמ' ב"פ כו' על הגילוי מההעלם כו', ובח"צ שם תפילין נק' כתר וז"ש ולטוטפות בין עיניך ע"ד ולעשות הישר בעיני כו', עו"ש ודלת ראשך דא תפילין של יד הה"ד באשרי, ובכס"מ שנותן לה ז"א הארה ממה שקבל מא"א כו' וע"ש בפי' כארגמן, עוי"ל ב"פ ע"ד ועל השנות הדבר פעמים כי נכון כו' וממהר כו' ע"ד שקדים כי שוקד כו' יביע אוחי כו' כך ב"פ הוא כי פ"א שה' מוסתר בלבוש הטבע גימ' אלקים אכן ב"פ גילוי כו' אמן ואמן.

תקון י"ח כ"ח ב' כשהיא אבן כו' לראש פנה (עיין בד"ה חנוכת הבית) עז"נ ראשך עליך ככרמל ובכס"מ שזהו ענין איה מקום כבודו, תקון ע' קל"ג א' עלי הלולב זהו ככרמל, תי"ח תקון ו' קמ"ב ב' ובח"צ שם שהתפילין נק' חיי המלך ועז"נ לע"ל ושמחת עולם על ראשם שהם השני כתרים כו' והו"ע התפילין, ועמ"ש בפי' ושמחת עולם בדרוש צדקת פרזונו והנצח זו ירושלים, עו"ש פי' ראשך ראש דברך אמת.

ח) **בבחיי** פ' תשא קכ"א ע"פ וראית את אחורי הוא חכמה ופני לא יראו כתר (עמ"ש סד"ה שובה ישראל דרוש השני), קשר של דלת, כי דל"ת פי' בס"י שהיא חכמה, ועלי' רמז שלמה ודלת ראשך כארגמן, ואפ"ל מלשון וגם דלה דלה לנו כמ"ש המג"ד באות ד', וקאי על משה יסוד דאבא, או י"ל דלית לשון שפלות ע"ד ונחנו מה.

בפ' נצבים בפי' וכאשר נשבע לאבותיך, מלך אסור ברהטים, כבר נשבעתי לאבותיכם כו' ואין אסור אלא שבועה כו' ועמ"ש מענין וכאשר נשבע בלקו"ת בד"ה אתם נצבים גבי לעברך בברית ובד"ה ביום השמיני עצרת בפי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, וא"כ מזה נשכיל בענין תפילין של ראש שמאיר בהם מבחי' ימי קדם דכתר, ואפ"ל זהו ב' השיני"ן ג' ראשין וד' ראשין שהם ז' שהוא ענין שבועה, לשון שבעה והם ז' ימי קדם ז' ימי בראשית, ז' ימי המילואים ועיין מש"ל סעיף ו'.

בפ' הברכה על פסוק ויהי בישורון מלך, מלך אסור ברהטים, מלך הכבוד סלה עליי' המלכות בכתר, ע"ה פ"ו א' קט"ד קמ"ד ר"ח גלגולים י"ד ב'.

ט) **זח"א** ויצא קס"א ענין מלך אסור ברהטים, ושם ענין והקשורים ליעקב וכיון שהרהטים הם ד' בתי תפילין אם כן והקשורים זהו קשר

תפילין של יד ותפילין של ראש, נשא קמ״א סע״ב ענין ודלת ראשך כארגמן, ובהאזינו דרצ״ו ע״א והם שערות דנוק׳ תורה שבעל פה, דרס״ט ב׳ ענין התפילין מלך אסור ברהטים.

יוד) **רבות** אמור פל״א, ברהטים ואל הבקר רץ אברהם, תרגום רץ רהט, והנה כתיב ויקח בן בקר רך וטוב, ולכן י״ל מבחי׳ רך נמשך כרמל, רך מלא כנ״ל סעיף א׳, בגמרא פ״ז דב״מ ד״פ ע״ב ע״י ואל הבקר רץ, ורוח נסע כו׳ שלוים, ועמ״ש מענין השלו סד״ה בהעלותך, ותבין שההמשכה ממקום גבוה בחי׳ שמן דח״ע וז״ס התפילין ושמן על ראשך.

יא) **רבות** בשה״ש. י״ל דהנה כתיב סוף מלאכי הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום ה׳ וגו׳ והשיב לב אבות וגו׳, אבות היינו חו״ב שנק׳ או״א ובנים היינו חו״ג, והיינו בחי׳ י״ה ובחי׳ ו״ה, וענין אליהו הוא הדעת דגדלות המחבר חו״ב אל המדות, כי הדעת מתחלק לב׳ מוחין חו״ג ונק׳ אהבה ויראה שכליים כמ״ש בדרוש מצנפת ואבנט, והדעת נק׳ מתקלא כי אחר שנחלקו חו״ג הרי הם שני הפכים, אבל בעודן עדיין כלולים בהדעת הם כלולים יחד ודעת נוטה שיוכל לנטות לזכות כו׳ ועי״כ הוא המחבר המדות ועמ״ש בדרוש החלצו בענין שלום בפמלי׳ של מעלה ובפמלי׳ של מטה, ועמ״ש מענין דעת בד״ה ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ועל כל פנים על ידי אליהו נמשך והשיב לב אבות המשכת י״ה בבחי׳ ו״ה מה שעכשיו אין השם שלם כו׳ עמ״ש בד״ה ראה אנכי, ואחר כך ולב בנים אל אבות שעי״ז חג״ת מתעלים חב״ד כנודע מענין מרכבתא עילאה, ונמצא זהו ענין ד׳ פרשיות דתפילין שהם י״ה ו״ה כנודע. ראשך י״ל תפילין של יד ד׳ מוחין שבזה העולם היינו ד׳ אותיות הוי׳ שבנפש יוד ביטול כו׳ בד״ה ולא אבה אכן תפילין של ראש ד׳ מוחין משם הוי׳ דלעילא וז״ס ככרמל ששם נאמר ב׳ פעמים הוי׳ הוא האלקים ועי״ז ויהפוך כו׳ מזבובי מות כו׳ שמן רוקח כנ״ל, גם ראשך מלכך, ודלת ראשך שערות כי אין מלך בלא עם, והנה העם לבחי׳ ה׳ מלך הם ג״כ ביטול וזהו כארגמן עיין בדרוש שחטאו על שבקשו מ׳ כו׳, וזהו הנה אנכי שולח, אנכי הוא כתר, והדעת הוא חיצוניות הכתר, ע״ד מתנה טובה יש לי בבית גנזי שהוא כתר ושבת שמה לך והודיעם שהדעת הוא הארת הכתר, וכמו כן אליהו שהוא הדעת הוא השליח מבחי׳ אנכי כו׳, וענין יום ה׳ היינו שצ״ל גילוי שם הוי׳ ע״ד יום אחד במא״א יוד סעיף ח׳, ועמ״ש מענין והשיב לב במ״ש ע״פ אלה מסעי, שם נת׳ כי ולב בנים ע״ד ז״א בעתיקא אחיד ותליא ועיין בהגהות לד״ה האזינו. שלכן ע״י רעו״ד ממשיכים אוא״ס בתורה ועמ״ש מזה סד״ה וזכרתי את בריתי יעקב.

יב) **והנה** במ״א נרשם ע״פ הנה אנכי שולח, וכעת נרשים מה שחסר שם, ברבות בשה״ש בפסוק שיר השירים דף ג׳ ג׳ גבי ברייתא דרבי פנחס, ותחיית המתים לידי אליהו הנביא זכור לטוב שנאמר הנה אנכי שולח כו׳ ועיין מזה במשנה סוף סוטה, שם ותחיית המתים עלי ידי אליהו כו׳, מבואר דיום ה׳ היינו תחיית המתים והיינו שאזי יהי׳ גילוי שם הוי׳ ממש.

וכידוע שבתחית המתים יהי' הגילוי למעלה מגן עדן, כי הוא גילוי סובב כל עלמין, והנה בתפילין של ראש נאמר כי שם הוי נקרא עליך, הם המשכת שם הוי' ממש ע"כ הם ככרמל כמו בחי' אליהו שהוא ענין תחית המתים גילוי שם הוי' ולכן התפילין נק' גם כן חיים, כמארז"ל ע"פ והיו חייך תלואים זה התולה תפיליו, עיין בממ"י כ"ו ע"א אליהו א"ל מלכות ומה שהוא לפני יה"ו זהו היתה לראש פנה, א"כ אליהו מורה על עליית המלכות לע"ל ע"ד הנה ישכיל עבדי כו' וגבה מאד.

יג) **רבות** בשה"ש כ"ח א' ס"פ שלחיך פרדס רמונים דקאי על הנה אנכי שולח לכם את אליהו כו' שעל ידו יהיו נעשים פרדס רמונים, ע"ד מלאים מצות כרימון ובמא"א ריש סעיף כ"ז רמונים הם ב' עטרין דז"א ה"ח וה"ג, גם מטטרו"ן רמון ט"ט, והוא ט"ט דלטוטפות, וא"כ שייך אליהו לתפילין, ועמ"ש במ"א בענין פעמון ורמון בענין ונשמע קולו כו' גילוי האור קלא דמשתמע כו' ועיין ת"ז תקון כ"ד דס"ח ע"א בענין רמון תוכו אכל כו' ועמ"ש ע"פ המאמר פ' וישב ע"פ הנה ישכיל עבדי כו' איך מט"ט יהי' השליח להחיות הגופים כו' ועמ"ש בתו"א פ' תרומה בענין מעסיס רמוני כו', ובמא"א א' קמ"א מענין אליהו וז"ל כי אליהו וחנוך מט"ט וסנדל ב' שרים ב' כרובים עכ"ל א"כ אתי שפיר דשלחיך פרדס רמונים נדרש על שליחות דאליהו, וגם אתי שפיר דראשך ככרמל כי מבואר דתפילין של יד ותפילין של ראש הם ב' כרובים כמ"ש ברי"ח שעה"ק פרק*

יד) **בעמה"מ** פנחס הוא אליהו הוא מלאך סנד"ל, והוא קושר כתרים לקונו כו', וא"ש ראשך ככרמל כי תפילין של ראש נק' פאר וכתר כו' ע"כ אמר שע"י תש"ר ממשיכים גם כן בחי' כתר מה שקושר אליהו כו'.

טו) **י"ל** ראשך עליך, זהו ראש השנה ויום הכפורים שנק' ג"כ ראש השנה ביחזקאל ר"ס מ"ם, ככרמל היינו כמו בהר הכרמל נאמר ב"פ הוי' הוא האלקים כמ"ש פירושו בלקו"ת בד"ה שובה ישראל, הראשון, ובהביאור היינו עליית ז"א בעתיקא, וזהו ככרמל בינה שהתגלות עתיק בבינה, וגם ראשך היינו שם הוי' כמ"ש והוי' בראשם, והוא ככרמל מלא משפע ע"ק כנ"ל, וזהו ע"ד ואור החמה יהי' שבעתים, ועמ"ש ע"פ באורים כבדו הוי' דקאי על יוהכ"פ וע"ז נאמר לכו ונלכה באור הוי', והנה בהר הכרמל הקריבו בחוץ והוראת שעה היתה ופי' באו"ת מהמגיד נ"ע בלקוטי תלים דף ח' ע"א סד"ה בים דרכך וז"ל וזהו פי' הוראת שעה היתה שעה הוא מלשון ואל ישעה בדברי שקר פי' שהיתה בזה עת שצריך להעלות את הדבר כמו אליהו בהר הכרמל שהקריב בעת איסור הבמות שהי' צריך לעלות את כל הדור שהיו עובדי ע"ז עכ"ל, וזהו ע"ד וא"ת קין נשא אחותו חסד הוא וכו', וברבות נשא פי"ד דרנ"ו ד"א לי גלעד אליהו שמגלעד שהקריב באיסור במה כו' אני הוא שאמרתי לו שיעשה כך כו' וזהו ע"ד המשכה שלמעלה מהתורה דתיקון וכמ"ש בתו"א פ' וישלח בענין יעקב ששלח גמלים כו' מי יתן טהור מטמא כו' עתיד

פרק: חסר בכת"י. וכנראה הכוונה לפ"ו.

חזיר ליטהר ומעין זה ר"מ אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כו' גם חוץ ופנים שוה לגבי עצמותו דקמי' כחשוכא כאורה, ועמ"ש ע"פ אמצאך בחוץ, ואף שבהמ"ק קדה"ק, הנה יש בחי' קדושתי למעלה מקדושתכם, ומשם נמשכים שהזדונות יהיו כזכיות, ועכ"ז אינו רק הוראת שעה, וכן התשובה הוראת שעה יום הכפורים א' בשנה אבל בתמידית צ"ל צדיק כו' שהרי האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, וענין הוראת שעה, שעה בחי' מלכות והמלך פורץ לו גדר כו' וזהו עלה הפורץ כו', ועמ"ש בענין תעלא בעידנא בחי' מלכות כשנעשה ראש לשועלים סגיד לי' כי מ"מ במלכות מאיר כתר וזהו ראשך ע"י שובה ישראל לי ראש הוא ככרמל, זדונות נעשו כזכיות, ודלת ראשך, כל ענין דלות זהו בלבנה והנה כאשר עליית ז"א בעתיקא בחי' ואור החמה יהי' שבעתים, אזי ודלת ראשך אור הלבנה יהי' כאור החמה וזהו כארגמן שכן נק' השמש ברבות פ' נשא פי"ב גם שם הוי' נק' כן יעו"ש והיינו שארגמן זהו ת"ת, ובעבודה כי יש ב' בחי' תשובה הא' ע"ד שהזדונות נעשו כזכיות וזהו שובה ישראל לי ראש והיא תשובה עילאה ועז"נ ראשך עליך ככרמל כי תשובה עילאה היא בינה, אך ודלת ראשך זהו תשובה תתאה תשוב ה' תתאה והיא בחי' יעקב יוד עקב, וגם היא כארגמן שהוא לבוש מלכות, כמ"ש ודניאל לביש ארגוונא ומרדכי יצא כו', והיינו שנעשו לו לבושים כלבושי' הנעשה ממעשה המצות, וגם זהו תורה שבעל פה שש וארגמן לבושה ש"ס משנה כו', גם פירוש כארגמן כמ"ש מרכבו ארגמן שהם ד' חיות המרכבה שהם נושאות את הכסא, הגבהת ה' תתאה למעלה מעלה, וזהו תשובה תשוב ה' תתאה ע"ד והחיות נושאות כו' והרי גם ע"י תשובה תתאה נתעלו להיות כארגמן שהם נושאות ומנושאות ופי' מנושאות שמקבלים מארגמן תפארת דאצילות כו'.

מלך אסור ברהטים שאסר הקב"ה א"ע בשבועה ברבות אמור פל"א, היינו כמ"ש בי נשבעתי שז"א הנק' מלך נשבע בי פי' בבחי' אור א"ס המלובש בו כמ"ש בזח"ג אחרי ס"ו ב', נשא ק"ל ע"א, ועמ"ש מזה בד"ה ביום השמיני עצרת בענין אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, והיינו ע"י אברהם שקבל עליו עול מלכות שמים וזהו מלך, וע"י יצחק שהי' אסור בעקדה, וע"י רהטים של יעקב, וזהו ראשך עליך ככרמל, וארז"ל ברבות פ' אמור ר"פ ל"א ובשיר השירים רבה, אמר הקב"ה לישראל הרשים שבכם חביבים עלי כאליהו שעלה לכרמל ההד (מ"א י"ח) ואליהו עלה על ראש הכרמל כו', וכן ת"י בשה"ש כאליהו נביא דקני קנאתא למרי שמיא כו' ואתוב ית עמא בית ישראל לדחלתא דה' אלקיא, ורש"י פי' ראשך עליך אלו תפילין שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כו', דהנה כתיב עלה הפורץ לפניהם כו' והוי' בראשם, במיכה ס"ס ב', ובשה"ש רבה דכ"ז ע"ד בפסוק שלחיך פרדס רמונים ועטרת תפארת בראשך זה השכינה כו', שנאמר וה' בראשם, ועד"ז הוא ברבות אמור ס"פ ל"ב בפי' וגולה על ראשה ובזהר בלק קפ"ז א' ע"פ החכם עיניו בראשו, דשכינתא שריא על רישי' ובהרמ"ז שם מובן שזהו ע"ד שמלכות דאצילות מתלבשת בכתר חכמה בינה ודעת דבריאה כו' כך היא שורה בראש האדם שהוא חכמה שבו כו' ובסש"ב פל"ה ופנ"ב שזהו ענין שהשכינה שהיא

מלכות דאצילות היא מתלבשת בהיכל קדה"ק דבריאה שהוא חב"ד דבריאה כמו שבנשמת האדם עיקר גילוי כללות החיות הוא במוחין כו', וצ"ל ושמן על ראשך אל יחסר זהו חכמה שבה מלובש אור המלכות כנ"ל ועיין מזה בד"ה כי אתה נרי, ומבמ"א דחב"ד דבריאה שרשם מחב"ד דאצילות שלמעלה מהמלכות כי חב"ד דבריאה זהו התורה, ומזה יובן ענין מלך אסור ברהטים, מפני ששורש הרהטים גבוהים מבחי' מלך כו', וזהו ענין התפילין שנק' ראשך שבהם מלובש האור מא"ס ב"ה וזהו וה' בראשם, וכ"כ בכד הקמח ערך תפילין שהתפילין הוא ענין השראת השכינה בישראל, וז"ש ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין, כמו שע"י השמן נאחז האור בפתילה ומאיר כך ע"י התפילין נאחז האור השכינה בגוף האדם, והיינו לפי שד' בתי תפילין הם ד' מוחין, וענין אחיזה זו שיהי' ע"ד האבות הן הן המרכבה גם ע"ד אני אמרתי אלקים אתם, כמ"ש ע"פ ובמדבר אשר ראית אשר נשאך כו' והו"ע ניצוץ אלקות המתלבש ביחידה כו', גם ע"ד עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה, כל הנקרא בשמי, כי שם הוי' נקרא עליך.

ככרמל, כ' בפמ"ג שהוא שבולת חטה שכבר נתבשל כל צרכה כד"א גרש כרמל, כר מלא בפ' ויקרא ב' י"ד, ועמ"ש במ"א בענין יורה ומלקוש, דפרש"י בפ' עקב שהוא המטר שיורד על המלילות ועל הקשין וממלא את התבואה בקשיה, והוא המ"ד שנמשך לאחר המ"ן וממלא כו' וז"ש במשלי סי' י"ו ט"ו באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש, ועיין מזה בבחיי ר"פ וירא וס"פ וישב נ"ג ג' ועמ"ש בד"ה האזינו השמים, השלישי, בענין והרוה כו' ולחם לאוכל כו', וכמו"כ ענין תפילין של ראש הוא ככרמל, וע"ד כי כארץ תוציא צמחה כו' כן כו' יצמיח צדקה וכמו כן נאמר וצדקה ככרמל תשב בישעי' ל"ב ט"ז, והיינו שע"י התפילין נמשך גילוי רצון העליון וכעב מלקוש רצונו, ובירמי' סי' ב' ז' ואביא אתכם אל ארץ הכרמל לאכול פרי' וטובה, ועיין מזה בעקדה שער פ"ו ירושלמי פב"ת דכלאים, זח"א ויחי דרכ"ו ע"א ח"ב תרומה קמ"א ע"ב ח"ג אחרי ע"ב ב' רבות בראשית פי"ט דכ"ב ע"ג ויחי ס"פ צ"ו ח"מ ל"ח ד' נ"א א' של"ה ל"ג א' ק"ה ב' ש"ה ב' שסז"א, רבות באיכה ד"נ ע"ד ע"פ והמה כאדם עברו ברית כו' הכנסתים לג"ע כו' הכנסתים לא"י שנאמר ואביא אתכם לארץ הכרמל כו' והוא ע"ד כי תהיו לי ארץ חפץ כו' והיינו שעיקר קיום המצות הוא לעשות בארץ דוקא, שכמו שיש ארץ טובה שמוציאה פירות הרבה כן ברוחניות מאי פירי מצות הנה בא"י שם עיקר כח הצומח כו' כי נעוץ תחלתן בסופן כו' מה שאין כן בחוצה לארץ, ועיין מ"ש סד"ה כי ההרים ימושו, ולזה אמר בתפילין ככרמל שע"י תפילין של ראש נמשך הכח באדם שיהי' כמו בחי' ארץ הכרמל כו', רבות בשיר השירים ל"ח ד' ע"פ כרם הי' לשלמה, כרם אלו ישראל שנאמר ואביא אתכם אל ארץ הכרמל, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, נשמע מפרש כרמל לשון כרם, ועמ"ש ע"פ כרם הי' לידידי בקרן בן שמן, והיינו כי לא כל הארצות מצמיחים ענבים כ"א ארץ טובה ועד"ז ענין כנ"י שנק' גפן כמ"ש אוסרי לגפן עירה כו' נק' ארץ הכרמל, וגם כרם זית, ועל דרך זה תפילין ככרמל שבהם נמשך מוחין דאו"א הנק' יין ושמן כו', גם מעלת אשר ה'

אלקיך דורש אותה זהו ארץ הכרמל וכך ע״י תפילין כי שם ה׳ נקרא עליך, וגם ע״ד שנתבאר בלקו״ת בד״ה כי ההרים ימושו פ״ג שהמצות יש בהם ב׳ בחי׳ או״מ ואו״פ וע״כ נק׳ לבושים ונק׳ פרי והנה האור מקיף נמשך גם עתה אבל האו״פ זהו דוקא ע״י קיום המצות בארץ, ולכן דוקא א״י נק׳ ארץ הכרמל כו׳ ועיין באגרת הקדש סד״ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה בפי׳ צדק לפניו יהלך כו׳. עוד יש לומר ארץ הכרמל היא בינה או מלכות כשהיא במדריגת הבינה, ועיין בפרדס ערך ארץ ובמא״א א׳ קכ״ו, וכ״מ ממ״ש במא״א כרמל בריאה ובינה מקננא בבריאה וז״ש ראשך תש״ר ככרמל כי תש״ר שכינתא עילאה בינה השורה על ז״א, וכן בזהר וירא קי״ג א׳ במ״ה פי׳ ככרמל היינו כסא הכבוד, וכן משמע בת״ז תחלת תיקון י״ג דכ״ג סע״א וז״ל בראשית תמן אשרי ודא איהו אשרי האיש ואיהו אשר אהי׳ רישא לכל ראשין, בזח״ג ויקרא די״א סע״א מבואר פי׳ אהי׳ אשר אהי׳ היינו אהי׳ הראשון הוא כתר אשר אהי׳ הוא חו״ב שע״י החכמה הנק׳ אשר נמשך אור הכתר בבינה הנק׳ גם כן אהי׳, וכן פי׳ ב״פ אחרי דס״ה ע״ב, והוא ענין התגלות עתיק בבינה, ונמשך ע״י יסוד אבא, והיינו כמו התגלות התענוג בהשגה כאשר משיג איזה שכל חדש, שהמשכת תענוג זה בההשגה נמשך ע״י ודרך בריקת וסקירת השכל כשנופל לו השכל החדש במוחו והוא הנק׳ יסוד אבא וזעמ״ש מענין התגלות עתיק בבינה בלקו״ת גבי ר״ה בד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת פ״ה ובסידור בדרוש ברכת הזימון בענין לויתן זה יצרת לשחק בו שבחי׳ גילוי השחוק והענג נמשך ע״י לויתן שהוא יסוד דאבא שמאיר בבינה כו׳ ע״ש, ואומר בת״ז שם ועלי׳ אתמר ראשך עליך ככרמל, ודא תפילין דרישא, פי׳ תפילין דמארי עלמא ז״א שהם בחי׳ כתר דז״א הנמשך מת״ת דבינה, או כללות ד׳ מוחין דז״א, הוא ככרמל היינו כמו עצם הבינה שבה מאיר התגלות עתיק, ע״כ נק׳ ארץ הכרמל שהוא ארץ המליאה מכל טוב ועונג וכדפי׳ במ״צ בישעי׳ סי׳ ל״ב ט״ו שהוא מקום שדות וכרמים וכמ״ש הכרמל פרי׳ וטובה כנ״ל והיינו ע״י שבבינה מאיר התענוג עליון הנמשך ממקור התענוגים ע״כ היא מלאה מכל טוב ועונג ולכן נק׳ הבינה נועם ה׳ שיש לפרש שהוא נעימות ועונג הנמשך מא״ס ב״ה בשם הוי׳ ע״ד פי׳ ריח ניחוח להוי׳ וכמ״ש מזה בלקו״ת בד״ה ראו כי ה׳ נתן לכם את השבת, ועיין מענין נועם בזח״א מקץ קצ״ז ב׳, וארא דל״א ע״ב תרומה ק״ע ע״ב, פ׳ שלח קס״א ע״ב, ואתחנן דרס״ז ע״ב, ובחי׳ נועם זה זהו ענין ארץ הכרמל מקום מתיקות זעונג, ולכן על תפילין של ראש שנאמר כי שם הוי׳ נקרא עליך, נאמר ראשך עליך ככרמל בחי׳ נועם הוי׳, ולפי מש״ל בפי׳ ראשך שהוא כסא הכבוד היכל קדה״ק דבריאה, שבו מאיר מלכות דאצילות זהו שמשבחו שהוא ככרמל היינו כמו בינה דאצילות שבה מאיר התגלות עתיק, כי הם משתלשלים זה מזה ממש, ולכן איתא שבאמרו ובורא חשך ימשמש בתפילין של ראש כי ובורא היינו עולם הבריאה, וזהו גם כן פי׳ כרמל, כר מלא כי כל חסרון נמשך מצד הלבנה שפעם היא בחסרון, והמילוי מצד השמש, והנה ימי המילואים הם המשכות מבינה למלאות אור הלבנה, ואור ז״ת כמ״ש בזהר ר״פ שמיני דל״ז ע״א ובפ׳ אמור דפ״ט ע״א, והיינו ע״ד מ״ש בענין מצה לחם

עוני שהיא במלכות, ומצה עשירה היא בבינה שהיא תמיד מעשירות; ונק׳ בריכה ששם מימי החכמה נאספים לתוכה כו׳ ונק׳ מלך שהשלום שלו היינו או״א תרין ריעין כו׳ ונק׳ עלמא דחירו, שאין שם שום יניקה כו׳ וע״כ אין שייך שום חסרון ותמיד בבחי׳ מילוי ושלימות. ועיין במא״א כ׳ כ״א בענין כוס מלא. ועיין זח״ג עקב דרע״ג סע״ב ובפרדס ערך מלא ועמ״ש בביאור ע״פ ועתה יגדל נא בענין הרחב פיך ואמלאהו בד״ת כתיב.

מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. במדרש, מה יפית במצות ומה נעמת בגמילת חסדים כו׳, וכ״ה ע״פ הנך יפה רעייתי הנך יפה, ואח״כ אהבה בתענוגים פי׳ במדרש על אברהם. ואפ״ל זהו כענין מ״ש עיניך יונים, וכמ״ש בלק״ת בשה״ש דמשל היונים שהם מסתכלים זע״ז וזהו התענוג שלהם, ועיין מזה ג״כ ע״פ חכלילי עינים, ובד״ה אני ישנה ולי עד גבי יונתי תמתי. וא״כ הנך יפה הראשון זהו כענין מה יפית, ועיקר היופי זהו מהתכללות שלשה גוונין כי ע״י ג׳ גוונין אזי בת״ת מאיר בבחי׳ כתר שמשם עיקר היופי כמ״ש בבה״ז ר״פ בראשית בד״ה כששונה בין החוחים, ולכן ארז״ל על שלשה דברים דוקא העולם עומד על התורה ועל העובדה ועל גמילת חסדים. שהעמידה והקיום נמשך מבחי׳ אני הוי׳ לא שניתי שמאיר בבחי׳ כתר מל׳ דא״ס שמשם נמשך להיות אף תיכון תבל בל תמוט, וזהו נמשך דוקא ע״י ג׳ דברים הנ״ל מטעם הנ״ל. וע׳ בדרוש ברכת הזימון בענין שבשלשה אומרים נברך, וזהו ענין מה יפית, ועמ״ש בענין ובגפן שהיא כנס״י שלשה שריגים כהנים לוים וישראלים כו׳, ועמ״ש ע״פ ושלשת תרד מאד ובד״ה נאוו לחייך בתורים. ולכן היפה בנשים היא כחשבון שנים של האבות אברהם יצחק ויעקב שהם ג׳ בחי׳ חג״ת ובהתכללותן יחד בבנ״י נקראת היפה בנשים. וכן על מרבע״ה נאמר כן לפי שהי׳ מקו האמצעי דעת ת״ת, ועמ״ש ע״פ וראית בשביה אשת יפת תואר ומ״ש בענין ג׳ גווני הקשת. וזהו ענין מה יפית שיש הרבה בחי׳ בענין היופי של ג׳ גוונין הנ״ל כמו בפנימי׳ אהוי״ר ורחמים, ובמעשה תורה ועבודה וגמ״ח, ג׳ רגלים פסח שבועות סוכות, ג׳ בחי׳ כהנים לוים וישראלים, ג׳ אבות, ג״פ קדוש וכו׳. ע׳ במדרש ס״פ ואתחנן ע״פ והשלישית יוותר בה שהן משולשין כו׳.

ב) וענין ומה נעמת לכאורה י״ל כמ״ש שם בלקו״ת בד״ה הנך יפה בענין הנך יפה השני שזה בחי׳ היופי הנמשך עי״ז מלמעלה ע״ד וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב, ועוי״ל ע״ד יפת תואר ויפת מראה שנתבאר בת״א פ׳ ויצא ע״פ אם לא תדעי לך היפה בנשים. אך באמת אינו כן, כי כל זה נכלל באמרו מה יפית שהוא הפלגת היופי והיינו ב׳ בחי׳ היופי הנך יפה רעייתי הנך יפה שא׳ היופי שבכנס״י מצד עצמה, הב׳ היופי הנמשך מלמעלה למטה זהו מה יפית, וכן בכלל זה ענין יפ״ת ויפ״מ הכל נכלל בענין מה יפית

מאחר דפירש מה יפית היינו הפלגת היופי. וא"כ ענין מה נעמת לכאורה י"ל שזהו מה שמבררת מבירורי נוגה ממה שנפל בשבה"כ מעולם התהו כו', עוי"ל ומה נעמת ע"י דברי סופרים כו' כי ערבים עלי ד"ס כו'. והעיקר כמ"ש לקמן שי"ל מה יפית זהו עצם בנין כנס"י הנק' רחל היתה יפ"ת ויפ"מ, ומה נעמת זהו מצד יחודה וזיווגה עם ז"א כמ"ש גבי דוד ויהונתן נעמת לי מאד נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים בשמואל סס"י . ויש להעיר מענין מה טוב ומה נעים שבת אחים שהוא ג"כ עד"ז, כי שבת אחים גם יחד זהו היחוד והחיבור של זו"נ ויהי נועם ה', ובמק"מ פ' אחרי דף נ"ט ע"ב פי' מה טוב חסדים ומה נעים גבורות י"ל גבורות אלו הם ע"ד ואם בגבורות שמונים שנה, וע' מענין נועם בזהר פ' מקץ דקצ"ו ע"ב ע"פ דרכיה דרכי נועם, והאי נועם הוא נעימה דנפיק מעלמא דאתי כו', ע"ד ויהי נועם ה' עלינו כו', וע' עוד זהר תולדות דקמ"ב ע"ב ששופריה דאדה"ר ושופרי' דיעקב נמשך מבחי' ויהי נועם ה'. ובמדרש נשא פי"ב דרמ"ט ע"א משמע נועם ה' זהו השראת השכינה במשכן כו', וע' זח"ג פ' שלח דקס"א ע"ב ובפרדס ערך נועם ובממ"א ג' סי"ג נועם מצד הבינה הנק' נעמי וכל נעימות מצידה והחו"ג נק' הון יקר ונעים יקר מצד אבא ונעים מצד בינה כו', ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת שעיקר התגלות עתיק הוא בבינה וע' מזה בת"א בד"ה לך לך מארצך כו'. וזהו ענין נעים דפירושו מתיקות והמתיקות הוא ע"י התגלות עתיק היינו התענוג עליון המאיר בההשגה כו', ותרגום נועם כסימי וכן תרגום וימתקו המים וכסימו מיא וכן ימתוק האור בקהלת סי' י"א יכסים נהורא אורייתא. נמצא ומה נעמת הוא ענין מתיקות, וזהו אכלתי יערי עם דבשי יערי יוצר אור דבשי ק"ש, ועיין מזה בתו"א פ' תצוה בד"ה זכור את אשר דקמ"א סע"א גבי ודבשי היינו מתיקות ותענוג שאין עוד מלבדו ואין חיים אחרים ותענוג אחר כלל כו' ע"ש. ובלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני בענין אכלתי יערי עם דבשי, ועוד נת' יותר בד"ה אני ישנה ולבי ער פ"ב איך מבחי' דבש ומתיקות הנ"ל נק' למעלה אכילה ישראל מפרנסין כו'. וזהו ומה נעמת שנעשה מזה נעימות ומתיקות למעלה בחי' אכלתי יערי עם דבשי. ואפ"ל ג"כ כי אכילה כנוי להיחוד העליון ע"ד כי אם הלחם אשר הוא אוכל, וכן משמע הפי' בזהר ויקרא ד"ג סע"ב. וא"כ אכלתי יערי עם דבשי זהו ההעלאות מ"ן דמלאכים ונשמות שנכללו ביחוד הנ"ל. והנה כתיב וכל שאור וכל דבש לא תקריבו כי הדבש מגבורה דין דגדלות הרגשת התענוג, וזהו ג"כ ענין ומה נעים כנ"ל בשם המק"מ.

ג) **והנה** ענין אהבה בתענוגים פי' התרגום שהוא כשכנס"י מקבלים עליהם עול מלכות שמים עד שגם מה שהקב"ה מוכיחם על עוונות בתוכחת מסור ויסורים הם אצלם תפנוקין ותענגים, וזהו אהבה בתענוגים. וזהו ע"ד מ"ש בתלים סי' ק"א בפי' לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה, ופי' רז"ל במדרש תלים בין חסד בין משפט אשירה באלקים אהלל דבר בה' אהלל דבר, ר"ל בין שבא במדה"ד בין שבא במדה"ר הכל אהלל ואשירה יעו"ש. וזהו ענין דטעמים מרירו למיתקא בזהר ר"פ בראשית דף ז' ע"ב ופי' הרמ"ז המרירו' הוא ויסורים טעים למיתקו ע"ד מארז"ל השמחים ביסורים ועי"ז מהפך ק"נ לטוב. וזהו שלא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם וארז"ל

במדרש פ' ויקהל הדור היה מר ע"כ לא יכלו לקבל המרירות דהיינו שלא יכלו לטעום מרירו למיתקא כו'. וזהו משארז"ל פ"ב דסנהדרין שקר החן זו דורו של משה והבל היופי זהו דורו של יהושע יראת ה' היא תתהלל זהו דורו של חזקיהו או דורו של ר' יהוד' בר עילא', והיינו כי עם היות היופי זהו בחי' גבוה מאד כנ"ל בענין היפה בנשים מה יפת, דהיינו התכללות ג' גוונין אהוי"ר ותפארת כו', אך עכ"ז העיקר לטעום מרירו למיתקו דוקא, וזה היה בדורו של חזקיהו ויותר בדורו של ר' יהו' בר עילאי, ונק' זה שקר ר"ל כי האמת הוא דבר שאין לו הפסק כלל כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, וזהו ע"ד חסד ומשפט אשירה, וזהו אהבה בתענוגים ב' תענוגים היינו בין חסד ובין משפט הכל תענוג. וע' באג"ה סי' י"א בד"ה להשכילך בינה כי הכל טוב באמת רק שאינו מושג וכמ"ש בסש"ב פכ"ו כי היא מעלמא דאתכסיא כו' ע"ש, ולפי שלא קבלו המרירות למיתקו נאמר כי מרים הם. וזהו תתן אמת ליעקב והקשה באג"ה סי' ו' וכי אין אמת ליעקב עד שהקב"ה יתן לו אמת אלא דפי' אמת זה היינו שיהי' ע"ד אשה יראת ה' לטעום טעם מרירו למיתקא שזהו למעלה ממדריג' החן והיופי שנקרא לגבי בחי' זו שקר והבל כו', אף שהיופי כלול מבחי' ג' האבות אברהם יצחק ויעקב חג"ת עכ"ז לגבי אהבה בתענוגים נק' בחי' זו הבל לכן נאמר תתן אמת ליעקב. ועמ"ש ע"פ כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר. וי"ל זהו ג"כ נגד ג' מדריגות הנ"ל, מה יפית ע"י נר מצוה וכמ"ש המדרש מה יפית במצות, ומה נעמת ע"י תורה אור שנאמר בה דרכיה דרכי נועם, ודרך חיים תוכחת מוסר לטעום מרירו למיתקו זהו אהבה בתענוגים. ועמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו בפי' כי מנסה כו' לדעת כו', וע' בסש"ב ח"א ס"פ יו"ד שבחי' מרירו למיתקא זהו מדרי' צדיק גמור בני עליה כו'.

ד) **בת"א** פ' ויחי בד"ה חכלילי עיניים מיין נתבאר ג' בחי' אהבה, הא' אהבת עולם והיא במל', הב' אהבה רבה והיא בז"א והם ב"ן ומ"ה, הג' אהבה בתענוגים שהיא בבינה וחו"ב תרין ריעין והיא מבחי' שם ע"ב טעמים כו'. ועיין עוד מזה באג"ה סי' י"ח ד"ה כתיב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים ובלק"ת פ' תבוא בד"ה תחת אשר לא עבדת פ"ב, ובד"ה והקרבתם אשה עולה וע"ד בני עליה שבסש"ב ספ"י. ולפמ"ש באג"ה שם שבחי' אהבה זו באה אחר יראה עילאה כי דרכו של איש לחזור כו' צריך לפרש אשר יראה עילאה זהו בינה ואהבה בתענוגים זהו אבא, וכמו בשבת מוחין דאבא נזכר רק ענג שזהו למעלה מבחי' יו"ט שנזכר בו שמחה, לפי שהוא מוחין דאימא ותענוג זה זהו ע"ד אז תתענג על ה'. וכן ענג ר"ת עדן נהר גן, ועדן הוא חכמה ונהר הוא בינה כו'. ואע"ג דבכמה מקומות רובם מפרשים דאה"ר הוא בינה ויראה עילאה היא למעלה מאה"ר זו והיא באבא וכמ"ש בת"א בביאור ע"פ כי אתה נרי, מ"מ לפ"ד האג"ת הנ"ל דיראה עילאה נק' אשה לגבי אהבה בתענוגים, וכמ"ש אשה יראת ה' תתהלל צ"ל דבינה נק' יראה עילאה. וכן פי' בת"ז תיקון ב' שזהו אם אין יראה אין חכמה בגין דיראה איהי אוצרא לחכמה, ובכס"מ שם פי' על המל' הנק' יראה היא אוצר לחכמה. אבל בת"א סד"ה וישב יעקב בפי' בארץ מגורי אביו משמע דבינה נק'

אוצר לחכמה ומגורי לשון אוצר ולשון יראה, וכ"מ ממ"ש בת"ז שם חכמה אשתמודע אלא בבית' כגוונא דא עמודא דאמצעיתא דאיהי הוי' לא אשתמודע לנביא וחוזה אלא בהיכליה דאיהו אד' כו', א"כ עכצ"ל מ"ש חכמה לא אשתמודע אלא בביתיה היינו בינה כו', וכן פי' בפרדס ערך יראה דהבינה נק' כן שהיא אוצר לחכמה כו', לכן א"ש דבחי' אהבה בתענוגים זהו בשם ע"ב טעמים חכמה חך מה ודרכה לחזור אחר יראה עילאה כי דרכו של איש וכו'. ובמאורי אור אות יו"ד סכ"ו פי' יראה נק' החכמה כי היא יראה לעלות אל הכתר, ובינה נק' אהבה כי חו"ב תרין ריעין. ובזח"ג פ' פנחס דף רי"ד ע"ב ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו דא דרועא חדא דבי' תליא ישועה כו' וכד האי אתער לקבלה כמה דחילו שריא בעלמא ע"ש, שזה ענין ימים נוראים דר"ה ועשי"ת ויוהכ"פ, ופי' הרמ"ז שהוא גבורה דא"א המלובשת בבינה ומבחי' זו נמשך היראה. א"כ זהו כנ"ל דיראה היא בבינה שמלבשת גבורה דא"א. אבל אבא מלביש חסד דא"א. וזהו בחי' וימינו תחבקני שבחג הסוכות יעו"ש, וזהו ענין אהבה בתענוגים כו'. ועיין בת"א פ' נח בד"ה ימים רבים דט"ז ע"א. עכ"ז יש עוד בחי' אה"ר הבאה מלמעלה כו' והוא מ"ש וימינו תחבקני כו' וחסדי מאתך לא ימוש י"ל היינו חסד דא"א המלובש בחכמה כו'.

ז' ח'

זאת קומתך דמתה לתמר, רבות ר"פ ואתה תצוה, בכל מיני אילנות נאים ומשובחים נקראו ישראל כו', כתמר שנאמר זאת קומתך דמתה לתמר, ועיין מענין תמרה באריכות ברבות במדבר ר"פ ג' ע"פ צדיק כתמר יפרח, לך לך ר"פ מ"א.

אחרי פכ"א על פסוק בזאת יבא אהרן דקפ"ח ע"ד, בזכות ישראל שנאמר זאת קומתך.

שיר השירים ל"א ג' ס"פ חכו ממתקים היא קלסתו מלמעלה למטה כו' והוא קלסה מלמטה למעלה כו', למלך שקידש את מטרונה כו' הה"ד זאת קומתך כו'.

ס"פ זאת קומתך דל"ו ע"ב, מה תמר נגזרה עלי' שרפה ולא נשרפה אף אלו כו' היינו חנני' מישאל ועזרי'.

באסתר קכ"ט א' ע"פ ויאמר לה המלך מה לך אסתר.

בחיי פ' ויחי ע"פ וזאת אשר דבר להם אביהם, מלת זאת היא כנסת ישראל שכתוב בה זאת קומתך דמתה לתמר כו' ע"ש, ועמ"ש ע"פ כי אם בזאת יתהלל, ומ"ש ע"פ וזאת הברכה, ובפי' בזאת אני בוטח.

בשלח ע״פ ויבואו אלימה כו׳ שבעים תמרים דתמר הוי קומה דכתיב זאת קומתך, פ׳ אחרי ע״פ בזאת יבא אהרן הביא המדרש.

פ׳ אמור ע״פ כפות תמרים זה יצחק כו׳ כתמרות עשן קנ״ח ע״ג צדיק כתמר יפרח ומשפיע כח במדה שכתוב בה זאת קומתך דמתה לתמר, וזהו לשון תמרים לרמוז על שניהם.

ועיקר פי׳ זאת קומתך קאי על חנני׳ מישאל ועזרי׳ שלא השתחוו לצלם של נבוכדנצר ועמדו כנגדו בקומה זקופה ולא כפפו קומתם כנגדו, והיינו שלא יכניע ולא יבטל לעכומ״ז וכמ״ש השמרו לכם פן כו׳ והשתחויתם להם וכתיב לא תשתחוה לאל אחר וע״ז משבחם זאת קומתך כו׳ ואפ״ל שזהו גם כן נכלל במארז״ל אין השכינה שורה אלא על בעל קומה פי׳ שלא יהי׳ לו ח״ו הכנעה וביטול לס״א ויעמוד בקומה זקופה נגד הסט״א. ועמ״ש מזה ע״פ נשא את ראש בני גרשון גם הם.

עיין בשיר השירים רבה סד״ה אני ישנה, בענין תמתי תאומתי, וזהו ענין תמר דסליק דו״נ בזהר פ׳ לך לך דפ״ב סע״א ופי׳ לא אני גדול ממנה ולא היא גדולה ממני י״ל ע״ד המבואר בתו״א בד״ה הבאים ישרש יעקב, בענין שהצמיחה דלע״ל ע״י תורה ומצות וזהו דוקא ע״י שנזרעו בבחי׳ כי תהיו אתם ארץ חפץ, שדוקא בהארץ יש כח הצומח, וזהו אשה יראת ה׳ היא תתהלל כו׳, א״כ כח הצמיחה והפרי נמשך מהמצות רמ״ח פקודין שהם רמ״ח איברים דז״א ומכנ״י הנק׳ ארץ, וזהו לא אני גדול ממנה כו׳. ובכח הזה דבחי׳ ארץ על ידי זאת קומתך דמתה לתמר, והנה תמר גימ׳ שמש, ע״ד והי׳ אור הלבנה כאור החמה כו׳ וכמו שהיו שני המאורות הגדולים לא אני גדול ממנה כו׳, ולא היא גדולה ממני, כי אף שנעוץ תחלתן בסופן ויש בארץ דוקא כח הצומח ולכן בהא ארץ קדמה, עם כל זה הכח הצומח בארץ בלי זריעה ונטיעה אינו מצמיח כלל פירות משובחים כ״א עשבים ואילני סרק כו׳ וזהו מ״ד קורא אני עליהם יעמדו יחדיו.

ז׳, יו״ד

וחכך כיין, ח״ג ל״ט סע״א וב׳, הולך לדודי ח״ב קע״ז סע״א, דובב, ח״ג צ״ו א׳ קל״ה א׳, כיין הטוב כו׳ שם קפ״ט סע״א.

וחכך כיין הטוב, א) התרגום פי׳ דקאי על דניאל חנני׳ מישאל ועזרי׳ שמסרו עצמם על קידוש השם וז״ל אמר דניאל וחברוהי קבלא נקבל עלנא גזירת מימרא דה׳, היכמה די קבל עלי׳ אברהם אבונא דמתיל לחמר עתיק (והיינו דקאי אדלעיל מיני׳ אמרתי אעלה בתמר אחזה בסנסיניו דקאי על דניאל חנני׳ מישאל ועזרי׳, והנה נכנס יין יצא סוד אהבה רבה למס״נ

כמ"ש חכלילי וזהו כחמר עתיק דא אברהם) ונהך באורחן דתקנן קדמוהי (זהו התרגום הולך לדודי למשרים ועמ"ש בפי' ושמרו דרך הוי' בד"ה מי יתנך כאח לי) היכמה דאזלו אליהו ואלישע נביאיא די בזכותהון קמו מתיא דדמין לגבר דדמיך (זהו תרגום דובב שפתי ישנים) וכיחזקאל בר בוזי כהנא דמנבואת פומי' אתערו דמכי מיתיא די בבקעת דורא עכ"ל, ועד"ז פי' בזהר ח"ג דל"ט ע"א ענין דובב שפתי ישנים וזהו ע"ד והקיצות היא תשיחך.

ב) **הראב"ע** פי' וחכך הם המשוררים עיין באבן יחיא ותורת חסד שהאריכו והנה ענין שהמס"נ נקרא וחכך, היינו מה שהשיבו כן בדבור שיראת הקב"ה עליהם ואין מורא של נבוכדנצר כלום לענין זה, או י"ל לפמ"ש בלקו"ת גבי שבועות בד"ה וספרתם כי ה' מוצאות הדבור הנה ד' מוצאות מהם נמשך ד' מחנות שכינה שנאמר בהם ומשם יפרד, וכנפיהם פרודות, ומוצא החמישי גיכ"ק מהחיך הוא העושה שלום ביניהם ומייחדם והוא בחי' ופניהם פי' פנימיותם שאינן פרודות, והיינו לפי כי גיכ"ק מהחיך שהוא חכמה והמס"נ נמשך מבחי' החכמה למעלה מהבינה והדעת כמ"ש בסש"ב פי"ח. ואף שהמס"נ נמשך מעצם החכמה שלמעלה מהטעם מכל מקום היא שורה ונמשכת ע"י טעם תורה וכמ"ש מזה בלקו"ת פ' ויקרא בביאור ע"פ ולא תשבית מלח פ"ב ועי"ש פרק ג"ד. והיינו ג"כ כמ"ש ע"פ חכלילי עינים שארז"ל כל חיך הטועם אומר לי לי שהטעמים בחיך, והוא מ"ש טעמו וראו כי טוב ה' והוא נמשך מיין יינה של תורה, לכן מזה נמשך לי לי פי' כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ וכן בחי' והי' הוי' לי לאלקים יעו"ש, וכן דודי לי ואני לו כי חלק הוי' עמו ולכן מזה דוקא נמשך המסירת נפש.

ג) **במד"ר** בשה"ש במקומו וחכך כיין הטוב רדו נשקו שפתותיהן של אלו כו'. זהו ע"ד שפתים ישק משיב דברים נכוחים, ובחי' נשיקין זהו אהבה רבה כמ"ש התרגום בפי' אמצאך בחוץ אשקך וכמ"ש ע"פ ישקני מנשיקות פיהו כו' ועמ"ש ע"פ מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אהבתי אתכם אמר הוי'.

ד) **עוד** י"ל כמ"ש כי אמת יהגה חכי במשלי סי' ח' ז', מה נמלצו לחכי אמרתך תלים קי"ט ק"ג, הרי מוכח שטעימת האמת הוא בחיך, וכן מ"ש כתפוח כו' כן דודי כו' בצלו כו' ופריו מתוק לחכי, דפי' במד"ר בשה"ש דקאי על דברי תורה שהם הם פריו וטעימת מתיקותן הוא בחיך (גם חך לשון המתנה כמו וחכינו עד אור הבוקר, אם יתמהמה חכה לו, ודבור החכם הוא אחר הישוב וההמתנה שלכן נק' חכמה חך מה, וע"כ הדבור הטוב הבא בחכמה נק' וחכך, ועוד כי הוא ענין תקוה שהרי מוסר נפשו על תקוותו להוי' ע"כ נק' וחכך בחי' למחכה לו) ועד"ז נאמר אם חכי לא נבין הוות באיוב סס"י ו' ולא נתתי לחטא חכי באיוב סי' ל"א ל', נמצא עיקר הדבור הישר מטעימת האמת תלוי בחך, והיינו כי כל שאר ד' המוצאות יש בהם כח הדבור לבד, אבל החך לבד הדבור יש בו עוד כח הטעם וחך אוכל יטעם שיטעום המתוק והמר, לכן ממנו נמשך מתיקות הדבור או להפך, ע"כ כאן בשבחם בדבורם הטוב והקדוש בענין מס"נ להי' נאמר וחכך כיין הטוב שבדבור זה נמשך מתיקות ע"ד

ומתוקים מדבש כו׳ והיינו ממה שטעמו מבחי׳ כי אמת יהגה חכי והוא הקב״ה שנק׳ אמת ע״ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו׳, במד״ר פ׳ וישלח פ׳ פ״ב ועמ״ש בפי׳ כי קולך ערב דקאי על עסק התורה שאחר התפלה שאזי דוקא יש עריבות ומתיקות בהקול בלקו״ת בשיר השירים בביאור ע״פ יונתי בחגוי יעשה למחכה לו זהו יין המשומר, וזהו וחכך בחי׳ הדבור של המחכה לו הוא כיין הטוב המשומר כו׳.

ה) **זהר** ח״ג ס״פ שמיני דל״ט ע״ב וחכך כיין הטוב האי קרא לכנסת ישראל אתמר קוב״ה קא משבח לכנסת ישראל כמה דהיא קמשבחת לי׳ חכו ממתקים (עיין במד״ר בשה״ש ע״פ זה בפ׳ נשא ר״פ יו״ד שזהו עמ״ש חי אני כו׳, אם אחפוץ כו׳ כי אם בשוב רשע מדרכו וחי׳, ביחזקאל סי׳ ל״ג, ויש חיך מתוק מזה, ואפ״ל כי תשובה תשוב ה׳ היינו בינה, ועיין זח״ג טו״ב יו״א, וא״כ החך דחכמה זהו מקור לתשובה עילאה, ועמ״ש סד״ה מה טובו אוהלך יעקב בלקו״ת פ׳ בלק) כך קודשא בריך הוא משבח לה לכנסת ישראל וחכך כיין הטוב (עיין לעיל סעי׳ א׳ ואפ״ל דקאי על תורה שבעל פה שהרי ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה, והיינו בחי׳ וחכך שנמשכים מבחי׳ חכמה שבדבור) יין הטוב דהוא חמרא דמנטרא (ע׳ זח״ג אמור צה״א גבי זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין עד כד״א כי טובים דודיך מיין מיין אינון טבאן ופי׳ אאזמו״ר נ״ע כי לקדשו היינו המשכת מוחין דאבא בז״א שהחכמה נק׳ קדש וכשמאיר אבא בז״א נק׳ מלכא קדישא כמ״ש בבה״ז אמור ד״ק ע״ב וזה שיהי׳ המשכת אבא בז״א הוא ע״י הבינה כמ״ש בבה״ז ר״פ ויצא בפי׳ ויצא יעקב מבאר שבע, וכן נתבאר בלקו״ת פ׳ פנחס בפירוש להקריב לי במועדו, ויין זהו בינה, ולכן נק׳ יין הטוב ע״ש התחברות אור אבא באימא כענין וחכם בבינה בבה״ז ר״פ וארא, וכענין נקודא בהיכלא בלקו״ת ר״פ וארא, וכן פי׳ לקמן בזהר בלק דקפ״ט ע״ב מהו כיין הטוב דאתי יעקב וארמי׳ בי׳ מיא דא הוא יין הטוב והיינו כי בינה הוא מקו השמאל בג״ה וחכמה מקו הימין וזהו ענין נסוך המים שהוא למעלה מנסוך היין כמ״ש בד״ה ושאבתם מים בששון ולכן כשנמשך בו בהיין דבינה אור החכמה נק׳ יין הטוב, ונק׳ חמרא דמנטרא כי אור אבא דוחה יניקת החיצונים וכמ״ש בדרוש בהרת) הולך לדודי דא יצחק דאיקרי ידיד מבטן, עמ״ש בענין ידיד ע״פ מארז״ל יבא ידיד בן ידיד כו׳ והוא ע״פ אשירה נא לידידי (ועכ״פ י״ל יין הטוב זהו המשכת מ״ד והוא חמר חוורין עתיק והוא נמשך ע״י יצחק ע״ד שמאלו תחת לראשי) ועיין בזח״א ס״פ לך דצ״ו ע״א ובפי׳ הרמ״ז שם שיצחק נק׳ ידיד ע״ש ב׳ ההוי״ן שנתוספו לאברהם ושרה ויו״ד ודלת זהו ה׳ וא״כ ידיד ב״פ יו״ד דלי״ת זהו ב׳ ההי״ן, וזהו גם כן יחוד חו״ב ויחוד תורה ומצות כי מל׳ ובינה שניהם נקראו דל״ת ג״כ, הנה התחלת היחוד נמשך ע״י יצחק שמאלו תחת לראשי ועמ״ש בתו״א ע״פ אלה תולדות יצחק בענין הבארות שחפר יצחק, וכן בנימין נק׳ ידיד ה׳ ע״ש שהוא המעלה מ״ן, גם בענין אשה אש ה׳ אשר לוקחה מאיש אש יו״ד בד״ה והי׳ לכם לציצית ועמ״ש בפירוש לחמי לאשי שעי״ז מתעורר בחי׳ אש יו״ד כמו״כ יין הטוב הנ״ל מעורר היחוד וזהו נכנס יין יצא סוד התגלות הפנימי׳ והיינו סוד הוי׳, והוא המשמח אלקים, וזהו

אשר יין הטוב והוא שפע מ״ד חמר חוורין עתיק הולך לדודי, וזהו ענין דרך הוי׳, למשרים כמד״א אתה כוננת משרים לאתכללא שמאל בימינא, עיין בזהר ר״פ קרח קע״א אורייתא איהו חילא דימינא ושמאלא אתכליל בימינא, ועיין זח״א ס״פ וישלח קע״ז ב׳ בפי׳ ישורון, והנה עיקר המתקת הגבורות הוא ע״י גבורות עליונות דקדושה שאין הגבורות נמתקין אלא בשרשן כמ״ש בפע״ח בדרוש השופר והיינו כי הבינה מלבשת גבורה דא״א אני בינה לי גבורה ושם אין הגבורה דין דהא לית שמאלא בהאי עתיקא, ונק׳ הכל ימין ולכן מבחי׳ יין הטוב יחוד חו״ב המלבישים חו״ג דא״א נמשך שגם בז״א יהי׳ שמאלא אתכליל בימינא וזהו ענין למשרים וגם היחוד זהו המתקת גבורות דנוק׳ ע״י מ״ד דדכורא דעביד נייחא לה, אך דבכל מקום מבואר שהתכללות שמאלא בימינא זהו ע״י תפארת קו האמצעי, והנורא א־ל עליון, ואפ״ל שזהו נמשך גם כן ע״י יין הטוב כמ״ש בזהר אמור צה״א שזהו ענין בעטרה שעטרה לו אמו שע״י הבינה שהוא שמחה נמשך אור הכתר בז״א וכמ״ש בלקו״ת בשיר השירים בביאור ע״פ צאינה וראינה דרוש השני ותפארת עולה עד הכתר ועי״ז עושה שלום כו׳ נמצא זהו ענין יין הטוב דחו״ב הולך לדודי קו השמאל למשרים שיוכלל בימין ע״י קו האמצעי המקבל מבחי׳ בעטרה כו׳ ועמ״ש ע״פ לעשות הישר בעיני הוי׳ סד״ה כי תשמע בקול ושם בהביאור בענין ישר יחזו פנימו, ומ״ש ע״פ משרים אהבוך, וגם כי יצחק רק מעורר תוקף האהבה, אבל עצם היחוד הוא ע״י תפארת קו האמצעי, וח״י חוליין דשדרה ממשיכים הטפה ועיין זח״א פ׳ חיי קלג״א בענין יעקב משמש במרום, ולכן תפלת ערבית רשות כי אחר דאתיהיבת בין תרין דרועין כו׳.

ו) **והנה** יש להבין דלעיל סע״א הקשה לו הינוקא דהול״ל וחכך מיין, ומהו התירוץ כאן. והנראה דלעיל סע״א הפי׳ וחכך הוא נמשך ע״י התורה שנק׳ יין הטוב והוא ע״ד שנת׳ בתו״א ע״פ חכלילי עינים מיין חכלילי תוקף האהבה בחי׳ אהבה בתענוגים שלמעלה מאהבת עולם ואהבה רבה והוא הנק׳ חך כמו עד״מ חך אוכל יטעם והוא המרגיש התענוג כן אהבה בתענוגים שבכנסת ישראל הנמשך מבחי׳ טעמו וראו כי טוב הוי׳ ונק׳ חכלילי אומר לי לי וזהו הולך לדודי שיהי׳ מלמטה אני לדודי ומלמעלה ודודי לי כו׳ כ״ז נמשך מיין הטוב יינה של תורה שזהו חיך הטועם יין הנ״ל, וא״כ פי׳ הולך ב׳ מיני הילוך, מלמטה למעלה בחי׳ וחכך הולך ומלמעלה למטה יין הטוב הולך כו׳ ועי״ז הקשה הינוקא דא״כ הול״ל וחכך מיין הטוב, ומהו כיין ולא נתבאר הפירוש בהתירוץ, וצ״ל דהמכוון כי אם כתיב מיין היינו שהמלכות מקבלת מבינה, אבל כשנאמר כיין היינו ע״ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי שהמלכות היא במדריגת הבינה ממש והיינו ע״ד שלפעמים התורה נק׳ מאורשה, וישראל הם בחי׳ חתן כמ״ש סד״ה ועשית בגדי קדש, אם כן אדרבה ישראל ממשיכים אור א״ס בהתורה שיהי׳ בחי׳ יין הטוב וכמ״ש אני תורתך שעשעתי שממשיך השעשועים בהתורה ע״י יום יום בק״ש במס״נ באחד כמ״ש בלקו״ת בד״ה ואהי׳ אצלו אמון והיינו ע״י וחכך, כפי׳ התרגום דלעיל סעי׳ א׳ או ע״ד ד״ס, וגם ע״ד והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו׳ ע״י בירור כתר חכמה בינה דתהו שהמלכות מבררת כו׳ או וחכך הדבור בתפלה יהי רצון שהרי

מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל נמצא מאותיות התפלה נעשה כתר, ועמ״ש בענין קובה״ה מצלי יהי רצון כו׳ וחכך ע״ד כמ״ש השמיעני את קולך כי קולך ערב כיין הטוב כל המתפתה בינו כו׳, כטוב לב המלך ביין, והינו ביום השביעי שהוא שבת כמ״ש בגמרא ובמד״ר, והיינו כי בשבת זכרהו על היין, אך בעכומ״ז הוא כטוב ולא טוב ממש כמ״ש במד״ר שם, וזהו ממש כיין הטוב בחי׳ בעטרה שעטרה לו אמו אימא עילאה דכמו כן נמשך עטרה זו ע״י תפלותיהם של ישראל אשת חיל עטרת בעלה, לכן וחכך כיין הטוב כו׳ ממש או וחכך ע״י הדבור בתורה שהרי מי שתורתו אומנתו נק׳ ריעים תרין ריעין כו׳ או וחכך כיין כי זקן שקנה חכמה ונק׳ חכם ע״ש החכמה עמ״ש בתו״א פ׳ בא בד״ה בעצם היום, א״כ וחכך הוא ממש כיינה של תורה וכמארז״ל ע״פ כי אם בתורת הוי׳ חפצו ואחר כך ובתורתו יהגה שנק׳ התורה על שמו תורתו כו׳.

קיצור. וחכך פי׳ התרגום על חנני׳ מישאל ועזרי׳ כיין הטוב זה אברהם כי נכנס יין יצא סוד אהבה רבה, הולך לדודי ע״ד ושמרו דרך הוי, ומזה יומשך תחית המתים וזהו דובב שפתי ישנים.

ב) **ונק׳** וחכך כי גיכ״ק מהחך ומס״נ נמשך מהחכמה ואף שעצם החכמה היא למעלה מהטעם מ״מ זהו נמשך ע״י טעם תורה טעמו וראו כי טוב הוי׳, חך הטועם אומר לי לי.

ג) **ובמד״ר** נשקו שפתותיהן של אלו הנשיקין אהבה רבה אהבתי אתכם כו׳.

ד) **ועוד** כי בהחך לבד מוצא גיכ״ק יש בו כח הטעם לכן גם בהדבור שיש בו מתיקות נמשך מהחיך, וזהו ענין כי קולך ערב עסק התורה שאחר התפלה ובאמת יהגה חכי אמת אני ראשון ואני אחרון כו׳.

ה) **בזהר** שעל דרך חכו ממתקים חכמה יו״ד מקור לתשובה תשוב ה׳ אב הרחמן ממעמקים כמו״כ וחכך ערבים עלי דברי סופרים כיין הטוב בינה שבה מאיר חכמה ע״ד חכם בבינה תרין ריעין דארמי מיא, הולך לדודי דא יצחק המעורר היחוד ע״ד נכנס יין יצא סוד, למשרים התכללות שמאלא בימינא כי המתקת הגבורות בשרשן, וע״י היחוד נמתקו הגבורות וכן היין הטוב ממשיך העטרה שעטרה לו אמו ומזה נמשך בתפארת קו האמצעי שיחבר חו״ג וגם היחוד יצא סוד זהו דוקא ע״י קו האמצעי עם יצחק קץ חי.

ו) **ריה״ו** פי׳ לעיל וחכך הטועם יינה של תורה והקשה הינוקא דהול״ל וחכך מיין, ולפי׳ ריה״ו וחכך זהו אהבה בתענוגים הנמשך מיינה של תורה, אך מ״ש כיין זהו ע״ד שקראה אמי אני תורתך שעשעתי, או ע״ד והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים או ע״י כי קולך ערב בתפלה שעי״ז נמשך כתר ועטרה להקב״ה יהי רצון ה״ז ממש כיין הטוב ועל דרך זה כטוב לב המלך ביין או וחכך כיין ע״ד זקן שקנה חכמה ע״ד איהו וגרמוהי חד וע״ד ובתורתו יהגה.

ז) **בזהר** ח״ב ס״פ תרומה קע״ז סע״א ו״ו אתפתח באחרא דכתיב הולך לדודי למשרים, בבוצינא דקרדוניתא למכסיא פתחא ו׳ לעילא ו׳ לתתא עכ״ל. הנה במד״ר פ׳ בשלח ס״פ כ״ה אמרו שקולה שבת ככל התורה, ולכן נאמר גבי שבת מצוות בשני ווי״ן וענין שני ווי״ן זהו בחי׳ אלה תולדות יעקב יוסף כמ״ש בזהר ר״פ וישב, ושני ווי״ן אלו הוא״ו הראשון הוא המשכה שנמשך אור א״ס מחו״ב לז״א, וזהו הולך לדודי, ואחר כך הוא״ו השני מה שנמשך מז״א ע״י יסוד לנוק׳ להאיר בי״ע וזהו למישרים ועל״ק ס״ח.

ז)* **דובב** שפתי ישנים, פירשו התרגום ענין תחיית המתים, וכן פי׳ בזהר כאן דל״ט ע״א, וכן משמע הפי׳ באד״ר נשא דקל״ה ע״א והטעם י״ל כי תחיית המתים ע״י טל והוא טלא דבדולחא גבורה דע״י שבמוחא סתימאה וזהו עצמו ענין יין הטוב שהוא גם כן בחי׳ מוחא סתימאה דשקיט ושכיך כחמר טב דשקיט ושכיך על דורדיי׳ ועיין בגמרא ביבמות ס״פ האשה רבה דצ״ז ע״א שפתותיו דובבות, ובמהרש״א שם ובזח״ג אמור דצ״ו ע״א ובהרמ״ז שם.

ח) **זהר** ח״ג בלק קפ״ט סע״א וההוא יין אזיל מדרגא לדרגא וכולהו טעמין בי׳ עד דיוסף צדיקא טעים לי׳ דאיהו דוד נאמן הה״ד כיין הטוב הולך לדודי למשרים, ומק״מ שם בנין ויבא לו יין בתרי טעמין שהם דמות ב׳ ווי״ן רמז שחיבר ב׳ יסודות כו׳, ובהרמ״ז שם שיין הנ״ל זהו המשכה מגבורה דעתיק שבמוחא סתימאה ונמשך ע״י ב׳ ווי״ן כנ״ל עד שנמשך ליוסף והוא המשפיע לדוד כי ביוסף נאמר גביע ובדוד כוס ישועות ומהגביע שופכים לכוס, וזהו למישרים כו׳ בסדור* נאמר יין המשומר זהו בינה שבכתר והיא מתאחדת עם חכמה שבכתר כו׳.

וחכך כיין הטוב. י״ל דלעיל אמר כנס״י כי טובים דודיך מיין, ופי׳ שחסדי׳ דאבא טובי׳ מגבורות דאימא, וע׳ בהרמ״ז בהעלותך דק״נ, וכ״ה מארז״ל ערבים עלי דברי סופרים, סופר בחכמה כנז׳ בושאבתם מים בששון. ועתה משיב הקב״ה שבחי׳ חכך דכנס״י הוא כיין הטוב המשומר לימו״ה, יין זה הולך לדודי כנז׳ בבה״ז שמיני ל״ט, כי הוא בחי׳ אהבה בתענוגים שלמעלה מאה״ר ואה״ע, ונמצא בחי׳ זו גבוה מבחי׳ דודיך וכ״ש מיין סתם כו׳, דכי טובים דודיך מיין, למישרים כנז׳ בפי׳ משרים אהבוך שנעשו שוין האה״ר ואה״ע חכלילי לי מ״ה וב״ן נכללי׳ בע״ב זכר ונקבה בראם ויברך כו׳. וע׳ משכני דסוף תקס״ג, (ע׳ במק״מ פ׳ שמות ד״ה ע״א דחיך הוא יסוד דמו״ס.

ז) : נכפל בכת״י.

בסדור : ראה שם שער ברהמ״ז סד״ה להבין בתוס׳ ביאור ענין ברכת הזימון.

ז׳ י״א

אני לדודי ועלי תשוקתו, רבות בראשית פ״ך כ״ג ג׳ גבי ואל אישך תשוקתך ארבע תשוקות הן אין תשוקתה של אשה אלא לאישה שנאמר ואל אישך תשוקתך, והי״מ פי׳ הטעם ע״ד אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי א״כ היינו דוקא בזווג בתולה והמדרש אומר סתם אין תשוקתה של אשה כו׳ ויש לפרש ע״פ מ״ש בלקו״ת בד״ה ואשה כי תדור בגודל מעלת אהבת אשה אל האיש, שהוא ברשפי אש, לא כאהבת הבן אל האב בקרירות ולכן נק׳ בחי׳ זו תשוקה, וכענין החשק שגדול מהאהבה וכמ״ש כי השביע נפש שוקקה ונפש רעבה תלים סי׳ ק״ז ועמ״ש בפי׳ אשה אש ה׳ איש אש יו״ד בלקו״ת פ׳ שלח בד״ה והי׳ לכם לציצית ומ״ש מזה ע״פ ויקחו להם איש שה לבית אבות אשר ענין איש זהו התחברות א״ס ב״ה אל כנס״י וכמו חוברות אשה אל אחותה ולכן ביום ההוא תקראי אישי, אין תשוקתו של יצה״ר אלא לקין וחביריו שנאמר ואליך תשוקתו, אין תשוקתן של גשמים אלא על הארץ שנאמר פקדת ארץ ותשוקקי׳ והיינו כי המטר נק׳ בעלה דארעא א״כ תשוקתו כתשוקת האיש לאשה כו׳ ואין תשוקתו של הקב״ה אלא על ישראל שנאמר ועלי תשוקתו היינו מה שנתאווה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם ובהמ״ק היכל קדה״ק נק׳ חדר המטות ויחוד זה הוא חפץ ורצון העליון כמ״ש בספר של בינונים פמ״א וכתיב הן לה׳ כו׳ רק באבותיכם חשק כו׳ וכתיב רק אתכם ידעתי ועיין רבות וישלח פ׳ פ׳ בשלשה לשונות של חבה חבב הקב״ה את ישראל בדביקה חשיקה חפיצה ובזוהר ר״פ תרומה דקכ״ו סע״א דאתרעו בהו ובעא לאתדבקא בהו ולאתקשרא עמהון כו׳ ובזהר ויקרא ד״ז ע״ב ודכר בלא נוקבא פלג גופא אקרי כו׳ ומזה יש להעיר לענין שמיני עצרת תהי׳ לכם הוא בחי׳ ועלי תשוקתו, ולכן אומרים אז מוריד הגשם שזהו״ע תשוקתן של גשמים לארץ כו׳ והיינו ע״י אני לדודי שהוא ר״ח אלול ועשרת ימי תשובה.

בשיר השירים רבה ל״ו ד׳ על פסוק זה אומר אין שוקן של ישראל אלא באביהם שבשמים שנאמר אני לדודי ועלי תשוקתו כו׳, ד״א תשוקתו תשים אנו ואע״פ שאנו תשים אנו מצפים ומקוים לישועתו של הקב״ה בכל יום ויום ומייחדים שמו שתי פעמים ואומרים שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד, ועמ״ש בד״ה בחדש השלישי בענין שהתורה נק׳ עוז ותושי׳ שנותנת כח בנפש האלקית ומתשת כח נה״ב וזה שאמר תשים אנו כו׳ אך כאן ג׳ הפי׳ תשים אנחנו מחמת כו׳ כרחל לפני גוזזי׳ כו׳ ואע״פ שאנו תשים אנו מצפים כו׳ לישועתו דוקא כו׳ והיינו ע״י ועלי תשוקתו.

זח״א לך פח״ב ח״ג נשא קלב״ב האזינו רפ״ח א׳ זח״ג באדר״ז דרפ״ח ע״א פי׳ אני לדודי ע״ד בחד קטירא אתקטרנא בי׳ בקוב״ה, ועי׳ מזה בלקו״ת פ׳ ואתחנן בד״ה ענין א׳ ואהבת כיתד שלא תמוט ע״ד אהל כו׳ ובל יסע יסודותיו והוא הנשמות שנק׳ אחים וריעים להקב״ה ע״ד תרין ריעין דלא אתפרשין כו׳, ועיין בלקו״ת בד״ה באתי לגני גבי אכלו ריעים כו׳ ובחי׳ זו זהו״ע ועמך לא חפצתי בחי׳ שאמרו השבטים אל יעקב כשם

שאין בלבן אלא אחד בתו"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק, ובגין כך השתא ועלי תשוקתו, ומזה יש להעיר לענין אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול היינו כי באלול צ"ל בכל אדם ע"ד אני לדודי בחי' בחד קטירא וזהו"ע והקשורים ליעקב וי"ל בחד קטירא היפך בגדו כמו נחל נהרות המכבזים ועיין בד"ה ש"ה כו' היינו כחולמים שבשעת ק"ש כו' זהר פ' לך פ"ח א' ריה"ז פתח אני לדודי ועלי תשוקתו הא אוקמוה, אבל באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא דלעילא דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא כו' ושם עמוד ב' אני לדודי בקדמיתא ולבתר ועלי תשוקתו ועיין מ"ש בד"ה שימני כחותם בפי' אשה כי תזריע שהוא אתערותא דלתתא תחלה בבחי' חותם שוקע אזי נמשך האתערותא דלעילא ממקום גבוה ולכן וילדה זכר כו' וזהו ענין ועלי תשוקתו ועמ"ש סד"ה שבת שבתון שעל זה נאמר שבת שבתון הוא לשון זכר כו'.

במד"ר פ' נשא רפ"י שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כמ"ד ועלי תשוקתו ומניין שכן הוא שנאמר ויכולו השמים והארץ ואין ויכולו אלא לשון תאוה, שנאמר נכספה וגם כלתה נפשי כו'.

ח' א'

מי יתנך כאח לי, א) תרגום ובההיא זמנא (ר"ל כשהדודאים נתנו ריח כו' ע"ש) איתגלי מלכא משיחא לכנישתא דישראל ויימרון לי' בנ"י אתא תהא עמנא לאח (עיין בה"ז בלק קצא"א שז"א כשהוא בהיכל או"א כענין משיח בהיכל קן צפור, וכשנמשך ונתגלה כו' וזהו שנק' אח כי ז"א נק' אח לכנסת ישראל) ונסק לירושלים ונהי ינקין עמך טעמי אורייתא (עיין מ"ש ע"פ אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות אלו תלמידי חכמים אשר טעמי תורה נק' שדי) היכמה דייניק ינקא בחדיא דאימי' דכל זמן דהויתי מטלטלא לברא מן ארעי כד הויתי דכירא ית שום אלקא רבא (זהו תרגום אמצאך בחוץ) ומסירא נפשי על אלקותי' (זהו תרגום אשקך כי הנשיקין באים מתוקף האהבה שאינה יכולה לבוא בדבור בא בנשיקין היוצאים מהבל הלב, שהו"ע שרש כתר דנוק' בכל מאדך) אף עמי ארעא לא הוו מבזין לי.

אנהגך, אדברינך מלכא משיחא ואעלנך לבית מוקדשי, ותאלף יתי למדחל מן קדם ה' (ע"ד למען תלמד ליראה עיין בלקו"ת ס"פ ואתחנן בביאור ע"פ וזאת המצוה, וע"ד אם אין חכמה אין יראה, וכן צ"ל ותאלף למדחל כו') ולמהך באורחתי' ותמן נסעוד סעודתא דלויתן ונשתי חמר עתיק דאצטנע בענבוהי מן יומא דאתברי עלמא, (זהו מיין הרקח) ומרמוני פירי דאתעתדו לצדיקיא בגינתא דעדן (ע"ד מאי פירי מצות).

ב) **מ"ע** ספורנו פי' אמצאך בחוץ שגם כשאהי' עוסק בחיי שעה חוץ לבתי מדרשות יהי' העסק מכוון לעבדך מאהבה, ובכן אנהגך אביאך

אל בית אמי אוכה להשרות שכינתך בבתי מדרשות כאמרו וברא ה׳ על מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ונוגה אש כו׳. ופירוש אשקך מיין הרקח היינו מ״ש ישמח הוי׳ במעשיו כי היין משמח אלקים כו׳.

ג) **עיין** במדרש תלים ססי׳ י״ד ע״פ מי יתן מציון ישועת ישראל כו׳ עד והי׳ אחר כך אשפוך את רוחי על כל בשר, ומזה יובן ענין מי יתנך כאח לי, מי דוקא, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ בשעה שהקדימו בסופו.

ה)* **עיין** מ״ש ע״פ מלכא משיחא אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא שזה שהצדיקים יזכו לבחי׳ ומדריג׳ מקום שבעלי תשובה עומדים כו׳ זהו ע״י מלכא משיחא שילמד דעת את הצדיקים מבחי׳ שלמעלה מהשגתם ואז ידעו איך שגם הם צריכים לתשובה כו׳ ע״ד שם ב״ן דאצילות נק׳ יש לגבי שם מ״ה וכן עד״ז עילוי אחר עילוי עמ״ש בד״ה מה טובו גבי והתשובה הג׳ וסד״ה כי ההרים ימושו ובענין זה קרבן אהרן בלקו״ת פ׳ צו סד״ה ואכלתם אכול ולכן כאן שנאמר מי יתנך כאח לי בחי׳ צדיקים ועם כל זה אמצאך בחוץ בחי׳ תשובה שזהו ענין לאתבא צדיקיא בתיובתא, לכן פי׳ התרגום כאח לי זהו מלכא משיחא שבו ועל ידו יהי׳ בחי׳ זו לאתבא צדיקיא בתיובתא, והנה הצדיקים ממשיכים יחוד ו״ה, והבעלי תשובה ממשיכים יחוד י״ה, אך כשהצדיקים יזכו לתשובה על זה נאמר ביום ההוא יהי׳ שבחי׳ ו״ה יהי׳ גם כן כמו י״ה, וזה מעלה נפלאה, ועיין בזהר פ׳ אחרי דעז״ב ולזמנא דאתי כתיב ביום ההוא יהי׳ כו׳.

יר״ק אחוה ב׳, רבות פ׳ שמות פ׳ קכ״ב ד׳ זהר וישב דקפ״ד ע״א ח״ב פ׳ שמות דף י״ח סע״ב ודי״ט ע״א, ילקוט ח״א גד״ג ח״ב מח״ד צח״א קסח״ב קע״ח ב׳ של״ה שפ״ב ב׳ ממ״י מו״ג ס״ח תפ״ח בחיי כח״ג ע״א ד׳.

אנהגך פ״ט דברכות נט״א זח״ב פקודי דרנ״ז סע״ב ילקוט ח״א ז׳ א׳ ח״ב קס״ח ב׳ ממ״ח נ״ג א׳ מד״ר במקומו.

ד) **בערוגת** הבושם פי׳ השכינה אומרת מי יתנך כאח לי כי תפארת ומלכות שניהם יחד נקראים אחד (נ״ב כי הם המחברים אוא״ס עם בי״ע ע״כ שניהם יחד הם אחד דוגמת הוא משה ואהרן עכ״ה) ז״א נק׳ אח ומלכות נקראת ד׳ (נ״ב ז״א הוא בעל ט׳ ספירות וזהו אח א׳ כתר ח׳ מן חכמה עד יסוד, והמלכות שהיא ד׳ מקור הדבור וגם לשון דלת ופתח ולשון דלה ועניי׳, ולשון הגבהה דלו עיני למרום, כי אשת חיל עטרת בעלה, היא משלימתו לעשר כמ״ש ע״פ אנכי שלומי אמוני ישראל שהיא משלמת את ישראל דלעילא, וע״ד כ״א בזאת יתהלל כו׳ ועיין זח״ג חקת דק״פ ע״ב עכ״ה) ולכן אומרת מי שהוא הבינה (נ״ב כי מי ברא אלה שהוא ו׳ פעמים ו׳ עמ״ש ע״פ אלה מסעי בענין יציאת מצרים מבחי׳ מיצר מי להיות גילוי מי ברא אלה, ובד״ה והי׳ מספר בני ישראל, שזהו״ע פלג אלקים כו׳ עכ״ה) יתנך כאח לי

ה): כן הוא בכת״י. וכנראה הכוונה הגה). ומובן ג״כ מה שהסעיף שלאח״ז מסומן ד).

שיתחבר לי ר"ל אצלי (נ"ב ע"ד דודי לי ועמ"ש ע"פ חכלילי שארז"ל כל חך הטועם אומר לי לי, גם כענין מ"ש בפי' הוי' לי בעוזרי דפי' לי זהו ענין הקליטה בשמיני עצרת, דלותי ולי יהושיע, ועיקר ע"ד והי' הוי' לי לאלקים וע"ד אלקיך ציון לדור ודור ר"ת אצלו עכ"ה) ואז שנינו יחד יקראו אחד, כי יתגלה בנו אחדות העליון (נ"ב ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא וע"ד אין נותנים לו לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית ענין מזון ולבוש בית וע"ד אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, בזהר ויקרא דף ה' סע"א ועו"ש ד"ז ע"ב ואימתי יתקרי אחד בשעתא דמטרוניתא שריא בי' במלכא כו' כדין ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, ור"ל שאז יתגלה בז"א הוי' דע"ק והיינו שיהי' הוי' אחד והאריז"ל פי' שיהי' הג' ראשונות קבועים בו תמיד כמו באו"א מה שאין כן עכשיו כו' וזהו המשכת אחדות העליון, כי כל מה שלמעלה יותר הוא אחדות יותר עכ"ה) כי כבר כתבתי שאורות העליונים אינם מתגלים למטה כי אם כשזו"נ הם בדרגא דאחד (נ"ב ע"ד מ"ש גבי משה לך רד כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל כו' ובשבת ישמח משה שהוא ז"א שמחזירים לו האלף אורות שנטלו ממנו נמצא האורות לז"א באים רק בשביל כנסת ישראל ועמ"ש מזה בתו"א בתחלתו גבי והארץ הדום רגלי, עכ"ה) וזה אתה א' ושמך אחד כי כשם שהא"ס ב"ה הוא אחדות הפשיטות כן הוא אינו מתגלה אלא כששמו הוא ברזא דאחד כו' (נ"ב ע"ד שארז"ל ע"פ הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה, אימתי הוא בונה בשמים מעליותיו בזמן ואגודתו על ארץ יסדה, כשלמטה הוא אגודה אחת במד"ר פ' בהעלותך ע"פ אספה לי שבעים איש, וענין שמים הוא ז"א ופי' בונה בשמים זהו המשכת ג' ראשונות בז"א מכתר חכמה בינה שהם בחי' עליותיו ונק' שמי השמים וזהו דוקא בשביל ואגודתו על ארץ כי ארץ קדמה במחשבה כו' הודו על ארץ ושמים כו' וזהו אני אענה את השמים והיינו בשביל והם יענו את הארץ.

קיצור. מי בינה, מי ברא אלה, יתנך כאח לי ע"ד דודי לי והי' הוי' לאלקים אחד אח ט"ס דז"א ד' מלכות, אנכי שלומי אמוני ישראל ועי"ז יהי' הג' ראשונות קבועין בז"א ויהי' אחד ויאיר בו הוי' דע"ק וע"ד במשה כלום נתתי לך גדולה, אימתי הבונה בשמים מעליותיו כאשר ואגודתו על ארץ יסדה עכ"ה).

ה) **בתו"א** בד"ה וארא אל אברהם בפי' ביום ההוא יהי' הוי אחד, כי יחיד נק' מצד מהותו ועצמותו והוא בבחי' כתר ושם אם צדקת כו' כמ"ש בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים, אמנם אחד זהו התגלותו בעולמות א' בז' רקיעים והארץ כו' וזהו ע"י צמצום ע"ד צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, וזהו פי' הוי' אחד שהוא לא יהי' לך אלקים אחרים את הוי' האמרת היום להיות לך לאלקים, והאל"ף דאחד נוצר חסד לאלפים חו"ב אאלפך חכמה ובינה ויניקת החיצונים ע"י בחי' אם תגביהי כנשר לינק מבחי' כחשיכה כאורה כמש"ש בד"ה כי עמך מקור חיים ובד"ה ויאבק איש עמו, אך משם אורידך נאום הוי וכמ"ש בהגהות לד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל

בלעם, בחי׳ בלא עם כי אם צדקת מה תתן לו, אבל באמת צ״ל למען הקים אותך לו לעם והוא יהי׳ לך לאלקים, וז״ש בזהר ויקרא ד״כ ע״ב בפי׳ כי אינגנו בגין דמלכא קדישא היינו ז״א כשמאיר בו מוחין דאבא, הוה סליק לעילא לעילא לגבי עצמות אוא״ס ששם אם צדקת כו׳ ועמ״ש בד״ה עבדים היינו לפרעה והיינו במצרים מיצר מי כנ״ל סעי׳ ד׳ עיין בסידור, ובזהר ויגש דר״י ע״א והקל נשמע כו׳ בגין דוא״ו אתרחק ואסתלק מינה וכדין רחל מבכה כו׳ וזהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ופירשו דמים רבים הם אורות הבינה שהוא ונהר יוצא מעדן כו׳ לא יוכלו לכבות את האהבה שבין מלכות שהיא כנס״י לז״א שהוא ו׳ דשם, וקשה אמאי הרי הז״א בערך הבינה כננס לגבי הענק כמ״ש בע״ח שכ״ה אלא כי כשאוא״ס נמשך ע״י ז״א שהוא הוא״ו דשם, אזי מאיר בכנס״י דוקא ע״י תורה ומצות שהתורה בז״א ורמ״ח מ״ע רמ״ח אברים משא״כ מצד הבינה שם אוצר מתנת חנם ואם צדקת כו׳ זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם כו׳ ועוד כי אין הגילוי בפנימיות הנק׳ בשם יחוד אלא ע״י ז״א משא״כ כשנמשך שלא ע״י ז״א בא ההשפעה רק בחיצוניות כמ״ש בד״ה ויהי בשלח פרעה בפי׳ כמה ארך אפים כו׳ וזהו מי בינה יתנך כאח לי שיומשך גילוי הוא״ו ולכן וזכרתי את בריתי יעקוב כתיב יעקוב מלא בוא״ו, ועיין במד״ר בקהלת ע״פ יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו יש אחד זה הקב״ה כו׳ אלא שחביבים ישראל שקראן בנים ואחים כו׳ וזהו מי יתנך כאח לי בתוס׳ כ״ף להורות על הכתר שעם היות מצד עצמותו קמי׳ כחשיכא כאורה הרי תכלית הבריאה בראשית בשביל ישראל כו׳ וירא אלקים את האור זה מעשה הצדיקים שצמצם את עצמו להיות כאח לי כו׳ וזהו אמתת רצונו כו׳.

קיצור. ענין אם צדקת וכחשיכה כאורה זהו בבחי׳ כתר ורב חסד עיין בד״ה בשלח פרעה בפי׳ כמה ארך אפים ושאעפי״כ וירא אלקים את האור כי טוב שחפץ במעשה הצדיקים זהו ע״י צמצום רצון אותיות צנור, וצמצם בא״ת ב״ש יהי׳ בחי׳ יהי׳ הוי׳ אחד, וצמצום זה הוא אמיתי׳ רצונו על דרך במקום גדולתו דוקא שם אתה מוצא ענוותונותו לצמצם את עצמו, וזהו אנכי הוי׳ דכולא חד, ויניקת מבחי׳ אם תגביהי עדיין אינו יודע באיזה מהן חפץ עד דלא ידעי בין ארור כו׳ בלעם בלא עם משם אורידך, אל תרבו תדברו גבוהה כו׳ כי א־ל דיעות הוי׳ שכולל דעת עליון ודעת תחתון ולכן ולא לו נתכנו עלילות ע״י המשכת האל״ף בוא״ו וזהו לולא הוי׳ שהי׳ לנו כו׳ לו נתכנו ע״י לא המשכת א״א בז״א אך כד ו׳ אסתלק נק׳ הוי אוי ואעפ״כ ע״י שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אזי מי יתנך כאח לי, יעקוב, ולכן מים רבים דבינה לא יוכלו לכבות את האהבה דבחי׳ כנס״י עם בעלה, ואל אישך תשוקתך אני לדודי ודודי לי ר״ת לולא כנ״ל שיהי׳ א׳ מאיר בוא״ו ויהי׳ הוא״ו מאיר בה׳ תתאה ע״ד אוה למושב לו.

ו) **במד״ר** בשיר השירים במקומו, כאח לי, ביוסף לבנימין שאהבו בלבו שנאמר וירא יוסף אתם את בנימין, יוסף הוא צדיק עליון, ועיין מ״ש ע״פ בן פורת יוסף ובנימין צדיק תחתון שמעלה מ״ן ועמ״ש ע״פ בנימין

זאב יטרף ועיין זהר ויצא דקנ"ה סע"א בענין יוסף ובנימין, ומ"ש בפירוש יוסף הוי' לי בן אחר דקאי על בנימין שבו ועל ידו מברר מבחי' אחר שהוא סט"א להיות בחי' בן שעי"ז יומשך גם בבי"ע שיהי' הגילוי תוס' וריבוי אור שממשיך יוסף באצילות וזהו אהבת יוסף לבנימין ועז"נ לבנימין אמר ידיד הוי' גם ע"ד ושמתי כדכד שהם וישפה שהם יוסף ובנימין שיהי' כדין וכדין שיהי' העילוי מלמטה למעלה ושם ימשיך הגילוי מלמעלה למטה כו' והנה כיון בחי' בנימין זהו על דרך בעלי תשובה וכמו שכתוב בתורה אור פ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי אם כן יש לפרש מי יתנך כאח לי כיוסף לבנימין שיומשך מלמעלה הכח לתשובה על דרך השיבנו אליך ונשובה שיהי' יוכל להיות אמצאך בחוץ שהוא תשובה וזהו יוסף הוי' לי בן אחר שעל ידי ההמשכה של יוסף נמשך הכח לתשובה שזהו הנקרא בן אחר כנ"ל ועיין מ"ש על פסוק אחר נאחז בסבך ואמרו רז"ל במדרש רבה פ' וירא פ' נ"ו מהו אחר אחר כל המעשים ישראל נאחזין בעבירות ומסתבכין בצרות וסופן ליגאל בקרניו של איל שנאמר והוי' אלקים בשופר יתקע כו' והיינו ע"י תשובה וזהו בן אחר.

קיצור. כאח לי כיוסף לבנימין, יוסף הוי' לי בן אחר, ע"ד איל אחר נאחז, השיבנו אליך ונשובה ושמתי כדכד.

ז) במד"ר פ' שמות ר"פ ה' כאח לי כיוסף לבנימין כמשה לאהרן, י"ל יוסף ובנימין יחוד ו"ה משה ואהרן יחוד י"ה. עמ"ש ע"פ משכן העדות אשר פקד ע"פ משה כו' ועמ"ש ע"פ הוא אהרן ומשה כו', א"נ בזו"נ עצמן לפעמים היחוד ע"י יסוד זהו יוסף ובנימין וכשמקבלת מתפארת זהו ע"י משה ואהרן וזהו דודי כמ"ש בפע"ח שער חג המצות, ועמ"ש בתו"א סד"ה רני ושמחי דרוש הראשון ענין נר.

ח) זהר וישב קפ"ד ע"א, ויש להעיר ממ"ש בזהר ויגש דף רח, ב ע"פ ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו דקאי על לע"ל ויתן את קולו כי בבכי יבואו, וכן ביום השמיני עצרת פר אחד איל אחד והוא ענין בהתוודע יוסף אל אחיו, שיהי' ומלאה הארץ דיעה את הוי' ועל דרך זה נאמר וכל אדם לא יהי' באוהל מועד בבואו לכפר בקדש ועיין מזה בזח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב. ועמ"ש סד"ה יביאו לבוש מלכות שהמן ע"י הבירור יוכל ליקח הלבוש מלכות והסוס, אבל הכתר מלכות הוא בעטרה שעטרה לו אמו דוקא, כמו"כ בז' ימי החג שמקריבין ע' פרים זהו הבירור מבחי' ע"ש שיהי' עי"ז גילוי רוממות הוי' מלך גאות לבש. אך בשמיני עצרת בחי' כתר מלכות, זהו ע"י והקרבתם פר אחד איל אחד כו', וזהו הללו את ה' כל גוים כו' בז' ימי החג ואמת ה' לעולם בשמיני עצרת.

מי יתנך כאח לי, רבות שמות ר"פ ה' ע"פ ויאמר הוי' אל אהרן לך לקראת משה המדברה הדא הוא דכתיב מי יתנך כאח לי כו' כמשה לאהרן שנאמר ויפגשהו בהר האלקים וישק לו ור"ל כמש"כ אמצאך בחוץ אשקך, וכדמסיים באיזה חוץ במדבר מקום שנשקו אחים זה לזה משה ואהרן ובמדרש שיר השירים ע"פ זה דל"ז ב' מפרש אשקך גם לא יבוזו לי מעשה כו' ובאת אחותו כו' ומנשקתו כו' ואומרת לית דה מבדה לי כו', ור"ל אין בזה בזיון לא שאני מנשקו כו' ע"ש והיינו כמ"ש ברבות בשמות שם, וי"א אף נשיקה של קריבות אין בה גנאי שנאמר וישק יעקב לרחל שהיתה קרובתו, ויש לפרש דהנה כתיב חננו הוי' חננו כי רב שבענו בוז, תלים קכ"ג, ומבואר ברבות פ' נשא פי"א דרמ"ה ע"ב ע"פ ויחונך דקאי על שעבוד עובדי כוכבים כו' והוא ע"ד למה יאמרו הגוים איה נא אלקיהם, וזהו הבזיון שמבזים אותנו, וכמ"ש לעג השאננים הבוז לגאי יונים שהם הגאים בבחי' אם תגביהי כנשר כו' ואומרים ידינו רמה כו'. וכל זה נמשך רק מפני שהתנהג עמה בבחי' בעל לאשה שכשפשעה הוא דנה בשילוח בגירושין וכמ"ש ברבות באיכה, משא"כ אם התנהג עמה ג"כ כאח לאחות שהם מחוברים בחבור שאין לו שום הפסק בעולם מצד טבע תולדותם, והיינו שהרי ישראל עלו במחשבה שהם בחי' עצם מעצמי ממש, א"כ מבחי' זו אי אפשר לעוזבם. וע"ז מבקשת מי יתנך כאח לי כו' ואזי גם לא יבוזו לי ולא יוכלו החיצונים להפריד כו'. ומזה נמשך מ"ש אחר כך מים רבים לא יוכלו כו' עד בוז יבוזו לו. ויונתן תרגם בההוא זמנא אתגלי מלכא משיחא לכנישתא דישראל ויימרון לי' בני ישראל אתא תהא עמנא לאח (וע"ד ו' לרבות אחיך הגדול, הו' זהו המשכה מבחי' והגורא א"ל עליון כו' ועמ"ש ע"פ והוי' יגיה חשכי) ונסק לירושלים (כי נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלים שלמעלה שהיא בינה עד שיכנס בירושלים של מטה מלכות להיות ו"ה כמו י"ה, ועמ"ש מזה סד"ה וכל בניך א"ת בוניך אלא בוניך) ונהי ינקין עמך טעמי אורייתא היכמה דיניק ינקא בחדיא דאמיה (וזהו"ע ושדי כמגדלות המבואר במ"א שהמגדל מבחי' שלמעלה מהחומה זו תורה. וגם י"ל ענין יניקה זו היינו מ"ש דאו"א שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה יונקי' משני מזלות דא"א שממוחא סתימאה שהוא פנימי' התורה כו') דכל זמן דהויתי מטלטלא לברא מן ארעי (זהו פי' אמצאך בחוץ, ור"ל מדוע זכו לכל זה להיות כאח לי כו' זהו ע"י שבגלות היו באהבה רבה ועצומה במס"נ כדמתרגם) כד הויתי דכירא ית שום אלקא רבא ומסירא נפשי על אלקותי' (זהו תרגם אשקך אשר הנשיקין זהו אהבה נפלאה שלמעלה מן השכל והו"ע מסירת נפש אתדבקת רוחא ברוחא) אף עמי ארעא לא הוו מבזין לי (כי המס"נ זהו קידוש השם שמתפלאים ע"ז כל האומות) ורש"י פי' מי יתנך כאח לי שתבא לנחמני כדרך שעשה יוסף לאחיו שגמלוהו רעה ונאמר בו וינחם אותם, (והנה יוסף הוא יסוד דא"ק, וא"כ זהו ההתקשרות שלמעלה מהשכל והטעם שמשם מקור הסליחה והמחילה בבחי' על כל פשעים תכסה אהבה הנ"ל, ולכן פרט דוקא כיוסף ולא כשאר אחים) אמצאך בחוץ אשקך אמצא נביאיך מדברים בשמך ואחבקם ואנשקם (והוא ע"ד מ"ש חכמות בחוץ תרונה) גם ידעתי כי לא יבוזו לי כי כדאי הוא אהבתך שתהא אהובתך סובבת

לחזור אחרי׳ עכ״ל, ומהרמ״א בפמ״ג פי׳ וז״ל ולהמתיק הדבר נשא משל שאנחנו נמשלנו לאשה גרושה והאהבה עדיין בלבנו והאשה תפגשהו לבעל נעורי׳ פעמים בחוץ ופעמים ברחובות ואומרת בלבה מי יתן והיית את לי שאם אשקך בחוץ לא אהי׳ לבוז, כי כן דרך האחים ומה גם אם האח קטן עולל ויונק שתשקהו אחותו לעיני הכל אין מכלים (אפ״ל שזהו כשבנס״י עולה למעלה מז״א בסוד לא זז מחבבה עד שקראה אמי כו׳) משא״כ אם האשה פוגעת לבעלה יהי׳ לה לבושת לישק לו. והנמשל הוא כי אנחנו דומים לאשה גרושה שנתגרשה מחתן כד״א כי בועליך עושיך כו׳ ורחמנותו נטוי׳ לרחם עלינו וקולו דופק בלבנו כד״א קול דודי דופק פתחי לי אחותי כו׳ ואומרת עתה כנסת ישראל מי יתן (מי היינו שער הנ׳ דבינה שעז״נ מי ברא אלה וזהו גם כן מ״ש מי יתן טהור מטמא שבחי׳ מי יוכל ליתן טהור מטמא כי שם כחשיכא כאורה) והייתי בעצם כאח לא בבחי׳ בעל, אשר אם עברנו רצונו לא תגדל חמת אחיה משא״כ כשמועלת מעל באישה (נראה לפרש דאין ר״ל בבחי׳ אח לבד, דהא מעלת איש ואשה גדול מאד שנאמר והיו לבשר אחד ומזה נמשך הולדה חדשה אלא ר״ל שנהי׳ גם בבחי׳ אח ואחות שאז הי׳ מחפה עלי׳ אף תמעול מעל ח״ו כמארז״ל שמא יחפה על בת אחותו. ואפ״ל שזהו מ״ש ביום ההוא תקראי אישי ולא תקראי עוד בעלי דקשה מאי נפ״מ, אלא כי באשה נאמר כי מאיש לוקחה זאת בחי׳ עצם מעצמי ובשר מבשרי וא״כ הם בחי׳ אח ואחות ג״כ שהרי הקריבות נקראו שאר בשר, וכמש״כ כי אחינו בשרנו הוא, וכדפי׳ רש״י ע״פ ויאכל חצי בשרו ס״פ בהעלותך, וכש״כ בבחי׳ עצם מעצמי ובשר מבשרי ממש וכמשארז״ל ברבות בראשית פי״ח אמר ר׳ תנחומא נשא אדם אשה מקרובותיו עליו הכתוב אומר עצם מעצמי והיינו בבת אחותו על דרך משל, וכמו כן בבת אחיו לפירשב״ם והרמב״ם) אמצאך בחוץ לעיני הגוים וידעו כי יש אלקים בישראל כו׳ אז לא יבוזו לי לומר איה אלקיך וילעיגו על חוקי התורה עכ״ל. ובספר ערוגת הבושם פי׳ וז״ל השכינה אומרת מי יתנך כאח לי כי תפארת ומלכות שניהם נקראים אחד (וז״ש והיו לבשר אחד) ז״א נק׳ את, ומלכות נק׳ ד׳, ולכן אומרת מי שהוא הבינה יתנך כאח לי שיתחבר לי ר״ל אצלי ואז שנינו יחד יקראו אחד (עיין בתו״א בד״ה וארא אל אברהם בפי׳ ביום ההוא יהי׳ הוי אחד כו׳ ע״ש) כי יתגלה בנו אחדות העליון כו׳. ומה שאמר כאח בכ״ף, מפני שהוא שגם הכתר שהוא הכ״ף ג״כ יתגלה ע״ד שני מלכים משתמשים בכתר אחד, עכ״ד. ויש לפרש כאח בכ״ף הדמיון כי אח ממש היינו ז״א, ואמנם תהיו בבחי׳ אחות לז״א ושתהיו גם כן בבחי׳ כלה כלתה נפשי ה״ז שני הפכים כי אח לשון חיבור ודיבוק כמו אחוי אלכסנדרית, וא״כ איך שייך כלות הנפש שהו״ע צמאון, הלא מי שעומד בתוך מים לא שייך לומר שהוא צמא למים, אלא ע״כ צ״ל שהיותה בחי׳ אחות לז״א לא תמנע מהיות בחי׳ כלה כלתה נפשי לגבי הכתר עליון שלמעלה מהאצילות שאצילות נק׳ עשי׳ גשמי׳ לגבי א״ס ב״ה, ולכן צ״ל לאתבא צדיקיא בתיובתא וזהו וארשתיך לי לי ממש היינו כתר עליון ולכן נאמר כאח לי שבחי׳ א״ס ב״ה הוא למעלה מבחי׳ אח כמ״ש יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו וארז״ל יש אחד זה הקב״ה כו׳, ברבות בקהלת דצ״ד ע״א אלא שחבב הקב״ה לישראל

לקראן אחים שנאמר למען אחי ורעי והיינו ע״י התלבשותו בעשר ספירות דאצילות ולכן נאמר כאח לי בכ״ף הדמיון שע״י התגלות הכ״ף שהוא הכתר הם בבחי׳ וארשתיך לי ממש ובבחי׳ כאח לי כו׳.

מי יתנך כאח לי, מבואר בבה״ז פ׳ וירא ע״פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא איך שאע״פ שיש יתרון ביחוד זו״ב להוליד נשמות שהוא המשכת אור חדש ממש מא״ס משא״כ ביחוד או״א להוות מאין ליש שאין זה רק לחדש הישנות כו׳ ועמ״ש מזה ג״כ בבה״ז פ׳ אמור ע״פ הנ״ל, וזהו אין כל חדש תחת השמש כו׳ עכ״ז יש יתרון ג״כ ביחוד או״א הנ״ל מה שהוא תדירי בחי׳ רעים דלא מתפר׳, אבל יחוד זו״נ נק׳ דודים שלעתים מתפרשין ושם שרש כ״ח עתים י״ד לטובה במילוי הלבנה כו׳, וזהו ענין ההפרש בין מהלכים ובין עומדים שמצד א׳ מעלת ההילוך שבנשמות יש לו יתרון עצום שהוא ג״כ ענין הנ״ל דהמשכת אור חדש מסובב כל עלמין בממלא כל עלמין משא״כ בחי׳ עומדים כנזכר בד״ה ועתה יגדל נא ובד״ה מהלכים בין העומדים ובד״ה אם בחוקתי תלכו עם כל זה מצד א׳ יש יתרון בבחי׳ עומדים שהם במדריג׳ זו תמיד משתת ימי בראשית ואין בהם שינוים כו׳ אשר שרש בחי׳ זו נמשך מבחי׳ אני הוי׳ לא שניתי ומבחי׳ שלמעלה מאתערותא דלתתא בחי׳ טל שאינו נפסק לעולם כנזכר בד״ה למנצח על השמינית בענין שאין שם חילוק רשויות כו׳ ובביאור דשוש תשיש, וצאינה וראינה, ולכן תכלית השלימות הוא מ״ש אלע״ל ביום ההוא יהי׳ ב״פ י״ה, היינו אשר זו״נ יהי׳ ג״כ תרין ריעין כמו חו״ב כו׳ א״כ יהי׳ בבחי׳ זו ב׳ המעלות יחד שהוא המשכת אור חדש ממש, ושאינו נפסק תמיד וזהו ענין אהל בל יצען כו׳. והנה מבאור בבה״ז פ׳ וירא שם דבחי׳ יחוד התמידי נק׳ ע״ש אח ואחות, כי בחי׳ זו אין לה הפסק וכמ״ש למען אחי ורעי כי אחים ורעים א׳ הוא, וכמו מאח ואחות אין הולדה, כך למעלה מיחוד הנ״ל לא נמשך הולדת נשמות חדשות כ״א לחדש הישנות, ויחוד זו״נ נק׳ בשם איש ואשה בחי׳ חתן וכלה, אך להיות התחברות ב׳ הבחי׳ יחד על זה נאמר מי יתנך כאח לי כאח דוקא שבבחי׳ יחוד זו״נ יהיו ג״כ תרין רעים כמו אחים ורעים וכמ״ש את שני המאורות הגדולים כו׳ והיינו כי ב׳ בחי׳ הנ״ל זהו״ע צדיקים ובעלי תשובה אשר בערך ההילוך דבעלי תשובה נק׳ צדיקים עומדים וצ״ל לאתבא צדיקיא בתיובתא וזהו כאח כו׳ בחוץ, וזהו מהלכים בין העומדים שיהי׳ מעלת העמידה מה שאין בה שינוים יהי׳ בבחי׳ זו גם במהלכים כו׳ וזהו וארח צדיקים כו׳ הולך ואור כו׳ ילכו מחיל אל חיל בלי שום הפסק לעולם. ובזה יובן מה שאמרז״ל ע״פ וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו ופי׳ רש״י על עסקי משפחות על עריות הנאסר להם, ומבואר במ״א בדרוש ברכת הזימון שלא מחמת העדר התאוה בכו, אלא מפני שעיקר היחוד למעלה בבחי׳ אלו שהן למטה עריות שהרי זו״נ נק׳ ג״כ

אח ואחות כנ"ל, וגם מחשבה ודיבור הם שתי אחיות שמתיחדים עם המדות כו', והנה מקודם חטא עץ הדעת כתיב ולא יתבוששו ע"י שהיו ערומים מופשטים מכל רצונות זרות כו' ואזי היו יכולים להמשיך היחוד העליון גם למטה כו' ע"ש, ועדיין אינו מובן מה איכפת להם אם נאסר להם העריות הרי יכולים לקיים היחוד ע"י שאר נשים שאינן עריות, אך הענין מטעם הנ"ל כי ביחוד הזה יש ב' הבחי' יחד ע"ד לבבתני אחותי כלה שהיא בבחי' אחותי תרין ריעין דלא מתפרשין, ועם כל זה היא בחי' כלה ג"כ, משא"כ בשאר היחוד שבבחי' כלה לבד נק' דודים כו' וע"ז בכו, ע"ד רחל מבכה על כו' כי איננו שלפעמים מסתלק ז"א לאו"א כו', ובמא"א אות ב' סעיף כ"ב בכי' היא על חסרון אורות אימא וגימט' ל"ז מילוי ס"ג והוא ברחל שהיתה נוהג לקבל אורות אלו עכ"ל, ולכן אמרז רז"ל פ"ו דיבמות דס"ב סע"ב, הנושא את בת אחותו עליו נאמר אז תקרא והוי' יענה, כי התפלה הוא היחוד עליון, וזהו ואני תפלה, וזהו ענין תפלה לדוד ותפלה למשה כו' ועמ"ש ע"פ והנה סולם מוצב ארצה כו' ומשחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה בגמרא פ"ה דברכות דל"ב ע"ב, ופי' מהרש"א פ' הזהב דנ"ט מפני שנא' והתפללו אליך דרך ארצם כו' וזה שער השמים כו', וכיון שהמקום נחרב נסתם הפתח כו' ועיקר הענין מחמת שזו"נ אינן פנים בפנים כנ"ל דסליק לעילא לעילא כו', אך הנושא בת אחותו ממשיך עליו מבחי' היחוד דתרין רעין כי אף שאינה אחותו ממש מ"מ הרי כאמה בתה וגם הנה זו"נ הנק' ו"ה ונק' אח ואחות, הנה הה' יש לה מילוי ה', וזו הנק' בת אחותו כמובן ממ"ש בזח"א בראשית דכ"ז ע"ב, וכמו"כ י"ל גם בבת אחיו מדאיתא שם בפי' בת בנה דקאי גם כן על מילוי הה' ע"ש, ועוד שהרי אברהם אמר על שרה (בת הרן אחיו) אחותי בת אבי היא וכדפי' רש"י הטעם בפ' וירא כ' י"ב משום דבני בנים הרי הם כבנים, וכיון שממשיך עליו מיחוד דתרין ריעין שאינו נפסק לעולם ע"כ גורם ג"כ להמשיך היחוד עליון בתפלה גם עכשיו, ולכן נאמר עליו אז תקרא והוי' יענה, ועל דרך זה י"ל פי' עולת תמיד, ואמרו רז"ל כל התדיר מחבירו קודם את חבירו, התמידין קודמין למוספין והיינו כי מעלת תמיד זהו שיש בו מבחי' כאח לי ולכן הוא בחי' תמיד ואינו נפסק ע"ד שנתבאר בלקו"ת ר"פ בהר בענין אחותי.

תשובה לצדיקים כי וסביביו נשערה, כחוט השערה נימא פרסא שבין קדש לקדה"ק שלגבי א"ס גם אצילות עשי', לכן אחותי אהבה עצמיות לשון חיבור אצילות, עצם מעצמי ובשר מבשרי, והוא סוד אהבה המסותרת מבחי' י"ה שבנפש, הנה לגבי א"א כתר שייך כלה כלתה נפשי כמו מבי"ע לאצילות, כי יותר אין ערוך כו' בצדיקים ושמרו דרך הוי' היינו מהלכים הילוך מאצילות לבי"ע ושלא יפסיק הנרתק, ועם כל זה עיקר ההילוך ע"י תשובה בחילא יתיר וצדיקים ושמרו דרך עומדים הנשמות למעלה בנות ירושלים אחותי.

מי יתנך כאח לי כו׳. זהו תשובה על שאלת הקב״ה מכנס״י פתחי לי אחותי רעייתי כו׳. דהנה איתא פתחי לי בחי׳ ומדרגה זו שיש בכנס״י מה שנק׳ אחותי, במדרש לא זז מחבבה עד שקראה בתי לא זז מחבבה עד שקראה אחותי כו׳, ופי׳ פתחי לי אחותי היינו שיפתחו כנס״י להיות אצלם גילוי בחי׳ עליונה זו מה שבעבורה נק׳ אחותי. וע״ז משיבה כנס״י מי יתנך כאח לי. (ובספר ערוגת הבושם על שה״ש בשם התיקונים שזהו ענין א׳ שפסוק ראשון דק״ש א״ח ד׳ שהדלית הוא כנס״י שנק׳ אחותי, והטעם שהיא בחי׳ דלי״ת י״ל כי הוא רומז לשרש הדבור העליון, א״נ כמ״ש הרמ״ז בפ׳ אמור דצ״ה שכשמקבלת מד׳ ספי׳ נהי״מ נק׳ אחותי). וצ״ל שהרי אהבת האב לבתו יותר גדולה מאהבת אח אל אחות, ושהבקשה היא פתחי לי בחי׳ אחותי דייקא. ולהבין זה צ״ל מתחלה ענין בחי׳ כלה בקישוטין אזלא ומאנין ולבושין, ולהבין ענין קשוטין הנה אנו רואים כשאדם מתקשט ומתלבש בקישוטין נאים ולבנים הם לו לכבוד ולתפארת ומאירים הוד לרוב שמחה וכבוד. ואף שהם פחותים במדריגה ממנו שהן בחי׳ דומם כמו אבנים טובות ומרגליות. כך כביכול בכנס״י, הי״ג מדות שלה הם קישוטין המעלים אותה אף שהם פחותים ממנה. דהיינו שודאי הנפש עצמה הוא הקב״ה מאד נעלה מהמדות שבא אעפ״כ המדות הם הקישוטים שגורמים פאר בהנפש, והיינו הי״ג מדות רחום וחנון כו׳, וכמ״ש אחותי כלה משמע דייקא אחותי שייך לבחי׳ כלה מה הוא נק׳ חנון אף אתה הי׳ נק׳ חנון. דהנה באמת בעצמות אלקות לא שייך לומר עליו בחי׳ אב כמ״ש אבינו אב הרחמן מאחר דכולא קמי׳ כלא חשיב ממש, ואיך ישפיל ע״א בבחי׳ אין ואפס ממש הבטלים ומבוטלים ליחד שמו עליו להקרא עלינו בחי׳ אב או רחום וחנון וכיוצא. (ועמ״ש בזה בביאור דאלה מסעי גבי פי׳ תיקון ואמת, דלכאורה אינו מובן וכי השאר הי״ג מדות אינן אמת ח״ו אלא לפי שהם נמשכים ע״י צמצומים גדולים דבחי׳ שערות עד שיהי׳ שייך לומר המדות ההמה רחום וחנון כו׳, ע״ש באריכות). ולכן כללות היג״מ וראשיתן הוא בחי׳ אל שהוא חסד אל״ף למ״ד שהם צמצומי׳ רבים ומניח עצמותו מכל וכל כביכול כדי שיוכל להקרא רו״ח ארך אפים וכל המדות. וזהו האל אב הרחמן שמהיכן בא בחי׳ אב הרחמן מבחי׳ חסד ח״ס דלי״ת דלית לי׳ מגרמי׳ כלום. (וכמ״ש באדרא ענין ל״א קוצי דשערי כו׳ שהם צמצומים גדולים עד שעי״ז נעשה אב הרחמן היינו חכמה שנק׳ אבא מאין תמצא מבחי׳ שערות ועמ״ש מזה בסדור בכוונת ברוך שאמר כו׳.

עוי״ל בענין צמצום דאף כי אלף יו״ד למעלה ויו״ד למטה וא״ו באמצע להורות שההמשכה שהוא הוא״ו באה ע״י צמצום שהוא היו״ד שבראשו שמבלעדי הצמצום א״א להיות המשכה והתגלות באופן אחר אלא היה הכל בענין אחד, ואח״כ חוזר ומתצמצמת ההמשכה להיות כמו בחי׳ יו״ד למטה להיות משם בחי׳ צמצום והמשכה אחרת, וכמ״ש מזה בפ׳ יתרו סד״ה מראיהם ומעשיהם. ובחי׳ למ״ד נתבאר בביאור ע״פ ועשית ציץ שהם ג׳ אורות מקיפים דכתר חכ׳ בינה כו׳ ע״ש גבי קדש למ״ד מלמטה כו׳. ומ״ש במ״א שהמדות עליונות מצד הגדולה י״ל דאינו סותר למ״ש כאן, כי נודע בפי׳ במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו שכדי להיות שייך לומר בחי׳ גדולה הוא על ידי ענוותנותו שהוא מצמצם את עצמו להיות נק׳ גדול כו׳). וזהו שנאמר מי

אל כמוך כו׳ לשארית נחלתו וארז״ל למי שמשים עצמו כשיריים, והיינו משום שכדי להיות המשכת יג״מ הרחמים זהו ע״י שמניח כביכול את עצמותו ומצמצם א״ע להיות נק׳ במדות אלו בשביל להשפיע לזולתו דלית לי׳ מגרמי׳ כלום, ולכן האתערותא לזה הוא שכנס״י משימה עצמה כשיריים ממש. וזהו ענין הי״ג מדות דכנס״י וכללות כולם הוא בחי׳ אל, להניח עצמו מכל וכל וכמ״ש באברהם ואנכי עפר ועפר, ואח״כ נמשכו המדות רחום וחנון וכל המדות, חפץ חסד הוא, ורב חסד כו׳, ובתאעדל״ת בי״ג מדות של כנס״י אתעדל״ע י״ג מדות אצל הקב״ה במדות שלו. ואז יאר ה׳ פניו אליך ויחונך נשיאת חן מחמת הי״ג מדות שהן קישוטי כלה, וכמ״ש ותהי׳ אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה. וזהו ענין בקישוטין אזלא ומאנין ולבושין, קישוטין הם תיקון המדות עצמן, ומאנין ולבושין הם מחדו״מ של התורה ומצות. וכמו שהקישוטין יש להם שייכות יותר להגוף מהלבושין, שהקישוטין הם על הגוף ממש משא״כ לבושין הרי יש לבוש עליון כו׳, וגם מהתכשיטין נמשך יפוי יותר מהלבושים כו׳, לכך המדות יש להם קירוב ושייכות יותר לעצם הנפש מהלבושים מחדו״מ. ובנעים זמירות פי׳ קישוטין ומאנין ולבושין נמשכים מג׳ עולמות אב״י כו׳, והיינו כנודע דאצילות הוא עצמיות לגבי בי״ע שנק׳ לבושין, וע׳ מזה בפ׳ וירא בד״ה פתח אליהו, וענין היופי הנמשך מזה יובן ע״פ מ״ש בד״ה הנך יפה רעייתי, ועמ״ש בפ׳ ויצא ע״פ אם לא תדעי לך היפה בנשים כו׳. מ״מ אחותי נפש האלקית אינה צריכה לקישוטין תיקון המדות כי מדותיו א״צ תיקון, אבל צריכין מאנין ולבושין דתורה ומצות.

מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו. ופרש״י כאח לי שתבוא לנחמני כדרך שעשה יוסף לאחיו שגמלוהו רעה ונאמר בו וינחם אותם. והענין כי זה המאמר אומרת כנ״י להקב״ה בזמן שאין בהמ״ק קיים שבזמן שבהמ״ק קיים נקראו אחים ממש, [עמ״ש בד״ה מי יתנך סעי׳ ג׳] וז״ש למען אחי ורעי אדברה נא כו׳ למען בית אלקינו, דהיינו שבזמן שבהמ״ק קיים נקראו אחים ורעים, וכמ״ש גבי כרובים ופניהם איש אל אחיו, ולכן מבקשת גם עכשיו מי יתנך כאח לי. ועיין מ״ש ע״ז התרגום דקאי על משיח. ויש לפרש שזהו תשובה על פסוק פתחי לי אחותי, שהוא בקשת הקב״ה מכנס״י להיות פתחי בחי׳ אחותי וע״ז משיבה מי יתנך כאח לי. והנה ידוע שיש ב׳ מדריגות בישראל צדיקים ובעלי תשובה, ופעם משמע מדברי חז״ל שמעלת בע״ת גדול מצדיקים כמ״ש ספ״ה דברכות מקום שבע״ת עומדין אין צד״ג יכולים למעוד, ופעם שבחו מעלת צדיקים מאד כענין במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים ולא אמרו בע״ת כו׳, וכתיב ועמך כולם צדיקים כו׳. הנה הצדיקים הוא מ״ש באברהם כי ידעתיו כו׳ ושמרו דרך ה׳ לעשות צדקה, דלכאורה יש להבין מדוע נקרא מי שמקיים התומ״צ בשם צדיק כמ״ש גבי נח איש צדיק,

אמרו צדיק כי טוב, וצדיק באמונתו יחיה בחבקוק סי' ב' ד', דהל"ל לקרות בשם עובד אלקים. אלא שזהו ע"ד שכל המצות נקראו בשם צדקה כמ"ש והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, דהיינו שהקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו כדפרש"י וכן ת"י, הרי שהאמונה שהיא יסוד כל המצות כמאמר בא חבקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה נקראת בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות כו', ולכן המקיים המצות נקרא צדיק, וע"ד שנאמר צדיק ה' צדקות אהב. וענין צדיק וצדקה הוא ענין היושר כמ"ש הרמב"ם במ"נ ח"ג פרק נ"ג ומלת צדקה היא נגזרת מצדק והוא היושר כו' מפני מעלת המדות כו', ומפני זה אמר בהשבת המשכון ולך תהיה צדקה. ולהבין מהו ענין היושר והצדקה בקיום המצות והחוקים שאין שייכים בין אדם לחבירו. והרמב"ם שם פי' שעושה צדק ויושר לנפש המשכלת כו', והוא דוחק אלא שמ"מ גם זה אמת כשי"ת אי"ה. אך הענין כי יושר זה היינו מ"ש ושמרו דרך הוי' בהיות ידוע שתכלית הבריאה הוא להיות דירה בתחתונים, והוא ענין והתהלכתי בתוככם דהיינו שיומשך בחי' אחד גם למטה כמו למעלה וכמארז"ל ע"פ ביום ההוא יהיה ה' אחד, לא כהעוה"ז העוה"ב בעוה"ז נכתב בשם הוי' ונקרא בשם אדני שאין מתגלה שם הוי' ממש כ"א ע"י לבוש בשם אדנות שנקרא היכל, ומזה נמשך השתלשלות ההיכלות המעלימים ומסתירים כמ"ש מענין ההיכלות בלק"ת ר"פ שלח. אבל לע"ל נאמר ולא יכנף עוד מוריך שיהי' גילוי שם הוי' ממש, ע"ד עד שלא נבה"ע היה הוא ושמו בלבד, עמ"ש מזה בד"ה צו את בנ"י את קרבני לחמי בלק"ת פ' פנחס. ולכן ארז"ל עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי בב"ב פ"ה דע"ה ע"ב ופרש"י שיהי' שמם הוי', דהיינו ע"י שיהי' גלוי הוי' אחד למטה ממש, וגילוי זה אנו ממשיכים ע"י קיום התומ"צ עכשיו. וזהו ענין דרך הוי', כמו הדרך עשוי לילך מעיר לעיר כן שם הוי' להיות הולך ומתגלה גם למטה בעולם העשי' להיות והתהלכתי בתוככם, ודרך כלל היינו מעיר לעיר היינו מבחי' ירושלים של מעלה שהיא ה' עילאה דשם הוי' לבחי' ירושמ"ט שהוא מל' מקור דבי"ע עד ירושמ"ט ממש להיות והוי' בהיכל קדשו. וז"ש היכל ה' המה ג"פ בירמיה סי' ז', וכמ"ש גדול הוי' כו' בעיר אלקינו כו' אימתי הוא גדול כשהוא בעיר כו', וזהו ענין כעיר שחוברה לה יחדיו היינו ההתחברות והגלוי מבחי' סוכ"ע בממכ"ע. וזהו ענין והתהלכתי וענין דרך הוי', וע' במא"א אות ה' סעיף יו"ד מענין הליכה כו', וזהו ענין דרכיה דרכי נועם, עמ"ש מזה בלק"ת ע"פ ראוי כי ה' נתן לכם את השבת. וע"כ כל המצות נקראו בשם צדקה כמו שהצדקה הוא מעשיר לעני להחיות רוח שפלים כן המשכת שם הוי' לעולם החושך, וע"כ כל המצות נקראו בשם צדקה כנ"ל. וכן צדקה נק' מצות סתם כמ"ש והעמדנו עלינו מצות כו', כי תרי"ך מצות הם תר"ך עמודי אור כו' המשכה מלמעלה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע והוא בחי' צדקה. וזהו ענין היושר, דהיינו להיות הגלוי למטה ג"כ כמו למעלה כמ"ש בלק"ת פ' ראה ע"פ לעשות הישר, וזהו ענין דירה בתחתונים. ומ"ש הרמב"ם שעושה צדק ויושר לנפש כו' היינו ג"כ כי המצות הם ביטול היש לאין כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בלק"ת פ' בהר ועי"ז נמשך הגלוי

מלמעלה להיות בבחי' יושר. ועש"ז נקראו ישורון ישראל ישר אל, את האדם ישר. וזהו כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, שע"י הצדקות שהם כל המצות נמשך להיות ישר יחזו כו'. ועמ"ש מזה בביאור ע"פ לעשות הישר הנ"ל.

קיצור. כאח לי כיוסף לאחיו. למען אחי למען בית, ועכשיו מי יתנך כאח תשובה על פתחי לי אחותי. יש צדיקים ובע"ת, צדיק מלשון לעשות צדקה ויושר דירה בתחתונים ביום ההוא יהיה ה' אחד, כי עכשיו נק' בשם אד' היכל היכלות, ולע"ל כל הנק' בשמי, והיינו ע"י תומ"צ דרך הוי' מירושמ"ע לעיר אלקינו ירושמ"ט והתהלכתי בתוככם בעיר שחוברה, דרכיה דרכי נועם, וזהו צדקה וגם יושר.

ב) **וביאור** הענין דהנה כתיב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך תלים ק"ד כ"ד. ופי' מה רבו ע' בגמרא פ"ט דחולין דקכ"ז, וע' בזח"א ויחי דף רי"ח ע"ב שהוא עד"מ מענין התרנגול הנק' גבר שלמטה הוא תרנגול גשמי ולמעלה הוא גבריאל, ועמ"ש באריכות בד"ה הנותן לשכוי בינה. ועד"ז הוא בכל הנבראים כי גבוה מעל גבוה שומר וכמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה מזווה מימין בענין וידבר שלשת אלפים משל. וזהו ענין מה רבו והוא ענין רבוי רבבות השתלשלות העולמות המושגים לנו ושאין מושגים כו' כנודע בזהר באדרא רבוי ההשתלשלות והם כולם בבחי' עשיה בלבד (כי אדם דאצי' נק' אדם דעשיה וכמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בענין אשר ברא אלקים לעשות) ואפילו אותם שאינם מושגים והם בבחי' פלא אמון מופלא אמון מכוסה אמון מוצנע (ע' במא"א אות א' סצ"ה) עכ"ז נק' עשיה עושה פלא לעושה נפלאות, ועמ"ש מזה בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה בענין פי' אדון הנפלאו' כו' (ואפילו בשמים וארץ החדשים כתיב לשון עשיה אשר אני עושה) ולכאורה יש להבין מהו המשל לעשיה מאחר שהמה רוחניים איך יתכן לומר בהם עשיה. אמנם הוא עד"מ כמו עשיה גשמיות באדם שלמטה אין התחברות לה עם שכלו וחכמתו ואין בה בחי' השכל רק הארת השכל הארה בעלמא כו' ע"י כמה התלבשות, ועמ"ש בד"ה מי מנה גבי אף עשיתיו ובד"ה בחדש השלישי בפי' על כל שבח מעשי ידיך. וכן למעלה הוא רק כח הפועל בנפעל כח בלבד כו', וזהו עשית עשיה דוקא, ועמ"ש בד"ה אוסרי לגפן גבי עושה פלא. ופי' כולם בחכמה עשית כי הנה כתיב ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים שהם חסד דרועה ימינא וגבורה דרועא שמאלא, וזהו כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, כי ה' אצבעות ימין הם חסדים ה' אצבעות שמאל ה' גבורות, ועיין במא"א קמ"ט ובזח"ג בלק קפ"ו. נמצא עשיית העולם ובריאתו הוא ע"י המדות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה ונקראים ז' ספירות הבנין, אבל ג"ר נק' ממעמקים עמקו מחשבותיך שהם למעלה מההתלבשות להחיות העולמות, ולכן נק' החכמה קדש שהיא מובדל וכמ"ש מזה בת"א סד"ה ואלה שמות בנ"י. אלא שאעפ"כ כולם בחכמה עשית, שהארת החכמה נתלבשה במדות חו"ג להיות בה ועל ידה הבריאה מהמדות, עד"מ כשעושה כלי בידיו מתלבש השכל בידיו איך לעשות אלא שזהו מבחי' עשיה שבחכמה, וזהו כולם בחכמה עשית כי אור א"ס מלובש בחכמה לפי שהיא כח מ"ה, משא"כ בינה נק' יש לגבי החכ', וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ אחת היא יונתי,

וע״י החכמה עשית בבינה, שמתלבשת במדות. ועמ״ש בבה״ז ר״פ ויצא בענין ויצא יעקב מבאר שבע, ועיין בת״א בד״ה כי אברהם לא ידענו, ועיין במא״א ח׳ כ״ח, ובאדר״ז דרפ״ט ע״א ודר״צ ע״א, ובפ׳ תזריע דמ״ג ע״א ויצא קנ״ו א׳. והנה כח הפועל שמתלבש שם נק׳ ממכ״ע, ועצמיות הפועל כו׳ הוא בחי׳ סוכ״ע כו׳. וכמו העיגול שאין בו מעלה ומטה כן קמי׳ ית׳ שוים עליונים ותחתונים כחשכה כאורה, ולכן כתיב איה מקום כבודו, שאין מושג גם לעליונים, ולמטה כתיב מלא כל הארץ כבודו. והוא מטעם הנ״ל שאין חילוק קמי׳ ית׳ בין עליונים לתחתונים. אמנם פי׳ דירה בתחתונים הוא להיות אחד למטה כמו למעלה, והיינו ע״י התורה. וזהו מלאה הארץ קניניך, דהיינו משארז״ל חמשה קנינים קנה הקב״ה תורה קנין אחד כו׳, הרי קנינים אלו הם בארץ, ולכן אף שע״פ השתלשלות העולמות ע״י חכמה דאבי״ע הרי מחכמה שבמל׳ דעשיי׳ שהוא בחי׳ היותר תחתונה שבחכמה האור מוסתר והחושך יכסה, אבל ע״י התורה שנאמר בה ה׳ קנני ראשית דרכו, פי׳ ראשית של דרכו דרך הוי׳ היא התורה שהיא ח״ע, ועז״כ ואהי׳ אצלו אמון אמון מופלא ח״ס כמ״ש במא״א א׳ צ״ה, וכיון שמלאה הארץ קניניך קנה חכמה קנה בינה תשב״כ ותשבע״פ, א״כ עי״ז נמשך גלוי דרך הוי למטה מבחי׳ ראשית דרכו דהיינו בחי׳ אלפים שנה שקדמה תורה לעולם שהוא אאלפך חכמה כו׳. והמשכה זו מבחי׳ ח״ע היא מלאה הארץ, שהיא בחי׳ מלכות והיינו שמלכותך מלכות כ״ע, בחי׳ מלכותו ברצון כו׳, כן יהיה גם למטה בחי׳ מלכות ולא ממשלתך, כי ממשלתך בכל דור ודור הוא בחי׳ מושל בע״כ ולא ברצון כו׳. (ועמ״ש בד״ה שובה ישראל עד גבי כי עמך הסליחה למען תורא, והכח הזה שיהי׳ דירה בתחתונים נמשך מבחי׳ סוכ״ע דקמיה מעלה ומטה שוין, ועמ״ש בד״ה ששים המה מלכות). וזהו ענין בחי׳ ביטול שלא להיות בבחי׳ אין אני והוא יכולים לדור כו׳ רק שיהי׳ בחי׳ ביטול. וע״כ שורה א״ס בחכמה כי חכמה הוא כח מ״ה כו׳.

קיצור. כי הנה מה רבו מעשיך נק׳ עשית עושה פלא. כולם בחכמה עד״מ החכמה המתלבשת ביד לעשות להיות שמיך מעשה אצבעותיך חו״ג והחכ׳ קדש, סוכ״ע רוחניות וגשמיות שוין, ולפי שמלאה הארץ קניניך ה׳ קנני ראשית דרכו ע״כ ימשיך גלוי ראשית דרכו דרך ה׳ למטה, והיינו להיות ומלכותו ברצון קבלו כו׳, ואזי נק׳ דירה כי אין אני והוא יכולים לדור.

ג) **וזהו** אורייתא היכלא עילאה דקוב״ה בחי׳ דירת קבע. ועמ״ש בד״ה וארשתיך לי. והנה בחי׳ זו נק׳ דרך הוי׳ דהיינו כי כל מצוה יש לה ג׳ לבושים מחדומ״ע. והנה ההמשכה מלמעלה ע״י המצות הוא להיות התלבשות מחשבה במחשבה ודבור בדבור ומעשה במעשה בכל נפשך כו׳, והגם דכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו׳, עכ״ז הרי סיים בסיפי׳ דקרא ולא דרכיכם דרכי, כלומר אימתי לא מחשבותי מחשבותיכם כשדרכיכם לא דרכי, אבל אם דרכיכם דרכי יכול להיות גם מחשבותי מחשבותיכם ודרכיכם דרכי, היינו להיות דרך הוי׳ כו׳ להיות הלימוד לשמה ע״י התפלה תחלה כו׳ כי מחשבה תלויה בדבור כי * א״א לדבר בלי מחשבה וע״כ ואשים דברי בפיך כו׳ התלבשות

כי . . . דבור בדבור: נוסף ע״פ כת״י ב.

דבור בדבור וממילא יהי' גם מחשבה במחשבה (וג' בחי' מודומ"ע היינו ג' עולמות בי"ע שגם בעלמין דפרודא יומשך גלוי אור א"ס ב"ה, וכמ"ש במ"א ע"פ אחת היא יונתי כו' תמתי תאומתי. ובמא"א אות ד' סעיף י"ד דרך נק' דעת או יסוד בין דאימא בין דכורא בין דנוקבא וסימן דרכי ציון ודרך גבר דרך גימט' ב' פעמים יבק כו' עכ"ל, וב' פעמים יבק היינו ב' פעמים הוי' אלקים דהיינו ע"ד שנתבאר בד"ה שובה ישראל ענין ויאמרו הוי' הוא האלקים ב' פעמים. וע' מענין דרך בע"ח של"ב פ"ב כלל ש"ג, ובכוונת שביעי של פסח בסוד קי"ס כ"כ הי"נ ובאות ה' סעיף יו"ד כ' המא"א הליכה כינוי אל הזיווג הולך על הדרך יסוד דנוקבא ברגל מבורכת שהוא יסוד עכ"ל. וידוע פי' הזווג היינו המשכת האור מסוכ"ע בממכ"ע מבחי' קדש ומובדל בבחי' ההארה ששוכן בתוך העולמות זהו נק' זווג כמשל יחוד משפיע ומקבל, ומזה יובן ענין והתהלכתי בתוככם כנ"ל. וזהו ושמרו דרך הוי' לעשות כי השמירה הוא ע"י מחשבה וגם דבור כמארז"ל שמור זו משנה ואח"כ לעשות והיינו להמשיך האור בבי"ע וגם יש לפרש ושמרו דרך קאי על מל"ת כמ"ש לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע, וזהו לעשות צדקה ומשפט ולשמרה זו שס"ה ל"ת וזהו ושמרו דרך. וע' עוד מענין כי לא מחשבותי מחשבותיכם בזהר ויקרא דף ה' סע"ב מענין רישא דמחשבה הוא ח"ע היא ביסוד כמו עד"מ הטפה נמשכת מהמחשבה. ומזה יובן מש"כ דכשדרכיכם דרכי בשמירת אות הברית אזי יהי' מחשבותי מחשבותיכם כו'. ולכן בדור המבול נאמר כי השחית כל בשר את דרכו כו' אזי כי לא מחשבותי כו'. וכמ"ש ע"ז בזהר בראשית דנ"ח ע"א.

קיצור. אורייתא היכלא עילאה, דרך ג' בחי' שבכל מצוה מחדומ"ע כוונה וברכת המצות ומעשה המצות, וכשדרכיכם דרכי אזי גם מחשבותי מחשבותיכם, פי' דרך והילוך ושמרו דרך.

ד) **והנה** זהו מעלת הצדיקים שהם בחי' ושמרו דרך כו', וצדיק לשון יושר כנ"ל להמשיך דירתו ית' בתחתונים מלמעלה למטה. ומקור המשכה זו מבחי' ח"ע, כי צדיקים שרשם מש' מ"ה ביטול שהוא חכמה כח מ"ה מקור עולם התיקון, וגם ע"פ הקבלה בינה עד הוד אתפשטת. ולכן יוסף שהוא יסוד דהיינו ההשפעה למטה הוא יתום מאמו אלא שמקבל מיסוד אבא, כי להיות ההמשכה למטה בבי"ע דרך הוי' נמשך מלמעלה מהבינה כ"א מבחי' חכמה כמו הראי' מתפשטת גם בעשיי' גשמיות למטה מחוש השמיעה, וזהו יסוד י' סוד שמושך הטפה שהיא יו"ד מחכ' כמ"ש במא"א אות סמ"ך סי"ג, גם בע"ס דאו"ח היסוד הוא חכמה והחכ' יסוד. וזהו וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו' ולכן נקראו אחי ורעי שר"ל ששניהם עושים פעולה א' להמשיך מלמעלה למטה. וגם פי' אחי ורעי ע"ד תרין ריעין דלא מתפרשין כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ז סע"ב כנודע ההפרש בין רעים לדודים בזהר ויקרא דף ד' סע"א וכמ"ש סד"ה באתי לגני. ולכן הצדיקים שהם כל ימיהם בבחי' התקשרות אליו ית' ממשיכים דירתו ית' בתחתונים דהיינו בחי' וי"ה להיות ג"כ ע"ד

תרין ריעין, וזהו ופניהם איש אל אחיו וכמ"ש בזהר * פ' אחרי דנ"ט ע"ב ע"פ זה וע"פ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ופי' הרמ"ז שם מה טוב היינו האור כי טוב שגנזו לצדיקים היינו לצדיק וצדיק הוא נמשך בשבת אחים היינו כאשר זו"נ הם שווים בקומתן כמו בשבת שנאמר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות כו' ומה נעים ע"ד דרכיה דרכי נועם כנ"ל, ועיין בביאור הזהר פ' וירא קי"ב ע"פ וגם אמנה אחותי כו'. וזהו למען אחי ורעי כו' למען בית ה' אבקשה טוב לך, כי בזמן שבהמ"ק קיים היו שוין בקומתן גם בימי החול כמו בשבת, ופי' שוין בקומתן היינו ע"ד והתהלכתי בתוככם כו' ואולך אתכם קוממיות כו' זאת קומתך דמתה לתמר גלוי המוחין חב"ד, ולכן עי"ז אבקשה טוב לך היינו האור כי טוב שגנזו לצדיקים כנ"ל. וביאור הדברים הנה כתיב ואיש כי יקח את אחותו כו' חסד הוא ונכרתו כו' ס"פ קדושים ופרש"י חרפה הוא וכן פן יחסדך שומע משלי כ"ה. והרמב"ם במ"נ ח"ג פנ"ג פי' שחסד ענינו ההפלגה באיזה דבר שמפליגים בו לטוב הדבר מבואר כמארז"ל ספ"ד דסוכה דמ"ט ע"ב גדולה גמילת חסדים יותר מן הצדקה, לרע נאמר איש אשר יקח את אחותו כו' חסד הוא כלומר נמאס ונתעב בתכלית ההפלגה. ואין זה מובן דהא יש עוד עריות חמורים יותר כמו בתו או חמותו שהן בסקילה ושריפה וא"כ הם מופלגים ודאי ג"כ ברע ולמה לא נאמר בהם ג"כ זה הלשון. והנה בת"כ פ' קדושים ס"פ י"א חסד הוא ושמא תאמר קין נשא את אחותו ת"ל חסד הוא והעולם מתחלתו לא נברא אלא בחסד שנאמר כי אמרתי עולם חסד יבנה. והקשה הרא"ם דא"כ עמרם איך נשא דודתו ויעקב איך נשא שתי אחיות, אעכצ"ל קודם מ"ת שאני, וא"כ מה הוקשה לו מקין כו'. ונראה כי הנה גבי קין כתיב קניתי איש את ה', ונודע מענין ברוך עושך כו' ברוך קונך שהקנין באצי' ועד"ז אמרז"ל חמשה קנינים קנה הקב"ה כו' שהקנין הוא בחינה גבוה, וא"כ קין שנק' ע"ש קנין קניתי איש כו' מורה שהוא מבחינה גבוה מאוד ולכן היה בכור אלא שאח"כ נפל כו', וע"כ ענין קין שנשא את אחותו רומז למ"ש בזהר פ' ויקרא ד"ז ע"ב ואיש דא קוב"ה אשר יקח את אחותו דא כנס"י וב"כ למה חסד הוא, ועיין מזה שם בפ' אחרי דף ע"ז ב' ודע"ח א' ודע"ז א'. ופי' חסד הוא יובן עפמ"ש ברבות פ' עקב דרצ"ב ג' ע"פ ושמר ה' לך את הברית ואת החסד א"ר שמעון בן חלפתא למה"ד למלך שנשא מטרוניתא והכניסה לו שנים אריסין אף המלך זקף לה כנגדן שני אריסין כו', כך אתה מוצא אברהם נתן לבניו שני אריסין שנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה, ופי' המ"כ סיפי' דקרא לעשות צדקה ומשפט הן שני אריסין אף הקב"ה זקף לה כנגדן שני אריסין חסד ורחמים שנאמר ושמר ה' לך את הברית ואת החסד ואומר ונתן לך רחמים ורחמך. נמצא השני אריסין שזקף לה הקב"ה לכנס"י הן חסד ורחמים *. וצ"ל הלא לכאורה

וכמ"ש בזהר: כאן מתחיל בכת"י ב: שייך לביאור מי יתנך: להבין ענין מה טוב ומה נעים שבת אחים, ועיין מזה בזהר פ' אחרי . . .

ורחמים: בכת"י ב נוסף: וזהו ואיש כי יקח את אחותו זו כנס"י חסד הוא להיות עולם חסד יבנה. אך צ"ל.

צדקה וחסד הכל ענין אחד, ומאחר שהאריסין שהכניסה כנס"י אחד מהן הוא הצדקה א"כ מה בין זה ובין חסד שזקף לה הקב"ה.

ה) אך הענין דארז"ל ספ"ד דסוכה גדולה גמ"ח יותר מן הצדקה שהצדקה נק' זריעה וגמ"ח קצירה כו', ועוד שם צדקה לעניים גמ"ח בין לעניים בין לעשירים. ועד"ז פי' הרמב"ם בין חסד ובין צדקה שצדקה הוא ענין היושר לתת לכל אחד כפי הראוי לו אבל החסד הוא הפלגת הטוב להטיב יותר ממה שהוא ראוי. וכן נראה מבואר ממ"ש גבי צדקה די מחסורו אשר יחסר לו, אבל החסד הוא אף לעשירים אף שלא חסר לו כלל כו'. וכן בעבודה יש הפרש בין צדיק ובין חסיד כמ"ש בשע"ק להרח"ו שהחסיד הוא מעלה עליונה יותר מהצדיק. וכ"נ ממאמר ופרישות מביאה לידי קדושה כו' עד לידי חסידות והקדושה הוא ענין אשר קדשנו במצותיו והיינו בחי' צדיק שנק' כן השומר ומקיים התומ"צ שהן נקראים צדקה כמש"ל באות א'. ואח"כ יש כמה מעלות ומדרגות עד שיבוא לידי חסידות. והיינו כי ארז"ל איזהו חסיד המתחסד עם קונו ופי' בת"ז עם קן דילי' לייחדא קבה"ו *, דהיינו שעבודתו אינה לצורך עצמו כלל כי כבר מושלל מבחי' לגרמי' והן הנק' בני עלייה שעבודתם רק לצורך גבוה להיות גילוי אלקות ועמ"ש מזה בהעלותך את הנרות שזהו ענין אה"ר דאהרן כו' להיות באורך נראה אור כו' ע"ש. ובמא"א אות ח' סעי' פ"ה פי' חסיד נק' חכמה כו' חסידה נק' הבינה *, והיינו כי בינה נק' כלה עילאה שכבר כלה היש לגמרי כו'. והי"נ הביא מהרע"מ פ' פנחס דרכ"ב ע"ב איזהו חסיד המתחסד עם קונו כו', כגון דוד דהוה מחבר ומאי הות מחבר אורייתא דלעילא הוה מחבר עם קב"ה, והיינו כמ"ש בלק"ת בד"ה שה"ש שע"י כלה עילאה כלה שאירי ולבבי שזהו בחי' חסידה כנ"ל עי"ז ממשיך אוא"ס בחכמה להיות התחברות אור א"ס ב"ה בחכמה עילאה הנק' אורייתא דלעילא כו' ע"ש. וזהו המתחסד עם קונו היינו עם חכמת שהיא ראשית האצי' הנק' קנין וכמש"ל בענין תורה קנין אחד שנאמר ה' קנני ראשית דרכו והוא מתחסד וממשיך מלמעלה מהחכמה מבחי' ורב חסד חסד דלגאו שיומשך האור בחכמה. משא"כ בחי' צדיק זהו רק המשכה מאצי' היינו לאחר שכבר נמשך האור בחו"ב דאצי' הוא ממשיכו להאיר למטה כנ"ל בענין ושמרו דרך הוי' דהיינו שיומשך ויאיר אור האצי' גם בבי"ע *. וזהו ענין ההפרש בין האריסין

לייחדא קבה"ו: שם נוסף: ומזה יש להבין הגמרא בחולין פרק שילוח הקן מצא קן בראשו של אדם מהו היינו כשהוא חסיד המתחסד עם קונו קן דיליה ופי' בראשו ע"ד חסידה ברושים ביתה כדלקמן.

נק' הבינה: שם נוסף: (ועיין בזח"ג פנחס דרי"ז ע"ב ע"פ חסידה ברושים ביתה משמע שהיא ג"כ נקרא חסידה לפי שהיא בת לאברהם איש החסד, ולכן נק' הנשמה בת כהן בזח"ב משפטים צ"ה סע"א ובפרדס ערך חסידה כ' שבזהר ויצא פי' שהבינה נק' חסידה בראשים שהם חו"ג ביתה, ופי' שהבינה נק' חסידה שמשפעת לחסד ומ' נק' חסידה שמקבלת מחסד, ועד"ז יש ב' פירושים בענין באר שבע והנה כלה נאה וחסודה י"ל ב' בחי' דצדיק וחסיד). והיינו . . .

גם בבי"ע: שם נוסף: ועמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י שע"י תומ"צ שזהו ענין צדיק ממשיכים יחוד זו"נ היינו אחר שכבר נמשך האור מהכתר בחו"ב כו' ע"ש,

שהכניס אברהם צדקה ומשפט ובין מה שזקף לו הקב"ה חסד ורחמים, שבחי' צדיק וצדקה זהו המדות שבנפש הנמשכים מן החב"ד להיות ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה כו' שיומשך גלוי שם הוי' מהאצי' בבי"ע, וזהו ענין ופרישות מביאה לידי קדושה אשר קדשנו במצותיו להמשיך גלוי קדש העליון ח"ע למטה. אבל מה שזקף לו הקב"ה חסד הוא חסד עילאה ורב חסד שבלי גבול שלמעלה מהחכמה, שהרי החכמה יש בה ג"כ דין משא"כ א"א נק' רב חסד לית שמאלא בהאי עתיקא, ומשם נמשך תוספת האור בחכמה כו', וזהו המתחסד עם קונו כנ"ל *. ולכן עז"ב ואיש אשר יקח את אחותו, ופי' איש היינו קוב"ה אשר יקח את אחותו כנ"י חסד הוא שהוא מה שזקף לו הקב"ה חסד שהוא הפלגת הטוב בלי צמצום וגבול כו' יותר ממה שהוא ראוי דהיינו יותר מהאתעדל"ע המגיע ע"פ אתעדל"ת שהוא מגיע רק עד החכמה שהיא אורייתא דלעילא, וכמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי. אבל שיומשך האור מהכתר עליון א"א זהו שאין אתעדל"ת מגעת שם אלא שנמשך ע"י חסד עליון. ומה שלמטה נאמר חסד הוא על עריות שהוא הפלגת הרע זהו ע"ד שנפל בשבה"כ מבחי' מדת גדולה ונעשה מזה למטה חסד דקליפה הבא מהגסות בחי' ישמעאל, וכן פני אריה למעלה במרכבה הקדושה הוא גבוה מפני שור ולמטה נהפוך הוא ששור הוא בהמה טהורה ואריה הוא חיה טמאה, אלא שהיא הנותנת. ועד"ז יניקת החיצונים הוא מבחי' ורב חסד משום דקמי' כחשכה כאורה ולכן כשנפל למטה בשבה"כ מחסד עילאה הנ"ל היניקה לחיצונים זהו ג"כ העריות דאחותו שנאמר חסד הוא דהיינו חרפה ותכלית הרע כו'. כי בחי' זו דחסד

וא"כ אפ"ל כמו שראיתי בספר אחד שאף למ"ד במקום שבע"ת עומדים אין צד"ג יכולים לעמוד היינו צדיקים דוקא משא"כ חסיד שהרי בזח"ג ויקרא ד"ו ע"ב פי' וז"ל וע"ד אלין (ר"ל בע"ת) יתבין באתר עילאה ואלין יתבין באתר זוטרא, והיינו שבע"ת ממשיכים האור מהבינה ליסוד והצדיקי' ממשיכים מיסוד למ', כן מבואר פשטיות דברי הזהר, שהצדיקים ממשיכים רק מיסוד ואעפ"כ יש מעלה בצדיקים משא"כ בבע"ת שע"י הבע"ת נשאר השפע רק ביסוד ואין נמשך למטה בבי"ע והצדיקים ממשיכים מיסוד למ' שהוא מקור דבי"ע, אבל החסיד י"ל ממשיך ג"כ מהבינה שהרי במא"א אות ח' ספ"ה כ' חסיד נק' חכמה כו' וכן יסוד נק' חסיד כו' חסידה נק' הבינה עכ"ל, א"כ אדרבה גדול כח החסיד שעושה שתי פעולות של בע"ת ושל צדיקים, ועמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון שיעקב אמר כסדר המדרגות הרי יעקב המשיך והיה הוי' לי לאלקים שזה מדרגה הגדולה שבתשובה כו', ובפרדס ערך חסיד כ' פי' הרשב"י ע"ה בר"מ כי החסד בהיות החכמה בתוכה נק' כן ולזה רמז היו"ד אשר בחסיד חסד יו"ד ולזה אמרו ולא עם הארץ חסיד, כי צריך חכמה בחסד כדי שיהי' חסיד, חסידה נק' הבינה כו' עכ"ל, א"כ לפירושו י"ל החסיד שהוא בחסד אינו מגיע עדיין למדרגת תשובה עילאה שהיא בבינה, ועיין זח"א פ' לך דף פ"ה ע"א גבי ויסע למסעיו מנגב מסטרא דימינא שירותא דעלמא עילאה סתימא עמיקא לעילא עד אין סוף, וזה ע"ד המבואר בזח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב אית מלך לעילא ברזא דקדה"ק ותחותיה אית כהן, וצ"ע כי אפ"ל חסד יו"ד היינו מה שחכמה הנק' יו"ד מלביש לחסד דא"א, עיין סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון, ומ"מ י"ל הבע"ת שממשיך יחוד או"א שרשו מב' מזלות ונוצר ונקה שגבוה מהחסד דא"א ע"כ צ"ע.

כנ"ל: שם נוסף: וכן אמרו במדרש שע"ז החסד שזקף לו נאמר וחסדי מאתך לא ימוש, ועמ"ש מזה בלקו"ת ס"פ תצא.

עליון הנ"ל לא יוכל להתגלות למטה בקדושה כמו פני אריה שלמטה הוא חיה טמאה.

קיצור אות ד'. צדיק ממשיך מלמעלה למטה והוא משם מ"ה חכמה כי יסוד י' סוד ויתום מאמו ונק' אחי ורעי ע"ד ההפרש בין ריעים לדודים, מה טוב שבת אחים שעי"ז נמשך אור הגנה, שזין בקומתן קוממיות. וזהו ואיש קוב"ה כי יקח אחותו כנ"י חסד הוא זקף לה שני אריסין חסד ורחמים.

קיצור אות ה'. כי צדקה יושר די מחסורו אבל חסד אף לעשירים, וכן בעבודה צדיק מקור המשכתו מח"ע שהוא אצי' בבי"ע, אבל חסיד המתחסד עם קונו בחי' ה' קנני ראשית דרכו וממשיך אור א"ס בחכמה ע"י שהוא בבחי' כליון הלגרמי בני עליה, וזהו קדושה מביאה לידי חסידות. לכן אברהם הכניס צדקה והוא ית' זקף לה חסד. והנה פני אריה כשנפל בשבה"כ נעשה חיה טמאה וכך עד"ז למטה עריות כי יקח אחותו חסד הוא חרפה ומתעב בתכלית*.

וי"ו) **וביאור** ענין ההפרש בין צדקה לחסד, הנה ארז"ל ע"פ שמש צדקה ומרפא שמש בשבת צדקה לעניים, ונתבאר הפי' בד"ה והי' מדי חודש כי כנס"י כל ימות החול היא בבחי' חולת אהבה והיינו מפני שהיא בבחי' עני דלית לית מגרמיה כלום ובשבת מאיר בחי' שמש הוי', וזהו המתרפא חולת אהבה זו. ובכהארז"ל כי עניים היינו יסוד ומל', כי מל' סיהרא דלית לה מגרמה כלום וגם היסוד נק' דל כמ"ש ברע"מ ר"פ תשא ע"פ והדל לא ימעיט דא צדיק שנק' דל מפני שאין מאיר בו אור הבינה כו', ולכן כשמאיר בחי' שמש בשבת שהוא יסוד אבא זהו הצדקה לעניים צדיק וצדק, והיינו כמשנ"ת לעיל בפי' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה שזה שנמשך אוא"ס ב"ה מח"ע להאיר למטה נק' צדקה, והוא הצדקה לעניים צדיק וצדק שהם מקור דבי"ע, כי יסוד היא לבר מגופא דהיינו מקור ההשפעה לבי"ע, שלכן אין מאיר בו אור הבינה שא"א להיות גלוי הבינה בבי"ע וע"כ נק' דל, וגלוי שמש הוי' בשבת זהו דרך הוי' לעשות צדקה. אך הנה עכ"ז בצדקה כתי' רק די מחסורו אשר יחסר לו וארז"ל אפילו סוס לרכוב עליו כו' אבל אי אתה מצוה לעשרו. פי' די מחסורו זהו ע"ד מ"ש יהי מארת חסר ו' ואמרו בירושלמי פ"ד דתענית ה"ג יהי מאורות מארת כתיב, והיינו מה שנתמעט אור הלבנה ומחמת זה נמשך יניקה לחיצונים שמתגברים בפגימו דסיהרא. וזהו ענין ובחוסר כל, כל היינו חמשים שע"ב הנמשכים ליסוד וממנו למל' הנקראת כלה, אך לפעמים הוא מארת חסר וע"ז הוא דרך הוי' לעשות צדקה למלאות די מחסורו. והיינו ע"י גילוי שמש ומגן הוי' אלקים שיהי' ההמשכה משמש הוי' לבחי' הלבנה ולא יהי' בחוסר כל כ"א כמ"ש בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. וזהו די מחסורו כי הדלת עם יו"ד נעשה ה', וזהו די מחסורו כי הה' מורה על היחוד, שמה שהי' בחי' דלת המורה על דלות ועניות נמשך בה היו"ד מבחי' ח"ע ועי"ז נעשה ה', וזהו ענין עושי דברו. וזהו ענין שער החצר הפנימית כו' וביום השבת

בתכלית: שם נוסף: ומכ"ז יובן ענין הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים.

יפתח כו׳, נשמת כל חי תברך את שמך כו׳. אבל עכ״ז אין זה עדיין בחי׳ עושר, כי עשיר נקרא תפארת ברע״מ שם, לפי שהוא בריח התיכון העולה עד הכתר, וזהו עשיר בדעת דעת עליון סוכ״ע כו׳, ועמ״ש מזה בד״ה עם לבן גרתי ההפרש בין בשכמל״ו שיש בו כ״ד אותיות ע״ש אל ישוב דך נכלם שנק׳ יחו״ת, ובין פסוק ראשון דק״ש שמע ישראל שיש בו כ״ה אתוון כו׳ דהיינו יחו״ע מבחי׳ דעת עליון ע״י תפארת כו׳ ממשיך הגלוי איך דכולא קמי׳ כלא חשיב ממש, משא״כ בחי׳ די שהוא ביסוד כו׳ ע״ד אל שדי כו׳ ופי׳ בזהר ויקרא די״א ע״ב שדי דאמר לעלמא די דהא די ספוקא הוא כו׳. אבל החסד הוא גם לעשירים כי חסד הוא המשכה מא״א ולכן נק׳ חד אריך וכנ״ל בענין איזהו חסיד, ולכן אף ת״ת הנק׳ עשיר צריך לחסד זה *. וזהו ענין מה טוב ומה נעים שבת אחים, שע״י הצדקה של כנס״י נמשך מלמעלה החסד עליון, וזהו מה טוב בחי׳ האור כי טוב שהוא יותר מבחי׳ די מחסורו כו׳ אלא כמ״ש פקדת הארץ ותשוקקיה רבת תעשרנה כו׳ *.

קיצור. שמש הוי׳ המאיר בשבת זהו צדקה לענים צדיק וצדק, די מחסורו מה שהיה מארת חסר. אך עשיר נק׳ ת״ת וגמ״ח דא״א הוא אף לעשירים וזהו מה טוב כו׳ שבת אחים *.

ז) **והנה** ע״ז מבקשת כנס״י גם עתה מי יתנך כאח לי, עיין לעיל אות א׳. דהנה כתיב יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו בקהלת סי׳ ד׳ ח׳ וארז״ל ברבות בקהלת צ״ד א׳ וס״פ ואתחנן דקאי על הקב״ה שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד ואמרו אח אין לו בן מאין יש לו (ופי׳ המ״כ דר״ל כיון שאין לו אחות וחבור בבת זו וא״כ בן מאין לו) אלא שחבב הקב״ה לישראל וקראן בנים שנאמר בנים אתם לה׳ אלקיכם וקראן אחים שנא׳ למען אחי ורעי. והקשה המשנת דר״א כיון שחבב כו׳ א״כ לפ״ז יש לו בן ואח והכתוב אומר גם בן ואח אין לו. אמנם הענין הוא כי כל מה שנזכר בספרים ענין

לחסד זה: בבוך הנ״ל נוסף: וזהו ענין אל עליון גומל חסדים טובים, אל עליון הוא בחי׳ כתר, ועיין באגה״ה ע״פ חסדי ה׳ כי לא תמנו, והוא ההמשכה מלמעלה מבחי׳ שמש הוי׳ ע״ד לכו ונלכה באור ה׳ דפירש באדר״ר דק״ל ע״א שהוא האור המאיר מע״ק בשם הוי׳ וע״ד אור שנברא ביום ראשון שהוא למעלה מבחי׳ שמש ולכן הבדילו לצדיקים לע״ל, עמ״ש בזה בד״ה מהיכן זכו ישראל לק״ש.

רבת תעשרנה כו׳: בבוך הנ״ל נוסף: ויש להעיר מזה לענין מצה לחם עוני די אכלו אבהתנא ומצה עשירה, ובמא״א מ׳ סעי׳ צ״ה מצה פרוסה רחל כו׳ והיא מצה ענייה לחם עוני, ומצה עשירה בינה שהיא תמיד בעשירות עכ״ל, ועני סיהרא ועשירה ע״ד אור הלבנה כאור החמה.

שבת אחים: בבוך הנ״ל נוסף: ב׳ בחי׳ מצה לחם עוני ומצה עשירה, והוא ע״ד אור שנברא ביום ראשון שלמעלה מבחי׳ שמש כ״א נק׳ אור הוי׳, ומזה יובן בתוס׳ ביאור מעט ענין מי יתנך כאח לי שיהי׳ ע״ד זקף לו חסד ורחמים וכמ״ש וחסדי מאתך לא ימוש כו׳, ועיין זהר פ׳ יתרו דפ״ג סע״א גבי מ״ט לא ימיש מעשות פרי משום ועל יובל ישלח שרשיו כו׳, וזהו עולם חסד יבנה שהחסד לא ימוש לעולם. [סעי׳ ז — חסר שם].

יחודים עליונים זהו הכל רק באצי' ע"ס שם יש משפיע ומקבל אור מקיף ואור פנימי ונמשלו לדכר ונוקבא, ועד"ז נק' חכמה אב ובינה אם ומזיווגם נולדו המדות חג"ת כו' ונק' בן והדבור נק' בת. וכן יש זווג המדות והדבור ומהם נולדים מלאכים ונשמות, ויש נשמות עליוני' הנולדים מיחוד חו"ב ועז"נ למען אחי ורעי שהם אחים לבחי' המדות עליונות שבהם ועל ידם אוא"ס ב"ה משפיע בעולמות. והנה הע"ס זהו מה שאוא"ס ב"ה מצמצם עצמו להאיר בבחי' גבול ומדה כמ"ש בלק"ת פ' עקב ע"פ ואכלת ושבעת וברכת. אבל אוא"ס ב"ה בעצמו הוא יחיד ומיוחד ולמעלה מעלה ממהות ע"ס שאפילו החכ' ראשית הע"ס היא כעשי' גשמיות אצלו ית', ובאוא"ס ב"ה לא שייך שום יחוד וזיווג ח"ו כי הוא יחיד ומיוחד. וכן ביאר בזהר בראשית דכ"ב סע"ב ע"פ ואין אלקים עמדי, דאית חסד בשתוף כגון דכר ונוקבא כו' אבל איהו חד בלא חושבן ושתוף ובג"ד אמר ואין אלקים עמדי. ובמק"מ שם פי' דאפילו בעתיק וא"א שייך קצת דכר ונוקבא אבל למעלה מזה לא שייך זה. אכן באדר"ז דר"צ ע"א תאנא בשעתא דע"ק סתימא דכל סתימין בעי לאתקנא כולא אתקין כעין דכר ונוקבא כו' חכמה אב בינה אם כו', משמע בהדיא דרך בחו"ב ולמטה שייך דכר ונוקבא ולא בע"ק ח"ו. ומאמר האדר"ז זהו ג"כ כוונת המדרש רבה ס"פ ואתחנן כל מה שבראתי בראתי זוגות כו' אבל כבודי אחד ומיחד כו'. ובע"ח בתחלתו פי' שבא"ק אין שייך שום בחי' דו"נ. והנה א"ק נק' אדם דבריאה בריאה יש מאין ואין שם בחי' דו"נ כ"ש למעלה יותר בא"ס ב"ה. וזהו גם אח אין לו כדפי' המ"כ אלא שחבב כו' ר"ל כי הרי הארת אוא"ס ב"ה מלובש בע"ס שהרי ענין ע"ס זהו מה שהוא ית' מניח אורו הבלתי בעל גבול ומצמצם הארה ממנו להאיר בגבול ומדה וא"כ הם אלהותו ית' ממש, ומצד בחינה זו שייך זיווגי המדות זב"ז ובבחינה זו נאמר בנים אתם לה', למען אחי ורעי. וכעין זה מבואר בקצרה בת"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים בסופו בחי' יחוד היינו כשנמשך למטה כו' משא"כ כו' ע"ש. וזהו ג"כ מ"ש בת"א פ' וארא בד"ה וארא אל אברהם ההפרש בין אחד ובין יחיד כו' ע"ש. וזהו יש אחד ואין שני לו היינו בחי' יחיד מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מכל הע"ס. ומבואר שם בת"א איך בחורבן בהמ"ק קוב"ה סליק לעילא לעילא דהיינו שנסתלק מלהאיר בבחי' המדות עליונות ומהותו ועצמותו ית' בחי' יחיד, ושם גם בן ואח אין לו ממש. וע' בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מק"ח בענין השקיפה כו' וברך כו'. וזהי הבקשה מי יתנך כאח לי שיהי' גלוי אורות ית' למטה ע"י הע"ס דאצי' בבחי' אלא שחבב וקראן בנים ואחים כו', ופי' כאח לי ע"ד שבת אחים כנ"ל, ויהי' התחברות צדקה וחסד כנ"ל, וזהו מי יתנך כאח לי דהיינו שבחי' מי הוא העושה כ"ז. ויש לפרש כי מי הוא כתר שהוא הממוצע המחבר וממשיך אוא"ס באצי', וזהו מי יתנך כאח לי שבחי' מי ימשיך גלוי אוא"ס באצי' לירד ולהתלבש בז"א ואזי הוא בבחי' למען אחי ורעי. ועמ"ש בלק"ת בביאור על בשעה שהקדימו ישראל נעשה כו' מי גילה לבני רז, ובד"ה והיה מספר בנ"י בענין מי ברא אלה. ועיין זח"א ויחי דרל"ז ב' ובס' ערוגת הבושם על שה"ש פי' הכף של כאח לי מורה על הכתר.

קיצור. סליק לעילא לעילא ושם גם בן ואח אין לה, כי כל היחודים שייך רק כשמלובש בע"ס. וזהו הבקשה בחי' מי יתנך כאח לי לירד אלא שחבב כו'.

(חי"ת) **יונק** שדי אמי. והוא עד"מ כמו ע"י היניקה נתגדל הולד בכ"ד חדשי היניקה מה שלא יתגדל בזה בכ"ד חדשים אחרים וההגדלה שע"י היניקה אינה לפ"ע גידולו בשאר שני חייו כו', כן הוא להיות גילוי ש' הוי' למטה והיינו כי ממה שהי' בתחלה לית מחשבה תפסיא בי' סדכ"ס יתהווה ההגדלה להיות מתגלה למטה להיות בחי' מחשבותי מחשבותיכם כו' וכמ"ש במ"א שזהו פי' אז יאמרו בגוים הגדיל הוי' היינו הגדלת ש' הוי', והוא ע"ד מ"ש בפי' ועתה יגדל נא כח אד' כו' ביו"ד רבתי, המשכת תוס' אור ממו"ס כו', וזהו ג"כ ענין ההמשכה משמו הגדול יהא שמי' רבא מברך. וא"כ בתחלה מי יתנך כאח לי זהו הלידה וההמשכה מבחי' דסליק לעילא, והיינו ע"י רעותא דלבא ממעמקים קראתיך. ואח"כ יונק שדי אמי עסק התשבע"פ להיות ההגדלה כו'. ועיין בזח"ג פ' האזינו דרצ"ו ע"א ע"פ ושדי כמגדלות ונתבאר מזה בד"ה אני חומה דקאי על פנימיות התורה שעל ידי זה ממשיך מבחי' המגדלות שלמעלה מהחומה כו' *. והנה בחי' אמי הוא עד"מ אם הבנים שמחה שהוא בחי' שמחה, עד"מ כמו השמחה לא נעשית על ידה שום תוס' והתחדשות החיות רק התפשטות והילוך החיות שבתחלה הי' בבחי' כיווץ וע"י השמחה נעשה הילוך והתפשטות. ועמ"ש מזה בד"ה שוש אשיש איך השמחה גורם הענוה והגילוי למטה כו', ועמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי, ועמ"ש סד"ה ויצחק בא מבוא מבאר. (ומ"ש בד"ה באתי לגני אחותי כלה כו' שתיתי ייני עם חלבי כו' ע"ש, ועמ"ש בענין בינה יתירה נתנה באשה שהיא תשבע"פ, ערבים עלי ד"ס כו'. וזהו ג"כ ענין יונק שדי אמי דוקא, שעשה לה דדים במקום בינה, וזהו ג"כ ושדי כמגדלות למעלה מהחומה זו תשב"כ כמו בחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר בד"ה שחורה אני ונאוה). וזהו ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו כו' ושעשועי את בנ"א, ב' שעשועי', ועי"ז נעשה התגלות למטה ושעשועי את בנ"א כו'.

אמצאך בחוץ אשקך. פירש התרגום דהיינו ענין מס"נ, ויש לפרש כי המס"נ הוא ע"י האהבה המסותרת שבנפש מטבע תולדתה וזהו ענין אחותי למען אחי כמו אחים שאהבתם בטבע תולדתם, וע"כ אומרת מי יתנך כאח לי, אמצאך בחוץ כו'. עזי"ל פי' אמצאך בחוץ ע"ד משארז"ל פ"ח דפסחים ע"פ צדקת פרזונו בישראל צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן כו' ונתבאר במ"א שהענין שעי"ז יבואו לגילוי וגם נצח ישראל לא ישקר כו', ועמ"ש מענין נצח בד"ה למנצח על השמינית. וזהו אמצאך בחוץ, וכמ"ש ובקשתם משם ומצאת כו'. ואפ"ל עוד בפי' בחוץ עפמ"ש ברבות באיכה ס"ג ב' בפסוק בכה תבכה ע"פ הן אראלים צעקו חוצה כתיב חוצה היא גבוה דנכסניה, ופי'

---

*) מהחומה כו': בבוך הנ"ל נוסף: החומה זהו ע"ד סוכ"ע, ומה שלמעלה מהחומה זהו למעלה מסוכ"ע.

המ״כ ענין חיצוני היא חוץ להשגת השכל הוא ענין העקדה *, ועד״ז פי׳ ויוצא אותו החוצה חוץ להשגת השכל ע״ש במ״כ, ובמדרש אמרו למעלה מכיפת הרקיע כו׳ כי יהי רקיע ויהי מבדיל כו׳ ע״ד שמש ומגן כו׳. ועד״ז יש לפרש אמצאך בחוץ לפי׳ התרגום, כי המס״נ נמשך מבחי׳ שלמעלה מהחכמה, וע״כ נק׳ בחוץ, חוץ להשגת השכל והחכמה, וז״ש ג״כ גבי יוסף וינס ויצא החוצה. עיין ברבות וישב ס״פ פ״ז אשקך, ע׳ רבות בשה״ש ס״פ ישקני כמה פירושים נאמרו על נשיקין גם לא יבוזו לי, עיין בתרגום.

קיצור. ענין יונק שדי אמי, ע״י היניקה מתגדל הולד שלא בערך, וכך בתחלה כאח לי זהו הלידה, וע״י שדי אמי תשבע״פ ושמחה של מצוה ופנימיות התורה נעשה ההגדלה ועתה יגדל נא. שמו הגדול הגדיל הוי׳ חלב חיוורתי שעשועים יום יום, ועמ״ש ע״פ וארא כו׳ באל שדי, ושדי כמגדלות. אמצאך בחוץ, ע׳ תרגום, גם ע״ד חוצה למעלה מהשכל כענין ויוצא אותו החוצה.

ט) **אנהגך** אביאך אל בית אמי תלמדני. בתחלה ההמשכה להיות גם התגלות בבחי׳ אמי ע״ד דהע״ה היה מחבר תורה שלמעלה בהקב״ה וכמ״ש בזח״ג פנחס דרכ״ב ע״ב והיינו להמשיך יחוד או״א שהמשכה זו הוא דוקא ע״י מס״נ באחד בק״ש כמ״ש בע״ח, וכמ״ש מזה בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י. וזהו אנהגך, והוא ע״ד מ״ש ברבות ר״פ נח ס״פ למ״ד ע״פ את האלקים התהלך נח כו׳ אברהם שהיה כחו יפה התהלך לפני והיה תמים אבל נח שהיה כחו רע את האלקים התהלך נח. והוא ע״ד אשה מזרעת תחלה או איש מוריע תחלה שאברהם היה מעורר אתעדל״ת שעי״ז אח״כ יהיה אתעדל״ע ע״ד אשה מזרעת תחילה, ע״כ נאמר בו התהלך לפני, שאברהם ע״י שיתהלך בבחי׳ אהבה בלי גבול הוא אח״כ יומשך ההילוך וההמשכה מלמעלה כו׳, משא״כ בנח לא הי׳ אפשר לו לילך באתעדל״ת אלא ע״י שיומשך מלמעלה תחלה כו׳ איש מוריע כו׳. וז״ש כאן אנהגך כלומר ע״ד שנאמר באברהם התהלך לפני, ועי״ז מעורר מלמעלה מעלה מאור א״ס אור חדש להיות מתגלה בחו״ב. וזהו אנהגך אביאך אל בית אמי * ואח״כ תלמדני דהיינו להיות יונק משדי אמי ההמשכה שלמטה מבחי׳ אמי שיהיה דירה בתחתונים. וזהו כענין מ״ש וכל בניך לימודי הוי׳, וארז״ל ברבות שלע״ל ילמדו מהקב״ה שנאמר והיו עיניך רואות את מוריך כו׳, ופי׳ לימודי הוי׳ שיהי׳ בהם גילוי שם הוי׳ ממש, והיינו ע״י גילוי פנימיות התורה, וזהו תלמדני. וגם ע״ד מ״ש במ״א בפי׳ תלמיד חכם שהוא לומד מבחי׳ חכמה כח מה, היינו שנמשך בו מבחי׳ הביטול דחכמה כו׳ אך עכשיו נמשך

העקדה : בכת״י ב : הנקודה.

בית אמי : בבוך הנ״ל נוסף : והנה יש לפרש מי יתנך כאח לי קאי ג״כ על בע״ת שכדי שיוכל לבוא לבחי׳ תשובה צ״ל השיבנו אליך ונשובה, וזהו מי יתנך כאח לי שארז״ל כיוסף לבנימין שיוסף צדיק עליון הוא הנותן כח בבנימין שיהי׳ העלאת מ״ן מלמטה למעלה, כמ״ש במ״א שזהו פי׳ יוסף ה׳ לי בן אחר, וזהו ג״כ פי׳ מי יתנך כאח לי, ועי״ז אבא לבחי׳ אמצעך בחוץ אשקך וזהו נוהג כצאן יוסף, ואז אח״כ אנהגך אביאך כו׳ נקבה תסובב גבר, ועיין בלק״ת בשה״ש סד״ה קול דודי בענין האמהות.

המשכת ח"ע ע"י ריבוי ההשתלשלות כו' דרך חכמה דבי"ע כו', אבל לע"ל יומשך גילוי חכמה זו מאוא"ס ב"ה ממש בכל אחד, וכמ"ש ולא ילמדו עוד איש את רעהו כו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם בירמי' סי' ל"א ל"ד, ופי' בעה"מ שער יו"ד ס"פ י"ג דהיינו ע"י שלע"ל יהיו התגלות האורות מבחי' שלא ע"י אמצעים המסכים והפרסות כו', ועי"ז ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ולכן ולא ילמדו עוד איש כו', וכ"כ עוד שער י"ד ס"פ ג"ה ד' צ"ד ע"ב. והיינו שעכשיו נאמר סוד ה' ליראיו, סוד הוי' דוקא כי שם הוי' הוא בבחי' העלם והסתר, ולע"ל שיהי' הכל יראיו יתגלה סוד הוי', ולכן ולא ילמדו עוד*. ושער הנ"ל ס"פ ק"ב דקכ"א א' פי' שזהו ענין הקב"ה מוציא חמה מנרתקה כו', ושער ט"ז ס"פ ל' דקמ"ג ע"ב פי' שאז יאירו ימי קדם היינו שבע תיקונין וי"ג ת"ד שנאמר ברחמים גדולים אקבצך, ואז תהיה חכמה יתירה בעולם שנאמר כי כולם ידעו אותי כו'. ויש לפרש לפי שאז יהיה גילוי פנימית עתיק דהיינו חכמה דעתיק ממש שלמעלה גם מהכתר כמ"ש בביאור ע"פ אני דפ' ציצית, ועי"ז נא' תלמדני להיות למודי הוי' ממש, אבל לא שילמדו עוד איש את רעהו. ושם ס"פ ל"ה דקמ"ד ב' פי' כי יסור להט החרב המתהפכת מדרך עץ החיים ואז יקויים הפסוק ולא ילמדו עוד איש את רעהו כו' וזהו ענין טוב טעם ודעת למדני, של"ה קצא"ב, בחיי רכ"ט ג' ובזח"א ז"ב עמוד קמ"ט ע"פ והאדם ידע את חוה אשתו וגו' וכי לא אשתמודע בה עד ההיא זמנא, אלא מיומא דאתחריב בי' מקדשא קב"ה לא אתייחיד בשכינתיה ביומין דחול כו', בתר דיתעברן מעלמא שיבוער רוח הטומאה מן הארץ מיד וידע אדם עוד את אשתו, ובההוא זמנא כי מלאה הארץ דעה את ה' ובההוא זמנא יתקיים קרא דכתיב כי כלום ידעו אותי למקטנם כו' עכ"ל. וע' מזה בת"ז תיקון ס"ט וריש תיקון ע' קל"ט א' נג"ב. ועוד מענין כי כולם ידעו אותי בזח"ג ויקרא כ"ג א' ובפ' אחרי נח"א ומנדעא יתער בעלמא דכתיב כי כולם ידעו אותי וגו' ובפ' נשא דק"ל ע"ב כי כולם ידעו אותי וגו' ובההוא זמנא יתער עתיק יומין רוחא דנפיק ממוחא סתימאה כו' רוח חו"ב כו' ע"ש, ועמ"ש בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה. ועוי"ל בפי' אל בית אמי תלמדני כי בית אמי זו תשב"כ ותלמדני הוא בחי' תשבע"פ (וע' בזהר ויקהל ד' ר' ובפ' בראשית ד"נ ע"ב, ועמ"ש בד"ה אני לדודי בפי' אל בית אמי ואל חדר הורתי, ועמ"ש בד"ה ואכלת ושבעת בפי' ועל תורתך שלמדתנו), וברבות שה"ש אנהגך מהעליונים אל התחתונים, היינו שיהי' דירה בתחתונים ובזהר ח"ב פקודי דרנ"ז סע"ב אל בית אמי דא הוא רזא דקה"ק תלמדני דא הוא רזא דמתניתין, וע' מענין קדה"ק בזהר ח"ג דרצ"ו סע"ב, וע' בתניא פרק נ"ב. והנה המדרגה הזאת הוא בחי' צדיקים שנקראו

ולא ילמדו עוד: בבוך הנ"ל נוסף: ובמדרש תלים סי' י"ד ע"פ מי יתן מציון, מי יתן והיה כל עם ה' נביאים כו', ולע"ל והיה אחרי כן אשפוך רוחי על כל בשר, והיינו כי ע"י שלעתיד יהיו כולם שלימים בבחי' היראה ויקויים ג"כ מ"ש מי יתן והיה לבבם זה כו' ליראה אותי יעו"ש, וכ"ז נמשך מבחי' מי שהוא מי שאמר והיה העולם, ועי"ד מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, וזהו מי יתנך כו' להיות תלמדני.

אחים כאח לי כו׳ שכל עבודתם מלמעלה למטה להמשיך כו׳ והם ממשיכים דירתו ית׳ בתחתונים. וע׳ מ״ש בד״ה רני ושמחי בפ׳ מקץ גבי וביאור ענין אחותי, ועי׳ מענין כאח לי ברבות בשה״ש ובפ׳ שמות ר״פ ה׳, זח״א וישב קפ״ד א׳, ובפ׳ שמות די״ח סע״ב.

קיצור. אנהגך אביאך אל בית אמי, יחוד או״א זהו ע״י ק״ש למס״נ באחד. אנהגך ע״ד התהלך לפני ואח״כ תלמדני וכל בניך למודי הוי׳, וענין תלמיד חכם, ולא ילמדו איש את רעהו כי כולם ידעו אותי, שיתבטלו המסכים ולא יכנף עוד, וגילוי סוד הוי׳ ליראיו, והאדם ידע, ויומשך אור מו״ס *. גם בית אמי תשב״כ תלמדני תשבע״פ, וזהו ענין הצדיקים הממשיכים דירה בתחתונים.

שייך לעיל בענין ולא ילמדו עוד איש את רעהו

י״ל כי משפיע ומקבל זהו ענין דכר ונוק׳, ועמ״ש סד״ה משה ידבר בענין שנקרא רבא משה שפיר קאמרת כי כל המשפיעים הם מבחי׳ היסודות, משה הוא יסוד אבא כו׳, ולכן כל ראשי ישיבות נק׳ ע״ש משה כו׳, והמקבל נק׳ יסוד דנוק׳, ועמ״ש בד״ה לא תהיה משכלה ועקרה בענין כוס ישועות אשא כו׳, ובד״ה הנותן לשכוי בינה. וז״ש בפע״ח שער הסוכות פ״ב בענין מכל מלמדי השכלתי בחי׳ כל יסוד ז״א הוא המלמד לבחי׳ מל׳ * כו׳, אך לע״ל יהיה זו״נ שוין בקומתן כמו או״א שלא תצטרך המל׳ לקבל מז״א כ״א כמו בינה שמקבלת בפ״ע מא״א, וכמ״ש בסד״ה והיה מספר בנ״י בענין ונקבצו בני יהודה ובנ״י יחדיו כו׳, כי יהודה היינו מל׳ איהי בהוד וישראל ז״א יהיו שניהם במדרגה א׳ כתר א׳ לשתיהן ושמו להם ראש א׳. וזהו ולא ילמדו עוד איש את רעהו, היינו ז״א לנוק׳, כי ומלאה הארץ שהיא מ׳ ג״כ דעה את ה׳ כמים כמו ז״א, ע״י שתקבל בפ״ע מאמא עילאה כו׳, וזהו משמח חתן עם הכלה בהשוואה א׳. לכן נמשך גם למטה כי ולא ילמדו עוד איש את רעהו כו׳ אלא וכל בניך יהיו למודי הוי׳ היינו שיקבלו הכל מא״ס ב״ה ממש כמו שלמעלה זו״נ יקבלו בהשוואה א׳ מתפארת דאימא שנעשה כתר א׳ לשתיהן כו׳. וזהו אנהגך אביאך אל בית אמי, המשכת אור א״ס ב״ה באימא עילאה ומשם תלמדני אתה שכתרה יהי׳ נמשך מתפארת דאימא, וה״ע אות למ״ד כו׳ כמ״ש בע״ח שער כ״ה *. והמדרגה השנית הוא בחי׳ בעלי תשובה, וע״ז נאמר אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי. כי הנה בעל תשובה אינו על עבירות דוקא כ״א על מי שהוא נפרד ואינו בבחי׳ התלהבות כו׳. כי הנה בעלי עסקים שאינם תמיד בעבודת ה׳ ותורתו רק שקובע עתים לתורה כו׳ הנה כשחוזר מעסקיו דמילי דעלמא

אור מו״ס: בבוך הנ״ל נוסף: וזו״נ יהי׳ שוין בקומתן ששניהם יקבלו הלימוד מת״ת דאימא, וזהו כענין קורא אני עליהם יעמדו יחדיו.

לבחי׳ מל׳: בבוך הנ״ל נוסף: לבחי׳ דוד שהוא מלכות.

שער כ״ה: בבוך הנ״ל נוסף: כמדומה. והקטע והמדרגה השנית — שינוי המדות, ליתא.

ללמוד נק׳ תשובה, דהיינו ששב ממה שעסק בתחלה כו׳. והענין כמ״ש בד״ה שובה ישראל עד דפי׳ תשובה הוא החזרת פנים בפנים שבנתרחק מה׳ הרי זה כמי שמקבל מלמעלה רק מבחי׳ אחוריים ולא בבחי׳ יאר ה׳ פניו אליך, וזה גרם במעשיו ע״י שגם הוא פנה עורף ולא פנים. ולכן זה שייך גם בימי שלא חטא כשעוסק במילי דעלמא בפנימיות הלב ונתרחק פנימיותו מאלקות, לכן שייך תשובה לחזור פנים בפנים. והנה עי״ז שנתרחק לכן אח״כ כשנעשה קרוב נעשה גודל ההתפעלות ביתר שאת מאם לא הי׳ עוסק תחלה במילי דעלמא, וכמ״ש מזה בת״א פ׳ נח ע״פ מים רבים כו׳ כי מי נח כו׳, כי באמת במלאכים כתיב כולם עומדים ברום עולם, כי ענין עומדים היינו שהם תמיד במדרגה אחת, והיינו מפני שהם תמיד בבחי׳ ביטול, א״כ לאיזה מהות אחר ישתנה שיהי׳ התפעלות שהוא שינוי המהות.

והנה* בענין אמצאך בחוץ בחי׳ בע״ת ע״ד כימי צאתך מאמ״צ אראנו נפלאות פי׳ הרמ״ז פ׳ תצא דרע״ו סע״ב שיש לדקדק שהתחיל לנוכח צאתך ומסיים בנסתר אראנו אלא כי הגילוי שהי׳ ביצ״מ דהיינו במ״ת היה מאחוריים דאבא, וכמ״ש באג״ה בד״ה עוטה אור כשלמה ולכן דבר בלשון נכח. אבל לע״ל יהי׳ גילוי פנימית אבא שהוא פנימית עתיק לכן נאמר בלשון נסתר אראנו נפלאות, והמשכה זו נמשך ע״י התשובה דוקא שעי״ז מתעורר גלוי הפנימית. והנה יצי״מ הוא בזכות אברהם ולע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, וכמ״ש בת״א פ׳ ויצא סד״ה ושבתי בשלום אל בית אבי, ובלק״ת מהאריז״ל ע״פ ולא בכסף תגאלו כי אין הגאולה דלע״ל מסטרא דחסד כו׳ כי אברהם בחי׳ כסף לא ידענו כו׳ כ״א ע״י אימא עילאה בחי׳ יצחק עולם התענוג צחוק עשה לי אלקים כו׳, וכ״ה בפע״ח שער חג המצות פ״ו. וזהו ההפרש בין צדיקים שהם ע״ד אברהם שזקף לו החסד כו׳ וזהו ענין גמ״ח אף לעשירים, ופי׳ במא״א עשיר שיש לו כסף רב כו׳ ארבע מאות שקל כסף ת׳ עלמין דכסופין כו׳ קערת כסף כו׳ נכסוף נכספת כו׳, אכן בימי שלמה אין כסף נחשב למאומה כי כל המשכות מבחי׳ חסד זהו עדיין מחיצוניות עתיק אבל ע״י האהבה כמעלת הזהב על הכסף בסש״ב פ״נ זהו ענין התשובה מלמטה למעלה עי״ז יומשך לע״ל אראנו נפלאות גילוי פנימיות עתיק. או י״ל כי הכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, והממוצע יש בו מב׳ הבחי׳, והיינו כי ג״ר שבכתר זהו מבחי׳ תחתונה שבמאציל, וז״ת שבכתר זהו שורש הנאצלים וכמ״ש בלק״ת סד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת, והנה אברהם שזקף לו חסד זהו מז״ת דא״א שראשיתן החסד וזהו הנק׳ חיצוניות ע״י אבל ע״י התשובה יומשך מבחי׳ ג״ר שבכתר שזהו פנימי׳ עת״י. וזהו כימי צאתך מאמ״צ שהי׳ שרש הגילוי מז״ת דא״א כך אראנו נפלאות מבחי׳ פנימיות הכתר שהוא ג״ר כו׳, ואף ששלמה נענש ע״ז כמ״ש בזח״א ס״פ ויחי דר״נ ע״א זהו מתרי טעמי חדא שזה יהי׳ רק לע״ל שאז יהיו הלוים כהגים אבל עכשיו החסד הוא העיקר

והנה . . . לא יבוזו לי: קטע זה נוסף מכתי״ב.

והגבורות טפלים לו, הב׳ שגם לע״ל אמאי אין כסף נחשב כו׳ ועכ״פ תשובה זהו כענין מצפון זהב יאתה וזהו בחי׳ יצחק מלמטה למעלה, וז״ש במדרש רבה וירא פמ״ו קנמון אני מעמיד בעולם בחי׳ ריח, ולכן לא נחשב העקדה נסיון רק לגבי אברהם שעבודתו בחי׳ חסד מלמעלה למטה ע״כ העקדה וביטול לגמרי זהו חשוב נסיון אבל אצל יצחק שעיקר בחינתו כמעלת הזהב כו׳ ריח העלאה אין העקדה נסיון כו׳, כן ראיתי במהרמ״א, וזהו ענין אמצאך בחוץ ע״י התשובה אמצאך ממש, ואשקך גילוי פנימית אבא פנימי׳ עתיק כו׳. אך עכ״ז הבקשה מי יתנך כאח כו׳ אמצאך בחוץ שיהי׳ התחברות ב׳ הבחי׳ צדיקי׳ ובע״ת, ואז גם לא יבוזו לי. וזהו מתרי טעמי, הא׳ שתשובה הוא בינה א״כ אין ההתגלות למטה כ״א למעלה שם נמשך גלוי פנימית אבא, אבל שיהי׳ הגלוי למטה זהו ע״י הצדיקים, ולכן נאמר בבנימין חופף עליו כל היום שהוא דוקא היה אושפזיכן לגבורה ובחלקו נבנה המזבח וההיכל ובית קדה״ק ולא בשל שאר שבטים ופי׳ הטעם בספרי הובא בילקוט מפני שלא ריחמו על יוסף אחיהם כו׳, הרי הגם שבודאי עשו תשובה שלימה ע״ז וגם יוסף מחל להם עכ״ז היה דירת השכינה בחלקו של בנימין דוקא, והיינו שכדי להיות דירה בתחתונים זהו ע״י הצדיקים, ואף שבמקום שבע״ת עומדים אין צד״ג יכולים לעמוד זהו בענין עלייתם מלמטה למעלה אשר ותשובתם הרמתה היא הגבה למעלה במקום טמיר וגניז כו׳, אבל בענין שיהי׳ הגלוי למטה זהו ע״י הצדיקים, וז״ש שובה ישראל כו׳ ואח״כ קחו עמכם דברים הם התורה ומצות ושובו אל הוי׳ להמשיך האור מלמעלה למטה להיות דרך הוי׳ זהו ע״י תומ״צ כמ״ש במ״א והיינו כי בינה רק עד הוד אתפשטת אבל שיהי׳ גלוי למטה בבי״ע זהו ע״י יסוד צדיק והוא המקבל מהחכמה יסוד אבא וכמשל שהראיה מתפשטת עד העשיה הגשמיות כו׳ משא״כ השמיעה כו׳ וזהו מי יתנך כאח לי כיוסף לבנימין דהיינו בחי׳ צדיקים כי יוסף נק׳ צדיק עליון ובנימין צדיק תחתון כמ״ש בזח״א ויצא דקנ״ג ע״ב, הב׳ שמהגבורות יש עכשיו יניקת החיצונים משא״כ מהחסדים, לכן ע״י התחברות ב׳ הבחי׳ יחד יומשך הדירה בתחתונים מפנימית אבא כו׳ וגם לא יבוזו לי שלא יהי׳ יניקת החיצונים. ובמ״א ע״פ מאמר הזהר פ׳ אחרי דע״ז ב׳ נתבאר צדיקים ממשיכים יחוד ו״ה ובע״ת יחוד י״ה אכן כאשר יהיה בחי׳ לאתבא צדיקיא בתיובתא ע״ז נאמר ביום ההוא יהיה ר״ל שבחי׳ ו״ה יהיו במדרגת י״ה ממש, ומזה יומשך גם ולא יבוזו לי ע״ד מ״ש בענין מהרה ישמע כו׳ וקול כלה דקודם החטא כתי׳ ולא יתבוששו לפי שהי׳ למעלה מעה״ד טו״ר והי׳ היחוד של אדה״ר וחוה כמו הנחת תש״י ותש״ר וחטא עה״ד עירב בזה רע ולכן נאמר והוא ימשל בך כו׳, אבל לע״ל שיתוקן חטא עה״ד ויהי׳ כמו קודם חטא עה״ד נאמר מהרה ישמע כו׳ כו׳ וקול כלה, וזהו גם לא יבוזו לי, וכ״ז נמשך ע״י כי ו״ה יהי׳ במדרגת י״ה ששם בחי׳ עה״ח שלמעלה משרש עה״ד טו״ר ועמ״ש בד״ה ואכלתם אכול בענין ולא יבושו ועד״ז ג״כ יש לפרש ענין לא יבוזו לי.

לבאר הדברים ע"פ מי יתנך כאח לי. הנה צ"ל הטיב מעלת הבע"ת על הצדיקים גמורים שנודעת לנו מעלה יתירה בבע"ת מן הצדיקים כמארז"ל במקום שבע"ת עומדים צ"ג אינם יכולים לעמוד כו' וממעשה דר"א בן דורדייא שגעה בבכיה עד שיצא נשמתו כו' בכה ר' ואמר יש קונה עולמו בשעה א' כו' פ"ק דעכומ"ז די"ט. ולכאורה היא פלאי שיהי' מעלת יתירה בר"א ב"ד שהיה בע"ת יותר נעלה ממעלת ומדרגת אברהם אבינו ע"ה שהיה בחי' צדיק שכל ימיו היה בבחי' הביטול הנעלה כי האבות הן הן המרכבה. ואף התירוץ הנאמר בזהר ע"ז זכאי אינון בע"ת דמשכי לי' בחילא יתיר ברגעא חדא בשעתא חדא משא"כ אברהם זקן בא בימים דאזיל מדרגא לדרגא כו' פ' חיי דקכ"ט גם זה צריך ביאור, וכי בשביל הצעקה הגדולה דבע"ת דמשכי לי' בחילא יתיר יזכו למעלה יתירה ומדרגה נעלה ממעלת הצדיקים אשר כל ימיהם הם בבחי' הביטול האמיתי (ומה בכך שהבע"ת צעקתו בכח גדול יותר ברגעא ההיא שיקנה עולמו בכך מה שלא השיגו הצדיקים כל ימיהם. ובמ"א נתבאר שזהו כמשל ההפרש בין סממני הרפואה ובין לחם שהלחם צ"ל כדי שביעה אבל בסממני רפואה על ידי איזו טיפים ימשיך חיות חדש משא"כ בכח המאכל, כך עד"ז ההפרש בין אהבה דצדיקים ובין בע"ת בכל מאדך בחילא יתיר, בד"ה כתפוח בעצי היער). אך הענין הוא דהנה ידוע שהשבירה דז' מלכין קדמאין דתהו היו בשם ס"ג ונפלו דרך שבירה למטה לשם ב"ן דאצי' ומשם נתפשטו ונתפזרו הניצוצין דתהו בעולמות בי"ע כו', ושם מ"ה דתיקון דאצי' שהוא הארת המצחא דא"ק כו' הוא המברר את הניצוצין דב"ן כנודע. והנה כל נשמות הצדיקים נמשכים מבחי' ש' מ"ה המברר כל הבירורים שהוא הארת המצח כו' שלא היה בשבירה מעולם כנודע, וכל נשמות הבע"ת נמשכות מש' ב"ן המתברר ע"י שם מה המברר, והמתבררין חוזרים בתשובה ואו"ח לשרשן שם ס"ג כמקדם השבירה לאחר שנתבררו ע"י ש' מ"ה כו' כנודע. והענין הוא דהנה הצדיקים נמשכים מש' מ"ה דאצי' שהוא תכלית הביטול כמ"ש ונחנו מ"ה מפני שנמשך ממצח דא"ק ולא היה בשבירה כלל לכך יזכו הצדיקים לתכלית הביטול ע"י העבודה שלהם לילך מחיל אל חיל מדרגה אחר מדרגה עד שיזכו לחזות בנועם ה' בתכלית הביטול, ולכך נקראו בלשון צדיקים דהל"ל בשם עובדי אלקים כו' (וכי מאחר שעובד ה' באוי"ר נק' בלשון צדיק מהו לשון צדיק הל"ל עובד אלקים). אך הטעם שנקראו צדיקים הוא כי צדיק הוא לשון ישר (ע' בזח"ג ר"פ אחרי דנ"ט משמע צדיק יסוד ז"א וישר במל', ועיין בגמ' ספ"ק דתענית דף י"ד צדיקים לאורה וישרים לשמחה) דהיינו שהצדיק עליון הוא בחי' יסוד ז"א דאצי' המשפיע השפע מלמעלה למטה ביושר ההשתלשלות דאבי"ע כו', וכן הצדיקים שלמטה ממשיכים ע"י העבודה והביטול שלהם בבחי' מ"ה כו' את אור א"ס ב"ה שיומשך ויתגלה בבחי' גילוי ממש למטה בעוה"ז כמו למעלה, וזהו עיקר עבודת הצדיק להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה שיתגלה למטה ע"י עוסק התומ"צ. וזהו עיקר כוונת המאציל שנתאוה להיות דירה בתחתונים דוקא (וזשארז"ל פ"ב דחגיגה עמוד אחד שעליו העולם עומד וצדיק שמו) כי קמי' כחשיכה כאורה שוין השוה ומשוה קטן וגדול הסובב ומקיף לכולם

בהשואה אחת כנודע, ולזאת חפץ המאציל ב"ה שיתגלה אורו הגדול ב"ה למטה כמו למעלה ממש (ולא יהי' נבדל עוה"ז הפחות בערך המדרגות של סדרי ההשתלשלות כו' כי מצד המקיף כחשכה כאורה שוין כו') וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית וגו' עושה פלא וגו', פי' פלא הוא לשון מופלא ומובדל ומכוסה כו' בחי' פרצוף אריך שמופלא ומכוסה, וכנודע שעגולים דאריך מקיפים אף רגלי העשיה בהשוואה א' כו' דהיינו מפני שקמי' עגולים דאריך אנפין כחשיכה כאורה שוין ממש בלי יתרון אל האור מתוך החושך כלל, לזאת הם סובבין כל סדרי ההשתלשלות מאריך דאצילות עד רגלי העשיה בהשוואה אחת ממש. אך באמת לגבי עצמות המאציל ב"ה אף העגולים דאריך נחשבים לבחי' עשיה ממש, כי הוא מרומם לבדו בבחי' אין ערוך כו'. וזהו עושה פלא, שאף הפלא הוא העגולים דאריך הסובב ומקיף מראש כל דרגין עד רגלי העשיה בהשוואה א' דכחשיכה כאורה שוין יחשב נגד עצמותו ית' לבחי' עשיה ממש (וכנ"ל בתורה ע"ש). ואי לזאת ממשיכים הצדיקים שנמשכים מש' מ"ה העליון את גילוי אור א"ס ב"ה שיתגלה אף למטה בעשיה שהוא תכלית השפלות שבמדרגות ההשתלשלות שלמעלה והוא מצד המקיפים דא"א הסובבים ומקיפים אף רגלי העשיה שלגבי המקיף אין נמצא בחי' סדר מעלה ומטה כלל דכחשיכא כאורה כו', ולזאת מצד זה יוכל להתמשך גילוי אור א"ס אף בעשיה הגם שמצד סדרי ההשתלשלות דאו"פ בהכלים דאבי"ע לא היה באפשר להמשיך גילוי אור א"ס לעשי' מצד ערך שפלות מדרגתה ביחס ההשתלשלות כנ"ל.

(קיצור א. וכי מפני בחילא יתיר, משל סממני הרפואה, צדיק ממשיך ש' מ"ה שממצחא ביטול לברר ב"ן להיות ביטול היש, דירה בתחתונים ע"י דקמי' כחשכה כאורה, ועמ"ש בביאור נשא בענין גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ מקדש ה' כוננו ידיך, עמוד וצדיק שמו. ובמא"א אות צדיק סעיף א' כתב הנה אות צדיק ביסוד יש לה ב' ראשים ב' צנורות אחד לשפע ואחד למותרות, והי"נ כ' בשם הלק"ת מהרח"ו פ' מטות, כי הנה יש ביסוד ב' נקבים א' יוצא זרע וא' יוצא מים כו' וצנור המים ע"ד נקב יוצא לחיצונים כו' עכ"ל, וצ"ל שפעולת הצדיק ע"י שמירת הברית שלא יצא מצנור הזרע לחיצונים כ"א מצנור המים כי כך צ"ל השפע נמשך להם ג"כ רק שלא יומשך להם משפע הפנימיות שהוא בחי' אור זרוע לצדיק, ולכן עיקר צדיק מבואר בזהר שנאמר על מי ששומר את הברית כמ"ש בזהר ר"פ נח ושאר דוכתי. ועמ"ש ע"פ אמרו צדיק כי טוב שממשיך האור כי טוב אור שנברא ביום ראשון היה מביט בו מסוף העולם עד סופו שזהו ע"ד דירה בתחתונים שיהי' ישר ושוה הגילוי למטה כמו למעלה דהיינו ענין האור הנ"ל שאין בו שום שינוי ומאיר מסוף העולם ועד סופו בהשואה אחת. ובזח"א ד"ג ע"ב פי' אות צדיק הוא נון כפופה ויו"ד והם תחלה אב"א כו' דו פרצופים וצ"ל נסירה לבא פב"פ והיינו שמתחלה צ"ל אתכפיא כמ"ש בד"ה זכור דעמלק. ובאדם זהו ענין התחברות נה"א בנה"ב, מתחלה ע"ד ידך בעורף אויביך, בחי' אתכפיא, אך למעלה ענין אב"א היינו כשעולים לא"א ושם מתיחדים פב"פ דהיינו

שמעלה התפעלות המדות בשכל כו׳. ע״ך בסש״ב פט״ז שנק׳ מחשבה טובה, ועכ״פ אות צדיק מורה על היחוד ולכן צ״ל שמירה כו׳ ע״ש.

קיצור ב׳. ענין באות צדיק יש ב׳ ראשים, צדיק כי טוב אור שנברא ביום ראשון. צדיק הוא יו״ד עם נו״ן אב״א אתכפיא כי ואזנך תשמענה דבר מאחריך עולים להיכל או״א).

ב) והענין הוא כמ״ש בע״ח שהיה תחלה הצמצום באוא״ס ונעשה חלל ומקו״פ ובתוכו נעשה הקו של כל סדרי ההשתלשלות דאו״פ בכלים דאבי״ע והמקיף העגול הגדול סובב ומקיף הקו מראשו ועד רגליו בהשוואה אחת. דאם לא היה הצמצום תחלה איך היה באפשרו שיומשך מעצמות אור א״ס ב״ה כל סדרי ההשתלשלות דאו״פ דאבי״ע הלא כתיב אני הוי׳ לא שניתי כו׳ ואיך יתכן שיומשך מעצמותו ית׳ הפשוט בתכלית הפשיטות דקמי׳ כחשכה כאורה כו׳ בחי׳ ההתחלקות מעלה ומטה שלכל סדרי ההשתלשלות דאבי״ע כו׳ אי לזאת היה בהכרח תחלה הצמצום באור א״ס להיות נעשה חלל ומקו״פ ובתוכו נמשך הקו והעגול הגדול סובב ומקיף הקו כו׳. אך באמת אף לאחר הצמצום מאיר העגול הגדול דרך חלל מק״פ בתוך כל אורך הקו מראשו ועד רגלו כו׳ שיהי׳ נמצא אף בכל סדרי ההשתלשלות דאו״פ שבכלים דאבי״ע שבתוך הקו בחי׳ העגול הגדול עליהם בבחי׳ מקיף מלמעלה וכמ״ש בע״ח שע״י הארת העגול הגדול על כל הכלים דאבי״ע שבתוך הקו הוא מצחצח עי״ז חצי הכלים מבחוץ כו׳. (הרי שאע״פ שאינו מאיר רק בבחי׳ מקיף לבד עכ״ז גורם הארה בהכלי שיצחצח הכלי ונזדכך, ודוגמא לזה בביאור ע״פ הבאים ישרש ע״י שמתפלל בעשרה יוכל להתפלל בטוב יותר משום דאכל בי עשרה שכינתא שריא והרי השראה זו היא רק בבחי׳ מקיף לבד אעפ״כ יתפעל עי״ז יותר, ועד״ז ארז״ל ברבות בא פט״ו בפי׳ גן נעול שהיו גדורים מן הערוה וזה ע״י שהיה השראת השכינה עמהם במצרים כמ״ש אנכי ארד עמך מצרימה כו׳, והרי השראה זו היה רק בבחי׳ מקיף לבד ועכ״ז היה פעולה נפלאה לעוזרם בדבר גדול ועצום כו׳. ועד״ז יובן ענין שהמקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ). וביאור הענין דהנה הכלים דע״ס הנאצלין הם נחשבים ליש ודבר מה נגד עצמיות האורות הנמשכים מן המאציל ב״ה שבזאת ניכרים הם להיותם עולים בשם כלים ע״ש שהם היש ודבר מ״ה המקבל את האור לתוכו ומגבילו ומסתירו כו׳. (עי׳ בביאור יביאו לבוש מל׳ ובסידור שער הק״ש בד״ה להבין ההפרש בין ק״ש לשמ״ע ובסש״ב ח״ב פ״ה דהכלים הם שרשם משם אלקים בחי׳ אותיות, ובמ״א נת׳ שהכלים הם בבחי׳ גבול ותכלית באגה״ק ד״ה איהו ויחוהי). אבל האורות עצמן הם פשוטים בתכלית הפשיטות בבחי׳ תכלית הביטול של המאציל ב״ה עד שלא יעלו בשם דבר מה כלל זולת כשהם מתלבשים בתוך הכלים אז יהי׳ נקראים בשמות הכלים ההם עד״מ אור החכמה כשמתלבש דוקא בכלי החכמה אז נק׳ ע״ש כלי החכמה בשם חכמה שהוא בחי׳ יש ודבר מה מהות שכל וחכמה כו׳, משא״כ עצמות אור א״ס ב״ה פשוט בתכלית הפשיטות כנודע, וכן המדות חו״ג נקראים הכל ע״ש הכלים כשמתלבש האור בכלי החסד נקרא בשם חסד או כמתלבש בכלי

הגבורה נק׳ בשם גבורה כו׳ שהוא הכל בחי׳ יש ומהות דבר מה, וכמו למטה האהבה היא מהות דבר מה בפ״ע והיראה היא מהות דבר מה בפ״ע מהות יראה, ודומיהן כל הכלים דע״ס הם הכל כל או״א מהות דבר מה בפ״ע שנחשבים לגבי עצמיות אוא״ס ליש ודבר ממש שאינן בתכלית לביטול עד שלא יעלו בשם דבר ומהותו כלל. (וזהו ההפרש בין איהו וגרמוהי ובין איהו וחיוהי, חיוהי ע״ד והחכמה תחיה כח מ״ה ביטול משא״כ בינה כלי בחי׳ יש כו׳, וע׳ בת״א בד״ה זכור ושמור). אי לזאת בהופיע עליהם בחי׳ הארת העגול הגדול המאיר בהם שיורד בדרך החלל להאיר עליהם אז מצחצח חיצוניות הכלים שיזדככו בזיכוך וצחצוח נפלא עד שלא יהי׳ בחי׳ יש ומהות דבר מה כ״א יהיה בתכלית הביטול האמיתי בטלים בלי מהות ודבר כלל שזה הצחצוח וההזדככות שלהם נעשה ע״י הארת העיגול הגדול דוקא הסובב ומקיף את הקו כו׳ ששם כחשכה כאורה שוין כו׳ והוא פשוט בתכלית הפשיטות המרומם לבדו בבחי׳ אין ערוך כו׳, לזאת כשמאיר הארתו עליהם מצחצח אותם מהתעבותם והגשמה שלהם להיותם נכללים בו בתכלית ההתכללות והביטול האמיתי עד שיהיו בלי מה כלל (ע״ד הביטול של האורות ביחוד איהו וחיוהי) נמצא העולה מזה שהעגול הגדול מאיר דרך החלל בתוך כל סדרי ההשתלשלות אבי״ע שבקו לצחצח הכלי׳ מבחוץ שיזדככו בתכלית הזכות והצחצוח להיותם בטלים בתכלית הביטול כו׳ כנ״ל שכל בחי׳ מציאות הביטול הנמצא בסדרי ההשתלשלות אבי״ע להמשיך גילוי אור א״ס ב״ה אף בעשיה הגם שמצד סדר ההשתלשלות דאו״פ בכלים דאבי״ע לא היה אפשר שיומשך גילוי אור א״ס בעשיה מצד ערך פחיתותה שהיא תכלית השפלות שבמדרגה ההשתלשלות עד שאין למטה הימנה בבחי׳ היש ודבר נפרד ואין אני והוא יכולים לדור כו׳, אעפ״כ ע״י הארת העיגול הגדול כשהמקיף זורח לתוך הכלי מבחוץ שזורחה על כל סדרי ההשתלשלות דאבי״ע שבקו יוכל להיות נמשך גילוי אור א״ס אף בעשיה, דקמי׳ העיגול כחשכה כאורה ואין יתרון להאור מתוך החושך כלל שכולם שוין בערך הביטול שכולא קמי׳ כלא חשיבי׳ בשוה. ולזאת יכולים הצדיקים להמשיך גילוי אור א״ס בעשיה הגם שהם נמשכים מבחי׳ שם מ״ה שבגדר ההשתלשלות דאבי״ע (ששם מ״ה דבריאה משתלשל משם מ״ה דאצילות ודיצירה משם מ״ה דבריאה ודעשיה מדיצירה, אעפ״כ מצד הארת העיגול על כל סדרי ההשתלשלות דאבי״ע בשוה יוכל להיות נמשך גילוי אור א״ס בעשיה למעלה מדרך וסדר ההשתלשלות, והיינו ג״כ ע״י ביטול היש שהצדיק מבטל נפשו הבהמית לנפש האלקית ועי״ז מתעלה מהיחוד דאיהו וגרמוהי ליחוד איהו וחיוהי כמבואר הטעם בת״א בד״ה זכור ושמור בדבור אחד בפ׳ יתרו ועי״ז מעורר כן למעלה שיזדככו הכלים דע״ס ויתעלו ממדרגת איהו וגרמוהי חד למדרגת איהו וחיוהי. וזהו ענין ושמרו דרך הוי׳, כי הכלים הם משאר שמות שאינן נמחקים שם אל בחסד אלקים בגבורה כו׳, אך האורות הם משם הוי׳, והיינו ושמרו דרך הוי׳ להמשיך יחוד האור בהכלי מבפנים ומבחוץ שהאו״פ מצחצח חצי הכלים מבפנים והיינו ע״י התורה, והאו״מ מצחצח חצי הכלי מבחוץ והיינו ע״י המצות כו׳.

קיצור ג'. שהיה צמצום ומקו"פ ועי"ז נעשה סדר ההשתלשלות, אך עכ"ז המקיף מצחצח הכלי כמו אכל עשרה שכינתא שריא וכענין גן נעול.
וזהו העלייה מאיהו וגרמוהי לאיהו וחיוהי, וזהו ע"י הצדיק שמזכך נפשו הבהמית ע"י תומ"צ.

ג) אבל הבע"ת נמשכים מבחי' שם ב"ן דאצי' שירדו ונפלו לשם הרפ"ח ניצוצין דתהו שנפלו דרך שבירה ומשם נתפשטו לבי"ע כו' שמתבררים ע"י שם מ"ה המתברר וחוזרין לשרשן הנעלה בתשובה ואו"ח בהעלאות מ"ן דשם ב"ן כנודע. והנה בדרך וסדר הבירורין שמלמעלה למטה הוא שתחלה מתבררין הניצוצין דתהו שנפלו לבריאה ע"י מ"ה דבריאה שמה שיוכל להתברר ולהתכלל במ"ה דבריאה ולקלוט בקדושה במ"ה דבריאה נברר ונקלט בו והסיגים שבהן שא"א להתברר ולהתכלל במ"ה דבריאה נדחין לחוץ ויורדים לעולם היצירה להתברר ע"י ש' מ"ה דיצירה ולהתכלל שם בקדושה דיצירה עד שהסיגים דיצירה שיוצאים ונדחים לחוץ לבחי' פסולת מתבררים במ"ה דעשיה והפסולת דעשיה מתפשטים בעומקי הקליפות דעשיה להיות בחי' רע גמור ממש כו' כנודע, כ"ז הוא סדר הבירורים שמלמעלה למטה כנ"ל. (וכמ"ש מזה בביאור ע"פ ובבואה לפני המלך אמר עם הספר וע"פ צו כו' את קרבני לחמי כו'). והנה זאת ידוע שכל דבר היותר גבוה במדרגה מאד נעלה כשנופל בדרך נפילה ושבירה למטה נופל למטה מטה יותר, ממשל הלבינה שנופלת מראש החומה שנופלת מרחוק יותר מן הלבינה שבשיפולי החומה שאין נופלת רק סמוך לכותל החומה כו' (ומע"ש מזה בד"ה מה טובו אוהליך וכנודע ג"כ מענין אריה ושור בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה) כמ"כ עד"מ למעלה ברפ"ח ניצוצין דתהו שנפלו דרך שבירה לבי"ע שמה שנפל לבריאה להיותו מתברר שם ע"י שם מ"ה דבריאה להתכלל בקדושה דבריאה הוא בשרשו למטה במדרגה מן הסיגים דבריאה היורדים ליצי' להתברר שם שא"א להם להתכלל בקדושה דבריאה שנחשבים לגבי בריאה לסיגים ופסולת ממש מפני שמאחר שנפלו למטה יותר מוכרח להיות שרשם נעלה הגבה למעלה משא"כ הניצוצין דבריאה מאחר שאין נפילתם למטה כ"כ מוכרח להיות שאין שרשם גבוה כ"כ כו'. וכן הסיגים דיצי' היורדים להתברר בעשייה שא"א להם להתברר ביצי' שרשם גבוה מאד נעלה אף מן הסיגים דבריאה מאחר שיורדים ונפלו יותר למטה כו' כנ"ל עד שהסיגים ופסולת דעשייה מה שמתפשטים בעומק הקליפות דעשייה להיותם בחי' רע גמור ממש שא"א להתברר ולהתכלל אף בקדושה דעשייה שרשם גבוה מאד נעלה מכולם בהיות אין רע יורד מלמעלה כמ"ש לא יגורך רע כו', ולזאת מוכרח להיות שזה הרע דעשייה היה בשרש שרשו בחי' טוב ממש רק בירידתו למטה דרך שבירה ונפילה גדולה בירידה אחר ירידה נעשה למטה בחי' רע גמור ממש מפני שכ"ד היותר גבוה בשרשו כשנופל דרך שבירה למטה הוא יורד ונופל למטה עד שנופל לעומקי הקליפות דעשייה ולא היה אפשר לו לישאר אף בטוב דעשייה זולת בבחי' רע גמור ממש כנ"ל, משא"כ הסיגי' דבריאה ודיצירה נשארה בטוב וקדושה דיצירה עשייה מפני ששרשן אינו גבוה כ"כ במעלה יתירה לכך היה אפשר להן לשאר בקדושה (ששרש הטוב של הרע שלמטה הוא גבוה יותר מן שרש של הטוב

שלמטה כנ"ל, וע"ד קליפה קדמה לפרי כמ"ש בת"א ע"פ בשלח פרעה). והנה בדרך וסדר הבירורין שמלמטה למעלה הוא להיפך, שתחלה מבררין הניצוצין שנתפשטו בעומקי הקליפות דעשיה ואח"כ הניצוצין דיצירה ודבריאה ודאצי' כו' (יש לומר שהבירורים שנתבררו מעשיה עולים ביצירה ושם מתבררים שנית ומתעלים עוד יותר כו' וכן מתעלים והולכים כ"מ בכי"ק אדמ"ו נ"ע שבת"א פ' חיי). והיינו שתשובת ר"א ב"ד היה בעשיה שבירר הניצוצין שנתפשטו בעומקי הקליפות דעשיי' להיותם בחי' רע גמור שיתבררו ויתכללו בטוב דקדושה ממש, והיינו שר"א ב"ד היה תחלה בעל עבירה ממש כו' שזהו מבחי' הרע גמור דקליפת דעשיי' שעשה עבירות חמורות כו', ואח"כ כששב בתשובה שלימה שגעה בבכיה עד שיצאה נשמתו לזאת אתהפכת מחשוכא לנהורא ומרירו למיתקא שנתבררו הניצוצין שנתפשטו בעומק הקליפות ורע דעשיה ממש ונתכללו בטוב דקדושה ממש להיות נעשה מהם בחי' העלאות מ"ן דקדושה באו"ח של המתבררין שחוזרים בתשובה שלימה לשרשן הנעלה ע"י הצעקה גדולה של ר"א ב"ד שגעה בבכיה עד שיצאת נשמתו כו'. ולזאת אמר ר' יש קונה עולמו בשעה אחת וכמ"ש בזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים באינון יומין דאזיל מדרגא לדרגא כו' זכאין אינון בע"ת דמשכין לי' בחילא יתיר ברגעא חדא ובשעתא חדא. (ודוגמא לדבר מ"ש בזהר ס"פ ויקהל דרי"ט ובז"ה שם בענין מלכות דעשיה שהיא מובלעת בתוך הקליפות דעשיה ממש והעלאתה משם א"א אלא ע"י מעשה הקטרת זהו מה שמתברר מי"א כתרין דק"נ כו' והיינו מ' דעשיה שנתלבשה בהן ועי"ז נעשו י"א כתרין כמ"ש בע"ח שער הקדישים, וידוע דמעשה הקטרת חביב יותר מכל הקרבנות כמ"ש בפרש"י בחומש ר"פ קרח וברבות שם, והיינו מטעם שעי"ז מתברר מהניצוצים שנפלו בעמקי הקליפות בעשיה ששרשן גבוה מאד נעלה, ועד"ז ענין הפרת אדומה יש בה מעלה יתירה שמברר מלמטה מק"נ כמ"ש באגה"ק סי' כ"ח, ועמ"ש בת"א פ' תולדות בד"ה ראה ריח בני בענין ריח בוגדיו כו' ע"ש, ולשם נתבאר דע"י בע"ת ממשיכים המקיף הגדול שלמעלה מהקו וע"י צדיקים ממשיכים האו"פ שמהקו וחוט כו'. וצ"ע דלעיל אות ב' נתבאר שהצדיק ג"כ ממשיך אור המקיף הגדול שיצחצח הכלי מבחוץ כו', והיינו ע"י ריח בגדיו הלבושים ממעשה המצות כו'. ואפ"ל ב' תירוצים, הא' כי הנה המקיפים והעגולים הם מתעגלים ג"כ מתוך הקו"ח וכנ"ל בענין עגולי אריך ויש עגולי עתיק כו', וא"כ י"ל שהמשכה זו הוא ע"י הצדיקים שממשיכים ג"כ אור המקיף, אבל עכ"ז הוא המקיפים שלמטה מהקו ונק' ריח בגדיו. אבל להמשיך מבחי' המקיף הגדול שלמעלה מהקו וחוט זהו הנמשך ע"י בעלי תשובה שהוא ריח בוגדיו, שמברר מה שנפל בעשיה בעמקי הקליפות ששרשו גבוה מאד ונעשה ריח חריף וחזק ודוגמת סממני הרפואה שיש בהן כח רב כנ"ל, ולכן התשובה נק' רפואה לעולם כו'. הב' י"ל, שע"י עבודת הצדיקים נמשך אור המקיף להאיר ע"ד מקיף כנ"ל בענין שמצחצח חצי הכלי כו' אבל ע"י בע"ת בחילא יתיר י"ל שממשיך שאור המקיף יאיר בבחי' אור פנימי ממש הארה רבה ועצומה. ואשכחן כה"ג כמו בענין קריעת י"ס כדי שיהי' הפך ים ועלמא דאתכסיא ליבשה ועלמא דאתגליא זהו ע"י שיאיר הארה

רבה ועצומה בבחי' א"פ לשנות סדר ההשתלשלות, וזהו עד יעבור עמך הוי', דהיינו ג"כ ע"י התשובה הנמשך מבחי' ופרעה הקריב כו'.

קיצור ד'. הבע"ת נמשכים מש' ב"ן, ענין סדר הבירורים מלמעלה למטה, ומה שנפל למטה בעשיי' שרשו למעלה גבוה יותר, אריה ושור, וע"י בע"ת ראב"ד מתבררים בירורים דעשי' לכן מגיע למעלה יותר מהצדיק, וכענין קטורת העלאת מל' דעשיה המובלע בעמקי הקליפות חביב יותר מהקרבנות, י"א סממני מל' דעשיה המלובשת בעשר כתרי מסאבותא כו', ועד"ז פרה אדומה מי יתן טהור מטמא, ריח בוגדיו למעלה מריח בגדיה, מקיף עליון שלמעלה מהקו או שהמקיף מאיר בבחי' פנימי, קי"ס עד יעבור עמך הוי', ומזה יומשך גילוי פנימיות עתיק אראנו נפלאות).

ד) וע"ד החסידות הענין הוא, שלזאת נפלאו מעשה הבע"ת יותר מן הצ"ג בהיות הצ"ג הם תמיד בבחי' הביטול תמידי בלי הפסק כלל כמו אברהם אע"ה שהיה בחי' מרכבה ממש, שהצדיקים נמשכים מבחי' שם מ"ה שהוא תכלית הביטול התמידי בלי הפסק כלל ולזאת אין נמצא בהם בחי' ההתפעלות כלל מאחר שהם בעצמם תמיד בכל ימי חיהם בתכלית הביטול האמיתי ואין זה הביטול מחודש אצלם כלל מאחר שלא נפסק מעולם, כ"א הביטול שלהם הוא בבחי' קרירות ונחת שזהו תכלית הביטול דשם מ"ה (וזהו ענין דברי חכמים בנחת נשמעים כמ"ש בבה"ז פ' וירא על המאמר דקי"ב ע"פ אחותי בת אבי היא כו') כנודע, כי עיקר ההתפעלות נמצא מדבר המחודש דוקא שתחלה היה בההיפוך להיותו בחי' יש ודבר והעולם חשך בעדו ועתה נתחדש לו הרגשת הביטול, אזי תתפעל לבבו מזה מאד בפליאה נשגבה ותמהון לבב על המראה הזה שלא ראה מעולם כו', שבחי' ההתפעלות עצמו מוכיח שלא היה מעולם עדיין בבחי' הביטול כלל שלזאת נתפעל מההתחדשות שנתחדשו לו היפך מהותו ועצמותו שהוא היה בחי' יש כו', ולזאת נתפעל מזולתו היפך מהותו היינו הרגשת תכלית הביטול שלא הרגיש עד כה, ולזאת יתפעל מאד מההתחדשות הזה. משא"כ אלו שהם עצמם בבחי' הביטול תמידי כל ימיהם לא נפסק הביטול מהם אפילו רגע א', איך יתכן אצלם ההתפעלות מאחר שאין זה התחדשות כלל (ולזאת נאמר בכל יום יהיו בעיניך כחדשים להיות חדשים לבקרים, וכמו שהאריכו חכמי המוסר שלא יתיישן בעיני האדם בריאת מאין ליש ותמיד יפלא על הדבר כאלו היום ממש נתחדש כי המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב, כמ"ש בספר ח"ה שער חשבון הנפש שלא יעזוב התימה מהילוך הגלגלים כו' ולא יתישן הדבר אצלו כו' וכמארז"ל ע"פ והודעתם לבניך יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב כו' מה להלן באימה ויראה כו', וגבי ק"ש אמרו שלא יהיה בעיניך כפרוזטגמא ישינה כו', הרי שמעלת ההתפעלות מהיות הדבר חדש אצלו גדולה מאד. ומצינו שנמשל כל ענין כח העבודה של האדם, לפי שהוא כביכול דבר חדש למעלה. כי הבריאה מאין ליש אין זה דבר חדש אצלו ית', כי אדרבה זהו כלא וכאין אצלו להוות מאין ליש וביו"ד נברא כו'. אבל הביטול יש לאין זהו דבר חדש אצלו ית' ולכן מזה דוקא נמשך התענוג העליון. וכמו עד"מ שעושין צחוק לפני מלכים ושרים מדבר חדש כמו מצפור

המדברת כו׳, הרי התענוג מדבר חדש יקר אף למעלה. וע״כ לפ״ע זה עיקר דבר חדש הוא מבחי׳ בע״ת, כי הצדיקים אף שהם בבחי׳ בכל יום יהיו בעיניך כחדשים לא הגיע זה למדרגת התפעלות הבע״ת שהוא אצלו דבר חדש ממש שיצא מאפילה ממש לאורה כו׳, ואין זה כחדשים לבד בכף הדמיון כ״א חדש ממש. ועי״ז מעורר למעלה מאד שכמו עד״מ שאצלו ההתפעלות גדול להיותו דבר חדש, כמ״כ זהו למעלה נחשב דבר חדש ותענוג גדול כנ״ל המשל מצפור המדברת כו׳). ולזאת לא יתכן התפעלות כ״א בבע״ת דוקא שהי׳ תחלה בבחי׳ יש ודבר שהעולם חשך בעדם ומכש״כ בר״א ב״ד שהיה תחלה בתכלית ההיפוך בעמקי הקליפות בבחי׳ רע גמור ממש שאזי כששבים בתשובה שלימה לה׳ ית׳ להרגיש תכלית הביטול אזי ימצא בהם ההתפעלות גדולה עד מאד עד שיצעקו מעומק הלב צעקה גדולה ומרה בכח גדול וחזק מאד כענין תשובת ראב״ד שגעה בבכיה עד שיצאה נשמתו מגודל עוצם ההתפעלות וצעקתו הגדולה עד בכח גדול מאד כו׳ (ועמ״ש סד״ה קול דודי שזהו ענין הדילוג מדלג כו׳ שלמעלה מההילוך כו׳ ויש ג׳ בחי׳ עומדים ומהלכים ומדלג כו׳). והנה באמת ההתפעלות הוא בנפש החיונית בלבד (כנ״ל בתורה) כי בנה״א לא יתכן ההתפעלות כלל מאחר שהיא בטילה בעצמות הביטול האמיתי מצד שהוא חלק אלוה ממעל כו׳, זולת בנפש החיונית ימצא בחי׳ ההתפעלות כשמתהפכת לקדושה ממש להרגיש בחי׳ ביטול האמיתי שבטבעה הוא למשוך אחר תאות עוה״ז כו׳ וכיון שהרגישה בבחי׳ הביטול אזי מתפעלת מאד באהבה והתלהבות גדולה לה׳ לבדו ית׳, וזהו בבחי׳ בע״ת דוקא שההתפעלות שלהם הוא מחמת שהיה תחלה בבחי׳ ההיפוך ועתה חזרו בתשובה להשי״ת שנתפעלו מההתחדשות של הרגשת הביטול הזה, ולזאת יצעקו בצעקה גדולה ומרה להשי״ת. ולזאת גדולה מעלת הבע״ת על הצ״ג בזאת דמשכי׳ לי׳ בחילא יתיר, דהיינו בחי׳ ההתפעלות של נפשם החיונית שמתהפכא מחשוכא לנהורא שלזאת יהיה צעקתם בכח גדול מאד. אך אין מעלתן יתירה מצד דמשכי׳ לי׳ בחילא יתיר בלבד, כי מה בכך שיועיל הצעקה שלהם שהיא בכח גדול מעט יותר מן הביטול האמיתי דצ״ג שבטלים כל ימיהם בתכלית הביטול תמידי עד שיהי׳ למעלה מצד זה מן הצדיקים כו׳. אך עיקר הטעם הוא שזה דמשכי׳ לי׳ בחילא יתיר הוא בא ונתוסף מבחי׳ ההיפוך דוקא דהיינו כנ״ל שההתפעלות הגדולה הזאת היא בנפש החיונית דוקא שטבעה רק למשוך אחר תאות עוה״ז כו׳ שנתהפכא לקדושה ממש להרגיש הביטול, ולזאת תתפעל מאד (ור״ל כי ענין מה שהוא דבר חדש וענין זה מה שהוא בא מההיפוך שניהם ענין א׳, דלפי שזה נמשך מההיפוך שמה שהי׳ עד עכשיו בצד ההיפוך כעת נתהפך להתפעל מאלקות וע״כ יהיה ההתפעלות יותר מאד כי זהו דבר חדש). וזהו הכלל ידוע דכד אתכפיא סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה לעילא לעילא, והיינו מצד שרש שרשו של הסט״א היא נפש החיונית שנמשכה מז׳ מלכין קדמאין דתהו שלפני האצילות רק שנפלה דרך שבירה למטה, ומעתה כיון שנתבררה היא מתהפכא מחשוכא לנהורא להתפעל בגודל עוצם ההתפעלות והביטול שלה כו׳, אזי ממשכת היא השפע מעיקרא ושרשה הנעלה מעולם התהו שלפני האצי׳ כו׳. משא״כ הצדיקים נמשכים מש׳ מ״ה

דתיקון דאצי׳ שלא הי׳ מעולם בשבירה לכך לא נמצא בהם ההתפעלות כלל זולתי ילכו מחיל אל חיל בהדרגה וסדר לעלות ממדריגה למדריגה בהשגות הביטול דשם מ״ה התיקון בלבד. (אף שבצדיקים יש ג״כ נה״ב מ״מ הוא מבחי׳ עליונות שלא ירדו למטה כ״כ אף שנמשכה מפני שור ה״ז כערך בחי׳ שור שהוא בהמה טהורה לגבי אריה שהוא חיה טמאה, כך ערך נה״ב שבצדיק לגבי נה״ב שבבע״ת, שהרי קודם ששב הי׳ מעוברי רצונו שגרוע יותר מבהמות וחיות טמאות כמ״ש בסש״ב פכ״ד). ולזאת נפלאו הבע״ת יותר מצד התבררותם את הניצוצין דתהו שנפלו בשבירה לסט״א ולקליפות, וכיון שחוזרי׳ הניצוצין בתשובה ואו״ח מן הסט״א להתכלל בקדושה שאזי חזרתם הוא בכח גדול מאוד בגודל עוצם ההתפעלות אזי המ״ן דאו״ח של המתבררין אלו ימשיך מ״ד ממקום גבוה מאוד נעלה משורש שרשם מעולם התהו שלפני האצי׳ כו׳ (כנ״ל בענין ריח בוגדיו כו׳). וזהו דכד אתכפיא סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה לעילא לעילא מצד שקליפה קדמה לפרי, כמ״ש בד״ה ויהי בשלח פרעה כו׳.

קיצור ה׳. וע״פ עבודה אצל בע״ת התפעלות גדולה היינו מצד שזהו אצלו דבר חדש לגמרי, משא״כ אצל צדיקים תמידית, והדבר חדש מעורר למעלה שהרי כל מעלת העלאת מ״ן וביטול היש לאין לפי שזהו דבר חדש, וההתפעלות וההתחדשות זהו מצד נפש החיונית וא״כ היינו מה שנתברר מההיפוך וזה יקר למעלה. א״כ מעלת הבע״ת זהו מפני ב׳ דברים, א׳ שנתברר מההפך, ב׳ מפני ההתפעלות מהתחדשות, ושניהם דבר א׳. ומתורץ הקושיא איך תגדל כ״כ מעלת בחילא יתיר. אך הענין כי זהו מי יתן טהור מטמא, ועמ״ש לעיל המשל מסממני רפואה א״כ זהו מעלת חילא יתיר מצד עצמו כו׳.

ה) והנה ע״י תשובת ראב״ד נתבררו הניצוצין שנתפשטו בעומקי הקליפות דעשייה ונתכללו בקדושה שזהו תחלת הבירורין בדרך וסדר התבררותן מלמטה למעלה כנ״ל, ואח״כ הוא בחי׳ התבררות הניצוצין דיצירה ואח״כ דבריאה ודאצי׳ כו׳. והנה בחי׳ התבררות ניצוצין דיצירה ובריאה הוא אינו ע״י בע״ת שעברו עבירות תחלה ח״ו שזהו התבררות הרע גמור דעשי׳ כנ״ל כ״א בענין מארז״ל נמצא כל ימיו בתשובה דהיינו כשהוא בעל עסק ונטרד בצרכי עוה״ז שימצטרך לטוב אח״כ לה׳ ית׳ בתפלה בהתפעלות גדולה עד מאוד מאחר שהי׳ נפרד תחלה ונפסק מבחי׳ הביטול בכל היום כולו אי לזאת יתחדש לו הרגשת הביטול בבחי׳ התחדשות ממש ותתפעל לבבו בבחי׳ התפעלות מאוד בצעקה גדולה ומרה שזה ההתפעלות הוא ג״כ מנפשה החיונית שהיה עוסק בצרכיו בעניני עוה״ז ועתה כיון שהרגישה הביטול נתפעלת מאוד מההתחדשות הזאת ואתהפכא מחשוכה לנהורא לזעוק בגול גדול לה׳ לבדו ית׳ (ותשובה היא החזרת פב״פ ממה שהיה תחלה אב״א). וזהו כמו שאמרז״ל בכ״י יהיו בעיניך כחדשים דהיינו בחי׳ הבע״ת שנתפעלו מאוד מן ההתחדשו׳ הזאת מצד שנפסק בנתיים מבחי׳ הביטול שישן בלילה וכדומה שנתחדש בבוקר בחי׳ הרגשת הביטול בהתפעלות גדולה והתחדשות ממש כמארז״ל כל ימיו בתשובה, שעי״ז ימשיכו מ״ד ממקום גבוה מאוד נעלה מבחי׳ עולם התהו שלפני האצילות מאחר דאתכפיא סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה

לעילא לעילא כנ"ל. וזהו בחי' התבררות הניצוצין דיצירה ובריאה ע"י בע"ת הללו שהאו"ח של בירורים האלו ימשיכו מ"ד משרשם מתהו שלפני האצי' כנ"ל. משא"כ הצדיקים גמורים שהם בבחי' הביטול תמידי ממש דלא מתפרשין לעלמין אף רגעא א' לא ימצא בהם בחי' ההתחדשות וההתפעלות, שלא יקויים בהם מ"ש בכ"י יהיו בעיניך כחדשים שנתישן הדבר ההוה בתמידות אצלם בלי הפסק כלל. (אלא שבאמת בצדיקים שייך ג"כ בחי' תשובה כמו שאומר בסמוך, ואומרו כאן שנתיישן הדבר זהו כשהצדיק אינו זוכה לתשובה וע"ז אמרו רז"ל אם נזדקנו ד"ת אצלך). ולזאת תגדל מעלת הבע"ת אלו על הצדיקים מצד דמשכי' לי' בחילא יתיר והכח הגדול של ההתפעלות הזה הוא בא מצד ההיפוך דוקא הוא התהפכות נפש החיונית מחשוכא לנהורא שזה מחודש אצלה, ולכך תתפעל מאוד כמ"ש בכ"י יהיו בעיניך כחדשים, ולזאת מצד התבררות נפשם החיונית שהיא מבחי' שבה"כ דתהו שנפלו לבריאה ויצירה ימשיכו מ"ד משרשה ממקום גבוה מאוד נעלה מעולם התהו שלפני האצי'. והנה לאחר כ"ז מתבררין הניצוצין דתהו שנפלו לשם ב"ן דאצי' וחוזרים בתשובה ואו"ח בכח גדול למעלה להמשיך מ"ד ממקורם שלמעלה מאצי' והיינו ע"י הבע"ת דאצי' פי' הצ"ג שנשמתם מעולם האצי' שהם תמיד בתכלית הביטול תמידי בלי הפסק כלל בבחי' מרכבה ממש, אך כיון שנפסק אצלם הביטול אף רגע א' שנעשה בחי' יש ודבר מה לפום שעתא ורגע חדא אזי צריך לשוב ע"ז בתשובה שלימה בהתפעלות גדולה מהתחדשות הביטול שנעשה מחודש אצלו מאחר שנפסק הימנו רגע א' כנ"ל. וזהו בחי' התבררות הניצוצין דב"ן דאצי' שחוזרים באו"ח והעלאות מ"ן למעלה שממשיכים מ"ד ממקורם שלמעלה מאצי' כנ"ל. (במ"א פי' כי מ"ה וב"ן הם רו"ש, כי בן מלשון בנין, והנה בבחי' שוב יכול להתקרר וליפול מההתפעלות ע"כ צריך לחזור בבחי' רצוא, וזהו התשובה של הצדיק כו' ועמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח). אך זאת יובן בפשיטות שתשובת ר"א ב"ד עולה על כולנה מפני שהוא בירור הניצוצין דעשי' שנתפשטו בעמקי הקליפות דעשי' להיות בחי' רע גמור כו' והחזירן הוא לקדושה ממש ע"י שגעה בבכי' עד שיצאה נשמתו כו' וכנ"ל שכ"ד היותר גבוה בשורשו יורד יותר למטה בדרך שבירה. נמצא שרש הטוב של הרע גמור הזה דעשיה שנתברר ע"י ר"א הוא גבוה מאוד נעלה מכולם לכך נתעורר עי"ז התשובה של הבירורים האלו שרשן הגבוה מאוד נעלה לעילא לעילא כו', ולכן קנה עולמו בשעה א' כנ"ל. (לקמן משמע להיפך דבחי' לאתבא צדיקייא בתיובתא עדיף מבע"ת זמסתם צדיקים, וצ"ע). וז"ש על לע"ל בגמר ותכלית כל הבירורין א"ח עט"ב וגו' שב"ן הוא יתעלה לשרשו שם ס"ג שלפני האצי' שיהי' למעלה משם מ"ה התיקון דאצי', אך עתה שם מ"ה הוא הדכר המברר ושם ב"ן הנוק' המתברר ושם מ"ה הוא בעלה למעלה הימנה בהיותו הוא מברר את שם ב"ן דאצי'. ולזאת כל הנהגות העולמות מתנהגים עתה עפ"י שם מ"ה התיקון דאצי' שהוא המושל עתה על שם ב"ן כמ"ש והוא ימשול בך ואל אישך תשוקתך וגו'. ולכך לע"ע הצדיקים הנמשכים משם מ"ה התיקון הם למעלה מן הבע"ת הנמשכים מש' ב"ן, הגם שבע"ת משכין לי' בחילא יתיר שהן הניצוצין דב"ן המתבררין וחוזרין בבחי' או"ח לשורשם שם ס"ג. הנה אף

שמעוררים עי"ז תשובתן את שרשן שם ס"ג אעפי"כ הוא עדיין לע"ע בהעלם והסתר גדול שהוא למעלה מאצי' ועיקר ההנהגה הוא ע"פ שם מ"ה דתיקון דאצי' שהוא מאיר מאיר עתה בבחי' גילוי כו', זולת לע"ל בגמר ותכלת כל הבירורין אז יהי' א"ח עט"ב שיתעלה שם ב"ן לשורשו שם ס"ג ושם ס"ג יאיר בבחי' גילוי ממש ואז יתעלו הבע"ת להיות למעלה מן הצ"ג מצד התגלות שרשם ש' ס"ג שלמעלה משם מ"ה כו', ועל אותו העת נאמר אז תשמח בתולה במחול וגו' וכמ"ש במ"א ח"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, פי' נפלאות הוא בחי' ש' ס"ג שהוא עתה בהעלם והסתר (וגם אראנו נפלאות היינו פנימיות עתיק כמ"ש הרמ"ז ר"פ תצא סוף דף רע"ו, והכל א' כמ"ש הרמ"ז ר"פ תולדות דקל"ה שדעת דעתיק יש בו שם ס"ג) שעיקר ההתגלות הוא מבחי' שם מ"ה בלבד שהוא המושל על שם ב"ן דאצי' כמ"ש והוא ימשול בך וכל ההנהגה הוא עפ"י שם מ"ה התיקון דאצי' כנ"ל, אבל לע"ל בגמר ותכלית כל הבירורין שיהי' א"ח עט"ב שיתעלה שם ב"ן לשרשו שם ס"ג, ושם ס"ג יאיר אורו בבחי' גילוי ממש אז אראנו נפלאות, שמה שהי' מופלא ומכוסה היינו ש' ס"ג אראנו בבחי' גילוי ממש אז תשמח בתולה במחול כו'.

קיצור ו'. שע"י תשובת ראב"ד נתבררו הניצוצין מעמקי הקליפות דעשיה ובירורי' דיצירה ובריאה זהו ע"י בירורים דבעל עסק, ובירור ב"ן דאצילות ע"י צדיק שעושה תשובה. והנה ע"י התשובה אראנו נפלאות שם ס"ג שעכשיו מכוסה, והוא ג"כ גילוי פנימי' עתיק.

ו) **ומעתה** נבוא לביאור הכתוב מי יתנך כאח לי. והענין הוא כנודע שז"א דאצי' הם המדות דאצי' הוא מבחי' סוף עולמות הא"ס כו', ונוק' דאצי' הוא מקור עולמות בי"ע עולמות הנפרדים הבע"ג ותכלית וכמ"ש בכי"ק אדמו"ר נ"ע בת"א פ' תרומה בענין הכרובים. והנה בחי' ההתחברות והיחוד דסוף עולמות הא"ס עם מקור עולמות הנפרדים דבי"ע, דהיינו בחי' היחוד דזו"ב דאצי' הוא בעולם האצי' דוקא מפני שעולם האצי' הוא ממוצע בין א"ס לנבראים בע"ג ותכלית כמ"ש בת"א בד"ה כי אברהם לא ידענו, לכך בו דוקא יתחברו ויתיחדו בחי' ז"א שהוא מסוף עולמות הא"ס עם הנוק' מקור דבי"ע כו') ששם מתיחדין ומתחברין ביחוד אמיתי, והם הם נקראו בחי' חתן וכלה, שז"א נקרא חתן ונוק' הכלה. ועד"ז סובב והולך כל הכתובים בשה"ש שיסדו שהע"ה בענין איכות היחוד דחו"ב הוא זו"נ דאצי' כו'. והנה ידוע שבזמן הגלות אזי ז"א דאצי' הוא מעובר בבטן אימא דאצי' כו', שאז הוא בבחי' קטנות מאד תלת כלילן גו תלת ואף גם זאת בבחי' העלם והסתר מאוד בבחי' עיבור כו' כמ"ש מזה בתו"א בד"ה וארא אל אברהם ובסידור בד"ה עבדים היינו לפרעה, ואז יורד השפע למטה לבי"ע מבחי' אחוריים דקדושה בלבד כמאן דשדי בתר כתפי' כו', ולכך אז אוה"ע מושלים שיונקים החיצונים מקדושה שנקראו בחי' אלקים אחרים כו' מפני שאל מסתתר מאתנו בהעלם והסתר מאד כנ"ל. אבל בזמן הגאולה אז ז"א יוצא מבטן אימא בבחי' לידה כמשל הולד הנולד ויוצא לאויר העולם מהעלם לגילוי כך בזמן הגאולה יוצא ז"א דאצילות שהן המדרי' דאצי' בבחי' לידה להאיר בבחי' גילוי ממש.

וע"י שהמדות עליונות מאירים בבחי' גילוי נמשך להיות גילוי מ"ש ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי שהאהבה והשנאה נמשך מגילוי המדות. משא"כ כשהמדות הם בעיבור והעלם והשפע נמשך בבחי' אחוריים מבחינה שלמעלה מהמדות דשם כחשכה כאורה כו'. וזהו ענין השקיפה ממעון קדשך מן השמים דוקא שהם המדות ואזי וברך את עמך כו' כמ"ש בת"א בד"ה כי עמך מקור חיים. ולכן אומרת כנס"י בזמן שאין גילוי מי יתנך כאח לי, מי היינו בינא אימא עילאה ששם בחי' העיבור וההעלם שיהי' בחי' הלידה וגילוי המדות, וזהו להיות כאח לי שעי"ז יומשך הגילוי מא"ס במקור דבי"ע. ועמ"ש במ"א ע"פ מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה כו', מי דוקא. וזהו ענין מי ברא אלה כו', שמבחי' מי נמשך להיות גילוי ר"ק ופ"ו חשבון אלה אשר אלה הוא כענין זה. והנה בע"ח פי' מארז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, דהיינו שלהיות לידה דז"א זהו ע"י שירכותיה מצטננות, וזהו נק' מי בינה שממית עצמו, ר"ל הסתלקות האור מהכלי בשביל להיות גילוי המדות כו' כמ"ש בע"ח שער עי"מ פ"ג ובמא"א אות מם סל"ג. וא"כ בחי' זו צ"ל ג"כ בעבודה שהצדיקי' ממשיכים להיות כאח לי, דהיינו לידה של המדות וה"ע קיום התורה. וצ"ל ג"כ בבחי' זו מי שממית עצמו, היינו כמארז"ל הרוצה שיחיה ימית א"ע והוא למס"נ בק"ש באחד ע"י שמע ישראל להתבונן איך כולא קמי' כלא חשיב, וה"ע שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, והיינו מי ב' שערי בינה. ועז"נ מי יתנך כאח לי, והוא בחי' לא זז מחבבה עד שקראת אמי, שהמס"נ בק"ש הוא המוליד גילוי התורה להיות כאח לי כו' כמ"ש בת"א סד"ה רני ושמחי בת. וזהו שבק"ש אומר הוי' אחד אח ד' היינו ז"א ד' בחי' מלכות, דהיינו גילוי יחוד העליון של המשכת אוא"ס בד' רבתי מקור דבי"ע, כי ד' רבתי הוא מקור הדבור כו'. ועוי"ל בפי' מי יתנך כאח לי, היינו כמ"ש בבה"ז פ' וירא ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא, שאע"פ שיש יתרון ביחוד זו"נ להוליד אור חדש נשמות חדשות משא"כ ביחוד חיצוני דאו"א להחיות מאין ליש שאינו רק לחדש הישינות וזהו ענין מהלכים בין העומדים, עכ"ז יש יתרון ג"כ ביחוד דאו"א שהוא תדירי ואינו נפסק ונק' תרין ריעין דלא מתפרשין, משא"כ ביחוד זו"נ שלפעמים היא נפרדת ולכן נק' דודים כמ"ש בזח"ג פ' ויקרא דף ד'. וע"ז מבקשת מי יתנך כאח לי, שבחי' היותה כלה לא ימנע מהיות ג"כ בחי' אחים שאהבתם טבעית ותדירית ואין בה שינויים והוא ע"ש יחוד התדירי, וזהו מהלכים בין העומדים שיהיו ב' הבחי' יחד, והיינו שהאדם יהי' ג"כ מב' הבחי' היינו המעלה דמלאכים שהם עומדים ברום עולם כו' ואין בהם ירידה כו' כך האדם יהי' ג"כ בהתקשרות תדירית ע"ד שתורתו אומנתו כו' וגם יהי' בבחי' מהלך בבחי' בכל מאדך בלי גבול כו', והיינו מצד נה"א יהיה בבחי' למען אחיו ומצד בירור נה"ב יהי' בבחי' כלתה נפשי כו', וע"ד שיש באדם מבחי' שרפים ואופנים כמ"ש בד"ה האזינו השמים. והנה עפי"ז י"ל מארז"ל בת"כ ע"פ ואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה, כי עי"ז מעורר כן למעלה להיות כאח לי כו' וזהו כלל התורה וזהו ג"כ ענין הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, כשמן הטוב על הראש כו' כטל חרמון כו',

שע"י יחוד זה יומשך המשכת עליונות מבחי' כשמן הטוב עמ"ש בזה בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב ומבחי' טל אתעדל"ע אהיה כטל כו'.

קיצור ז'. ענין יחוד זו"נ זהו התחברות גילוי אור א"ס במקור הנבראים, והיינו ע"י המדות. אך כשהמדות בבחי' עיבור והשפע יורד מבחי' אחוריים אזי עת לרחוק מחבק, ע"ז אומרת מי יתנך כאח לי, מי ברא אלה, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. היינו ע"י מס"נ בק"ש משיך גילוי אחד את ד' גם פי' כאח לי שיהי' ב' הבחי' אחותי כלה וה"ע מהלכים בין העומדים, ומכ"ז יובן ענין ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה.

ז) ועתה צ"ל ענין יונק שדי אמי. כי הנה עד"מ הולד אחר הלידה הוא עדיין בבחי' קטנות מאד ולזאת תגדל ע"י היניקה שיונק משדי אמו שנגדל עי"ז בהרחבה והגדלה מאד, שזהו בחי' מוחין דיניקה עד שנשלמו ימי יניקה כ"ד חדש כו' אז נגדל בבחי' מוחין דגדלות ממש כנודע, ועמ"ש מזה בד"ה וארא אל אברהם גבי באל שדי, ועי' במא"א אות ד' סעיף א' ובאות ח' ס"ל כ' חלב גימט' ד' יודין דע"ב, ועמ"ש בד"ה טובה הארץ מאד מאד ענין א"י שנק' ארץ זבת חלב ודבש שחלב מוחין דגדלות דחסדים כו', ומ"ש בביאור ע"פ ואהיה אצלו אמון בענין דם נעכר ונעשה חלב. ועד"ז אומרת כנס"י שיהי' כביכול יונק שדי אמי היינו ע"י לא זז מחבבה עד שקראה אמי ע"י למס"נ באחד עי"ז יומשך הגדלת שם הוי' וכמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את ה', וזהו דם נעכר ונעשה חלב כו'. ואפ"ל לפ"ז יונק שדי אמי ממה שאו"א יונקים ממזלות דא"א. ועיקר ענין זה היינו שיהי' הגדלת המדות עליונות, שהגדלת המדות זהו ע"י המשכת סוכ"ע, כמו עד"מ בנפש כמ"ש בד"ה וידעת היום כו', ועמ"ש בד"ה באתי לגני בפי' שתיתי ייני עם חלבי, והיינו ענין יונק שדי אמי. וביאור הדבר דהנה כתיב אם הבנים שמחה, פי' שאימא עילאה היא הבינה דאצי' שהיא מקור המדות דז"א דאצי' שנקראו בשם בנים היא שמחה שבה מלובש ענג עליון של המאציל ב"ה, והיינו מפני שבאימא דאצילות הוא משכן חכמת התורה שהוא שעשוע המלך ב"ה, כי פנימיות אבא הוא פנימיות עתיק, וכנודע שב' תורות שבכתב ושבע"פ שניהם שרויים בבינה דאצי' שלגבי חכמה דאצי' נק' בינה תשבע"פ ואבא תשב"כ כו' ולגבי אימא תתאה היא מל' דאצי' נק' אימא עילאה בחי' תשב"כ ואימא תתאה תשבע"פ כו'. ונמצא שב' תורות שבכתב ושבע"פ כלולים בה', ולזאת אם הבנים שמחה בהיות התורה היא שעשועים של המאציל ב"ה שבה מלובש ענג עליון כמ"ש ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו ושעשועי את בנ"א. פי' שיש בזה ה' בחי' ומדרגות שונות (ואהיה אצלו אמון מדרגה א' ואהי' שעשועים מדרגה השנית משחקת לפניו מדרגה שלישית משחקת בתבל ארצו מדרגה ד' ושעשועי את בנ"א מדרגה חמישית כו'). והיינו ואהיה אצלו אמון הוא כשנקודת החכמה של התורה היא נעלמה וגנוזה בכתר דאצי' (וכמ"ש במא"א א' צ"ה אמון מופלא נק' מו"ס כי הוא היה אומן לכל האצי' עכ"ל, והי"נ הביא מת"ז תיקון מ"ב דף פ"ד אמון מופלא ומכוסה דאיהו אין כו' וגם כי התורה נק' אמון כמ"ש ברבות ר"פ בראשית ובזח"ב תרומה קס"א

ותורה קדמה סוד ח"ס שבא"א כמ"ש במא"א תאו ססעי' ט"ו ועמ"ש בביאור ע"פ דפ' ציצית בענין כ"א בתורת ה' חפצו כו' שבחי' זו תורת הוי' כי הוי' זהו באצי' ותורת הוי' היא ח"ס כו'). ואהי' שעשועים יום יום היינו באו"א דאצי' ששם השראת השעשועים וענג העליון כנודע שאבא דאצי' נק' בחי' עדן ואימא דאצי' היא הגן המקבל מעדן כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהם מקור הג"ע דבריאה לזאת שם שורה עיקר השעשועים והעונג נפלא של המאציל ב"ה שמשתעשע בחכמתו ית' חכמת התורה המלובש באו"א דאצילות שאז כשהיא מלובשת באו"א אומרת ואהיה שעשועים יום יום. וזהו ענין אלפים שנה שקדמה התורה לעולם, כי עולם זהו חסד כמ"ש עולם חסד יבנה ואלפים שנה שקדמו היינו אאלפך חכמה ובינה שהן בחי' יום יום. ועמ"ש מזה בד"ה ואהי' אצלו אמון. ואח"כ משחקת לפניו בכל עת, היינו כשהיא יוצאה ומתגלה בז"א דאצי' כמ"ש ע"פ השמים כסאי בת"א ר"פ בראשית, שהתורה נמשכת מבחי' אלפים הנ"ל ונמשכה להתלבש בבחי' עולם שהם המדות ו"ק כשר ופסול כו' ע"ש. והנה ז"א דאצי' נקרא פנים לגבי המל' שהיא חיצוניות ואחוריים דילי' אז משחקת הוא בבחי' שחוק ולא בבחי' שעשועים. וההפרש בין שחוק לשעשועים הוא עד"מ למטה שהשעשועים הוא כשהתענוג הוא נעלם וגנוז בפנימיות השכל שאז משתעשע בהחכמה ההיא בתענוג נפלא הנעלם וגנוז בעצמות החכמה והשכל הנפלא שמשתעשע בה ומתעדן הימנה (ואין ניכר ונרגש בחיצוניות גופא כלל רק שהוא בחי' השעשועים בעצמותו של השכל בפנימיותו בלבד) אבל השחוק הוא כשמתגלה התענוג בבחי' התגלות ממש בחיצוניותו ממש עד שנראה לעין כל שימלא שחוק פיו. נמצא התענוג נתפשט בבחי' חיצוניות עד שניכר ונראה לזולתו ממש. כך עד"מ למעלה ממש, דכאשר התענוג עליון מלובש באו"א דאצי' ששם השראות חכמת התורה שבת תתלבש ענג העליון אז העונג הנפלא הוא נעלם וגנוז בפנימיות החכמה ושכל דאו"א דאצי' ואז מתואר העונג בשם שעשועי' שמשתעשע בעצמו' פנימי' החכ' ושכל דאו"א בלבד ואין מתגלה בחיצוניות כלל (כ"א הוא שעשוע המלך בעצמותו) אבל כיון שנתגלה העונג עליון של התורה בבחי' המדות עליונות דז"א דאצי' אז מתואר העונג בשם שחוק שהוא ההתגלות בחיצוניות ממש בבחי' התגלות ממש. וע"ד ההפרש בין שבת שנאמר וקראת לשבת עונג ובין יו"ט שנאמר מועדים לשמחה. ולזאת כשהתורה מלובשת באו"א דאצי' אז נאמר ואהי' שעשועים יום יום, וכאשר יוצא' לידי גילוי בז"א דאצי' אז נאמר משחקת לפניו בכל עת, (שז"א נק' בחי' פנים וגם משחקת י"ל לשון שחקים שטוחנין מן כך משחקת משחקת ומבטלת הדיני' כו' ע"ד מי ימלל גבורות כו', גם שחוק גימט' ואהבת גימט' ב"פ אור). ואח"כ משחקת בתבל ארצו, הוא בהיותה נשפלת להתלבש בנוק' דז"א היא מל' דאצי' שנק' בחי' תבל ארצו, ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש ע"פ ומלאו פני תבל תנובה. ואח"כ ושעשוע את בנ"א הוא בהיות נעשה בחי' ג"ע העליון דבריאה שאז לגבי עולם הבריאה דהיינו כשמתלבשת בכח"ב דבריאה נק' בחי' שעשועים כמו שהיתה נקראת בראשית האצי' בעודה מלובשת באו"א דאצילות מקור הג"ע דבריאה כו' שלגבי בריאה נק' זה העונג הנגלה בזו"נ דאצי' בבחי' שחוק כו' לבחי' שעשועים

כמ"ש כה"ג בד"ה ועתה יגדל נא כח בפי' כאשר דברת לאמר. וזהו ושעשוע את בנ"א שהוא השעשועים של נשמות הנבראים שמשתעשע בו בג"ע העליון (וכמ"ש בזהר בענין קב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא בג"ע כו', וי"ל שזהו גילוי מבחי' ואהי' שעשועים יום יום כו'). וז"ש אם הבנים שמחה, פי' כי השמחה היא בחי' התגלות הנעלם בלבד כנראה בעליל עד"מ בנפש האדם שבשעת השמחה מתגלים ומתפשטים כחות נפשו וחיותו בהתפעלות גדולה והתגלות גדולה שאין נתחדש בו תוס' חיות מרובה יותר בשעת השמחה מה לא הי' מקודם לכן כ"א רק מה שהיה בו בהעלם קודם השמחה שהיה החיות בכיווץ נתגלה ונתפשט עתה ע"י השמחה בהרחבה והתפשטות כענין מארז"ל נכנס יין יצא סוד שע"י ששתה יין המשמח לב אנשים יצא הסוד הגנוז בו בהעלם בבחי' גילוי שאין זה בחי' התחדשות זולת היציאה מההעלם לגילוי כענין מארז"ל צהבו פניו של ר' כו' שע"י השמחה נתגלה החיות שלו בהתגלות ממש עד שעלה אדמומית בפניו שצהבו מרוב השמחה כו' (ועמ"ש מזה בד"ה ענין הנסכים ובד"ה שוש אשיש), כך עד"מ למעלה דכתיב יאר ה' פניו אליך שהוא בחי' הארת פנים העליון בבחי' גילוי ע"י השמחה, וז"ש אם הבנים שמחה בהיות שמלובש בה חכמת התורה שבה מלובש עונג עליון כמ"ש ואהי' שעשעי' יום יום כנ"ל לזאת אם הבנים שמחה (ועמ"ש ע"פ בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו ובד"ה ה' לי בעוזרי בפי' זמן שמחתינו). והיינו שיוצא התענוג עליון הימנה למטה לז"א דאצי' בבחי' גילוי ממש מחמת רוב השמחה והעונג שנתמלא בה כו'. וז"ש יונק שדי אמי שז"א דאצי' יונק משדי אמי דאצי' שפע ענג העליון שנשפע בה שמחמת רוב השמחה תתגלה אורה למטה לז"א שיהי' יונק הימנה ויגדל ויתרחב אבריו עי"ז בהרחבה וגדלות מאד, דהיינו שהמדות עליונות מתפשטים בהרחבה וגדלות מאד כנ"ל (עד שיהיה כל מדה כלולה מיו"ד ויו"ד מיו"ד שעי"ז יומשך מהם רבוי השפע למטה ומזה יומשך להיות דירה בתחתוני', ועמ"ש ע"פ שיורד ע"פ מדותיו אשר מדותיו הן מלמעלה למטה להאיר למטה וכן השמחה גורם הגלוי למטה). והנה כ"ז נעשה ע"י מעשה הצדיקים גמורים שלמטה בעסקם בתומ"צ שעי"ז יוסיפו אורות למעלה שיתגלה השפע דעונג עליון של חכמת התורה המלובש באימא דאצי' אל ז"א דאצי' שיהי' יונק משדי אמו ויהי' נגדל בהרחבה וגדלות מאד מאד כנ"ל.

(קיצור ח'. ענין יונק שדי אמי, חלב ד' יודין דע"ב, הגדלת המדות עליונות ע"י מס"נ בק"ש דם נעכר ונעשה חלב, וע"י עסק התורה שנא' בה אמון שעשועים משחקת לפניו בתבל ושעשוע בנ"א, שחוק גלוי העונג, שבת ויו"ט, והשמחה גורם גילוי ההעלם ומזה נמשך הגילוי בהמדות שיהיו בהגדלה. וזהו עבודת הצדיקים שממשיכים מי יתנך כו' יונק כו' שיהי' עי"ז דירה בתחתונים).

ח) **אכן** מעלה יתירה נודעת לנו בבע"ת הגבה למעלה מאד נעלה, והיינו כמ"ש להלן אמצאך בחוץ אשקך, פי' שכאשר אמצאך בחוץ דוקא ע"ד ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת כמ"ש בת"א בד"ה וישב יעקב דהיינו שישים אל לבו מההיפך איך שנתרחק ויבין שרש השפע אם לעוברי

רצונו כו׳ ועי״ז יהפוך את לבבו מהקצה אל הקצה, ובחינה זו הוא יתרון האור הבא מן החושך דוקא ע״ד כשושנה בין החוחים. ומזה יבא ג״כ לבחי׳ רעו״ד בחילא יתיר, וזהו ג״כ ענין בחוץ, דהיינו חוץ ולמעלה מהשכל כמ״ש ויוצא אותו החוצה למעלה מכיפת הרקיע דהיינו שממשיך מבחי׳ שלמעלה מהקו והמקו״פ, והיינו חוץ למעלה מהרקיעים והעגולים המשתלשלים מהקו כו׳. כי הנה ארז״ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ופי׳ בלק״ת מהאריז״ל פ׳ תשא שזהו ענין המקו״פ והוא נעשה ע״י צמצום והסתלקות האור, ובאמת זהו בטל לגבי אור א״ס כו׳ וא״כ בחוץ היינו למעלה מהצמצום כו׳, ועד״ז נאמר הן אראלים צעקו חוצה, וכמ״כ נמשך זה ע״י צעק לבם של בע״ת. וזהו אמצעך בחוץ כענין מציאה שלא נודע מאין באה לו וכך נאמר ובקשתם משם ומצאת ע״ד והחכמה מאין תמצא, והיינו שע״י דאתכפיא סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה לעילא לעילא כנ״ל. וזהו אשקך, בחי׳ הנשיקין שהוא בחי׳ אתדבקות רוחא ברוחא שהוא הגבה למעלה מאד נעלה ממעלת הצדיקים שממשיכים השפע דאימא לז״א שינק משדי אמו כו׳, דהיינו יחוד זו״ב שהוא ההמשכה מסוף בחי׳ הא״ס למקור דבי״ע, אבל הנשיקין הוא יחוד דאו״א כמ״ש במא״א נ׳ ל״ה נשיקה הוא דבקות רוחא ברוחא בזיווג הפנימיים ועל הרוב נק׳ כך זיווג או״א כו׳ עכ״ל, וההמשכה והגילוי שבאו״א זהו למעלה מבחי׳ הגילוי שבזו״נ כנודע מענין י״ה ו״ה. וזהו ענין במקום שבע״ת עומדין כו׳ לרחוק ולקרוב דהיינו יסוד אבא שממשיך האור מבחי׳ אחכמה והיא רחוקה ממני שלמעלה מיסוד ז״א הנק׳ ולקרוב כו׳. וזהו אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני וגו׳. פי׳ בזאת נפלאו מעלת הבע״ת על הצדיקים גמורים שהצדיקים גמורים ממשיכים השפע דעונג עליון שכבר נתמלא באימא דאצי׳ שיומשך באימא לז״א שינק משדי אמו כו׳ (ואין זה המשכת אור חדש ממש כי אם מהאור שכבר נמשך באו״א שה״ע ואהיה שעשועים יום יום כנ״ל ממשיך מזה בז״א וכמ״ש בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י) אבל הבע״ת ממשיכים לשפע העונג עליון שימשיך ויתלבש לשרות בחכמת התורה המלובש באימא דאצילות דהיינו שיתענג המאציל ב״ה בחכ׳ התורה. וז״ש אנהגך אביאך אל בית אמי, פי׳ אנהגך להעונג עליון ממקורו עצמות המאציל ב״ה שיושפל ויומשך להתלבש בבית אמי דאצי׳. והענין הוא בהיות ידוע שעצמות המאציל ב״ה מרומם לבדו בבחי׳ אין ערוך כו׳ עד שאף החכמה דאצילות נחשבת לעשיה גשמיו׳ קמי׳ כמ״ש כולם בחכ׳ עשית וכתי׳ עשה פלא לעושה נפלאו׳ גדולות וגו׳ שאף הפלא העליון נחשבת לבחי׳ עשי׳ קמי׳, ולזאת מצטרך העונג העליון שיתלבש בחכמת התורה שיתענג המאציל ב״ה מחכ׳ התורה אשר במה נחשב הוא לגביו שיתענג הימנה מאחר שאף החכ׳ דאצילות כעשיה נחשבת קמי׳, ולזאת ממשיכים הבע״ת ע״י התשובה מעומקא דלבא בחילא דתיובתא יתיר בזמן התפלה בגבורות רשפי ושלהבת עזה מלמטה למעלה לה׳ אחד ב״ה שעי״ז ימשיכו שפע עונג העליון ממקורו עצמות המאציל ב״ה שישראה בחכמת התורה, וזהי אנהגך אביאך אל בית אמי. (ועמ״ש מזה בד״ה שיר השירים והיא המשכת אור חדש ממש, והיינו כמ״ש האריז״ל שכדי להמשיך יחוד או״א שהוא המשכת אור חדש מא״ס ב״ה א״א להמשיך ע״י

תומ"צ כ"א ע"י מס"נ בק"ש. ולכן הצדיקים ע"י עסק התורה ממשיכים מבחי' שדי אמי, אבל להיות אנהגך אביאך אל בית אמי זהו ע"י התשובה בחילא יתיר. אך לפמש"ל בפי' מי יתנך דגבי צדיקים דהיינו ג"כ ע"י מס"נ באחד בק"ש א"כ הם ממשיכים ג"כ יחוד דאו"א, א"כ לפ"ז צ"ל דפי' אנהגך אביאך אל בית אמי קאי ג"כ על צדיקים. אך נראה לומר דאעפ"כ יש בזה מעלה יתירה בבע"ת שבהם ועל ידם נמשך הגילוי באו"א מה שלא נמשך ע"י הצדיקים, כי הצדיקים ממשיכים מא"א וע"י תשובה נמשך מבחי' ע"י, כמ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה. ואפ"ל שזהו ענין ב' הכפין שבס"ת אנהגך אביאך לרמוז לב' בחינות שבכתר הנ"ל. אך העיקר י"ל כי ע"י התשובה יהי' הגילוי לע"ל מפנימי' עתיק שזהו ענין אראנו נפלאות. ובמא"א אות נ' סק"ב נפלאות ג' פלאות מצד נש"ב שלה כו', י"ל ג' פלאות גילוי שער החמישים דבינה שבו ועל ידו גילוי פנימיות עתיק כמ"ש בהרמ"ז פ' תצא לכן עז"נ אנהגך פי' המשכת אור חדש ממש). ואח"כ תלמדני, פי' לאחר שכבר הנהיגו והביאו הבע"ת את עונג עליון שישרה בבית אמי אז יוכלו הצדיקים להמשיך ע"י העוסק בתורה את גילוי אוא"ס למטה מפני שכשעוסק בתורה שהיא חכמתו ית' שמשתעשע ב"ה עצמותו ית' ומדבר בפיו ד"ת שהוא דבר ה' המתלבש בפיו אז ימשיך גילוי אור א"ס למטה (כמו עד"מ שקורא בנביאים היה היה דבר ה' אל יחזקאל שאז נגלה הדבור אל יחזקאל, ועתה כשקורא בזה בפיו ממשיך דבר ה' למטה שבשעת הקריאה תתלבש בו דבר ה' ההוא שנתגלה אל יחזקאל כמ"ש ואשים דברי בפיך וגו'). וזהו תלמדני דהיינו כמ"ש יונק שדי אמי שזה נעשה ע"י הצדיקים. אבל להמשיך עונג עליון מעיקרו שישרה בבית אמי דהיינו שיתענג המאציל מחכמת התורה כו' הוא נעשה ע"י הבע"ת דוקא כנ"ל (ועמ"ש סד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ בפי' והוא כחתן כו'.

קיצור ט. מעלה יתירה בתשובה ובקשתם משם ומצאת, אמצאך בחוץ, יתרון אור מהחשך, ועי"ז מעורר בחי' החוצה מה שלמעלה מהצמצום והקו. אשקך נשיקין יחוד או"א, לרחוק אחכמה והיא רחוקה, אנהגך כו' לבחי' בית אמי, ב' כפין ב' כתרים ע"י וא"א, משא"כ בצדיקים, אראנו נפלאות פנימית ואח"כ תלמדני, ודברי אשר שמתי בפיך).

ט) **אשקך** מיין הרקח. הנה איתא ברבות בקהלת ע"פ זבובי מות יבאיש יביע שמן רוקח בקהלת סי' יו"ד, דקאי על דורו של אליהו אתמול מבאישין דברים כנגדו כו' והיום מביעים דברים ואומרים ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים עכ"ל. ועמ"ש מזה סד"ה שובה ישראל בענין הפי' ב"פ הוי' הוא האלקים שמגיעים לבחינה זו ע"י התשובה דוקא. ונק' בחי' זו שמן רוקח ע"ד מ"ש בקטרת רוקח מעשה רוקח, לפי שהקטרת זהו ענין ריח בוגדיו כמש"ל אות ג'. ועד"ז י"ל פי' יין הרקח, כי יין היינו יינה של תורה, ומה שהבע"ת עוסק בתורה נק' יין הרקח שיש בו רוח טוב מהתשובה, גם צ"ד מ"ש בד"ה אוסרי לגפן עירה בענין ובדם ענבים סותה זהו יין הרקח כו'. הנה מו"ס נק' כחמר טב דשקיט ושיכך על דורדייה כו' וע"ד מ"ש בד"ה ובגפן שלשה שריגים בענין והיא כפורחת דפי' בזח"א ויחי דרל"ח סע"א ע"ד ותרב

חכמת שלמה וזה נמשך ממה שמברר למטה כו׳ לכן נק׳ יין הרקח, ובמדרש משניות גדולות או תלמוד י״ל לפי שערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה ע״כ נקרא יין הרקח, ורש״י פי׳ נסכים. והנה במא״א אות ג׳ ס״מ פי׳ ניסוך היין נק׳ המ״ן דקדושה כו׳ וזרע האשה דומה ליין בסוד יין נסך עכ״ל. והנה בבחי׳ מ״ן דנוק׳ יש ב׳ בחי׳ האחד העלא׳ מ״ן דצדיקים והב׳ העלאת מ״ן דבע״ת והם הנק׳ יין הרקח מעסיס רמוני, פי׳ הרמון הוא בעצמו חמוץ בטעמו רק סוחטין ממנו מיץ יין מתוק, ועיין בגמרא פכ״ב דשבת, כך עד״מ הבע״ת שמהפכים מרירו למיתקא היינו בחי׳ התבררות פנימי׳ נפש החיונית שנפלה דרך שבירה למטה להיותה נמשכת אחרי תאות עוה״ז שהיא בעצמה חמוץ רק בתוכה יש מיץ מתוק היינו בחי׳ הטוב שבה שמתברר ע״י הבע״ת ע״י הזעקה גדולה ומרה לה׳ ית׳ שעי״ז נסחט המיץ המתוק שלה להיות מתברר ונכלל בקדושה ממש שאזי המיץ המתוק הזה שמתברר הימנה מעורר לעילא לעילא וימשיך השפע ממקורה הנעלה שהי׳ קודם השבירה בעולם התהו שלפני האצי׳ כו׳ ולזאת עי״ז שנסחט העסיס מרמון ע״י התשובה דוקא ימשיכו שיושפע שפע עונג עליון בבית אמי, וזהו אנהגך אביאך אל בית אמי והיינו עסיס רימוני. ובמא״א אות ריש סכ״ז רמון נקרא חיצוניות מט״ט ופנימיות ח״י ט״ט עכ״ל. ומבואר בד״ה מה יפו פעמיך בנעלים ענין מט״ט שנקרא נעל דשכינתא החופה את הרגל שהיא בחי׳ מלכות כדי להיות התהוות היש כו׳ וגם נה״ב שבאדם שרשה מבחי׳ עור הבהמה ש׳ ב״ן בחי׳ נעל כו׳. והנה מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם כו׳, היינו ע״י בירור נה״ב ממשיכים יהי רצון מבחינת כתר, וזהו מעסיס רמוני המתיקות מה שנתברר ונתהפך מנה״ב שנלקחת מבחי׳ רמון הנ״ל, ומזה נמשך האה״ר וזש״ש ג״כ דרמונים הם תרין עטרין כו׳, ועמ״ש בד״ה אלה פקודי המשכן גבי עדות לישראל כו׳. ויין הרקח הוא ג״כ הבע״ת בחינת ההתלהבות בגבורות ורשפי אש שנכנס יין יצא סוד להיות מתגלה עונג העליון אל בית אמי. והנה על בחי׳ צדיקים כתיב ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה כו׳ בחי׳ דרך וגילוי כו׳, ועל בע״ת י״ל כתיב עלה הפורץ כו׳ ע״ד שפרץ גדרו של עולם, היינו הגילוי למעלה מסדר והדרגת ההשתלשלות כו׳, ובמא״א אות פ׳ סנ״א פרץ מצד כתר ובי״נ שם פרץ גימט׳ ש״ע נהורין הנמשכים מכתר.

קיצור יו״ד. ענין יין הרקח ע״ד יביע שמן רקח קטרת רקח ריח בוגדיו, והיא כפורתת, דם ענבים, עסיס רמוני בירור פנימיות נפש החיונית, רמון חיצוניות מט״ט וקושר כתרים כו׳, ושמרו דרך, עלה הפורץ כתר.

י) **אך** עוי״ל פי׳ מי יתנך כאח כו׳ אמצאך בחוץ כו׳, היינו שיהיה ב׳ הבחינות יחד והיינו ענין לאתבא צדיקיא בתיובתא כו׳, והיינו ע״י שיתחברו* מ״ה וב״ן ביחוד אמיתי שזהו ענין תשובת הצדיקים שיש בזה מעלות שניהם דמ״ה וב״ן כו׳ ואז יתערבו ויתבטלו כל הדינין והחיצונים כו׳. כי מב״ן עצמו יכולים החיצונים לינק מפני שהוא בחי׳ גבורות בחי׳

שיתחברו : בבוך באב׳ 57 : שיתבררו.

העלאות מ"ן דב"ן העולה מלמטה למעלה בגבורות רשפי אש כו', אבל כאשר יתחברו מ"ה וב"ן יחד וימתקו הגבורות דב"ן ע"י החסדים דמ"ה אז יתבטלו החיצונים והדינים ולא יהי' מקום לאחוז ולינק כלל. ועל אותו העת נאמר גם לא יבוזו לי וגו' מפני שנתחברו מ"ה וב"ן ביחד ע"י תשובת הצדיקים כו' ועמ"ש מזה לעיל אות ה', ועמ"ש מענין תשובת הצדיקים בד"ה מה טובו אוהליך גבי והתשובה השלישית כו'. ויש לבאר ע"ד מ"ש השל"ה בענין יצחק שאמר והיה כאשר תריד כו', כי מה שבתחלה עבמ"ח לברוא את העולם במדה"ד זהו לפי שעי"ז יהיה העליי' יותר גדולה כמ"ש בזח"ג קרח קע"ח ב' דאלמלא דינא כו' אלא שלא יוכלו לקבל ומ"מ נשאר בחי' זו לצדיקים כמארז"ל ע"פ וסביביו נשערה מדקדק עמהם כחוט השערה. כי הנה בחי' כמלא נימא זהו הפסיק טעמא שבין שני שמות הוי' כמ"ש בפרדס שער הטעמים פ"ג גבי פסק ובמא"א נ' ט"ז כי נימא בחי' צדיק כו', וע"כ כדי להעלותן לבחי' ש' הוי' שלמעלה מהשתלשלות שע"ז ארז"ל קדש למד מלמטה והוי' מלמעלה בד"ה ועשית ציץ הוא מדקדק עליהן כמלא נימא. ועד"ז י"ל המעשה שמספרים שאמר הבעש"ט נ"ע לר' וואלף קוצייעש אין ביני לבינך אלא כחוט השערה אך החוט השערה הזה לא תוכל לעברו לעולם, דהיינו כמלא נימא שבין שני שמות הוי'. ולכן הצדיקים צריכים מאוד לעשות תשובה כו' אפילו על דקדוק קל כו'. ואפ"ל שע"ז רומז צדיק כפופה וצדיק פשוטה, כי הכפופה היו"ד עם הנון הם אב"א, כי החכמה נק' עדיין אחוריים וחכם באחור ישבחנה בד"ה שובה ישראל עד, ובמרע"ה וראית את אחורי, אבל ופני פנימיות אבא שהוא פנימיות עתיק לא יראו. אבל צדיק פשוטה זהו הטוב הצפון לצדיקים לע"ל כמ"ש בפרדס שער האותיות ס"פ כ"א וס"פ כ"ה ואז יהיה גילוי פנימיות עתיק, והיינו ע"י לאתבא צדיקיא בתיובתא כו'. ומ"מ בתמונת אותיות מבואר בצדיק פשוטה ג"כ היודין אב"א ואעפי"כ י"ל ב' צדין רמז להנ"ל.

עוד הערות לענין צדיקים ובע"ת. במ"א נתבאר שזהו כמשל ההפרש בין סממני הרפואה ובין לחם שהלחם צ"ל כדי שביעה אבל בסממני הרפואה ע"י איזו טפים ימשיך חיות חדש משא"כ בכח המאכל, כך עד"ז ההפרש בין אהבה דצדיקים ובין בע"ת בכל מאדך בחילא יתיר, בד"ה כתפוח בעצי היער. ובמא"א אות צדיק סעי' א' כתב הנה אות צדיק ביסוד יש לה ב' ראשים ב' צנורות אחד לשפע ואחד למותרות, והי"נ כתב בשם הלק"ת מהרח"ו פ' מטות כי הנה יש ביסוד ב' נקבים א' יוצא זרע ואחד יוצא מים כו' וצנור המים ע"ד נקב יוצא לחיצונים כו' עכ"ל, וע' מזה בפרדס רפ"ד משער הצנורות בשם בן פרחי והאריך והביאו בשל"ה בהקדמה דף י"ט ע"ב, גם העיר הפרדס ממ"ש בזח"ג אמור דף ק"ו ע"א וע"ש במק"מ, וצ"ל שפעולת הצדיק ע"י שמירת הברית שלא יצא מצנור הזרע לחיצונים כ"א מצנור המים כי כך צ"ל השפע נמשך להם ג"כ רק שלא יומשך להם משפע הפנימית שהיא בחי' אור זרוע לצדיק, ולכן עיקר צדיק מבואר בזהר שנאמר על מי ששומר הברית כמ"ש בזהר ר"פ נח ושאר דוכתי לכן נאמר ועמך ישראל כולם צדיקים דהיינו

ע״י מצות מילה שהיא באבר הברית כמבואר בזהר פ׳ לך דצ״ג ע״א, וע״י שמירתם הברית, ועמ״ש ע״פ אמרו צדיק כי טוב שממשיך האור כי טוב אור שנברא ביום ראשון היה מביט בו מסוף העולם עד סופו שזהו ע״ד דירה בתחתונים שיהי׳ ישר ושוה הגלוי למטה כמו למעלה דהיינו ענין האור הנ״ל שאין בו שום שינוי ומאיר מסוף העולם ועד סופו בהשואה אחת, ובזח״א ד״ג ע״ב פי׳ אות צדיק הוא נו״ן כפופה ויו״ד והם תחלה אב״א כו׳ ד״ו פרצופין וצ״ל נסירה לבא פב״פ והיינו שמתחלה צ״ל אתכפיא כמ״ש בד״ה זכור דעמלק ובאדם זהו ענין התחברות נה״א בנה״ב מתחלה ע״ד ידך בעורף אויביך, בחי׳ אתכפי׳ וזהו ג״כ ענין צדיק וטוב לו הנק׳ צדיק גמור וצדיק ורע לו הנק׳ צדיק שאינו גמור בסש״ב אך למעלה ענין אב״א היינו כשעולים לאו״א ושם מתייחדים פב״פ דהיינו שיעלה התפעלות המדות בשכל כו׳ עיין בתניא פט״ז שנקרא מחשבה טובה ועכ״פ אות צדיק מורה על היחוד ולכן צ״ל טמירא כו׳ ע״ש.

קיצור. ענין באות צדיק יש ב׳ ראשים, צדיק כי טוב אור שנברא ביום ראשון, צדיק הוא יו״ד עם נו״ן אב״א אתכפי׳ כי ואזנך תשמענה דבר מאחריך, עולים להיכל או״א.

והנה ע״י ביטול היש שהצדיק מבטל נפשו הבהמית לנפש האלקית ועי״ז מתעלה מהיחוד דאיהו וגרמוהי ליחוד איהו וחיוהי, כמבואר הטעם בת״א בד״ה זכור ושמור בדבור א׳ בפ׳ יתרו, ועי״ז מעורר כן למעלה שיזדככו הכלים דע״ס ויתעלו ממדרגת איהו וגרמוהי חד למדרגת איהו וחיוהי, וזהו ענין ושמרו דרך הוי׳, כי הכלים הם משאר שמות שאין נמחקים שם אל בחסד אלקים בגבורה כו׳ אך האורות הם משם הוי׳ והיינו ושמרו דרך הוי׳ להמשיך יחוד האור בהכלי, וע״ד שבתפארת גם הכלי היא משם הוי׳, ואפ״ל שזהו ענין עצו כפריו, כי הת״ת נק׳ עץ כנודע מענין היש בה עץ אם אין. ובענין בע״ת יש להעיר ממ״ש בזהר ס״פ ויקהל דרי״ט ובז״ה שם בענין מלכות דעשייה שהיא מובלעת בתוך הקליפות דעשייה ממש והעלאתה משם אינה ע״י מעשה הקטרת כו׳ כי י״א סממני הקטרת זהו מה שמתברר מי״א כתרין דק״נ כו׳ והיינו מ׳ דעשייה שנתלבשה בהן ועי״ז נעשו י״א כתרין כמ״ש בע״ח שער הקדישים, וידוע דמעשה הקטרת חביב יותר מכל הקרבנות כמ״ש בפרש״י בחומש ר״פ קרח וברבות שם, והיינו מטעם שעי״ז מתברר מהניצוצי׳ שנפלו בעמקי הקליפות בעשייה ששרשן גבוה מאד נעלה, ועד״ז ענין הפרה אדומה יש בה מעלה יתירה שמברר מלמטה מק״ב כמ״ש באג״ה סי׳ כ״ח, ועמ״ש בת״א פ׳ תולדות בד״ה ראה ריח בני בענין ריח ובוגדיו כו׳ ע״ש, ולשם נתבאר דע״י בע״ת ממשיכים המקיף הגדול שלמעלה מהקו וע״י צדיקים ממשיכים הא״פ שמהקו וחוט כו׳. וצ״ע דלעיל אות ב׳ נתבאר שהצדיק ג״כ ממשיך אור המקיף הגדול שיצחצח הכלי מבחוץ כו׳ והיינו ע״י ריח בגדיו הלבושים ממעשה המצות כו׳. ואפ״ל ג׳ תירוצים. הא׳ כי הנה המקיפים והעגולים הם מתעגלים ג״כ מתוך הקו וחוט וכנ״ל בענין עגולי אריך ויש עגולי עתיק כו׳, וא״כ י״ל שהמשכה זו הוא ע״י הצדיקים שממשיכים ג״כ אור המקיף,

אבל עכ״ז הוא המקיפים שלמטה מהקו ונקרא ריח בגדיו, אבל להמשיך מבחי׳ המקיף הגדול שלמעלה מהקו וחוט זהו הנמשך ע״י בע״ת שהוא ריח בוגדיו שמברר מה שנפל בעשיה בעמקי הקליפות ששרשו גבוה מאד ונעשה ריח חריף וחזק ודוגמת סממני הרפואה שיש בהן כח רב כנ״ל ולכן התשובה נק׳ רפואה לעולם כו׳. הב׳ י״ל שע״י עבודת הצדיקים נמשך אור המקיף להאיר ע״ד מקיף כנ״ל בענין שמצחצח חצי הכלי כו׳ אבל ע״י בע״ת בחילא יתיר י״ל שממשיך שאור המקיף יאיר בבחי׳ אור פנימי ממש, הארה רבה ועצומה, ואשכחן כה״ג כמו בענין קריעת ים סוף שבדי שיהי׳ הפך ים ועלמא דאתכסיא ליבשה ועלמא דאתגליא זהו ע״י שהאיר הארה רבה ועצומה בבחי׳ א״פ לשנות סדר ההשתלשלות, וזהו עד יעבור עמך הוי׳ דהיינו ג״כ ע״י התשובה הנמשך מבחי׳ ופרעהְ הקריב כו׳. ג׳ י״ל הקו עצמו מלובש בא״ק והארת הקו מאיר באצילות כמ״ש באג״ה ד״ה איהו וחיוהי ע״ש, לכן י״ל הצדיק ממשיך תוס׳ אור באצילות היינו בבחי׳ הארת הקו אבל הבע״ת ממשיך תוספת אור חדש בעצם הקו וחוט שבא״ק ותוספת זה בא מהעיגול שלמעלה מהקו ממש, אבל תוספת האור בהארת הקו בא מהקו ומהעיגולי׳ המתעגלים מהקו כו׳, ובכללות העולמות אצילות הוא חכמה וא״ק הוא כתר א״כ הצדיקים ממשיכים תוס׳ אור בחכמה ותוספת אור זה נמשך מהכתר שהוא א״ק ובע״ת ממשיכים תוספת אור בכתר שבו הקו עצמו, ותוספת אור זה נמשך מאור א״ס ממש, והיינו הצדיק ממשיך ע״י המצות תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ מצות דרבנן הם תר״ך עמודי אור דכתר, ועי״ז ממשיך משם תוספת אור בחכמה, ועיין בד״ה אלה פקודי המשכן משכן העדות, אבל הבע״ת הרי פגם בהמצות שהם תר״ך עמודי אור א״כ להשלים החסרון והפגם מוכרח ע״י ההמשכה מלמעלה מהכתר כו׳ דהיינו מאור א״ס ממש, ועמ״ש בד״ה אני לדודי דרוש השני בענין והחזירנו בתשובה שלימה לפניך ובד״ה כי כארץ תוציא צמחה ובד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני.

קיצור. הבע״ת נמשכים משם ב״ן, וכענין קטרת העלאת מל׳ דעשי׳ המובלע בעמקי הקליפות חביב יותר מהקרבנות י״א סממני׳ מל׳ דעשייה המלובשת בעשר כתרי מסאבותא כו׳, ועד״ז פרה אדומה, מי יתן טהור מטמא, ריח בוגדיו למעלה מריח בגדיו מקיף עליון שלמעלה מהקו או שהמקיף מאיר בבחי׳ פנימי, קי״ס עד יעבור עמך הוי׳, ומזה יומשך גלוי פנימית עתיק אראנו נפלאות.

והנה מבואר לעיל בענין בע״ת בחילא יתיר שההתפעלות גדולה אצלו מצד ההתחדשות והענין דכתיב בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, להיות חדשים לבקרים, וכמו שהאריכו חכמי המוסר שלא יתיישן בעיני האדם בריאת מאין ליש, ותמיד יפלא על הדבר כאלו היום ממש נתחדש, כי המחדש בטובו בכל יום תמיד מע״ב, כמ״ש בספר ח״ה שער חשבון הנפש שלא יעזוב התימה מהילוך הגלגלים כו׳ ולא יתיישן הדבר אצלו כו׳ וכארז״ל ע״פ והודעתם לבניך יום אשר עמדת לפני ה׳ אלקיך בחורב כו׳ מה להלן באימה ויראה כו׳ וגבי ק״ש אמרו שלא יהיו בעיניך כפרוזטמא ישנה כו׳, הרי שמעלת ההתפעלות

מהיות הדבר חדש אצלו גדולה מאד, ומצינו שנמשל כל ענין כח העבודה של האדם לפי שהוא כביכול דבר חדש למעלה, כי הבריאה מאין ליש אין זה דבר חדש אצלו ית׳ כי אדרבה זהו כלא וכאין אצלו להוות מאין ליש כו׳ וביו״ד נברא כו׳, אבל הביטול יש לאין זהו דבר חדש אצלו ית׳ ולכן מזה דוקא נמשך התענוג העליון וכמו עד״מ שעושין צחוק לפני מלכים ושרים מדבר חדש כמו מצפור המדברת כו׳, הרי התענוג מדבר חדש יקר אף למעלה, וע״כ לפ״ע זה עיקר דבר חדש הוא מבחי׳ בע״ת, כי הצדיקים אף שהם בבחי׳ בכל יום יהיו בעיניך כחדשים לא הגיע זה למדרגת התפעלות הבע״ת שהוא אצלו דבר חדש ממש, שיצא מאפלה ממש לאור כו׳ ואין זה כחדשים לבד בכף הדמיון כ״א חדש ממש, ועי״ז מעורר למעלה מאד שכמו עד״מ שאצלו ההתפעלות גדול להיותו דבר חדש כמו״כ זהו למעלה נחשב דבר חדש ותענוג גדול כנ״ל המשל מצפור המדברת כו׳, ובאמת בצדיקים שייך ג״כ בחי׳ תשובה. ובמ״א פי׳ כי מ״ה וב״ן הם רצוא ושוב כי בן מלשון בנין, והנה בבחי׳ שוב יכול להתקרר וליפול מההתפעלות ע״כ צריך לחזור בבחי׳ רצוא, וזהו התשובה של הצדיק כו׳ ועמ״ש בד״ה ביום השמיני שלח.

והנה ענין מי יתנך כאח לי הנה בע״ח פי׳ מארז״ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, דהיינו שלהיות לידה בז״א זהו ע״י שירכויתה מצטננות, וזהו נק׳ מי בינה שממית עצמו ר״ל הסתלקות האור מהכלי בשביל להיות גלוי המדות כו׳ כמ״ש בע״ח שער עי״מ פ״ג ובמא״א אות מ״ם סל״ג וא״כ בחי׳ זו צ״ל ג״כ בעבודה שהצדיקים ממשיכים להיות כאח לי, דהיינו לידה של המדות וה״ע קיום התורה, וצ״ל ג״כ בבחי׳ מי שממית עצמו, היינו כמארז״ל הרוצה שיחיה ימית א״ע והוא למס״נ בק״ש באחד ע״י שמע ישראל להתבונן איך כולא קמיה כלא חשיב וה״ע שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, והיינו מי ב׳ שערי בינה, ועז״נ מי יתנך כאח לי, והוא בחי׳ לא זז מחבבה עד שקראה אמי שהמס״נ בק״ש הוא המוליד התורה להיות כאח לי כו׳ כמ״ש בת״א סד״ה רני ושמחי בת דרוש הראשון, וזהו שבק״ש אומר הוי׳ אחד א״ח ד׳ א״ח היינו ז״א ד׳ בחי׳ מלכות, דהיינו גלוי יחוד העליון של המשכת אור א״ס בד׳ רבתי מקור דבי״ע כי ד׳ רבתי הוא מקור הדבור כו׳. ועוי״ל בפי׳ מי יתנך כאח לי היינו כמ״ש בבה״ז פ׳ וירא ע״פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא שאע״פ שיש יתרון ביחוד זו״נ להוליד אור חדש נשמות חדשות משא״כ ביחוד חיצוני דאו״א להחיות מאין ליש שאינו רק לחדש הישינות, וזהו ענין מהלכים בין העומדים עכ״ז יש יתרון ג״כ ביחוד דאו״א שהוא תדירי ואינו נפסק ונק׳ תרין ריעין דלא מתפרשין משא״כ ביחוד זו״נ שלפעמים היא נפרדת ולכן נק׳ דודים כמ״ש בזח״ג פ׳ ויקרא דף ד׳ וע״ז מבקשת מי יתנך כאח לי, שבחי׳ היותה טלה לא ימנע מהיות ג״כ בחי׳ אחים שאהבתם טבעית ותדירית, ואין בה שינויים והוא ע״ש יחוד התדירי כו׳, וזהו מהלכים בין העומדים שיהיו ב׳ הבחי׳ יחד, והיינו שהאדם יהי׳ ג״כ מב׳ הבחי׳ היינו המעלה דמלאכים שהם עומדים ברום עולם כו׳ ואין בהם ירידה כו׳ כך האדם יהי׳ ג״כ בהתקשרות תדירית ע״ד שתורתו

אומנתו כו׳ וגם יהי׳ בבחי׳ מהלך בבחי׳ בכל מאדך בלי גבול כו׳, והיינו מצד נה״א יהי׳ בבחי׳ למען אחי ומצד בירור נה״ב יהי׳ בבחי׳ כלתה נפשי כו׳. גם י״ל שזהו ענין מי יתנך כאח לי כו׳ אמצאך בחוץ דהיינו ענין חיבור ב׳ הבחי׳ צדיקים ובע״ת לאתבא צדיקיא בתיובתא א״כ בחי׳ צדיק י״ל נק׳ עומדים לגבי בע״ת שנק׳ מהלכים שהרי הצדיק עומד תמיד כמעט במדרגה א׳ אע״פ שדרך כלל נק׳ הנשמות מהלכים לגבי מלאכים שנק׳ עומדים מ״מ דרך פרט י״ל גם בנשמות כן, וא״כ לאתבא צדיקיא בתיובתא גורם חיבור ב׳ הבחינות אחותי בת אבי כו׳ ותהי לי לאשה, וע״ד שיש באדם מבחי׳ שרפים ואופנים כמ״ש בד״ה האזינו השמים והנה עפ״ז י״ל מאמר רז״ל בת״כ ע״פ ואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה, כי ע״ז מעורר כמו״כ למעלה להיות כאח לי כו׳ וזהו כלל התורה, וזהו ג״כ ענין הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כשמן הטוב על הראש כו׳ כטל חרמון כו׳ שע״י יחוד זה יומשך המשכות עליונות מבחי׳ כשמן הטוב עמ״ש בזה בד״ה ראיתי והנה מנורת זהב, ומבחי׳ טל אתעדל״ע אהי׳ כטל כו׳.

קיצור. ענין יחוד זו״נ זהו התחברות גילוי אור א״ס במקור הנבראים, והיינו ע״י המדות אך כשהמדות בבחי׳ עיבור והשפע יורד מבחי׳ אחוריים אזי עת לרחוק מחבק, ע״ז אומרת מי יתנך כאח לי, מי ברא אלה, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה היינו ע״י מס״נ בק״ש ממשיך גילוי אחד אח ד׳. גם פי׳ כאח לי שיהי׳ ב׳ הבחי׳ אחותי כלה וה״ע מהלכים בין העומדים, ומכ״ז יובן ענין ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה.

ענין משחקת י״ל לשון שחקים שטוחנין מן לצדיקים כך משחקת ומבטלת הדינים כו׳ ע״ד מי ימלל גבורות כו׳, גם שחוק גימט׳ ואהבת גימט׳ ב״פ אור. קיצור. ענין יונק שדי אמי חלב ד׳ יודין דע״ב הגדלת המדות עליונות ע״י מס״נ בק״ש דם נעכר ונעשה חלב וע״י עסק התורה שנאמר בה אמון שעשועים משחקת לפניו בתבל ושעשועי את בנ״א, שחוק גילוי העונג, שבת ויו״ט, והשמחה גורם גילוי ההעלם, ומזה נמשך הגילוי בהמדות שיהיו בהגדלה, וזהו עבודת הצדיקים שממשיכים מי יתנך כו׳ יונק כו׳ שיהי׳ ע״ז דירה בתחתונים.

וענין אמצאך בחוץ ע״ד ובקשתם משם את הוי׳ אלקיך ומצאת, כמ״ש בת״א בד״ה וישב יעקב דהיינו שישים אל לבו מההפך איך שנתרחק, ויבין שרש השפע אם לעוברי רצונו כו׳ ועי״ז יהפוך לבו מהקצה אל הקצה, ובחינה זו הוא יתרון האור הבא מן החושך דוקא ע״ד כשושנה בין החוחים, ומזה יבוא ג״כ לבחי׳ רעותא דליבא, בחילא יתיר, וזהו ג״כ ענין בחוץ דהיינו חוץ ולמעלה מהשכל כמ״ש ויוצא אותו החוצה למעלה מכיפת הרקיע דהיינו שממשיך מבחי׳ שלמעלה מהקו ומקום פנוי והיינו חוץ למעלה מהרקיעים והעגולים המשתלשלים מהקו כו׳, כי הנה ארז״ל הוא מקומו ש״ע ואין העולם מקומו ופי׳ בלק״ת מהאריז״ל פ׳ תשא שזהו ענין המקום פנוי והוא נעשה ע״י צמצום והסתלקות האור, ובאמת זהו בטל לגבי אור א״ס כו׳ וא״כ בחוץ היינו למעלה

מהצמצום כו׳ ועד״ז נאמר הן אראלים צעקו חוצה וכמ״כ נמשך זה ע״י צעק לבם של בע״ת, וזהו אמצאך בחוץ כעין מציאה שלא נודע מאין באה לו וכך נאמר ובקשתם משם ומצאת ע״ד והחכמה מאין תמצא, והיינו שע״י דאתכפי׳ סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה לעילא לעילא כנ״ל, וזהו אשקך בחי׳ הנשיקין הוא יחוד דאו״א כמ״ש במא״א נ׳ ל״ה נשיקא הוא דבקות רוחא ברוחא בזווג הפנימיים ועל הרוב נק׳ כך זווג או״א כו׳ עכ״ל וההמשכה והגילוי שבאו״א זהו למעלה מבחי׳ הגילוי שבזו״נ כנודע מענין י״ה ו״ה, וזהו ענין מקום שבע״ת עומדים, לרחוק ולקרוב דהיינו יסוד אבא שממשיך האור מבחי׳ אחכמה והיא רחוקה ממני שלמעלה מיסוד ז״א הנק׳ ולקרוב כו׳ וזהו אנהגך אביאך אל בית אמי עמ״ש בד״ה שיר השירים בענין פי׳ הקב״ה יושב ועוסק בתורה והיא המשכת אור חדש ממש והיינו כמ״ש האריז״ל שכדי להמשיך יחוד או״א שהוא המשכת אור חדש מא״ס ב״ה א״א להמשיך ע״י תומ״צ כ״א ע״י מס״נ בק״ש ולכן הצדיקים ע״י עסק התורה ממשיכים מבחי׳ שדי אמי, אבל להיות אנהגך אביאך אל בית אמי זהו ע״י התשובה בחילא יתיר. אך לפימש״ל בפי׳ מי יתנך דגבי צדיקים דהיינו ג״כ ע״י מס״נ באחד בק״ש, א״כ הם ממשיכים ג״כ יחוד דאו״א, א״כ לפי״ז צ״ל דפי׳ אנהגך אביאך אל בית אמי קאי ג״כ על צדיקים. אך נראה לומר דאעפ״כ יש בזה מעלה יתירה בבע״ת שבהם ועל ידם נמשך הגילוי באו״א מה שלא נמשך ע״י הצדיקים, כי הצדיקים ממשיכים מא״א וע״י תשובה נמשך מבחי׳ ע״י, כמ״ש בד״ה כי כארץ תוציא צמחה, ואפ״ל שזהו ענין ב׳ הכפין שבס״ת אנהגך אביאך לרמוז לב׳ בחי׳ שבכתר הנ״ל, אך העיקר י״ל כי ע״י התשובה יהי׳ הגלוי לע״ל מפנימית עתיק שזהו ענין אראנו נפלאות כנ״ל, ובמא״א אות נ׳ סכ״ב נפלאות נ׳ פלאות מצד נש״ב שלה כו׳ י״ל ב׳ פלאות גלוי שער החמשים דבינה שבו ועל ידו גלוי פנימית עתיק כמ״ש בהרמ״ז פ׳ תצא לכן עז״נ אנהגך פי׳ המשכות אור חדש ממש ואח״כ תלמדני.

קיצור. מעלה יתירה בתשובה ובקשתם משם ומצאת אמצאך בחוץ, יתרון אור מהחשך, ועי״ז מעורר בחי׳ החוצה מה שלמעלה מהצמצום והקו, אשקך נשיקין יחוד או״א, לרחוק אחכמה והיא רחוקה, אנהגך כו׳ לבחי׳ בית אמי, ב׳ כפין ב׳ כתרים ע״י וא״א, משא״כ בצדיקים אראנו נפלאות פנימית ואח״כ תלמדני, ודברי אשר שמתי בפיך, ועמ״ש סד״ה להבין מ״ש ביום השמע״צ.

מי יתנך כאח לי יונק שדי אמו אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אשקך מיין הרקח מעסיס רימוני. כתיב למען אחי וריעי אדברה נא כו׳, כנס״י נק׳ אחים וריעים להקב״ה כו׳, והן הן נשמות

הצדיקים דכתיב ועמך כולם צדיקים כו'. והנה י"ל דלפעמים מצינו בשתי מדריגות בישראל צדיקים ובע"ת דבע"ת גבוה במדרי' מצדיקים וכמארז"ל הידוע דבמקום שבע"ת עומדים צ"ג א"י לעמוד שם. ולפעמים מצינו בדרז"ל שהצדיקים גבוהים מהבע"ת והוא כמארז"ל במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים ולמה לא אמר בנשמותיהן של בע"ת שהם גבוהים יותר. אך הענין הוא דשניהם אמת, ויובן זה בהקדים הענין שלשון צדיקים למה נקראו כך כמ"ש גבי נח איש צדיק, אמרו צדיק כי טוב וצדיק באמונתו יחי' בחבקוק ב' ד', דה"ל לקרותו בשם עובד אלקים. אלא שזהו ע"ד שכל המצות נקראו בשם צדקה כמ"ש באברהם כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו', וכתיב וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו', וכן מ"ש העמדנו עלינו מצוה שלישית השקל כו' הטעם הוא לפי שפי' וענין צדקה הוא להחיות רוח שפלים כידוע ועי"ז הוסדו ג"כ כל המצות דהיינו רק להחיות רוח שפלים. (הגה"ה. ע' באגה"ק סי' י"ז בפי' רחבה מצותך מאד מצותך דוקא הוא מצות הצדקה מה שהקב"ה בעצמו ובכבודו עושה תמיד להחיות העולמות כו' עכ"ל. ולכאורה משמע שזהו"ע ההשפעה להחיות העולמות ששרשו מיחוד חיצוני' חו"ב, אך במא"א אות צ' סעיף ו' ואחר הזיווג נקראת צדקה בקבלתה החסדים, וע' בזח"ג פ' בחוקתי דקי"ג ע"ב ובהרמ"ז שם מענין צדקה וע' בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה ספ"ג בפי' צדק מלאה ימינך, ובתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני, ובאגה"ק סי' ז' ע"פ זורע צדקה שכר אמת וסי' ל"ז ע"פ צדקה כנחל איתן, ובלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן, ובביאור ע"פ כי אתה נרי, ועי' זוהר ויגש דר"ח ע"א ע"פ פיזר נתן לאביונים כו', ומ"ש במ"א ע"פ צדקת פרזונו בישראל שזהו נמשך ע"י הצדקה. ועוד יש לפרש הענין שכללות המצות נק' בשם צדקה, כי הנה בצדקה כתיב די מחסורו אשר יחסר לו בפ' ראה ט"ו ח' ובמא"א אות ח' סעיף מ"ה חסרון מצד הקליפה. והענין כמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"ב כל תולדות שנא' בתורה חסרין בר מן תרין אלה תולדות השמים אלה תולדות פרץ כו' עד אעפ"י שנברא העולם על מלאותו כיון שחטא אדה"ר נתקלקלו ועוד אינן חוזרין לתיקונן עד שיבא בן פרץ כו'. וענין בן פרץ זהו ע"ד מ"ש במיכה סס"י ב' עלה הפורץ כו', וזהו ע"י איש בן פרצי וכמ"ש במשנה פ"ב דסנהדרין פורץ לעשות לו דרך והוא ע"ד מ"ש קול קורא במדבר פנו דרך הוי'. נמצא החסרון בעולם נמשך מחמת חטא אדה"ר. וזהו ג"כ ענין מיעוט הלבנה שהוא מיעוט וחסרון וכמ"ש מארת חסר וא"ו, ולכן סיהרא נק' עני שהוא בחי' חוסר הכל. וענין הצדקה די מחסורו שממשיך יחוד שמשא וסיהרא ובחי' ארץ אשר לא תחסר כל בה, אשר עז"נ וה' ברך את אברהם בכל כמ"ש הרמב"ן בפי' החומש פ' חיי, וזהו"ע בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, וזהו ג"כ מ"ש כי אין מחסור ליריאיו פי' בחי' אין שהוא הכתר משם נמשך מילוי כל החסרון שבבחי' עיני שהוא סיהרא. וזהו וצדקה כנחל איתן שממשיך מבחי' איתן האזרחי כו', וכמ"ש גבי יוסף ותשב באיתן קשתו משם רואה אבן ישראל לפי שיוסף הי' צדיק ובעל צדקה כמ"ש ויוסף הוא המשביר כו'. קיצור מההג"ה. מצותך ויש בזה חיצוני' ופנימיות צדק מלאה ימינך צדקת פרזונו די מחסורו מארת

חסר ע"י חטא עה"ד, וזהו חוסר כל. ולע"ל כתיב אלה תולדות פרץ מלא ע"י עלה הפורץ וזהו מרוב כל, לא תחסר כל במה הנני נוטה אליה כנהר שלום היפוך ונהר יחרב ויבש כי אין מחסור ליראיו וצדקה כנחל איתן ותשב באיתן קשתו כו', ולכן כל המצות נקראו צדקה עכ"ה).

וביאור הענין יש להקדים תחלה בענין ההשתל' העולמות דבחי' יחו"ע ויחו"ת. דהנה כתיב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית (הג"ה. ופי' מה רבו ע' בגמרא פ"ט דחולין דקכ"ז וע' בזח"א ויחי דרי"ח ע"ב שהוא עד"מ מענין התרנגול שנק' גבר שלמטה הוא תרנגול גשמי' ולמעלה הוא גבריאל, ועמ"ש באריכות בד"ה הנותן לשכוי בינה ועד"ז הוא בכל הנבראים כי גבוה מעל גבוה שומר וכמ"ש בפ' מקץ בד"ה מזהה מימין בענין וידבר שלשת אלפים משל, עכ"ה) והו"ע ריבוי השתל' העולמות עד אין קץ ומספר ויש מן העולמות שהם מבחי' השגה נגלית אלינו ויש מהם שהן בבחי' העלם והסתר שאין לו השגה ותפיסא בהם כלל, וכמבואר למעיין באד"ר ונק' בשם עולמות עליונים, פי' עליונים שהם עליונים מן ההשגה כו', ועד"ז עד רום המעלות עד שיש עולמות יותר עליונים שנק' בשם פלא ע"ד אומן מופלא אומן מוצנע כו', ואעפי"כ כל העולמות הם נשתלשלו מאוא"ס ב"ה בבחי' עשי' בלבד וזהו מה רבו מעשיך כו', וכמ"ש עושה פלא שגם אותן העולמות שהם משיגים ונקראי' בשם פלא ג"כ נמשכו ונתהוו רק בבחי' עשי' בלבד, וכמ"ש לעושה נפלאות פי' גם אותן העולמות הנק' מופלאים מפני שמופלאים ונעלמין מן הששגה כנ"ל הן בבחי' העשי' לגבי עצמיות אוא"ס ב"ה. (הג"ה. עמ"ש מזה בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה ובהביאור שם ובד"ה אוסרי לגפן, עכ"ה). ולהבין פי' וענין העשי' מה זה המשל לעשי' דוקא, וגם איך יתכן בהם בחי' העשי' הגשמי' מאחר שהם רוחני'. הענין הוא עד"מ הידוע דבחי' עשי' באדם התחתון, דהנה בכח הפועל בכח המעשה של אדם בדברים גשמי' אין לזה הכח ההתחברות כלל עם הנשמה שהוא השכל, שאנו רואים במעשה כתיבת היד שאין הפעולה בכתיבה רק מכח היד שהוא מנפש הטבעית החיונית בלבד, ואין בכח זה ההארה ממהות השכל של הנשמה רק שיש כמה כחות ממוצעים שע"י תתלבש הנפש המשכלת בנפש החיונית, ואחר כמה התלבשות אז ימצא קצת הארה דהארה בעלמא מאור הנשמה בכח הזה שביד הכותבת, לא שיהי' נגלות ממהות הנשמה השכלית אפי' אפס קצהו, והגם שפעולה זו ע"פ השכל נעשית היינו שאופן הנהגתה הוא בלבד ע"פ השכל כו'. ועד"מ זה יובן למעלה ג"כ דבחי' עשי' למעלה במאציל העליון לגבי עצמיות המאציל הוא כערך העשי' מפעולת היד לגבי עצם הנשמה השכליות דהיינו מה שנשתלשלו כל העולמות עליונים ותחתונים מעצמיות המאציל הוא רק בחי' הארת כח הפעולה האלקי' של המאציל, והוא עד"מ כח הפועל בנפעל שהוא רק כח הארה בעלמא נבדלת מעצמותו כו', ולכך נאמר לשון עשי' בהם, וכמ"ש מה רבו מעשיך, אפי' עולמות העליונים שנק' נפלאות כנ"ל נא' בהם לשון עשי' כנ"ל מטעם זה. ומה שנאמר כולם בחכמה עשית בא להוסיף עוד שאפי' ההארה של חכמה עליונה שבמאציל שנתלבשו בכמה לבושי' בבחי' עשי' הזאת דבחי' כח הפועל בנפעל הוא ג"כ נק' בשם עשי' לגבי עצמיות חכמה כו', וזהו בחכמה עשית שגם החכמה

שבעשי' בחי' עשי' נחשבת ומכש"כ בחי' החכמה שנמשכה בבחי' עשי' ממש כו'. והנה ידוע דבחי' כח הפועל בנפעל הוא הנק' בזוה"ק בחי' ממכ"ע, פי' לפי שנסתלק אותו הכח הנ"ל שבבחי' עשי' לכמה מדרי' שונות בריבוי רבבות ההשתלשלות העולמות עליוני' ותחתונים כו' ובכולם הכח הנ"ל ממלא לכל חד לפום שיעורא דילי' כו', וזהו פי' ממכ"ע עליונים ותחתונים בהדרגה מעילה לעלול כו'. ואמנם הנה עצמיות אותו הכח הנ"ל בודאי הוא למעלה הרבה במדרי' מבחי' הכח המתפשט ממנו בלבד כי הרי אנו רואים שפעולת היד בפרט כלולה הוא בכח הפועל העצמי' בבחי' התכללות כטיפה בים כו', וא"כ גם אין בכח העצמי אותו ענין התחלקות הפעולה הפרטיות המדרי' אלא כולם בהשוואה א' כלולים בו מקטן ועד גדול, וזהו כמשל לעיגול הסובב שאין בו מעלה ומטה כלל הגם שבאמצעות מצטיירים קוין בהדרגה מעליונו לתחתונו אבל בעיגול סביב אין ציור הפרש גדול בין עליון לתחתון כי סובב אותם וכוללם יחד כו' כמו"כ יובן למעלה שהגם שבחי' העשי' הנ"ל שנא' מה רבו מעשיך כו' נמשכה בדרך פרט, אבל בבחי' עצמי' כח הפועל האלקי' נכללים כולם יחד מבלי קדימה לא' על זולתו קטן וגדול בהשוואה מבלי שימצא בהם חילוקי מדרי' מעלה ומטה עולמות עליוני' ותחתוני' כו', אלא הכל שוין ממש וכמ"ש כחשיכה כאורה כו', וזהו הנק' סוכ"ע כמשל העיגול הסובב כנ"ל שאין בו מעלה ומטה כלל וע"ז נא' אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאל כו' כמ"ש כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד פי' בהשוואה אחת הם במדרי' כו' ומטעם משל הנ"ל. וזהו שנא' לעושה נפלאות וכן עושה פלא, שגם עולמות עליונים הנפלאים ונעלמי' הם בבחי' העשי' בלבד במדרי' אחת עם העשי' עולמות התחתונים שנא' בהם מה רבו מעשיך כו', משום דקמי' כחשיכה כאורה כו', ומטעם משל הנ"ל (ועוד יובן שגם בחי' העיגול הנ"ל נק' עשי' מטעם הנ"ל שהרי הוא ג"כ בבחי' עשי' לגבי השכל כו', אלא שהוא בבחי' כלל לפרט בלבד, וזהו עושה פלא פי' גם בחי' סוכ"ע שנק' פלא עליון אמון מופלא כו' גם הוא בא ונמשך מבחי' עשי' בעצמיות המאציל כו'. וזהו שאנו מוצאים שגם עולמות ומלאכים עליונים אומרים איה מקום כבודו מפני שאינו מושג גם בעליונים מטעם שאינם אלא בחי' עשי' כנ"ל וכתי' מלא כה"כ שמושג גם בעולמות התחתוני', וזהו לכאורה כתרתי דסתרי, שלמעלה אינו מושג ולמטה הוא מושג. אך הענין הוא מטעם הנ"ל לפי שלפניו ממש אין חילוק בין עליונים לתחתונים כלל ואינו מושג גם בעליונים כמו שאינו מושג בתחתונים. ולכך כשאומרים המלאכים איה מקום כבודו התשובה להם מכה"כ כו'. ועיקר הענין הוא דגם במה שמכה"כ למטה ומה שאינו מושג למעלה שניהם שוים קמיה שזה אינו פלא והסתר, וזה אינו גילוי כי קמי' כחשיכה כאורה ממש שוין כו', ומטעם הנ"ל במשל העיגול כו'. (הג"ה. מש"כ בענין עשי' זהו ע"ד הנז' בד"ה שובה ישראל עד, שהעשי' הוא כח היותר חיצוני' מג' בחי' מחדומ"ע כו', ועמ"ש בלק"ת בד"ה אם בחקתי תלכו דרוש השני שהעשי' הוא מל' הכרח כמו מעשין על הצדקה כי המשכת השכל בעשי' ועבודה גשמי' זהו רק דרך הכרח ולפי שהעשי' רחוק ממהות השכל, ועד"ז גם שיומשך אוא"ס בח"ע נק' עשי' כמו הכרח וכמ"ש אשר נשבעת לאבותינו שהשבועה הוא להכריח

א"ע בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשו, והו נתעורר ע"י מעהמ"צ שהוא ג"כ ענין ביטול רצון, ולכן יש דיעה דמעשה גדול מהתלמוד וכמ"ש בד"ה ושננתם לבניך יעו"ש. ועכ"פ מזה יובן פי' בחכמה עשית שהעשי' רחוק מהשכל כו'. ויש עוד בחי' בעשי' שנעשה נפרד וכמ"ש מזה בד"ה בחודש השלישי, וזהו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כמ"ש בד"ה מי מנה ובד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון שלכן הפסיק באף בין יצי' ובין עשי', ובדרוש ע"פ הזהר נשא קכ"ח ב' בענין מו"ס פי' כמו עד"מ חכם גדול שמשפיל א"ע בחכמת הציור עשייה גשמי' זהו ירידה יותר מערך כח השכל לגבי כח המשכיל כ"א זהו כמשל השערות הנמשכים מהמוח וכמו"כ בחי' חכמת לאצי' לגבי מו"ס, וא"כ זהו פי' כולם בחכמה עשית שהחכמה דאצי' מקור ההתהוות הוא בחי' עשי' ר"ל מה שמשפיל א"ע כביכול ע"י שערות וצמצומים שהי' חכ' דעשי'. ועמ"ש בביאור ע"פ ולא אבה בענין שהחכמה נמשך ע"י שערות ובביאור ע"פ ואהי' אצלו אמון, ועמ"ש בד"ה מענין על כל שבח מעשה ידיך בד"ה ואתה תצוה, ומזה יובן ענין למעשה ידיך תכסוף במד"ר פ' תצוה פ' ל"ו. ומכש"כ בענין כח הפועל בנפעל ועצמיות כח הפועל, וע' בד"ה ואתם הרם את מטך פי' עשי' הוא כח העשי'. ויש להעיר מענין כח אד' שנת' בד"ה ועתה יגדל נא שם אד' הוא מל' דאצי' וכח אד' הוא מל' דא"ס, ועמ"ש בענין העונה אישר"מ בכל כחו, ומ"ש מענין כ"ח אותיות בפסוק בראשית ברא. ואפ"ל עוד דעצמיות כח הפועל זהו חכ' דאצי' שנק' מקומו של הכבוד, אך לפמ"ש בד"ה יביאו לבוש מל' דמקור ההתהוות מבחי' לבוש מל' העיגול המקיף י"ל כח הפועל היינו הרצון העליון, ולפמ"ש בד"ה ואולם חי אני זהו מח' דאנא אמלוך כו', ועכ"פ לכן מצד ההמשכה מבחי' עצמיות הכח יוכל להיות הגילוי למטה שיהי' מכה"כ וזהו ענין אישר"מ בכל כחו כו'.

קיצור מההג"ה. בחי' עשי' כח חיצוני ולכן עשי' ג"כ ל' הכרח והמעשה נפרד וגם כח השכל שבעשי' לגבי עצם כח השכל כמו השערות לגבי המוח וענין כח הפועל בנפעל ועצמיות כח הפועל זהו בחכמה עשית, ועמ"ש בענין פי' סוף מעשה במח"ת בביאור ע"פ בשעה שהקדימו ומענין כח ע"ד אישר"מ בכל כחו. ויש להעיר מענין ויעש ה' לשרה דפי' בזהר עשי' הוא לעילא. עכ"ה).

ב) **וזהו** למען אחיי וריעי כו', שכנ"י נק' אחים וריעים להקב"ה כו', (הגה"ה. פי' הקב"ה קדוש בוא"ו וישראל ע"י עסק התומ"צ נקראים ואנשי קודש תהיון לי, שמקבלים וממשיכים מבחי' קודש העליון לכן נקראים אחים להקב"ה. ע' זח"ב משפטים דקכ"א סע"ב ודקכ"ב ע"א ובלקו"ת שה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון בפי' שאו ידיכם קודש וברכו את ה'. והנה כתיב מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, היינו שיהי' דירתו ית' בתחתונים זהו הנק' שבת אחים, וע' זח"ג ויקרא ד"ז ע"ב, ובמק"מ שם דפי' גם יחד לרבות עוד בחי' ומדרי' עליונות שלמעלה מבחי' קדוש בוא"ו היינו בחי' קודש ממש ולמעלה מעלה כו'. ולכן אמרז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו', וע' עוד מענין למען אחיי וריעי במד"ר פ' פקודי ר"פ נ"ב ובזהר

ויגש דר"ח ע"ב ובפ' בשלח דנ"ה ויקרא כ"ב א' פ' אחרי דנ"ט סע"ב דע"ז סע"ב ובפ' שלח דק"ס ע"ב ובגמ' סוף ברכות דס"ד א' ובמד"ר ר"פ יתרו ובקהלת צ"ד א' ע"פ יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו, עכ"ה). וכמ"ש ועמך כולם צדיקים פי' צדיקים כמ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה כו'. (הג"ה. וכמ"ש בזהר ויקרא דט"ו ע"פ כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. דר"ל שע"י הצדקה נמשך שיהי' ישר יחזו פנימו שיאירו פנים דע"י בפנים דז"א ע"ד יאר ה' פניו כו'. ועמ"ש מזה בלק"ת פ' ראה סד"ה כי תשמע בקול. וע' מזה במד"ר פ' נח פ' ל"ב שאמרו והקב"ה אוהב בן אומנתו שנא' צדקות אהב כו'. ובמד"ר פ' חיי ס"פ נ"ח תפסתי אומנתו בו ולבוש לבושי ואברהם זקן כו' ופי' המ"כ ולבוש לבושי זה הקב"ה שנא' ועת"י כו'. והנה התגלות עת"י בז"א זהו"ע גם יחד דהוא ריבוי כו' כנ"ל. ועוד שם ר"פ ל"ג ע"פ צדקתך כהררי אל הן דיהבית אשפע ופי' במ"כ היכן שאתה נותן טובה אתה נותן בשפע במילוי עכ"ל. וכ"ה במד"ר פ' אמור פכ"ז וא"כ אם לעוברי רצונו כך נמשך הצדקה בשפע ובמילוי ושרשה נמשך מבחי' כמה א"א לפניו. וזהו כהררי אל שהם מבחי' ורב חסד וכמ"ש אל רחום וחנון ארך אפים וכתיב מי אל כמוך כו' כי חפץ חסד הוא. ועמ"ש בתו"א בד"ה בשלח פרעה לעושי רצונו אעכו"כ והיינו ענין ישר יחזו פנימו ובזח"ג פ' אמור דצ"א א' כהררי אל כאינון טורן עילאין קדישין דאקרי טורא דאפרסמינא דכיא ובמאו"א אות ה' סי' ז' מבואר הרי בשמים הם ו"ק דז"א והוא מהזהר ויצא דקנ"ח ע"א. אך רבינו ז"ל פי' הרי בשמים הם המדות שבכתר. קיצור. ענין אחיי וריעי כי ע"י אקב"ו נק' ואנשי קודש תהיון לי, ולכן הם אחים להקב"ה כבי' ונמשך דירתו לתחתונים ע"ד דכתיב מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, וזהו"ע הצדקה למעלה ה"ס כי צדיק הוי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. וכן תפסת אומנתי בא ולבוש לבושי ועת"י יתיב. וכן צדקתך כהררי אל טורי דאפרסמינא דכיא. עכ"ה). וביאור הדברים הנה ידוע דעד שלא נבה"ע ונאצל כו' הי' הוא ושמו בלבד. פי' למעלה מעלה מכל בחי' ההשתלשלות דממלא וסובב הנ"ל. והנה תכלית הבריאה הי' כדי שיהי' לו דירה בתחתונים כידוע פי' שיהא לו דירה אין הענין שתהא דירתו כמו שהוא עכשיו לאחר שכבר הוא בבחי' ההשתל' ממלא וסובב כו'. דלזה לא שייך לומר ענין הכוונה ותכלית הבריאה כו'. אלא הענין הוא שיהי' לו דירה בתחתונים כמו שהוא ית' קודם ההשתל' שהי' הוא ושמו בלבד כו'. והיינו בחי' אחדות פשוט בתה"פ כו'. ופי' שיהי' לו דירה היינו שיומשך ויתגלה למטה בתכלית גם בתחתונים שכבר הם בבחי' השתל' בבחי' אחדות פשוט כמו שהוא למעלה וידור בתחתונים כמו שהוא דר בעצמותו כבי' כו'. (הג"ה. וזהו"ע הנ"ל בפי' כי צדיק כו' ישר יחזו שיהי' מלמטלמ"ע כמו מלמעלמ"ט כמ"ש בסד"ה כי תשמע בקול בפי' לעשות הישר. זהו ענין דירה בתחתונים היינו מה שעכשיו אור א"ס שורה בחכמה כח מ"ה יהי' גילוי זה נמשך למטה ויהי' א"כ הדירה למטה. ועד"ז יש להבין מ"ש בכמה מצות לדורותם לשון דירה שיהי' עי"ז כבי' דר בתוכם כו'. וקרוב לזה פי' בזח"ג בהשמטות סי' ד' גבי לדורותם דגבי שבת דירה נאה כו'. וע' בסידור שער הק"ש בד"ה להבין פ' ראשונה דק"ש בפי' אוריי' היכלא עילאה

דקוב״ה שהוא חו״ב שבהם שורה אור א״ס בקביעות, ועמ״ש בד״ה וארשתיך לי בענין חצר החיצונה וחצר הפנימי׳ נוכח בית המלך ובד״ה כי תשמע הנ״ל. ולכן העוסקים בתורה נק׳ אחיי ורעיי שהרי דרים בהיכל א׳ כביכול עם הקב״ה וענין שאור א״ס שורה בקביעות בחו״ב יובן ע״ד קדש מלה בגרמיה ובענין שהחכמה נק׳ אמת ע׳ בביאור ויצוום, ובמאו״א אות ב׳ סנ״ז בתי גוואי הם או״א בתי בראי הם זו״ג, ועמ״ש בד״ה ואתחנן וע׳ במאו״א ה׳ מ״א בענין היכל, ולכן לע״ל שיהי׳ גילוי חו״ב דאצי׳ למטה שזהו״ע ש״י עולמות שהם ב׳ בחי׳ קנה קנה חכמה קנה בינה יהי׳ אח״כ הדירה למטה כו׳. קיצור. פי׳ דירה שיהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה לדורותם אורייתא היכלא עילאה בתי גוואי הם חו״ב ולע״ל להנחיל אוהבי יש ב״פ קנה קנה כמה קנה בינה וזהו מלאה הארץ קניניך, והקנין גבוה מהבריאה יש מאין בד״ה ואלה המשפטים ובד״ה אם כסף תלוה, עכ״ה). שיהי׳ נק׳ בשם דירה עד״מ אדם הדר בבית חבירו כמו שהוא דר בביתו, אבל מה שנתגלה ונמשך לפי אופן ההשתל׳ לבד אין זה בחי׳ דירה שהרי עצמותו מוסתר ונעלם בהשתל׳ כידוע. (הג״ה. ע׳ בלקוטי הש״ס מהאריז״ל במס׳ ב״ק בפי׳ הדר בחצר חבירו שלא מדעת שם מבואר דפי׳ הדר הו״ע היחוד והזיווג כו׳, וזהו״ע ודר וסוחרת ודר ממכ״ע וסוחרת סוכ״ע. ויש להעיר מענין הביאני המלך חדריו וממ״ש ובדעת חדרים ימלאון, וע׳ במאו״א אות ח׳ ס״ז בענין חדרים, עכ״ה). וזהו ושמרו דרך הוי׳, ופי׳ דרך כמו הדרך הגשמי׳ שהוא המביא מעיר לעיר שבו הולכים מעיר לעיר, כמו״כ יש למעלה בחי׳ דרך ומבוא שבו יבוא אוא״ס לשכון בתחתונים ולקבוע בדירתו בהם כנ״ל, כי באמת אין ערוך כלל בין הנאצלים והנבראים לגבי עצמותו ית׳, וא״כ צריך שיהא בחי׳ דרך ומבוא שהוא בחי׳ הממוצע שבו ירד ויומשך למטה שיהי׳ דירתו והתגלותו בבחי׳ אחדות פשוט כו׳, וזה נק׳ בשם הליכה כמ״ש הליכות עולם לו כו׳ והדרכים ההם הם המצות מעשיות שנק׳ דרכי ה׳ כי בהן המבוא וההילוך של או״ס ב״ה, שירד לשכון בתחתונים כי רמ״ח פיקודין רמ״ח אברים דמלכא, ועד״מ שמושכין האדם באבר א׳ מושכין כל גופו כו׳, וכמ״ש במ״א. (הג״ה. בפי׳ דרך הוי׳ יש ב׳ פירושים, הא׳ דרך והמשכה להיות שם הוי׳ כדפי׳ בתו״א פ׳ בשלח בד״ה אשירה לה׳, והיינו המשכה מעצמיות אוא״ס באצי׳, ועמ״ש בבה״ז פ׳ וישלח ע״פ כי ישרים דרכי ה׳ שם משמע שהדרך הוא המשכת הקו״ח כו׳, ועמ״ש בתו״א ס״פ וישב בענין אם בדרכי תלך. והפי׳ השני דרך ה׳ שיומשך מאצי׳ בבי״ע, ובענין הנז׳ במד״ר פ׳ וארא פי״ב שמתחלה גזר בני רומי לא ירדו לסוריא כו׳ נמצא לא הי׳ דרך כו׳, ועמ״ש בפי׳ קול קורא במדבר פנו דרך הוי׳ בד״ה וידעת היום דרוש השני פ״ג, ולכן דרך גימט׳ ב״פ הוי׳ אלקים הא׳ בחי׳ סוכ״ע הב׳ בבחי׳ ממכ״ע, וא״כ שם הוי׳ בבחי׳ סוכ״ע, זהו דרך והמשכת מאוא״ס להיות סוכ״ע ואצי׳ וזהו בשמים ממעל, והמשכה זו הוא ע״י ותתפלל חנה על הוי׳ בד״ה לא תהי׳ משכלה ושם הוי׳ בבחי׳ ממכ״ע זהו המשכה מאצי׳ בבי״ע כו׳, ועמ״ש ע״פ כי אתה נרי והוי׳ יגיה חשכי וזהו״ע דרך הוי׳ וזהו ע״י המצות שנקראו מצות היינו צוותא וחיבור של המאציל בנאצלים ונק׳ מצות הוי׳ צוותא וחיבור ע״ס דאצי׳ בבי״ע כו׳ עכ״ה). וגם לכך נקראים כללות המצות תר״ך עמודי אור

פי׳ עמודי עד״מ עמוד שהוא המחבר הגג עם הקרקע כו׳. (הג״ה. עמ״ש מזה בלק״ת פ׳ שלח בד״ה אני הוי׳ אלקיכם דרוש השני בהביאור. ויש להעיר מענין העמוד שבין געה״ת ובין געה״ע שנק׳ כי כל בשמים ובארץ בתו״א בד״ה ואתה תצוה את בנ״י, ולהעיר עוד מענין עמודא דאמצעיתא. עכ״ה). כמו״כ המצות הם בחי׳ מחברים שע״י יתחבר אוא״ס ושוכן למטה כמו למעלה (כי העמודין חלולין הם באמצעיתן וכמ״ש במ״א), וכלליות כל המצות נק׳ בשם צדקה וכמ״ש ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה כו׳ כי הנה הדרך של הוי׳ מאוא״ס הרי הוא בחי׳ ירידה והשפלה מגבוה לנמוך מפני שאין ערך כלל בין אוא״ס לנבראים כנ״ל וא״כ הוא כמשל הצדקה שנותני׳ העשירים לעני שמחי׳ רוח שפלים בירידת שפעו אליו, כמו״כ בהגלות נגלות אוא״ס למטה בתחתונים כמו שהוא למעלה הוא מחי׳ רוח שפלים כו׳, ומפני שע״ז הקוטב הוסדו כל המצות שבתורה לכך כל המצות נקראי׳ בשם צדקה, וכמ״ש וצדקה תהי׳ לנו. וזהו למען אחיי וריעי כו׳, לפי שממשיכין אותו לדור בתחתוני׳ כנ״ל (וכמ״ש מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, שנק׳ בחי׳ זו מה טוב, וע׳ בהרמ״ז פ׳ אחרי דנ״ט ע״ב ובפ׳ פקודי דף ר״כ ע״ב ע״פ מה רב טובך אשר צפנת ליראיך) ולזה הטעם ג״כ נק׳ כנס״י בשם צדיקים ע״ש ענין הצדקה שהוא כוללת כל המצות, וזהו ועמך כולם צדיקים כו׳. (הג״ה. אך קיום המצות צ״ל בבחי׳ קבלת עול מצות וכמ״ש בד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ כי ההמשכה בחי׳ דרך הוי׳ זהו ע״י הביטול דוקא, וגם כי תכלית ההמשכות הוא בבחי׳ מלכותו ית׳ וכמ״ש בסד״ה ועשית בגדי קודש וכדמפרש כאן, עכ״ה). וזהו מלכותך מכ״ע פי׳ מלבד שעיקר סיבת קיום מציאות כל העולמות הוא ממנו ית׳ עוד זאת שמלכותך כו׳ מתפשטת עליהם אחר המצאם והוא ע״י בחי׳ ביטול מציאותם שמתבטלים מפני גילוי אוא״ס ב״ה ומקבלים מדת מלכותו עליהם והוא עד״מ המלוכה הגשמי׳ של מלך ב״ו שמלכותו מתקבלת על העבדים ברצון שהרי שמקבלים עליהם עולו ברצון וביטול שלהם ברצון הוא, כמו״כ למעלה מלכותו ית׳ ברצון מקבלים מבחי׳ ביטול, וענין הביטול ידוע מפני שהוא גילוי בחי׳ יחו״ע למטה איך שהוא מובדל בערך מן ההשתל׳ ע״ד שאומרים איה מקום כבודו כו׳, ולולי בחי׳ הביטול שיש בעולמות לא הי׳ בהם בחי׳ גילוי אור זה דאחד העליון למטה בעולמות כמו למעלה, כי בדבר שהוא יש ודבר בפ״ע אין אוא״ס שוכן שם וע״ד אין אני והוא יכולים לדור כו׳, וכידוע דלזה הטעם אין ההתלבשות אוא״ס אלא בחכמה דוקא להיותה כח מה בבחי׳ ביטול כו׳. ונמצא דשניהם כא׳ באים דמפני בחי׳ הביטול יכול לדור ביניהם להיות גילוי אורו באחדותו פשוט בהם כמו שהוא למעלה אחדות פשוט כנ״ל וממשלתיך בכל דור ודור הממשלה הוא בע״כ ולא ברצון וזהו בעולמות הנפרדים לגמרי שנתרחקו כבר בהרבה צמצומים כמו ע״ס דעשי׳ וכדומה, ולפי שבהם הצמצום וההסתר של כח אלקי׳ בתכלית עד שיוכל לומר לי יאורי כו׳ ע״כ נא׳ בהם הממשלה בע״כ כו׳.

קיצור. וזהו למען אחיי הוי׳ הדירה גילוי כמו עד שלא נבה״ע כו׳, דרך מעיר לעיר תר״ך עמודי אור, צדקה להחיות רוח שפלים זהו ע״י מל׳ מכ״ע. (הג״ה. ואפ״ל שהדירה יהי׳ ע״ד עד שנגלה עליהם ממה״מ שנתי׳

הפי׳ בלק״ת שה״ש בד״ה קול דודי ובהגהות נת׳ פי׳ למען אחיי בעמוד פ׳ אמור, שיטה הם, וריעי שטה אל, דכיא וזהו פי׳ דירה בשטת למטה הי׳ דירה, שטה כסף תלוה, וזהו״ע ושמרו דרך הוי׳ שיש בו ב׳ ענינים הא׳ הדרך והמשכה להיות שם הוי׳ הב׳ ההמשכה משם הוי׳ בבי״ע, עוד יש בפי׳ דרך ענין היחוד שהרי ארז״ל האשה נקנית בשלשה דרכים והאשה היינו כנס״י ופי׳ נקנית ע״ד ישראל קנין אחד בכסף זהו גמ״ח והוא בחי׳ חסד לאברהם וחג הפסח ובשטר זהו אותיות התורה וחג השבועות ובביאה סוכות ושמע״צ ובחי׳ יעקב, עכ״ה).

ג) **והנה** ענין דרך הוי׳ הנ״ל עד שיהא לו דירה בתחתונים והוא ע״י מצות מעשיות דוקא כנ״ל הנה יש בת ג׳ מדרגי׳ מחדו״מ לפי שכל מצוה ומצוה כשנמשכה למטה יש ג׳ לבושים הללו מחדו״מ, מחשבה ודיבור זו הלכה כמ״ש ואשים דברי בפיך כו׳, וא״כ גם אותה המחשבה שחושב בדבר ה׳ זו ההלכה בודאי מחשבת ה׳ הוא ולא מחשבת עצמו, ונמצא מחשבתו העצמי׳ ודבורו נכללים ומקושרים בדבר ה׳ ומחשבתו שבההלכה הכתובה בשעה שאומרה בפה, וכן במעשה כשמקיים המצוה בפו״מ מצות ה׳ נקראת בבחי׳ עשי׳ (וכמ״ש בת״א בד״ה ואתה תצוה בפי׳ על כל שבח מעשה ידיך דקאי על המצות שנקראים מעשה ידיך הקב״ה מניח תפלין ומתעטף בציצית כו׳ ע״ש, וע׳ מענין ב׳ בחי׳ מחדומ״ע שהן בקיום המצות בלקו״ת פ׳ אחרי בד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון פ״ב, שזהו״ע ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ובפ׳ בחוקתי בד״ה אלה החוקים ובפ׳ שלח סד״ה טובה הארץ מאד מאד ובד״ה ועתה יגדל נא ספ״א, ובד״ה וישלח יהושע מן השיטים ספ״א, ובד״ה מי מנת עפר יעקב ור״פ פנחס בד״ה את קרבני לחמי ובד״ה האזינו השמים דרוש השני, ובמ״א נת׳ שזהו פי׳ אדם א׳ מח׳ ד׳ דיבור מ׳ מעשה, וע׳ בד״ה ועתה הרם את מטך שכמו״כ בכלליות כל העולמות נחלקים לג׳ בחי׳ בי״ע שזהו מחדומ״ע לכן זהו ענין דרך הוי׳ שהמשכת אוא״ס בג׳ בחי׳ בי״ע זהו מחדו״מ של המצות וכדמפרש כאן, עכ״ה). וכמו״כ למעלה בג׳ לבושי׳ ירדו המשכת המצות מלמעלמ״ט ועי״ז ג״כ הוא שנעשה דרך הוי׳ עי״ז ולמעלה ע״ד הנ״ל בג׳ לבושי׳ שלו במחשבת ה׳ ודבוריו ומעשיו כנ״ל וה״ז כאלו המשיך אותו ית׳ במחדו״מ למעלה עי״ז הלימוד והמעשה למטה. ואמנם ידוע דמצות צריכות כוונה דהיינו שיתכוונו בהמשכת המצות למעלה כדי לעשות דרך הוי׳ בעולמות וכנ״ל. והכוונה הוא ברעותא דליבא בתפלה שאז יהי׳ הלימוד אח״כ לשמה כידוע, משא״כ האומר אין לי אלא תורה בלא כוונה שבלב בתפלה אלא לומד סתם כו׳ אפי׳ תורה אין לו לפי שאינו ממשיך כלום למעלה מפני שבאמת אין ערוך כלל בין מחשבת אדם בע״ג ודבורו ובין מחשבת ודבר ה׳ אלקים בלתי בע״ג עד שיהי׳ ממנה סיבה והמשכה עליונה בדבורו בד״ת. אך ע״י הכוונה בתחילה שהלומד לשמה אז יכול לעשות דרך להוי׳ שיתלבש למעלה במדו״מ כו׳. (הג״ה. הרעו״ד הוא בחי׳ שלמעלה ממחדומ״ע כמ״ש בד״ה מי מנה עפר יעקב כי מחדומ״ע הוא לבושי הנפש והרעו״ד הוא עצמי׳ הק
הנפש, והיינו כי מחדומ״ע הם בי״ע והרעו״ד הם בחי׳ אצי׳, וכן גם בבי״ע דכלליות הרי נק׳ בריאה יש מאין לגבי אוא״ס, לכן ע״י רעו״ד שלמעלה ממחדומ״ע עי״ז ממשיך מאוא״ס ממש בכללות בי״ע עד סוף העשי׳ ממש.

וזהו ג"כ ענין שמחה של מצוה, שהשמחה הוא מחמת הרעו"ד אליו ית' וזהו בשמחה ובטוב לבב. ובביאור ואתה תצוה נת' שהשמחה של מצוה הוא המקשר ומחבר שורש המצות שבלבנוניות גלגלתא דא"א שיהי' מאיר למטה, וזהו תחת אשר לא עבדת בשמחה, כי העבודה בלי שמחה אף שמקבל עליו עול מצות י"ל ממשיך ממל' דאצי' בבי"ע, וזהו ג"כ דרך הוי' אכן ע"י שמחה של מצוה ממשיך מהבינה שבה התגלות עתיק תענוג העליון, עיין סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ועי"ז נמשך משרש המצות כמו שהם בכתר כו'. גם אפ"ל רעו"ד זהו כענין קבלת עומ"ש שקדמה לעול מצות כו', ועי"ז נמשך ממל' דא"ס כמ"ש בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה, עכ"ה). וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי, פי' שבאמת אין ערוך כלל בין הנברא עם הבורא ואין לו השתוות ערך כלל במח' או דיבור כנ"ל, וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו', אך הנה סיפא דקרא מוכח שיש לפעמים שיוכל להיות מחשבותי מחשבותיכם והוא באמרו ולא דרכיכם דרכי דלדיוקא איצטריך דאם הי' דרכיכם דרכי הי' גם מחשבותי מחשבותיכם וה"ז מה שאין מחשבותיו מחשבותיכם לפי שאין דרכיכם דרכי, אבל אם דרכיכם דרכי ממילא מחשבותי מחשבותיכם. וביאור הדבר הנה מבואר למעלה דדרך להוי' הוא בחי' ההילוך והמבוא שיבא וישכון אוא"ס למטה כמו שהוא למעלה כו' וזהו פי' דרכי והן הליכות עולם לו שבתומ"צ, ומה שאומר שיהי' דרכיכם דרכי הענין הוא שגם אתם תעשו דרכיכם למעלה מענין ודוגמת דרכי הנ"ל, והוא ע"י הלימוד בתורה לשמה ומעשה המצות עד שיתלבש מחשבה במחשבה כו', וז"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם כאשר אין דרכיכם דרכי פי' כאשר אין אתם עושים בזה הלימוד דרכי ה' להיות לו דירה בתחתונים כנ"ל שאז לא מחשביתי מחשבותיכם כלל מטעם הנ"ל, אך כאשר דרכיכם דרכי, שהכוונה לעשות דרך להוי' אז ממילא מחשבותי מחשבותיכם. וזהו פי' מי יתנך כאח לי יונק שדי אמו, פי' כנס"י אומרת להקב"ה מי יתנך כאח לי, פי' אח מבואר למעלה ע"ד שנק' כנס"י אחים וריעים להקב"ה לפי שהם עושי' דרך להוי' ע"י תומ"צ והוא ענין לעשות צדקה הנ"ל להחיות רוח שפלים, ופי' מי יתנך הענין הוא כך, דבחי' זו הוא אשר יתנך להיות לאח לי אח דלית ופי' מי ידוע שהוא בחי' בינה דאצי' הנק' אם הבנים והוא מי דקיימא לשאלה כו', והוא אשר יתנך לאח לי לקבל יניקה משדי אמו כמוני, והוא ע"י השמחה שבבינה שמביא כל זאת להיות יונק שדי אמי (כמשנ"ת בעז"ה). ופי' יונק שדי אמי הנה עד"מ היניקה של הולד הגשמי' הנה מיניקת החלב מידי יום ביום הוא הולך ומתגדל באבריו שלא לפי ערך הגידול בשאר ימי חייו מן המזון והמאכל, שהרי בכ"ד חדשים יגדל שלא יגדל כזה מבן ג' עד בן ה' וכידוע, מפני שטבע החלב לגדל ביותר כו'. כמו"כ יובן עד"מ למעלה שנגדלין מדותיו ית', והוא ע"י בחי' היניקה שיונק משדי אמו, פי' מה שנמשך ומתגלה שם הוי' באותיות תורשבע"פ שנק' שדי אמו בבחי' מח' ודיבור כנ"ל ונק' מחשבותי מחשבותיכם כנ"ל, זהו הנק' למעלה בשם יניקה שהוא כמשל הולד היונק ומתגדל איבריו כו', כמו"כ מתגדל ומתרבה כל מדות עליונות דשם הוי' למעלה בבחי' גילוי רב ועצום ע"י דבר הוי' זו הלכה למטה שהרי התורה

נמשלה לחלב כמ״ש דבש וחלב כו׳, כי באמת לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין כו׳ ולאו מכא״מ כלל מפני שהוא ית׳ נק׳ סדכ״ס ולית מח׳ תפיסא בי׳ כלל, וא״כ בלא סיבת המשכה בעצמותו להיות נק׳ במדות הרי אין בו מכא״מ כלל, כי הוא אור פשוט בתכלית כו׳, וכמ״ש במ״א והקריאה וההמשכה מעצמותו שיהי׳ גילוי המדות בהתפשטות הרי זה כדוגמת משל יניקת הולד שנגדל ע״י החלב כו׳. והענין למעלה הוא ע״י הקריאה בתורה למטה שהקב״ה יושב ושונה כנגדו כו׳ שעי״ז נגדלים המדות בבחי׳ גילוי רב והו״ע להיות מחשבותי מחשבותיכם כו׳, וזה יונק שדי אמו בבחי׳ גילוי שם הוי׳ למטה, משא״כ בלא לימוד התורה הרי הוא סדכ״ס כו׳, ולכך אמרו כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב״ה.

ועתה י״ל מהו ענין אמי, הנה כתיב אם הבנים שמחה פי׳ ענין השמחה ידוע להיות כי ענין השמחה הוא רק בחי׳ תוספת התפשטות החיות ביתר שאת עד שהוא כענין התחדשות החיות ממש שהרי מבשורה טובה שיבא לאדם שישמח בה הנה יצהיבו פניו מרוב אורה ושמחה ותתפשט אור וחיות נפשו בתוס׳ מרובה על העיקר כאלו נתחדש פניו מעיקרו וכענין צהבו פניו של רבי כו׳ משא״כ בהעדר השמחה הרי הנפש כלולה בעצמותה בהעדר ההתפשטות אלא רק כפי המדה הצריכה מפני שהיא כווצה בעצמותה והכיווץ הוא היפוך ההתפשטות כידוע והשמחה הוא ההתפשטות היפוך הכיווץ כו׳, והנמשל מזה יובן ג״כ למעלה שאין ע״י השמחה ענין ההתחדשות באמת רק שנעשה ההתגלות וההתפשטות בלבד שהוא הילוך החיות משא״כ תחלה היתה הנפש כלולה בעצמותה בלתי ההילוך ואין זה חידוש בעצם כו׳, וא״כ יובן שע״י בחי׳ שמחה העליונה באלקים כתי׳ יאר ה׳ פניו אילך פי׳ שמעצמות אוא״ס נתפשט ונתגלה אור השפע באבי״ע בסדר ההתשל׳ ביתר מכפי המדה באורות וכלים כו׳, מפני שהשמחה גורמת התוס׳ של ההתפשטות כנ״ל הגם שאין זה חדש ממש אלא הוא כאלו נתחדש, וזהו ענין התורה דכתיב בה ואהי׳ אצלו שעשועים יום משחקת לפניו בכל עת משחקת בתבל ארצו כו׳ וכתיב ושעשועי את בני אדם כו׳, הנה נז׳ כאן ששה מדריגות הא׳ ואהי׳ אצלו אמון וב׳ שעשועים יום יום והד׳ משחקת לפניו כו׳ וההי משחקת בתבל ארצו והו׳ ושעשועי את בנ״א כו׳, ודרך כלל הנה נז׳ כאן ב׳ שעשועים וב׳ מיני שחוק ענין השעשועים הוא בעצמותו ית׳ וכמ״ש ואהי׳ אצלו כו׳ והשחוק הוא ירידת העונג למטה שהו״ע התגלות בחי׳ השמחה הנ״ל שניתוסף האור והגילוי ביתר שאת והוא כענין המבואר למעלה בענין עסק התורה שזהו בחי׳ יונק שדי אמו למעלה שכאשר יורד האור בגילוי מן ההעלם ע״י היניקה אזי נגדלים האברים כו׳, והשמחה הוא מ״ש אם הבנים שמחה שהוא השמחה הסיבה המביאה לידי גילוי אור מן ההעלם מטעם הנ״ל, והענין הוא למעלה כאשר יהי׳ לאוא״ס שעשועים בתורה אזי נגלה אורו למטה והגילוי שלו למטה אח״כ הו״ע ההגדלה שנגדל מחמת שיונק משדי אמו כו׳ וזהו מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי, פי׳ אמו הוא השמחה שמביאה לידי גילוי והגילוי הוא היניקה שמגדלת כנ״ל וזהו שסמך לזה אנהגך ואביאך אל בית

אמי תלמדני, פי׳ בתחלה צריכים להביא ולהמשיך אוא״ס ב״ה שיהי׳ לו שעשועים בבית אמו הוא התושב״כ ושבע״פ, וזהו אנהגך אוליך ואנהוג אותך לשם כי באמת אין התורה רק נובלות חכמה שלמעלה ולא נק׳ אלא בשם משלי וכמ״ש כאשר יאמר משל הקדמוני כו׳ כמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא כנ״ל בענין עושה פלא, אך צריכים להמשיכו ולהביאו לבית אמו ואח״כ תלמדני פי׳ שזהו״ע בחי׳ הגילוי אור שע״י היניקה שיונק משדי אמו דהיינו כשדבר ה׳ זו הלכה נמשך בתחתונים שזהו״ע דירה בתחתונים כנ״ל וכמ״ש כי לא מחשבותי כו׳ שההגדלה של מדות עליונות היינו אחר שהביאו אל בית אמו בבחי׳ השמחה דוקא כו׳, וז״ש תלמדני על התורה שנק׳ אמי ועלי׳ קאי שהוא תלמדני שהוא בחי׳ היניקה משדי אמי אך לא תוכל ללמדני רק אחר שאנהגך ואביאך אל בית אמי מטעם הנ״ל והיינו שסיים אשקך מיין הרקח מעסיס רימוני פי׳ יין הרקח הוא בשביל בחי׳ סודות התורה שנגלו ע״י היין כי נכנס יין יצא סוד הוי׳ והוא בחי׳ יין המשמח אלקים כו׳ וכמ״ש במ״א וגם זה סיבה להביא לבחי׳ הגילוי בבחי׳ הגדלה ולכך סמך הכל אל ענין אחד דהיינו אנהגך אביאך כו׳ אשקך מיין כו׳ וכ״ז רק כדי שיהי׳ יונק משדי אמי מטעם הנ״ל.

אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי, פי׳ זה קאי על בע״ת שגדולים מצ״ג, דהנה עיקר ענין בע״ת אין הענין על עבירות דוקא שהרי אמרו שיהי׳ האדם כל ימיו בתשובה כו׳ אלא הענין דגם במי שנתרחק מה׳ אחד ולא עשה טוב כמו בעבודה שבלב זו תפלה או ביטול קביעות עתים לתורה כשחוזר ושב אל ה׳ בהתלהבות הלב בתפלה ועסק התורה לשמה, בעל תשובה הוא שהרי פי׳ התשובה הוא ששב ממקום שנפל שמה וחוזר למקורו ושרשו בהתקרבות לה׳ ותורתו וא״כ גם לצדיק שלא יתרחק רק קצת מפני הטרדא וכיוצא עד שצריך לחזור ולהתקרב בע״ת מקרי שעיקר ענין התשובה כששב ממקום הפירוד דהיינו כשנעשה נפרד ונתקרב כו׳ וכמ״ש במ״א, וזהו שאמרו שיהי׳ כל ימיו בתשובה שהרי בכל יום צריך האדם לעסוק במו״מ וכיוצא בצרכי גופו ונעשה בחי׳ נפרד וצריך לשוב בתשובה כו׳, והנה אנו רואים שבחי׳ ההתפעלות תמצא ביותר בבע״ת גם מצדיקים וכמבואר בגמרא במעשה דר״א בן דורדייא, וכמ״ש בזהר דבע״ת משכין לי׳ לקוב״ה בחילא יתיר כו׳ ע״ש, והטעם הוא לפי שענין ההתפעלות באה רק מסיבת השינוי בלבד דהיינו כאשר ישתנה ממהות למהות מתפעל אז בנפשו התפעלות גדולה כמו עד״מ התפעלות גשמי׳ מן המציאה שמצא או בהיפוך מהיזק גדול פתאום שזהו מפני שבא השינוי מכמו שהי׳ תחלה שתחלה הי׳ באופן כך ופתאום נשתנה הענין אם לטוב כו׳, ומזה באה ההתפעלות העצומה כנראה בחוש, וכמו״כ יובן בעבודת ה׳ כאשר יש שינוי בנפשו החיונית מכמו שהיתה בתחלה מזה תבא עוצם ההתפעלות דהיינו כשהי׳ רגיל להשתקע בעניני עוה״ז ופתאום נולד בלבו להתקרב לה׳ ורוצה להפרד מעניני גופו לפי שזהו שינוי גדול, דהיינו מהריחוק להקירוב כו׳ מזה בא עוצם ההתפעלות בהתלהבות כו׳, ולפי ערך השינוי מן הקצה כו׳ כן ערך ההתפעלות כו׳, וזהו הטעם שאין אנו

מוצאים בחי' ההתפעלות כ"כ גם במלאכים עליונים שהרי נאמר בהם כולם עומדים ברום עולם כו', וידוע דענין העמידה שלהם היינו שעומדים תמיד במדרי' אחת ואין התפעלות באוי"ר שום תוס' או גרעון מכפי המדה שנתנה בהם בתחלת הבריאה כו' ולא נמצא בהם כלל שיהי' בהם התפעלות יתירה ביתר מכפי המדה שלהם כו' וכמ"ש ולא יסבו בלכתן כו', אך הענין הוא דהיא הנותנת דמשום שאין בהם שינויים כלל רק שהם כפי המדה שנתנה להם בראשית ההתהוות שלהם כך הם עומדים תמיד בבחי' ביטול לא ישתנו לא לתוס' ולא לגרעון ע"כ אין בהם התפעלות יתירה כלל כי כל התפעלות יתירה אינו אלא רק מסיבת השינוי בלבד אבל במלאכים מהיכן יהי' בהם סיבת השינוי מאחר שאין להם נפילה ממדריגתם לעולם וכידוע, ע"כ הם עומדים תמיד במדרי' א' ואין בהם בחי' ההתפעלות כ"כ, משא"כ בע"ת שנופלים ומתרחקים מאד ומפני השינוי כשחוזרים ומתקרבים יש להם התפעלות גדולה. והנה בחי' ההתפעלות דבע"ת מעורר למעלה במדרי' גבוה נעלה יותר ממה שמעוררים הצדיקים בעבודתם הנ"ל והוא מטעם שההתפעלות שלהם הוא דוקא בנפש החיונית הטבעית שנפלה בשבה"כ כו' וכד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא ולעילא כו' וכמ"ש בזהר, וכמ"ש במ"א הטעם ולא עוד אלא גם מה שנסתלק אור האלקי למעלה בזמן הגלות כמאמר קוב"ה בגלותא אסתלק לעילא ולעילא כו' ע"י בע"ת חוזר האור ויורד ונמשך ונתגלה למטה, וזהו מובן שירידה זו ממקום גבוה הוא מאד שהרי אסתלק לעילא ולעילא כו' וממקום הזה שנסתלק שם שנק' לעילא ולעילא כו' משם הוא חוזר ויורד ומאיר למטה כו', ונמצא שע"י בע"ת יהי' אור גדול למטה יותר מע"י צדיקים, וזהו הטעם שבמקום שבע"ת עומדים אין הצ"ג יכולים לעמוד שם. ויובן ביאור דבר זה בהקדם הפסוק בימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות פי' נפלאות הוא מה שמוסתר ומופלא בבחי' ההסתלקות בעילוי אחר עילוי וכמאמר הנ"ל דקוב"ה בגלותא אסתלק לעילא ולעילא כו', אראנו נפלאות הללו שיבא ויתגלה למטה מטה, וזה היה בזמן יצי"מ דוקא וזהו בימי צאתך כו'. וביאור דבר זה הנה ידוע דמה שהי' הגלות במצרים בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה כו' הי' רק כדי הכנה שיוכלו לקבל התורה בה"ס, והטעם הוא לפי שהיו צריכים לקבל את התורה בבחי' פנים בפנים כמ"ש פנים בפנים דבר הוי' עמכם כו' שזהו מעלה ומדרי' מאד (כידוע דמ"ש יאר ה' פניו הוא בא מבחי' השעשועים דוקא כנ"ל) אשר לזאת הי' מההכרח שיהי' תחלה הסתר פנים דוקא בגלות בחומר ובלבנים כו', ולפי שהי' בחי' הסתר הפנים בגלות לכך זכו לגילוי הפנים כו'. ושורש הדברים הוא לפי שבחי' ההסתר פנים הוא בחי' הסתלקות אלקות כבי' לעילא ולעילא בבחי' העצמו' בעילוי אחר עילוי (כמשל השינה כו', כמ"ש במ"א) והרי לעילא ולעילא בבחי' העצמי' ממש הרי הוא למעלה מעלה מכל ההשתל' דאבי"ע א"כ בהנוגע משם ההארה למטה הוא מעלה ומדרי' גבוה מאד נעלה שאין כמוה והיינו בחי' גילוי פב"פ שהי' בשעת מ"ת בסיני באמרו אנכי דהיינו מי שאנכי כידוע, ולזה הי' כל עיקר הטעם בהסתר פנים כדי שיבא משם ההארה בגלוי במ"ת (וזהו שאמרו כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם כו') ומובן מזה שכל

שההסתר יותר יותר נעלה מדריגת הגילוי אח"כ וא"כ בגלות דעכשיו שהמשך הזמן יותר מרד"ו שנה הרבה כו' ממילא יהי' התגלות לע"ל במדרי' יותר גבוה מכמו שהי' במ"ת וזהו כימי צאתך כו' אראנו נפלאות שיהי' בדוגמא כמו שהי' ביצי"מ אבל יותר נעלה מזה כו', ולסיבת בחי' ההסתלקות הנ"ל בגלותא לכך היא סיבת השעבוד דאומה"ע בישראל כו', לפי שהוא כמשל הסעודה הגדולה של המלך שנותן התמצית לעבדיו הפחותים ג"כ לפי"ע הסעודה כן ערך התמצית כו', ולאחר שהעלי' וההסתלקות הוא בגלות במקום הנעלה ביותר כו' ע"כ גם בחי' התמצית שיורד משם יכולים גם הע' שרים לקבל רוב ברכה ושפע ברכה גשמי' כי אינו תופס מקום כלל, שהרי זה כמאן דשדי בתר כתפוי כמ"ש בזהר והעיקר הוא משום דבגלותא קוב"ה אסתלק לעילא ולעילא כו'. אמנם עיקר הכוונה בהסתר הפנים הוא רק בשביל הירידה והמשכה משם שיהי' אח"כ כנ"ל, וזהו כמשל הבן שמסתתר ממנו אביו שתגדל בזה ביותר תשוקת הבן לעלות אליו כו' כידוע, וזהו רצון האב כדי שתגדל תשוקתו יותר ולזאת הוא עיקר כוונתו בהסתרו, והנמשל מובן ג"כ שבזמן הגלות ע"י שעבוד הצרות ועול הפרנסה כו' יש ביטול בתורה ותפלה הרבה ויש עי"ז בחי' הסתר פנים למעלה מאד ובזה תגדל בחי' ההתפעלות בנפש הטבעית דכנס"י כנ"ל שההתפעלות תמצא דוקא מסיבת השינוי כנ"ל ובזה אתכפי' סט"א ואסתלק יקרא דקוב"ה לעילא ולעילא כו', וע"כ מעוררים בזאת ההתפעלות הגדולה להיותה בחי' או"ת, שיחזור ויתגלה למטה שמזה שהי' בהסתלקות בהסתר הפנים תחלה לעילא ולעילא כו', ואין זה אלא מסיבת עוצם גודל ההתפעלות דוקא כענין בע"ת הנ"ל דמשכין לי' בחילא יתיר שג"כ הוא מטעם זה לפי שהי' תחלה בהסתר פנים ממשיך אח"כ מאותו מקום שנסתר לעילא לעילא כו', שהוא יותר גבוה מכל ההשתל' כנ"ל, וזהו אמצאך בחוץ אשקך פי' בחוץ דוקא ע"י בחי' בע"ת הנ"ל או בזמן הגלות שהוא בשעת הסתר פנים כנ"ל שאז הוא זמן היניקה ושפע בחוץ דוקא שהוא בחי' יניקת החיצונים כנ"ל אז דוקא אשקך בחי' נשיקין אתדבקות רוחא ברוחא כו' שהו"ע ההתגלות בבחי' פב"פ כשעת מ"ת הנ"ל, והוא רק מטעם שכל שהעלי' ביותר כן ערך מדריגת הירידה והגילוי אח"כ למטה כו'.

גם לא יבוזו לי פי' ענין ביזת יניקת החיצונים כידוע, וזהו אמר בתניא שכאשר יתחברו ב' המדרי' יחד צדיקים ובע"ת יחדיו אז לא יבוזו לו שאין שליטה אז להחיצונים כלל, אבל לא כשמדרי' א' בלבד יש בישראל צדיקים ובע"ת וכמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו', והטעם הוא לפי שמבואר למעלה דהתשובה דבע"ת מעוררים למעלה שיהי' ההתגלות מה שאסתלק לעילא ולעילא כו' אמנם אין בחי' ההמשכה וההתגלות מלמעלמ"ט רק ע"י מצות ומעש"ט של הצדיקים כו' אבל ע"י תשובה לבד נשארה ההתעוררות למעלה בהעלם ולא תרד למטה כו', ולזה אמר מי יתנך כאח לי שהם מדריג' הצדיקים וגם אמצאך בחוץ אשקך שהם מדרי' בע"ת כנ"ל שיהי' ב' המדרי' הללו יחדיו ישכונו אזי לא יבוזו לו מפני שיהי' אז ההתגלות למטה עד שלא יהי' יניקה כלל לחיצונים, וכמאמר הזהר כל דינין

מתעברין מינה כו'. אמנם האיך ימצא שיהי' ב' המדרי' יחד שהרי התשובה לא תמצא בצדיק, אך הענין הוא כמאמר הרע"מ דמשיח יבא לאתבא צדיקיא בתיובתא כו', לפי שגם בצדיקים יתכן התשובה, והוא כאופן מארז"ל שיהי' האדם כל ימיו בתשובה כנ"ל, שהרי מה שמבטל אפי' רגע ממדרי' עבודתו בתומ"צ ותפלה ה"ז עצמו בחי' נפילה ממדריגתו וכנ"ל, וכאשר הצדיק עושה תשובה אזי מתחברים ב' המדרי' דהיינו בחי' מלמעלה למטה דצדיקים עם בחי' מלמטה למעלה דבע"ת (שהוא בחי' או"י ואו"ח, או מ"ן ומ"ד יחדיו כמ"ש במ"א) ואז ממילא כל דינין מתעברין מינה וזהו ולא יבוזו לו שאין להחיצונים אז יניקה כלל לפי שאין להם יניקה רק בשעה שיש בחי' הפירוד בין ב' מדרי' הללו דצדיקים ובעת"ת (שהוא מ"ה וב"ן או או"י ואו"ח כו' וד"ל).

בס"ד

להבין שרשי הדברים הנ"ל הנה תחלה י"ל ההפרש בין צדיקים ובע"ת ז
שארז"ל ספ"ה דברכות במקום שבע"ת עומדי' אין צ"ג יכולים לעמוד (ועמ"ש מזה בלק"ת פ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון וסד"ה כי ההרים ימושו ובפ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום בד"ה תקעו בחודש דרוש הראשון, בד"ה כי כארץ תוציא צמחה, בד"ה שבת שבתון, בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון וסד"ה ולא אבה כו' ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה ובד"ה כנשר יעיר ספ"ב ופ"ג בפי' ישאהו על אברתו, עכ"ה) דלכאורה יפלא מאד איך יתכן שבע"ת יהיו גדולים מן הצדיקים, כמו ראב"ד יהי' גדול מאברהם אע"ה, והלא אברהם הי' בחי' מרכבה כל ימי חייו כידוע, ואם ר"א בן דורדיא עשה תשובה בכל לבו פ"א עד שיצאה נשמתו (פ"ק דעוכומ"ז די"ט ע"א, וכמ"ש תירוץ זה בזח"א פ' חיי דקכ"ט בחילא יתיר, עדיין אין זה מובן) וכי בשביל צעקה זו שצועק יהי' גדול בזה ממדרי' אברהם כו' (הג"ה, וכעין קושי' זו נת' במ"א במ"ש המ"מ להב"י שיזכהו לאתוקדה עק"ה משמע שזה גבוה יותר מהעסק דתומ"צ חמשים שנה ובעין זה הוא תשובת ראב"ד שקנה עולמו בשעה אחת עכ"ה). ושורש הענין הוא דשורש בחי' הצדיקים הוא משם מ"ה שבבחי' התיקון ושורש בע"ת הוא מבחי' שם ב"ן שנפל בשבירה (הג"ה כי מ"ה גימט' אדם וב"ן בגימט' בהמה, וזהו וזרעתי את בנ"י זרע אדם היינו נשמות הצדיקים וזרע בהמה היינו נשמות בע"ת, גם אדם אדמה לעליון בצלמינו כדמותינו, וזהו מה שמו ומה שם בנו, וכן מ"ה הוא מ"ש מה ה' אלקיך שואל מעמך, מה טובו אוהליך יעקב ובמיכה סי' ו' הגיד לך אדם מה טוב ומה הוי' דורש ממך כו'. ג"כ יש לפרש דבחי' מה הוא טוב כמ"ש אמרו צדיק כי טוב, וכן אברהם אבר מ"ה כמ"ש

בביאור יביאו לבוש מל' וכשהבע"ת שב בתשובה מתעלה בבחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם ש' מ"ה כמ"ש בלק"ת פ' עקב סד"ה ויאכילך את המן עכ"ה) וכאשר עולה בבחי' או"ח מלמטה זה"ע התשובה דבע"ת ותחלה יש לבאר שורש ענין הצדיקים שהם מבחי' שם מ"ה דתיקון. דהנה יש להבין הטעם שנקראי' בשם צדיקים הלא עיקר ענינם הוא מאהבה ויראה הי' לו לקרותם בשם עובדי ה', ואם מאהבה יקראו עובדי ה' ואם מיראה יקראו יראי ה' ומה לשון צדיק שזה השם אינו טפל אלא על ענין בחי' היושר והוא כאשר ישרו דרכיו או דבריו כמו צדקת בדברך כו' וכן צדקה ממש וכיוצא שהענין הוא רק בחי' היושר והראוי כידוע בפי' צדק שהוא רק ענין בחי' היושר (וכמו שביאר הרמב"ם במ"נ בסופו ח"ג פנ"ג וז"ל ומלת צדקה נגזר מצדק והוא היושר כו') וכן דין צדק הענין הוא דין יושר כו', ואיך יתכן לומר ענין זה שהוא בחי' היושר על מעשה העבודה מאה' או מיראה שזה אינו מצד היושר דוקא אלא מפני האה' כו' (והרמב"ם שם בפי' ולך תהי' צדקה כי כשתלך בדרך מעלת המדות כבר עשית צדקה לנפשיך המשכלת ור"ל שעושה יושר לנפשו להשלים מדותיה וזהו דוחק). אך הענין הוא דבחי' ההשפעה היורדת מלמעלה למטה נק' בשם צדיק שהוא בחי' יסוד המשפיע כידוע ולהיותו נמשך ובא בבחי' קו דהיינו ההמשכה שהוא בחי' וא"ו (הג"ה כי הצדיק הוא בחי' עמוד שעליו עומד העולם וכמשארז"ל פ"ב דחגיגה ועמודים הוא בחי' וי"ו ווי העמודים והוי"ו הוא ת"ת והיסוד הוא השפעה שלו כנודע מענין אלה תולדות יעקב יוסף ובזהר פ' וישב דקפ"ב ע"ב דכל מה דאירע להאי אירע להאי ותרווייהו כחדא אזלי ודא הוא רזא דאות וי"ו דאזלייהו תרווייהו כחדא. ופי' בזח"מ שם ירצה כי כשאדם מזכיר ו' אפיק ו' אחרת כזה ו"ו רומז אל היסוד ו' זעירא המקושרת עם וא"ו רברבא ת"ת וז"ש דאזלי תרווייהו כחדא שא"א להזכיר בלתי שיזכיר וי"ו אחרת עמו והטעם הוא לפי בגין דאינון רזא חדא כו' עכ"ל, וכן פי' עוד בזח"ב פ' יתרו בענין משה ויוסף שהן בחי' וי"ו תר"ן ווי"ן כחדא והיינו מ"ש ויקח משה את עצמות יוסף עמו כמ"ש בזח"א דכ"א סע"ב וזהו שאמרו בירושלמי ספ"ג דנדרים ובמד"ר בשלח ס"פ מצות שבת מלא בשני ווי"ן בנחמי' סי' ט י"ד להודיע שהיא שקולה כל מצותיה של תורה והיינו שני ווי"ן ור"ל בחי' משה ויוסף או יעקב ויוסף ועמ"ש מזה בלק"ת פ' תזריע בד"ה למנצח על השמיני ועיין זח"א כ"ו ב' מענין וא"ו עם ה"א בענין שני הוי"ן וע' זהר וירא דקי"ז סע"י וכד יתער וא"ו לגבי ה' כו', ועמ"ש סד"ה וידעת היום דרוש השני מענין והנורא אל עליון כו' ובד"ה ששת ימים תאכל מצות כו' דרוש הראשון פ"ד עכ"ה) דהולך ויורד מלמעלה למטה מטה הרי הוא נק' בחי' קו היושר למעלה שבבחי' התיקון ששרשו מתחיל משם מ"ה דממצחא כו' כידוע ויש בחי' קו"ח כשנמשך מעצמות אוא"ס שממנו כל שורש ההשתל' דאבי"ע והוא בוקע ועובר בתוך החלל והעיגול דעצמיות אוא"ס סובבו מכל צד וכמבואר בע"ח (הג"ה וזהו"ע וי"ו דוהנורא. ולכן אחר חטא עה"ד כל תולדות שבמקרא חסר וי"ן שנחסר המשכת הוא"ו כמ"ש בזהר ויגש דר"י ע"א בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מינה וכדין רחל מבכה כו'. והיינו תולדות חסר וא"ו כי אלה תולדות

יעקב יוסף זהו עיקר בחי׳ תולדות וכשהוא תולדות מלא בשני ווי״ן הנ״ל שאזי הוא המשכה עליונה וכמ״ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם הי׳ תולדות מלא בשני ווי״ן הנ״ל, משא״כ אח״כ נחסר הוא״ו העליונה ומזה נמשך ונהר יחרב כו׳. ולכן גם גבי אלה תולדות יעקב יוסף כתי׳ תולדות חסר וא״ו כי עיקר בחי׳ זו דיוסף יתגלה לע״ל וכמ״ש במד״ר ר״פ שמות יוסיף ע״ש והי׳ ביום ההוא יוסיף ה׳ שנית ידו, דהיינו לע״ל דוקא. ולכן גבי אלה תולדות פרץ כתי׳ בשתי ווי״ן רות סי׳ ד׳ בשביל ו׳ דברים שיחזרו כו׳ וכמ״ש במד״ר פ׳ בראשית פי״ב, היינו שאז יהי׳ המשכת הקו״ח ו׳ רברבא המאיר בת״ת קו האמצעי יאיר בחי׳ זו ע״י צדיק יסוד עולם כו׳. ואפ״ל עוד פי׳ מלא בשני ווי״ן כי הוא״ו הראשון הוא המשכת הקו״ח הנמשך מאור א״ס ומאיר באצי׳, והיינו מה שאור א״ס מאיר בחכ׳ וע״י החכ׳ מאיר באצי׳ זהו וא״ו הראשון והוא״ו השני מה שנמשך האור הזה ע״י יסוד דאצי׳ להאיר במקור דבי״ע, וכענין מ״ש בלקו״ת בד״ה שה״ש בפי׳ ב׳ בחי׳ חתן כו׳, ע״ש. משא״כ תולדות חסר הוא״ו הראשון הוא שלא נמשך האור רק מבחי׳ האצי׳ נמשך במקור דבי״ע ולא נמשך האור חדש מאור א״ס ממש, שממנו דוקא נמשך אור חדש. אבל כשחסר וא״ו הראשון היינו שלא נמשך האור רק מבחי׳ חכ׳ בלבד ולא מלמעלה מהאצי׳ כו׳. ועמ״ש בת״א פ׳ בראשית בביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו׳, והיינו כמ״ש בכהאריז״ל שא״א שיומשך הטיפה מפנימי׳ ע״י עד לע״ל ואזי דוקא יומשך אור חדש ומחודש, וז״ע השמים החדשים והארץ החדשה כו׳, יעו״ש. וזהו שאזי דוקא יהי׳ תולדות מלא בשני ווי״ן ומזה יומשך ענין היושר שיומשך השפע ישר מלמעלה למטה, וכענין מ״ש הרמ״ז ר״פ שמיני בפי׳ ישראל ישר אל, ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ שלח בד״ה כי תבאו אל ארץ מושבותיכם פ״ב. רק שעכשיו האור ישר הולך ומתמעט ואין הגילוי בבי״ע כמו באצי׳ כו׳ וכמ״ש מזה בבה״ז פ׳ אחרי דע״ם ע״ב בדרוש הביאו עלי כפרה, אבל לע״ל יהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה ישר ממש, וכמ״ש בלק״ת פ׳ ראה בד״ה כי תשמע בקול שזהו פי׳ וענין לעשות הישר בעיני הוי׳, ובד״ה את קרבני לחמי פ״ג שזהו ג״כ פי׳ פיקודי ה׳ ישרים פי׳ ישרים שאינם בדרך השתל׳ צו״ע כו׳, ע״ש. ועד״ז הו״ע אור שנברא ביום ראשון שהי׳ מביט בו מסוף העולם ועד סופו שאין האור הולך ומתמעט כו׳. ועפי״ז י״ל ג״כ ענין הפסוק שמע ישראל ובשכמל״ו, שיש בכ״א ו׳ תי׳ שהן ב׳ ווי״ן הנ״ל.

קיצור. איך יתכן שבעי״ת גבוה מהצדיק צדיקים מש׳ מ״ה בעי״ת משם ב״ן, וצדיק וצדק הו״ע יושר והוא בחי׳ וא״ו קו״ח הנמשך ביושר מלמעלמ״ט. ובהג״ה שהצדיקים ממשיכים משם הוי׳ והבעי״ת מבחי׳ על הוי׳ לפני הוי׳ אנכי מי שאנכי. ענין ש׳ מ״ה ע״ד מה שמו ומה שם בנו מה טוב הוא״ו הוא ת״ת, ומה שהצדיק שהוא יסוד נק׳ וא״ו זהו מילוי האות ו׳ שהוא ג״כ ו׳ יעקב ויוסף מצוות שבת מצוות בשני ווי״ן כי אז היחוד, והיינו אלה תולדות יעקב יוסף והוא״ו בחי׳ והנורא אל עליון, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם מלא בשני ווי״ן ואח״כ חסר וא״ו אחת ועי״ז ונהר יחרב,

ואח"כ אלה תולדות פרץ מלא בשני ווי"ן, הוא"ו הא' המשכת הקו"ח מאור א"ס באצי', והב' המשכה זו בבי"ע ע"י צדיק יסוד עולם ונק' יחוד ז"ה, ולכן והיה הוא שמחה, שיתן תיבין דיחודא דפסוק שמע ישראל, ושית תיבין דבשכמל"ו זהו ב' ווי"ן הנ"ל, ומזה יומשך היושר שיהי' למטה כמו למעלה וכמו ביוהכ"פ אומרים בשכמל"ו בקול רם, עכ"ה.

ב) **ויובן** זה למעלה מעבודת צדיק התחתון למטה שעבודתו להשפיע מלמעלה למטה בחי' גילוי אלקות בהיות שע"י בחי' הביטול של הצדיקים בעבודתם באוי"ר נגלה אור האלקי למטה בבחי' מ"ה כמו שהוא למעלה, וכל חד לפום שיעורא דילי' ממשיך בחי' הביטול בבחי' מ"ה באחדות ה' למטה, מי שנשמתו מעולם הבריאה ממשיך גילוי אחדות מבחי' ביטול דמ"ה דבריאה ומי שנשמתו מעולם העשי' ממשיך בחי' מ"ה דעשי'. ועכ"פ בחי' ביטול היש לאין נגלה מאצי' עד עשי' ע"י הצדיקים כו', וזה תלוי מצד ששרשו בבחי' האצי' כי גם האצי' כולל מאבי"ע ובחי' מ"ה שבאצי' דאצילות יותר נעלה מש' מ"ה שבבריאה שבאצי' עד בחי' שם מ"ה דעשי' שבאצי', כי בחי' הקו"ח ששם מ"ה דא"ק מאיר בו הוא הולך ומאיר מלמעלה למטה בהדרגה מעילה לעילה, והוא בד' חילוקי מדרי' בדרך כלל, אבי"ע כו'. ובדרך פרט הנה בא המשכה עד שבעשי' דעשי' אינו אלא בחי' ביטול מצומצם מאד מאד והוא מפני בחי' הקו שנמשך למטה מטה כ"כ כו'. ועמ"ש בביאור הזוהר פ' תשא בענין אבנא למשקל בה דא יו"ד ועמ"ש בביאור ע"פ את קרבני לחמי דרוש הראשון בענין מאן דלא כרע במודים עכ"ה). ואמנם הנה ידוע דעיגול דעצמיות אוא"ס שלמעלה מבחי' התחלת הקו"ח הנ"ל אין כלל חילוקי המדרי', דש' מ"ה הנ"ל הרי אין בו בחי' חילוקי מדריגות כלל, דש' מ"ה הנ"ל הרי אין בו בחי' מעלה ומטה כלל. כידוע דבעצמות הא"ס נא' אני הוי' לא שניתי כו', והוא סובב ומקיף לכל ההשתל' שבקו"ח הכל בהשוואה א' לכולם כו'. (ועמ"ש מזה בד"ה יביאו לבוש מל' ובהביאורים). וא"כ הי' מהראוי להפלא איך נתהוה חילוקי המדרי' בבחי' הקו"ח הנ"ל מאחר שמצד עצמותו אין בו מעלה ומטה ושוה ומשוה קטן וגדול כו' עד אשר לזאת הקושיא הכריח בע"ח שיש בחי' צמצום ומקו"פ בין העצמות ובין הקו"ח כו', ושסיבת הצמצום ומקום הפנוי הזה בתחלה שאז נסתלק ונכלל האור בהעצמו' אח"כ יכול להיות מתיחות קו"ח בהדרגה מלמעלה למטה מטה כו' בסדרי ההשתל' ובד' חילוקי מדרי' בדרך כלל. (ועמ"ש מזה בלק"ת בסופו בד"ה להבין מ"ש בע"ח ובת"א בד"ה פתח אליהו בפ' וירא (אך עכ"ז הגם שהי' צמצום ומקו"פ בתחלה קודם שנמשך הקו אין הקו"ח נבדל לגמרי ח"ו מעיגול העצמי' אלא הארת העיגולים דעצמיות מאירים בכל חלקי סדרי ההשתל' שבקו וחוט הנ"ל, ואעפ"י שאין הארה זו בבחי' גילוי אבל הוא בהעלם היינו בבחי' הארת המקיף יהי' איך שיהי' הארת העיגול העצמי' מאיר בקו"ח כולו עד תחתיות העשי' (הג"ה, נ"ל המכוון בשני אופנים. הא' שהעיגול מאיר בבחי' מקיף על הע"ס דאבי"ע הנמשכים מהקו

וכמ"ש באגה"ה סד"ה איהו וחיוהי, וז"ל וגם מאור א"ס המאיר * ומקיף לארבע עולמות אבי"ע בשוה מאיר אל הקו הפנימי' * דרך הכלים דע"ס דאבי"ע ובהארתו בתוך הכלים נותן בהם כח ועוז לברוא יש מאין כו', עכ"ל. הרי הארה זו שהסובב מאיר בהקו הוא דרך הכלים להיותו מאיר בבחי' מקיף שגם זה נק' אור מקיף כו'. והב' י"ל הפי' ע"ד שנת' במ"א שהעיגולים הנמשכים מהקו"ח וכן האורות מקיפי' שרשם הוא מהאור מקיף והעיגול שלמעלה מהקו"ח, אלא שנמשכי' דרך מעבר הקו"ח כמ"ש מזה בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו פ"ג ובד"ה ויקח קרח. ועפי"ז יש לתרץ מ"ש בדרוש יביאו לבוש מל' כו' אשר לבוש מל' זהו מל' דא"ס הסובב לכל הארבע עולמות בשוה כו' וכתר מל' זהו גלגלתא ומו"ס בחי' בעטרה שעטרה לו אמו והי"ז למטה מבחי' לבוש מל', ואיך משמע שם דבחי' העטרה והכתר דוקא לא יוכלו להיות ע"י המן אף לאחר הבירור כ"א זהו שעטרה לו אמו דוקא הוא כנס"י. ולפמ"ש שיש בחי' בעיגולים ובמקיפים שנמשכים ע"י הקו שמ"מ שרשם נמשך מהעיגול שלמעלה מהקו כו' כמו"כ יובן בחי' כתר מל' אף שנמשך מבחי' לבוש מל' עכ"ז י"ל ששרשו גבוה יותר מהלבוש מל', וזהו כי לבוש מל' זהו בחי' המקיף לד' עולמות בשוה ונק' סוכ"ע וידוע שיש בחי' שלמעלה גם מסוכ"ע ומשם שורש הכתר מל'. ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ שבחי' סוכ"ע זהו הרצון העליון והתו' שנק' חפץ הוא התענוג עליון שלמעלה מהרצון כו', ולכן התו' נק' שלום שמחבר סוכ"ע וממכ"ע, וזהו"ע משים שלום בפמשלמ"ע כו', יעו"ש. וזהו"ע הארון שהי' גבוה מהיריעות. ועד"ז יובן איך בהקו"ח מאיר ג"כ מהעיגול שלמעלה מהקו, וכמשנ"ת ג"כ מענין עשי"ת שממשיכים מבחי' ממעמקים קראתיך כו'. וע' בביאור ע"פ ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם כו', עכ"ה). שהרי ידוע דרגלי יושר דא"ק מסתיימים בעשי' (הג"ה כמ"ש באגה"ה בד"ה איהו וחיוהי ועמ"ש מזה בסידור סד"ה למנצח על השמינית גבי אבל בחי' נה"י דא"ק מגיעים עד סוף העשי' כו', וא"כ האצי' והעשי' שוין בערך א' ע"ש ובדרוש ג' בחי' אדם גבי ולכך רגלי א"ק בסוף העשי' ג"כ כו'. ומ"ש בענין עיגולי א"א שמקיפים רגלי עשי' ע' מזה בת"א בד"ה לך לך, עכ"ה. וגם הנה ידוע דעיגולים דא"א מקיפים רגלי העשי' ואין זה כתרתי דסתרי אלא שניהם אמת שמצד בחי' בקיעת הקו"ח בחלל מלמעלה למטה מסתיים רגלי א"ק בעשי' כו', אבל מצד הארת העיגול הגדול דעצמיות שלמעלה שהוא מקיף וסובב כל החלל כו' הנה ממנו מסתעף עד שהארת עיגולים דא"א מקיפי' גם לרגלי העשי' כו'. (וע' בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם). ולא יתמה איך יאיר אור העיגול הגדול בקו"ח מאחר שיש צמצום ומקו"פ בתחלה כנ"ל, דהענין הוא דהחשך שבצמצום החלל הזה לא יחשיך כלל מפני עצמיות הא"ס וכמ"ש גם חושך לא יחשיך כו'. וידוע דחושך זה ענינו מ"ש ישת חושך סתרו כו' ויוכל להופיע ולזרוע בו אורו ומ"מ ומשם יעבור האור בכל הקו כו'. וזהו שנא' קמי' כחשוכא כאורה כו'. והמופת לזה ממה שאנו מוצאים לפעמי' שאור המקיף מצחצח חיצוני' הכלים כמ"ש

המאיר : באגה"ק : הסובב.
הפנימי' : שם : הפנימי.

בע"ח אעפ"י שבחי' אור המקיף אין אורו מאיר בבחי' גילוי כלל בכלי אבל בחיצוני' הכלי יכול להאיר בבחי' מקיף לצחצחו כו'. (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ יביאו לבוש מל'). וביאור הדבר הוא כי הנה בחי' הכלי ידוע שהוא דבר מה המושג במציאות כמו שכל או מהות מדה אהוי"ר כו' והוא בחי' המסתיר שמחמתו לא יאיר בו אור האלקי כו', וכשימצא בו בחי' הביטול ממציאות ליכלל בבחי' האין זהו הפשטת הסתרו, וזה בא ע"י בחי' אור המקיף שזורח עליו עד שמביאו לבחי' ביטול במציאות וזהו צחצחו שמצחצח הכלי כו', וכשהביטול מבחוץ ולא מבפנים נק' צחצוח הכלי מבחוץ כו'. (הג"ה, יש לפרש ע"ד המבואר במ"א בד"ה אם בחקתי תלכו, בחקתי לשון חקיקה ובחקתי משמע ב' חקיקות הא' לצחצח הכלי מבחוץ זהו ע"י האור מקיף וצחצוחו מבפנים זהו ע"י האור פנימי', ועמ"ש מזה בת"א בד"ה משה ידבר גבי כי הוי אלקיך אש אוכלה הוא פי' הוי' בחי' תורה ואלקיך בחי' מצות הן הם כמו האש שאם נותנים אש תוך הכלי וסביבותו הרי ממילא שולט האור מעבר אל עבר כו', כך התומ"צ ע"י שהם בבחי' פנימי' ובבחי' מקיפים כו', ע"ש. ועמ"ש מענין חיצוניות הכלים ופנימי' הכלים בשער המועדים ע"פ הזוהר פ' אמור דצ"ד ע"א, ומ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בדבור א' נאמרו בענין שורש המלאכים מבחי' דיבור ושורש הנשמות עלו במח', וכן נת' בד"ה את שבתותי תשמרו. ובד"ה ושמתי כדכד דרוש השני פ"א נת' ששורש הנשמות הוא מפנימי' הכלים ושורש המלאכים הוא מחיצוני' הכלים. הרי מזה נוכל להבין קצת ענין פנימי' הכלים וחיצוני' הכלים. ועמ"ש בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש שבין ק"ש לתפלה, ובלק"ת סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש הראשון, עכ"ה). וא"כ יובן עד"ז עד רום המעלות שע"י בחי' הארת העיגולים דעצמיות מצחצחים כל בחי' הכלים שבסדר הקו"ח כנ"ל להיות בהם בחי' הביטול כו', עד שגם בצמצום הראשון שהוא מקום הפנוי והחלל שמשם שורש התהוות כל הכלים כידוע גם שם מצוחצח מבחי' הארת העיגול הגדול כו'. (הג"ה, שורש הכלים הוא מהרשימו שנשאר וא"כ הצחצוח שם הוא ע"י תוס' אור מהקו בהרשימו כו', עכ"ה). וע"כ מפני כל הנ"ל שעיגול הגדול מאיר בכל הקו"ח כולו מזה הטעם יוכל להיות בחי' ביטול בעשי' שיהי' במדרי' בחי' ביטול דמ"ה דאצי' שבאצי' כמו נשמת משה שהמשיך בבחי' מ"ה דאצי' גם בעולם העשי' השפל הזה כו'. (הג"ה, ע' בהביאור ע"פ שוש אשיש, ובמ"א נת' בענין משה ואליהו שבבחי' פנימי' הי' הביטול בודאי במשה יותר הרבה מבאליהו, כי משה ונחנו מ"ה ואליהו בגימט' ב"ן והביטול דמ"ה גבוה הרבה יותר מבחי' ב"ן כנודע, אך זהו הביטול בפנימי', אבל הביטול בחיצוני' היינו בבחי' הגוף הגשמי' הי' באליהו שלכן עלה גם גופו בסערה השמים כו'. וא"כ עד"ז יובן ענין הצחצוח בחיצוני' הכלים דוגמת אליהו ובפנימי' הכלים דוגמת משה, עכ"ה). ואין זה לפי סדר ההשתל' דקו"ח הנ"ל, אלא הענין משום דקמי' ממש כחשיכא כאורה וכמו שהוא מצחצח הכלי מלמעלה מעלה כמו"כ מצחצח למטה מטה כו'. וזהו הטעם דעיגולים א"א מקיפים גם לרגלי העשי' כו' ובעיגול הרי אין בו מעלה ומטה כלל ע"כ יוכל להיות בחי' מ"ה בעשי' כמו באצי' כו', והוא שורש

ענין דירה בתחתוני׳ הנ״ל, ושורש ענין עושה פלא הנ״ל, כי ענין בחי׳ הפלא הוא ענין בחי׳ עיגולים דא״א שמקיפי׳ רגלי העשי׳ וגם בו אינו אלא בחי׳ עשי׳ לטעם שהוא סובב ההשתלשלות בלבד כו׳. והצדיקים ששרשם מש׳ מ״ה דקו הנ״ל ממשיכים הן גילוי אור א״ס למטה כמו שהוא למעלה עד שידור בתחתוני׳ כמו בעליוני׳ בהשוואה א׳ ממש מטעם הנ״ל. ולכך נק׳ צדיק ע״ש בחי׳ קו היושר. ואמנם עיקר ענינו הוא שממשיך ומחבר בקו״ח בחי׳ הארת העיגולים דעצמיות הא״ס להיות כחשיכא כאורה כו׳, ויש כאן ב׳ דברים הא׳ עצמו שהוא בחי׳ הקו, והב׳ ענין המשכתו מלמעלה מן הקו כו׳. (הג״ה, עמ״ש מזה בביאור מנורת זהב פ״א כי ההשתלשלות של הק״ו נמשך מבחי׳ אחרונה כו׳ ולכך צריך להמשיך מבחי׳ עליונה שלמעלה מן הקו, עכ״ל. וע׳ מזה ג״כ בביאור ועתה יגדל נא דתקס״ג פי׳ יו״ד רבתי דיגדל הוא מו״ס ראשית הקו המדה וישראל ממשיכים מראשית הקו, וזהו יגדל נא כח כו׳, היינו הגדלה ותוס׳ אור ע״י שנמשך מראשית הקו ופנימיותו כו׳. וי״ל שזהו״ע פנימי׳ ע״י וע׳ בת״א בד״ה ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב, שיש ב׳ בחי׳ בהשרביט, קצהו התחתון וקצהו העליון ושרביט הזהב. וי״ל שזהו ג״כ קו המדה והוא ג״כ ענין הקו״ח, וא״כ ראשית הקו היינו קצהו העליון כו׳. והנה יו״ד רבתי דיגדל שייכות היו״ד לבחי׳ ראשית הקו אף שהקו הוא וא״ו, אלא כי הוא״ו יש יו״ד בראשו כי מקור המשכת הוא״ו והקו בא מהיו״ד שהוא חכ׳ מו״ס כו׳, ועמ״ש מענין וא״ו דגחון שהוא אמצע התורה כי הוא״ו קו האמצעי. והנה יש ווי״ן דכסף במשכן ויש ווי״ן דזהב, ואפ״ל ההמשכה מאור א״ס באצי׳ נק׳ זהב בענין שרביט הזהב כי בעת״י יורדין הגבורות תחלה, ע׳ ביה״ז פ׳ בראשית בד״ה כשושנה בין החוחים ובלק״ת בד״ה שוש אשיש גבי ותגל נפשי. ומאצי׳ בבי״ע הווי״ן דכסף, חסד, וי״ל שזהו צדיקים בחי׳ כסף ובע״ת זהב. אך י״ל כי צדיקים בחי׳ וא״ו עמוד א׳ ווי העמודים ובע״ת תשוב ה׳ הוא בחי׳ ה׳ תשו״ת תשוב ה׳ תתאה ותשו״ע תשוב ה׳ עילאה, לכן לפעמים הבע״ת למעלה מהצדיק כי ה׳ עילאה הוא למעלה מהוא״ו. וזהו יוהכ״פ ה׳ תפילות ה׳ עינויים בחי׳ ה׳ עילאה, ועמ״ש סד״ה יגלה לן טעמי. אמנם מ״מ יש בחי׳ בהוא״ו קו האמצעי שבו מאיר עיקר הקו כמ״ש בביה״ז פ׳ חיי קכ״ג גבי קוב״ה דאתכליל מאתר עילאה סדכ״ס, גם ע״ד ז״א בעתיקא אחיד ותליא למעלה משורש חו״ב הנמשכים ממזלא, ובמג״ד פי׳ וא״ו של האל״ף הוא בכתר ורוב כ״ב אותיות בנינם ע״י הווי״ן, ועמ״ש ע״פ וה׳ יגיה חשכי, הוא״ו יחבר ב׳ ההויות כו׳. קיצור מההג״ה. ההמשכה מלמעלה מהקו או מראשית הקו קצהו העליון של השרביט, וא״ו דכסף וא״ו דזהב, יו״ד רבתי דיגדל מקור הוא״ו תשובה תשוב ה׳ עילאה הגבוה מהוא״ו, ומ״מ יש בחי׳ בוא״ו כי בו עיקר הקו וז״א בעתיקא אחיד ותליא, עד כאן הג״ה). וזהו כי ישרים דרכי הוי׳ וצדיקים ילכו בם, צדיקים דוקא שהן הממשיכין והולכים בדרכי הוי׳ הנ״ל מטעם הנ״ל. (הג״ה, ועמ״ש ע״פ כי ישרים דרכי הוי׳ בבה״ז פ׳ וישלח על המאמר שם דקע״ה, (וע׳ בשה״ש רבה ס״פ ישקני מנשיקות פיהו, עכ״ה). וזהו ג״כ הטעם שנקראים אחים וריעים להקב״ה בהיות שהם ממשיכים מן המקיף ע״י מעהמ״צ להיות חיבור לעיגול עם הקו והקב״ה הוא בחי׳ שם מ״ה שמאיר

בקו כו' כידוע. (הגה"ה, ובזח"ג פ' שלח דק"ס ע"ב ובמק"מ שם כשיש בצדיקים נשמה וחי' מאבא לכן אז הם אחים לזו"נ, ומה שנק' ג"כ ריעים היינו כשממשיכין בזו"נ מבחי' ומדרי' או"א שהם תרדל"מ כ"מ בזח"ג פ' אחרי דע"ז סע"ב והמשכה זו י"ל ע"י תורתו אומנתו כו'. והנה הבע"ת בחילא יתיר היינו בכל מאדך י"ל שזהו בחי' יחידה שלמעלה מבחי' נשמה וחי' אף שחי' הוא ג"כ בחי' מקיף רק נר"נ הם פנימי' וכמ"ש מזה בביאור ע"פ וידבר דעשה"ד, עכ"ז יחידה גבוה יותר וכמו מקיף למקיף, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי תצא בענין למ"ד מ"ם דצלם כו'.

קיצור. צדיקים ממשיכים הביטול דמ"ה דאבי"ע כל צדיק לפי שרשו מ"ה דבריאה או דיצי' והעיגול הסובב אין בו חילוקי מדרי' שחילוקי מדרי' הוא ע"י הקו שנמשך ע"י קדימת הצמצום, ומ"מ העיגול מאיר בהקו ולכן מצחצח הכלי מבחוץ ועי"ז יוכל להיות נמשך הביטול בעשי' וכמו במשה ונחנו מ"ה דאצי' וזהו עושה פלא, וצדיק יושר כי ישרים דרכי הוי', וע"כ נק' אחים וריעים שמחברים וממשיכים מהעיגול בהקו. ובהג"ה, ענין מ"ה דאבי"ע ע"ד אבנא למשקל בה דא יו"ד ענין מה שהעיגול מאיר בהקו הוא בשני אופנים הא' ע"ד מקיף והשני תוס' אור בפנימי' ממש, וכן העיגולים הנמשכים מהקו שרשן מהעיגול שלמעלה מהקו וזהו"ע כתר מל' שלמעלה מלבוש מל' רצון וחפץ, ענין ממעמקים קראתיך, ענין רגלי א"ק מסתיימי' בעשי' ענין שהמקיף מצחצח הכלי מבחוץ ע"ד בחוקתי ב' חקיקות אש אוכלה הוא ופי' חיצוני' הכלי ופנימיות הכלי כמו דיבור לגבי המח' משה ואליהו פנימי' וחיצוני', שורש הכלים מהרשימו, ענין תוס' האור מהעיגול בהקו, וענין וא"ו זהב שרביט הזהב ווי"ן כסף יגדל נא ביו"ד רבתי תשובה תשוב ה' שגבוה מהוא"ו, ומ"מ יש בחי' בוא"ו כי בו עיקר הקו, ענין למען אחיי וריעיי להעיר ממ"ש ע"פ ושם אחיו יובל, יבל אבי כל יושב אוהל הוא האור מקיף ויובל בוא"ו הוא האו"פ והם אחים זה לזה כי הפנימי' דבוק בהמקיף כנ"ל עכ"ה).

ג) **וכ"ז** מדרי' הצדיקים שהם בחי' שם מ"ה כנ"ל. ועתה יש לבאר שורש ענין בע"ת שהם מבחי' ש' ב"ן כנ"ל. ותחלה יש לבאר בענין הבירורים, הנה סדר ענין הבירורים מלמעלמ"ט הנה ידוע דכשנפל מז' מלכים דתהו הסיגים והפסולת למטה בבי"ע מה שהי' באפשרי מהם להתברר באצי' נתברר ונכלל בבחי' האצי' ומה שלא יוכל להתברר מהם ליכלל באצי' מפני גסותו נפל עוד למטה דהיינו בעולם הבריאה ונתברר שם ע"י מ"ה דבריאה. (הגה"ה, כי אע"ג דבערך הביטול דאצי' נחשב הוא יש מ"מ בערך ביטול מ"ה דבריאה וכמ"ש במ"א בענין תרומת הדשן שהאפר עם היות שהוא פסולת שנשאר מהבירור של הקרבן ע"ג המזבח עדיין יש בהפסולת הזה עוד בירור וזהו תרומת הדשן, וע' מזה בסידור בד"ה להבין ענין תרומת הדשן, עכ"ה). וגם ש' הוי' עד"ז, דמה שהי' ביכולתו להתברר וליכלל בבריאה נתברר ונכלל שם והפסולת והסיג שלא יוכל להתברר וליכלל גם שם נפל עוד למטה, והיינו בעולם היצי' שנתברר שם ע"י מ"ה דיצי', ועד"ז מעולם היצי' בעשי' עד שהפסולת והסיגים היותר עבים וגסים שלא יוכלו להתברר

וליכלל גם בעולם העשי׳ הן אשר נפלו בעמקי הקליפות דעשי׳ ונק׳ רע גמור כו׳. וזהו שארז״ל דאין רע יורד מלמעלה כלל דלא יגורך רע כתי׳ ולא יגור במקורו כלל, אך מה שנמצא מציאות הרע בכל העולמות לפי ערכם היינו שנמצא שם למטה בבחי׳ רע וכאן נמצאו וכאן נתהוו כו׳. והענין הוא מטעם מטעם הנ״ל שמפני דרך ענין הבירורים הנ״ל הרי בהורידו למטה ולא יוכל שמה ליכלל ולהתברר אז דוקא נעשה בחי׳ רע ופסולת ולא בהיותו עדיין למעלה כו׳, וכמשל המתיך הכסף מן הפסולת שלא ניכר מציאות הפסולת עד לאחר ההיתוך כו׳. (הג״ה, ועמ״ש מזה בפרד״ס שער התמורות פ״א ובת״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות, עכ״ה). והנה ידוע ג״כ שכל דבר שהוא יותר גבוה במעלה נפילתו למטה נפילתו כ״כ בנפילה עצומה למרחוק בבחי׳ ירידה וההשפלה ביותר, וכמשל אבן החומה שנופלת כל שהאבן בגובה של החומה יותר כמו מראש כותל החומה תהי׳ נפילתו למטה בנפילה יותר למרחוק, משא״כ כשהאבן ממקום הגמוך שבכותל החומה כו׳ וכמ״ש במ״א, (וע׳ בלק״ת פ׳ בלק בד״ה מה טובו פ״ב). וממילא מובן שכאשר אנו רואים דבר שהושפל והורד ביותר שמוכרח לומר ששרשו ומקור חוצבו ממקום שנפל הוא בתכלית העילוי והגובה במעלה ומדרי׳ כו׳ (וע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה ביאור ע״פ שחורה אני ונאוה ספ״ד). ולזה הטעם יובן ג״כ בסדר הבירורים הנ״ל דסיגים דעשי׳ שלא יוכלו להתברר בעשי׳ ונפלו בעמקי הקליפות דעשי׳ מאחר שהורדו והושפלו כ״כ מוכרח לומר ששרשם ומקור חוצבם בתחלה קודם שנפלו למטה הי׳ במקום גבוה מאד נעלה במעלה ומדרי׳ מאותו הסיגים שלמעלה מהם שלא נפלו כ״כ והי׳ להם בבריאה ויצירה כו׳, ואדרבה היא הנותנת דלפי ששרשם מאד גבוה לא יוכלו להתברר במדרי׳ שלמטה מהם אלא נפלו לגמרי בעמקי הקליפות כו׳, וכמבואר במ״א בענין הטעם מה שהארי׳ נחשב מבהמות הטמאות כו׳, (וע׳ בת״א גבי פורים בד״ה כי אברהם לא ידענו). ולהיותו ידוע דבירור שני יש דבחי׳ הסיגים דעשי׳ יתבררו מלמטה למעלה, דהנה הבירור הראשון הי׳ דרך ירידות ושבירת הכלים שהוא מלמעלה למטה כנ״ל, אבל לאחר שנפלו למטה והן מתבררים ועולים מלמטלמ״ע הרי נהפוך הוא דבחי׳ הסיגים לעשי׳ מתבררים תחלה ואח״כ ביצי׳ ואח״כ בבריאה כו׳, (וסדר הבירורים כך הוא דמה שנכלל הטוב דסיגים דעשי׳ בעשי׳ חוזר הוא ומתברר פעם שני בעולם היצי׳ כו׳, וכמ״ש במ״א באריכות). ולפי הכלל הנ״ל דסיגים דעשי׳ בשרשם גבוהים יותר מכולן הנה כשעלו למעלה בשרשן בבירור אחר בירור עד שהגיעו למקורם מקור חוצבם בתחלה הוא נכלל בז׳ מלכין דתהו כמו שהי׳ קודם שנפלו מהם הסיגי׳ כו׳, והוא בחי׳ שם ס״ג שלמעלה משי׳ מ״ה דתיקון כידוע והבירור בא מלמטה משם ב״ן שהסיגי׳ דרפ״ח נאחזי׳ בה כו׳.

ועתה יובן ענין תשובת ר״א בן דורדייא, להיות כי הי׳ בע״ת מעבירות חמורות שהם הסיגים שמעמקי הקליפות וע״י הבכי׳ שלו עד שיצאה נשמתו הנה נתבררו עי״ז הסיגים הגסים דעשי׳ ועלו למעלה בבירור אחר בירור עד רום המעלות ונכללו בקדושה העליונה ממש, כענין המאמר שהזדונות

נעשו כוכיות ממש כו׳, ובודאי עלו ממקום שנשפלו משם, והוא בז׳ מלכים דתהו כמו שהם קודם הנפילה כו׳, וזהו הבירור מרע גמור. ויש בירור שאינו מרע גמור אלא מבחי׳ דבר תאוות היתר רק שמעורב טו״ר וכמו הבירורים והם בחי׳ סיגי דיצי׳ עד״מ ומתבררים גם הם ויוכלו ליכלל מהם בקדושה כנ״ל בבירורים דיצי׳ והפסולת שלא נתברר ונכלל ביצי׳ נופל בעשי׳ וגם שם מתברר כו׳. ויש בירור עוד למעלה הימנו והוא בבחי׳ צדיק ורע לו שרובו טוב ומיעוטו רע כו׳ והוא בבחי׳ נוגה דבריאה שאינו מעורב טו״ר יחד אבל יש בו בחי׳ הנפילה לפרקים מעבודתו, כמו מחמת טרדת מו״מ שמבלבל קצת מתפלה בכוונה ותורה וכיוצא, ואינו מתפלל כ״א בסירוגין, ומאחר שהי׳ בבחי׳ נפרד זמן מה צריך לשוב בתשובה וזהו״ע כל ימיו בתשובה, כמ״ש כ״ז למעלה. ויש עוד בירור למעלה מזה שהוא בבחי׳ האצי׳ והוא בבחי׳ הפסקת בחי׳ ביטול במציאות גם אצל צדיק וטוב לו כו׳, דהיינו כשהי׳ תחלה בבחי׳ הביטול והפשטת הרגשת עצמותו בתכלית ונופל ממדרי׳ זו להרגיש עצמו בבחי׳ יש ודבר מה כו׳, שהוא בחי׳ הסיגים דאצי׳, וכמ״ש במ״א ע״פ ופלגשו ושמה ראומה ראו מ״ה כו׳. ואמנם לפי הכלל הנ״ל דכל דבר שהושפל והורד ביותר שרשו למעלה ביותר, הרי מובן שבירור הראשון דסיגים דעשי׳ הנ״ל עולין למעלה במקום ומדרי׳ הגבוה שאין הבירורים דאצי׳ ודבריאה ודיצי׳ כו׳ מגיעים לשם. וזהו שורש ענין המאמר דבמקום שבע״ת עומדין צ״ג א״י לעמוד, והוא מטעם שרש ענין הנ״ל, דבע״ת הם מבחי׳ ש׳ ב״ן שעולה למעלה בבחי׳ שם ס״ג דתהו שהוא למעלה הרבה מבחי׳ ש׳ מה שורש הצדיקים הנ״ל. (הג״ה, כאן פי׳ בירור דעשי׳ בירור דיצי׳ כו׳ כי ק״נ דעשי׳ רובו רע ומיעוטו טוב וביצי׳ חצי׳ טוב, ובמ״א נת׳ בל״א שע״י הצדיקים מתברר ק״נ וע״י בע״ת מתהפך ומתברר גם בג״ק הטמאות שלמטה מנוגה כמ״ש בלק״ת פ׳ תצא סד״ה ולא אבה ובד״ה כנשר יעיר, ועמ״ש מענין עשי׳ בד״ה מי מנה עפר יעקב במ״ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהפסיק באף בין יצי׳ לעשי׳, וידוע ענין שלשה פתחו באף, ומזה מובן כנ״ל דבעשי׳ רובו רע כו׳, ולכן אף הוא ג״כ ריבוי שע״י בירור העשי׳ כשנכלל בטוב עולה למעלה יותר כו׳. ועיין בפע״ח בחג המצות בענין כנגד ד׳ בנים דברה תורה חכם באצי׳ כו׳ רשע בעשי׳, נמצא שייך כנ״ל דע״י תשובת הרשע מתברר העשי׳. ולפי השיטה הנ״ל דע״י תשובה מתברר מנוק׳ י״ל ג״כ שז״ע מעשה גדול כי ע״י תלמוד מתברר בריאה יצי׳ אבל ע״י מעשה שהוא עשי׳ מתברר ק״נ בעשי׳, ובירור זה מגיע למעלה מעלה כמבואר כאן. וזהו אף עשיתיו מרבה בחי׳ גבוה מבירור דבריאה ויצירה, עכ״ה).

קיצור. והבע״ת הם מש׳ ב״ן. יבאר ענין סדר הבירורים מלמעלמ״ט ומה שנדחה למטה בעשי׳ בבחי׳ פסולת שרשו גבוה למעלה יותר כמו ארי׳ ושור, וע״י בע״ת מתברר הסיגים דעשי׳ ששרשן גבוה יותר. ובהג״ה, בענין הבירורים שמלמעלה למטה ע״ד תרומת הדשן בענין אף עשיתיו בענין ד׳ בנים חכם באצי׳ רשע בעשי׳, ועד״ז יובן ענין מעשה גדול בירור ק״נ דעשי׳, ותשובה י״ל בירור ג״ק שלמטה גם מנוגה דעשיה).

ד) **והנה** סיבת יתרון מעלת בע"ת על מעלת הצדיקים הוא מפני בחי' ההתפעלות שתמצא בבע"ת יותר מבצדיקים כמבואר למעלה באריכות. וביאור שורש הדברים הוא לפי שהצדיקים הם נמצאים תמיד במדריגתם בבלתי שינוי כלל והתקשרותם למעלה הוא תמידיות ולא נמצא בהם שום נפילה לעולם, אשר מזאת הסיבה לא נמצא בהם התפעלות כ"כ. והגם שנא' בצדיקים ילכו מחיל אל חיל כו', שהן הולכים תמיד ממדרי' למדרי' יותר גבוה עד שעולין ברום המעלות כמ"ש באברהם ואברהם זקן בא בימים ואמרו בזוהר שהלך מדרגא לדרגא וכמ"ש הלוך ונסוע הנגבה כו', וזהו בימים באינון יומין עילאין כו'. אעפי"כ מאחר שהמה מקושרים בהתקשרות תמידיות בבחי' ומדרי' הביטול שלהם כלפי מעלה ולא מתפרשין לעלמין, הרי תענוג תמידי אינו תענוג ולא יהי' נמצא בהם בחי' ההתפעלות כ"כ, כי עיקר ההתפעלות לא באה רק מסיבות החידוש דוקא, כאשר יש התחדשות דבר מה תתפעל הנפש, משא"כ כשנתיישן הדבר אין בו התפעלות כלל, כנראה בחוש לפי ערך עוצם ההתחדשות כן ערך עוצם ההתפעלות, ולפ"ע זמן מה שנתיישן כן ערך מיעוט שנתמעט בו התפעלות כו'. וא"כ הגם שהצדיקים הולכין ונעלין במדריגתם, מאחר שאין בזה התחדשות לעיקר הדבר רק הכל בענין א' אלא שהוא מוסיף אורו כו', אין בהם התפעלות כ"כ. משא"כ בבע"ת שיש בהם בחי' ההתחדשות במה שנתחדש הדבר אצלם בחידוש נפלא והוא ביציאתם מאפילה וחושך נפשם החומרי' ברע גמור או בהיתר כנ"ל לאור גדול זו גילוי שכינה בדביקותם בה' אחד בלבד כו', זאת ההתחדשות תבא בנפשם התפעלות יתירה שאין כמוה בצדיקים כלל. (הג"ה, אעפ"י שגם בצדיקים הוא בחי' בכ"י יהי' בעיניך כחדשים וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה גבי יונתי, עכ"ז לא דמי כלל לחידוש של התשובה, עכ"ה). וזהו פי' הפשוט מה שא' בזוהר דבע"ת משכין לי' בחילא יתיר כו', והוא מפני עוצם ההתפעלות שלהם שהוא באה מסיבת בחי' ההתחדשות דוקא כנ"ל. ואמנם שורש הענין למעלה ג"כ הוא מפני בחי' ההתחדשות, כי הנה סיבת ההתחדשות הוא באה מנפש החיונית דבע"ת דוקא להיות כי היתה בעמקי הקליפות ועלתה משם להתברר וליכלל באחדות ה' מאפילה לאור גדול כו', שזהו דבר חידוש גדול מאד, וההתחדשות זאת מגעת עד שרש שרשה דהיינו בעולם התהו שמשם מקור חוצבה בתחלה כנ"ל, וא"כ גם ההתפעלות שמבחי' התחדשות הזאת גם שם בעולם התהו נמצאת כו'. (הג"ה, ע' בת"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה שע"י דבר חידוש כו' כמו צפור המדברת כו', וז"ש ורוח נכון חדש בקרבי ועי"ז ממשיכים מלמעלה ג"כ אור חדש וכמ"ש גבי תשובה השיבנו אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, וכן בר"ה נמשך אור חדש כמ"ש באג"ה סי' י"ד בפי' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו', והיינו גם כן על ידי התשובה. ועמ"ש בענין מעלת ההתחדשות מפסוק ישמח ה' במעשיו בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י כו' דרוש השני פ"א, וע' בלק"ת פ' אמור בד"ה לבאר הדברים ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י, ושם פ"א שכדי להמשיך אור חדש זהו דוקא ע"י מס"נ בק"ש, וזהו עצמו ענין התשובה. ועמ"ש ע"פ והי' מדי חדש בחדשו, וע"פ כי כאשר השמים החדשים, עכ"ה). והרי

מבואר למעלה דבחי' התהו גבוה הרבה מעולם התיקון וא"כ מגיע בחי' ההתפעלות למעלה מהבע"ת במקום ומדרי' היותר גבוה משמגיע בחי' ההתפעלות בעבודת הצדיקים והגם שיוכלו וימסרו נפשם ג"כ, אחר שאין בהם בחי' ההתחדשות כנ"ל וגם ששרשם מש' מ"ה שלא נפל מעולם כו' שאין בו בחי' התחדשות למעלה ג"כ כו'. ובכ"ז יובן עיקר הטעם במה שאמרו בזוהר דע"י דאתכפי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא לעילא כו'. (הג"ה, עמ"ש מזה בד"ה אלה פקודי המשכן ובפי' לעילא ולעילא לכאורה היינו בינה וא"א כמ"ש בענין קוב"ה סליק בגלותא לעילא לעילא, ע' זח"א ויגש דר"י ע"א, ובפ' ויקרא ד"כ ע"ב. אך לא ידעתי אם נמצא הלשון כן אסתליק יקרא כו' לעילא ולעילא בכולהו עלמין, ומ"מ הכוונה כן הוא וכמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה טובה הארץ מאד מאד, עכ"ה). שהוא מפני בחי' ההתחדשות שתבא מזה למעלה בחי' ההתפעלות בעצמיות יותר, וזהו לעילא ולעילא. וכל זה מטעם ששורש הרע הגמור מאחר שנפל כ"כ למטה מטה שרשו למעלה ביותר כנ"ל במשל נפילת האבן, כי הוא ענין א' וטעם א' הוא, שהרי מזה הטעם כאשר בא ההתהפכות חשוכא לנהורא כו' בבחי' או"ח מלמעלה משרשו בתהו כמו שהיתה קודם שנפלה כו' מזה באה ענין ההתפעלות מפני שהוא דבר חידוש כו', וכמ"ש במ"א. (הג"ה, וכמ"ש הרמ"ז ר"פ תולדות בפי' ישמח ה' במעשיו, במעשיו היינו בירור ש' ב"ן דעשי' זהו ע"י התשובה ולכן מזה יומשך השמחה והוא התגלות פנימי' ע"י כמ"ש מזה בלק"ת בדרושי סוכות בד"ה הוי' לי בעוזרי פ"ד. והרי מבואר כאן דבירור ב"ן דעשי' זהו ע"י התשובה ולכן מזה יומשך השמחה למעלה, עכ"ה). ואחר כ"ז יובן הטעם איך שיכול להיות דתשובת ראב"ד הי' גדול גם מאאע"ה, והגם שהי' אברהם בחי' מרכבה בתמידות כידוע, וראב"ד לא צעק רק שעה א' כו'. כי הנה מבואר למעלה דשורש ענין הצדיקים הוא משם מ"ה ושורש הבע"ת הוא משם ב"ן שנפל וחוזר ועולה בבחי' או"ח בשרשן בתהו שלפני ש' מ"ה כו', וא"כ צעקת ראב"ד שעה א' קנה עולמו, היינו עולם התהו כמאמר רבי עליו יש קונה עולמו בשעה א' כו', מה שלא קנה צדיק גמור כאברהם בכל ימיו במה שהי' מרכבה בתמידיות כי לא הגיע רק לבחי' שם מ"ה דתיקון כו'. (הג"ה, ועמ"ש במ"א על הרע"מ ר"פ תשא בענין אבנא למשקל בה דא יו"ד, היינו ש' מ"ה המברר ב"ן ולאחר הבירור שעולה ב"ן לס"ג הוא נעלה מש' מ"ה כמו שהסחורה יקרה מהאבן ששוקלין בו הסחורה, כי ש' מ"ה הוא רק הארה ממצחא וש' ס"ג הוא מעצמיות י"ס דא"ק, וע' בהרמ"ז ר"פ וישב בד"ה חכ' המסכן, עכ"ה). והוא רק מטעם סיבת ההתפעלות היתירה שהי' בראב"ד עד שיצאה נשמתו שהי' בזה התחדשות גדולה למעלה כנ"ל הטעם. משא"כ באברהם מאחר שלא ביטל אפי' רגע מדביקותו הרי לא הי' בזה בחי' התחדשות מנפש החיונית שלו כלל, א"כ לא הגיע עדיין לבחי' ש' ס"ג דתהו שלמעלה מש' מ"ה כו' וכמ"ש במ"א בענין הבירורים שמלמטה למעלה כו'.

קיצור. שסיבת יתרון מעלת בע"ת על הצדיקים הוא מפני שאצל הבע"ת ההתפעלות גדולה, והיינו מסיבת החידוש, משא"כ אצל הצדיקים הוא

תמידיות, והדבר חדש מעורר ג"כ למעלה יותר שהרי כל מעלת העלאת מ"ן וביטול היש זהו לפי שהוא דבר חדש ושינוי הטבע ע"ד לויתן זה יצרת לשחק בו בד"ה צו את בנ"י דרוש השני בלק"ת פ' פנחס וע"ד צחוק עשה לי אלקים בד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית דרוש השני. וא"כ הבע"ת שהוא התחדשות יותר לכך מעורר למעלה יותר. וא"כ מעלת הבע"ת הוא מצד שני דברים שהם אחד, היינו מה שנתברר מההפך מאתר רחוק מי יתן טהור מטמא ומפני ההתפעלות היתירה וההתחדשות. ובהג"ה פי' ישמח הוי' במעשיו ע"י בירור העשי' נמשך השמחה בה', וענין יש קונה עולמו אבנא למשקל בה דא יו"ד. וי"ל עוד הנה המלאכים נק' עומדים וצדיקים נק' מהלכים ילכו מחיל אל חיל, ובע"ת זהו בחי' דילוג שלמעלה מבחי' הילוך כסדר המדרי', עמ"ש סד"ה שובה ישראל דרוש הראשון ובד"ה ויקחו אליך פרה עגלה יפה פיה זה מצרים ע"ש מענין מדלג וענין לאתבא צדיקיא בתיובתא זהו ג"כ ע"ד התפעלות שלמעלה מהשכל והוא הנז' בת"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה בענין ז"א בעתיקא אחיד ותליא שלמעלה משורש חו"ב כו', ע"ש.

ה) **ואמנם** הגם ששורש הבע"ת מגיע במקום ומדרי' היותר גבוה משמגיע שורש הצדיקים עכ"ז עכשיו בחי' מעלת הצדיקים למעלה מבע"ת עד ביאת הגואל, וכמו באלף הז' שאז יתגלה מעלת ומדרי' הבע"ת שגבוהים מצדיקים ולא עכשיו כו'. (הג"ה, ויש עוד בחי' שלע"ל יתעלו יותר כמ"ש בסש"ב פ"נ וז"ל ולעתיד שהעולם יתעלה יהיו הם כהנים וכמ"ש בכהאריז"ל ע"פ והכהנים הלוים כו', וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ויקח קרח פ"ד שזהו ג"כ ענין שאז יאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו. ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה אלה תולדות יצחק בת"א פ' תולדות, וכן מבמ"א שמתחלה קודם חטא העגל הי' העבודה בבכורות ואחר חטא העגל לוקחת מהם ונתנה לכהנים. והיינו כי הבכור בפטר רחם תליא מבחי' נוק' ואימא והכהנים יחוסם אחר האב שם מ"ה דדכורא, ולע"ל שיהי' א"ח עט"ב ונקבה תסובב גבר יהי' העבודה בבכורות, ועמ"ש בלק"ת שה"ש בד"ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות, וכן עכשיו תלמוד גדול ממעשה ולעתיד יהי' מעשה גדול, וזהו ג"כ ענין עד דוד הגדיל, ועמ"ש בדרוש ברכת הזימון בענין שא' לו דוד לי נאה לברך והכל מטעם א' דלקמן כמבואר למשכיל. ולכן כמו"כ ענין הבע"ת אף שמקום שבע"ת עומדים כו' הנה עיקר גילוי מעלה זו הוא לע"ל, עכ"ה). וביאור טעם הדברים יובן ע"פ הקדמה בתחלה ענין א' והוא במ"ש ואל אישך תשוקתיך והוא ימשל בך, פי' עד"מ מזיווג זכר ונקבה למטה באדם התחתון שהזכר מושל על הנקבה כמ"ש והוא ימשל בך, כך יובן למשכיל למעלה דבחי' ש' מ"ה הוא למעלה עכשיו משם ב"ן, ואעפ"י ששם ב"ן בשרשו גבוה משם מ"ה כמ"ש למעלה מ"מ הרי המברר הוא שם מ"ה כידוע דבחכ' אתברירו כו', והמתברר הוא שם ב"ן ובודאי המברר גבוה מן המתברר מאחר שהוא מבררו כו', וכמשל המ"ד שמברר המ"ן למטה בזיווג גשמי' ולכך נא' ואל אישך תשוקתך בהעלאת מ"ן והוא ימשל בך בההמשכת המ"ד שהוא המברר המ"ן כידוע. (הג"ה, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ונתתי לך מהלכים בין העומדים). וא"כ לפי"ז גם בחי'

בע"ת ששרשם משם ב"ן הם למטה תחת ממשלת הצדיקים ששרשם מש' מ"ה כו'. אמנם י"ל עיקר הטעם למה יהי' בחי' בע"ת למטה ממדרי' הצדיקים גם עכשיו מאחר ששרשם מבחי' ש' ס"ג שלמעלה משם מ"ה כנ"ל, אך הענין יובן ע"פ הידוע שעיקר הנהגת כל העולמות דאבי"ע עכשיו הוא ע"י בחי' התיקון דש' מ"ה דאצי' כי כל שית אלפי שני דהווי עלמא בכל אופני העליות והירידות באורות וכלים דבי"ע, כמו בנין בית ראשון ושני וחורבנן והגליות כו' הכל ע"פ ההתגלות של מדות עליונות דז"א דאצילות שהוא בחי' ש' מ"ה דתיקון כידוע, וא"כ שם ב"ן שהוא מדת מל' דאצי' הנק' נוק' דז"א כידוע הוא למטה תחת ממשלת ההנהגה דשם מ"ה דז"א בעלה כו'. והגם ששורש בחי' ש' ב"ן הוא למעלה מש' מ"ה היינו ששרשה בבחי' ההעלם בלבד בבחי' ס"ג דתיקון שלפני התהו אבל לא באה זה בבחי' גילוי למטה עדיין אלא לע"ל תתגלה למטה שורש ש' ב"ן כמו שהוא למעלה. (הג"ה, וכמו"כ בענין שמים וארץ שלפעמים שמים קדמו ולפעמים ארץ קדמה, והיינו שעכשיו גבוהו שמים וארץ, אכן לע"ל שיהי' הגילוי למטה דוקא ועתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש ועז"נ הודו על ארץ ושמים ארץ קדמה במדרי' בבחי' גילוי הודו, וזה יתגלה דוקא לע"ל שע"ז נא' כי ברא ה' חדשה בארץ נקבה תסובב גבר, ועמ"ש בת"א פ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו', עכ"ה). ולכך נא' בה אז דוקא א"ח עט"ב כו' שתהי' עטרת ברישא דז"א כו' לפי שיתגלה למטה שרשה דהיינו בחי' ש' ס"ג דתהו כו'. וזהו שנא' בה למטה דוקא אז תשמח בתולה במחול פי' בתולה ולא בעולה לפי שתהי' למעלה מבחי' היחוד במ"ן ומ"ד כו'. (הג"ה, וע' כנ"ל בענין וברא ה' חדשה בארץ וע' זח"ב תרומה קנ"ח א' בענין מסט' דעלמא דאתי לאו איהו מאנא לגבי' ולאו משמשא לגבי' אלא עטרה על רישי', וע' בת"ז תיקון כ"א דנ"ט ע"ד, וזהו ג"כ ענין עד שקראה אמי, וע' בת"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון, עכ"ה). ושמחתה תהי' רק במחול דהיינו בשרשה בבחי' העיגולי' דתהו שנמשל למחול כו' וכמ"ש במ"א. וזהו ג"כ שורש ענין הפסוק כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות כו', שמבואר למעלה כו', דהיינו שיתגלו למטה לע"ל בחי' ש' ס"ג דתהו שלפני התיקון שנק' נפלאות אמון מופלא כו' מפני שהן בחי' מקיפים כו' (הג"ה, ובזח"א בהשמטות סי' כ"ה נפלאות נ' פלאות חמישים שע"ב ובהרמ"ז פ' תצא בדף רע"ו ע"א שזהו"ע גילוי פנימי' אבא ופנימי' עתיק, וע' במד"ר פ' בא פט"ו דק"ץ ע"ג, וע' בפע"ח שער חגהמ"צ פ"ו בד"ה המכוון מהאריז"ל שיצ"מ הי' ג"כ ע"י נש"ב אך שהי' ע"י המל' ולע"ל יהי' ע"י נש"ב עצמן כנור של שמונה נימין כו', ועמ"ש בד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול וההפרש בינו לשופר סתם, והוא ג"כ קרוב למ"ש בפע"ח הנ"ל בשם האריז"ל, עכ"ה). אמנם אין התגלות הזאת באה למטה לע"ל מן ההעלם לגילוי כ"א ע"י הגליות שהי' בתחלה בהסתר פנים כו' וכן ע"י בע"ת שמפני בחי' או"ח שלהם מעוררים בחי' הסתלקות דקוב"ה לעילא לעילא כו', לכך אחר כך כאשר משם יאיר האור למטה הרי ההארה הזאת באה מלעילא לעילא והרי הוא ענין אראנו נפלאות הנ"ל. ובכ"ז מתבאר שעכשיו הצדיקים גבוהים מבע"ת ולע"ל הבע"ת

יהי' גבוהים מהם כמאמר אם עושין תשובה נגאלין כו'. והגם שבע"ת בשרשם גבוהים מצדיקים גם עכשיו, אבל הרי אינה אלא בבחי' העלם למטה עדיין ולע"ל דוקא יתגלה זה למטה וכנ"ל למטה בבחי' שם ב"ן.

קיצור. דהגם שבמקום שבע"ת עומדי' כו' עכ"ז עכשיו מעלת הצדיקים עיקר כי עיקר מעלת בע"ת ע"י עליות ב"ן לס"ג וזה יתגלה לע"ל. אבל עכשיו עיקר ההנהגה הוא משם מ"ה המברר ואחר שלימות בירור ב"ן הוא שתהי' א"ח עט"ב, אז תשמח בתולה במחול כימי צאתך מאמ"צ אראינו נפלאות, וא"א שיהי' גילוי זה אלא ע"י ההסתר שבתחלה. ובהג"ה, שכמו"כ לע"ל יהי' הלוים כהנים ויאמרו ליצחק כי אתה אבינו, וכן ענין הבכורות שיתעלו לע"ל, ומעשה גדול, ובחי' ארץ קדמה לשמים, וענין דוד לי נאה לברך, הכל מטעם א'.

ו) **ועתה** צריך לבאר על סדר הפסוק מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי כו'. הנה ידוע דזו"נ נקראי' בשם חתן וכלה בכל פסוקי שיר השירים, והטעם הוא לפי שבחי' ז"א הוא המשפיע ובחי' נוק' דז"א הוא מל' דאצי' הוא בחי' מקבל (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מגיד מראשית אחרית). וביאור הדבר ידוע שבחי' מל' דאצי' הוא מקור כל הנבראים לכך נק' בש' מקבל כי הוא כלליות כל המקבלים כו', והנה בחי' ז"א דאצי' הגם שהוא בחי' משפיע לגבי המל' אבל סוף כל מדרי' ההשתלשלות הוא מאור הא"ס ונחשב מסוף עולמות הא"ס מטעם שבחי' ההשפעה מלמעלה למטה להיות מקור למקבלים מוגבלים הוא תחתיות כל המדרי' לגבי אור המאציל עצמו, ואף גם בחי' ז"א בעצמו לגבי המאציל הוא בחי' תחתונה שבו כמאמר לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולאו מכא"מ כלל כידוע. ונמצא בחי' ז"א סוף עולם הא"ס, והמל' ראש לכל המוגבלים* כו', וע"י יחודם בא השפע לנבראים, והוא ענין יחוד זו"נ כידוע. (הג"ה, ועמ"ש בת"א פ' תרומה בכי"ק אאזמו"ר נ"ע בענין הכרובים וז"ל, נודע שהז"א הוא תכלית ירידות אור א"ס מלמעלה למטה בכדי להאיר אח"כ בבי"ע ע"י הנוק' שהוא אי' תתאה שהוא מקור בי"ע דאצי' ולכן כתי' כרוב א' מקצה מזה כו'. עכ"ל. ובד"ה כי אברהם לא ידענו, הנה ידוע שבין מאציל לנבראים צ"ל ממוצע והם ע"ס דאצי' כו', עכ"ל. והממוצע צ"ל כלול משני הבחי' וזהו בחי' ז"א שהוא סוף בחי' של הא"ס ונוק' שהוא מקור הנבראים ושרשן, וע"כ ההמשכה וגילוי מאור א"ס בהנבראי' זהו הנק' יחוד זו"נ, שע"י המדות עליונות הנקראים ז"א נמשך האור בדבור העליון שהוא מל' להאיר בבי"ע. ועמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך ובפי' יחיד חי העולמים מלך ומ"ש בד"ה אוסרי לגפן בפי' ישראל מקדשי שמך כו', יעו"ש, עכ"ה). והנה ידוע דבזמן הגלות בחי' ז"א הוא בבחי' עיבור במעי אמו כולד המקופל כו' תלת כלילן גוי תלת כו', וזהו"ע המאמר דקוב"ה אסתליק לעילא ולעילא כו' בגלותא דוקא כו'. (הג"ה, ועמ"ש מזה בת"א בד"ה וארא אל אברהם בענין רחל מבכה כו' כי

---

* המוגבלים: אולי צ"ל: המקבלים.

איננו כו׳, ובד״ה כי עמך מקו״ח בפי׳ הבט משמים ועמ״ש בביה״ז פ׳ בשלח ע״פ התוספתא שם ד״נ ע״א עד לא אשתקע אוירא דכיא כו׳ תלת רוחין דכלילין בתלת הוי שקיעין כו׳, עכ״ה). וזהו משארז״ל אפי׳ בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו׳, דלכך מושלים אומה״ע על ישראל כו׳ (ועמ״ש בד״ה אני חומה ושדי כמגדלות). וביאור הדברים ידוע דבחי׳ ז״א היינו בחי׳ המדות עליונות ועד״מ בולד שבמעי אמו הנה ראשו בין ברכיו ואינו משמש כלום שאינו מחשב ומהרהר כלום רק בחי׳ קיסטא דחיותא הוא נפש הטבעיות באברי גופו, והנמשל מדוגמא זו יובן למעלה שבחי׳ מדות עליונות הם בבחי׳ עיבור במעי אי׳ עילאה דאצי׳ הרי כלולים חב״ד שבמדות עם המדות דמוחי׳ דאי׳ כו׳, ולהיות כי עלי׳ זו עולה עד רום המעלות כי נעוץ סובבת״ח כו׳, ומאחר שז״א הוא סוף עולם הא״ס כנ״ל הרי יכול לעלות עד בחי׳ הראש שהוא עצמיות אור הא״ס שלמעלה מכל ההשתל׳ דקו״ח כו׳. וע״כ בזמן הגלות שז״א בבחי׳ עיבור שנמשל לשינה כמ״ש עורה למה תישן ה׳ כו׳ יוכל להיות רוב שפע ויניקה לחיצוני׳ מפני עוצם בחי׳ הרוממות בעצמו׳ לפי שנתרומם ונתעלה ז״א בעצמו׳ המאציל כו׳ דשם כחשיכא כאורה כו׳, ומשם יוכל להיות השפע להם כמאן דשדי בתר כתפוי מפני העדר תפיסת תפיסת מקום כו׳ וכמ״ש למעלה בענין הסעודה כו׳. ולפי שעיקר ההנהגה למטה בעולמות הוא ע״פ מדות העליונות כנ״ל לכך אוה״ע מושלים על ישראל כו׳. (הגה״ה, המכוון שמבחי׳ עיבור ז״א אזי אין ההנהגה ע״פ המדות כ״א מלמעלה מהמדות ושם אין האתעדל״ת תופס מקום ע״כ יוכל להיות עוכומ״ז מושלים, משא״כ ע״י גילוי המדות נמשך ואוהב את יעקב כו׳. ועמ״ש בסידור בדרוש עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי׳ אלקינו, ועמ״ש בביה״ז פ׳ בלק דקצ״א ע״א ע״פ שחורה אני ונאוה בד״ה וכדין מגו קלין ושאגין כו׳ נפק דודה רחימהא מגו היכלא שהו״ע לידת ז״א מעבורו מהסתלקותו בבטן אי׳ ונמשכין בו המוחין ג״ר כו׳, ועי״ז משפיע בנוק׳ כו׳ ע״ש, עכ״ה). אבל בזמן הגאולה תהי׳ בחי׳ לידה דז״א דהיינו בחי׳ התגלות מדות העליונות במוחי׳ בפ״ע ובתחלה מוחי׳ דיניקה כ״ד חודש כו׳ ואח״כ מוחי׳ דגדלות כו׳. והו״ע ההיפוך מבחי׳ ההסתלקות שהי׳ בזמן הגלות כמאמר דקוב״ה אסתליק לעילא ולעילא בגלותא כו׳, ולע״ל יהי׳ בחי׳ ההתגלות למטה דוקא. וזה יהי׳ לע״ל ע״י מעש״ט של הצדיקים שעושים עכשיו כי הם גורמים למעלה בחי׳ המשכות מוחי׳ לז״א ע״י כל המצות שעושי׳ כי רמ״ח פיקודין רמ״ח אברים כו׳ ועי״ז נעשה בחי׳ הגדלת המדות עליונות שלא יהי׳ בבחי׳ קטנות תלת גוי תלת כו׳. וזהו מי יתנך כאח לי שהן מדרי׳ הצדיקים שנק׳ אחים ורעים כנ״ל, פי׳ כנס״י שהוא נוק׳ דז״א אומרת לז״א בעלה מי יתנך בגלותא שתהי׳ בבחי׳ ההתגלות היפוך בחי׳ ההסתלקות כו׳, ולהיות יונק שדי אמי בבחי׳ מוחי׳ דיניקה ואח״כ בבחי׳ מוחי׳ דגדלות כו׳, והוא ע״י תומ״צ כנ״ל. וכ״ז מדרי׳ הצדיקים להמשיך שם מ״ה בז״א כדי לברר ב״ן ע״י תומ״צ כמאמר היום לעשותם כו׳. משא״כ בחי׳ בע״ת שעיקר התגלותם למטה לע״ל דוקא כנ״ל ולכך אומרת עכשיו מי יתנך כאח לי כו׳. (הג״ה, צע״ג דלעיל בגוף הדרוש פי׳ דההמשכה מבחי׳ דאסתליק לעילא ולעילא כו׳ הוא דוקא ע״י בעלי תשובה ואיך כאן

אומר שההמשכה מבחי' היות ז"א בעיבור באי' עילאה זהו ע"י הצדיקים והו"ע מי יתנך כאח לי. ונראה לומר דכשז"א בבחי' עיבור בבטן אי' שז"ס קוב"ה סליק לעילא הצדיקים יכולים להמשיך הלידה שז"ס מי בינה יתנך כאח לי לידת המדות, ואח"כ יונק שדי אמי. אמנם כשסליק לעילא ולעילא כו' היינו בא"א אזי אין הצדיקים יכולי' להמשיך כ"א ע"י בע"ת. וכן במק"מ פ' ויקרא ד"כ ע"ב בפי' סליק לעילא היינו בבינה לעילא לעילא היינו באבא וא"א כו', ע"ש. ויש למצוא שורש לזה ממ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ד סע"ב ודע"ה א' ההפרש בין הוי ובין אוי, דבחי' הוי' כשהתבונה הנק' ה"א עילאה נטול לת"ת ויסוד הנק' וא"ו ויו"ד ואנגיד לון לגבה היינו העלם המדות, ואז אין גילוי ויחוד עליון נמצא מובן כמ"ש בזח"ב בשלח נ"ה ב' בפי' בשוב ה' ציון, אכן או"י זהו כשנסתלקו הוא"ו ויו"ד עוד לעילא גם מבחי' בינה היינו בא"א אשר זהו שנסתלקו לבחי' מהו"ע בחי' יחוד דשם כחשיכה כאורה. וע' בפרדס ערך או"י וערך הו"י, ובמאו"א א' סמ"ח שאזי ונהר יחרב ויבש יחרב אפי' בבית ראשון שהוא בינה בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו כיון שנסתלק פנימי' ז"א לבחי' ה"א שהוא כתר, והי"נ הביא שכ"כ בת"ז תיקון י"ט דמ"א ע"ב, ותיקון ס"ט דף קי"ד ע"א, וע"ש במאו"א אות ה' סי"ב, וזהו ג"כ כענין מ"ש בזהר פ' אחרי דס"ה ב' בענין אהי' אשר אהי' הראשון בכתר סתום ולא אתגלייא משא"כ אהי' השני שם שייך עיבור ז"א ומבחי' עיבור סוף מבחי' לידה כענין אהרן ע"ש ההריון נכתב בש' הוי' ונק' בש' אד' כו'. אמנם בא"א לא שייך גם הריון וזהו ג"כ בחי' ואהי' אצלו אמון ואח"כ ואהי' שעשועי', ב' בחי' אהיה, וע' בזוהר ויקרא די"א ע"א חילק זה לג' בחי' ר"ל גם בבינה יש ב' בחי' הא' העלם יותר קודם העיבור הב' העלם השורש וג' בחי' עיבור כו', וע' בכוונת המקוה מהבעש"ט. וא"כ צדיקים ממשיכים מההעלם דבינה אבל מההעלם היותר גדול מא"א א"א להמשיך ע"י תומ"צ כ"א ע"י תשובה. וזהו תקיעה דר"ה קול פשוט בחי' אלף ממשיכים מבחי' ההעלם דאלף לידי גילוי. אך בזוהר אחרי שם אומר דבהעלם דכתר לא מהני גם תשובה כי תשובה היינו תשוב ה' וזהו מועיל כשההעלם הוא בבחי' ה' עילאה אזי ממשיכים ע"י תשובה תשוב ה', משא"כ כשההעלם לעילא בבחי' כתר אזי גם התשובה אינו מהני יעו"ש. ואולי י"ל מזה פי' רבינו מעלת אתי לאתבא צדיקיא בתיובתא והוא ע"י הפסיק טעמא שבין שני שמות הוי' שלגבי ש' הוי' דלעילא גם יש רוחני' פוגם כמו חטא גשמי' ולכן צריך תשובה ע"ד וסביביו נשערה וע"י תשובה זו ממשיך גם מהאלף, ולהעיר מענין בכל קראינו אליו דמשמע דלעולם מועיל תשובה. או י"ל שההמשכה מבחי' דאסתליק לעילא ולעילא ממשיכים הגילוי ע"י מס"נ שזהו למעלה גם מבחי תשובה תשוב ה' שזהו"ע בחילא יתיר, אבל מס"נ גבוה יותר ומעורר גם מבחי' העלם העליון שאסתליק לעילא ולעילא, וכן פי' התרגום על אמצאך בחוץ אשקך ומסירא דנפשי' על אלהותו, כי הנשיקין באים מתוקף האה', וזהו ענין המס"נ. וזהו ג"כ הנס דפורים, דהנה ארז"ל אסתר מן התורה מנין שנא' ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, הכפל הסתר אסתיר מורה על דאסתליק לעילא ולעילא, לכן הסתר מתחיל בה"א אסתיר באל"ף שזהו"ע ב' הפכים הנ"ל דאסתליק בבינה ואח"כ

בא״א. וכן פי׳ בת״א בד״ה יביאו לבוש פי׳ אסתיר פני ביום ההוא, שאפי׳ מבחי׳ ביום ההוא הוא מוסתר כו׳, וכענין פי׳ סדכ״ס סתימין הם חו״ב וסדכ״ס הם א״א, שגם מחו״ב הוא מוסתר. ואעפ״כ ע״י המס״נ שהי׳ להם כמבואר בספרים ובת״א בד״ה לבסומי בפורייא דרוש הראשון, שהרי המן לא ביקש אלא לאבד את היהודי׳ כו׳, וסד״ה וקבל היהודים ובד״ה לבסומי בפורייא דרוש השני, לכן עי״ז המשיכו מבחי׳ דאסתליק לעילא ולעילא. דהיינו בחי׳ דכחשיכא כאורה ממש שמשם יומשך הגילוי והנס כו׳. ולכן צ״ל שמחת פורים עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי לפי שנמשך מבחי׳ דקמי׳ כחשיכה כאורה, וכמ״ש במ״א. וזהו יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו בקהלת סי׳ ד׳ ח׳, וארז״ל ברבות בקהלת צ״ה א׳ וס״פ ואתחנן דקאי על הקב״ה שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד ואמרו אח אין לו בן מאין יש לו (ופי׳ המ״כ דר״ל כיון שאין לו אחות וחיבור בבת זוג וא״כ בן מאין לו), אלא שחבב הקב״ה לישראל וקראם בנים שנא׳ בנים אתם להוי׳ אלקיכם וקראן אחים שנא׳ למען אחיי וריעיי. והקשה המשנת דר״א כיון שחבב כו׳ א״כ לפי״ז יש לו בן ואח והכתוב אומר גם בן ואח אין לו. אמנם הענין הוא כי כל מה שנז׳ בספרים ענין יחודים עליונים זהו הכל רק באצי׳ ע״ש, שם יש משפיע ומקבל או״מ ואו״פ ונמשלו לדכר ונוק׳ ועד״ז נק׳ חכ׳ אב ובינה אם ומזיווגם נולדו המדות חג״ת כו׳ ונק׳ בן והדבור נק׳ בת. וכן יש זיווג המדות והדבור ומהם נולדו מלאכים ונשמות, ויש נשמות עליונו׳ הנולדים מיחוד חו״ב ועז״נ למען אחיי וריעיי שהם אחים לבחי׳ המדות עליונים שבהם וע״י אור א״ס ב״ה משפיע לעולמות. והנה הע״ס זהו מה שא״ס ב״ה מצמצם עצמו להאיר בבחי׳ גבול ומדה וכמ״ש בלק״ת פ׳ עקב ע״פ ואכלת ושבעת וברכת. אבל אוא״ס ב״ה בעצמו הוא יחיד ומיוחד למעלה מעלה ממהות ע״ס, שאפי׳ החכ׳ ראשית הע״ס הוא כעשי׳ גשמי׳ אצלו ית׳, ובאוא״ס ב״ה לא שייך שום יחוד וזיווג ח״ו, כי הוא יחיד ומיוחד. וכן ביאר בזוהר בראשית דכ״ב סע״ב ע״פ ואין אלקים עמדי דאית חסד בשיתוף כגון דכר ונוק׳ כו׳ אבל איהו חד בלא חשבון ובלי שיתוף ובג״ד אמר ואין אלקים עמדי, ובמק״מ שם פי׳ דאפי׳ בעתיק וא״א שייך קצת דכר ונוק׳ אבל למעלה מזה לא שייך זה, אכן באדר״ז דר״צ ע״א תאנא בשעתא דע״ק סדכ״ס בעי לאתקנא כולא אתקין כעין דכר ונוקבא כו׳ חכ׳ אב בינה אם כו׳ משמע בהדיא דרק מחו״ב ולמטה שייך דכר ונוק׳ ולא בע״ק ח״ו, ומאמר האדר״ז זהו ג״כ כוונת המד״ר ס״פ ואתחנן כל מה שבראתי בראתי זוגות כו׳ אבל כבודי אחד ומיוחד כו׳. ובע״ח בתחילתו פי׳ שא״ק אין שייך שום בחי׳ דו״ג, והנה א״ק נק׳ אדם דבריאה בריאה יש מאין ואין שם בחי׳ דו״נ כ״ש למעלה יותר בא״ס ב״ה. וזהו גם אח אין לו כדפי׳ המ״כ אלא שחבב כו׳ ר״ל כי הרי הארת א״ס ב״ה מלובש בע״ס שהרי ענין ע״ס זהו מה שהוא ית׳ מניח אורו הבבע״ג ומצמצם הארה ממנו להאיר בגבול ומדה, וא״כ הם אלקותו ית׳ ממש, שאעפ״י שהם בגבול ומדה עכ״ז זהו כח גבורתו של אוא״ס ב״ה שמצמצם אורו לשכון ולהאיר בהם עד שמיוחד עמהם בתכלית, וכדרך שנאמר הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כו׳ ואעפ״כ צמצם שכינתו במקום אמה על אמה בבית קד״ק וכמ״ש ברבות תרומה

פל"ד. ועד"ז הוא בענין התלבשות אוא"ס בע"ס כמ"ש הפרדס הביאו בשל"ה דל"ג ע"ב, ע' ברבות פ' בראשית פרשה ד' גבי ומה אתה שאתה בשר ודם כו' מי שא' והי' העולם עאכו"כ, ומצד בחי' זו שיך זיווגי המדות זה בזה, ובבחי' זו נא' בנים אתם לה' למען אחיי וריעיי, וכעין זה מבואר בקצרה בת"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים בסופו בחי' יחוד היינו כשנמשך למטה כו', משא"כ כו', ע"ש. וזהו יש אחד ואין שני היינו בחי' יחוד מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מכל הע"ס, ומבואר שם בת"א איך שבחורבן בהמ"ק קוב"ה סליק לעילא ולעילא דהיינו שנסתלק מלהאיר בבחי' המדות עליונות במהותו ועצמותו ית' בחי' יחיד, דהיינו ע"ד הנ"ל בשם הזוהר פ' אחרי דע"ד סע"ב שנסתלקו הוא"ו והיו"ד לבחי' האל"ף כו', ושם גם בן ואח אין לו ממש, וע' בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח בענין השקיפה כו' וברך כו'. וזהי הבקשה מי יתנך כאח לי שיהי' גילוי אורו ית' למטה ע"י ע"ס דאצי' בבחינה אלא שחבב כו' וקראם בנים ואחים כו', ופי' כאח לי ע"ד שבת אחים כו', ויהי' התחברות בחי' צדקה דאברהם עם החסד שזקף לו הקב"ה, שצדקה הוא רק לעניים בחי' די מחסורו, והיינו ע"י הצדוק שמשפיע לצדק, אך עמודא דאמצעיתא נק' עשיר וגמ"ח הוא אף לעשירים, והיינו מצד שנמשך מהכתר בחי' כי חפץ חסד הוא, וזהו שנמשך ע"י ההמשכה מבחי' דסליק לעילא והיינו ע"י התשובה ומס"נ כנ"ל. וזהו מי יתנך, דהיינו שבחי' מי הוא העושה כ"ז. ויש לפרש כי מי הוא כתר שהוא הממוצע המחבר וממשיך אור א"ס באצי'. וזהו מי יתנך כאח לי, שבחי' מי ממשיך גילוי אור א"ס באצי' לירד ולהתלבש בז"א, ואזי הוא בבחי' למען אחיי וריעיי. ועמ"ש בלק"ת בביאור על בשעה שהקדימו ישראל נעשה כו' מי גילה לבני רז זה, ובד"ה והי' מספר בנ"י בענין מי ברא אלה, וע' בזח"א ויחי דרל"ד ב', ובספר ערוגות הבושם על שה"ש פי' הכ"ף של כאח לי מורה על הכתר, וכ"מ בזח"ג פ' פנחס דף רנ"ו גבי כי הוי' אלקינו בכל קראינו אליו. שוב ראיתי כי בחי' החסד ממשיכים צדיקים ג"כ שהרי ע"י הצדקה זקף לו חסד, וזהו ואיש כי יקח אחותו חסד הוא, וגמ"ח אף לעשיר, אך זהו עדיין בחי' יחוד ו"ה דשם ע"ז נא' ואיש כי יקח אחותו חסד הוא, אך יחוד י"ה נמשך מבחי' מזלא שלמעלה מבחי' חסד כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ז וכמ"ש בביה"ז שם. ובחי' י"ה זהו"ע מקום שבע"ת עומדים היינו תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד, וזהו ממעמקים קראתיך כו'. וא"כ פי' מי יתנך כאח לי זהו נמשך ע"י הצדיקים והוא יחוד ו"ה שהוא ע"י חסד עילאה. אך ע"י בע"ת אמצאך בחוץ, ממשיכים בחי' יחוד י"ה דבמזלא תליא שלמעלה מבחי' כאח לי, היינו גם בן ואח אין לו כו'. ולפי"ז בבחי' לאתבא צדיקייא בתיובתא יתוסף עוד בחי' עד שגם ו"ה שהוא מדרי' הצדיקים יהי' כמו מדרי' י"ה שזהו מקום שבע"ת עומדים, והוא ענין ביום ההוא יהי', ב"פ י"ה כו'.

קיצור. פי' מי יתנך כאח דו"נ דאצי' זהו ההתחברות ההשפעה מאור א"ס למקור דבי"ע, (הג"ה, ועמ"ש בענין ב' כרובים ובפי' ארוממך אלקי המלך ובפי' ישראל מקדשי שמך כו', עכ"ה). ובזמן שאין בהמ"ק קיים שהז"א

בעיבור בבטן אימא ואין התחברות ויחוד הנ"ל כ"א ההמשכה באה מלמעלה מבחי' מדות חו"ג ושם כחשיכא כאורה ע"כ יוכל להיות יניקת החיצוני'. וע"ז בא הבקשה מי בינה יתנך כאח לי שיהי' בחי' לידה של המדות וההמשכת המוחי' בהם, והוא ע"י תורה ומצות. ובההג"ה יוקשה ע"ז דלעיל פי' שההמשכה מבחי' עיבור לבחי' לידה הוא ע"י בע"ת, ויתרץ עפ"י מאמר הזוהר פ' אחרי דע"ז סע"ב דיש בהסתלקות המדות לעילא ב' בחי', הא' בבחי' בינה וזהו הנק' הו"י, הב' לעילא לעילא בא"א וזהו הנק' או"י. ולפי"ז י"ל דההמשכה מבחי' בינה נמשך ע"י מעשה הצדיקים, אבל להמשיך מבחי' א"א כתר זהו דוקא ע"י התשובה. אך בזוהר שם משמע להמשיך מא"א לכתר גם ע"י תשובה א"א להמשיך ולכן צ"ל שההמשכה מא"א זהו ע"י מס"נ, וזהו"ע פורים, וזהו"ע יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו, כי כל היחודים שייך רק בע"ס אבל באור א"ס ממש לא שייך זה רק משם ממשיכים ע"י מס"נ ומשם ממשיכים להיות כאח לי. וזהו אמצאך בחוץ אשקך כפי' התרגום, עכ"ה.

ז) **והנה** י"ל שורש ענין שדי אמי ומהו שורש ענין אם הבנים שמחה כענין צהבו פניו של רבי כו' כמ"ש למעלה, ופי' אנהגך אביאך כו'. הנה תחלה צריך לבאר הפסוק ואהי' אצלו אמון כו'. דהנה ידוע דאורייי' מח"ע נפקת ונקראת בשם נקודת חכ'. והנה יש בנקודה זו ה' מדרי', הא' כשנקודת חכ' זו הוא כלולה בכתר כמ"ש והחכ' מאין תמצא, מאין שבכתר כו', ואז נא' בה ואהי' אצלו אמון, פי' אצלו ל' נסתר משום שהתכללותה בבחי' כתר עליון עה"ע כו' שהוא נק' אמון מופלא אמון מכוסה כו'. (הג"ה, וכמ"ש במא"א אות א' סצ"ה וז"ל, אמון מופלא נק' מוחא סתימאה כי הוא הי' האומן לכל האצי' עכ"ל. והי"נ הביא מ"ש בת"ז תיקון מ"ב דף פ"ד אמון מופלא ומכוסה דאיהו אין עכ"ל, ועמ"ש פ' מקץ בביאור דמזוזה מימין בענין בוצינא דקרדוניתא קו המדה והוא מו"ס, ועמ"ש בפי' מופלא בענין מופלא שבסנהדרין בביאור ע"פ ראשי המטות, ועמ"ש ע"פ הזוהר תרומה דקס"א א' ע"פ ואהי' אצלו אמון כו', ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ יונתי בחגוי בפי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ועמש"ש יובן דבחי' מח' סתימאה זהו"ע אמון מופלא. קיצור, אמון מופלא זהו מו"ס והו"ע קו המדה מקור האצי', והוא ג"כ בחי' מח' סתימאה שעז"נ כי לא מחשבותי מחשבותיכם, עכ"ה). והמדריגה הב' בתו' הוא כשמתפשטת למטה מן הכתר והוא בבחי' או"א דאצי' שאז איננה בהסתר והעלם כ"כ כמו שהיתה כלולה בכתר עליון כו' לפי שאו"א הם בחי' שרשי האצי' בבחי' גילוי מן ההעלם שבכתר כו' כידוע, וע"ז נא' בה שעשועים יום יום, פי' יום יום הם בחי' או"א שנק' יום יום ב' יומין בלבד כמ"ש יחיינו מיומים כו' שהם בחי' חו"ב רק שמקבלים מבחי' ב' מדות דא"א כו' כידוע, וכמאמר קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנ"ה בגימט' ש"י וכמ"ש להנחיל אוהבי יש מחצי התחתון מתר"ך אורות דכתר. ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה יחיינו מיומים). ענין השעשועים מה שמשתעשע בתורה יום יום יובן עפ"י הקדמה הידוע דאבא נק' עדן עילאה ובינה שהוא אי' נק' גן לעדן עילאה. ופי' עדן עילאה ידוע שהוא בחי' גילוי הארת העונג העליון, דהיינו בחי' עצמיות השעשועים

שנק' שעשוע המלך בעצמותו כמ"ש במ"א, כשבאה מן ההעלם לגילוי עונג נק' עדן עילאה. והמקבל בחי' עונג ושעשועים הנגלים הללו הוא בחי' אי', ולכך נק' גן לעדן עילאה ע"ד גן עדן שבעולם הבריאה כו'. (הג"ה, ושם הוא עיקר התגלות התענוג כמ"ש במ"א בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ובסידור בדרוש ברכת הזימון בענין פי' לויתן שהוא יחוד או"א כו', עכ"ה). והנה ידוע ג"כ דלפעמים תושב"כ בז"א ותושבע"פ במל', ולפעמים תושב"כ באבא ותושבע"פ באי', וכולם אמת, דבהיות נקודת חכ' דאוריי' יוצא' מההעלם שבכתר לחו"ב כנ"ל אזי תושב"כ באבא ותושבע"פ במל' באימא כו', ונקראים בשם ספר וסיפור כמ"ש בזוהר בכמה דוכתי', וכאשר התו' מתפשטת עוד למטה מאו"א לזו"נ אזי תושב"כ בז"א ותושבע"פ במל' כו'. ולהיות כן כאשר הארת נקודת חכ' דאורייתא יוצא' לאו"א אזי אוא"ס משתעשע בה בבחי' שעשועים הנגלים לפי שיצאה כבר מבחי' ההעלם שבכתר כנ"ל. וזהו ואהי' אצלו אמון, בתחלה בבחי' ההתכללות בהעלם הכתר כנ"ל ואח"כ נעשי' התו' שעשועים נגלים ביום יום אינון או"א שהעונג העליון שם בבחי' גילוי כנ"ל שאו"א נק' ג"ע עילאה כו'. (הג"ה, ועמ"ש ע"פ הזוהר פ' אחרי דס"ז ע"ב ע"פ כאיל תערוג בענין קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא בג"ע, דהיינו ז"א משתעשע בהתורה שהוא התגלות התענוג שבחו"ב שקיו דנחלא כו'. ויש ג"כ פי' קוב"ה אתי לאשתעשע היינו קוב"ה אוא"ס ממש, וענין השעשועי' שמקבל זהו כביכול ע"ד משארז"ל יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, כך להבדיל הקב"ה משתעשע בשפע העונג חו"ב לצדיקים כו', עכ"ה). והמדריגה הג' כשהתורה מתפשטת באצי' עוד למטה מטה מאו"א, והן הן בבחי' ז"א כנ"ל. ואז נא' בה משחקת לפניו בכל עת, פי' לפניו הוא לפני בחי' פנים דז"א. דהנה כתי' חכ' אדם תאיר פניו כו', והוא בחי' חב"ד דז"א שמאירים בבחי' הפנים שלו מפני גילוי העונג ושעשועי' שלו בחכ' דאורייתא כו', והוא בבחי' גילוי הרבה יותר מבחי' השעשועים דאו"א הנ"ל כערך מדרי' ז"א לגבי או"א כידוע. ומה שאמר באו"א בחי' שעשועים דוקא ובז"א אמר משחקת פי' שחוק ופי' משחקת לפניו כו', יובן ע"פ הידוע שיש הפרש גדול בין בחי' השעשועים לבחי' השחוק. דהנה מבשרי אחזה כו' שהרי באדם התחתון הנה אנו רואים שגם כאשר יהי' בעונג גדול מאיזה בשורה טובה כו' וכדומה עכ"ז לא יהי' זה העונג גדול לכל רואה ולא יוכלו בנ"א להכיר בעונג זה כלל, כי העונג הזה הוא בהסתר והעלם בעצמותו ואינו ניכר ונגלה כלל רק קצת הארת פנים הוא שנמצא בב' לחייו בלבד מפני גילוי העונג הזה ממוחו לפעמים, ולפעמים גם הארת פנים אין לו כי צפון וטמון העונג בשכלו ולבו לגמרי בהסתר גדול והעלם גדול. וכמו אב המשתעשע בבנו יחידו בתמידיות שאין העונג והשעשועים הללו עושים שום גילוי כלל אצל האב גם בפנים שלו, אך ורק כשלא יראנו זמן רב ופתאום יראנו אז יתגלה בו הארת השעשועים כו', וכ"ז צ"ע). וכ"ז משל להבין בבחי' שעשועים כמ"ש שעשועים יום יום כו' שיש בחי' שעשועים שהם בבחי' הסתר והעלם לגמרי ויש שהן באין בבחי' גילוי קצת והוא מ"ש חכמת אדם תאיר פניו שזהו הארת תרין תפוחין כו', וכמ"ש יאר ה' פניו אליך כו', והוא כאשר נמשכו העלם השעשועים מאו"א

לז״א בבחי׳ גילוי קצת במוחי׳ דחב״ד שלו כו׳. אבל בחי׳ השחוק הוא למטה הרבה מן בחי׳ השעשועים שהרי אנו רואי׳ שהשחוק הוא התגלות העונג בתכלית הגילוי לעיני כל דוקא כנראה בחוש שמי שיש לו בשורה טובה ואינו יכול לעצור ולהעלים העונג בלבבו אז ישחוק בשחוק בהתגלות, וכמו שאמרו ברב ברונא דלא פסיק חוכי׳ מפומי׳ מפני שסמך גאולה לתפלה כו׳ וכיוצא בזה, לפי שהשחוק הוא התגלות השעשועים הנעלמים במוח ולב. כי הגם שנגלין קצת בהארת הפנים כנ״ל, אין זה גילוי כ״כ כמו גילוי השחוק שהוא התגלות גמור כידוע. (הג״ה, וזהו ע״ד ההפרש בין שבת ובין יו״ט שביו״ט נא׳ שמחה ושמחת בחגיך ובשבת לא נא׳ רק עונג וקראת לשבת עונג, ועמ״ש מזה בלק״ת בד״ה מצה זו ובד״ה ושאבתם מים בששון. ולפי״ז ההפרש הוא בחי׳ ההפרש בין מוחי׳ דאבא ובין מוחי׳ דאימא. אך אפ״ל שחוק הוא גילוי השמחה ביותר. ולכן אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה״ז, שחוק בגי׳ ב״פ אור, ולע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו יצחק בחי׳ צחוק עשה לי האלקים. ועמ״ש מכ״ז בלק״ת ע״פ ואהי׳ אצלו אמון בהביאור פ״ג, עכ״ה).

והנמשל מזה יובן למעלה, דבחי׳ התגלות ממש של השעשועים העליוני׳ מאחר שהקב״ה שהוא ז״א משתעשע בתו׳ שהוא בחי׳ שחוק למעלה, וזהו משחקת לפניו בכל עת פי׳ התורה משחקת בבחי׳ התגלות העונג, וזהו לפניו למטה מבחי׳ הפנים דז״א, כי בבחי׳ פנים דז״א עדיין אינו בבחי׳ התגלות ממש, כנ״ל. (וזהו שארז״ל פ״ק דעכומ״ז ד״ג ע״ב ג׳ שעות ראשונות הקב״ה יושב ועוסק בתורה וג׳ שעות הרביעיות משחק עם לויתן כו׳, ועמ״ש מזה בד״ה לויתן זה יצרת לשחק בו והוא בלק״ת פ׳ שמיני). והמדרי׳ הד׳ כשהתו׳ מתפשטת עוד למטה מבחי׳ ז״א והוא מבחי׳ נוק׳ דז״א, וזהו השחוק שהוא בחי׳ התגלות יותר מהתגלות השחוק שלפני בחי׳ פנים דז״א כו׳, כי המל׳ נק׳ סופא דכל דרגין דאצי׳ כידוע, ועמ״ש ע״פ ומלאו פני תבל תנובה בת״א פ׳ שמות סד״ה הבאים ישרש יעקב. והמדרי׳ החמישית הוא כאשר נקודת החכ׳ שבתורה מתפשטת עוד למטה מזה והוא מבחי׳ מל׳ דאצי׳ לבי״ע עולמות הנפרדים יש מאין כידוע, ואז נא׳ בה ושעשועים את בני האדם שהן הנשמות שנהנין מזיו השכינה בג״ע העליון שבעולם הבריאה בעסקם שם בתורה, וכמאמר הזוהר דקוב״ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא בג״ע בכל חצות לילה כו׳ כנודע. אך מה שא׳ כאן שהוא סוף כל המדרי׳ לשון שעשועים אעפ״י שהוא מדריגה היותר עליונה כנ״ל. הענין הוא, לפי שידוע דערך הבריאה לגבי האצי׳ הוא כערך האצי׳ לגבי המאציל, מאחר שהבריאה הוא יש מאין כו׳. וכמו שמהארת המאציל שבכתר כשנמשך לאו״א נק׳ בש׳ שעשועים לפי שהחכ׳ מאין שבכתר תמצא בבחי׳ יש מאין כנ״ל, כמו״כ מהארת האצי׳ שבמל׳ לבריאה בג״ע לנשמות נק׳ בש׳ שעשועים שחוזר להיות נק׳ בחי׳ הגילוי דאצי׳ בשם שעשועים דהעלם דבריאה שמאחר שהבריאה נחשבת מיש לאין כו׳ א״כ גם בחי׳ היותר תחתונה שבאצי׳ שנק׳ שם בבחי׳ הגילוי היותר אחרון כמ״ש משחקת בתבל ארצו נמשך להיות בחי׳ ההעלם דשעשועים בראש הבריאה, כידוע דבחי׳ גילוי שבעליון נעשה בחי׳ העלם לתחתון כו׳, וכמ״ש במ״א. (הג״ה, ועיקרו של ענין, כי שעשועים יום יום זהו התגלות עת״י בחו״ב

דאצי' כנ"ל, היינו התגלות התענוג בחו"ב ונק' נהר יסוד אבא יוצא מעדן חכ' להשקות את הגן בינה כו'. וא"כ כמו"כ מל' דאצי' נעשית כח"ב לבריאה כמ"ש בלק"ת סד"ה ועתה יגדל נא, והוא ג"כ ענין ונהר יוצא מעדן להשקות כו', ולכן בחי' זו נק' ג"כ שעשועים, התגלות תענוג העליון הנמשך מכתר לבריאה בחו"ב דבריאה. ועמ"ש בת"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי אתה נרי בפי' מלך יחיד חי העולמים כו', ע"ש. ועוד יובן כפשוטו שיש כח עליון מאד בבחי' זו מה שמל' דאצי' נעשית כח"ב לבריאה אשר הכח הזה נמשך מכתר דאצי' ממש שלמעלה מחו"ב דאצי'. והוא כמ"ש במ"א ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו', פי' זאת הוא המל' מקור דבי"ע ונקראת חכ' תתאה ר"ל התפשטות החכ' להאיר בבי"ע, הנה דוקא בבחי' זו הוא תתהלל, כי הכח להאיר החכ' למטה בבי"ע נמשך מבחי' שלמעלה מעצם החכ', וכמ"ש מזה בת"א ר"פ לך לך בפי' נובלות חכ' שלמעלה תורה כו', יעו"ש. וע"כ נא' בבחי' זו לשון שעשועים כמו בבחי' ואהי' שעשועים יום יום, וזהו"ע נעוץ תחילת בסופן. קיצור, ענין ושעשועי בנ"א זהו כח"ב דבריאה שהוא כעין כח"ב דאצי', מלך יחיד, ועוד כי בזאת דוקא יתהלל המתהלל, עכ"ה).

קיצור. שכדי לבאר ענין יונק שדי אמי שהוא תושב"כ ותושבע"פ שני שדיים יקדים הפסוק ואהי' אצלו אמון המדבר בהמשכת התורה. המדריגה הא' היותה אמון מופלא בחי' אין מקור יוצא החכ', הב' שעשועים יום יום זהו אלפים שנה שקדמה תורה, עמ"ש בת"א ר"פ בראשית בד"ה השמים כסאי וזהו מה שפעמים תושב"כ ותושבע"פ חו"ב, ופעמים הם זו"נ, הג' כשנמשכת מבינה לז"א היינו משחקת לפניו. וההפרש בין שעשועים ובין שחוק, שכשנמשך במדות נק' שחוק והוא גילוי השמחה, לויתן זה יצרת לשחק בו. המדריגה הד' משחקת בתבל ארצו, כשנמשך במל', הבחי' החמישית ושעשועי בנ"א, כשנמשך ממל' דאצי' בבי"ע. ובהג"ה פי' אמון מופלא מפי' קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא בג"ע שיש בו שני פירושים, וענין עונג הנק' שעשועים וענין שמחה והשחוק הוא גילוי השמחה. וענין שבבחי' החמישי' נז' ג"כ לשון שעשועים כמו בבחי' שעשועים יום יום, כי קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא כנ"ל. גם י"ל ענין ה' מדרי' אלו שבתורה זהו מה שהתורה נתנה בה' קולות וזהו ג"כ ענין אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם, והוא ענין ד' אותיות של שם הוי' עם קוצו של יו"ד שהוא בחי' אמון מופלא כו'.

ח) **ואחר** שנתב' כל אלה הה' מדרי' שבתורה כנ"ל יובן פי' ענין יונק שדי אמי ושורש ענין אם הבנים שמחה הנ"ל שהוא כענין צהבו פניו של רבי כו'. ששורש הענין הוא רק בחי' הגילוי של העצמיות השעשועים שעי"ז נעשה בחי' הגדלת המוחי' בז"א, בתחלה בבחי' מוחי' דיניקה ואח"כ במוחי' דגדלות כנ"ל, והוא ע"י סדר ה' מדרי' הנ"ל בתורה, בתחלה ואהי' אצלו אמון כו', ואח"כ מתגלה להיות בבחי' שעשועים ביום יום, וזהו שורש ענין אם הבנים שמחה שאי' עילאה הוא בבחי' ההתגלות שמחה ועונג כו'. וזהו פי' אנהגך אביאך אל בית אמי, פי' אנהגך אנהוג אותך עד שתוכל לבא

לבחי' השעשועים דאו"א כו', כי עצמיות השעשועים הנק' שעשועי המלך בעצמותו הוא הנק' מקור כל התענוגים כו', שהוא בבחי' ההעלם דעצמיות אור הא"ס, וצריך להביאו ולהמשיכו לבחי' גילוי כו'. וזהו אביאך אל בית אמי זה תושב"כ ושבע"פ כדי להיות אם הבנים שמחה כו'. ואח"כ תלמדני להיות ז"א יונק משדי אמי, פי' להגדיל ולהרחיב מעט מעט בחי' המוחי' שלו עד שיהי' אח"כ בבחי' מוחי' דגדלות בבחי' הארת פנים כמ"ש יאר ה' פניו כו', שזהו כענין המשל מצהבו פניו של רבי, וכמ"ש חכ' אדם תאיר פניו כנ"ל. ופי' יונק שדי אמי ב' השדיים דאי' הם ב' התורות שבכתב ושבע"פ, לפי שאימא עילאה כלולה ב' תורות הללו, שהרי לפעמים נק' בינה תושבע"פ דהיינו כשאבא נק' תושב"כ הנ"ל ולפעמים נק' בינה תושב"כ כמ"ש בזוהר דאית ספר ואית סופר כו' וסיפור התושבע"פ כמ"ש בס"י בספר וסופר וסיפור, סופר זה אבא וספר בינה וסיפור הוא מל' כו'. וזהו יונק שדי אמי דוקא, ע"י הצדיקים עוסקי התו' לשמה, וכנ"ל.

אשקך מיין הרקח מעסיס רימוני. פי' זהו נתינת טעם למה שא' תחלה אנהגך אביאך כו'. דלכאורה יפלא איך יוכל להנהיגו ולהביאו אל בית אמי כו' מאחר שבחי' השעשועים שבחכ' שבתורה הוא רק הארה בעלמא וכלא חשיבי לגבי עצמיות השעשועים מקור כל התענוגים כו', לפי שהחכ' מאין תמצא בבחי' יש וכנ"ל, וגם בחי' נקודת חכ' כשכלולה בכתר שנא' בה ואהי' אצלו אמון כו' גם הוא בחי' עשי' ואומנות בלבד נחשבת לגבי העצמו' כמאמר תורתו אומנתו כו', וכמ"ש עושה פלא אותיות אלף אאלפך חכ' וכשהוא בכתר נק' פלא אמון מופלא כו', גם הוא בבחי' עשי' נמשכה כמ"ש עושה פלא כו'. אך לזה אמר נתינת טעם וסיבה לזאת ההנהגה לפי שאשקך מיין הרקח כו' פי' ע"י ששם נמצאו בחי' ומדרי' בע"ת. והגם שאין כח לצדיקים ההוא סיבת ההנהגה אבל לבע"ת שגדולים מצדיקים כנ"ל הטעם יש כח לזה. והטעם הוא לפי שנתברר מנפש החיונית שלהם שהי' מבחי' גבורות קשות דנוגה דעשי', וה"ז כמשל הרימון שהוא פרי חימוץ יותר מחרצנים ועד זג שבו כו', אך כשסוחטין אותו היטב יוצא ממנו מיץ מתוק ונערב לחיך מאד עד שימשוך את הנפש. כי דוקא דבר חריף וחמוץ כשיומתק יהי' בו העריבות המשיבה את הנפש כמ"ש במ"א. וזהו פי' עסיס רימוני ע"ד ההרים יטפו עסיס כו'. והדוגמא מזה יובן בהתהפכות חשיכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' ע"י בע"ת שהרי זה ממש כמו ענין עסיס רימונים, שהרי בחי' גבורות הקשות שבנפשם הטבעיות מרע גמור של ז' מדות הרעות שנסחטו הענין הוא שנברר מהם הטוב ע"י בחי' ההתפעלות היתירה שבאה מחמת ההתחדשות כנ"ל, והרי זה כאלו בזה נסחטה הנפש החיונית ונמתקה מבחי' גבורות קשות שהם כמשל דברים החמוצים והרעים כו'. אמנם אחר הבירור והסחיטה מדבר החמוץ הנה הטעם ערב בבחי' השבת הנפש כו'. והנמשל מזה יובן למעלה שגורמים למעלה בחי' המשכת עונג העליון שיבא לידי גילוי כמשל הטועם דבר טעם ערב שישוב נפשו כו', שהו"ע גילוי העונג דוקא, וזה אינו אלא ממעשה מרקחת מדברים החריפים וחמוצים דוקא כו' ולא מדברים המתוקי'

בעצמם שאינם משיבים את הנפש כו׳, וכמ״ש במ״א. וזהו מבע״ת דוקא ולא ע״י צדיקים דוקא. ולכך אמר אשקך מיין הרקח, יין המרוקח מדברים חריפים שנמתקי׳ בו שמשיב את הנפש בבחי׳ עריבות כו׳, וכן עסיס רימוני שהוא ג״כ ענין העריבות שיש בעסיס הרמון כנ״ל.

ושורש ענין לא יבוזו לי שהוא דוקא כשעתיד לאתבא צדיקיא בתיובתא כו׳ כמבואר, הנה ידוע דבש׳ ב״ן נאחזים גבורות קשות מצד שיש בה צד יניקה להיות כי הנוק׳ מליאה דינים וגבורות הרבה וכמ״ש בזוהר ע״פ בטח בה׳ ועשה טוב כו׳ דאלמלא האי טוב דהיינו בחי׳ מ״ד דיסוד צדיק כו׳ דמבסם לה וממתיק הגבורות דנוק׳ אקידת עלמא כו׳, אך החסדי׳ דש׳ מ״ה ממתיק גבורות דב״ן כידוע ואז אין מקום כלל ליניקת החיצוני׳ מהם מטעם הנ״ל, אבל כשהצדיקים שהם מבחי׳ החסדי׳ דמ״ה שהם בע״ת הרי אז נתחבר המ״ד בב״ן ונמתקו הגבורות דב״ן בחסדים דמ״ה כו׳. וכך כל דינין מתעברין מינה ולא יוכלו לינק מגבורות דב״ן כו׳. וזהו לא יבוזו לי גם כשאמצאך בחוץ ואשקך שהוא בחי׳ בע״ת מפני שעתיד לאתבא צדיקיא בתיובתא שיתחבר מ״ה וב״ן יחדיו כו׳, ויבואו ב׳ המעלות שבשניהם יחדיו במקום א׳ כו׳. וזהו תשובה תפלה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה, פי׳ דוקא תשובה ותפלה וצדקה שהן כלליות המצות כנ״ל כשהן כולן יחד מטעם הנ״ל וזהו ולא כשא׳ מהן בלבד מטעם הנ״ל, דכשמ״ה וב״ן יחדיו דוקא אז כל דינים וגזירות רעות מתעברין מינה כו׳.

מעסיס רימוני. פי׳ בספר נשמת דוד פי׳ רימוני מט״ט ר״ל שיהי׳ ההעלאת מ״ן דבי״ע יהי׳ בבחי׳ יין הרקח מעסיס כו׳. ועמ״ש בד״ה תורת ה׳ תמימה בפי׳ ר״מ רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק דמט״ט הוא ב׳ טיתין רמון אשר תוכו הם ב׳ טיתין שהם בחי׳ ט״ט דלטטפת ח״י אלף עלמין היינו שבתוכו השפע מבחי׳ אל חי, והחיצוני׳ נק׳ קליפתו וזהו רמון, וכמו גלגל חמה שהוא החיצוני׳ של בחי׳ שמש הוי׳ ולכן עה״ד טו״ר פי׳ בפרדס טוב מט״ט ורע ס״מ וצ״ל שמקליפות הרמון נמשך יניקה להרע, ולכן ר״מ רק תוכו אכל וקליפתו זרק. וזהו כפלח הרמון רקתיך אפי׳ רקנין שבך מלאים מצות כרמון, כי פלח לשון ביקוע כמו יפלח כליותי, והוא הבע״ת שבתחלה נמשך אחר קליפות הרמון ואח״כ ע״י התשובה פולח ובוקע הקליפה ונתגלה בחי׳ התוך ב׳ טיתין ע״ד והנה טוב מאד, וזהו״ע עסיס רמוני והיינו רמון גימט׳ רצוא והוא הרצוא של התשובה ע״י כפלח הרמון ועם הב׳ טיתין גימט׳ ושוב, והיינו בשוב רשע מדרכו וחי׳ שבחי׳ ב׳ טיתין הם בחי׳ חיה, כנ״ל.

ומענין יין הרקח י״ל, כי יין בינה, אבל יין שיש בו ריח הוא בכתר ששם יש בחי׳ ריח, וא״כ אפ״ל שהוא מו״ס שנק׳ כחמר טב דשקיט ושכיך, ועי׳ בהרמ״ז פ׳ בלק בדקפ״ז, ועמ״ש ע״פ חכלילי עינים מיין שארז״ל כל חיך הטועם אומר לי לי. ובת״י פי׳ מאין עינויין דמלכא משיחא, וגם כאן גבי מי יתנך כאח לי פי׳ בתרגום דקאי עליו, וא״כ מיין י״ל כוס של ברכה דמחזיק רכ״א לוגין שהוא ארך אפים כו׳, והוא מיין המשומר בענביו. וענין

לי לי ידוע כ"מ שנאמר לי אינו זז ע"ד וארשתיך לי לעולם, וכפל בחי' לי זה ב' כתרים זהו ע"י וא"א, א"נ ע"ד והי' הוי' לי לאלקים ובחי' מי לי בשמים כו'. הח' דחכלילי רבתי מורה על ד' גאולות שהם כפולות כמ"ש במד"ר באיכה ע"פ ישתרגו עלו על צוארי, וזהו"ע ח"פ אמת באמת ויציב, ע' זוהר ויקהל דף רט"ז ע"ב ודף רי"ז ע"א. ולכן הח' דחכלילי רבתי ולהורות על כנור של ימוהמ"ש שיהי' של שמונה נימין וע"ד אז ימלא שחוק פינו אז יאמרו אז היינו א' דעתיקא שנמשך בז' המדות וזהו הח' רבתי. והנה עכשיו ההשקאה נמשך מלמעלה בחי' ונהר שהוא יסוד יוצא מעדן חו"ב להשקות את הגן מ' והוא המרוה ועביד נייחא לגינתא, ע' זוהר ר"פ נח. אבל לע"ע שיתגלה לע"ל להיות בבחי' נקבה תסובב גבר שיתעלה המקבל ויהי' למעלה מבחי' דכר המשפיע כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי פ"ה. והיינו ע"י עלית ב"ן בס"ג למעלה מש' מ"ה, וכמ"ש מזה בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה בסופו ובלק"ת פ' צו בד"ה ואכלתם אכול ספ"א, ותהי' הוא המשפיע כו'. וזהו מהרה ישמע כו' קול כלה כו', יעו"ש. ולכן עז"נ אשקך מיין הרקח שתהי' הוא המשקה לו מה שעכשיו ונהר יוצא מעדן להשקות כו' כנ"ל, ולכן נא' והי' ביום ההוא יטפו ההרים עסיס ומעיין מבית ה' יוצא והשקה כו', ומבואר במ"א שבחי' מעיין הוא גבוה מבחי' נהר בלק"ת בד"ה ששים המה מלכות, ומעיין זה זהו ע"ד מ"ש והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו'. ועמ"ש בלק"ת פ' עקב בד"ה ארץ הרים ובקעות בפי' למטר השמים תשתה מים.

שייך לד"ה מי זאת עולה מן המדבר, שנרשם בבוך חמש מגלות
קודם פסוק שימני כחותם

לאות א. יש לבאר תחלה ענין זאת שהוא ע"ד מ"ש בענין אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו, דהל"ל וקיימת, ועיין מזה בסידור בד"ה והקימותי את בריתי, ושם דפוס ברדיצוב דקכ"ט ע"א הקדים ענין חכמות בחוץ תרונה חכמות תרי ח"ע ות"ת והיא הנק' זאת כו' ושם דק"ל ע"ב סיים וז"ל ובכל הנ"ל יתורץ קושיא הנ"ל במה שאומרים אמת ואמונה כל זאת וקיים והיינו משום דהמל' נק' בחי' נוק' לגבי ז"א כמ"ש בזח"ב דל"ז ע"ב בפי' לזאת יקרא אשה שבחי' זאת נק' אשה ומקבל מבחי' איש הנק' זה ע"ש ואח"כ נעשה עתיק לבריאה בחי' דכר וזהו וקיים עלינו כו' ע"ש באורך ההסבר, וע' מזה ג"כ בלק"ת פ' עקב, וע' בביאור כי אתה נרי מענין מלך יחיד, וע' עוד מענין לזאת יקרא אשה בלק"ת פ' שלח בד"ה והיה לכם לציצית שפירוש אשה אש ה' שהוא רשפי אש הנמשך בכנס"י מבחי' בה"א בראם כו', וזהו ג"כ ענין אל יתהלל החכם בחכמתו שהוא חכמה עילאה כ"א בזאת יתהלל דהיינו בבחי' זאת שהיא חכמה תתאה שממנה נמשך ההתגלות בבי"ע ולכן נק' וקיים עלינו ל' דכר כנ"ל והוא עיקר המכוון וע' בפרדס ערך זאת, והעיר מענין וזאת הברכה וגם מענין ואף גם זאת בהיותם

בארץ אויביהם לא מאסתים כו׳, ובענין מי יש להעיר מענין מי ברא אלה, וע״ז בא הבקשה מי יתנך כאח לי, וע׳ סד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה בענין מי יתן מציון ישועות ישראל, וכאן שאומר מי זאת זהו התחברות בחי׳ מי בבחי׳ זאת.

ח׳ ה׳

מי זאת כו׳ מתרפקת, תחת התפוח פ״ק דסוטה די״א ע״ב, רבות שמות פ״א קי״ז ב׳. עולה מן המדבר שם פ״ב דק״כ ע״א, תחת התפוח בשלח פ״ד קל״ז ב׳, בשה״ש רבה ל״ז ב׳ בפסוק זה, ודריש מתרפקת מנחת פרקי תודה כו׳.

זח״ב משפטים דק״כ סע״ב תחת התפוח האזינו דרפ״ו סע״ב.

מי זאת עולה מן המדבר, עמ״ש קצת הערות על מש״כ בבוך תרי״ט ג׳ דצ״ז ע״א. א) ז״ג ח״א ד״ט ע״ג, מי זאת כללא דתרין קדושין דתרין עלמין בחבורא חדא וקשורא חדא (היינו כמ״ש בזהר ר״פ תרומה דקכ״ו ע״ב שהוא חיבור בינה ומלכות דהיינו מחשבה ודבור כן פי׳ בבה״ז שם ואם כן יש לומר שזהו ע״ד קי״ס שנתהפך ים עלמא דאתכסיא מחשבה להיות גילוי ובחי׳ יבשה וזהו ענין כי א־ל דעות ב׳ דיעות כי עלמא דאתכסיא ביטול כו׳ כמ״ש בתו״א פ׳ בשלח בד״ה אז ישיר משה ובני ישראל, ובבה״ז פ׳ בשלח דס״ח ע״ג בדרוש המתחיל עוד י״ל מאמר הנ״ל באופן אחר, ועיין בלקו״ת פ׳ צו בד״ה והניף ידו על הנהר גם מ״ש בד״ה שובה ישראל עד שבשבת מקבלים חיות מבחי׳ מחשבה וממ״ש ע״פ שער החצר הפנימית כו׳ וביום השבת יפתח ועיין מ״ש ע״ז בד״ה והי׳ מידי חדש בחדשו שהדבור יש בו ב׳ בחי׳ כו׳ ומ״ש בד״ה באתי לגני להמשיך מבחי׳ עמקו מחשבותיך כו׳ ועל דרך זה גם כן יש לפרש ענין מי זאת כו׳) עולה ממש למהוי קדש קדשין (עיין בזהר ר״פ צו ומ״ש בלקו״ת ע״פ והקרבתם עולה אשה) דהא קדש קדשין מי ואתחבראת בזאת, בגין למהוי זאת עולה דאיהי קדש קדשין (עוי״ל ע׳ חיבור מי בזאת י״ל ע״ד ויחד לבבנו חיבור פנימי׳ הלב עם חיצוני׳ הלב כנזכר בד״ה ושאבתם מים דרוש הראשון, ובד״ה מי מנה וסד״ה ענין הברכות, ועיין בד״ה שיר השירים בענין ב״פ למס״נ באחד ובכל נפשך ובד״ה בכ״ה בכסליו, זהו ענין חיבור מי זאת ועמ״ש בד״ה ה׳ לי בעוזרי בהקיצור אות ג׳, ועמ״ש בזהר תרומה קנ״ח מענין כ״א בזאת יתהלל והוא ע״ד מ״ש בתו״א בד״ה רני ושמחי בת שלע״ל תתעלה בחי׳ בת ביתר שאת כו׳ ועמ״ש מזה לקמן בסוף ע״ש) ועוד יובן ענין חיבור מי זאת ע״ד כעיר שחוברה לה יחדיו בזח״א וישב דקפ״ג סע״ב ונתבאר בלקו״ת בד״ה אלה פקודי המשכן משכן העדות ע״ד ששם

עלו שבטים שבטי י"ה כו' וגם זהו"ע חיבור י"ה עם ו"ה הפך מבחי' שאין השם שלם בחי' כי יד על כס י"ה וכנזכר בדבור המתחיל ראה אנכי נותן גם ע"ד משמח חתן עם הכלה כתר א' לשניהן.

מן המדבר דהא מן המדבר ירתא למהוי כלה ולמיעל לחופה, י"ל ע"ד זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך דהיינו ע"י לכתך אחרי במדבר כו' שהוא בחי' אתכפי' ויש בזה בחי' יתירה כנזכר בד"ה קחו מאתכם תרומה ובד"ה זכור דעמלק, ועמ"ש סד"ה כנשר יעיר בענין ימצאהו בארץ מדבר, פי' לפי שהוא בירור שם ב"ן שנפל בשבירת הכלים בק"ב בג"ק שלמטה מק"נ שזהו בחי' מדבר וע"י בירור זה היא עולה למעלה מעלה כמשל כח הראי' שמתגלה דוקא בשחור שבעין כו' ועמ"ש ע"פ ימצאהו בארץ מדבר יסובבנהו כו' מציאה מצא הקב"ה את ישראל שנאמר כענבים במדבר כו' ופי' רש"י אותם מצא לו נאמנים בארץ מדבר ובספרי בארץ מדבר אלו ד' מלכיות מצרים בבל כו', מדבר הי' העולם עד שלא קבלו ישראל את התורה וגם המציאה ע"ד והחכמה מאין תמצא ונמשך ע"י ביטול היש לאין וע"י אמונה לכתך אחרי במדבר כו' ועי"ז ימצאהו יספיק לון צרכיהם יסובבנהו וזהו מי זאת עולה מן המדבר ועמ"ש ע"פ ובמדבר אשר ראית אשר נשאך כו' וע"פ במדבר הזה יתמו שע"י המדבר יבואו לבחי' תמים תהי' יונתי תמתי כו' ואפ"ל שזהו"ע חיבור מי בזאת דהיינו ענין מי זאת עולה נמשך מן המדבר והיינו במדבר הזה יתמו ושם ימותו בחי' למס"נ באחד ונפ"א שזהו"ע חיבור מי זאת כו', א"נ שיהי' ע"ד בן מאה כאלו מת כו' גם בחייהם אינם רואים אבל רואים הם במיתתם עז"א בן מאה כאלו מת כו' ויוכל לראות איזו בחי' כו' ע"ד אל תקרא מה אלא מאה ברכות שעי"ז בא לבחי' מה כו' תו מן המדבר יהי' עולה כד"א ומדברך נאוה עמ"ש מזה בד"ה במדבר סיני באהל מועד וסד"ה בחדש השלישי בפי' מדבר סיני כו' שהוא ע"ד ודברי אשר שמתי בפיך כו' אז נדברו יראי הוי'.

ב) פ' וישלח דקע"ז ע"ב, דקכ"ה ע"ב מי זאת עולה בעליונים כו' עמוד קנ"ב מי בזאת עולה ודאי, זח"ב פ' בא ל"ז ב' כתמרות עשן, פ' יתרו דפ"ד סע"א פ' משפטים דקי"ז ע"א זח"ג ס"פ בלק דר"ט ע"א מגדלות מרקחים מהו מרקחים כד"א מכל אבקת רוכל, ובסה"מ פי' שהם נשמות הצדיקים הנותנים ריח טוב של תורה ומעשים טובים, וברעיא מהימנא פ' פנחס דרמ"ג א' מכל אבקת רוכל דאתמר ביה ויאבק איש עמו כו' דא צלותא דערבית ועיין בתו"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו שהעלו אבק כו', זח"ג פ' פנחס דרל"ה ע"ב כתמרות עשן, עשן המערכה דסליק מן לבא למוחא כו'.

ילקוט ח"א קעד"א רא"ג ריב"ד ריד"ג רכה"א רעח"ב, ח"ב ס"ד קכו"ג.

ג) רבות פ' שמות פ"ב דק"כ ע"א ע"פ וינהג את הצאן אחר המדבר אמר ר' יהושע למה הי' רודף למדבר לפי שראה שישראל נתעלו מן המדבר שנאמר מי זאת עולה מן המדבר, שהי' להם מן במדבר המן והשלו והבאר והמשכן והשכינה כהונה ומלכות וענני כבוד. ואפשר לומר שזכו לכל זה ע"י לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה וכמ"ש הבחיי פ' בא דפ"א ג' ע"פ וגם צדה

לא עשו להם כו׳ והנה זה גודל מדת הבטחון וע״ז הקב״ה משבחם ע״י הנביא הוא שאמר זכרתי לך חסד נעוריך כו׳ בארץ לא זרועה כו׳ וכמ״ש ג״כ בגמ׳ פ״ח דב״ק צ״ב א׳ כד הוינא זוטרא לגברי כו׳ שנאמר וה׳ הולך לפניהם כו׳ ונתבאר מזה ע״פ ועשית שנים כרובים, שם ססעי׳ ח׳ דהיינו ע״י שהיו בבחי׳ ביטול גמור וזהו כד הוינא זוטרא כו׳ ונתבאר מזה ע״פ וה׳ הולך לפניהם יומם שזהו ענין כי נער ישראל ואוהבהו ע״ד קטנתי מכל כו׳ אחות לנו קטנה כו׳ וכן בתד״א ח״א פי״ז האריך בשבח לכתך אחרי במדבר כו׳, והוא ע״ד במדבר לא ישב אדם שם שאין בבחי׳ זו השגה כו׳ וכמש״ל מזה ג״כ סעי׳ א׳. עו״ש ואין מדבר אלא דבור שנאמר ומדברך נאוה כו׳, וכעין מ״ש בש״א סי׳ ד׳ האלקים כו׳ המכים את מצרים כו׳ במדבר דר״ל ע״י דבור וכך עליית בנ״י הוא ע״י הדבור בתפלה כשהוא בבחי׳ מדבר כמ״ש בד״ה במדבר סיני כנזכר לעיל סוף סעיף א׳. עו״ש ד״א וינהג את הצאן אחר המדבר בישרם שישראל הקרוין צאן ימותו במדבר.

ד) **רבות** אמור ר״פ למ״ד דקצ״ט ע״ד כד דמך ר׳ אלעזר בר״ש הי׳ דורו קורא עליו מי זאת עולה מן המדבר כו׳ מכל אבקת רוכל מהו מכל אבקת רוכל אלא דהוו קריי ותניי ופייטן ודרשן, פי׳ המ״כ קריי ובעל משנה ופייטן יודע לחבר עניני זמר ותפלות כרוכל הזה שמוצאין אצלו הכל עכ״ל.

ה) **רבות** בשיר השירים במקומו על פסוק זה דף כ׳ ע״ב מי זאת עולה עילוי׳ מן המדבר, סילוקה מן המדבר, מיתה מן המדבר המד״א במדבר הזה יתמו, והמ״כ כתב עולה משמש שני לשונות לשון עלי׳ ממש, ולשון סילוק וירידה כמד״א כעלות גדוש בעתו מטרף בני עלית. ואפשר לומר על דרך אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה כו׳ ועיין במא״א מ׳ כ״א וע״ד בן מאה כאלו מת כו׳ ועמ״ש ע״פ כי הנער בן מאה שנה ימות כו׳ וברבות ס״פ בראשית פכ״ו ואין מיתה לע״ל ומה אני מקיים כי הנער כו׳ ע״ש דאינו מיתה ממש ועד״ז יש לומר כאן.

עוד יש לומר פי׳ במדבר הזה יתמו דלשבח קאמר כמ״ש בזהר שלח קס״ג וכמ״ש ע״פ אני ישנה בענין יונתי תמתי, וזהו במדבר הזה רומז על הגלות, יתמו להיות בחי׳ תמתי וזהו מי זאת עולה מן המדבר. והענין כי הנה פי׳ שינה למעלה כי המוחין הם אדם ומלובשים בתוך אדם ז״א כנזכר בבה״ז ר״פ תולדות ואפשר לומר זהו ענין קוב״ה שהוא ז״א סתים וגליא, והשינה הסתלקות המוחין אדם פנימי, ונשאר ההנהגה מחיצוניות ז״א, וזהו בלילא שהוא הגלות מאי קעביד שאט בח״י כו׳ הסתלקות אדם פנימי כו׳ וכן ישראל סתים וגליא, ובגלות בחי׳ שינה היינו רק חיצוניות אדם אבל פנימיות ראי׳ עין בעין יראו עין יעקב נבואה ליכא, לכן על ידי פתחי לי אחותי להעיר מבחי׳ אני ישנה כו׳ ממשיך כמו כן למעלה, וזהו כאח לי, רועה ישראל עיני הוי׳ אל צדיקים ועל ידי תמתי ממשיך עם תמים תתמם להיות כביכול ברו כתוכו כי תוכו שם הוי׳ ועל דרך זה אהבתי אתכם אמר הוי׳ וברו שם אלקים ושם

אדנ"י ועל זה נאמר ואדנ"י שכחני, מלך אלקים על, ושיהי' ברו כתוכו, ביום ההוא יהי' הוי' אחד ז"א כא"א ושמו אחד כמו שנכתב כך נקרא, וזהו ע"י תמתי שתוכו כברו, היינו התעוררות מהשינה, ושיהי' מאיר בחי' הסתים כו' ואורייתא גם כן סתים וגליא וע"י הסתים מאיר הסתים שבישראל כו'.

ו) **בתו"א** בד"ה ויושט המלך לאסתר, נתבאר פסוק זה מי זאת עולה מן המדבר ושם פי' מן המדבר ק"נ דברים גשמיים כו', כתמרות עשן ע"י שהאש שורף דבר ההפך עולה עשן והוא ענין לאכפיא לסט"א מקטרת מור עשן דק שאין בו מן ההפך כי אם מעט מזעיר כו' (ונראה ההפרש ע"ד מזבח החיצון שממנו עשן הקרבנות, לגבי מזבח הפנימי פנימיות הלב שאינו מברר דבר ההפך כ"א עד"מ לבא מהאהבה דלמען חייך כו' לבחי' בכל מאדך בלי גבול ומס"נ באחד כו), מור ענין המרירות, לבונה שמחה ישמח ישראל בעושיו, מכל אבקת רוכל כל מיני התלהבות כו'. ועיין מענין כתמרות עשן זח"א וישלח דקע"ו ב', ובזהר בא דל"ז ע"ב תמר סליק דו"ב כו' עשן סליק חיוור ואוכם, ע' בת"א מקץ בד"ה כי אתה נרי בענין נהורא אוכמא מבירור נפש הבהמית ונהורא חיוורא מצד נפש האלקית, וע' בלקו"ת פ' שלח ד"ה ע' התכלת, ועיין זהר בראשית די"ח ע"ב ואקרון תמרות עשן כו' ע"ש היטב, ובפ' נח ד"ע ע"א וכדין תננא כו' ובבה"ז שם ובפ' יתרו דפ"ד א' הוה סליק ההוא תננא בחיזו דחוור וסומק הה"ד מקטרת מור כו' וברע"מ פ' פנחס דרל"ה ע"ב כתמרות עשן כו'.

ז) **בשה"ש** רבה מי זאת כו' מור זה אבינו אברהם מה המור ראש לכל הבשמים אף אברהם אבינו הי' ראש לכל הצדיקים כו' (ועיין ע"פ צרור המור), ולבונה זה אבינו יצחק שנתקרב בקומץ לבונה ע"ג המזבח, מכל אבקת רוכל זה יעקב שהיתה מטתו שלימה לפניו ולא נמצא בהן פסולת, א"ר תנחומא מה קופת הרוכל יש בה מכל מיני בשמים, כך כהונה מיעקב ולויה ומלכות מיעקב, יצחק נתן לו אברהם כל שלו שנאמר ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, ברם רוכלותיו של יעקב לא היתה אלא מאותו אבק שתחת רגליו כו' עד אותו האבק נטלו הקב"ה ונתנו תחת כסא הכבוד שלו הה"ד ה' בסופה ובסערה דרכו וענן אבק רגליו בנחום סי' א' עכ"ל, וברבות ס"פ עקב בסופה זה משה כו' ותשם בסוף כו' ובסערה זה אליהו כו' ויעל אליהו בסערה כו'. והנה ע' מור שאברהם ראש לכל הצדיקים היינו כמ"ש ברבות שמות ספ"א בפי' והגעתם אל המשקוף זה אברהם שהי' גדול שבאבות ואל שתי המזוזות אלו יצחק ויעקב כו' והיינו כמ"ש והאדם הגדול בענקים וארז"ל שזה גבוה מבחי' אדם הראשון ברבות פ' נשא פי"ג ואדם הראשון הוא חכמה ואברהם שנתנסה בעשר נסיונות ועמד בכולם הגיע בבחי' שלמעלה

בשולי העמוד בגוכתי"ק: ואז בכלל הבירור, ואזי דוקא מי זאת עולה שהמ' היא כמו בינה שכ"ע כלה שארי כו' ונעשי' אפר כו' והיינו ע"י מור זה אברהם שהי' אפר כו'.

מהחכמה היינו כתר שנק׳ אריך אנפין ע״כ נקרא האדם הגדול בבחי׳ ועתיק יומין כו׳ א״א וגדל חסד וכמארז״ל ע״פ ואברהם זקן בא בימים לבוש לבושי שנאמר ועתיק יומין יתיב כו׳ ונקרא ראש לכל הבשמים (וכמ״ש בד״ה באתי לגני בפי׳ אריתי מורי עם בשמי). ולהבין ענין כל רוכלותיו של יעקב מאותו האבק (יש לעיין תחלה בתו״א פ׳ וישלח בד״ה ויאבק איש עמו), ויש להקדים מ״ש במ״א שההשפעה מאוא״ס בעולמות באה ע״י ב׳ בחי׳ היינו עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא (כמ״ש בתו״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות) שזהו״ע מטבע קצר ומטבע ארוך והן זו״נ דאצילות שנקרא דכר ונוקבא שהן ב׳ הממוצעים שבאמצעו׳ ב׳ בחי׳ אלו יכול לימשך מאוא״ס בבי״ע וז״ס כרוב א׳ מקצה מזה וכרוב א׳ מקצה מזה כו׳ וכענין ביציאת מצרים ע״י משה ואהרן כו׳ וכמו מחשבה ודבור כו׳ אף שמחשבה ודבור הם בינה ומל׳ ודו״נ הם זו״נ אך כי ז״א מקבל מבינה ומשפיע למל׳ ונק׳ ו׳ המחבר שני ההי״ן ברע״מ ר״פ תשא, והנה בזה גופא יש ב׳ השפעות, הא׳ הבא בסוד שרש להחיות העולמות, והב׳ הבא בבחי׳ תוס׳ אור, והתוס׳ מרובה על השרש כמ״ש בהקדמה בפע״ח למהרג״ש, וזה הבחי׳ הב׳ מכונה בשם זיווג, כי המשכה זו באה ע״י אתערותא דלתתא דוקא לעורר אתערותא דלעילא והוא כמשל הזיווג אשה מזרעת תחלה כו׳ (ועמ״ש בזה בלקו״ת בשה״ש בביאור ע״פ שחורה אני ונאוה דרוש השני) ונמשל גם כן לזריעה בארץ שיש בזה ג״כ מ״ן ומ״ד כמו מטרא בעלה דארעא והזריעה הוא העלאת מ״ן לעורר כח הצומח כו׳ וגם אין לך כל עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה, ועיין באגה״ק סד״ה איהו וחיוהי, וזהו ויזרע יצחק בארץ ההיא זורע צדקות כו׳ ועמ״ש בד״ה הבאים ישרש יעקב, והנה העלאת מ״ן דקדושה הוא ביטול היש לאין, והמשכת מ״ד משם מ״ה ביטול אמיתי חכמה כח מה להיות גילוי אוא״ס והנה זה לעומת זה עשה ויש בהם גם כן דו״נ משפיע ומקבל וכמ״ש בתו״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי בענין אותיות נקבות ואותיות זכרים דקליפה וזשארז״ל בא ליטמא פותחין לו אך נבראו שיהי׳ מקבלים מפסולת ושמרים דקדושה כמו שנתבאר בד״ה ענין הברכות, וזהו ענין ויאבק כי הם רוצים לקבל בעצמם מאור העליון הסובב כל עלמין דקמי׳ כחשיכה כאורה שלא ע״י ממוצעים דקדושה זו״נ כ״א ע״י דו״נ שלהם וכענין עיר ומגדל הידוע שרומז לב׳ בחי׳ דו״נ, והיינו שלא יומשך ההשפעה הפנימי׳ גילוי אלקות ממש שלזה צ״ל ע״י דו״נ דקדושה ביטול היש וביטול אמיתי כי אם יומשך ההשפעה רק לחיות בתענוגים גשמיים אף שיהי׳ יש ונפרד רק דקרו לי׳ אלקא דאלקיא, בטענה כי אם צדקת מה תתן לו כו׳ ובאמת אינו כן כמ״ש הבו גודל לאלקינו וארז״ל בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפים כח בגבורה שלמעלה והיינו באצילות שזהו רצונו העליון להיות גילוי כו׳ וכמ״ש לכבודי בראתיו כו׳ ולכן משם אורידך נאום הוי׳, וזהו ויאבק שבא גם כן בבחי׳ דו״נ דוקא, כמ״ש בזהר וישלח דק״ע ע״א דאתיא בההוא אבק ורכיב עלי׳ נגד דו״נ דקדושה שבהם ועל ידם ההמשכה וכמ״ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם כו׳ כוונתו שעל ידי זה ימשיך גם כן מבחי׳ תוס׳ האור המכונה בשם זיווג ימשיכו ג״כ לחיצוני׳ וזהו הלאו דלא תנאף שלא להיות ושפחה כי תירש כו׳ או בא נחש על חוה והיינו

ענין העלאת מ"ן דקליפה כמ"ש במא"א בענין יי"נ שהעלאת מ"ן דקליפה נק' יי"נ כו' ע"ד אודם מן האשה והיא גפן נכרי' שכנגד אשתך כגפן כו' ועד"ז נתבאר בענין כהן און וכהן מדין שהם נגד זו"ג ואו"א דקדושה וזה הי' ענין יתרו ההקטרה להעלות מ"ן להמשיך כו' אית מלך וכהן דמשמש תחותי' כו' ולכן ויאבק כי אבק נוק' דקליפה נגד עפר וארץ נוק' דקדושה והיינו שבא בדו"נ כו' וכפשוטו היינו לפגום ולבלבל הביטול דיעקב.

ח) אך ולא יכול לו כי יעקב יו"ד עקב שנמשך מבחי' אבא ביטול ועל ידי זה מקשר ההמשכה מאוא"ס בחכמה דוקא, והיא דוחה החיצוני' כנודע מדרוש הנגעים ומענין ויוציאנו הוי' אלקינו או"א שהלבישו כו' וכמ"ש בתו"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות בפי' פותח בברוך להיות אהבתי אתכם, ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי, ויש בחי' עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי, ולכן צ"ל פותח בברוך ולכן לא יכול לו כו' וזהו יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה, אך עם כל זה ויגע בכף ירכו כי פרסא מפסיק חצר הכבד יהי רקיע כו' וזהו מפלגך לעילא ומפלגך ולתתא וכן במשה שנק' איש האלקים ארז"ל מחציו ולמטה איש ומחציו ולמעלה האלקים והנה הנוק' מקבלת מבחי' שלמטה מהפרסא מבחי' נה"י נמצא מבחי' זו הוא ההשפעה למקור דבי"ע, ולכן ע"כ לא יאכלו בנ"י כו' כדי לתקן בחי' זו והיינו ע"י נצח דקדושה ועמ"ש ע"פ ועשית ציץ כו' מצת אהרן מצח ונצח בחי' א', ואז נכלל הבירור מבחי' אבק מלכות דק"נ במלכות דקדושה והוא בחי' תשובה כענין אפר פרה, וגם ענין מס"נ באחד זהו כמ"ש רז"ל ע"פ ואנכי עפר ואפר, ראוי הי' ליעשות אפר על ידי נמרוד באור כשדים נמצא ע"י קבלת מס"נ עושה מעצמו בחי' אפר, וזהו ענין העלאת האבק והיינו ענין עפר ואפר כי עפר הוא מלכות דאצילות הכל הי' מן העפר כו' ונכלל גם האבק והאפר במלכות ונעשה עפר ואפר וכן עקידת יצחק הוא בחי' אפר כמשארז"ל פ"ב דתענית בענין ונותני' אפר מקלה כו' לזכור עקידת יצחק ועי"ז נעשית המלכות אבקת רוכל ע"י שמעלה בירור ק"נ וכמו גדולה תשובה שמביאה רפואה והם אבק סממני הרפואה וזהו שרוכלותיו של יעקב רק מאותו האבק, כי הנה ענין רוכלותיו לשון סחורה הוא כמ"ש בד"ה וישב יעקב בענין וחם הוא אבי כנען לשון סוחר אשר כנעניה נכבדי ארץ כו', והסחורה מבחי' חם מה שנהפך החמימות של תאות רעות בקדושה רשפי אש ותשובה בחילא יתיר, וגם אבקת לשון חור וציר יסוד דנוק' לקלוט ולקבל השפע ונק' כוס של ברכה כמ"ש בתו"א ס"פ משפטים ע"פ לא תהי' משכלה ועקרה, וכענין הרוכלות דהעלאת האבק ועמ"ש בענין ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר שיש גם כן בקליפה ארבע מאות איש דגבי עשו, וצריך לבררם וזהו ע"י וישם שק כו' כ"כ בר"ח שער התשובה פ"ג, ובמא"א א' ז' אבק נק' הסט"א כשרוצים לגנוב השפע דקדושה ברכה קדושה בסוד קב הקטע כו' ואז מתבטל היו"ד מהם שרוצים להתייחד להשלים יב"ק (והיינו כמש"ל בענין ויאבק שרצו להמשיך בסט"א היחוד) ונתפרדו כל פועלי און ואז נעשו אבק ומתפרדים זה מזה ולכן נק' הסט"א אבק והא' מורה שכל א' הולך לעצמו לכן הוא פזור לרשעים משא"כ בקדושה

יש יב״ק יחוד עכ״ל, ועיין בזח״ג פנחס דרמ״ג ע״א ואבק דרגא דס״מ וז״ש רחצו רגליכם ופי׳ רש״י ר״פ וירא שהערבים היו משתחוים לאבק שע״ג רגליהם כו׳ דהיינו לבחי׳ מלכות דק״נ, ואברהם אמר להם שירחצו ויטהרו מבחי׳ זו וז״ש גם כן במשנה פ״ט דמקוואות ולא יטבול באבק שע״ג רגליו, ובערוך ערך אבק פי׳ אבק הוא כמו ריח מן הדבר, וכענין אבקה של שביעית אבק ריבית שאין בזה איסור ריבית דאורייתא כלל רק מדרבנן גזרו ע״כ נק׳ אבק, וכן אבקה של שביעית, ועל דרך זה יובן שמלכות דקליפת נוגה נק׳ אבק לגבי מלכות דאצילות כי אינה רק כקוף בפני אדם אשר מלכות דאצילות ע״י מה שנק׳ מלכות על בי״ע ע״ז הוא ממש חיות בי״ע מאין ליש משא״כ במלכות דק״נ ועד״ז האבק אינו ערך לעפר שיש בו כח הצומח בטוב משא״כ באבק רק מעט מזעיר והיינו כי כח הצומח שיש בעפר זהו מה שהמלכות דאצילות מהוה מאין ליש וכן ע״י אתערותא דלתתא נמשך אתערותא דלעילא נטיעות משובחות משא״כ באבק כו׳, ומ״מ לפי שאבק הנ״ל שרשו ממה שנפל בשבירת הכלים ע״כ כשמתברר ע״י המלכות נעשה אבקת רוכל גם כן ריח ע״ד ריח בוגדיו, וג״כ נעשית המלכות בבחי׳ אבוקה ע״ד למה צדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני האבוקה.

ט) **ובטו״ב** סי׳ תל״ג שהמלכות לפעמים נק׳ נר ופעמים אבוקה וענין נר זהו כשמאיר מאור ז״א דהיינו רמ״ח אברין ותרין דרועין גימט׳ נר ועמ״ש מזה בלקוטי תורה פ׳ שלח בד״ה והי׳ לכם לציצית דרוש השני והנר יש בו פתילה ושמן ושני גווני אור ועמ״ש מזה בתו״א פ׳ מקץ בכמה דרושים דחנוכה ובד״ה כי אתה נרי הוי׳, אך אבוקה נקראת כשמקבלת אור מכל מדות הזכר תפארת ישראל כו׳ ואין בודקין את החמץ לאור האבוקה שא״כ יתבטלו הקליפות לגמרי ואין הרצון בענין הבדיקה עד״ז עתה כי זה יהי׳ רק לע״ל. ובמא״א א׳ י״ח אבוקה גימט׳ יב״ק, והוא המלכות בהיותה ביחוד עם בעלה ואין אבוקה פחות משנים עכ״ל, ועיין מענין אבוקה פ״ק דפסחים ד״ח ע״א, ואפשר לומר עוד דהנה בפע״ח סוף שער השבת גבי הבדלה כתב וז״ל כשהאדם מדליק האבוקה יכוין כי דונג גימט׳ ס״ג ושעוה ר״ל ש״ע ו״ה ר״ל ש״ע נהורין דא״א מאירים לאותיות ו״ה שהם דו״נ כו׳ ובמ״ח כ׳ שם ס״ג מאיר ע״י ש״ע נהורין לבחי׳ ו״ה, א״כ לפי זה בחי׳ אבוקה זהו בחי׳ ש״ע נהורין דא״א, וזהו ההפרש בין נר ובין אבוקה, נר זהו כשמקבלת מז״א ואבוקה כשמאיר בז״א ש״ע נהורין דא״א והם מאירים במלכות. וההי״מ פכ״ט מהלכות שבת דין כ״ז גבי אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר כ׳ ואבוקה כמו חבוקה שיש בה עצים הרבה ומאורות הרבה עכ״ל, כהובא בב״י סי׳ רצ״ח וענין חבוקה זהו היחוד כמו חבוקה ודבוקה בך, וימינו תחבקני, והנה כתיב עת לחבק ועת לרחק מחבק ועמ״ש מזה בלקו״ת בד״ה ואהי׳ אצלו אמון ובמדרש קהלת עת לחבק דכתיב וימינו תחבקני, ואפ״ל לכן מצות נר חנוכה דוקא בנר כי עכשיו אין גילוי חיבוק הנ״ל ועת לרחק מחבק ואעפי״כ בתורה נאמר משחקת לפניו בכל עת, והמשכה זו זהו ענין נר חנוכה, ובמוצש״ק ממשיכים אבוקה להבדלה, ועוד יש לומר כי המלכות פעמים מקבלת מאימא

שלא ע"י ז"א כנזכר בזהר אמור ד"ק ע"ב בענין יום הכפורים מנהורא דלעילא נהיר ולא מנהורא דשמשא וזהו ענין אבוקה ריבוי וגודל האור ומ"מ יש מעלה כשנקראת נר ומקבלת מז"א שזהו ענין היחוד ע"ד פתילה ושמן כי פתילה היינו יסוד כענין ב' פתילות בנר אחד וזהו ענין חותמך ופתילך ומטך והרי מים רבים דבינה לא יוכלו לכבות את האהבה דכנ"י לקבל יחוד העליון טפת מ"ד כן פי' בנשמת דוד על שיר השירים ויום הכפורים אסור בתשמיש המטה, ולכן נר שבת ונר חנוכה המצוה בנר דוקא ולא באבוקה כו' כדי להמשיך היחוד דקודב"ה ושכנתי' ולכן דוקא במוצש"ק אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר, כי היחוד זהו בחי' שבת בחי' מקדש השבת כו' משא"כ בששת ימי המעשה יורדת למטה לברר וצריך להמשיך אור האבוקה ש"ע נהורין המאירים בבינה להגן בבחי' ישועה כו', וענין מי זאת י"ל ב' המעלות שמקבלת מבינה בעצמה ומ"מ היחוד עם ז"א רק שכתר א' לשניהם שזהו"ע משמח חתן עם הכלה, והנה האבוקה הנ"ל נמשכת ג"כ ע"י בירור האבק שעי"ז ממשיכים ש"ע נהורין וזהו מכל אבקת רוכל, ובמא"א א' ח' אבקת רוכל נק' החסדים היוצאים מן היסוד שהוא הרוכל המחזיר עם תכשיטי נשים לאה ורחל, ולכן ארז"ל רוכל זה יוסף עכ"ל, ועמ"ש ע"פ תהלתו בקהל חסידים מענין שנתפזרו הה"ח כדי לברר הגבורות, ואפ"ל לכן נק' אבקת ג"כ לשון אבק ופיזור כו' ולע"ל יקובצו החסדים כו' ואפ"ל אבקת רוכל זהו כשמתקבצים ועמ"ש מענין תכשיטי נשים בד"ה נאוו לחייך בתורים וגבי צווארך בחרוזים, ומ"ש בד"ה המגיד מראשית אחרית בפי' שלוח סבלונות כו' ומ"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים בפי' חמוקי ירכיך כמו חלאים, ומ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן כו' בענין ותבואי בעדי עדיים, ובענין שני כתרים כנגד נעשה ונשמע, שכל זה הם בחי' תכשיטי נשים כנודע מענין בית הנשים שני שהוא גן עדן העליון כו' וכל זה נמשך מבחי' רוכל זה יוסף ויוסף הוא השליט על הארץ כו' והוא הממשיך כל תוס' וריבוי האור כו' וכתיב ואלה תולדות יעקב יוסף, וכתיב יוסף הוי' לי בן אחר שמברר מסט"א להיות בחי' בן והיינו מה שהי' במצרים לברר שם, והי' י"ז שנה עם יעקב בחי' טוב ונק' י"ז שנין אחרנין ע"ד טוב מאד זה יצר הרע כשנהפך לטוב והו"ע אבקת רוכל דיוסף וכן במשיח כי שת לי הוי' זרע אחר כמ"ש ברבות בראשית פכ"ג והיינו ענין אבקת רוכל שרוכלותיו אלו נמשך מבחי' בירור האבק הנ"ל דהיינו זרע הבא ממקום אחר מרות המואביה שהיא מה שנתברר מחכמה דקליפה, ועמ"ש מזה ע"פ והנה באר בשדה בפי' מ"ש בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה, וזהו הוי' בסופה וסערה דרכו וענן אבק רגליו, ופי' רז"ל בשיר השירים רבה ע"פ מי זאת כו' מכל אבקת רוכל אותו האבק נטלו הקב"ה ונתנו תחת כסא הכבוד שלו הדא הוא דכתיב הוי' בסופה ובסערה דרכו וענן אבק רגליו, וכן מבואר בגמרא בחולין פג"ה דצ"א ע"א, והנה בסופה ובסערה ארז"ל זה משה ואליהו, ומבואר במ"א בענין משה ואליהו, דמשה ונחנו מה זהו המשכת הביטול בפנימי', ואליהו בגימט' ב"ן הוא המשכת הביטול בחיצוני' שבבחי' זו דהמשכת הביטול בחיצוני' נפלאה בחי' אליהו, וא"כ וענן אבק רגליו שזהו מה שנתברר מעולם התהו מה שנפל כו' וי"ל שמזה דוקא יומשך

לבער רוח הטומאה וכענין אשר עובדיהו נתנבא על מפלתו של אדום כו׳ ופירש״י מ״ש עובדי׳ כו׳ אמר הקב״ה מהם ובהם אביא עליהם כו׳, והוא מהש״ס ספ״ד דסנהדרין דל״ט סע״ב מיני׳ ובי׳ אבא ליזיל בי׳ נרגא, ופי׳ בסש״ב פל״א וז״ל ואף שהעצבות היא מצד קליפת נוגה כו׳ אעפי״כ הרי כך היא המדה לאכפי׳ לסט״א במינה ודוגמתה וכמארז״ל מיני׳ ובי׳ אבא לשדי׳ בי׳ נרגא ופגע בו כיוצא בו עכ״ל, אלא דהוא ז״ל פי׳ זה על קליפת נוגה, אבל באמת י״ל כן אפילו בבחי׳ גבוה יותר נק׳ ג״כ מיני׳ ובי׳ דוגמת מ״ש בפע״ח שער השופר פ״א וז״ל הקדמה אחת כי כל המתקות הדינים אינם אלא ע״י שרשם ממש כי הדינים העליונים אשר הם נמתקים הם עצמם מכפים את הדינים וממתיקים אותם עכ״ל, ועמ״ש ע״פ הנותן שלג כצמר שלג הוא י״ג תיקוני דיקנא ששרשם מגבו׳ דעתיק יומין ובהם דוקא נמתקים הדינים והיינו לכפות מראות נגעים בהרת עזה כשלג כו׳ ועיין זהר ח״א וישלח דקע״א א׳ בענין עובדי׳ ששאר נביאים לבד משה לא יכלו לעמוד ע״ז מפני והוא צולע על ירכו כו׳ שמשם הנבואה מנו״ה ועובדי׳ לפי שהוא מה שנתברר מבחי׳ אדום לכך הוא דוקא עמד על זה וניבא על ענין זה ועד״ז הו״ע בסופה ובסערה דרכו וענן אבק רגליו כי משה ואליהו זהו מבחי׳ עולם התיקון וענן אבק רגליו זהו מה שנתברר מעולם התהו ומיני׳ ובי׳ כו׳.

י) **והנה** עי״ז יהי׳ עליית המלכות בבחי׳ מי זאת עולה כי זאת היינו גילוי והוא מלכות עלמא דאתגליא ובחי׳ מי היינו העלם עלמא דאתכסיא וכנודע מענין מי ברא אלה מי היינו בחי׳ אין מה שאינו מושג וזהו ענין מי יתן והי׳ לבבם זה כמ״ש בלקו״ת סד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה כו׳ מי גילה רז כו׳, וא״כ חיבור מי זאת זהו על דרך והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים, דפי׳ בזהר שלח דקע״א דפי׳ הוא היינו העלם וה׳ הידיעה הוא גלוי והם ג״כ ב׳ בחי׳ מי זאת, וביאר בפרדס שער המציאות פ״ג שא״כ זהו שני הפכים בנושא אחד אלא שזהו יומא דאחיד סופא בשירותא היינו עליות המלכות בבינה ולא עוד אלא שמשפעת גם בבינה כדפי׳ בתו״א סד״ה רני ושמחי בת שלע״ל תהי׳ בחי׳ זו גבוה יותר מבחי׳ שקראה אמי כמו אשת חיל עטרת בעלה כו׳ וע״ש בבה״ז פ׳ שלח, ומ״ש בלקו״ת בביאור ע״פ והי׳ מספר בני ישראל כו׳ אשר לא ימד ולא יספר בחי׳ ולתבונתו אין מספר ועמ״ש עוד בלקו״ת פ׳ חוקת בביאור ע״פ עלי באר בענין ממטה למעלה כו׳ לא ידעתי נפשי כו׳ וזהו מי זאת כו׳ לשון תימה ע״ד המבואר בישעי׳ סי׳ נ״ב כאשר שממו עליך רבים כו׳ כן יזה כו׳ והו המה ראו כן תמהו כו׳.

יוסף רוכל יסוד נק׳ כל שכולל השפע מכל עשר ספירות, עמ״ש ע״פ נשמת כל חי ובד״ה והי׳ לכם לציצית.

ולהבין כללות ענין זה צריך להקדים ביאור ענין זאת שהיא מלכות הנק׳ דבור עלמא דאתגליא אשר כל ההמשכות הם להמשיך במלכות, כי כל עיקר התהוות העולמות לפי שעלה במחשבה בחי׳ מלכות אנא אמלוך כמ״ש מזה ע״פ ואולם חי אני וימלא כבוד הוי׳, ובד״ה כי כארץ תוציא צמחה פ״ג בענין המלך הקדוש שאומרים בעשרת ימי תשובה וענין אמרו לפני מלכיות

כו׳ ובד״ה אתם נצבים פ״ה בפי׳ למען הקים אותך לו לעם לעורר התגלות פנימיות מלכותו ית׳ ויהי בישורון מלך כו׳ ובד״ה תורה צוה שהמצות הם מצות המלך שיש בהם חכמה נפלאה, וסד״ה שובה ישראל עד פ״ד בפי׳ כי עמך הסליחה למען תורא, וזהו כי קרוב אליך הדבר, ר״ל הדבר הוא מלכות והוא קרוב אליך ששניהם נלקחו ממקור א׳ וע״כ בפיך ובלבבך לעשותו כמ״ש בלקו״ת סד״ה כי המצוה הזאת, וזהו״ע ושכנתי בתוכם ונק׳ גם כן יחוד קוב״ה ושכינתי׳, ופי׳ לעשותו נתבאר בד״ה בשעה שהקדימו ישראל ע״פ עושי דברו לשמוע בקול דברו וגם נתבאר בבה״ז פ׳ בלק דקצ״א ע״א ע״פ שחורה אני כו׳ עד ואתעבידת הוי׳ כמלקדמין, וזהו״ע אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר אלקינו דפי׳ אאזמו״ר ז״ל דלגבי מהותו ועצמותו לא שייך כלל ענין גדולה דכולא קמי׳ כלא אלא ע״י שנמשך בעיר אלקינו עולם הדבור וכמ״ש ג״כ בתו״א ר״פ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא כו׳ ובזהר פ׳ ויקרא ד״ז פי׳ בענין אחר כי שם הוי׳ כשמאיר בעולם הדבור שהוא מלכות הנק׳ עיר אלקינו אזי דוקא הוא גדול היינו שאז מאיר בו תוס׳ אור מאוא״ס כו׳, וע״ד בינה יתירה ניתנה באשה שהיא הדבור וכמו ומתלמידי יותר מכולם כו׳, וזהו על כן יעזוב איש שהוא ז״א את או״א ודבק באשתו שהוא מלכות כו׳ וכמ״ש מזה בלקו״ת סד״ה וכל בניך למודי, ובזהר ר״פ ויצא פי׳ שזהו״ע ויצא יעקב ז״א מבאר שבע בינה וילך חרנה מלכות כו׳ והיינו כדי לברר עולם התהו ומבחי׳ חרנה יתהפך לבחי׳ רינה וכמ״ש בתו״א ר״פ ויצא ועי״ז והי׳ הוי׳ לי לאלקים, ומזה יובן ענין אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר כו׳, והנה ודבר הוי׳ הי׳ יקר בימים ההם כו׳ מחמת שנפגם הנצח כו׳ נמצא בבחי׳ הדבור יש כמה מדריגות כי לפעמים נאמר כרחל לפני גוזזי׳ נאלמה כמ״ש בלקו״ת בד״ה אלה מסעי דרוש השני ובפ׳ צו בד״ה משמח חתן גם ע״ד שנתבאר בענין שעורה וחטה בד״ה וספרתם לכם כי שעורה שעור ה׳ מוצאות הדבור ומשם שרש ד׳ מחנות שכינה וכנפיהם פרודות אך חטה כ״ב אתוון דאורייתא היינו גילוי פנימיות מלכותו יתברך ע״י התורה וכמ״ש להודיע לבני האדם כו׳ הדר מלכותו כו׳, תזל כטל אמרתי וכענין עמל תורה שלמעלה מעמל שיחה ועיין מ״ש על פסוק חלב חטים ישביעך, והענין כי הדבור שאף ששרשו מהחכמה בחכמה יסד ארץ עם כל זה מקבל מהמדות והיינו כי חכמה עילאה הוא ביטול אמיתי והדבור להיות התהוות היש ודבר נפרד רק שיהי׳ ביטול היש, ואם הי׳ ההמשכה מהחכמה הי׳ ביטול לגמרי ולכן אמת אמר אל יברא חסד אמר יברא ועולם חסד יבנה, וזהו על כן יעזוב איש שהוא ז״א את או״א ודבק באשתו כי חו״ב ביטול אמיתי וכשנמשך בדבור בהכרח הוא ע״כ יעזוב כו׳ וכ״נ בחוש שכשנמשך בדבור אין בו גילוי החכמה כמו שהוא בפני עצמו וזהו ענין משה שהי׳ כבד פה כו׳ ולכן ענין שבת שהוא השביתה והמנוחה היינו רק מבחי׳ הדבור שהן עשרה מאמרות שזהו בחי׳ השפלה.

בענין כתמרות עשן עיין בלקו״ת סוף הביאור דאלה מסעי דרוש השני בענין יריחו עיר התמרים ועמ״ש בתלים ע״פ צדיק כתמר יפרח, בענין אבקת רוכל העלאת האבק י״ל זהו מצות תרומת הדשן ועמ״ש מענין מצות

תרומת הדשן ע״פ וירא ישראל את היד וקצתו הובא בסידור, ועיין מזה לעיל *, ותמרות עשן ענן הקטורת במזבח הפנימי פנימית הלב עמ״ש בדרוש ראו קרא ה׳ בשם בצלאל אך שמתמר ועולה ע״ד ת״ת בריח התיכון שעולה עד הכתר, בזהר ר״פ תרומה משמע חיבור מי זאת זהו ע״י יעקב ת״ת כמ״ש ברע״מ ר״פ תשא בענין חצי ההין ודא וא״ו ממוצע בין שני ההי״ן וא״כ מחבר ב׳ שמות ההוי׳ וזהו כתמרת עשן שמתמר ועולה כמו מקל שהוא אות וא״ו, מן המדבר דאתהפך חשוכא לנהורא ועל ידי שהוא בארץ לא זרועה שהלא הוא זרוע ל״ת לכן א״צ לארץ דוקא שיש בה כח הצומח שזהו להצמיח ממ״ע אבל קיום מל״ת זהו אפילו במדבר וכענין צדקת פרזונו שפזרן כו׳ ועי״ז יבוא לבחי׳ והנצח כו׳, וזהו בחי׳ מן המדבר גם מדבר הדבור כשהוא בבחי׳ ביטול נק׳ מדבר ויש בחי׳ זו בתפלה ובתורה כמ״ש בד״ה במדבר סיני באהל מועד וסד״ה בחדש השלישי כו׳ באו מדבר סיני, מקטרת מור עיין בענין מרדכי מירא דכיא שהוא בחי׳ בשמים ראש ועיין מזה בד״ה יביאו לבוש מלכות ולבונה זה יצחק כי רישי׳ דעשו בחי׳ לבונה הוא בעטפוי דיצחק בד״ה ראה ריח בני ועיין בלקו״ת בד״ה באתי לגני בענין אריתי מורי עם בשמי, ע״ש בהביאור פ״ב דהריח מבחי׳ חוטם והנה יש ב׳ מיני ריח הא׳ הריח בשמירת וקיום מ״ע לעשות המצוה בדחילו ורחימו וע״ד אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים וא׳, וזהו מור זה אברהם כי אברהם גימ׳ רמ״ח וגם אברהם גימ׳ חסד ומ״ע הן חסדים וזהו חסד לאברהם, ולבונה זה יצחק היינו האתכפיא בשמירת מל״ת וכל דקדוקי סופרים שזהו לבונה להיפך בחי׳ רישי׳ דעשו קו השמאל, מכל אבקת רוכל זה יעקב זהו האבק שהוא ג״כ כעין ארץ לא זרוע שהעלאה מזה זהו ג״כ ע״ד שהלא הוא זרוע, או ע״ד דקדוקי סופרים, או ע״ד תשובה, או ע״ד שונה פרקו מאה פעמים ואחד, נמצא אברהם הריח במ״ע יצחק הריח ממל״ת יעקב אבקת רוכל הריח מעסק התורה, וזהו ג׳ קוין, ועיין בלקו״ת פ׳ תצא סד״ה ולא אבה ובהביאור מענין ויהפוך כו׳ וזהו העלאת האבק נוק׳ דקליפה שנהפך לברכה והיינו עד כסה״כ.

קיצור מי זאת עולה

(א) מי זאת חיבור מחשבה ודבור, ע״ד קי״ס, כי אל דעות או ע״ד שער החצר הפנימית כו׳ וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח עמ״ש ע״פ והי׳ מדי חדש, והיא עולה בחי׳ קדשי קדשים, וזהו כעיר שחוברה לה יחדיו, אלה פקודי המשכן משכן העדות חיבור י״ה בו״ה, גם י״ל ע״ד בברכת אשר ברא חותם משמח חתן עם הכלה ששניהם בהשוואה אחת וכתר א׳ לשניהן מת״ת דאימא כמ״ש בביאור כי על כל כבוד חופה בלקו״ת סוף שה״ש, ושם ספ״ג ובלקו״ת פ׳ צו סד״ה להבין ענין משמח חתן, וזהו מי זאת שבחי׳ מלכות הנק׳ זאת תקבל האור מבינה עצמה הנק׳ מי שלא ע״י ז״א, וזהו גם כן ענין יוהכ״פ כמ״ש בזח״ג אמור ד״ק ע״ב מנהורא עילאה נהיר ולא מנהורא דשמשא

---

* לעיל: בגוכתי״ק: לעיל תשעה דפים מקודם. — נדפס אחר מאמר זה.

כי בבינה הנק' מי הוא התגלות עתיק וזהו נהורא עילאה נועם הוי' אור הוי', והיינו ע"י ויחד לבבנו חיבור פנימית הלב בינה בכל מאדך בחי' רעו"ד שלמעלה מהשכל עם חיצונית הלב וזהו נמשך ע"י קיום המצות בעולם הזה דוקא, והיינו עולה מן המדבר, לכתך אחרי במדבר, הוא אתכפיא ימצאהו בארץ מדבר מצא אותן נאמנים לו, במדבר הזה יתמו תמים תהי', יונתי תמתי, גם פי' ושם ימותו למס"נ באחד, והיינו חיבור חיצונית הלב בפנימית הלב, גם פי' מן המדבר ע"י הדבור.

(ג)* **וינהג** את הצאן אחר המדבר, שישראל נתעלו מן המדבר מי זאת כו' המן והשליו והבאר והמשכן והשכינה כו', ואפ"ל ע"י גודל האמונה בחי' לכתך אחרי במדבר וגם צדה לא עשו להם כו', ועי"ז נמשך מבחי' מדבר לא ישב אדם שם מה שלמעלה מבחי' אדם, ומשם שורש בחי' אלו מן ובאר כו'.

(ד) **רבות** אמור רפ"ל ענין רוכל שיש בו מכל הבחינות ע"ד פרדס כו'.

(ה) **עולה** מן המדבר, ושם ימותו היינו ע"ד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, דוגמת במיתתן רואין, במדבר הזה יתמו להיות תמתי תמים תהי' תוכו כברו ממשיך כמו"כ למעלה שיהי' ברו שם אד' כתוכו שם הוי', והיינו מ"ש ביום ההוא כו' ושמו אחד.

(ו) **כתמרות** עשן לאכפיא לסט"א, וע"ד עשן הקרבנות וכן והר סיני עשן בגמ' ספ"ג דיומא דל"ח ע"א פי' כתמרות עשן שהי' העשן מתמר ועולה כמקל היינו כמ"ש בסידור בדרוש הלולב ומיניו בע' כפות תמרים לשון כפות שהעלין מדובקים ואינן מפורדים ומ"ז המורה על ענפין מתפרדין, ע"ד ביעקב שבעים נפש שאעפ"י שהן שבעים הם נק' נפש לשון יחיד ע"י הביטול, ושורש בחי' זו ע"י ת"ת קו האמצעי המחבר חו"ג עיין באג"ה סי' י"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה שלום וכמו"כ יובן ענין כתמרות עשן שביטול העשן עולם שנה נפש מתמר ועולה בהתכללות יחד וע"י ביטול זה ממשיך מבחי' אין כמש"ש בסידור בענין ד' מיני הלולב כו' ועיין בפרדס ערך עשן ובת"ז תקון עשרים דמ"ז ע"ב דעמוד דעשן איהו עמודא דאמצעיתא מקטורת אפילו מה שאין בו מההפך כ"א מעט מזעיר, מור מרירות לבונה שמחה.

(ז) **מור** אברהם בשמים ראש, משקוף כתר האדם הגדול בענקים ולבונה זה יצחק, רוכלותיו של יעקב מאותו האבק, ההשפעה מאוא"ס לבי"ע ע"י אמצעות ב' בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא מחשבה ודבור ונק' דו"נ, וגם בזה גופא יש ב' בחי' שורש ותוספות, וזה התוספת מכונה בשם זווג כי יש אתערותא דלתתא הנק' מ"ן ואתערותא דלעילא הנק' מ"ד, ויש זה לעומת זה וג"כ דו"נ לסוסתי סוסן נוקבן וסוסן דוכרן, והם מקבלים מסוף הקדושה ולכן נבראו בע"ש בין השמשות והם רוצים להגביה א"ע לקבל בעצמם

(ג): ציון אות ב' חסר בגוכתי"ק.

שלא ע״י הקדושה ע״י דקמי׳ כחשוכא כאורה ובא ג״כ נגד דו״נ דקדושה, שהם אתר שלים משפיע ומקבל.

(ח) **אך** ולא יכול לו כי יעקב יו״ד עקב י׳ חכמה והוי׳ בחכמה ולכן משם אורידך נאום הוי׳, פותח בברוך, יבחר לנו, ויגע בכף ירכו, פרסא יהי רקיע והנוק׳ בנינה מהפרסא ולמטה ע״כ לא יאכלו כו׳ לתקן נצח כו׳, ואז מברר האבק הנ״ל להיות נכלל בביטול ע״ד אפר פרה, וכן למס״נ בבחי׳ ואנכי עפר ואפר, וזהו רוכלותיו כנען לשון סוחר וחם הוא אבי כנען, כענין העלאת האבק, גם אבקת לשון חור וציר, אבק ריח מן הדבר ע״ד כקוף בפני אדם, וכשמתברר נעשה אבקת רוכל ע״ד ריח בוגדיו.

(ט) **וגם** נעשי׳ המ׳ אבוקה, ש״ע נהורין דא״א, אבוקה לשון חבוקה וימינו תחבקני נר כשמקבלת מז״א, אבוקה כשמקבלת מבינה, וזהו איומה כנדגלות לאחר שהיא ברה כחמה, ומ״מ יש מעלה בנר יחודה עם ז״א שהמשכה זו באה מאבא שלמעלה מבינה, וב׳ בחי׳ אלו זהו ענין יום הכפורים ושמיני עצרת, עוד כי עת לחבק, וכ״ז נמשך ע״י אבק הנ״ל, רוכל זה יוסף, הממשיך תכשיטי נשים, צוארך בחרוזים, בעדי עדיים, אלה תולדות יעקב ע״י יוסף, מברר בחי׳ סט״א י״ז שנין אחרנין טוב מאד זה יצה״ר, בארץ מואב באר את התורה, וזהו ה׳ בסופה ובסערה דרכו משה ואליהו וענן אבק רגליו, דוגמת עובדיה.

(י) **ועי״ז** מי זאת, מי בחי׳ אין מי ברא אלה, יהי׳ חיבור בזאת כנ״ל סעיף א׳ וע״ד והי׳ ביום ההוא, גם מי זאת ע״ד לא ידעתי נפשי ע״ס מלמטה למעלה לא ידענו כו׳.

ועמ״ש מענין ויאבק איש בבוך תרי״ט ג׳ דף צ״ז יעו״ש.

(הוספה לד״ה מי זאת)

ועמ״ש * ע״פ והקרבתם עולה כו׳.

כתמרות עשן פי׳ בזהר ח״א דקע״ו ע״ב התכללות אברהם ויצחק וע׳ בביאור מאמר הזהר פ׳ נח ד״ע עמוד א׳ וכדין תנגא כו׳, וע׳ בזהר בא דל״ז ע״ב תמר סליק דו״נ כו׳ מה עשן סליק חוור ואוכם כו׳, ובפ׳ יתרו דפ״ד א׳ הוה סליק ההוא תננא בחיזו דחוור וסומק ואוכם הה״ד מקטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל, וע׳ ברע״מ פ׳ משפטים דקי״ז ע״א בפי׳ מי זאת בההוא זמנא דצלותא הכי סליקת מקטרת מור כו׳ קב״ה שאיל עלה מי זאת כו׳ וע״ש.

ועמ״ש : קטעים אלו נמצאים לפני המאמר דלעיל. על כמה קטעים יש קו למחיקה — הנדפס כאן הוא מה שלא נמחק.

וברע"מ פ' פנחס דף רל"ה ע"ב פי' כתמרות עשן עשן המערכה דסליק מן לבא למוחא כו', וברע"מ שם דרמ"ג א' מכל אבקת רוכל דאתמר בי' ויאבק איש עמו כו' צלותא דערבי', לפ"ז א"ש מ"ש בזהר ח"א דקע"ו ע"ב אבקת רכל דא יעקב.

ועכ"ז יובן ג"כ מ"ש בסדר תיקון חצות ליתן אפר מקלה ע"ג ראשו שהוא ענין העלא' האבק עד כסה"כ כי בחי' עולה מן המדבר זהו בחצות כו' וע' בזהר בא ל"ז ע"ב הנ"ל, והנה אבקת רוכל י"ל ג"כ ל' אבק להה"ר, כי בזהר וישלח קע"ו ב' פי' רוכל ל' רכיל והמכוון כי נוק' דקליפה היא אבק של דכר דקליפה הנק' להה"ר, והמכוון כי ע"י בירור הנ"ל מעלי' בחי' אבק הנ"ל וז"ש בגמ' בב"ב דקס"ה ע"ב ג' דברי' כו' עיון תפלה ואבק להה"ר, ומהו השייכות אלא דהא בהא תלי' כי ע"י עיון תפלה להתפלל בכוונה מעלים בחי' אבק הנ"ל כמ"ש שהעלו אבק משא"כ בהעדר התפלה בכוונה כו'.

והנה כתימרות עשן זהו בירור דקרבנות שנתברר הטוב ונכלל בבחי' פני אריה כו', ועמ"ש ע"פ והר סיני עשן עולם שנה נפש כו' שמתבררים כו', ומה שנשאר פסולת זהו האפר, ואח"כ גם בזה הי' בירור וזהו ענין מצות תרומת הדשן, והשאר האפר הוא הפסולת גמור שהוציאו מחוץ למחנה, נמצא מצות תרה"ד בירור בבחי' אפר וזהו ויאבק כו' עד עלות השחר שכן תרה"ד הוא בלילה קודם עלות השחר, והענין כי ענין הקרבנו' שנכלל באש שלמעלה עכשיו הוא התלהבות ובירור נפש הבהמית שמתלהבת ברשפי אש האהבה כו', והנה נודע מה שאחר ואהבת דק"ש אומרי' בשמו"ע סלח לנו כו', כי עי"ז שנתלהב מגדולת ה' מרגיש איך שהוא חוטא כו', משא"כ מקודם אזי דרך איש ישר בעיניו כו' אכן ע"י התבוננו' בגדולת ה' שמבין איך שצ"ל באהוי"ר וביטול תמיד, והוא רחוק מזה לכן או' סלח לנו כו', והנה לכן אחר התבוננו' הנ"ל יוכל לימשך בחי' עצבו' על ריחוקו ועצבו' היא ק"נ וכמ"ש בתניא פל"א, וזהו ענין האפר שנשאר מהקרבנות שהוא פסולת והוא שמאל דוחה שמשפיל א"ע וכו' אך עצבו' אינו טוב כנ"ל, כי בקדושה כתיב עוז וחדוה כו', ולא דמי לעפר שהוא ענוה וענוה ושמחה א' משא"כ האפר וכו', אלא שאעפ"כ יש מזה בירור כמ"ש בתניא שם פרק הנ"ל שוזאת ישיב אל לבו לנחמו בכפליי' כו' יש בקרבי חלק ה' כו' וזו היא בחי' תשובה כו' וזהו בכל עצב יהי' מותר כו'.

וזהו ענין תרה"ד שנבלע בעפר המשכן במקומו שמזה נמשך בחי' ענוה ותשובה ושאר האפר והעצבות הוציאו מחוץ למחנה בל יזכר כו', נמצא תרה"ד זהו העלאת מ"ן מכללו' עבודה דיום העבר שיהי' הכנה לעבודה דיום הזה וכמ"ש בתניא שם וזאת תהי' עבודתו כו', וע' בת"א פ' ויצא ע"פ עשר אעשרנו וכו', וכמו מיש יש צ"ל אין בינתיים כן בכל יום כו'. והנה ענין זה דתרה"ד שפלות וענוה זהו מקור ליראי' שגבוה מהאהבה וכמ"ש קדושה מביאה לידי ענוה וענוה מביאה לידי יראת חטא וכו', והוא מקור לקיום מצות ל"ת שהן גבוהין ממ"ע, ועי"ז ממשיך בחי' כתר כמ"ש יראו את ה' כל קדושיו

ועי"ז כי אין מחסור בחי' אין ממלא כל המחסורי' וכו', וזהו נמשך מהאפר והאבק הנ"ל כשנתברר ונמצא א"כ בחי' מכל אבקת רוכל גבוה מתמרו' עשן, מכמה טעמי' הא' כי זה בירור ב' שאפילו האפר והפסולת מתברר וכו', הב' שעי"ז נמשך ענוה וביטול שגבוה מהאהבה דעשן כו', הג' שהוא מקור לקיום מל"ת והנה בל"ת כתיב לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרוע, פי' כי מ"ע הן בחי' אור זרוע וכו' זורע צדקות מצמיח ישועות, אכן ל"ת הם בדברים האסורים כמו חלב ודם וכו' שהם בחי' מדבר שאינו מצמיח, אלא רק ע"י לא זרוע נעשה הצמיחה פי' ע"י קיום ל"ת ואזי מצמיח וממשיך הארה עליונה יותר מהצמיחה שע"י מ"ע, והממוצע בין עפר למדבר זהו האפר ואבק כנ"ל, וזהו מי זאת עולה מן המדבר וכו' מכל אבקת רוכל, והנה אי' בזהר תרומה דקס"ו ע"ב ענין ש"י עולמו', ר"ז אינון בסט' דימינא כמנין אור, ק"ג בסט' דשמאלא וכו', והיינו כי הוא ג' קוין קו הימין וקו האמצעי תורה וגמ"ח הם ר"ז, וקו השמאל ק"ג וזה נתברר ע"י בחי' אבק הנ"ל שהוא גימט' ק"ג שעי"ז מתברר גם קו השמאל והוא כענין הבירור שע"י ל"ת לא זרוע שגבוה מבחי' אור זרוע הם ר"ז מסט' דימינא וכו', והנה דרך כלל יובן שזהו ענין ט"ב שע"י העצבו' ההוא שבט"ב נעשה והפכתי אבלם לששון, וכן בכל שנה אחר ט"ב מתחילי' שבע דנחמתא ואלול ור"ה ויוכ"פ וסוכות וזהו ענין העלא' האבק, כי הנה נודע דלמחמת יעקב עם ס"מ ומשנגע בגיד הנשה זה הוא ט"ב כמ"ש בזהר, ומזה נמשך חורבן בהמ"ק ואבילות ט"ב אלא שאדרבה בכל עצב יהי' מותר, וזהו ענין העלא' האבק וכו' עד כסה"כ וכמארז"ל גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ וכו', ועי"ז עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות וכו'.

כתמרות* עשן מזבח החיצון חיצוני' הלב, מקטרת מור קטרת מזבח הפנימי פנימי' הלב והרי עי"ז חיבור מי זאת כנ"ל ס"א.

ולכן שי"ב ויאמר כו' ויאמר כו' נק' השפלה עד שהשבת שביתה מה שבא לעצמותו היינו חו"ב כמבואר בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ.

וזהו ג"כ לך לך מארצך בינה אל כו' מ', אבל ענין מי זאת שהדבור ג"כ יקבל מחו"ב הנק' מי שער החמשים, ויהי' בהדבור גלוי או"א ממש, וזהו עושי דברו דמתקנין להאי דבר כו'.

מענין הלא דברי כאש בד"ה כי ביום הזה יכפר, ובד"ה הקול קול יעקב, ובד"ה אד' שפתי תפתח, הכל מענין בנין הדבור.

אך עוד יש בחי' שהדבור יקבל מלמעלה מהמדות אלא מחו"ב עצמן כנז' בביאור והי' מדי חודש, ועמ"ש בת"א פ' לך לך ע"פ אני הנה בריתי אתך בענין מל י"ה וראו כל בשר כו' כי פי כו'.

---

* כתמרות: קטעים אלו נמצאים בגוכתי"ק בדף אחד בין קטעים שהעבירו קו מחיקה.

בס"ד

שימני כחותם על לבך וגו' פי' בזהר ח"ג דנ"ד ע"ב ודק"כ ע"ב ובת"ז תיקון כ"ב כי החותם הוא ענין תפילין, חותם על לבך זהו תש"ר כי רצועות תש"ר תליין על ליבא חותם על זרועך תפילין ש"י, עוד פי' בזהר (ח"א דרמ"ד ע"ב) אמאי כחותם אלא אורחי' דחותם כו' כך אמרה כנס"י כו' בגין דישתאר כל דיוקניה בך כהאי חותם כו' ע"ש (וכ"ה בח"ב קי"ד א'). והנה מתחלה יש לבאר כללות ענין חותם מהו והוא עפמ"ש בת"ז שם. והענין כי הנה כשחותמין בחותם על השעוה עד"מ ע"ז נעשה אותיות בהשעוה הרי אין החותם צ"ל שקוע בהשעוה תמיד רק החותם נשאר אצל המלך ומהרשימו של חותם המלך אשר בשעוה מזדעזעין כל המדינות הגם שהוא רק רשימו לבד מעצם החותם אשר בטבעת המלך עכ"ז להיותה רשימו של חותם המלך הנה כל אשר נחתם ע"י רשימו זו אין להשיב, והנה חותם המלך הוא שמו הנחקק על טבעת המלך ובזה נחתם הכל, וכך יובן ענין הנמשל למעלה ענין חותמו של הקב"ה אמת כי ח"ע נק' אמת והוא תיקון השביעי מי"ג מדה"ר כו', והענין כי כשמשיג איזה דבר בהשכלתו יודע שכן הדבר והוא האמת, וכך הח"ע הוא גילוי אא"ס ב"ה שהוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו ולפי שגילוי זה הוא בחכמה ע"כ נק' החכ' אמת ונק' חותם של הקב"ה וכמו עד"מ בהחותם נחקק שם המלך, כך שמו ית' הוא אור א"ס גם שמו בגימ' רצון הוא בחי' כתר עליון שהוא בחי' אור א"ס אשר זה נמשך בח"ע איהו וחיוהי חד כו', והנה אף שבאמת השם אין ערוך לגבי העצמיות שהוא בעל השם וכ"ש כשנחקק על האבן שהוא בחי' עשי' וכך חכמה נק' עשי' לגבי עצמותו ית' גם השם עצמו הוא רק בחי' אור וזיו כו' אך מ"מ חותם זה הוא קיום על הכל כי כולם בחכמה עשית וגם באמת הוא וחכמתו א' הוא היודע והוא הדיעה כו' והנה ידוע דשרש אותיות הדיבור נמשכים מבחי' ח"ע וכמאמר בחכ' יסד ארץ ודבר ה' הוא חיות כל העולמות עליונים ותחתונים, והנה כ"ב אותיות הדבור הן עד"מ לגבי ח"ע מקור הדיבור כמו האותיות מחותם המלך הנחתמים ע"ג השעוה שהחותם עצמו נשאר ביד המלך רק רשימו ממנו נשאר על השעוה, כך עד"מ אותיות דבחי' ממכ"ע הן הן רק רשימו דחותמא דבחי' ח"ע ורצון העליון כי מלכות פה קרינן לה בחי' ממכ"ע אשר הן חיות כל העולמות עליונים ותחתונים וזהו פי' בכה"מ פי' ממקורו ושרשו כו' ומקורו ושרשו היינו בחי' ח"ע וכמו עד"מ באדם הנה כ"ב אותיות שבה' מוצאות ידוע ששרשן בנפש עצמה שהיא מליאה אותיות והנה לא שעצמיות האותיות שבנפש מתלבשין בה' מוצאות הפה כי עצמיות כ"ב אותיות נשארים לעולם בנפש והרי כל מה שידבר האדם בששים או שבעים שנה אין פועל שום גרעון בכח הדבור שהן האותיות שבנפש שהרי יוכל לדבר עוד כמקדם והיינו מפני שהאותיות שבה' מוצאות אינן המשכה עצמיות האותיות שבנפש רק זיו והארה לבד והוא בחי' רשימו בעלמא כמו שחותמים בחותם על השעוה שנעשו אותיות בשעוה ע"י החותם ומ"מ אין זה נוגע כלל לעצמיות האותיות שבחותם כו', וכך הוא ענין אותיות הדבור

לגבי שרשן שבנפש, והנה האותיות שבנפש היינו בבחי' חכמה שבנפש וכמ"ש לנפש חי' לרוח ממללא חיה הוא חכמה והחכמה תחי' כו', נמצא שרש אותיות הדיבור הוא מהחכמה והן בחי' רשימו לבד מבחי' אותיות שבחכ' כו', וזהו אני הוי' לא שניתי שאינו נוגע לעצמיות ואין שום שינוי מבריאות העולמות הגם שנמשך בהן אותיות עליונים אך כי אין זה רק רשימו כו' ומרשימו דחותם המלך מזדעזעין כל העולמות כו', וזהו ענין התפילין וכמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך כי אם מרשימו דחותמו מזדעזעין עילאין ותתאין כ"ש מהחותם עצמו שהוא בחי' ח"ע שזהו ענין התפילין ד' פרשיות קדש לי הוא בחי' חכמה והי' כי יביאך בינה כו' (ובת"ז שם כ' שהתפילין הם רשימו מד' אותיות הוי' וכוונתו על התפילין שלמטה שהם רשימו מתפילין דמארי עלמא שהן הן עצם החותם כו' ובפע"ח ובהרמ"ז ס"פ במדבר כ' שהתפילין הם רשימו כו' אך יש כמה בחי' ברשימו ויש בחי' רשימו שלמעלה מהחכ' עצמה כו' וכנודע מענין שיש ד' בחי' רשימה חקיקה חציבה עשי' כמ"ש בפרדס) וז"ש בזהר ויחי דרמ"ה ארחיה דחותם כיון דאתדבק באתר חד אע"ג דאתעדי מינה הא אשתאר רשימו בההיא אתר ולא אעדי מינה כו', והנה יש ב' חותמות חותם שוקע וחותם בולט ותש"י נק' חותם שוקע כמ"ש לך לאות ולא לאחרים לאות ותש"ר הן חותם בולט וראו כל כו' (וכנודע תש"י הם כחב"ד דנוק' ותש"ר הם כחב"ד דז"א ונודע דשקיעה בנוק' ובליטה בדוכרא כו') והענין כמבואר במ"א (בד"ה כי תשמע בקול כו' לעשות הישר בעיני ה' כו') ענין כי אל דיעות פי' ב' דיעות היינו יחו"ע ויחו"ת כו' שלפעמים מתלבש במדה זו ולפעמים כו' ע"ש, והנה בחי' יחו"ת נק' חותם שוקע שהוא בחינת העלם כי להיות התהוות בחי' יש הוא ע"י הסתר והעלם שהכלים מסתירים על האור והחיות שעי"ז החיות מסתתר בגוף הנברא וכאלו גוף הנברא הוא דבר בפ"ע כו' אף שבאמת אינו דבר בפ"ע אלא כמו התפשטות אור מהשמש וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ד, ולכן חותם ואותיות אלו נק' חותם שוקע, וכמ"ש אותותינו לא ראינו, וזהו ואלה שמות כו' הבאים מצרימה כו' וכמ"ש במ"א, ובחי' יחו"ע שהוא בחי' גילוי נק' חותם בולט שהאור והאותיות המהווה מאירים בבחי' גילוי בלי מגן והסתר, ולכך המתהווה הוא בבחי' ביטול כזיו השמש בשמש כו', וזהו ההפרש בין בריאה לאצילות כו', וזהו ענין תש"י ותש"ר דמארי עלמא, כי הנה בכל א' יש ד' פרשיות שהן ד' מוחין חו"ב חו"ג שבהן ועל ידן נמשך החיות לכל העולמות (והן בחי' חותם אשר בחי' חותם הוא מקור ושרש להמשכת האותיות בעולמות שהן הנק' רשימו דחותמא כנ"ל) אך כי אל דיעות שיש ב' בחי' דעת דהיינו ב' בחי' מוחין דיחו"ת ויחו"ע אשר שניהם הן אלקות רק בבחי' יחו"ת נמשכין מבחי' דעת תחתון להיות יש מאין כו' ולכן נק' תפלה של יד והוא בזרוע שמאל והוא כמ"ש שמאלו תחת לראשי שלהיות המשכת בחי' מוחין אלו דבחי' יחודא תתאה שיהי' נק' העולם ליש ודבר רק שיהי' ביטול היש לאין הוא ע"י שמאלו דוקא שהוא מדת הגבורה והצמצום להסתיר כו' ולהיות החותם שוקע בבחי' העלם (והיינו דבחי' שמאלו דז"א הוא תחת ראשי שנמשך להאיר בכחב"ד דנוק', וגם למעלה שרש הכלים הוא בוצינא

דקרדוניתא שהוא גבורה עילא׳ דע״י כמ״ש בתניא שם) וזהו ענין חותם על זרועך כו׳, אבל תש״ר הוא (כחב״ד דז״א שהוא) בחי׳ דעת עליון דכולא קמי׳ כלא ולמעלה היש ולמטה אין ולכן זהו בחי׳ חותם בולט שמאיר בבחי׳ גילוי בלי הסתר כו׳ עד שיהי׳ הנברא נראה ליש כו׳ כ״א הוא כלא ממש, ועמ״ש במ״א ע״פ שאל לך אות מעם ה׳ אלקיך העמק שאלה או הגבה למעלה ור״ל אם שיהי׳ הנס בבחינת התלבשות כנס דפורים וזהו ענין חותם שוקע או שיהי׳ הגבה למעלה יוצא מהטבע כנסים דיצי״מ וקריעת ים סוף וזהו ענין חותם בולט כו׳, ולכן אחר הנחת תש״י אז דוקא מניחים תש״ר דהיינו להמשיך מבחי׳ דעת עליון ויחודא עילאה ביחודא תתאה וכמאמר חננו מאתך חכמה בינה ודעת, מאתך דוקא שיהי׳ למטה ג״כ הגילוי כמו למעלה ולכן נאמר בתש״ר ולטוטפת בין עיניך, פי׳ ע״ד מ״ש לעשות הישר בעיני ה׳ פי׳ כי ב׳ השגחות דיחו״ע ויחו״ת נק׳ ב׳ עינים ולעשות הישר היינו שיהי׳ ב׳ ההשגחות שוין שגם ביחו״ת יתגלה בחי׳ הביטול דכולא קמי׳ כלא כמו ביחו״ע כי עין בעין יראו כו׳ ולא כמו שנראה העולם ליש כו׳ וכמשנת״ל ע״פ כי תשמע כו׳ לעשות הישר כו׳ יעו״ש באריכות ולכן נק׳ כחותם על לבך ע״ש הרצועות דתליין על ליבא הגם שעיקר התפילין הם על הראש, אך הענין כי תש״י הוא כנגד הלב שהוא משכן המדות ומשם נמשך ההארה לבחי׳ שמאלו גבורה דרועא שמאלא להיות בחי׳ יש מאין וכמ״ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו כו׳, ואמנם תש״ר נמשך מזה רצועות דתליין על ליבא שהוא המשכה מבחינת יחו״ע ביחו״ת שגם ביחו״ת יומשך גילוי זה ממש כי הרצועות הן בחי׳ ימינו תחבקני אשר שרשן מבחי׳ חסד דע״י שהוא שרש החסדים להיות אור וגילוי בלי הסתר והעלם כו׳, וע״כ נק׳ כחותם על לבך דייקא להורות על המשכת יחו״ע ביחו״ת דוקא למהוי אחד באחד, ושרש המשכה זו שיהי׳ הגילוי ביחו״ת כמו ביחו״ע נמשך באמת מאור א״ס ב״ה שלמעלה מסדר ההשתלשלות ושם מעלה ומטה אצי׳ ובריאה יחו״ע ויחו״ת שוין, ולכך נמשך משם להיות ביטול זה למטה כמו למעלה (ועמ״ש ע״פ זכור ושמור בדבור אחד נאמרו כו׳ בת״א פ׳ יתרו כו׳ ובד״ה משה ידבר כו׳) וזהו ענין תש״ר כי הז״א נק׳ אדם על הכסא כמראה אדם, ותש״ר שהן למעלה מהראש הוא המשכת בחי׳ כי לא אדם הוא כו׳ לכן משם נמשך שיהי׳ כחותם על לבך, ולכן ארז״ל כל זמן שבין עיניך יהיו שנים שאין להניח תש״ר עד שיניח של יד תחלה כי בלא גילוי בחי׳ יחו״ת תחלה אינו שורה ומתגלה בחי׳ יחו״ע כמאמר קוב״ה אחד לעילא כו׳ עד כו׳ למהוי אחד באחד.

וזהו טוב לחסות בה׳ כו׳ דהנה מבואר בזהר ס״פ במדבר (דק״כ ע״ב) צלותא דמיושב לקבל תפלה של יד לבתר צלותא דמעומד דהיא לקבל תפלה דרישא ודא כגוונא דדא כו׳. והענין כי הנה מבואר במ״א ע״פ טוב לחסות

בשולי העמוד בגוכתי״ק: כ״ז שבין עיניך יהיו שנים כי א״א להמשיך יחו״ע בלתי יחו״ת תחלה שהוא כסא ליחו״ע.

דהפי' טוב לחסות בבחי' מקיף של שם הוי' עם היות שמאיר רק בבחי' מקיף מ"מ טוב יותר מבטוח באדם היינו מבחי' פנימית של בחי' אדם העליון אשר על הכסא כו', והענין בעבודה כי יש כמה מיני התבוננות יש שתכנס בקרב איש ולב עמוק שיהא גם הלב מתפעל, וזהו ענין מבטוח באדם העליון שהוא ההתבוננות בבחי' ממכ"ע כו' ויש התבוננות שהיא למעלה בהשגת מוחו ובינתו והלב קטן מהכיל התבוננות זו כו' ויש אשר גם מוחו לא סביל כו' והוא ענין תפלה בלחש ובחשאי כו' שהיא ביטול השגת הנפש למעלה מכאשר תוכל נפשו שאת כו' וזהו ענין לחסות בהוי' כו' שהוא בבחי' צל ומקיף כו', וזהו ממש ענין ק"ש ושמו"ע כי בק"ש כתיב ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך כו' שתכנס בקרב איש ולב עמוק שיהא הלב מלא וגדוש אהבת ה' כרשפי אש שלהבת עזה כו', וזהו ענין אדם העליון רמ"ח תיבין דק"ש רמ"ח אברים דמלכא וכו' שעי"ז ממשיכין ג"כ למעלה בחי' אדם העליון וכו' המשכת אור א"ס בחב"ד ומדות וכמ"ש במ"א ע"פ צאינה וראינה כו' אבל שמו"ע צלותא בחשאי הרי אין גילוי רשפי אש כמו בק"ש אלא שהוא בחי' ביטול וזהו כמו ענין לחסות צל ומקיף שהביטול עיקרו במוח ושכל והוא בחי' מקיף על המדות כו' והוא מפני כי ההתבננות היא מבחי' סוכ"ע המקיף לכל העולמות בשוה ואת השמים ואת הארץ אני מלא ולכן לא שייך רשפי אש לעלות כו' כי הוא למעלה מגדר עלמין ולמטה כמו למעלה (וכמ"ש במ"א בד"ה אלה תולדות נח) ולכן הוא ג"כ למעלה מהשגת מוחו ועיין מ"ש בזה ע"פ יהודה כו' דבחי' ראובן שמעון ולוי שהם ק"ש ואמת ויציב עדיך הם בבחי' ממכ"ע כו' אבל בחי' יהודה שהוא בחי' הודאה הוא בחי' ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה ממש הסוכ"ע והן הן בחי' השתחוואות שבתפלת שמונה עשרה כו' יעו"ש, וכן נת' ג"כ ע"פ השמים כסאי כו' אי זה בית כו' עד"מ בית שהוא מקיף את האדם כו' ובית זה הוא בית תפלה כו' המשכת מקיפים מבחי' סוכ"ע כו' ואפילו גילוי במוח והשגה לית מחשבה כו' רק בבחי' מקיף וסובב לבד כו' על ידי ביטול בתפלה וכריעות והשתחוואות כו' ע"ש, והיינו כי נר"נ מתלבשים בכלים וזהו בחי' כמראה אדם כו' אבל חי' יחידה הם בחי' מקיפים וזהו ענין לחסות בהוי' כו' וזהו ענין ק"ש ושמו"ע, ולכן צלותא דמיושב שהוא ק"ש הוא נגד תש"י שהוא בחי' לך לאות בחי' א"פ והוא מבחי' אדם העליון וכו' כי הד"פ מניחים על הזרוע שהוא המוחין המתפשטים ונמשכים ומתגלים במדות כו' אבל תש"ר שהוא בחי' בולט ומקיף על הראש זהו בחינת ההתבוננות אשר קטן הלב מהכיל כו' וגם מוחו לא סביל כו' אשר זהו בחי' שמו"ע, וזהו ג"כ ענין ב' בחי' דעת הנזכר למעלה דעת תחתון ודעת עליון שהם בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, וזהו ענין ד"פ דתש"י וד"פ דתש"ר וכמ"ש ג"כ בפע"ח דתש"י זהו מוחין הנמשכין מז"א לנוק' אבל תש"ר זהו מקיפים דז"א בחי' למ"ד ומ"ם שהם חי' יחידה כו' וז"ש בתש"ר והיו לטוטפת ופי' ברע"מ פ' פנחס דף רכ"ח ע"ב טטפת ט"ט ח"י עלמין כו' ע"ש והוא ענין ח"י ברכאן דשמו"ע שהם ג"כ בחי' ב' טיתי"ן הנז' וכמ"ש בת"א פ' יתרו ד"ה אלפי שנאן, ועי' מענין חי עלמין בת"א ע"פ יביאו לבוש מל' והביאורים יעו"ש, גם ענין

בין עיניך יובן ממ"ש סד"ה השמים כסאי דבחי' ראי' והבטה זהו בחי' מקיף כו' וכמ"ש ואל זה אביט אל עני שהוא בחי' שמו"ע כו', והנה גבי טוב לחסות כתיב בשם הוי' כי אמילם שהמחשבות דנה"ב הטורדות יכרתו ע"י המקיף דבחי' לחסות כו' וכמו"כ בתש"ר כתיב וראו כל עמי הארץ כו' ויראו ממך כו'.

והנה בקשת כנס"י שימני כחותם כו' אע"ג דאזיל הכא והכא תשכח דיוקני חקיק בך ותדבר לו וכמבואר בזהר (פ' משפטים קי"ד א' ובפ' ויחי רמ"ה א'), הענין כי ירידת הנשמה בגוף ונה"ב המושכים אותה לתאוות גשמיים ע"כ א"א להכניע את הגוף ונה"ב כ"א ע"י עזר וסיוע מלמעלה וכמארז"ל אלמלא עוזרו כו', וז"ש גבי יציאת מצרים אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים כו' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, אשר אינו מובן מ"ש בזה ויכתוב משה דמסתמא כתבם משה ככל התורה כולה אשר הקב"ה אומר ומשה כותב כו', אלא הענין שמשה רבינו ע"ה המשיך מבחי' חותמו של הקב"ה אמת להיות להם כח לעלות מבחי' מצרים כו' והמשכה זו הוא מבחי' מוצאיהם מקור נש"י עצמן אשר שרשן למעלה מעלה שמשם נמשך כח למסעיהם שיוכלו לעלות מבחי' מצרים כו' וכמ"ש במ"א, וזהו ג"כ בקשת כנסת ישראל שימני כחותם, כענין בחי' מוצאיהם מקור נש"י שהוא בחי' כחותמו של הקב"ה אמת ולכן אע"ג דאזיל הכא והכא בהתלבשות בגוף ונה"ב תאיר לו מבחי' החותם ועי"ז מים רבים שהם טרדות שעבוד הפרנסה ושאר טרדות שונות המטרידות האדם לא יוכלו לכבות את האהבה כו' ועי"ז נאמר תתן אמת ליעקב שהוא בחי' חותם כו' וכמ"ש כי אתה נרי הוי' והוי' יגיה חשכי כו', וזהו ג"כ ענין ק"ש ותפלה שהתפלה נק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שעי"ז עולה הנשמה ומתקשראה בשרשה ומקורה בחי' מוצאיהם וזהו ענין אתדבקנא בך כו', ולכן אע"ג דבכל היום אנא אזיל הכא והכא עכ"ז נשאר רשימו על כל היום ועד"ז אמרו והלואי שיתפלל אדם כל היום כו' והוא מחמת בחי' שימני כחותם כו', ולכן ארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר, כי הנה התפילין הם הם בחי' החותם אשר עי"ז נמשך שיוכל להתעלות בסולם כו' וכנ"ל בענין ויכתוב משה כו' למסעיהם, שכדי שיהי' כח להיות עלי' הוא ע"י המשכת החותם מלמעלה כו' וזהו ענין התפילין, ופי' שימני כחותם היינו כמו שהחותם העליון אע"ג שהוא עצמו אינו נמשך ומתלבש בהעולמות עכ"ז הוא ישנו ברשימו דיליה שהוא אותיות הדיבור כו' והרי רשימו זו כמו החותם עצמו וכנודע דחכ' בראש חכמה בסוף כך שימני כחותם דאע"ג דהנשמה עצמה מלובשת בגוף ונה"ב עכ"ז מאחר דדיוקני אשתאר בך שהוא שרש הנשמה א"כ יהי' זה ההארה ג"כ בנשמה זו שבתוך הגוף ג"כ שיהי' לה הכח ועוז להתגבר על תאוות נה"ב כו' ולאכפיא ולאהפכא חשוכא לנהורא ממש, וזהו משים עצמו כשירים כמ"ש במ"א והיינו ג"כ שהרשימו הנשאר בכל היום ממה שנקלט גילוי אלקות בנפש בשעת התפלה יהי' כח רשימו זו כמו עצמיות הגילוי וכו' וכ"ז ע"י שימני כחותם כו', וזהו כי עזה כמות אהבה כמו שהנשמה

אעפ"י שאינה צריכה לגוף וגם הגוף מכסה ומסתיר עליה מ"מ קשה עלי' פרידתה לפי שהגוף הוא הכלי לנשמה, כך כנ"י הם בחי' כלי וכמ"ש נושאי כלי ה' שבשעת התפלה היא בבחי' ביטול ולכן וימינו תחבקני וזהו להיות דיוקני אשתאר והלואי שיתפלל כל היום כו' וכאדם החובק את חבירו מאחוריו ואינו מניחו להפרד ממנו אנה ואנה וזהו כחותם על לבך שהרצועות דתליין על ליבא הן הן מבחי' וימינו תחבקני כו'.

והנה* איתא במדרש שיר השירים ע"פ שימני כחותם אמר להם הקב"ה לא אתם ולא נביאכם שאלו כהוגן כו' ואיזה כהגון הה"ד הן על כפים חקותיך כו' ע"ש.

והענין כי הנה עם היות שהחכמה נק' חותם הרי באמת הוא ית' מרומם ומתנשא רבבות מדרגות אין קץ למעלה מבחי' חכמה עילאה עד שהחכמה אצלו ית' הוא בחי' עשי' לבד, ולכן הוא רק כמשל טבעת וחותם שהגם שבו נחקק שם המלך מ"מ חקיקה זו הוא רק בבחי' עשי' לבד, וכנודע שאדם דאצי' נק' אדם דעשי' כו', אמנם יש בחי' חקיקת אותיות שלמעלה מעלה מהחכמה והוא כמ"ש בזהר בריש הרומניתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה כו', פי' כשעלה ברצונו הפשוט להיות בחי' התהוות העולמו' שזהו שיהי' מלך על עם ולכן נק' בריש הורמניתא דמלכא והוא בחי' אנא אמלוך שזהו בחי' מל' דא"ס וכמ"ש בת"א בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות כו' ואזי גליף גליפו כו' שהוא בחי' חקיקת אותיות שאותיות אלו הוא מבחי' טהירו עילאה שהוא בחי' מל' דא"ס שלמעלה מהחכמה כו', ואם אמנם הוא ג"כ בחי' צמצום, כמו עד"מ חקיקת אותיות הנשקעים בחותם מה שהוא חלק בחותם מגביל אותיות הנשקעים, וכך הוא בחי' צמצום שיתהוה בחי' אותיות, אך עכ"ז הרי אותיות אלו הם בטה"ע שלמעלה מעלה אין קץ מבחי' ח"ע ושם הוא שרש נש"י וכמאמר נשמה שנתת בי טהורה היא ששרשן מטהירו עילאה כו' וזהו על כפים חקותיך, דהיינו בעצמות ממש שם חקותיך ולא בבחי' הטבעת והחותם שהוא בחי' עשייה כ"א בעצמותו ממש. והנה מזה יובן ג"כ ענין הרשימו שנשאר אחר הצמצום ומקום פנוי שנסתלק האור, ועכ"ז נשאר רשימו אשר רשימו זו הוא שרש כל העולמות, והוא ע"ד הנ"ל בענין החותם ורשימו דחותמא שח"ע נק' חותם והוא בחי' כ"ב אותיות הכלולים בעצם הנפש ואותיות הנמשכים בה' מוצאות נק' רשימו לבד מבחי' עצם האותיות שבנפש כנ"ל, וכך עד"ז יובן למעלה יותר ג"כ ענין גליף גליפו בטה"ע הוא שרש התהוות האותיות במל' דא"ס כשעלה ברצונו אנא אמלוך כו', ואמנם אין אותיות אלו

בשולי העמוד בכת"י מעתיק: חותם גליף גליפו כו' ובחי' רשימו מאותיות שבטה"ע אנא אמלוך כו' מזה נמשך בחי' ממכ"ע.

והנה: בבוך פי' המלות לכ"ק אדמו"ר הצ"צ, נמצא קטע זה אחר המאמר דלעיל.

עצמן נמשכין ומתלבשין בהעולמות רק בחי' הרשימו מהם וכמו עד"מ האותיות שנעשו בשעוה ע"י האותיות שבחותם שלא יש בהשעוה מעצמו' האותיו' שבחותם ועכ"ז יש שם כל צורתן בשלימות, וכך הוא ענין הרשימו דעם היות שבחי' האור נכלל במקורו ואינו מאיר בעצמו בבחי' גילוי עכ"ז נשאר הרשימו כו' והיינו שמבחי' רשימו דאותיות דטה"ע מזה נמשך שרש בחי' ממכ"ע כו'.

עוד יובן זה באופן אחר ונקדים מ"ש במ"א ע"פ ופתחת עליו פתוחי חותם (בת"א פ' תצוה) שהן בחי' ה"ג מנצפ"ך שביסוד אימא, וזהו ג"כ אימא אוזיפת מאנהא לברתא, לעשות מהם בנין הנוק', והוא בחי' קלא פנימאה קול גדול ולא יסף כו'. הנה תחלה יש להקדים ענין טנת"א שבנפש שהם מעצמות ומהות רוחנית הנפש ומה שיתגלה האות בביטוי ה' מוצאות אינו המשכה מעצמיות האותיות שבנפש כלל רק איזו הארה לבד שאינו מערך העצמיות ולא כמו בהמשכת הטפה מהמוח שיש בה התלבשות מעצמיות המוחין והשכל שבהם ולכן יוליד בדומה לו, משא"כ ע"י הדבור א"א להשפיע עצמיות המוחין וכמו שאומרים לתלמיד א"א לי להציב לך ראש כו' (איך קען דיר קין קאפ ניט ארוף שטעלין) והיינו מפני שהאותיות המתגלות בה' מוצאות אינן ממהות עצמות טנת"א שבנפש משא"כ בהטפה מלובש העצמיות לכן ע"י הטפה יושפע ויומשך שפע העצמיות וכו' וכמ"ש במ"א, ואמנם עכ"ז לא נאמר שהאותיות שבמבטא אין בהם שום הארה מהנפש רק שהתהוותן מהמוצאות עצמן דזה אינו, כי נהפוך הוא שהאות מניע את המוצא השייך לו לעשות התנועה הצריך לגילוי אות זה הנמשך ובא מנפש המדברת ולכן א"צ לחשוב איך לנענע המוצאות כשמדבר, משא"כ בקול היוצא מהכנור לפי שהקול נולד ונמשך ממש מנימי הכנור ע"כ צריך לחשוב איך למשמש בהנימין וא"צ להאריך בזה כי זה מובן לכל שכן הוא, ועד"ז ג"כ בנקודות קמץ ופתח כו' שישנן ג"כ בהנפש עצמה ומשם נמשכין ומתגלין בהמוצאות וכמ"כ בחי' טעמים שהם הנגינות, אלא שהנגינות הם מתלבשים ג"כ בבחי' הקול והבל הלב עצמו, שהקול הוא למעלה מבחי' כ"ב אותיות כו', והוא המנהיג איכות אופן המדות אם בשמחה או בעצבות כו' וז"ש והאלקי' יעננו בקול בקולו של משה, כי במשה כתי' כבד פה וכבד לשון כו' שהוא למעלה מבחי' דבור ואי' ברע"מ על משה שהי' מנגן בכל מיני ניגון בצלותא והוא ע"ד מ"ש בזהר ויצא ע"פ וחסידיך ירננו לויך מיבעי' לי' כו', כי שירת הלוים הוא נתלבש הנגינות בצירופי אותיות הדבור שהיו אומרים שיר ומזמור של תהלים והיינו לפי ששרשם מבחי' בינה שמתלבשת בבחי' אותיות שזהו ענין פתוחי חותם כו', אך וחסידיך ששרשם מבחי' חכמה ומרע"ה ונחנו מה בחי' ביטול כבד פה כו', לכן המשכת הניגון מבחי' חכמה בבחי' רצוא ושוב הוא בבחי' קול בלבד כו', והיינו קלא פנימאה

בשולי העמוד בגוכתי"ק: ונש"י ממשיך עצמו' בתשבע"פ וזהו בוניך וזהו לשמה וגם ממשיכים בח"ע ע' ביאור ששים מלכות וכו' וד"ה תורה צוה, וזהו ענין ט"ט ח"י חוליין שעי"ז נמשך העצמיות, גם בבחי' זו נש"י גבוהים מתשבע"פ שנק' רשימו מהחותם תשב"כ.

משא"כ הדבור נק' אחוריים כמ"ש בזהר פ' קדושים דפ"ו ע"פ ואחרי לא יהי' דא דוד מלכא דאקרי הכא ודוד הוא בחי' דבור, ולכן אמר ספר תהלים כו'. והנה הטעמים והנגינות שרשן ג"כ בנפש עצמה שהם בחי' אותיות התענוג כו', נמצא טנת"א שרשן כולן בנפש, וזהו ענין קמץ בכתר ופתח בחכמה כי הכתר הוא ההעלם בחי' ישת חשך סתרו ע"כ יעשה את הכלי כדוגמתו והוא הקמיצה בשפתים לסותמם ולחברם כו' (ומ"מ ע"י סתימה זו דוקא נולד גילוי תנועת הקמץ כי כך המשכה מבחי' כתר הוא ע"י ברישא חשוכא שאם הי' גילוי הכתר לא יוכלו לקבל כלל רק דוקא ע"י הקמיצה דברישא חשוכא נמשך איזה המשכה כפי שיוכלו לקבל כו') והפתח הוא בחכמה כי חכמה היא ראשית הגלוי ולכן נק' החכמה אתה כמ"ש בזהר פ' בלק דף ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך כו', ולכן יומשך מזה פתח פתיחת השפתים וזהו ענין אדנ"י שפתי תפתח, כי מל' נק' אדנ"י שמקבלת מכל הע"ס וכמו האדן לקרש כו' לכן ע"י בחי' חכמה שבמל' עי"ז שפתי תפתח, ואומרים זה לפני שמו"ע, כי שמו"ע הוא בחי' המשכת סוכ"ע שמזה נמשך הביטול וכמ"ש ע"פ יהודה אתה כו' היכל קד"ק הודאה בחי' ביטול בחי' כתר כו', ותעמוד מלדת כו' ולא יוכל לדבר וכענין בחי' קמץ הנ"ל אלא שאד' שפתי תפתח וכמ"ש גבי משה מי שם פה לאדם כו' ולכן צלותא בלחש בבחי' ביטול והוא להיות ופי יגיד כו' ע"ד תען לשוני אמרתך כו', נמצא אותיות שבמבטא והנקודות כו' כולן שרשן בעצמות הנפש ומשם באי' ונמשכים בגילוי בה' מוצאות, וכמו המשכת הטפה מהמות, אלא שאעפ"כ אין בהדבור הכח להוליד לפי שהוא רק המשכת הארה בעלמא מבחי' טנת"א שבנפש כו' וכמו האותיות שבשעוה שאין בהם ממהות האותיות שבחותם רק שהם תבנית וציור שלהן משא"כ בהטפה אף שהיא גשמיות יותר נמשך בזה מעצמיות הנפש ולא הארה לבד כו', וזהו דשם רק אימא אוזיפת אבל הטפה מחכמה סופר וספר כו'.

זהר ח"ג נ"ד ב' ק"כ ב'. ת"ז תיקון כ"ב. זהר ח"א רמ"ד ב' רמ"ה, ח"ב קי"ד א'.

ביאור הדברים* ע"פ שימני כחותם. הנה כתיב והחיות רצוא ושוב שיש ב' מיני עבודה מלמטה למעלה בחי' רצוא ובחי' שוב, בחי' רצוא נק' חותם הבולט ובחי' שוב נק' חותם השוקע. ופי' בחי' רצוא הוא אהבה ורשפי אש בתשוקה והוא התגלות האהבה המסותרת ממטה למעלה מישראל לא"ס ב"ה וזהו ענין כאברהם שקראו הר כמו הר הבולט מן מישור הארץ כמ"כ התשוקה הנ"ל שרוצה לצאת מנרתקו זהו בחי' בליטה ונק' חותם

* ביאור הדברים: ביאור ללקו"ת מה, א.

הבולט (והטעם שנק' חותם י"ל כי אהבה מסותרת זו נלקח מצד ניצוץ אלקות שבנפש אשר שרש ס"ר נש"י מס"ר אותיות שבתורה והאותיות נק' חותם וכמ"ש במ"א ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם כו' חותמו של הקב"ה אמת כו' והתורה נק' אמת ומשה שרש נש"י וזהו ענין מוצאיהם ר"ל שרשם ומקורם ומשם המשיך הכח להיות למסעיהם שעי"ז יוכלו להיות בבחי' הלוך ונסוע ממטה למעלה, ועמ"ש עוד מענין חותם בברוך בת"א פ' בראשית). והנה עד"מ כשמדפיסים בחותם הבולט על השעוה נעשה בהשעוה חותם שוקע, כך ע"י בחי' אתעדל"ת שבבחי' רצוא שהוא בבחי' חותם בולט והוא בחי' יש מי שאוהב כו' עי"ז נמשך אתעדל"ע מלמעלה בחי' חותם שוקע והיינו שנמשך מזה התגלות והמשכות אורות בכלים, וזהו ענין הר ההר, הר ע"ג הר, וכמ"ש בלק"ת בישעי' ע"פ כי ההרים ימושו שנה"י דאימא המתלבשי' בז"א נק' הרים ע"ג הרים ונק' חותם שוקע (שאע"פ שנמשכי' האורות שהם התגלות א"ס ב"ה ממש מ"מ הם מתלבשי' בכלים וע"כ נק' שקיעה שאין מתגלה עצם האור כ"א ע"י הכלי מאיר הארה מן האור והכלי מסתיר קצת וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ד ועמ"ש ע"פ התוספתא שבזהר פ' בשלח ד"נ עד לא אשתקע אוירא דכיא) משא"כ ע"י העבודה הב' שמלמטה למעלה בבחי' שוב היינו ביטול הרצון בתכלית, ונפשי כעפר, יראת בושת, זהו בחי' חותם השוקע שמלמטה ועי"ז נמשך אתעדל"ע מלמעלה בחי' חותם בולט דהיינו התגלות אור א"ס שלא בהתלבשות כלל כמו שיהי' לעתיד דכתיב ולא יכנף כו' עין בעין כו' התגלות אלקות. (והנה לפמש"ל דענין חותם שמלמעלה הוא אמת וכמ"ש ואמת ה' לעולם שיהי' גילוי אמת הוי' כמו דכולא קמי' כלא חשיב כו' והנה ידוע דתיקון ואמת הוא הארת פנים דא"א יאר ה' פניו אליך והוא למעלה מכל ת"ד שהם בחי' שערות וצמצומים כו' משא"כ הארת פנים כו' והנה כתי' תתן אמת ליעקב והוא ענין הארת פנים דא"א שנמשך בז"א ואח"כ מז"א מאיר הגלוי למטה וזהו פנים בפנים דבר הוי' כו' ומז"א נמשך אח"כ במל' כו' וי"ל שזהו נק' חותם שוקע שאין הארת פנים דא"א מאיר כמו שהוא למעלה רק ע"י התלבשות הארה זו תחלה בזו"נ ומשם מאיר למטה כו' אבל חותם בולט י"ל שזהו גלוי תיקון ואמת דא"א ממש בלי התלבשות כלל וכמ"ש גבי משה פנים אל פנים כו', ואפשר ב' בחי' אלו זהו ענין יאר ה' פניו ישא ה' פניו כו'). וביאור ענין זה להבין דחותם שוקע שמלמטה גבוה יותר מבחי' חותם בולט שמלמטה הוא כידוע של"ת גבוה יותר ממ"ע לפי של"ת הוא בחי' שקיעה וביטול בחי' יראה, וזהו ענין ד' אותיות הוי' יו"ד בחי' חכמה בחי' צמצום וביטול כמו נקודה והוא בחי' יראה עילאה, ה' בינה המשכת אהבה עילאה וזהו דחילו ורחימו שבחי' יראה עילאה גבוה מאהבה היינו יראת בושת בחי' ביטול שנתבטל מהותו וכלא חשיב מחמת בושת הנ"ל והוא בחי' שקיעה וענין ו"ה ו' אהבה ה' אחרונה יראה תתאה וזהו רחימו ודחילו (כך סדרן מלמעלה למטה). והנה להמשיך מבחי' א"ס שלמעלה מע"ס אי אפשר רק ע"י ביטול היש שהוא בחי' שקיעה מלמטה שעי"ז נעשה התגלות ובליטה מלמעלה עין בעין כו' וזהו ענין הל"ת כי זהו הכלל דסט"א הכל בחי'

יש ודבר ולכן ע"י מצות ל"ת לא תלבש שעטנז מבטל היש וכו' אתכפיא סט"א וכן באדם ביטול עצמותו הן ולאו שוין בחי' שקיעה ממילא נעשה מלמעלה בחי' בליטה התגלות אור א"ס ולא יכנף עוד כו' אכן ע"י בחי' אהבה וקיום מצות עשה לא יוכלו להמשיך מלמעלה מהשתלשלות כי אהבה הוא ג"כ בבחי' יש וכלי לכן ממשיכים מלמעלה ג"כ התגלות אורות בכלים אשר הכלים מלבישים להאורות וזהו בחי' חותם שוקע שמלמעלה כנ"ל. וזהו זוכר חסדי אבות, אבות היינו או"א, ומביא גואל לבני בניהם, היינו נה"י כי בניהם היינו חג"ת ובני בניהם היינו נה"י, למען שמו היינו מל'. נמצא זהו ענין התלבשות אור א"ס בע"ס דאצי' מאו"א עד מלכות, וזהו באהבה ב' אהבה דהיינו שע"י האהבה מלמטה למעלה נמשך מלמעלה ג"כ אהבה להיות האהבה דוחקת שיומשך אא"ס להתלבש בע"ס וזהו כמים הפנים כו' וזהו ואהבת ב"פ אור, שע"י גלוי אור האהבה המסותרת מלמטה למעלה נמשך מלמעלה אור אהבה עליונה וזהו ענין או"ח ואור ישר, וכן ע"י קיום מ"ע כמו שע"י צדקה מעורר מלמעלה ג"כ רחמנות וצדקה כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים אף שלא שייך מדות כלל למעלה כי לאו דאית לך צדק ידיעא כו' רק ע"י אתעדל"ת נמשך מלמעלה מדות הנ"ל באהבה ב"פ אהבה כו' ע"י או"ח ובליטה נמשך מלמעלה או"י להתלבש תוך המדות כו'. (ואמנם ע"י ל"ת ויראה שהוא שקיעה מלמטה נמשך מלמעלה חותם בולט כנ"ל ונראה שענין חותם בולט דנמשך מלמעלה ע"י ל"ת כו' הוא דאיתא דל"ת שרשן בג"ר וזהו ענין י"ה ומ"ע שרשן ו"ה היינו ז"ת ומבואר במ"א דכולן שרשן מבחי' כתר, רק המ"ע שרשן מז"ת דכתר והל"ת שרשן מג"ר. והנה נודע דז"ת דכתר מתלבשי' באצי' כי או"א מלבישין חו"ג דא"א כו' ולכן נק' בחי' ז' חותם שוקע שהרי מתלבש בע"ס וזהו ענין וזוכר חסדי אבות היינו חו"ג דא"א שיהיו מתלבשי' באו"א כו' משא"כ ג"ר דא"א הוא בלתי מתלבש כלל כידוע דרישא הוא בחי' מגולה וכמ"ש בביאור האדר"ז מהאריז"ל וז"ל והנה דע כי הא"א הזה הוא מתלבש בכל האצילות ואמנם ראשו אינו מתלבש כלל כי כבר הודעתיך כי לעולם אין העליון מתלבש במה שלמטה ממנו אלא הז"ת לבד כי הג"ר הם לעולם בסוד אור מקיף וזהו סוד הנז' באדר"ז דרפ"ח ע"ב ורפ"ט ע"א ודאי בהאי ע"ק לא אתגלי אלא רישא בלחודוי עכ"ל ולכן נק' בחי' זו חותם בולט שאינו מתלבש כלל, ובמ"א מבואר דבחי' ז"ת שבכתר זהו נק' שרש הנאצלי' ובחי' ג"ר נק' בחי' תחתונה שבמאציל כו', עוי"ל דבחי' ז"ת דע"י המתלבשי' בא"א נק' ג"כ חותם שוקע וג"ר דע"י שאינן מלובשי' כלל נק' חותם בולט, עוי"ל דהנה ידוע דכל הפרצופים מתלבשי' ז"ת שלהן בשלמטה ממנו משא"כ בא"ק אינו מתלבשי' רק מנה"י שלו ולמטה אבל חג"ת שבו אינן מלובשי' כלל לכן י"ל כי זהו עיקר בחי' חותם בולט וזהו ג"כ ענין אמת שכולל כל כ"ב אותיות מא' עד ת"ו כי א"ק הוא אור כללי הכולל כל העולמות וגם נק' כתר הכללי כנודע דאצי' הוא חכמה כו' גם אפילו נה"י דא"ק שמתלבשי' בבי"ע אין זה כהתלבשות ממש, כמ"ש במ"א).

(ענין רו"ש חותם בולט וחותם שוקע וחותם בחי' אמת מוצאיהם למסעיהם ומבליט' שלמטה נמשך מלמעלה שקיעה אורות בכלים כו' וכן משקיעה שלמטה נמשך מלמעלה בליט' עין בעין בלי התלבשות כו' ואמת ה' לעולם ולפעמי' תתן אמת ליעקב כו' וזהו כי ירא' גבוה מאהבה ל"ת ועשה ולהמשיך מא"ס ע"י ביטול ויראה דוקא אבל ע"י אהבה אורו' בכלים וזהו וזוכר חסדי אבות כו', גם ל"ת שרשן מג"ר דא"א ומ"ע מז"ת וזהו ג"כ ענין חותם בולט וחותם שוקע שמלמעלה).

ויובן זה עוד עפמ"ש בע"ח שיש ב' בחי' העלאות היינו עליות העולמות בשבת הוא שפנימי' עולם התחתון עולה ומלביש עולם העליון וחיצוניות עולם העליון נמשך לפנימי' עולם התחתון והיינו מחמת כי ההעלאה מעולם התחתון הוא ע"י אהבה בחי' בליטה ולא בבחי' ביטול ממש (ע"ד לאשתאבא בגופא כו' שיהי' נכלל ובטל בהעליון רק שעולה ומלביש כו') לכן נמשך מלמעלה בחי' שקיעה להתלבש בתוך פנימית עולם התחתון בבחי' צמצום, אבל יש עוד העלאת בחי' מ"ן בבחי' עיבור בבטן אימא תלת כלילן גו תלת היינו שנתבטל ממהותו לגמרי בחי' שקיעה ונכלל בעליון ממש ונמשך מזה מ"ד המשכת מוחין חדשים (גלוי אור חדש בחי' בליטה כו') וזהו ענין יציאת מצרים כי גלות מצרים היה בבחי' עיבור ונעשה הגאולה ויצי"מ מוחין חדשים וזהו אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, היינו כשההעלאה ממטה למעלה הוא בבחי' שקיעה כנודע יסוד דנוק' שוקע אזי יולדת זכר שנמשך מלמעלה בחי' בליטה ולהפך איש מזריע תחלה ממטה למעלה בחי' בליטה ע"י אהבה יולדת נקבה מלמעלה בחי' שקיעה המשכת אורות בכלים.

(ענין עליות העולמות וענין עיבור בבטן אי' אשה מזרעת כו').

וזהו ענין השני חותמות כחותם על זרועך כחותם על לבך תפילין של יד ותפילין של ראש ויובן בהקדים מאמרז"ל כל אות שאין גויל מקיף לה מארבע רוחותיה פסולה כי ענין האותיות הוא לשון אתא שבא דבר חדש והתהוות חדשה דהיינו שיתהוה מבחי' חסד דאצילות יהי רקיע או שיתהוה מחכמה מדות נק' אותיות כמו כן שיתהוה מלמעלה מן הדעת בחי' חכמה נק' ג"כ אותיות אך שם הוא רק בבחי' שערות שאין ערוך לעצמותו כלל כמו שאם חותך השער אין נוגע למהותו כלל ולא איכפת ליה כלל רק אעפ"כ השערות היא המשכה כל שהוא ממהותו וזהו אבא יונק ממזל ח' בחי' שערות כו' ומקור שרשן הוא בחי' גלגלתא לבנונית חסד דעתיק ומשם נמשך הארת שערות שיתהוה מזה בחי' חכמה דאצילות ראשית ומקור ההשתלשלות כמו כן באדם הגלגלת בעצם היא לבינה ומקפת על המוחין ומשם צומח שערות [ועיין מזה בע"ח שער א"א פ"ה ויש בחי' שערות מעולין כו' ויש בחינה אחרת כו' וזה נתבאר במבוא שערים ש"ג ח"ב ספ"ט] וזהו ענין סופר וספר פי' סופר הוא חכמה ראשית ומקור ההשתלשלות שמאתו בא האותיות והתהוות חדשות בספר שהוא בינה ונק' פתוחי חותם כשנבקע יסוד אימא נפתח ונתגלה בחי' אותיות המדות (נ' דכאן מדבר באותיות הנמשכין משכל למדות אשר

א״כ הקלף הלבן והאותיות הכל בחו״ב וזהו ענין סופר וספר כו׳ ולעיל דיבר באותיו׳ הנמשכי׳ מגלגלתא לחו״ב, וכ״ה בע״ח דבינה נק׳ קדלא חיורא לגבי ז״א כו׳ כי מת״ת דאי׳ נעשה כתר לז״א שנק׳ חיוורא ומנה״י דאי׳ נעשו מוחי׳ לז״א שהם האותיות כו׳ וזהו ענין סופר וספר, אך לכאורה ספר כולל גויל הלבן והאותיות והיינו תנה״י דאימא, וסופר הוא חכמה שהוא הכותב האותיו׳ על הגויל כו׳) וזהו ענין האותיות שבתפילין והגויל כי ד׳ פרשיות הם המשכת ד׳ מוחין קדש לי כל בכור חכמה להיות נמשך ונתגלה למטה בחי׳ חכמה כדכתיב למען תהי׳ תורת ה׳ בפיך אני המשנה המדברת בפיך עוסק בתורה לשמה להמשיך לה אורות בכלים, והי׳ כי יביאך מוח בינה כו׳ והגויל הלבן המקיף את האותיות הוא בחי׳ גלגלתא לבנונית אשר הוא מקיף ומקור למוחין כו׳. ועתה יובן ענין כחותם על לבך דקאי על תש״ר ונק׳ על לבך כי רצועות תש״ר תליין על ליבא כי הנה הרצועות נעשי׳ ג״כ מעור שהוא ג״כ כמו קלף וגם כשירים כשנעשים הרצועות מקלף כי הרצועות הם המדות עליונות (ועיין בזהר פ׳ פנחס דרל״ו ע״ב) שהם נמשכי׳ ג״כ מבחי׳ לבנונית דגלגלתא שזהו ענין הגויל כנ״ל ואף שאנו רואין שהמדות נמשכים מן השכל והתינוק ששכלו קטן אהבתו ג״כ בדברים קטנים אעפ״כ יש במדות מקור ג״כ מלמעלה מן השכל וכמו שאיתא באדרא זוטא דף רצ״ב ע״א ז״א בעתיקא קדישא תליא ואחיד ששרש המדות דאצי׳ מבחי׳ עתיקא וגלגלתא רק ההמשכה הוא דרך השכל וכמו שאנו רואים בחוש התפעלות המדות נעשה התחלתן מן השכל אבל אח״כ כשנתפעל גדלה ההתפעלות למעלה מן השכל כמו שאם אדם רואה אוהבו שלא ראה אותו מזמן כביר נעשה השמחה וההתפעלות גדולה למעלה מן השכל והטעם שהוא מפני שמקור המדות הם מלמעלה מהשכל כו׳ כי או״א אתכלילו במזלא וביה תליין וביה אחידן שנמשכים מבחי׳ שערות וז״א שהוא המדות בעתיקא אחיד ותליא [ועמ״ש מזה ג״כ במ״א בד״ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה, בפ׳ יתרו] שהוא הגויל הלבן לכן הרצועות נמשכו ונעשו ג״כ מגויל שבעצמות הגויל הוא בחי׳ לובן היינו חסד דעתיק ומשם נמשכו על הלב שהוא בחי׳ מדות רק שהארה והמשכה זו מחסד דעתיק למדות אי אפשר להתלבש בפנימית המדה כמו התלבשות השכל רק בבחי׳ מקיף על המדה וזהו וימינו תחבקני פי׳ ימינו חסד דעתיק תחבקני בבחי׳ מקיף כמו אדם המחבק חבירו הוא בבחי׳ מקיף לכן הרצועות נמשכין ותליין על הלב בבחי׳ מקיף ושרשן מהגויל שהוא לבנונית דלעילא היינו הקלף הלבן המקיף להאותיו׳ כנ״ל רק מחמת שנשתלשלו למטה במדות אין בהם בהירות והארה כמו שהן במקורן לובן הגויל כי אין ערוך בחי׳ הרצועות שהם המשכות בחי׳ חסד דעתיק למטה כו׳ למקור בחי׳ הגלוי שהוא לבנונית חסד דעתיק ולכן אמרו רצועות שחורות הלמ״מ ואף על הבתים מבואר בפוסקים שצריכין להיות שחורים ולא כמו הפרשיות עצמן שהקלף הוא לבן כו׳ וזהו שימני כחותם על לבך אלו תש״ר שרצועות תליין על ליבא (ועמ״ש במ״א ע״פ שחורה אני ונאוה) כחותם על זרועך הוא תש״י והיינו תפלה מיושב ק״ש וברכותיה עד שמו״ע שהוא נק׳ תפלה מיושב כי באשה קראו מושב כו׳ והיינו ע״י העלאת מ״ן מלמטה למעלה בבחי׳ בליטה והר כנ״ל ואזי ובכל

מאדך נמשך מלמעלה בחי׳ הר ההר הר לפנים מהר אזי וישב ה׳ מלך לעולם והיינו התגלות אורות בכלים בבחי׳ שקיעה מלמעלה, וזהו רמ״ח תיבין שבק״ש שהם רמ״ח איברים דמלכא שע״י רמ״ח תיבין נעשה בנין רמ״ח איברים בז״א שהם ט׳ איברים בראש הנז׳ באהלות והיינו שכל בנין ז״א דאצילות מוחין ומדות נעשו ע״י העלאת מ״ן שמלמטה ברמ״ח תיבין שבק״ש בבחי׳ בליטה ועי״ז נעשה מלמעלה בחי׳ שקיעה [ועמ״ש ג״כ בד״ה צאינה וראינה מענין המשכת רמ״ח איברים דז״א בק״ש ע״ש באריכות], ולכן נאמר בתש״י והיה לך לאות ולא לאחרים לאות מפני שהמשכת האור מלמעלה הוא בבחי׳ שקיעה התלבשות האורות בכלים שהם מכוסי׳ בתוכה משא״כ בתש״ר נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם הוי׳ נקרא עליך, עליך בהתגלות בבחי׳ בליטה מלמעלה כמו שיהי׳ לעתיד ולא יכנף שלא יהיו האורות מכוסים בתוך כלי רק עין בעין כו׳ והיינו ע״י העלאת מ״ן מלמטה בבחי׳ שוקע בבחי׳ שוב הנ״ל ובחי׳ ביטול הרצון הנ״ל ע״י כריעות והשתחוואות שבשמו״ע שהוא בחי׳ תפלה מעומד תפלה בלחש והיינו כמדבר באזני המלך שמחמת גודל התקרבותו למלך בביטול הרצון לגמרי ולא מרגיש במהותו כלל וזהו כחותם על לבך אלו תפילין של ראש שרצועות תליין על ליבא והוא נגד תפלה מעומד כו׳ וזהו שמאלו תחת לראשי הוא תש״י שע״י שמאל בחי׳ רצוא הנ״ל מתעלה בניצוץ אלקות שהוא לראשי אותיו׳ ישראל מהעלם אל הגלוי, וימינו תחבקני אלו תש״ר תפלה מעומד בחי׳ שוב הנ״ל אזי וימינו בחי׳ חסד דעתיק מקיף העליון תחבקני בבחי׳ התגלות כאדם החובק כו׳.

ח׳ ו׳

שימני כחותם, ע׳ לקו״ת בשה״ש, ועיין זח״א פ׳ ויחי דרמ״ד רמ״ה, ופ׳ משפטים דף קי״ד, והמכוון שאחר שנדבקה עמו והיו לבשר אחד ע״י הזווג וזהו ענין דביקות החותם עיין זח״ג פ׳ אחרי בענין חותמך ופתילך ומטך, גם זהו ענין חותם בולט הנכנס תוך חותם שוקע, ואי לזאת הבקשה שגם אחר שיצטרך להיות פרידה שיורדת לבי״ע ומשם יפרד, תהי׳ כחותם על לבו, ועמ״ש מענין מטבע ארוך פותח בברוך וחותם בברוך בתו״א פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות, שהחותם שיומשך עיקר השפע בה לבד ולהיצר הרע יומשך רק פסולת, והיינו ע״י חותמך ופתילך כו׳ שע״י היסוד נמשך בה עיקר השפע, ובשעת פרידתה יהי׳ על כל פנים כחותם, ואפ״ל שזהו ענין נשבע הקב״ה שלא יכנס בירושלים ש״מ עד שיכנס בירושלים שמ״ט, או י״ל זהו ענין הנזכר בזח״ב תרומה דקס״ו סע״ב ואי תימא גננא לא עאל בגינתיה עיין פרדס סוף ש״ח פכ״ז, ויש לומר שימני אותיות שמיני שמיני עצרת שאז עיקר הזווג שאחר שמאלו תחת לראשי מר״ה עד יוהכ״פ,

וימינו תחבקני בסוכות כמ"ש בזח"ג פנחס דרי"ד ע"ב, והנה ביום השמיני שלח את העם, שלח גימט' יעקב יוסף כי אלה תולדות יעקב יוסף וה"ע גימ' י"ג פעמים שם הוי' עם זו, ואי לזאת שימני כחותם על לבך כו', שיהי' נמשך עיקר השפע בה, ועמ"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער בענין קול דודי דופק, הדפק שבלב פנימית השפע והדפק שביד חיצוניות השפע וזהו פקד פקדתי, וזהו כחותם על לבך ועל זרועך, ועמ"ש ע"פ לבבתני אחותי.

ומ"ש במד"ר בשה"ש שזה נק' עדיין שאלה שלא כהוגן והקב"ה השיבה כהוגן, על כפים חקותיך, י"ל כי החותם שהוא בשביל שלא יומשך השפע ליצה"ר וסט"א, משום כי שממית בידים, הלא זהו עדיין רק מחיצוניות ע"ד כמה ארך אפים, ופרעה יניקתו מעורף דא"א, אבל מהפנימיות נאמר ישא ה' פניו אליך, וכמ"ש במ"א ע"פ המד"ר פ' ויחי פצ"ח ע"פ בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו שבחי' הגורל על שני השעירים, והגורל דפורים בבחי' עד דלא ידעי בין כו' משום דכחשכה כאורה עם כל זה מה' כל משפטו, כי במי נמלך בנשמתן של צדיקים כו', ע"כ זהו למעלה מבחי' חותם.

ועוד כי לע"ל פרזות תשב ירושלים, וכמו באצילות א"צ לחותם כי לא יגורך רע ולכן מטבע קצר פותח בברוך ואינו חותם בברוך כן לע"ל לא יצטרך לחומת אבנים חומת אותיות חותם, ואותיות חמות שהחותם בא מבינה דרור חירו, ואותיות תחום, רק ואני אהי' לה לחומת אש, עמ"ש ע"פ צדקת פרזונו בישראל.

עוי"ל פי' כחותם על לבך שהוא בחי' ואזכור את בריתי, אף בזמן דסליק לעילא לעילא, ועזח"ב בשלח דנ"ה ע"ב ע"פ בשוב ה' ציון, ובזח"ג ויקרא ד"כ ע"ב ע"פ מרחוק ה' נראה לי. ועמ"ש ע"פ מי יתנך כאח לי סעיף ה' שיש בחי' יש אחד ואין שני לו, וכמ"ש אני אני הוא ואין אלקים עמדי, וכד סליק ז"א לעילא לעילא, הבקשה שאעפי"כ שימני כחותם שיומשך משם להיות כאח לי כו'.

והתרגום פי' שהבקשה שימני כחותם קאי אלע"ל ומבקשת שלא יהי' עוד ג' יעו"ש, וא"כ י"ל עד"ז בשמע"צ בחי' ביום ההוא שלח מבקשת שימני כחותם וכו'.

ח׳ ז׳

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ז״ל התרגום, אמר מרי עלמא לעמי׳ בית ישראל אלולי מתכנשין כל עממיא דמתילין למוי דימא דאינון סגיאין (כמ״ש בישעי׳ ססי׳ ה׳ כנהימת ים, וכתיב והרשעים כים נגרש ישעי׳ נ״ז, ובמדרש קהלת ע״פ כל הנחלים הולכים אל הים מלכות אדום, כ״כ בעה״כ) לא יכלין למטפי ית רחמי (זהו תרגום של אהבה) מנך, ואי מתכנפין כל מלכי ארעא דמתילין למוי דנהרא דנגדא בתקוף (נראה שלכן נמשלה המל׳ לנהר ולא ים כי הים הם מים נקוים ועומדים, אבל הנהר הוא מים שיש להם המשכה והילוך, ובהוריות י״ב א׳ אין מושחין את המלכים אלא על המעיין כדי שתמשך מלכותם גם ע״ד הידוע מעלת ההילוך על העמידה בד״ה מהלכים בין העומדים, וז״ש הת״י למוי דנהרא דנגדא בתקוף שהו״ע תגבורת הכח, וכן ברבות בראשית פט״ז ד׳ נהרות הם ד׳ מלכיות מצרים בבל כו׳ ובפ׳ ויקהל פמ״ט ונהרות לא ישטפוה אלו המלכיות) לא יכלין לממחי יתיך מעלמא ואלולי יהב גבר כל ממון ביתי׳ למקני חוכמתא בגלותא, אנא מהדר לי׳ כפיל לעלמא דאתי (ונראה דענין הכפל דייק לכאורה מבוז יבוזו לו הגם דמפרש בוז ביזות גוג מ״מ דורש ממנו שני טעמים ועמ״ש לקמן באופן אחר והוא נראה יותר. ויש להעיר לענין הכפל ממ״ש ברבות כי תשא פמ״ו ע״פ ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי׳ איוב י״א, וענין הכפל י״ל חכמות בחוץ חכמה עילאה וחכמה תתאה אי נמי ב׳ כתרים כמ״ש רז״ל שבת פרק ט׳ דפ״ט ע״פ ושמחת עולם על ראשם) וכל בזתא דיבזון מן משרתיי׳ דגוג יהי דילי׳ עכ״ל. וא״כ מזה נראה דמ״ש אנא מהדר לי׳ כפול לא דייק מבוז יבוזו אלא נראה דדייק מגופי׳ דקרא אם יתן איש יען כי פי׳ אם יתן איש יש לפרשו בשני אופנים האחד דקאי על האדם שיתנדב בממונו בקיום התורה ומצות, הפי׳ הב׳ אם יתן איש קאי על הקב״ה שנק׳ איש כמשארז״ל בכמה דוכתי׳ ואין איש אלא הקב״ה שנאמר הוי׳ איש מלחמה, ולכן ב׳ הפי׳ אמת שע״י שהאיש שלמטה יתנדב בממונו בקיום התורה ומצות ע״ז הקב״ה שנק׳ איש יתן לו את כל הון ביתו כו׳. ורש״י פירש מים רבים, העוכומ״ז, ונהרות שריהם ומלכיהם, לא ישטפוה ע״י חיזוק ואימה (עיין בספר של בינונים ס״פ י״ח ופי״ט) ואף לא ע״י פיתוי והסתה. עקרים מ״ג פל״ו (ע״ה) קנד״ב קעז״ד (ר״ח) רבות ויקהל פמ״ט, אמור ר״פ שלשים קצט״ד ענין אם יתן איש, במדבר פ׳ ב׳ דרי״ב ד׳ ע״פ והי׳ במקום אשר יאמר להם כו׳ בשיר השירים במקומו ע״פ מים רבים ל״ח א׳ באסתר קכ״ו ב׳ ע״פ ויאמר המן למלך אחשורש ישנו עם אחד, ענין אם יתן איש זה המן שאמר לשקול עשרת אלפים ככרי כסף להכחיד את ישראל, בוז יבוזו לו י״ל ג״כ לשון ביזה שע״ז את בית המן נתתי לאסתר. של״ה קכ״א ב׳ קפ״ה א׳ רפ״ב שמב״ב. בחיי קכ״ז ד׳ רכ״ז ג׳.

ב) זהר ח״א ויחי דרמ״ה ע״א פי׳ שהתעוררות האהבה מהקב״ה לכנסת ישראל הוא מבחי׳ גבורה כמ״ש שמאלו תחת לראשי שמשם נמשך

רשפי אש האהבה גם אחר כך כשנמשך החסד אינו מכבה אור האהבה שמבחי׳ רשפי אש הנ״ל שהרי אדרבה וימינו תחבקני נמצא בחי׳ ימין שהם מים מוסיפים על האהבה דאש ועל זה נאמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ועמ״ש אדמ״ו נ״ע בתו״א ס״פ יתרו בד״ה וכל העם רואים את הקולות בענין שהמים אין מכבים את האש כו׳. פנחס רנ״ו א׳ ובגין דא בירחא שביעאה דבי׳ כל פקודין אלין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה עם ישראל באבוהון שבשמים כו׳ אם יתן איש דאיהו סמא״ל כו׳.

ג) **בפ׳** תרומה דקמ״ו ע״ב נשיקו דרחימו אתפשט לד׳ רוחין כו׳ ומאן איהו אהבה כו׳ (הגהה ועיין מענין אהבה שהיא בד׳ אותיות דשם הוי׳ בזח״ג ואתחנן דרס״ז ע״ב עכ״ה) ד׳ רוחין אינון בנשיקה כו׳ (הגהה עיין מענין נשיקין כפולים בלקו״ת סד״ה על כן יאמרו המושלים בואו חשבון גבי להבה מקרית סיחון עכ״ה) וע״ד אמר שלמה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מים רבים אלין מים עילאין דנגדין מגו טלא עילאה, ונהרות לא ישטפוה אלין נהרין דאפרסמונא דכיא דאינון תליסר, בפ׳ פקודי דרנ״ג ע״ב בענין היכל האהבה שמי שמס״נ באחד בק״ש וכן בעלי חסד שעז״נ כי גדול מעל שמים חסדך (הגה״ה, עזח״ג ויקרא י״ן בפי׳ מעל שמים שמגיע למעלה מהז״א עכ״ה) ובהיכלא דא כתיב מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו׳ ועמ״ש מענין היכל האהבה בביאור ע״פ במדבר סיני באהל מועד כו׳.

ד) **בפ׳** תורת המצורע דנ״ד ע״ב פי׳ מים רבים הוא החסד שאינו מכבה האהבה כנ״ל בפי׳ ויחי דרמ״ה ע״א, וזהו שבימין קושרין תפילין של יד שהוא מלכות על יד שמאל כי וימינו תחבקני והקשירה הוא התקשרות האהבה וקשירה בימין דוקא והנחה בשמאל. עוד פי׳ דמים רבים הוא בינה כו׳ והיינו כי ע״י ז״א נמשך לכנ״י אור אבא שלמעלה מהבינה כמ״ש בבה״ז פ׳ אמור ד״ק ע״ב ע״פ אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי כו׳ ולכן מים רבים דבינה לא יספיקו לרוות צמאון אור האהבה דכנס״י להקב״ה שהוא למעלה מעלה מהבנה והשגה כו׳. עו״ש אם יתן איש דא קוב״ה כו׳ ולא לאתקשרא בהדי׳, צ״ל משום שז״א חפץ לקבל מלמעלה ולא לירד להשפיע כו׳ וכמו עד״מ כבד פה דמשה ע״י ונחנו מה ואעפי״כ בוז יבוזו לו כי ע״כ יעזב איש היכלות דאו״א ודבק באשתו זו כנס״י כו׳. בס״פ פנחס ד׳ רנ״ט מים רבים הם מי ניסוך בחג כו׳ בוז הם ג׳ ימים דחול המועד סוכות כו׳, וצ״ל איך קס״ד שמים קדושים אלו יכבו את האהבה, וצ״ל הפירוש שעדיין לא ירוו צמאונה אף שהם מעייני חו״ב כו׳ כי עדיין אין היחוד בשלימות עד שמיני עצרת שאזי דוקא אומרים מוריד הגשם כו׳ ועמ״ש בלקו״ת פ׳ הברכה בד״ה תורה צוה כו׳ ופעולת מים רבים הנ״ל זהו רק שתהי׳ כנס״י בחי׳ בת אבי שזהו ע״י ניסוך המים דוקא ועדיין זהו רק הכנה להיחוד ועמ״ש ע״פ מאמר הזהר פ׳ חיי קל״ג בענין תפלת ערבית רשות שעצם היחוד הוא נמשך ממילא באתערותא דלעילא שלמעלה מאתערותא דלתתא כו׳ ועד״ז יובן כאן דבר״ה ועד יוהכ״פ זהו שמאלו תחת לראשי ובז׳ ימי הסוכות וימינו תחבקני מים

רבים וזהו רק הכנה להיחוד דאתיהיבת בין תרין דרועין כמו ע׳ ב׳ תפלות שחרית ומנחה שתקנו אברהם ויצחק ואח״כ היחוד בשמיני עצרת כו׳.

עו״ש דרנ״ו ע״א מענין מים רבים כו׳ ואפ״ל מים רבים בחי׳ והמים אשר מעל השמים שהם מים שאין להם סוף דכתר הנזכר שם ברע״מ פ׳ פנחס דרנ״ח. פ׳ ואתחנן דרס״ז ע״ב פי׳ ענין אהבה שהיא ד׳ אותיות דשם הוי׳ המתייחדים יחד שבחי׳ זו יש בכל אחד מישראל, ועל זה נאמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ משכני אחריך נרוצה כו׳ ת״ז כז״א.

ה) ברבות ויקהל פמ״ט פי׳ ענין מים רבים קאי על עכומ״ז והביאו ע״ז מישעי׳ י״ז ב׳ כהמות ימים יהמיון ושאון לאומים כשאון מים כבירים ישאון וכ״כ עוד ברבות באיכה ע״ז ב׳ ע״פ צפו מים על ראשי אלו העכומ״ז שנאמר הוי המון עמים רבים כהמות ימים יהמיון כו׳ ועמ״ש בפי׳ זה אדמ״ו נ״ע בסידור גבי חתונה בד״ה משמח חתן וכלה בענין גלי הים שמתרוממים כו׳ אינן יכולים שנאמר ואוהב את יעקב, ועיין ברבות ר״פ צו בענין ועל כל פשעים תכסה אהבה שאהב המקום את ישראל שנאמר אהבתי אתכם אמר הוי׳, ועיין מזה בזח״ג פ׳ צו דל״ב ע״א, וברבות בשיר השירים ס״פ שימני כחותם שזהו״ע על כפים חקותיך כשם שא״א לאדם לשכוח כפות ידיו כו׳ כי עזה כמות אהבה שהקב״ה אוהב אתכם כו׳ והיינו כי עלו במחשבה סתימאה בעבר הנהר ישבו אבותיכם אותיות החקיקה שהן עצם א׳ עם דבר הנחקק כך חלק הוי׳ עמו והיינו ששרשן מעתיק יומין וא״א נשמה שנתת בי טהורה היא שנמשכה מטהירו עילאה ואפ״ל שזהו על כפים ב׳ כפין כי הכף בחי׳ כתר ב׳ כפין הם ב׳ הבחי׳ שבכתר עתיק יומין ואריך אנפין ועיין בבחיי פ׳ בחקתי ע״פ בערכך שיש כף יתירה כו׳ ועמ״ש מענין אהבתי אתכם בלקו״ת פ׳ תצא בד״ה ולא אבה בענין כי אהבך הוי׳ אלקיך, ועמ״ש בד״ה משכני אחריך.

אם יתן איש כו׳ היינו כמ״ש בד״ה הבאים ישרש שאם יניח תפילין מי שא״י לא ימשיך כלום כי דוקא בארץ יש כח הצומח כו׳ ע״ש וכמ״ש בד״ה זכור ושמור שזהו הכח שניתן במתן תורה שיוכלו להמשיך כו׳ מה שאין כן בל״ז אף המס״ב לא הי׳ עולה כ״כ כו׳ כי אין ערוך כו׳ ולכן גבי עוכומ״ז נאמר בוז יבוזו לו כו׳ ועמש״ל ססעי׳ ב׳ בשם הזהר פ׳ נח וזהו אבל בני עשו לי משכן של יריעות ושכנתי בתוכם כו׳ ועמ״ש ע״פ אשירה נא לידידי בענין מארז״ל יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד כו׳, במד״ר אמור רפ״ל אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר׳ יוחנן את התורה בוז יבוזו לו יעו״ש.

רבות במדבר פ״ב בשתי אהבות הכתוב מדבר ר״ל תחלה מ״ש לא יוכלו לכבות את האהבה זהו אהבה שבין הקב״ה לישראל ומ״ש אח״כ אם

יתן איש את כל הון ביתו באהבה היינו אהבה דתורה שהוא דבר יקר מאד וכל חפצים לא ישוו בה, וע״כ אם יתנו עכומ״ז את כל הון שניתן להם מהתורה בוז יבוזו להם והיינו מטעם הנ״ל שזה אינו שייך כי אם לבחי׳ ארץ חפץ שבה הוא שיש כח הצומח כו׳ וזהו אשריכם זורעי על כל מים כמש״ל ע״פ זה ועמ״ש בד״ה ביום השמע״צ שהכח להיות אתעדל״ע במשך ע״י אתערותא דלתתא זהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם יעו״ש, ועמ״ש ע״פ מגיד דבריו ליעקב כו׳ לא עשה כן כו׳ כי יעקב בריח התיכון בד״ה מהלכים בין העומדים, משא״כ עשו וישמעאל אין יניקתם כלל רק מב׳ קוין חו״ג מהצפרנים והתורה קו האמצעי ניתן ליעקב ועמ״ש ע״פ בחדש השלישי ועיין בשל״ה במסכת שבועות דקפ״ה א׳ סד״ה כבוד התורה ניתנה לישראל כו׳ ולהעיר ממשארז״ל עו״כ ששבת חייב מיתה ועיין ברבות פ׳ דברים משל למלך ומטרונה כו׳ ביני ובין בני ישראל אות היא כו׳ ועמ״ש בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ ולפי שישראל עלו במחשבה כו׳ לכך נאמר ושמרו בני ישראל את השבת כו׳ ועמ״ש בד״ה יונתי בחגוי, עיין בשל״ה פ׳ וירא ע״פ יוקח נא מעט מים מענין מים רבים לא יוכלו לכבות דף ר״פ סע״ב, דפי׳ מים רבים דקדושה לא יוכלו כו׳, וי״ל ע״ד אשריכם זורעי על כל מים היינו למעלה מבחי׳ ג״ע כנודע מענין מרוב כל לכן מים רבים הנ״ל דג״ע לא יוכלו לכבות כו׳ כי מי לי בשמים געה״ע ועמך לא חפצתי בארץ ג״ע התחתון כ״א למהותו ועצמותו יתברך ממש.

רשפי׳ * רשפי אש שלהבת י״ה, עיין מ״ש מזה בתורה אור ר״פ נח ובלקוטי תורה פ׳ חקת בד״ה על כן יאמרו המושלים ועיין ברבות בשיר השירים שזהו״ע שלמעלה שאין המים מכבין האש ועמ״ש מזה בתו״א בד״ה וכל העם רואים את הקולות, ויש להעיר דע״ס כשלהבת קשורה בגחלת היינו כי בגחלת יש כח האש והו״ע עשר ספירות הגנוזות והשלהבת היא ע״ס דאצילות, וכך בנפש רשפי אש הוא הגחלת היינו כח האש שבנפש, בחי׳ אש שחורה מישת חשך סתרו כנזכר סד״ה בשברי לכם מטה לחם, ובד״ה ביום השמיני שלח מבחי׳ קדם צרתני וגילוי האהבה זהו ענין שלהבת י״ה ועמ״ש מענין אש בד״ה כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ ובד״ה אתם נצבים. וכן הראב״ע בשה״ש פי׳ רשפי׳ גחלי׳, וכן ובני רשף יגביהו עוף עכ״ל, וכן הת״י פי׳ גומרין דאשא. ועיין בת״ז תיקון ו׳ דקמ״ב ע״א ע״פ סמכוני באשישות בשתי אשות תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

כי * מי נח זאת לי כו׳ בישעי׳ נ״ד ט׳, ברבות סוף איכה הביא הפסוק וערבה לה׳ מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וגו׳, רבי אומר כימי עולם אלו ימי נח שנאמר כי מי נח זאת לי וגו׳, וכ״ה ברבות פ׳ צו פ׳ ז׳ כימי עולם כימי נח, ונראה דמצרף תיבות כי מי ועושה מהם תיבה אחת כימי, והכוונה שאז הי׳ גילוי ימי עולם שהם מדות עליונות להיותו קיום לעולם שלא יהי׳

רשפי׳ : בבי׳ כת״י נמצא קטע זה אחר המאמר דלעיל.

כי : נמצא רק בהכת״י.

עוד מבול ח"ו ולא יהי' מדה"ד כמ"ש ברבות פ' צו פ' יו"ד אם עולם אתה מבקש לית כאן משפט כו' וזהו ענין כימי עולם, והיינו כי מי נח ר"ל כימי נח פי' ימי נייחא להיות מנוחה וקיום לעולם. ואפ"ל כימי עולם בינה נק' עולם והמדות הנמשכים מן הבינה נק' ימי עולם.

וברבות ס"פ וילך איתא אף לע"ל על ידך אני מנהיגן שנאמר ויזכור ימי עולם משה עמו, הרי גם לע"ל נק' ימי עולם, וצ"ל שזהו ע"ד ואהבת עולם אהבתיך דאיתא בתדב"א ח"א פ"ו שהוא גבוה מאהבה רבה כי זהו וארשתיך לי לעולם דנמשך מא"א אני ה' לא שניתי, מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ביום ההוא יהי' הוי' אחד שאז יהי' במדריגת א"א דלית שמאלא בהאי עתיקא לכן נק' ימי עולם שיהי' כולו הטוב והמטיב, אך בזח"א ויחי רמ"ח א' רמ"ז ב' משמע ימי עולם הם בז"א, וכ"כ במאו"א אות יו"ד סעי' ח' ימי עולם נקרא ספירות הז"א הנקרא עולם ימי קדם נקרא ספירות א"א יומין קדמאין עכ"ל, והוא מהזח"ג באד"ר נשא קל"ד ב', אך גם לפ"ז עכ"ז נקרא יומין עילאין לגבי ספירות דמל' הנק' ימות עולם יומין תתאין כנזכר בזח"ג פנחס דרמ"ט סע"ב ודר"נ ע"א בפי' משכו וקחו לכם משכו יומין עלאין ליומין תתאין, וע"ד הנזכר בפ' מקץ דף ר"ד ע"ב בענין שבעת ימים ושבעת ימים, וזהו ענין שבע ביום הללתיך, והיינו ענין גלוי יחו"ע ביחו"ת כו' וזהו ענין כימי השמים על הארץ, ע"ד לעשות הישר הנז' סד"ה כי תשמע בקול, וז"ש ברבות פ' בא פכ"א דקל"ט א' בענין ויזכור ימי עולם משה עמו נתן ימינו על ימינו של משה שנאמר מוליך לימין משה כו', לפיכך הקב"ה משבחו ויזכור ימי עולם משה עמו, וביאור הדבר מבואר בת"א גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו, והנה המדות עליונות חו"ג היו מאירים כו' בזה העולם כו' מוליך לימין משה כו' ע"ש, ומזה נמשך בוקע הים כו', משא"כ עכשיו ע"י התלבשות יומין דנער מט"ט הנק' שרו ש"ע שעז"נ אנוש כחציר ימיו כו'.

סוטה א' י"א א', שבועות ד' ל"ו א', סנהדרין י"א צ"ט א', ירושלמי פ"ג דתענית, רבות ל"ז ג' קיו"ד היינו שמות פ"א קע"ה ג', שה"ש י"ח ב' סוף איכה, וכמ"ש בזח"ג פנחס דרי"ז ע"ב, והיינו ו"ק דיצירה וכמ"ש עוד בפ' אמור צ"ד ב' השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחיהו כו' ע"ש במק"מ דהיינו מט"ט ו"ק דיצירה ונק' נער ע"ש שהוא בחי' קטנות לגבי מדות דאצי' שהם בחי' א"ס, וכמ"ש בת"א וישב בד"ה בכ"ה בכסלו בענין חנוך לנער ובפ' תרומה בד"ה מי יתנך בענין הכרובים שהם אנפי זוטרי, משא"כ באצי' נקרא האדם הגדול, ומזה יובן דענין ימי עולם שהוא להיות בבי"ע ההנהגה ע"י מדות דאצילות ממש, ע"ד אם אין פניך הולכים עמנו, וע"ד וה' הולך לפניהם זהו בחינה גבוה מאד. ועוי"ל דכמו שעכשיו גם בו"ק דיצירה מתלבשים כלים דז"א דאצילות כמ"כ וכ"ש כשההנהגה ע"י ז"א דאצילות ימי עולם מאירים בהם ימי קדם שהם הספירות דא"א שזהו ע"ד והיה ה' לי לאלקים כו', זהו כימי עולם וכשנים קדמוניות, הרי זהו הכל ענין אחד, ועמ"ש בלק"ת פ' נשא בד"ה ה' יחתו מריביו בענין התלבשות ורב חסד בחסד עולם. ומכ"ז יובן קצת

מ"ש הרבות כימי עולם אלו ימי נח שנאמר כי מי נח כי נח לשון נייחא דהיינו אחר המבול שטהר הארץ נעשה נייחא וע"י ריח ניחות של הקרבן כו', ומזה נמשך גילוי ימי עולם ומזה נמשך אשר עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו', שלא יהיה מניעת ההשפעה לעולם זהו ע"י גילוי ימי עולם, ולכן נק' כימי נח לשון ימי מנוחה כנ"ל, אלא שמ"מ כ"ז עדיין בההשפעה חיצוניות לקצבת החיות העולמות ושרשה מיחוד או"א תרין ריעין מבחי' חיצוניותם ושרש המשכה זו באה מחיצוניות א"ק כמ"ש בלק"ת פ' תזריע בד"ה למנצח על השמינית, אבל להיות השפעה הפנימיות ותוספות אור, ע"ז מסיים כן נשבעתי מקצוף עליך כו' עד וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט והוא ענין השפעה הפנימי' של גלוי בחי' זו הוא שנאמר לע"ל גלוי ימי עולם ושנים קדמוניות בבחי' פנימיות וערבה מנחת יהודה כו', והיינו ע"י העבודה עכשיו, וזהו ענין הקשת שנאמר בו וראיתיה לזכור ברית עולם ופי' בזח"א פ' נח דע"ב ב' שעכשיו הקשת בא לזכור שלא יהי' מבול והיינו שיהי' קיום לחיצוניות השפע ולכן נזכר דאתחזי בגוונין חשוכין שרומז שיהי' רק קיום לעולם כמו שהוא עתה, אבל עיקר פי' לזכור ברית עולם שיהי' גילוי הפנימי' ע"ד וארשתיך לי לעולם וכמ"ש וברית שלומי לא תמוט והיינו שיהי' הקשת בגוונין נהירין, וע"כ צ"ל השבועה כן נשבעתי כו', כי לא די בשבועה דמי נח שזה רק בשביל ההשפעה החיצוניות אבל בשביל ההשפעה הפנימי' קס"ד שיש סברא עדיין לשיצטרכו ח"ו דוגמת הנ"ל, וכמארז"ל על כל העולם כולו אינו מביא מבול אבל על אומה אחת כו', וכענין המצרים שטבעו בים עז"א כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך ויבוא הטוב שלא ע"י יסורים וחלאים רעים כו', ואדמו"ר נ"ע בת"א פ' נח בד"ה מים רבים פי' מי נח לשון נייחא בענין וישבות ביום השביעי ות"א ונח, ובזח"א פ' בראשית דמ"ז ע"ב וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא והיינו יחוד זו"נ שזהו הנייחא והעונג, כמ"ש ג"כ בזהר ר"פ נח נמשך ג"כ ע"י מי שטרח בע"ש, וכך ע"י מי נח נמשך אח"כ נייחא הנ"ל בענין אחר טרחא אתנחתא, ומ"מ עכשיו ההמשכה רק מחיצוניות ואמנם על ההמשכה הפנימי' שיהי' לע"ל ע"י גילוי יסוד דעתיק עז"נ כן נשבעתי כו' כנ"ל.

ח' יו"ד

אני חומה ושדי כמגדלות וגו', אני חומה זו תורה, ושדי כמגדלות אלו ת"ח כו' כדאיתא בפסחים דפ"ז ע"א ובפ"ק דב"ב ד"ז סע"ב. הנה ארז"ל בההולך למדבריות (מקום ליסטים וגייסאות) יתפלל תפלה קצרה בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך, ודרשו בגמ' ע"ז מאי פרשת העבור אפילו. כשאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה יהיו צרכיהם לפניך כדאיתא פ"ד דברכות,

וצ"ל מה המשל לאשה עוברה כו׳ הנה ידוע שזמן הגלות הוא בחי׳ עיבור דז"א דאצילות הוא הולד המקופל כפנקס וראשו בין ברכיו תלת כלילן גו תלת כו׳ ועובר בבטן אימא דאצילות שאז יונקים החיצונים יותר מדאי לכך שולטים אז עובדי כוכבים כו׳ והגאולה הוא בחי׳ לידה דהיינו שז"א דאצילות יוצא מבטן אימא בבחי׳ לידה שאז אין החיצונים יכולים לינק יותר מדאי זולת ישראל בלבד מקבלים השפע דקדושה ואין החיצונים יכולים לקבל משם יותר מכדי צרכם כו׳ לכך אז נגאלין כו׳ (ועמ"ש מזה בד"ה ויאמר מלך מצרים למילדות כו׳). וביאור הענין הוא דהנה כתיב ולך אד׳ החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו בתלים ססי׳ ס"ב (ועיין בגמ׳ פ"ק דר"ה די"ז ע"ב דנראה שהוקשה להם מהו החסד אם משלם לאיש כמעשהו, ובמדרש תלים האריכו לתרץ זה ריה"ו אומר העברה עקרה ואינו עושה פירות שנאמר כי אתה תשלם לאיש כמעשהו אבל הצדקה עושה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו כו׳, ר׳ נחמי׳ אומר מהו כמעשהו יש לך אדם שחושב לעשות עבירה ולא עשאה הקב"ה אינו כותבה עד שיעשנה, ואם חשב לעשות מצוה אחת ונאנס ולא עשאה הקב"ה כותבה עליו כאלו עשאה כו׳, ועיין בשל"ה דף נ"ז ע"א ובעמה"מ דקכ"ה ע"ב שפי׳ ג"כ עד"ז ענין כמעשהו דר"ל שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וכיון לדברי ר׳ נחמי׳ במדרש, ועו"ש כמה תירוצים במדרש, ובעקידה פ׳ לך לך שער י"ז פי׳ כפשוטו שגם מה שישלם שכר לאיש כמעשהו הוא הכל בדרך מתנה כו׳ ועד"ז פי׳ העקרים מ"ד פל"ח כי באמת אם צדקת מה תתן לו כו׳ ועוד שהשכר עודף הרבה לאין קץ נגד המעשה כמו אדם נותן לעני מלא עומסו בעולם הזה ועי"ז הקב"ה נותן לו מלוא עומסו לעולם הבא היערך מלוא עומסו של האדם לגבי מלוא עומסו של הקב"ה כו׳ ועד"ז גם העונש אינו לפי ערך שמי שהמרה מלך מלכי המלכים הקב"ה הי׳ הדין נותן שיענש במאד והקב"ה אינו נפרע ממנו כ"כ ואינו מדקדק בדין כו׳, ועיין בס"ח סי׳ קכ"ג מה שפי׳ בענין כמעשהו דר"ל ממעשהו, ודבריו לקוחים ג"כ מהמדרש תלים, ועכ"פ לדברי כולם הפי׳ כמעשהו היינו לפי ערך האתערותא דלתתא כך הוא האתערותא דלעילא אלא שיש בזה חסד שמדה טובה מרובה ממדת פורענות כו׳ וכדאיתא בגמ׳ ספ"ק דסוטה גבי וכן לענין הטובה ועמ"ש מזה לקמן בהג"ה באות ג׳ עוד פי׳ בזה שיש בזה חסד ממש אח"כ) והענין כי פי׳ ולך אד׳ היינו כשהחסד עליון נשפל להתלבש בשם אדנ"י שהוא מלכות דאצילות דאשתמודע אדון על כולא שאז נאמר לך אדנ"י דוקא החסד כנ"ל אז תשלם לאיש כמעשהו פי׳ שאז אינו יורד החסד כ"א לאיש כמעשהו דוקא היינו כפי מעשה התחתונים בהתעוררותן שלמטה כך באופן זה ממש ירד החסד שלמעלה שאם הטיבו מעשיהם אזי יעוררו באתעדל"ת אתעדל"ע את בחי׳ החסד דאדנ"י אליהם ואם לא הטיבו דרכיהם אזי לא ירד החסד אליהם שאינו יורד כ"א לאותן שנתעוררו באתעדל"ת שהטיבו דרכיהם שראוי עפ"י דין ומשפט לזה החסד כנ"ל וז"ש כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא שע"י אתעדל"ת היא אתעדל"ע באופן הלזו ממש וכמאמר אליהו וכלא לאחזאה איך מתנהג עלמא כו׳ כפום עובדיהון דבני נשא כו׳ דוקא כפום עובדיהון דב"נ שאם יטיבו מעשיהם אז ימשיכו באתערותא

דלתתא את שפע החסד דאדנ״י אליהם מפני שראוים אליו מצד הדין והאמת אבל אין החסד הזה יורד מלמעלה מעצמו בלי אתערותא דלתתא כלל כנ״ל כמ״ש כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא כו׳ (ועמ״ש במ״א ע״פ הזח״א וירא דק״ט ע״א ע״פ והוא מסבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם כו׳ בעוד דההיא טיקלא אסתחרת קמי׳ שהוא בחי׳ מלכות שנק׳ טיקלא ועד שם מגיע האתערותא דלתתא ולכן מתהפך לפי פעלם דבני נשא כשמטיבים מעשיהם מאיר בה החסד עליון כו׳ ע״ש. וזהו ולך אד׳ דוקא לאיש כמעשהו שדוקא ע״י שם אד׳ נמשך בחי׳ זו וזהו שטען משה אד׳ למה הרעות כו׳ והקב״ה השיבו אני הוי׳ דכולא חד ועמ״ש מזה בתו״א סד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא אל אברהם כו׳ ועיין בזח״ב וארא כ״ב ב׳ ובפי׳ הרמ״ז שם גבי שדין זה הוא חסד גדול, ועמ״ש בסידור שער ר״ה בד״ה אד׳ שפתי תפתח בענין פי׳ שם אד׳ א׳ דין שהאל״ף בחי׳ פלא הממתיק את הדין כו׳ ועמ״ש בתו״א בשלח בד״ה אשירה גבי משפט וצדקה כו׳) ולכן בהיות החסד נשפע בשם אדנ״י אז לא יוכלו החיצונים לינק ממנו זולתי ישראל בלבד בהיות ישראל עוסקי׳ בתורה ומצות שהם עושים רצונו של מקום ב״ה לעשות הטוב והישר בעיני ה׳ ית׳ לכך ראוי מצד הדין שתרד אליהם השפע דחסד עליון דוקא שהם מעוררים אותו וממשיכים אותו ע״י אתערותא דלתתא בעסקם בתורה ומצות כנ״ל משא״כ עובדי כוכבים שאין להם תומ״צ כו׳ אין החסד יוכל לירד אליהם ואינם יכולים לינק ממנו כלל בשום אופן כמ״ש כי אתה תשלם לאיש כמעשהו שתלוי במעשה התחתונים דוקא כנ״ל, אך בהיות החסד למעלה משם אד׳ דהיינו בעוד שז״א הם המדות דאצילות מעובר בבטן אימא דאצילות שלמעלה מן המדות דאצילות (שהחסד הוא מעובר בבחי׳ שלמעלה מהחסד כו׳) בתכלית ההעלם וההתכללות במקורו בתכלית הביטול עד שאין עולה בשם דבר בפ״ע כלל שאין נק׳ עדיין שם חסד עליו מצד עוצם ביטולו והתכללותו עד שאין עולה בשם כלל שאז הוא מעובר בבטן אימא ועובר ירך אמו הוא שאינו עולה בשם דבר בפ״ע כלל כעובר במעי אמו שהוא ירך אמו ואוכל ממה שאמו אוכלת כו׳ ואינו עולה בשם דבר בפ״ע כלל אזי יוכלו החיצונים ג״כ לינק משפע דקדוש׳ ולקבל חיות יותר מדאי כו׳ בהיות ידוע שאימא דאצילות הוא נק׳ עלמא דחירות שהוא בחי׳ יובלא אשר נקרא דרור אף לעבדים כו׳ והיינו שלשם אין מגיע העלאת מ״ן של מעשה התחתונים כלל כ״א משם נשפע שפע לכולם בשוה מצד עצמו ית׳ החפץ חסד והטוב ומטיב לרעים ולטובים בשוה שאין תופס מקום לגבי עצמותו ית׳ מעשה התחתונים פעולתן הטוב והרע כמ״ש אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו וגו׳ שמרומם לבדו בבחי׳ אין ערוך כו׳ וכמו ששמע ממורו ע״ה ע״פ זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם כדרז״ל ע״ז חנם בלא מצות דהיינו שהיו מקבלים חיות ושפע מאימא דאצי׳ ששם הוא חנם בלא מצות, פי׳ שאין מגיע לשם ההעלאת מ״ן של מעשה המצוה שלמטה כלל, כ״א השפע יורד מלמעלה אליהם חנם (ועיין בר״ח פ״א משער הענוה שכתב כן שבינה נק׳ אוצר מתנת חנם וזהו ג״כ ענין ובשביעית יצא לחפשי חנם, ועיין זח״ג בהר ק״ח א׳, ועיין עוד דף רס״ח סע״א ע״פ חנם נמכרתם, ועיין ביומא פרק יוהכ״פ דע״ה

א׳ דפי׳ זכרנו כו׳ חנם היינו עריות, ועיין פ״ב דעירובין די״ט ע״א במהרש״א גבי עסקי חנם והיינו כנ״ל שאז היו מקבלים מבחי׳ שלמעלה מאתערותא דלתתא ע״כ אף שלא היו גדורים מעריות נמשך להם השפע, אמנם מצינו ג״כ שהתורה נק׳ חנם כמ״ש ראה לימדתי אתכם כו׳ מה אני בחנם, והיינו כמ״ש במ״א בד״ה ואתחנן שעסק התורה היא המשכה מבחי׳ אתערותא דלעילא שלמעלה מאתערותא דלתתא) מצד עצמו הטוב והמטיב לרעים ולטובים ולא מצד ההעלאת מ״נ של המצות שאין מגיע לשם כ״א צדקת וגו׳ ששם הוא בחי׳ המקיף והסובב ומשוה קטן וגדול כו׳ לכך יכולים החיצונים הם ע׳ שרים דסט״א ג״כ לינק ולקבל השפע משם אף שאין לעובדי כוכבים תומ״צ והם עוברים רצונו ית׳ אעפי״כ יכולים הם לקבל שפע החסד דאימא דאצילות מפני שלשם אין מגיע ההעלאת מ״ן של מעשה התחתונים כ״א השפע יורד מצד עצמו החפץ חסד וטוב ומטיב לרעים ולטובים כו׳ (ועמ״ש בד״ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים כו׳) וזהו בחי׳ גלות שהוא בחי׳ עיבור ז״א בבטן אימא דאצילות וכמ״ש בזח״ג ויקרא ד״כ ע״ב בענין סליק בגלותא לעילא לעילא כו׳ אשר שם אם צדקת כו׳ ועיין בביאורי הזהר פ׳ בשלח ד״נ בפי׳ תלת רוחין דכלילין בתלת, ולכן היו המצרים מושלים מפני שיניקתם השפע יותר מכדי הצריך כו׳ ועיין באגרת התשובה* בענין אין בידינו לא משלות כו׳.

ב) אך להבין איך תוכל השפע דקדושה לירד בירידת המדרגה כ״כ למטה אל החיצוני׳ ממש הגם שמצד שרש השפע הוא אימא דאצילות יוכלו גם החיצונים לינק כי לשם אין מגיע ההעלאת מ״ן של התחתונים ששם הוא חנם בלא מצות כנ״ל אבל איך תוכל השפע לירד כל כך למטה אליהם אשר אין לה כלי שיכיל אותה שתתלבש שאין השפע דקדושה ממקום גבוה מאד נעלה יכולה להתלבש בחיצוניות וקליפות אשר לא יגורך רע כתיב, הענין הוא ע״ד דאיתא בע״ח שער אנ״ך פ״ג בפי׳ המשנה פ״ו דשבת הקיטע יוצא בקב שלו כי נה״י דז״א שהם בחול בעשייה מתעלים ביום השבת למעלה ממקומם בסוד אם תשיב משבת רגלך ואז נשאר מקום פנוי וחלל כו׳ ולכן נק׳ הז״א קטע בסוד אלו רגלים שנקטעו ועלו למעלה, והנה אף על פי כן מוכרח שיפרנס גם החיצונים שהם במקום חלל הנ״ל הנק׳ רה״ר וס״ל לר״מ שיוצא בקב שלו והם האחוריים של הד׳ שמות ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן שיש בהם ק״ב אותיות ונק׳ קב חרובין שנשארו חרובין ויבשין אבל מן השמות עצמן אינן יכולים להתפרנס כו׳ ועיין מזה באוצ״ח שזהו ענין המלך הראשון מז׳ מלכין דתהו בלע גימט׳ קב כו׳, ועיין במאמר הפסיעות להרח״ו שנדפס בסוף ספר חסד לאברהם. וביאור הענין הנה פי׳ קב הוא כמין דפוס רגל וחוקק בו מעט לשום בו ראש שוקו בתוכו ומשום הכי יוצא בקב שלו דמנעל דידי׳ הוא, והנה ההפרש בין דריסת הרגל ממש לרגל עץ הלזו הוא שהרגל ממש הוא המנשאת ומעמידו ומוליכו ממקום למקום משא״כ רגל זו של עץ אינה מנשאה את האדם מעצמה כי אם אדרבה הקיטע הוא מנשא ומגביה אותה

---

* התשובה: ספ״ו (צו, ב).

בכוחו ואחר שאין בה חיות רוחני כלל כ״א הוא דומם ממש שאינה ממהות בחי׳ עצמיות רגל האדם כלל ואעפ״כ הקיטע עומד עליה והולך עליה ממקום למקום רק הוא המגביה ומנשאה אותה ממקום למקום כו׳, כך עד״מ למעלה כשמצטרך לירד השפע שלמעלה מעלמא דחירו שהוא חירות לכל שמשם תרד השפע לכולם (בחנם בלא מצות) אל החיצונים שרש עובדי כוכבים שלמטה שאין יכולה השפע להתלבש בכלים דקדושה ממש לירד אליהם מאחר שאין להם כלים כלל לכך היא תתלבש בכלי אחרת שאינה ממהות הכלים דקדושה כלל וע״י הכלים ההיא תשפיע השפע עליהם, והיינו ענין הנזכר במשנה הקיטע יוצא בקב שלו כו׳, דהנה כתיב זאת קומתך דמתה לתמר וגו׳ שכנ״י היא קומה שלימה כקומת האדם הכלול מרמ״ח איברים ושס״ה גידין ובכלל ראש ואזניים וידים עינים ורגלים כו׳ וגופא שכל הבחי׳ אלו ימצא בכנ״י דהיינו ראש הוא המוחין של התורה עצמה דהיינו ת״ח ראשי בנ״י כו׳, רגלים הם תמכין דאורייתא כנודע לכך תתלבש השפע היורדת עליהם בכלים דקדושה ממש היינו בבחי׳ רגלים האמיתי דקדושה (כי רגלים הם בחי׳ נה״י שע״י נשפע השפע כו׳ כנודע) כו׳ כמשל האדם השלם ברגליו ממש שרגליו הם המעמידים אותו ומנשאים אותו ממש ממקום למקום כך הוא בחי׳ ירידת השפע דקדושה לכנ״י דרך בחי׳ הרגלים דקדושה ממש כמ״ש זאת קומתך וגו׳ (ועמ״ש במ״א בענין והנה ה׳ נצב עליו, ובמאמר עמדת להם בעת צרתם, ובענין והארץ הדום רגלי ובענין במחוקק במשענותם ובענין חגרה בעוז מתני׳ ובענין א־ל עליון גומל חסדים טובים, ובבה״ז בשלח ד״נ גבי תלת רוחין דכלילין גו תלת כו׳) אבל כשיצטרך לירד השפע לעובדי כוכבים אזי מוכרח להתלבש בכלים אחרים שאינם ממהות דקדושה כלל כענין רגל של עץ שעשוי להקיטע שאינה ממהות הרגל העצמי של האדם ולא מערכו כלל שהרגל עצמו נושא את האדם ורגל זו צריך הקיטע לנשאה ואעפ״כ עומד עלי׳ כו׳ כך היא התלבשות השפע דקדושה בכלי אחר שאינה ממהות דקדושה להשפיע אליה והיינו דתנן הקיטע יוצא בקב שלו פי׳ כמ״ש מלך אלקים על גוים וגו׳ (וכמ״ש בע״ח שם וז״ל והנה מילוי גימ׳ אלקים כו׳ בסוד דינין ולכן אינן מתפרנסין אלא מהמילוי כו׳ והוא עולה גימ׳ ק״ב כנ״ל, ועיין זח״ב משפטים צ״ו א׳) היינו הקב שלו שמתחלפים צירופים דאלקים לצירופים אחרים בחילופים ותמורות כמנין ק״ב צירופים כו׳ עד שנשתנהה למהות אחר ממש כדוגמת רגל של עץ הקיטע לגבי רגל העצמי של האדם שאיננו ממהותו כלל כנ״ל (וי״ל עד״מ האדם עצמו כלול ג״כ מדצח״מ והשערות שלו הן בחי׳ צומח שבו ואינן ערוך לגבי האברים ממש שהרי כשיגוזו השערות לא איכפת לו כלל, והנה השערות נק׳ אותיות אלא שאינן ערוך לגבי בחי׳ נה״י ורגל שהם מעצמיות האדם, ועמ״ש במ״א בענין אברהם הוי גאני בכנפי׳ דשרה וקא מעיינא לי׳ ברישי׳ שאין ערוך ההמשכה שנמשך מבחי׳ חסד לאברהם ע״י השתלשלות האברים עצמן לגבי ההמשכה הנמשך ממנו ע״י שערות לנשמות הנפש אשר עשו בחרן כו׳. והנה כמו שאין ערוך בחי׳ צומח שבמדבר דהיינו השערות לגבי המדבר עצמו כך עד״ז יובן בחי׳ הנק׳ קב של עץ בחי׳ צומח שאינו ערוך לגבי בחי׳ רגל ממש, וגם לא דמי לבחי׳

מנעל וסנד"ל שהם מט"ט וסנד"ל כמ"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים כו' כי המנעול מעור בחי' חי וגם הסנדל הוא לבוש ממש להרגל משא"כ הקב כו' וזהו מה יפו פעמיך בנעלים דוקא לאפוקי קב הקיטע, ואפשר זהו ענין הנז' בקדושין דמ"ט ע"ב עשרה קבים שיחה ירדו לעולם כו', נזכר לשון קבים כי כל המשכות אלו נמשכו ע"י בחי' ק"ב הנ"ל, ואפשר זהו ענין לקב אויבי לקחתיך, ופי' מה אקב לא קבה א-ל י"ל שלא נמשך בחי' ק"ב הנ"ל, וצ"ע להעיר ממ"ש בזח"ג אמור ק"ו א' ע"פ ויקוב) והנה כתיב וסכסכתי מצרים במצרים וגו' בישעי' סי' י"ט ב' ולעיל מיני' כתיב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים ועיין בשמות רבה פט"ו אמר הקב"ה אלך למצרים כו', פי' דכתיב ועברתי בארץ מצרים כדדרשו רז"ל אני ולא מלאך כו' דהיינו מבחי' המקיף עצמו השוה ומשוה קטן וגדול ירד במצרים כי הוא דוקא יכול לירד במצרים דהיינו מבחי' אימא עילאה עלמא דחירות כנ"ל אך בחי' כלי שהשפע מתלבשת בתוכה הוא בחי' קב שלו כנ"ל (וזהו והנה ה' רוכב על עב קל שלו ע"ש בע"ח שער אנ"ך פ"ג ועיין בזח"ג שלח דק"ע סע"א ובמק"מ שם ובלקו"ת בישעי', ובזח"ב ז' א' מ"ג א' ובעמה"מ דקכ"א א') וע"ז אמר הכתוב וסכסכתי מצרים במצרים, פי' שבקב שלו ממש שע"י תעבור השפע למצרים שעלי' עומד כביכול להשפיע להם כמ"ש מלך על כל גוים הכה את מצרים וסכסך אותם בדריסת רגל של עץ הוא הקב שלו ממש שע"י קבלו השפע ממנו כנ"ל והיינו דכתיב וסכסכתי מצרים במצרים שסכסך ודרסם בבחי' מצרים עצמו הוא הקב שלו שממנו מקבלים השפע כנ"ל, וזהו וסכסכתי מצרים במצרים (ובעמה"מ ד' ס' ב' ג' שער הדיקנא פרק ששי פי' שע"י בחי' מן המצר קראתי ב' פאות דדיקנא דא"א ע"ז הוא הכפאת הדינין דז"א כו' ועי"ז מכניע ג"כ מצרים שלמטה, וזהו נמשך ע"י האתערותא דלתתא בבחי' מן המצר קראתי כו') וזהו מ"ש במשנה בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך כמו שמפרש הגמ' אף כשאתה מתמלא עליהם כו' כאשה עוברה כו' דהיינו בזמן הגלות שהוא בחי' עיבור דז"א בבטן אימא דאצילות שאז יונקים החיצונים גם כן שהשפע יורדת משם לכולם בשוה כנ"ל ואעפ"כ יהיו כל צרכיהם לפניך כו' וזהו אף חובב עמים כו' בידך והם תוכו לרגליך דוקא ולא ע"י בחי' הקב וזהו מצות ג' רגלים שהם זכר ליציאת מצרים כו' ובעלי קבים פטורים כו' ולע"ל כתיב ועמדו רגליו ביום ההוא כו' ואפשר זהו ענין קב חרובין דר"ח ב"ד ומשנת ראב"י קב ונקי שעי"ז גרמו בחי' וסכסכתי כו' וע"ש בע"ח שיש עוד בחי' קב שהוא בקדושה י"ל שבו סכסך כו' ואפ"ל שענין בחי' זו זהו ע"ד נס דפורים שהי' הנס מלובש בהטבע בעין וסכסכתי כו' אחשורש בהמן כו' משא"כ פסח יצ"מ ניסן הנס למעלה מהטבע לפי שיציאת מצרים בחי' לידה אבל אדר עדיין עיבור שלכן עיבור השנה בחדש אדר והנס שבזמן העיבור זהו ע"ד בכל פרשת העיבור כו' ואדר הראשון ואדר השני פי' הר"נ מטשארנביל נ"ע עיבור ראשון ועיבור שני כו'.

ג) **והנה** בחי' לידה הוא כשז"א יוצא מבטן אימא דאצילות כמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת כו' לך הוי' שבטלים אליו בתכלית הביטול אעפי"כ הם נחשבים למהות דבר בפ"ע שעולים בשם מדות גדולה

גבורה כו׳ רק שבטלים למקורם כמ״ש לך ה׳ הגדולה כו׳ אבל בעודן מובלעים באבן ושרשם בטן אימא דאצילות בבחי׳ עיבור אז אינם נחשבים למהות דבר בפ״ע כלל עד שאינם עולים בשם כלל כנ״ל שהם נבלעים בהתכללות אמיתי במקורם כי עובר ירך אמו הוא כו׳ משא״כ כשיוצא לאויר העולם אז הוא מהות דבר בפ״ע ואזי יומשך בחי׳ לך אד׳ החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כנ״ל אך מ״מ הוא עדיין בבחי׳ קטנות כו׳ וכיון שיונק מחלב דאימא דאצילות אז נגדל ז״א בבחי׳ התפשטות בהרחבה וגדלות והיינו בחי׳ מוחין דיניקה המגדלים איברי התינוק בהגדלה מאד שלא לפי ערך גידולו אח״כ שבמשך עשרה שנים לא יתגדל אח״כ כ״כ לפי ערך הגידול שמתגדל בכ״ד חדש ימי יניקה שמיתוסף בריבוי והגדלה מאד ע״י יניקתו חלב האם כו׳ כנראה זה בעליל, והיינו בהיות שארז״ל דם נעכר ונעשה חלב שקודם לכן בכל ימי הריון לא הי׳ חלב זולתי בשעת לידה נתברר מובחר הדם ונעכר ונעשה חלב והפסולת יוצא בדם נדות כו׳, כך עד״מ למעלה ממש דהנה כתיב רשפי׳ רשפי אש שלהבת י״ה וגו׳, דהיינו בהעלאת מ״ן של האדם בהתעוררותו באהבה בגבורות רשפי אש ושלהבת עזה אליו ית׳ ימשיך מ״ד כיוצא בו בחי׳ אהבת ה׳ ית׳ אליו באהבה רבה בגבורות רשפי אש שלהבת י״ה ממש וכמ״ש אהבתי אתכם אמר ה׳ כך הוא בעבודת ה׳ ית׳ שעיקר התעוררות האהבה מלמטה הוא בכדי להמשיך אהבת אמת של הקב״ה שהוא עיקר האמת שנק׳ שלהבת י״ה כנ״ל (ועיין מזה בתו״א בד״ה ועשית בגדי קדש, ובד״ה מים רבים בפ׳ נח) וכמו״כ הוא עד״מ למעלה ממש דהנה כתיב הסבי עיניך מנגדי כדפי׳ בזהר דמוקדין לי׳ בשלהוביתא דרחימותא כו׳ וזהו שהם הרהיבוני א״ת הרהיבוני אלא הרחיבוני כו׳ כמשנת״ל הנה כ״ז נק׳ בחי׳ דם (עיין בד״ה וארא אל אברהם ובביאור ע״פ ואהי׳ אצלו אמון) שהוא בחי׳ גבורות רשפי אש בחמימות עזה שלהבת י״ה, כי הדם הוא הנפש ועיקר החמימות הוא בהדם כנודע, אך הנה דם נעכר ונעשה חלב, היינו שמתברר הדם שהוא בחי׳ גבורות רשפי אש שלהבת י״ה כו׳ ונעשה חלב אימא דאצילות היינו בחי׳ תכלית הביטול נק׳ חלב אימא שהיא גבוה מאד נעלה מבחי׳ גבורות רשפי אש שלהבת י״ה ע״ד שמשלהבת י״ה הוא הדם מתברר ונעשה חלב אימא וע״י יניקת ז״א מחלב אימא מתגדל בהתפשטות בהרחבה גדולה שמתפשטים המדות דאצילות בהרחבה וגדלות מאד הכל מחלב אימא המגדל אותם כנ״ל, (ועיין מ״ש בד״ה באתי לגני גבי שתיתי ייני עם חלבי כו׳ ומפני שגבוה מאד נעלה שדם נעכר ונעשה חלב וכמ״ש בע״ח ע״פ וראיתן על האבנים שירכין מצטננים וחוזרים נה״י כו׳ ומריבוי אורות הוא הלידה כו׳ והחלב ע״ש) והנה כתיב ויכוננו עיר מושב וגו׳ פי׳ זוהי עיר אלקינו דהיינו מדת מלכות דאצילות ונק׳ עיר אלקינו כמשל עיר גשמי׳ שמצירוף כמה מאות ואלפים בתים יחד נעשה עיר גדולה כו׳ עד״מ למעלה שמצירופי אותיות דמלכות דאצילות כשמצטרפים יחד נעשה עיר אלקינו בהיות האותיות דמלכות דאצילות נק׳ בתים כמ״ש בספר יצירה שתי אבנים בונות ב׳ בתים ג׳ אבנים בונות ששה בתים כו׳ (וזהו ענין עיר מושב פי׳ לאפוקי מבחי׳ מדבר אשר לא ישב אדם שם ומבואר במ״א בחי׳ אדם היינו רמ״ח פקודין רמ״ח אברים

דמלכא ולכן אותיות מחדומ״ע של התפלה והתורה נק׳ עיר מושב משא״כ דברים בטלים נק׳ בחי׳ מדבר אשר לא ישב אדם שם, ולכן על ידי התפלה והתורה נמשך כמו״כ למעלה בחי׳ ויכוננו עיר מושב שהיא עיר אלקינו שישב בה בחי׳ אדם העליון, והנה אדם הוא שם מ״ה וזהו לאחר ההגדלה מחלב אימא שהיא שם אהי״ה והוא האלף דאדם כי אדם א׳ דם, ועיין בפע״ח שער ספירת העומר, וזהו גדול ה׳ כו׳ בעיר אלקינו, אימתי גדול כו׳ כי אז הוא בחי׳ לך אדנ״י החסד כי אתה כו׳ וכנ״ל, והנה מ״ש ישם מדבר כו׳ ויכוננו עיר יובן עפמ״ש בד״ה במדבר סיני באחד לחדש השני כו׳ ע״ש) והנה כתיב ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וגו׳, פי׳ שבתים דעיר אלקינו המה בחי׳ צירופי אותיות דמלכות דאצילות מלאים כל טוב היינו שמלאים האותיות בשפע עונג העליון ונועם ה׳ ית׳ דהיינו כל טוב העליון נתלבש בהן אשר לא מלאת דהיינו שאינך יכול להגיע אליו כלל ומה גם כל טוב זה שבבתים אתה לא מלאת את כל טוב עליון בהבתים בהיות שאין נמשך טוב העליון הזה ע״י העלאת מ״ן של התחתונים שהם ממשיכים אותו באתערותא דלתתא כי אין מגיע לשם אתערותא דלתתא כי אם יורד מעצמו ממקור הטוב והעונג העליון להתלבש בבתים דעיר אלקינו, וז״ש ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת כו׳ כנ״ל. והענין הוא דכאשר יצא ז״א דאצילות מבטן אימא בבחי׳ לידה שאז המדות דאצילות הם נראים למהות בפ״ע רק שבטלים למקורם כמ״ש לך ה׳ הגדולה כו׳, אזי נשפע החסד דז״א דאצילות להתלבש בבתים דעיר אלקינו צירופי אותיות דמלכות דאצילות שנק׳ אדנ״י, וז״ש לך אדנ״י החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא דהיינו שאז יורדת השפע לישראל המקיימים מצות בלבד ולא עובדי כוכבים כנ״ל, וז״ש ובתים מלאים כל טוב דהיינו שנמשך בהבתים דעיר אלקינו שפע עונג העליון נועם ה׳ ית׳ בשפע החסד דז״א שנשפע בהם כנ״ל (והיינו כי ז״א יונק מחלב אימא אשר בחי׳ אימא הוא מה שלמעלה מאתעדל״ת כנ״ל וזהו ענין החלב חיוורתי דעתיקא כמ״ש באד״ר דקל״ו סע״ב ודקל״ז סע״א א״כ זהו בחי׳ אשר לא מלאת כו׳ וכמ״ש במ״א בענין וספרתם חמשים יום והלא אינן סופרים רק מ״ט יום אלא ששער החמשים דבינה הוא למעלה מאתערותא דלתתא ומ״מ נמשך אחר כך מאליו כו׳ נמצא ענין הגדלה זו דז״א ע״י חלב דאימא עילאה היינו שגם הבחי׳ שלמעלה מאתערותא דלתתא יומשך גם כן במקום האתערותא דלעילא שעל ידי אתערותא דלתתא, וזהו ענין לך אדנ״י החסד כי אתה כו׳ פי׳ שעם שיומשך לאיש כמעשהו היינו ע״י אתערותא דלתתא דוקא אבל יהי׳ ההמשכה בחסד כי יומשך ג״כ מתנה מבחי׳ כל טוב אשר לא מלאת כו׳, ויש לומר שזהו ג״כ נרמז בגמרא פ״ק דר״ה די״ז ע״ב בתחלה כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ולבסוף לך ה׳ חסד ור״ל שבתחלה נמשך האתערותא דלעילא שע״י האתעדל״ת ואח״כ נמשך ומאיר ג״כ בחינה שלמעלה מאתערותא דלתתא בחי׳ אשר לא מלאת, ואפ״ל כי בתים אלו נמשך ע״י התפלה ועיין בתו״א סד״ה השמים כסאי גבי איזה בית אשר תבנו לי). וז״ש אני חומה פי׳ כמו עד״מ למטה בגשמיות יש עיירות מוקפות חומה סביב להן בהיותן בעיר גדולה של המלך יש אוצרות המלך הממולאים בכסף וזהב ואבנים טובות כל טוב של המלך ויראים מפני

שודדי לילה גנבים ולסטים שלא יגנבו או יגזלו הכסף והזהב שבאוצרותיו של העיר לכך העיר מוקפת חומה סביב לה שהחומה של העיר היא השמירה של העיר שלא יבואו שודדי לילה או שונא המלך לשלול שלל רב של אוצרותיו המלאים כל טוב שהחומה מונע השונא שלא יבוא בעיר כו׳, כך עד״מ למעלה בעיר אלקינו שהבתים מלאים כל טוב העליון היינו שפע החסד דז״א שהשפיע בהם כל טוב עליון כנ״ל אי לזאת צריכים שימור מאויבי ה׳ המה החיצונים שלא ינקו משם ג״כ (ואף שאינם יכולים לינק משם מאחר שנשפע החסד בעיר אלקינו כמ״ש לך אדנ״י החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא כנ״ל אף על פי כן מאחר שהבתים מלאים כל טוב העליון אזי יוכל אעפ״כ לירד השפע אליהם ג״כ כמשנת״ל שמקבלים מכל טוב העליון בחי׳ אימא דאצילות השוה ומשוה קטן וגדול הטוב ומטיב לרעים ולטובים, והגם שנתצמצם החסד בעיר אלקינו אף על פי כן מאחר שנמצא בו כל טוב יש להם מקום לינק כו׳ היינו מבחי׳ כל טוב שבבתים דעיר יוכלו גם הם לינק כו׳ ע״ז אמר אני חומה כדאיתא בגמרא אני חומה זו תורה, פי׳ שהתורה היא חומה המקפת את העיר אלקינו מבלי תת מקום לחיצונים לינק מבתים מלאים כל טוב דעיר אלקינו זולתי ישראל בלבד יקבלו משם והיינו שכלליות התורה היא רמ״ח מ״ע ושס״ה ל״ת שזהו חומת העיר אלקינו להיות מגיע השפע דבתים מלאים כל טוב זולתי לאלו המקיימים את התורה ולהם ניתן התורה בלבד אבל לא לעובדי כוכבים שלא ניתן להם את התורה ולכך התורה שומרת את העיר אלקינו שלא יקבלו הימנה זולתי ישראל בלבד (והיינו ע״י רמ״ח מ״ע ושס״ה ל״ת הוא השמירה מן החיצונים כנודע* וזהו אני חומה זו תורה (ועיין בזח״ג פ׳ בהר דק״ח סע״ב אם אינון מארי תורה אתקריאו בתי ערי חומה כגוונא דאתמר במפקנו דמצרים והמים להם חומה מימינם ומשמאלם כו׳ ע״ש, ועמ״ש בתו״א פ׳ בשלח סד״ה אז ישיר משה ובנ״י דהיינו לפי שבקריעת ים סוף הוא הגילוי למעלה מהשתלשלות לכן ואתם תחרישון וע״כ נצרך לבחי׳ חומה מימינם ומשמאלם מ״ע ומל״ת משא״כ המצרים טבעו בים כו׳ ועמ״ש מענין חומה בד״ה צדקת פרזונו ובד״ה והנצח זו ירושלים. והנה לפמש״כ י״ל העיר עצמה זהו ענין אותיות התפלה, וכמ״ש במ״א ע״פ תבנה ותכונן עיר סיחון, והחומה זהו ע״י אותיות התורה ועיין בגמרא ביבמות פרק הבע״י דס״ב ע״ב בלא תורה בלא חומה, בלא חומה דכתיב נקבה תסובב גבר, לפ״ז י״ל דתורה שבעל פה שהיא נוק׳ היא הנק׳ חומה ועלי׳ נאמר אשת חיל עטרת בעלה נקבה תסובב כו׳, והעיר עצמה י״ל ג״כ תורה שבכתב וכמש״ש בענין עיר סיחון שגם התורה נק׳ כן ע״ד מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי, אך החומה היא תורה שבעל פה וכמארז״ל ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה, ועיין מ״ש בסידור שער הסוכות בד״ה ושאבתם מים בששון ובתו״א פ׳ שמות נת׳ פי׳ עלי שהם המשכת מקיפים כו׳ ושם פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות די״א ע״ג ה׳ שומרך כו׳ החותם של כו׳ ע״ש, וידוע דשמור זו משנה, ועמ״ש מענין פי׳ דברי סופרים שנמשכים מבחי׳ סופר שלמעלה

---

*כנודע: כנראה כאן סיום המוסגר.

מבחי' ספר בד"ה שחורה אני ונאוה, ומשם יובן איך שזהו המשכה מלמעלה מבחי' עיר סיחון שיחתי עם שהם בחי' שערות דעמר נקי כו' כי זהו המשכות אור פנימי, אבל דברי סופרים הוא המשכה מלמעלה מבחי' שערות כו' ע"ש).

ד) **ושדי** כמגדלות אלו ת"ח. הנה המגדלות הם נעשים ע"ג החומה המקפת העיר כו' שהמגדלות בולטין מן החומה בגובה למעלה והיינו שעשויות בכדי לראות משם השונא מרחוק מאד מן העיר ולירות עליו בחצים ובליסטראות כו' שלא יוכל להתקרב אל החומה כלל כי החומה שומרת העיר מהשונא שנתקרב אל העיר ממש שלא יבוא בעיר מה שאין כן כשהשונא הוא עדיין הרחק מן העיר לא יוכל החומה לעשות לו מאומה זולתי המגדלים שעל החומה שהצופה עולה על גג המגדל לראות מרחוק השונא ואז יורו בחצים עליו. והענין הוא דהנה כתיב אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי וגו' ות"א בצלותי ובבעותי כו' (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד ובסידור שער התפלה סד"ה אשר לקחתי מיד האמורי) פי' שיש ב' בחי' ומדריגות שונות בטכסיסי מלחמה, הא' הוא החרב שהורג השונא מקרוב דוקא שחותך ראשו כשמתקרב אליו דוקא, והקשת שהורג בחץ מרחוק הרבה כמטחוי קשת כו', כמו"כ נמצא ב' בחי' אלו למעלה ממש, דהנה כתיב וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגוים שע"י בחי' החרב חותך את ראשם עד"מ שלא יוכלו עוד לקבל חיותם שמפריד ע"י חיתוך החרב כו' רק שזהו מקרוב דוקא כנ"ל משא"כ הקשת שיוכל להזיק להם אף מרחוק מגג המגדל. והענין הוא דהנה זה לעומת זה עשה האלקים דהיינו מדורים של הקליפות וסט"א הוא נגד הקדושה ממש שנגד ההיכלות דקדושה דבריאה ממש בבריאה עצמו יש היכלות ומדורים דקליפות דבריאה הזה לעומת זה דקדושה וכן ביצירה ועשי' שהקליפות וסט"א שבכל העולמות בי"ע הם קרובים לקדושה ממש באותו עולם ממש, משא"כ הקליפות דאצילות אין עומדין באצילות כ"א מעמדן בבריאה כי באצילות לא יגורך רע כתיב כמ"ש בע"ח ולכן הקליפות דאצילות שעומדים בבריאה הם רחוקים בריחוק מקום מבזה לעומת זה דקדושה שלהן שעומדים בעולם אחר כנ"ל, ואעפי"כ יכולים להזיק מרחוק כו' ע"ז כתיב ושדי כמגדלות לירות עליהם חצים מגג המגדל להזיקם מרחוק כנ"ל, משא"כ אותן דבי"ע נהרגים בחרב הוא החומה בחי' תורה הנ"ל, וז"ש ושדי כמגדלות אלו ת"ח דהיינו פנימיות התורה וכמארז"ל בחגיגה די"ג ע"א ע"פ דבש וחלב תחת לשונך דקאי אמעשה מרכבה דהיינו פנימיות התורה המלובש בת"ח (כאמרם שיהיו מכוסים כו' שזה נק' שדים שכנוס בהם חלב אימא דאצילות שינקו מחלב דאימא ונתגדלו ונתמלאו בבחי' העלם דהיינו סודות התורה פנימיות התורה הם הם כמגדלות להזיק הקליפות דאצילות העומדים מרחוק מקום דבריאה בחיצים ובליסטראות ועיין זח"ג בלק דקפ"ח ע"ב בחרבא ובקשתא וברומחא (ועיין מק"מ שם ועיין בלקו"ת בשמואל גבי שלשת החיצים כו', והנה לפמש"ל החיצים הם אותיות התפלה, והנה התפלה בכוונה ברעותא דלבא נמשך ע"י פנימיות התורה וכמארז"ל מפני מה ישראל צועקים ואינם נענים מפני שאין יודעין לכוון בשם, ועמ"ש במ"א בענין חסידים הראשונים שהיו שוהים בתפלה תשעה שעות ביום ולכן א"ש דדוקא מהמגדלות שהם

פנימיות התורה נמשך בחי' בעלי חיצים ועיין בזח"א ויחי דרמ"ז א' ע"פ וישטמוהו בעלי חיצים ובמק"מ שם פי' חיצי האהבה והיינו בחי' רעותא דליבא בכל מאדך בחילא יתיר. והנה זהו ענין חיצי האהבה שמלמטה למעלה באתערותא דלתתא בתפלה ובבחי' זו נק' כנס"י קשת כמש"ש מאן קשת דא בת זוגו, וכמו"כ יש קשת מלמעלה למטה בבחי' המשכת מ"ד כענין יורה בחץ וכמ"ש בזח"א פ' נח דע"א ב' בענין ותשב באיתן קשתו ובזח"ג אחרי דס"ו סע"ב. והנה בחי' זו נמשך ג"כ ע"י בחי' המגדלים דוקא כי שרש טפת מ"ד נמשך מלמעלה מעלה כו' וזהו בחי' איתן ע"ש במק"מ גם כמ"ש בזח"ב פקודי דרכ"ג ב' גבי בצלאל בצל א-ל, וכנודע שבחי' היסוד שרשו מהכתר כו' ומהבינה, וכמ"ש במ"א בד"ה האזינו השמים בענין סוכות ושמיני עצרת וז"ש לקמן שיש מגדלים לשון זכר ויש מגדלות לשון נקבה היינו מבחי' מגדלות נמשך חיצי המ"נ ומבחי' מגדלים נמשך חיצי המ"ד) והנה לכך המגדלות בולטין מן החומה למעלה בהיות ידוע שעשו הוא היה הבכור העליון באמת שנמשך מז' מלכין קדמאין דתהו שלפני האצילות ולכך מקבלים חיות מעלמא דחירו אשר אין מגיע לשם מעשה התחתונים כלל כי אם צדקת כו' ורבו פשעיך כו' שזהו למעלה מסדר ההשתלשלות שהוא חלק בכורה דעשו שהוא חלק הראשון בהשתלשלות כו' ויעקב הי איש תם יושב אוהלים מחבר אוהלים דתיקון אשר ע"י המ"ן ימשיך המ"ד דוקא שבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא זהו חלקו של יעקב אע"ה, והנה כאשר לקח יעקב הבכורה מעשו נוטל פי שנים חלקו וחלק עשו אחיו והיינו כמ"ש בתים מלאים כל טוב דהיינו חלק הבכורה של עשו להיות נשפע כל טוב העליון מצד עצמו אשר א"א להגיע לשם ההעלאת מ"ן של התחתונים שזה חלקו של עשו הגיע ליעקב גם כן כמ"ש ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת פי' לא נתמלאו הבתים מצד אתערותא דלתתא שאי אפשר להגיע לשם בהעלאת מ"ן כלל כי אם נתמלאו מעצמו מטוב העליון כנ"ל, וזהו המגדלות הבולטים למעלה מן החומה דהיינו בחי' חלק בכורה דעשו שהגיע ליעקב שבולטים למעלה מסדר ההשתלשלות דהיינו כמ"ש ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת כנ"ל (ועמ"ש בד"ה מה טובו בפי' ג' אותיות בכ"ר שהם יחידות עשירות מאות ג' תשובות דנר"נ ועי"ז ג' המשכות מלמעלה היינו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובחי' שלמעלה מסובב ע"ד כי גאה גאה כו' ואפשר לומר שזהו עצמו ענין ג' בחי' העיר והחומה והמגדלות כי העיר הוא בחי' המשכות אור פנימי שהרי הבתים הם דירת אדם כו' בחי' עיר מושב כנ"ל והחומה היא בחי' מקיף הנמשך מסובב כל עלמין ה' שומרך ה' צלך וכנ"ל והמגדלות הבולטין מן החומה הם המשכות מבחי' שלמעלה מסובב כל עלמין היינו מבחי' המקיף למקיף לפ"ז פנימיות התורה למעלה מסובב כל עלמין וכנודע דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק, ובאדר"ז דרצ"ו א' כמגדלות דאינון נהרין רברבין דנפקי מאימא עילאה והיינו כי יש בתורה ג' מיני אותיות אתוון זעירין ואותיות ביניונים ואתוון רברבין שהם ג' בחי' נר"ן כי אתוון זעירין הם מהמלכות הנק' ממכ"ע ואתוון בינונים מז"א שנק' סובב כל עלמין ואתוון רברבין מהבינה שהיא למעלה מהז"א הנק' סובב כל עלמין וזהו"ע נהרין

רברבין, וכן פי׳ המגיד נ״ע שהמגדלות הן אתוון רברבין שהם כבולטין מן החומה שהיא התורה, וגם יש להעיר לזה מענין מ״ש בד״ה שימני כחותם שיש בחי׳ חותם בולט שהוא המשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלות וזהו ענין תפלה של ראש כו׳) שזה מגרש החיצונים וקליפות דאצילות גם מרחוק וכמ״ש בפ׳ עקב עד אבד הנשארים והנסתרים מפניך לא תערוץ מפניהם כי ה׳ אלקיך בקרבך א־ל גדול ונורא פי׳ הנסתרים מפניך הם השונאים העומדים מרחוק וכמו קליפות דאצילות שעומדים בבריאה כנ״ל וכדי להאבידם ג״כ הוא ע״י המשכת אור גדול יותר מבחי׳ עצמותו ומהותו שזהו פי׳ א־ל גדול ונורא שעי״ז יכולים לדחותם ולהאבידם אף שעומדים מרחוק וכמשל הנר אינו דוחה החושך מרחוק כ״א מה שמקרוב להנר אבל ע״י אבוקה נדחה גם החושך הרחוק כו׳ כי החושך נדחה מפני האור וכשהאור גדול ביותר דוחה גם החושך שמרחוק כו׳ ועמ״ש במ״א בענין אבוקה שהיא ש״ע נהורין דא״א נר הוא מלכות המקבלת משם הוי דז״א כמ״ש כי אתה נרי הוי׳, עיין בתו״א פ׳ מקץ על פסוק זה, והתגלות עתיק הוא בבינה ע״כ מאירים בה ש״ע נהורין בחי׳ וישע ה׳, ולכן בינה היא אבוקה והמלכות לגבי בינה היא כנר בפני אבוקה וכענין שרה לגבי חוה היא כקוף בפני אדם פחז״ה דנ״ח ע״א (ואפשר זהו״ע כן ה׳ יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים כי תהלה לשון הארה כמו בהילו נרו וכש״ה יצמיח אור גדול ידחה החושך הרחוק ג״כ וזהו נגד כל כו׳ וזהו ועתה אנחנו מודים לך ומהללים לך פי׳ ע״י שאנו מודים בבחי׳ הודאה לעצמותו ומהותו ית׳ ממש דלית מחשבה תפיסא בי׳ כלל ועי״ז מהללים הלל ואור גדול וכמו שגומרים את ההלל לדחות גם החושך שמרחוק כו׳ וע״ש בתו״א פ׳ תצוה בד״ה ואתה תצוה בענין תרום ידך על צריך כו׳ וכתיב וברוב גאונך תהרוס קמיך ועיין בתו״א פ׳ בשלח סד״ה אז ישיר משה גבי הסוררים אל ירומו ועד״ז יש לפרש מ״ש בזח״ג ויקרא ד״כ סע״ב ע״פ כי הנני מושיעך מרחוק כו׳ מבחי׳ מרחוק ה׳ נראה לי כי לפי שהוא אור גדול ביותר ע״כ מאיר גם מרחוק כו׳ ועיין בתו״א דקנ״ב ע״ג ד״ה הנה התורה היא פירש, במש״ש כמשל האבוקה כו׳) וז״ש ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה כו׳ פי׳ שע״י המגדלות יורו חיצים מרחוק להזיק השונאים אויבי ה׳ מרחוק כו׳ אזי יוכלו לזרוע השדות הסמוכות לעיר אלקינו (אלפים אמה שנק׳ שדה מגרש ועיין בפע״ח גבי קבלת שבת בשדה ועיין מ״ש במ״א בד״ה כי תבואו אל הארץ בפ׳ בהר בענין שש שנים תזרע שדך כו׳ ובד״ה ויצא יצחק לשוח בשדה, ובד״ה ואלה שמות בני ישראל גבי בכל עבודה בשדה) אף מה שחוץ לחומה ולעשות פרי תבואה ולא ייראו מהחיצונים שלא יינקו משם אף שהם חוץ לחומה מפני שהמגדלות יגרשם משם ברחוק מקום אף שלא יגיעו סמוך לשדות החוץ לחומת עיר אלקינו וזהו ושדי כמגדלות (ועמ״ש בפ׳ בראשית סד״ה להבין ענין הברכות גבי חותם בברוך ע״ד חתום תורה בלימודי) והנה כתיב בישעי׳ סי׳ ל״ג י״ח לבך יהגה אימה איה ספר איה שוקל איה סופר את המגדלים (ועמ״ש ע״ז לעיל בפ׳ שמות ובגמרא פ״ב דחגיגה דט״ו סע״ב שהיו שונין ג׳ מאות הלכות במגדל הפורח באויר, וכ׳ רש״י י״מ שדורשין גובהו של למ״ד כו׳ וכ״ה עוד בסנהדרין דק״ח

ע״ב ועיין בסדר אליהו רבא פכ״א משמע קצת דקאי קרא אמגדל דהפלגה וכיוצא בו אך כמה פנים לתורה) פי׳ מגדלים לשון זכר הוא בדכר העליון שעד רום המעלות ימצא בחי׳ חומה ומגדלים אף בדכר העליון שלמעלה מאצילות כמ״ש בע״ח דבשעת הזווג דזו״נ של מעלה הופכים להיות אב״א מיראת יניקת החיצונים ולזה הוא המעקה המבדלת ביניהם שלא יינקו כו׳ ע״ש היינו החומה כו׳ ונמצא שם ג״כ בחי׳ מגדלים להרחיקם מרחוק שלא יגיעו מקרוב לחומה כלל וז״ש מגדלים לשון זכר שנמצא עד רום המעלות בדכר העליון שנק׳ מגדלים ובנוק׳ נק׳ מגדלות (עמש״ל שהמגדל זורקים החיצים ויש בחי׳ זו בין במ״ד בין במ״ן ועיין במד״ר פ׳ הברכה והיתה תפלתו של משה דומה לחרב שהוא קורע וחותך אינו מעכב כו׳ וחרב לאו דוקא דכמ״כ הוא בחי׳ קשת וכנ״ל, וכן איתא בזח״ג פנחס דף רכ״ח על פסוק והנה רבקה יוצאת דא צלותא דאיהי דיבור כו׳, ובמ״א כ׳ רבקה יוצאת כגון ויצא כברק חצו כו׳ עיי״ש דרכ״ו א׳ וכן קשת זהו תקיעה שברים תקיעה כמ״ש בפרדס בעה״כ ועיימ״ש מענין והנה רבקה יוצאת במ״א. והנה במא״א כ׳ דיסוד דא״א נק׳ גם כן מגדל וע״ז י״ל ענין מגדל הפורח באויר כי הוא מושך השפע מבחי׳ מוחא סתימאה ומאוירא דעל מו״ס וזהו ענין אויר אור יו״ד ועמ״ש מזה בד״ה מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ועמ״ש במ״א בד״ה ואני נתתי לך שכם א׳ בענין ויוסף הורד מצרימה כו׳ שהוא בחי׳ יסוד דא״ק מלך הדר כו׳ והנה כתיב ואתה מגדל עדר במיכה סי׳ ד׳ ח׳ ות״י והביאו רש״י ואתה משיחא דישראל כו׳ שנק׳ משיח מגדל והיינו לפי שאז יומשך השפע מפנימיות יסוד דעתיק ואזי יתגלה פנימיות טעמי תורה, וזהו ה׳ חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר ובענין פי׳ יגדיל י״ל עפמ״ש בד״ה בשלח פרעה בענין ארוכה מארץ מדה שמ״מ יש לה מדה אמנם ע״י הבירורים מבחי׳ בגדי עשו בנו הגדול נעשה בחי׳ יגדיל תורה, ובגמרא מגלה דכ״ז א׳ בית גדול שמגדלין בו תורה דכתיב יגדיל וח״א תפלה כו׳ הגדולות כו׳, והיינו כעין מגדלים לשון דכר ומגדלות לשון נוק׳ היינו תורה בחי׳ דכר ותפלה בחי׳ מלכות והכל המשכה מא״א ועד״ז שם ה׳ גדולה לאה בינה כי שם התגלות עתיק אתוון רברבין ולכן נק׳ בינה שמו הגדול ועמ״ש ע״פ ועתה יגדל נא כו׳ וזהו ה׳ חפץ כו׳ יגדיל דבחי׳ הגדלה זו נמשך מבחי׳ חפץ שהוא פנימית הרצון העליון, א״ב פי׳ יגדיל תורה כי התורה נק׳ ג״כ כרוב אחד מקצה מזה בד״ה מי יתנך אכן ויגדיל בחי׳ אדם הגדול א״א שלמעלה מז״א הנק׳ ג״כ כרוב ומשם נמשך שופר גדול חשבון גדול ורב חסד ועמ״ש במ״א בענין דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא, שהויות דאביי ורבא היינו נגלה שבתורה נמשך מחב״ד דז״א הנק׳ זעיר אנפין וזהו דבר קטן אבל פנימיות התורה שרשו מא״א ולכן נק׳ דבר גדול וא״כ עד״ז יובן ג״כ ענין מגדלות וענין יגדיל תורה שלע״ל יהי׳ גילוי פנימיות התורה כו׳, ובמדבר רבה ס״פ נשא ס״פ י״ד בפסוק ולזבח השלמים תרי״ג מצות כדי למלאם מצות כו׳ יגדיל תורה כו׳ ועמ״ש בד״ה ואהי׳ אצלו אמון בענין דוד זמירות קרית להו שמצד הפנימיות שהוא בחי׳ חפץ ותענוג עליון שבמצות אין כל מצוה דומה לחברתה וזהו ה׳ חפץ כו׳ יגדיל תורה כו׳ ועיין במד״ר ר״פ בהעלותך

וס"פ שלח משמע יגדיל מה שבכל דבר מעשיי׳ יש מצוה בחרישה זריעה לבוש בית כו׳ וי"ל ע"ד בתיקון ריבוי הכלים ע"י ריבוי ההתכללות ומזה נמשך ריבוי האורות כו׳ ועוי"ל כי יש ב׳ בחי׳ הא׳ מה שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו, והב׳ מה שאנו מבקשים קדשנו במצותיך דוקא ועז"נ ה׳ חפץ למען צדקו יגדיל תורה להיות קדשנו במצותיך והנה יגדיל קרוב לענין מגדל כו׳, והנה בענין שע"י המגדל זורקים החיצים הנה ענין המשכת מ"ד יורה כחץ פי׳ שהשפע אינו מתעכב דרך המשכתו כ"א נמשך במהירות מלמעלה למטה שכמו שהוא למעלה נמשך למטה עמ"ש מזה בסידור ע"פ יום ליום יביע אומר כו׳ וזהו ענין ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה, ע"ד יורה כחץ וזהו ויצא כברק חיצו, וכמו"כ יש בחי׳ זו בענין המ"ן באותיות התפלה שהם בחי׳ חיצים כנ"ל ועיין ברמ"ז פ׳ ויגש ר"ט ע"ב ע"פ כמגדל דוד, ועיין בזח"א בראשית דל"ז ע"ב מענין מגדל עוז, וע"ש דף ו׳ ע"א ואיהו מגדל חד דפרחא באוירא ודף ט׳ ע"א גו מגדלא חדא, ח"ב יתרו צ"א א׳, ח"ג שלח קס"ד ב׳ ובת"ז תיקון נ"ת ל׳ אימא עילאה דאיהי מגדל עוז כו׳ ועיין בלקו"ת פ׳ וישב) והנה כתוב בזהר ספרא דצניעותא שקיל במתקלא כו׳ ועד לא הוה שקיל במתקלא לא הוי׳ משגיחי׳ אפין באפין דהיינו מיראת יניקת החיצונים כנ"ל, וז"ש איה סופר את המגדלים שאיה הוא המחבר הסופר והשוקל עליון עם המגדלים בכדי שיוכלו להתיחד פנים בפנים ולא יראו מיניקת החיצונים כנ"ל, פי׳ אי"ה הוא א׳ י"ה דהיינו שדם נעכר ונעשה חלב שחכמה הוא המברר מובחר הדם להתהפך לחלב וז"ש א׳ י"ה אלף הוא חכמה מברר את מובחר הדם שנק׳ שלהבת י"ה כנ"ל להיותו מתהפך לחלב בשדים עליונים כי בחכמה דוקא אתברירו וזהו א׳ י"ה כנ"ל סופר את המגדלים שהאיה עושה המגדלים הם השדים שהם כמגדלים שמברר י"ה שהוא בחי׳ דם להיות נעכר ונעשה חלב בשדיים עליונים שהם כמגדלות כנ"ל. והנה כתיב קודם למקרא זה ויכוננו עיר מושב כו׳ ויתעם בתהו לא דרך כו׳ ישם נהרות למדבר דהיינו בחי׳ עולם התהו שלפני האצילות התיקון, ואח"כ כתיב ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה ויכוננו עיר מושב, דהיינו הכל בתיקון דאצילות כנ"ל.

ח׳ י"ב

כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו, א) התרגום מפרש אלף הם עשרת השבטים שע"פ הנביא אחי׳ השלוני נפרדו ממלכות רחבעם, ומאתים הם יהודה ובנימין שנשארו תחת מלכי יהודה. והנה י"ב שבטים הם י"ב בקר דבריאה ושרשם י"ב גבולי אלכסון ועמ"ש בלקו"ת סד"ה והי׳ מספר בנ"י בענין ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד ומ"ש בד"ה ויגש אליו יהודה, א"כ אפ"ל דעל זה יתפרש האלף לך שלמה שיוחזרו עשרת השבטים תח׳י דוד ושלמה ושרשו בחי׳ מלך שהשלום שלו וכמ"ש והי׳ הוי׳ למלך כו׳.

ב) **רש"י** פירש דקאי אלע"ל שהעוכומ"ז יחזירו אלף ויוסיפו חומש כדין המועל בהקדש וצ"ל עפמ"ש בזח"ב פקודי דרכ"ז א' ב' דבחי' האלף הנ"ל הם הע"ס דק"נ שלע"ל תצא מחלאתה וטומאתה כמ"ש בסש"ב פל"ז וזהו האלף לך שלמה, ועיין מזה בשל"ה דשס"ו א' בתושב"כ ס"פ פנחס. וענין הוספת החומש צ"ע להבין ועמ"ש סד"ה קדש ישראל בפי' כל אוכליו יאשמו ואפ"ל כי בק"נ יש י"א כתרין עשר נגד ע"ס והי"א מקיף דלבונה. והנה ע"ס בקדושה נחלקין לה' פרצופין אם כן המקיף דלבונה היא הוספת חומש על ע"ס דק"נ. שבועות ספ"ו ל"ה ב', ירק"ק אבות ואמהות ל"ד מס"ס פ"ה עמה"מ ל"ב עד"א קכו"ב קמט"ב קס"ח א' רבות סוף שה"ש זח"א קכ"ד ב' פ' חיי, פקודי דרכ"ז של"ה קפו"ב רנ"א ב' בחיי רכ"ט ד'.

ג) **מה** שעשר ספירות דנוגה נק' אלף ע"ד שנזכר בזהר ר"פ ויגש בענין שלא נברא העולם באל"ף משום שממנו יש יניקה לאור ולכן נברא העולם בבי"ת שיש בו סימן ברכה ופי' רבינו כי אף שאל"ף גבוה מהבי"ת כי אל"ף בכתר בי"ת בחכמה יבנה בית, אלא כי בכתר מאריך אף לרשעים משום דשם כחשיכה כאורה, שממית בידים תתפש, וזהו אם תגביהי כנשר שיניקתם מרוממות הא"ס כמ"ש בתו"א בד"ה ויאבק איש ובד"ה כי עמך מקור חיים בפ' מקץ. ובשעת עשרת הדברות פתח באל"ף אנכי כי אחר שכבר נברא העולם בבי"ת שוב אין יניקה גם מהאל"ף, וזהו פי' א"ב ואזי האלף לך שלמה שגם מק"נ היונקת ממקום גבוה יתברר ויוכלל בקדושה.

ד) **במד"ר** בשה"ש במקומו תני רבי חייא כו' באותה שעה אמר הקב"ה כרמי שלי לפני, עיין מ"ש מזה על פסוק איש יהודי הי' בשושן, יש לומר דהנה בישעי' נאמר אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמי כו' ולכן כאן אמר שעל ידי הגלות נמשך כרמי שלי לפני ועיין מ"ש על פסוק וזאת התרומה זהב זו בבל כו' וענין מאלף נעשו מאתים, אלף זהו ע"ד וזרעתיה לי בארץ כלום אדם זורע כו' וכמ"ש ע"פ כי לגוי גדול אשימך שם. וענין החרש והמסגר אלף הנה על משה נאמר אדם אחד מאלף מצאתי, ובפע"ח שער השבת פ"ח בדרוש מזמור שיר ליום השבת כ' כשעלה משה להר לקבל התורה נתנו לו אלף חלקים של אור שה"ס א' רבתי דאדם שת אנוש שבד"ה, וכשעשו ישראל העגל נאבדו ממנו בעון ישראל ואז נשאר לו חלק אחד לבד מכל האלף חלקים לכן א' דויקרא זעירא כו', ובשבת מקבל משה האלף אורות וזהו ישמח משה במתנת חלקו עכ"ל. ובמג"ד סוף אות א' כ' כי אל"ף זעירא במלכות, ואל"ף רבתי בכתר ועיין זהר ויחי דרל"ט א', וזהו ע"ד ההפרש בין אני ובין אנכי, וא"כ לפי"ז יש לפרש האלף לך שלמה כי שלמה הוא מלכות ולע"ל יומשך אור הכתר במלכות דהיינו כסא דמלכא משיחא מחזיק אר"ך לוגין המשכת א"א וזהו האלף שהוא כתר לך שלמה, והו"ע אאלפך חכמה ומאתים לנוטרים את פריו היינו לנשמות הצדיקים שהם יקבלו מבחי' חו"ב שהם הנק' מאתים וכן פי' בסה"מ דע"ט א'.

ה) **ער"ש** במד"ר הלומד תורה במקומו שכרו מאתים ושלא במקומו אלף, י"ל דמאתים הם חו"ב שכל א' כלול ממאה ולכן בישככר נאמר

ראשיהם מאתים, כי יששכר יש שכר היינו חו"ב להנחיל אוהבי יש כדפי' בזח"א פ' ויצא דקנ"ו, גם קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימט' יש, ולפי דאורייתא מחו"ב נפקת ע"כ מצד התורה שכרו מאתים, אבל הלומד תורה שלא במקומו שזהו ענין עבודה ע"ד בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, ע"י ששונה פרקו מאה פעמים ואחד נק' עובד אלקים, עיין בסש"ב פט"ו, ועי"ז ממשיך מאור הכתר שהוא מקור החכמה, עיין בלקו"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני בפי' אריתי מורי עם בשמי. ובמ"א נת' כי מאה ואחד גימ' מאין, הוא בחי' והחכמה מאין תמצא, ור"ל שע"י אתכפיא הנ"ל ממשיך מבחי' מאין, וכמו"כ הלומד תורה שלא במקומו ממשיך מבחי' כתר ששם הוא בחי' אלף אשר החכמה אינה אלא מעשר מבחי' כתר, גם האלף אאלפך חכמה, ונוצר חסד לאלפים. ועיין בזהר חיי דקכ"ג א' בענין ויהיו חיי שרה מבואר מאה שנה הוא הכתר וחו"ב נק' עשרים וכאן משמע חו"ב הן מאתים וכתר הוא אלף, י"ל שזהו ע"י עסק התורה ממשיכים תוספות אור בכח"ב ואז ז' שנים י"ל שזהו ע' רבתי דשמע ישראל כי לפי ערך זה גם הז' מדות מתעלים מיחידות לעשירות.

כרמי שלי כו' זח"א חיי קכ"ד ב', ח"ב פקודי רכ"ז סע"א ז"ג ח"א ל"ט ד'.

אלף י"ל אותיות פלא, עיין בלקו"ת ר"פ צו בד"ה ואכלתם אכל ספ"א בענין אשר עשה עמכם להפליא דהיינו בבחי' כתר, ובד"ה כי המצוה הזאת פ"ג בענין לא נפלאת היא ממך, ובבה"ז פ' שופטים ד' ער"ה א' גבי במכוסה ממך אל תחקור, ועמ"ש בענין מופלא סמוך לאיש ובענין מופלא שבסנהדרין שהי' במקום משה שנאמר בו ואצלתי מן הרוח אשר עליך, א"כ הי' משה לגבי ע' זקנים כמו בחי' מאציל לגבי נאצל, ולכן על משה נאמר אדם א' מאלף מצאתי. וי"ל שבאצילות עצמו יש ג"כ אבי"ע ובחי' אחד מאלף היינו אצילות שבאצילות, כי משה זכה לחי'. וכמו"כ ענין החרש והמסגר אלף, וי"א החרש אלף והמסגר אלף היינו חו"ב, עיין זהר בראשית דל"א א' ע"פ לעומת המסגרת, שהוא עלמא דאתי היינו בינה, והיינו שהיא כתר לז"א שזהו אצילות שבז"א, והחרש גבוה יותר והוא אבא, ולכן האלף לך שלמה מלך שהשלום שלו שהוא ת"ת נמשך בו הכתר מבחי' האלף פלא, ומאתים הם חו"ב זהו"ע ומבני יששכר כו' ראשיהם מאתים שהם חו"ב כו', וע"ל סעיף ד'. ולכן ביום הראשון הקריב נחשון משבט יהודה, בחי' שלמה, ע"ד האלף לך שלמה, ביום השני הקריב נשיא יששכר בחי' ומאתים כו'.

ח' י"ג

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ז"ל התרגום, אמר שלמה בסוף נבואתיה, עתיד מארי עלמא למימר לכנישתא דישראל

בסוף יומיא את כנישתא דישראל דמתילא לגינתא קלילא ביני אומיא ויתיבא בבית מדרשא עם חברי סנהדרין ושאר עמא דצייתין לקל ריש מתיבתא ואלפין מן פומי׳ פתגמי׳ (לפי״ז מפרש חברים מקשיבים לקולך, הם התלמידים הנשמעים לקול ראש הישיבה, ועמ״ש בתו״א ע״פ משה ידבר שכל ראשי ישיבות נקראים בשם משה כי הם היסוד המשפיע) אשמיעיני אוריתא קל מיליך בעידן דאת יתבא לזכאה ולחיבא ואהי מסכים לכל מה די את עבדת, עכ״ל. ועמ״ש בד״ה אז ישיר ישראל כו׳ עלי באר כו׳ בפי׳ אז נדברו כו׳ ויקשב הוי׳ וישמע. דלכאורה אינו מובן מה צריך הקב״ה לשמיעת התורה, והלא התורה מאתו תצא. אלא הענין כי הקב״ה נק׳ לפמעם בחי׳ ממכ״ע, עיין מק״מ בשלח דמ״ו. והנה התורה של עולם הזה לפי שהיא מלובש בענינים גשמיים שרשה מאד נעלה כו׳ בתו״א בד״ה לך לך ומ״ש ע״פ והוי׳ פקד כו׳ ויעש הוי׳ לשרה עשי׳ לעילא כו׳ ובביאור מאמר זח״א בראשית כ״ז משנה אתת׳ דההוא נער כו׳, ומ״ש בד״ה ראשי המטות בענין לכו לחמו בלחמי, ולכן היא ממשכת כח החיות מאור א״ס ב״ה מלמעלה מעלה מבחי׳ סובב כל עלמין לבחי׳ ממלא כל עלמין, וזהו ויקשב הוי׳ וישמע כו׳. ובד״ה באתי לגני נתבאר כי להיות שהנהגת העולמות הוא ע״פ מדותיו ית׳ וע״י התורה דמחכמה נפקת שהיא למעלה מהמדות ממשיכים גילוי אור א״ס המלובש בחכמה, לכן ויקשב הוי׳ שהוא ז״א מדותיו ית׳, וישמע לגילוי זה כו׳, וזהו השמיעני.

ב) פ״ו דשבת דס״ג ע״א, א״ר אבא אר״ש בן לקיש שני ת״ח המקשיבים זה לזה בהלכה (מלמדים זא״ז ומבינים זה לזה ולישנא דקרא נקט) הקב״ה שומע לקולם שנאמר היושבת בגנים (בתי מדרשות) חברים מקשיבים (זה לזה אני אומר שישמיעוני את קולם, רש״י, ונראה דמפרש לקולך השמיעני ר״ל לקולך שייך להשמיעני, שכשהם חבירים מקשיבים אזי לקולך השמיעני) לקולך השמיעני. נראה הטעם שכשהם שנים העוסקים בתורה ומקשיבים זה לזה עד שנקראו חברים לשון חיבור והתכללות עי״ז שורה עליהם הברכה, ע״ד הנזכר בזח״א פ׳ בראשית ד״נ ע״א שע״י שיש התכללות משפיע ומקבל שורה ע״ז ההמשכה מבחי׳ סובב כל עלמין שהיא הבינה כו׳ ע״ש, ועיין מזה בתו״א פ׳ תצוה סד״ה ועשית בגדי קדש. וזהו שאמרו במשנה פ״ג דאבות ומנין שאפילו שנים שנאמר אז נדברו כו׳ ומנין שאפילו א׳ שנאמר אבא אליך כו׳, והקשו א״כ שאפילו אם הא׳ שרוי השכינה כשקורא בתורה כ״ש אם שנים וכ״ש שלשה כו׳, ותירצו שיש הפרש והדרגות ביניהם כו׳, ע״ש במדרש שמואל. וההדרגה אפ״ל, כי ביחיד שורה ההמשכה מבחי׳ מלכות שהיא שכינה ממכ״ע, אבל כשהם שנים המתחברים זא״ז גורמים למעלה גם כן חיבור ויחוד קוב״ה ושכינתי׳ דהיינו סוכ״ע וממכ״ע כו׳, ובבחי׳ יחוד זה יש כמה מדריגות זה למעלה כו׳, וזהו משנים עד עשרה ממשיכים מכל הע״ס כו׳, משא״כ שנים הם יסוד ומלכות כו׳, עיין זח״ב ויקהל דף רי״ש סע״א בענין תרומה תרי ממאה כו׳ ובגמרא שם, ואם לאו גורם לשכינה שתסתלק שנאמר ברח לך דודי כו׳, עיין מהרש״א בח״א שם שחיבר פי׳ זה עם הת״י.

ג) פ״ה דב״ב דע״ה ע״א אמר רבה א״ר יוחנן עתיד הקב״ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן שנאמר יכרו עליו חברים איוב סי׳ מ׳ כו׳ ואין חברים אלא ת״ח שנאמר היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. הנה תלמידי חכמים היינו שהם מלומדים מבחי׳ חכמה שהוא כח מ״ה בחי׳ ביטול, וזהו ענין וכל בניך למודי הוי׳ כו׳, וע״י הביטול יוכל להיות החיבור וההתכללות, כי עולם התהו הי׳ ענפין מתפרדין מחמת שהי׳ בחי׳ יש כו׳, ולכן ביעקב נאמר שבעים נפש לשון יחיד ע״י שיעקב יו״ד עקב שממשיך היו״ד בחי׳ חכמה למטה, ולכן ת״ח דוקא נקראו חברים. והוא היפך בחי׳ עם הארץ כמבואר במסכת דמאי, כי עם הארץ שנמשך אחר הגשמיות וארציות, אבל החבר הוא המחבר שמים וארץ כענין כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא והוא בחי׳ צדיק כו׳, והוא ג״כ ענין חיבור שמשא וסיהרא, וג״כ מחברים תורה שבכתב לתורה שבעל פה כו׳. ועמ״ש במ״א בענין שנק׳ כנס״י אחותי לשון איחוי אלכסנדרית ע״ש החיבור והיחוד שאינו רוצה להיות נפרד מהוי׳, וזהו בן פורת יוסף אותיות תופר כו׳. ולכן עי״ז זוכים לסעודת לויתן אשר לויתן גם כן חיבור ויחוד כמו הפעם ילוה אישי אלי דהיינו חיבור חו״ב, שבחי׳ אין דחכמה יומשך בהשגה כו׳, ועז״ש אכלו רעים תרין ריעין כו׳, וזהו הסעודה. ועמ״ש במ״א ע״פ חוברות אשה אל אחותה, ועיין עוד מענין חיבור ויחוד בתו״א פ׳ תולדות בד״ה מים רבים בענין רבקה כו׳, ויש להעיר מפסוק כעיר שחוברה לה יחדיו בתלים קכ״ב ג׳, ועיין מזה בזח״א וישב קפ״ג סע״ב, ומפסוק והיא חברתך ואשת בריתך במלאכי סי׳ ב׳ י״ד, ועמ״ש ע״פ בקרית ארבע היא חברון, ומ״ש בזח״א ע״ט ב׳ ע״פ אנה אעלה ויאמר חברונה, ודצ״ט ע״א ודרמ״ו סע״ב ובפ׳ וארא דל״א א׳. והנה ענין מקשיבים שהו״ע שמיעה הוא כמו האזינו, כי על האזנה והקשבה התרגום לשון אצית, ושמיעה התרגום ג״כ ענין שמיעה ולכן ענין הקשבה הוא קבלת הדבור. ומצאתי בפנים יפות ר״פ האזינו שכתב שאחז״ל כי לשון האזנה דהיינו שיכנסו הדברים באזניהם והוא יותר מלשון שמיעה עכ״ל, וכמו כן י״ל בלשון הקשבה. וז״ש אדנ״י שמעה בקולי תהיינה אזניך קשובות לקול תחנוני כו׳, וכתיב שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אלים כו׳ ולא הקשבת למצותי בישעי׳ סי׳ מ״ח. וזהו הרבותא שחברים דהיינו הקב״ה והצדיקים מקשיבים לקולך, ולא שמיעה לבד, אלא הקשיבה, שיכנסו הדברים באזנו כביכול כו׳.

ד) זהר ח״א לך לך ע״ז ב׳, וז״ל בר אינון זכאי לקשוט דקיימו ואתערו באורייתא וכדין קוב״ה וכל אינון צדיקיא דבגו גנתא דעדן צייתי לקלהון כד״א היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, עכ״ל. ופי׳ בזהרי חמה דר״ל שהשכינה היושבת בגנים עושה שהחברים שהם הצדיקים שבג״ע שיהיו מקשיבים ואומרים לזה הצדיק התחתון העוסק בתורה לקולך השמיעני, עכ״ל, וכ״כ שם דצ״ב ע״א. ולפמ״ש במק״מ שם י״ל חברים הם יעקב ורחל ע״ש והיא חברתך כו׳, וכ״כ עוד ס״פ וישלח דף קע״ח ע״ב, ח״ב שמות די״ח ע״ב, בשלח דמ״ו ע״א. והרח״ו שם פירש היושבת בגנים דא כ״י נ״ב שכינה השרוי׳ בג״ע עליון ותחתון ב׳ גנים שהם בריאה ועשי׳ עם

הצדיקים המשתתפים עמה ועוסקים בתורה בעולם הזה חברים שהם הקב"ה שהוא זעיר והצדיקים שבג"ע מקשיבים לקולך, דהיינו לקול השכינה ולקול כל צדיק וצדיק שבעוה"ז, א"כ י"ל היושבת בגנים הם הצדיקים שבעולם הזה שעוסקים בב' גנים תורה שבכתב ושבעל פה, חברים שהם הקב"ה והצדיקים שבג"ע, עכ"ל. ומאחר שמפרש חברים על הקב"ה עם הצדיקים א"כ יותר י"ל דחברים היינו קוב"ה ושכינתי', ובכלל זה גם הצדיקים שהם מרכבת השכינה כנזכר זח"ב ויקהל דקצ"ד ע"ב ובפ' בראשית דף ח' ע"א. והיושבת בגנים ב' גנים היינו בעלי תורה ובעלי מצות כי שכר התורה הוא גן עדן העליון והמצות הוא ג"ע התחתון כו'. פ' פקודי דר"נ ע"א וע"ש מענין חבר, ח"ג ויקרא די"ג ע"א ושם פי' המק"מ חברים מקשיבים הם הקב"ה ומלאכי השרת, ע"ש דכ"ב ע"א, ועיין ר"פ ואתחנן דר"ס ע"א. ת"ז דצ"א א' תיקון נ"ד מאן גן דאתשקי' מיני' לתתא דא שכינתא דתרין גנין אינון חד לעילא וחד לתתא ה"ד היושבת בגנים כו'. ופי' בכס"מ דב' גנים היינו בינה ומלכות, וא"כ היינו שכינתא עילאה ושכינתא תתאה. ועמ"ש מזה בד"ה שה"ש, עמה"מ שער קרית ארבע ר"פ קכ"ו, שער רישא דז"א פי"א דק"ל ע"ג, של"ה סו"א קז"א קכד"א רמז"א רצ"א.

ה) **ברבות** בשה"ש בפסוק זה, בגנים כו' וחבשן בבית קולין, פי' המ"כ חדרים ששם חובשין המורדין. ואפשר כוונת המדרש שזהו פי' לקולך, דעם היותו לשון קול הוא ג"כ לשון קולין היינו חדרים הנ"ל שמשם יוצא הקול והוא כמ"ש ברבות פ' נח פל"א וכ"ה בת"י ע"פ קנים תעשה את התבה קולין תעבד לתיבותא, דהיינו חדרים, והובא בערוך ערך קל (השמיני). לפי"ז הפי' לקולך היינו הקול היוצא מתוך בצר לך, מבחי' מאסר הגוף ונה"ב כו', ע"ד שנתבאר ברבות בשלח ר"פ כ"א בפי' יונתי בחגוי כו' השמיעני את קולך כו'. ואפ"ל עד"ז פי' הקל קול יעקב, דבחי' קול יעקב הוא קול הנמשך מתוך הקל היינו קולין הנ"ל, כי בחי' יעקב צר לו מאסר הגוף ונה"ב מה שהם מסתירים על אור קדושת הוי', זה צר לו כמו בית האסורין, ע"כ צועק ע"ז מעומקא דליבא, ועיין בתו"א פ' נח בד"ה מים רבים כו'. וז"ש כאן ביום השבת משכימים ובאים כו' שעיקר העלי' הוא בשבת, וענין הגביהו קולכם הוא ע"ד קול מעורר הכוונה כנזכר בבה"ז פ' פנחס ד' רנ"ד, והטעם כמ"ש במ"א בדרוש חמץ ומצה בתקס"ג. כי הנה המשכת המדות מחו"ב שבמוח הוא נמשך ע"י מיצר הגרון והוא המפסיק בין מוח ללב וזהו בחי' גלות מצרים כו' ושם ג' שרים קנה וושט וורידין המונעים הלידה והגילוי כנזכר בתו"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י. וע"כ הקול שיוצא מתוך הגרון הוא המעורר הגילוי מההעלם שיומשך ההתפעלות מהמוחין לתוך המדות כו'. וזהו"ע הגביהו קולכם כו'. א"נ ע"ד שנתבאר בבה"ז פ' בלק ע"פ שחורה אני דקצ"א ע"א בענין גבורי כח עושי דברו מ"ש באנשי כנה"ג ויזעקו בקול גדול כו' בנחמי' סי' ט' ד', ועיין מזה פ"ז דסנהדרין דף ס"ד ע"א, והם נק' כנה"ג ע"ש שעי"ז החזירו העטרה ליושנה היינו בחי' עושי דברו כו', ובזח"ג ואתחנן דרס"א א' קול גדול ה' עילאה כו'. ואין חברים אלא מלאכי השרת כו' שאין ביניהם איבה וקנאה כו', כי כל אלה

ממדות הרעות מיצה"ר משא"כ במלאכים כו'. ומכל מקום המלאכים הנק' חברים מקשיבים לקולך דוקא. זהו ע"ד שנזכר בזח"ג בלק דק"ץ ע"ב כיון דאתי נטלי עשי' ממ"ה כו', ופי' כי עשי' היינו תיקון לעשות לתקן, ובמלאכים שייך ג"כ תיקון לבטל גופו כו', עיין ביאור השמים החדשים בתו"א פ' בראשית. אך כיון שגופם רוחני אין זה ערך לביטול גוף של נש"י שזהו אתהפכא חשיכא ממש לנהורא וע"כ העלאה של המלאכים בטל לגבי העלאה זו כו', וזהו דנטלי' עשי' כו'. והיינו* דנטלי' עשי' כו' והיינו שההמשכה שעי"ז הוא מבחי' חכמה עילאה, משא"כ המלאכים אין בכחם להמשיך רק מהבינה כו' וע"ד שנתבאר בד"ה וייצר בתו"א פ' בראשית בענין בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה כו' ולכן עם היותן חברים הם מקשיבים לקולך כו'. ועמ"ש בבה"ז פ' בלק דק"צ ע"ב הנ"ל, ובפ' בראשית דכ"ז ע"ב ע"פ אעשה לו עזר כנגדו כו'. עוד יתבאר ענין זה עפמ"ש בד"ה ונתתי לך מהלכים בין העומדים, שהמלאכים מצד עצמם נק' עומדים והם מקבלים ההילוך ע"י נש"י, הן מלמטה למעלה ע"י התפלה הנק' סולם כו', והן מלמעלה למטה ע"י התורה שנק' ג"כ סולם זה סיני, וזהו שהמלאכי אלקים עולים ויורדים בו ונעשו מהלכים כו', ולכן מקשיבים לקולך קול גימט' סולם כו'. השמיעני כי עי"ז המלאכים מעלים את התפלות כנזכר בד"ה מזוזה מימין כו'. עוד יתבאר מה שהמלאכים נק' חברים ע"ד הנזכר בתו"א פ' תולדות בענין רבקה של שלש בקר או של ארבע כו'. ועפי"ז יובן גם כן מ"ש כשאתם קורים חברים אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך כו' היינו ע"ד התכללות המדות שלמעלה מהשכל, וזהו כמ"ש בענין שמח תשמח רעים האהובים כו', ועמ"ש מענין זה בד"ה הן עם אחד ושפה א' כו', ועמ"ש בענין הדגלים כו' על פסוק איומה כנדגלות כו'.

ו) **בשל"ה** בשער האותיות אות ח' הביא מארז"ל בשבת ס"ג שני ת"ח המגדילים זל"ז בהלכה כו' זהו"ע חברים מקשיבים כו', הרי חברים שייך לענין דגלים וכנ"ל כי הדגלים זהו"ע התכללות כו'. וכ' עוד יש חלק שני בחברת תלמידים שכל א' חסר ידיעה ומכח ההתחברות ירצו לבוא להבנת הדבר ולידיעתו כו' עכ"ל. ועמ"ש כה"ג בענין התהוות הכלים שהוא מהתחברות האורות אור ישר ואור חוזר כשפגעו זה בזה כו'. והנה כמו"כ י"ל ענין התחברות נשמות ומלאכים שצריכים זה לזה, כי הנשמות להיותן מלובשים בגופים צריכים לקבל העזר והכח מהמלאכים כמ"ש כי מלאכיו יצוה לך כו' וכמ"ש בד"ה כנשר יעיר. ועוד כי להיות התפעלות נפש הבהמית זהו דוקא ע"י יוצר אור שמזכירים שם מענין המלאכים כו' שמשם שורשה, וכמ"ש בד"ה כי תצא למלחמה על אויבך כו' ובד"ה מהלכים בין העומדים הנ"ל. וגם המלאכים צריכים לנש"י שהן בחי' עומדים ועל ידם נמשך בהם ההילוך כו'. ועמ"ש מענין התחברות נשמות ומלאכים בד"ה מזמור שיר חנוכת כו' שהיא כענין התחברות זמרא במנא עם שירה דפה כו'. דף ק"ד ע"א דקכ"ד ע"א וכשקול רנה של תורה עולה מלמטה מחריש הקב"ה כל צבא מעלה כו'

---

*והיינו . . . כו': כנראה זהו יתור המעתיק.

מקשיבים לקולך כו׳ עכ״ל. ועמ״ש בתו״א פ׳ לך לך בד״ה והבדילה הפרוכת בענין חשמ״ל בשעה שהדיבור יוצא מפי הקב״ה חשות כו׳ ע״ש, נמצא השתיקה נמשך מפני ביטולם להקול וההמשכה כו׳ ועל דרך זה ענין חברים מקשיבים לקולך כו׳, ועמ״ש ע״פ מהרה ישמע קול חתן וקול כלה כו׳.

ח׳ י״ג

היושבת בגנים כו׳. וארז״ל במדרש שה״ש משל למלך שכעס על עבדיו וחבשן בבית קולין, פי׳ במ״כ חדרים שחובשין שם המורדין כו׳. ולכאורה תמוה מה ענין משל זה להיושבת בגנים דהיינו בחי׳ ג״ע, ובגמרא פ״ו דשבת דס״ג ע״א ברש״י שם שהם בתי מדרשות וכן משמע בת״י כאן, א״נ בגנים כדפי׳ הרח״ו במק״מ בשלח דמ״ו ע״א ב׳ גנים תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כי גן היינו גן סדרים דאורייתא כו׳. וא״כ מה ענין זה לחדרים שחובשין שם כו׳. והנה בפי׳ חברים יש ג״כ ב׳ פירושים, הא׳ דקאי על היושבת בגנים (גנים בית האסורים ע״ד כלה לשון כלא ומאסר, כי יש כלות הנפש וא״י * והמעכב זהו״ע בעל כרחך אתה חי לקיים תומ״צ וזהו ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך בד״ה בפ׳ נסכים, וזהו הדב״ש בד״ה ענין שמחת חתן וכלה שמות תקס״ג, וזהו בגנים גן סדרים דאורייתא זהו בית האסורים והכלא ועד״ז מלך אסור ברהטים שהם התפילין כו׳. עוד י״ל בית האסורין ע״ד אל גינת אגוז ירדתי כו׳, עיין רע״מ פנחס רכ״ז ג׳ קליפין ובפרדס ערך אגוז כו׳ ומ״ש בד״ה הגידה לי שאהבה נפשי) שצ״ל חברים מקשיבים זל״ז בשבת דס״ג א׳ ובב״ב ע״ה א׳ ואין חברים אלא תלמידי חכמים וברבות כאן כשאתם קרוים חברים כו׳, הב׳ דקאי על שחברים העליונים מקשיבים לקולך, ופי׳ חברים פי׳ ברבות היינו מלאכי השרת, עוד פי׳ שם אני ופמליא שלי, וכן הרח״ו בפ׳ שמות מ״ו הובא במק״מ שם, ואפ״ל כי חברים היינו קוב״ה ושכינתי׳. והענין הנה בפנ״י ר״פ בראשית בהא דפליגי ב״ש וב״ה אם שמים קדמו כו׳ פי׳ דזהו ענין מלאכים ונש״י, שמלאכים נק׳ צבא השמים וז״ש הללו את הוי׳ מן השמים כו׳ ויעמידם, שמלאכים נק׳ עומדים וע״כ בבחי׳ זו הם גבוהים מהאדם שיורד ח״ו כשחוטא, ומ״מ לע״ל הודו על ארץ ושמים, ארץ קדמה כו׳ ע״ש. והנה המלאכים אמרו אשר תנה הודך על השמים כו׳ ונתבאר בבה״ז בראשית כ״ז היטב ובתו״א בד״ה זכור ושמור שבקשו פנימי׳ התורה כו׳, ומה שהשיב כלום יצר הרע כי א״א לזה כ״א ע״י אתכפיא ואתהפכא כי צחוק עשה לי אלקים דוקא, בד״ה אני דפ׳ ציצית ובתו״א ר״פ ויצא וכמו אף עשיתיו בד״ה מי מנה. והטעם כמו ההפרש בין הדבור להטפה שהדבור רוחני ועל ידי זה השפעת השכל לתלמידים

---

* וא״י : כנראה הפי׳ : ואינו יכול.

וע"י הטפה יוכל להיות ולד ח"ו רשע כמו אברהם שיצא ממנו כו' וחזקי' ומנשה כו', ומ"מ אמר אברהם מה תתן לי ואנכי כו' ולא די לו בתלמידי' דולה ומשקה כו' כי בהדבור רק הארה ובהטפה עצמיות כח השכל להיות מוליד בדומה לו ממש כו', כן גם כן ההפרש בין מלאכים לנשמות שהמלאכים נמשכו מהדבור והנשמות נמשכו מבחי' הכלים הנמשל לטפת היסוד , אבל נעוץ סופן בתחלתן שהטפה נמשכה מהעצמיות וכמ"ש הראב"ד בפי' הס"י גבי נעוץ כו' וזהו ישראל עלו במחשבה, וכמו"כ בענין התורה לא יוכל עצמיות' להתלבש רק למטה דוקא אבל למעלה רק גילוי הארה וכמ"ש בביאור דאחת היא יונתי שכל ההמשכות למעלה רק מחיצוניות אבא כו' כי רק מחיצוניות העילה נמשך פנימיות העלול כו', רק למטה דוקא יוכל לירד ולהתלבש עצמיות חכמה שבתורה כו' וזהו נעוץ סופן כו', וכ"כ עוד בביאור וארא תקס"ז כמ"ש אותיות שבאבן טוב הבהיר אינן נקראים כ"כ בטוב רק כשחתמו אותם על השעוה שם ניכרים היטב. והנה בתו"א ד"ה מזוזה מימין נתבאר ענין שלשת אלפים משל ששייך בהתורה כו' ומזה מובן איך שבקשו המלאכים תורה כו' ותכלית בקשתם י"ל כי המלאכים הם בבריאה יצירה שאלקות מוסתר שם ולא מערך האצילות שבאצילות איהו וגרמוהי חד, וזהו הפרגוד המפסיק והתורה היא מאצילות, כי רמ"ח מ"ע נמשכו מט"ס טפ"ט כו' ע"כ ביקשו התורה כדי שיהי' אצלם גילוי אצילות ממש בלי פרגוד כו', וזהו תנה הודך היינו הוד והדר לבשת עוטה אור כשלמה כו'. ודבר זה למדתי ממ"ש אדמ"ו נ"ע בתו"א פ' בראשית בביאור דהשמים החדשים, ולא ניתן להם שא"א להם להמשיך בחי' תוס' אור זה כ"א הם ממשיכים הזיווג דחיות העולמות, ולכן נק' עומדים רגל ישרה ת"ק ו"ה כו'. אבל המשכה הנ"ל זהו תוס' אור חדש מלמעלה מהשתלשלות שהוא זיווג דפנימיות ואינו נמשך כ"א ע"י מסירת נפש ותורה ומצות שכל זה שייך למטה שיש יצר הרע כו'. ועיין ביאור דשחורה אני בענין מעלות מל"ת כו' שב"ז רק למטה. ומ"מ אחר שישראל ממשיכים זה ע"י תומ"צ אזי גם להם מגיע המשכה זו שמאצילות ממש כמ"ש בד"ה מהלכים בין העומדים. והטעם כי נש"י להיותן למטה בגופים כדי שיהפכו נה"ב זהו ע"י העזר ממלאכים כנודע מענין יוצ"א כו' וכמ"ש בד"ה כנשר יעיר בפי' כי מלאכיו יצוה לך כו', וכיון שע"י המלאכים נמשך להם הכח לעבודה ע"כ הם מקבלים ג"כ הגילוי כו'. וזהו היושבת בגנים שדוקא מתוך מאסר הגוף ונה"ב כשעוסקין שם בג"ן סדרים דאורייתא לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת עי"ז דוקא ממשיכים גילוי הסובב כל עלמין עד שהמלאכים הנק' חברים הם מקשיבים להמשכה זו מטעם הנ"ל שהם א"א להם להמשיך גילוי חכמה עילאה כ"א ע"י שישראל ממשיכים כו', ונקראו חברים ע"ד וקרא זה אל זה ומקבלין דין מן דין שמה שאומרים ג' פעמים קדוש שהם נגד חג"ת והרי מיכאל רק חסד זהו ע"י שמקבל גם מגבריאל ורפאל, וע"כ נקראו חברים זה לזה, ועי"ז* ההתכללות ממשיכים מבחי' קדש שלמעלה מבחי' קדוש כמ"ש ע"פ שיניך כעדר כו'. וגם נק' חברים לגש"י כי הם צריכים זה לזה שנש"י מקבלים העזר

ועי"ז: אולי צ"ל; וע"י.

ממלאכים ומלאכים מהם כו׳, וגם לפי שנש״י צ״ל ג״כ בהתכללות כמ״ש בד״ה אתם נצבים כו׳. ופי׳ לקולך מלשון קול כפשוטו הקל קול יעקב, וגם לשון קולין חדרים היינו הקול הבא מתוך המיצר כו׳, ולא עוד אלא השמיעבי כמ״ש אז נדברו כו׳ ויקשב הוי׳ וישמע וכמש״ל סעיף א׳, חברים שמחברים ומייחדים קוב״ה ושכינתי׳ כמ״ש במ״א בענין בקרית ארבע היא חברון ובענין שכל ישראל הם חברים ברגל.

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. הנה מקודם נאמר סוב דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים על הרי בתר, ואחר פסוק זה כתיב ברח דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים על הרי בשמים. וצ״ל למה נאמר מקודם הרי בתר ואח״כ כתיב הרי בשמים, וגם צ״ל מה שבין שני הפסוקים האלו כתיב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך כו׳. והענין כי סוב דודי ודמה לך כו׳ על הרי בתר קאי על נשמות כשהם בעוה״ז שלא בזמן בהמ״ק קיים, ופסוק ברח דודי ודמה לך כו׳ על הרי בשמים קאי על לע״ל, ובינתיים הו״ע היושבת בגנים. כי הנה הרי בתר הוא טורי דפרודא, כי בתר לשון פירוד כמו ויבתר אותך בתווך. והנה התחלת הפירוד הוא ומשם יפרד והי׳ לארבעה ראשים שהוא מעולמות בריאה ויצירה רק שנמשך עד ק״נ, ונק׳ טורי דפרודא. והיינו ע״י מצות מעשיות שנמשכו למטה בדברים גשמיים, שזהו סוב דודי ודמה לך לצבי על הרי בתר. והנה הרי בשמים הוא הגילוי שיהי׳ לעתיד לבוא בזמן התחיה ונק׳ ריח, כי במשיח כתיב והריחו ביראת ה׳ שזהו עיקר השכר דמעשה המצות דעכשיו שיהיו לע״ל לנשמות בגופים דווקא שהוא גבוה יותר מג״ע. כי הגם שעל ג״ע נאמר אז תתענג על הוי׳ כדאי׳ בזוהר פ׳ ויחי דרי״ט שזה קאי על ג״ע, הנה הוא על הוי׳ דז״א, והיינו בחי׳ בינה שגבוה מבחי׳ ז״א, אך מ״מ בינה הוא הבנה והשגה באלקות, כי שורש ג״ע הוא מבחי׳ חו״ב רק שהוא גבוה משארי עולמות עליונים רוחניים שהם רק בבחי׳ השגת המציאות ולא מהות, אבל ג״ע הוא גילוי השגת המהות, אבל מ״מ הוא רק מבחי׳ חו״ב. משא״כ לע״ל תחה״מ שהוא מבחי׳ שלמעלה מחו״ב והוא הנק׳ הרי בשמים ריח כנ״ל. והנה במדרש במקומו איתא על הרי בשמים הרי בשמים כי מפרש בשמים לשון בשמיים דהיינו הרים שבשמים. והנה בינתיים בין עוה״ז ובין לע״ל הוא הקיבול שכר בג״ע לנשמות בלא גופים, וזהו היושבת בגנים שלמעלה הוא בחי׳ מל׳ שיושבת בב׳ גנים געה״ע וגעה״ת והעלי׳ בכל חודש ושבת עד שלע״ל יהי׳ העליי׳ הגדולה כמ״ש והי׳ מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו כו׳. ובנשמות היינו כי נשמות יושבי׳ בב׳ בחי׳ ג״ע געה״ע וגעה״ת, כי הנה געה״ת הוא ממוצע בין עולם העשי׳ ובין עולמות עליונים גבוהים יותר, וכמאמר זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, כי געה״ת הוא תחילת מעשיך התחלת עולם

עשיה, ולכן זה היום הוא תחילת מעשיך, כי בר"ה נולד אדה"ר שמדור שלו הי' הגעה"ת, כי רק עתה אצלינו הוא קיבול שכר, אבל אצל אדה"ר הי' זה מדור שלו. והנה זכרון ליום ראשון הוא ממוצע בין אור א"ס ובין עולמות, כי יום ראשון הוא לפני השתל'. והנה לכן פסוק זה היושבת בגנים הוא בין ב' הפסוקים האלה, כי אחרי הרי בתר שהוא עוה"ז צ"ל הנשמה מקודם היושבת בגנים בגעה"ע וגעה"ת, ואח"כ הרי בשמים. כי הנשמה צריך לילך בסדר המדריגות מלמטה למעלה, מקודם בבחי' ממכ"ע ואח"כ בבחי' סוכ"ע. כי עוה"ב הנה ביו"ד נברא עוה"ב שהוא בחי' חכמה, וכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, אבל לע"ל יהי' הגילוי מבחי' כתר בחי' סוכ"ע, ולכן יהי' אז זמן התחיה. והנה א"א להנשמה לקבל גילוי בחי' סוכ"ע אם לא בהקדם היותה בבחי' ממכ"ע, לכן צ"ל מקודם היושבת בגנים ואח"כ יהי' לע"ל ברח דודי על הרי בשמים. ולהבין כ"ז, הנה בק"ש כתיב הוי' אלקינו הוי' אחד. וצ"ל מהו ב"פ הוי' הול"ל הוי' אלקינו אחד. אך הענין ע"ד דבי"ג מדה"ר נזכר ב"פ הוי' ויש פס"ט ביניהו, ועד"ז אלקינו הוא פסיק טעמא בין ב' שמות הוי', רק שאינו פסיק טעמא גמור כי מ"מ נאמר אלקינו שהוא לשון גילוי. והענין כי הנה צ"ל ענין סוכ"ע וממכ"ע, כי הנה לפעמים כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא, אני משמע עצמותו ומהוהו, ולפעמים כתיב מלא כל הארץ כבודו, ותרגומו זיו יקרי' שהוא רק הארה בעלמא. והענין כי עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, וצ"ל פי' שמו, כי הנה בפסוק נזכר לשון שם, וכמ"ש יהללו שם הוי' כו', ובמקובלים קוראים זה אור כמו אור א"ס, ובלשון הזוהר נזכר הכל נהורא. והענין כי הנה אור הוא בחי' שאין הארת האור פועל שינוי במקור, וכמו אור השמש שהן אם נמשך ומאיר האור אין מזה חסרון בהשמש, ולהיפוך אם אינה מאירה אין מזה תוס' בהשמש. וכמו"כ הוא שם כי שם של האדם אינו נוגע לעצמות האדם, וכמו שקוראי' לאדם אברהם שאין נפ"מ לו מהשם. אך מ"מ א"א לומר שאין שייך השם כלל, כי הלא באדה"ר כתיב ויקרא האדם שמות לכל הבהמות וחיות, שלא הי' זה רק הסכמה בעלמא, כי במדרש אי' שאמר הקב"ה למלאכים חכמתו גדולה משלכם, ולכן כתיב וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו, ומדקאמר הוא שמו משמע שהשם שייך, והראי' שהרי אמר לו הקב"ה אני מה שמי, אמר לו לך נאה לקרות הוי' כו', הרי שיש טעם לזה. ועד"ז כשקרא שמות לכל הנבראים לזה נאה לקרות ארי ולזה נאה לקרות שור הרי יש שייכות שם להנברא, ולכן לזה נאה כך ולזה נאה כך. כי אם הוא רק הסכם שמות בעלמא ארי ושור, א"כ מהו לזה נאה לקרות כו' ולזה נאה כו', וע"כ צ"ל שיש איזה שייכות של השם להנברא, וכמו"כ ענין שם באדם. רק מ"מ אין זה שייכות גמור, כי הלא כשהאדם הוא בפ"ע א"צ לשם כלל כי הוא רק לזולתו לקוראו בשם. והנה בנבראים נבון ענין השם כי השם גבוה מהנברא, כי השם מחי' אותו, וכמו כשקוראים ארי, הרי אותיות ארי מחיי' את הארי, אבל להבין מהו זה למעלה. אך הענין, כי למעלה שם היינו בחי' שנעשה מקור להתהוות, אך באופן שאין עושה שום שינוי במקור. והענין כי הנה שם ואור הוא בחי' אחד כנ"ל, והנה באור א"ס איתא שהאור הי' ממלא כל החלל ואח"כ הי' צמצום בהאור. והענין

כי הנה כתיב מה רבו מעשיך ה׳, וידוע שהוא קושיא איך מאחדות פשוט נמשך ריבוי התחלקות, כי יש צומח וחי כו׳ ובכ״א יש ריבוי התחלקות מינים. והתירוץ שהוא לפי שעובר ע״י מדות שהם בבחי׳ התחלקות. כי הנה בפרדס הקשה, כי הנה אחרי שאין ערוך לך ולאו מכל אינון מדות איהו כלל א״כ איך הוא ענין התפעלות למעלה חסד וגבורה, שלפעמים מטיב הטבה ע״י חסד ולפעמים עושה דין, וכתיב כי ירד רע מאת ה׳ וכתיב ובורא רע, והרי זה שינוי וכתיב אני ה׳ לא שניתי. ותירץ הפרדס, שהוא עד״מ שיש שינויים באור השמש כשמאיר ע״י עששיות שהם חלונות, שאם הזכוכית לבנה נראה הגוון לבן, ואם הזכוכית אדומה נראה הגוון אדום, וא״א לומר שנקנה באמת שינוי בהאור כי אם שמתדמה הגוון בהאור לפי גוון הכלי. והנה כמו״כ הוא מתרץ זה על למעלה, כי לפי שמאיר על ידי מדות עליונות שהוא בחי׳ גווני׳ גוון לבן חסד, גוון אדום גבורה מדוע אדום ללבושיך, ויש קו הממוצע. אבל באמת הוא רק אנת דאפיקת עשר תקונין לאחזאה בהון עלמא, אבל לאו דאית לך כו׳, ולכן בעצמותו לא שניתי. וכ״ז הוא תירוץ הפרדס, כי הוא חידש שיש אורות וכלים, ולכן השינוי הוא מצד הכלים. אבל עדיין אינו מתורץ זה משני קושיות, האחד כי אינו דומה המשל לנמשל כלל, כי במשל הרי האור בפ״ע והכלי בפני עצמו, ולכן שייך לומר כן שהגם שבהאור לא נקנה שינוי מ״מ מתדמה כן לפ״ע הכלי. משא״כ למעלה שא״א לומר כן על מדות עליונות כי ממה נתהווה מדות עליונות הלא מהקב״ה, וכמ״ש כי ממך הכל, וגם אי׳ בסש״ב ח״ב שהוא יתברך ומדותיו אחד, שכמו שכתב הרמב״ם בענין שהוא וחכמתו אחד כמו הוא היודע והוא המדע כמו״כ הוא וחסדו ורחמנותו ג״כ אחד. וקושי׳ הב׳, דמ״מ עדיך אינו מתורץ בענין השינוי, הלא מ״מ הוא התפעלות לפעמים במדת החסד ולפעמים במדת הגבורה. אך הנה ע״פ קבלת האריז״ל מתרצים זה שהי׳ צמצום בהאור, והיינו צמצום והפסק שלא יהי׳ מאיר האור בלי גבול כ״א ע״י גבול, וזהו אל שדי שאמר לעולמי די. והפירוש מזה הנה אי׳ בספר עבודת הקודש שמביא בשם הר״י ס״נ והראב״ד שמוכרח לומר שכשם שהוא ית׳ הוא בלי גבול, כמו״כ בהכרח לומר שעומד בו ית׳ כח בגבול, כי אל״כ שנאמר שאין בו ית׳ רק בלי גבול וכח בגבול אין בו א״כ אתה מחסר שלימותו, אלא מוכרח לומר שיש בו כח בגבול כי הוא יתברך כל יכול, והיינו כלים דאצי׳ שהם מקורים על גבול, וגם מ״מ הוא ע״י צמצום. וזהו ענין שם אלקינו דבפסוק זה דק״ש, דשם אלקי׳ הוא הצמצום שבבחי׳ כלים דאצילות מקור על גבול. וזהו הוי׳ אלקינו כי הוא אור שמאיר קודם הצמצום, וזהו עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד שהוא שהאור הי׳ כלול בעצמותו. ואח״כ אלקינו הוא בחי׳ הצמצום כנ״ל, כמ״ש שמש ומגן הוי׳ אלקים, הרי אלקי׳ הוא בחי׳ מגן ונרתק כו׳, רק מ״מ נאמר אלקינו שהוא גילוי, רק שהוא גילוי בבחי׳ גבול, כי הוי׳ הוא מה שמאיר בלי גבול, ושם אלקי׳ הוא כח בגבול, ומ״מ אין הצמצום פועל שינוי כי הוא רק הארה והארה דהארה. והנה הגם שבלק״ת מהאריז״ל נת׳ שהוי׳ אלקינו הוא חו״ב, הענין הוא כי חו״ב מקבל מגבוה יותר מחו״ב, ובחי׳ זו מקבל מבחי׳ שעוד גבוה יותר. והנה אח״כ הוא עוד שם הוי׳ כי הוא האור המאיר בכלים שהאור הוא פשוט כי האור הוא מעין

המאור רק שהוא לפ״ע הכלי. והנה לכן ע״ז נעשה אחד ביטול ז׳ רקיעים וארץ וד׳ רוחות, ולמעלה ג״כ הוא ז׳ מדות וד׳ רוחות הוא ד׳ חיות המרכבה ולכן נאמר אחד ולא יחיד שהוא רבותא טפי מאחד. אך הענין כי יחיד מורה על מהו״ע והי׳ אפשר לומר שבעצמותו הוא יחיד, אבל אחד שנעשו נבראי׳ נעשה יש ודבר נפרד לכן אומר אחד שגם אחר שנעשו המדות עליונות הם בבחי׳ ביטול כמ״ש לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳. וזהו הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד, דלכאורה הוא כשני דברים הוי אלקינו והוי׳ אחד, אך הענין כי הוי׳ הוא אור א״ס שקודם הצמצום ואלקינו הוא בחי׳ הצמצום, ואח״כ הוי׳ הוא האור שמאיר בכלים שמ״מ האור פשוט, וע״ז נעשה להיות אחד ביטול ז״ר וד״ר כו׳. והנה כ״ז נתבאר ענין ב״פ הוי׳, ועתה צ״ל ענין וביאור שם הוי׳ בפרטיות. הנה יו״ד ה׳ דשם הוי׳ עז״נ הנסתרות לה׳ אלקינו כי חכמה מוחא בינה ליבא. כי הנה יו״ד הוא נקודה שהוא למעלה בחי׳ צמצום, ועושים וממשיכים זה ע״י ביטול רצון שלמטה. כי באדם יש שם הוי׳, כמ״ש חלק ה׳ עמו והוא ביטול רצון יראה עילאה ובחי׳ למסור נפשו באחד, ואח״כ ה׳ הוא אורך זרוחב להרחיב דעתו בהתבוננות באלקות איך כי אני הוי׳ לא שניתי וקמי׳ כלא חשיב. וצ״ל ב׳ הבחי׳ ביטול רצון וגם התבוננות כי צ״ל נקודא בהיכלא כי נקודא חכמה היכל בינה. והנה ע״ז עושי׳ וממשיכי׳ למעלה, וכמ״ש ועשיתם אותם אתם כתיב כאלו עשאוני. וזהו חכמ׳ מוחא בינה ליבא שהוא אהבה ויראה בחי׳ יר״ע זהו חכמה מוחא ובינה ליבא. וזהו רבות עשית נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, נפלאותיך הוא בחי׳ הארת הסובב ומחשבותיך בחי׳ ממכ״ע, אבל אין ערוך אליך. ולכן הנביא מתמיה אני ה׳ לא שניתי ואתם ב״י לא כליתם כי אחרי שאני ה׳ לא שניתי הי׳ צ״ל כליתם בכלות הנפש, ומ״מ לא כליתם. והנה העצה לבוא לבחי׳ כליתם הוא ע״י תורה, וזהו ו׳ דשם הוי׳ שהוא תורה, כי כל וי״ו הוא יו״ד בראשו כי ו׳ הוא המשכה במדות כשר פסול טמא טהור חיב זכאי כו׳, והוא בחי׳ נובלות חשמ״ע תורה, שמה שנמשך במדות הוא רק נובלות כי עצם חכמה הוא בחי׳ חכים ולא בחכמה ידיעא. רק שלפעמים אומרים שמה שנמשך בבחי׳ נובלות הוא לפי ששרשה מבחי׳ גבוה יותר, על כן יכולה להיות נמשך למטה יותר כו׳, אך מ״מ הוא רק נובלות, והנה ע״ז עושים וממשיכים בחי׳ וי״ו. והנה ה׳ הוא מצות, כי מצות גבוה יותר, כי תורה הוא חכמה ומצות תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ דרבנן הם תר״ך עמודי אור בחי׳ כתר כי נעוץ סופו בתחילתו, והם בבחי׳ רצון העליון, כי אית רצון ואית רצון, אית רצון שנמשך מחכמה ואית רצון שלמעלה מחכמה. כי הנה כתיב וזכרתם את כל מצות ה׳, למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, ומהו ב״פ. אך הענין כי מצות הוי׳ היינו המצות איך שנתנו לישראל, אך יש מצותי היינו המצות שהקב״ה בעצמו עושה, וכמו הקב״ה מניח תפילין הקב״ה מתעטף בציצית. והנה מצות לשון חיבור מלשון צוותא, והיינו שמחבר מצות שלמטה עם מצות שלמעלה. ולכן הגם שעכשיו תורה גבוה ממצות, כי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה פי׳ שמביא האור במצות להיות המצוה גשמיית כלי להאור, אבל מ״מ לע״ל יהיו המצות גבוהים יותר. והנה כח זה שיש במצות הוא ע״ד החיות נושאות את הכסא ועל הכסא כמראה אדם, וצ״ל איך יש להם כח

זה להיות נושאות את הכסא, הגם שהם נושאות ומנושאות, מ"מ הם נושאות ג"כ. אך הענין הוא לפי דשרשם הוא מעולם התוהו שקדם לתיקון, כי בתוהו אורות מרובים וכלים מועטים כו', ע"כ יכולים להיות נושא את הכסא. כי כסא כס א' כיסוי על בחי' א' כו'. והנה כמו"כ הוא ע"י קיום המצות בדברים גשמיים כי מצות הם ג"כ כמראה אדם כי רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא, ולכן ע"י קיום המצות שהם מדברים גשמיים ששרשם ג"כ מעולם התוהו כי גבוה מעל גבוה שומר אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו', ומזלות מקבלים משמרי אופנים עד מרכבה כו', כי מלאכים בקשו תורה ולא ניתן להם ומסתמא בקשו ברוחניות כי אם התורה נתנה בדברים גשמיים דוקא כו' ולכן ע"י קיום המצות בדברים גשמיים ששרם מתוהו עי"ז הוא העליה שעי"ז מגביהים בחי' אדם בבחי' כי לא אדם הוא. ולכן מברכים על מצות אשר קדשנו במצותיו, אשר הוא תענוג עליון, כי למעלה יש תענוג הפשוט. כי הנה כשמוצאים ב' דברים המורכבים כשמוצאים זה בלא זה מוכרח לומר שיש זה בלא זה. והנה תענוג מורכב בחכמה, כי כשאדם ממציא שכל חדש מתמלא תענוג. והנה אנו מוצאים שכל בלא תענוג, כמו מי שלא המציא את השכל הגם שמבין השכל מ"מ אין לו תענוג, או אפי' גם מי שהמציא את השכל מדעתו מ"מ אין התענוג אצלו רק כשהמציאו מחדש, משא"כ אחר שנתיישן אצלו אין לו תענוג ממנו, מוכרח לומר שיש ג"כ תענוג בלא שכל, רק באדם אין מוצאים זה להיות תענוג בלא שום דבר. אבל למעלה יש תענוג הפשוט והוא מלובש במצות. וזהו סוב ודמה לך דודי לצבי או לעפר האילים על הרי בתר טורי דפרודא. שע"י מצות אלו בדברים גשמיים עי"ז יבוא ויגיע בחי' דודי שהוא בחי' ממכ"ע בבחי' לך עצמות אוא"ס. וזהו לצבי או לעפר האילים, כי הנה מרוצת הצבי הוא ביותר, וכמו"כ הוא מרוצה שיומשך אור א"ס ע"י דברים התחתונים כו'. אך כ"ז הוא ע"י עסק תומ"צ בגשמיות שנק' הרי בתר. כי הנה פי' בתר ע"ד ברית בין הבתרים, וכמארז"ל בזכות אברהם שהתניתי עמו בין הבתרים. כי הנה כריתת ברית הוא דבר אחד שכורתים לשנים, אבל באמת הוא דבר אחד. וכמו"כ בבחי' כתר יש שני חצאי', כי יש דיעה במקובלים שכתר אינו מן המנין, והפרדס סובר שכתר מן המנין. ובאמת הוא ב' מדריגות בבחי' כתר, כי יש בחי' חד ולא בחושבן, ויש בחי' בכתר שהוא מן המנין. ולכן ע"י הרי בתר מגיע ב' המדריגות שבכתר כו'.

והנה אח"כ הקיבול שכר בג"ע הוא היושבת בגנים, ב' גנים, ג"ע העליון וגעה"ת. כי הנה ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן הוא חכמה וגן עדן הוא בינה, והגם שגן עדן הוא בעולם הבריאה הנה בינה מקננא בכורסיא, ונהר הוא בחי' יסוד דאבא המחבר בחי' עדן עם ג"ע. והנה בג"ע חברים מקשיבי' לקולך, חברים הם מלאכים שהם טפלים לנשמות, ולכן נקראו חברים עד"מ מי שהוא חבר לחבירו הוא טפל לחבירו. והענין שמלאכים טפלים לנשמות הוא לפי כי נשמות נקראים בנים וכמ"ש בנים אתם להו' אלקיכם, עד"מ בן נמשך ממוח האב, משא"כ מלאכים שנתהוו מדיבור וכמ"ש וברוח

פיו כל צבאם. והנה ההפרש הוא עד"מ באדם ע"י דיבור מאיר רק הארה מחכמה ולא עצם החכמה, משא"כ בן הרי הוא נמשך מעצמות מוח האב, רק שעובר ע"י טיפה גשמית. וכמו"כ נשמות נקראי' בנים שנמשכים מעצמיות החכמה, משא"כ מלאכים התהוותם רק מדיבור שהוא הארת החכמה. הגם שמלאכים נתהוו מזווג נשיקין דבחי' או"א ונשמות מזווג גופני דז"א ונוק', מ"מ מלאכים הם רק מהארה ונשמות מעצמיות חכמה. והנה בקדושה אומרים מלאכים ונשמות כאחד וכמאמר יחד כולם קדושה לך ישלשו רק שצריכים להמתין על ישראל, אבל מ"מ שניהם אומרים כאחד. והוא כי בבחי' קדוש ומובדל שם כולם שוים מלאכים ונשמות, כי כתיב יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו אלא שחבבן המקום וקראן בנים כו', פי' כי בעצמות אור א"ס אין שייך כלל בן ואח כ"א רק מבחי' חכמה ואילך שייך הפרש בין מלאכים לנשמות, שנשמות הם מעצמות חכמה ומלאכים רק מהארת החכמה, אבל למעלה מחכמה כולם שוים, ולכן בקדושה שהוא בבחי' קדוש ומובדל שוים מלאכים ונשמות. משא"כ בג"ע ששם הוא בחי' חכמה הנה יש הבדל בין נשמות למלאכים. וע"כ בג"ע חברים שהם מלאכים מקשיבים לקולך דנשמות לבחי' עסק התורה שבג"ע, כי הם משיגים תורה ע"י נשמות. או לקולך קאי על תפילה, כי המלאך גפיף לה ונשיק לה לאותיות התפילה, כי להיות הקול ודיבור דאדם הוא גשמי וא"א לקול ודיבור גשמי להתעלות למעלה לכן צריך להיות המלאך גפיף לה ונשיק לה, ועי"ז השמיעני להקב"ה, שמקבל התפילה עי"ז כו'. ובמדרש אי' שחברים קאי על נשמות גופא כשהם חברים ע"י אחדות או תפלה בציבור. והענין כי כמו והחיות נושאות את הכסא הנה הכח שיש בהם ע"ז הוא מחמת ההתכללות שיש בהם וכמ"ש חוברות אשה אל אחותה, כי ד' חיות המרכבה פני ארי' פני שור פני נשר פני אדם הם נגד ד' אותיות שם הוי', כי פני ארי' נגד יו"ד דשם הוי' פני שור ה' פני אדם ו' פני נשר ה' תתאה, וכמו"כ בנשמות צ"ל חברים. ולפי"ז חיבת חברים קאי על למטה היושבת בגנים חברים כשהם חברים דווקא הנה עי"ז מקשיבי' לקולך, קודב"ה ושכינתי' מקשיבים לקולך, והיינו ע"ד ויקשב ה' וישמע, שהקב"ה מקבל מהם, והיינו כי ז"א מקבל מכתר וכמו יה"ר. והנה כ"ז הוא שכר שבג"ע שהוא נשמות בלא גופים. אך עיקר קיבול השכר יהי' לע"ל, דזהו הנק' הרי בשמים בחי' ריח, כמו והריחו ביראת ה'. והענין כי הנה בעוה"ב צדיקי' יושבים ועטרותיהם בראשיהם אין בו לא אכילה ולא שתיה. וצ"ל דא"כ דאו"ש לא יצטרכו מה יצטרכו לעטרות. אך הענין כי צ"ל איך יהי' זה שנשמות יהיו בגופים גשמיים עם קרביים ומעיים ולא יצטרכו למזון כלל כ"א יהיו ניזונים מזיו השכינה, איך יכול להיות זה. כי בשלמא בג"ע יתכן דשם באות נשמות בלא גופים, אבל לע"ל שיהי' נשמות בגופים איך הגוף גשמי לא יצטרך לאכילה ושתיה כלל. והגם שבמשה כתיב ג"כ לחם לא אכל ומים לא שתה, הרי הי' בחי' כזה, כי זולת זה אי אפשר לאדם לחיות ארבעים יום בלא אכילה, הנה מ"מ הלא אי' הל' במדרש שנצטער משה. אבל לע"ל יהי' תענוג, ואיך הוא. וגם צ"ל למה נברא האדם באופן כזה שיצטרך לאכילה ושתי' ולא יוכל לחיות בלא אכילה. אך הענין, כי הנה המאכל מחי' אדם, וצ"ל איך המאכל

מחי' אדם הלא המאכל נמוך במדריגה מאדם כי הוא צומח וחי והאדם הוא מדבר. אך הענין לפי שהמאכל שרשו מתוהו וגבוה מאדם שנמשך מעולם התיקון, ולכן יש בו כח להחיות האדם, שהוא ע"ד והחיות נושאות את הכסא כנ"ל. ולכן מצינו שבקי"ס השיב הים למשה אני נברא קודם לך כי הים נברא בשלישי ומשה בשישי, ומהו המעלה מזה. אך צ"ל שיש בזה מעלה כי תוהו קדם לתיקון כו'. אך הנה כ"ז הוא רק עכשיו שמאיר מסדר השתלשלות כי גם תוהו הוא סדר השתלשלות. אבל לע"ל יהי' מאיר מלמעלה מסדר השתלשלות כי יהי' מאיר בחי' שלמעלה מתוהו ותיקון, וע"כ לא יהי' האדם צריך למאכל כלל כ"א יהי' גוף גשמי ניזון מזיו השכינה. וזהו הרי בשמים, ריח, כי הנה מאכל הוא פנימי, ולמעלה הוא בחי' שבא בפנימית, וכמו נמצאר דבריך ואוכלם, אבל ריח הוא מקיף, אבל מ"מ הוא מקיף שמאיר בגילוי, כי הלא ריח מעורר אדם משינה, הרי שפועל. והענין כי יש מקיף בהעלם ויש מקיף בגילוי, וכמו"כ יהי' לע"ל כמאן דארח ריחא. וזהו ועטרותיהם בראשיהם, כי עטרה ע"ג הראש הוא בחי' מקיף שלמעלה ממוחין רק שמ"מ יהי' עטרותיהם דווקא כי גם בגילוי בחי' סוכ"ע מ"מ לא כולם יהיו שווים ויהי' לכל צדיק לפ"ע עבודתו. והנה ועטרותיהם בראשיהם שיהי' המקיף בגילוי. וזהו ברח דודי, ודמה לך דודי הוא בחי' ממכ"ע ודמה לך לעצמות אוא"ס. וכ"ז יהי' ע"י סוב דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים על הרי בתר שהם טורי דפרודא, מצות בגשמיות, עי"ז יהי' קיבול השכר לע"ל נשמות בגופים ויהי' מאיר מבחי' הרי בשמים בחי' ריח כנ"ל.

והנה במדרש מפרש הרים בשמים, היינו כי הנה כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ואי' הפי' בלק"ת דשמים ממעל הוא סובב, וארץ מתחת הוא ממכ"ע. והנה בשני המדריגות יש הוי' ואלקים בבחי' סובב ובבחי' ממלא, ולכן הרים בשמים הוא הוי' שבסובב ע"ד הוי' אלקינו. ועוד יש לפרש הרים בשמים, כי הנה הר הוא בליטה וכמו הר בארץ שהיא בליטה, כמו"כ הרים בשמים הוא בליטה משמים, והיינו כי שמים מקיפים, והרים בשמים מקיפים גבוהים ממקיפים, והיינו כי שמים סוכ"ע והרים בשמים בחי' גבוה מסוכ"ע. רק שצריך לילך ע"י סדר המדריגות, שמקודם יקבלו הגילוי דבחי' ממכ"ע שהוא קיבול שכר בג"ע לנשמות בלא גופים, ואח"כ הקיבול שכר לנשמות בגופי' מבחי' כתר בחי' סוכ"ע וע"כ אחר פסוק דהרי בתר כתיב היושבת בגנים שהוא בבחי' ג"ע דשם חברים מקשיבים לקולך כנ"ל, ואח"כ סוב דודי ודמה לך לעצמות אור א"ס על הרי בשמים שהוא הגילוי דלע"ל כנ"ל.

והנה כמו"כ הוא מגילת אסתר, כי אחשורש הוא אחש ורוש, אחש לשון מהירות כמו וחש עתידות למו, ורוש הוא עניות. כי הנה כתיב ושמתי כסאי בעילם, כי שושן הבירה אשר בעילם המדינה, כי כנס"י נק' שושן כמו שושן עמק איומה, כי כשושנה בין החוחים ירידת כנס"י בגלות. והנה על גלות נאמר דומה דודי לצבי או לעפר האילים, כי הנה מרוצת הצבי הוא ביותר מסוס, כי על סוס יכול אדם לרכוב עליו בעת מרוצתו, משא"כ על צבי אי

אפשר לאדם לרכוב עליו מחמת מהירות הריצה שלו. והנה סוסים הם אותיות התורה, וכמ"ש כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה שקאי על מתן תורה. והנה הגם שמ"ת הי' התגלות אלקות מ"מ הי' זה רק מבחי' על הכסא כמראה אדם, וכמו עד"מ בגשמיות סוס הוא מרכבה לאדם. אבל בזמן הגלות נאמר דומה דודי לצבי, שכמו צבי אין יכול אדם לרכוב עליו כמו"כ ברוחניות הוא מרכבה לבחי' כי לא אדם הוא, ולכן בחי' זו מה שנמשך השפעה בעילם ושמתי כסאי בעילם הוא ע"ד מרוצת הצבי שיכול להוריד למטה נמוך מאד, וכמו"כ יכול להגביה למקום גבוה מאד, כי הכל הוא כח מרוצה אחד. וזהו אחש ורוש, כי רוש הוא דלי דלות כו', ריש ועושר אל תתן לי. כי הנה בקרבן עולה ויורד הי' קרבן עשיר ומנחת עני ושל דלי דלות. וזהו ההפרש בין אות ד' לבין אות רי"ש, כי דל"ת יש יו"ד בסופו משא"כ באות רי"ש לא יש יו"ד בסופו. והענין כי דל"ת מורה על מל', אך יש כשיו"ד בחי' יסוד מאיר במל', אבל יש כשמל' יורד בקליפות להחיות קליפות, הנה אז אין יסוד מאיר במל' וזהו דלי דלות, וע"ז מורה אות רי"ש. אך הנה מ"מ עי"ז הוא העליי' בהרי בשמים, כי בשמים ראש מר דרור, ומתרגמינן מירא דכי' כו'.

והנה באגה"ק המתחיל בגזירת עירין פתגמא סי' כ"ג מבאר שם על מה שארז"ל בפ"ג משנה ב', ר"ח בן תרדיון אומר שנים שיושבי' ויש ביניהם ד"ת שכינה שרוי' ביניהם שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו, אין לי אלא שנים ומנין שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שהקב"ה קובע לו שכר שנאמר ישב בדד וידום כי נטל עליו. ומפרש רבינו שם שההפרש בין אחד לשנים הוא שבאחד קובע לו שכר, אבל הוא רק הארה במדה וגבול, אבל שנים שכינה שרוי' ביניהם הוא בלי גבול. וצ"ל מאין יצא לרבינו פי' זה שקובע לו שכר הוא במדה וגבול, ושכינה שרויה הוא בלי גבול. הנה צ"ל מקודם למה מביא רבינו ממשנה זה שמבואר בה ההבדל בין אחד לשנים שבשנים שכינה שרויה ובאחד קובע לו שכר שזהו דברי ר"ח בן תרדיון, ואינו מביא משנה אחרת שם בפ"ג הנ"ל משנה ו', דברי ר' חלפתא, שר' חלפתא אומר עשרה שיושבי' ועוסקי' בתורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר אלקים נצב בעדת אל, ומנין אפי' חמשה שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה ומנין אפי' שלשה שנאמר בקרב אלקים ישפוט ומנין אפי' שנים שנאמר אז נדברו יראי ה' כו' ויקשב ה' וישמע ומנין אפי' אחד שנאמר בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך כו'. הרי משנה זו אינו עושה שום חילוק בין אחד לשנים. ובגמ' ברכות ד"ו מביא משנה זו דוקא ע"ש, דמבואר שם מנין לשנים שיושבים ועוסקי' בתורה ששכינה עמהם שנא' אז נדברו כו' ויקשב ה' וישמע ומניין שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה ששכינה עמו שנא' בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך. והנה בגמ' שם הקשה וכי מאחר דאפי' חד תרי מיבעי, תרי מכתבן מיליהו בספר הזכרונות חד לא מכתבן מילי' בס' הזכרונות, הא אמרו וכל מעשיך בס' נכתבים אפי' דיחיד ואם כל מעשיך היינו אפי' מעשים לא טובים כש"כ שמדה טובה מרובה ודאי מכתבן מילי', ואיך אומרים חד לא מכתבן מילי' בספר הזכרונות, ותירוץ התוס' הוא דחוק. והנה

להבין כ"ז יש לתרץ מקודם קושיית התוס', והוא דשם אמרו וכל מעשיך בספר נכתבים, הנה ספר סתם אינו ס' הזכרונות, כי ספר זכרון אי' בזהר תרין אינון, כי הנה ספר הוא בחי' מל' וכמארז"ל בשלשה דברים ברא את עולמו בספר וסופר וסיפור, וכידוע שע"י מצות ממשיכים תוספת אור בבחי' מל', ולהיפוך ע"י עון עושים פגם בבחי' מל', ולכן וכל מעשיך בספר נכתבים, אך כ"ז הוא רק ספר. אבל יש ספר זכרון הוא המשכה מבחי' יסוד במל', וע"ד שאומרים בר"ה מלכיות וזכרונות, הרי אחר מלכיות אומרים זכרונות, שהגם שכבר המשיך מלכיות מ"מ צריך להמשיך זכרונות. והענין הוא ע"ד שדוד אמר מכל מלמדי השכלתי ואי' בפע"ח שבחי' ומדריגת כל היא מלמדי דדוד, כי דוד הוא בחי' מל' ומלמדי דוד הוא יסוד. והענין כי הנה כי אל דיעות הוי' שיש ב' דיעו' כי מלמטה למעלה הנה קוראי' הבריאה שנעשה יש מאין שלמטה יש ולמעלה אין, ומלמעלה למטה הוא להיפוך שלמעלה יש ולמטה אין. ולכן כל שהוא בחי' ומדריגת צדיק יסוד ומקבל מנש"ב ולכל כל בגימט' נ' שהוא גו"ן שערי בינה הנה בחי' זו הוא מלמדי דדוד שהלימוד הוא ההתגלות איך שלמעלה יש ולמטה אין. ועד"ז הוא ענין ספר זכרונות שהוא בחי' המשכה דבחי' צדיק בבחי' מל', ולכן חד לא מכתבן מילי' בספר הזכרונות תרי מכתבן מיליהו בספר הזכרונות. והענין כי הנה שנים כשלומדים ביחד הרי הוא משפיע ומקבל, כי הרי אחד מחדש לחבירו אפי' כשהם רק חברים, כי אפילו בתלמידים איתא ומתלמידי יותר מכולם. והנה כל משפיע ומקבל עי"ז נמשך תוס' אור גם במשפיע ע"י ההשפעה ועושי' למעלה בחי' יחוד, והוא ענין יחוד קודב"ה ושכנתי', המשכת סוכ"ע בממכ"ע, כי קדוש הוא בחי' סוכ"ע. וזהו מכתבן מיליהו בספר הזכרונות שהוא ענין יחוד סובב וממלא. ופי' תיבת מכתבן הוא ע"ד ויכתוב משה מוצאיהם למסעיהם דפי' בלק"ת שם שהוא שהמשיך בחי' אמת למטה דווקא, כי אם האמת הוא רק למעלה אין זה רבותא כ"א העיקר להמשיך בחי' אמת גילוי דיעה עליונה גם למטה. וזהו פי' ויכתוב משה שהמשיך דיעה עליונה למטה כמ"ש ואמת ה' לעולם, שבחי' אמת הוי' כמו שהוא למעלה יומשך גם למטה בעולם כו'. ועד"ז הוא פי' תרי מכתבן מיליהו בספר הזכרונות, שהוא ששנים עושים וממשיכים בחי' היחוד כנ"ל, אבל חד לא מכתבן מילי' בספר הזכרונות, כי אחד אינו גורם היחוד עליון דספר זכרונות כ"א רק בבחי' ספר לבד, וכמו וכל מעשיך בספר נכתבי' ספר ולא ספר זכרונות. והגם שעל אחד אמרו ג"כ ששכינה עמו ונלמד מפסוק בכל המקום אשר אזכיר את שמי כו', הרי אזכיר את שמי הוא ג"כ המשכה מבחי' זכרונות בבחי' שמי מל', מ"מ אינו בבחי' יחוד וכדמסיים אבוא אליך וברכתיך רק בבחי' ברכה. אך ליישב לפי הדיעה דאחד ג"כ שוה לשנים, הנה מבואר בס' עשרה מאמרות שגם באחד יש שנים, כי ואהבת בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר הרי הוא להפך גם היצה"ר, וכן בתורה אמרו כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ומשים שלום בפמליא של מטה, הרי שלום בפמשמ"ט הוא בין יצ"ט ויצה"ר. וע"ד החסידות הוא בין נה"א ונה"ב, א"כ אחד הוא ג"כ שנים. אך מ"מ אחד ממשיך רק בבחי' מקיף, אבל ע"י שנים הוא המשכת בחי' האור בפנימיות. והנה לפי"ז יובן ענין פי' רבינו

ז"ל באגה"ק הנ"ל שמפרש על קובע לו שכר דאחד שהוא בבחי' גבול ומדה, משא"כ שנים הוא בלי גבול, ואינו מובן מאין מפרש כן. אך לפי הנ"ל יובן, כי ע"פ שנת"ל דההפרש בין אחד לשנים הוא ששנים עושים יחוד משא"כ אחד כו' והרי יחוד הוא בחי' בלי גבול, ולכן מפרש דשניים הוא בלי גבול משא"כ אחד שאינו ממשיך היחוד הרי הוא המשכה רק בגבול. וזהו פי' היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך, כי המדרש מפרש היושבת בגנים על בתי כנסיות ובתי מדרשות ומפרש חברים כשהם חברים דווקא פי' תפילה בציבור ותורה ברבים, הנה עי"ז מקשיבי' לקולך, פי' מקשיבים הוא כדאי' בזהר מקשיבים קודב"ה ושכינתיה, כי ע"י יחוד משפיע ומקבל הרי נמשך תוס' אור גם במשפיע, הרי שניהם מקבלים, שגם בחי' קודב"ה שהוא בחי' קדוש ומובדל ג"כ מקבל עי"ז, וגם הקדוש ברוך הוא הוא קדוש וברוך סובב וממלא, וזהו ששניהם מקשיבים לקולך. והגם שזה נת' גם על שנים והמדרש מפרש חברים על תפילה בצבור, וכן בתורה, הרי צבור הוא עשרה, הנה באמת בעשרה הוא עוד בחי' ומדריגה גבוה יותר גם משנים כו'.

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים. והנה לעיל מיניה כתיב עד שיפוח היום ונסו הצללים סוב דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בתר, יש להבין למה בתחלה אמר סוב דודי כו' על הרי בתר ולבסוף אמר ברח דודי כו' על הרי בשמים. אך הענין דפסוק ברח דודי כו' על הרי בשמים נאמר על זמן תחיית המתים ופסוק סוב דודי כו' על הרי בתר נאמר על זמן שאין בהמ"ק קיים. והענין דמתחלה אמר היושבת בגנים פי' בגנים ב' גנים ג"ע העליון וג"ע התחתון (ה' כן משמע הפי' בזח"ב ר"פ בשלח דמ"ו ע"א וז"ל היושבת בגנים דא כנס"י, וכ' המק"מ נ"ב שהרח"ו שכינה השרויה בג"ע עליון ותחתון ב' גנים וכ' הרב שהם בריאה ועשי', זכאה חולקיה מאן דמשתתף בהדיה, ושיעור הכתוב כך היושבת בגנים שהיא מל' עם הצדיקי' המשתתפים עמה ועוסקי' בתורה בעוה"ז כו' עכ"ל. ומ"ש שג"ע התחתון הוא בעשיה, כן מבואר בלקו"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין בפי' זה היום תחלת מעשיך ע"ש בהקיצור סעיף א', ע') דבריאה ויצירה (ה' אפשר צ"ל בריאה ועשי' כמ"ש בשם המק"מ, ע') ובחי' מלי' דאצי' מקור נשמות הצדיקים יושבת בב' גנים הללו כי בכל חודש ושבת עולין כל הנשמות לג"ע להנות מזיו השכינה כעין מ"ש על לע"ל והי' מדי חודש בחדשו כו', וזהו היושבת בגנים כי כל נשמה יושבת בג"ע מתחלה וזהו כל זמן העוה"ז אך לזמן העוה"ב שארז"ל כ"י יש להם חלק לעוה"ב דהיינו ענין קיבול שכר לנשמות שיתלבשו בגופים דוקא, ע' מזה בלקו"ת פ' שלח ע"פ אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית דרוש הראשון, דהיינו אחר

התחיה שיחיו המתים מטל העליון, אך קודם תחה״מ צריכה כל נשמה להיות בג״ע ואז אח״כ אחר התחי׳ יכולה לירד למטה להתלבש בחומר גופני (ה׳ ועי׳ באג״ה סי׳ י״ז ד״ה נודע דבאתעדל״ת כמדומה שם פי׳ הטעם כי ג״ע הוא מבחי׳ ממכ״ע בחי׳ חכ׳ ובתח״ה יהי׳ גילוי סוכ״ע בחי׳ כתר ע״כ צ״ל תחלה ג״ע שמאיר בחי׳ חו״ב אזי אח״כ יכולה לקבל הגילוי מבחי׳ כתר, ע׳) וגם הגוף יקבל ויהנה מאור האלקי כמו שנהנה עכשיו ממזון גשמי, כמארז״ל העוה״ב אין בו אכילה ושתיה רק צדיקים יושבים ונהנין ועטרותיהם בראשיהם כמ״ש הרמב״ן וע״ז נאמר על הרי בשמים אבל על זמן דעכשיו הגם שהנשמות נהנין מזיו השכינה עכ״ז נאמר סוב דודי כו׳ על הרי בתר.

קיצור. ענין ברח דודי כו׳ על הרי בשמים ומקודם נאמר סוב דודי כו׳ על הרי בתר, והיינו הרי בתר נאמר על זמן דעכשיו והרי בשמים נאמר על זמן תחה״מ ותחלה נאמר היושבת בגנים היינו כי מקור נשמות הצדיקים יושבת בג״ע העליון ובג״ע התחתון ע״ד והי׳ מדי חודש בחדשו כו׳ ולע״ל בזמן התחיה יתלבשו בגופים ועז״נ על הרי בשמים גילוי סוכ״ע לכן מקודם צ״ל היושבת בגנים גילוי ממכ״ע.

ולהבין ענין ההפרש בין הרי בתר להרי בשמים, הנה תחלה יש להקדים ביאור ענין בחי׳ יחודא עילאה שבפ׳ ראשונה דק״ש שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד. דהנה י״ל למה נזכר ב״פ הוי׳, דהל״ל הוי׳ אלקינו אחד, ולמה נאמר ב״פ הוי׳, וגם בי״ג מדה״ר נאמר ב״פ הוי׳ ופסיק טעמא ביניהו (ה׳ ועיין מזה בלקו״ת ד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בש״ג ושם פ״ד, ע׳) וגם כאן מפסיק בתיבת אלקינו בין ב׳ הויות הללו. ולהבין כל זה יש להקדים ביאור ענין ב׳ מדרגות דסוכ״ע וממכ״ע הנז׳ בזהר בכמה דוכתי, דהנה יש להבין ביאור שני כתובים דסתרי אהדדי לכאורה דכתיב את השמים ואת הארץ אני ממש היינו מהו״ע ית׳ ופעם אמר מלא כל הארץ כבודו היינו זיו יקריה כתרגומו דהיינו זיו והארה לבד ולא מהו״ע ועיין מזה בד״ה אני לדודי ודודי לי, אך הנה ידוע להיות שקודם שנברא העולם הי׳ הוא ושמו בלבד ואנו אומרים אתה הוא קודם שנברא העולם ומשנברא העולם*, פי׳ הי׳ הוא ושמו בלבד ושמו היינו האור כמו שהוא קודם הצמצום וזהו״ע שם הוי׳ הראשון והאור מעין המאור, ומה שנמצא מהאור התהוות חילוקי מדרגות הרבה תירץ בפרדס שע״ד פרק רביעי שהוא כמו שינוי זיו השמש בחלונות זכוכית לבנים אדומים שהגוון של הזכוכית מראה שהאור המאיר בזכוכית הוא כפי גוון מראה הזכוכית כו׳ ובאמת אין השינוי קנוי באור רק שנראה כן לעין הרואה כך בהאור הנמשך מהקו והחוט אין שום

בשולי העמוד בגוכתי״ק: ...ליום ראשון שלפני ההשתלשלות שהוא ג״כ ממוצע בין המאציל לנאצלים לכן א״ש ששכר המצות שהם תר״ך עמודי אור הוא בגעה״ת כמ״ש כאן.

---

* העולם: בגוכתי״ק יש כאן מקום חלק שורה וחצי.

שינוי רק השינוי מצד הכלים של הע"ס חסד גוון לבן וגבורה גוון אדום ועי"ז גם האור המאיר דרך הם נדמה בו שינוי ובאמת אין השינוי קנוי בהאור, אך עדיין אינו מספיק דעדיין יקשה מהיכן נתהווה שינוי הכלים להיות חו"ג כו' הלא הוא ית' פשוט בתכלית הפשיטות והרי אעפי"כ כי ממך הכל. אך הענין ע"ד כי שמש ומגן הוי' אלקים פי' מגן ונרתק, כמו"כ בבחי' שם הוי' בחי' הי' הוא ושמו בלבד נמשך בחי' מגן שם אלקים, והו"ע הצמצום שנעשה חלק ומקו"פ ומזה נמשך ההשפעה אח"כ בבחי' דילוג, קול דודי הנה זה בא מדלג, והנה בהחלל נשאר רשימו מן האור שנסתלק ומזה נמשך הכלים הנ"ל (ה' ועיקר התירוץ הוא כמ"ש חכמי האמת שכיון שהוא ית' כל יכול מבלי שום חסרון לכן כמו שיכול להאיר בבחי' אור בלי גבול הנק' סוכ"ע כמו"כ יכול להאיר בבחי' גבול והוא הנק' ממכ"ע א"כ כמ"כ אף שבעצמותו לאו מכל אלין מדות איהו כלל מ"מ יכול להאיר ג"כ הארה ממנו שיהי' בבחי' מדות חג"ת נו"ה אלא שאין המדות פועלים בו התפעלות ושינוי כיון שהם רק ע"ד הארה וזיו, רק כאן מפרש סדר התהוות בחי' הארה זו שמאיר בבחי' מדות חג"ת נו"ה שהן עד"מ הגוונים שזהו ע"י הצמצום והחלל עד"מ ע') וזהו"ע הוי' אלקינו שבפסוק ראשון דק"ש, אח"כ הוי' אחד היינו שם הוי' זהו הקו"ת בחי' ממכ"ע ומ"מ בחי' הוי' זהו בחי' האור, שהאור מעין המאור פשוט רק שנמשך ע"י צמצום ופסיק טעמא וגם כאן כי הוי' הוא האלקים, ובחי' האלקים זהו הכלים דע"ס ואפ"ל שמרומזים בתיבת אחד, ולכן לא נאמר יחיד כמ"ש בתו"א בד"ה וארא אל אברהם.

ב) **ומעתה** י"ל בדרך פרט בענין שם הוי', היו"ד הוא חכמה כי ראשית ההמשכה צ"ל רק בבחי' נקודה ואח"כ נמשך בחי' התפשטות לאורך ורוחב שהוא אות ה"א עד"מ באדם בריקת וסקירת השכל ואח"כ נמשך ומתפשט בהשגה וצ"ל ג"כ באדם ב' בחי' אלו בעבודה באמרו הוי' אחד והיינו היו"ד בחי' צמצום לבטל א"ע ולמסור נפשו באחד ואח"כ ה' הוא אורך ורוחב וכן צ"ל בחי' ה' בעבודה אורך ורוחב בהתבוננות ומזה נמשך ויצעקו אל ה' בצר להם וזהו רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך, י"ל נפלאותיך הארת סוכ"ע ומחשבותיך ממכ"ע אלינו כמ"ש ע"פ ולא אבה הוי' אלקיך כו' כי אהבך הוי' אלקיך והן ב' שמות הוי' שבפסוק ראשון דק"ש אין ערוך אליך, כי הכל רק מבחי' שם והארה וע"י צמצום כנ"ל, וזהו אני הוי' לא שניתי ואיך אתם בנ"י לא כליתם ר"ל כלות הנפש, ואח"כ הוא ההמשכה מבחי' י"ה, ולמטה זהו"ע עסק התורה שנתלבשה בששה מדות כשר ופסול, וגם הוא"ו יש יו"ד בראשו שהחכמה מתלבשת בהמדות וחכמה זו נק' נובלות חכמה שלמעלה תורה, אך א"א להיות ההמשכה זו אלא ע"י העלאה תחלה והיינו בחי' י"ה כו'.

ג) **והנה** ענין ה"א אחרונה דשם הוי' שאחר וא"ו דתורה זהו"ע המצות, אורייתא מחכמה נפקת אבל שרש המצות הוא למעלה מן החכמה

והוא בחי׳ רצון העליון, דאית רצון ואית רצון, היינו רצון הנמשך מהשכל כתר דז״א שנמשך מתפארת דאימא ואית רצון שלמעלה מהשכל כתר עליון, וכמ״כ יש ב׳ בחי׳ בתענוג כמ״ש בלקו״ת בד״ה אני דפ׳ ציצית דרוש הראשון פ״ב והמצות אשר קדשנו במצותיו נמשכים מעצם התענוג הפשוט ועצם הרצון העליון למעלה מבחי׳ התענוג המלובש בחכ׳ דאבא יונק ממזלא מזל ונוצר חסד כו׳ ולכן המצות נתלבשו בגשמיות כמו בצמר דציצית וקלף דתפילין דכל הגבוה יותר יוכל להתלבש למטה יותר, ויובן זה ע״ד והחיות נושאות את הכסא ועל הכסא כמראה אדם, להעלותו לבחי׳ כי לא אדם הוא כמ״ש בתו״א ד״ה זכור ושמור בדבור אחד והיינו לפי ששרשן מעולם התהו, וכך יובן במעשה המצות שנעשו בדברים גשמיי׳ דצ״ח ששרשן מחיות המרכבה ששרשן מהתהו ע״כ על ידן נעשה העלאת בחי׳ אדם לבחי׳ כי לא אדם הוא, כי רמ״ח פקודין רמ״ח אברים דמלכא בחי׳ אדם וע״י שנעשו המצות בדברים גשמיים ששרשן מעולם התהו מעלים את ז״א בבחי׳ כתר כו׳ זכן הכסא כס א׳ שמכסה על אלופו של עולם מרוממי׳ אותה כו׳, וע״כ המצות הם דוקא בה״א אחרונה של שם הוי׳ כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא וג׳ קוין דה״א זו היינו ג׳ בחי׳ בי״ע.

וזהו עד שיפוח היום ונסו הצללים סוב דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בתר, וקאי על מעשי המצות דעכשיו, עד״מ הצבי שהוא רץ ממקום למקום דרך דילוג כמ״כ הקב״ה דולג מבחי׳ עצמותו למטה מטה להיות שורה במעשה המצות שלא בבחי׳ סדר והדרגה, ונק׳ על הרי בתר טורא דפרודא כי מעשה המצות נעשי׳ בדברים גשמיים דצ״ח שהן מק״נ וזהו ענין ועשה טוב וכמ״ש בענין סור מרע שהוא בג״ק למטה מק״נ ועי״ז ודמה לך למהותו ועצמותו.

קיצור. ה׳ אחרונה זהו המצות ושרשם מרצה״ע שלמעלה מהחכמה תורה בחי׳ וא״ו שבראשו יו״ד אשר קדשנו במצותיו. נעוץ תחלתן בסופן ע״ד והחיות נושאות בחי׳ כמראה אדם לבחי׳ כי לא אדם הוא כן מעשה המצות נעשו בדברים גשמיים ששרשם מהמרכבה. לכן מגביהים המצות רמ״ח אברין בחי׳ אדם, וכסא כיסוי לבחי׳ אל״ף, לקשרן בעצמות אור א״ס, וזהו על הרי בתר טורא דפרודא ק״נ וע״י סור ומרע ועשה טוב יהי׳ העלי׳.

אח״כ ברח דודי על הרי בשמים היינו לתחה״מ אחר היושבת בגנים ג״ע ולהבין ענין הג״ע ונהר יוצא מעדן חכמה נקודה וג״ן סדרים דאורייתא בינה השגה א״כ הנהר יס״א, ובלקו״ת פ׳ תזריע בד״ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע פ״ב נתבאר שג״ע העליון הוא מתיבתא דרקיעא כי יש ג׳ בחי׳ אור מים רקיע, שהם ג׳ בחי׳ כח״ב ובינה נק׳ רקיע וממש שורש השגתם בג״ע העליון, אך עכ״ז מאיר להם בבחי׳ מקיף מבחי׳ קודב״ה שהוא כתר וחכמה, ג״ע העליון בינה ג״ע התחתון מעשה המצות, וע״ד הנ״ל הוא״ו למעלה מן ה״א, אמנם מצד שרשן המצות בכתר והתורה בחכמה (וצ״ע א״כ צ״ל בג״ע התחתון איזו בחי׳ שגבוה מגעה״ע מצד

שרשו וזה תמוה) אבל עכשיו וגם בג"ע אינו כן כ"א התורה גבוה מהמצות, חברים הם המלאכים שהם מחיצוניות הכלים טפלים לגבי נשמות שמפנימי' הכלים ואעפ"י ששרשן מיחוד נשיקין דאו"א ונשמות יחוד זו"נ מ"מ שרשן מהחיצוניות דבור ונשמה מעצמיות, ע"כ נק' חברים מקשיבים אבל לענין אמירת סדר קדושה שוין כי קדושה קדוש ומובדל סוכ"ע ושם אין הפרש והבדל בין נשמות למלאכים ע"ד יש אחד גם בן ואח אין לו המבמ"א, מקשיבים ע"ד שמיעה קול דתורה וגם מקשיבים לעשות ולקיים כל מה שמקשים לישראל דהיינו להעלות התפלות, וזהו פי' השמיעני שעי"ז גורמים שיהי' הקב"ה שומע לבקשת ישראל וזה נמשך ע"י קיום התומ"צ שהם רצון העליון וחכמה לכן ע"י שממשיכים הרצון נמשך שיעשה רצון נשמות כו', ובמד"ר פי' חברים היינו כשקורין ק"ש בחבורה יחד אזי הקב"ה וכנס"י מקשיבים לקולך ע"ד שנתבאר בלקו"ת פ' חוקת ד"ה אז ישיר ישראל עלי באר כי ויקשב ה' וישמע קאי על ממכ"ע שמקשיב לקול התורה שעי"ז נמשך מסוכ"ע וגם כאן י"ל שמקשיב ז"א לקול התפלה שעי"ז ממשיכים יהי רצון מבחי' כתר והיינו ע"י שהם בחבורה יחד, ואפ"ל כשהם רבים הם דוגמת והחיות נושאות את הכסא שהכח הזה בהם ע"י התכללותם יחד כמ"ש בתו"א פ' תולדות ד"ה מים רבים בענין רבקה של שלש שלש בקר כו', וגם לפי ערך הריבוי גורמים ע"ד מרכבתא עילאה דאצי' ולכן עי"ז אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך ועכ"פ כשהם עשרה הם דוגמת ע"ס שבטלים לא"ס ב"ה, ואפ"ל ד' חיות המרכבה לפי מ"ש במ"א שהם או"א זו"נ הרי הם ג"כ עשרה.

ברח דודי כו' על הרי בשמים, ענין ועטרותיהם בראשיהם עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, איך גוף גשמי יהי' חי בלי אכילה ושתיה, כי רוחניות וגשמיות באין מסיבת השתלשלות המדריגות כו' ומקור ההשתלשלות מהקו כו' אמנם בעצמות אור אין סוף שלמעלה מהקו רוחניות וגשמיות שוין, ועתה בחי' זו הוא בהעלם ולעתיד לבא יהי' גילוי סובב כל עלמין לכן גם הגוף הגשמי יוכל לקבל חיות משם כמו הנשמה, וזהו שיאמרו המלאכים לפניהם קדוש, כי קדוש היינו סובב כ"ע ופי' ועטרותיהן בראשיהן היינו מבחי' כתר סובב כ"ע יאיר על כל צדיק וע"י עטרה זו יקבל זיו מאור א"ס ב"ה עצמו כו', וגילוי זה נק' הרי בשמים בחי' הריח שענין הריח בחי' שאינו נמשך בבחי' פנימיות כמו המאכל רק בבחי' מקיף לבד ומ"מ הוא מקיף שמאיר בבחי' גילוי שהרי הריח החזק פועל הגוף וזהו משל לגילוי סובב כ"ע, סובב בחי' מקיף שאינו נתפס בבחי' פנימית כמו החכמה רק הגילוי ממנו כעין הריח וכמ"ש בלקו"ת סד"ה אלה מסעי דרוש השני כענין ירדן ירחו.

(ה'. והנה במ"א מבואר שהגשמיות דוקא נלקח מסובב כ"ע ואעפ"כ צריך הגוף למזון דוקא, והיינו מפני שסובב כ"ע מאיר רק בהעלם, והחיות של הגוף מהמזון צומח חי מפני שהן בשרשן גבוהים מאדם כו' עולם התהו וכ"ז נק' סדר ההשתל' תהו ותיקון כו' אבל לעתיד לבא יתגלה אור א"ס הסובב כ"ע שלמעלה מהתהו והתיקון ע"כ אין צריך האדם לקבל מזון מצומח חי כו'.

ובמד"ר בשה"ש בשמים מלשון שמים, וצ"ל מהו ענין הרים בשמים, ואפ"ל ע"ד שפי' בלקו"ת בד"ה וידעת היום ענין כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ר"ל שגם בבחי' סוכ"ע הנק' שמים יש הוי' ואלקים, וכמ"ש לעיל בפי' הוי' אלקינו ועיין לקו"ת פרשה ואתחנן ד"ו א', וא"כ הרי בשמים היינו בחי' שמו כמו שהוא כלול בעצמותו שם הוי' דלעילא, גם בחי' הרים שבשמים י"ל ע"ד שמי השמים שכמו ההר בולט למעלה מהארץ כך שמי השמים הן למעלה מבחי' שמים היינו שמים הוא סובב כ"ע ושמי השמים בחי' שלמעלה גם מסובב כ"ע. ועל דרך זה נת' במ"א ענין מגילת אסתר בד"ה להבין למה לעתיד כו' דפי' אחשורוש אחש ורוש כי הנה פי' ושמתי כסאי בעילם דהיינו כמ"ש בשושן הבירה אשר בעילם המדינה ע"ד כשושנה בין החוחים וירידה זו היא ע"ד לצבי או לעופר האילים שמרוצתו יותר מן הסוס כי במ"ת נאמר כי תרכב על סוסך אותיות דס"ג שעי"ז נמשך למטה בעשיה על הר סיני בחי' ביטול אבל הירידה למטה בעולם הוא דומה לצבי וזה אחש לשון מהירות להיות נמשך בבחי' ורוש מרידות ענבימו ענבי רוש. גם לשון רוש שהוא למטה מבחי' דל והעלי' ג"כ זהו ע"ד זכו אחישנה הרי בשמים מרדכי מה"ת מנין בשמים ראש מר דרור מירא דכיא.

בס"ד, מאדמו"ר הרמ"מ נבג"מ זי"ע

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים ולעיל מיני' כתי' סב דמה לך לצבי או כו' על הרי בתר, פי' הרי בתר הן טורי דפרודא מלשון ויבתר אותם בתוך וכל עולמות בי"ע נק' טורי דפרודא כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות הגן ומשם יפרד כו' אך עיקר טורי דפרודא נק' העוה"ז בחי' נוגה שמעורב טו"ר ומקבלת יניקה וחיות מע' שרים וגלו לבבל שכינה עמהם כו' גלו לאדום שכינה עמהם כו' וכל התומ"צ הן מלובשים בדברים גשמי' ציצית מצמר ותפילין מקלף כו' וכן מצות המלובשים בצומח אתרוג ותרומות ומעשרות כו' שהדומם צו"ת מקבלי' חיותן ממזלות וע' שרים כו' ולכן על המשכת והתגלות אוא"ס ב"ה שממשיכי' ע"י תומ"צ בעוה"ז עז"נ סב דמה לך דודי לצבי כו' על הרי בתר, ואח"כ בצאת הנשמה מהעוה"ז עז"נ היושבת בגנים פי' ב' גנים געה"ע וגעה"ת, געה"ת הוא פנימי' עולם העשי' וממוצע בין רוחני' לגשמיות כי דירת אדה"ר הי' בג"ע ולכן אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך וקאי על ג"ע שנק' תחלת מעשיך וכמ"ש במ"א, וגעה"ע הוא בעולם הבריאה בינה מקננא בכורסיא ושכר קיבול שכר מעשה המצוה שכל נש"י זוכים לזה כמארז"ל אפי' פושעי ישראל מלאים מצות כרמון כו' הוא בגעה"ת ושכר קיבול שכר ת"ח העוסקים בתורה הוא בגעה"ע, ופי' היושבת

בגנים הוא השכינה והנשמות כמ"ש והי' מדי חדש בחדשו ושבת בשבתו כו' שעולין הנשמות מגעה"ת לגעה"ע להנות מזיו השכינה כו' ואח"כ נאמר ברח דודי ודמה לך לצבי כו' על הרי בשמים קאי על תחה"מ שכל הנשמות הצדיקים שהם עתה בגעה"ע ברום המעלות ירדו ויתלבשו בגופותיהם לעתיד ויקומו בזמן התחי' להנות מזיו השכינה לפי שההארה והגילוי שבג"ע הוא בחי' ממכ"ע כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות הגן כו' בחי' עדן היא ח"ע כו' והחכמה מאין תמצא כו' אבל גילוי ההארה שבתחה"מ יהי' מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' א"ס בלי גבול, וכמארז"ל עוה"ב אין בו לא אכילה כו' צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, עטרה היא בחי' מקיף וסוכ"ע ונק' כתר מל' כותרת ומקיף והוא בחי' ממוצע המחבר הארת המאציל א"ס ב"ה להנאצלי' ולע"ל יאיר ויתגלה בעוה"ז לכל הצדיקים שיקומו בתחה"מ (וכתי' ועמך כולם צדיקים כו') וזהו שארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' אך א"א להגיע למדריגה זו עד שיהי' בג"ע תחלה להשיג בחי' ח"ע ולקבל הגילוי מבחי' ממכ"ע והו"ע היושבת בגנים כו' ואחר שישבה בג"ע והשיגה ההארה מבחי' ממכ"ע תוכל לקבל הגילוי מבחי' סוכ"ע ועז"נ ברח דודי ודמה לך כו' על הרי בשמים בחי' ריח ומקיף דסוכ"ע, וכמ"ש במשיח והריחו ביראת ה' וכמשי"ת.

וביאור הדברים ההפרש בין הרי בשמים להרי בתר, יש להקדים קודם פסוק ראשון דק"ש שמע ישראל כו' שכתוב ב"פ הוי' והול"ל הוי' אלקינו אחד, וגם מה שמפסיק בשם אלקינו בין שני שמות הוי', ולפני יגמה"ר נא' ג"כ ב' שמות הוי' ופסיק טעמא ביניהו והפסיק טעמא הוא כמו שם אלקינו שמפסיק בין ב' שמות הוי' שבק"ש, ומבואר בזהר שב' שמות הוי' הוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע והענין כי הנה כתי' את השמים ואת הארץ אני מלא ופי' אני הוא מהו"ע ית' שאור א"ס ב"ה ממלא כל החלל ומקו"פ כמו קודם שנבה"ע, ופעם כתי' מלא כל הארץ כבודו, ות"א זיו יקרי' שהוא בחי' הארה וזיו בעלמא מאור א"ס ב"ה. ויש להקדים מארז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, כי הנה בפסוק המשילו לאורו בשם שם כמ"ש הודו לה' קראו בשמו כו' הודו לו ברכו שמו כי נשגב שמו לבדו כו' ובזהר וספרי הקבלה המשילו בשם אור א"ס כו' הכוונה מבחי' שם ואור הכל ענין אחד, עד"מ אור השמש שהוא זיו והארה בעלמא שאינו פועל שינוי בהשמש אם הוא מאיר או שיש ענן המחשיך לא יתוסף ולא יגרע מזה באור השמש כלל ואעפי"כ האור הוא מעין המאור והראי' שאור השמש גדול יותר מאור מהלבנה מפני שהאור הוא מעין המאור, וכמ"כ הוא בענין שמות, עד"מ שם האדם אינו נוגע לעצמיות האדם אם יקראו לו אברהם או שם אחר ואעפי"כ יש שייכות להשם לעצמיות האדם, והראי' ממארז"ל ע"פ ויקרא האדם שמות כו' שאמר הקב"ה להמלאכים חכמתו גדולה משלכם כו' ואם השמות הם הסכמה בעלמא מה הי' חכמתו אלא שיש שייכות להשם לעצמיות לפי"ע שרש הנפש והתקשרותה והארתה בגוף כך הוא קריאת השם כמארז"ל לזה נאה לקרות ארי' כו' וכן א"ל הקב"ה לי מה שמי לך נאה

לקרות הוי' כו', וכמ"כ יובן למעלה בחי' שמו ית' הוא אור והארת א"ס ב"ה, ועד שלא נבה"ע הי' שמו האור דא"ס כלול ממהו"ע ית' והו"ע שם הוי' הראשון בחי' סוכ"ע שהי' הוא ושמו בלבד, והנה כתי' אני הוי' לא שניתי כו' ואנו אומרים אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנבה"ע שאין שום שינוי לפניו ית', וידוע הקושי' מה רבו מעשיך ה' כו' פי' איך נתהווה ריבוי ההתחלקות המדריגות מאחדות הפשוט דאור א"ס ב"ה, וכמו למטה בעולם דצח"מ ובכל פרט כמו בצומח כמה מיני עשבים כו' וכן בבע"ח וכש"כ בעולמות העליונים הריבוי עוד יותר כמו מחנה מיכאל כו' מחנה גבריאל, ובפרדס תירץ שהשינוי לגבי המקבלים, וכמו עד"מ אור השמש כשמאיר בחלון זכוכית גדולה אדומה גוון האור אדום וכשמאיר בחלון זכוכית לבנה מראה האור גוון לבן ובזכוכית ירוקה נשתנה האור גוון ירוק אשר באמת אין נקנה באור השמש המאיר שום שינוי רק שע"י הכלים והזכוכי' נדמה גוון האור, וכמ"כ למעלה יובן כמ"ש בזהר אפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן כו' וכולא לאחזאה איך מתנהג עלמא כו' פי' לאחזאה הוא בחי' גוונין שהמדות עליונות הן בחי' גוונין מדת החסד הוא בחי' גוון לבן וכשמתלבש ומשפיע אור א"ס ע"י מדת החסד מתהווה מחנה מיכאל בחי' אהבה וכשמתלבש ומשפיע אור א"ס ע"י מדת הגבורה שהוא גוון אדום כמ"ש מדוע אדום ללבושיך כו' מתהווה מחנה גבריאל בחי' יראה, אבל באמת אין נקנה בהאור שום שינוי כו' אור א"ס ב"ה לאו מכא"מ איהו כלל. אך עדיין אין זה תירוץ מספיק, כי אין המשל דומה לנמשל כלל כי במשל הזכוכית יש להם מציאות בפ"ע גם קודם שמאיר השמש בהם אבל למעלה הרי המדות עליונות נתהווה מציאותם מאור א"ס ב"ה, לכן הקושי' במקומה עומדת מאין נתהווה התחלקות המדריגות של המדות עליונות בחי' גוונין חו"ג מאחדות הפשוט דאור א"ס ב"ה, וגם אינו מובן איך אני הוי' לא שניתי כו' הרי כשמאיר ומתלבש אוא"ס בבחי' מדת החסד נמשך השפעת חסד וטוב וכשמאיר ומתלבש אוא"ס במדת הגבורה נמשך ההשפעה דינין וגבו' הרי יש שינוי והתפעלות בין חסד לדין. אך התירוץ האמיתי הוא כמ"ש בע"ח שהי' צמצום דאור א"ס ונשאר מקו"פ וחלל כו' ואח"כ נמשך קו כו' ע"ש, ופי' ענין הצמצום הוא כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקים פי' שב' שמות הוי' אלקים הם כמו עד"מ שמש ומגן שאור השמש בעצמו לא יכול העולם לקבל ולהכיל האור ומאיר ע"י מגן ונרתק כמ"ש לשמש שם אהל כו' והראי' שלע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה כמ"כ בחי' אור דשם הוי' הגם שפירושו שהוא מהווה ומחי' הנבראים אבל מאיר הארתו בבחי' א"ס ובל"ג והי' העולמות והנבראים בטלים במציאות באורו ית' ולא היו נראי' ליש ודבר נפרד ולכן מאיר אור דשם הוי' ע"י בחי' שם מדת הצמצום שהוא בחי' מגן ומכסה ומסתיר על האור דשם הוי' בכדי שיבראו העולמות והנבראים בע"ג ויש כו' ולכן נאמר בכל מע"ב הכל שם אלקים, ופי' מדת הצמצום דשם אלקים הוא כמו שאור שם הוי' הוא בחי' הארת אור א"ס ב"ה שמאיר בבחי' א"ס ובלי גבול כמ"כ בחי' שם אלקים הוא כח הא"ס ב"ה להאיר ולהשפיע בבחי' גבול והוא בחי' כח הגבול שיש בא"ס ב"ה כו', לומר שא"ס

ב"ה מאיר רק בלי גבול וא"א להאיר הארתו בבחי' גבול וזהו חסרון בחי
הבורא ית' והוא ית' כל יכול ואנת שלימותא דכולא לכן כח הצמצום והגבור
שיש בא"ס ב"ה להאיר ולהשפיע בבחי' גבול הו"ע שם אלקים והצמצו
באור א"ס ב"ה להאיר ופי' להאיר בגבול הוא בפתח אליהו אפיקת עש
תיקונין וקרית להון ע"ס לאנהגא בהון עלמין כו' שבחי' ע"ס דאצי' ה
בחי' הגבול דא"ס ב"ה, הגם שעל הע"ס נאמר בזהר איהו וחיוהי חד ואיה
וגרמוהי חד כו', וכמו שהאריך בלק"א ח"ב על מ"ש הרמב"ם הוא היודי
והוא המדע כו' שכמ"כ הוא בכל מדותיו ושמותיו ית' הן הכל אחדות פשוטו
עם מהו"ע ית' ולכן נק' הע"ס רזא דמהימנותא כו' ע"ש עכ"ז הע"ס דאצי
הן מקור להתהוות עולמות בע"ג דבי"ע כמ"ש בזהר לאנהגא בהון עלמי
ולכן כדי שיתהוו בחי' כלים וע"ס דאצי' הי' צ"ל צמצום באור א"ס ב"
והו"ע שם אלקינו שבין שני שמות הוי' דק"ש וכן הפסיק טעמא שבין שנ
שמות הוי' שלפני יגמה"ר ואעפי"כ נק' אלקינו פי' שלנו כו' אין הצמצונ
והפסיק טעמא צמצום אמיתי והפסק גמור רק אדרבה מחבר ב' שמות הוי
שכדי שיוכלו נשמות ישראל להכיל ולקבל הגילוי דאור א"ס ב"ה שבל
גבול בפנימי' הוא ע"י הצמצום דשם אלקינו והו"ע הוי' אלקינו כו' שבחי
שם הוי' הראשון הוא בחי' אוא"ס ב"ה שעד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו
בלבד ובחי' אלקינו הוא בחי' הצמצום דאוא"ס ב"ה הסוכ"ע ומקיף כי
העולמות דאבי"ע בשוה ואעפ"כ כתי' אני הוי' לא שניתי כו' ואתה הו
קודם שנבה"ע כו' כי גם שם הוי' הראשון הוא הארה בעלמא ממהו"ע ית
ואינו פועל שינוי ח"ו כמו זיו השמש מהשמש כו' וכש"כ הצמצום דשב
אלקים הוא הארה דהארה מאוא"ס ב"ה ועז"נ ומבלעדי אין אלקים כו', ופי
הוי' אחד הוא בחי' מקור ממכ"ע והוא בחי' הקו מאור א"ס שמאיר אחו
הצמצום ומקו"פ בחי' אורות להתלבש בכלים דאצי', כי שם הוי' הוא בחי
אורות והוא בחי' אוא"ס המתלבש במדת החסד דאצי' כו' ופי' אחד כמארז"ל
שהח' הוא ז' רקיעים וארץ וד' הוא ד' רוחות העולם בטלים לאלף אלופו
ש"ע כי שרש הז' רקיעים הוא בחי' ז' מדות עליונות דאצי' וד' רוחו
העולם שרשן מבחי' ד' חיות המרכבה פני ארי' אל הימין כו' בטלינ
לאלופו ש"ע בחי' אוא"ס המאיר בז' מדות עליונות ולכן נאמר הוי' אחו
והול"ל הוי' יחיד שמורה יותר על אחדות הפשוטה אלא הכוונה בפי' אחו
רבותא יותר אפי' אחר שנתהוו שמים וארץ ששרשן מז' מדות עליונות בחי
ממכ"ע בטלים במציאות באוא"ס ב"ה והוי' אחד ואני הוי' לא שניתי כו' כמ
קודם בריאת העולמות וזהו עיקר הכוונה בפסוק ראשון דק"ש שהוא בחי
יחו"ע דאצי' כו'.

ועתה יש להבין פרטי ד' אותיות דשם הוי' למעלה וכן בנפש כי היו"ז
נקודה קטנה בחי' ח"ע כח מ"ה כי להיות ראשית הגילוי מאוא"כ
ב"ה שבלי גבול לבחי' ע"ס דאצי' צריך להניח אורו הגדול שבבחי' א"כ
על הצד כו' ולהיות צמצום בחי' נקודה כדי להאיר בפנימיות והוא בחי
ח"ע כח מ"ה בחי' ביטול וכלי להשראת אור א"ס וראשית הגילוי והשראה

אוא"ס הוא בבחי' ח"ע כמ"ש בלק"א פל"ה בהג"ה, וכן בנפש הוא בחי' ביטול רצון ולמס"נ באחד הנמשך מבחי' חכ' שבנפש האלקי' וכמארז"ל ע"פ ועשיתם אתם כאלו עשאוני כו' לכן לעורר ולהמשיך למעלה צמצום וראשית הגילוי מאור א"ס בח"ע בחי' יו"ד דשם הוי' הוא ע"י אתעדל"ת בחי' יו"ד שבנה"א ביטול רצון ולמס"נ באחד שעי"ז כאלו עשאוני כו' להמשיך למעלה גילוי יו"ד דשם הוי', וההי' הוא התפשטות אורך ורוחב והוא למעלה התפשטות אוא"ס סוכ"ע וממכ"ע, ובנפש הוא הרחבת הדעת וההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה בממכ"ע וסוכ"ע ואיך שכל ההשתל' העולמות אין ערוך אליו ית' יותר מערך טפה בים שיוכל לשער כמה טיפין יש בים משא"כ העולמות לגבי א"ס ב"ה כלא חשיבי, ומהתבוננות זו נולד בלב ויצעקו אל ה' בצר להם פי' שכל העולמות הם צר לו כי הרצון והחפץ ליכלל ולהבטל במהו"ע כמ"ש מי לי בשמים כו' והוא בחי' אה"ר כי י"ה שבנפש הוא מוחא ולבא חכמה מוחא בינה ליבא ויראת ה' היא במוחא ואהבת ה' היא בלב, וזהו נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך, פי' נפלאותיך הוא בחי' יו"ד וקוש"י שהוא בחי' הארת סוכ"ע נק' נפלאותיך פלא עליון שלמע' מהשתל' ומחשבותיך בחי' ה' בינה מקור בחי' ממכ"ע שהן נמשכין אלינו בבחי' גילוי וכמשנ"ל בפי' הוי' אלקינו כו' אבל אין ערוך אליך שלגבי עצמותו ומהותו שלמעלה מעלה מבחי' ממכ"ע וסוכ"ע אין ערוך אליך כלל, וזהו אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם פי' שמהתבוננות זו איך אני הוי' לא שניתי כו' הי' צ"ל לכם כלות הנפש ואתם בית יעקב לא כליתם כו', והוא"ו דשם הוי' שהוא קו ובראשו יו"ד הוא בחי' תורה דאורייתא מח"ע נפקת וירדה ונתלבשה במדות עליונות כשר פסול טמא טהור חייב זכאי אסור מותר שהוא בחי' ו' ששה מדות עליונות ולכן ארז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה ששרשה מח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא כו' אך ע"י עסק התורה לשמה ממשיך ברכה והמשכת אוא"ס בתורה הוא ע"י בחי' י"ה אהוי"ר כנ"ל כי אורייתא בלא דחילא ורחימא לא פרחת לעילא כו' וצ"ל תחלה בחי' י"ה והוא ע"י העלאת מ"ן למס"נ באחד דק"ש ותפלה ואח"כ ממשיכין הוא"ו דשם הוי' בחי' תורה, וה"ה' אחרונה דשם הוי' בחי' מצות כי המצות מלובשים בג' לבושי' דמחדו"מ שלזה רומז ציור הה' ג' קוין ב' קוין מחוברי' ורגל הה' נפרד, בחי' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו' והגם שהמצות הם בחי' ה"א אחרונה דשם הוי' אבל ידוע שנתב"ס וסוב"ת ושרש המצות למעלה מהתורה כי אורייתא מח"ע נפקת ושרש המצות תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן תר"ך עמודי אור בחי' כתר עליון אשר החכ' מאין תמצא כי הארה בעלמא מבחי' כתר אבא יונק ממזלא כו', כי הנה אית רצון ואית רצון יש בחי' רצון המלובש בחכ' ויש בחי' רצון שלמע' מהחכ' כענין שתוק כך עלה במח' וכמ"כ יש בחי' תענוג הפשוט ויש תענוג המורכב בשכל ולמטה בנפש אינו נמצא ולא יוכל להבין איך הוא תענוג הפשוט שאינו מורכב כלל אבל ודאי ישנו תענוג הפשוט ג"כ מאחר שאנו רואי' בתענוג המורכב בשכל כשמתיישן השכל נסתלק התענוג ונשאר השכל בלא תענוג כך יוכל להבין שישנו לתענוג בלא שכל ג"כ אבל למעלה מובן שיש בחי' תענוג הפשוט כמ"ש כי עמך מקור חיים מקור

התענוגים בחי' שעשועי המלך בעצמותו כו' ושרש המצות מבחי' רצון העליו ותענוג העליון כמאמר אשר קדשנו במצותיו כו' אשר הוא בחי' תענוג עליון וקדשנו בחי' קדש העליון כו'. והנה ידוע הכלל כל שהוא גבוה יותר יוכל לירד ולהשפיל למטה מטה יותר לכן מפני ששרש המצות בחי' תענוג ורצון עליון כתר עליון לכן ירדו ונתלבשו למטה בדברים גשמי' שבנוגד ציצית מצמר וקלף דתפילין כו'.

וביאור דבר זה יובן ממ"ש והחיות נושאות את הכסא ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' הוא מראה דמות כבוד הוי' כו' וידוע הקושי' איך החיות דמרכבה שהם בעולם הבריאה נבראי' בע"ג יכולים לנשאות הכסא ומראה אדם כו' כבוד הוי' כו' לבחי' אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בחי' כי לא אדם הוא, אך התירוץ מפני ששרש החיות דמרכבה הוא מעולם התהו שקדם לתיקון כי בעולם התהו הי' האורות מרובים והכלים מועטים ובעולם התיקון האורות מועטין והכלים מרובים לכן ע"י התפעלותם ברעש גדול כו' ושרפים עומדים ממעל לו כו' יוכל לנשאות הכסא לבחי' אוא"ס ב"ה הסוכ"ע, והנה המצות מלובשי' בדברים גשמים בצומח וחי ציצית מצמר וקלף תפילין וקרבנות מבהמה כו' כי שרש חיותן מקבלים מחיות המרכבה פני ארי' מקור נפשות החיות ופני שור מקור כל נפשות הבהמות כו' וכן המצות שבצומח אתרוג ותרומות ומעשרות כו' שרשן מהמלאכים שנק' עצי היער כמ"ש אז ירננו כל עצי היער לפני הוי' כו' כי כל הדברים הגשמיים אין לך עשב שאין לו מזל כו' עד שרשן מחיות המרכבה. והנה במצות יש ב' בחי' כמ"ש וזכרתם את כל מצות הוי' כו' ואח"כ כתי' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו' ומהו ההפרש בין מצות הוי' למצותי, אך מצות הוי' הוא בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שהן ט"ס דז"א דאצי' בחי' כמראה אדם כמ"ש זאת התורה אדם כו' בציור ג' קוין דאדם תורה ועבודה וגמ"ח כו' אך בחי' מצותי הוא שרש המצות בכתר עליון תר"ך עמודי אור כו' ומצות לשון צותא וחיבור אשר אנכי מי שאנכי מצוך כו' בחי' צותא וחיבור דעצמות אוא"ס שמאיר בכתר עליון הסוכ"ע והנה המצות מעשיות בעשי' גשמי' ציצית מצמר וקלף דתפילין ששרש חיותן נמשכי' מחיות המרכבה כנ"ל, לכן כמו שיש כח בחיות המרכבה לנשאות הכסא לבחי' כמראה אדם כו' לבחי' אוא"ס הסוכ"ע כמ"כ יש כח במעשה המצות בדברים גשמי' ששרשן מהמרכבה להגביה ולנשאות מצות הוי' בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא ט"ס דז"א דאצי' שהן המצות כמו שהן באצי' הקב"ה מניח תפילין שנק' מצות הוי' ולחברם לבחי' מצותי שרש המצות כמו שהן בכתר עליון תר"ך עמודי אור צוותא וחיבור דעצמות אור א"ס הסוכ"ע וזהו"ע נתב"ס וסובב"ת הגם שהמצות הן בה' אחרונה דשם הוי' בחי' מל' אך שרש המל' מבחי' כתר עליון דאיהו כתר מל' והו"ע דעת המ"ד בגמרא שמעשה גדול כו', וזהו סב דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בתר, פי' דודי הוא כמראה אדם כו' מראה דמות כבוד הוי' כו' בחי' ז"א דאצילות ט"ס דאצי' ודמה לך הוא לבחי' מהו"ע ית' בחי' סוכ"ע כי לא אדם הוא, לצבי כו'

על הרי בתר פי׳ זה קאי על התגלות אוא״ס שממשיכין ע״י תומ״צ בעוה״ז שנק׳ הרי בתר טורי דפרודא שהמצות מלובשים בדברים גשמיים המקבלים חיותן ממזלות וע״ש כו׳ ונמשל ההמשכת אוא״ס לצבי או לעפר האילים שמרוצתן במהירות מאד כך ההמשכה מאוא״ס ב״ה שע״י התומ״צ בעוה״ז מבחי׳ כתר עליון תר״ך עמודי אור להתלבש במצות מעשיות בעוה״ז ההמשכה בדילוג ולא בהדרגת סדר השתל׳ העולמות ונמשל למרוצת דצבי או עופר האילים כו׳.

היושבת בגנים חברים מקשיבים כו׳ פי׳ זה קאי בצאת הנשמה בעוה״ז ויושבת בגנים געה״ע וגעה״ת ותחילה י״ל ענין הג״ע והוא כמ״ש ונהר יוצא מעדן להשקות הגן ומשם יפרד והי׳ לארבעה ראשים כו׳ הן ד׳ מחנות שכינה שבעולם הבריאה שנק׳ ומשם יפרד בחי׳ עולמות בי״ע נבראי׳ בע״ג ויש כו׳ אבל הגן בעצמו הוא למעלה מבחי׳ ומשם יפרד כו׳ כי אחר הגן מתחיל ומשם יפרד כו׳ אבל הגן הוא באחדות וביטול באוא״ס ב״ה והנה עדן הוא ח״ע ותענוג עליון שראשית הגילוי מאוא״ס הוא בח״ע בחי׳ עדן ונהר הוא המשכה מבחי׳ עדן (בחי׳ יסוד אבא) להשקות הגן (בחי׳ בינה או נהר הוא בחי׳ יסוד ז״א להשקת הגן בחי׳ מל׳ דאצי׳) גן סדרים דאורייתא והוא בחי׳ המשכת והתגלות השגת אלקות בפנימיות וסודות התורה רזין דאורייתא הנמשכי׳ בגן סדרים דאורייתא שהנשמות בג״ע לומדים ומשיגים ומתענגין על ה׳ בפנימי׳ התורה כמו ד׳ רשויות לשבת שרה״י רחב ד׳ וגבוה יו״ד ועולה עד לרקיע ולמע׳ זהו גילוי שם הוי׳ רחב ד׳ אותיות דשם הוי׳ וגבוה יו״ד מילוי דשם הוי׳ עשרה אותיות ועולה עד לרקיע שהוא בחי׳ עולם האצי׳ המיוחד במאצילו ית׳ יחידו ש״ע וכמ״ב לומדים שם כל ההלכות שבתו׳ ע״ד הסוד בפנימיות וסודות התורה וכמארז״ל שמכריזין אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו כו׳ שע״י שתלמודו בידו כל ההלכות שבתורה שלמד בעה״ז בנגלה שבתורה זוכה ללמוד ולהבין ההלכות בנסתר ופנימיות וסודות התורה המתגלה בג״ע מבחי׳ נהר יוצא מעדן כו׳, והנה קיבול שכר של ת״ח העוסקים בתורה הוא בגעה״ע דעולם הבריאה וקיבול שכר ממעשה המצות הוא בגעה״ת כי עתה תלמוד גדול כו׳ וכמו שהוא״ו דשם הוי׳ בחי׳ תורה קודם לה׳ אחרונה דשם הוי׳ בחי׳ מצות ולע״ל יהי׳ גילוי שרש המצות בחי׳ כתר עליון שלמע׳ מבחי׳ ח״ע דתורה וכמשי״ת לקמן בפי׳ ברח דודי כו׳ על הרי בשמים, חברים מקשיבים לקולך השמיעני בזהר פי׳ שהמלאכים נק׳ חברים לנשמות עד״מ החבר טפל לגבי העיקר כי הנשמות נמשכו מפנימי׳ הכלים דאצי׳ והמלאכים מחיצוני׳ הכלים דאצי׳ וכמ״ש בנים אתם להוי׳ כו׳ כי אתה אבינו כו׳ עד״מ הבן נמשך מעצמיות מוח האב משא״כ המלאכים נבראו בשי״ב מבחי׳ דבר הוי׳ שבעש״מ, ולכן התו׳ שמח״ע נפקת ניתנה לישראל ולא ניתנה למלאכים מפני שנש״י מפנימיות הכלים הן כלים לבחי׳ התו׳ משא״כ המלאכים כמ״ש במ״א, והג״ע שממשיכים ע״י התורה היושבת בגנים הן הנשמות, והמלאכים נק׳ חברים שמקבלים הגילוי מהנשמות שלומדים בג״ע. אך יש להבין למה בקדושה אומרים כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה ועמך ישראל כו׳ יחד כולם קדושה כו׳ שמשמע שישראל ומלאכים יחד בשוה, אך פי׳ קדושה קדוש

ומובדל הוא הגילוי מסוכ״ע קדוש הוי׳ כו׳ ולגבי בחי׳ סוכ״ע שוים ישראל ומלאכים, והענין כי פעם כתי׳ בנים אתם להוי׳ אלקיכם ופעם כתי׳ יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו, ותירוץ ע״ז כנודע בפי׳ כי אתה אבינו קאי על גילוי אוא״ס שבח״ע מפני שח״ע היא ראשית האצי׳ וגילוי אוא״ס לכן נק׳ אב ונש״י נמשכים מעצמיות ח״ע לכן נק׳ בנים אתם כו׳ אבל מעצמיות אוא״ס ב״ה הסוכ״ע אין שייך לומר שנש״י נמשכי׳ מעצמיות ואין שייך לומר שם בחי׳ יחודים עליונים כלל כמו יחוד חו״ב וזו״נ שזהו שייך לומר בבחי׳ ע״ס אבל לא בעצמיות אא״ס ולכן נאמר ע״ז יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו וע״כ בחי׳ קדושה שהיא המשכה וגילוי מבחי׳ סוכ״ע שם שוין ישראל ומלאכים ולכן יחד כולם קדושה כו׳, ופי׳ מקשיבים לקולך כו׳ מפני שקול ודיבור האדם הוא גשמי ולכן שיעלה למעלה לפני הוי׳ אותיות התפלה והתורה של האדם הוא ע״י המלאכים המעלין אותן ומפשיטין אותה מגשמיותה וכמארז״ל סנדל קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל, וכ״ז לפי׳ הזהר שחברים כו׳ קאי על המלאכים. אך במד״ר פי׳ היושבת בגנים חברים כו׳ בשעה שישראל קורין את שמע בחבורה בקול א׳ ובכוין הדעת והוא תפלה בצבור אני ופמליא שלי מקשיבים לקולך וכן בתורה כשעוסקי׳ בחבורה עז״נ אז נדברו יראי ה׳ איש אל רעהו ויקשב ה׳ וישמע כו׳, נמצא פי׳ במד״ר חברים אלו ישראל מקשיבים לקולך כעין ויקשב ה׳ וישמע כו׳ והענין כי במלאכים מצינו ג״כ נא׳ חוברות אשה אל אחותה כו׳ כי מחנה מיכאל לבדו לא יוכלו לנשאות את הכסא וכן מחנה גבריאל לבדו רק בהתכללות כולם יחד דוקא כמ״ש וקרא זה אל זה כו׳ כולם כאחד עונים באימה ואומרים ביראה קדוש כו׳ והטעם לזה כי בהתכללות כולם יש שם הוי׳ כי פני ארי׳ שרשו מבחי׳ יו״ד דשם הוי׳ ופני שור מבחי׳ ה׳ דשם הוי׳ ופני אדם מבחי׳ ו׳ דשם הוי׳ ופני נשר מבחי׳ ה׳ דשם הוי׳ ובשם הוי׳ יש עשרה אותיות לכן בהתכללותם יוכלו לנשאות הכסא ובחי׳ כמראה אדם כו׳ לבחי׳ אוא״ס הסוכ״ע, וכמ״כ יובן בפי׳ חברים מקשיבים לקולך שקאי על ישראל לפי׳ המד״ר בתפלה בצבור וכן בלימוד הלכות של תורה בחבורה עז״נ ויקשב ה׳ וישמע כו׳, ולכאורה אינו מובן מה צריך הקב״ה לשמיעת התורה והלא תורה מאתי תצא, אלא הענין כי הנה הקב״ה נק׳ לפעמים בחי׳ ממכ״ע והנה התו׳ של העוה״ז לפי שהיא מלובשת בענינים גשמי׳ שרשה מאד נעלה כנ״ל ולכן היא ממשכת כח וחיות מאוא״ס ב״ה מלמעלה מעלה מבחי׳ סוכ״ע לבחי׳ ממכ״ע ויקשב הוי׳ וישמע כו׳. וזהו פי׳ השמיעני כו׳ ברח דודי ודמה לך לצבי או כו׳ על הרי בשמים פי׳ זה קאי על זמן התחי׳ שירדו הנשמות מג״ע ויתלבשו בגופיהם לקבל שכרם להנות מזיו השכינה כו׳ כי הנה ארז״ל עוה״ב אין בו לא אכילה ולא שתי׳ רק צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה, וי״ל הלא הגופי׳ יהי׳ עם קרביים ובני מעיים ואיך יהי׳ מזון שלהם מזיו השכינה וגם במרע״ה כשעלה בהר מ׳ יום לא אכל כו׳ ומסתמא הי׳ מזון שלו מזיו השכינה ואעפי״כ ארז״ל במד״ר ע״ז לשון נצטער משה, ובתחה״מ א״א לומר כן שהרי ארז״ל יפה קורת רוח בעוה״ב כו׳ ועיקר התענוג יתגלה לע״ל, וגם צ״ל מה יהי׳ צריכים

לעטרותיהם בראשיהם כו׳ אך הנה נודע מה שהאדם מקבל חיות מדומם צומח חי הגם שהאדם בחי׳ מדבר גבהה מעלתו על דצ״ח הוא מפני ששרש הדצ״ח נלקחו מעולם התהו שקדם לעולם התיקון דבחי׳ אדם שבעולם התהו הי׳ האורות מרובים וכנ״ל רק שנפלו בשבה״כ למטה מבחי׳ אדם ולכן יש בכחו להחיות האדם אך כ״ז עתה בסדר השתל׳ העולמות תהו ותיקון כו׳ אבל לע״ל שיתגלה אוא״ס ב״ה הסוכ״ע ומקיף כל העולמות דאבי״ע בשוה ולגבי אוא״ס הסוכ״ע שוין רוחניות וגשמיות ואצי׳ ועשי׳ שוין לפניו ית׳ ולכן הגוף הגשמי יהי׳ ניזון מזיו השכינה כמו עולמות העליונים בשוה. וענין ועטרותיהם בראשיהם י״ל ענין הרי בשמים כו׳ בחי׳ ריח כי ההפרש בין טעם לריח שהיך אוכל יטעם ונכנס בפנימיות למזון ואח״כ כשנתעכל יכלה כחו ונפסד כו׳ משא״כ ריח הוא בחי׳ מקיף ואעפי״כ הוא מחי׳, ועד״מ כשאדם מתעלף ח״ו ע״י ריח חזק משיב הנפש כו׳, וכמ״כ יובן ההפרש בין היושבת בגנים כו׳ שמקור ההמשכה הוא מבחי׳ עדן ח״ע השגת אלקות שנכנס בפנימיות טעמי תורה כו׳ אבל הרי בשמים בחי׳ ריח הוא בחי׳ התגלות אוא״ס הסוכ״ע שלמע׳ מההשגה וחכמה מאין תמצא כו׳ וכמ״ש וירח את ריח בגדיו כו׳ ויתן לך האלקים מטל השמים כו׳ וכן במשיח נא׳ והריחו ביראת ה׳ כו׳ ולע״ל יתגלה שרש המצות בחי׳ כתר עליון תר״ך עמודי אור בחי׳ סוכ״ע לכן ירדו הנשמות מג״ע שמקור הגילוי שם מבחי׳ ח״ע ממכ״ע ויקבלו שכר מעשי המצות בגופי׳ מבחי׳ סוכ״ע והו״ע ועטרותיהם בראשיהם כו׳ פי׳ העטרות בחי׳ כתרים שנעשו מעבודתם במעשה המצות בעוה״ז ואעפי״כ יהי׳ העטרות לפ״ע עבודתם של כל א׳ בעוה״ז ומבחי׳ עטרותיהם הכתרים שנעשו לכל א׳ מבחי׳ מקיפים דמעשה המצות שיומשכו לכל א׳ מבחי׳ גילוי הסוכ״ע יהיו ניזונים ונהנים מהם מזיו השכינה בחי׳ מל׳ דא״ס וזהו שעתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו׳ שיתעלו לבחי׳ קדוש דסוכ״ע, וזהו ברח דודי ודמה לך כו׳ כי מקודם נא׳ סב דודי ודמה לך לצבי כו׳ היא הירידה והמשכת אוא״ס מלמעלה למטה בדילוג שלא בהדרגת ההשתל׳ על הרי בתר טורי דפרודא בעוה״ז במעשה המצות כו׳ ואח״כ נא׳ ברח דודי ודמה לך לצבי כו׳ הוא העלי׳ ממטלמ״ע שלא בהדרגת השתל׳ על הרי בשמים בחי׳ ריח ומקיף כו׳ גילוי סוכ״ע אך באמצע נאמר היושבת בגנים כו׳ כי כדי שתוכל הנשמה לקבל הגילוי דסוכ״ע לע״ל צ״ל עתה היושבת בגנים לקבל הגילוי מבחי׳ ממכ״ע בחי׳ ונהר יוצא מעדן שהוא ראשית האצי׳ וגילוי אוא״ס בח״ע ואח״כ נא׳ ברח דודי ודמה לך כו׳ לבחי׳ עצמות אוא״ס דסוכ״ע לזמן תחה״מ שנק׳ הרי בשמים כנ״ל, ובמד״ר פי׳ הרי בשמים* ופי׳ כמו הר בולט מן הארץ, שלכן נק׳ האבות הרים כמ״ש שמעו הרים כו׳ שמגביהים כנס״י שנק׳ ארץ כמ״כ הרי בשמים הוא בחי׳ שמי השמים כי לע״ל בחי׳ מקיפי׳ דסוכ״ע יומשכו ויתגלו בפנימיות ויומשכו בחי׳ מקיפי׳ דסוכ״ע מבחי׳ גבוה יותר והו״ע שמי השמים והרי בשמים שלמעלה מבחי׳ סוכ״ע דעתה.

בשמים: בכת״י מנוקד: ב — פתח, ש — קמץ, מ — שבא, י — חירק.

קיצור ממאמר היושבת בגנים. עד ביאור הדברים מדבר ההפרש בין הרי בתר להרי בשמים, ואמר שהרי בתר הם ג' עולמות בי"ע ע"ש ומשם יפרד ועיקר טורי דפרודא הוא העוה"ז על תערובות טו"ר גלו כו' ואיך מעשה המצות שבהם מלובש אוא"ס רצה"ע הוא בדצ"ח גשמיים וכדי שיהי' יוכל להשיג הגילוי מהויבים להגיע תחלה אל בחי' גנים געה"ת על מעשה, געה"ע על התו', ומ"מ אין זה אלא זיו והארה ממכ"ע כל מה שנק' יושבת בגנים אבל עיקר הגילוי הוא תחה"מ כמצות רצונך עטרותיהם בראשיהם הבחי' אין שמהם תמצא החכ' הממוצע בין עצמיות אוא"ס לבחי' נשמות נק' ריח בשמים אח"כ מקדים ב' שמות הוי' שבשמע שאלקינו מפסיק באמצע וכן ב' שמות שבי"ג מדה"ר ופסיק טעמא בגווייהו שהן סוכ"ע וממכ"ע וביאר איך שאור ושם הוא ענין א' ואיך שהאור מעין המאור כשמש ולבנה ואיך כי השם אינו הסכמה והראי' מחכמת אדה"ר ולך נאה כו' ואח"כ מדבר בקדושת שם הוי' האיך שאני הוי' לא שניתי כמ"כ ושמך ומבאר הוא מה רבו מעשיך ומה גדלו מעשיך והביא ג"כ הפרדס מהגוונים שאין השינוי קמי' בעצם (והר"ה הוסיף משל המים שבכלים) והקושי' על תירוץ הפרדס שאין המשל דומה לנמשל ותירץ הע"ח מן הצמצום ומקו"פ הוא תירוץ אמיתי ואיך כי הוי' הוא האלקים וזהו ביאור על שם אלקים שמפסיק בין ב' הויות שהוא הוי' שקודם הצמצום ובין הקו"ח כו') וכן הוא בכל ההשתל' פרסא המפסיק (וביאור הדברים יש להקדים מן יתרו רחב ונעמן משה אמר אין עוד אפי' בחללו ש"ע והוא ביאור על תיבת אלקינו שהצמצום שהוא שם אלקים הוא בכדי שיאיר בפנימיות דוקא ויהי' התפעלותם אמיתי יותר וזהו"ע הציווי שמע ישראל הוי' אחד ולא אמר הוי' יחיד כי מלת אחד מורה על אין עוד אפי' בחללו ש"ע כו'), ואח"כ מבאר איך בפרטיות בד' אותיות הוי' ובשם הוי' שבנפש האדם שאין ערוך מוגבל כו' וע"י העבודה מיחדים וע"ז מתמה הנביא אני הוי' לא שניתי ומדוע אתם ב"י לא כליתם, והוסיף ביאור ע"ז ענין העבודה הוא באהוי"ר ותומ"צ ומסיים מעשה המצות בה' אחרונה ונעוץ תחב"ס כתר עליון איהו כתר מל' כו' ואח"כ מדבר איך שפנימיות הכתר הוא התענוג הפשוט ואיך שבנפש אינו מורגש מהותם מפני שהנפש צריך להרגיש ע"י חכמתו אבל המציאות מובן אף בכחות הנפש והראי' ששכל ישן מסתלק התענוג אבל למעלה אינו כן כי התענוג הוא פשוט בתכה"פ ואח"כ מבאר איך מגיעין במעשה דוקא לבחי' גבוה כזו והקדים איך שעשי' לעילא מצד ששרשו בתהו כו' וע"כ מצות נבחנין לב' בחי' מצות הוי' ומצותי כמצות רצונך וזהו שהקב"ה מניח תפילין כו', ואח"כ מבאר היושבת בגנים וסב דמה לך ברח דודי ודמה לך, ואח"כ מבאר מדוע חברים אינם רק משיבים לקולך ואח"כ מבאר מדוע כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה ועמך ישראל משמע שניהם יחד ומתרץ החילוק בין בנים אתם להוי' אלקיכם שנמשכי' ממוח האב ומצד בחי' זו נשמות גבוהים אבל מצד יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו שוים פנימי' וחיצוני', ומבאר שאיך שמצד זה המלאכים מנשאים את הכסא כו' ואח"כ מבאר פי' המד"ר חברים מקשיבים על תפלה בצבור וכמו במלאכים וקרא זא"ז דוקא מהתכללות

כולם יחד כן תפלה בצבור הן אל כביר לא ימאס פועלים המשכת בעה״ר יה״ר ישמעאל בני ברכני וכן תורה בחבורה כולם יחד, אח״ז מבאר מהות היושבת בגנים הפלאת הג״ע מרזי דאורייתא שמשיגים שם רה״י גבהו יו״ד ורחבו ד׳ ענין שם הוי׳ וכן בכל המצות שלומדים שם וכ״ז הוא הכנה לתחה״מ שהו״ע מצות רצונך מצותי, חילוק שבין ריח לטעם משיח מורח ודאין והריחו ריח משיב את הנפש עתיד מלכא משיחא וירח ריח ויתן לך מטל כו׳ והו״ע ועטרותיהם בראשיהם עתידים צדיקים שיאמרו קדוש לפניהם, נמצא בין מצות דעתה למצות דלע״ל מפסיקין בג״ע והוא כענין שא״א להגיע לשום חכ׳ אלא ע״י לימוד האותיות והצירופים תחלה, וכן חכם המודיע הקדמות להסביר נקודת המושכל וכן חכם גדול הממשיל משלים דוקא וכ״ז להבין איך שמעשה דוקא מגיע לעלי׳ תחה״מ, ועוד פי׳ הרי בשמים בשמים ביאור שמים ושמי השמים וכו׳.

בכלל הו״ע הפלאת מצות מעשיות והראי׳ מתחה״מ.

היושבת בגנים געה״ע והתחתון כשיחיו הנשמות בתחה״מ היינו על הרי בשמים ועכשיו בגלות הרי בתר (נ״ב, זהו ברית בין הבתרים המורה על שעבוד מלכיות). יקדים שיש לבאר ענין יחו״ע שבפסוק ראשון דק״ש ב״פ הוי׳ וכן בי״ג מדה״ר ופסיק טעמא כו׳, כתי׳ את השמים אני מלא וכתי׳ מכה״כ הענין אתה הוא קודם שנברא ומשנברא בשוה לפי שחיות העולמו׳ מבחי׳ אור והי׳ הוא ושמו בלבד התכללו׳ האור במאור, והנה האור מעין המאור לכן אינו משתנה והשינוי רק מצד המקבלי׳ כמו הזכוכי׳ אדומה כו׳, אך א״כ יהי׳ הכל התהוות א״ס והמשל משינוי הכלים לא א״ש דאיך נתהוו הכלים, אך שמש ומגן כו׳ שהי׳ הצמצום שלא יהי׳ גלוי האור רק שיאיר בבחי׳ מקיף והעלם, וזהו ה׳ אלקינו בחי׳ התפשטו׳ והצמצום שבבחי׳ עצמות האור הנק׳ סכ״ע, ואח״כ להיות גלוי במקבלי׳ ממכ״ע הוא בחי׳ שם הוי׳ הב׳ ממכ״ע ונמשך ע״י מדלג כו׳, וגם בבחי׳ זו יש הוי׳ אלקינו (ונ״ל דהיינו אחד ועד), וגם בצלמינו כדמותינו, אני מלא סכ״ע ומכה״כ ממכ״ע (נ״ב מענין הצמצום שבסכ״ע ע׳ בקול דודי מדלג דכ״י ר״פ חו״ג שבא״ס, וע׳ מזה בפ׳ ראה תקס״ג בענין אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה.

בצד העמוד, ואולי שייך לכאן: אפ״ל דזהו ענין תלת רישין ושני׳ הראשונים ע״י וא״א זהו פנימי׳ סובב ע״י וחיצוני׳ א״א רצון מסתיר כו׳ ורישא ג׳ מו״ס או״פ כמ״ש בביאור לבוש מל׳, אך מ״ש ב׳ בחי׳ בממכ״ע ג׳ כמ״ש בע״ח דב׳ רישין תתאין מתחלקין ג״כ לג׳ והשני׳ מהם קרומא דאוירא דשרשו מרדל״א מו״ס זהו ב׳ בחי׳ דממלא.

ב) **וענין** שם הוי׳ י״ה חו״ב חכמ׳ ראי׳ נקודה עין השכל מס״נ ובינה התפשטות השגה להשיג ולהבין שאין ערוך כו׳ נפלאותיך ומחשבותיך אין ערוך כו׳ רק ע״י דילוג נמשך מבחי׳ סכ״ע שם הוי׳ הא׳ בממכ״ע (לפ״ז ענין שם הוי׳ הא׳ היינו מה שעלה ברצונו להיות חו״ב, ע׳ בוירא ישראל את היד דתקס״ו) לא שניתי א״כ איך לא כליתם, הוי׳ ש״ס משנה ויו״ד בראשו כי נובלות חש״מ תורה התלבשות החכמה במדות קול קורא ו׳, אך צ״ל תחלה העלא׳ מ״ן ואהבת ויראה׳ י״ה, ה׳ אחרונה מצות מעשיות.

ג) **אך** שרש המצות למעלה מהתורה כי אורייתא מחכמה נפקת, ומצות רצה״ע כי אית רצון שלמטה מהחכמה וכו׳ וחכמ׳ משערות חיצוני׳ כתר אבל המצות מפנימי׳ קדשנו קדש מובדל, ולכן נתלבשו בגשמיות ה׳ תתאה למטה מהוי״ו כחומר המתהפך, וכמו שחיות דמרכבה נושאו׳ כסא ואדם שעל לפי ששרשן מתהו כן מצות מעשיות ממשיכי׳ פנימי׳ רצה״ע ברמ״ח איברים דמלכא שמצד עצמן מאיר באבר רק הארה כמו באדם הארה מהנפש וכו׳, וזהו צבי על הרי בתר טורי דפרודא ששם נתלבשו המצות (ועמ״ש בפי׳ צבי באה״ת ל׳ רצון נתלבש באה״ח תשבע״פ וגם י״ל א״א שהמצות נתנו בארץ, אך בגלות נמשך בחי׳ צבי בהרי בתר).

ד) **ועתה** י״ל ענין הרי בשמי׳ תחה״מ, ומקודם י״ל ענין בגני׳ כי נהר יוצא מעדן, עדן ח״ע ומזה נמשך נהר נקודת השכל בבינה להשקות את הגן טנת״א כי לפ״ע הנקודה כך ההשגה, וגעה״ת ממצות מעשיות, וג״ע מכוונות, וכמו שלמטה הכוונה והחכמה יש בהן חיות ותענוג יותר מהעשי׳, כן מעלת געה״ע על געה״ת לכן אין כולם זוכים לגעה״ע רק ת״ח (כי בג״ע ח״ע א״כ תורה למעלה, אבל לע״ל גלוי רצה״ע א״כ הגלוי למטה לכן כ״י יש להם חלק בעה״ב הגם שאינו זוכה לגה״ע וכו׳ וע׳ מזה באני דפ׳ ציצית ב״פ אני).

וזהו חבירים הם מלאכי׳ שהם טפלי׳ לנשמו׳ כי הם ב״ר וישראל נשמו׳ וגם בשרשן מזיווג נשיקין חיצוני׳ ונשמו׳ זיווג גופני פנימי׳, לכן הם מקשיבין לגלוי ח״ע הנמשך ע״י תורה דנשמו׳ (וקדוש׳ אומרים יחד כי לגבי סכ״ע הכל שוה כו׳. צל״ע אם הוא מרבינו ז״ל דהא באמת בקדושה ג״כ ישראל מתחילין וצ״ל א״כ מהו יחד וי״ל מצד שרש ההמשכ׳ יחד, אך הגילוי למטה צ״ל כסדר לכן ישראל קודם בהשמיעני כ׳ ג״כ ב׳ פי׳ א׳ אקול תורה ח״ע ב׳ שמיע׳ דקבלת מצות רצה״ע וממשיכי׳ גלוי רצה״ע בכל העולמו׳ זהו השמיעני והגלוי למטה ע״י חברי׳ מקשיבי׳ לקולך וגם זה צ״ע ע׳ בהשמיעני את קולך דיונתי).

ה) **אך** לע״ל הרי בשמי׳ כי לע״ל ועטרותיהן בראשיהן גלוי סכ״ע מה שעכשיו רק העלם ע״י בחי׳ שם אלקי׳ הכלול בסכ״ע כנ״ל אות

א׳, ולע״ל יהי׳ הגלוי ע״י המצות שממשיכים פנימי׳ רצה״ע לכן גם גוף גשמי יחי׳ מבחי׳ זו כי אין שייך השתלשלות, ובחי׳ זו נק׳ הרי בשמי׳ ונמשך ע״י התלבשו׳ רצה״ע בהרי בתר בזמן הגלות שהם מצות מעשיות, אך להגיע לבחי׳ זו צ״ל תחלה היושבת בגנים ח״ע ע׳ אגה״ק לכל תכלה ואחע״ב.

הערות וציונים

ומראה מקום הכתבי יד*

הערות וציונים באו רק לחלק מהספר — כדי שלא לעכב ההוצאה לאור.

עמוד

שעג

רבות: **נדפס ברשימות ע׳ סה. כת״י א׳ כח, ב.**

מצאוני השמרים: **שם כנ״ל.**

כמעט שעברתי: **שם, ע׳ סה.**

אז — והבחיי ט״פ משפטים דע״י ע״ד: **ע׳ רנז (מהדורת שעוועל).**

שעד

הנה מטתו: **בוך צאינה וראינה פג, א. בוך והנה כמו״כ — אה״ק קיט, ב.**

הנה מטתו — במ״ב: **בוך גוכתי״ק קטו, ב.**

שעה

הנה מטתו: **בוך צאינה וראינה. רשימות ע׳ סו. כת״י א׳ כח, ב.**

שעז

וצריך — באגרות הרמ״ז: **ראה שם סי׳ א.**

אפריון: **בוך גוכתי״ק.**

שעח

אפריון: **בוך כל המשמת — לאגער לו, א גוכתי״ק. כת״י א׳ ל, א. נדפס ברשימות ע׳ סח.**

עמודיו: **שם כנ״ל.**

שפב

צאינה — ביום: **נדפס ברשימות ע׳ עא.**

צאינה וראינה: **בוך צאינה וראינה. כת״י א׳ לד, ב. רשימות ע׳ עא.**

שפח

לד״ה צאינה: **נדפס ברשימות ע׳ עט.**

שפט

ועיין — מלך הכבוד סלה: **ברשימות ע׳ פ נמצא קטע ד״ה הנך יפה רעיתי, נדפס גם ברשימות ע׳ רכב. — נדפס לעיל ע׳ קלט בד״ה לסוסתי.**

קצת הערות לד״ה צאינה וראינה: **נדפס ברשימות ע׳ שפט.**

---

*) הערה כללית: **תיבה הראשונה לשורה המתחלת, המצויין ראשון — ממנו נעתק המאמר.**

עמוד

שצא

צאינה וראינה: בוך ביאור על התורה לכן אמור לבני״י צא, א ש״ם בהעלותך, הביאור יום ב׳ של שבועות. בוך נח — חן תלו, ב רק הביאור — יום א׳ של שבועות תקצ״א. בוך לא טוב היות — ציפעל שצא, א. בוך זאת חנוכת המזבח — זיסלין־סלונים ערב, א.

המאמר נדפס בלקו״ת כה, ד עם הגהות אחרות.

שצב

דברים — ברכות נ״ז): בוך זאת חנוכת נוסף: סע״א ובמסכת ע״א דל״ה ע״א, וכ״ה בלקו״ת.

הגוף — והעיקוב: בבוך הנ״ל ובלקו״ת כה, א: והעיקר.

שצו

והוא — ע״פ אם בחוקותי תלכו: ראה אוה״ת ויקרא—ב ע׳ תרלת.

וע״פ כה אמר כו׳ ונתתי לך מהלכים: ראה ד״ה אוה״ת בראשית פ׳ וישב כרך ד.

שצח

התו״מ — חואי נפשאי לך קראי: פסחים סח, ב.

בזה — ע״פ אוסרי לגפן עירה: ראה תו״א פ׳ ויחי.

שצט

דק — כמ״ש במ״א פ׳ בהעלותך: ראה אוה״ת בהעלותך ע׳ שנג.

ת

יושבים — ע״פ ששת ימים: ראה לקו״ת צו טו, ג.

תב

ביאור על הנ״ל: בכת״י הנ״ל.

תה

להבין: בבת״י א׳ נרשם: ש״ק פ׳ נשא.

תז

לפסוק כמגדל דוד: בוך גוכתי״ק.

תח

כמגדל דוד: נדפס ברשימות ע׳ פא. כת״י א׳ לה, א.

תיב

ע״ד — באו״ת מהמגיד . . . ע״פ חכלילי: בהוצאת קה״ת כא, ד.

תיח

עד שיפוח: נדפס ברשימות ע׳ צא. כת״י א׳ לח, ב.

תיט

כולך יפה רעייתי: נדפס ברשימות ע׳ צב. כת״י א׳ לט, א.

תכא

אתי מלבנון כלה: נדפס ברשימות ע׳ צג. כת״י א׳ מ, א.

עמוד

תכד

לבבתני אחותי כלה: **בוך פירוש המילות.**

תכה

מה יפו דודיך: **נדפס ברשימות ע׳ צו. כת״י א׳ מא, א.**

נפת תטפנה: **נדפס ברשימות ע׳ צז. כת״י א׳ מא, ב.**

תכז

נפת תטפנה: **בוך כל המשמח לאגער קמט, א גוכתי״ק. רשימות ע׳ צח. כת״י א׳ מב, ב.**

תכח

גן נעול: **נדפס ברשימות ע׳ צט. בוך באבי 51 צז, א.**

תמא

גן נעול: **נדפס ברשימות ע׳ קיב. כת״י א׳ מג, א.**

תמז

גל נעול: **בוך אדמו״ר הגאון קלז, ב. בהמפתח כ׳ שזהו מכ״ק הצ״צ.**

תנ

גן נעול: **בוך השמים מספרים — חורף ת״ר יח, א גוכתי״ק. בוך ברוך הנותן — גלצנשטיין פה, א. תפול עליהם — מינדל תפת, א רק ה׳ סעיפים. להעפומ״צ — גרונם פט, א כנ״ל. בוך ונשב בגיא.**

תסו

הפסח והמילה יש בהן כרת: **ראה אוה״ת שמות כרך ז ע׳ ב׳תרצז. לקו״ש כרך י׳ ע׳ נא.**

תסז

גל נעול: **בוך גוכתי״ק.**

תסח

שלחייך פרדס רמונים: **נדפס ברשימות ע׳ קיז. כת״י א מה, א. קטע האחרון „כפרים״ ליתא בכת״י א.**

תסט

רמונים — בסמוך בד״ה במסכת נזיר: **לקמן ע׳ תע.**

תעג

מעין גנים: **נדפס ברשימות ע׳ קכא. כת״י א׳ מו, א.**

תעה

לך — ההשפלה: **כ״ה בהכת״י. ואולי צ״ל: ההשפעה.**

תעו

באתי לגני: **בוך 8°2305 — ירושלים תשכו, א גוכתי״ק.**

באתי לגני: **נדפס ברשימות ע׳ קכד.**

עמוד

תעח

ברבות — ב: צ"ע הי' זו.

תפה

אני ישנה רבות: נדפס ברשימות ע' קלג.

אני ישנה ולבי ער: בוך צאינה וראינה. רשימות ע' קלג. כתי' א' כח, א.

תפט

מ"מ — בו"ה לא תהי' משכלה ועקרה: תו"א עב, א.

בפס"ס — בדרוש הנותן לסכוי בינה: אוה"ת נ"ך ע' א'שנה.

תצב

אני ישנה: בוך נצבה"ק.

תצד

פס"ק — ע"מ כי אתה נרי: ראה אוה"ת תצוה כרך ב ע"מ ו.

תצז

אני ישנה: בוך השל עליהם — בינול תקסה, א. באברויסק 11 קסב, א. בראשית ברא שסג, א.

הטבע — ואותותינו לא ראינו: ישעי' כה, יא.

בשה"ש — להבין ענין השעם: שם בב, ב.

שיתגלו בהתלהבות: בכתי' ג: שיתלהבו בהתגלות.

ה' כו': שם: ה' ב"ה.

שינוי — לגבי: שם: בין.

תצח

לחום — מעיקרו: שם: בתרש כעיקרו.

תקה

ביאור הדברים: בוך בבדרש ח"ש — ברינובסקי קנו, א. בוך השל — בינול תקעא, ב. באברויסק 24 קלה, א. באברויסק 47 קלח, א — תער השיום. אלה תולדות — כתנא קב, א. ויקרא אל משה קב, א.

תקח

אני ישנה: בוך באברויסק ז. הענין בלקו"ת שה"ש לה, א.

תקיח

נעסית — בפ"פ: אולי צ"ל: בפ"א.

תקכד

אני ישנה: בוך בראשית גוכה"ק.

תקכו

(וזה — בבה"ז פי' ויקרא: ראה גם באה"ז לכ"ק הצ"צ ע' שטו.

תקכז

אני ישנה: בוך נכה"ק. קיצורים לקרית שה"ש לג, ג.

כסוד

תקכח

קוסטו — ביותי מספסים תקס״ו: נדפס בלקרת שה״ש כז, ב

דודי סלח: נדפס ברשימות ע׳ קלס. כת״י א׳ נא, ב.

תקלב

קסתי אני: בוך בראשית ברא ששש, א. להבין בענין ברכת חתנים — רפופרט רפו, ב — כנראה שמאמר זה הוא הגהה מאחד השומעים. לכן יש בכמה מקומות שאין קישור הענינים וגם הלשון אינו מדוקדק כל כך.

תקלח

קסתי אני: בוך להצעמח״צ — ברונם כ, ב

תקלט

אותיות — אנו: הי׳ זו אינה ברורה בהכת״י.

תקמ

ח״י א׳ והסופרת על גבה: ראה תו״א צט, א ובמראי מקומות שם. ובד״ה מצה זו — תו״ם ע׳ לה בארוכה.

מצאוני: נדפס ברשימות ע׳ קכב.

תקמא

דודי צח: נדפס ברשימות ע׳ קכב.

תקמב

אני לדודי: בוך כל השבח — לאנגער כז, א מכתי״ק. נדפס ברשימות ע׳ קמז.

תקמד

בד״ה — וקמ״ג ספ״א: הוצאת קה״ת פה, ד.

ונליא — ובד״ה ע״ני כל ספ״א: לקו״ש מכות פה, ב. ראה לעיל בכרך א׳ ע׳ לו.

תקמז

אני לדודי: נדפס ברשימות ע׳ קמט.

תקמח

אני לדודי: בוך שיכת הרמ״ב. נדפס גם בתורת שמואל — תר״ל ע׳ רסד רק ה׳ סעי׳ עם הוספות ושינויים.

תקנו

ד״ה אני לדודי: בוך מכתי״ק.

תקנז

לד״ה אני לדודי סבלק״ת: נדפס ברשימות ע׳ קמה.

תקנח

יפה את רעיתי: נדפס ברשימות ע׳ קנב.

תקנט

הסבי: בוך תקכ״ה ע׳ רעד, א.

עמוד

תקמז

לד״ה שיניך כעדר הרחלים: בוך גוכתי״ק. בוך באברויסק 14 ער, א.

תקעג

השי״ן: ע״כ נמצא בבוך באברויסק. ובגוכתי״ק נמצאים דפים אלו אחר המאמר דלעיל, וחסר ההמשך.

תקעו

ששים המה מלכות: בוך כל המשמח — לאגער סח, ב גוכתי״ק. נדפס ברשימות ע׳ קנד.

תקעז

מי זאת: נדפס ברשימות ע׳ קנה. כת״י א׳.

תקעח

אל גנת: בוך כל המשמח — לאגער ע, ב גוכתי״ק.

מה יפו פעמיך: בוך בראשית ברא שעה, א. בוך הנה ענין — שמוטקין.

תקפד

מה יפו פעמיך: בוך 2313 8° — ירושלים מג, א גוכתי״ק.

תקפט

להבין ביאור: בבוך הנ״ל.

תקצב

מה יפו פעמיך דתקס״ג: בוך באברויסק 61 רסו, א. באברויסק 57 קסו, א. נח — חן תמ, א.

תקצח

וכמ״ש — בת״א: הכוונה ללקו״ת. ראה מכתב כ״ק אדמו״ר מהריי״צ נבג״מ במפתח בתו״א ובלקו״ת.

תרב

שררך אגן הסהר: נדפס ברשימות ע׳ קנו.

תרה

ראשך עליך ככרמל: נדפס ברשימות ע׳ קנט.

תריג

מה יפית: בוך באברויסק 6 שיט, א.

תרטז

זאת קומתך: נדפס ברשימות ע׳ קסז. כת״י א נה, א.

תריז

וחכך כיין: נדפס ברשימות ע׳ קסח. כת״י א נה, ב.

תרכב

וחכך כיין: בוך 2314 8° ירושלים קיא, ב גוכתי״ק. באברויסק 61 נו, א. בוך סקאבלא שעו, ב.

עמוד

תרכג

אני לדודי: נדפס ברשימות ע׳ קעג. כת״י א׳ נז, ב.

תרכד

מי יתנך כאח לי: נדפס ברשימות ע׳ קעד. כת״י א׳ נח, ב.

תרכט

מי יתנך כאח לי: נדפס ברשימות ע׳ קעס. כת״י א׳ ס, א.

תרלא

מי יתנך כאח לי: נדפס ברשימות ע׳ קפא. כת״י א׳ סא, ב.

תרלג

מי יתנך כאח לי: בוך ועשית מזבח.

תרלד

מי יתנך כאח לי: בוך במדרש — מרינובסקי קצס, א. בוך מאמרי אדמו״ר הצ״צ (כת״י ב). דרשו — סלונים מו, א. בוך ויקרא אל משה ה, א ח׳ סעי׳. בוך להבין ענין ברכת חתנים — היילפרין.

תרלו

גבר — בד״ה הנותן לשכוי בינה: נדפס באוה״ת מסעי ע׳ א׳שצד.

תרנא

לבאר הדברים: בוך במדרש — מרינובסקי. באברויסק 57 שטז, א. עיון תפלה — חן ריס, א. דרשו — סלונים.

תרסט

עוד הערות: בוך מאמרי אדמו״ר הצ״צ.

תרעד

מי יתנך כאח לי: בוך תפול עליהם — מינדל תקפב, א.

תרפח

להבין שרשי הדברים: שם תקצד, א.

תרצב

וא״כ — ובדרוש ג׳ בחי׳ אדם: ראה אוה״ת בלק ע׳ תתקסב ואילך.

תרצג

המקיף — צחצחו: אולי צ״ל: צחצוחו.

תשא

גבוהו משמים וארץ: אולי צ״ל: גבוה שמים מארץ.

תשד

וע׳ — בכוונת המקוה מהבעש״ט: ראה סידור שער השבת.

תשיג

שייך לד״ה מי זאת עולה: בוך לענין קח את המטה ג, א גוכתי״ק. בוך להט״ז ק, ב.

עמוד

תשיד

מי זאת כו׳ מתרפקת: בוך כל המשמח — לאגער קנז, ב גוכתי״ק. נדפס ברשימות ע׳ קפג.

מי זאת עולה: בוך כל המשמח — לאגער קנח, א גוכתי״ק. נדפס ברשימות ע׳ קפג.

תשכו

הוספה לד״ה מי זאת: בוך כל המשמח — לאגער קנה, ב גוכתי״ק.

תשכט

שימני כחותם: בוך פי׳ המלות לכ״ק אדמו״ר הצ״צ חלק בגוכתי״ק. בוך באברויסק 24 קנח, א. באב׳ 57 תב, א. בוך והוא מסיבות — זעהין: תורת אדמו״ר שליט״א שאמר בליובאוויץ בשנת תקצ״ח לפ״ק בפ׳ בא.

תשלד

פרידתה — הכלי לנשמה: הסיום בכת״י ב: כך מבקשת כנסת ישראל שימני כחותם אעפ״י שיהי׳ חשך והעלם דאזיל אנה ואנה כו׳ דיוקנא אשתאר בך, הוא בחי׳ הביטול בשמו״ע ואעפ״י שאחר התפלה האהבה חולפת ועוברת מהיותם כחותם להיות וימינו תחבקני כאדם החובק את חבירו מאחוריו, כך תהי׳ ימינו תחבקני אפי׳ בבחי׳ אחוריי׳ דהיינו כשפונה אנה ואנה מפני שכנ״י הוא בחי׳ כלי, וכמ״ש נושאי כלי ה׳ שבשעת התפלה היא בבחי׳ ביטול, ולכן דיוקנא אשתאר להיות והלואי שיתפלל כל היום כו׳ כנ״ל וד״ל.

תשלו

זהר — ח״ג נ״ד ב׳: בוך 2305 °8 ירושלים תתיג, א. גוכתי״ק.

תשמא

שימני כחותם: בוך כל המשמח — לאגער קסז, ב גוכתי״ק. נדפס ברשימות ע׳ קצה.

תשמג

מים רבים: בוך צאינה וראינה קלז, א. נדפס ברשימות ע׳ קצו.

תשמח

אני חומה: בוך בראשית ברא שנד, א. באב׳ 36 קעה, א. אלה תולדות — כהנא רפז, א. נדפס ברשימות ע׳ ר.

תשסא

כרמי שלי: נדפס ברשימות ע׳ ריג. כת״י א סס, א. הקטע אלף י״ל — ליתא בכת״י הנ״ל, אולי מתחיל מאמר חדש מד״ה כרמי שלי בעמוד תשסג.

תשסג

היושבת בגנים: נדפס ברשימות ע׳ רטו. כת״י א ע, א.

תשסז

בענין — על פסוק איומה כנדגלות: נדפס באוה״ת פ׳ במדבר.

תשסח

היושבת בגנים: נדפס ברשימות ע׳ ריס. כת״י א עב, א.

עמוד

תשע

היושבת בגנים: בוך באברויסק 40 דיב, א.

תשעט

היושבת בגנים: בוך גוכתי״ק. באברויסק 17 קפז, א. בראשית ברא שנב, א רק ג׳ סעי׳. חן — 24 קכב, א: ש״ק פ׳ תזריע תבר״ך. מקול מחצצים — גרוסמן רעז, ב. כנ״ל.

תשפד

היושבת בגנים: בוך להבין — רפופרס דר, א: מאדמו״ר הרמ״מ נבג״מ זי״ע.

תשצד

היושבת בגנים: בוך 2314 8° ירושלים גוכתי״ק.

תשצה

כי — ו׳: תי׳ זו צ״ע.

מפתח להעמודים שנדפסו ברשימות

ברשימות	בכרך זה
סה שה"ש ג, ב	שעג
סה מצאוני השומרים	שעג
סה־סו כמעט שעברתי	שעג־שעד
סו־סח הנה מטתו שלשלמה	שעה־שעז
סח אפריון	שעח
סח־עא עמודיו	שעח־שפא
עא־עו צאינה וראינה	שפב־שפח
עו־עח קצת הערות לד"ה צאינה	שפט־שצא
עח־פ לד"ה צאינה וראינה	שפח־שפט
פ־צא כמגדל דוד	תח־תיח
צא עד שיפוח	תיח־תיט
צב־צג כולך יפה רעייתי	תיט־תכא
צג־צו אתי מלבנון כלה	תכא־תכד
צו־צז מה יפו	תכה
צז־צח נפת תטפנה	תכה־תכז
צח־צט נפת תטפנה	תכז־תכח
צט־קיב גן נעול	תכח־תמא
קיב־קיז גן נעול	תמא־תמז
קיז־קכא שלחייך	תסח־תעב
קכא־קכד מעיין גנים	תעג־תעו
קכד־קלב באתי לגני	תעו־תפה
קלג־קלט אני ישנה	תפה־תצא
קלט־קמג דודי שלח	תקכח־תקלב
קמג מצאוני	תקמ
קמג־קמה דודי צח	תקמא־תקמג
קמה־קמו לד"ה אני לדודי	תקנז־תקנח
קמז אני לדודי	תקנח
קמז־קמט אני לדודי	תקמג־תקמה
קמט־קנא אני לדודי	תקמו־תקמח
קנג־קנד יפה את רעייתי	תקנח־תקנט
קנד־קנה ששים המה מלכות	תקעו־תקעז
קנה מי זאת	תקעז
קנו־קנט שררך	תרב־תרה
קנט־קסו ראשך	תרה־תריג

ברשימות	בכרך זה
קסז־קסח זאת קומתך	תרטז־תריז
קסח־קעג וחכך כיין	תריז־תרכב
קעג־קעד אני לדודי ועלי תשוקתו	תרכג־תרכד
קעד־קעט מי יתנך כאח לי	תרכד־תרכח
קעט־קפא מי יתנך כאח לי	תרכט־תרלא
קפא־קפג מי יתנך כאח לי	תרלא־תרלב
קפג מי זאת	תשיד
קפג־קצה מי זאת	תשיד־תשכו
קצה־קצו שימני כחותם	תשמא־תשמב
קצו־ר מים רבים	תשמג־תשמו
ר־ריג אני חומה	תשמח־תשסא
ריג־רטו כרמי שלי	תשסא־תשסג
רטו־ריט היושבת בגנים	תשסד־תשסח
ריט־רכא היושבת בגנים	תשסח־תשע

לעילוי נשמת

הוו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה אברהם דוב

ב"ר משה צבי ע"ה

ווינער

נפטר י"ט מנחם אב ה'תשכ"ב

נדפס ספר זה ע"י

בניו התמימים שיחיו ובתו שתחיי

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
קה״ת
ליובאוויטש